

ספר' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

ש ע ר
שנים עשר

היכל
ש ש י

לקוטי תורה
תורת שמואל

ש ע ר ש נ י מ ע ש ר

ספר תרכ"ט

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מליובאוויטש

הועתק וחוכנס לאינטרנט
by hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

הוצאה חדשה עם הוספות

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושנים לבריאה

ו' תהא שנת נפלאות בכל

צדיק שנה לביק אדמו"ר שליט"א

LIKKUTEI TORAH
TORAS SHMUEL
SEFER HAMAMORIM—5629

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • 774-4000 • 778-0226

5752 • 1992
Printed in the U.S.A.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Samuel, 1834—1882

LIKUTE TORAH, TORAT SHEMU'EL—5629

(Kovets shalshet ha-or; hekhel 6, sha'ar 12)

Running Title: Torat Shemu'el

Includes bibliographical references.

Contents: --sha'ar 3. Mayim rabim, 636. -- sha'ar 10. Sefer
627. -- sha'ar 12. Sefer 629. [etc.] -- Sha'ar 34. Sefer 635.

I. Torat Shemu'el. II. Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitch.

BM198.S3358 1992 296.4'2 80-456447

ISBN 0-8266-5629-3

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקמן
Bookmart Press, Inc
N. Bergen, N.J. 07047

נסדר בדפוס, "עמפייטר פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה

Empire Press
550 Empire Blvd. • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473
Fax (718) 604-7633

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א¹ ובקשר עם ב' אייר תפארת שבתפארת, יום הולדת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, הננו מוציאים לאור בהוצאה חדשה את ספר המאמרים תרכ"ט הכולל מאמרי דא"ח מכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע אשר מאמרם (או כתבם) בשנת תרכ"ט ובתחילת שנת תר"ל².

ספר זה יצא לאור בפעם הראשונה בשנת תשי"ט, פוטוגריא של כתב"ד ר' שמואל סופר ראש המעתיקים בליובאוויטש במשך שנים רבות, וכעת נסדר לראשונה באותיות מרובעות, ועל פי הגהה מדויקת מביכל תרכ"ט³, אשר רובו הוא בגווי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע⁴.

הוספנו בהוצאה זו:

א) בפנים הספר: (1) בתחילת כל מאמר צויין המקור (בדרך אפשר) שעליו מיוסד המאמר⁵. (2) ציונים ומראי מקומות לספרי דא"ח שבהם נתבארו ענינים שבספר זה.

ב) בסוף הספר: (1) שני מאמרים נוספים משנת תרכ"ט⁶. (2) מכתב כ"ק אדמו"ר מהר"ש משנת תרכ"ט. (3) ליקוט שיחות קודש ורשימות אודות שנת תרכ"ט. (4) פקסימיליות מגווי"ק אדמו"ר מהר"ש.

הספר נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב, והת' יהונתן דוד שי' רייניץ. ויהי רצון, אשר הדפסת ספר זה שהוא שלב נוסף בהפצת המעיינות חוצה, יזרז עוד יותר את רפואתו השלימה והקרובה של כ"ק אדמו"ר שליט"א, בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו הקדושים, תיכף ומיד ממש, מתוך אריכות ימים ושנים טובות ונעימות, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ויוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה תיכף ומיד ממש.

„מערכת אוצר החסידים“

ב' אייר, תית שבת"ח ה'תשנ"ב (היי' תהא שנת 1991אזח בכל).

צדיק שנה לזיק אדמו"ר שליט"א.

ברוקלין, נ"י.

(1) ראה שיחת שי"פ קדושים ב' דרי"ח אייר תשמ"ט (ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 431) ושיחת שי"פ וראא תנשי"א (סה"ש תנשי"א ח"א ע' 270), אודות הדפסת ספרי חסידות באותיות מרובעות דוקא.

(2) עי' הדפסת ספרי כ"ק אדמו"ר מהר"ש – ראה הקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לסה"מ תרכ"ז ותרכ"ח.

(3) מסומן בהספריית כאן במס. 1015. – במקומות שגראה לכאורה שחסרה תיבה וכי"ב, הערנו ע"ז –

בדרך אפשר – בשולי הגליון, ובכ"מ נכנסו בפנים הספר בין חצאי ריבוע.

(4) חלק מהביכל הוא בכת"י מעתיק ועליו הגהות ותיקונים בגווי"ק.

(5) חלק מהם הם ע"פ הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א ב. רשימת מאמרי דא"ח של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע.

(6) ד"ה ויגש ודיה ברוך תהי' מכל העמים, שניהם לא נמצאים בביכל תרכ"ט הגיל ונתיספסו כאן מכתב"ד אחרים כמצויין בפרטיות בשולי העמוד בתחילת מאמרים אלו.

מפתח כללי

5	 פתח דבר
6	 מפתח כללי
7	 מפתח המאמרים
א-ת	 מאמרי תרכ"ט
תיג	 אגרת קודש משנת תרכ"ט
תטו	 ליקוט שיחות ורשימות אודות שנת תרכ"ט
תכב	 פקסימיליות מגוכ"ק

הערה

מספרי העמודים של ההוצאה הקודמת,
נסמנו בהוצאה זו בצדי הדף.

מפתח מאמרי תרכ"ט

ד"ה	תוכן התחלת המאמר	זמן אמיתי	עמוד
א	אריב"ל כל כהן שמברך מתברך כו' תפלה וברכה.....		א
ו	א"ר זירא פתילות ושמנים כו' נר שבת ונ"ח.....		ו
טז	ויגש כו' יהודה ויוסף – קיצור מד"ה ויגש אליו יהודה.....		טז
ל	א"ר יוסי יהא חלקי מגומרי הלל כו' הללו את ה' מן השמים.....		ל
מא	יפה שעה אחת בתשובה כו' וארא.....		מא
נא	החדש הזה כו' איש שה כו' אשה זאת.....		נא
נט	אר"א כו' צדקת פרונו כו' מקול מחצצים.....		נט
סט	מי כמוך באלים הוי' כו' מצות ליחדו.....		סט
	אם כסף תלוה כו' ענין הקרבנות.....		משפטים
	אר"י יהא חלקי כו'.....		תרומה
עו	ועשית ציצן כו' בפי' יש בכור.....		עו
פג	מגילה נקראת כו' כפר כרך – ג' פרקים.....		פורים
פו	ויבן בענינו כו' משל דהמן רשיעא לעוף כו' ויחל משה.....		תשא פורים
צג	וידבר כו' זאת חקת כו' פרה אדומה ופסח.....		ויק"פ פ"פ
קה	שה תמים זכר כו' כבשים ועזים כו' כהן, חלב ודם.....		ויקרא פה"ח
	וזאת תורת זבח השלמים כו' עולה חטאת שלמים כו' חלב		
קכב	ודם כו' שור, עז, צאן.....		צו
קלב	מצה זו כו' חפזון.....		פסח
קמד	אז ישיר כו' תורה וישראל.....		שש"פ
קנה	מי כמוכה.....		שמיני
קסה	ויחד לבבנו לאהבה כו' יום ולילה.....		שמיני
קעא	ואיש כי ימרט כו' אדם איש אנוש – ג"פ.....		תזריע
קעח	דבר כו' קדושים כו' ירידה צורך עלי'.....		אחרי"ק
קפו	ולאחותו הבתולה כו' אחותי כלה – ד"פ.....		אמור
קצד	והתהלכתי בתוכם כו' ממכ"ע סוכ"ע.....		בהב"ח
רב	בשעה שהקדימו כו' ב"פ דק"ש.....		במדבר עח"ש
ריב	וידבר כו' אנכי כו' אלקיד ל' יחיד.....		חח"ש
ריז	וכל העם רואים כו' ענין הגלגולים.....		חח"ש
רכד	ביום השני הקריב כו' מ"ם פתוח מ"ם סתום – ביאור בששה"ק.....		נשא

הערות: מפתח זה הוא מ"רשימת מאמרי דא"ת של ב"ק אדמור"י מהר"ש נ"ע" שבכריכת ב"ק אדמור"י שליט"א [נרדפס גם בתחילת סי' תרכ"ט הוצאה הקדומת].
 מ' כחוד... יתרו: הוא ד"ה זה דלהלן פ' שמיני.
 אר"י יהא חלקי... תרומה: הוא ד"ה זה דלעיל פ' שמות.

ד"ה	תוכן התוצאת המאמר	עמוד
	וידבר בו' בהעלתך בו' דבר גדול ודבר קטן – שייד לד"ה	
רלד	וידבר בו' אנכי בהעלתך	
רמא	בהעלתך – קיצור ברמז	
רמב	ראשית עריסותיכם בו' ק"ש תפלה ותורה – ד"פ שלח	
רג	ויקח קרח בו' טלית מזוזה נגעים קרח	
	וידבר בו' זאת חקת בו' חוקת ג' פ"י בו' מצוה ב' פ"י בו'	
רנח	עשן ואפר בו' פר פרה ק"ג גקה"ט חקת	
רסו	וירא בלק בו' בלק בלעם בלק	
עדד	וידבר בו' פנחס בו' ה' אלקינו ה' פנחס	
רפא	ומקנה רב בו' יוסף והשבטים מטר"מ	
רפז	בכה בתבה בו' ב"ר ב"ש בו' עשר קרנות דברים	
רצד	בונה ירושלים ה' בו' הוי אוי ואתחנן	
שה	וכתבתם על מזוזות בו' רא"י שמיעה בו' מזוזה עקב	
שיא	אחרי ה' תלכו בו' ט"ו תיבות ה' ואו"י ראה, ר"ח אלול	
שיח	שופטים בו' נודע בשערים שופטים	
שכה	אני לדודי בו' אחת שאלתי – ו"פ. קיצורים תצא	
שלג	שיר המעלות ממעמקים בו' בחי' הזמן תבוא	
שמא	תקעו בחדש בו' זה שמי לעלם נצבים	
שג	ובחודש השביעי בו' עדות ר"ה	
שנח	שובה ישראל בו' אחור וקדם	
שסד	מנין שקשרין לשון בו' אם יהיו חטאיכם בו' ענין הגורל האזינו	
שסט	להבין בו' מקיפים דבינה בו' קירוב מקום – ה"פ ה"פ	
	ויקהלו אל המלך בו' באתי לגני בו' עוה"ב אין בו אכר"ש	
שעה	בו' איתן בו' טו"מ דתורה – ד"פ שחזהמ"ס וליל שמע"צ	
שפג	ביום השמע"צ בו' נכנס יין יצא סוד בו' יוסף ליל שמח"ת	

הוספות

שצג	ויגש אליו יהודה
תג	ברוך תהי' מכל העמים

הוספות: מאמר נוסף מתרכ"ט נזכר בד"ה ויגש אליו יהודה [נדפס לקמן בהוספות]: "וע' בד"ה אלי' הוי שכיח (ר"ט) בענין טל תחי". וראה ד"ה, "להבין בו' מארויל בבי"מ דפיה ע"ב אלי' הוי שכיח במתיבתא דרבי בו' שנדפס בשה"מ תרכ"ז ע' תבט ואילך, ושם מענין טל תחי".

בלקטני דבורים ח"ג תקנ"ב, ב נזכר, "מאמר זימנא חדא בספר תרכ"ט". ואוציל: תרכ"ז – ראה שה"מ תרכ"ז ע' רסז ואילך.

וכן נזכר מאמר נוסף ד"ה ויאמר גוי' לך בכתב"ד 199 (יג, א) בבותרת: "לך תרכ"ט, מאדמו"ר שליט"א [נ"ע]. אמנם הוא הנדפס בשה"מ תרל"ט ס"ע ח ואילך. וכן ד"ה וה' פקד את שרה בכת"י 379 (רמט, ב) בבותרת: "בסיד תי' מהר"ש שליט"א פ' וירא תרכ"ט". אמנם הוא ד"ה זה משנת תרל"א.

תורת שמואל

ספר תרכ"ט

סוטה דל"ח ע"ב

אריב"ל כל כהן שמברך מתברך ושאינו מברך אינו מתברך שנה' ואברכה מברכין (בראשית י"ב) ופי' רש"י דאילו ואני אברכם ישראל קאי כר"ע באלו טריפות, דשם דמ"ט סע"א נחלקו ר' ישמעאל ור"ע, ר"י סובר ברכה לכהנים מואני אברכם, ולר"ע ברכה לכהנים אמר ר"נ בר יצחק מואברכה מברכין, וקאמר התם ישמעאל כהנא מסייע כהני דמוקי לי' לברכת כהנים במקום ברכה דישאל (ולר"י הביא התוס' מירושלמי דברכות שאפי' עב"ם המברך את ישראל מתברך מפסוק ואברכה מברכין, ובירושלמי שלפנינו ספ"ח דברכות דנ"ה סע"א הביא מפסוק אורריך ארור ומברכין ברוך (בראשית י"ז כ"א), ונמצא יש לפרש ע"ש' כמש"ת בד"ה ברוך תהי'.

אריב"ל כל כהן שמברך: כנתיב מעתיק (מס. 156) נוסף כאן כותרת: "בסיד' קיצור ורישומי דברים ששמענו בקאלניע סאראקע". [וראה גם להלן בהוספות בסוף הספר, מכתב כיס אדמיר' מהר"ש ג"ע מאסרו חגה"ש תרכ"ט, לכללות אנ"ש כו' דיק' סאראקע", שכותב בו אודות השכנת שלום בעיר זו, וגם בסיום המאמר כאן מבואר אודות שלום].

לכללות המאמר, ראה ד"ה: ועתה אלקינו בס' מאמרי אדה"ו תקס"ח ח"ב ע' תשנ' ואילך. כה תברכו בטה"מ תרכ"ז ע' קל וע' קלב ואילך [בהוצאת תשמ"ט]. פדה בשלום שם ע' שכו ואילך. אריב"ל כו' נמוכי הרוח בטה"מ תרכ"ז ע' שנ' ואילך. ראה אנ"ש שם ע' שסט ואילך. פדה בשלום שם ע' תמט ואילך. כי הנה יוצר הרים בטה"מ תרל"ד ע' לו ואילך [וראה עוד בהנסמן בציונים בתחילת סה"מ תרכ"ז שם].

המאמר הובא ונתבאר בד"ה כה תברכו תשד"מ [ושם איתא אשר מכ"ק אדמיר' מהר"ש ישנם ריבוי מאמרים בענין ההפרש בין תפלה לברכה וברכת כהנים]. ובשיחת ש"פ וישלח תשכ"ט [חלקו נדפס בלק"ש ח"ה ע' 423 ואילך. רע' 427 ואילך]. ושם איתא שכנראה נאמר מאמר זה בסמיכות לייס כסלו, כי תוכנו שייך לפסוק פדה בשלום, והמאמר שלאחריו הוא מתנוכה.

נחלקו ר' ישמעאל ור"ע: ביאר פלוגתתם ע"פ המבואר בהמאמר כאן, נתבאר כאורכה בלק"ש ח"ה ע' 37 ואילך. וראה גם ספר השיחות תנש"א ח"א ע' 42.

עכ"ם המברך... מפסוק ואברכה מברכין... מ1090... ומברכין ברוך: "י"ל דזהו החילוק בין ב' הכתובים: "מברכין ברוך" (אפשר גם) ע"י אחרים (ע"ד מחזיל בכ"ר פליט, יב). יתרה מזו "ואברכה מברכין", שהב"ה עצמו יברך אותי, ועפ"י יובן זה שבנוגע לבני' מובא (ברכות נה, א. סוטה לה, ב) הכתוב דואברכה מברכין, אבל בנוגע לגוי (ירוש' ברכות ספ"ח ועוד) – הכתוב דמברכין ברוך (אבל קשה תמוס' סד"ה ואברכה – חזקוני מט, א'). [הערת כיס אדמיר' שליט"א בלק"ש ח"ה שם ע' 426 דע' 3. וח"י שם ע' 39 דע' 18].

ובירושלמי... כמש"ת בד"ה ברוך תהי': שורות אלו הם הספה מאוחרת בנוכ"ק בצידו הגליון. בשולי הגליון נרשם כאן בגויכ"ק: "ברוך תהי' אם ברכך גוי, בירושלמי, אמן יחוד ה' אד"י". והוא ד"ה ברוך תהי' הנדפס להלן בהוספות, שם מבואר באורכה דברי הירושלמי הנ"ל. אם ברכך גוי ענה אחרי אמן". וראה גם ד"ה ברוך תהי' בטה"מ תרכ"ח ע' קע"ב.

ע"ש: אצ"ל: ע"ד.

ולהבין זה צלה"ק תחלה ההפרש בין תפלה לברכה, שהברכה היא מה שכבר יש במקור למעלה, והברכה היא שיומשך בגילוי למטה, וכענין מ"ש ברוך כו' מן העולם ועד העולם מעלדא"כ לעלדא"ג, והגם כי לא נא' רק ב' עולמות, אבל באמת הם כוללי' ריבוי השתלשלו' המדרגות, וכענין שלא נז' רק ב' בחי' ג"ע התחתון והעליון הגם דכתי' בצדיק' ילכו מחיל אל חיל וארז"ל צדיק' אין להם מנוחה כו', ובאמת בכל ג' תפלות יש עליות המדרגות, ומכ"ש בכל יום וכמ"ש מזה בהרמ"ז בכמה פ"י מאמרי הזהר. ועד"ז יובן ענין הברכה ג"כ שהגם דכתיב מן העולם ועד העולם היינו מעולם העליון לשלמטה הימנו, וב' עולמות אלו עלמא עילאה ועלמא תתאה או עלמא דאתכסאי ועלמא דאתגליא כוללי' כל ההשתלשלות כו', ושוורש הברכה הוא מבחי' עלמא עילאה בינה, לשון בריכה קיבוץ המים, והיינו בריכה העליונה בינה כו', ונמצא כי ענין הברכה הוא שיומשך מה שכבר יש במקור היינו בבחי' הבריכה העליונה בינה עלמא עילאה, אבל ענין התפלה היא בחי' יהי רצון היינו שיומשך רצון חדש לרפאות החולי' ולכרך השנים כו', והענין הוא, דארז"ל בברכות ד"ח דאר"י משום רשב"י אימת הוי עת רצון בשעה שהצבור מתפללי' מפסוק ואני תפילתי לך עת רצון (תלים ס"ט) ריב"ח מביא מפסוק בעת רצון עניתך (ישעי' מ"ט) ראב"ח מביא מפסוק הן אל כביר לא ימאס (איוב ל"ו) וכת"י פדה בשלום כו' (תלים נ"ה), ופ"י רש"י פדה בשלום זה שעסק בדברי שלום דהיינו תורה דכתי' וכל נתיבותי' שלום (משלי ג') ובירושלמי ע"פ פדה בשלום שהאנשים שברחו עם אבשלום אמרו נפלה נא ביד דוד ואל יפול דוד בידינו, וזהו כי ברבים היו עמדי שהרבים שהיו עם אבשלום היו עמדי. ולכא"ו צ"ל איך בטחו כ"כ שדוד ירחם עליהם הלא ארז"ל ע"פ אדמוני עם יפה עינים יושב ודן בסנהדרין, והם היו מורדי'. וגם הלא נק' איש הדמים, משא"כ שלמה שנק' איש מנוחה.

בס' תולדות
הוצאת הקודמת,
מתחיל כאן ע'

ב

ויובן בהקדם ענין התפלה, דהנה כלליות השתלשלו' העולמות לגבי א"ס אין ערוך לך אפי' כטיפה מים יכולני לשער, וגם הטיפה היא מהות המים,

התפרש בין תפלה לברכה: בהבא להלן ראה [בנוסף להנסמן לעיל בתחילת המאמר]: אוה"ת ויחי (כרך ה') תתשכ"ה, א ואילך. תורני (כרך ב') ס"ע תקכ"א ואילך. נאש ע' ערה. עקב (כרך ה') ע' ביכו. ביהו"ז להצ"צ (כרך ב') ע' תקע"ח. וראה גם לקרי' ראה יט, רע"א. ועוד.

מן העולם ועד העולם מעלדא"כ לעלדא"ג... מעולם העליון לשלמטה הימנו: בסה"מ תרכ"ז שם ע' קלג מחיל זה לב' פירושים: ופ"י ברוך כו' מן העולם היינו שיומשך מעלדא"כ לעלדא"ג... ועו"ל פ"י מן העולם ועד העולם מעולם שלמעלה הימנו לעולם שלמטה הימנו.

לשון בריכה קיבוץ המים: בסה"מ תרכ"ז שם ע' קלב מוסיף: בריכה שהיא ג"כ מלשון ברכה. וזהו כי ברבים... שהרבים שהיו עם אבשלום היו עמדי: בסה"מ תרכ"ז שם ע' קלג וע' שכת מצוין לפ"י זה בשם הפ"מ על הירושלמי.

ויובן בהקדם ענין התפלה: לפיסקא זו ראה גם [בנוסף להנסמן לעיל בתחילת המאמר] סה"מ תרכ"ז ע' שסד"ה.

ושורש ומקור כל ההשתלשלו' היא מבחי' גרמוהי בחי' כלי המדות, ואם ע"פ ההעלאות מין מלמטלמ"ע נגזר חי' איזה דבר כמ"ש בפירשי' ע"פ והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו, וכמ"ש בזח"א דק"ט סע"א וע"ב לפעלם דבני נשא. והעצה לזה לעורר ר"ר ממקור הרחמים, ומאחר שאין ערוך לך איך יתעורר בחי' ר"ר ע"י תפלה כו', אך הענין הוא דכתי' לב מלכים אין חקר, ובכדי שיפנה לבקשות ההדיוט זהו ע"י שמביאי' לו דורון דבר חדש כמו צפור המדברת והגם שהאדם מדבר כו' עכ"ז אינו דבר חדש. ועד"ז יובן הגם שהמלאכי' עומדין משי"ב, עכ"ז אינו דבר חדש שהגופי' שלהם הם רק מב' יסודות, וגם כלום יצה"ר יש ביניכם, אבל הגשמה שירדה להתלבש בגוף מד' יסודות וגם ניזון מאכילה ושת' הגשמי' וכנודע ממאדז"ל (שבועות דך"ה ובנדרים דט"ז ע"א) דארי"ו שבועה שלא אישן ג' ימים מלקין אותו וישן לאלתר, ונפשו הבהמית משכל ומדות דלעז"ז, ועכ"ז פועל לבוא לבחי' ביטול היש דבר זה יקר מאד, מהחידוש הגדול, ועי"ז נפנה לב המלך מלכו של עולם להפנות לקוראו להיות נמשך רצון חדש. וז"ע מט"ט קושר כתרים כו', דכתר עושים מאבנים טובות, וכס"י שתי אבנים כו', אותיות התפלה בלא אהוי"ר אבנים פשוטים, וע"י אהוי"ר נעשו האבנים טובות ומאירות אך הם גשמי', ולכן איתא בזהר על המלאכי' דגפיה' להון ומנשק להון שיזדככו מגשמייתם, כמ"ש מזה במ"א ככ"ד מהם בדי"ה מזוזה מימין, וע' בדי"ה אוא"ס למעלה עד אין קץ בענין לבר מגוהרקא דריח דמנפשי' סליק, להיותו נגד בחי' יעקב בריח התיכון, אבל שארי הנשמות צריכי' סיוע, וע' בדי"ה יסובבנהו יבוננהו, בענין סיוע המלאכים.

ועפ"ז יובן ענין עת רצון, דפסוק הנ"ל אומרים אותו בשבת במנחה, דלכא' צ"ל מה"ע אלקי' ברב חסדך, אך אית חסד ואית חסד, בסדר השתלשלו' חריג, אבל למעלה מסדר השתלשלות כתי' כ"פ ימין, כי לית שמאלא כו', ולכן משם נמתקי' הגבו' דשם אלקי', ובשבת במנחה שאז רעדכ"ר לכן אומרים פסוק הנ"ל, וז"ע עת רצון שיומשך מבחי' הרצון בבחי' עת הם ד"ה

והוא מסיבות . . . לפעלם דבני נשא: ראה גם להלן ע' ו. ויש"ב.

שמביאי' לו דורון . . . כמו צפור המדברת: בהבא להלן [עד סוף הפסקא] ראה גם תרי"א וישלח כה. ד. לקו"ת במדבר כ, א (בשם הה"מ). סה"מ תרכ"ח ע' קפ"ד. תרמ"ג ע' קלג. ועוד.
מס"ס קושר כתרים . . . כמ"ש מזה במ"א . . . בדי"ה מזוזה מימין: תרי"א מקץ מב, כ. מג, סע"א"ב. וראה גם לקו"ת במדבר יא, א. שה"ש מג, ג. סה"מ תרכ"ח ע' רסח"ט. ובהערות כ"ק אדמ"ר שליט"א בסה"מ תש"ד ע' 213. ובסה"מ תש"ח ע' 202.

וע' בדי"ה אוא"ס למעלה עד אין קץ: סה"מ תרכ"ח ע' תלבי"ג. וראה גם שם ע' תמב. ובסה"מ תרכ"ח (הוצאת תשמי"ט) ע' רסד. תרנ"ח ע' עה.

וע' בדי"ה יסובבנהו יבוננהו: ס' מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' שסא. שם ע' שצנ. וראה גם דיה זה תשכ"ב.
צ"ל מה"ע אלקי' ברב חסדך: בסה"מ תרכ"ח ע' קלד מוסיף: שלכא' צ"ל מאחר שגא' אלקי' שהוא מדידי' אך הוא ברב חסדך, שבהי' הדין והגבורה הם לנגד בחי' החסד כו'.

עתיים דמל, והנה הצבור ע"י תפלתם מגיעי לבחי' יגמה"ר, וכמארז"ל ברה"י וביבמות בב' מקומות ע"פ בכל קראינו אליו (דברים ה') וכת' דרשו בהמצאו (ישע' נ"ה) התם ביחיד כאן בצבור, יחיד אימת אמר רבה בר אבא אלו עשרת ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, והיינו מפני כי אז מאירי' יגמה"ר לכן גם היחיד יוכל להגיע, ממילא מובן שהרבים בכל השנה מגיעי לבחי' יגמה"ר שד"ע יהי רצון כו', וזהו אימתי הוי עת רצון שמאיר בעת מבחי' הרצון בשעה שהצבור מתפללי.

ועפ"י יובן מה שבטחו אנשי אבשלום, כי הרגישו שנהפך לבם, ממילא ידעו שדוד הגיע בתפלתו לבחי' יגמה"ר שיומשך רצון חדש עד שנשתנה אצלם הרצון ג"כ לכן בודאי ירחם עליהם, ודוד לבד שתפלת הצדיקי' מגיע לבחי' יגמה"ר, הנה ה' מלך שמוציא כלליות ישראל במצוה זו, לכן ה' בו גם כח הרבים. ועו"ל ע"ד משנת' בזהר ע"פ כשושנה בין החוחים, תליסר עליו יגמה"ר דסחרין לבחי' המל' (וע' בפ' האריו"ל בזהר הרקיע על מאמר הוהר הנ"ל) ודוד ה' מרכבה לבחי' זו לכן בטחו שבודאי ירחם עליהם, והגם כי ישב ודן בסנהדרין זהו ג"כ לטובה ע"ד מצות ל"ת שחורות כעורב.

והנה ארז"ל במגילה ד"ה ברכה דהקב"ה שלום שנא' יברך את עמו בשלום, והיינו כי מה שנת"ל ההפרש בין ברכה לתפלה זהו בנבראי, שהברכה היא רק מהמקור מה שכבר יש, אבל ע"י התפלה יכולים להמשיך רצון חדש לרפאות החולים ולברך השנים, אבל ברכה דהקב"ה בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' השתלשלות דבי"ע, יש בבחי' הברכה גם מה שנמצא במעלת התפלה, כי הוא ית' קדמון לכל הקדומי' ואינו שייך לחלק בין ברכה לתפלה, ולכן נק' שלום ע"ד שהתורה נק' שלום כמ"ש בפ' רש"י הנ"ל וכמארז"ל ע"פ או יחזיקו במעוזי, כל העוסק בתורה משים שלום בפמשמ"ע ובפמשמ"ט, פמשמ"ט חיבור נה"א עם הנה"ב לעשות שלום ביניהם, ובפמשמ"ע זהו חיבור שרש ומקור הנשמה עם הנשמה המלוכש' בגוף, ע' בלק"ת בד"ה יונתי ובהביאורים, או שמחבר בחי' אוא"ס בשורש ומקור הנשמה, כמ"ש מזה בת"א בכ"ד, ובד"ה אז ישיר

הצבור ע"י תפלתם מגיעי לבחי' יגמה"ר: נתבאר באריכות לקמן ד"ה ביום השני הקריב.
ה' מלך שמוציא כלליות ישראל במצוה זו: ראה אנה"ק רס"ט (קמח, ב): במלך שהוא מוציא ישראל כי הוא כללות כלום. ח"א שמות נג, ג. לקמן ד"ה ראשית ערסותיכם. לקוש ח"ח ע' 192 ה' 55.
ועו"ל ע"ד... בין החוחים: כס"ה"מ תרכ"ז שם ע' שכת: ועו"ל כי ידעו שדוד ירחם עליהם, להיות ידוע כי דוד ה' בחי' מל' ובבחי' המל' יש י"ג עליו דסחרין לשושנה שוהו י"ג מדות הרחמים דבראי.
ע"ד מצות ל"ת שחורות כעורב: ראה ד"ה שחורה אני בס' מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' נד ואילך [והוא ביאור על ד"ה זה בלקי"ת שה"ש ג, ג ואילך]. מאמרי אדה"א"צ נ"ך ע' רלג ואילך. המשך תרס"ו ע' רנח ואילך.

ע' בלקי"ת בד"ה יונתי ובהביאורים: שה"ש טז, ד, יח, ב, יט, ג.
כמש מזה בת"א בכ"ד: ראה ת"א לת, סע"ג. גז, ד, סג, א, סו, ב, ע, ד, עא, ב.
ובד"ה אז ישיר דאנופסוס: ס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' רלו ואילך. פרשיות ע' רפב ואילך. שער

דאגוסטוס, ולכן מי שתורתו אומנתו מפסיק' לק"ש ואין מפסיק' לתפלה, כי התפלה היא חיי שעה, זמן, מלך מלך ימלוך, אבל התורה בחי' חיי עולם ולכן אין מפסיקין לתפלה שיש בכלל מאתים מנה. ושוורש ענין ברכ"ה להשפיע הברכה ע"ד ברכה דהקב"ה ולכן נא' אמור להם ע"ד לאמר שבעשה"ד כמ"ש מזה באורך בד"ה בחדש השלישי בת"א, ובכ"ד במ"א.

ועפ"ז יובן ההפרש בין ר"ע לר"י שלר"ע ברכה לכהנים מואברכה מברכיך שנא' באברהם איש החסד והיינו ג"כ בחי' כהן, וע' במ"א ההפרש בין אהבה דאברהם לאהבה דאהרן ומהם בלק"ת בד"ה בהעלותך, ור"י סובר מואני אברכם שזוהו ענין ברכה דהקב"ה שנק' ג"כ כהן כמשרז"ל בסנהדרין אלקיכם

האמונה פמ"ב. אה"ת בשלח ע' תצ ואילך. שם (כרך ו) ע' ביתרסד ואילך. וד"ה או יסיר (דש"פ תרכ"ט) להלן.

שתורתו אומנתו . . . חיי שעה . . . חיי עולם: ראה בכ"ז בארוכה להלן ד"ה ראשית ערסותיכם. ענין ברכ"ה [= ברכת כהנים] . . . ע"ד ברכה דהקב"ה: בד"ה אריכל תרכ"ט משמע, שנברכת כהנים מצ"ע יש בה מעלת התפלה, כי הכהנים המברכים עושים זאת בשליחותו של הקב"ה, ושלוותו של אדם (העליון) כמותו (קידושין מא, ב. ושי"ג), ובברכת הקב"ה יש בה גם מעלת התפלה. ולהעיר מאה"ת נשא ע' רעו (וכ"ה באה"ת במדבר (הוספות) ע' א"תמט): "אומרים ברכת כהנים בתפלה (לאחרי הודאה – ברכות יא, א), כי הברכה מצד עצמה אין בה כח זה (להמשיך רצון חדש) כי זה רק כח התפלה, אבל ברכת כהנים שהיא בתפלה היא כח הכח לברך שיהי' קיבול התפלה בבחי' ישא ה' פניו כו". ועפ"ז נמצא שברכת כהנים מצ"ע אין בה כח התפלה, וכח התפלה שבה היא ע"י (אמירת ברכת כהנים) התפלה (וההוספה של ברכ"ה היא לברך שיהי' קיבול התפלה) ואולי י"ל, שהמכואר באה"ת שם הוא בנוגע לניקוי כח התפלה בברכ"ה (אף שיש בה מצ"ע כח התפלה), שזה נעשה ע"י שברכ"ה הוא חלק מהתפלה ובאה לאחרי הודאה. (ספר השיחות תנשא ח"א ע' 41 הע' 28).

אמור להם ע"ד לאמר שבעשה"ד . . . בד"ה בחדש השלישי בת"א ובכ"ד במ"א: תראי יתרו סו, ב. וראה גם לק"ת מטות פב, סע"א.ב. שה"ש מב, סע"א. ד"ה בחדש השלישי תרל"ג. בלק"ש ח"י שם ע' 38 ובהע' 14 שם מעיר כ"ס אדמיר שליט"א: בד"ה אריכל תרכ"ט מדייק בהל' "אמור להם", ומציין לתו"א ד"ה בחדש השלישי, ושם (סו, ב). "לאמר כי להיות ההלכה היוצאת מפיהם דבר ה' ממש שנאמרה למשה מסיני". היינו שהכהנים המברכים עושים זאת בשליחותו של הקב"ה ושלוותו של אדם (העליון) כמותו, וברכתם ה"ה ברכתו של המשלח, ברכתו של הקב"ה.

וע' במ"א . . . ומהם בלק"ת בד"ה בהעלותך: כט, סע"ג ואילך. וראה גם תראי תצוה פכ, א. אה"ת בהעלותך ע' שלו ואילך. שם ע' שנ. ובארוכה שם (כרך ד) ע' א"תפ ואילך.

ברכה דהקב"ה . . . אני היינו אואים עצומה: בלק"ש ח"ה (ע' 428 והע' 15) מעיר כ"ס אדמיר שליט"א: מ"ש בד"ה אריכל תרכ"ט שהמעלה דברכת, "ואני אברכם" (על "ואברכה מברכך") הוא, כי "תיבת אני היינו אואים עצומה", בחי' ברכת הקב"ה. ולכאורה, מהי שייכותו של ביאור זה למ"ש בגמרא (חולין מט, סע"א) "דמוקי ל" לברכת כהנים במקום ברכה ד"שראל" (ובפרט שבמאמר זה עצמו מביא דברי הגמרא?) והביאור, כי הכלי לברכתו של הקב"ה – "ואני אברכם" – הוא מה שהכהנים מתברכים יחד עם ישראל – "כולנו כאחד", אשר בשעה שזוהו באופן של "כולנו כאחד" איז זה גופא כלי ל"ברכנו אבינו" כמ"ש בתניא (פ"ב). ובנוגע לענינינו – ברכת הקב"ה שלמעלה מהשתל, הרי ודאי שנוגע שם ה"כולנו כאחד", שהרי בבחינה זו היא תכלית האחדות והפשיטות.

דהקב"ה שנק' ג"כ כהן: ראה גם להלן ד"ה ולאחותו הכתולה. סה"מ תרכ"ט ע' פו. וע' וצ' ואילך. ובכ"מ.

כהו הוא, שתיבת אני היינו אוא"ס עצומה כמו אני מלא כמ"ש כמ"א, וזהו ישמעאל כהנא מסעי' כהני דמוקי לי' במקום ברכה דישראל שיש בה גם מעלת התפלה ג"כ וכנ"ל, וכמו"כ יומשך לכהנים עצמם ג"כ מבחי' זו דוקא וכנ"ל.

בס"ד.

ה **א"ר** זירא פתילות ושמונים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה בין בחול בין בשבת, א"ר ירמי' מ"ט דרב קסבר כבתה אינו זקוק לה ואסור להשתמש לאורה ופי' רש"י ד"ל וליכא למיחש להטי' עכ"ל, אבל בשבת חיישינן שמא יטה. וצ"ל מהו ענין ההפרש בין נר שבת לנר חנוכה.

ויובן בהקדם ענין השבת, דהנה ארז"ל בחגיגה ד"ב ע"א א"ר זוטרא בר טובי' א"ר בעשרה דברים נברא העולם כחכ' ובתבונה ובדעת ובכח ובגזרה ובגבורה בצדק ובמשפט בחסד וברחמים, ומביא רא"י מקראי יע"ש. והנה עשר בחי' אלו הם ע"ס שבמל' כי מלכותך מלכות כל עולמים שמקור כל השתלשלו' הנבראים דבי"ע הוא מבחי' מל' מלך שמו נק' עליהם, וכמ"ש בזהר ח"א דק"ט ע"ב ע"פ והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו לפעלם, לפעלם דבני נשא כהדין טקלא דאסתחרת קמ"י. שקאי על ע"ס דמל' שמתהפך בתחבולותיו

אני היינו אוא"ס עצומה... כמ"ש במ"א: ראה לקרית במדבר ט, ג. שלח מן, ג ואילך. ובכ"מ.

א"ר זירא פתילות ושמונים: תציו הראשון של המאמר (עד פיסקא "רעפ"ז יובן ענין ההפ"ש") הוא חלק מדיה אשר ברא אלקים לעשות שבסיה"מ תרכ"ח ע' ב"ה עם שינויים והוספות. ונמצא בתוס' ביאור בדיה ויאמר גוי זה הדבר בסיה"מ תרצ"ז ע' 214 ואילך. תחילת המאמר נמצא בתוס' ביאור בדיה בעשרה דברים נבד"ע בסיה"מ תש"ד ע' 26 ואילך.

תציו השני (מפיסקא "רעפ"ז יובן ענין ההפ"ש") מיוסד על ד"ה, להכין כו' ההפ"ש בין לוחות הראשונות לבחי' לוחות האחרונות להצ"צ משנת תר"צ שבכתי' 1063 קכט, א. א. [גק' בשם, בוך בש"י] - בראשית שמות ויקרא והוא כולל הנחות ממאמרי אדמו"ר הצ"צ חלקם בגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש. ובכתי' 1028 מט, א. א. בס' פתח הרמון שמות ס"ע ש"ב ואילך נדפסה הנחת הרה"ח וכו' הרה"ה מפא"ר"ש ממאמר זה. וראה גם אה"ת תנוכה שכו, א ואילך.

המאמר נמצא בגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש בכתי' 1038 כג, א [כתי' זה כולל מאמרים מלוקטים מאדמו"ר מהר"ש ונק' בכ"מ בשם, בוך זה אשר תעשה]. ומשם נעתק בכתי' הר"ש סופר ל"ס תרכ"ט [הוא כתי' מס. 1015 שבו נמצאים מאמרי תרכ"ט ע"פ הסדר חלקם בגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש וחלקם בכתי' מעתיק]. א"ר זירא... חז"ק דרב: במס' שבת כא, ב: א"ר זירא אמר רב מתנה ואמרי לה א"ר זירא אמר רב. וכמ"ש בזהר... ע"פ והוא מסיבות: הובא ונת' בביאוריהו להצ"צ ח"א ע' לא ואילך. ובסיה"מ תש"ד שם ע' 27 ואילך. המשך תעריב ח"ג ע' אתכס ואילך.

הם ע"ס דמל' לפי ההנהגה וההעלאת מ"ן העולה מלמטה אם לטב אם לביש, ומקור הראשון לבחי' סדר ההשתלשלו' הוא מבחי' כלים דז"א דאצי' כמשנ"ת באריכות בד"ה והי' מספר שלא נדפס בענין איהו וגרמוהי, ועי' מזה בד"ה ויצונו ובהביאור בענין ההפרש שבין שם שדי לש' הוי', וכנודע שמלמ"ד כלים דז"א נעשה נר"נ לביש, וי"ד כלים הפנימי' בבריאה וי"ד כלים התיכוני' ביצי' וי"ד כלים החיצוני' בעשי'.

והנה בד"כ בכל שי"ב הי' האור בדרך ירידה והמשכה, כנודע מענין מ"ש בפדרי"א ארץ מהיכן נבראת משלג שתחת כסא הכבוד, או ממארז"ל כד קרא תרגולתא מברך הנותן לשכוי בינה, או בריאת האור שארז"ל במד"ר האורה מהיכן נבראת מלמד שנתעטף הקב"ה בטלית לבנה והבהיק זיו הדרו, שכ"ז הוא בדרך ירידה והמשכה, וכן ביום שני שנברא הרקיע, שלכן הרקיע עגול ומקיף את הארץ כדמיון המדות שמקיפי' את הדבור, שאין לגשמיות הרקיעי' נגד בחי' מדות עליונות והי' צ"ל רבבות מדרגות השתלשלו' ואח"כ נתהווה הרקיע בדרך בריאה יש מאין, כי התהוות הגשמיות מן הרוחניות אין לך בריאה יש מאין גדול מזה. וכן עד"ז ביום שלישי שנבראו דשא ועשב שארז"ל בחולין ד"ס ע"א נשאו דשאים ק"ו, ולכא"י הרי הם צומח ואין להם מעלת הדבור כלל ואיך ישאו ק"ו, אך אין לך עשב מלמטה כו' והכח הנשפע הוא מהוה את הדבר ע"ד בריאה יש מאין, וכמ"ש בזהר בענין דשא ועשב שהם שני בחי' מלאכים (ועי' בלק"ת בשה"ש בד"ה מה יפו פעמ"ד בנעלים בענין בריאת העולמות דבי"ע ע"י מלאך סנד"ל, ועי' בזח"א ויצא דקנ"ז קנ"ז בענין הדודאי' ובמק"מ בשם הרב איך שהיחוד עליון הוא ע"י המלאך, וחולקי' על המד"ר בזה כמ"ש מזה במ"א באורך) וכמשנ"ת ג"כ במד"ר פ' תרומה למעלה שרפי' עומדים ולמטה עצי שטים עומדים, כמ"ש מזה בד"ה והי' מספר הנ"ל

בד"ה והי' מספר שלא נדפס: ראה ביאור ד"ה והי' מספר בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תרד ואילך. ועי' מזה בד"ה ויצונו ובהביאור: אה"ת וארא עי' קצג. ס"ע קצט ואילך. עי' רי ואילך. וראה גם ד"ה ויצונו בסה"מ תרכ"ז עי' פט ואילך. ד"ה והי' מספר שבסה"מ תרכ"ז עי' קמח ואילך. לקמן ד"ה יפה שעה א'. וד"ה זאת חוקת (הא').

וכנודע שמלמ"ד כלים . . . נר"נ לביש: ראה ע"ה שער השמות. וראה גם אגה"ק סיכ (קל, א). תרי"א ויקהל קיד, ס"ע"ד. לקו"ת דרושים ליוה"כ פ"ט, א. סידור עם דאר"ח עג. ג"ד. ובכ"מ. כנודע . . . ארץ מהיכן נבראת: בהבא להלן ראה באריכות לקמן ד"ה מי כמוכה. הרקיע נגד: ארצ"ל: הרקיע ערך נגד.

דשא ועשב שהם שני בחי' מלאכים: נתי' באריכות לקמן ד"ה שה תמים. וש"נ.

ועי' בלק"ת . . . בד"ה מה יפוי: שהי' מג. ב ואילך.

וחולקי' על המד"ר בזה: „על שטה זו קשה מהמדרש פ' בראשית פ"א בענין המלאכים כו', הכל מודים שלא נברא ביום ראשון כלום שלא יאמרו מיכאל מותח בדורמו של רקיע כו', שנא' אנכי ה' עושה כל כו' מאת, מי אתי כתי', מי ה' שותף אתי במע"ב (מה"מ תרכ"ז ע' קמח). וראה גם לקמן ד"ה מי כמוכה. במ"ש מזה במ"א באורך: ראה מה"מ תרכ"ז שם ס"ע פו ואילך. תרכ"ז שם ע' קמו ואילך.

בענין אז ירננו כל עצי היער שקאי על מלאכי' שהם שורש ומקור הצומח, ובהם יש בחי' הדבור שאומרי' קדוש וברוך, ועכ"ז הם מקורי' לצומח כי העיקר בהם הוא בחי' המדות שיש בהם צמיחה מקטנות לגדלות, וכמו קודם השליחות לשעת השליחות או קודם השירה לשעת השירה וכדומה. אך עכ"ז צ"ל ירידות והמשכות האור בהשתלשלו' רבות, ותחלה צ"ל בראשית נמי מאמר הוא שכולל כלליות המאמרות ואח"כ נפרטו בט' מאמרות פרטי' ע' מזה בד"ה כי תבואו אל הארץ ושבתה, כענין וכל בניך למודי הוי', וז"ע מ"ש ששת ימים עשה ולא בששת ימים כי בחי' ששת ימים ו' קצוות דמלי' ה' בבחי' ירידה והמשכה בבחי' השתלשלו' המדרגות עד שנתהווה בבחי' בריאה יש מאין כלליות הנברא' דבי"ע.

אמנם ענין השבת, כי בו שבת, כמשל אדם העושה מלאכה שבשעת עשיית המלאכה מושפלי' המוחין ג"כ וטרוד בענין ציור המלאכה איך תהי' (וע' בהגהות לד"ה מזוזה מימין שהציור הוא מבחי' חכ'.) ואח"כ כשגומר מלאכתו חוזרי' המוחין שהושפלו תחלה למקורן (וע' מזה בד"ה את שבתותי תשמורו שלא נדפס), ועד"ז יובן למעלה שבחי' המוחין שהושפלו בבריאת העולם (כמארו"ל דחגיגה הנ"ל שביו"ד דברים נברא העולם בחכ' ובתבונה ובדעת), נתעלו למקורן, ולכן בע"ש קודם מנחה אומרי' במאמר פתח אלי' ובראת שמיא וארעא כו' דברים הגשמי' איך שעולים, כי אינו דומה האכילה דשבת לאכילה דחול, כי בשבת בורר אסור כ"א הבירור נעשה ממילא כמ"ש מזה במ"א, וע' בד"ה את שבתותי הנ"ל ובהביאור.

בראשית נמי מאמר הוא שכולל כלליות המאמרות: בכ"ז ראה גם לקי"ת בהר מא, ד. כמדבר יב, סע"ד ואילך.

ע' מזה בד"ה . . ושבתה: סה"מ תרכ"ז ע' רנז ואילך. וד"ה זה בס' מאמרי אדה"ת תקס"ב ח"א ע' קפה. שם ח"ב ע' תלב. דרך מצותיך קסז, א. אה"ת בהר (כרך ג) ע' תתקע. נ"ך (כרך ב) ס"ע תתלט ואילך. סה"מ תרנ"ב ע' לו ואילך. תרנ"ט ע' קמב ואילך. תרע"ב ע"ז ע' רנ ואילך. תשי"ד ע' 68 ואילך. סה"מ מלוטס ח"ג ע' קסג ואילך. ועוד.

ח"ש ששח ימים עשה ולא בששח: ראה הערת ב"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ז ע' 272. וסה"מ תרל"ד ע' נד.

בהגהות לד"ה מזוזה מימין: אה"ת חנוכה (כרך ה) תתקנב, א. וראה גם לקמן ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף.

בד"ה את שבתותי . . שלא נדפס: סה"מ תק"ע ע' פד ואילך. אה"ת בהר (כרך ב) ע' תריא. שם (כרך ג) ע' תתק ואילך. שם (כרך ד) ע' אקלו ואילך. וראה גם הוספות לתו"א תשא ק"ג, א. לקי"ת דרושים לשבת שובה סו, ג. דרושים ליוהכ"פ סו, א. ברכה צו, ד ואילך. המשך תרס"ז ע' תקמג ואילך. תעריב ח"ב ע' אקא ואילך.

ולכן בע"ש . . איך שטולים: בסה"מ תרכ"ח שם ס"ע ג: ובכל ע"ש מתעלים כל דברים הגשמי' כמבואר הענין במאמר פתח אליהו שחשיב שם כל דברים הגשמי' שמתעלים כל הבחי'.

כשגבת בורר אסור . . כמ"ש מזה במ"א: ראה תו"א ח"י"ש טו, ג. בשלח סו, ב. לקי"ת בלק עב, ב. ועוד. בד"ה את שבתותי הנ"ל ובהביאור: ראה סה"מ תק"ע שם ע' פד. וע' צ ואילך. אה"ת בהר שם (כרך ב) ע' תרכא ואילך.

וביאור הענין דהנה בכל השתלשלו עו"ע בד"כ הוא כלול משני בחי' שכל ומדות, והנה אנו רואים שכל עיקר ענין המדות הוא גילוי זולתו, כמו עד"מ חסד או רחמים שייך כשיש על מי להתחסד או להתרחם, שעל עצמו אינו שייך לאמר חסד או רחמים, או עד"מ ענין אהו"ר אינו שייך לומר כ"א שיש איוה מציאות מה לאהוב או ממה לירא, שאם לא יש ממי לירא או מה לאהוב מתבטל המדה לגמרי, ונמצא כי המדות הן מצד עצמם או מצד פעולתם הם דוקא' כשיש זולת דוקא. ועד"ז יובן למעלה ג"כ דכתי' זכור רחמין וחסדיך כי מעולם המה שבחי' רחמים וחסדים שייכים כשיש עולמות דוקא, וכתי' כי אמרתי עולם חסד יבנה, ויש בזה ב' פ' או שראשית ומקור העולמות הם מבחי' חסד, או שכדי להיות בחי' עולמות צריכים לבנות מדת החסד ע' מזה בדה' ולקחתם אגודת אוזב (ך"ח). אבל ענין המוחין אינם שייכים זולתו כלל, שהגם שלא יש לפני מי להשפיע מ"מ יוכל לישב ולהשכיל השכלות, ואדברב ששצריך לעיין בעיון שכלו איך נוטה אם לחסד או לגבורה בהכרח שישתיק פעולת השכל ולא ישפיע כלל, ובענין שתיק רב, דהנה השכל בעצם יכולים להטותו הן לחסד והן לגבורה, והראי' ממ"ש גבי המבול אמחה את האדם כו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו ואח"כ כתי' לא אוסיף עוד להכות את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו, הרי שמטעם שחייב תחלה מבול, מטעם זה גופא אמר אח"כ שלא יוסיף עוד, והיינו מפני כי השכל בעצם באפשרי להטותו הן לחסד והן לדין, וע' מזה בבה"ז בפ' פנחס באור, אבל כשצריך לידע אמיתית הענין איך הוא נוטה אם לחסד או לדין בהכרח שישתיק השפעת השכל לגמרי והראי' לזה מסנהדרין כשהיו מעבירין דינו למחר היו נושאים ונותנים בדבר כמ"ש בפ"ה דסנהדרין, ופ"ה התוס' יו"ט בשם רש"י ז"ל נושאים ונותנים בדבר כל א' לעצמו, והרמב"ם פ"ה כל א' לעצמו או עם בן זוגו, הרי כי לא היו נושאים ונותנים הסנהדרין כולם בבת אחת, כי אם כל א' לעצמו דוקא, והיינו כי בכדי לבוא אל אמיתית הסברה בהכרח להשתיק השפעת השכל, ונמצא כי טבע ומהות המוחין וטבע ומהות המדות משונים זמ", שטבע ומהות המדות הוא השפעה דוקא, וטבע ומהות המוחין הוא או שיעמדו בקיומם או להעלות כלי שכלו לקבל ממקור השכל, ומאחר שכל עו"ע כלול מעשר בחי' שמתחלקי' בכלל לשני בחי' שכל ומדות, הנה מה שהעילה

עיקר ענין המדות הוא גילוי זולתו: בהבא להלן ראה לקו"ת מסעי צג, רע"א. סה"מ חרל"ד ע' נד"נה. ד"ה ושאתם מים להצ"צ (נדפס בקונטרס בפ"ע – ברוקלין תש"נ). סה"מ עזרי"ת ס"ע קסח ואילך, סה"מ תש"ח ע' 272. ועוד.

דוקא' כשיש זולת דוקא: כ"ה בנזכ"ק, ואולי א' מהם מיותר.

עולם חסד יבנה ויש בזה ב' פ"י: ראה גם לקמן ד"ה אם כסף תלוה. וש"נ.

בדה' ולקחתם אגודת אוזב (ך"ח): מאמר זה נמצא בכת"י 293 נח, ב כותרת: מאדמור מוהר"ש פ' בא כ"ה. ולא נדפס עדיין. וראה הערת כ"ק אדמור' שליט"א ברשימת מאמרי אדמור' מהר"ש (בהרשימה דתרכ"ח).

בהר"ז בפ' פנחס: דף קיב, א.

משפיע להעלול זהו רק מז"ת, אבל ג"ר שלו הוא בחי' עלול לקבל מעילה הגבוה הימנו, ולכן נק' השתלשלות כמו השלשלת שמליאה טבעות שכל טבעת אחוזת בטבעת אחרת עד"ז הוא ענין השתלשלו' עו"ע שכל עלול דבוק בעילה שלמעלה הימנו. והנה כ"ז הוא בששת ימי החול, שהאור הוא בדרך ירידה והמשכה, אבל בשבת כשהאור בדרך עלי' מלמטלמ"ע להיות כי אז העיקר הוא בחי' ג"ר וכנ"ל ההפרש בין מוחין למדות, לכן מתעלי' בחי' עש"י ביצ"י ויצ"י כבריאה ובריאה באצ"י, כנודע מענין נער הייתי גם זקנתי דסליק לסיבא כו', להיות כי בו שבת מבחי' הדבור אשר דבורו של הקב"ה חשיב מעשה, ונתעלה בחי' המוחין שהיו מאירים בש"ב בבחי' הדבור למקורו, והעולם מקבל חיות מבחי' המחשבה כמש"ל בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד פ"ב, ולכן ממצוא חפצך ודבר דבר, דבור אסור כו' להיות כי שבת מבחי' הדבור, אך מפני כי דבורו של הקב"ה חשיב מעשה לכן עיקר השביתה היא מל"ט מלאכות החורש והזורע כו', אבל מ"מ גם דבור אסור מד"ס שעכ"פ הוא בחי' דבור כו'.

ח

ועפ"ז יובן ענין ההפרש בין נר של שבת לנר חנוכה, ומפני מה פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה לפי שאסור להשתמש לאורה, דהנה בכלל נר של שבת הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע כמו שנת"ל שרש ענין השבת שהוא בחי' העלאות מלמטלמ"ע כי בו שבת כו', אבל ענין נר חנוכה הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט.

וביארר הענין יובן ע"פ משאור"ל במד"ר ע"פ וזהב הארץ ההיא טוב (וכ"ה בגמ' ב"ב דט"ז), לא ה' העולם כדאי להשתמש בזהב ולא נברא אלא לבנין בהמ"ק, נאמר כאן טוב, וזהב הארץ ההיא טוב ונאמר להלן טוב, החר הטוב הזה והלבנון, והענין הוא כמשנ"ת בסש"ב פ"ג דיש עוד בחי' אהבה העולה על כולנה כמעלת הזהב על הכסף, פי' כסף הוא בחי' חסד מלשון נכסוף נכספת לבית אביך שהוא בחי' אהבה וחסד, אבל שרש הזהב הוא מבחי'

כנודע מענין נער הייתי: ראה לקו"ת שה"ש כה, א. אה"ת שה"ש (כר ב) ע' שצג.
בלק"ת בד"ה שוכר ישראל: דרושים לשבת שובה שם טו, ג. וראה גם דרושים ליוה"כ"פ שם סח, א.
תניא קונטרס אחרון קסג, סע"א.
ועפ"ז יובן ענין ההפרש: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה [נוסף להנסמן בתחילת המאמר] אה"ת חנוכה שכו, א ואילך.
שבת... מלמטלמ"ע... חנוכה הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט: ראה באריכות ד"ה מצותה משתשקע: תר"ל (סה"מ תר"ל ע' מג ואילך). תר"לג. תרמ"ב. תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' קיב ואילך). תשי"ג. וראה גם ד"ה בכ"ה בסלסו תר"לג. תר"ס (סה"מ תר"ס ע' סב ואילך). ד"ה להבין ההפרש בין נרות שבת קודש לנ"ח תשי"ט.
משאור"ל במד"ר ע"פ וזהב הארץ: ראה אה"ת חנוכה שם. ובאריכות אה"ת תצוה ע' אתריג. קרח ע' תשטו ואילך. יהל אור להצ"ע ע' עא ואילך.
בסש"ב פ"ג: הבא להלן [עד תיבות "כלתה נפשי כו'"] הוא לשון התניא שם (ע, ב) בשינויים קלים.

הגבורות דבינה והיא אהבה כרשפי אש מבחי' גבורות עליונות דבינה עילאה דהיינו שע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה דכולא קמ"י כלא חשיב תתלהט ותתלהב הנפש ליקר תפארת גדולתו ולאסתכלא ביקרא דמלכא כרשפי אש שלהבת עוזה העולה למעלה וליפרד מהפתילה והעצים שנאחזות בהם, והיינו ע"י תגבורת יסוד האש אלקי שבנפש האלקית, ומוזה באה לידי צמאון וכמ"ש צמאה לך נפשי ואח"כ לבחי' חולת אהבה, ואח"כ באה לבחי' כלות הנפש ממש כמ"ש כלתה נפשי כו'. והנה שרש כל העולמות הוא מבחי' חסד כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שהיא המדריגה היותר גבוה שמאיר בעולמות, וזהו שאמרו במד"ר לא ה' העולם כדאי להשתמש בזהב לפי שזהב הוא בחי' בינה ואין העולמות יכולים לקבל בחי' ומדריגה גבוה כזו, ולא נברא אלא לבנין בהמ"ק לפי שבבהמ"ק נב"ר ה' מאיר ה' עילאה בחי' בינה, ועיקר גילוי בחי' זו יהי לעיל כי עוה"ב הוא בחי' בינה.

ועפ"ז יובן מאד"ל באבות ודאשתמש בתגא חלף והיינו לפי שבתורה כתי' הנחמדים מזהב כו', כי אורייתא מחכ' נפקת ולכן היא נחמדת יותר מזהב דבינה, ולכן אסור להשתמש בת"ח. וזהו שנענש דוד על שקרא דברי תורה בשם זמירות כמארז"ל בסוטה דל"ה סע"א, וכמשנ"ת מזה במ"א באריכות שהוא שיבח ד"ת שכל קיום וחיות העולמות תלוי' בדקדוק א' מד"ת, ע' באגה"ק ד"ה דוד זמירות קרית להו, ובאמת בחי' זו הוא בחי' אחר דמגילה עפה, אבל בחי' פנים הוא בחי' ואהי' אצלו שעשועי' בחי' שעשועי המלך בעצמותו ואינה שמחת לבב אנוש ושעשועיו, אלא כביכול שמחת לב ושעשוע המלך הקב"ה שמשמע ששע בה כי אלקי הבין דרכה וידע מקומה ומעלתה בידיעת עצמו כביכול, אבל נעלמה מעין כל חי וכמ"ש ופני לא יראו דהיינו בחי' פנימיותה שהיא מיוחדת לגמרי בא"ס ב"ה המלוכש בה בתכלית היחוד, ולגבי א"ס ב"ה כל העולמות כלא ממש ואין ואפס ממש כי אתה הוא עד שלא נבד"ע כו', והלכך גם לבחי' פנימיות התורה אין לשכחה כלל בתהילת חיות כל העולמות מאחר דלא ממש חשיבי כו', ולכן ג"כ אסור להשתמש בת"ח כו'.

ועפ"ז יובן ג"כ מה שנה חנוכה אסור להשתמש לאורה, דהנה נר של שבת הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע ובדרך ההעלאה היא עד ז"א דאצי'. ומה שנק' בינה ג"כ שבת זהו בחי' שבת שבתון כמ"ש בפרדס מהרמ"ק ז"ל בעה"כ בערך שבת, וע' בלק"ת בד"ה והניף את העומר פ"ב מעלי שבתא הוא בחי' מל'

ודאשתמש בתגא חלף: באוה"ת חנוכה שם מציינ' ע' באגה"ק סי' כ"ט [קמח, ב. קנא, א].
[וכמשנ"ת מזה במ"א באריכות . . . ע' באגה"ק ד"ה דוד זמירות: הבא להלן [עד התיבות "ממש חשיבי כו'"]
הוא לשון הקרא שם (קסא, א) בשינוי הסדר ובשינויים קלים. וראה גם לק"ת במדבר יח, א ואילו. דרך
מצותך פ, ב ואילו. לקמן בהוספות ד"ה ברוך תהי'.
וע' בלק"ת בד"ה והניף את העומר פ"ב: אמור לו, ב. וראה גם מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרגו.

ויומא דשבתא בחי' ז"א וממחרת השבת הוא בחי' בינה, ע"ד שהחכ' נק' בעבר הנהר, כך הבינה הוא בחי' ממחרת השבת שהיא למעלה מבחי' זו"נ שהם בחי' שבתא דלילא ושבתא דיומא, והגם כי בינה נק' ג"כ שבת אבל זהו בחי' שבת שבתון יעו"ש. וע' בספר תרטי"ב בד"ה וכל אדם לא יהי' באוהל מועד, ובספר חורף תרטי"ב בד"ה בריתי היתה אתו החיים והשלום מענין מילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת אחת, ולכן ארז"ל במד"ר באיזה זכות ה' נכנס אהרן לקה"ק זכות המילה היתה נכנסת עמו, והיינו כי שבת היא בחי' קדש, אבל כדי לכונוס לקה"ק זהו ע"י זכות המילה שניתנה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת אחת שהיא למעלה מבחי' ומדריגת השבת, כ"א ע"ד שבת שבתון ולכן בזכות המילה ה' נכנס לקה"ק כו'. היוצא מזה ששבת בעצם הוא בחי' שבת להור' בחי' ז"א, והבי' נרות דשבת הם כנגד זכור ושמור הם בחי' זו"נ זכור לדכורא ושמור לנוק, שהיא מקור בחי' השתלשלו' העולמות כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים, ולכן מותר להשתמש לאורה, ועיקר הנרות להשתמש לפניהם ולכן חיישינו שמא יטה כו' כמשי"ת, משא"כ גר חנוכה שמצאו פך של שמן חתום בחותמו של כה"ג, כה"ג הוא בחי' א"א, והחותם הוא בחי' יסוד דא"א, אי אפשר להמשיך בחי' זו בעולמות הנבראים בבחי' גילוי שהרי גם הזהב אין העולם כדאי להשתמש בו כ"ש בחי' שמן זה כו' שאין העולמות יכולים לקבל בחי' זו לכן אסור להשתמש לאורה.

ולכן השמנים והפתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת לפי שבשבת מותר להשתמש לאורה ועיקר מצותה להשתמש לאורה חיישינו שמא יטה, אבל בנ"ח שאסור להשתמש לאורה לכן לא חיישינו שמא יטה. והענין הוא, דהנה איתא בטו"ב צלותא הוא לשון הטי' כמ"ש לא תטה משפט ומתרגמינן לא תצלי דינא, ופי' וענין ההטי', דשורש ענין התפלה היא בחי' יהי רצון להמשיך רצון חדש לרפאות החולה ולברך השנים, וז"ע מט"ט קושר כתר' לקונו מתפילותיהם של ישראל, כי אותיות התפלה נק' בשם אבנים כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שני בתים כו'. והנה באבנים יש כמה מינים ממינים שונים מאבנים פשוטי' עד אבנים טובות שמאירים, אך הכתר והעטרה עושים מאבנים טובות שמאירי', ועד"ז יובן בנמשל בנפש האדם,

בספר תרטי"ב בד"ה וכל אדם לא יהי' אהיה דרושים ליהבי' ע' א'תקנא. ובארוכה ד"ה כי כיום הזה יכפר תרלי"ד (בסרס תרל"ג). ד"ה וכל אדם לא יהי' תשכיג (סדימ מלוט ח"ה ע' טו ואילך).
ובספר חורף תרטי"ב בד"ה בריתי היתה אתו: אהיה תצוה (כרך ז) ע' בתשנה. וראה גם שם ע' בתשנו ואילך.
חתום בחותמו של כה"ג: כהלשון כאו הוא גם בטור אר"ח ה' חנוכה סי' עתיר [וראה ביח שם ד"ה היג].
אבל במס' שבת כא, א': "מונח".
בסורב [=בטור ברקת] צלוחא הוא לשון הפי"י ראה גם לקי"ת חוקת סו, אי"ב. האויני עב, ג. אהיה ואתתון ע' שט.
דשורש ענין התפלה... יהי רצון: בהבא להלן [עד קרוב לסוף הפסקא] ראה לעיל ד"ה אריביל.

כשמתפלל בלא אהו"ר או האבנים הם אבנים פשוטים שאינם ראויים לעשות מהם בחי' כתר ועטרה, אבל כשמתפלל באהו"ר או האבנים הם אותיות התפלה הם זכים וברורים ומאירים עד שע"י סיוע המלאכי המקבלי' את התפלה וכמ"ש בזהר דגפיף להון ומנשק להון, פי' שדבור האדם הגם שמתפלל באהו"ר מ"מ הוא גשמי בערך שיוכל להיות מהם בחי' כתר ועטרה, לכן המלאכי' מזכירי' האותיות מגשמייתם כי הדבור שלהם הוא בערך המחשבה שלנו, וגבוה מעל גבוה שומר עד שמלאך מט"ט או סנד"ל קושר כתרים לקונו מתפלתינו, וענין הכתר היינו שיומשך יהי רצון להמשיך אותו ית' בבחי' רצון אותיות צנור שיתצמצם בבחי' רצון. וז"ע ההטי' בקדושה שהוא ענין ההטי' להיות רצון אותיות צנור, והר"ע מה שמל' דאצי' נעשה עתיק לבריא, ועד"ז עוד גבוה יותר ע' מזה בלקי' בד"ה ע"כ יאמרו המושלי' ובהביאור, וע' בספר תקס"ו בכ"י אאזמור"ר ז"ל.

אך הנה זלעז' עשה האלקי', יש ג"כ ענין ההטי' בקל"י וכמ"ש בזח"א וישב דקפ"ו ע"א ע"פ ויט יהודה עד איש עדולמי שנטה עד דרגא דחיוויא, והיינו כי יש הטי' לגריעותא מה שמל' דעשי' מתלבשת בק"נ ונעשית כדוגמת עתי' לק"נ, ועדינ' אל תט באף עבדך, אל תט לבי לדבר רע, ויהודה הוא בחי' מל' כנודע מ"ש בזהר בענין כי הנה המלכים נועדו וממ"ש במד"ר ע"פ זה, וע' בת"א פ' בראשית מ"ש בשם הה"ק ר"א ז"ל, וז"ל, ויט יהודה עד איש עדולמי ושמו חירה שמחמת מעשה דיוסף אזי ויט, פי' ויט היינו שנטה למטה בהיכלות הקליפות עד איש עדולמי כדי להעלות ניצוצות משם וזהו ענין הכוונה דנפילת אפים. והגם כי ענין זה הוא כמ"ש עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ששלטת אדם בליעל באדם דקדושה הוא לרע לו בכדי שיוציאו ממנו כל ניצוצות הקדושות שנפלו בשבה"כ, אעפ"כ לע"ע הוא שולט, וז"ע גלות השכינה, וז"ע מה שחששו בנר של שבת שמא יטה לפי שבי' נרות דשבת הם זרינ' כמשנ"ת לעיל שבבחי' זו יש זלעז' ע' בת"א בד"ה ויאבק איש עמו ובהגהות לשם, ולכן מבחי' זו יכול להיות הטי' לקל"י ח"ו, משא"כ בנר חנוכה שהיא המשכה מבחי' א"א וכמשנ"ת לעיל שכה"ג הוא בחי' א"א וחתום בחותמו

בלק"ת בד"ה ע"כ יאמרו המושלי' ובהביאור: חוקת טו, א. טז, איב. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז פרשיות ח"ב ע' חרפ. מאמרי אדה"אמ"צ במדבר ח"ד ע' איתעב ואילך. איה"ת חוקת ע' תתפח.

בספר תקס"ו בכ"י אאזמור"ר ז"ל: הנחת כ"ק אדמור"ר האמצעי מד"ה ע"כ יאמרו בכיכל נוכי"ק תקס"ו תקס"ז [מס. 1196] ונדפס בס' מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' רסג וס"ע רס"ז.

ויהודה הוא בחי' מל' . . . הנה המלכים נועדו: ראה גם לקמן ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף ע' טו. ברי"א פ' בראשית מ"ש בשם הה"ק ר"א ז"ל: דף ו, א בשם הקדוש ר' אברהם בן הה"מ ז"ל. הבא להלן [עד תיבות, דנפילת אפים] הוא לשון התי"א שם בשינויים קלים. [וראה בהנסמן בהמ"מ לתר"א שם].

להעלות ניצוצות . . . הכוונה דנפילת אפים: ראה גם לקי"ת ראה לב, ג. בת"א בד"ה ויאבק איש עמו ובהגהות לשם: וישלח כו, ב. איה"ת וישלח (כרך ה) תתעו, ב. וראה גם שם (כרך ו) תתלא, א.

הוא בחי' יסוד דא"א שבחי' זו הוא למעלה מסדר ההשתל/וע' בחי' ד"ה ויאבק הנ"ל שגם נגד המוחין דאצי' אין לעו"ע כ"ש לגבי בחי' א"א שלמעלה מאצי' (אך צ"ע מההגהות לד"ה תער השכירה מהרמ"ז שיש בעשי' לעו"ז גם נגד ע"י, ומההגהות לד"ה קמפלגי במתיבתא דרקיע מענין ד' מראות נגעים שנגע היפך הענג, וי"ל כי רבינו ז"ל חולק בזה על הרמ"ז וצ"ע) ואדרבה בחי' נר חנוכה דוחה יניקת החיצוני' ולכן מצוה להניחה על פתח הבית מבחוץ ברה"ר טורי דפרודא לפי שדוחה יניקתם כו'.

ובזה יובן ג"כ מה שנחנוכה היא שמונה נרות, דהנה ארז"ל כנור של בהמ"ק היתה של ז' נימין ושל ימות המשיח של שמונה נימין, והענין הוא דכנור פ"י בחי' ובפרד"ס בערך כנור הוא ד"ו נר, ד"ו הוא מספר של ש' הוי' ואיהו נהיר בנר היא בחי' מל' וד"ע כי אתה נרי הוי', ונר הוי' נשמת אדם. ומה ששייך בהכנור בחי' זו כי בחצות לילה ה' מנגן, אשר חצות לילה הוא עת רצון ועליית המל' ע' מזה בד"ה ועבר ה' לנגוף את מצרים ובההגהות לשם, וא"כ של שבעת נימין היינו ש' הוי' המאיר ב'ז' מדות, אבל של שמונת נימין זהו כשמאיר ש' הוי' דא"א המתגלה בבינה. ולכן בחנוכה שמצאו פך חתום בחותמו של כה"ג הדליקו ממנו שמונה ימים להורות על ההמשכה מבחי' ש' הוי' דא"א שמתגלה בבינה, והנה נר הוא רמ"ח אברים דמלכא ותרין דרועין שהם שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני וד"ע נר מצוה, ובתוך רמ"ח אברים מלוכש ש' הוי' וזהו ד"ו נר, אמנם כשהכנור של שמונה נימין היינו שבכחי' נר זה מלוכש ש' הוי' דלעילא, וזהו כענין ההפרש שבין יעקב ליצחק, יעקב גימ' ז"פ הוי' ע"ד כנור של ז' נימין, ויצחק גימ' ח"פ הוי' היינו כנור של ח' נימין שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, שיצחק הוא ל' צחוק ותענוג עליון המתגלה בבינה ע"כ הוא ח"פ הוי', שבינה היא תמינאה ולכן הכנור יהי' של ח' נימין וע' במ"א מענין הזאות דיוהכ"פ אחת למעלה בינה שבע למטה ז"ת.

יב

אין לעורר: כיה בגוכי"ק, ואוציל: אין לעי"ז.

מההגהות לד"ה תער השכירה: אהית נ"ך (כר ב) ע' תשפג. וראה גם לקמן ד"ה בכח תבכה.

ומההגהות לד"ה קמפלגי: ראה אהית תוריע ע' רנב. שם (כר ב) ע' חקכת. תקלג. וס"ע תקלה. וראה

גם שם (כר א) ע' עז.

וי"ל כי רבינו ז"ל חולק בזה על הרמ"ז וצ"ע: ראה גם אהית פ' ובר ס"ע איתשעה: ועיין בהרמ"ז ר"פ ויקהל, וד"ע בתיא בד"ה ויאבק שאין קליפה רק נגד ז"ת ולא נגד ג"ר כו'. מ"מ הרמ"ז ביאר שהוא נגד הכלל הרצון. ע"י"ש.

כנור של בהמ"ק... ושל ימות המשיח: בהבא להלן ראה לקי"ת תוריע כא, ד.

בד"ה ועבר ה' לנגוף... ובההגהות לשם: סי' מאמרי אדה"ז תקס"ז ס"ע קי"ג. תר"ח שמות קכד, ב

ואילך. אהית בא (כר ב) ע' ביתרלד. שם (כר ח) ע' ביתתקמח ואילך. וע' ביתתקנ ואילך.

וע' במ"א מענין הזאות דיוהכ"פ: ראה אהית דרשנים ליוהכ"פ שם. ד"ה כי ביום הזה יכפר תליג. ד"ה

וכל אדם תשכיג (סד"מ מלוכט ח"ה שם).

וגם יל דח' ימי חנוכה הם כנגד ד' אותיות דש' הוי' שבסדר השתלשלות וד' אותיות דש' הוי' דא"א שלמעלה מסדר ההשתלשלות. גם הנס הוי' עלי' מתניהו כה"ג שהיו לו שמונה בגדים ד' בגדי לבן וד' בגדי זהב, ועי' בירושלמי דיומא שהם כנגד ח' ימי מילה, והיינו כדי שיעבור עליו שבת א' כו', ונקראו בגדיי קדש לאהרן, אהרן הוא בחי' באורך נראה אור, והלבושי' דבגדי קדש הם שע"י יוכל להיות גילוי האור וידוע שהימים הם ג"כ לבושי', שהלבושי' הם יומין עילאין, לכן הם שמונת ימי חנוכה בחי' שמונה לבושי' לבחי' באורך נראה אור והוא הנמשך מבחי' פך של שמן שהי' חתום בחותמו של כה"ג שהוא יסוד דא"א שבו נמשך השמן הטוב כו' שמן משחת קדש, ועי' בייני במארי"א אות נ' סי' ל"א דנר גימ' הוי' אהי' הוי' אלקי הוי' אד', שמאירים בנר, פי' הוי' אהי' בחי' מוחין דו"א, הוי' אלקי חג"ת, הוי' אד' נה"י דו"א שמאירי' בנר בחי' מל'.

וענין נר דשבעה נרות היינו מבחי' ש' הוי' דסדר השתלשלות, ולכן הם שבעה כנגד ז' מדות מקור סדר ההשתלשלות, אבל בחנוכה שמונה נרות היינו מבחי' ש' הוי' דלעילא שלמעלה מסדר ההשתלשלות שמתגלה בבינה לכן הם שמונה, ועיקר הגילוי יהי' לע"ל כי שמח אינו אומר אלא ישמח שעיקר גילוי השמחה דבינה יהי' לע"ל, והארה מבחי' זו מאיר בני"ח לכן פתילות ושמונים שאין מדליקין בהם בשבת כי חיישינן שמא יטה, כי יש זלעזוז נגד בחי' זו וכנ"ל, אבל מדליקין בהם בחנוכה כי בינה היא בחי' דרור עלמא דחירו לכן לא חיישינן שמא יטה, ואדרבה עיקר מצותה על פתח הבית מבחוץ בכדי לדחות יניקתם כי אור דוחה כו', ולא חיישינן שמא יטה כלל כי אין בלעז"ז נגד בחי' זו, וכמ"ש בד"ה ויאבק הנ"ל שגם נגד המוחין לא יש בלעז"ז כ"ש נגד בחי' א"א, וכנודע מענין שהמקיף מסמא כו', ובינה היא מקור כל המקיפי, וכ"ש בחי' א"א, ולכן עיקר מצותה על פתח הבית מבחוץ שיוכללו הניצוצי' בנר בפני האבוקה ולא ע"ד ההתלבשות כו' כנ"ל.

על מחתיה: **אוציל:** על ידי מתניהו.

בגדי קדש לאהרן: בשולי הגליון נרשם בנוכח: **משה עם הכולל גימ' נוצר, מזל השמיני, לכן יוכל לעשות שמונה בגדים, בגדי קדש לאהרן כה"ג. משה מוחא סתימאה, כהן גדול חסד רא"א והחזות יסוד דא"א.**

בייני במארי"א = ביאור נתיב במאורי אור.

שמח אינו אומר אלא ישמח. . לע"ל: ברוק"ר פ"ב, ב: שמח ישראל בעשיו אינו אומר אלא ישמח עתידין הן לשמוח כו' שמח ה' במעשיו אינו אומר אלא ישמח כו'. ונת' בלקו"ת שמע"צ פט, א.

קיצור מדינה ויגש אליו יהודה.

יג ענין הגשת יהודה ליוסף נת' בזהר שז"ע סמיכת גאולה לתפלה, כי יוסף הוא בחי' צ"ע שנק' גואל כמ"ש אם יגאלך טוב יגאל, ובתי' אמרו לצדיק כי טוב, ויש להעיר מענין שבע עשרה שנה שזהו ג"כ טוב, ויהודה הוא בחי' תפלה דשמר"ע, כי יהודה הוא מל' הפעם אודה ויהודה הוא בחי' ביטול והן הן בחי' ההשתחוואות שבשמר"ע, וגם בלידת יהודה כתי' ותעמוד מלדת, ועמידה הוא בחי' ביטול וכמ"ש בעמדם תרפינה כנפיהם, ופי' בעמדם של ישראל בתפלת שמר"ע, וכן דהע"ה שהוא מיהודה כתי' ב' תפלה לדוד, ולכן סמכו בזהר ענין סמיכת גאולה לתפלה לויגש אליו יהודה וכדאיתא במדרש שעז"נ אחד באחד יגשו ורוח לא יבוא ביניהם, שאין מפסיקין בין גאולה לתפלה, ואחד באחד הוא בחי' יחוד' ויחוד' שהם בחי' יהודה ויוסף וכמאמר למהוי אחד באחד והן בחי' גאולה ותפלה כנ"ל. אך צ"ל ל' סמיכת גאולה לתפלה הלא יהודה הגיש ליוסף, וסמיכת גאולה זהו יוסף ליהודה, שהרי יהודה הוא בחי' תפלה והוא יגש ליוסף שהוא בחי' גואל כו', ובכע"ה ס"ת שוה, ולכן ארז"ל כי [הנה] המלכים נועדו יהודה ויוסף, וצ"ל איך הם שוים. כתי' רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף שנק' ישראל ע"ש יוסף, ולע"ל יהי יהודה העיקר כמ"ש (יחזקאל ל"ו) בהפטר

ענין הגשת יהודה ליוסף: לחציו הראשון של המאמר [עד פסקא: ולהבין ענין עלי' זו]: ראה ד"ה נ"ח מזוה מימין בתרי"א מקץ מא, ד. ואותית חנוכה (כרד ה) תתקנב, סע"א ואילך.

לחציו השני [מפסקא הנ"ל ואילך]: ראה ד"ה ויגש בתרי"א מג, ג. ואותית ויגש שטט, ב ואילך. חלק מהתחלת וסיום המאמר, הוא מדיה ויגש להצ"צ [נוכ"ק מס. 8-1088]. ולא נדפס עדיין, רק חלקו הובא ונת' בריש ד"ה ויגש בהמשך תרס"ו ע' תפוח]. חלק מהמאמר כאן הובא ונתבאר בד"ה ויגש תשכ"ט. המאמר כאן מוסד על ד"ה ויגש הנדפס לקמן בהוספות, שנדפס כאן בעת לראשונה מבתי' 1038 לד, א [כתי' זה כולל מאמרים מלוטטים מכ"ק אדמיר מהר"ש. מאמר זה מופיע שם רובו בכתי' הר"ש סופר עם תקונים והנחות בגוכי"ק אדמיר מהר"ש. כתי' הר"ש סופר הוא העתקת ד"ה זה מבתי' 1063 קמג, א הכולל הנחות ממאמרי אדע"צ].

בכתי' 1038 שם (לא, א) נרשם ג"כ בגוכי"ק חלק מהתחלת המאמר באריכות, וכנראה ה' בכונתו הק' להשלים כל המאמר באריכות אך לפועל לא נגמר. והתחלה זו נדפסה ג"כ לקמן.

ע"ד הכותרת כאן. קיצור מדיה ויגש אליו יהודה, ראה בד"ה ויגש תשכ"ט: הגם שהמאמר ד"ה ויגש תרכ"ט הוא רק קיצור, אך הוא קיצור של כל האריכות, וכפרט שהקיצור עצמו הוא ארוך.

נת' בזהר... גאולה לתפלה: הבא להלן בענין סמיכת גאולה לתפלה (עד התיבות, ליוסף שהוא בחי' גואל כו"ה) הוא מדיה ויגש להצ"צ - גוכי"ק [כנסמן לעיל], וכאן בשינויים קלים.

יוסף... צ"ע שנק' גואל... אמרו לצדיק כי טוב: יוסף הוא בחי' גאולה, וכידוע דגאולה הוא בחי' יסוד וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל, אמרו צדיק כי טוב, ויוסף הוא בחי' יסוד צ"ע כו' (המשך תרס"ו ע' קיט), דטוב הוא בחי' יסוד שזהו בחי' גואל (המשך תרס"ו ע' תפח - המובא לעיל).

הלא יהודה... יוסף ליהודה: תיבות אלו נרשמו בגוכי"ק בשולי הגליון ונראה ששייכים כאן. ובכע"ה ס"ת שוה: בבעל הטורים עה"פ: ויגש אליו יהודה, ס"ת שוה, שאמר לו אני שוה לך שכמו שאמר מלך גם אני מלך וע"ז דורש במדרש כי הנה המלכים נועדו. בהבא להלן ראה אותית ויגש שם שטט, ב.

זו ודוד עבדי נשיא עליהם לעולם, וע' בד"ה עתיד הקב"ה להקים לנו דוד אחר, וע' בהגהות לד"ה כל מחלוקת, מענין ארוממך כי דליתני, ומענין לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחי' ואח"כ יתפלל.

הנה ארז"ל בברכות ד"ז סע"ב כל הקובע מקום לתפלתו (נ"א לתורתו) אויביו נופלים תחתיו שנא' ושמתי מקום כו' ולא יוסיפו כו' (בש"ב ז'), וגירסת רב אלפס ותוס' ר"י לתורתו, והענין דמקום פי' בהמ"ק כמובן מתוך הפסוק בש"ב סי' הנ"ל וממארז"ל הנ"ל, ועכשיו תפלה כנגד תמידין תכנו, לכן צ"ל קביעת מקום, ולג"י ר"א ותר"י לתורתו ג"כ אמת נכון הדבר, כי משחבר בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה לכן צ"ל קביעת מקום לתורה.

ולהבין כ"ז יובן בהקדם מ"ש בדבר ה' שמים נעשו משמע שנברא הכל מבחי' דבר ה' וכמארז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם, וכמארז"ל לא בעמל ולא ביגיעה כו' אלא במאמר וברוח פיו, וצ"ל הלא כתי' כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ, שנברא מבחי' חפץ ה' ולא מבחי' תכנו, לבד. אך הענין הוא דהנה נודע שלכל נברא מכל הנברא דבי"ע יש חומר וצורה, פי' החומר הוא עצם גוף דבר ההוא בכלל, כמו השמים בכלל או הארץ בכלל, ועד"ז בכל נברא זהו הנק' חומר, וצורה הוא שיהי' ציור כדור השמים באופן שיהי' מהארץ לרקיע ת"ק שנה, וכן מה שהשמים והארץ והגלגלי' יהיו כדורי', ושהגלגלים יהיו מאירים, ועד"ז בכל פרטי הנברא שיעור מדת ארכם ורחבם ואיך שיהי' אם עגול או בעל קרנות או משולש, ותוארו במראה ושטח ושינוי הנברא בדמותם זמ"ז זהו הנק' ציור החומר שזהו בחי' הצורה הנצטיירה בגוף

וע' בד"ה עתיד הקב"ה להקים לנו דוד אחר: בסנהדרין צח, ב: עתיד הקב"ה להעמיד להם דוד אחר שנאמר כי דוד מלכם אשר אקים להם הקים לא נאמר אלא אקים. נח' באוה"ת נ"ך ע' תיט. ואוה"ת יגש (כרך ה) תתקפ"ו. ב. ד"ה ועבדי דוד תשמי"ב. לקו"ש יגש תנש"א. וע' בהגהות לד"ה כל מחלוקת: אוה"ת קרח ע' תשג ואילך. וראה גם שם ע' תרגס. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמי"ט) ע' קמו ואילך.

הנה ארז"ל... הקובע מקום לתפלתו: בהבא להלן ראה אוה"ת יגש שם שני, א. ולהבין... בדבר ה': בהבא להלן בענין חומר וצורה ראה ד"ה נר חנוכה מזווה מימין שבתאי מקץ מא, ד. וראה גם שם מב, ד. אוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקמ"ד, ב. וראה גם שם שלה, א. שם (כרך ז) תתתנ"ה, ב. סה"מ תרנ"ז ע' שית ואילך. סה"מ תרס"ג ע' קטו ואילך. סה"מ תרפ"ה ע' נ"נו. וע' סו ואילך. סה"מ תש"ח ע' 57-67 ואילך. קונטרס עץ החיים בתחילתו. סה"מ מלוקט ח"ה ע' קי. וצורה... ציור כדור השמים: יש ב' בחי' צורה: הא' צורה האמיתית והוא נפש האדם, וכן בכל נברא הנפש שבו היא הצורה האמיתית. והב' התואר של הגוף שנק' ג"כ צורה והוא צורת החומר שעשוי באופן שיוכל לקבל את הנפש שהיא צורתו האמיתית (סה"מ תרס"ג ע' קטו). עגול או בעל קרנות או משולש: ראה ירושלמי מעשרות ספ"ה (ושם) אין מרובע מששת ימי בראשית). וגם בזה נראה עד כמה מדויקים דברי רבותינו (הערות) כי אדמיר שליט"א בסה"מ תש"ח שם ע' 59. וראה אגרות קודש כי אדמיר שליט"א ח"ב ע' שלד ואילך.

החומר, למען שהגוף יהי' כלי שתוכל להיות בו השראת הנפש המחיה אותו, ובוה יבין ענין צער הגלגולי, שלכאור אינו מוכן ענין הצער כ"כ, אך הענין הוא דכתי' כי חלק ה' עמו, ולכן בעבודה בנפש האדם נמצא שם ה' יוד חכ, ה' התפשטות ההשגה והבנה בגדולת א"ס, ו"ה הוא בחי' מדות ודבור כמ"ש מזה בכ"ד בלקריה, ולהיות הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש בהכרח שגם בציור החומר של הגוף יהי' ג"כ תמונת ד' אותיות דשם הוי' ולכן תמונת הראש כציור יוד של שם, והגוף ארוך כציור הוא"ו, וה' אצבעות שביד, וה' אצבעות הרגל הם ב' ההי"ן דשם, וכמ"ש מזה במ"א באריכות, ולכן כשמתגלגל נפש האדם בבהמה עד"מ, או באיזה דבר צומח וכדומה הנה צער הנפש גדלה מאד, שאין לה התפשטות ע"ד כמו שהיא בגוף האדם שהרי ציור חומר זה משונה מציור חומר גוף האדם כמשנת ענין זה באריכות בד"ה קדש ישראל דתרי"ד. ועפ"י יובן מ"ש בדבר ה' וכל אשר חפץ הוי', דהנה התהוות החומר הוא מבחי' דבר הוי' וכמאד"ל בעשרה מאמרות נברא העולם שע"י מאמר יהי אור נעשה מציאות האור מאין ליש, וע"י מאמר יהי רקיע נתהוו מציאות הרקיע מאין ליש וכן כל פרטי הנברא דבי"ע, אמנם ציור הדבר איך יהי' הרקיע עד"מ וכן ציור כל פרטי הנברא דבי"ע הלא לא נפרטו בהמאמרות איך שיהיו בדמותם ובצלמם הנה זהו מבחי' חפץ ורצון הוי' המלוכש בהאותיות דע"מ הנ"ל.

ומה שלא נתהווה הכל מבחי' חפץ ורצון ה', מפני כי אז לא הי' מציאות ההתהוות היש הגשמי כי היו העולמות בטל' בתכלית והי' העולם רוחני. ויובן זה ממה שאנו רואים בענין ההשתלשלו' עו"ע, שהעלול בטל להעילה עד"מ מדות הנולדי' משכל הנה המדה בטילה להשכל, וע"פ השכל הי' הנהגת המדות כמ"ש ע"פ שכלו יהליל איש, ובזה יתורץ מ"ש ואהבת את ה' דלכאור יפלא איך יתכן ל' ציווי על אהבה שהיא מדה שבלב, אך הענין הוא דבאמת הציווי הוא על ההתבוננות שאומר תחלה בפסוק שמע ישראל, שמ"ע ר"ת שאו מרום עיניכם וראו בראיית השכל בענין ההתבוננות באור"ס כ"ה איך

10

כמ"ש מזה בכ"ד בלקריה: פקודי ד, ב. מטות פו, ג. ראה יח, א ואילך. כט, א. תצא לת, ג ואילך.
בציור... הגוף יהי'... ד' אותיות דשם הוי': ראה אהיה יתרו ע' תשכח (בשם הראשית חכמה שער היראה פ"ח). וראה גם אהיה תוריע (כרך ב) ע' תשכד. וכנגסמן כהע' שלאחיו.
וכמ"ש מזה במ"א באריכות: אהיה יתרו ע' תתנה ואילך. תצא ע' תתקמד ואילך. ועוד. לקמן ד"ה וידבר גר לאמר. סה"מ מלוטט ח"ד ע' עדר.
כשמתגלגל... בבהמה... צער הנפש גדלה מאד: ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' שלה"ט. סידור עם דא"ת מת, ג ואילך. מאמרי אדה"מ צ"ח ע' קס ואילך. אהיה וארא (כרך ו) ע' בתקעת. דרושים לחה"פ (כרך ג) ע' תשסב. תצא ע' תתצות. וככה תרלי"ז פצ"ט (ע' קסב).
כמשניות... נז"ה קדש ישראל דתרי"ד: הנהגה בנצחיות אדמור"ם מהר"ש ממאמר זה נמצא בכתי' הנחות תרי"ד - מס. 1117 לא, א. וראה גם אהיה פנחס (כרך ו) ע' איתקמ. וד"ה זה בסה"מ תרי"ד ע' קיו ואילך. ובסה"מ עורית ע' קכג ואילך.

שה' אחד גם לאחר שנבחה"ע בו' רקיעים וארץ וד"ר העולם שע"ז רומז תי' אחד כמ"ש מזה במ"א באריכות, וע"י העמקת הדעת בהתבוננות הפסוק שמע ע"ז יולד מדה שבלב להיות ואהבת את ה', והיינו מפני כי המדות מקבלי' מהשכל דרך השתלשלו' ע"ז בבחי' קירוב, וכמ"כ בגשמי' במשא ומתן או בשאר דברי' אנו רואים שהנהגת והתהוות המדות הוא ע"פ השכל שאם מתבונן בשכלו שטוב לפניו כן אזי מוליד אהבה לחפץ ולאהוב הדבר ההוא (והיינו בחי' אבה ל' רצון שנוולד מן השכל כי אית רצון ואית רצון כו'), ועד"ז יובן בכל השתלשלו' ע"ז שהעלול בטל להעילה, ואם ה' התהוות העולם מבחי' חפץ ה' היינו שגם החומר ה' התהוותו מבחי' חפץ ה' בבחי' קירוב לא ה' יכול להיות מציאות היש כלל, ומה עולמות עליונים שנק' בשם עלמא דאתכס' שהתהוותם מבחי' המח' כמ"ש במ"א מענין במח' אחת נבראו כל העולמות הנה הם בטלים בתכלית, וכ"ש אם ה' מתהווה מבחי' חפץ ורצון ה' לא ה' יכול להיות מציאות התהוות היש כלל, והיו העולמות בטלי' בתכלית ע"ד עלמא דאתכס' ויותר וא"כ לא ה' עבודה כלל, שעיקר המכוון הוא שיהי' מציאות התהוות היש, וע"י עבודה יהי' ביטול היש לאין כמשי"ת, ולכן בכדי שיהי' מציאת התהוות חומר היש זהו ע"י בחי' דבר ה' כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו היינו בחי' חומר גוף כדור השמים, והוא כמו שאנו רואים שענין אותיות דבור האדם נראה כאלו הם נעשי' נפרדי' מן האדם, ועד"ז יובן למעלה הגם שאין לך דבר שחץ ממנו חץ מ"מ דברה תורה כלשון בני"א כו', ולכן בכדי שיהי' מציאת נברא' נפרדי' בע"ג זהו ע"י בחי' דבר ה' שע"י המאמרות בע"מ נברא העולם בבחי' מציאות יש ודבר נפרד כו'.

והנה בחי' דבר ה' הוא בחי' מל' בכלל כי מלכותך מל' כל עולמי' שכללות השתלשלות העולמות נמשך מבחי' מל', ותי' כל כולל כלליות גו"ן אלפי' יובלות שכולם הם מבחי' מל' אך זהו מבחי' מלכותך כמ"ש במ"א ההפרש בין מלכותך לבחי' מל' כל עולמי', והתהוות עולמות הנברא' דבי"ע הוא מבחי' מל' דאצי' שנק' דבר ה', וזהו כל הנק' בשמי ולכבודי כו' כל הנק' בשמי הוא בחי' עולם האצי' בכלל, וכדי להיות התהוות בי"ע זהו ע"י ולכבודי ר"י קארי למאנא מכבודא הוא בחי' ה' מלך גיאות לבש שהוא בחי' לבוש מל' ואין מלך בלא עם מל' עוממות נברא' נפרדים בעלי גבול, שהתהוותם הוא מבחי' לבוש מל' בחי' התנשאות וההסתלקות שלא יאיר ויתגלה רק בבחי'

טז

שע"ז רומז תי' אחד כמ"ש מזה במ"א באריכות: ראה ד"ה דודי לי שבס"מ תרכ"ז ע' קצו ואילך. וראה לקמן ד"ה ארי' יהא חלקי. וש"נ.

כמ"ש במ"א מענין במח' אחת: לקי"ת עקב טז, ב [ובחמ"מ לשון]. דרושים לר"ה נה, ב. שה"ש ט, ב. וראה במילואים להמ"מ שבס"מ מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ר"ע שט.

כמ"ש במ"א ההפרש בין מלכותך לבחי' מל' כל עולמי': לקי"ת שה"ש יד, ב ואילך. וראה לקמן ד"ה מצה זו.

שמו לבד, וכמשל המלך שמובדל ומרומם ואין עצמותו מתפשט כלל רק שמו נקרא על בני מדינתו, ועד"ז יובן למעלה שכלליות עולמות ב"ע נבראו רק מבחי' מל' שהוא הארה מבחי' שמו, כי על ש' הו' נא' יהללו את שם הו' כי הוא צוה ונבראו ממילא ומאליו ולא בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל, ולכן אומרי' אתה הוא עד שלא נברא ואתה הוא משנברא, שתי' ל' נברא משמע מאליו ולא בבחי' כח הפועל בנפעל, וכמ"ש מזה בלק"ת בשח"ש בד"ה קול דודי, ועל שם ה' הוא שארז"ל בפדר"א עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד, שה"ע השם כמ"ש כלול בעצמותו, כ"א הארה מבחי' שם זה הוא מקור התהוות עולמות ב"ע שהוא רק זיו והארה בעלמא בבחי' ההתנשאות וריחוק בחי' דבר ה' בחי' לבוש מל' כדי שיתהוו מציאות היש בב"ע מאין דמל' ע"י בחי' הפרסא שבין אצי' לבי"ע, ואם ה' התהוות העולמות דב"ע בבחי' השתלשלו' ה' העולם בטל במציאות ממש, ולא ה' יכול להיות התהוות היש כלל ולזה נברא החומר מבחי' דבר ה'. ושורש הענין הוא כי אותיות הדבור הם בחי' חומר לגבי הצורה הוא בחי' אור החכ' וההשכלה המלובש בהאותיות, וכמו עד"מ מ"ש כי ביום אכלך ממנו כו' שלא נפרט בדבורו של הקב"ה איזהו יום אם יום האדם או יומו של הקב"ה, וע"פ החכ' הוא בחי' הצורה שבאותיות וזוהי חכמתו שזהו בחי' יומו של הקב"ה שהוא אלף שנה וחי' תתקל שנים, ולכן הדבור בחי' דבר ה' הוא מקור להתהוות החומר בנברא דב"ע ע"י בחי' הפרסא המעלמת אור האצי' להיות אור של תולדה בב"ע כו'.

אך אם ה' מתהווה הצורה ג"כ מבחי' דבר ה' היו העולמות נבראי' נפרדים לגמרי ולא ה' בהם בחי' הביטול כלל, ותכלית המכוון מברא"ע בכדי להיות יש וע"י העבודה יהי' היש בטל לאין ויהי' גילוי כבוד ה' למטה כמו למעלה וכמ"ש לע"ל כי עין בעין יראו, וכת"י ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר שכ"ז הוא ע"י העבודה דעכשיו בבחי' היום לעשותם, לכן התהוות הצורה הוא בחי' ציור החומר, בכדי שיהי' כלי לקבל צורת הנפש כנ"ל הוא מבחי' חכמה, וכמ"ש כולם בחכ' עשית, אשר יצר את האדם בחכ' הוא בחי' כח מ"ה בחי' ביטול, ובשרשו הוא בחי' מו"ס שבו מלובש גבו' דע"י בוצינא דקדרוניא, המודד כל המדידות איך יהיו בציוורם בצלמם וכתבניתם כו', וזהו בחי' חפץ

יז

וכמ"ש מזה בלק"ת בשח"ש קול דודי יד, ג. וראה בארוכה לקמן ד"ה מצה זו.
וע"פ החכ' הוא בחי' הצורה שבאותיות: "דב' מדרי' הגיל (חומר וצורה) הו' ב' מיני חיות הנמשכים מבחי' בינה ומבחי' חכ', וכידוע דכ"נה הוא בחי' יש, והחכ' הוא בחי' אין, ולזאת המשכת החיות דמכ"ה הוא להיות העולמות בבחי' יש כו', והמשכה מבחי' החכ' הוא להיות הביטול בעולמות כו'" (סדרים תרס"ח ע"י יח).
להיות יש וע"י העבודה... בשל לאין: "היינו שהביטול כעולם שנמשך ע"י עבודת האדם יהי' גם מצד העולם (סדרים מלוטס ח"ה ע"י קי הע' 43).
חפץ וצוון ה'... וע"ז יוכל להיות... ביטול היש לאין: "וייל' דהטעם ע"י שהביטול דהנבראים נמשך מבחי' הרצון והישות דהנבראים מבחי' הדיבור, הוא כי הרצון אינו מציאות והוא רק גילוי העצם (ע"ד הרצון

ורצון ה' שכל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ, ועיניו יוכל להיות עיני עבודה בחי' ביטול היש לאין כי בחכ' אתברירו כמ"ש מזה במ"א.

ובזה יובן מ"ש רז"ל במד"ר בראשית פ"ב הוא עשך ויכווננך הוא וב"ד נמנו על כל אבר ואבר שבאדם, וי"ל הוא דא עתיקא כמ"ש בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא, וכמ"ש מזה בכ"ד, וב"ד היינו בחי' חכ"ד כי ב"ד הגדול הוא בבינה כמ"ש ברע"מ ס"פ משפטים, וע' באר"ת פ' בראשית בדי"ה ויכולו השמים בענין בינה ציירא ציורין, והוא וב"ד נמנו על כל אבר ואבר דז"א שנק' אדם רמ"ח פקודי' רמ"ח אברים דמלכא וכתבי' זאת התורה אדם כו', ומשם נמשך ג"כ ציור החומר שבאדם שיהי' בתמונת הגוף ציור ד' אותיות הוי' כנ"ל בכדי שע"י מ"ת יהי' פב"פ דבר ה' עמכם ודבורו של הקב"ה חשיב מעשה שיתגלה בחי' ש' הוי' שבנפש בחי' חלק ה' עמו בעבודה בתומצי' ותפלה, בבחי' היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כדי לזכות לעוה"ב, כי כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב ע"י העבודה בבחי' היום לעשותם ביטול היש לאין ועיני' ונגלה כבוד הוי' לעיל וראו כל בשר וכתבי' כי עין בעין יראו בבחי' ראי' דחכ' כח מ"ה כי חר"ב הם תרין ריעין דלא מתפרשי', ושכר מצוה היא בחי' המצוה בעצמה כו' כמ"ש מזה במ"א.

והנה פ' עוה"ב הכוונה הוא על עולם התחי' שיעמדו נשמות להתלבש בגופי' ויהי' הגוף ג"כ ניוון ממזון רוחני הוא בחי' השגת אלקות,

שכנפש האדם, שהוא רק הטיית והמשכת הנפש, ולכן גם ההתהוות שמהרצון ענינה הוא (לא זה שמתהווים נבראים, אלא) זה שע"י ההתהוות נשלם הרצון. והדיבור הוא לבוש הנפרד, דנוסף לזה שהדיבור הוא מציאות כיון שענינו הוא שמדבר לזולתו, הרי בזה עצמו הוא נפרד מהאדם המדבר, ועד שהדיבור יוצא ונפרד מהאדם גם לפועל, ולכן ההתהוות שמהדיבור הוא מציאות יש' (סה"מ מלוטט חיה ע' קיי"א).
כי בחכ' אתברירו כמ"ש מזה במ"א: ראה תרי"א בראשית ה', ד. מג"א צו, ב. הוספית לתרי"א קח, א. אהי"ת גיך (כר ב) ע' תתקפ ואילך. דרמ"צ סו, ג ואילך. ובכ"מ.
ובזה יובן . . . הוא עשך ויכווננך: בהבא לקמן ראה אהי"ת חנוכה (כר ה) תתקנב, סעי"א ואילך (בנסמן לעיל בתחילת המאמר).

הוא דא עתיקא . . . וכמ"ש מזה בכ"ד: ראה תרי"א יא, סעי"ב. ביאוריה צה, א ואילך. ובכ"מ.
וע' באות' פ' בראשית בדי"ה ויכולו השמים: דף ג, ד [בהוצאת קה"ת] הובא באהי"ת חנוכה שם תתקנב, ב. תשא ע' איתתקנט. ויקרא ע' נג.

חלק לעוה"ב . . . ראי' דחכ' . . . תרין ריעין: באהי"ת חנוכה שם תתקנב, א: העוה"ב הוא בינה הנק' להנחיל אהבתי יש, וחריב הן תרין ריעין, ומאיר האין ביש והוא עיקר עולם התענוג לכן זה נמשך ע"י ביטול היש לאין עתה שע"י דוקא ממשך בחלקו גילוי זה.

ושכר מצוה . . . המצוה בעצמה כו' כמ"ש מזה במ"א: לקרית בהר מב, ב. מטות פג, א. ראה כב, ד. אהי"ת ראה ע' תרמכ ואילך. וראה גם תניא רפלי"ו. פליט (נב, ב). אהי"ת תולדות קסת, א. ובדרמ"צ כ, ב (בהגהה): "כמבואר בכ"מ שז"ס שכר מצוה מצוה שגלוי אלקות הנמשך ע"י המצוה הוא עצמו השכר שיתגלה לעינינו לעתיל". ועדי"ו בכ"מ.

פ' עוה"ב . . . עולם החוין: כדעת הרמב"ן בשער הגמול בסופו, וכ"ה ההכרע בחזרת התמידות, ראה

ובמאד"ל עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי, שא"א לומר שהכוונה הוא על ג"ע דא"כ מאי רבותי שאין בו לא אכילה ולא שתי ששם הוא תענוג הנשמות שבלי גופי, שלא שייך בהם או"ש כלל. אלא הכוונה הוא על זמן התח"י שהגם שיתלבשו הנשמות בגופי מ"מ לא יהי' או"ש כ"א הגוף יזון ג"כ מרוחני ההשגה, וז"ע מה שלע"ל יהי' עצו ופריו שוין שעכשיו שינתה הארץ מהציווי עץ פרי עושה פרי, שאין טעם העץ כפריו ולע"ל יהי' עצו כפריו. ובעבודה בנפש האדם כי האדם עץ השדה יהי' עצו כפריו שגם הגוף יזון מרוחני כמו תענוג הנשמות עכשיו בג"ע ויתר על כן, להיות כי אז יהי' גילוי ממדריגה היותר גבוה. ולכא"י צ"ל מהו יתרון המעלה דלע"ל שיצטרכו הנשמות שיושבין בג"ע זה זמן רב ומתענגי' מזיו השכינה כמו נשמת אברהם או משה, שמשיגי' השגות עד אין קץ זה יותר מג' אלפי שנה, וכמ"ש וקדושים בכ"י יהללך סלה בלי הפסק, ובמאד"ל צדיקי' אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנא' ילכו מחיל אל חיל שעולים תמיד ממדריגה למדריגה היותר עליונה, ולע"ל יצטרכו להתלבש בגופי דוקא שלכא"י זהו ירידה גדולה. אך הענין הוא שירידה זו היא צורך עלי'.

יח

ולהבין ענין עלי' זו, צ"ל שורש ענין ההפרש שבין יוסף ליהודה, שהמשכן הי' בחלקו של יוסף שעמד שס"ט שנה בשילה, וז"ע שבשילה היו נאכלים ק"ק בכל הרואה, ובירושלים לפניו מן החומה, והיינו לפי שעמד בחלקו של יוסף, ואד"ל בשכר שלא זן ענינו מן העררה ולא הביט ברע זכה

לקרית צו טו, ג. דרושים לשיש סה, סעי' דרמ"צ יד, ב. ובאה"ת חוקת ס"ע תחת (ועד"ז שם כרך ה ע' איתרלו): ורבינו זיל בכל הדרושים הוזכר רק דעת הרמב"ן לבד.

שלע"ל יהי' עצו ופריו שוין: ראה גם לקרית ברכה ק, סעי'ב. אה"ת בראשית לד, סעי'ב ואילך.

שגם הגוף יזון מרוחני: ראה בארוכה המשך וככה תרל"ז פצ"א:ב. ד"ה אלה תולדות נח תרל"ז. וראה גם אה"ת בראשית שם. המשך תרס"ו ע' תקכח. המשך תערי"ב ח"ג ע' איתמג. סה"מ תרח"צ ע' ירט. סה"ש תורת שלום ע' 127 ואילך. ובארוכה לקמן ד"ה ויקהלו אל המלך. ושי"ג. ובכ"מ.

שורש ענין ההפרש שבין יוסף ליהודה: כתבא להלן ראה ד"ה יגש בתרי"א מג, ג. ובארוכה ד"ה זה בתרי"ח יגש פט, א ואילך.

שהמשכן הי' בחלקו של יוסף... בשילה... והבה"מ הי' בחלק יהודה ובנימין... המשכן הי' מעצי שטים... ובה"מ הי' מאבנים ועפר: ראה בארוכה לקריש ח"ו ע' 17 ואילך.

באג"ק חר"ט ע' קלו כותב כ"ק אדמ"ר שליט"א: בהמבואר בדא"ח סה"מ תרכ"ט ד"ה יגש בהחלוק דמשכן לביה"מ, שהוא ע"ד החלוק דיוסף ויהודה, ולכן המשכן הי' מעצי שטים כו'. ומקשה שהרי גם בשילה הי' בית של אבנים (משנה סוף זבחים)? והתירוץ, כי בס' המאמרים מפרש ע"פ פי' ר"ז (ירוש' מגילה ספ"א) במשנת זבחים הג"ל, דבנין אבנים הי' רק י' טפחים ועליהם קרטי קרשיו וגו'. ואח"ל, הרי לא נמצא חולק על פי' זה. ומה שלא הובא פי' זה ברמב"ם ריש הל' ביה"מ — כי בכלל קיצר שם ביותר. וטעמ' — כיון דמא דהוי' עיוד להעיר שבמ"א מבואר ע"ד החלוק בין משכן שבמדבר לגני משכן שילה (עין לקרית ברכה צט, ד. ס' מאמרי אדה"ת הנחות הר"פ זיל דף פא). אלא שבהם מבואר הפרט שבשילה מתחיל הענין דמנוחה משא"כ במדבר, ובס' המאמרים — הפרט שהי' בחלקו של יוסף. ומתאים לשני הענינים שבשילה, שנק' בית ונק' משכן, וכדוד"ל. וק"ל. ע"כ.

שיהיו ק"ק נאכלין בכל הרואה, ובהמ"ק ה' בחלק יהודה ובנימין. והנה המשכן ה' מעצי שטים והמכסה ה' מיריעות עזים, שהם צומח וחי, ובהמ"ק ה' מאבנים ועפר ולא ה' נמצא בו עץ בולט כלל, ע' ברמב"ם ס"א מהל' בית הבחירה, ובחינוך מצוה תצ"ב, רק בתקרת האולם היו כלונסאות של ארז, ונמצא ה' מבחי' דומם, ולכא' יפלא הלא המשכן ה' רק דירת עראי וכמ"ש ואה' מתהלך באהל ובמשכן (ש"ב ז'), ובהמ"ק נק' דירת קבע וכמ"ש ושמתי מקום, ונק' מנוחה לחיי העולמי, ולכן ה' צריך שלמה לבנותו דוקא שה' איש מנוחה, שה' דור ט"ו לאברהם דקיימא סיהרא באשלמותא, ומ"מ הבנין ה' מאבנים ועפר שהם בחי' דומם שגרוע במדריגה מבחי' צומח וחי כנודע מענין דצח"ם שבחי' הדומם גרוע במדריגה מבחי' צומח, אך הענין הוא דהגם שדומם למטה מצומח מ"מ מצד שרשו יש בו מעלה יתירה על שורש צומח וחי.

וביאור הענין, דהנה ידוע שרש מחלוקת התנאים ב"ש וב"ה בחגיגה, ובמד"ר פ' בראשית ספ"א בש"א שמים קדמו שנא' בראשית כו' את השמים, וב"ה אומרי' ארץ קדמה שנא' ביום עשות כו' ארץ ושמים, אמר רשב"י תמה אני על אבות העולם אלא שאני אומר שניהם לא נבראו אלא כאלפס וכסוד' שנא' קורא אני עליהם יעמדו יחדיו (בישע"י ס' מ"ח), ובאמת אלו ואלו דא"ח (וכמ"ש מזה בד"ה וידבר אלקי', דברי חכמים כדרבנות ד"ח) שבמח' ארץ קדמה, וכשברא ברא השמים תחלה, כי סוף מעשה עלה במח' תחלה, ולכן הארץ שהיא סוף המעשה הנה היא על[ת]ה במח' תחלה, רק סדר הכריאה מאין ליש ברא השמים תחלה, והם תחלת המעשה, אבל במח' הם אחרונים, שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה דוקא, והיינו לפי שעיקר המכוון נשלם בסוף דוקא, וכמו שאנו רואי' בכ"ד שעיקר המכוון בא לבסוף ע"מ צמיחת התבואה או האילנות הנה עיקר זריעתם או נטיעתם הוא בשביל התבואה או הפירות והם באים לבסוף שתחלה צומח התבן והקש או האילן והענפים והעלי, והתבואה או

יט

והא' ה' נמצא בו עץ בולט כזו: „בראכ"ד להל' ביהי"ח שם מקשה ע"ז: „והלא לשכת כהני' של עץ היתה." וי"ל שזהו דיוק ל' הרמב"ם, ואין גזני' בו עץ בולט כלל", היינו שעל עצם הבני' והשקיעו של עץ בתוך הבנין אין אסור, האיסור אינו אלא כשהעץ הוא בולט וניכר" (לקריש חכ"ח ע' 220, ע"ש). רק בתקרת האולם היו כלונסאות של ארז: בתנ"א ויגש שם: רק כלונסאות של ארז והיו ספלים לעיקר הבנין . . הם היו בחי' תמכין לבד לעיקר התקרה הנעשה מבחי' דומם. וראה כס"מ להל' ביהי"ח שם: הא דתנן כלונסאות של ארז היו קבועים מכתלו של היכל לכתלו של אולם כדי שלא יבעט, ושמא י"ל שלא היו קבועים בבנין ממש קאמר אלא קבועים בעלמא בלא בנין. וראה גם לקריש חכ"ח שם.

וביאור הענין . . שרש מחלוקת התנאים: בהבא לקמן ראה תנ"א שם ובאירוכה תרי"ח ויגש פט, א ואילך. וראה גם לקריש ח"י ע' 67 ואילך. הדרן על ששה סדרי משנה – נדפס כשה"ש תשי"ח ח"ב ע' 657 ואילך.

בד"ה וידבר אלקי' . . ד"ח: אוצ"ל: ד"ח. נדפס כשה"ש תרכ"ז ע' רצו ואילך. וראה גם ד"ה זה כשה"ש עטרי' ע' תמח ואילך. וכשה"ש תרפ"ח ע' קכו ואילך.

וכמו שאנו רואי' בכ"ד שעיקר המכוון בא לבסוף: בהבא להלן ראה אהי"ח ויגש שם שמה, כ. וראה גם לקמן ד"ה שם תמים וד"ה שופטים.

הפירות הם באים לבסוף, וכן אפי' בהשפעת איזה שכל עמוק מקדימי' משלים תחלה שע"י המשל יבין עומק הנמשל, ואפי' בתורה הנה רש"י ז"ל הביא הדורש של ר"י שלא ה" צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם, אלא כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים ומכח זה הקדים מע"ב, שעיקר התורה מתחלת מהחדש הזה, וכל ספר בראשית הגם שהוא למעלה משאר ספרים שג"כ ספר הישר מ"מ הוא רק הקדמה לתורה. ועד"ז יובן שהגם שבסדר ברה"ע נבראו השמים תחלה לפי שהארץ מקבל משמים וכמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, מ"מ במח' ארץ קדמה שעיקר המכוון בא לבסוף, וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, בראתי גימט' תרי"ג שכל עיקר [ה]מכוון מברה"ע ה" בשביל התורה וכמאד"ל תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל תורתי מוטב וא"ל יחזיר את העולם לתהו, וכמאד"ל כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה שנא' כי זה כל האדם, נמצא שעיקר המכוון מברה"ע זהו בשביל האדם הנברא לבסוף ששת ימי בראשית וכמאד"ל אפי' יתוש קדמך, ושהוא יקיים תומ"צ שבשביל זה אנכי מי שאנכי עשיתי ארץ, שהוא ג"כ אחר בריאת השמים, שהוא עיקר המכוון הבא לבסוף ועלה במח' תחלה כו'.

וזהו ג"כ ענין הפלוגתא אם תלמוד גדול או מעשה גדול נמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה נמצא לבסוף מעשה גדול, וכל גדלות התלמוד הוא מפני שמביא לידי מעשה, והיינו לפי שבשורש מעשה גדול כי לע"ל יתעלה בחי' מעשה אשת חיל עטרת בעלה, אך כעת תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שע"י התורה נעשה המצוה, והתורה היא פ"י וביאור המצוה איך לעשותה לפי שבחכ' אתבכירו, וע"י כירור החכ' נעשה המצוה גשמי' שיעורר ע"ז אתעדל"ע באתעדל"ת זו של עשיית המצוה, והו"ו שבפ' ראשונה של ק"ש נאמר תחלה והיו הדברים האלה שאד"ל בד"ת הכתוב מדבר, וכת"י ושננתם לבניך, ואח"כ וקשרתם כי זהו כענין תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, אבל לע"ל יהי' מעשה גדול, ולכן בפ' שני' שבק"ש שמדברת איך שיהי' הגילוי לע"ל ע"י העבודה דעכשיו נא' וקשרתם תחלה ואח"כ ולמדתם, והיינו לפי כי שרש המצות הוא בבחי' גלגלתא בבחי' כתר, ושכר מצוה (לע"ל) מצוה גילוי בבחי' המצוה בעצמה כנ"ל.

ושרש הענין הוא, דהנה יש בחי' השתלשלו' ולמעלה מהשתל', וכדי שיהי' התהוות העולמות נברא' בע"ג מאור א"ס ב"ה הבלתי בע"ג ה" צ"ל צמצום ומק"פ תחלה, וז"ע יו"ד של ש' הוי' שהיו"ד הוא בחי' חכ'. אך הנה כת"י כולם בחכ' עשית שבח' החכ' נחשבת כעשי' גשמי' לגבי אוא"ס, ולכן כדי שיתהוו מציאות החכ' זהו ע"י צמצום דוקא, ורמיות אות יו"ד מורה על ההארה המצומצמת שנמשך להיות בחי' חכ' כו', והנה מחכ' ולמטה הוא בחי' סדר

וזהו ג"כ ענין... תלמוד גדול או מעשה גדול: בהבא להלן ראה בארוכה ד"ה יגש בסה"מ תרל"ד ע' פו ואילך ושי"ב.

השתלשלו, אבל התהוות החכ' מלמעלה מן החכ' אינו נמשך בדרך סדר השתלשלות כ"א בדרך דילוג, וכמ"ש והחכ' מאין תמצא שמציאת החכ' מאין דכתר הוא כמו אחד שמוצא מציאה שא"י מאין בא לו המציאה, וכך התהוות החכ' מאין דכתר בא בדרך מציאה. אמנם עיקר המכוון הוא שע"י העבודה ימשיכו להיות התגלות אוא"ס שלמעלה מן הצמצום היינו מה שלמעלה מסדר השתלשלות, בבחי' סדר ההשתל', ומ"מ לא יתבטלו סדרי ההשתל' ממציאותם, שמאחר שכבר נעשו סדרי השתלשלו' ע"י בחי' הצמצום כנ"ל, הנה אח"כ כשממשיכי' ע"י העבודה בתומ"צ גילוי אוא"ס, הגם שהמשכה זו היא בתוס' וריבוי וכמ"ש מזה במ"א בענין תוספתו של הקב"ה שמרובה על העיקר, וע' מזה בד"ה אשר ברא אלקי' לעשות, כ"ח, ושרשה מבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' מ"מ אינם מתבטלי' סדרי ההשתל' ויכולים לקבל גילוי אור זה, רק שלכתחלה ה' צ"ל צמצום דא"כ לא ה' יכול להיות התהוות הכלים ועולמות הא"ס, ואחר שנתהוו אינם מתבטלי' מחמת התוס' אור, וכמ"ש בכתהאריו"ל שתחלה ה' צמצום ומק"פ ואח"כ נמשך הקו, ולכא"ל למה לא נשאר הקו, אלא אם ה' נשאר הקו בתחלה לא ה' יכול להיות התהוות העולמות מזה כמו שהם עתה בבחי' הגבלה, אבל כשכבר נעשה הצמצום ומק"פ, ונתהוו הכלים ועולמות הא"ס (וע' בהגהות לד"ה תקעו שבלק"ת מענין עולמות הא"ס) אינם מתבטלי' ע"י המשכת הקו, וכמו"כ ממש הוא בענין ההשתל' ולמעלה מסדרי השתלשלות, שכאשר כבר נעשה סדרי ההשתל' אינם מתבטלי' ע"י מה שממשיכי' תוס' וריבוי אור ע"י התומ"צ להוסיף אורות באצי' מאוא"ס שלמעלה מאצי'.

ועפ"ז יובן דעת ב"ה שסובר שארץ קדמה והיינו לפי שעיקר המכוון ה' בשביל הארץ דוקא וכנ"ל שאנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, וע"י עבודת האדם נמשך תוס' וריבוי אורות באצי' ולע"ל יהי' הגילוי בחי' זו והי' נמשך אוא"ס ב"ה למטה כמו למעלה ונגלה כבוד ה', אמנם בכדי שיהי' התהוות הארץ ה' צריך להיות שמים, שבסדר ההשתל' שמים קדמו, ועכשיו הארץ מקבלת משמים וכנ"ל.

ועפ"ז יובן ג"כ ההפך בין משכן לבהמ"ק, שהמשכן ה' דירת עראי והיינו בחי' סדר השתלשלות, ולכן ה' צומח וחי כי בסדר ההשתל' צומח

וכמ"ש מזה במ"א בענין תוספתו של הקב"ה: ראה סה"מ תרל" ע' קסד. תרל"ד ע' רכב. תרנ"ה ע' קסו. תרצ"ט ע' 154. ועוד.

בד"ה אשר ברא . . . כ"ח: סה"מ תרכ"ח בתחלתו.

וע' בהגהות לד"ה תקעו שבלק"ת: ראה לק"ת דרושים לרי"ה נה, סע"א"ב בהגה"ה.

שעיקר המכוון . . . הארץ דוקא: בשולי הגליון נרשם בנוכחי: כח הצומח מאין ליש זהו בארץ

דוקא.

ועפ"ז יובן ג"כ ההפך: לפיכך זה ושלאחר' ראה אה"ת יג"ש שג, ב.

כא

והי גבוהים במדרגה מבחי' הדומם, ולכן ארז"ל שכל מה שיש כברה"ע הי' במשכן והי' הכיסוי שלו מיריעות ע"ש נוטה שמים כיריעה היינו בחי' שמים קדמו, אבל בהמ"ק שהי' מעין הגילוי דלע"ל שיהי' הגילוי מלמעלה מבחי' סדר ההשתל' לכן הי' דירת קבע שהקביעות הוא מבחי' אוא"ס מה שאני הי' לא שנית ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע שכלליות ההשתל' אינו תופס מקום כלל לגבי בחי' זו, ולכן ארז"ל במד"ר ויקרא פ"ב ובשחר טוב, כ"מ שנא' לי אינו זו כו' ובמקדש נא' ועשו לי מקדש והיינו בחי' דירת קבע, לכן הי' מאבנים ועפר דוקא בחי' דומם שז"ע ארץ קדמה שבחי' ארץ הגם שבהשתלשלו' הי' בחי' אחרונה מ"מ סוף מעשה עלה במח' תחלה. ועפ"ז יובן ג"כ מחלוקת שבגמ' סוכה אם דירת קבע בעיניו או דירת עראי, והיינו שהפלוגתא היא בהמשכה דסוכה שע"י הסכך דסוכה ממשיכי' מקיפי' עליונים שורש המקיפי' היא מבחי' בינה עלמא עילאה מעין עוה"ב, אם היא דירת עראי היינו עכ"פ מבחי' המקיפי' שבסדר ההשתל' או דירת קבע שלמעלה מהשתל' כמו לע"ל.

ובזה יובן ענין העלי' שיהי' בתחלה"מ שיצטרכו הנשמות שיושב"י יותר מג' אלפי' שנה בג"ע להתלבש בגופי' דוקא, והיינו שהגילוי שבג"ע הגם שיושב"י ונהנים מזיו השכינה, מ"מ הוא רק הגילוי שבסדר ההשתל', וכמ"ש ונהי' יוצא מעדן להשקות את הגן, וארז"ל באדר"נ ובזהר מה שמ"י דההוא נהר יובל בחי' חיים שמי', והיינו בחי' והחכ' תחי', בחי' סדר ההשתל' כנ"ל בחי' ממכ"ע, אבל בתחלה"מ יהי' הגילוי מבחי' שלמעלה מסדר ההשתל' בחי' סוכ"ע, וע' במ"א בענין טל תורה מחייהו, ובענין ההפרש בין אור תורה לטל תורה, שהגילוי שיהי' בזמן התחי' זהו מבחי' ג"ר דע"י, כי שאל נא לימים ראשונים דית דע"י, אבל תחלה"מ זהו מבחי' ג"ר דע"י, וע"י שהוא משתמש באור תורה להשיג בחי' אור ז' הימים שגנוז בתורה ע"י טל תורה מחייהו בחי' טל דנשיף מעתיקא, וגילוי הארה זו הוא דוקא כשהנשמה מתלבשת בגוף וך וצת אחר התחי', כי נעוץ תחב"ס וסוף מעשה במח' תחלה. וזהו העלי' שיהי' בזמן התחי', אך איא להגיע למדריגה זו עד שיהי' בג"ע תחלה להשיג בחי' ח"ע כו' כפום שיעורא דילי' וטל תורה מחייהו והקיצות היא תשיחך כו', וע' מזה באגה"ק סי' י"ז, והיינו לפי שבסדר ההשתל' שמים קדמו, ואחר שתהי' בג"ע יכולה אח"כ לקבל גם גילוי אוא"ס ב"ה הסוכ"ע ששם ארץ קדמה, וכנ"ל בענין הצמצום כו'.

הסכך דסוכה ממשיכי' מקיפי' עליונים... מבחי' בינה נח' בארוכה לקמן בדיה להבין שרש ענין מקיפי' דיבנה, וראה גם לקיש' חכ"ס ע' 211 ואילך, ושינ'.

נהר יוצא מעדן... בחי' והחכ' תחי' בשולי הגליות נרשם בנזכ"ק: **גן עדן ג' ראשונות שבכל עולם.** וע' במ"א בענין טל תורה מחייהו ובענין ההפרש בין אור תורה: ראה ד"ה להבין כו' מארז"ל אליהו הוי שכיח' בסודים תרכ"ז ע' תלא ואילך. ד"ה והחרים תרלי"א ע' פג. ד"ה תורה צוה תרל"ד (שבסודים תרל"ג). ד"ה צאנה וראנה כסודים תרל"ד ע' מג ואילך (ובהנסמן בתחילת המאמר שם). לקמן בהוספות ד"ה ברוך תהי'. ובענין טל תורה מחייהו – ראה גם סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שנו ואילך, וע' תרל"ו ואילך.

ובכ"ז יובן ההפרש בין יוסף ליהודה, יוסף הוא ל' תוס' וריבוי והיינו בחי' צומח מה שמצמיח בריבוי ובהגדלה, וכת' אלה תולדות יעקב יוסף והיינו כי יעקב הוא בחי' בריח התיכון המברית מן הקצה אל הקצה, ופי' בזה"ק מקצה השמים דלעילא עד קצה השמים דלתתא, ותולדות יעקב היינו הגילוי של יעקב הוא ע"י יוסף, והיינו בחי' ומדריגת שמים קדמו, וע' במ"א מענין עץ ארז ואזוב שהם שני ואיין, יעקב ויוסף, אות ואיך והמילוי ג"כ ואיך. יהודה הוא בחי' הודאה כמ"ש הפעם אודה, וזהו בחי' ארץ בחי' הרוממות דמל' דאצי' שזהו בחי' ארץ בחי' דומם, שבדומם יש בו בחי' הביטול יותר, וכמו העפר שהכל דורס' עלי', ולכן עתה בסדר השתלשלו' ששמים קדמו, יוסף הוא למעלה מיהודה, וישראל נק' ע"ש יוסף נוהג כצאן יוסף להיותו המשפיע השפיע במל' בחי' יהודה, וכענין שהשמים משפיע' לארץ וכמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, ולכן ויוסף הוא השליט על הארץ והוא המשביר לכל עם הארץ, ויהודה בחי' ארץ מקבל מיוסף. וזהו ויגש אליו יהודה, שהר"ע סמיכת גאולה לתפלה, וצ"ל שלפ"ז הי' צריך יוסף להגיש ליהודה וכנ"ל.

ויובן בהקדם פ' וביאור מארז"ל הנ"ל שכל הקובע מקום לתפלתו או לתורתו כו', שלכאור' צ"ל מהו המעלה בהקביעות שהרי ארז"ל אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים, אך הענין דפי' ענין קביעות מקום הוא להמשיך בתורה ותפלה כמו בבהמ"ק שנק' מקום כנ"ל שהוא דירת קבע היינו ההמשכה מלמעלה מהשתלשלו' בחי' סוכ"ע, והענין הוא שארז"ל עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי, והנה פ' קבע ועראי אין הפ' בריבוי ומיעוט שימעיט במלאכה שהרי ארז"ל כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטילה, וכן אמרו ז"ל יפה ת"ת עם ד"א שיגיעת שניהם משכחת עון, משמע שע"י יגיעת התורה אינו פועל כ"כ לשכח עון, ונמצא שגם כדי לשכח עון צ"ל יגיעת ד"א, אך הענין דפי' קבע הוא שיהי' עיקר המכוון במר"מ כדי שיוכל לקבוע עתים לתורה ויוכל להתפלל בכוונה, לעבדו בכל לבבו, וכמארז"ל איזהו עבודה שבלב זו תפלה, ושע"י מה שישתכר במר"מ יוכל לקיים מצותיו, והעיקר במצות הצדקה להשפיע לדלים מהטורה והיגיעה שלו במר"מ, וכת' עושה צדקה בכל עת וארז"ל זה המפרנס בניו וב"ב, כי כמו שפרנסה בגשמי' הוא בחי' מזון ולבוש ובית, כמ"כ יובן עד"ז במשרז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, שהמזון הוא בחי' לחם דתורה כמ"ש לכו לחמו בלחמי, וכת' ותורתך בתוך

ובכ"ז יובן ההפרש בין יוסף ליהודה: בהבא לקמן ראה תרי"א שם מד, א.

וע' במ"א מענין עץ ארז ואזוב שהם שני ואיין: ראה וחי' נג, ב: ואזוב דא ו' זעירא דיניק לה לכנסת', ובגין כך עץ ארז ואזוב אלו כחדא, ועל דא ו' ו' כחדא אשתכחו, חד עילאה וחד זעירא, וקריין לון ו' עילאה ו' תתאה. הובא בלקרית חקת ט, ד. אודית בא (כרד ז) ע' בתרלב. וראה שם (כרד א) ע' שיא. וע' שבא. שה"מ תרכ"ז ע' קצנ. ועוד.

ויובן בהקדם . . הקובע מקום: לפיסקא זו ושלאחרי' ראה אודית ויגש שם שם, אי"ב.

מעו שהוא ההמשכה הנמשכת בבחי' פנימי, ומצות הוא בחי' לבושי' וכמ"ש לבושו צדקה, וכת"י וילבש צדקה, וכל המצות נק' ע"ש צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה, וע"י מעשה המצות נעשי' לבושי' לנפש בכדי שתוכל להשיג השגת אור א"ס בג"ע, וזהו עדיין בכלל הפירות ממעשה המצות, ושכר המצוה היא המצוה בעצמה זהו מה שיתגלה לע"ל וכמשנת"ל בענין ג"ע ותחזה"מ, ובית הוא בחי' תפלה, וכמ"ש איזהו בית אשר תבנו לי שקאי על התפלה כמ"ש במ"א.

כג

וְזֶהוּ פ"י תורתך קבע ומלאכתך עראי, שיהי' העסק במו"מ בטל וטפל בבחי' עראי, להיות כי אי"א להתפרנס בלא זה, אבל העיקר הוא בחי' תומ"צ ותפלה, וע"י יוכל לקשר כל הענינים הגשמי' לאלקות שיהי' כל מעשיו לשם שמים, וזהו שאומרי' בק"ש בפ' שני' ואספת דגנך, והיינו שיאסוף כל דברים הגשמי' לבחי' אחד והיינו ע"י שיעבוד בהם לבוראו, ע"י נאספי' ג"כ לבחי' אחד תחת היותם תחלה בבחי' פירוד כו', וז"ע גוי אחד בארץ שגם בארץ יהי' בחי' אחד כו' כמ"ש מזה במ"א בד"ה ואהבתך, וז"ע קביעת מקום דתורה ותפלה, כי תפלה הוא ל' התחברות מל' התופל כלי חרס, והיינו שמחבר שורש ומקור הנשמה בחי' מזל"א לבחי' הנשמה המלוכש' בגוף, שלא כל הנשמה מלוכש' בגוף כ"א הארה ומקצת מן הנשמה כמ"ש מזה באורך בד"ה יונתי שבלק"ת, ואופן החיבור אם מלמטלמ"ע או מלמעלמ"ט זהו ההפרש בין תורה לתפלה, וע"י עבודה זו ממשיך מבחי' קבע ע"ד שהי' בהמ"ק דירת קבע, בחי' ההמשכה מלמעלה מסדר השתל, ולכן ארז"ל מט"ט קושר כתרם לקונו מתפלתיהם של ישראל שמעלי' התפלה לבחי' כתר שלמעלה מבחי' סדר ההשתל' שנמשך מבחי' חכ' כנ"ל, וכ"ז הוא ע"י הקביעות שמכוון לחבר נפשו לאלקות ע"י תורה או ע"י תפלה, ומשרז"ל אל תעש תפלתך קבע היינו שלא יעשה בדרך חובה כאילו מגיע לו, כ"א רחמים ותחנונים, שהרי מרע"ה רבו של כל הנביאים לא התפלל אלא בל' תחנונים וכמארז"ל במד"ר ע"ז מנין שאין לברי' אצל בוראה כלום שהרי משה כו'.

אך כדי שיוכל לקשר נפשו בתפלה ז"ע סמיכת גאולה לתפלה, שצריך להיות נמשך הכח ע"ז מלמעלה, וכענין לכה דודי לקראת כלה שנת'

איזהו בית . . . שקאי על התפילה כמ"ש במ"א: ראה תרי"א כראשית א. ג. ובארוכה אה"ת בראשית (כרך ו) תתרכ"א, א ואילך.
גוי אחד בארץ . . . בד"ה ואהבתך ד"ז: סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' קסו. וראה גם להלן ד"ה החדוש הזה לכם. "היום יום" ד"ך אלול.
בד"ה יונתי שבלק"ת: שה"ש טו, ד ואילך. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' קיב ואילך.
אך כדי שיוכל לקשר נפשו: הבא להלן ע"ז סוף הפסקא הוא מד"ה יגש להצ"צ - גויכ"ק (בנסמן לעיל בתחילת המאמר) בשנינויים קלים.
לכה דודי . . . בלק"ת בד"ה ויהי' פיו חודש: ס"פ ברכה צו, א"כ. וראה גם סידור עם דא"ח ריא, ג ואילך.

בלק"ת בד"ה והי' מדי חדש, שכדי להיות בחי' כליות הנפש דשבת צ"ל אתעדל"ע שמעורר אתעדל"ת, וז"ע סמיכת גאולה בחי' יוסף היינו שנמשך הארה מאצי' להעלות הנשמות דבי"ע וכענין שודמ"ט, וכענין אש של מעלה שהי' יורד כו', וזהו ג"כ ענין גביע הכסף שהטמין יוסף באמתחת בנימין, כסף הוא בחי' אהבה וכלי ליינן המשמת וזהו בחי' צדיק, והארה מבחי' זו נמשך ג"כ לבנינונים כדכתי' תחת אשר כו' בשמחה, ועיי' גודל השמחה יכול לדלג שור לעלות מבי"ע לאצי', וזהו שאחר מעשה הגביע הגיש יהודה ליוסף התקרבות התפלה לגאולה.

והנה התפלה בכלל בסידור שבחו ש"מ זהו ג' ברכות ראשונות שז"ע הגשת יהודה בחי' הודאה וביטול, ואח"כ ויאמר בי אדוני הוא בחי' י"ב ברכות אמצעיות כנגד י"ב בקר דבריהא, י"ב שבטי מרכבתא תתאה, ויוסף הוא בחי' יסוד ד"א דאצי', וזהו ויאמר אליו בי אדוני שהוא בקשה שיומשך אליו למרכבתא תתאה, י"ב בקר המשכה מבחי' אצי' שהו"ע הבקשון¹ רפאנו וברך עלינו כו', ואל יחר אפך, הו"ע נפ"א שהוא בחי' יג"מ הרחמים, להיות בירור הניצוצ' כנודע מענין נפ"א שהוא כמאן דמית להוציא הניצוצות דתתו שנפלו בשב"כ כי מאן דנפיל מדריג' אקרי מית.

והנה כ"ז הוא עכשיו שהוא בחי' סדר ההשתל', אבל לעיל יהי' יהודה העיקר כי ארץ קדמה במחשבה, ולכן כתי' לא בכסף תגאלו פי' לא כמו גביע הכסף דיוסף כ"א מבחי' זהב, וכענין שרביט הזהב שהיא מבית המל' שמו"ע לחצר הפנימי ק"ש זהו כענין גביע הכסף רק זהו זהב כתי' גבוה יותר ועיי' ותעמוד לפני המלך אשת חיל עטרת בעלה ויהי' קול כלה משא"כ עכשיו צלותא בחשאי, וזהו וגאלתיך אנכי שלמעלה מבחי' יגאלך טוב, וז"ע גואל קרוב וגואל רחוק צדיקי' ובעי' שלום לרחוק ולקרוב, אך זהו רחוק שנעשה קרוב, וי"ל ע"פ משנית בדיה כי ההרים ימושו כו' בענין וברית שלומי לא תמוט יסוד

בחי' יוסף היינו שנמשך הארה מאצי': בשולי הגליון גרשם בנזכ"ק: להעיר ממשאור"ל במד"ר ויגש פצ"ג כיון שראה יוסף שהטכימה דעתם להחריב את מצרים, אמר יוסף בלבו [מוטב] שאתוודע להם ולא יחריבו את מצרים, כי עיי' יוסף נמשך השפע מן יעקב בריח התיכון למל' שורש בי"ע בחי' מיצרים וגבולים דקדושה.

ענין גביע הכסף: נח' בהוספות לס' מאמרי אדה"י פרשיות ח"א (הוצאת תשמ"ט) ע' 21. ובס' מאמרי

אדה"מ"צ בראשית ע' רצה ואילך.

והנה התפלה... שבחו ש"מ: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה אהיה ויגש שטט, ספי"ב.

והנה כ"ז הוא עכשיו... אבל לעיל: הבא להלן עד סוף הפסקא הוא מדיה ויגש גזכ"ק הציצ' [כנ"ל]

בשנינוים קלים.

לעיל יהי' יהודה העיקר... ויהי' קול כלה משא"כ עכשיו צלוחא בחשאי: ראה גם ת"א ויגש מה, רע"ב.

לקרית שהי' מה, ב. סידור עם דא"ח קלב, ב.ג. ס' מאמרי אדה"מ"צ דרושי חתונה ח"ב ע' תרלה"ז. ובכ"מ.

בדיה כי ההרים ימושו... וברית שלומי לא תמוט: לקרית ס"פ תצא מא, ב. ס' מאמרי אדה"י תקס"ד ע'

רס"ז. המשך תעריב ח"א ע' קעב"ג.

דע"י שוהו גואל רחוק וגאלתיך אנכי, למעלה מבחי" יסוד ז"א בחי" יוסף, וזהו מה רב טובך אשר צפנת, מצפון זהב יאתה למעלה מבחי" כסף ובחי" טוב סתם וזה נמשך ע"י תשובה.

וענין שוה י"ל כי ההפרש בין יוסף ליהודה זהו לפי מחלוקת ב"ש וב"ה אם שמים קדמו או ארץ קדמה, אבל לדעת רשב"י שסובר שמים וארץ כא' נבראו זהו כענין זכור ושמור בד"א נאמרו, שהגם שזכור לדכורא ושמור לנוק' שז"ע מעלי שבתא ושבתא דיומא, מ"מ יש בחי' שבת שלמעלה משניהם שזכור ושמור בד"א נאמרו, וכמו"כ יובן ענין שו"א כאחד נבראו היינו בחי' שלמעלה משניהם, והיינו הגם שבמח' ארץ קדמה דהיינו בחי' סוכ"ע, מ"מ גם בחי' סוכ"ע שייך לבחי' עלמין, אבל לגבי מקיף הכללי שהוא בחי' מח' הקדומה שצופה ומביט עד סוף כה"ד שניהם שוה כא', וז"ע שוה.

בס"ד ש"פ שמוח, ד"ט.

כה

א"ר יוסי יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום, איני והאמר מר הקורא הלל בכל יום ה"ז מחרף ומגדף (ופי' רש"י שהנביאים הראשונים תקנו לומר בפרקים לשבח והודי' כדאמר' בערבי פסחים דק"ו א' וזה הקורא תמיד בלא עתה אינו אלא כמזמר שיר ומתלוצץ, וע' בשל"ה דרנ"ז א' מזה ובש"ך פ' בא ופ' אמור) כי קאמרינן בפסוקי דזמרה, ופי' רש"י שני מזמורי' של הילולי' הללו את ה' מן השמים הללו אל בקדשו עכ"ל, והיינו לפי שהם עיקר פסודי' וכמ"ש בוח"ב פקודי דרל"ב א' ת"ח תושבחתא דא אמר דוד לקבל רזא דשמא קדישא דאיהו כללא דתושבחתא דכולא ואינון דא (היינו הללו את ה' מן השמים) ותושבחתא בתראה דכתי' הללו אל בקדשו, אבל דא הוה על עשר

וענין שוה י"ל: ראה גם ארז"ת ויגש שמט, ב.

ש"פ שמוח ד"ט: נאמר ג"כ בש"פ תרומה, ראה ברשימת המאמרים.
א"ר יוסי יהא חלקי מגומרי הלל: הוא ד"ה הללוי' גי' מן השמים שבסה"מ תרכ"ז. ומוסד על ד"ה הללוי' בארז"ת נ"ך (כרך ג') ע' אשלא ואילך. וראה גם ד"ה זה בארז"ת שם (כרך ב') ע' אז ואילך. המאמר נמצא בשנינוס קלים בד"ה הללוי' תרל"ט. וחלק מהמאמר נמצא עם הוספות בד"ה אר"י יהא חלקי שבסה"מ תש"א ע' 10 ואילך. וראה גם מאמר "הלל" שבדרמ"צ להצ"צ קמה, א ואילך.
המאמר נמצא ג"כ בכתי" 1038 טו, א וחלקי שם הוא בנוכח אדמור' מהר"ש נראה אודות כתי' זה לעיל ע' ואין. ומשם נעתק לסי' תרכ"ט [מס. 1015].
וכמש' בוח"ב פקודי: הובא ונת' ביהל אור להצ"צ ע' תקפב, עיי"ש.

מינים (פי' המק"מ הם ע"ס הנרמזי' בהללו אל בקדשו), ודא הוא על שבעה מינים, פי' המק"מ ז"ק הנרמזי' בהללו את ה' מן השמים, והיינו מפני כי בממור הללו' הללו את הו"י מן השמים נחשב כל בחי' שמים וארץ כו', וכמ"ש בסידור הארזי'ל הללו' הללו את הו"י מן השמים אצי', הללוהו במרומים בריאה, מלאכיו יצי', צבאיו עשי', הללוהו שמש וירח בחי' התכללות עשי' ביצי', כוכבי אור התכללות יצי' בבריאה, שמי השמים בריאה באצי', והמים אשר מעל השמים אצי' בעצמות המאציל כו', ואח"כ קחשיב הללו את ה' מן הארץ תנינים כו' אש יסוד האש, ברד שלג וקטור יסוד המים, רוח סערה עושה דברו יסוד הרוח, ההרים וכל גבעות בחי' דומם, עץ פרי כו' בחי' צומח, החי' וכל בהמה בחי' חי הבלתי מדבר, מלכי ארץ כו' בחי' מדבר, ומסיים הודו על ארץ ושמים וירם קרו לעמו כו' לבניי עם קרובו.

ולהבין פי' וענין וירם קרו, וגם להבין פרטיות הנ"ל, הנה נודע כי פסוד"ז הוא הקדמה לבוא לבחי' הביטול דק"ש ובק"ש אומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ונא' שמע ישראל דוקא לפי שישאל עם קרובו וכמשארז"ל במד"ר ואתחנן פי' ע"פ אשר לו אלקי' קרובים אליו, אשר לו גוי קרוב אין כתי' כאן אלא אשר לו אלקי' קרובים אליו, והיינו כי ישראל הוא בחי' כי שרית עם אלקי' והם קרובי' ודבוקי' לבחי' ש' הו"י וכמ"ש ואתם הדבקים בהו"י אלקיכם, שלזה נק' עם קרובו היינו לבחי' ש' הו"י שהזכיר תחלה יהללו את שם הו"י כי נשגב כו', וע' מזה בלק"ת שלח בד"ה בפ' נסכים בסוף סי' ב', וז"ע מה שאנו אומרים וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול, שמך הגדול דוקא, וע' בלק"ת בביאור ולא אבה בענין ויהפוך ה' שורש נשי יעריש.

והנה בענין ה' אחד צ"ל מפני מה לא נא' יחיד שמורה יותר על אחדות כי אחד יש גם אחד המנוי שיש שני ושלישי כמו שבטי ישראל שהיו י"ב ואעפ"כ אחד מהם נק' בשם אחד כמ"ש בפ' מקץ (פמ"ב ט"ז י"ט) שלחו מכם אחד, אחיכם אחד, וכן במעשה בראשי' שהם ששת ימי בראשי' ואעפ"כ כיום ראשון נא' יום אחד שז"ע אחד המנוי, שא"א לומר כן ח"ו באלקות שהוא אחד ומיוחד ואין כיוצא בו כו', וא"כ למה לא נאמר בק"ש יחיד שלשון יחיד מורה

ישראל... קרובי' ודבוקי' לבחי' ש' הו"י... בלק"ת שלח בד"ה בפ' נסכים: דף מ, ד. ושם: אשר לו אלקים קרובים אליו... שהם עיקר לגבי שם אלקים לפי שנמשכים משם הו"י שלמעלה משם אלקים. לבחי' ש' הו"י... שטח הגדול דוקא: בטהי"מ תשי"א שם נוסף: שמך הגדול הוא שם הו"י, ובהערת כ"ק אדמ"ר שליט"א שם: ב' פי' בשמו הגדול – אור התורה להציץ שמות יא. בלק"ת בביאור ולא אבה: תצא לט, סעיף ד. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' שמג ואילך. אה"ת תצא ע' תתרה.

ה' אחד... לא נא' יחיד: בהבא להלן ראה תרי"א וארא נה, ב ואילך. לק"ת תוריע כג, ג. בלק ע, א. אמרי בינה שער הקיש פ"ח. שרש מצות התפלה פ"ח (קכד, א"ב). סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמי"ט) ע' קצג"ד. תרכ"ז ע' קצז ואילך. ובכ"מ. וראה גם לעיל ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף. לקמן ד"ה מי כמך.

על אחדות יותר, ובאמת בברוך שאמר אנו אומרי' יחיד חי העולמי' מלך ובישבתו אנו אומרי' מלך יחיד חי העולמי' ומפני מה ב"ש נא' אחד דוקא. אך הענין הוא, דהנה יחיד מורה על א"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע אשר אני ה' לא שנית' ואתה הוא קודם שנברא ואתה הוא לאחר שנברא, משא"כ אחד מורה על בחי' המהוה ז' רקיעים וארץ וד' רוחות כי ח"ת שבתיבת אחד מורה על ז' רקיעים וארץ ולמעלה הוא בחי' ז' מדות לך הוי' הגדולה, וד' רומז לד' רוחות העולם והאליף הוא בחי' אלופו ש"ע המהוה ומחי' הוי' רקיעים והארץ והד' רוחות, והיינו שאע"פ שנתהוה ז' רקיעים וארץ וד' רוחות אע"פ הם בטלים לאו"ס ב"ה ולכן אומרים אחד דוקא ולא יחיד שמתיבת יחיד לא נשמע ונבין שהגם שנתהוה ז' רקיעים וארץ וד' רוחות ואע"פ הם בטלים לאו"ס ב"ה, ועל בחי' אחד זה נאמר יש אחד ואין שני לו (קהלת ד' ח') פי' הגם כי אחד יש גם אחד המנוי כמו יום אחד, אבל יש אחד שאין שני לו כלל, וע' מזה בד"ה הגידה לי שאהבה נפשי (ד"ב), ובד"ה יש אחד ואין שני (ד"ח) ובד"ה מי כמוכה באלים הוי' (ד"ט).

וביאור הענין, דהנה אנו מבקשים הבט משמים וראה, וכת' השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך [את] ישראל, וכמו"כ בתפלת שלמה המלך נא' כמ"פ ואתה תשמע השמים מ"א ח', וצ"ל מהו הבקשה מן השמים דוקא. אך הענין הוא דהנה שמים הוא בחי' אש ומים, אש הוא בחי' גבורה בחי' העלא' מלמטלמ"ע ומים יורדין מגבוה לנמוך שהוא בחי' חסד שמלמעלה"ט, ומדת הת"ת מחבר חו"ג כנודע, וזהו בחי' שמים שהוא כללות המדות ז"א דאצי' ולכן בתיבת שמים יש תיבת מים בשלימות, אבל מתיבת אש אין בו רק אות השין בלבד ואות א' מתיבת אש י"ל שיוצא מניקוד הקמץ שתחת השין שמוציא אלף כנודע מספרי הדקדוק, והיינו מפני כי ז"א רובו חסדים כו' וכמ"ש זכר חסדו, וגם מים שרומז לבחי' חסד הוא כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו שהוא בחי' יומם דאזיל עם כולוהו יומין כמ"ש בזהר, ועמ"ש מזה

כו

בד"ה הגידה לי שאהבה נפשי (ד"ב): אוה"ת שה"ש ס"ע קלב ואילך [ושם בהמ"מ לכת"י בע' שסה, נרשם: שבת נחמו תרכ"ב תרכ"ג]. אוה"ת ואתחנן ס"ע תכט ואילך. וראה אוה"ת שה"ש שם (כרך ג' ע' תתנה. וראה גם לקמן ד"ה וזאת תורת.

ובד"ה יש אחד ואין שני (ד"ח): אודות מאמר זה כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א ב,רשימת מאמרי אדמו"ר מהר"ש: נזכר בד"ה הללוי' כו' השמים תרכ"ז, ובד"ה אר"י יהא חלקי תרכ"ט. ולהשוות לד"ה שא' מיום עיניכם תרלי"ה (סה"מ תרלי"ה ח"ב ע' תא ואילך).

ובד"ה מי כמוכה באלים הוי' (ד"ט): תיבות אלו נוספו בגו"כ"ק לאחר זמן על העתקת המאמר שבכת"י 1038. והוא המאמר דש"פ יתרו וש"פ שמיני תרכ"ט לקמן ע' קנה ואילך.

מניקוד הקמץ... שמוציא אלף: ראה לקו"ת בהר מא, ב. וראה ג"כ בזה בספרי שמות גיטין: בית שמואל שמות אנשים - ואלק. אהלי שם כלל יו"ד ס"ה. קב נקי שם. ועוד. (הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"א ע' 11).

[וגם מים שרומז לבחי' חסד: צ"ע השייכות כאן (הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"א שם).

בלקית בד"ה מצה זו ובכ"ד, וזהו הבקשה הבט משמים והשקיפה כו' מן השמים דוקא כי כשנמשך במדות אז ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי כי מצד המדות הנה אהבה היא פנימיות החסד והשנאה היא בחי' הגבורה ולכן כשנמשך במדות אזי ואוהב את יעקב, אבל בגלותא הנה אמרו בזהר קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא דהיינו לבחי' יחיד שלא מכל אינון מדות כלל שגם החכ' כעשי' גשמיות נחשבת לפניו וכ"ש בחי' המדות אשר שם כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו, לכן מצד זה נמשך הגלות, שמצד בחי' זו יכול להיות נמשך השפע לאר"ה כו', כי הנה כתי' רם על כל גוים הוי' שאר"ה מקבלים חיות מצד רוממות ה' והתנשאותו בעצמותו כביכול, שהוא מצד עצמותו ומהותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין להם יחוס ושייכות אליו כלל, ומה נמשך ממשלת האר"ה על ישראל בזמן הגלות גוים מרקדי' בהיכלו כו', כי שממית בידיים תתפש והיא בהיכלי מלך שאינו תופס מקום כלל, וכך כל העולמות עליונים ותחתונים' כולא כלא ממש חשיבי קמ' קוב"ה, וכדכתי' כי נשגב שמו לבדו (שגם בחי' נשגב סוכ"ע הוא ג"כ מבחי' שמו כו') רק הודו וזיוו והארתו על ארץ ושמים, וזהו כד סליק קוב"ה לעילא ולעילא, ר"ל שנסתלק החיות מההארה למעלה מעלה לבחי' עצמותו ומהותו ואזי העולמות אינם תופסי' מקום כלל והנהגת העולמות הוא בבחי' שינה כביכול כאדם הישן שנסתלק שכלו מהכלי שהוא הגוף למקורו ושרשו ולא נשאר כ"א כח הדמיון שהוא רשימו כו' ולכן כתי' ויקץ כישן ה' וכת"י עורה למה תישן ה' שהו"ע ההתעוררות שיהי' גילוי אוא"ס ב"ה במדות עליונות בבחי' עצמותו ומהותו ית' ככבודו ובעצמו ויאר פניו פנימי' רצונו, וז"ע הבקשה הבט משמים וראה שמכבדו זו אנחנו עם בני' נתראים לפניו לדבר חשוב, וכדכתי' ואוהב את יעקב כו', וז"ע שמים בכלל, בחי' מדות עליונות, וענין ההילול דכתי' הללו כו' מן השמים הוא בחי' ביטול המדות לאוא"ס ב"ה שלא מכל אינון מדות, וע"י העלאה זו נמשך אח"כ בחי' המשכת אוא"ס ב"ה.

בלקית בד"ה מצה זו ובכ"ד: צו יב, ב. האינו ע, ב. ועוד.

והשנאה היא בחי' הגבורה: בסה"מ תשי"א שם: והשנאה היא פנימיות הגבורה.

כי הנה כתי' רם על כל גוים: בהבא להלן (עוד קרוב לסיום הפסקא) ראה תרי"א מקץ לד, ד בשינויים קלים. וראה גם לקמן ד"ה אז ישיר. וד"ה כבה תבכה. וראה גם סידור עם דא"ה רלו, סעי"ב. דרמ"צ קנב, א.

וכדכתי' כי נשגב שמו: ראה תרי"א וארא נז, סעי"ב. משפטים עט, ב. ועוד.

בבחי' שינה כביכול: ראה בכ"ז סה"מ עט"רית ע' דש ואילך. תרפ"א ע' קסח ואילך. תרפ"ט ע' 243

ואילך. תש"ע ע' 5 ואילך. תש"ג ע' 118 ואילך. תשי"ח ע' 115 ואילך.

ויקץ כישן ה' וכת"י עורה למה תישן ה': כ"ה גם בתרי"א מקץ שם. ובסה"מ תשי"א שם מעיר ע"ז כיך אדמור"י שליט"א: בשני המקומות (תהלים עז, סה. שם מז, כד) הוא בשם אדנות. ואולי גם כאן צ"ל כו'. ולאח"ז באנרת כיך אדמור"י שליט"א (אג"ק ח"ה ע' רכב) כותב: בוח"ג רצג, ב (ועוד בכ"מ בוח"ג) איתא אשר ענין ויקץ כישן הוי' הוא בשם הוי' ולא אד, וכ"מ בתניא פ"ט (מדבארו על חכ' שבנפש). ומפ"י הענינים בוח"ג שם וס' הליקוטין להאריז"ל לתהלים ס"י מד מוכח דגם ענין למה תישן הוי' הוא בשם הוי' (מדפירשו על דורמ"טא דז"א).

כח

והענין הוא, דהנה כח' לך ה' הגדולה כו' כי כל בשמים ובארץ הנה לך וכל הוא בחי' א' רק שלך הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע וכל הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט, והנה לך הוא גימ' נז"ן שהוא בחי' חמשים שע"ב, כמשארז"ל בריה' דר"א סע"ב חמשים שערי בינה נבראו בעולם, ופי' שערי בינה כי כדי שיתהוו המדות מן השכל זהו ע"י שערים שהוא בחי' ההטי' במוח אל המדה, שעיקר המדה היא בלב אמנם בעת שמתבונן בשכלו שכך טוב לפניו נעשה הטי' בשכלו כן, וזהו בחי' השער שע"י השער הזה נעשית המדה אח"כ בלב, ומספר מ"ט שע"ב הוא כי ז' מדות וכ"א כלול מו' הם מ"ט ושער הנז"ן הוא עצם הבנינה, וזהו לך ה' הגדולה שהעלאת המדות הוא ג"כ ע"י השערים כי השער משמש כניסה ויציאה וכשם שהתהוות המדה הוא ע"י השער כמו"כ עליית המדה הוא ג"כ ע"י השער וזהו לך ה' הגדולה שהוא בחי' ביטול המדות לבחי' אוא"ס שלא מכל אינון מדות שאע"פ שמדת הגדולה הוא בחי' גבוה שע"י הוא הנהגת העולמות כמארז"ל לך ה' הגדולה זו מע"ב והגבורה זו קרי"ס והת"ת זו מ"ת אעפ"כ הם בטלי' לך ועלייתם הוא ע"י נש"ב, וזהו כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד אופ' הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד, פי' דאינון קאי על המדות שמתייחדים לעילא דהיינו בחי' הביטול ועלייתם לעילא דהיינו בבחי' בינה ע"י הנש"ב.

וזהו ג"כ מאמר השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כי יעקב ויצחק גימ' שמים כמ"ש בפנ"י פ' הברכה ע"פ רוכב שמים בעורך, והיינו מפני שיעקב הוא בחי' מדת הת"ת שמחבר בחי' יצחק ואברהם שהוא בחי' שמים כנ"ל שהשמים הוא בחי' מדות, ופי' בלבך אלא אחד שהוא בחי' ביטול השמים בחי' מדות לאוא"ס ב"ה שלא מכל אינון מדות שזהו בחי' אחד כנ"ל שהו' רקיעים והארץ בטלים לבחי' אלה, ולמעלה הוא בחי' ביטול הו' מדות לאוא"ס שלא מכל מדות, שז"ע שמתייחדין לעילא כו', ועי"ז נעשה כי כל בשמים ובארץ שנמשך בחי' כל שהוא בחי' הכלליות בשמים ובארץ, ופי' וענין כל הוא ע"ד מ"ש אמרו אליו כל תשא עון פי' לפי שאתה כל וכלליות הכל דהיינו בחי' א"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מהחכמה, כי מחכ' ולמטה יש התחלקות לפרטיות חכ' ומדות, אבל למעלה מן החכ' אין שום התחלקות ולכן תשא עון כמ"ש בלק"ת בד"ה שובה השני, וכמו"כ ע"י ההעלאה בבחי' לך הו' ביטול המדות לבחי' אוא"ס שלא מכל אינון מדות כו' עי"ז נמשך בחי' כל בחי' הכלליות דלאו מכל אינון מדות כו' בשמים ובארץ, ועד"ז יובן איך ע"י בחי' הללו מן השמים נמשך שיהי' הללוהו במרומים ובמלאכיו וצבאיו שהוא בחי'

דהנה כח' לך ה' הגדולה: ראה סה"מ תר"ל ע' קסט ואילך. תרל"ד ע' רל ואילך. המשך מים רבים תרל"ז פמ"ז ואילך. ובכ"מ.

בפנ"י: = כפנים יפות, לבעמח"ס ההפלאה.

כמ"ש בלק"ת בד"ה שובה השני: דרושים לשי"ש סו, ד.

כט

ב"ע כמשי"ת לקמן, וזהו אף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד, רק שזהו רק רזא דאחד ולא כמו דאינון מתייחדין לעילא כמ"ש בסידור ע"י, ועד"ז הוא מה שאמרו השבט"י ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד, ופי' מה שאין בלבינו אלא אחד נמשך מבחי' מה שאין בלבך אלא אחד כו', כי ע"י ההעלאה מה שאין בלבך אלא אחד ע"י נמשך שיהי' גם בלבינו בחי' אחד שע"י ההעלאה בחי' לך הוי' ביטול המדות לבחי' שלא מכל אינון מדות ע"י נמשך כי כל בחי' הכלליות בשמים ובארץ וע"י בחי' שמו"א נמשך הביטול גם ב"ב בקר דבריאה כו'.

וזהו ע"ד מי עלה שמים וירד ופי' בזהר ח"ב ויקהל דקצ"ז ע"ב ששמים עולה לבחי' מי, וא"כ בחי' מי הוא למעלה מבחי' שמים והיינו כמ"ש מי יתן והי' לבבם זה ליראה אותי כל הימים, וארז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שאינו בידי שמים, ולכא"ו הלא דהע"ה ביקש יחד לבני ליראה את שמך, וכמ"כ אנו מבקשי' יחד לבבינו ליראה, אך הענין דבחי' יראת שמים אינו בידי שמים כ"א הוא תלוי בבחי' מי שלמעלה מבחי' שמים, שבחי' מי הוא בחי' שאינו מושג כלל וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה הוא ו"ק ו' פעמ' ו' גימ' אלה, אבל מי הוא בחי' שאינו מושג כלל, וזהו מי יתן מצוין ישועת ישראל כו' מי יתן טהור מטמא, ובבחי' מי זה תלוי ענין יראת שמים כי אם הי' תלוי ענין יראת שמים בבחי' שמים לא הי' הבחירה חפשיית שהי' מכריח את הבחירה, אבל כשתלוי בבחי' מי אין הידיעה מכריח את הבחירה כו' (וע' בת"א בד"ה ארדה נא).

והענין הוא דכתי' כי אל דעות הוי' שיש ב' בחי' בדעת ד"ע וד"ת, ד"ת הוא מה שמתלבש בכלים דע"ס דאב"ע, ולכן ידיעה זו היא ע"י בחי' עיני ה' שהם הכלים והמדות שע"י נמשך ההתפעלות שכר ועונש שהפגם מגיע בהכלים דוקא, משא"כ ע"י הידיעה שבדעת עליון שלא ע"י הכלים דע"ס אע"פ שהכל גלוי וידוע לא נמשך מזה התפעלות כו' ועל בחי' דעת זה נא' לא הביט און ביעקב שאין הפי' שלא הביט כלל אלא כמ"ש וירא און ולא התבונן וכמ"ש (איוב ל"ה י"ז) אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח, שאין ראייתו את הרע עושה רושם והתפעלות כלל כי שממית בידים תתפש כו' ומשם מקור הסליחה והרחמים שאין מגיע שם שום פגם והוא למעלה מהכלים דע"ס. ותדע שכן הוא מענין ידיעה ובחירה שאין הידיעה שהשי"ת יודע שזה יהי' צדיק או רשע מכרחת את

כמ"ש בסידור ע"י: ד"ה כוונת דף קסח, א ואילך. נדפס גם בס' מאמרי אדה"י תקס"ח ע' קמט ואילך.
 וראה גם ד"ה זה תשמיה.
 בת"א בד"ה ארדה נא: דף יד, ד ואילך. והבא להלן [עד אמצע פיסקא שלאח"ן] הוא לשון הת"א שם בשינויי הסדר עם הסופות.

הבחירה כלל, שהרי משיבין אותו תהא צדיק, ואיך הוא, אלא לפי שידעה זו שהש"ת יודע הכל מקודם אשר עדיין לא נעשה זהו בבחי' דעת עליון שלא ע"י הכלים דע"ס כו', ולהיות ד"ע זה בחי' מקיף אינו מכריח את הבחירה שאין האדם מתפעל מזה כמו שלא נמשך מדעת זה התפעלות אפי' במדות עליונות חו"ג להיות מזה שכר ועונש, ושיהי' שכר ועונש זהו ע"י ד"ת שע"י הכלים והמדות שלשם מגיע הפגם ומשם נמשך השכר והעונש שזהו ע"י ירידתו והשפלתו בבחי' ד"ת בחי' ממכ"ע היינו בכלים דע"ס דאבי"ע, וע"ז נא' עיני ה' משוטטות, ומשוטטים, שפי' בסבא דמשפטים דק"ז א' אליו נוקבין ואליו דוכרין, והיינו שיש מלאכי' שהם מז"א ויש מלאכים שהם ממל' כמ"ש הרח"ו עמ"ש בזה"ב ד"ד א' בענין איש וביתו באו וז"ל המקי'מ נ"ב ת"ת ומל' ור"ל המלאכי' שמן הז"א והמלאכי' שמן המל' עכ"ל המק"מ.

ועפ"ז יובן מ"ש בפי' שמות ויזכור אלקי' את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב, וירא אלקי' כו' וידע כו', שאין הפי' שנתחדשה הידיעה ח"ו כ"א מקודם ה' בבחי' ד"ע שלא נמשך מזה התפעלות להיות עונש לפרעה ושכר לישראל, וע"י שזכר ברית האבות חג"ת ע"ז וירא אלקי' שירד כבי' בבחי' ד"ת וכמ"ש וארד להצילו כו' וע"ז וירא ע"י בחי' עיני ה' לראות המעשה שכבר נעשה בפועל ע"ז וידע אלקי' שנמשך מבחי' הד"ת המתפשט במדות להיות מזה שכר ועונש, והיינו ענין נגוף ורפוא שהי' במצרים נגוף למצרים ורפוא לישראל שזהו ג"כ ע"י בחי' חו"ג שז"ע מ"ש משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל, ע"ב חסד, ק"ל שם הגבורה שזהו בחי' ה' היות מעשר היות דסר לראות כמ"ש מזה בהגהות לד"ה ועבר ה' לנגוף כו'. ועד"ז יובן ענין מה שיראת שמים אינו תלוי בבחי' שמים כ"א בבחי' מי שאינו מושג בכדי שיהי' הבחירה חפשית ויהי' עבודה כו', ולפי פי' הזהר הנ"ל מי עלה שמים בשמים עולים לבחי' מי היינו כמו לך ה' הגדולה ביטול המדות לבחי' אוא"ס שלא מכל אינון מדות כו' וע"ז נעשה אח"כ וירד ע"ד כי כל בשמים ובארץ, וזהו מ"ש אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, שלכאור' את יו"ד שכתבת היושבי מיותר דהל"ל היושב בשמים. אך הנה יו"ד זה הוא בחי' ההמשכה שנמשך בשמים ובארץ הנעשה ע"י עליית וביטול בחי' שמים לבחי' אוא"ס שלא מכל אינון מדות כו', וע' מזה בזה"ב פ' ואתחנן דרס"ה סע"ב.

ועד"ז יובן מה שמבחי' הללו מן השמים נעשה אח"כ הללוהו במרומים שהוא בחי' בריאה, כנודע ההפרש בין שמים למרום שמרום אינו עצם השמים כ"א מה שנראה לנו גוון השמים שבאמת אינו בחי' השמים עצמם כי השמים לעצמם רוממותו אינו נראה לנו כלל ומה שנראה לנו הוא רק מה

שפי' בסבא דמשפטים: ראה גם איה"ת נ"ך ע' תקטו.

במ"ש מזה בהגהות לד"ה ועבר ה' לנגוף: איה"ת בא (כרך ז) ע' בתרלג. שם (כרך ח) ע' בתחקמה.

שנעשה באייר מגוון השמים וזהו הנק' מרום ולמעלה הוא בחי' עולם הבריאה. הללוהו כל מלאכיו הוא בחי' היצי' כי מלאכיו הם בחי' שלוחי ההשפעה והם המלאכיו דיצי' כמ"ש אלף אלפי' ישמשוני' ורבו רבון קדמוהי יקומון, פי' אלף אלפי' ישמשוני' הוא בחי' המלאכיו דיצי' שהם שלוחים, אבל בחי' רבון רבבון קדמוהי יקומון הם אינם שלוחי' כי הם בעולם הבריאה שהם למעלה מבחי' השפעה כי בורא חשך כתי' שעולם הבריאה נק' בשם חושך שהוא בחי' העלם שלמעלה מבחי' השפעה כו' ויצי' נק' אור כו'. הללוהו כל צבאיו הם מלאכים דעשי' שנק' צבאיו ע"ש כי ע"י נעשה הרצון עליון, כי צבאיו הוא ל' רצון שעושים צביוני בעולם פי' שעושים רצונו. הללוהו שמש וירח הוא בחי' התכללות עשי' ביצי' ונקראי' יצי' ועשי' בשם שמש וירח לפי ששמש הוא בחי' ד"א וירח הוא בחי' מלי' וז"א מקנא ביצי' ומ' בעשי'. הללוהו כו' כוכבי אור הוא בחי' התכללות יצי' בבריאה ונק' בריאה ע"ש כוכבי אור לפי שהכוכבי' הם ברקיע תמינאה שהיא כינה אימא עילאה מלמטלמ"ע ואימא עילאה מקנא בבריאה כו' כנודע. ואח"כ כתי' יהללו שם הוי' כי הוא צוה ונבראו, פי' נבראו ממילא כי אע"פ שנא' בראשית ברא אלקי' שהבריאה היא מש' אלקי' אך זהו ברא לנוכח שהוא בחי' כח הפועל בנפעל, אבל עיקר הבריאה הוא משם הוי' רק שהוא ע"ד בחי' ונבראו ממילא בלתי התלבשות ע"ד מי שאמר והי' העולם כו'. ויעמידם לעד לעולם שבחי' אלו הוא רק בחי' עמידה ועכ"ז יש בזה ג"כ הגדלה וריבוי, וכמש"ת אי"ה. הללו את ה' מן הארץ כו' אש כו' קחשיב בכאן ד' יסודות ארמ"ע וד' מדרגות דצח"מ.

ומסיים הודו על ארץ ושמים וירם קרן לעמו כו' לבני עם קרובו, פי' הודו על ארץ ושמים בתחלה ארץ ואח"כ שמים מפני כי מבחי' זו שמים מקבל מארץ כי הודו קאי על התורה שזהו שביקשו המלאכים תגה הודך על השמים שביקשו שיתן להם התורה ולא ניתן להם כ"א על הארץ, והיינו הגם שבסדר השתלשלו' שמים קדמו, ובבריאה נבראו השמים תחלה, והארץ מקבלת משמים כמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, מ"מ סוף מעשה עלה במח' תחלה ובשרשו ארץ קדמה, ונעוץ סופן בתחלתן וכל עיקר המכוון הוא בשביל הארץ, וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, פי' אנכי מי שאנכי עשיתי ארץ בכדי להיות ואדם עלי' בראתי, בראתי בגימ' תרי"ג, היינו בחי' קיום התומ"צ, שלזה הי' עיקר המכוון וכמארו"ל תנאי התגה הקב"ה עם מע"ב כו' אם יקבלו ישראל את התורה מוטב כו', וגם האדם נברא באחרונה, שאפי' יתוש קדמך, ומ"מ ארו"ל כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, בכדי שימצא הכל מוכן, וע' מזה בד"ה ויגש אליו יהודה (ר"ט), ועיקר הטעם הוא כנ"ל שסוף המעשה עלה במח' תחלה, ולכן בבחי' התומ"צ ארץ קדמה לשמים ובבחי' זו מקבלים השמים דהיינו המלאכיו מארץ דהיינו מנשמות, וזהו כמ"ש היושבת בגנים חבירים מקשיבים לקולך השמיעני, פי' היושבת בגנים קאי על הנשמות היושבי' בג"ע שלומדים התורה ברוחניות ומתענגי' מזיו השכינה, חבירים

לב

מקשיבים לקולך קאי על מלאכי השרת שמקשיבים לשמוע מהם דברי תורה
לכן בבחי' זו מקבלים שמים מארץ כו'.

וירם קרן לעמו, הנה כתי' יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליריאיו, וצ"ל
מהו קדושו דוקא הלא כתי' יראו מה' כל הארץ, אך יראו מה' כל
הארץ זהו מהו' היינו בחי' יראה מרחוק, אבל את הו' הוא קדושו דוקא, כי
פי' את הו' שיהי' בטל וטפל לבחי' ש' הו' כמ"ש במ"א בד"ה וירא ישראל את
היד הגדולה (תרח"י) זהו ע"י קדושו דוקא היינו ע"י מעשה המצות שמברכין
עליהם אשר קדשנו במצותיו וצונו, פי' וצונו יש בו ב' פירושי' הא' ל' ציווי
והב' ל' צוותא וחיבור כי בחי' בריאת העולמות הוא רק מהארה בעלמא, אבל
ע"י המצות נעשה צוותא וחיבור עם עצמיות אוא"ס ב"ה וזהו כי אין מחסור
ליריאיו, הנה אין הוא בחי' שאינו מושג כלל שהוא למעלה מבחי' סדר
השתלשלו' שסדר השתל' הוא מבחי' החכ' ואילך, אבל אין הוא למעלה מן
החכ' וכמ"ש מהחכ' מאין תמצא וע"י בחי' היראה יכולים לבוא לבחי' אין
כמשי"ת, כי אני הוא בחי' יראה הוא אותיות אין נעוץ סופן בתחלתן, וכזה יובן
ענין וירם קרן, כי הנה נודע ממש כזה על מארז"ל ובא לו לקרן דרומית
מזרחית כו' ובא לו לקרן בקדמיתא שמתחלה צ"ל בחי' קרן ואח"כ יוכל לבוא
לבחי' דרומי' שהוא בחי' אהבה הלך ונסוע הנגבה, וענין הקרן הנה הקרן יש
בו כמה פירושי' הא' לשון קרן זוית, הב' ל' מלוכה כמו קרן חזית בדניאל, הג'
ל' קרן עור פני משה, והנה ענין הקרן זוית אינו מהות בפ"ע כלל רק שהוא
מחבר ב' הכתלים כמו עד"מ דרום ומזרח הנה כל הנמשך בדופן דרום הוא
דרום והנמשך בדופן מזרח הוא מזרח והקרן נק' מקום חיבורם ול"ז שאינו
מהות בפ"ע כלל, וכמ"כ בחי' מלוכה נק' ג"כ קרן כמ"ש רמה קרני וארז"ל דוד
שנמשח בקרן נמשכה מלכותו כו' ששורש המלוכה והקרן הוא מבחי' רמה
בחי' ע"ק וכן כתי' בדניאל (ס' ח' ה') והצפיר קרן חזית בין עיניו שקאי על
מלוכה, והיינו מפני כי ענין המלוכה הוא ג"כ אינו מהות בפ"ע רק הוא בחי'
חיבור המלך עם העם כי המלך הוא בפ"ע והעם המה בפ"ע וחיבורם הוא בחי'
המלוכה ולכן נק' בשם קרן, ובנפש האדם בעבודה בחי' קרן הוא בחי' קבעמ"ש
שהוא בחי' יראה ולמעלה הוא בחי' מל' מלכותך מל' כ"ע, וזהו שארז"ל למה
קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבל עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ כי כדי לבוא
בבחי' עשיית מצות המלך לבחי' וצונו ל' צוותא וחיבור לאוא"ס ב"ה שלמעלה

לג

בדיה וירא ישראל את היד הגדולה (תרח"י): אהית בשלח ע' תלב. וראה גם שם ע' תס ואילך. וד"ה זה
שבספרים תרכ"ז ע' רכב ואילך.
וצונו יש בו ב' פירושי': ראה אהית בשלח שם. לקי"ת חוקת נו, ג. פינחס ע' א. לקמן ד"ה זאת חוקת.
וד"ה וכתבתם. הקשר בין ב' הפירושים נח' בארוכה בלקי"ש ח"ז ע' 30 ואילך.
ממש כזה... ובא לו לקרן דרומית מזרחית: ראה בב"ז ביאוריו לאדהאמ"צ קמד, ב ואילך. וביאוריו
להצ"צ ח"א ע' תסד ואילך. אהית נ"ך ע' קלו ואילך.

מהשתל' היינו בחי' אין הנ"ל שו"ע הרוממות קרן כמשי"ת צ"ל תחלה קבועמ"ש בחי' יראה, וזהו פ"י וענין וירם קרן היינו שע"י בחי' יראה יגיע לבחי' אין כי אין מחסור ליריאו ובאמת א"א להגיע לבחי' אין כ"א ע"י יראה דוקא שהיא בחי' ביטול כי אהבה הוא בחי' יש מי שאוהב, אבל יראה היא בחי' ביטול ולכן ע"י יראה דוקא יכול להגיע לבחי' אין שלמעלה מן השגה וז"ע רוממות קרן, והיינו כמו הפ"י הג' בתיבת קרן שהוא מל' כי קרן עור פני משה והיינו ג"כ כנ"ל כי משה ה"י בחי' מ"ה ונחנו מ"ה דהיינו בחי' חכ' וכת"י כי מן המים משיתיהו, ופי' קרן עור פני משה הנה ההארט פנים הוא בחי' שלמעלה מן משה בעצם והיינו בחי' אין שלמעלה מן החכ' כו', שזה זכה ע"י התורה, לוחות העדות שקבל בהר כמ"ש בס"פ כי תשא, וז"ע רוממות קרן כו'.

וע"פ כל הנ"ל יובן ההפרש בין ענין וירם קרן לבני" עם קרובו לבחי' הביטול דמלאכים ונברא' דבי"ע, דהנה בד"כ ענין בחי' הביטול דשמים ומרומים ומלאכיו וצבאיו הוא להמשיך בחי' חיות העולמות בחי' ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב שצ"ל אתעדל"ת לזה והוא בחי' אתעדל"ת דנברא' ומלאכים שהוא בחי' השירה שלהם כמשארו"ל כל בעלי השיר יוצאין בשיר כו', וכמו"כ נש"י ע"י עבודתם במו"מ באמונה ממשיכ' ג"כ בחי' חידוש הישנות כמ"ש מזה בד"ה זכור את יום השבת שע"י העבודה במו"מ באמונה שז"ע מארו"ל גדול הנהנה מיגיעו, ברכות דף ח', ע"י ממשיכים בחי' ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב, ע' בד"ה זכור מקדשא וקיימא שבספר תרי"ח בסופו, ובד"ה זכור (ד"ו), וע"פ הקבלה הוא להמשיך זוג חיצוני דחו"ב שזיווגייהו תדיר לצורך קיום העולמות כי בינה נק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש והחכ' נק' אין כמ"ש והחכ' מאין תמצא וזיווגייהו תדיר שאל"כ ה"י חוזר העולם לתהו ובהו ואעפ"כ צ"ל אתעדל"ת לזה והוא בחי' השיר והביטול של המלאכים כו', וזהו ויעמידם לעד לעולם שבחי' זו נק' עומדי' לפי שאין בה התחדשות כ"א חידוש הישנות, והנה אף שנק' עומדים אעפ"כ בבחי' עמידה גופא יש עליות וירידות וכמו שאנו רואים ששנה זו נפשע רוב טובות, משא"כ בשנה אחרת וכמו שבע שני השבע ושבע שני הרעב, ובד"כ נק' עמידה כנ"ל לגבי הזיווג פנימי דחו"ב להמשיך בחי' אור חדש, אבל נש"י ממשיכ' אור חדש, וזהו וירם קרן שע"י הרוממות קרן ממשיכים אור חדש מבחי' אין כו', כי שורש היחוד פנימי דחו"ב צ"ל ההמשכה לזה מלמעלה מהשתל', וע"י בחי' יחוד זה יהי' לע"ל גילוי בחי' נשמות חדשות, והכח הזה ניתן לישראל במ"ת שע"י עבודתם בקיום המצות יעלו וינשאו את בחי' אדם לבחי' כי לא אדם שלמעלה מהשתלשלו וימשיכו

לד

בד"ה זכור את יום השבת: ראה אה"ת יתרו (כרך ז') ע' ב'תרצו.

ע' בד"ה זכור... שבספר תרי"ח: ראה אה"ת יתרו ע' תתקנב ואילך, וראה גם לקמן ד"ה שה תמים.

ובד"ה זכור (ד"ו): סה"מ תרכ"ט בתחילתו. וראה גם אה"ת יתרו ע' תתקנב. ד"ה זה שבסה"מ תרכ"ט ע' קכ.

אור חדש משם בבחי' אדם, וכמ"ש בת"א בד"ה זכור את יום השבת השני בסוף המאמר, שזהו עיקר נתינת התורה לישראל להיות בהם תלוי המשכת וא"ס ב"ה שלמעלה מהשתל' (וע' בביאור על מאמר זכור הנ"ל בד"ה והנה גם המלאכים בסופו שז"ע רמה קרני) ותכלית כל עבודתינו, והאבות הן הם המרכבה להעלות מבחי' אדם לבחי' כי לא אדם, ולהמשיך מבחי' כי לא אדם המשכת גילוי אלקות ואו"ס ב"ה ממש בבחי' אדם.

וז"ע ההפרש בין הללוי' שנא' במלאכים ונבראי' להללוי' שנא' בנשי' שהגם שמלאכים ממשיכי' ג"כ מבחי' י"ה שז"ע מ"ש במלאכי' ורגליהם רגל ישרה, ישרה עולה תקט"ו היינו ת"ק הוא בחי' מדות כ"א כלול ממאה ע' מזה בד"ה ראשי המטות, ובמאה"ז חמש אינון שנת' בד"ה ענין ספירה ומ"ת, וז"ע מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה ועובי כל רקיע ת"ק שנה ויהי' שבת' ישרה היינו מה שממשיכי' מבחי' י"ה לחדש הישנות שהר"ע זיווג חיצוני דחריב, אבל נשי' ע"י תומ"צ וקבעומ"ש שז"ע הודו על ארץ ושמים וירם קרו להיותם עם קרובו שקרבנו לשמך הגדול דוקא וכנ"ל ממשיכי' בחי' יחוד הפנימי דחריב ששרשו מבחי' א"ן, וזהו שאיר' יוסי יהא חלקי מגומרי הלל שקאי על פסוד"ו שהר"ע ההילול והשבת דנשי' ע"ד לעולם יסדר אדם שבחו ש"מ להמשיך בחי' אור חדש מבחי' אין שלמעלה מהשתלשלו' כו', וע' בהגהות לד"ה מהלכים שבת"א מענין רגל ישרה, ובד"ה שלש רגלים, וע' בד"ה חמשה קנינים מענין שמר"א קנין אחד, ובהקנין משיכה וכסף שהר"ע העלאה והמשכה וזהו בחי' העלאה דהילול שמן השמים וההמשכה שבמרומי' ומלאכיו וצבאיו, שזהו לחדש הישנות מאין ליש שהתכ' נק' ג"כ אין ובינה יש, שזהו זיווג חיצוני דחריב, אבל נשי' ממשיכי' בחי' אור חדש מלמעלה מהשתלשלו' היינו מלמעלה מבחי' אדם והיינו בחי' כי לא אדם הוא שהוא למעלה גם מבחי' אדה"ר שזכה לחי' וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים שנק' ג"כ אדם כו', וז"ע אור חדש על ציון תאיר ע"י העבודה בתומ"צ וקבעומ"ש דעכשו שלע"ל יהי' גילוי בחי' זו.

לה

בת"א בד"ה זכור... השני: יתרו עא, ד.

וע' בביאור על מאמר זכור הנ"ל: ת"א יתרו שם עב, ג, וראה גם ס' מאמרי אדה"ר תקס"ט ע' קנט.

ע' מזה בד"ה ראשי המטות: צ"ע מקומו לע"ע.

ובמאה"ז חמש אינון שנת' בד"ה ענין ספירה: ס' מאמרי אדה"ר הנחות הרי"ס ע' נו, ובתוס' הגהות באוה"ר אמור (כרך ב) ס"ע תקפ"ו. במדבר (כרך ד) ע' א"תלג. סה"מ תרכ"ז ע' רלו. תרע"ה ס"ע רצד.

וע' בהגהות לד"ה מהלכים שבת"א: אוה"ת תנוכה (כרך ה) תתק"ד, ב ואילך. בהעלותך ע' תי ואילך.

ובד"ה שלש רגלים: אוה"ת משפטים ע' א"קעג ואילך. וראה גם ד"ה זה תרל"ג.

וע' בד"ה חמשה קנינים: ס' מאמרי אדה"ר על מארז"ל ע' קכ ואילך וע' קכו ואילך. מאמרי אדה"ר

במדבר ח"ב ע' תתנא ואילך. אוה"ת דרושים לחגה"ש ס"ע קעד ואילך. ס"ע קעז ואילך. ע' קפא ואילך. סה"מ

תרל"ז ח"ב ע' רנא ואילך. ע' תתקד ואילך. ד"ה זה תשי"ב.

וזהו שאמר ר"י יהא חלקי מגומרי הלל, שגמר ההילול הוא כשמשכיכים בחי' אר"ח ע"י יחוד פנימי דחו"ב שזהו ע"י ההקדמת פסוד"ז שהם שני מזמורי' של הילול' לפני ק"ש ואח"כ ע"י ק"ש שפ' ראשונה היא קבעומ"ש ופ' שני' היא עול מצות ע"ז ממשיכים בחי' אר"ח כו', וזהו גמר ההילול כו'.

בס"ד ש"פ וארא, ד"ט.

יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב (באבות פ"ד מ"ז), ופ"י חיי העוה"ב הוא בחי' תענוג הנשמות בג"ע, ע' בתוס' יו"ט בשם הרי"א, וצ"ל איך יהי' התשלום גמול מן הדבר פחות במדרגה מן העבודה עד שיפא שעה א' בתשובה ומעש"ט מכל חיי העוה"ב. ולהבין מעלת ענין תשובה ומעש"ט בעוה"ז דוקא, יובן ע"פ מ"ש וארא אל אברהם ואל יצחק כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם, שגם זה צ"ל הלא כמ"פ נאמר שם הוי' אצל האבות, וכמ"ש וה' אמר המכסה אני כו', וכתוב וירא אליו ה' וביצחק נא ב' תולדות דין ב' וירא אליו ה', וביעקב ויאמר ה' אל יעקב שוב כו' בפ' ויצא ל"א ג', וכתב' והנה ה' נצב עליו, וכהנה רבות, ואיך נאמר ושמי ה' לא נודעתי להם. והענין הוא דכתיב קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, וארז"ל אין אמת אלא תורה, ובמד"ר באסתר קר"ז א', הקב"ה נק' קרוב לישראל שנא' קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אומה קרובה כו' כה' אלקינו בכל קראנו אליו.

וזהו... יהא חלקי מגומרי הלל שגמר ההילול: בדיה זה תשי"א: צ"ל מה אומר מגומרי הלל... דחיבת גמר ענינו סילוק ענין זה שהוא הכנה להבא אחריו, ולכאן הוליל מאומרי הלל... אך הענין הוא דפסוד"ז הם הכנה להעבודה דקיש... וזהו מגומרי הלל דע"י הקדמת העבודה בפסוד"ז באים להעבודה דקיש.

יפה שעה אחת: מאמר זה הוא דיה והי' מדי חודש שבסחי' תרכ"ט ע' סח ואילך [בתוס' התחלה וסיום]. שהוא דיה וארא גוי' שכתוב' שמות סח, ב ואילך בתוס' הגהות ובשינוי ההתחלה. המאמר דיה וארא שכתוב' הוא מאמר מאדוהי' בתוס' ביאור מאדהאמ"צ, וחלקו נמצא בתוס' הגהות מהצ"ץ באוה"א וארא (כ"ך ח) ע' ביתחפ ואילך. וראה גם דיה וארא גוי' שבסחי' תרכ"ט שם ע' עז ואילך. המאמר הובא ונתבאר בדיה וארא גוי' תשכ"ח, ובדיה יפה שעה אחת תשכ"ט. המאמר נמצא ג"כ בכתי' 1038 מ, א [ראה אודותיו לעיל ע' ו ד' ע' טז]. ומשם נעתק לס' תרכ"ט [מס' 1015]. ע' בתוס' יו"ט בשם הרי"א: (הר' יצחק אברבנאל בפירושו למס' אבות), וז"ל: הרי"א ז"ל כתב דיש לפרש עולם הנשמות ויש לפרש עולם התחיה. וראה סה"מ מלוט ח"ג ע' לג (הע' 4): "גם להכרעה בתורת החסידות (ראה לקרי' צו טז, ג. ועוד) דעוה"ב בכלל הוא עולם התחי' – לפעמים גם ג"ע נק' בשם עוה"ב. וראה המשך וככה תרל"ז פ"ט ואילך ורפ"ד. ובמד"ר באסתר קר"ז א': הוא במד"ר דפוס אמשטרדם ת"א"ב. והוא עדיף אם על המלך טוב (אסתר ג. ט).

ולהבין זה צ"ל מארז"ל כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, להבין למה ברישא חשוכא הלא התהוות הכלים היו אחר התהוות האורות בעולם העקודים כו', אך הענין שכל עיקר המשכת האור ה' רק בשביל הכלים ואם לא ה' בדעת המאציל התהוות הכלים לא ה' ממשיך האור כלל, נמצא שאע"פ שבפועל גילוי האור קדם אבל במקור ההעלם המהווה הכלי קדמה. ויובן זה ע"פ משל אור שפע שכל הרב לכלי תלמידו המקבל ממנו שכשעלה ברצון הרב להשפיע לו ההשגה מוכרח ה' שיצויר תחלה בהשגת הרב איכות אופן שכל התלמיד והשגתו את הסברא שיהי' אחר השפעתו לו בגילוי, דהיינו איכות אופן ההגשמה שיגשם בקבלתו את אור שפע שכל הרב כו', וצויר זה באיזה אופן יהי' הגשמת התלמיד כו' הוא תלוי ברצון הרב כו' וע"פ אותו האופן שהוא רוצה הגשמת המקבל כן יומשך אח"כ אור שפע ההשגה והסברא בגילוי כדי שיהי' בפועל ממש הגשמת כלי המקבל כו', נמצא שבמקור ושרש התהוות האור והכלי, הכלי קדם, ובפועל ובגילוי האור קדם. וע"פ משל זה יובן במדת חסדו של הקב"ה הנק' אור חסד דאצי' כשהי' צריך להתהוות ממדה ואור זה שהוא אור א"ס, נשמתו אברהם בעל גבול מאין ליש כידוע, והוא ענין ברייתו של עולם שהנשמה היא הכלי והחושה המגביל ומעלים את אור א"ס, ה' שרש הכלי והחשך במקור ועצם מדת החסד דאצי' תחלה לאור השפע ממדת החסד דאצי' להיות מאין ליש, וזהו ויהי ערב תחלה במדת חסד דאצי' הנק' יום א' ואח"כ ויהי בקר להשפיע כו'.

לו

ועיקר פ' וענין והדר נהורא הוא כמ"ש ויקרא אלקי' לאור יום שאלקים הוא צמצום כלי המקבל כמ"ש שמש ומגן ה' אלקי', שכמו שהמגן מסתיר את אור השמש כו' כמו"כ בחי' שם אלקים הוא כח הא"ס המגביל ומצמצם והוא קורא תמיד לאור הוי' המאיר בו שיאיר בו בבחי' פנימי' יותר כגו' בזהר ע"פ אלקים אל דמי לך כו' קארי תדיר לנהורא עילאה, למען יזמרח כבוד ולא ידום כו'. ולהבין זאת איך ביכולת הכלי להמשיך בקריאתו את האור בו בבחי' פנימי' יותר מאחר שמן התעבות האור נעשה בגשמי' הכלי כמשל כח הראי' שכלית בכלי העין שמתגשמת לפי כלי העין ואין ערוך ביניהם כלל

ברישא חשוכא והדר נהורא: באה"ת וארא שם נוסף: ברישא חשוכא היינו הכלים שמבחי' שם אלקים, והדר נהורא האורות שמבחי' הוי', וראה גם לקמן ד"ה שה תמים.

התהוות הכלים היו אחר התהוות האורות בעולם העקודים: באה"ת שם נוסף: כמ"ש בע"ח בשער מטי ולא מטי.

נשמת אברהם: באה"ת שם: נשמת אברהם דבריהם.

נשמת אברהם בעל גבול מאין ליש כידוע: ראה אנה"ק סט"ו (קכא, סע"א ואילך).

והוא ענין ברייתו של עולם: באה"ת שם נוסף: עולם לשון העלם שבי"ע בעלי גבול מעלימים ומסתירים על איצ"ט ביה, ויש בבי"ע ג"כ אורות וכלים שהכלים הם נבראים ומעלימים כו'.

כו', ואיך ימשיך העין הגשמי להראי' שכלית כו', ואעפ"כ ארז"ל אינו דומה שמיצה לראי' ע' בד"ה הטה אלקי כו' פקח עיניך וראה, אך להיות כי במקור האמיתי הקודם לאור המשפיע המהווה של הכלי, נצטיירה שם הכלי תחלה להאור, וכל המשכת האור ה' רק בשביל הכלי כנ"ל, לכן ביכולת הכלי לעורר המקור האמיתי שימשיך את האור לתוכה ביתרון האור והשפע, והענין יוכן ממ"ש במ"א ההפרש בין אברים לכלים כו'.

ובעבודת ה' יוכן זאת כהיות כי כמו חושך הלילה שבעוה"ז קדמה לאור היום הבא אח"כ, והוראת החושך הוא ההגשמה, שכל בנ"א ישנים בהסתלקות חיותם כאילו אינם, וגם השמים והארץ אינם נראים לראות העין וכאילו אינם, וכשיאיר היום כאילו מתחדשים בחיות חדש שנראה לעין מהות העולם וגם בני האדם חיים בפנימי' חיותם וכו', וכמ"כ בשמים ובארץ מאיר ג"כ בכ"י חיות אור חדש מבחי' חידוש הישנות שמחדש בכ"י תמיד מע"ב, רק שאינו מורגש לנו כמו חידוש ופנימיות החיות שבאדם, אבל באמת מתחדש כו' וכמ"ש ובטובו מחדש בכ"י תמיד כו' וכת"י חדשים לבקרים כו'. ועד"ז יוכן בשנה נפש בדוגמא זו ממש דהיינו שברוחניות של גשם העולם יש ג"כ לילה וחושך קודם בהסתלקו' הפנימי' ויהי' בחי' מדבר שברוחניות בבחי' שינה דהיינו בבחי' נפש הנק' אדם תתאה המח' כל העולמות שהוא כח הפועל האלקי בנפעלים כידוע, יהי' ערב תחלה בבחי' שינה והסתלקות (ולכן אפי' תרעין דג"ע שהוא יסוד דנוק' שיקבלו הנשמות השגת אלקות, אסתמו בליליא כמו שסגור האדם ביתו בלילה מפני השודדים כו'), ואז קארי תדיר ולא שכיך לנהורא עילאה לפנימי' שבמדת מלכותו ית' הנק' הוי' עד שבבקר אור הוי' הפנימי' מאיר באלקי' חיים כו', ואז ויריעו וישמחו בתוס' אור פנימי' החיות גם כל בני אלקי' כמ"ש ברוך יחד כו' ויריעו כל בני אלקים.

לח

וזהו ג"כ ענין וזארא אל אברהם שאברהם הוא אור החסד ואברהם אוהבי שהוא התקשרות של נפש אלקית כהוי' כשקם בבוקר מן השינה והיתה

ע' בד"ה הטה אלקי כו': סה"מ תרכ"ח ע' יב ואילך. ובארוכה לקמן ד"ה וירא בלק. ושינ'. ממ"ש במ"א ההפרש בין אברים לכלים: ראה ד"ה. להבין מ"ש בלוק"א פכ"ג להצי' - נסמן להלן בד"ה החודש הזה.

ובעבודת ה' יוכן זאת: כהבא להלן ראה גם לקמן ד"ה יחד לבנינו. בכ"י חיות אור חדש. . . חידוש הישנות: ראה בארוכה לקמן ד"ה ולאזותו הבתולה וד"ה והתהלכת בתוככם.

ובטובו מחדש בכ"י. . . וכת"י חדשים לבקרים: ראה ג"כ לקמן ד"ה שם תמים. תרעין דג"ע. . . אסתמו בליליא: ראה גם תרי"א לך יב, ג. כמ"ש ברוך יחד כו' ויריעו: בשולי הגליון נרשם בגוי"ק: **ברוך יחד תחלה ישראל ק"ש, ואח"כ ויריעו, בד"ה כתפוח.** ראה ד"ה כתפוח בעצי' היער בס' מאמרי אדה"ז-תקע"א [נמצא בדפוס] וכאזה"ת שה"ש (כרך ג) ע' תתע.

שאברהם הוא אור החסד. . . כשקם בבוקר: ראה גם תרי"א ויצא כד, ב. ביאוריו סה, ב ואילך.

נשמתו כל הלילה מגושמת מפני שברוחניות מקור חוצב נשמתו יש חושך כו', וכשקם להתפלל כנפשו האלקי ומתבוננת בהוי' ה' הוה ויהי' דהיינו האור האלקי המהווה העולם והכלי המוגבל כידוע, וכשמתקשרת בהוי' אז תאיר הנפש בהתקשרות זו בבחי' פנימי האור הוי' הממשיכה כו' ומהוה אותה, וזהו וארא את שם הוי' המהווה את הכלי אל אברהם, וז"ע קרוב ה' לכל קוראיו כו'. והנה כת' חי חי הוא יודוך כו' (בישעי' סי' ל"ח י"ט) שהם חיי ברכות של אלקים ואד' שהוא הנק' אדם תתאה בתחלת הארת הבוקר, פוקח עורים המה אור הוי' בכלי העין הנק' עיני כל מאירי דאשגחותא שהם בחי' עיני ה' משוטטי' כו' ומשוטטות, ע' בתוי"א בד"ה ארדה נא, שיופקת אור הוי' להמשיך בבחי' פנימי ואז יופקת ג"כ כלי העין לראות לפי ערכה בבחי' העבודה דראיית שאו מרום עיניכם וראו, ובראיית עין בעין שגילוי בחי' זו יהי' לעיל ע"י העבודה דעכשיו, וכמו כשניעור האדם מן השינה, תחלה יופקת אור הראי' שכלית עד שיהי' ההכרח בפיקוח העין הגשמי כו', וכן עד"ז בכל המשכות האורות בכלים מכלים שונים דבי"ע כידוע, ובדרך כלל המה חיי ברכות חיי הויות שהם מלמטלמ"ע, להיות כי זהו ענין שילוב הוי' באד' לכן נק' מלמטלמ"ע כו', ואח"כ כשכבר מאירין אורות המצומצמי' בהכלים אז חיי ברכות מאמיתית ההויות שבשם"ע ברוך אתה הוי' מלמעלה למטה.

ואל יצחק, הנה ענין הקריאה של אלקי' להוי' בכל נפש מישראל המתקשרת באהבה להוי' ה' הוה ויהי', אהבה זו הוא המשכת אור הוי' של הנפש אלקי' והוא התראות ש' הוי' באהבה דאברהם בבוקר, וזהו ואראי אל אברהם שהוא שילוב הוי' באד' כו', וכן וארא אל יצחק אחר המשכת הוי' דאברהם שהוא התקשרות האהבה כו', שיתוסף באור האהבה זו השמחה והתענוג וגודל החדוה בהתבוננו' ענין ההוי', ותוס' זו באור האהבה הוא תוס' מרובה על העיקר

לט

חיי ברכות של אלקים ואד': בסה"מ תרכ"ח שם ע' עח: חיי ברכות השחר של ש' אלקי' ואד'.
ע' בתוי"א בד"ה ארדה נא: דף טו, א. ראה גם אוה"ת וירא (כרך ד) תשל, רע"ב.
חיי ברכות חיי הויות שהם מלמטלמ"ע: בסה"מ תרכ"ח שם: הקריאות והברכות דחיי ברכות השחר, המשכת האורות בכלים דבי"ע ע"י הקריאה מלמטלמ"ע להיות מאיר בחי' שם הוי' באד'.
הנה ענין הקריאה של אלקי' להוי': בסה"מ תרכ"ח שם: הנה כמו שנתיל ענין הקריאה של ש' אלקי' לבחי' ש' הוי'.
וארא אל אברהם שהוא שילוב הוי' באד' כו': בסה"מ תרכ"ח ע' עח נוסף כאן בשולי הגליון (מגוכי"ק):
נראה שכונתו לתרג' מ"ש וארא את שם הוי' לאברהם, היינו בחי' שם הוי' שמאיר בשם אד', היינו שם הוי' המהוה, וא"כ זהו כענין אל שדי, וע' בד"ה אני אל שדי [אוה"ת לך לך (כרך ד) תשי, ב] ובדיה כל כהן (גדפס לעיל) ובדיה וחי' מספר [סה"מ תרכ"ח ע' קמח ואילך] ובביאור ויצונו [אוה"ת וארא ע' רי ואילך] בענין ההפרש בין שם שדי שנגלה לאברהם ע"י מילה ובין שם שדי שאמר לעולמו די. ע"כ. וראה להלן בהמאמר פיסקא. ורש"ש ענין שם שדי' ושינ'.
וכן וארא אל יצחק... הוי' דאברהם: בסה"מ תרכ"ח שם: ועד"ז יובן שגילוי שנגלה ליצחק אחר גילוי דאברהם.

שהעונג והחדוה הוא למעלה מן השכל וההשגה אלא שמשתלשל' מאד ומתלבש' בלבוש ההשגה וההתבוננו' כידוע ענין ההתגלות ע"י הבינה ובאתעדל"ת של הנפש מעוררת ג"כ בבחי' אצ"י המשכת העונג והחדוה הנשפלת בבינה ומשם נמשך אור הוי' של המדה כו', ונמצא אור הוי' זו הנמשכת מאם הבנים כשהיא שמחה מהתגלות ע"י כו' היא תוס' מרובה על שם הוי' דאברהם אברהם.

וזהו צחוק עשה לי אלקי, פי' מאין בא לנפש המשכה נפלאה כזו שהוא הצחוק והחדוה בהתבוננות שהוא בחי' בינה יין המשמח כו' הוא ע"י אלקי' דלתתא המגביל את אור הוי' כידוע, ושרש אלקי' זה שהוא הכלי הוא למעלה מן האור במקור ושרש כנ"ל דהיינו בבינה אם הבנים בחי' אלקים חיים קדמה הכלי לאור כמשל השפעת השכל מן הרב הוא בחי' ו', וכשהוא מתבונן עדיין בשכלו איכות המקבל כנ"ל הוא בחי' ה' ראשונה כמ"ש במ"א בדרך פרט בכל התהוות דבר מה כו', וזהו כי הוי' הוא האלקי' שהוא התכללות האור הנשפע במקורו האמיתי בחי' בינה דעתיד לאתגליי כו' וכנו' בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא כו', אבל אלקים שלמטה מן הוי' ביכולתו להמשיך אלקי' עילאה מאחר שבשרש ובמקור הוא קדם שם וכנ"ל, וזהו צחוק עשה לי אלקי' דלתתא, וכן בעבודת ה' עיקר החדוה הניתוסף באהבה דאברהם הוא ע"י התבוננות הצמצום וההסתר של אלקים וחשקו לצאת מן ההגבלה ועי"ז תתגבר האהבה כהוי' ברשפי אש התשוקה, וכמשל המים כשסותמין את דרך הילוכה היא מתגברת יותר ומנתקת את הסתימה. ועד"ז יובן שדוקא מן ההסתר דשם אלקי' בא לבחי' רשפי אש התשוקה ליכלל וליבטל באו"ס ב"ה, ואז יהי' החדוה מן ההתחדשות של היפך הצמצום כו'.

והנה בחי' השמחה והתענוג זה הוא כמ"ש אז תתענג על הוי' שהתענוג הוא ענין ראשית נקודת הנפש כשנמשכת ממקור חוצבה המהווה אותה שהוא בחי' יחידה שבה, וידוע שמן המשפיע יושפע המתהווה בבחי' אותיות לבד ולכן ירבו אופני תענוג הנשמה לפי אופני המשכתה אם מחסד דאצ"י אם מגבורות כו', אבל כזאת יתרון התענוג שבנפש שהיא בחי' נקודה הראשונה

צחוק עשה לי אלקי' . . הצחוק והחדוה . . ע"י אלקי' ראה בכ"ז לקרית שלח מה, סעי'ג. דרושים לשבת שובה סו, ב. אהית בראשית לו, א. ובארוכה ד"ה כל שמעשיו תרלי"ג, וד"ה זה שנסתה' תרני"ג ע' ריו ואילך. תרני"ג ע' רנב ואילך. עטרית ס"ע שצח ואילך. ד"ה בשעה שהקדימו תש"יד.

כמ"ש במ"א בדרך פרט: ראה בארוכה תרי"ח שמות דס, א ואילך. סה"ס תרני"ג ע' תרני"א. המשך תרס"ו ע' רז ואילך. ועוד.

וכמשל המים כשסותמין את דרך הילוכה: ראה גם לקרית מסעי צא, ג. דרושים לר"ה נה, ג. אהית בראשית רנב, ב. ועוד. לקמן ד"ה קדושים תהיו.

שהתענוג . . ראשית נקודת הנפש: ראה בארוכה מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' חפ ואילך. ויש"נ. המשך תרס"ו ס"ע סג ואילך. ועוד.

שבה, והיא למעלה ממדריגת האור האלקי הנשפע בהתחלקות קוין שבה חב"ד ומדות ומח' ודיבור, שאע"פ שהאור האלקי הנשפע עליו הוא בחי' אלקי, אבל מתצמצם הוא רק לפי אופן כלי הגבלתה כמשל אור הראי' שכבר נתגשם בכלי העין כידוע, אבל כשמתפשטת ויוצאה מכלל קוין ובאתה לעיקר הנקודה היא באה לעצם מקורה האמיתי שהמשיכה ואז היא למעלה ממדרגות בחי' הוי' שבפרטיות כחותיה, וזהו אז תתענג על הוי' שבה ודל'.

מ

ועפ"ז יובן ענין תענוג הנשמות הנהנין מזיו השכינה מאחר שהמה מתענגים על הוי' מקבלים המה מן המקור האמיתי שלהם והוא ענין זיו השכינה, דענין שכינה ידוע שהוא בחי' אלקות המתפשט להוות בעלי גבול, ויש בדרך כלל במדת התפשטות זו של אלקות "ספי" והנשמות הנהנים והמתענגי' מקבלים מבחי' הזיו שהוא הארת עונג העליון שבמל' דאצי' הנשפלת באור בינה של מל' דאצי' והוא מקור ג"ע העליון הנק' חיי העוה"ב שע"ז ארדיל יפה כו' קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, לפי שכל התהוות בעלי גבול א"א להיות אלא ממדות עליונות לבד. אלא כשנפשטים מכל כחות הנפש ובאים לבחי' יחידה שבהם אז המה באים לכמו שהיו במעי' אמם שהיא בינה שבמל' כו' קודם שיגדלם אימא כו'.

אך להיות כי אינם מקבלי' עונג העליון כמו שהוא בעצם אלא זיו ממנו לבד המתפשט ומתלבש בירידה גדולה בלבוש השכינה כו' כמו שהנשמות עיקר התענוגם הוא ע"י השגותיהם באלקי' כנו' בזהר שלח כו', לכן נק' העוה"ב יש, להנחיל אוהבי יש שבחי' בינה נק' יש לגבי חכמה ורצון ותענוג כמו שבינה היא הראשית ואין האמיתי לגבי מל', כמו"כ ממש הוא בחי' מל' יש לגבי מקוריי' המעלימי', שמן רדל"א עד בינה המה מקוריי' שבהעלם, ומן בינה עד מל' המה מקוריי' הגלויים, ובינה נק' דעתיד לאתגליא כידוע וכנו' בזהר כמה דאיהו תמינאה כו', ואפי' הענג הנשפלת בבינה הוא יש שמרגיש דבר מה כידוע, אבל תשובה ומעש"ט המה הגבה למעלה מחיי העוה"ב כי המצות המה רצונותיו ית' הפשוטים בתכלית הפשיטות והעונג שברצון אינו מורגש כלל שהרצון אינו בכלל התפשטות אור וכלי כלל כמו חו"ב, ולכן לא יהי' בערך הרגשת דבר ויש כמו שהאדם שכלו והשגתו יתפס לדבר מה בכלי מוחו, אבל רצונו לא ידע מקום וכלי לרצונו, ויהי' שזה אצלו רצונו להניע רגלו כמו רצונו להשכיל השכלה כו' מפני שאין לרצון תפיסא אמיתית בכלי הגוף, ומ"מ באמת הוא נתפס בכל כלי הגוף ונשמעים כולם בשוה להרצון, ולכן יובן

דענין שכינה ידוע שהוא בחי' אלקות המתפשט: ראה תניא פמ"א (נו, ב). פני"ב (עב, ב) ואילך. סה"מ מלוטט ח"א ע' ג. ובכ"מ.

אינם מקבלי' עונג העליון . . . אלא זיו: בהבא להלן ראה בארוכה המשך וככה תרלי"ז פ"ח ואילך. שאין לרצון תפיסא אמיתית בכלי הגוף: ראה סה"מ תרמ"ג ע' קי"א. תרמ"ז: ע' קפח"ט. תרפ"ד ע' רצב ואילך. תרפ"ה ע' רס ואילך. תש"ט ע' 120 ואילך. ובכ"מ.

למשכיל שהרצון נק' חשך מפני שהוא מקור האמיתי שבהעלם מכל כלי הגוף ומאורותיהם כו'. ולכן הנשמות בהשגתם אף שיתענגו לא יוכלו לקבל מכחר שבמ' דאצי' שאין הענג אשר שם ערוך אליהם להיות בבחי' תפיסא בם כי איהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ב'י' וכמ"ש ישת חשך סתרו שהוא בחי' אריר ונק' ג"כ כי אתה הוא אלקי' לבדיך, כי שכינה שבמל' דאצי' אע"פ שהוא למעלה מן הוי' שהוא מדות שבמל' כו', אבל לא נק' אלקי' לבדיך אלא שאלקי' דבינה הוא בחי' היש והתגלות העלם מקורו שהוא מזל ונקא מן העלם הרצון וכמ"ש במ"א שמהות כח ההתכוננו' נמשך התהוותו מאין ליש ממזל והארת מר"ס דא"א, ובהעלם הרצון אין ערוך להארת המזל הנמשך כמשל יניקת השערות כמ"ש במ"א, וע"ז כתי' אין ערוך לך למהותך ועצמותך שברצונך הפשוט כו'.

וזהו תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, שחיי העוה"ב נק' רוב כל כי בינה שבמל' דאצי' הוא הכולל כל הנברא' מ' ימי המעשה שבמדת מל' ית' כידוע, ולכן כתי' לא תחסר כל בה. והשמחה וטוב לב הגנוז בלב ואינו נראה כשהוא משים כל מחשבתו ושכלו באותיות התורה שהמה רצונותיו ית' הרי נפשו קשורה במהותו ועצמותו ית', ואע"פ שהענג שבנפשו אינה מרגשת העונג העליון דאצי' העצמי הגנוז ברצון המצוה להיות כי הושפלה המצוה בעניני זה העולם כלבושי נוגה כו' ציצית בצמר גמלי כו' ותפילין בקלף גשמי, עכ"ז הוא הגבה למעלה מהרגשת עונג הנפש בהתענגה על הוי' בתפלה או בתורה, שהרי בקבלתה ממקורה הוא רק זיו העונג לבד שמתגשם בבינה כנ"ל, וגם היא עצמה בהרגשת העונג שבה שהוא תופס מקום ויש כו', וכלימוד התורה שאינה בהרגשת התענוג רק בבחי' ההתקשרות כו', הרי היא באמית' ביטול עצמותה שאינה מרגשת עצמותה כלל כשמקשרת כל כחות' באותיות התורה, וגם הרי אותיות התורה המה נובלות חכ' שלמעלה שהיא מו"ס דא"א חכ' שברצונו הפשוט למה ירצה כך כו' והרי מקושרת היא בעצמותו ית' ולכן המצוה גדול משכר המצוה.

דבינה . . מקורו שהוא מזל ונקא . . וכמ"ש במ"א: ראה לקי' דרושים לחה"ס ג, פ. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' צט. תקס"ח ח"א ע' רז. מאמרי אדה"אמ"צ בראשית ע' ד, ושינ. שם ע' רנח. ועוד.
שמהות כח ההתכוננו' נמשך . . ממזל והארת מו"ס דא"א: באג"כ כ"ק אדמ"ר מהורשי"ב ח"ב ע' תתקח (נדפס גם בחוספית לסה"מ תרנ"ד (הוצאת תנש"א) ע' שנד) כותב ע"ז: בחי' בינה שרשה למעלה מהתכנה . . ומ"ש בדרוש יפה שעה א' דתרכ"ט שמהות כח ההתבוננות נמשך כו' ממזל מו"ס דא"א, אין הכוונה שם למעלות הבינה כיא שייך למש"ש קודם לזה שמן רד"א עד בינה המה מקוריים שבהעלם ומן הבינה עד המל' המה מקוריים הגלויים כו'.
כמשל יניקת השערות כמ"ש במ"א: ראה לקי' מסעי צב, סעי' ואילך. שה"ש ל, ד. ביארה"ז טט, ד. ועוד.
וע"ז כתי' אין ערוך לך למהותך ועצמותך: ראה ד"ה אין ערוך שבמאמרי אדה"ז על מארזיל ע' כו' תעג ובהנשמן שם.

מב

וזהו יפה שעה אחת בתשור' ומעש'ט בעוה"ז, כי שכר המצוה שבג"ע הוא רק זיו והארה מן המצוה שנשפל בלבושי ההשגה וההבנה דבינה דמל' דאצי', להיות הננים מזיו השכינה ולע"ל יהי' גילוי המצוה עצמה, ולזה כיוונו במה שארז"ל שכר מצוה מצוה הוא המצוה בעצמה, וע' בד"ה ויגש אליו יהודה בענין מה שיצטרכו הנשמות להתלבש בגופי' דוקא בכדי לקבל בחי' זו, וזהו אשר קדשנו בקדש העליון כו' והגביהנו מאד נעלה במצותיו ורצונותיו ישת חשך סתרו כנ"ל, וזהו שהשמחה וטוב לב הגנוז במעשה המצות הוא יותר טוב מרוב כל, וזהו עד יעבור עמך הוי' כשיעברו בני' במעשה המצות את הוי' שיעלו ויתקשרו מאד נעלה ברצונו הפשוט למעלה מבחי' הוי' שהוא מקור חיי העולמים לבד כנ"ל, אבל אותיות התורה הנק' הר נחלתך ומכון לשבתך, פי' כלים להשראת רצונו הפשוט וכשתביאמו ותטעמו שיתקשרו היטב, כמו הנטיעה המקושרת בארץ והיתה לאחדים שלא תנתק לעולם כו', כמ"כ כאשר תביאמו באותיות התורה שיתקשרו בקשר אמיץ נש"י באותיות התורה כמו הנטיעה כו' אז יהי' מכון עצמותו ית' ואז עם זו קניית, ע' בד"ה אר"י יהא חלקי מגומרי הלל בסופו מענין ישראל קנין א' שזהו למעלה מבחי' שמים וארץ קנין א' שהגם שבבחי' שמים וארץ קנין א' יש ג"כ משיכה וכסף, בחי' העלאה והמשכה, מ"מ זהו לחדש הישנות, אבל ע"י קנין דישאל קנין א' ממשיכים אור חדש מבחי' שלמעלה מהשתל'.

וזהו אני חומה שארז"ל אני חומה זו תורה, כי הנה אני הוא אין וידוע שיש ב' מיני אינ, א' המקור ליש והוא בחי' אין לו, והב' שאין ערוך שיושפל להיות אין ליש כו', והנה חכ' מאין תמצא ממזל הח' דאריך, הרי האין של חכ' הגנוז ברצון נק' אין של יש, ונמשך ממקור האין האמיתי שהוא החכ' שברצון הנעלמה מאד נעלה הארה בעלמא להיות מקור לחכ' הנגלית והוא כמשל מותרי מוחין המגדלים השערות כמ"ש במ"א, אבל מו"ס עצמו הוא האין האמיתי שאין ערוך להיות מקור לאיזה התהוות דבר מה אפי' להיות כח ההשכלה להשכיל כל דבר כו', וזהו אני חומה חכ' שבתושב"כ ושבע"פ הוא בחי' חכים ולא בחכ' ידיעא ואפי' אותיות התורה שהם לבנונית הכתב והשחור של אותיות שבהם גנוז ח"ס המה הגבה למעלה מערך שרש כל הנאצלים, והוא בחי' מקיף על כל הנשמות, ולא יכלו נשמות דאברהם ויצחק שהם נשמות

שארז"ל שכר מצוה מצוה... וע' בד"ה ויגש: ראה לעיל ד"ה ענין הגשת יהודה, ושינ.

בד"ה אר"י יהא חלקי: לעיל ע' מ. ושינ.

וידוע שיש ב' מיני אין: ראה מאמרי אדה"י תקס"ז ע' רנח. תרי"ח ויגש צא, ד. ובארוכה תרי"ח שמות רסו,

א ואילך. שערי אורה סב, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז פמ"ב ואילך. סה"מ תרס"ט ע' ז ואילך. המשך תעריב ח"ב ע' אקמא ואילך. סה"מ תשי"א ע' 6 ואילך. ד"ה כיום השמעי' צחש"י. ועוד.

כמשל מוחי מוחין המגדלים השערות כמ"ש במ"א: ראה לקיטא אמור לא, ד ואילך. תצא לו, ג, לו, ב. ביאוריה להצ"צ ח"א ס"ע שלב ואילך. וראה גם לקמן ד"ה ואיש כי ימרט.

דאצי' להיות להם תפיסא בבחי' אור הוי' וכלים דאלקי' בשמי הוי' פי' שמי של עצמותי ממש אצי"פ שהוא גי"כ שם הוי' שהמה אותיות התורה עכ"ז לא נודעתי שמי שהוא הויות וכלים שבמרו"ם שהוא ענין הוא ושמו לבד שכמו שהוא לבדו הוא ברצונו הפשוט כן שמו של רצונו לבדו הוא, ונשגב שם העצם מכל הארות המזלות בחי' אין של היש, ולכן לא נודעתי אליהם אלא בבחי' מקיף לבד כמשל החומה המקפת מבחוץ כו' כי לא ניתן להם התורה, וע' בספר דברים כד"ה ועשית חג שבועות מעלת האבות שהגיעו באתעדלית. אמנם מ"מ שמי הוי' לא נודעתי להם בבחי' פנימיות כי נודעתי מלשון והאדם ידע, אבל באל שדי נראיתי להם בבחי' אר"פ כו', להיות הגילוי בנשמותיהם כו'.

מג

וְשׁוֹרֵשׁ ענין שם שדי שנגלה להאבות, דלכא' צ"ל הלא ש' שדי הי' בברה"ע כמארז"ל שאמר לעולמו די (כשהיו הרקיעים מתפשטים), ואי"כ מהו ההתחדשות שאמר לאברהם קודם המילה אני אל שדי התהלך לפני, ומשמע שבחי' זו נק' הילוך ג"כ, אך הענין דרש"י פי' והוא מהמד"ר פי' שם שדי שבאברהם שדי באלקותי לכל ברי', ואי"כ זהו כענין מ"ש והריקותי לכם ברכה עד בלי די שארז"ל עד שיכלו שפתותיכם מלומר די, ואי"כ פי' די שהוא כ"כ בריבוי עד שהוא די, ואין זה כמו די שארז"ל שאמר לעולמו די שזהו ל' הגבלה עד פה תבוא, אבל די זה הוא ל' ריבוי עד שהוא די, וכמו די מחסורו שארז"ל אפי' סוס לרכוב עליו, והיינו כי שרש הנסים נסתרים שמלוכשים בדרכי הטבע כמו נס דאסתר זהו נמשך מבחי' שם שדי, ולכן הוא די שיש בבחי' זו גם על הנס ג"כ, אבל בכדי שיהי' מ"ת הי' תחלה אותות ומופתים שיוציאים מדרכי הטבע כמו קרי"ם שזהו מבחי' ש' הוי' דוקא, ואח"כ במ"ת הי' הגילוי שבחי' ש' הוי' נעשה אלקיך כמ"ש אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ע"י אר"א שהלבישו לזרועות דאריך כמ"ש מזה בסידור ובלק"ת באריכות בענין ויוציאנו ה' אלקינו.

וְזָהוּ ענין קרוב ה' לכל קוראיו כו' שענין ההפרש בין קרוב לכל קוראיו לענין הקריאה באמת זהו ההפרש בין תפלה לתורה כמ"ש בסידור ע"ז, ואי"כ פי' קרוב ה' לכל קוראיו זהו ענין הקריאה שנק' ע"י בחי' נהורא תתאה

וע' בספר דברים כד"ה ועשית חג שבועות: אדה"ת ראה ע' תשנ"ד ואילך. וראה גם ד"ה ויתן אל משה שבספרים תרכ"ז ע' קנ ואילך. ובספרים עטרי"ת ע' רנו ואילך. וד"ה ועשית חג שבועות תשל"א. ושורש ענין שם שדי: כהנא להלן ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' פס. תרכ"ח ע' קמח"ט. תר"ל ע' סא"ב. תרל"ה ח"א ע' מג ואילך. ובארוכה סה"מ מלוקט ח"ה ע' קלח ואילך. וראה בהמאמר לעיל ריש פיסקא, ואל יצחקי ושי"נ. וראה גם לקמן ד"ה זאת חוקת (הא').
כמ"ש מזה בסידור ובלק"ת באריכות: סידור עם דא"ח רצה, ג ואילך. לקו"ת אמור לט, א. חוקת נט, סע"א.

כמ"ש בסידור ע"ז: סידור עם דא"ח נ, א. וראה גם מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' שפנ.

דקארי תדיר ולא שכיך כו', שזהו ג"כ ענין הגילוי של שם הוי' שהי' להאבות, וגם אפי' הקריאה דתפלה שפי' בסדור שזהו בחי' חיצוניות ההמשכות לגבי בחי' הקריאה דתורה, יתכן ג"כ עד"ז שהרי תפלות אבות תקנום, אבל ע"י הקריאה דתורה שז"ע לכל אשר יקראוהו באמת אין אמת אלא תורה, ע"ז נמשך מבחי' ושמי ה' מה שלהאבות לא נודעתי להם, אך בכדי לבוא לבחי' ההתקשרות בתורה להיות הקריאה באמת שיהי' אמת ה' לעולם שיומשך בבחי' הליכות עולם לו, בחי' אמת ה' למטה כמו למעלה, ע' בד"ה והתהלכתי בתוכם מענין ב' בחי' הילוך ומענין ב' הפי' בפי' הליכות עולם לו, זהו ע"י הקדמת ק"ש דוקא, וזהו שארז"ל במד"ר הנ"ל ואין אומה קרובה כו', כה' אלקינו בכל קראנו אליו היינו בחי' המס"נ דק"ש שזהו אליו ולא למדותיו כמשרז"ל בספרי, וע"י המס"נ דק"ש בבחי' אליו ולא למדותיו שזה"ע הרצוא והתשוקה כו', ע"ז יכולים אח"כ להתקשר בבחי' השוב בבחי' והיו הדברים האלה שארז"ל בד"ת הכתוב מדבר וכמ"ש ושננתם, שאם רץ לבך כו' שוב לבחי' התורה והמצות שבהם מלוכש אוא"ס בחי' חכ' הנעלמה שברצון הנעלם, ורצון הנעלם במעשה המצות וכנ"ל שהם מצותיו, וע"ז קרוב ה' שכי' הוי' שבסדר השתלשלו' בחי' פנימיות מדת מלכותו ית' קרוב לישראל כו'.

מד

וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי חיי העוה"ב הוא בחי' תענוג הנשמות שנהנים רק מזיו הארת המצוה שנשפל להתלבש בלבושי ההשגה ליהנות מזיו השכינה, אבל בעוה"ז בבחי' היום לעשותם יש המצוה עצמה שהוא בחי' רצון העליון עצמו שמתלבש בעשיית המצוה וקיום רצונו הפשוט, אך זהו כשהם מעשים טובים ע"י בחי' התקשרות דוקא, וע' בת"א בד"ה יביאו לבוש מל', והתשובה הו"ע ההקדמה של מס"נ דק"ש שז"ע תשובה והררז תשוב כו', וע"ז נעשה המעשה של התומ"צ טובים ומאירים כו', ואז יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב.

בד"ה והתהלכתי בתוכם: מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' קלא ואילך. וראה גם לקמן ד"ה זה, וש"נ.

וע' בת"א בד"ה יביאו לבוש מל': מג"א ז, א ואילך.

וע"ז נעשה... התומ"צ טובים ומאירים: ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פה, א. שה"ש יו, ג. אוה"ת

שמע"צ ע' איתח. ובכ"מ.

מה

בט"ד. ש"פ בא, ד'טו.

החדש הוה לכם כו' ויקחו להם איש שה לבית אבות כו' זכר בן שנה מן הכבשים ומן העזים תקחו, וארז"ל בילקוט בא רמז קצ"א ר' ברכי' בשם ר' אבין, איש זה הקב"ה דכתי' ב' ה' איש מלחמה, וכן ארז"ל בכ"מ בגמ' ומדרש' שאין איש אלא הקב"ה, וכנס"י נק' אשה שהו"ע אשה יראת ה' היא תתהלל, ולכא' אינו מובן הלא האיש צריך לקדש ואם נתנה היא אינה מקודשת כלל, ובאמת כן ה' במ"ת שארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת, נתן הקב"ה הקדושין, ואיך נא' כאן ויקחו להם איש.

והענין הוא, דהנה כתי' וה' ביום ההוא תקראי אישי כו' (בהושע ס"ב י"ח), וצ"ל מהו המשל לאיש ואשה, וכן בכל שה"ש ומשלי נמשלו לאיש ואשה ודודי וכלה, והענין הוא דכל משפיע ומקבל נק' בשם איש ואשה, ומזה הושאל שם אשה לכל חיבור דבר, וכמ"ש וחברת את היריעות אשה אל אחותה כו' (תרומה ד'ו ר') ע' במו"נ ח"א פ"ו, וכהנה רבות שהושאל שם זה לחיבור שני דבר' יחד וכמ"ש וה' המשכן אחד, ועיקר שם זה הוא על משפיע ומקבל דוקא, ולכן וה' ביום ההוא היינו לע"ל תקראי אישי כו', ולכא' צ"ל הלא ארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת, ומפני מה לע"ל דוקא תקראי אישי.

ויובן בהקדם מ"ש זאת הפעם עצם כו' לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת, דהנה פ' אשה הוא אש ה' היינו ששרשן הוא רק מבחי' ה', בהבראם בה' בראם שהוא בחי' אתא קלילא דלית ב' מששא, ולכן נשים דעתן קלות לפי ששרשם מאתא קלילא בחי' ה' הנ"ל, וז"ע ורוח הבהמה יורדת למטה שהוא בחי' ש' ב"ן שנק' בהמה שהוא שורש ב"ע לפי ששרשן רק מבחי' ה' הנ"ל בלבד, והוא כענין חיות המרכבה שנק' בשם בהמות וחיות לפי שאינם

החדש הוה לכם: לכללות המאמר, ראה: ד"ה ויקחו להם איש באוה"ת בא (כרך ו) ע' ביתריד ואילך. שם (כרך ח) ע' ביתחקו ואילך. ועוד שם ע' רפא. וטה"מ תרכ"ז ע' קצט ואילך.
המאמר מיוסד על ד"ה זה להצ"צ, שבכתבייד הכוללים הנחות ממאמרי אדה"צ, [בתי" 1063 ריו, א. 1077 שו, ב – כתי" זה כולל הנחות מהשנים תרצ"ח-תרכ"ב], ולא נדפס עדיין.
בכתי" נוסף (1038 מח, א – הכולל מאמרים מלוקטים מאדמ"ר מהר"ש] נמצא מהדוריק של המאמר כאן [והוא נוסח מאמר הצ"צ הנ"ל עם הגהות בנוכ"ק אדמ"ר מהר"ש], ומכיון שבס' תרכ"ט כאן חסר סיום המאמר ולא נגמרה כתיבתו, הוספנו בהוצאה זו את סיום המאמר מהמהדוריק.
וכמ"ש וה' המשכן אחד: סיום הכתוב, וחברת את היריעות גו"ה.
מ"ש זאת הפעם עצם: כהנא להלן ראה אוה"ת בא שם ע' ביתרטו.
אשה הוא אש ה'... בה' בראם: כהנא להלן ראה לקרית שלח מד, סעי'ג ואילך. ס' מאמרי אדה"צ.
במדרש ח"ג ע' ארס ואילך [ע"פ זח"א מח, ב].
שהוא בחי' אתא קלילא דלית ב' מששא: באקדמות לשבועות: הקם עלמא... באתא קלילא דלית בה מששוא. ראה גם אנה"ת פ"ד (צד, ב), אנה"ק ס"ה (קו, ב), לקרית האזינו עד, ד.

משיגי רק שורש ומקור התהוותן שהוא בחי' דעת קטן לכן נקראי בשם בהמות כו, וענין אש ה' היינו שיש להם תשוקה בבחי' רשפי אש ליכלל באש ירד וכמ"ש ואל אישך תשוקתך, אך כדי שיהי' להם בחי' אש הוא ע"י לזאת, כי זאת הוא בחי' יראה כמ"ש בזאת יבא אהרן ופי' בזה דא תרעא לאעלאה וכמ"ש זה השער כי יראה אע"פ שהיא למטה מן האהבה וכמשאור'ל אינו דומה עובד מיראה לעובד מאהבה, מ"מ יש מעלה ביראה נגד האהבה שהאהבה היא יש מי שאוהב, אבל יראה היא בחי' ביטול היש לאין שהיא בחי' קבועמ"ש שלזה הי' עיקר בריאת העולמות כדי להיות התגלות מדת מלכותו ית' בבחי' יראה כו, וז"ע לזאת יקרא אשה בחי' זאת דוקא בחי' יראה, וביאור הענין הוא דהנה כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה, פי' כה הוא כדמותנו כ"ף הדמיון אספקלריא שאינה מאירה, וזה בחי' ד"א הוא בחי' אספקלריא המאירה, וזאת י"ל שהיא ע"ד זה, ואינה כמו כה שהוא אספשא"מ בחי' דמות כ"א ע"ד בחי' זה ת"ת אספה"מ, רק שזאת היא במל', וזאת היא ג"כ עצם הגילוי ולא בבחי' דמות לבד כמו כה, וע"כ נראה שהיא פרצוף הפנימי דמל' שעז"נ אחת היא יונתו כמו שביאר בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה הראשון ושם ביאר שהוא הנק' כלת משה, ובפרד"ס ערך זאת פי' שבחי' זאת היא כלת משה כו.

מו

וענין כי מאיש לוקחה זאת יובן שזאת שהיא בחי' יראה, חותם שוקע, יסוד דנוק' זהו הכלי לקבל מבחי' איש, וזהו מ"ש עבדו את ה' ביראה (בתלים ט"ב) וכתי' אשה יראת ה', וזהו כענין אמת ואמונה כל זאת, שבחי' אמונה נק' זאת והיא כלי לקבל מבחי' אמת שיהי' גילוי ואמת ה' לעולם, והר"ע ג"כ מ"ש כל אלה שבטי ישראל כו' וזאת אשר דבר להם כו' וכן וזאת הברכה. ובחי' זאת זה, מאיש לוקחה שבחי' יסוד דנוק' נמשך מעצם החכ' כמ"ש בבה"ז פ' וירא ע"פ וגם אמנה אחותי בת אבי היא שמהחכמה כח מ"ה בחי' ביטול נמשך שיהי' חותם שוקע, וז"ע עצם מעצמי שית' לקמן אי"ה, וז"ע מ"ש אל יתהלל החכם כו' כי אם בזאת יתהלל המתהלל, כי יר"תי הגם שהיא סוכ"ד, שרשה מיראה עילאה בסוד אבא יסד ברתא, ועמ"ש בסד"ה שובה ישראל בפי' כי עמך הסליחה למען תורא סוף דבר הכל נשמע את האלקי ירא, וע' בד"ה

הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: כה, זה, וזאת פרצוף הפנימי דמל'. ובכללות האל תהא ראה אהית שם ע' ב"תרכא.
בלק"ת בשח"ש בד"ה ששים המה הראשון: דף לט, ד.
כמ"ש בבה"ז פ' וירא ע"פ וגם אמנה: דף י, ד.
וז"ע מ"ש אל יתהלל החכם: ראה בארובה סה"מ תרל"ד ע' סו ואילך, וש"נ.
יר"ת הגם שהיא סוכ"ד שרשה מיראה עילאה: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: בינה יחירה, אשת חיל עטרת בעלת, מים חיים מירושלים ע"י בירור החתן, אבל עכשיו מ"ה מברר ב"ן עד לע"ל.
ראה בכ"ז אהית בא שם ע' ב"תרכא.
ועמ"ש בסד"ה שובה ישראל: לק"ת דרושים לשי"ש סו, סע"א ואילך.
וע' בד"ה שימני כוונות: לק"ת שה"ש מה, ד. סידור עם דא"ה טו, א.

שימני כחותם שהיראה שהיא חותם שוקע היא כלי קיבול לבחי' חותם בולט שמלמעלה, שעייז שמבטל את עצמו עייז יוכל להיות לו התקשרות לקבל הדעת, וזהו כ"א בואת יתהלל כו' השכל וידוע אותי, וז"ע כי מאיש לוקחה זאת שבחי' יראה שרשה מחכ', ובחי' איש זהו כמ"ש כי זה משה האיש כו', וזהו שורש ענין ש' הוי' שנק' איש כמ"ש ה' איש מלחמה, וכת' זה ה' קוינו לו פי' שנמשך בבחי' קוין כמשי"ת לקמן א"ה.

ולהבין בתוס' ביאור ענין זאת צ"ל מה שאמר לעיל מיני' זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי, דהנה עצמות הם חיורי וכמאד"ל לובן שממנו עצמות, ואודם שממנו בשר, וגם פי' עצם ל' עצמית כי העצמות הם עצמות האדם, משא"כ הבשר הוא רק לבוש וכמ"ש עור ובשר תלבישני, וכמ"ש במתי' יחזקאל ותקרבנו עצמות עצם אל עצמו, ובשר גיד' ועור הם לבושי' להעצמות, וכמ"ש ונתתי עליכם גידים והעליתי עליכם בשר וקרמתי עליכם עור, ביחזקאל סי' ל"ז, וענין הלבוש והעצמות יובן ממשל השכל והאותיות שהשכל הוא עצם הדבר והאותיות הם לבושי' להשכל שאע"פ שאינו יכול לחשוב השכל כ"א עיי' האותיות דוקא מ"מ האותיות הם לבושי' ואינם בכלל עצמות ההשכלה שהרי יכול להלביש השכל באותיות אחרים ונמצא כי הם רק לבוש לעצם ההשכלה, ועד"ז יובן ההפרש בין עצם [ובשר], שהעצמות הם עצמיות יותר וע' בבה"ז פ' שופט' על מאה"ז בזה"ג דער"ה בענין עצמות ובשר (ושם בענין גרמין בנוי' על מוחא כו') שהעצמות הם עצם בנין הגוף, ובשר הוא רק לבוש והיינו כנ"ל, ולכן לובן מן האב שממנו עצמות ואודם מן האם שממנו בשר, אב הוא בחי' חכ' ואם בינה, וכשם שהאותיות הם לבוש השכל, כמ"כ ההשגה והבנה הוא לבוש לבחי' ברק המבריק דחכ', וז"ע התורה שניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה, אש לבנה הוא בחי' חכ', ואש שחורה הוא בחי' הדיני והאותיות שע"ג הקלף הלבן, ולכן צ"ל האותיות מוקף גויל מכל רוחותיו, ושרשם הוא בחי' חיוורי דגלגלתא ובחי' השערות כו', וזהו בבחי' תורה, וזהו

וזהבין בתוס' ביאור: להבא להלן ראה אהיה בא שם ע' ביהרסו. אהיה בראשית (כרך ג) תתקמה, א ואילך. וראה גם שם (כרך ב) חלד, א ואילך. סי' החקירה עג, א ואילך.
לובן שממנו עצמות: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: בדי' שחורה [לקיטת שה"ש ה, א] בענין מוקף גויל. בענין לובן ועצמות ושרשן. אלקי' בשר ע' במאריא ב' י"ג. חלק ה' באגה"ת פ"ד וס"ה.
יובן ממשל השכל והאותיות: ראה לקיטת שה"ש שם ד, ב.
וע' בבה"ז פ' שופט' י"ז, קכב, א ואילך. ביארהו להציצ ח"ב ע' תתל ואילך.
הדין והאותיות .. ושרשם הוא .. השערות: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: "הדין שהי' בעת נתינת הלוחות למשה די"ל שזהו בחי' גבוה יותר שמוה ה' הקרני הוד של משה, וי"ל בחי' שערות או עוד גבוה יותר". (ראה אהיה חקת ע' תתו: איתא בליקוט סיפ' תשא שקרני הוד של משה הוא מה שנשחיר בקולמוס'. וראה גם אהיה תשא ע' ביעז ואילך).
צ"ל האותיות מוקף גויל: ראה מנחות כט, א. שריע ייד' סי' עדר ס"ד. נתי' בלקיטת שה"ש ה, א, מה, ג ואילך. סידור עס דא"ח יז, ד ואילך.

ג"כ ענין מ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, עיר אלקינו הוא בחי' כלליות עולם הדבור, והוא בחי' שורש ומקור כל הנבראי' דב"ע, בה' בראם ה' מוצאות הפה כנגד ה' אותיות דש' אלקי', והוא בחי' שורש ומקור חיות המרכבה שנק' בשם בשר, ושרשם מבחי' ש' אלקי' שנק' בכלל בשם בשר וכמ"ש במאורא' אות ב' ס"ג וז"ל בשר נק' החשמל המקיף ועיר בישראל סומקא כעין האש והוא כולו שמות אלקי' ש' אלקי' דיוד"ן ד' אלקי' בריבוע ב' הכוללי' הכל גימ' בשר, בשר נק' המלכות בשר מבשרי עכ"ל, וגדול ה' שבעיר אלקינו הוא בחי' שם העצם, כי כל השמות הם כינויים, וכנודע מענין זה' בהיכל קדשו היכל בגימ' אד' שהוא בחי' היכל לש' הוי', ועד"ז כל הכינויים הם בחי' היכלות ולבושי' לשם העצם שהוא בחי' ש' הוי'.

מח

והנה האדם יש בו מב' הבחי' עצם ובשר ושרשם מב' שמות ה' ואלקי' וכמ"ש כי חלק ה' עמו וכמ"ש בסש"ב באגה"ת פ"ד ופ"ה באור"ך מזה, וכתב' ג"כ בצלם אלקי' ברא אותו, ובד"כ יש ה' בחי' בנפש האדם נרנח"י, וגם בהגוף יש ה' בחי' בשר גידים ועצמות ועור ודם, והיינו שבחי' עצמות שרשם מבחי' ש' העצם שזהו ציור החומר בכלי הגוף לקבל בחי' חלק ה' שיש בכאורא' מישראל, וכמ"ש חלקי ה' אמרה נפשי, וע' בד"ה ויגש אליו יהודה (ד"ט), וז"ע מה שאנו אומרי' נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרת כו', טהורה היא, היא בחי' עצם היינו מבחי' כעצם השמים לטהור זהו בחי' עצם, ושרשה מבחי' טהירא עילאה, בראת יצרת נפחת היינו בחי' בשר בחי' לבושים ששרשם מבחי' ש' אלקי', וזהו עצם מעצמי היינו ששרשם מבחי' ש' הוי' שנק' שם העצם ובשר מבשרי הוא כמ"ש כי בצלם אלקי' כו'.

והנה כתב' ע"כ יעזוב כו' והיו לבשר אחד, וע' בסידור בדרושי' החתונה שצריך לעזוב את השכל בכדי להשפיע בדבור, ופי' לבשר אחד שגם בבחי' בשר יהי' התגלות בחי' אחד והיינו שיהי' גילוי ש' הוי' בשם אלקי', וזהו כמ"ש והי' מדי חדש בחדשו כו' יבוא כל בשר להשתחוות לפניו והיינו שאפי' חיות המרכבה שנק' בשם בשר שהם מבחי' אלקי' יהי' בהם ג"כ בחי' ביטול והשתחוואה, לפי שיאיר בחי' ש' הוי' בהם, וזהו להשתחוות לפני בחי' פנימיות הוא בחי' שם העצם שמאיר בפנימיות דוקא, ע' בלק"ת בד"ה והי' מדי חדש בסופו, ולכן נאמר לע"ל ומלאה הארץ דעה את ה', פי' ע"י העבודה של נש"י שממשיכי' להיות אחד גם בארץ. וז"ע שאומרי' ואספת דגנך בפי' שני' של ק"ש

שם העצם כי כל השמות הם כינויים: ראה תרי"א בא' ס, א. ובאירוכה אהיה שמות ע' קג ואילך. סה"מ תרמ"ג ע' ע' ואילך. ועוד.

וכנודע מענין זה' בהיכל קדשו היכל בגימ' אד' ראה אהיה דרושים לשבת שובה ע' איתעה ואילך.

וע' בסידור בדרושי' החתונה: דף קל"ה, א.

בד"ה והי' מדי חדש בסופו: לקריית ברכה צו, ד.

שלכאור' אינו מובן מהו"ע ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת דגנך בפ' שני' של ק"ש, אך הענין הוא שצריך לאסוף כל דברים הגשמי' לאלקות ע"י שכל מעשיו יהיו לשם שמי' כמשנת' במ"א, ע' בד"ה ואהבת ובד"ה כל ישראל, וד"ע ואספת דגנך ג"כ לבחי' אחד שאמר תחלה, וזהו ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ שממשיכ' להיות אחד גם בארץ, ועי"ז יהי' הגילוי לע"ל שיהי' ומלאה הארץ ג"כ דעה את ה' להיות בטל וטפל לבחי' הוי' דוקא שם העצם ולא מבחי' הכינוי לבד כו', וענין את הוי' זהו כמ"ש יראו את הוי', משא"כ יראו מה' זהו כל הארץ ע' בד"ה אר"י יהא חלקי, וד"ע כלת משה שנת' לעיל.

ולכן על הגילוי שיהי' לע"ל נא' והי' ביום ההוא היינו לע"ל תקראי אישי שלע"ל דוקא יהי' גילוי בחי' זו, כי עכשיו הוא רק אירוסין וכמ"ש וארשתוך לי שד"ע קדושין לבד, וכנודע שהטבעת קדושין הוא בחי' מקיף לבד, אבל לע"ל יהי' נשואין שהו"ע היחוד, פנימיות ההמשכה כו', ולכן נא' לע"ל ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, וארו"ל ספ"ג דפסח" דין א' אטו האידנא לאו אחד הוא, לא כמו שאני נכתב אני נקרא נכתב ב"ה ונק' באד', פי' קרי וכתוב הוא בחי' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגליא שהקרי הוא כמו שהוא בעלמא דאתגלי' והכתיב הוא כמו שהוא בעלמא דאתכסי', ולכן נכתב בש' הוי' שעכשיו הגילוי של הוי' הוא רק בעלמא דאתכסי' בבחי' ביום ההוא דסתיים ונעלם כו', אבל בעלמא דאתגלי' נק' בשם אד' היינו שאין הגילוי רק ע"י בחי' ש' אד' בחי' אנת אשתמודע אדון כו' בחי' היכל ה' לבושי' וכינוים לבד, ורק במקדש היו קורין את השם ככתבו כמ"ש במ"א אבל במדינה בכינויו לבד, אבל לע"ל יהי' הגילוי בעלמא דאתגלי' כמו בעלמא דאתכסי' והיינו שיהי' נק' כמו שנכתב, וזהו מ"ש בסוף יחזקאל ושם העיר מיום הוי' שמה, וכפי' השני בפ' רש"י ד"ל שיהי' נק' שמה הוי', והיינו מה שעכשיו נק' עיר אלקינו לעתיד כשהי' נק' כמו שנכתב יהי' שמה הוי' כו'.

וזהו מה שלעתידי תקראי אישי שיהי' נמשך ההמשכה בפנימיות מבחי' ש' הוי' שם העצם ויהי' הגילוי כן גם בעלמא דאתגלי', וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר, שגם בבחי' בשר בחי' חיות המרכבה שעכשיו הדעת קטן אצלם שאינם משיגים רק שורש ומקור התהוותן בחי' ש' אלקי' כנ"ל, לע"ל

כמשנת' במ"א ע' בד"ה ואהבת: סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' קסו.

ובד"ה כל ישראל: סה"מ תרכ"ז שם ע' קסט וע' קעא.

עכשיו הוא רק אירוסין וכמ"ש וארשתוך לי: ראה לקרית במדבר ח, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי

הותנה ח"ב ע' תרב. תרכה. תרכה. ובכ"מ.

וכנודע שהטבעת קדושין . . . מקיף לבד: ראה לקרית במדבר שם. דרושים לשמעי' צא, א. א. אהיה

בראשית (כרך ג) קא, א. אהיה ברכה ע' איתתמה ואלך. ס' מאמרי אדהאמ"צ שם ע' תרג. תרכט. חרלא.

במקדש היו קורין את השם ככתבו כמ"ש במ"א: ראה אהיה שמות ע' פד. עקב ע' תקין ואלך.

כשיהי' ומלאה הארץ דעה את הוי' דוקא כגיל הנה גם כל בשר יראו כבוד הוי', וזהו מ"ש לע"ל כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון (ישעי' ס"ג נ"ב ח') ופי' בבחי' ס"פ פקודי וז"ל ואם בגאולה ראשונה אהבנו מלכנו כו' ונראה לנו בכבודו בחוש העין כו' כענין שכתוב אשר עין בעין נראה אתה הוי' (בפ' שלח י"ד ד') הלא לע"ל תרבה השגתינו יותר, והכבוד עין בעין נראה מבלי מחיצה כו' כי עין בעין יראו כו', וז"ל כי עין בעין היינו כי מלמטלמ"ע ד"ת יש מאין, ולע"ל יומשך הגילוי מלמעלמ"ט איך שלמעלה היש ולמטה אין בחי' ד"ע, וזהו עין בעין, והיינו ע"י יחוד הוי' ואלקי' וזה נמשך מהתגלות ע"ק בז"א עין בעין שהוא ג"כ הוי' ואלקי', כי ז"א לגבי ע"ק כאלקי' יחשב להיותו בחי' צמצום, אך ההפרש בין גאולה ראשונה ללע"ל כי ביצי"מ ה' שורש ההמשכה מחיצוניות ע"ק אבל לע"ל יהי' ההמשכה מפנימיות ע"ק וע' מזה ע"פ כימי צאתך מאמצ' אראנו נפלאות, והיינו מפני שבחי' עין בעין דלע"ל יהי' מפנימיות ע"ק, וכי' בשוב ה' ציון בחי' בן פורת יוסף בחי' יסוד שהוא מחבר בחי' עין בעין כו', וז"ע תקראי אישי דלע"ל כו'.

אמנם כדי להיות הגילוי לע"ל בחי' אישי, צ"ל תחלה ויקחו להם איש היינו להמשיך בחי' איש, דהנה כתי' כי לא איש אל (בפ' בלק) וכתי' כי אל אנכי ולא איש בהושע ס"י י"א, והיינו כי איש היו"ד רומז לבחי' חכ', והשי"ן הוא בחי' ג' קוין שז"ע מ"ש זה ה' קוינו לו, אבל עצמותו ית' הוא לאו מכל אינון מדות איהו כלל, וזהו מ"ש כי ה' אלקיך איש אוכלה הוא כמו שטבע האש להסתלק למעלה כמו"כ בחי' ה' אלקי' הנה קוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא היינו בחי' יחיד שלמעלה מבחי' אחד, וע' בד"ה דרשו ה' בהמצאו דתרט"ב, מענין איהו וחיוהי, ובביאור למ"ש בלק"א פד"ג דתרי"ג, בענין בחי' איהו כו', ולכן כדי שיומשך מבחי' כי אל אנכי ולא איש לבחי' איש, ז"ע מ"ש ויקחו להם איש היינו להמשיך בחי' אוא"ס שיומשך להיות בחי' איש מלחמה, בחי' זה הוי' קוינו לו כו', שראשית ההמשכה היא בבחי' חכ' בחי' יו"ד שבתיבת איש ואח"כ לשי"ן בחי' ג' קוין.

ובזה יתורץ הקושי' מה שקדושין צריך האיש ליתן, דהן אמת כשנמשך בבחי' איש, האיש מקדש כמ"ש כי יקח איש כו', אבל ויקחו להם איש

וע' מזה ע"פ כימי צאתך מאמצ': אהיית נ"ך ע' תפריז.

אש אוכלת: בשולי הגליון גרשם בגוכי"ק: בד"ה כי ביום הזה יכסר תא' (לקיט אחרי כה, ג ואילך).

וע' בד"ה דרשו ה' בהמצאו דתרט"ב: אהיית דרושים לשי"ש ע' איתסב. איתסד. איתצח.

ובביאור למ"ש בלק"א פד"ג דתרי"ג: ד"ה. להבין מ"ש בלק"א פכ"ג מהצ"צ - נדפס בליקוט

פירוש ומימ' לתניא פכ"ג (שם נדפסו ב' הנוחות שונות של המאמר. ונמצא ג"כ הנחה ג' בכת"י 1063 שו, א).

ונמצא המאמר בתוס' הגהות בד"ה להבין ההפרש שבין תורה למצות תרלי"ג. ד"ה כי נר מצוה בסה"מ תרלי"ג

ע' רל ואילך. ד"ה כי נר מצוה תרצ"ב. וראה גם, קיצורים והערות לתניא ע' קד ואילך. [מאמר הציצ נזכר

גם בליקוט חט"ז ע' 498. ובאגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קמן].

פירושו להמשיך בחי' אוא"ס ב"ה להיות ה' איש מלחמה כו', זהו ע"י אתעדל"ת דוקא, שציונו ויקחו להם איש ע"י שה לבית אבות, שענין השה יש בה ביטול יותר מכל שארי הבהמות ובע"ח וקולן קול רחמים, והם חלושי' בטבעם כמולדותם וניכר בהם יותר טבע הביטול, ע' מזה בלק"ת בפ' אמור בד"ה והניף כו' על שני כבשים, ובפ' פנחס בד"ה צו את בני' השני, וז"ש אדם ובהמה תושיע ה' וארז"ל בחולין ד"ה ע"ב בני אדם שערומי' בדעת ונמשכי' אחריו כבהמה ופרשי' ערומי' בדעת כאדם הראשון ונמשכי' אחריו כבהמה דכ"ה הרוח, והיינו בחי' שפלות, כי ענוה שגדולה מכולם שמרומז בקוצו של יו"ד הנה נעוץ תחילתו בסופן בבחי' יר"ת בחי' שפלות, בחי' ונפשי כעפר לכל תהי', וז"ש דעו כי הוי' הוא האלקי' כו' ולא אנחנו, ולא קרי וכת"ב, ע"ד ככל צרתם לו צר ג"כ לא כתי' והקרי לו בואי', וע' בזה"א וירא דק"ך, ובכדי שיומשך מבחי' לא באלף בבחי' לו בואי' זהו ע"י וצאן מרעיתו, בחי' ביטול דצאן, וכמ"ש ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ובחי' שה זה הוא לבית אבות וע' בפרשי' בשבת דל"ג ע"ב בפ' צאי לך בעקבי' הצאן שפי' רגלי האבות, והענין הוא דהאבות הן הן המרכבה, והיינו בחי' מרכבתא עילאה שמגביהי' ע"י הביטול בחי' אדם דאצי' לבחי' כי לא אדם הוא, והכח שלהם הוא להיות כי בעבר הנהר ישבו אבותיכם, והכשבי' הפריד יעקב, כשב השי"ן קודם לבי"ת, בחי' טורי חשוכא מדות

נא

שה לבית אבות... השה יש בה ביטול: כהבא להלן ראה אזה"ת בא שם ע' ב'תרט ואילך. ולקמן ד"ה שה תמים.

בלק"ת בפ' אמור בד"ה והניף: דף לו, סע"א ואילך.

ובפ' פנחס בד"ה צו את בני' השני: דף עז, ד. עז, ג"ד.

אדם ובהמה... ונמשכי' אחריו כבהמה: כהבא להלן ראה אזה"ת בא שם ע' תשעה ואילך.

ולא קרי וכת"ב: ולא כתיב והקרי לו.

ע"י וצאן מרעיתו בחי' ביטול דצאן: במהדו"ק של המאמר [בכת"י 1038]: אימתי אנחנו עמו כשהם צאן מרעיתו, לפי שבצאן יכיר יותר הביטול מכל הבהמות. ובגוכי"ק נוסף שם הגהיה: "ע' בד"ה צו". וראה ד"ה צו גוי' את קרבני שכלק"ת פנחס שם.

ובחי' שה זה הוא לבית אבות: במהדו"ק של המאמר שם: וזהו לבית אבות כי יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, לפי שהיו מרכבה בבחי' ביטול כו', וע"י נמשך בבחי' איש. ובגוכי"ק נוסף שם הגהיה: "י"ל שביטול זה הוא ירושה, וכענין מה יפה ירושתינו שבאג"ה" [ראה אגה"ק סי' ז (קא), א ואילך]. תניא פליג (מב, סע"א"ב).

נפי' צאי לך בעקבי' הצאן: ראה גם סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' רג ואילך.

דהאבות הן הן המרכבה: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **מרכבה של האבות להגבי' בחי' אדם לבחי' כי לא אדם, ע"י שהם בעבר הנהר מדות שלמעלה מן השכל, כשבי' הפריד יעקב השי"ן קודם לבי"ת. בענין דכ"ה הרוח שפלות ענוה גדולה מכולן קוצש"י, ונתב"ס בבחי' יר"ת בחי' אני ואין.**

כשב השי"ן קודם לבי"ת: שכנש הב' קודם לש' כי בי"ת הוא חריב, ושי"ן ג' מדות שלמטה מן השכל, אבל כשב השי"ן קודם לבי"ת כי הוא מדות שלמעלה מחריב והיינו תגי' דאי' הנמשכים בבית שהוא חריב, ולכן מקודם שה לבית אבות הוא המדות שלמע' מהשכל ואח"כ שה לבית להמשיך השי"ן דכשב בהבי"ת (אזה"ת בא כרך ח ע' בתחלקלג). וראה גם לקו"ת אמור שם שם, סע"ד ואילך.

שלמעלה מן השכל, ע' בד"ה והניף דשתי הכבשי' הנ"ל, ולכן יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים, כמ"ש מזה במ"א באריכות.

וזהו מ"ש ההרים רקדו כאילים גבעות כו', [כי ריקוד הוא בחי' דילוג וכמ"ש קול דודי הנה זה בא מדלג זהו ע"י כאילים שהם בחי' ביטול דהיינו שכדי שיהי' נמשך בחי' איש זהו ע"י דילוג כו', וזה הי' בשעת יצ"מ נמשך בבחי' איש לפי שמתחלה עבדים היינו לפרעה לפי שלא הי' מאיר בבחי' איש שני בחי' איש, איש יהודי וכן יש לעומת זה איש צר ואויב המן הרע. וזהו מ"ש באחשורוש לעשות כרצון איש ואיש, אך זה א"א כ"א רק כשנמשך בבחי' איש דקדושה ממילא נופל איש דלע"ז כו', וזהו שאח"כ בשעת יצ"מ כשנמשך בבחי' איש ויקחו להם איש ע"כ הי' יצ"מ וכיון שנמשך בבחי' איש ביצ"מ לכן אח"כ בשעת מ"ת קידש הקב"ה את ישראל וכמ"ש וקדשת אותם כי האיש צריך לקדש.

והנה בקרבן פסח יש שני בחי' כבשים ועוזים וזהו כנגד צדיקים ובע"ת, וזהו מ"ש רז"ל בפסח"י ספ"ד דנ"ו מלכא אומר גדיא יאי ומלכתא אומרת אימרא יאי שהוא נגד צדיקים ובע"ת כי צדיקים הוא בחי' כבשים וכמ"ש ושער ריש"י כעמר נקי, שער ראשו הוא בחי' הלכות כי כל הלכה הוא בחי' שיערה וזהו כעמר, ממילא מובן שצדיקים הוא בחי' כבשים, וזהו אימרא יאי שהוא בחי' את ה' האמרת היום, וגדיים הוא בחי' בע"ת וכמ"ש (שה"ש ד, א) שערך כעדר העוזים שגלשו מהר גלעד שאין להם שערות לפי שע"י השערות יוכל להיות ניקת החיצוני, וזהו מ"ש בלויים והעבירו תער, שבלויים אסור להיות

כמ"ש מזה במ"א באריכות: ראה ח"א משפטים ע, סע"א. לקרית עקב יג, ד.

כאילים גבעות כו': ע"כ נמצא בגוכי"ק כס' תרכ"ט, והבא להלן נדפס ממהדו"ק של המאמר [מכת"י מעתיק מס' 1038 עם הגהות שם בגוכי"ק].

כשנמשך בבחי' איש דקדושה ממילא נופל איש דלע"ז: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **ולאום מלאום לא נתמלא צור, וכמו"כ בהיפוך. ויוציאינו ה' אלקינו, או"א שהלבישונו** [ראה סידור עם דפח רצה, ג ואל"ף. לקרית אמור שם לט, א. חוקת נט, סע"א].

בקרבן פסח יש שני בחי' כבשים ועוזים: כהבא להלן ראה אה"ת בא ע' רפה. ושם: ברכות וצא הביא ממ"ש ב' אמור שם כבשים ושה עוזים, הרי שם שה סולל לכבשים ולעוזים. וראה באריכה בכ"ז לקמן ד"ה שה תמים.

כבשים ועוזים... צדיקים ובע"ת: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **לענין גדיים מה קול, גדיא תשובה, מלכא בע"ת ע"י נמשך ח"א. מלכתא צדיקים שע"י נמשך ההמשכה במל', תולדות יעקב יוסף צדיק עליון, כי כל בשמים ובארץ, דאחיד.**

אימרא יאי שהוא בחי' את ה' האמרת היום: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **בד"ה את הוי' האמרת ר"ב, בדרש רשב"ן בענין ההוא אמר ולא יעשה.** [ואה"ת תבוא ע' תתרטס. וע' תתרטא. שם נח' מאדו"ל: פתח רשב"ן לא איש אל ויכזב כו' ההוא אמר ולא יעשה. עיי"ש. וראה גם שם ע' תתרטג. וע' תתרטד. סה"מ תר"ל ע' ש].

שערות לפי שיוכל להיות יניקת החיצוני מהשערות שלהם משא"כ כהנים צ"ל להם דוקא שערות לפי שהשערות שלהם הוא ממקום גבוה מאד ע"כ אדרבה א"א לימשך משם כ"א דוקא ע"י שערות, אך גדיא יאי לפי שבמקום שבע"ת עומדים כו', לפי שתשובה אינה על עבירות דוקא אלא קאי על בעלי עסקים שעוסקים במילי דעלמא שהם נעשים נפרדים, אך כשחוזר ולומד ומתפלל ע"י נעשה לו התפעלות יותר גדולה וע"כ גדיא יאי כו', וזהו מ"ש ורעי את גדיותך על משכנות הרועים, שבחי' גדיים שהוא בחי' בע"ת מגיע למעלה מבחי' הרועים שהם צדיקים כו' וד"ל].

בס"ד, ש"פ בשלח, ק"ט.

נב

א"ר אושעיא מאי דכתי' (שופט' ה' י"א) צדקת פרוזנו בישראל צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיוזין לבין האומות, וצ"ל מהו הצדקה במה שפיוזין כו', וגם צ"ל שלפ"ז הי' צריך לכתוב פזרונו, והי' מובן יותר ענין מה שפיוזין כו'. אך הענין הוא דלשון פרוזנו הוא מל' ערי הפרזי שבלי חומה המקפת והיינו כמ"ש פרוזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה כו' (בזכרי' ס"ב ח'), ופי' רש"י שלא יהי' לה קצב ושיעור כו' ותגדל מיום אל יום, וכ"כ במצ"ד וכאילו לא יכילם מקום וגדר, ואפ"ל מפני כי ירושלים שלמטה שהוא מל' בחי' עולם

א"ר אושעיא . . צדקת פרוזנו: – חלק הראשון של המאמר [עד פיסקא: ומעתה יובן כו' והנצח זו בין ירושלים] מיוסד על ד"ה מקול מחצצים גו' צדקת פרוזנו שבאוה"ת בשלח ע' תרפ"ו [נדפס גם באוה"ת נ"ד כרך א' ע' יג"ט].

– חלק הב' [מפיסקא: ומעתה יובן] הוא חלק מדיה זה בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רפה [ומקורו שם הוא מבתי הנחות של מאמרי אדה"צ מט' 1077 רלב, א – כתי' זה כולל הנחות מהשנים תרתי"א-תרכ"ב]. ומיוסד על ד"ה זה בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקפט ואילך. תרי"ח שמות שבו, א ואילך. אוה"ת בשלח ע' עתר ואילך.

המאמר הובא ונתבאר בדיה והביאנו לציון עירך בסה"מ אעת"ר ע' קעז ואילך. ובדיה צדקת פרוזנו: תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א לב, ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 116 ואילך). תשי"ד. תשכ"ד (סה"מ באחי לגני ח"א ע' רנו ואילך). תשכ"ט (דיה צדקת פרוזנו ודיה פדה בשלים). תשל"ט (סה"מ מלוקט חיד ע' צא ואילך). תשמ"ח. וראה גם דיה באחי לגני תשכ"א (סה"מ באחי לגני ח"א ע' קלח"ט. וע' קנינא). באחי לגני תשכ"ט (סה"מ מלוקט ח"ג ע' נב).

שפיוזין לבין האומות: כשולי הגליון של עמוד זה נרשם בגימטריק: „**דרוש הר"ן דרוש א' ד"ד א' מאמר עינים מ"ה דצ"ט ד"י**“. ע"כ. (והוא ציון לספרים אלו המבארים סוגיית הגמרא דפסחים ע"פ צדקת פרוזנו. וציינו ספרים אלו בס' „אסף המזכיר" לר' זכרי' פורטו].

אך הענין . . פרוזנו . . ערי הפרזי: בהבא להלן [עד פיסקא, ועפ"י יש לפרש] ראה אוה"ת בשלח שם ע' יג. נ"ך שם ע' תרפה. וראה גם תרי"ח שמות שנו, א.

הדבור תהי' כמו ירושלים שלמעלה בינה מחשבה עילאה, ששם נביעת האותיות שנק' בס"י בשם בתים ונובעי' תמיד לכן אין שייך חומה ותחום, כי בבניה התגלות עתיק כנודע, ולמעלה זהו ענין אור הבלתי מוגבל בכלים כי הכלים מגבילי' את האור, אבל האור שאינו מתיישב בכלי ואין לו דבר המגביל אותו, וכמו האור מקיף סוכ"ע, ולע"ל שיומשך סוכ"ע בגילוי ז"ע פרוות תשב שלא יהי' לה חומה המגביל את האור והיינו כמו אורות דתהו שהם בחי' אורות הבלתי מוגבלי' בכלים.

וזהו עיקר ההפרש בין בחי' התהו לבחי' התיקון, שבחי' אורות דתהו הן למעלה מההתלבשות בכלים, ובחי' התיקון האורות מתלבשי' בכלים דוקא, והיינו מפני שאורות דתהו גבוהי' ועליונים יותר ע"כ לא יכול הכלי לסבול את האור, וע' בת"א בד"ה בשלח בענין וימנע מרשעים אורם, ומשמע שערך התיקון לגבי התהו כמו חכ' לגבי הכתר שנק' ארך אפים ורב חסד, ועוד שבע"ח שם"א פ"ג ביאר כי תהו זהו ההיולי שורש הד' יסודות ארמ"ע, ואמר כי ד"י הם חר"ב תר"מ, וההיולי הכוללם זהו הכתר שהוא מקור ושרש לחר"ב ותר"מ, נמצא לפי' שייך בחי' תהו לבחי' כתר. וענין מעלת ריבוי האור דתהו יובן ממה שארז"ל אור שנברא ביום ראשון ה' אדם מביט מסוף העולם ועד סופו, שנודע הקושי' שהי' צ"ל מתחלת העולם, והתירוץ ע"ז שפי' מסוף העולם ועד סופו היינו מסוף עלמא דאתכסי' עד סוף עלמא דאתגליא, ולאחר שמיטע האור הנה ע"י אור השמש יכולי' להביט רק פרסא, לפי שאור השמש הוא מיעוט האור לגבי האור שנברא ביום ראשון כו', ועד"ז יובן ההפרש בין ריבוי האור דתהו לגבי מיעוט האור דתיקון. ומעלת נש"י שהם מעולם התיקון אדם אתם, אתם קרוים אדם ש' מ"ה, וא"כ פי' פרוות תשב כו', וענין פרונו בישראל היינו שיומשכו אורות דתהו שבלי גבול שנק' פרוות ויאירו בישראל שהם מפנימיות הכלים דתיקון.

נג

ופי' צדקת פרונו היינו שנמשך ע"י הצדקה, וכמ"ש וצדקה תרומם גוי שקאי על נש"י, וכל המצות נק' בשם צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמוך

בח"א בר"ה בשלח: דף סא, א.

מעלת ריבוי האור דתהו יובן: כפי' ראה גם אורח בראשית (כרך ג) תצב, א. דרושים לריה ע' אששה.

סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' צו. תר"ל ע' קמא"ב. וע' קנינא. תר"ל ע' קעדיה.

שנודע הקושי' שהי' צ"ל מתחלת העולם: ראה סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' צו. סה"מ תר"ל ס"ע

קמא ואילך. אורח נח (כרך ו) תתרס"ח, כ. וככ"מ.

וצדקה תרומם גוי שקאי על נש"י וכל המצות נק' בשם צדקה: ראה גם לקמן ז"ה קדושים תהיו. וש"נ.

כדיה זה בס' תרכ"ו שם נרשם בשולי הגליון: הכירור ע"י מצות, וכל המצות נק' בשם צדקה, והיו צדקה עשה. אך משמע שהצדקה הוא של הקב"ה כו'. ר"ל ע"ד מ"ש במד"ר מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות. ועויל והוא העיקר דכתיב וכל מצותיך צדק שבאמת וכי מאי איכפת ל' אם שוחט מן העורף או מן הצוואר, וכתי' אם צדקת כו', אלא שזה צדקה שעשה עם ישראל, וא"כ פי' מצותיך שצוית לישראל זהו הצדקה שלך,

לעשות את כל המצוה כו', וע' בת"א ר"פ בראשית בענין והארץ הדום רגלי, בענין תרומם גוי ובהביאור לשם, וע' רוממות זה שהוא ענין רוממות קרן כמ"ש וירם קרן לבני עם קרובו, יאר בהם האור דתהו שבלי גבול, שע"י המצות הרע' העלאות הניצוצים דתהו כו', וזהו ג"כ ענין ד' גליון, וכמ"ש בד"ה בשלח הנ"ל שפרעה ה' משלח פארות וענפי' ועושה פרי למעלה את העם והיינו שע"י שעבוד מצרים ביררו הניצוצות שנפלו בשב"כ בנהר הראשון כמ"ש שם האחד פישון ופרש"י הוא נילוס נהר מצרים, וכנודע שבמצרים ביררו ר"ב ניצוצות, וז"ע וגם ערב רב עלה אתם, וע"ז נמשך אורות דתהו להאיר בנש"י, וזהו צדקת פרונו בישראל כו'.

ועפ"ז יש לפרש ג"כ ראשית הפסוק מקול מחצצים בין משאבים, כמו שפי' בכלי יקר, ע' רש"י ז"ל והרד"ק והרלב"ג ומהר"א פירשו מ"ם דמקול מחצצים מ"ם התמורה כמו שפי' האפוד, והכי קאמר תמורת הקול שהיו נותנים המחצצים מורי החיצים לאנשי ישראל היוצאי' לשאוב מים, תמורת אותו קול יבוא קול שבח והודאה ששם יתנו צדקות ה', שעשה צדקה שחזרו הכפרים והפרוות לישובן. ופי' שני הביא בשם תדכ"א ח"א פ' יו"ד שפי' מקול מחצצים הם קול העוסקי' בתורה שאומרי' על טמא טמא ועל טהור טהור הלכות שבת חגיגות ומעילות ודיני חצצים, בין משאבים שלומדי' ושואבי' ד"ת, ודורש מחצצים ל' חציצה שעושי' חציצה בין טמא לטהור וז"ש ראשונה שאומרי' על טמא טמא ועל טהור טהור ואח"כ אמר ה' שבת היינו שצריך מחיצות להתייר המבוי וזהו מחצצים ל' מחיצה שצריך האדם לחצוץ בין קדש לחול שלא ימעול, ודיני חציצה באדם פשוט הוא לענין טבילה. בין משאבי' בין לשון בינה

א נס מצותיך שאה עושה כגיל בשם המדיר וארויל הקביה מניח תפילין ב' זה צדקה, ואיכ מה שפורי זה הצדקה שלו.

וע' בת"א ר"פ בראשית . . ובהביאור לשם: דף א, ב. וביאורו באוה"ת בראשית (כרך ו) תתל"ו, ב ואילך.

ענין רוממות קרן כמ"ש וירם קרן: נת' בארוכה לעיל בד"ה אר"י יתא חלקי.

וכמ"ש בד"ה בשלח הנ"ל: ת"א סא, ג.

ועפ"ז יש לפרש: בהבא להלן ראה אוה"ת בשלח שם ע' תרפד. נ"ד שם ע' יג.

לישובן: באוה"ת שם: עכ"ל הכלי יקר.

ופי' שני . . מקול מחצצים: בהבא להלן ראה בארוכה ד"ה זה תרפיט שם פיג (סה"מ קונטרסים ח"א

לד, אי.ב. סה"מ תרפיט ע' 116-117).

וזהו מחצצים . . שצריך האדם לחצוץ בין קדש לחול שלא ימעול: כ"ז הוא ל' הכלי יקר שם ומוסיף: שלא ימעול ד"ש, הלכות שבת' אמנם מ"ש, חגיגות ומעילות' לא יש להם שייכות עם מחצצים, ואח"כ אמרו דיני חציצה באדם פשוט כו', אמנם כסה"מ תרפיט שם אחר שמבאר כ"ז בארוכה בענין החילוק רשויות בעצת והוספה מקדש אל החול מסיים באופן אחר קצת: וזהו מחצצים לשון מחיצה לברר את הניצוץ ולהכניסו לרשות היחיד, ואח"כ דיני חגיגה ומעילה שצריך האדם לחצוץ בין קדש לחול שלא ימעול דאין חול מתערב בקדש ולא קדש בחול והם א' מדרכי העבודה כו'.

שלומדי ומבינים ואח"כ שואבין לאחרים דבריי תורה, ואח"כ הביא מאמר הו"ח פ' בראשית דל"ב ע"א, ולפי"ז מ"ם דמקול אינה מ"ם התמורה אלא אדרבה מקול מחצצים ר"ל ע"י קול דתורה נמשך שיתנו צדקות ה'.

נד

ולפי משנת"ל יש לפרש כשני הפי' לפי' הא' תמורת קול מחצצים זהו ע"ד שנת' בענין בשלח פרעה שהי' משלח פארות וענפי' כו' וגם כי כתב' ופרעה הקריב וארז"ל שהקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים, וא"ר ברכי' יפה היתה הקרבת פרעה יותר ממאה צומות ותפלות, זהו מקול מחצצים נמשך' להיות ששם יתנו צדקות ה' וצדקת פרונונו כו'. ולפי' השני שקאי על עסק התורה יובן ג"כ שזהו לפי שבחכמה אתברירו שעי"ז הוא בירור הניצוצות שנפלו בשבבה"כ כדי שעי"ז יומשכו אורות דתהו כנ"ל, הנה בירור זה הוא ע"י התורה דוקא להיות כי בחכ' אתברירו, ואורייתא מחכ' נפקת כו', והנה בתרא ד"ה בשלח הנ"ל פי' מ"ש ארוכה מארץ מדה שהתורה יש לה מדה להיותה מבחי' חכ' ק המדה, וזהו ע"פ מארז"ל בעירובין דף"א א' נמצאת העולם א' משלשת אלפי' ומאתים בתורה, נמצא יש לה מדה, וע"י הבירור שמבררת ניצוצי' דתהו ע"י מעשה המצות שז"ע חכמות בחוץ תרונה כמ"ש בת"א בדה"זכור את יום השבת הראשון, עי"ז נמשך מבחי' פרונונו בישראל היינו מה שלמעלה מקו המדה, וזהו לדיעה שסובר מעשה גדול בלי גבול כי עיקר הבירור הוא ע"י המעשה, ואעפ"כ תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שהבירור הוא ע"י בחי' חכ' דתורה דוקא, אמנם במד"ר בראשית פ' יו"ד פי' שהתורה היא בלי גבול שאמרו ז"ל לכל יש סיקוסים פי' גבול, חוץ מדבר א' שאין לו סיקוס ואיזהו זה התורה שנא' ארוכה מארץ כו', וי"ל שקאי על פנימיות התורה שבחי' זו יומשך אחר הבירור דתהו כמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה.

וזה"ע צדקת פרונונו מל' פרוזות תשב ירושלים, בלי גבול מחומה המקפת כו'. והנה חומת אותיות חותם ומבואר בת"א בפ' בראשית בדה"ענין

דברי תורה: באוהית שם: עכ"ל.

ולפי משנת"ל יש לפרש: כהבא להלן ראה אוהית בשלח שם ט"ע תרפה. נ"ך שם ע' יד.

יפה היתה הקרבת פרעה: נת' בסה"מ תרכ"ח ע' קלו. קמג.

נמשך: באוהית שם: שמוה אדרבה נמשך.

בתרא ד"ה בשלח הנ"ל: דף סא, א.

בחי' בדה"זכור את יום השבת הראשון: דף ע, א.

במד"ר בראשית... לכל יש סיקוסים: ראה אוהית בראשית (כרך ג) תקו, א. המשך תרסי' ע' מא וע'

מת.

בלק"ת בביאור ט"פ כי על כל כבוד חופה: שה"ש מח, א.

וזה"ע צדקת פרונונו... חומת אותיות חותם: כהבא להלן [עד פיסקא] ומעתה יובן מארז"ל ראה אוהית

בשלח שם ע' תרפו. נ"ך שם ע' יד-טו.

בת"א בפ' בראשית בדה"ענין הכניחות: דף ו, ב וא"לך.

הברכות אשר מטבע קצר שהוא עלמא דאתכס" פותח בברוך ואינו חותם לפי ששם אין שטן ואין פגע רע ע"כ א"צ לחותם, כי ענין החותם הוא כמו המכתב שחותמין אותו בכדי שלא ישלטו ידי זרים בו, ועד"ז יובן הנמשל למעלה שמאחר ששם אין שטן ואין פגע רע א"צ לחותם כי לא יומשך משם שום נזיקה בו, משא"כ במטבע ארוך עלמא דאתגלי צריך חותם בכדי שלא יקבלו נזיקה מעיקר השפע כ"א מהמותרות בו. והנה בד"כ עולם האצי הוא בחי' עלמא דאתכס", ושוורש ומקור בי"ע הוא בחי' עלמא דאתגלי, ומכש"כ בי"ע עולם הפירוד, ולע"ל שיתעלו בי"ע ג"כ להיות כמו אצי" ע"כ פרוזות תשב ירושלים בחי' מל' עיר אלקינו שורש ומקור דבי"ע וא"צ חותם שה"ע החומה, רק ואני אהי' לה נאום ה' חומת אש סביב היינו ע"ד הפרסות שבאצי" שבין כתר לחריב ובין אימא לז"א, כי ז"א נק' בריאה כנודע מענין מי ברא אלה, מי הוא בחי' בינה, ברא אלה ו"ק דז"א, כי ו' פעמים ו' עולה לז' מספר אלה, אבל הפרסות הנזיל אינם מסתירים כלל (ועמ"ש במ"א מענין ו"ג פרוכת היו במקדש, ומהם בתיא' בד"ה והבדילה הפרוכת, ובד"ה בריתי היתה אתו החיים והשלום בספר חורף תרס"ז) להיות הבריאה יש ונפרד, אלא ע"ד שהחכ' דאצי" נק' בריאה ש מאין כמ"ש והחכ' מאין תמצא, כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמורו, בפ"י בורא קדושים ישתבח שמך כו'.

וְזָהָן ג"כ ענין צדקת פרוזנו בישראל שלא יצטרכו לחומת וחותם כו', כי החומה עושים להגן מן השונא, ולע"ל כשלא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי אז יהי' ומלאה גם הארץ דעה בבחי' את ה' בטל וטפל לש' הוי' שם העצם דוקא, וזהו כמים לים מכסים שיהי' הגילוי בעלמא דאתגלי' כמו בעלמא דאתכס" בחי' בינה, דרור עלמא דחירו, א"צ לחומה כלל להגן בו וכמו מטבע קצר שאינה חותם בברוך כו', וז"ע מה שלע"ל יהי' מנוחה לחיי העולמי ע"ד בא שבת בא מנוחה, וכמשנ"ת ע"פ מאה"ז ר"פ ויצא ע"פ קומה ה' למנוחתך שענין המנוחה אשר מחמת המשכת גילוי אוא"ס בתוס' וריבוי אור ממילא מתבטלים החיצונים וכביטול הנר בפני האבוקה, וז"ע וישבתם לבטח כו' והיינו ע"י ונתתי שלום בארץ, שענין השלום זהו תוס' וריבוי אור מטוכ"ע בממכ"ע שלום בפמשמ"ע ומזה ממילא נמשך השלום בפמשמ"ט שיהיו בטלים לגבי הקדושה כו', ושוורש המשכה זו היא מהכתר שמשם ההשקט והמנוחה וכמו שבת שנק' יום מנוחה שבו התגלות ע"ק הנק' מר"ס דשקיט ושיכך כו', ועז"נ (בישע"י ל"ג ד') ירושלים נוה שאנן, וע' בוח"ג נשא דקל"ז, ועיקר המנוחה יהי'

בתיא' בד"ה והבדילה הפרוכת: דף יב, ג.

ובד"ה בריתי היתה אתו . . . בספר חורף תרס"ז: אהית תצוה (כרך ו') ע' ב'תשנ"ו.

בלק"ת בד"ה את שבתותי: בהר מא, ד.

וכמשנ"ת ע"פ מאה"ז . . . ע"פ קומה ה' למנוחתך: הוספות לביאוריהו קלב, ב ואילך. סי' מאמרי אדה"ז

תקס"ז ע' עב. אהית ויצא קמר, א. ביאוריהו להצ"צ ח"א ע' קי. ח"ב ע' תרעו וע' תרפ"ו וע' תרצ"א.

ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמי, ואז נא' והשבתי חי' רעה מן הארץ, ולכן פרוזות תשב ירושלים.

ולפ"ז יש לקשר הפי' שפי' המפרשי' עם הפי' ל' פרוזות תשב, דהא דפרוזות תשב וא"צ לחומה שז"ע המנוחה הרי זה נמשך מפני תוס' וריבוי האור מאז"ס ב"ה וז"ע פרוזנו בישראל שהוא המשכת אור דתהו שלמעלה מהכלים המגבילים שזהו עצמו ענין התוס' וריבוי אור, ונמצא כי ע"י פרוזנו בישראל ע"י פרוזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה בתוכה, פי' מרוב אדם היינו בחי' גילוי והמשכה מאדם עילאה אבא וא"א, בחי' כי לא אדם הוא, וע"ד מרוב אונים ואמין כח, ובהמה פי' בהמה רבה שלפני האצי' כו'.

ומעתה יובן מארז"ל דר"א שדריש פרוזנו מל' פזר, צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן כו'. ויובן בהקדם מארז"ל בפס' דברכות דנ"ח ע"א בסופו, והנצח זו בנין ירושלים, וצ"ל מה שייך בנין ירושלים לנצח, דהנה כתי' וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם, וצ"ל נתינת הטעם למה לא ינחם מפני כי לא אדם הוא להנחם. אך הענין הוא דהנה אנו רואים שמי שהוא גדול מחבירו יש לו ניצוח יותר דאדם קטן הגם שרוצה כך אעפ"כ אם יעשה לו חבירו היפך רצונו לא יהי' בניצוח ע"ז כלל, אבל אדם גדול כמו המלך הנה הנצחון אצלו חזק מאד כו' ולכן נאמר לא ינחם מפני כי לא אדם, והיינו מפני שבחי' זו גבוה מאד בחי' כי לא אדם ולכן לא ינחם כו'. והנה אנו רואים כשהמלך צריך להוציא הנצחון שלו מכח אל הפועל הוא מבזבז את אוצרותיו בשביל לנצח את המלחמה שסגולת מלכים הנמצא באוצרותיו אין חקר ובשביל לנצח את המלחמה שהוא להשלים רצונו הנה הוא מבזבז כל האוצרות מה שלצורך הנהגת המלוכה אינו נוטל מהם אפי' פרוטה אחת.

ועד"ז יובן למעלה שמלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע כמו שדרש ר' שילא בברכות דנ"ח הנ"ל, שיש ג"כ בחי' אוצר כמ"ש יפתח ה' לך את אוצרו הטוב, וכמו שאנו מבקשים מאוצר מתנת חנם חנונו, וכתי' מוצא רוח

ויובן בהקדם... והנצח זו בנין ירושלים: הבא להלן [עד פיסקא, והנה בעבודת] הוא מדיה זה שבסיהימ תרכיז שם ע' רפ"ז עם איהו הוספות. וראה גם דיה והביאנו לציון אעת"י שם. לפיסקא זו ושלאחר"י ראה גם דיה צדקת פרוזנו תרפי"ט פ"י (סיהימ קונטרסים ח"א לו, א"ב. סיהימ תרפי"ט ע' 123). ובהנסמן בהע' שלאח"י. וגם נצח ישראל... לא אדם הוא להנחם: הבא להלן [עד קריב לטוף המאמר] נמצא בתוס' הגהות בד"ה כי תצא תרלי"א, ודיה כי תצא שבסיהימ תרמי"ז ע' כח ואילך. וסיהימ תרסי"ה ע' שכ ואילך. וגמ' בארוכה בד"ה בעצם היום הזה בסיהימ פרי"ט ע' רמא ואילך. דיה ויאמר ג"ו מה תציע בסיהימ תרפי"ג ע' קפד"ה וע' קצג ואילך. המשך באותי לגני הישית פ"א ופ"י ואילך (סיהימ השית ע' 131'2, וע' 153 ואילך). ובמאמרי באתי לגני מכ"כ אדמור' שליט"א המבארים פרקים אלו. וראה גם סיהימ תרסי"ח ע' קנג ואילך. סיהימ תרפי"ד ע' רפג"ד, וע' רצו ואילך. סיהימ תשי"ט ע' 111, וע' 124 ואילך.

מאוצרותיו שהכה בו, ולהבין ענין האוצר הנה יש בחי' השתלשלו' שהוא בחי' ער'ע כמו שכל ומדות מח' ודבור כמ"ש במ"א, וה"ז כמו שלשלת שהטבעות אחוזו' ודבוקים זה בזה, אמנם הנה ראשית ההשתל' הוא מבחי' חכ' כמ"ש ראשית חכ', וע"ז אמרו אנת הוא דאפיקת עשר תיקוני' וקרינן להון עשר ספירין לאנהגא בהון עלמין, אבל באמת הנה החכ' מאין תמצא, וכנ"ל בפי' בורא קדושים ישתבח שמך כו', אבל הנה יש בחי' שלמעלה מהשתל' וע"ז כתיב ישת חשך סתרו כו', וזהו בחי' אוצרו הטוב, וכדי לנצח את המלחמה נמשך מבחי' אוצרו הטוב כו'. אך צ"ל שענין הנצחון אינו שייך כ"א באדם שרוצה לנצח את חבירו, אבל איך שייך לומר כן למעלה מי הוא אשר יעמוד נגדו ית' שיצטרך לנצח אותו כו', הענין הוא דלכן נא' וגם נצח ישראל שהנצחון הוא של ישראל.

וזהו שארז"ל צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן לבין האומות, דלכאוי' צ"ל מהו הצדקה במה שפזרן לבין האומות, אך הענין דעיקר המכוון הוא בשביל הברור במה שישאל מברר' מן האומות, וזש"א הכתוב ואלתם את כל העמים שכמו האכילה הוא כירור כמ"כ הוא מכל העמ' כמ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים שהסגולה היא מברור העמ' דוקא, להיות שרשן מז' מלכ' קדמאין, וכמו שורש המאכל שגבוה יותר כנודע מענין אחר וקדם צרתני. והנה אם היו ישראל בפ"ע ואו"ה בפ"ע לא ה' הברור, ועיקר המכוון שיהי' כירור כנ"ל לכן זהו צדקה שעשה הקב"ה עם ישראל במה שפזרן לבין האומות, וז"ע הניצוח מה שישאל מנצחים את האומות לבררם, ובשביל ניצוח מלחמה זו נמשך מבחי' אוצרו הטוב כו' כמשל המלך וכנ"ל.

ובכ"ז יובן ענין מה שארז"ל והנצח זו בנין ירושלים, דהנה ארז"ל בשבת דל"א ב' אין להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד, שנא' ועתה ישראל מה כ"א ליראה (דברים י"ד) וכת' ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה (באיוב ד"ח) שכן בל' יוני קורין לאחת הן, ופי' רש"י הן יראת ה', יחידי היא היראה בעולם, ולכן כת' בזאת יבא אהרן ואמרו בזהר דא תרעא לאעלאה כי העיקר הוא בחי' יראה כו', וירושלים הוא בחי' יראה שלם כמ"ש במ"א, וע' בתוס' בפ"ב דתענית דט"ז א' מביא בשם מד"ר בראשית פנ"ו ששם ירושלם הוא ע"ש שלם שקראה מלכ' צדק מלך שלם, ואברהם קראה יראה

בחי' השתלשלו' ... ער'ע ... כמ"ש במ"א: תריא בשלח סד, ב. לקרית ואחתנו יב, א. ברכה צה, ב.

כנודע מענין אחר וקדם צרתני: ראה לקרית מטות פא, ב. ובכ"מ.

ובכ"ז יובן: כהנא להלן ראה דיה זה תרפיס פיו (סד"מ קונטרסים ח"א לו, א. סד"מ תרפיס ע' 122).

ועתה ישראל ... כ"א ליראה ... הן יראת ה' היא חכמה: בד"ה זה שפסקה"מ תרכ"ז שם ע' רפח"ט נתי

בארכה, למה צריכים ב' פסוקים אלו, עיי"ש.

וירושלים ... יראה שלם כמ"ש במ"א: לקרית דרושים לר"ה ס, ב. שה"ש ג, ג. ובכ"מ.

כמ"ש בהר ה' יראה וזהו שם ירושלם, ולכן אין נותנים יו"ד אחר הלמ"ד, וא"כ פ"י יראה שלם שהוא שלימות היראה כו', ולכן והנצח זו בנין ירושלים כי ירושלים היא בחי' יראה בחי' אוצר של יראת שמים, כי בשביל הניצוח נמשך מבחי' אוצרו הטוב, וזהו שפ"י רש"י יחידי היא היראה שפ"י היראה נמשך מבחי' אוצר דישת חשך סתרו בחי' כתר שנק' יחידי בכלל, בחי' אתה הוא חד ולא בחושבן כו', כי אני הוא אותיות אין, וכנ"ל שעשר תיקונים דקרינן להון עשר ספירן מתחלת מבחי' חכמה בחי' ראשית ההשתל, אבל בכדי לנצח נמשך מבחי' חד ולא בחושבן שלמעלה מהשתל, בחי' ישת חשך סתרו בחי' סדכ"ס שזהו בחי' אוצרו הטוב, ולכן והנצח זו בנין ירושלים כו'.

והנה בעבודה בנפש האדם ענין כיבוש המלחמה בניצוח הוא בהיות ידוע שורש ענין ירידת הנשמה בגוף חומרי הוא רק לברר הנה"ב והגוף החומרי ולנצחו ולא בשביל עצמה, דהנשמה בעצמה א"צ תיקון ולא בירור כו' כי גם קודם ירידתה היתה דבוקה בג"ע באו"ס ב"ה בתכלית הדביקות וכמ"ש אלי' חי ה' אשר עמדתי לפניו שקאי על הנשמה קודם ירידתה להתלבש בגוף בנה"ב, שהיתה עומדת באהו"ר שהאבה ה"ע אבה ל' רצון שלא ה' לה רק רצון א' פשוט לה' לבדו, אך בהתלבשות בחומר גופני ונה"ב הרי יש להנה"ב רצון אחר מלבד הרצון של הנה"א, והעבודה היא לנצח את הרצון הזר דנה"ב, וניצוח זה הוא במלחמה דוקא והוא להתגבר על נפשו הבהמית כידוע מאד"ל לעולם יריגין אדם יצ"ט על יצה"ר כו' ובשביל ניצוח זה צריך האדם להוציא כל כחו במלחמה זו כדרך הטבע של הנלחמים יחד שכא"צ יתגבר וכל אשר יש לו יבין לנגד הניצוח הלזה, וזה"ע אוצר של יראת שמים כו', כי יראת שמים הוא בחי' ההתגלות ביראה מפני ההתכוננות, ואוצר של יראת שמים היינו נקודה של יראת שמים הצפון וגנוז בלב האדם שזהו למעלה מן השכל ונק' תעלומות לב כו', ובאתדל"ת אתעדל"ע שגם מלמעלה יומשך מבחי' האוצר בחי' אוצרו הטוב, והיינו דוקא בשביל נצוח לאכפייא לסט"א דאלע"ז עשה האלקי, ובכדי לאכפייא כו' יפתח ה' לך את אוצרו הטוב, וכמ"ש מוצא רוח מאוצרותיו שהכה בכורי מצרים כו' שהם יו"ד כתרין דנוגה מאדם עד בהמה כו' נמשך לזה רוח מבחי' האוצר, וזהו מגלה עמוקות מני חשך, והיינו גם מה שהוא בבחי' סדכ"ס ג"כ הוא מגלה ע"י אתעדל"ת של כיבוש המלחמה לנצח הנה"ב בכדי לאכפ"י לסט"א כו'.

ושורש הענין הוא, דהנה ההמשכת מ"ד שפ"י ההעלאת מ"ן שרשו למעלה בבחי' ג"ר דכתר היינו בחי' כח"ב, שז"ע מחי' מתים ברחמים רבים,

והנה בעבודה בנפש האדם: בהבא להלן ראה ד"ה זה תרפ"ט פ"ז (סה"מ קונטרסים ח"א לו, טע"ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 124).
אוצר של יראת שמים . . הצפון וגנוז בלב האדם: ראה תניא פמ"ב (ס, א).

שע"י בחי' רחמים דג"ר דכתר עי"ז מברר"י ומחי' מה שנפל בשבה"כ ומאן דנפיל מדרג"י אקרי מית, היינו בחי' ז' מלכ"י קדמאין שנפלו בשבה"כ בחי' ב"ן דתהו כו'. וזהו שורש ענין האוצר שנק' סדכ"ס, דפי' סחימין בכלל הן בחי' א"א ועי', וסדכ"ס הוא בחי' כתר שלהם וזהו בחי' האוצר שנק' עמוקות מגי חשך שמגלה אותם בבחי' מ"ד כאשר צריך לברר ב"ן דתהו והוא לברר עה"ד טריר דנוגה דבי"ע שנפל מבין דו' מלכ"י דתהו, ועי"כ לא נמשך עומק האוצר הנ"ל רק בשעה שיש ניצוח איזה מלחמה דוקא דהיינו לאכפייא לסט"א דנוגה, וזהו והנצח זו בנין ירושלים משם מ"ה שמברר ב"ן, ולפי שעיקר החסדי' המגול'י הוא בנצח דוקא, משא"כ למעלה הימנו שבחי' החסדי' דמ"ה מכוס' ונעלמי' ואינם יורדי' למטה לברר לאהפכא חשוכא לנהורא כו', ובחי' מוצא רוח מאוצרותיו שהכה בכורי מצרים כו' זהו מבחי' שם מ"ה שיורד מפנימיות הכתר כו', עי"י בחי' הנצח דוקא, ועי' בלק"ת בד"ה למנצח על השמינית.

נט

ו"ז ע' צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן כו' כי הנה בבית' ראשון ושני ה"י בחי' הפגם למעלה כרמ"ח אברין דו"א שהם בחי' רמ"ח פקודין כנודע לפי שחסרו מצות הרבה כו', וידוע שבחי' רמ"ח אברין דו"א הם בחי' כלים שאורות דו"א מתלבש בהם והיינו מה שארו"ל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית, והנה ידוע המשל בתיקון הגהר כשמתקלקל מימיו שצריכין לחפור בעומק יותר, ועד"ז יובן הנמשל למעלה שבכדי לתקן הפגם הזה שבבחי' כלים דו"א הוצרך להיות בחי' המשכה חדשה ממקורא דכולא והיינו מעומקא דכולא שהוא מבחי' הפנימי דעי"י שהוא מקום העליון ביותר ומשם נמשך להתמלאות כל חסרון ופגם שבכלים, וז"ע בחי' המשכת מ"ד הנ"ל במדת הנצח, ועי' באג"ה סי' א' מענין נו"ה בענין חגרה בעוז מתני', ובלק"ת בביאור מסעי שנ"ה הם מבחי' כתר, ולכן פזרן לבין האומות כדי שיבואו לבחי' הנצח למטה ובאתדל"ת אתעדל"ע כנ"ל. וזהו יראו את הוי" עי"י בחי' יראה שלם שהיא את ה' דוקא עי"ז נמשך כי אין מחסור ליריאו שבחי' האין ימלא כל החסרונ' שפגמו כו', וענין הניצוח למטה זה כל אדם יוכל להגיע והוא לכוף את לבו בלבד, והוא מדריגת בינוני בלבד כמ"ש בסש"ב, אבל מדריגת צדיק ורע לו היינו להפוך הרע לטוב באמת ולהיות חפץ במצות בחשק ורצון ולא מצד הניצוח בלבד.

ועי' בלק"ת בד"ה למנצח על השמינית: תוריע כא, ב.

וידע צדקה עשה הקב"ה: בהבא להלן ראה אה"ת בשלח שם ס"ע תרע"ח ואילך.

בבית ראשון ושני: באה"ת בשלח שם: שבזמן חורבן בהמ"ק ראשון ושני.

לפי שחסרו מצות הרבה: ראה גם המשך וככה תרל"ז פני"ג (ע' עת). מאמרי אדהאמיצ קונטרסים ע' רסו. ושי"נ.

ידוע המשל בתיקון תהו . . . לחפור בעומק יותר: ראה לק"ת דרושים לשי"ש סו, א. ובכ"מ.

ובלק"ת בביאור מסעי: דף צ, ג.

והוא מדריגת בינוני בלבד כמ"ש בסש"ב: פכ"ז (לד, א). הובא באה"ת שם.

וזהו ההפך בין אתכפיא לאתהפכא כידוע שבבחי' אתהפכא נאמר במצותיו חפץ מאד כו' ובהיפך מואס ברע כו', משא"כ בבחי' אתכפיא כו', ועיקר העלאת מין שלמטה הוא בחי' אתכפיי', אבל בחי' אתהפכא כו' הוא בחי' ביטול רצון באמת כו' הרי הוא המשכת מ"ד מאחר שבמצותיו חפץ מאד כו', ולמעלה בבחי' אתעדל"ע הוא ג"כ עד"ז דמבחי' לאכפייא לסט"א בעל כרחו כו' הוא בחי' העלאת מין דתהו, ועיי' בחי' המ"ד בשם מ"ה הנ"ל נעשה בחי' לאהפכא חשוכא לנהורא, ובזה עיקר ענין קיבוצ' וניצוח המלחמה, והיינו כל ענין הנ"ל בצדקת פרונונו ל' פזר שפזרון כו', שזהו צדקה שעיי' יומשך תוס' וריבוי אורות דתהו כו', ויש לקשר ב' הפי' יחד, שעיי' בחי' הפיזור עיי' באים לבחי' הניצוח לברר זמ"ק ועיי' יומשך לע"ל אורות דתהו הבלתי מוגבלי' בנש"י ששרשם מבחי' פנימיות הכלים דתיקון, וזהו צדקה שפזרון ועיי' יהי' פרוזות תשב שלא יהי' חומה המגביל כ"א ואני אותיות אין, אהי' לה נאום הוי' ש' העצם, בבחי' חומת אש דוקא, ולכבוד בחי' ל"ב נ"ה שאורייתא מחכי נפקת, אהי' בתוכה בבחי' פנימיות.

וענין חומת אש בעבודה כנפש האדם, י"ל שבחי' הרצוא דעכשיו במס"נ דק"ש ב' ראשונה יהי' לע"ל בחי' שוב, והרצוא יהי' מדריגה יותר גבוה, וזהו למה קדמה שמע לזהא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ, ועומ"ש הוא ב' ראשונה דק"ש, ולכן בה שם מ"ב שגבוה יותר מבחי' ש' ע"ב שבפ' שני דק"ש, ונק' עושי' רצונו ש"מ לפי שנא' בה בכל מאד, ולע"ל יהי' בחי' זו בבחי' שוב, וז"ע חומת אש שבחי' הוי' עצמו יהי' חומת אש סביב, והרצוא יהי' מדריגה יותר גבוה, וכ"ז נמשך עיי' שפזרון ל' פזר בין האומות עיי' יהי' פרונונו ל' ערי הפרזי פרוזות תשב כו' ולכן לע"ל כת' בסוף יחזקאל ושם העיר מיום ה' שמה כו'.

אהי' לה נאום הוי' בשולי הגליון גרשם בנוכ"ק: חומת אש ש' הוי' עצמו שם העצם יהי' חומת אש בבחי' הרצוא דעכשיו יהי' לע"ל השוב, וזהו חומת אש כמו בראשית ברית אש, וזהו וש' העיר מיום ה' שמה.

ממשכים בשם הוי' דו"א בחי' נצח דעתיק שיאיר במצחא דו"א ועיי' יגדל כח הנצח, וגם נצח ישראל לא ישקר (ראה אה"ת בשלח שם ע' תרעה). ביאור אלה מסעי נוי"ה הוא מכתר. משפטים פ"ל קמ"ו ד'. חשא פ"מ קנ"ד ד'. קרח דרע"ב א' יראה ה' אין בכל המדרות גדול מיראה וענוה. [ציונים אלו למדיר הובאו גם באה"ת בשלח שם ר"ע תעדר, והוא ע"פ המדיר דפוס אמשטרדם ת"א ת"ב].

בס"ד. ש"פ משפטים, ק"ט.

סא

אם כסף תלוה את עמי כו' וארז"ל במד"ר את עמי בחירק מה אני אני מט לעולם אף אתה אינו מט לעולם שנא' כספו לא נתן בנשך עושה אלה לא ימוט לעולם, והיינו ע"י גמ"ח שאפי' ריבית דברים אסור כמאד"ל במשנה פ"ה דב"מ, וצ"ל מפני מה התירו תילתא באגרא ופלגא בהפסד, שלכאוי' ה"י צריך להתרחק לגמרי מריבית.

אך הענין הוא דהנה ארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, עבודה היא עבודת הקרבנות, וצ"ל מ"ש (בהושע וא"י וא"י) כי חסד חפצתי ולא זבת, שלכאוי' מלא כל התורה בציווי הקרבנות. ויובן בהקדם ענין הקרבנות, דהנה שרש נפש הבהמה היא מפני שור, וע"ד אין לך עשב, וכ"ש אילנות ובהמות וחיות וע"י שמקריבין הבהמה מתעלית לשרשה כחי' פני שור ומתכללת בבחי' החסד אר"י דאכיל קרבניו, ועי"ז החיות נושאות את הכסא עם בחי' אדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם, כי אדם ג' קוין חח"ן מימין בג"ה משמאל דת"י באמצע אשר כולא הוא לאחזאה איך מתנהג עלמא, אבל לאו דאית לך צדק ידיעא ולא מכל אינון מדות איהו כלל, ועי"ז עליית הקרבן מעלים החיות את בחי' אדם לבחי' כי לא אדם, וז"ע לחמי לאשי אשי הם השרפי' שנק' אשי ע"ש הרשפי' אש שעומדים תמיד בתשוקה לפי שמשגיג' איך שהוא ית' קדוש ומובדל, ועי"ז הקרבנות נעשה לחם להאשים הם השרפי' כי עי"ז ההעלאה נעשה המשכה, שז"ע מ"ש ריח ניחות ריח הוא העלאה וניחות הוא המשכה, והקרבנות הם ג"כ מיסוד האש, כי דצח"ם הם כנגד ארמ"ע, דומם

אם כסף תלוה: מיוסד על ד"ה זה באוה"ת משפטים (כרך ח) ע' ג"ז. נמצא גם בשינויים באוה"ת שם (כרך ד) ע' אקנד ואילך. אקנד ואילך. אקסב ואילך. ובספרי המאמרים: תרכ"ז ע' קכג [ד"ה אם כסף תלוה]. תרל"ח [המשך אם כסף תלוה]. תרס"ה ע' קלח [ד"ה אם כסף תלוה]. תרצ"ז ע' רכו [ד"ה על גיד העולם עומד]. תרצ"ט ע' 238 [ד"ה כי חסד חפצתי]. תש"ט ע' 28 [ד"ה טעמה כי טוב]. תשכ"ב [ד"ה מחר חודש]. תשכ"ז [ד"ה אם כסף תלוה]. תשל"א [ד"ה כי תשא – סה"מ מלוקט ח"ה ע' קפא ואילך]. מאמר זה רשום ג"כ בכת"י 1063 ערב, א [הכולל הנחות ממאמרי אדמו"ר הצי"צ. וידוע בשם. בוך בשי"]. שאפי' רבית דברים אסור: באוה"ת משפטים שם (ע' ג"ז): «וארז"ל אפי' רבית דברים אסור וגם לא יתנהג בבחי' עבד לזה לאיש מלוה רק שיהי' גמילות חסד ממש אזי אתה עמי".

התירו תילתא באגרא ופלגא בהפסד: ראה ב"מ קד, ב. ש"ך לשר"ע יו"ד סי' קע"ז ס"ד סק"ד. שר"ע אדחי' הלי' רבית סליח. ויובן בהקדם ענין הקרבנות: כהבא להלן ראה לקרית שה"ש כח, ג. וראה גם לקמן ד"ה שם תמים. ומתכללת בבחי' החסד אר"י דאכיל קרבניו: ראה לקרית במדבר יא, א. ועי"ז החיות נושאות... לבחי' כי לא אדם: ראה תי"א יתרו עא, סע"א ואילך. שם עב, ד ואילך. ד"ה פדה בשלום תרל"ח (נדפס בקונ' בפ"ע – קה"ת תשכ"ה). וד"ה פדה בשלום תשכ"ה. לחמי לאשי... השרפים שנק' אשי: ראה בכ"ז לקרית פנחס עז, ד. והקרבנות... מיסוד האש... דצח"ם הם כנגד ארמ"ע: ראה לקרית פנחס עה, סע"ד ואילך.

הוא בחי' יסוד העפר, וצומח הוא בחי' מים כי מים מצמיחי, וחי הוא בחי' אש, ומדבר הוא בחי' רוח כמ"ש התרגום על ויהי האדם לנפש חי לרוח ממללא, והעלאת בחי' החי שהוא יסוד האש נעשה מזה לחם לבחי' האש דשרפי כו'. והנה עכשיו תפלות כנגד תמידין תקנו, שע"י התפלה מתעלה הנה"ב ששרשו ג"כ מבחי' פני שור, רק שהיא מפני אדם שבפני שור, וזהו שמקדימין שתיים לפני' שהוא סיפור איך שהמלאכי' שהם שורש הנה"ב בטלים ועי"ז מתעורר הביטול גם אצל הנה"ב להיות ואהבת בכל לבבך בשני יצירך שגם הנה"ב יסכים להביטול כו', וזהו בחי' זבח.

סב

אמנם העיקר הוא בחי' החסד שעו"נ כי חסד חפצתי, ופי' ולא זבח שלא העיקר הוא הזבח כי"א החסד והיינו כי העיקר הוא ההמשכה, להיות גילוי אלקות למטה כי נתאווה הקב"ה שיהי' לו דירה בתחתונים, לכן העיקר הוא בחי' חסד, וכמו מי שנוסע באיזהו מסחר שהעיקר הוא הרווח, מ"מ הנה הוא רוצה גם בהנסיעה, ועד"ז יובן שהגם שרוצה גם בהזבח הוא בחי' ההעלאה, אמנם העיקר הוא בחי' החסד הנמשך ע"י העלאת הזבח, ובעבודה ז"ע בחי' התורה שנק' תורת חסד, ולכן ארו"ל ע"פ אם יכוּפּר לעוֹן בית עלי בזבח ובמנחה, בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה ובגמ"ח, רבה ואביי מדבית עלי קאתו רבה דעסיק בתורה חי מ' שנין, אביי דעסיק בתורה ובגמ"ח חי שיתין שנין, ועיין בילקוט בהושע רמז תקד"ב יש לנו כפרה כיוצא בה ואיזהו התורה, והיינו בחי' התורה שנק' תורת חסד, וגמ"ח, כי העיקר הוא ההמשכה, להיות כי נתאווה הקב"ה שיהי' לו דירה בתחתונים, ולכן כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים, כי זבח הוא העלאה בחי' יסוד האש, ונסכי' הם יין בחי' צומח יסוד המים כי מים מצמיחין כו', וכמו"כ עולה בחי' העלאה כולה כליל, ומנחה היא עשירית האיפה קמח צומח, והקורא ק"ש שהיא העלאה למס"נ באחד בחי' רצוא בלא תפילין שהם המשכות מוחין לז"א, שכותבין ד' פרשיו' ע"ג הקלף כו' כאלו הקריב עולה וזבח שהם העלאות בלא מנחה ונסכי' שהם המשכות, והיינו שלא עשה כלום שנשאר בבחי' הרצוא לבד, והוא שהגם שצ"ל גם העלאה אמנם העיקר הוא ההמשכה דוקא, ולהיות כי א"א להיות ההמשכה בלתי העלאה לכן צ"ל זבח בחי' העלאה ג"כ.

ולא זבח . . כי העיקר הוא ההמשכה בשולי הגליון גרסם בגוכ"ק: כשיהי' וחסדי מאתך לא ימוש, אזי ההרים והגבעות בחי' העליות ימוש כי העיקר הוא ההמשכה כו'.

בזבח ובמנחה אינו מתכפר: בדי' זה תרכיז נוסף כאן הגה"ה: וצריך לומר דהיינו קרבן מנחה דאילו מנחה שבעולה (כמ"ש עשירית האיפה) יתבאר לקמן שזהו בחי' המשכה.

הקורא ק"ש בלא תפילין . . עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים: ראה לקראת שלח מ, סע"א.

אך צ"ל הלא בשבת גבי דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז חשיב שם עיון תפלה, והקשו מדתנן ריש פ"א ר"ק ג' דברים ותירצו הני בהני שייכי ור"י לפרושי מתניתין אתה, ופי' רש"י עיון תפלה בכלל גמ"ח ע"ש הפסוק גומל נפשו איש חסד, והר"ש בריש פ"א הוסיף שהתפלה היא שפיכת הנפש, וא"כ התפלה היא בכלל גמ"ח, וא"כ יתפרש זה למ"ד כנגד תמידין תקנו שהם העלאות וגמ"ח הוא המשכה כו'. אך הענין דבפ"י ת"י גומל יש שני פי' הא' ל' ויגדל הנער ויגמל שהוא מל' הפרשה מדברי המותרות, והב' לשון גמל עלי, גמל עלייך, שהוא ל' השפעת החסד, והענין דארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ופי' רש"י הכנעה והיינו כפי' הא' ל' ויגמל לגמול נפשו מדברי המותרות להיות בהכנעה ושפלות שלא יומשך אחרי תאוות עוה"ז כו', ולפי' השני שהוא ל' גמל עלייך פי' גומל נפשו היינו בחי' ההמשכה בנפשו והיינו כמ"ש ואשפוך את נפשי לפני ה', פי' נפשי הוא כי יש ג' בחי' עולם שנה נפש עולם הוא בחי' מקום, ושנה זמן י"ב חדשים, ונפש הוא חיות העולם. והנה נפש הוא בחי' אחרונה מה' בחי' נרנח"י, כי הדם הוא הנפש והרוח הוא בחי' הרוח חיים שבחלל הימני של הלב, ונשמה היא בחי' נשמת שדי תבינם, וכמ"ש בזהר וזה יתיר יהוין ל' מסטרא דנשמתא, וחי' יחידה הם מקיפי, וכמ"כ יובן למעלה שענין בחי' נפש היא בחי' אחרונה בחי' מלכותך מל' כל עולמים, והתפלה היא שפיכת הנפש והיינו כמ"ש למען יזמך כבוד, ופי' בזהר שנהורא תתא קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך כמ"ש אלקי' אל דמי אל תחרש ולא תשקוט, והיינו שיומשך מבחי' יחיד לבחי' מלך שזהו מה שא"א יחיד חי העולמי מלך שמבקשי' שיומשך בבחי' מלך מבחי' יחיד ע"י בחי' חי העולמי שהם ח"י ברכאן דצלותא כנגד ח"י חוליות השדרה ברוך אתה המשכת אלקות בבחי' מלך העולם היינו בחי' מלך, וזהו ענין גומל נפשו שכמו ענין גמ"ח שהוא בחי' השפעת החסד מא' לחבירו, כמ"כ ע"י התפלה בחי' ברכאן ממשיך מבחי' יחיד לבחי' מלך שנק' נפש דוד, כי דוד זכה לנפש כו'.

אמנם עדיין צ"ל הלא התפלה היא כנגד קרבנות שלפ"ז הוא העלאה מלמטלמ"ע כו', אך הענין הוא דהן אמת שהתפלה היא כנגד קרבנות אך היא כנגד קרבן תמידין, שעל התמידין ארז"ל במד"ר שע"ז נק' ישראל

אך צ"ל הלא בשבת: בהבא להלן ראה גם אוה"ת משפטים ע' אקנו. שם ע' אקסג ואילך: מדתנן ריש פ"א ר"ק ג' דברים: "כיבוד או"י וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחבירו ות"ת כנגד כולם". ולא חשיב עיון תפלה כבמ"ש שבת [קכו, א].
יש ג' בחי' עולם שנה נפש: ראה סה"מ תרכ"ז ע' פז ואילך. תרכ"ח ע' קמד ואילך. ובכ"מ.
והתפלה היא שפיכת הנפש: נת' בארז"ל להבין מ"ש בפע"ח בתחילתו בענין התפלה שהיא שפיכת נפש בנ' מאמרי אדה"י תקס"ב ח"א ע' מב ואילך. שם ח"ב ע' תקפד ואילך. אוה"ת במדבר (כרך ד) ע' איתנא ואילך. ד"ה זה משנת תשכ"ד.
אמנם עדיין צ"ל: בהבא להלן ראה אוה"ת משפטים שם ע' אקסד.
שהתפלה היא... כנגד קרבן תמידין: באוה"ת משפטים ע' אקנו נוטה: דפי' ולא זכר לא קאי על התמיד.

רעייתו, כמד"א מפרנסתו, הן שירעו אותי בשני תמידין כמ"ש את הכבש הא' תעשה בבקר, ופי' וענין הפרנסה שכמו בגשמיות ענין הפרנסה שכוללת מזון ולבוש, שע"י המזון נעשה חיבור הנפש בגוף, שאם לא יאכל איהו זמן יחלש עד שברבות הזמן יוכל ליפרד הנפש מן הגוף. ועד"ז יובן למעלה שענין הפרנסה ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, שמים הם מדות עליונות ואביהם שבשמים הוא חו"ב וע"י הקרבת התמידין ע"י החיות נושאות את הכסף עם בחי' אדם שעל הכסף לבחי' כי לא אדם הוא וע"י נמשך המשכה לבחי' חו"ב וז"א כו', וז"ע אכלו ריעים לעילא בחי' חו"ב כו', ועכשיו תפלה כנגד תמידין תקנו שזהו ענין ההמשכה מבחי' יחיד היינו בחי' כי לא אדם לבחי' מלך העולם ע"י ח"י ברכאן דצלואת וז"ע גומל נפשו ל' גמ"ח שממשיך מבחי' יחיד לבחי' מלך כו'.

סד

ועוד יש מדרגה בתפלה שזהו מ"ש תכון תפילתי קטרת לפניך, שענין הקטורת היו מקריבין על מזבח הפנימי, ובעבודה מזבח החיצון הוא בחי' חיצוניות הלב, והיינו בחי' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך, שה"ע הקרבת הנה"ב שיוכלל ג"כ בבחי' הביטול, אבל ענין פנימיות הלב זהו כמו הקטורת שהיו מקריבין ע"ג מזבח הפנימי, והוא כמו שאמר רשב"י בחד קטירא אתקטירנא ב"י אחידא ב"י להיטא, והוא בחי' תוקף ההתקשרות ברוצח פשוט מי לי בשמים ועמך לא חפצתי, שמים וארץ הם בחי' ג"ע התחתון והעליון, והיינו שלא יחפץ בשום דבר לא ג"ע ולא עוה"ב כ"א אוא"ס ב"ה עצמותו ומהותו, וז"ע הקטורת. והנה כתי' שמן וקטורת ישמח לב שהקטורת שייד לשמן, וכמ"ש ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה, ועל בחי' שמן זה נא' שמן ימינו יקרא שבחי' השמן מלביש ימינו של הקב"ה וע' מזה בלק"ת בדי"ה בהעלותך. וזהו כשמן הטוב היורד על הראש ועל הזקן היינו בפנימיות השפעות דדיקנא דכהנא רבא, וכל בחי' אלו ישנם בתפלה, כי ענין ההעלאה שבתפלה הוא בחי' רצוא דק"ש, וח"י ברכאן דצלואת הם המשכות ברוך אתה מבחי' יחיד לבחי' מלך העולם, וענין מזבח הפנימי בחי' קטורת הו"ע מס"נ דנפילת אפים שהו"ע העלאת הניצוצות דתהו, ולכן צ"ל כמאן דמית

ואביהם שבשמים הוא בחי' חו"ב: כסדי"מ תרכ"ז שם: הוא בחי' חכ'.

הקטורת... על מזבח הפנימי... מזבח החיצון... ראה לקרי' דרושים לסוכות עת, ד.

אוהית ויקהל ע' בידה ואילך. סהמ"צ להצ"צ פו. א. המשך יונתני תר"מ ע' זו ואילך.

בחד קטירא אתקטירנא ב"י אחידא ב"י להיטא: בהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א (סדי"מ מלוקט ח"ב ע' קכב).

ובכ"מ) כותב: לשון זה הובא בכ"מ בדא"ח, ולע"ע מצאתי באדרא זוטא (ח"ג רפת, א) פתח ר"ש ואמר כו'.

בחד קטירא אתקטירנא כו' בקובי"ה כו'. ושם (רצב, א): נשמתי ב"י אחידא ב"י להיטא. – ונת' בארובה בדי"ה.

פתח ר"ש כו' בחד קטירא אתקטירנא כסדי"מ מלוקט ח"ג ע' קנא ואילך.

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי... לא ג"ע ולא עוה"ב כ"א אוא"ס: ראה גם דרמ"צ קלח, סע"א.

וע' מזה בלק"ת בדי"ה בהעלותך: דף ל, ד. וראה גם סדי"מ תרכ"ז ע' כט.

מס"נ דנפילת אפים שהו"ע העלאת הניצוצות: ראה תרי"א בראשית ו, א. לקרי' ראה לב, ג. הובא לעיל.

בדי"ה אר"י פתילות ושמיים.

כמ"ש זוהר פ' במדבר, ולכן עיון תפלה בכלל גמ"ח להיות כי ע"י עיון תפלה הוא גומל ל' גמ"ח עם נפשו.

והנה על בחי' חסד זה נא' כי אמרתי עולם חסד יבנה, ויש בזה ב' פי' הא' שבכדי להיות בחי' עולם זהו ע"י בחי' החסד, והיינו בחי' כי חפץ חסד הוא, והב' שצריכי' לבנות את החסד. ולהבין זה צ"ל מה שלכא' נמצא בדרשות רז"ל ובכתובי' הסותרים זל"ז, דכתי' כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו וכתתי' כל פעל ה' למענהו נמצא מה שנברא העולם הוא למענהו ולכבודו ופעם כתי' אם חטאת מה תפעל בו ורכו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן, וכן בדרז"ל אמרו בזמן שישראל עושי' רצונו של מקום מוסיפי' כח וגבורה שנא' הבו גודל לאלהינו, תנו עוז לאלקי' וכתוב ועתה יגדל נא, ובזמן שאין עושי' רצונו כביכול מתישין כח גבורה של מעלה שנא' צור ילדך תשי, וכ"ה במד"ר איכה ע"פ ויצא מבח ציון כל הדרה, ופעם ארז"ל ע"פ אמרת ה' צרופה, וכי מאי איכפת ל' להקביה אם שוחט ואוכל או נוחר ואוכל, או שוחט מן הצואר או שוחט מן העורף לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות, נמצא שאינו נוגע כלל, ואיך יתווכו זע"ז.

סו

אך הענין הוא דהנה בבחי' אדם הוא בחי' וזאת התורה אדם שהוא רמ"ח פקודין רמ"ח איברין דמלכא הנה ע"י מעשה המצות והעבודה שבקש שהיא ג"כ רמ"ח תיבין עם הג' תיבות ה' אלקיכם אמת שכופלי' אותם, שבכלל הם העלאה והמשכה ע"י מוסיפי' כח וגבורה, ולכן נק' איברין דמלכא שכומו ע"י האבר נמשך חיות הנפש שזהו ההפרש בין אבר לכלי כמ"ש מזה במ"א, כך ע"י מעשה המצות שנק' בשם איברין מוסיפי' כח וגבורה, וזהו כל פעל ה' למענהו, וכל מה שברא לא ברא אלא לכבודו פי' כבוד עולה ל"ב היינו ל"ב ג"ח תתאה ל"ב פעמים אלקי' שנוכרו במע"ב, שכולם בבחי' עשית כו', ועינ' הבו גודל, תנו עוז, שמוסיפי' כח להיות ועתה יגדל נא בחי' שם אד' אנת אשתמודעא אדון על כולא כו'. אבל בבחי' אוא"ס שלאו מכל אינון מדות איהו כלל, היינו בחי' כי לא אדם הוא, שם אינו נוגע כלל ואם צדקת כו' כי שם כחשיכה כאורה בשני כפין ע' בלקית בד"ה מצה זו כו', ועל בחי' זו אמרו וכי

והנה על בחי' חסד זה: כהבא להלן ראה אהית משפטים שם ס"ע איקסד"ה.

כי אמרתי עולם חסד יבנה ויש בזה ב' פי': ראה יהל אור להצ"צ ע' שיד. סה"מ תרל"ד ע' נד. וראה

לקי"ת האוניו ע' ד. שהיש יא, ד. ובכ"מ.

שנכא' נמצא בדרשות רז"ל ובכתובי' הסותרים זל"ז: בכ"ז ראה בארוכה אהית משפטים ע' אריט

ואילך וצ' ארלב. שם (כרך ח) ע' גלא"כ. אהית מגילת אסתר (הוצאת תשינ) ע' ריג ואילך. ד"ה והי' עקב

תרליג. סה"מ עזרי"ת ס"ע קצה ואילך. ד"ה לא תהי' משכלה תשי"ב.

ההפרש בין אבר לכלי נמי' מזה במ"א: ראה ד"ה להבין מ"ש בלקיא פכ"ג שנשמן לעיל ע' נו.

בלקית בד"ה מצה זו: פי' צו יב, א.

מאי איכפת ל' להקב"ה אם שוחט או נוחר כו', וכל מה שנברא בשר"ב זהו רק מצד כי חפץ חסד הוא ומטבע הטוב להיטיב, וכפי' הא' בפי' הפסוק חסד יבנה שנבנה מבחי' כי חפץ חסד כו'. אך כ"ז ה' בתחלת הבריאה אכלי עכשו באתעדלית תליא מלתא, וע"י גמ"ח שעושה עם זולתו שמלוה בלי שום פני לעצמו שלא יהי' אפי' ריבית דברים ג"כ, והחסד שגומל עם נפשו בעצמו בעיון תפלה ע"י ממשכים להיות נבנה החסד, וע' בפרד"ס שהביא בשם ס' הבהיר וז"ל אמרה מדת החסד כל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברהם עומד ומשמש במקומי, והיינו ע"י שהרבה חסד בעולם, וכמו"כ יובן שע"י החסד שעושה האדם עם העני ועם נפשו ע"י ממשיך להיות עולם חסד יבנה כו'.

10

וזהו אם כסף תלוה את עמי את העני עמך שע"י שהעני עמך ע"י את עמי בחיריק היינו שממשיכי' בחי' כי עמך מקו"ח, פי' חיים הוא בחי' חכ' כמ"ש והחכ' תחי', ומקור חיים היינו בחי' מקור החכ' שהיא רק עמך בטל וטפל לך, ולכן לא נאמר אתה מקו"ח כי אתה הוא ה' לבדך ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל כי אני הו' לא שניתי כתי', רק כל המקור חיים ומקור התענוג' רוחני' וגשמי' הם עמך בטל וטפל לך, רק ע"י השפעת החסד שהעני עמך ורש"י פי' הו' מסתכל בעצמך כאילו את העני, והיינו שצריך לגמול חסד עם נפשו, וע"י את עמי היינו שממשיך בחי' מקור חיים שהוא עמך, וזהו מלוה ה' חונן דל פי' ע"י שחונן דל הרי הוא מלוה לש' הו' שבסדר ההשתלשלו' כי ע"י שחונן דל נמשך מש' הו' דלעילא שהוא מה שעד שלא נבה"ע ה' הוא ושמנו בלבד, והיינו מה שהוא עמך שזהו המקו"ח הנ"ל, וכ"ז נמשך ע"י מה שהעני עמך ע"י את עמי כו'.

ומעתה יובן מה שהתירו רז"ל תילתא באגרא ופלגא בהפסד, דהנה בערה"כ של הסה"ד הביא בשם ש"מ' שירידת הנשמה בגוף נק' בשם עיסקא, וכמו שבגשמי' הנותן לחבירו מעות על עיסקא נוטל הנותן ריוח מהמעות וגם מקבל המעות נוטל ריוח מהמעות, וכמו"כ יובן עד"ז למעלה שע"י שירידת הנשמה בגוף נוטל הנותן שהוא הקב"ה ריוח והיינו כמשנת"ל בענין תנו

אכל עכשו באתעדלית תליא מילתא: בדיה זה תרכיז נוסף כאן הגהתי: "הגם כי בעצם בחי' זו הוא למעלה מכדי שתוכל לפעול אתעדלית של הנבראים, אך גם זה הוא בחי' חפץ חסד מצד טבע הטוב להטיב לברואיו שיפעול אתעדלית להמשיך בחי' אתעדלית ממקום גבוה כזה, והיינו מאחר שכבר עלה ברצונו כו'". וראה גם לק"ש ח"ד ע' 1133 הע' 13.
ומעתה יובן מה שהתירו רז"ל: כהבא להלן ראה אורח' משפטים ע' אקע. שם (בכר ח) ע' גיל. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' פ"א. לקמן ד"ה דבר גי' קדושים.
בפרוה"ק של הסה"ד הביא בשם ש"מ"ל: = בערכי הכינויים של בעל הסדר הדורות (מערכת הלוואה) בשם ספר שמנה לחמו. - בענין רבית ועיסקא למעלה ראה לק"ש ח"ג ע' 1010 ואילך.

עו לאלקי' וכת' הבו גודל לאלקיננו, ועתה יגדל נא כח אד' כו', וגם ישראל נוטלי' שכר שהירידה הוא צורך עלי' ושכר מצוה מצוה שעי' מתעלה הנפש והם נעשים לבושים לנפש בג' העליון ותחתון כו' ועי' מזדכך גם הגוף, וזהו שארז'ל האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון, אשר מהפלגא מלוה נוטל המקבל, ומהפלגא פקדון נוטל הנותן. והענין הוא יש סוכ'ע ומכ'ע, אשר בבחי' סוכ'ע שם אינו תופס מקום כלל אם צדקת, ומשם הוא הפלגא מלוה שהנותן אינו נוטל מזה מאומה, אבל מבחי' מכ'ע שם נא' הבו גודל עי' מעשה המצות שמוסיפי' כח בגבורה ש"מ, ובהיפוך נא' וישח אדם וישפל איש כו', וזהו שבהפסד נוטלי' שניהם פלגא וכמארז'ל בשבת שאמר יצחק פלגא עלי ופלגא עלך, ולכן בהשכר נוטל הנותן שהוא הקב"ה רק שלישי, וכמארז'ל ע"פ והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני משל למלך שעשו לו בני המדינה ג' עטרות נטל אחת ונתן בראשו ושנים בראש בניו, כך בכל יום מכתירין להקב"ה ג' קדושות נטל אחת בראשו שנא' כי קדוש אני ושנים בראש בניו קדושים תהיו והייתם קדושים.

זזו על ג'ד העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ'ח נטל שלישי
לעצמו הוא חלק העבודה שהם הקרבנות שהם העלאות, ושנים נתן
למקבל העיסקא שהם תורה וגמ'ח שהם המשכות, והם העיקר כי חסד חפצתי
ולא זבח כי כל המכוון מהעלאות הזבח בכדי שיהי' ההמשכה כי חסד חפצתי
פנימיות הרצון, כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא, וזהו אם
כסף תלוה גמ'ח לעני עמר, והעני שעמך יש לפרשו על נפשו שצריך לגמול
חסד עם נפשו להמשיך בה המשכות אוא"ס ב"ה ועי' את עמי בחיריק היינו
בחי' עמר מקר"ח היינו מה שבתחלת הבריאה הי' זה מצד כי חפץ חסד הוא
היינו בחי' החסד שבבחי' חפץ הוי', וזהו ג"כ הפי' בפסוק כי חסד חפצתי בחי'
החסד שבבחי' חפץ, ובחי' חסד זה נמשך עי' גמ'ח בלי שום פני' שאפי' ריכיית
דברים אסור רק עי' שהעני עמר עי' את עמי מה אני איני מט לעולם אף
אתה אינו מט לעולם כו', וזהו על ג'ד העולם עומד היינו שיהי' העולם ע"ד
בחי' עמידה שהוא ל' קיום זהו עי' ג'ד אלו דוקא.

וכמארז'ל ע"פ והתקדשתם . . . משל למלך: ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט שם ע' פ ואליך.
חפצתי פנימיות הרצון: ראה לקרית שה"ש כח, רעיד [ושנין] סידור עם דא"ח רצו, ג"ד. אהית שמיני ע'

ועשית ציצ כו' והי' על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה', הנה נודע כי ענין הציץ הוא בחי' אסתכלות דא"א בז"א, ונודע שענין המצח הוא בחי' רצון שה"ע הסכם הרצון שנשאר אחר ההתבוננו', והיינו שכמו המצח חופה על המוחין ככה ענין ההסכם הוא החופה על ההתבוננות שבעבור ההתבוננות נשאר אצלו בהסכם שינהוג כן גם בלי טעם כו', ולפי' צ"ל מהו ענין נשיאת הציץ שהוא ג"כ בחי' א"א שנק' רצון בכלל שהוא למעלה מהמוחין חב"ד, על המצח שהוא ג"כ רצון, וזהו כעין הקושי' שמקשי' על מ"ש תתן אמת ליעקב שלכאור' יעקב עצמו הוא בחי' אמת ומהו צריך עוד לאמת, וענין ריצוי הציץ פליגי בה ר"ש ור"י דתניא ציצ בין שישנו על מצחו בין שאינו על מצחו מרצה דברי ר"ש, ר"י אומר עודהו על מצחו מרצה אין עודהו על מצחו אינו מרצה, וצ"ל שורש ענין מחלוקתם.

ויובן כ"ז בהקדם מארז"ל במשנה דיבמות שאין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם, ויש כזה שני לשונות בפ' יש בכור, בבכורות דמ"ו סע"ב, לחד תירוצא הוא חומרא דאחמירו רבנן בעדות אשה בתחלת עדות, אבל מדאורייתא יכולי' להכיר גם בלא החוטם היינו בפרצוף פנים לחוד. ולתירוצ' השני שתי' יכיר לחוד והכרת פנים לחוד ס"ל שגם מדאורייתא ליכא הכרה בפרצוף פנים לחוד. ונראה לבאר זה ע"פ משנית' במ"א ע"פ וממדרב' מתנה ודרשו ר"ל שקאי על התורה שניתנה במדבר, וענין בחי' המדבר כתי' בירמי' ס"ב בארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם, והיינו שהוא בחי' ומדריגה גבוה שלמעלה מבחי' אדם, כי אדם הוא בחי' ע"ס שנק' בשם פרצוף אדם והיינו להיות כי הע"ס הם בבחי' התחלקות ג' קוין חח"ן קו הימין, בג"ה קו השמאל,

ועשית ציצ: מיוסד על ד"ה. בפרק יש בכור כו' אין מעידין אלא על פרצוף כו" - באוה"ת על מארז"ל ע' נד. ונמצא ג"כ בסה"מ תרכ"ח ע' כד [נסח האוה"ת, בשינויים קלים]. וראה ג"כ המשך תעריכ ח"ב ע' תתמכ"ג.

נודע כי ענין הציץ . . . אסתכלות דא"א בז"א . . . בחי' רצון: ראה תו"ח שמות תקל"ב, ב ואילך. אוה"ת תצוה ע' איתשין ואילך. איתשין ואילך. ובע' תשכה שם מביא ע"ז: כמבואר באד"ר דקב"ט ע"א מצחא דגלגלתא רעוא דרעיון, רעוא דז"א לקבלי' ההיא רעוא, דכתיב והי' על מצחו תמיד לרצון, הרי מבואר שבחי' הציץ שהי' על מצח אהרן הי' ענינו הארת מצחא דע"ק במצחא דז"א כו'. וראה ג"כ בהערה כפ"ח הרמון שמות ס"ע שסב.

הקושי' שמקשי' על מ"ש תתן אמת ליעקב: ראה אנה"ק סי' ו' (קט, כ). לקרית שמע"צ פג, א. סה"מ תרל"ד ע' רסד. לקמן ד"ה אחרי גי' תלכו. ובכ"מ.

בפרצוף פנים: באוה"ת מארז"ל וסה"מ תרכ"ח שם: בפדחת', וכ"ה להלן בכ"מ. ע"פ משנית' במ"א ע"פ וממדרב' מתנה: בד"ה להבין הטעם למה שהתעלל"ע הבאה אחר האתעדל"ת, בלקרית שה"ש כג, סע"ב ואילך. והבא להלן עד פיסקא. אך הנה לפי' הוא לשון הלקרית שם עם שינויים והוספות. וראה גם אוה"ת בשלח ע' תנוחתה.

דת"י קו האמצעי, שזהו כמו פרצוף אדם חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא וכן נר"ה תרין שוקין כו' וחב"ד הם בחי' המוחין. וז"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, שעולם הכסא הוא בחי' עולם הבריאה כנודע ממ"ש אימא מקננא בכורטיא שהכוונה הוא על עולם הבריאה, ועל בחי' הכסא הוא עולם הבריאה דמות כמראה אדם היינו בחי' ע"ס דאצי' וכנ"ל שבחי' ההתחלקות ע"ס הם כמראה אדם כו', אבל בחי' הכתר הוא בחי' אור מקיף שלמעלה מע"ס בחי' אדם הנ"ל, והואיל שהוא בבחי' מקיף הרי הוא למעלה מבחי' התחלקות והשתלשלות, ולא מכל אינון מדות איהו כלל והוא הנק' מדבר שהוא בחי' אשר לא ישב אדם שם שהוא למעלה מעלה מבחי' אדם דאצי' כו'.

טט

והענין כי כתר הוא בחי' גלגלתא והוא למעלה מבחי' אדם כי עיקר פרצוף האדם הוא מן החוטם ולמטה שלכך אמרו אין מעדיין אלא על פרצוף פנים עם החוטם, משא"כ בפדחת שלמעלה מן החוטם אין מעדיין להיות כי בהפדחת אין בו היכר האדם להיותו למעלה מבחי' אדם, כי עיקר היכר האדם בהתחלקות הא' מחבירו הוא מן החוטם ולמטה, שמשם מתחיל ההתחלקות, שהם תרין עיינין ותריין אודנין ותריין נוקבין שבחוטם והפה וב' הידים וב' רגלים, שהם הכלים לבחי' חב"ד תג"ת נה"י בחי' יו"ד כחות הנפש, שהענינים הם הכלים לבחי' חכ' וכנודע שהחכמים נק' עיני העדה, והאזנים הם כלי ההבנה וכמ"ש און מילין תבחן שע"י ששומע המילין יוכל להבחין במוח בינתו כו', והידיים הם כלי החו"ג כי חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא, והרגלים הם נר"ה, כי נר"ה הם תרין שוקין, והפה הוא בחי' מל'.

ולפי ערך שינוי ההתכללות הכחות משתנה גם עור הפנים, וכמו שאנו רואים שגם באדם אחד משתנה זיו הפנים שלו, שלא בכל העתים פניו שוה, וכמ"ש בקין למה נפלו פניך, וכמ"כ בשרי פרעה נא' והנם זועפים, והיינו שע"י העגמת נפש נעשה שינוי שנפלו פניו, ולהיפך בר' אבהו שצהבו פניו לפי שמצא תוס' חדתא להיות כי חכמת אדם תאיר פניו, או כמו שמצינו בדרז"ל שאמרה פניך דומי' למגדלי חזי' או למלוי בריבית והיינו שע"י רבוי הריחוק והעדר היגיעה שיש בעסקי' הנ"ל והוא מלא תענוג מהם נעשה ההגדלה באברי הגוף באו"א, וכמו מי שהוא בכעס ניכר תומ"י בפניו שפניו מלאי' קפידות, או המתבייש ניכר ג"כ תיכף ומיד דאזיל סומקי ואתי חירא, ובהיפך

ת"ת גופא: באוה"ת מארז"ל וסה"מ תרכ"ח שם: ת"ת גופא באמצע.

וכנודע שהחכמים נק' עיני העדה: ראה גם אנתיק סייד (קכ, ב). לקרית ואתחנן ב, סע"ד. ובהנשמן

בהמים לס' מאמרי אדוניו עזרת ח"א ע' רסד וחיכ' ע' תקלו. ובס' הערכים חב"ד כרך ה ע' רס"ד.

בר' אבהו שצהבו פניו לפי שמצא חוסי' חדתא: בירושלמי שבת (פ"ח, ד"א. ובכ"מ). תוספתא עתיקתא.

אבל כיה בלקית מסע' צג, כ. ובכ"מ בדאית. וראה גם המשך תרס"ז סיע' רלג.

מי שהוא שמח וטוב לב ניכר ג"כ תיכף, ונמצא כי באדם אחד עצמו ע"י התגברות כח אחד על זולתו משתנה זיו הפנים, וכ"ש באדם אחר ע"י שהרכבת הכחות שבנפשו מורכב"י בשינוי מזולתו משתנה זיו הפנים וכמארו"ל בספ"ד דסנהדרין ולהגיד גדולתו של הקב"ה שהרי אדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומ"י זל"ז, וממ"מ הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדה"ר ואין אחד מהם דומה לחבירו, והיינו מפני שינוי התכללות הכחות זמ"ז לכן גם בחיצוני' הכלים של האורות משתנים ג"כ זמ"ז עד שאין אחד מהם דומה לחבירו.

ע

ולכן עיקר ההכרת פנים הוא כפרצוף פנים עם החוטם דוקא, להיות כי מהחוטם ולמטה הוא כלי הגוף שמשתנים לפי ערך הארת הכחות פנימי' דחב"י חג"ת נה"י, משא"כ בהפדחת' אינו ניכר כ"כ היכר האדם זמ"ז להיות כי הפדחת הוא הכלי לאור הרצון שהוא בחי' מקיף בחי' רעדכ"ר שמתגלה במצאה, ובבחי' המקיף לא יש התחלקות כמו באו"פ לכן גם בפדחת הוא הכלי לאור הרצון ג"כ לא יש בו שינויים כ"כ מזל"ז, וזהו במדבר אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שזהו למעלה מבחי' אדם כי בחי' אדם הוא רק מחכ' ולמטה שהכלי לזה הוא העיניים וכנ"ל, אבל מצאה שם הוא התגלות הרצון בחי' רעדכ"ר שהוא מבחי' המקיף שבנפש שלמעלה מהתחלקות כו'.

אך הנה לפי צ"ל לפי התירוץ הראשון שמדאורייתא יכולים להעיד על פרצוף פנים גם בלא החוטם, שלכאו' אינו מובן מאחר שלמעלה מן החוטם הוא הכלי לבחי' המקיף שאין בו התחלקות ואיך יעידו ע"ז להכיר שזהו בעל האשה הזאת האיד' יוכר זה, אך הענין הוא דמה שנת"ל שבחי' מצאה נק' אשר לא ישב אדם שם היינו דוקא במצאה דא"א שהוא בחי' הכלי לרעדכ"ר שהוא בחי' רצון העליון שלמעלה מן החכ' דאצי' שרצון זה הוא בחי' מקיף ממש לכל העולמות והוא בחי' א"ס ממש, וכמבואר במ"א ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה שהתהוות העולמות הוא ע"י רצונו ית' שרצה שיהיו עולמות, וזה הרצון

בהפדחת אינו ניכר כי היכר האדם: בלקו"ת שה"ש שם (כג, ג) בהגה"ה נוסף: ואף על גב דכברייאת ביבמות שם איתא פרצוף פנים ולא פדחת אין מעידין כי הרי שההכרה תלויה גם כן במצח היינו כמ"ש החוטם רפ"ח דבבבב"ה שיש דבר באדם שמכירים על ידו את הפנים והיינו פדחת שנקרא הכרת פניהם שבו ועל ידו מכירים את הפנים, אבל ודאי שאינו מגוף הפנים, ובקד"ק בירושלמי ביבמות שם ר"ל דהמשנה והברייאת פליגי והניח בצ"ע, אבל זהו נגד הגמרא שלנו ביבמות שם דהברייאת והמשנה עולה בקנה אחד וכדמייתי גם כן עובדא דאבא בר מניומי כו' ונגד הש"ס דבבב"ה שם ונגד כל הפוסקים ואעפ"כ אין מכין שום סתירה למ"ש בהר"א וארו"ל דכוונת הוהר היינו רק שאינו מכלל פרצוף פנים ולכן נק' כי לא אדם הוא אבל מ"מ על ידו מכירים את הפנים.

שלמעלה מהתחלקות כו': באוה"ת מארו"ל וסוד"מ תרכ"ח שם נוסף: אלו הן הדברים הנאמרים מפ"ק רבינו ד"ל בחורף תקע"ב.

וכמבואר במ"א ע"פ כל אשר חפץ ה' תי"א מג"א צב, ב"ג.

הוא עיקר החיות להם והוא בחי' החיות שנמשך בבחי' מקיף, והוא מקיף כל הד' עולמות בשוה בלי התחלקות, והואיל וכן הרי הוא למעלה מבחי' התחלקות ומבחי' פרצוף אדם ועדין אשר לא ישב אדם שם, משא"כ בחי' מצחא דז"א עם היותו ג"כ בחי' רצון וכתר דז"א הנה הוא בחי' רצון התחתון היינו שמבחי' ת"ת דאימא נעשה כתר לז"א והוא כמשל הרצון הנולד מן השכל שהוא למטה מן החכ, וא"כ אין שייך לומר שהוא למעלה מבחי' אדם מאחר ששרשו מת"ת דאימא והרי מחכ' ואילך שלמעלה מבחי' בינה כבר מתחיל פרצוף אדם, וכ"ש ז"א שלמטה מאור"א.

והנה מ"ש נעשה אדם בצלמנו וכת' בצלם אלקי' עשה את האדם היינו בבחי' צלם דז"א לבד ולא בבחי' א"א, כי על בחי' א"א נא' ואל מי תדמינו ואשור יאמר קדוש, שהוא בחי' קדוש ומובדל מבחי' אדם אפי' מבחי' אדם דאצי' כו', ולכן האדם הגשמי ציורו ותמונתו ניכר להיותו בצלם האדם דז"א שלכן יש בו שני עיניים כמו בז"א כנז' באד"ר שחרין עיינין דז"א הם ימינא ושמאלא, משא"כ בא"א לית שמאלא בהאי עתיקא, וזהו מה שפעם נא' עין ה' אל יראיו ופעם כת' עיני ה' אל צדיקי ופי' באד"ר ל"ק הא בא"א והא בז"א, והיינו שבא"א להיות כי לית שמאלא עז"נ עין ה' עין אחת, ובז"א נא' עיני להיותם ימינא ושמאלא כו', והאדם שהוא בשני עינים הרי צלמו הוא מצלם דז"א, וכן מה שארז"ל הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה הוי רחום הכוונה על בחי' מדות דז"א שהרי החסד שנצטוינו בצדקה וגמ"ח הוא בחי' החסד שמצד הביטול שהיא בחי' חסד דמ"ה והיינו בחי' חסד דז"א, כי החסד דא"א הוא בחי' החסד שמצד הגדולה, כמ"ש מזה בד"ה כי ידעתי בספר חורף תרס"ו ובד"ה יביאו לבוש מל' (ק"ו), והוא מפני שלגדולתו העצמי אין חקר.

ולכן לתירוצא קמא ס"ל דמדאורייתא מעידין ג"כ על הפדחת לחוד, שהגם שבמצחא נא' לא ישב אדם שם היינו דוקא במצחא דא"א, אבל מצחא דז"א הוא מבחי' אדם, ולכן באדם הגשמי שנעשה בצלם דז"א כנ"ל יכולים להעיד על הפדחת לבד גם בלא החוטם כי גם הפדחת הוא מבחי' אדם כו'.

אמנם לפי' צ"ל מפני מה החמירו רז"ל בעדות אשה בתחלת העדות בענין זה שעל הפדחת לחוד לא יעידו כ"א על פרצוף פנים עם החוטם

רצון וכתר דז"א . . . רצון התחתון: בהבא להלן ראה בארוכה לקו"ת שה"ש מו, ד. סיפור עם דא"ח קל, ג. ד"ה ואני תפתי תרל"א. סה"מ תרנ"ד ע' רלו ואילך. סה"מ תרע"ח ע' רמו ואילך. ובכ"מ. כמ"ש מזה בד"ה כי ידעתי בספר חורף תרס"ו: אזה"ת בראשית ז, א ואילך. ובד"ה יביאו לבוש מל' (ק"ו): ארז"ל: ד"ה. נדפס בסה"מ תרכ"ז ע' קעה ואילך. וראה גם ד"ה שיר השירים בסה"מ תרכ"ז שם ע' תטז ואילך. והי' שארית יעקב בסה"מ תרל" ע' קצט ואילך. סה"מ עשרית ע' קין ואילך. המשך תעריב ח"א ס"ע תפד ואילך. ד"ה אם בחוקותי תשטיו. קטנתי מכל החסדים תשכ"ג, תשכ"ח (הא' והב').

דוקא, הלא שרשו הוא מבחי' אדם מצחא דז"א ולמה לא יעידו על הפדחת לחוד, ולתירוץ השני שתי' יכיר לחוד והכרת פנים לחוד לפי' גם מדאורייתא אין מעידין על הפדחת לחוד שמשמע דס"ל שזהו למעלה מבחי' אדם וכענין מצחא דא"א דצ"ל הלא מצחא דז"א נק' מפרצוף אדם. אך הענין יוכן בהקדם ענין' נשיאת הציץ על מצח אהרן כה"ג שנת' בזה"ג באד"ר דקל"ו ע"ב שהוא ענין ההתגלות מצחא דא"א במצחא דז"א, שז"ע נשיאת הציץ על המצח דוקא כמ"ש והי' על מצחו לרצון. והענין הוא דאית רצון ואית רצון יש רצון שהוא למעלה מן הטעם לגמרי וכענין אין טעם לרצון וכענין שתוק כך עלה במחשבה, והיינו שהגם שע"פ הטעם אינו מוכן הנהגה, וכמו שאמרו זו תורה וזו שכרה וע"ז השיב שתוק כך עלה במחשבה פי' בבחי' הרצון שלמעלה מן הטעם המושג והיינו למעלה מן הטעם ודעת, שהגם שזה אינו עקשות ח"ו ויש גם טעם לרצון זה מ"מ הוא טעם הכמוס המכוסה ונעלם מהשגה לגמרי, והמופת לזה שהרי גם משה שהי' מבחי' חכ' השיבו לו שתוק כך עלה במח', שגם הוא לא הי' יכול להשיג הטעם והיינו לפי שזהו למעלה מן הטעם המושג לגמרי. ואית רצון שהוא ע"פ השכל והטעם שיש לו בזה הרצון, וכענין אהבה ששורש תיבת אהבה היא אבה שהוא ל' רצון והיינו הרצון שיש לו בדבר ההוא לפי שהתבוננו בשכלו שטוב לפניו הדבר ההוא, וזהו מ"ש ע"פ שכלו יחולל איש, פי' איש השרי' הוא ג' מדות, והי"ד הוא בחי' המוחין של המדות, והאל"ף הוא רצון של המדה וכולם מתנהגי' ע"פ השכל, וז"ע בחי' הרצון הנולד מן השכל כו'.

עב

והנה ברצון זה הנולד מן השכל יש ב' בחי', הא' כשעדיין אותו השכל והטעם מאיר בהרצון הזה שאז הרצון הזה הוא מתנהג ע"פ השכל, והב' הוא כשכבר הטיח דעתו מהשכל וההתבוננו' רק שנשאר הרצון בלבד והוא הנק' הסכם דהיינו הסכמת הרצון שכבר נגמר כך בדעתו פעם א' שראוי לרצות דבר זה ואח"כ נשכח הטעם והשכל לאותו הרצון ולא נשאר רק הסכם ורצון לבד, והנה בחי' הסכם הנ"ל הוא משל ומליצה להבדיל באל"ף אלפי אלפים הבדלות לאין קץ ותכלית להבין ענין בחי' מצחא דז"א שהמצח מסתיר על המוחין והוא כמשל גילוי הרצון בבחי' הסכם שנשאר אחר הסתלקו' המוחין דהיינו שאין המוחין מאירי' בהרצון שיהי' הנהגתו ע"פ המוחין, רק שהוא בחי' רצון שנגמר כך פעם א' במוחי' להיות רוצה כך וכך ונשאר הרצון בתוקף אף

ענין נשיאת הציץ... אהרן כה"ג: באוה"ת מארז"ל וזה"מ תרכ"ח שם נוסף: "גמ' זה באריות בדברי רבינו ד"ל ע"פ ועשית ציץ כו' ותמצית הדברים הוא" כו'. ראה ביאור ע"פ ועשית ציץ הנדפס בתורה שמות תסלב, ב ואל"ך. ובתוס' תהלות באוה"ת תצוה ע' אתשיו ואל"ך. וראה גם שם ס"ע אתשיו ואל"ך. וראה גם אה"ת שלח ע' תרג: "ובהניאר [לדיה ועשית ציץ] שלא נדפס בתיא מבואר אשר הציץ הי' ענינו לחבר למעלה אסתכלותא דמצחא דא"א במצחא דז"א". - בהבא הלן עד פיסקא, רעפ"יו יש למרש' ראה בארכות תורה ואוה"ת שם.

שמשלתקי' המוחין, ולכן מבואר באד"ר שם ובאדר"ז דרצ"ג דממצחא דז"א מתערי' כ"ד בתי דינין כו' דכיון שהרצון מאיר בבחי' הסכם לבד בלי התלבשות המוחין ע"כ אינו יכול לסבול כלל ההפך והמנגד לרצונו, משא"כ כשהרצון מאיר בבחי' מוחי' דז"א שהוא כמשל הרצון שע"פ השכל אז הוא בחי' חסדים כי החכמה הוא מקור החסדים כמ"ש אבינו אב הרחמן וכנראה בחוש שהגדול יוכל לסבול גם אם עושים נגד רצונו מפני שדעתו רחבה למצוא אמתלא וזכות לעוברי רצונו, משא"כ הקטן מלא כעס וקפידא אם עושים נגד רצונו מפני מיעוט שכלו כו'.

אמנם בחי' מצחא דא"א עם היותו ג"כ בחי' רצון שבלי טעם, אך הענין שהוא למעלה מהשכל והטעם, כי ידוע שהרצון העליון הוא למעלה מהחכ' כו' וגק' רעוא דכל רעיון ולפיכך הוא מקור החסדים יותר הרבה גם מבחי' ומוחין דז"א כדכת' ארך אפים ורב חסד כו', וה"ז ההיפך ממצחא דז"א שהוא הרצון שלמטה מהשכל אבל מצחא דא"א הוא הרצון שלמעלה מהשכל, ואמנם במנחה דשבת אנו אומרים ואני תפלתי לך עת רצון כי אז מתגלה מצחא דא"א במצחא דז"א היינו גילוי הרצון שלמעלה מהחכ' ברצון התחתון שלמטה מהחכ' ואז נמתקי' הדינין דמצחא דז"א ומתנהרין אפיהי דז"א ומשתכחי' כל בתי דינין כנו' באד"ר שם והיינו משום שהרי הרצה"ע ב"ה שהוא מקור החסדי' מאיר בו ממש במצחא ובחי' רצון דז"א, וזהו ה" ענין נשיאת הציץ לחבר אסתכלותא דא"א בז"א וזהו שהי' הציץ מרצה' כמ"ש לרצון כו'.

ועפ"ז אפשר לפרש דזהו הטעם ע"פ הסוד למה שפסקו רז"ל דאין מעידין אלא על פ"פ עם החוטם וכדפי' רבינו ז"ל משום דמצחא הוא בחי' אשר לא ישב אדם שם כו' אלא שהקשינו לעיל דהא היינו דוקא במצחא דא"א ולא במצחא דז"א, אבל עפ"מ"ש בענין הארת מצחא דא"א במצחא דז"א אתי שפיר שהרי אז יש גילוי הארה במצחא דז"א ג"כ מבחי' הרצון שלמעלה מהחכמה שהוא למעלה מבחי' אדם כנ"ל ולפיכך אין מעידין עליו כו'. והשתא אתי שפיר הא דאיכא מ"ד דמדאורייתא מעידין על פדחת לחוד אלא דמדרבנן אחמירו, והיינו משום שהרי הארת מצחא דא"א במצחא דז"א הוא רק לעתים מיוחדים וכנ"ל דבמנחה דשבת אתגלי רצון דא"א בז"א, ואפשר ס"ל דגם בשעת הגלוי לא דמי ממש למצחא דא"א ולפיכך ס"ל שזהו רק חומרא דרבנן. ולהוהא לישנא דס"ל דמדאורייתא אין מעידין, ס"ל ודאי דבשעת גלוי מצחא דא"א במצחא דז"א אז בודאי יש גילוי הרצון שלמעלה מהחכ' גילוי גמור ממש

במנחה דשבת אנו אומרים ואני תפלתי: ראה ד"ה ואני תפלתי תרל"א, וסה"מ תרנ"ד, ותרע"ה הג"ל.
מרצה כמ"ש לרצון כו': באה"ת מאור"ל וסה"מ תרכ"ח שם נוסף: זהו תוכן דבריו ד"ל שם בקצרה הנוגע לעניינינו.

וכדפי' רבינו ז"ל: לק"ת שה"ש שם כג, ג.

דמשה אשתככי כל בתי דינין ונק' עת רצון הרי שיש הנהגה למטה כמו ע"פ הרצון שלמעלה מהחכ' בו.

וגם י"ל דס"ל דלעולם נשאר רשימו מהארת רצון זה בז"א דכך הוא לעולם בכל דבר שבקדושה שאף כשמסתלק מניח רושם בו, וגם יש למצוא דוגמא לזה ממ"ש האר"ז שכל מצוה שהאדם עושה מאירה במצחו תמיד עד שעושה מצוה שני' בו, הרי שהארה זו מאירה גם לאחר מעשה המצוה, וי"ל למה מאירה במצחו דייקא. ונלע"ד ש"ל כדפרישית שהמצחא הוא כלי לאור הרצון ולכן גם רצונו העליון ב"ה שנמשך ע"י מעשה המצוה עיקר השראתו הוא במצח האדם יען היותו כלי לאור הרצון בו וכמו שרצון זה מאיר אף גם לאחר מעשה המצוה, כך י"ל שנשאר רושם הארת מצחא דא"א במצחא דז"א תמיד, ולכן ס"ל דמדאורייתא אין מעידין על הפדחת משום שיש בה הארת מצחא דא"א שהוא בחי' אשר לא ישב אדם שם בו' וכנ"ל.

עד

ועפ"ז יובן הפלוגתא דר"ש ור"י, דלר"י עודהו על מצחו מרצה אין עודהו על מצחו אינו מרצה דס"ל דהא דאין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם זהו רק חומרא דרבנן, אבל מדאורייתא יכולים להעיד וכתירוץ הא' שבפ' יש בכור והיינו לפי שגם בעת הארת מצחא דא"א במצחא דז"א אינו דומה כמו מצחא דא"א ממש וכנ"ל וכ"ש לאח"כ, ור"ש ס"ל כתירוץ השני דיכיר לחוד והכרת פנים לחוד וס"ל דהא דאין מעידין על הפדחת זהו דאורייתא כי דבר שבקדושה אינו נעקר ממקומו לגמרי לכן תמיד נשאר רשימה בו, ולכן גם בציץ שהוא בחי' אסתכלותא דא"א בז"א גם כשאינו על מצחו מרצה מפני כי נשאר רשימה, וזהו מ"ש והי' על מצחו תמיד לרצונו, שלרצון הוא תמיד גם כשאינו על מצחו הוא מרצה כי דבר שבקדושה אינו נעקר ממקומו לגמרי וכנ"ל.

בכל דבר שבקדושה שאף כשמסתלק מניח רושם: ראה אגה"ק ביאור לפי' ז"ך (קמו), א. אה"ת לך לך (כרך ד) תרעה, א. סה"מ תרל"ד ע' לט, וע' קעה. מ"ם רבים תרל"ו פ"ג (ע' יט). סה"מ תר"פ ע' י. שיחת ש"פ ויק"פ תשמ"ז. [והוא ע"פ ע"ח של"ד פ"ג. של"ה פ"א. שמ"ז פ"ו. פרדס ש"ד פ"א. ס' לקרי' להה"מ סריס קלט (לג, ד)].

עה

(בס"ד, פורים).

מגילה נקראת ב"א כו' כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורים בט"ו, כפרים ועיירות גדולות ב"ד אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה, איזה עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנין כו'.

הנה ענין כרך וכפר יובן ממ"ש במ"א (בד"ה והי' מדי חדש כו') שזהו ההפרש בין תפלה דשבת לתפלה דחול שאינו דומה בן כפר שרואה את המלך כו', כי הנה ארז"ל כל מה שראה יחזקאל ראה ישעי' אלא שישעי' דומה לבן כרך שראה את המלך ויחזקאל לבן כפר כו'. והענין דבנבואת ישעי' כתיב ואראה את אד' כו' שרפים עומדים כו', ויחזקאל ראה חיות ואופנים, וההפרש שבין מעלת האופנים למעלת השרפים זהו ענין ההפרש שבין כפר לבן כרך, כי הנה האופנים ברעש גדול כו' ע"י השגתם בחי' קדוש ומובדל כו' למעלה מבחי' טובב וממלא כו' הוא דומה לבן כפר שביטולו מפני המלך מחמת חידוש רוממותו למעלה מגדר השגתו, והרעש הוא ענין תשוקתם וחפצם בכלות הנפש, אך השרפים עומדים בבחי' ביטול ממעל לו מפני שבחי' התכללות וביטולי' הוא הנתפס במהותם ועצמותם והוא בחי' בן כרך שראה את המלך עד"מ שאין חידוש כל כך בעיניו רוממות המלך אלא מתענג ונהנה מזיו יקר תפארת גדולתו, כי השרפים הם בעולם הבריאה ששם מאיר חב"ד דאצי' כמאמר אימא מקנא ככורסייא והתגלות עתיק בנינה לכן ג"ע העליון תענוג הנשמות הוא בבריאה כו', והשרפים הם בבחי' כורסייא כמ"ש יושב על כסא רם כו' שרפים עומדים כו'. אבל האופנים הם במדרגה שלמטה מהם דהיינו בעולם העשי' כמ"ש אופן אחד בארץ רק שהם משיגים בהיות בחי' התכללות זו להתכלל באור ה' רחוק מהם שהוא קדוש ומובדל כו' ואינו בגדר עלמין לא בגדר ממלא ולא בגדר טובב ואי לזאת כל חפצם וכל ישעם שתכלה אליו נפשם מה שלמעלה מיכולתם, ולכן הרעש גדול וכמשל בן כפר כו'.

מגילה נקראת: הוא ד"ה זה שבאוה"ת מג"א ע' ערה [בהוצאת תשי"ג]. ונתבאר המאמר בד"ה זה: תרע"ה [סה"מ תרע"ב-ע"ז ע' שיא]. תשי"ד. תשל"ז. תשמ"ח. וכן בלקוטי שיחות חכ"א ע' 202 ואילך. אגרות: קידוש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' קח ואילך. וראה גם ד"ה זה באוה"ת מג"א שם ר"ע ערה. תרכ"ז [סה"מ תרכ"ז ע' קעג]. תרמ"א.

ממ"ש במ"א (בד"ה והי' מדי חדש כו'): לקו"ת ס"פ ברכה צ"ג א"ב ונ"א בסידור עם דא"ת ר"א, ב. — הבא להלן הוא לשון הלקו"ת שם עם הוספות ובשני הסדר.

וההפרש שבין מעלת האופנים למעלת השרפים: ראה גם לקו"ת נשא כח, ד. שלח מז, א. האינו עד, טע"ג ואילך. ובאורוכה בס' מאמרי אדה"צ תקס"ב ע' מו ואילך. מאמרי אדה"צ קונטרסים ע' תכג ואילך. אוה"ת תרומה ע' א'תסד ואילך. אוה"ת דרושים לחד"ש ע' קמג ואילך. סה"מ תרל"ז ע' רמד וע' רמו ואילך. סה"מ תרס"ה ע' קמח ואילך. ד"ה מגילה נקראת תשי"ד. ד"ה להבין ענין עיגולים ויורש תשכ"ד. לקו"ש חה"ת תשמ"ח. לקמן ד"ה בשעה שהקדימו וד"ה וידבר גוי בהעלותו. וביטול הוא: בלקו"ת ברכה שם: וביטול זה הוא.

וזהו ג"כ ההפרש בין תפלת שבת לתפלת חול, כי שבת הוא בחי' התגלות עונג העליון ישמחו במלכותך כו' ישבעו ויתענגו מטובך כו' הוא בחי' בן כרך שמתענג ונהנה כו' כנ"ל, וע"ז אמרו שמש בשבת צדקה לעניים, והענין כדכתי' שמש צדקה ומרפא בכנפי' כי שמש ומגן הו"ו הוא המרפא בחי' רופא חולים דהיינו בחי' חולת אהבה דכנסי' שבימות החול ע"ד רעש גדול דאופנים להשתפך נפשם כמ"ש חלו נא פני אל, ויחל משה מלמד שהחלה כו', אבל בשבת הוא בחי' רופא חולים ע"י גילוי בחי' שמש בשבת הוא בחי' (יסוד אבא כו') שמי הו"ו כו', עכת"ד הנאמרים ע"פ והי' מדי חדש הני"ל. נמצא למדנו מזה דבחי' עשיי' הוא הנק' כפר שזהו בחי' אופנים וגם הנהגת העולם בימות החול הוא ע"י ו"ק דעשיי' כו', ועולם הכסא שהוא עולם הבריאה נק' כרך שזהו בחי' שרפים הנק' בן כרך כו', וזהו בחי' שבת שאז הנהגת העולמות ע"י ע"ס דבריאה כו' דרך מעבר יצי' ועשיי'.

עו

ב) והנה צ"ל ענין עיירות גדולות שהם ממוצעים בין בחי' כפר וכרך הנ"ל, והוא בחי' ומדריגות חיות הקדש שהם ממוצעים בין שרפים לאופנים, כי הנה כרך הוא המוקף חומה מימות יהושע, משא"כ עיירות וכפרים הם פרוים ובלתי מוקפים חומה רק ההפרש בין עיר לכפר הוא, שעיר נק' כשיש בה עשרה בטלנים שבטלים ממלאכתן (ונונין משל צבור) כדי להיות מצויים תמיד בשעת התפלה בביהכנ"ס. וביאור ענין זה הוא כי בנשיי' יש ב' בחי' הא' הם בעלי תורה שתורתם אומנתם, והב' בעלי עסקים רק שעוסקים במצות וגמ"ח (בית אמי אמצאך בחוץ). והנה אני חומה זו תורה כמו עד"מ החומה העשוי' מאבנים נעשה מקיף ומגין להאדם אע"פ שהאדם הוא מדבר שלמעלה מהדומם דאבנים, כך עד"מ למעלה התורה נק' בחי' חומה שאותיות התורה נק' אבנים היינו לפי שנתלבשו בגשמיות בענינים גשמיים שבעוה"ז בתרומות ומעשרות, אך בהם מלוכש אור א"ס ב"ה הסוכ"ע מקיף עליון, וזהו אדון עוזינו צור משגבינו כו' בחי' מקיף, ולכן ארז"ל תורה מגינא ומצלל אפילו בעידנא דלא עסיק בה שהיא בחי' חומה, וזהו ענין על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים שחומת ירושלים היא בחי' מחו"ד לבושי המדות ולשם נמשך השמירה והמקיף וכמ"ש בתניא פ"ד וה' שלבושי מחדו"מ דתומ"צ גבוהים ממדות הנפש כו', ולכן גם* בן כרך כו' שהוא בחי' אהבה בתענוגים עכ"ז אין

וע"ז אמרו שמש בשבת צדקה לעניים: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז תק"ע ע' פה.

שם הו"ו: באוהית מג"א שם: גילוי שם הו"ו.

שבת שאז הנהגת העולמות ע"י ע"ס דבריאה: ראה גם תרי"א לך לך יג, א.

(בית אמי אמצאך בחוץ): ראה תרי"א תרומה פ, ב. לקיט שה"ש מד, ד. וראה גם לקיט האינו עד, ב -

אדות ב' הבחי' בנשיי'.

אני חומה זו תורה: ראה לקיט ואחתנו ו, א. אוהית בשלח ע' תרפ"א. שה"ש ע' שנו.

שחומת ירושלים היא בחי' מחו"ד לבושי המדות: ראה גם תרי"א וישב כט, טע"א.

גם בן כרך ... אהבה בתענוגים ... אין ערוך ... לגבי החומה והמקיף: בשולי הגילוי גרשם: "נה"י

ערוך אהבה זו לגבי החומה והמקיף הנמשך ע"י התורה, כי בחי' אהבה זו הוא רק לפי ערך השגתו לפום שיעורא דילי' ואף גם למעלה בגעה"ע נהנה רק מזיו כו' והוא בחי' ממכ"ע, אבל החומה והמקיף זהו בחי' סוכ"ע.

וזהו ענין שאמרו המוקף חומה מימות יהושע דוקא כי פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, פי' ענין חמה ולבנה כי הנה כת' כי שמש ומגן הוי' אלקי' דשם הוי' נק' שמש ושם אלקי' נק' מגן והוא בחי' מדת מלכותו ית' מלכות כל עולמים, והוא הנק' לבנה והיא בחי' ממכ"ע ונק' לכך המאור הקטן שכדי להיות התלבשות בעולמות ב"ע הוא ע"י צמצומים גדולים, ולכן יהושע נק' נער בחי' אנפי זוטרי, אך מ"מ יהושע קיבל ממש פני חמה כו' הוא בחי' המאור הגדול שהוא בחי' שם הוי' סוכ"ע שמאיר בבחי' מקיף מקרוב לבחי' ממכ"ע, והוא ענין כרך המוקף חומה, כי בחי' הכרך הם מבחי' עיר אלקינו שהוא מדת מלכותו כנודע ממאדיל אימתי גדול כו' כשהוא בעיר אלקינו הרי העיר מבחי' שם אלקים, אבל החומה והמקיף זהו שם הוי' וכשהכרך מוקף חומה היינו המשכת סוכ"ע בממכ"ע להיות בבחי' מקיף מקרוב עכ"פ והיינו ע"י אותיות התורה משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע כו' (ולכן למעלה בשרפים שהוא בעולם הבריאה נק' מוקף חומה כי בינה מקננא בכורסייא ובינה היא מקיף לזו"ג בסוד ופרוס עלינו סוכת שלומך, ועיין בפע"ח שער הסוכות, וזהו חומת אותיות חותם שהיא בחי' בינה).

ג) אך בחי' המשכת חומה זו זהו דוקא ע"י העסק בתורה כנ"ל אך מי שאינו יכול לעסוק בתורה כו' נק' בחי' בן עיר דהיינו בחי' גדול ה' ומהולל בעיר אלקינו, ויובן זה ע"ד הפרש בין חיות הקדש לשרפים שהוא הפרש בין בחי' רוח לבחי' נשמה שבחי' רוח הוא ההתפעלות באלקות כמ"ש רוח האדם העולה היא למעלה והיינו התעוררות וגילוי האהבה שבנפש אלקית כמ"ש במ"א בענין עבד עברי כו' וזהו בחי' ר"ק מקננין ביצי' דהיינו הגם שאין מאיר שם בחי' מוחין דגדלות להיות במדריגת בן כרך שמשיג בטוב ולכן גם החיות מתנשאים ברעש גדול כו', אך מ"מ יש להם בהמדות בחי' שלימות וזהו ענין

בעשי' כפר, חית ביצירה עיר גדולה, אך ב' שלישי חית העליונים איא לילות' רק בכ"ש עיר גדול אימתי גדול כשהוא בעיר כו'. חומת ירושלים לבושים דתורה גבוהים מאהבה בתענוגים, ממעל לר'.

פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה: ראה גם סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכב. אוה"ת ואתחנן ס"ע זצ ואלר. ובכ"מ.

מדת מלכותו . . העיר מבחי' שם אלקים: ראה אוה"ת נח תתר. א. שה"ש ע' תשנז ואלר. חומת אותיות חותם: ראה גם סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתקצח. תקס"ח ח"א ע' שפג (ובה"מ שם בח"ב ע' תתכה טו ב). לעיל ד"ה צדקת פרוגו. נח"ש במ"א בענין עבד עברי: אוה"ת משפטים ע' אקכט ואלר.

לילות רק בכ"ש: כיה בהכתי' דס' תרכ"ט (וכן נדפס באוה"ת מג"א שם ס"ע רעו). ולע"ע צ"ב פירושו.

ר"ק, אבל באופנים אין מאיר רק בחי' נהי' שהוא נחי' נפש שלמטה מבחי' רוח, והיינו למטה רק בחי' הודאה כו', וזהו כמשל בן כפר שרחוק מהמלך יותר מכן עיר דהיינו שאין לו רק בחי' הודאה כו' (והרעש גדול זהו כשרואה את המלך דהיינו לפעמים יתעורר ברעש גדול כו', משא"כ ר"ק דיצי' היינו מי שיש לו תמיד בכל יום בחי' ואהבת כו', וזהו ומהולל מאד בעיר אלקינו דוקא).

עח

והנה בחי' זו נק' עיר ע"ש שיש בה עשרה בטלנין וכו', פ"י שכל רוח ונפש כלולה מע"ס ג' שכליים וז' מדות, כי אף מי שיש לו רק בחי' רוח שהוא ר"ק מ"מ יש בהם בחי' מוחין השייך להמדות רק שאינו בחי' מוחין דגדלות כו', וכאשר האדם משים שכלו ומדותיו להש"ת הרי העשר בחינות שבנפש שלו בטלים ממלאכתן הגשמית ועוסקים במלאכת הש"ת. ויובן זה בחי' זו ג"כ למעלה כי הנה כדי להיות השפעת החיות בעוה"ז הגשמי הוא ע"י התלבשות בע"ס דעשי' וכמאמר תתברך כו' על כל שבח מעשה ידיך שבח"י זו נק' עשי' כמו כח המעשה עד"מ שהוא לבוש החיצון שבנפש, משא"כ מבחי' ע"ס דיצי' לא יכול להיות נמשך החיות בעוה"ז הגשמי שלא יכול להכיל השפע, כיא ש"ס יצירה משפיעים לע"ס דעשי' ומע"ס דעשי' נמשך החיות למטה, ולכן נק' ע"ס דיצי' עשרה בטלנים שבטלים ממלאכת השפעה לעוה"ז הגשמי ומ"מ הם המקורים המשפיעים לע"ס דעשי', וה"ז כמשל עשרה בטלנים שבטלים ממלאכתן ויושבין בביהכ"ס שהם באמת נטורי קרתא אעפ"י שאין עוסקים במלאכה כו' כי בזכותם משתמרים כל העיר ונמצא שמירתם הוא בדרך העלם ולא בגילוי כמו"כ השפעת ע"ס דיצי' מתלבש בע"ס דעשי' וההשפעה למטה באה מע"ס דעשי' כו' (ועמ"ש במ"א בענין שם אל אד' השולט בעשי' כו' שממנו נמשך לבוש הטבע משא"כ בגילוי ע"ס דיצי' כו') ודבר זה מצאתי להר"ר חיים כהן תלמיד הרח"ו ז"ל, ולכן נק' בחי' זו עיר גדולה שהיא בחי' מקבל מבחי' גדול הוי' כו' בעיר אלקינו שגדולה הוא בחי' חסד והיינו ר"ק דאצי' המתלבשים כו"ק דיצי' כנ"ל, והמשכה זו ע"י קיום ואהבת כו' שאהבה בחי' חסד והיינו בחי' ר"ק שבנפש, וזהו שארז"ל בטלנים הם כדי להיות מצוים תמיד בעת התפלה שהוא זמן התעוררות בחי' ואהבת כו'.

וזהו מגילה נקראת כ"א עד בט"ו, כי י"א הם בחי' ו"ה, וט"ו הוא י"ה, והיינו כי כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בט"ו להיות כי

השפעת החיות בעוה"ז... ע"י התלבשות בע"ס דעשי' ראה גם ת"א לך יג, א. ועמ"ש במ"א בענין שם אל אד' השולט בעשי' לקרי' מסעי פס, סעיב.

ודבר זה מצאתי להר"ר חיים כהן תלמיד הרח"ו ז"ל: בס' טור ברכת הלי' פורים סי' תרפ"ח. ראה גם אה"ת דרושים לשי' ע' איתסו, חיל: ע' נטויכ סי' תרפ"ח כענין איהו עיר גדולה כו' כי עשרה בטלנין הם ע"ס דודא דאצילות כשמלוכשים ביצירה להחיות העולמות נק' בטלים ממלאכתם כי המלאכה ששת ימים עשה נמשך ע"י ע"ס דיצירה וע"ס דאצי', וע"ס דודא דאצי' אע"פ שמלוכשים בע"ס דיצירה נק' בטלנים שבטלים לאא"ס, וע"י נק' עיר גדולה שמאיר בה גדול העולמים כו'.

בינה מקננא בכורסייא היא עולם הבריאה לכן קורין בט"ו נגד בחי' י"ה, אבל כפרים ועיירות גדולות שהם בחי' יצ' ועשי', ונודע כי ז"א מקננא ביצי' ומל' בעשי' לכן לפעמי' ב"א הוא בחי' י"ה של ש' הוי' היינו בחי' ז' וז"נ כו'.

(בס"ד, פ' תשא ופורים).

עט

ויבן בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו, וארז"ל במד"ר משל דהמן רשיעא לעוף שעשה קן על שפת הים ושטף הים את קנה אמר איני זו משם עד שנעשה הים יבשה והיבשה ים, מה עשה נטל מים מן הים בפיו ושוּפַך ליבשה ונטל עפר מן היבשה ומשליך לים, בא חבירו ועמד לו על גביו ואמר ביש גדא וטמיץ מזלא סוף סוף במה את יכיל, כך אמר לו הקב"ה להמן הרשע אי שוטה שבעולם אני אמרתי להשמידם כביכול ולא יכולתי שנא' (תלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו, ואתה אמרת להשמיד להרוג ולאבד כו' חייך רישך מתורם חלף רישיהון, דאינון לשויבא ואת לצליבא.

ולהבין זה יובן ע"פ מ"ש במד"ר פ' כי תשא פמ"ג ע"פ ויחל משה עשה את המר מתוק, וכן ת"א ע"פ מה מתוק מדבש מה חלי מדובשא, ושם במד"ר אמר ר' ברכי' בשם כו' כיון שבאו ישראל למרה כו' התחיל משה מהרהר בלבו ואמר המים למה נבראו מה הנאה יש לעולם מהם וידע הקב"ה מה שמשם מחשב אמר לא תאמר כן ולא מעשה ידי הם יש דבר בעולם שלא נברא לצורך כו' אלא אני מלמדך שנא' ויורהו ה' עץ כו' וימתקו המים אין ויורהו אלא לשון לימוד, וכשבאו ישראל למדבר וביקש האלקים לכלותן כו'

ויבן בעיניו: תוכן המאמר נמצא גם בד"ה ויחל משה שבאוה"ת תשא (כרך ה) ע' איתתקצ ואילך [וראה ע' ב"י ואילך]. ביד ואילך. אה"ת מסעי ע' אישעט ואילך. סוד"ה ויבן בעיניו תשכ"ו. וראה ד"ה. איתא במדרש משל להמן רשיעא באוה"ת מג"א (הוצאת תשי"ג) ע' רסד ואילך. המאמר שלפנינו נמצא ג"כ בכתי' 1029 יט, א [הנחות כ"ק אדמו"ר מהר"ש]. וראה מאמר זה בשינויים כו' בס' פלח הרמון ע"ס שמות ע' שע ואילך [בכותרת: ש"ק פ' צו קודם המנחה רחב"ת [תרס"ז]]. בא חבירו... ואמר... כך אמר לו הקב"ה להמן הרשע: איתא במדרש משל להמן רשיעא שבאוה"ת מג"א שם ע' רסד מקשה: ולכאורה תמוה איך במשל אמר בא חבירו ועמד לו על גביו, ואיך יצדק כן בנמשל שהוא מה שאמר לו הקב"ה, באיזה דרך יתייחס הקב"ה לחבר לו חלילה, וקושי' זו מבואר באלשיך ע"י"ש הבאור בארוכה. וראה ע"ז ד"ה ויבן בעיניו תשכ"ו. ולהבין זה: בהנחת הריה מפאריטש שם נוסף: והנה להבין איך שיך לומר ולא יכולתי הלא הוא כל יכול ואין נמנע מאתו ית'.

אמר משה רבש"ע בקשת לאבד את ישראל כו' לא כן אמרת לי במרה עשה את המר מתוק, אף עכשיו חלי מרירותן של ישראל ורפא אותן הוי ויחל משה כו'.

ולהבין זה הנה איתא בזהר בראשית ענין מהפך מחשוכא לנהורא ומיריא למיתקא, הנה כתי' ויקרא אלקי' לאור יום ולחשך קרא לילה, וצ"ל ד' לשונות אלו אור וחשך ויום ולילה, שלכאור אור ויום הוא א' וחושך ולילה הוא א'. והענין דהנה אור וחשך הם בחי' מדות עלינות חר"ג, אור הוא בחי' חסד, וחשך הוא בחי' גבורה, והנה מדת החסד מאיר ביום כמ"ש חסד אל כל היום, וכמשארד"ל אידלי יומא אידלי קצירא, לפי שביום מאיר בחי' מדת החסד בחי' אור כו', אכן כלילה הוא בחי' חשך בחי' גלות שנמשל ללילה, ולכן בדכ"נ נק' העוה"ז בשם לילה והעוה"ב בשם יום כו'. וזהו מ"ש להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות, פי' כי בבוקר שהוא בחי' יום מאיר בחי' מדת החסד, אכן בלילה בחי' חשך עז"נ ואמונתך בלילות, פי' אמונה כי הנה יש ב' בחי' ברכה והודאה, פי' הודאה הוא רק בחי' הביטול מחמת ההודאה אף שאינו משיג איה ומה, שזהו בחי' החשך וההעלם שאינו מבין הענין כמו שהוא דאם הי' מבין בטוב אינו שייך לאמר לשון הודאה, של' מודה משמע הגם שאינו מבין מ"מ הוא מודה לדבריו. ויובן ענין זה למעלה כי הנה כדי שיהי' מאתו ית' בחי' מל' ש' אלקי' מקור כל העולמות הוא ע"י גבורות וצמצומים רבים וכמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, שכדי להיות בחי' מלכותך מכ"ע זהו ע"י גבורתך להתלבש בבחי' דבור כו' כמ"ש במ"א בד"ה תקעו בחדש שופר (תרס"ז), ובריבוי ההשתלשלות נעשה ונתהוה בחי' העלם גמור שאינו יכול להשיג כלל כ"א בחי' הודאה שמודה שכן הוא אף שאינו משיג מחמת החשך וההעלם כו', וזהו ואמונתך בלילות בזמן הגלות שנמשל לחשך שאינו מושג גילוי אלקותו ית' וזהו רק בבחי' אמונה כו'.

אך הנה כתיב נר הוי' נשמת אדם שנש"י נמשלו לנרות כמו שהגד מאיר את החשך כך נש"י הם הממשיכים בחי' ש' הוי', כי הנה כל אדם

מהפך מחשוכא לנהורא ומיריא למיתקא: באוה"ת תשא שם גוספי: ויש להבין הפרש בין אתהפכא חשוכא לנהורא לבחי' אתהפכא ממרירו למיתקא. בהבא להלן ראה גם תי"א מקץ מב, א. לקי"ת דרושים לשי"ש סד, ב.

שביום מאיר... בלילה הוא בחי' חשך: ראה גם תרי"א מג"א צד, ד. לקי"ת פנחס עט, ד. — בכ"ז ראה בארוכה לקמן ד"ה יחד לבנינו.

להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות: ראה סידור עם דא"ח קפט, א. פירוש המילות לאדהאמ"צ פא, ב. יש ב' בחי' ברכה והודאה: בהבא להלן ראה לקי"ת דברים א, א.

כמ"ש במ"א בדיה תקעו בחדש שופר (תרס"ז): ראה אוה"ת דרושים לר"ה ע' אשמו ואילך. וראה גם סה"מ תריכ"ח ע' קעג.

נר הוי' נשמת אדם שנש"י נמשלו לנרות: בהבא להלן ראה גם לקי"ת ואתחנן ב, א.

מישראל חייב לברך מאה ברכות בכל יום, וע"י הברכה ממשיך בחי' ש' הוי' באמרו ברוך אתה הוי' ברוך הוא בחי' המשכה שממשיך בחי' ש' הוי', והנה פי' ש' הוי' הוא מקור התהוות האור והגילוי וגם בחי' ההעלם הנעשה מריבוי הצמצומים דש' אלקים הנה קודם שנתצמצמו בבחי' אותיות הדבור הם כלולי' בשם הוי' ושם הם ג"כ בבחי' הגילוי, והי' עד"מ שאנו רואים באדם שיש בחי' מחשבה ודבור והיינו שבתחלה הדבור הוא כלול במחשבה ואח"כ יוצא מהעלם אל הגילוי בדבור, וכמו"כ למעלה יש ג"כ כמה בחי' השתלשלות, אכן ש' הוי' הוא מקור ההשתל' וראשיתו שהוא האור המאיר בכללות ההשתל', ולכן באמרם ברוך אתה הוי' ממשיכ' בחי' אור הוי' וקדושתו להיות מאיר גם במקום החשך כו', וזהו נר הוי' נשמת אדם שנשי' ע"י הברכות ממשיכ' בחי' ש' הוי'. אך הנה כת' כי אתה תאיר נרי והוי' יג' חשכי שמשמע שהוא ית' מאיר נר דנשי', ובאמת שניהם אמת כי כדי שיהי' כח בנשי' להמשיך בחי' נר הוי' זהו ע"י שניתן להם כח מלמעלה להאיר החושך שזהו בחי' כי אתה תאיר נרי להיות נר הוי' נשמת אדם.

וזהו ענין להפך חשוכא לנהורא היינו להיות מאיר ש' הוי' גם במקום החשך וההעלם, ובעבודה זהו מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי', והיינו כאשר יתבונן שבים כלול בכלל מדת הלילה והחשך וע"י שם הוי' מאיר את הלילה שזה"ע מדת היום שכולל מדת לילה, כך והשבות אל לבבך שיש ג"כ ב' לבבות כו' כמ"ש במ"א, כי הוי' הוא האלקי' שבשרשו למעלה הוא בחי' הוי' ואלקי' ובאמת ע"י העבודה מאיר ש' הוי' בשם אלקים כו' להיות יחוד הוי' אלקי' בחי' מחשוכא לנהורא.

וענין מרירא למיתקא, הנה יש שקדים המרים ושקדים מתוקין ואין לך עשב שאין לו מזל כו', ובשרש למעלה יש ב' השפעות כי שקד הוא ל' השפעה כמו שוקד אני על דברי כו', והיינו שבבחי' ההשתל' יש ב' מיני המשכות חו"ג, חסד הוא בחי' מתיקות וגבורה הוא בחי' מרירות, והנה כת' שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, וצ"ל מה שבכל משנה תורה אמר משה לשון ה' אלקיכם, ובק"ש אמר ה' אלקינו שכלל גם עצמו ג"כ בבחי' זו, הנה ארז"ל ע"פ ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד אטו האידינא לאו אחד הוא, ותיירצו על מ"ש הוי' אחד לא כעוה"ז העוה"ב כעוה"ז על הטוב מברך הטוב והמטיב ועל הרעה מברך דיין האמת, אבל לע"ל כולו הטוב והמטיב, ועל מ"ש

ש' הוי' הוא מקור התהוות האור והגילוי: באוה"ת תשא שם ע' א'תתקצב נוסף: ששם הוי' הוא בחי' אור וגילוי שמאיר את חשכת עוה"ז כי ביום מאיר י"ב צירופי הוי'.
 שיש ג"כ ב' לבבות כו' כמ"ש במ"א: לקו"ת ואמתנו ז' ד.
 וננין מרירא למיתקא... שקדים המרים ושקדים מתוקין: בהבא להלן ראה אוה"ת תשא שם ע' א'תתקצב ואילך. וראה גם שם ע' א'תתקצט.

ושמו אחד תירצו, עכשיו לא כמו שאני נקרא אני נכתב, נכתב בשם הוי' ונק' בשם אד' ולעיל נק' בשם הוי' ונכתב בשם הוי', ולהבין זה הנה בעוה"ז יש ב' מיני השפעות חו"ג ולכן על הטובה מברך הטוב והמטיב על השפעת החסד והטוב, ועל ההיפך מברך כו' שהוא בחי' השפעת הגבו' כו' ולכן לא כמו שאני נכתב אני נקרא נכתב בשם הוי' ונקרא בשם אד', כי אדנ"י הוא א' דין, והיינו שבחי' הדינים והגבורות נמתקים ע"י האלף בחי' א' דאה"י בחי' מופלא פלא כו', אבל לע"ל כולו הטוב והמטיב כי לית שמאלא בהאי עתיקא שאין שם בחי' גבורות כלל והגבורות הם ג"כ חסדים כו', ולכן לע"ל נכתב בשם הוי' ונק' בשם הוי', והנה בק"ש אומרים הוי' אלקינו הוי' אחד, ופרש"י מה שלע"ל יהי' הוי' אחד כו' כעת הוא הוי' אלקינו, והיינו שנש"י יכולים להמשיך בחי' זו עכשיו ג"כ, וזהו ענין טעמין מריין למתיקין, שאפי' המרייות יבין שזהו מתיקות וחסד וכמ"ש חושך שבטו שונא בנו וכמ"ש ודרך חיים תוכחת מוסר שזהו בחי' זיכור וחסדים, וזהו טעמין מרייא למיתקא שיבין ויטעום המרייות כאילו הם השפעות המתיקות והחסדים כי חושך שבטו שונא בנו.

והנה עיקר הממשיך המשכה זו זהו משה שזהו ענין מ"ש ויחל משה שהמתיק הגבורות כמו שהם למטה שימתקו ויהיו מתוקים, כי בחי' טעמין מרייא למיתקא זהו רק שמבין שכך צריך להיות ונדמה לו ממש כאלו הם השפעת החסדים כי זהו כדי לזכך כו', אבל משה הי' ממשיך למטה ממש שלא יהי' מרייות כלל כ"א מתיקות וכמ"ש וימתקו המים שהמתיק אותם למטה ממש והיינו כי משה הי' מן המים משיתיהו מן המים העליונים שלמעלה מהפרסא הא' שהוא בחי' מו"ס אשר לית שמאלא בהאי עתיקא, וזהו ענין הציץ ג"כ שהוא בחי' אסתכלותא דעלמא עילאה בעלמא תתאה כו', והארה מבחי' זו הי' ג"כ נחום איש גם זו שהי' אומר גם זו לטובה כנודע, ולכן נעשה לו נס בגילוי שהעפר שהביא היו יקרים יותר מאבנים טובות שלכן מלאו לו אבנים טובות תמורת העפר כמשארז"ל בתענית דף"ג ע"א, אך העיקר הוא משה כמארז"ל בשגם זה משה, בשגם גימ' משה שמשא הוא המשיך בחי' זו למטה

פב

שאפי' המרייות יבין שזהו מתיקות וחסד... זיכור וחסדים: ראה גם לקריית חתק סב, א. תניא פכיו (לג, א. אגהיק סי' יא (קטו, ב). סי' כב (קלד, ב).

ודרך חיים תוכחת מוסר שזהו בחי' זיכור וחסדים: באוה"ת תשא שם: שדרך חיים שהוא העוה"ב או פנימיות התורה כו', הנה הוא נמשך ע"י תוכחת מוסר דוקא כי ע"י היסורין נזדכך הכלי עד שיוכל לקבל גילוי הפנימיות.

שיבין ויטעום המרייות כאילו הם השפעות המתיקות: באוה"ת מסעי ע' אשעט מוסיף: וז"ל שע"י שטועמין בהם טעם מתוק ע"י ההתבוננות שאין רע יורד מלמעלה ומלוכש בזה טוב הגנוז כמ"ש באגהיק סי' ייא עיי' באמת נמתק הדין.

משה רבי מן המים משיתיהו מן המים העליונים: ראה תירא שמות נא, ד. יתרו סט, א. משפטים עי, סע"ב. וזהו ענין הציץ... אסתכלותא דעלמא עילאה בעלמא תתאה: ראה בארוכה לעיל דיה ועשית ציץ. נחום איש גם זו שפי' אומר גם זו לטובה: ראה גם לקריית חתק סב, א.

שזהו ענין ויחל משה חלו מרירותן של ישראל שהצדיקים מהפכין מדה"ד למדה"ר, וזהו לולי משה בחירו כו', כי הנה ארז"ל כ"מ שנא' לולי אינו אלא זכות אבות שנא' לולי אלקי אבי אברהם, ולכן אמר משה זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב בזכות אבות כו', והנה לולי ביר"ד ולולא באל"ף הם פ"י אחד, וענין לולא באל"ף הוא לו לא, לו בוא"ו ולא באל"ף, והנה מצינו בהרכבה מקומות שלו בוא"ו הוא אחד עם לא באל"ף, כמ"ש כי אל דעות הוי' ולא נתכנו עלילות, כתי' באל"ף וקרי בוא"ו, וכמ"ש הוא עשנו ולא אנחנו, כתי' באל"ף וקרי בוא"ו, בכל צרתם לא צר כתי' באל"ף וקרי בוא"ו. והענין כי וא"ו הוא בחי המשכה כמ"ש במ"א בענין קדש וא"ו שהוא המשכה מבחי' קדוש כו', וזהו ענין מדת חג"ת אברהם יצחק ויעקב שהעולם מתנהג ע"פ המדות מרירות ומתיקות כנ"ל, והנה לא באל"ף פירושו אשר להתם אינו נוגע כלל כו', ואעפ"כ ע"י לו בוא"ו מגיע לבחי' האל"ף כמ"ש בזהר להתם מטי עקתא דישראל שאע"פ שאינו נוגע כלל עכ"ז ע"י התעוררות רח"ר מגיע לבחי' אל"ף אשר לית שמאלא שמשם יומשך למלאות כל הפגמים כו' כמ"ש באורך במ"א בד"ה והפכתי אבלם לששון בסוף הדרוש.

ומעתה יובן המד"ר מה שהמן רצה לאבד את ישראל ואמר לו הקב"ה אני אמרתי להשמידם ולא יכולתי ואתה אמרת כו', הנה כתי' ואלה המלכים אשר מלכו לפני מלך לבנ"י, שד' מלכים קדמאין דתהו קדמו לבחי' התיקון, וזהו ענין ראשית גוים עמלק שעמלק הוא ראשית הוי' מלכין קדמאין כו', ולכן רצה המן שבא מעמלק שיכרע לו מרדכי באמרו שגם זקיניו יעקב כרע והשתחוה לעשו זקיניו, והיינו לפי ששרש עשו הוא מעולם התהו שקדם לתיקון בחי' יעקב כו', אך מרדכי השיב לו זקיני לא השתחוה לזקניך גם אני לא אשתחוה לך כי בנימין לא נולד עדיין בעת שכרע יעקב לעשו כמ"ש במד"ר באורך וכמ"ש ביפ"ת ע"ש, ובאמת אם ה' נולד בנימין לא ה' צריך יעקב להשתחוות לעשו כו'. והענין הוא דהנה טענת המן ה' מפני ששרשו מעולם התהו שקדמה לתיקון, אכן באמת הנה תהו ותיקון שניהם הם רק הארה, שעולם התהו הוא ג"כ רק הארה בעלמא כו', ולכן לגבי בנימין שהוא

פג

וזהו לולי משה בחירו: בהבא להלן ראה אוה"ת תשא שם ס"ע ב"ג.

וא"ו הוא בחי' המשכה כמ"ש במ"א: ראה חו"א משפטים עה, ב. קיא, ב. לקרית אמור לב, ג. בהעלותך

ל, ד. שה"ש כא, ב. לו, ד. ועוד.

כמ"ש באורך במ"א בד"ה והפכתי אבלם לששון בסוף הדרוש: ס' מאמרי אדה"י גביא"ם ס"ע רטו. וראה

גם אוה"ת מסעי ע' אישפן. ואוה"ת תשא שם ע' ב"ג.

ראשית גוים עמלק . . . ראשית הוי' מלכין קדמאין: ראה בארוכה ס' מאמרי אדה"י תקס"ב ע' קסו ואילך.

תקס"ג ע' קצה ואילך. ובכ"ז.

המן . . ששרשו מעולם התהו: בהבא להלן ראה בארוכה אוה"ת מג"א שם ע' רסה ואילך. ד"ה רכז

בעניני תשכ"ו.

בשרשו יותר נעלה משניהם כו' כי עולם התהו הוא רק מבחי' יו"ד דשם ס"ג שנפל בשבירה כו', אכן הנה כתי' כי גאה גאה ותרגום אתגאה על גאותא שהמן שהוא בחי' גיאות בחי' חוצפה אתגללה עליי, וכמ"ש ואם זרוע כאל לך עדה נא גאון וגובה, משמע שכדי להשפיל בחי' גיאות זהו ממקום גבוה מאד, ולכן אמר לו אני אמרתי להשמידם ולא יכולתי ואתה אמרת להשמיד להרוג ולאבד חייד רישך מתורם הם לשינוא ואת לקטלא שנמשך מבחי' גאה גאה, וכאשר נמשך מבחי' גבוה מאד אזי נדחה הקליפה והרע דעמלק והמן (כי אפי' במקום אשר אם צדקת, הנה זהו רק בבחי' החיצונית ממקום ההוא, אבל בבחי' הפנימית נש"י הם העיקר שזהו ענין אם לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו עאכ"כ וכמו שארז"ל ולא תהא כהנת כפונדקית כו' כמ"ש במ"א).

ולשון המשל במד"ר לעוף שעשה קן על שפת הים שטף הים את קנה, פי' ים ויבשה הוא בחי' ב' דעות ד"ע וד"ת, ים הוא בחי' עלמא דאתכסי' בחי' ד"ע בחי' נש"י, ויבשה בחי' ממכ"ע בחי' ד"ת שלמטה היש שזהו בחי' עמלק והעוף עשה את קנה על שפת הים (פי' קנה י"ל ע"ד ואם בין כוכבים שים קינך כו'), שטף הים את קנה שזהו בחי' דחיית הקליפה דעמלק, וזהו שנא' בהמן ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו, דהנה בירושלמי ספ"א דפיאה ארז"ל שמה שאמרו מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ומח' רעה אינה מצרפה, הני מילי בישראל אבל בעכו"ם כהיפך שמחשבה טובה אינה מצרפה ומחשבה רעה מצרפה כאילו כבר עשה, ומביא רא"י מקראי, והובא ירושלמי זו בתוס' בקדושין דל"ט ע"ב. ומאחר שהמן חשב מחשבה רעה ה"ה כאלו כבר קיימה, וה"ז כמשל העלוקה שלאחר שמוצצת הדם מתה, וכך כתי' עת אשר שלט האדם באדם לרע בשליטת אדם בליעל באדם דקדושה הוא לרע לו בכדי להוציא הניצוצות מה שנבלע בו, ומאחר שבמח' חשב המן על היהודים להשמיד להרוג ולאבד הקב"ה מצרפה למעשה כמו שכבר עשה ונמצא ע"י שליטה זו של אדם בליעל באדם דקדושה כבר יצאו ממנו כל הניצוצות שהיו בו ולכן תלו אותו ואת בניו על העץ כו'.

פד

אמרה איני זו מכאן עד שאעשה מים יבשה ומיבשה ים היינו להשמיד את כל היהודים, אמר הקב"ה אני אמרתי להשמידם ולא יכולתי ואתה

ואם זרוע כאל לך: ראה בארוכה אה"ת מג"א שם. ס' מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' קפט. אה"ת וראו ע' רלא. ד"ה ראה נתתיך אליקים לפרעה תרל"א, עור"ת (טה"מ עור"ת ע' קכט), תשס"ו.
בבחי' הפנימיות נש"י הם העיקר... כמ"ש במ"א: ראה אה"ת מג"א (הוצאת תש"נ) ע' קסז, וע' קפ.
וראו גם שם ע' סא. תרא קכ, רע"א. לקי"ת חקק נט, סע"א. ובכ"מ.
ים ויבשה... ד"ע וד"ת: ראה בארוכה ס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תה ואילך. ביאוריו לאדוהאמ"צ מג, סעיב ואילך. ולהצ"ע ע' ריג.
אני אמרתי להשמידם ולא יכולתי: באה"ת תשא שם ע' בייג מוסיף: ואפ"ל אני אמרתי היינו ע"פ מדות

אמרת כו' חייך הם לשיזבא ואת לקטלא, ובזה יובן מ"ש במאו"א בשם דברי הגדה, ויאמר המן זו מדה"ד למלך אחשורוש שראשית ואחרית שלו, והיינו כי מדה"ד הוא בחי' אני אמרתי להשמידם שהוא בחי' מדה"ד בשורש, וכמו"כ המן למטה רצה ג"כ לעשות כזה אמר לו הקב"ה חייך הם לשיזבא ואת לצליבא, והיינו כי ע"י שנש"י מהפכין מחשוכא לנהורא וממרירא למיתקא ע"י"ז ממשיכים מבחי' ואו"ס דלית שמאלא בהאי עתיקא, לכן גם כשמגבי' א"ע לקבל מבחי' אם תגביהי כנשר ובין כוכבים שים קנך גם משם אורידך נאום הוי' שבפנימי' העיקר שיומשך לנש"י כו', לכן הם לשיזבא ואת לצליבא כו'.

פה

בס"ד. ש"פ ויק"פ, פ"פ, ק"ט.

וידבר ה' כו' זאת חוקת התורה אשר צוה הוי' כו' ויקחו אליך פרה אדומה כו', וצ"ל מ"ש ב"פ הוי' הלא נא' תחלה שהוי' דיבר אל משה והי' צריך לאמר זאת חוקת התורה אשר אני מצוה, או סתם זאת חוקת כו' ויקחו, ולמה נא' פעם שני אשר צוה הוי'. וגם צ"ל לשון חוקה הנאמר במצות פרה אדומה. הנה כתי' (תלים קי"ט) יהי לבי תמים בחוקיך וארז"ל במד"ר פ' בא פ"ט זה חוקת הפסח וחוקת פרה אדומה למה ששניהם דומים זל"ז, בזה נא' זאת חקת הפסח ובזה נא' זאת חוקת התורה, ואי אתה יודע איזה חוקה גדולה מזו משל לשתי מטרונות דומות שהיו מהלכות שתיהן כאחת נראות שוות מי גדולה מזו אותה שחברתה מלוה אותה עד ביתה והולכת אחרי' כך בפסח נא' בו חקה, ובפרה נא' בה חקה ומי גדולה הפרה שאוכלי פסח צריכין לה שנא' ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת. ולכאוי' צ"ל מאחר שאמר תחלה למה ששניהם דומות זל"ז ומה שאמר את"כ ואי אתה יודע איזהו חוקה גדולה מזו

דאצי' הנקי' דא ששם יש מדת הדין שמחמת זה נתחייבו, לא יכולתי היינו ע"י שמשא בחירו עמד בפרץ, ע"ד תי' עולה עד הכתר ומשם המשיך להמתיק הדין. והנה המן יניקתו מסיגי הדין ולכן זהו קיו' אם מדה"ד כעצמה לא יכלה כו' כיש וקיו' להבדיל בחי' המן שניקתו מסיגי הדין כו'.
מ"ש במאו"א . . . אחשורוש שראשית ואחרית שלו: ראה גם אודות' תשא שם ע' בייג. ונת' בדיה ויהי בימי אחשורוש שבארה"ת מגיא (הוצאת תשי"ג) ע' ג. סה"מ תרס"ט ס"ע קנד ואילך.

וידבר ה' כו' זאת חוקת: כמה מעניני המאמר בקיצור – באודות' חוקת ע' תשע"ד. וראה גם שם ע' תשצ ואילך. תמיד ואילך. שם (כרך ה) ע' איתרכב. איתרלה. איתרלה ואילך.
לחלק הב' של המאמר ראה ד"ה ויקחו אליך באודות' חוקת ס"ע תשעז ואילך. המאמר נתבאר באריכות בדיה זו: סה"מ עטרות ע' שיג ואילך. סה"מ תרפ"א ע' קצט ואילך. תשכ"ט [ש"פ פרה]. תשמ"ח [ש"פ פרה].
יהי לבי תמים בחוקיך . . . חוקת הפסח וחוקת פרה אדומה: בהבא להלן ראה אודות' חוקת שם ע' תשעז.

הלא הם דומות, אך הענין שהכוונה שהם דומות ששניהם הם חוקות כי יש במצות שהם צוויים ויש שהם חוקות, ובוזה הם שניהם שוים ששניהם הם חוקות אך איזהו חוקה גדולה מחברתה אותה שחברתה מלוה אותה, כך אוכלי פסח צריכי לפרה בו, אך עדיין צ"ל הלא ארז"ל במד"ר ר"פ תצא ע"פ אורח חיים פן תפסם נעו מעגלותי לא תדע (במשלי ה') אר"א בר כהנא אמר הקב"ה לא תהא יושב ושוקל מצותי של תורה כענין שנא' ושקל בפלס הרים לא תהא אומר הואיל ומצוה זו גדולה אני עושה אותה ששכרה מרובה והואיל וזו מצוה קלה איני עושה אותה, מה עשה הקב"ה לא גילה לבריות מתן שכרן של מצות מנין שנא' נעו מעגלותי לא תדע בו, חוץ משתי מצות החמורה שבחמורות והקלה שבקלות, חמורה שבחמורות כיבוד אב ואם ומתן שכרה אריות ימים, והקלה שילוח הקן ומתן שכרה אריות ימים, ונמצא כי לא יאות לחשוב איזהו מהן גדולה, ומפני מה אמרו איזהו גדולה מזו.

ולהבין כ"ז צ"ל שורש ענין מצות חוקת הפסח שהי' על ענין יצ"מ אשר נצטוונו לזכור יציאת מצרים בכל יום כמ"ש למען תזכור את יום צאתך מאמ"צ כל ימי חיך ודרש בן זומא ימי חיך הימים כל ימי חיך להביא הלילות והיינו שגם בלילות צריך לזכור ענין יציאת מצרים וכ"ש בימים בו, והענין הוא דשורש ענין גלות מצרים הי' בכדי שיהי' גילוי שם הוי' וכמ"ש בתחלת סיפור גאולת מצרים וארא אל אברהם בו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם, רק ע"י שעבוד מצרים וכו' לגילוי שם הוי' כמ"ש לכן אמור לבני' אני הוי' והוצאתי אתכם בו' שהגאולה הי' מבחי' שם הוי' בו'.

פ

והענין הוא דהנה כתי' בראשית ברא אלקים שברא"ע הי' ע"י שם אלקים, וכנודע ממארו"ל שהרקיעים היו מתפשטים עד שגער בהם הקב"ה ואמר להם די, וז"ע שם שדי שאמר לעולמו די, ומבחי' שם שדי הוא שרש כל ההעלמות וההסתרים שכל בחי' לגבי הגבוה ממנה הוא רק משל לבד, וכנודע בכל עולם שנה נפש שכל בחי' שלמטה הוא משל לגבי שלמעלה הימנו עד"מ האר"י שלמטה הוא רק משל לבחי' האר"י שבמרכבה שאומר קדוש וברוך, וכן האר"י דבריאה הוא רק משל לגבי בחי' החסד דאצי' שנק' ג"כ אר"י, וכן האר"י שבאצי' הוא בחי' החסד דאצי' הוא רק כמו משל לגבי בחי' החכ' שנק' ג"כ

גלות מצרים . . . שיהי' גילוי שם הוי' ראה גם אה"ת ואר"י רמ.

והענין הוא דהנה כתי' בראשית ברא: כהבא להלן [עד פיסקא .אך עדיין ציל"ן] ראה ד"ה ויצוים שבספרים תרכ"ז ע' פו ואילך. וד"ה ויהי סיני (והי' מטפר) שבספרים תרכ"ז ע' קמו ואילך. וראה גם הגהות לד"ה ויצוים שבאה"ת ואר"י ר"ז ואילך. אה"ת משפטים (כר ח) ע' גילו ואילך. ובארוכה לקמן ד"ה מי כמור.

וכנודע . . . שכל בחי' שלמטה הוא משל לגבי שלמעלה הימנו עד"מ האר"י שלמטה: ראה בכ"ז אה"ת ואר"י ע' קצו. ובארוכה לקמן ד"ה מי כמור ובהנסמן שם.

ארי' כמ"ש וירא ראשית לו, שראשית היא בחי' ראשית חכ', וארי' הוא אותיות ארי', וכן בחי' ארי' דחכ' הוא רק כמו משל לבחי' הכתר שנק' ג"כ ארי' כמ"ש ארי' שאג מי לא יירא ה' אלקים דיבר מי לא ינבא ואיתא בספרים שזהו בחי' הדבור דאנכי הוי' אלקיך שהוא בחי' הכתר. וכן עד"ז בכל שארי הנבראים דבי"ע הנה כל בחי' הוא רק משל לגבי שלמעלה הימנו, ועז"ז וידבר שלמה שלשת אלפים משל, פי' שלשת אלפים מדרגות שכל בחי' לגבי שלמעלה הימנו הוא רק כמו בחי' המשל לגבי השכל, ושלשת אלפים מדרגות הם כנגד ג' עולמות ב"ע, ושלמה שהי' בחי' מל' דאצי' השיג שלשת אלפים מדרגות שכל א' הוא משל לחבירו, להיותו המקור לג' עולמות ב"ע כו', לכן השיג ג' אלפים מדרגות שכל א' הוא משל לגבי שלמעלה הימנו.

וזהו שארז"ל במד"ר פ' תרומה כל מה שברא הקב"ה למעלה ברא למטה, למעלה שרפים עומדים ולמטה עצי שטים עומדים, שנמשלו המלאכים לעצי שטים, וכן כתיב או ירננו עצי היער שקאי על המלאכים שנק' בשם עצי היער, וכן כתיב כי האדם עץ השדה שנמשלו המלאכים והאדם לעצי השדה, והיינו שכמו עצי השדה הם בחי' צומח שצומח מקטנות לגדלות, שתחלה הוא קטן עד שמתגדל ונעשה אילן גדול, ועד"ז יוכן במלאכי מעלה שהגם שמלאך מיכאל עד"מ הוא מבחי' החסד והאהבה מ"מ קודם שאומר שירה או קודם השליחות ששולחין אותו המדה אצלו בקטנות, וכששולחין אותו או בשעת שאומר שירה מתגדל האהבה בתוקף עוז, ולכן המלאך בעת השליחות יכול לקרות עצמו בשם שולחו כמ"ש בי נשבעתי נאום הוי', וכתיב ותקרא שם הוי' הדובר אלי, והיינו שבשעת השליחות הוא בטל כ"כ לגבי המשל עד שנקרא כל מהותו ע"ש המשלח הרי נגדל בחי' המדות שלו מכמו שהיו, וה"ז כמשל הצומח. ועד"ז הוא מה שנמשל האדם לעץ השדה, היינו שבחי' המדות שבאדם נמשלו לצומח שכמו עץ הצומח הנה הוא צומח מקטנות לגדלות, כמ"כ מדות שבאדם קודם התבוננותו בגדולת הבורא הם קטנים וכשמתבונן ומעמיק דעת בגדולת הבורא מתגדל המדה בתוקף עוז האהבה ביתר שאת ויתר עז מכמו

ארי' שאג . . . ואיתא בספרים שזהו בחי' הדבור דאנכי הוי' אלקיך: ראה גם שמור פכ"ט, ט: אנכי היא ההי"ד ארי' שאג מי לא יירא. הובא ונת' כאהי"ת דרושים לתנ"ש ע' רכא. דרושים לריה ע' איתכת. נ"ד עה"פ ע' תמו. וראה אהי"ת יתרו ע' תתקלא [ישם מביא גם מהמארי' שארי' בחי' כתר].
וידבר שלמה שלשת אלפים משל . . . ג' עולמות ב"ע: ראה גם תו"א מקץ מב, ב. מג"א צח, ב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שו [ובהמ"מ שם]. סה"מ מלוט ח"ג ע' לו. סה"ש חשמי"ט ח"א ע' 151 הע' 31. ובכ"מ.
שארז"ל . . . למעלה שרפים עומדים ולמטה עצי שטים עומדים: ראה גם סה"מ תר"ל ע' צד. ובארוכה ד"ה באחי לגבי (ומאמרים שלאחיו) תשליט (סה"מ באחי לגבי ח"ב ס"ע קנט ואילך).
המלאך בעת השליחות . . . ותקרא שם הוי': ראה אגה"ק ס"י כה (קמא, ה). לקרית במדבר יא, איב. ובכ"מ.
בחי' המדות . . . כמשל הצומח: ראה תו"א בראשית ד, א ואילך. לקרית חוקת נז, ב. נח, א. תריח בראשית יט, ד.

שהיתה כו'. אמנם העץ הגשמי שנמשל למדות שבאדם ומדות שבמלאכים הנה הוא רק משל לבחי' האהבה שבמלאכים ונשמות, אבל אינו בערך כלל, כ"א כמו ערך המשל לגבי השכל כו'.

ועד"ז בכל פרטי הנבראים שכל בחי' היא רק משל לגבי שלמעלה הימנה, ואפי' בתורה כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני שיש כזה ב' פ"י הא' שהתורה שלמטה שנתלבשה בענינים גשמיים כמו ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וכדומה, הנה הם רק משל לגבי התורה כמו שהיא למעלה במתיבתא דרקיע שאין שייך שם בחי' גשם צמר הציצית או קלף התפילין כ"א בחי' הרוחניות שבמדריגות אלו שענין הציצית הוא כמ"ש ויקחני בציצית ראש שרומז לבחי' הקוצי דשערי דז"א שמכה ברישא דנוק', או רוחניות התפילין הו"ע המשכת מוחין לז"א, שהציצית והתפילין הגשמיים הם רק כמו משל לגבי השכל, או י"ל פ"א בענין משל הקדמוני שגם התורה כמו שהיא למעלה הוא ג"כ רק משל להכין בחי' אוא"ס קדמונו של עולם, אך מ"מ אינו דומה בחי' המשלים דתורה לבחי' המשלים שבעש"ן שע"י המשלים דתורה מבינים הנמשל כו', וה"ז כמו השכל שאומרים אותו במשל שהגם שהמשל מלביש את השכל מ"מ ע"י המשל מבינים את השכל, ונמצא כי אינו מסתיר כ"כ שהרי יכולים להבין הנמשל ממשל זה, אבל ענין המשלים דעש"ן מה שכל אחד הוא משל לגבי שלמעלה הימנו הנה ע"י משל שלמטה היינו בחי' האר"י שלמטה עד"מ אינם מבינים כלל בחי' האר"י שלמעלה שאומר קדוש וברוך שאינו בערך כלל שיהי' מובן האר"י שלמעלה מגשמיות האר"י שלמטה, רק שמ"מ הוא משל אליה, שהרי עכ"פ חיותו נמשך מבחי' האר"י שלמעלה כו' כמ"ש במ"א, אבל הנה משל זה מסתיר לגמרי ומכסה מאד את הנמשל שהרי אינו מובן כלל ממנו כו'. ושרש ההעלמות והסתרים אלו שבבחי' עש"ן דבי"ע זהו נמשך מבחי' שם שדי שאמר לעולמו די בבחי' הגבלה.

פח

אך עדיין צ"ל מ"ש באברהם גבי מילה אני אל שדי התהלך לפני והי' תמים משמע ששם שדי נגלה לאברהם ע"י מצות מילה ולפמשנ"ל שם שדי

בתורה כתיב כאשר יאמר המשל הקדמוני: ראה תרי"א מג"א צה, ב. סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע תקנה [ובמה"מ שם]. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' לו. ח"ב ע' תקננ. דברים ח"ב ע' תב [ושי"נ למקומות נוספים]. וראה אזה"ת וארא ע' קנב.

שענין הציצית... הקוצי דשערי דז"א: ראה לקראת שלח מו, א. תוריע כג, סע"א.ב. ובכ"מ.

התפילין הו"ע המשכת מוחין לז"א: ראה תרי"א מקץ לה, ב. ובכ"מ.

האר"י שלמטה... מבחי' האר"י שלמעלה כו' כמ"ש במ"א: ראה תרי"א וישלח כה, ג. ביאוריו נ, ב.

מאמרי אדה"ת תקס"ה ח"א ע' סא ואילך. אזה"ת וארא ע' קסד. ובכ"מ.

אך עדיין צ"ל מ"ש באברהם: בהבא להלן ראה ד"ה ויצאום שבעה"מ תרכ"ז שם ע' פט. וד"ה והר סיני

(והי' מספר) שבעה"מ תרכ"ז שם ע' קמח"ט. סה"מ תרל"ז ע' סא ואילך. תרל"ה ח"א ע' מג ואילך. סה"מ

מלוקט ח"ה ע' קלו ואילך. וראה גם לעיל ד"ה יפה שעה אחת.

הוא מברה"ע. אך הענין הוא דהנה רש"י ז"ל פ" ע"פ אני אל שדי שדי באלקותי לכל ברי' והוא מהמד"ר ע"פ הנ"ל, ונמצא לפ"ז יחלק פ" לשון די לשני אופנים הא' די ל' שאמר לעולמו די שהוא פ" לא יותר, וכמו עד פה תבוא ולא יותר. אבל יש פ" בתיבת די כמו די מחסורו הנאמר גבי צדקה שארז"ל אפי' סוס לרכוב עליו, או כמ"ש והריקותי לכם ברכה עד בלי די שארז"ל עד שיבלו שפתותיכם מלומר די שפ"י שיהי' השפעה בריבוי כ"כ עד שיבלו שפתותיהם מלומר די שפ"י שיהי' בריבוי מאד, ונמצא פ"י שיהי' כ"כ בריבוי עד שכ"א יאמר שההשפעה היא די. ועפ"ז יש לפרש ששם שדי שהי' בברה"ע פ"י די שאמר לעולמו די כמו עד פה תבוא וכמאמר רז"ל על הרקיעים שהי' מתפשטים עד שגער בהם ואמר להם די. אבל שם שדי שנגלה לאברהם ע"י מצות מילה הוא ג"כ די, אבל פ"י די עד שיבלו שפתותיכם מלומר די על ריבוי ההשפעה שיהי' כ"כ בריבוי עד שכ"א יאמר די והותר, וזהו מלשון שנאמר במלאתי המשכן והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר (בפ' ויקהל ל"ז ד). וביאור הענין דהנה הנהגת העולמות מתנהג ע"פ דרכי הטבע שנמשך מבחי' שם אלקי' שהוא בגימ' הטבע, וזהו ג"כ ענין שם שדי שאמר לעולמו די בחי' ההגבלה עד פה תבוא כו' כנ"ל. אבל להאבות נתגלה לאברהם ע"י המילה מבחי' שם שדי שדי באלקותי לכל ברי' פ"י שמבחי' זו נמשך גם ענין הנס, וזהו שדי באלקותי לכל ברי' שיכול להיות נמשך מבחי' זו גם נס, אך היינו בחי' הניסים שמתלבשים בדרכי הטבע כמו נס דאסתר שמלוּבש בדרכי הטבע שמחמת אהבת אסתר הרג את המן.

אמנם כדי להיות בחי' נסים שיוצאים מדרכי הטבע לגמרי כמו נס דק"ס שהוא יוצא מדרכי הטבע לגמרי זהו נמשך מבחי' שם הוי', כי שם הוי' הוא בחי' ה' הוה ויהי' כא' שזהו למעלה מבחי' ההגבלה שנמשך מבחי' שם אלקים ושם שדי, שמשני שמות אלו נמשך בחי' מספר שהוא בחי' ההגבלה, אבל בחי' שם הוי' הוא בלי מספר שהוא למעלה מבחי' הגבלת הטבע כו', דהנה כתיב גדול אדונינו ורב כח ולתבונתו אין מספר, פ"י ורב כח כי שיעור קומה של יוצר בראשית הם רל"ו אלפים רבבות פרסאות, והפרסאות הם פרסאות של מעלה וה"ז הוא מספר גדול אמנם מ"מ הוא מספר אבל לתבונתו

פ"י לשון די לשני אופנים: בכ"ז ראה אהי"ת וארא ע' קלד ואילך. שם ע' קנד ואילך. ובהגסמן בהע' שלפנ"ז.

שם אלקי' שהוא בגימ' הטבע: ראה עשהיה"א רפ"ו (פ. סע"א) [ובתגסמן בהמ"מ לשם]. לקי"ת ראה כב, סע"ב.ג. ובכ"מ.

אמנם... נסים שיוצאים מדרכי הטבע: כהבא להלן ראה גם ד"ה רציון תקס"ח שבאוה"ת וארא ס"ע קצט ואילך.

גדול אדונינו ורב כח... שיעור קומה של יוצר בראשית: ראה לקי"ת ויקרא נד, ב. שלח נ. ג. אהי"ת וארא שם ע' קצז. ובהגסמן בארוכה ב, מ"לואים להמ"מ בס' מאמרי אדהמ"צ במדבר ח"א ר"ע דש.

פט

אין מספר, ולכא"פ צ"ל מה שייד לשון מספר בתבונה והל"ל ולתבונתו אין חקר, אך הענין דמ"ש ולתבונתו אין מספר הכוונה על בחי' ההשגות שבג"ע, שהגם שלא נז' בספרים רק שני בחי' ג"ע היינו בחי' ג"ע התחתון וג"ע העליון, אבל באמת יש כמה בחי' בג"ע וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל וארז"ל צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שגם בעוה"ב הם הולכים מחיל אל חיל בהשגות שונות זמ"ז, ולכן יש נהר דינור שצריכים נשמות הצדיקים לטבול בו בין עליות מג"ע התחתון לשלמעלה הימנו, בכדי שישכח על ההשגה שהשיג בג"ע התחתון, שלא יבלבל אותו בג"ע שלמעלה הימנו, וכמו ר"ז שצם מאה תעניתא כי היכא דלשכח תלמוד בבלי כדי שלא יבלבל אותו בלימוד תורת ירושלמי שמעלת לימוד הירושלמי ארז"ל במד"ר ע"פ וזהב הארץ ההיא טוב שאין תורה כתורת א"י ואין חכמה כחכמת א"י. וזהו ג"כ שארז"ל כל רב מבבל וכל רבי מא"י, ששם מאיר בחי' היר"ד שהוא בחי' חכ', אשר ע"כ היו סמוכים כו', ולכן כדי שלא יבלבל אותו הלימוד מתלמוד בבלי צם מאה תעניתא כי היכא דלשכח ההשגה שהשיג בחו"ל, ועד"ז כשצריכה הגשמה להתעלות מבחי' הלכה זו עצמה היא נעל' יותר באין ערוך צריך לטבול בנהר דינור בכדי שישכח מה שהשיג בג"ע שלמטה הימנה בכדי שלא יבלבלנה כו', ועד"ז יש רבבות מדרגות בג"ע בלי מספר השגות עד אין קץ, והיינו מפני שבג"ע נאמר שם מלא הוי' אלקים כמ"ש ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם לכן ולתבונתו הוא בחי' ההשגות שבג"ע הוא בלי מספר להיותו מבחי' שם הוי' שהוא בלי מספר כו'.

ועפ"ז יובן ענין יצ"מ שפי' לצאת מהמצרים וגבולים, דכמו שיש מצרים בקליפה כמ"כ יש בחי' מצרים בקדושה והיינו בחי' המצרים וגבולים והעלמות שנמשכים מבחי' שם אלקים ושם שדי שאמר לעולמו די, היינו שיהי' די שיהי' מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, ובין כל רקיע מהלך ת"ק שנה ועובי כל רקיע מהלך ת"ק שנה שזהו הגבלה לכן נק' זה בשם מיצר, וענין יצ"מ היינו לצאת מהמצרים וגבולים, וז"ע התפלה בחי' ק"ש פסוק ראשון שמע ישראל, שמע הוא ר"ת שאו מרום עיניכם, והיינו להתבונן איד שיהי' אלקינו ה'

נהר דינור שצריכים נשמות הצדיקים לטבול: ראה תרי"א מקץ לא, אי"ב, לב, ד. יתרו סט, ג. מג"א צח, א. ס' מאמרי אדה"ז, אתהלך לאוניא' ע' קבר. קסח. ס' מאמרי אדה"מ ויקרא ח"ב ע' תרעה וצ' תחכא"ב [ובה"מ שם]. דברים ח"א ע' נט [ובה"מ שם].

כל רב מבבל וכל רבי מא"י: ראה הוספות לתרי"א ק"ז, ג. ואילך.

ועפ"ז יובן ענין יצ"מ... לצאת מהמצרים וגבולים: בהבא להלן ראה בשלה סד, א לקרי' אמור לה, סעי' ב. ג. ועד.

ה' אחד... אין כיוצא בו: ראה בארוכה ד"ה את הוי' האמרת תרלי"ב (נדפס בקונ' בפ"ע ברוקלין תשכ"ב). וראה גם ד"ה זה שבספר תרע"ח ע' תיב ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' נב ואילך.

צ אחד, וארז"ל אין כיוצא בו שפי' שאין ערוך לך לפי שכולא קמי' כלא חשיבי, שלכאוי' אינו מובן איך נאמר שכלא חשיבי הלא נתהוו העולמות בבחי' מציאות זמן ומקום, אך הענין הוא דהנה בבחי' שבגדר מספר והגבלה הנה א' לגבי אלף אלפים וריבוי רבבות יש לו ערך ואפי' טיפה נגד הים הגדול יש לו ערך וכמו שאמר ר"י יכולני לשער כמה טיפות יש בים, והיינו כי יכולים לספור כמה טיפות יש ברביעית וכמה רביעית יש בהין וכמה הין יהי' במדה גדולה וכמה מדות יהי' בים, ונמצא שיכולים לשער, אבל לגבי בלי מספר שזה מספר אחד כמו מספר רבוא רבבות, כי מספר לגבי בלי מספר אינו בערך כלל, ולכן הגם כי נתהוו העולמות בבחי' עולמות מוגבלים מ"מ לגבי אוא"ס ב"ה בחי' חד ולא בחושבן כולא קמי' כלא חשיבי כי מספר והגבלה לגבי בלי גבול ומספר אין ערוך לך וכלא חשיבי כו' וע"י העמקת הדעת היטב בבחי' התבוננות ע"י יבוא לבחי' ואהבת שיהי' לו אהבה ותשוקה ליכלל לבחי' אוא"ס ב"ה, וזע' יצ"מ לצאת מהמצרים וגבולים שבבחי' ההגבלה בחי' מספר ליכלל וליבטל באוא"ס שבלי גבול כו'.

אך אם רץ לבד שוב לאחד הוא בחי' תומ"צ כי שם תמצאנו, וכמ"ש בק"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וארז"ל בד"ת הכתוב מדבר, והיינו שאם ע"י ההתבוננות רץ לבד בבחי' אהבה ורצוא ליכלל באוא"ס ב"ה שוב לאחד היינו בחי' התלבשות אוא"ס בתומ"צ שהם מצות הוי' ותורת הוי', וכמ"ש למען תהי' תורת הוי' בפיד, והמצות הם מצותיו ב"ה שהוא עצמו מקיימם כמארז"ל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית, וכמארז"ל במד"ר ר"פ משפטים פ"ל ע"פ מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לא כמלך ב"ו שמצוה לאחרים לעשות והוא אינו עושה, אבל הקב"ה מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות, ושז"ה מגיד דבריו כו' חוקיו ומשפטיו, פ"י החוקים והמשפטים שעושה בעצמו כו', ולהיות כי המצות והתורה הם תורת הוי' ומצותיו כו' לכן א"א להתגלות למטה כ"א בדברים גשמיים דוקא וכידוע שכל הגבוה ביותר א"א להיות נגלה כ"א בדבר היותר גשמי, וכמשל אותיות החותם שהם חקוקים על האבן טוב הנה מתמם רוב בהירות האבן טוב א"א לקרות האותיות, משא"כ

שאמר ר"י יכולני לשער כמה טיפות יש בים: נח' כארובה בסה"מ תרפיא ע' שג. תרפ"ד ע' שלח. תרצ"ט ע' 244.

אם רץ לבד שוב לאחד: ראה הערת ב"ק אדמורי שליט"א בסה"מ תרניט ע' ריג. ובאה"ת יתרו ע' תחקפא. — בהבא להלן ראה גם לקרית חוקת נח. א.

מגיד דבריו ליעקב מה שהוא עושה אומר לישראל: ראה תריא מקץ לה, ב"ג. סה"מ תרל"ד ע' גג. וכידוע שכל הגבוה ביותר . . . נגלה . . . בדבר היוצר גשמי: בהבא להלן ראה בארובה אה"ת וראא ע' קטב ואילך (ושם ה' משלים לענין זה). שם ע' ריד. וראה גם לקרית שה"ש כג, א. מאמרי אדה"י תקס"ד ע' קכו. סיודר עם דא"ח ע"א, ד. שא, ג. תוח' ויצא כג, ד. שערי אורה שער הפורים נח. א"ב. שם פה, א ואילך. לקמן ד"ה קדושים תהיו.

צא

כשחותרין אותם על השעיה או טיט או יכולים לקרות האותיות. ועד"מ זה יובן שהמצות להיותם בחי' רצון העליון ב"ה א"א להם להתלבש כ"א בדברים גשמיים דוקא, ציצית בצמר הגשמי ותפילין בקלף גשמי וכן כל המצות, ולכן כשביקשו המלאכים שיותן להם התורה כמ"ש תנה הודך על השמים לא ניתן להם כי להיות כי א"א שיקיימו התורה כמו שניתנה למטה מפני שאין יצה"ר ביניהם, ושיקיימו אותה ברוחניות א"א לבחי' גבוה כזה להתלבש ברוחניות כמשל האותיות שבהיותם חקוקים על האבן טוב מחמת בהירותם א"א לקרוא אותם, או כמו שאין הראי' יכולה לתפוס הקול שהוא רוחני כ"א מתלבש לראות דבר הגשמי דוקא כנודע והיינו מפני כי הראי' הוא בחי' חכמה אינה יכולה להתגלות כ"א שתתפוס דבר גשמי דוקא, משא"כ בחי' השמיעה להיותה נמוך מן הראי' יכולה לתפוס גם הקול שהוא רוחני. ועד"ז יובן בענין המצות שלהיותם גבוהים במדרגה שהם מצותיו ב"ה לכן אינם יכולים להתלבש כ"א בדבר גשמי דוקא.

וזהו וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, כי הגם שהאבות קיימו כל התורה כולה כמארז"ל קיים אברהם כל התורה כולה אפי' עירוב תבשילין עד שלא ניתנה, אך הנה הם קיימו אותם ברוחניות לבד, ולכן ארז"ל במד"ר שה"ש ע"פ לריח שמניך כל המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקין מכלי אל כלי, פי' ריחות שכמו הריח אינו עצם הדבר כ"א הארה וריח מהדבר כך קיום האבות שיקיימו רק ברוחניות הוא הארה מהמצוה כי עצם המצוה לעוצם רוממותה א"א לה להתלבש כ"א בגשמיות דוקא ובנ"ל, אבל הם מאחר שקיימו את המצות ברוחניות זהו הוראה שאינה עצם המצוה כ"א רק ריח המצוה לבד, וזהו שנגלה אליהם בשם שדי לבד ושמי הוי' לא נודעתי להם, וכדי שיהי' מ"ת בקיום המצות בגשמיות הי' צ"ל גילוי שם הוי' דוקא שהמצות הם מצות הוי' ותורה היא תורת הוי', ועי' יצ"מ הי' גילוי שם הוי' כמ"ש לכן אמור לבני' אני הוי' והוצאתי אתכם כו' ואז אח"כ הי' מ"ת שניתנו המצות כמו שהם, דבר שמריקין מכלי אל כלי פי' עצם המצוה ולכן נתלבשו מעשה המצות בגשמיות דוקא כו'.

ועפ"ז יובן ענין חוקת הפסח כי הנה פסח הוא לי' דילוג כמ"ש ופסח ה' על הפתח, והיינו שכדי שיתלבשו בחי' מצותיו ב"ה במעשה המצות גשמי' זהו בחי' דילוג שאינו בהדרגה, וחוקת הפסח היינו שהעבודה שיעשה

הראי'... מתכבש לראות דבר הגשמי דוקא: ראה תו"א וירא טו, ד. לקרית הוספות לס' ויקרא נד, ג. המשר וכתה תרל"ז פליג, פניו. לקמן ד"ה קדושים תהיו וד"ה וידבר גו' אנכי. שהאבות קיימו כל התורה כולה... ברוחניות לבד: ראה גם תו"א ר"פ יתרו טו, סעי' ואילך. טו, ד ואילך. עג, סעי' ואילך. מג"א צו, ג ואילך. ובכ"מ. לקמן ד"ה וידבר גו' אנכי [וכהנאסמן שם]. ועפ"ז יובן... פסח הוא לי' דילוג: בהבא להלן ראה אה"ת חקת ס"ע תשע"ט.

צב

חקיקה בנפשו שיוכל לקבל בחי' מצות הוי', וכמ"ש באר חפרוה כו' במחקק כו', במחקק גימ' רמ"ח היינו בחי' רמ"ח מ"ע וצריך לעשות חקיקה בנפשו שיהי' לו אהבה ורצוא ותשוקה שיהי' גילוי שם הוי' ע"י עשיית המצות ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח להיות נמשך בחי' שם הוי' ע"י עשיית המצות שהם מצות הוי' כו', וז"ע שמברכין על כל מצוה ברוך אתה הוי', פ"י ברוך שיתגלה בחי' שם הוי' שצויה לנו לעשות מצוה זו, וזהו בחי' הכוונה של גשמיות עשיית המצוה כו'.

ומעתה יוכן ענין חקת הפרה שבד"כ ענין הפרה בעבודה היא כנגד בחי' בעלי תשובה, שענין שריפת הפרה הוא בהיות ידוע שכל דבר מפרטי הנבראים הוא מורכב מד' יסודות אש רוח מים עפר, וכששורפין איזה דבר הנה ג' יסודות אמ"ר יוצא"י בעשן ולא נשאר רק יסוד העפר שנעשה ממנו אפר, וכמ"ש בזהר דאפר הוא מאי דאשתייר מן נורא, וכך יוכן בענין שריפת הפרה שבחי' ג' יסודות אמ"ר שהיו בהפרה יוצא"י בעשן ע"י שריפתה ואפר הפרה הוא בחי' יסוד העפר שהי' בפרה, ונעשה מהעפר אפר מה דאשתאר מן נורא.

ולכאן צ"ל מה"ע שריפת הפרה ומהו המכוון במה שנעשה ממנה אפר. והענין הוא דהנה איתא בזהר פ' חוקת דק"פ ע"ב פרה דקבילת משמאלא, מאן הוא לשמאלא פני שור כמד"א ופני שור מהשמאל, והנה נודע שענין בחי' שור שבמרכבה הוא בחי' הרשפי אש והתשוקה בתגבורת גדול ליכלל וליבטל באו"ס ב"ה. אמנם הנה בהשתלשלות מה שנשתלשל מבחי' פני שור בריבוי ההשתלשלות נשתלשל הנה"ב שבאדם שהוא כח המתאווה לעניני העוה"ז בדברים המותרים, ובהשתלשלות עוד יוכל להתאווה גם דברים האסורים ח"ו. והנה כשהאדם חושק לאיזה דבר מתענוגי עוה"ז הנה החשק הוא רק כלי להרצון והכח המתאווה, וכן המחשבה והדבור שמדבר ומהרהר איך למלאות תאוות לבו הוא רק כלי ולבוש לעצם כח המתאווה, וכ"ש המעשה הוא הכלי וגמר התאוה. אך הנה עצם כח המתאווה אינו רע עדיין כלל רק שמתלבש

במחקק גימ' רמ"ח: ראה גם אוה"ת חקת ע' תשצא.

ומעטתה יוכן ענין חקת הפרה: בהבא להלן [עד פיסקא, וז"ל העלאה זו] ראה לקו"ת חקת נז, גיד. אוה"ת

חקת ס"ע תשפא. — בהבא להלן עד סוף המאמר ראה באריכות לקמן ד"ה זאת חוקת (דש"פ חוקת).

ענין הפרה... כנגד בחי' בעלי תשובה: ראה באריכות אוה"ת חקת ס"ע תשצו ואילך. שם (כרך ה) ע'

איתרכב ואילך. וראה גם לקו"ת חקת סא, רע"ד. אוה"ת חקת שם ע' תשעג.

פרה דקבילת משמאלא: ראה לקו"ת חקת שם נז, ג. ביאוריו לאדהאמיצ' זו, ד ואילך. אוה"ת חקת ע'

תשפ. ובכ"מ.

עצם כח המתאווה אינו רע עדיין כלל: ראה לקו"ת חקת שם. וראה גם לקו"ת דרושים לריה סא, ב. וראה

קונ' העבודה פ"ג (ע' 32): מ"ש בכ"ד שהכח המתאווה כעצם אינו רע והו' רק שאין בו ציור רע בעצם, אבל

מ"מ אינו טוב, ואדרבה בטבעו הוא נמשך לענינים חומריים.

בלבושים רעים שההרהור והדבור והמעשה של תאוות היתר היא כח' הרע דק"ג, ושל תאוות איסור ח"ו היא מגקה"ט, אבל עצם כח המתאווה אינו רע עדיין כלל שהרי בחי' התאוה זו עצמה יוכל להפכה לטוב, היינו שיתאוה לקיים ציווי הקב"ה במעשה המצות, בבחי' רצון וחפץ גמור כמו שהוא מתאוה תאוות היתר או איסור ח"ו, רק שהוא בשוגג או בזדון לבו ח"ו מלבישו להתאוות תאוות היתר או איסור ח"ו, שהוא מלבישו בלבושים צואים, או שזהו כמו צורה לחומר, שעצם כח המתאוה הוא כח' חומר עדיין ויכולים לציירה בצויר טוב שיתאוה לקיים רצון העליון ב"ה ולדבקה בו ית' וכמ"ש נפשי אויתך כו', שכמו שהאדם אהב חיי נפשו כמ"כ יהי' בבחי' אהבה לה' כו' כי באמת כח המתאוה מצד עצמו יסודתו בהררי קדש בחי' פני שור שבמרכבה כו', אבל אם בשגיאיתו או בזדון ח"ו מצייר בה צורה להתאוות בבחי' כח המתאוה הטבעי איזה דברים מתאוות היתר שבעוה"ז, וכ"ש בתאוות איסור ח"ו שצייר בחומר צורה רעה עד שמתאוה לדבר רע שנמשך מגקה"ט כו', ולכן כשישוב אל ה' באמת יכול להפוך מן הקצה אל הקצה שגם כח המתאוה שהי' מלוכש בתאוה רעה ישוב לאהבה את ה' כמו שהוא בשרש שרשה בחי' פני שור שבמרכבה, אבל בחי' לבושי כח המתאוה או הצויר של כח המתאוה מאחר שהוא בעצם רע דנוגה או רע גמור דגקה"ט, א"א להעלותם שיוכלל בקדושה ואין להם תקנה אלא ביטולם והעברתם מן העולם ושבירתם זהו תקנתם.

צג

וזה"ע שריפת הפרה ששרפו עורה ובשרה ופרשה ויצא בחי' ג' יסודות אמ"ר שהי' בה בעשן ולא נשאר רק האפר והיינו בחי' יסוד העפר, והיינו כי הכל הי' מן העפר אפי' גלגל חמה, וכמ"כ יובן בהפרה שהעיקר שבה הוא יסוד העפר רק שהיתה מורכבת עוד בג' יסודות אמ"ר, והם עשו צורה בבחי' העפר אשר בפרה שתהי' צורתה בבחי' בע"ח בצויר פרה, וכששורפין אותה מבטלין בחי' הצורה או הלבושים שלה ולא נשאר רק העצם שהוא העפר ונעשה ממנה אפר והוא בחי' העצם של הפרה.

ובעבודה ענין שריפת הפרה הוא בחי' ביטול לבושי כח המתאוה דנה"ב או צויר כח המתאוה של הנה"ב שלא ישאר רק עצם המדות דנה"ב שהוא כח המתאוה בעצם שהוא אינו רע כלל ויכולים להפכו שיהי' מתאוה לדבקה בו ית' ובמצותיו וכמ"ש ואהבת כו' בכל לבבך וארז"ל בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה', והיינו שמבחי' אתכפף יבוא לבחי' אתהפכא מחשוכא לנהורא להיות אהבת ה' תקוע בלבו בכל לבבך בשני יצריך, וזהו שמע שם ע', שם הוא בחי' ב"ן ורפ"ח כמ"ש בפע"ח ב"ן

ולא נשאר רק האפר... הכל הי' מן העפר: ראה בכ"ז לקיט חקת נח, ג. נח, סעי'ג. וראה גם לקמן ד"ה קדושים. ושי"ג.
שמע שם ע'... עיין ד"ח דס"ג: ראה גם לקיט חקת שם נח, סעי"ד.

ורפ"ח בגימ' שם, שמתעלין לשרשן בחי' עי"ן ד"ת דס"ג, והיינו ע"י אתכפי' ואתהפכא.

ועי' העלאה זו נמשך אח"כ בחי' מים חיים כמ"ש ונתן עליו מים חיים אל כלי, והיינו שהמים חיים הם שנובעים מתחת לארץ וע"י שחופרין מוציין מהעלם אל הגילוי בחי' מ"ח, ועד"ז יובן שהוא ית' הוא מקור מים חיים כמ"ש אותי עזבו מקור מ"ח את הוי' וע"י העלאת הפרה שהיא בחי' תשובה נמשך מבחי' מקור מים חיים שזהו למעלה מבחי' חקת הפסח כו', שהגם שנת' לעיל שבחי' המצות הם בחי' מצות הוי' ששם הוי' הוא בחי' הי' הוה ויהי' כו' שלמעלה מבחי' מספר וכנ"ל, מ"מ גם על שם הוי' נאמר הוי' הוא שמי שגם שם הוי' הוא רק שם והארה בעלמא וכמו שאין השם נוגע לעצמותו כלל ואינו נצרך לעצמו כ"א לזולתו שיקראנו בשמו כו', כמו"כ בענין שם הוי' שהוא רק שם והארה בעלמא ולכן כתיב אנכי ה' אלקיך שבכדי שיהי' נמשך מבחי' אנכי מי שאנכי להיות שם הוי' זהו ע"י אלקיך בחי' צמצום וגבורה כו', ולכן שם הוי' מתחיל ביו"ד בחי' צמצום כו', וע"י העלאת חקת הפרה נמשך מבחי' מקור מ"ח היינו בחי' מקור ושרש שם הוי', והיינו כמארז"ל בפדר"א עד שלא נבהיע הי' הוא ושמו בלבד והיינו בחי' שם הוי' כמו שהוא כלול בעצמותו שזהו בחי' שם הוי' דלעילא שמשם יומשך למלאות כל הפגמים שפגמו בשם הוי', דהנה רמ"ח מ"ע הם מבחי' ו"ה ושס"ה מל"ת הם מבחי' י"ה כמארז"ל שמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח, גם מצוה הוא בחי' אותיות הוי' כי מ"צ בא"ת ב"ש י"ה, ולכן בפגם המצות אומרים בק"ש שעל המטה אם פגמתי באות יו"ד של שמך הגדול בביטול ק"ש כו', שפגם המצות הוא בשם הוי', וע"י התשובה שהוא בחי' אפר הפרה עי"ז נמשך בחי' מ"ח שהוא בחי' מקור מ"ח מקור ושרש שם הוי' בחי' שם הוי' דלעילא להיות ממעמקים בחי' עומקא דכולא קראתיך להיות נמשך שם הוי' מחדש כו', ולכן נאמר ב"פ שם הוי' בחקת הפרה, א' נגד שם הוי' שבבחי' מצות הוי' והב' בחי' שם הוי' דלעילא בחי' מקור ושרש בחי' שם הוי' שבכל מעשה המצות כו'.

ועפ"ז יובן ל' המד"ר משל לשתי מטרונות דומות וא"י איוהו מהם גדולה, פ"י ל' גדולה דהנה כתיב גדול הוי' כו' ולגדולתו אין חקר, ונת' לעיל שענין חקת הפסח שנמשך גילוי שם הוי' שנק' גדול כמ"ש גדול ה' כו' לפי שהוא בחי' בלי מספר כו', ולגדולתו אין חקר קאי על חקת הפרה שלגדולתו

וע"י העלאה זו נמשך: כהבא להלן ראה לקי"ת חקת שם נז, א.

שם הוי' דלעילא . . . למלאות כל הפגמים: כהבא להלן (עד סוף הפיסקא) ראה לקי"ת דרושים לריה נט.

א.

גדול הוי' כו' ולגדולתו אין חקר: ראה בכ"ז ילל אור להצ"צ עה"פ ע' תקמו ואילך. וראה גם תרא' מג"א

צד, ב.

צה

העצמי אין חקר והיינו בחי' שם הוי' דלעילא, אך לפי' אינו מוכן מהו שאמר ו'אי' איזה מהם גדולה, הענין הוא שמטרונא היא בחי' מל' כנודע, ושתי מטרונות היינו בחי' מל' דאצי' ומל' דבינה וזהו שא' דומות היינו בשניהם הם בחי' מל' ומה שמסופק איזהו מהם גדולה היינו לפי שלעיל יתעלה בחי' מל' ה' עליות כמ"ש ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, ולפי' יתעלה המל' למעלה ממקום הבינה, ולכן לעיל כתיב והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים אל הים הקדמוני פ"י ים הקדמוני הוא בחי' חכ' ולעיל יצאו מ"ח מירושלים בחי' מל' אל החכ' או הבינה, ולכן יתכן שאלתו וא"י איזהו מהם גדולה, אך מ"מ חקת הפרה גדולה היינו שלע"ע בחי' חוקת הפרה היא מל' דבינה שגבוה מחקת הפסח מל' דאצי'.

ושורש ההפרש בין פסח לפרה, דהנה הפסח ה' ביצ"מ ופרה היא כנגד הגאולה דלעיל שבפרה מרומז ד' גליות כמארז"ל אדומה זו בכל תמימה זו מדי כו'. והענין הוא דהנה גלות מצרים ה' הקדמה למ"ת שע"י שנצפרו בכור הברזל במצרים זכו לקבל התורה שנק' תורת הוי' כו', אך מ"מ זהו רק חיצוניות התורה שנמשך מבחי' שם הוי' דלתתא, אבל ע"י פרה שהיא בחי' תשובה ע"י יהי' הגאולה דלעתיד כמארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלים שהגאולה דלעתיד תלוי בתשובה דוקא, וע"י יהי' התגלות בחי' פנימיות התורה ששרשה מבחי' שם הוי' דלעילא.

וזהו יהי לבי תמים בחוקיך כ' חוקים חקת הפסח וחקת הפרה כי באמת צ"ל ב' הכחי' והיינו חקת הפסח היא בחי' תומ"צ וחקת הפרה היא בחי' תשובה, כי תשובה אינה על עבירות דוקא, כ"א תשובה היא בחי' החזרת פנים בפנים, דהנה שני אנשים הגם שעומדים סמוכים זל"ז אך הם עומדים אחר באחור הנה הם רחוקים זמ"ז, אבל כשהם מחזירים פב"פ אז הם קרובים, ועד"ז יוכן בעבודת ה' דהגם שמקיים התומ"צ שאז הוא קרוב מ"מ כשהוא בבחי' אחר כאחור דהיינו שאין לו בחי' אהבה ותשוקה בקיום המצות רק שהוא עושה בבחי' מצות אנשים מלומדה אזי הוא רחוק באמת, וצ"ל בחי' תשובה ע"י היינו החזרת פב"פ, ולכן איתא בזהר שמשיה אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא שגם

שלעיל יתעלה בחי' מל' ה' עליות... ישכיל עבדי ראה ביאורו לאדהאמ"צ כג, א ואילך. סה"מ תרל"ה ח"א ס"ע רסה ואילך [ובהמ"מ שם]. ובכ"מ.

ולכן לעיל כתיב: ראה אה"ת חקת ע' תשעד. בשולי הגליון נרשם בנוכ"ח: לעיל כשיהי' ואת רוח הטומאה, אזי יהי' המל' גבוה יותר ויצאו מ"ח מירושלים אל הים הקדמוני, ולא יצטרכו למי חטאת לטהר את הטומאה כי את רוח הטומאה יעביר כו', אבל עכשיו אוכלי פסח צריכים לפרה בכדי לטהר את הטומאים שיוכלו לעשות הפסח.

תשובה אינה על עבירות דוקא: ראה לקיט דרושים לריה ס, ד ואילך. ובארוכה סה"מ תרצ"ז ע' 235. וש"נ.

שמשיה אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא: ראה בארוכה ס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תקלד, וע'

הצדיקים שמקיימים התורה והמצוות מ"מ צריכים לבח"י תשובה והיינו להיות החזרת פכ"ב שלפום גמלא שיחנא שלפי ערך מדריגת הצדיק התשובה עדיין אינה כדבעי לכן צריך תשובה ע"ז, וזהו שא' דוד יהי לבי תמים בחוקיך ב' החוקים דוקא כו'.

ועפ"ז יתורץ ג"כ מה שהקשינו ממארו"ל ע"פ אורח חיים פן תפלוס לא תהא יושב ושוקל מצותי' של תורה דשם הכוונה שלא יאמר אדם אעשה זו ששכרה גדול, לכן הודיע הקב"ה ששכר מצוה קלה שוה לשכר מצוה חמורה, אבל כאן פ' שפרה גדולה להיותה במעלה ומדריגה גבוה לע"ז, ואוכלי פסח צריכין לפרה כי גם הצדיקים צריכים לעשות תשובה כנ"ל לכן אינו ענין לשקול מצותי' של תורה כו'.

צז

בס"ד. ש"פ ויקרא פ' החדש, ד"ט.

שה תמים זכר בן שנה יהי' לכם מן הכבשים ומן העיזים תקחו, שהקרבן פסח ה' מן הכבשים ומן העיזים, וכמארו"ל שקרבן פסח בא מן הכבשים ומן העיזים, וכן ארו"ל במשנה שחט גדי יאכל שחט טלה יאכל. והנה בקרבנות העולה והחטאת הנה קרבן עולה ה' בא מן הכבשים ומן הבקר אבל לא מן העיזים, וחטאת ה' בא מן העיזים ומן הבקר אבל לא מן הכבשים, וכמ"ש הרמב"ם בה' מעשה הקרבנות פ"א הלכה ט"ו וז"ל חטאות של ציבור מן העז או מן הבקר ואין בהם מן הכבשים, וכל עולות הצבור מן הכבשים ומן הבקר ואין להם עולה מן העז, כל חטאת יחיד כו' ואינה באה מן הבקר חוץ משלש חטאות, חטאת הנשיא שהיא עז וחטאת כהן המשיח שהוא פר ופר שמביא הכה"ג ביוה"כ והוא חטאת עכ"ל, וגם היחיד ה' מביא לפעמים כבשה לחטאת, נמצא שרוב קרבנות העולה ה' מכבשים וכמ"ש את הכבש הא' תעשה כו' ואת הכבש השני כו' שהתמידין היו באים מן הכבשים והם עולת הצבור, וכן נשבת שני

תקמב. מאמרי אדוואמיצ קונטרסים ע' רפא ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ע' תתרמז. המשך תעריב ח"ג ע' איש ואילך. ד"ה ויאמר גי' מחר חודש תשי"א.

שם תמים: המאמר נמצא ג"כ בד"ה ובראשי חדשיכם – תרל"ט, ובתוס' ביאור בד"ה ובראשי חדשיכם, איזהו גבור – תרצ"ה. וד"ה ע"כ יאמרו המושלים, איזהו גבור – תרצ"ז [סה"מ תרצ"ז ע' 116 ואילך]. ד"ה החדש הזה – תשכ"ט. לכמה מעניני המאמר ראה באריכה לחלו בד"ה וזאת תורת זבח השלמים.

כבשים היו ג"כ עולות, וקרבן החטאת ה' ע"פ רוב מעזים וכמ"ש ושעירי עזים לחטאת.

ובכדי להבין מפני מה העולות ה' העיקר מכבשים והחטאות מן העזים צריך להקדים תחלה שורש ענין הקרבן, שלכא' הדבר פלא איך יכופר להחוטא ע"י שמביא קרבן ומקריב אותה על המזבח ע"י יכופר להחוטא על חטאתו אשר חטא, והגם שלהקרבן ה' צריך להתוודות על חטאתו אשר חטא, וכמ"ש הרמב"ם במנין המצות מ"ע ע"ג להתוודות לפני ה' מכל חטא שיעשה האדם בשעת הקרבן ושלא בשעת הקרבן שנאמר והתוודו את חטאתם אשר עשו, מ"מ ה' צריך להקריב קרבן לכפרת עון, וצ"ל מהו ענינו שיתקן חטא האדם כו'. הגה כתיב את קרבני לחמי לאשי שהקרבנות שמקריבים חלב ודם ע"ג המזבח נק' בחי' לחם למעלה לבחי' האישים עליונים, שהם הרשפים שנק' אש ע"ש הרשפי אש, ונק' שרפים ע"ש שנתוקדו כבר ע"י הרשפי אש כו', וכמ"כ הם נק' אישים ג"כ כו', וע' מזה בד"ה אם כסף תלוה את עמי, וזהו שארז"ל רעיתי פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, ולכא' אינו מובן איך שייך לומר שע"י הקרבנות יהי' בחי' לחם למעלה, וגם מה צריכים ללחם הלא משה כשהי' בהר ארבעים יום כתיב ב' לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי כי אולת למדינתא עבדית כמנהגה, וכ"ש המלאכים אישים עליונים, וכ"ש שאינו מובן ענין רעיתי פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים.

צח

ויובן בהקדם שורש ומקור בחי' הצומח, דהנה ארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר גדל, שכל עשב פרטי יש לו שורש ומקור למעלה השופע בו חיות להחיותו ולהצמיחו, וכנודע ממש בזהר בראשית ד"ח ע"פ מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם שחציר ועשב הם שני בחי' מלאכים, שיש מלאכים שהם עומדים משי"ב ואומרים שירה, וכמו מיכאל וגבריאל שמחנה מיכאל באהבה משי"ב ומחנה גבריאל ביראה ג"כ משי"ב הם חיים וקיימים באהו"י והם הנק' בשם עשב. ויש מלאכים שנק' בשם חציר והיינו שכמו החציר קוצרים אותה ומצמחת עוד הפעם כמ"כ מלאכים

שהקרבנות . . . לחם . . . לבחי' האישים עליונים: ראה לקו"ת פינחס עו, א. סידור עם דא"ח לו, א. אה"ת פינחס ע' א"עב ואילך. וראה לקו"ש ח"ב ע' 18 [ובהמ"מ שם].

וע' מזה בד"ה אם כסף תלוה: נדפס לעיל.

משה כשהי' בהר ארבעים יום . . . אולת למדינתא עבדית כמנהגה: ראה גם בארוכה לקו"ש תשא תשי"ג.

ובהמ"מ שם.

וכנודע ממש בזהר . . . ע"פ מצמיח חציר . . . שני בחי' מלאכים: כהבא להלן (עד פיסקא) וכמו שהוא בצומח"י ראה אה"ת בראשית לג, סעי'ב ואילך. וראה גם ח"א וישב כו, סעי'ג. לקו"ת אמור לו, א. פינחס עט, סעי'ב ואילך. האינו עו, ד. סידור עם דא"ח סב, ב. פט, ד. דכו, ד. אה"ת נח (כרד ג) תרמ"ח, כ ואילך. ביאור"ז להצ"צ (כרד ב) ע' חרו. סה"מ תרס"א ע' רו ואילך.

שמחנה מיכאל באהבה . . . ומחנה גבריאל ביראה: ראה לקו"ת במדבר יא, ב. ובכ"מ.

אלו נבראים בכ"י ואומרים שירה ונכללים בבחי' הביטול, וחוזרים ונבראים מלאכים ואומרים ג"כ שירה ונכללים בבחי' הביטול וכמ"ש חדשים לבקרים, וה"ז כמשל החציר שצומח במהירות ונקצר וחוזר וצומח. והו' שאנו אומרים בברכת יוצר אור יוצר משרתים ואשר משרתיו, יוצר משרתים הם המלאכים שנבראים בכ"י ואומרים שירה ונכללים בבחי' הביטול כנ"ל, ואשר משרתיו הם המלאכים שנק' בשם עשב שעומדים ברום עולם משי"ב ואומרים שירה באהורי".

וזהו ועשב לעבודת האדם שהם מלאכים שמעלים תפלות ישראל, וכמ"ש בזהר הנ"ל שעשב הם המלאכים שנק' אופנים חיות וקרובים, ופי' המק"מ בשם הארז"ל אופנים בעשי' חיות ביצי' וקרובים בבריאה, כי מט"ט וסנד"ל הם ר"נ דבריא עכ"ל, ונודע ממארז"ל שמט"ט (סנד"ל) קושר כתרים לקונו מתפלתייהם של ישראל, והו' ועשב לעבודת האדם שהם מעלים התפלות וכמ"ש בת"א בד"ה מזוה מימין שבכדי להיות כתרים לקונו מתפלתייהם של ישראל שהם גשמיים זהו ע"י המלאכים שמזככים האותיות כי הדבור שלהם הוא בערך דקות המחשבה שלנו, וגבוה מעל גבוה עד משכן מלאך מט"ט (או סנד"ל) שקושר כתרים לקונו מתפלתייהם של ישראל, כי כשעוברים ע"י מזככים האותיות, וכמ"ש בזהר דגפיף להו' ומנשק להו' ועי"ז מזככים האותיות מגשמייתם להיות יכול להיות מהם כתרים לקונו כו' היינו בחי' יהי רצון שיומשך רצון חדש לרפאות החולה ולברך השנים להיות בחי' ברכה בתוס' וריבוי וכמ"ש ביצחק ויזרע יצחק כו' וימצא מאה שערים שזהו יותר מכמו שצומח ע"פ דרכי הטבע שנמשך מבחי' הצמצומים דשם אלקים כמ"ש מזה בד"ה זאת חקת התורה (ד"ט), ועי"ז נאמר ויברכהו הו' שזהו הנק' ברכה להיותה בבחי' תוס' וריבוי כו' וידוע שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו', ובחי' ברכה זו נמשך מבחי' שם הו' שלמעלה מבחי' שם אלקים כמ"ש מזה ג"כ בד"ה זאת חקת הנ"ל יעו"ש. וכדי שיומשך הברכה זהו ע"י העלאת המלאכים שמעלים התפלה שלנו שאנו מתפללים ומבקשים בברכת ברוך עלינו כו' ותן ברכה וברך שנתינו כו', ועי"י העלאת זו נמשך הברכה, ולכן נא' ועשב לעבודת האדם.

צט

מלאכים שמעלים תפלות ישראל: כהבא להלן ראה גם לעיל ד"ה אריב"ל כל כהן שמכיר. ונודע ממארז"ל שמש"ש (סנד"ל) קושר כתרים לקונו: ראה הערת כ"ק אדמיר' שליט"א בסה"מ תשי"ח.

ע' 202.

וכמ"ש בת"א בד"ה מזוה מימין: מב, ב. וראה גם אה"ת תוריע (כרך ב) ס"ע תקכ"ה. סה"מ תרל"ה.

ח"א ע' רז ואילך.

הדבור שלהם הוא בערך המחשבה שלנו: ראה לקרי' הוספות לס' ויקרא נג, ריש ע"ב. סידור עם דאית

רע, א. ובכ"מ.

היינו בחי' יהי רצון: בסה"מ תרצ"ז שם ע' 123 נוסף: דהנה כתיב הוא בחי' רצון.

אמנם לפי המלאכים שנק' בשם דשא שהם הנק' בברכת יוצר בשם יוצר משרתים שהם מתהווים בכ"י ואחר השירה נכללים בבחי' הביטול וכמ"ש חדשים לבקרים, וארז"ל במד"ר וישלח פע"ח ע"פ זה א"ר חלבו בשם רשב"נ לעולם אין כת של מעלה מקלסת (פי' אומרת שירה) ושונה, אלא בכ"י הקב"ה בורא כת של מלאכים חדשים ואומרים שירה חדשה והולכין להם (פי' שנכללי' בבחי' הביטול לאין וכמ"ש במד"ר אח"כ כששאל אדרינוס לאן הולכין השיבו לו מהיכן שנבראו, והיינו מבחי' האין שנברא היש, כשמתבטל היש הוא מתבטל ונכלל בבחי' אין זה ג"כ כו') א"ר ברכת השבת מדכתי' שלחני כי עלה השחר הרי יש מי שנברא אתמול ואומר שירה למחר והשיב לו ר' חלבו שמיאכל וגבריאול כולם מתחלפין והם אינם מתחלפין, והביא המת"כ, שבילקוט מביא בשם מדרש אבכיר שאותו שר מיכאל ה' שבא להראות לו שלא ירא מעשו כו', נמצא שמפרש המד"ר שחדשים לבקרים קאי על המלאכים שנבראים בכ"י וכ"ה במד"ר איכה ע"פ חדשים לבקרים בשינוי לשון קצת, וכן איתא בוחזא ד"ח ע"ב הג"ל, ולפי' אינם שייכים לעבודת האדם כו'.

אמנם במק"מ בפירושו על מאמר הזח"א ד"ח הג"ל כתב וז"ל דשא וחציר הכל דבר אחד והם הבירורים שאנו מבררים ע"י תפלינו ועולי' בסוד מ"ן למל' ונעשי' מהם מלאכים, ויש מלאכים שמתבטלי' בכ"י ומתחדשי' בכ"י כמ"ש יוצר משרתים, שחזרת המל' ואוכלת אותם והם הנק' דשא וחציר, ויש מלאכים שהם קיימים לעולם וע"י תפלינו אנו מתקנים אותם בשפע גדול שמביאים אליהם מהמל' וע"י בא השפע אלינו ואלו נק' עשב עכ"ל. ובד"ה וכד אינון מתקנין פי' כמ"ש שאתר שעלו הבירורים למל' בסוד מ"ן ע"י תפלינו ונעשה מהם חציר ועשב, החציר הוא דשא אוכלת אותם המל' שחזורים להיות חלק מחלקיה לפי ששורש הרפ"ח ניצוצין מו' מלכין דמתו ולכך אוכלת אותם ונעשים עצמותה וחלקי', אבל עשב אחר שנבראו או ע"י תפלות או קרבנות מביאים להם שפע מהמל' וזהו תיקונם ואח"כ ע"י בא השפע אלינו. ונמצא שמפרש שגם המלאכים שנק' דשא וחציר הם ג"כ מה שאנו מעלים מ"ן לבחי' המל' רק שדשא הוא שהמל' אוכלת אותם, ולא נמשך ע"י העלאתו ע"י עוד רק שזהו נשאר להיות עצמותה וחלקי' כו'.

ק

אבל באגה"ק סד"ה איהו וחיוהי, בענין רגלי א"ק שמסתיימים בתחתית העשי' כ' וז"ל ועי' יש כח ועוז בסיום הכלי דמל' דמל' דעשי' שביסוד העפר והוא מאמר תדשא הארץ דשא להיות פועל בקרב הארץ תמיד לעולם ועד להצמיח עשבים מדי שנה בשנה אלא שיש מהם ע"י העלאת מ"ן והם הזרועים והנטועים, ואעפ"כ הם כמו יש מאין שהגרעין הנטוע אין לו ערך כלל לגבי הפרי וכל האילן והענפים והעלים וכן במיני זרעונים וירקות וגם במיני תבואה

אמנם במק"מ בפירושו: בשולי הגליון נרשם בגו"ק: במק"מ דשא ועשב זהו העלאת מ"ן, וצריך להבין דשא צומח מעצמו, ובד"ה איהו וחיוהי, וי"ל שהם ב' יחודים דחריב.

להתהוות מאות גרעינים מגרעין א' הוא כמו יש מאין וכ"ש הקשין והשכלים, והנה הפירות שע"י העלאת מ"ן הם הזורעים והנטועים הם משוכחים מאד מאד מהעולים מאליהם מכת הצומח לבדו שבארץ עכ"ל, ומזה יש לפרש שענין דשא ועשב הם ב' היחודים שבח"ב, שענין הדשא שצומח מאליו בלי זריעה זהו מיוחד חיצוני דחויב שחידוש הישנות זהו נמשך מיוחד חיצוני דחויב לצורך קיום העולמות, אבל זיווג פנימי דחויב זהו ע"י העלאת מ"ן שלנו בק"ש ותפלה ותומ"צ וז"ע ועשב לעבודת האדם. ובה יתפרש מ"ש ר' שמעון בר' אבא ע"פ חדשים לבקרים על שאתה מחדשינו בכל בקר ובקר אנו יודעים שאמונתך רבה להחיות לנו את המתים, וי"ל פ"י שענין החידוש שמחדש לנו בכ"י זהו ענין ובטובו מחדש בכ"ת מע"ב, ז"ע חידוש הישנות שנמשך מזווג חיצוני דחויב, ובעבודה בנפש האדם ענין החידוש שאתה מחדשינו בכל בקר י"ל ע"י העבודה בכל בקר היינו בחי' ק"ש שהיא בבקר ע"י ממשיכים יחוד פנימי דחויב וננדוע שע"י ק"ש ממשיכים זיווג פנימי דחויב, וע"י אנו יודעים שאמונתך רבה להחיות לנו המתים ע"י בחי' טל תחי', ואז אור חדש על ציון תאיר כו'.

ומ"מ יש לפרש פ"י האגה"ק שדשא הוא בחי' ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב שזהו ג"כ ע"י העלאת המלאכים ועבודת הנשמות ע"י מו"מ כאמונה כמ"ש מזה בד"ה זכור את יום השבת (ד"י), ובד"ה ששת ימים תעבוד בסופו בספר תרומ"י, ונמצא כי דשא הוא ג"כ ע"י העלאותינו כמ"ש המק"מ, ויתפרשי לפ"ז פסוק תדשא הארץ דשא, ארץ היא בחי' מל' כנס"י, דשא הוא בחי' העלאת כנס"י בכדי להיות ובטובו מחדש בכ"ת מע"ב, ובחי' זו היא מאכל המל' עצמה, ועשב הם המלאכים שמתהווים ע"י המצות שע"י עשיית כל מצוה

באגה"ק סדיה איהו וחיוהי: קלב אב. וראה גם לקי"ת בחוקתי מט. ג. נצבים נ. ד. אהי"ת במדבר ע' ג.

ומזה יש לפרש . . . ב' היחודים שבח"ב: ראה אהי"ת בראשית שם לג, סעי' ב. לד. רע"א. ביאורו להצ"ע ע' ה. — בהבא להלן ראה גם לקמן ד"ה והתהלכתי. אור חדש על ציון תאיר: תפלת .לאל ברוך שברכת קיש (ע"פ גוסס אשכנז). וראה גם לקי"ת שה"ש ט, כ. כ. ב. סידור עם דא"ח סח, ריש ע"ב. סה"מ תקס"ב ע' קצב. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קמו. אהי"ת לך לך (בכר ד) תרצו, רע"א. שה"ש (בכר ג) ע' תתלד. סה"מ פרי"ת ע' קמה. לקמן ד"ה והתהלכתי בחוככם. ועוד.

בד"ה זכור את יום השבת (ד"י): סה"מ תרכ"ז ע' קב.

ובד"ה ששת ימים . . . בספר תרומ"י: אהי"ת יתרו ע' תתקנב.

ותפרש לפ"ז פסוק תדשא הארץ דשא: בשולי הגליון גרשם בנזכ"ק: למה פ"י [המק"מ] שגם הדשא הוא ע"י עבודתינו, וי"ל שהוציא זה ממ"ש תדשא הארץ, והארץ היא כנס"י. ויותר נראה כמ"ש באגה"ק בד"ה איהו וחיוהי, וע' בלקי"ת בד"ה קדש ישראל (לקי"ת פינחס עם, סעי' ואל"ך). ובוהר פ' פינחס בפ"י מצמיח הציר, ועפ"י יתפרש המד"ר ע"פ חדשים לבקרים ע"י שאנו מתחדשים בכ"י.

נעשה מלאך אחד כנודע, ועי' נמשך לנו שפע עי' המלאכים מיכאל וגבריאל שעומדים משיב כו', וכמו"כ ז"ע העלי' עי' ק"ש להמשיך אור חדש בחי' זווג הפנימי דחוי"ב. ועכ"פ מבואר שענין דשא ועשב למעלה הם בחי' גבוהות, ובהשתלשלותם למטה עי' ריבוי ההשתלשלות נתהווה בדרך בריאה יש מאין בחי' דשא ועשב הגשמי.

וכמו שהוא בצומח כמו"כ הוא בדומם וחי ומדבר, דהנה ארז"ל שלש שותפיו באדם אב מזריע לובן כו' ואם אדם כו' והקב"ה נותן בו נשמה כמ"ש כי חלק הוי' עמו שיש בכאור"א חלק הוי' ממש, ונמצא שכמו חיות הדשא והעשב הוא מבחי' המזל השופע לו שהם בחי' המלאכים שנק' בשם דשא ועשב, או ב' היחודים דחוי"ב כנ"ל, כמו"כ חלק הוי' עמו שיש בנשי' בכאור"א חלק מבחי' שם הוי' כו', וכמו"כ בנעי"ח הנה גם הבהמה יש לה נפש רק שנפשה נשתלשלה מבחי' פני שור שבמרכבה, וכנודע שד' חיות המרכבה הם שרשי כל הבע"ח שהארי' הוא מקור וחיות לכל החיות ופני שור הוא מקור וחיות לכל הבהמה ופני נשר מקור חיות כל העופות, והאדם הוא מפני אדם שבמרכבה או בחי' האדם העליון שעל הכסא כמ"ש מזה במ"א. ולהיות כי נפש הבהמה היא מבחי' פני שור שבמרכבה לכן עי' שמקריבין הבהמה ע"ג המזבח והיתה נכללת באש שלמעלה ה' עולה נפשה לשורשה ומקורה הוא בחי' פני שור שבמרכבה, ועי' גרמו להיות החיות נושאות את הכסא עם בחי' אדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא, כי הנה נודע שבחי' אדם הוא בחי' התיקון, והבהמות והחיות שרשן מבחי' התהו שקדם לתיקון ועי' שמעלי' הבהמה ששרשה מבחי' התהו עי' עולה ונכללת בבחי' פני שור שבמרכבה ששרשו ג"כ מבחי' התהו רק הוא ממה שכבר נתברר, ולהיותם מבחי' התהו לכן ביכולת חיות המרכבה להגבי' את בחי' האדם דתיקון שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא כו'.

קב

ובזה יובן ג"כ איך יתוקן חטא האדם עי' הקרבת הבהמה, דהנה רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברין דמלכא ושס"ה ל"ת הם בחי' שס"ה גידיו וכמ"ש זאת התורה אדם שכלליות התורה זהו בחי' אדם, וא"כ כ"ז הוא בחי' התיקון, ולכן עי' שהחיות מעלים את בחי' אדם דתיקון לבחי' התהו שקדם לתיקון נמשך משם למלאות כל הפגמים לתקן נפש החוטא, שחטא הוא מל' חסרון, שע"י

דהנה ארז"ל שלש שותפיו באדם: בהבא להלן [עד פיסקא .והנה העיקר בהקריבן] ראה דיה לכבתי שבלק"ת שה"ש כח, ג ואילך. שם ל, ג ואילך. ובתוס' הגהות אודות משפטים (כרך ח) ע' גיה ואילך. והקב"ה נותן בו נשמה: בסה"מ תרצ"ז שם ע' 125 נוסף: וחלק הקב"ה הוא חלק משולש וענינו בפנימיות הוא כמ"ש כי חלק ה' עמו. שד"ר חיות המרכבה הם שרשי כל הבע"ח . . . למ"ש מזה במ"א: ראה אגה"ק סי' כ"ח (קמן, ב). לקרית נשא את, סעי' . . . אודות משפטים שם. ובכ"מ. הבהמה . . . מבחי' פני שור שבמרכבה: בכ"ז ראה תו"א יתרו ע"א, סעי' ואילך. לקרית שה"ש לה, סעי' . . .

העדר קיום מ"ע חסר אצלו ההמשכה שהי' ממשיך ע"י קיום המ"ע, או כעשותה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם שזהו ג"כ חסרון שחסר כמה שלא קיים רצון העליון ב"ה שרצונו הוא שלא לעשות והוא עבר ועשה שזהו ג"כ ענין חסרון וע"י ההמשכה מבחי' כי לא אדם הוא נמשך למלאות כל החסרונות כו'. זאת ועוד אחרת כי להיות ע"י העלאת נפש הבהמה שהיא ניצוץ מניצוצי דתהו שנפלו בשבכה"כ ונפרדו זמ"ז מאז היתה שבה"כ, וכשמקרבין הניצוץ לשרשו נעשה מזה שמחה גדולה, והי' כמו שני אוהבים נאמנים שלא ראו זא"ז זה זמן רב, הנה כשמתראים זה עם זה פנים בפנים נעשה אצלם שמחה גדולה, עד"ז ויותר מכן באין ערוך השמחה הגדולה שנעשה מהעלאת הניצוץ דתהו שהיתה בנפש הבהמה כשמעלין אותה לשרשה דתהו, ונודע כי שמחה ממתיק דינים לכן מזה נמשך סליחת עוונות, כמשל המלך בעת שמחתו קורא דרור לכל אסירי המלך שחייבים לו שעברו על רצונו, כך כשנעשה השמחה מהעלאת הניצוץ מוחלין לאדם על חטאתו אשר חטא ונסלח לו כו'.

ולכן ההקרבה הי' ע"י הכהן איש החסד דוקא כי ימין מקרבת כו', לכן כדי לקרב הניצוץ זהו ע"י הכהן איש החסד כו', וסדר עלייתו הוא שע"י שנכלל הבהמה באש של מעלה שהו"ע אר"י דאכיל קרבנין שבחי' האר"י ג"כ בחי' ימין כמ"ש פני אר"י אל הימין, ובחי' אר"י הזה הי' מגבי' ניצוץ הבהמה לבחי' פני שור שבמרכבה שזהו במרכבה דיצי' כנודע שהחיות הם ביצי', וכמ"ש לעיל בשם האר"י ז"ל, ושרשם הוא בחי' המרכבה דבריאה ששם הם מיכאל וגבריאל כמו אר"י ושור דיצי' ולכן מיכאל הוא ג"כ כהן כמ"ש בזהר יתרו דפ"ז אית מלך לתתא ותחתוי' אית כהן כו' מיכאל כהנא רבה, והיינו בבחי' בריאה (וע' בביאור מאה"ז אית מלך לעילא כו' הנ"ל בספר תקס"ה שמפרש מיכאל כה"ג על חסד דמל' דאצי' יעו"ש), וע"ז מתעורר גם המרכבה דאצי' כי כמו שיש חיוון תתאין כמ"כ יש חיוון עילאין והיינו בחי' המדות דאצי' שנק' בשם חיוון עילאין, והכסא זהו בחי' בינה וע"י עליית החיות דב"ע עם בחי' הכסא והאדם שעל הכסא דב"ע מעוררין ע"ז עליית חיוון עילאין עם

קג

זאת ועוד אחרת . . . וכשמקרבין הניצוץ . . . שמחה גדולה: כהבא להלן (עד סיום הפסקא) ראה גם אורית בראשית (כרך ו) תתרנ"ג, ב. ובארוכה המשך יונתי תר"מ ע' מרז.
ונודע כי שמחה ממתיק דינים: ראה תרי"א חיי שרה טו, ד. וארא נו, רע"ד.
ולכן ההקרבה . . . הכהן איש החסד: ראה גם ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' רמב ואילך.
באש של מעלה . . . אר"י דאכיל קרבנין: ראה לקרי' במדבר יא, ד.
בוהר יתרו דפ"ז: צ"ל: דס"ז.
וע' בביאור מאה"ז אית מלך לעילא . . . בספר תקס"ה: נדפס בתרי"ח יתרו ת, א ואילך. ובארוכה שם שצג, ב ואילך. ביאוריו להצ"צ ח"א ס"ע רלח ואילך. ח"ב ע' תשפג ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקעט ואילך. ד"ה כי תבואו ג' ושבתה תשי"ג.
המרכבה דאצי' . . . חיוון תתאין . . . חיוון עילאין: ראה לקרי' תור"ע כב, ד. ביאוריו לאדראהמצב כב, ב, סב, ב. סידור דא"ח סד, א.

הכסא שלהם היא בחי' בינה שכינתא עילאה, ועד"ז עד רום המעלות וכמ"ש בזהר שרזא דקרבנא עולה עד רזא דא"ס. וכמו שהמעלה הבהמה הגשמי הוא הכהן איש החסד כנ"ל כמ"כ למעלה העליות הוא ג"כ ע"י הכהן, וכנודע מ"ש בזהר אית חסד ואית חסד, אית חסד דאקרי חסד זוטא ואית חסד דאקרי רב חסד הוא בחי' חסד דא"א, ועד"ז יובן בענין הכהנים שלמעלה שבכל בחי' ומדריגה שגבוה יש בחי' כהן, וכמ"ש בזהר יתרו דפ"ז אית מלך לעילא וכהן משמש תחתיו ברזא דקה"ק ואית מלך לתתא וכהן משמש תחתיו רזא דאור קדמא כו', וע"י הכהן שמשמש בקה"ק ע"י הוא העל"י עד רזא דא"ס, וכנודע שקדש הוא בחי' חכ' וקה"ק הוא כתר כו', וזהו מ"ש בקרבנות ריח נחות להוי' פ"י ריח הוא בחי' העלאה, וכמארז"ל נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני וע"י עש"י זו היא בחי' העלאה לבעל הרצון, וע"י נעשה נחות ל' המשכה מל' נחות דרגא, להוי' שיומשך בחי' שם הוי' שהיו"ד הוא צמצום והיינו שכדי להיות בחי' שם הוי' זה ע"י צמצום בחי' היו"ד ואח"כ בחי' ה"א הוא התפשטות שאחר הצמצום ואח"כ ו"ה להיות נמשך הגילוי למטה כו', שגם למטה יומשך המשכת אוא"ס ב"ה.

ועפ"ז יובן מה שנק' הקרבנות בשם לחם, פ"י כמו הלחם אנו רואים את פעולתו שכאשר האדם אוכל לחם הנה פעולת הלחם שסועד לבב אנוש שלא יסתלק הנפש מן הגוף, כי אם לא יאכל יחלש מעט מעט עד שיכול ליפרד הנפש מן הגוף וימות ברעב, ועד"ז יובן למעלה שבחי' כלי המדות עליונות נק' בשם גופין כמ"ש בת"ז וכמה גופין תקינת לון, שנק' המדות בשם גופין, וההוא נביעו איהי כנשמתא לגופא דאיהי חיים לגופא, והיינו שכמו שהגוף חי מהנשמה המח' את הגוף כמ"כ המדות עליונות הם חיים מהאור של ההיא נביעא דאיהו חיים לבחי' הגופא שלהם, וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולא שמהו כגופא בלא נשמתא, וכדי להיות חיבור האורות בכלים זהו ע"י הקרבנות שלכן נק' בשם לחם, פרנסתו, ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, פ"י שזהו משל כמו הלחם הגשמי מפרנס את האדם להיות חיבור נשמתו בגופו, כמ"כ הלחם דקרבנות הם הפרנסה שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים וכמ"ש במד"ר הו שירעו אותי בשני תמידין כמ"ש את הכבש אחד תעשה בבקר שזהו פרנסה כמו מרעה כו'. וזהו ג"כ מה שהקרבנות הבהמה נעשה לחם לבחי' האישים שהם השרפים שנק' אישים ג"כ, כי ע"י העלאת הקרבן

קד

וכנודע שקדש הוא בחי' חכ' וקה"ק הוא כתר: ראה באוה"ז שם ע' רלט.
 וזהו מ"ש בקרבנות ריח נחות . . . מל' נחות דרגא: ככ"ז ראה לקו"ת פינחס ע', א. תצא לה, ג. דר"ש
 לשמע"צ צב, ד.
 ועפ"ז יובן מה שנק' הקרבנות בשם לחם: בהבא להלן ראה לקו"ת האוניו ע', ב.
 ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים: בסה"מ תרצ"ז שם ע' 128 נוסף: דשמים אש ומים, חסד וגבורה
 עיקר המדות, ואביהם שבשמים הוא המשכת המוחין.

שע"י החיות המרכבה ע"י נעשה נחוח להו"י וממילא נמשך תוס' אור וחיות גם לבחי' ב"ע כו'. וגם עלייתם שהם מעלי' הניצוץ זהו ג"כ חיות שלהם שזה"ע הרצוא שנעשה להם שע"י הם מעלים את הכסא, והיינו ע"י שמקבלים לחם הוא בחי' הניצוץ שגורם להם העלי', ונמצא שזהו ג"כ משל שכמו לחם מחבר הנשמה עם הגוף כמו"כ הניצוץ שמתעלה מנפש הבהמה נעשה בחי' לחם להשרפים שיוכלו להיות בבחי' רצוא שזהו החיות שלהם ואח"כ נעשה שוב הוא כשנמשך בחי' נחוח להו"י נמשך גם בהם השוב שהוא בחי' ההמשכה בכלים מכלים שונים כו'.

והנה העיקר בהקרבן ה' הקרבת חלב ודם, ופי' בזהר חלב ודם בחי' חיורר וסומק שהחלב שרשו מחדד והדם שרשו מגבורה וע"י הכהן שהי' מעלה חלב ודם הגשמי בחי' חו"ג ע"י ה' מעורר ההעלאה עד רום המעלות עד חו"ג היותר עליונים, והעלאה זה גורם המשכה במדות עליונות, וכמ"ש במ"א בענין הללו את ה' מן השמים ע"י נמשך הללוהו במרומים ומלאכיו וצבאיו, כי ע"י העלאת וביטול המדות לאו"ס דלאו מכל אינון מדות שז"ע לך ה' הגדולה כו' ע"י נמשך כי כל בשמים ובארץ כל הוא בחי' כלליות מל' אמרו אליו כל תשא עון כתר הכללי שיומשך בשמים ובארץ, והיינו שיומשך במדות עליוני' מבחי' או"ס שלא מכל אינון מדות כו', וזהו ענין הקרבן בכלל, הקרבת חלב ודם חו"ג, ורזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס ומשם הוא בחי' או"ס דלאו מכל אינון [מדות] אשר שם אם צדקת כו' שאינו תופס מקום כלל, נמשך לכפר על נפש החוטא כו'.

ועכשיו שאין לנו קרבנות תיקנו לנו התפלה כנגד תמיד', שתפלה וק"ש שבכ"י הם בחי' עולת תמיד, שלכן ארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה וחבב בלא נסכי' נמצא שנקי' הק"ש בשם עולה, שע"י התבוננות בק"ש בפסוק ראשון ע"י הוא זובח את יצרו להיות ואהבת כו' בכל לבבך וארז"ל בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבה את ה' כו', והיינו בחי' הנהי"ב שהיא בחי' רוח הבהמה היורדת למטה בארץ בתענוגים ותאוות גשמיות יהפך להיות רוח האדם עולה למעלה מעלה לה' כעולה וקרבן

קה

והנה העיקר בהקרבן ה' הקרבת חלב ודם: בהבא להלן [עד סוף המאמר] ראה בארובה לקמן ד"ה וזאת תורת זבח השלמים. וראה ד"ה מלכא ומלכתא שבסה"מ תר"ל ע' שנה ואילך. ובסה"מ תרס"ד ע' רחצ ואילך. תרצ"ו ע' 209 ואילך. וראה גם תריא וישב כט, ד. לקרית פינחס עה, אי"ב. שה"ש יב, ב. שערי אורה שער התנוכה יד, ב ואילך. אזהרת פינחס ע' א"עא ואילך. שם ע' אקלכ. ביאוריו להצ"צ (כרך ב) ע' תקצח. וכמ"ש במ"א בענין הללו את ה' מן השמים: ראה בארובה לעיל ד"ה אר"י יהא חלקי. ושי"ג. אמרו אליו כל תשא עון כתר הכללי: לקמן ד"ה וזאת תורת זבח השלמים מביא פי' זה בשם הרב המגיד נ"ע. וראה בה"מ שם.

שיומשך בשמים ובארץ: בסה"מ תרצ"ו שם ע' 129 נוסף: שנמשך על שמים וארץ בשוה, וכמאמר והקדוש בשמים ובארץ שהוא קדוש ומובדל משמים וארץ ששניהם שרים.

שגם נה"ב שרשה מפני שור רק שזהו מבחי' פני אדם שבפני שור אבל מ"מ זהו מבחי' פני שור, ולכן עלייתה שזה ממש לבחי' עליית הקרבן ככל משנ"ת לעיל בענין שורש שרשה מבחי' התהו ואדרבה גדלה מעלת נה"ב שבאדם ששרשה מפני אדם שבפני שור וא"כ בענין שרשה כתהו היא ג"כ מבחי' הגבוה יותר, ושמא תאמר שנפש הבהמה מאחר שנשפלה להיות נפש לבהמה ולא נה"ב באדם הרי שרשה מבחי' הגבוה יותר כי כל הגבוה יותר נופל לבחי' נמוכה ביותר, כמשל האבנים הגבוהים מן החומה כשנופל הכותל הנה הגבוהים והעליונים שבכותל נופלים למרחוק יותר, אינו כן שהרי כשאדם ממלא תאוות לבו אפי' בתאוות היתר ה"ה כבהמה ממש, ואז באמת הוא גרוע יותר שהרי הבהמה אין לה שכל והאדם יש לו שכל ועכ"ז עושה מעשה בהמה, וכ"ש באיזהו דבר תאוות איסור ח"ו הרי הוא גרוע הרבה מהבהמה, וכמאד"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, וע' מזה בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות שלא נדפס, וא"כ כשמעלי' נה"ב שבאדם עלייתו ג"כ גבוה יותר מנפש הבהמה שהיו מעלים ע"ג המזבח כו'.

וכמו שבקרבן הבהמה עיקר ההקרבה ה' חלב ודם כמ"כ בהקרבת זובחת הנה"ב שבאדם ג"כ עיקר ההקרבה הוא בחי' החלב והדם, כי הנה כתיב כמו חלב ודשן תשבוע נפשי, כי החלב באדם שאינו יושב על מקום אחד, הנה עיקר גידולו הוא מן התענוג, וצריך להיות התענוג מאלקות והיינו להיות בבחי' אהבה בתענוגים מבבחי' ההתבוננות בק"ש בבחי' אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל וכלל כי כולא קמי' כלא חשיב, וע' בד"ה זאת חקת (ד"ט), שהגם שהעולם הוא בחי' מציאות מ"מ הוא כלא חשיב כו' ואין עוד מלבדו, וע' בד"ה מי כמוכה באלים בענין אין עוד כו', ועי' לא יחפון בשום תענוג גשמי כלל ואפי' תענוג רוחני לא יחפון כמ"ש מי לי בשמים ועמד לא חפצתי שלא יחפון בג"ע ובעוה"ב כל שהוא עמד היינו אפי' בחי' מקור החיים מקור התענוגים כמ"ש כי עמד מקו"ח ג"כ לא יחפון, וזהו כוונת מ"ש ועמד לא חפצתי אפי' מה שהוא עמד לא חפצתי ג"כ, כי הנה יש ברצון שני בחי' חפץ ורצון, חפץ הוא פנימיות הרצון, ורצון סתם הוא בחי' חיצונית הרצון, וכמאד"ל כופין אותו עד שיאמר רוצה

כל הגבוה יותר נופל לבחי' נמוכה ביותר: ראה לעיל ד"ה זאת חוקת. ושינ'.

בד"ה וידבר . . . ראשי המטות שלא נדפס: ראה ד"ה זה שבס' מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' רלח. וע' רמג. שם ח"ב ע' תקא. תקס"ד ע' קצב. תקס"ז ע' רצא ואילך. אה"ת מטות ע' ארסג. וע' ארצו. וע' אשכב ואילך. שם (כרד ה) ע' איתרפב. שם (כרד ו) ע' איתתקנ.

שבאדם ג"כ עיקר ההקרבה הוא בחי' החלב והדם: בהבא להלן [עד סוף הפסקא] ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' צב ואילך. תרי"א כט, ג. לקרית שה"ש יב, ב. המשך חרס"ז ס"ע קמא"ב. תעריב ח"א ע' תמא. וע' בד"ה מי' כמוכה: נדפס לקמן.

מי לי בשמים . . . שלא יחפון כל שהוא עומד: ראה גם שרש מצות התפלה פ"מ (קלה, א). ובכ"מ. בדצון שני בחי' חפץ ורצון: ראה לקרית שה"ש כח, רע"ד. לג, רע"ז.

אני זשהו ג"כ רצון הגם כי אינו חפץ בפנימיותו כך מ"מ זה נק' רצון כו'. והנה הנהגת האדם צ"ל שכל חפצו האמיתי יהי' רק בבחי' א"ס עצמותו ומהותו ב"ה, ולא יחפוך בשום תענוג גשמי, והנהגה בדברים ההכרחי' לא יהי' בתאווה למלאות נפשו הטבעית והבהמית כ"א בדרך כפי' והכרת, וכמאזיל כאילו כפאו כו', ואפי' בתענוגים רוחניים לא יהי' ג"כ פנימיות רצונו בזה כי כל שהוא עמך היינו אפי' בחי' עמך מקר"ח לא חפצתי וכנ"ל, ועיקר פנימיות הרצון הוא החפץ יהי' בבחי' אוא"ס בתענוג נפלא, וחיינו הגשמי' יהי' אצלו בבחי' בעל כרחך אתה חי כמו שבע"כ אתה מת כו' ועיקר חפצו האמיתי יהי' בבחי' ביטול אמיתי בבחי' אהבה בתענוגי' לאלקות כו', וז"ע הקרבת החלב שבחי' התענוג שלו יקריב להיות רק תענוג בבחי' אוא"ס ב"ה כו'. ועד"ז יובן ענין הקרבת הדם ג"כ כי הנה הדם הוא הנפש, והיינו שכל החימויות שבנפשו ובחי' רתיחות הדמים בבבלי עולם ובחי' רשפי אש שבנפשו הבהמית בחמדת עוה"ז יהפך להיות רשפי אש שלהבת י"ה בכל יום ע"י ההתבוננות בק"ש ותפלה שז"ע רוח האדם עולה למעלה מעלה כעולת התמיד וזבת דקרבנות כו'.

וזה"ל ההעלאה שבתפלה, וע"ז נעשה אח"כ המשכה, וכמו בקרבנות הוא בחי' ריח ניחוח להוי' שע"י העלאת הריח נמשך בחי' נחות להוי', כמ"כ ע"י ההעלאות בחי' חלב ודם שבאדם בק"ש ע"ז נמשך בחי' המשכות לאלקות הוי' אלקינו שיהי' בבחי' אלקים שלנו, וכמ"ש בלק"ת בסד"ה כי כארץ תוציא צמחה שבשם אלקים אומרים אלקינו שע"י הצמצום הוא נעשה אלקים שלנו, וכמ"כ ע"י הביטול דק"ש יהי' נמשך בחי' ניחוח להיות שם הוי' ג"כ אלקינו וכמ"ש אנכי הוי' אלקיך שנמשך מבחי' אנכי מי שאנכי שהוי' יהי' בבחי' אלקיך אלקים שלך, וכמ"ש רז"ל עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה, ופי' רש"י ז"ל שיהי' שמם הוי', והיינו ע"י העבודה בהיום לעשותם כו', ובחי' שם הוי' זה היינו בחי' שם הוי' שהוא בבחי' סוכ"ע, כי בק"ש כתיב שני שמות הוי', ה' אלקינו ה' אחד, סוכ"ע וממכ"ע, פי' ממכ"ע הוא בחי' סדרי ההשתלשלות שראשית הגילוי הוא בע"ס דאצי' ואח"כ נמשך בעולם הנשמות ואח"כ במלאכים עד שע"י המזלות נמשך בעוה"ז הגשמי, שע"ז ארז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם, פי' שכמו הנשמה שמחי' את הגוף הנה היא מחי' לכל אבר לפי ערכו שאינו דומה החיות שבראש לחיות

והנהגה בדברים ההכרחיים . . כאילו כפאו: ראה גם תרי"א מ"א צב, סע"ד. לקמן ד"ה בשעה שהקדימו.
וכמ"ש בלק"ת בסד"ה כי כארץ תוציא צמחה: נצבים נג, סע"ב. וראה גם לקרית בלק עג, ב. אה"ת וארא ע' ריג. דברים (כרך ו) ע' בירסג.
עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה . . שיהי' שמם הוי': ראה סה"מ תר"ל ע' עאיב. הש"ב ס"ע 74 ואילך. ועוד.
בק"ש כתיב שני שמות הוי' . . סוכ"ע וממכ"ע: ראה לקרית שה"ש שם כט, סע"א. שם דרושים לרי"ה נט, סע"א ואילך. ובכ"מ.

קז

שברגל. ועד"ז יובן בענין שהקב"ה ממלא את כל העולם הוא ג"כ בכל תד לפום שיעורא דילי' בכל עולם לפי ערכו וזהו בחי' ממכ"ע, אבל בחי' סוכ"ע הוא מובדל מגדרי ההשתל' ומעלה ומטה שוין לפניו ית' וכמ"ש השוה ומשוה קטן וגדול. ועל בחי' זו ארז"ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך כי באוא"ס הסוכ"ע שוה קטן וגדול ולכן בבחי' זו גם ההדיוט יכול לברך וכמ"ש במ"א בענין לבי ובשרי ירגנו אל אל חי שגם הלב הגשמי יוכל לרגן בבחי' אל חי כו' היינו להתפעל מבחי' א"ס ב"ה עצמותו ומהותו, וכי' בחי' אלו ממכ"ע וסוכ"ע זהו ב' שמות שבק"ש ה' אלקינו בחי' סוכ"ע וה' אחד הוא בחי' ממכ"ע, כי אחד הח' רומז לז"ר וארץ וד"ר העולם והיינו בחי' ממכ"ע שאפי' לאחר שנעשה ז"ר וארץ וד' רוחות מ"מ הם בטלים לאחד א"כ זהו ממכ"ע רק שזהו בחי' הארת סוכ"ע בממכ"ע כו', אבל ה' אלקינו הוא בחי' סוכ"ע הארת אוא"ס עצומה שלמעלה מגדר עלמין ומשם נמשך להיות אלקינו, וכמ"ש היכל הוי' המה, שכמו ההיכל הוא דירת המלך כמ"כ אנתנו בני' הם היכל ה' כו' גילוי בחי' אוא"ס כמו ניווח דקרבנות, וכמ"ש במ"א בענין ונקדשתי בתוך בני' ובענין ושכנתי בתוכם, בתוך תוך פנימיות נקודת לבב נש"י כו'. וע"ז כתיב עולת תמיד העשוי' בהר סיני שהכח לזה להיות יכולים להמשיך בחי' אוא"ס ב"ה הסוכ"ע, היינו שיהי' ביכולת להעלות מ"ן ושיומשך בחי' המשכת מ"ד כזה זהו מהר סיני שהכח לזה ניתן מהר סיני בשעת מ"ת שעל כל דבור פרחה נשמתן כמ"ש נפשי יצאה בדכרו, ומוז נמשך הכח על בחי' העלאת מ"ן אח"כ בק"ש, והמשכת מ"ד הוא מבחי' אנכי שאמר במ"ת, שמבחי' אנכי נמשך להיות ה' אלקיך אלקים שלך כו'.

ומעתה צ"ל למה התמידין שהם עולות היו מכבשים דוקא וכנ"ל שרוב העולות הם מכבשים דוקא, הנה ארז"ל במד"ר (במדבר פ"ג דרנ"ג ד' שהוא בדפוס שקלאו דמ"ו ע"ד), שהקרבנות היו כנגד האבות פרים בני בקר כנגד אברהם, אלים כנגד יצחק שהוא בחי' אילו של יצחק, כבשים כנגד יעקב כמ"ש והכבשים הפריד יעקב, ולכן קול הכבשים מורה על רחמים היא מדתו של יעקב להיות ברחמך הרבים רחם עלינו, והיינו שכדי שיהי' העלאת מ"ן

אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך: ראה לקיט שה"ש שם כח, ד. עקב טז, ב. וכמ"ש במ"א בענין לבי ובשרי ירגנו: לקיט במדבר ח, ג ואילך.
אחר הח' רומז לז"ר וארץ וד"ר העולם: ראה גם לקיט תוריע כג, ב. ובכ"מ.
וכמ"ש במ"א בענין ונקדשתי בתוך בני' . . . ושכנתי בתוכם: לקיט אמור לב, ג. מאמרי אדה"י תס"ד ע' סה ואילך. תריח שמות תמד, ב. אורית ויקהל ע' ביקפה. שם ע' ביד. סה"מ תרל"ה ח"א ע' קל.
עולת תמיד העשוי' בהר סיני . . . שהכח לזה ניתן מהר סיני: ראה אורית פינחס ע' א"עא.
ומעתה צ"ל למה התמידין . . . מכבשים דוקא: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה לקיט פינחס עז, ג"ד.
עט, ב. אורית פינחס שם ס"ע אק"ג ואילך. וראה גם לקיט אמור לו, ס"ע"ג ואילך. מאמרי אדה"י פרשיות ח"ב ע' תקעט. לעיל ד"ה החדש הזה לכם.
במד"ר . . . דרנ"ג ד"ז דפים אלו הם ע"פ דפוס אמסטרדם ת"א"ב.

קח

והמשכת מ"ד צ"ל נמשך כח ע"ז מלמעלה שהגם שנת"ל שהכח ניתן מהר סיני כו' מ"מ הרי אנו מברכים נותן התורה ל' הוה, שכמו שיש יצ"מ בכל יום כמ"כ יש בחי' מ"ת, וכמו שקודם מ"ת כתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים בחי' רחמים ועי"ז ואביא אתכם אלי, כמ"כ ע"י בחי' ר"ר דיעקב נמשך להיות העלאת הקרבנות דאברהם ויצחק וזהו ליעקב אשר פדה את אברהם, ולכן בתפלה קודם ק"ש אנו אומרים פסוקי רחמים והוא רחום כו' ואנו מבקשים אבינו אב הרחמן ברחמיך הרבים כו' היינו בכדי לעורר בחי' ר"ר על ירידת הגשמה בגוף ונהי"ב מקום החשך וההעלם עוה"ז השפל והגשמי בכדי להיות בחי' ההעלאת בק"ש שיהי' רוח האדם עולה בבחי' עולת תמיד למעלה מעלה באהבה בתענוגים כנ"ל שזהו ע"י בחי' כבשים דיעקב דוקא, בחי' בריח התיכון שמברית מן הקצה אל הקצה העליון בחי' היותר גבוה כו', ועוד מעלת הכבשים שטבעם הוא בבחי' ביטול יותר משארי הבע"ח וכמ"ש כרחל לפני גוזה' כו', משא"כ בשור יש בחי' שור נגח כו'. ועי"ל מעלת הכבשים שיש צמר בעורם שמהצמר עושים לבושים כמ"ש ומגו כבשים יתחמם, ובעבודה היינו בחי' הלבושים דתומצ' שהתורה היא בחי' קווצותיו תלתלים תלי תלים של הלכות, והוא בחי' ושער רישי' כעמר גקי בחי' צמר, ובחי' המצות זהו מבחי' לבושי' כתלג חיור, וב' בחי' אלו דתומצ' מרומו בצמר הכבשים שמגו כבשים יתחמם היינו לבושים דמצות, וצמר הכבשים הוא בחי' שער רישי' כעמר נקי. ועי"ל טעם ג' שכבשים הוא מל' כובש והיינו בעבודה בחי' כובש את יצרו שע"ז ארז"ל איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים מגבור והיינו שע"י שכובש את יצרו הוא ממשיך מבחי' א"א בחי' סוכ"ע והיינו כמו הקרבן כי קרבן בגימ' א"א, וזהו עלה ככבש ופנה לסוכב שע"י העליות בבחי' כבש הוא בחי' כובש את יצרו עי"ז פנה לסוכב הוא בחי' סוכ"ע, ולכן עולת התמידין וכן רוב העולות הם מכבשים דוקא להיות ע"י עלייתם נמשך בחי' סוכ"ע כו'.

ומעתה יובן למה חטאת ה' משעיר עזים, וכמ"ש ברי"ח ושעיר עזים לחטאת,
וכן בכל היו"ט נאמר ושעירי עזים לחטאת כו', דהנה שורש הפרש

בכל יום . . . יש בחי' מית: ראה אורחית בראשית (כרך ו) תתרס, איב. לקרית דרושים לחה"ס כא. ג. ועוד.

שקודם מית . . . ואשא אתכם . . . בחי' רחמים: ראה לקרית במדבר י. א. האוינו עז, א ואילך. מאמרי

אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' כב.

ליעקב אשר פדה את אברהם: כן הוא בכ"מ בדאית. ובהערת כ"ק אדמ"ר שליט"א לתניא ספלי"ב (מא, ב): בקרא (ישעי' כט, כב): לבית יעקב. ובכמה מדרי"ל (סנהדרין יט, כ. ועוד) מוכח דהכוונה ליעקב עצמו.

דיעקב . . . בריח התיכון שמברית מן הקצה אל הקצה העליון: ראה תניא פ"ג (יט, א). אורחית ורחי שפה, ב. סה"מ תרל"ד ע' רסא. סה"מ מלוקט ח"ג ע' רכז ואילך. וראה לקו"ש חט"ו ע' 436 הערה 28. וש"נ.

הכבשים . . . בבחי' ביטול . . . משא"כ בשור . . . שור נגח: בהבא להלן ראה לקרית אמור לו, איב.

שכבשים הוא מל' . . . כובש את יצרו: ראה גם לקרית פינחס שם עז, ד.

ומעתה יובן למה חטאת ה' משעיר עזים: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אורחית פינחס ע' א"קא

קט

בין כבשים לעזים דהנה ארז"ל מ"ט עזי מסגי ברישא והדר אימרי כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר, ולכן לפני בחי' התיקון ה" בחי' התהו תחלה כמ"ש ואלה המלכים אשר כו' לפני מלך מלך לבני" שהם בחי' זמ"ק דתהו שקדמו לתקון והיינו כי קליפה קדמה לפרי, וכמו שאנו רואים שכאשר זורעין תבואה הגם שעיקר המכוון מהזריעה הוא החטים מ"מ צומח תחלה התבן והקש, ולאחר שנצמח מבררין התבואה מן הפסולת, וכמארז"ל במד"ר החטים והתבן והקש מדיינין זב"ז, אמר להם החטה תבוא הגורן כו' שכאשר יבוא זמן הגורן אז מלקטין התבואה מן התבן והקש שאז נראה ונגלה שהעיקר הוא התבואה, וכן הוא בנטיעות אילנות ג"כ שהעיקר הם הפרי הצומח על האילן מ"מ צומח תחלה האילן והענפים והעליון ואח"כ הפרי, או כמו אחד שמבקש איזה דבר מתבירו מקדים לו תחלה הקדמות מענינים אחרים ואח"כ מבקש הבקשה שנצרך לו שזהו עיקר מכוון ביאתו, או שמקדים עוד לבקש איש אחר שיבקש גינו ואח"כ בא בעצמו לבקש הטובה הנצרכת לו כו', וגם בענין השפעת שכל עמוק לזולתו מקדים תחלה לאמר משלים עד שמתוך המשלים יבין זולתו הנמשל, הרי שעיקר המכוון בא לבסוף, וכמ"כ יובן ענין קליפה קדמה לפרי שבכדי להיות הפרי בהכרח שיצמח תחלה הקליפה, כמו באגוז שיש ד' קליפות סביב הפרי והקליפות גדלים תחלה, ואח"כ צומח הפרי בתוכם, וכשיגמר בישול פירות האגוז משברים את קליפת האגוז ונוטלים האגוז שבתוכה. ועד"ז יובן בענין התהו שקדמה לתיקון שהעבודה שבעולם התיקון הוא לתקן מה שנפל בשבירה בשבה"כ דתהו וא"כ בהכרח שיקדים התהו לתיקון, כמו כברייתו של עולם נאמר ויהי ערב תחלה, ובאמת אם לא ה" קדימת החשך לאור לא ה" ניכר ונגלה כלל שזהו אור, וכמארז"ל באדה"ר שכאשר חשך במוצאי שבת נתיירא אדה"ר ואמר אך חשך ישופני, וכאשר האיר ביום א' ארז"ל במד"ר שאמר א"כ מנהגו של עולם הוא, הרי דאדה"ר שנברא ביום וא"ו וליל שבת לא ה" חשך שהאור דיום ועש"ק שימש ל"י שעות כמארז"ל במד"ר בראשית פ"א, וא"כ מובן שבלא קדימת החשך לא ניכר מעלת האור כלל, וא"כ בהכרח שיהי תחלה ערב ואח"כ בקר כו'.

ועפ"ז יובן ג"כ ענין מה שעזי מסגי ברישא והדר אימרי, עזים הגם שהם מותרים באכילה מ"מ הם מבחי' גבורות קשות, ובמא"א אות ע' סט"ז עזים זו"נ דנוגה, וביא"נ כ' ש"מ"כ בשם הרב עזים גימ' קר"ו עם הכולל רבוע

ואילך. וישלח תבן, א"ב. תולדות (כרך ז) תתת, א"ב. ד"ה מלכא ומלכתא תריל תרס"ד תרצ"ו הנ"ל. וראה גם לקריש חיד"ע 315.

וכמו שאנו רואין שכאשר זורעין תבואה: בהבא להלן ראה גם לעיל ד"ה להבין ענין הגשת יהודה ליסוף.

לקמן ד"ה שופטים.

באגוז שיש ד' קליפות: ראה אודות יצא ריג, א. אחרי ע' שח. ס' החקירה צה, א. סוד"מ תרל"ד ע' שכ.

ועד.

וביא"נ = וביא"נ נתיב.

אד' כי משם יונקים מאחורי אד' עכ"ל, וזהו שהעזים נקראים בשם חשך ברישא חשוך, ולכן רוב העזים הם שחורות להורות על מדרגתם כו' והדר אימרא הוא בחי' ויהי בקר בחי' אור, והיינו כי אימרי זהו מדרגת הצדיקים ע"ש הכתוב את ה' האמרת היום כו' וה' האמירך כו' ולתתך עליון כו' ולכן ביעקב נאמר והכשבים הפרידי יעקב וכמשגל, ועפ"ז יובן מפני מה חטאת בא מעזים כמ"ש ושעיר עזים לחטאת, כי החטאת ה' בא על החטא נמצא זהו מדרגת הבע"ת, שהחשך נהפך לאור צריך להיות קרבנו שעיר דוקא שבהעלאת השעיר עזים לקרבן לה' מורה העלאת בחי' הגבורות קשות דנוגה שיוכלו בבחי' הביטול כו', וזה מורה על מעשי ג"כ שחשך זהו מעשיהם של רשעים כמארוזל במד"ר, וע"י התשובה והקרבת הקרבן ה' נהפך מחשך לאור, וע"ז נמשך מבחי' ישת חשך סתרו בחי' כתר דכל נהורין מתחשכאין קמי', וע"ז מתמלא הפגם שפגם כו', ושורש ענין הקרבת השעיר הוא קרבן לבחי' ומדרגת התהו וכמו המנחה ששלח יעקב לעשו אחיו שנת' בת"א בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה, שזהו ה' קרבן לבחי' התהו שיעקב ידע ענינם שאינם כמו הקרבנות דתיקון, שהרי הקריב דברים טמאים ג"כ שאינו ע"פ התורה רק יעקב ידע ענינם איך שצ"ל ההקרבה לעולם התהו.

ועד"ז הוא ענין השעיר שהוא חטאת, וכמו בר"ח שהחטאת שהקריבו בר"ח הוא שארוזל בחולין דרש רשב"פ אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמיעתי את הירח והיינו שלי' חטא הוא מל' חסרון והיינו בחי' חסרון הלבנה, ובכדי למלאות החסרון צריכים להמשיך מבחי' התהו, שהרי לאחר בירור התהו לא יהי' חסרון בלבנה ויהי' אור הלבנה כאור החמה כו', וז"ע השעיר דר"ה, ודלא כמ"ש בתולעי' בסתרי ר"ח שז"ע החלק להשר של עמלק ע"ד שעיר המשתלח כ"א שזהו ע"ד ההקרבה לבחי' התהו כו' להמשיך האור דתהו שקדם לתיקון כו', וז"ע עבודת הבע"ת דמשכין ל' לקוב"ה בחילא יתיר וע"ז ממשיכים תוס' וריבוי אור. ועפ"ז יובן הלשון שאמר הביאו עלי כפרה פ"י עלי היינו בחי' על הוי', וכמו ביוהכ"פ לפני ה' תטהרו, וא"כ שעיר דר"ח הוא למעלה מבחי' כבשים שהכשבים הם בחי' קרבן העולה ע"י העלאתם ממשיכים

ושורש ענין הקרבת השעיר: כהבא להלן [בפיסקא זו ושלאחרי] ראה בארוכה אהית פינחס ס"ע איקפה ואילך. וראה גם מאמרי אדה"י תקס"ב ע' לח. תקיע ע' קעט ואילך. אהית אחרי ס"ע עט ואילך. דרושים ליוהכ"פ ע' איתקסו ואילך. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמיט) ע' רטב ואילך.

המנחה ששלח יעקב... בחי' בד"ה ויקח מן הבא: ת"א וישלח כו'. א. נעתק בתוס' הגהות כוהנית פינחס שם. וראה גם מאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' עא ואילך. אהית וישלח רלה, ב ואילך. ובארוכה תרי"ח וישלח מט, ד ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' ס.

שארוזל בחולין דרש רשב"פ... הביאו עלי כפרה: בחולין שם (ס, ב): רבי שמעון בן פזי רמי כו' וראה גם ביאוריו לאדה"מ ע"ה, א. אהית בראשית לו, א. ובארוכה אהית פינחס ע' אקעב ואילך.

לאחר בירור התהו לא יהי' חסרון בלבנה: ראה אהית בראשית מא, ב.

ודלא כמ"ש בתולעי': = בתולעת יעקב. נעתק באהית פינחס שם ע' איקפד.

בחי' נחוח לה' וכנ"ל שיהי' המשכת שם הוי' וע"י השעיר ממשיכים בחי' לפני הוי' כו'.

ולכן ארז"ל בפ' אמור ע"פ שור או כשב או עז, שור כנגד אברהם ואל הבקר רץ אברהם, כשב כנגד יצחק אילו של יצחק, כי איל וכשב הם דבר א' רק שאיל הוא זכר וכשב היא נקבה, ועז כנגד יעקב כמ"ש ביעקב לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים, והיינו כי ביעקב נאמר ואת עורות גדיי העזים הלבשה על ידיו ועל חלקת צואריו, וכתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו, וארז"ל ריח בוגדיו היינו בחי' בע"ת דמשכין ל' בחילא יתיר וכמארז"ל והלא אין לך ריח רע יותר משטף העזים אלא שנכנס עמו ריח ג"ע והיינו בחי' החשך שנהפך לאור, וכמו כי טוב זה יצ"ט ומאד זה יצה"ר והיינו כשנהפך לאור כו', וד"ע מה שבעולה ה' ההזאות שני מתנות שהן ארבע, והיינו כנגד ד' אותיות דשם הוי' ומ"מ המתנות היו רק שני מתנות כנגד י"ה ו"ה, ולכן ה' א' בקרן מזרחית צפונית בחי' חיבור יו"ד עם ה' ראשונה כי מזרח הוא בחי' יו"ד חכ' וצפון בחי' ה' ראשונה כי מצפון זהב יאתה בחי' בינה, והזאה השני' ה' על קרן דרומית מערבית היינו חיבור ו"ה, דרום וא"ו מדות כמ"ש באברהם איש החסד הלוח ונסוע הנגבה, מערב ה' אחרונה בחי' שכינה במערב, אבל בחטאת ה' ד' הזאות כמארז"ל ארבע מתנות על ארבע קרנות עלה בכבש ונפה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית, והיינו כי ע"י שעיר החטאת ממשיכים מלמעלה מבחי' שם הוי' וכנ"ל בענין על ה' כמו לפני ה' תטהרו, וזהו ובא לו לקרן בחי' קוצו של יו"ד שזהו בחי' קרו, שגם הכתר הוא נק' קרן שמשם נמשך בחי' קרן עור פני משה כמ"ש מזה בד"ה אר"י יהא חלקי מגומרי הלל בכ"י יעו"ש שזהו ההמשכה מבחי' לפני ה', והוא ע"י הקרבת שעיר החטאת דוקא.

קיא

ומעתה יובן מה שהקרבן פסח ה' בא מן הכבשים ומן העזים כמ"ש וזכר תמים יקריבנו מן הכבשים ומן העזים תקחו, דהנה ארז"ל מלכא ומלכתא הוי יתבי מלכא אמר גדיא יאי ומלכתא אמרה אימרי יאי, והיינו כי

טוב זה יצ"ט ומאד זה יצה"ר: ראה תורא יתרו סט, א. לקרית במדבר יט, סע"א. נשא כה, ג. לקמן ד"ה וירא בלק. וראה גם ס' השיחות תשמיט ח"א ע' 24 ואילך. ושינ. שני מתנות שהן ארבע. ד' אותיות דשם הוי': ראה אוה"ת ויצא קפט, ב. ויקרא (כרך ב) ע' חכט ואילך. דרושים לריה ע' א"שכד. הכתר הוא נק' קרן: ראה גם לקרית שמיני יט, ב. אמור לד, ד. אוה"ת ניד ע' קלו ואילך. ביאוריה: להצ"צ ע' תסה ואילך. כמ"ש מזה בד"ה אר"י יהא חלקי: גדסס לעיל, ושינ. ופסחתה יובן. מן הכבשים ומן העזים: בהבא להלן ראה גם לעיל ד"ה החודש הזה. מלכא ומלכתא הוי יתבי: בהבא להלן ראה ד"ה מלכא ומלכתא שבאוה"ת וישלח שם תכ, א. תולדות (כרך ז) שם תתתכ, א"ב. וד"ה זה תריל תרס"ד תרצ"ז הנ"ל.

נת"ל שאימרי וגדיא הם צדיקים ובע"ת, והנה נודע כי הבע"ת ע"י עבודתם שהם בחילא יתיר ע"י ממשיכים להיות נמשך תוס' וריבוי אורות מאוא"ס שלמעלה מבחי' התלבשות אורות בכלים שע"י בחי' בכל מאדך ממשיכים מלמעלה ג"כ מבחי' מאד העליון הבלי גבול ממש, והיינו כי הגם שבלי גבול האדם היינו מה שלמעלה מהגבלת כלי האדם הנה לגבי בחי' הגבוה יותר הוא עדיין בחי' גבול היינו שיכול להתלבש זה בכלי מ"מ מאחר שלגבי האדם הוא בלי גבול ממשך מלמעלה מבחי' בלי גבול האמיתי כו' להיות נמשך תוס' וריבוי אורות בכלים דע"ס דאצי, אך בכדי שיומשך גילוי זה גם למטה זהו ע"י הצדיקים דוקא כי צדיק יסוד עולם כתיב שע"י בחי' צדיק בחי' יסוד ע"י נמשך המשכת אלקות בבחי' עולם, וזהו שמלכתא אמרה אימרי יאי כי מלכתא היא בחי' מל' דאצי מקור ג' עולמות ב"ע אמרה אימרי יאי היינו צדיקים להיות כי ע"י הצדיקים נמשך בבחי' מל' בכדי שיומשך ממל' בבי"ע, ומלכא אמר גדיא יאי להיות כי ע"י הבע"ת נמשך תוס' וריבוי אור בבחי' מלכא הוא ז"א דאצי, ופי' תשובה אינה על עבירות דוקא כי בחי' גדיא קאי על בעלי עסקים שע"י שהם טרודים בעסק במר"מ, ה"ה נפרדים ואינם עוסקים בתורה, ומ"מ מפנה א"ע מכל עסקיו שמטרידים אותו ומפסיק טרדתו לעסוק בתורה ה"ז כמו הבע"ת ששב מדרכו כו', ודבר זה יקר מאד בעיני ה' יותר מכאשר היושב אהל יושב ולומד כל היום כו', ועי' רועי את גדויתך על משכנות הרועים, רועים הוא בחי' רועי צאן, וגדויתך הוא על משכנות הרועים כו'.

ק"ב

והנה הקרבן פסח ה' מן הכבשים או מן העזים להיות כי הפסח הוא על בחי' המצות שהם נתלבשו בגשמיות ציצית בצמר גשמי, שזהו פסח ל' דילוג שזה אינו בהדרגה, וכמשנ"ת באריכות כד"ה זאת חוקת (ך"ט), לכן ה' מכבשים שהוא בחי' צדיקים המקיימים תומ"צ, אבל מי שה' טמא או בדרך רחוקה פי' טמא שה' מושקע ברע ח"ו, שצריך הזאה שלישי ושביעי שד"ע מה שאוכלי פסח צריכין לפרה, לכן ה' בא מן העזים ג"כ כמו החטאת שבא מן העזים שהוא בחי' בע"ת, וזהו שה' תמים כו' מן הכבשים ומן העזים תקחו שבק"פ יש שני הבחי' צדיקים ובע"ת כו'.

חשובה אינה על עבירות דוקא: ראה לקרית דרושים לר"ה ס, ד ואילך. לקרית בלק עד, א. האדוני עא.
ג. סה"מ תרצ"ז ע' 235 ואילך. ושיני.

וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה, וצ"ל מה שבשלמים נאמר וזאת בואי, ובעולה וחטאת נאמר זאת בלא ואי. וגם צ"ל מה שקרבן עולה ה' זכר דוקא ולא נקבה והחטאת ה' נקבה דוקא ולא זכר, והשלמים ה' אם זכר או נקבה, ואיתא בכח"י פ' ויקרא דקל"ב ע"א (שהוא דף קמ"ב סעי' בדפוס אמשטרדם) וז"ל גם צריך שתתעורר במה שה' קרבן עולה זכר ולא נקבה והחטאת נקבה ולא זכר, והשלמים אם זכר אם נקבה הטעם הוא כי תכלית הכוונה בקרבן עולה למעלה מהמקום ששם מתחלקין זכר ונקבה כלומר למעלה מן המדות שיש בהם פועל ומקבל, אבל קרבן שלמים ה' בין זכר ובין נקבה כי הוא לקו האמצעי המשלים בין המדות וכולול מהם, וכן שלמים אותיות משלים ולכן שלמים בין זכר ובין נקבה, והחטאת היא נקבה ולא זכר כי היא למדת שמור (פ' מדת המל') ובדין שיהי' הקרבן נקבה עכ"ל. ומה שה' קרבן אשם זכר כי האשם בא על חיוב כרת כדי שיתכפר בו החוטא ותשוב נפשו אל האלקים אשר נתנה כלומר אל הבינה אשר שם יסוד הנפשות ושמה תשובתן ע"כ ה' זכר, כי המקום הוא למעלה מן המדות, וזהו שארז"ל במקום שבק"ת עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד, וביאור סוד המאמר הזה כי צדיק יסוד עולם מעונה של עולם אבל בע"ת תשובתם הרמתה כי שם ביתם עכ"ל.

ואינן מובן דא"כ גם החטאת שהיא באה על השוגג על דבר שחייבים על זדונה כרת כמארז"ל בריש פ"א דכריתות מ"א שלשים ושש כריתות כו' על אלו חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, ועל לא הודע שלהם אשם תלוי, וכ"פ הרמב"ם בריש ה' שגגות פ"א ה"א וז"ל כל העובר בשגגה על אחת ממצות לא תעשה שיש בה מעשה שחייבין עליו כרת ה"ז חייב להקריב קרבן חטאת. ובה"ב כתב וכל עבירה שחייבין על זדונה כרת חייבין על שגגתה חטאת, חוץ מג' עבירות מגדף ומבטל מילה ופסח, מילה ופסח מפני שהם מ"ע, וחטאת אינה אלא על שגגת ל"ת, והמגדף מפני שאין בו מעשה. ובפ"ח מה' שגגות כו' כל חטא שחייבין על שגגתו חטאת קבועה חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי, ומהו לא נודע אם נסתפק לו אם שגג בדבר זה או לא שגג ה"ז מצוה להקריב אשם שנא' ולא ידע ואשם כו' והביא איל. ובריש פ"ט כו' על חמש עבירות מביא קרבן אשם והוא הנק' אשם ודאי, ואלו הן על שפחה חרופה ועל הגזל ועל המעילה ועל טומאת נזיר ועל הצרעת כשיטהר ממנה. ולפ"ז גם

קיד

וזאת תורת זבח השלמים: מאמר זה נמצא ג"כ בסה"מ תרמ"ב. לענין המאמר: ראה ד"ה זה באוה"ת צו ע"י ית. לעיל ד"ה זה תמים. ד"ה איהו גבור תרצ"ה, תרצ"ו (סה"מ תרצ"ו ע' 28 ואל"ף). חלק מהמאמר נמצא בתוס' ביאור בד"ה עבדים היינו תשכ"ט.
ואיתא בכח"י פ' ויקרא: וזאת באוה"ת צו שם ע' יח"ט.

ספר תרכ"ט

קכג

החטאת ה' צריך להיות זכר כמו האשם שהוא איל, וגם מעלת החטאת הוא ג"כ ענין התשובה על שגגתו אשר שגג שהיא ג"כ בבינה, שגם בחטאת י"ל ע"ד מקום שבע"ת עומדין צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד כו'.

אמנם השליה במס' פסחים שלו דקנ"ד ע"ב כ' בשם הזהר כי אותיות י"ה משם הוי"ה הם זכר וסימנך ישמחו השמים ל' זכר ר"ת י"ה, ותגל הארץ לשון נקבה ר"ת ו"ה, וענין זכר ר"ל תגבורת השפע, וענין נקבה תש כחו כנקבה וכ' האלקי הארז"ל כי לעתיד יתגבר הרחמים וגם אותיות ו"ה יהי' כאותיות י"ה וכענין שארז"ל עתה שירה חדשה ל' נקבה ולעתיד שיר זכר כמ"ש ביום ההוא יושר השיר הזה בארץ יהודה בישע' רס"י כ"י, וזהו סוד ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד כי אותיות דשם הוי"ה כמו יהי' והיינו ב"פ י"ה. ובדף קנ"ז סע"א כ' עולה כולה כליל לה' וכן מנחה שהיא מצה, וזהו שא"ל לא נענה אלא בתפלת המנחה שכן יצחק שהי' עולה תקנה במקום מנחה כי אין עולה בלא מנחה והם כנגד אותיות י"ה מהשם, חטאת ואשם כנגד ו"ה, שלמים הוא בחי' חיבור י"ה עם ו"ה כי בזמן הגלות אין השם שלם והשלמים הוא בחי' חיבור י"ה ו"ה, וזהו וזאת תורת זבח השלמים והיינו שהם משלימים, וז"ע מילואים כי מילוי ה' אחרונה יהי' כראשונה. ולפי פ' השליה קאי זה על לע"ל, ולפי' יש לפרש שהעולה ה' מן הזכרים דוקא לפי שהעולה היא ביי"ד של שם הוי"ה שיהי' של שם הוי"ה הם בחי' זכר כמ"ש ישמחו השמים ל' זכר, ר"ת י"ה, וחטאת נקבה כנגד בחי' ו"ה ותגל הארץ ל' נקבה בחי' אותיות ו"ה של שם הוי"ה. אך עדיין אינו מובן הלא האשם ה' זכר דוקא כמ"ש איל מן הצאן, ולפי פ' ו"ה הם בחי' נקבה. וי"ל שבאותיות ו"ה עצמם הוא"ו הוא בחי' זכר כמ"ש זכר חסדו, וכנודע שבז"א רובו חסדים, לכן האשם שהוא כנגד הוא"ו ה' איל זכר, והחטאת בחי' ה' אחרונה שבה מגיע הפגם לכן היא נקבה, והשלמים להיות כי הם מחברים בחי' י"ה ו"ה, ונודע שהמחבר בהכרח שיהי' כלול משניהם דוקא, והיינו כמו ממוצע שצ"ל כלול משניהם דוקא לכן היו באים מן הזכרים ומן הנקבות בכדי שיהי' בהם כדי לחבר בחי' י"ה בחי' זכר עם ו"ה בחי' נקבה כו'.

אך בכדי לתרץ את הבחיי בענין מה שהקשינו שלפי פירושו האשם הוא בבינה ה' צ"ל החטאת ג"כ בבינה, ע"ד במקום שבע"ת עומדים צד"ג אין יכולים לעמוד, ישי' לתרץ שענין קרבן האשם ודאי ה' בא על מצות שהם

אמנם השליה במס' פסחים שלו: תבא באה"ת צו שם ע' יט.

עתה שירה חדשה . . ולעתיד שיר זכר: ראה סידור עם דאית סו, ב ואילך. אה"ת תוריע (כרך ג) ע'

תתטי. שהי' ע' ג. יהל אור להצ"צ ע' תרצט. ובכ"מ.

ביום ההוא יהי' . . ב"פ י"ה: ראה לקי"ת נשא כב, ב. ראה כו, רע"ד. תבוא מג, סע"ג. אה"ת ראה ע'

תרלח ואילך. תבוא ע' תתשיד ואילך. ועוד.

ובדף קנ"ז סע"א כ' תבוא גם בלקי"ת צו טו, רע"ג.

יש לתרץ שענין קרבן האשם ודאי: בשולי הגליון נרשם בגווי"ק: י"ל צרעת הסתלקות אור אבא,

קטו

תלויים ב"ה, שהמצות הם שפחה חרופה וגזל ומעילה ונזיר וטהרת המצורע, הנה נודע כי שורש ענין הנגעים הוא מבחי' הסתלקות אור אבא ומוה הוא סיבת הנגע כמ"ש באריכות בד"ה קמפלגי במתיבתא דרקי' בלק"ת פ' תזריע ובהגהות לשם, וכשנטר המצורע מצרעתו זהו הוראה שנטהר הנגע והתחיל להאיר בחי' אור אבא, ולכן צ"ל הקרבן זכר דוקא, וז"ש שאשם הוא בבינה אשר שם מאיר בחי' אור אבא כו', והנזיר הנה נודע שהנזירות הוא בא"א, וזה שטימא את ראש נזרו מגיע הפגם בג"ר וכפרתו הוא להביא אשם, ומההכרח לומר שהאשם הוא בבינה אשר היא כוללת ג"ר, ואשם מעילה הוא ג"כ על שמעל בקדשים שנהנה מדבר קדש אשר זהו ג"כ בג"ר כו', וענין הגזילה י"ל ג"כ ע"ש מ"ש גזול אביו ואמו שג"כ הפגם הוא ב"ה, ואשם שפחה חרופה י"ל ג"כ מפני שהיא חצ"י שפחה וחצ"י משוחררת והיא נחרפת לאיש ויכול להיות דתפסי בה קדושין, ונודע כי איש ואשה הם בחי' י"ה ולכן יש י"ה בתיבת איש ואשה ש"ה שרוי ביניהם, וכמ"ש במ"א בענין הולדת בן וכת שאז קיים מצות פו"ר לדעת ב"ה לפי שנשלם שם הוי' כי איש ואשה הם י"ה ובן וכת הם ז"ו, ולהיות כי האשם מכפר על הפגמים אשר ב"ה לכן פ"י הבחיי שהוא בבינה, ע"ד במקום שבע"ת עומדים צד"ג אין יכולים לעמוד, והגם כי כל הלי"ת הם ב"ה כנודע שמ"ע תלוי ב"ה ומצות ל"ת ב"ה, מ"מ הרי מצינו כמ"ע ג"כ שהם ב"ה, כמו מצותי כיבוד אב שהם ב"ה, ונזירות שהם בא"א וסוכה שהיא מקיפים דבינה כמ"ש ענין זה במ"א, והנוגע לתירוץ קוש"י זו היינו לפי שבכלל כל המצות הן עשה והן ל"ת הם נק' מצות המלך שהם במל', כמשל המלך שמצוה לעשות דבר זה, ודבר זה לא יעשו, אבל ה' מצות הנ"ל שמביא עלי' אשם יש לחלקם מכל שארי מל"ת כו', אמנם כ"ז בכדי לתרץ הבחיי, אבל במא"א אות א' סי' קל"ב כ' אשם סתם ת"ת, ואשם תלוי יסוד והיינו בחי' וא"ו כמ"ש השל"ה, וחטאת היא במל' לדברי כולם כמ"ש הבחיי שהוא כנגד מדת שמור, וכן משמע דעת השל"ה שכי' שהם ר"ה, וכ"כ במא"א אות ח' סעי' ר"ד חטאת במל'.

נזיר א"א, מעילה שמועל בהקדש, גזל כענין גזול אביו ואמו, שפחה חרופה כענין אשת איש, שהפגם ב"ה, אבל חטאת הפגם במל'.

בד"ה קמפלגי . . . בלק"ת פ' תזריע ובהגהות לשם: כג, ב ואילך. אה"ת תזריע (כר ב) ע' תקלג ואילך. וראה גם שם ע' תקל. וראה גם לקמן סד"ה ויקח קרח.

הנזירות הוא בא"א: ראה לקראת שה"ש לו, ד. לקראת אמור לא, ד. דרמ"צ (והוצא תנש"א) מצות נזירות ק"ג, א"ב. וז"ה גם שם קד, ב ואילך.

י"ה בתיבת איש ואשה ש"ה שרוי ביניהם: ראה גם אה"ת נ"ך ע' רלב.

וכמ"ש במ"א בענין הולדת בן וכת . . . מצות פו"ר לדעת ב"ה: הוספת ליבא"ה"ז קל, א.

מצות כיבוד אב [או צ"ל: אב ואם] שהם ב"ה: ראה לקראת אמור לה, ב. בהר מד, כ. אה"ת יתרו ע' תתקט ואילך. אמור ע' תקפה. כמדבר ע' איתלא. נ"ך ע' תקמה.

וסוכה שהיא מקיפים דבינה כמ"ש ענין זה במ"א: ראה לקמן ד"ה להבין שרש ענין מקיפי' דבינה.

וש"נ.

ולהבין כ"ז צ"ל שורש ענין הקרבן שהיו מקריבין חלב ודם ע"ג המזבח, ופי' בזה חלב ודם הם חיוור וסומק היינו בחי' חו"ג, ועיי' העלאת חו"ג דחלב ודם מעוררים למעלה בחי' חיות המרכבה פני אר"י פני שור שהם ג"כ בחי' חו"ג דיצ"י, ועיי' עלייתם מעוררים בחי' מרכבה דבריאה מיכאל וגבריאל בחי' חו"ג מיכאל מימין מהלל וגבריאל משמאל, ועיי' עליית מרכבה דבי"ע עולה המרכבה באצ"י בחי' האבות הן הן המרכבה בחי' מרכבתא עילאה שהכסא היא בחי' בינה והחיות הנושאים את הכסא הם בחי' המדות עליונות בחי' חיוון עילאין, כי כמו שיש בחי' חיוון תתאין דבי"ע כמ"כ באצ"י הם בחי' חיוון עילאין היינו המדות חג"ת, שאברהם הי' מרכבה לבחי' החסד ולכן הי' עיקר עבודתו בבחי' ההילוך שלו בעבודה עד שהגיע לבחי' הנגבה כמ"ש הלך ונסוע הנגבה, ויצחק הי' מרכבה לבחי' הגבורה וכמ"ש ופחד יצחק הי' לי שמדרגת יצחק הי' בחי' הפחד היינו בחי' הגבורה, ולכן עבודתו הי' בענין חפירת בארות שהם מתתא לעילא שהנביעה היא מלמטלמ"ע כענין הגבורות שהם בחי' עליות מלמטלמ"ע ולכן הי' יצחק לעולה שהיא כולה כליל להיות מדרגתו בבחי' עלי' מלמטלמ"ע, ויעקב הי' מרכבה לבחי' הת"ת קו האמצעי שמחבר שני בחי' חו"ג, והוא בחי' בריח התיכון המכריח מן הקצה אל הקצה מן קצה התחתון עד קצה העליון וכשם שהוא מבריק מן קצה התחתון עד קצה העליון כמ"כ הוא מחבר חו"ג כמ"ש מזה בזהר פ' תרומה דקע"ה ב', ועי' מזה בד"ה ציון במשפט תפדה בספר תר"ב, ונמצא כי מחבר כלליות הע"ס, ולכן הי' עבודתו במקלות שלקח לו מקל לבנה לזו כו', ופצל בהם פצלות לבנות שמקום אשר פצל הי' מתגלה הליבון כמ"ש מחשוף הלבן, ומקל הלז הוא אדום וז"ע התכללות חו"ג, ועי' מזה בד"ה כי במקלי דתרי"ט, וכמ"ש יעקב אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי שהי' מיחד ב' בחי' אברהם ויצחק, ועיי' המס"נ שלהם בעבודתם כל ימיהם היו בחי' מרכבה לבחי' המדות חג"ת שהוא בחי' מרכבתא עילאה לבחי' הבינה שנק' כסא הכבוד היינו בחי' הכסא של בחי' הכבוד עילאה, והרקיע שעל ראשי חיות אלו זהו כמ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא וכתוב מבטן מי יצא הקרח, מי הוא בחי' בינה, ומבחי' בינה יצא הקרח היינו בחי' הרקיע שע"ג חיוון עילאין כו', ועיי' עלייתן הם עולים לבחי' היותר גבוה ונעלה והיינו בחי' ביטול המדות לבחי' אוא"ס דלאו מכל אינון [מדות] איהו כלל.

קטז

ולהבין כ"ז . . . ענין הקרבן . . . כהבא להלן ראה לעיל ד"ה שה תמים . ושי"נ.
המרכבה באצ"י . . . חיוון עילאין: ראה לקו"ת תוריע כב, ד. סידור עם דא"ח סד, א. ועוד.
ועי' מזה בד"ה ציון במשפט . . . תר"ב: אוה"ת בראשית ריד, ב. דברים ס"ע לזח. אוה"ת נ"ך (כרד ג)
ע' איקס. וראה גם שם ע' צז.
ולכן הי' עבודתו במקלות: ראה ביאוריו להצ"צ (כרד ב) ע' תקצח. ובכ"מ.
בד"ה כי במקלי דתרי"ט: הנחה מהמאמר דתרי"ט נמצא בנוסח"א אדמו"ר מהר"ש – בכתי' 1077 קלו,
א. וראה ד"ה זה תר"ג. וד"ה ויקח לו יעקב שבאוה"ת ויצא רכא, ב ואילך.

ו"ש עולה הוא זכר להיותה עולה למעלה מבחי' פועל ומקבל, היינו ז"ל, כי עליית העולה שהיא כולה כליל גורמת להיות ביטול המדות לבחי' אוא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל כו', וזהו למעלה מבחי' פועל ומקבל כי אב ואם הוא בחי' חר"ב, אבל על בחי' הכתר נאמר יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו, וארד"ל במד"ר אח אין לו בן מאין לו, ופי' המת"כ אח ל' אחות וחיבור היינו בחי' חיבור ב' זוגות, כי זהו למעלה מבחי' היחודים, כמ"ש מזה באורך בד"ה הגידה לי שאהבה נפשי שבספר תרד"ב, וז"ע מ"ש רז"ל במד"ר בס"פ ואתחנן כל מה שבראתי בראתי זוגות, אבל כבודי אחד ומיוחד כו', וזהו שאיתא בזהר רוא דקורבנא עולה עד רוא דא"ס כי ע"י עליית הקרבן הוא בחי' עליית חר"ג לבחי' אוא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל שז"ע רוא דא"ס.

ק"י

ו"ע"י בחי' ביטול המדות לבחי' אוא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל שז"ע לך ה' הגדולה כו' שמדת הגדולה והגבורה בטל וטפל לך כו' ע"י נמשך כי כל בשמים ובארץ, פ"י כל הוא ל' כלליות ע"ד שפי' המגיד נ"ע ע"פ אמרו אליו כל תשא עון שהוא בחי' מקיף הכללי שכולל ומקיף כל הד' עולמות בשוה, שמשם נמשך להיות נושא עון ועובר על פשע, וכמ"כ ע"י ביטול המדות לבחי' אוא"ס דלאו מכל אינון מדות ע"י נמשך מבחי' אוא"ס שלא מכל אינון מדות שיומשך בשמים ובארץ הם ז"ל דאצי', ובקרבנות ד"ע מ"ש ריח ניחוח להוי' ריח הוא בחי' העלאת הקרבנות שעולים עד רוא דא"ס וע"י נמשך נחוח ל' המשכה מל' נחות דרגא להוי' שיומשך שם הוי' והיינו כי כדי להיות שם הוי' ל' מהוה זהו ע"י צמצום וד"ע צמצום הוי"ד דשם הוי' שהיא נקודה קטנה, ומבחי' נקודה זו נמשך אח"כ התפשטות הה"א, וכנודע ממ"ש בספרי הקבלה בענין כתיבת שם הוי' שמאות ה"א צריך לעשות תחלה יו"ד ואח"כ מן הוי"ד ממשיכים לרוחב קצת עד שנעשה גג הה"א, ואח"כ עושים לה רגל ימין ואח"כ רגל השמאל הוא הוי"ד שבה"א, וכ"י להורות שהה"א נמשך מצמצום הוי"ד, ואח"כ וא"ו הוא בחי' המשכה כנודע לבחי' ה' אחרונה, וע"י בחי' העלאת הריח של הקרבנות ע"י נמשך תוס' וריבוי אור בבחי' שם הוי' כו' וד"ע ריח נחות להוי'.

בד"ה הגידה לי . . . תרד"ב: אהית שה"ש ע' קלג"ד. ואתחנן ע' תל"לא. וראה גם שה"ש שם (כרך ג) ע' תתנה. לעיל דיה אר"י יחא חלקי.
שפי' המגיד נ"ע ע"פ . . . כל תשא עון: הובא גם לעיל ד"ה שה תמים. וראה לקיט דרושים לשבת שוכה סו, ד. המשך תער"ב ח"א ע' קמט. סה"מ תרצ"ו ע' 129. וראה גם סה"מ מלוקט ח"א ע' קע. ח"ג ע' כא.
נחות . . . חל' נחות דרגא: ראה לקיט פינחס עו, א. תצא לה. ג. דרושים לשמע"צ צב, ד.
להיות שם הוי' . . . ע"י צמצום . . . וז"ש צמצום הוי"ד: בכ"ז ראה לקיט דרושים לשמע"צ צב, ד.
ובאריכה תו"ח שמות רט, א ואילך. סה"מ תרנ"ו ע' תרנ"ג. המשך תרס"ו ע' רז ואילך. ועוד.
כתיבת שם הוי' שמאות ה"א צריך לעשות תחלה יו"ד: ראה גם תר"א תצוה פג, ב. תו"ח שמות תקכה, ב.
ובאריכה שם תקמג, א ואילך.

ועכשיו תפלה במקום קרבנות תיקנו, שז"ע הק"ש שהוא כנגד עולה כמארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה הרי שהק"ש הוא כאילו הקריב עולה, והיינו מ"ש בק"ש ואהבת בכל לבבך וארז"ל בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר להיות זוכת את יצרו שגם הוא ישוב לאהבה את ה', שזהו ג"כ העלאה כמו העלאת נפש הבהמה הגשמי שמקריבין ע"ג המזבח, וכנודע שגם נה"ב שרשה מפני שור שבמרכבה כמו נפש הבהמה הגשמי, וע"י העלאת נה"ב שבאדם הוא עליית המדות כמו ע"י הקרבנות ממש ביתר שאת ויתר עז.

ק"ח

וזהו מ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן, ולא נאמר אדם מכם כי יקריב קרבן, שאם ה' נאמר אדם מכם ה' פ"י שאם ירצה מכם איזה אדם להקריב קרבן אזי יקריב אותו מן הבהמה כו' אבל כשנאמר אדם כי יקריב מכם פ"י שההקריבה שיקריב האדם יהי' מכם היינו מן האדם עצמו, ואומרו אח"כ מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו י"ל שכמו שבבהמות יש חילוק בין בקר לצאן ועוים כמ"כ בנה"ב שבאדם יש חילוקי מדריגות אלו, וכמו שבכלל נש"י כתי' וזרעתי את בית ישראל זרע אדם ונת' במ"א שיש בנש"י ב' בחי' היינו נשמות גבוהות שהם בחי' זרע אדם, והנשמות שבעקבות משיחא שהם מבחי' זרע בהמה, כמ"ש מזה בת"א בד"ה ואלה המשפטים ובהביאור ע"פ הנ"ל שלא נדפס, שבדואי א"א לומר שבכלל כל הנשמות שהם מזרע בהמה בכלל הוא שם ב"ן, יהי' שוים ממש באין תוס' ומגרעת מזל"ז כלל, שהרי אנו רואים שיש בעלי תורה ובעלי עוסקי במצות וגמ"ח, ויש אנשים פשוטים ואינם עוסקים בגמ"ח וכדומה וכולם הם מזרע בהמה האם נאמר שכולם שוים, הלא בודאי יש מעלה ומדריגה לזה שעוסק בתורה או בגמ"ח על איש הפשוט שאינו עוסק בטובת וזולתו, הגם שגם הבעל תורה והעוסק במצות הוא ג"כ רק מהנשמות שנק' זרע בהמה בכלל, מ"מ יש הפרש והבדל ביניהם כו'.

וכמו"כ י"ל בנה"ב ג"כ הגם שכלליות כל הנה"ב שבאדם הוא מבחי' פני אדם שבפני שור מ"מ הרי אנו רואים שיש שנפשו הבהמית אינו

הק"ש שהוא כנגד עולה: ראה בארובה לקרית שלח מ, סע"א ואילך. וגם לעיל רד"ה אם כסף תלוה. נה"ב שרשה מפני שור שבמרכבה: ראה תרי"א יתרו ע"א, סע"א ואילך. לקרית נשא כח, סע"ג. שה"ש לה, סע"א.

וזהו מ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן: בהבא לקמן ראה אזה"ת ויקרא (כרך ג) ע' תשכב. אדם כי יקריב מכם . . היינו מן האדם עצמו: ראה לקרית ויקרא ב, ב. סה"מ קונטרסים ח"ב תנ, א. סה"מ תשי"ט ע' 28 (השני). סה"מ תשי"ט ע' 113. קונטרס לימוד החסידות פ"ב (נדפס גם באגרות-קודש כ"ק אדמור"ם מהור"י צ"ח ע' שנד). סה"מ מלוקט ח"א ע' יט ואילך. "היום יום" י"ב אדר שני. ונת' במ"א . . בת"א בד"ה ואלה המשפטים ובהביאור . . שלא נדפס: תרי"א ע"ד, ג ואילך [וראה גם מאמרי אדמו"ר תקס"ה ח"א ע' רמז ואילך. תו"ח שמות תה, א ואילך. שם תט, א ואילך]. (הביאור (הב') שלא נדפס, תקס"ה שם ע' רמז ואילך [ובשינויים באזה"ת משפטים ע' א' קבה ואילך. וראה גם לקרית עקב יג, ג ואילך].

וכמו"כ י"ל בנה"ב: בהבא להלן ראה גם לקרית ויקרא ב, ג. קונטרס התפלה פ"ח.

מתאווה לתאוות גדולות בתענוגים גשמיים, ויש מי שהוא מתאווה ביותר ונמשך אחריהם, וכמו"כ יש מי שבנקל לבוא לבחי' אתכפיא לסגף נפשו הבהמית שהגם שרוצה בתענוגים הגשמיים מ"מ הוא מסגף א"ע, ויש שכבד לו מאד לסגף א"ע עד שע"י ריבוי התאמצות יסגפו, ויש מי שגם ע"י ריבוי התאמצות שלו לא יוכל לבוא לידי אתכפיא כ"א ע"י זולתו או איזה ביטושים שע"י יבוא לבחי' אתכפיא, וכמ"ש בתוכחה דויקרא אז יכנע לבנם הערל, ואז ירצו את עונם, פי' שע"י ריבוי הצרות ר"ל שבגלות עי"ז יכנע לבנם הערל, והיינו להיות כי הם עצמם אינם מכניעים את נפשם הבהמית מסביבת גסותו או מהעדר ההתבוננות והעבודה בהכנעת נפשו הבהמית כו'. ועד"ז נוכל לחלק בנפש הבהמית שיש שנק' בשם צאן שהם רכי הטבע, וחלושים ביותר מכל שאר הבע"ח, וטבע העז הוא עז ביותר כמאד"ל בביצה דף"ה ע"ב ג' עיזין הן כו' וי"א אף עז בבהמה, כמו עז פנים שמע"ז גם למי שאינו לפי ערכו כלל, כמריכ טבע העז שהיא בעזות הגם שאין כוחה גדול כ"כ, והבקר הוא השור כתיב בו ואם שור נגח הוא. ועד"ז בנה"ב שבאדם יש שנפשו הבהמית רכה וחלושה זהו כמו טבע הצאן, ויש שנפשו הבהמית עזה יותר מדאי היינו שמדמה בנפשו לעשות למלאות תאוות לבו מה שלא יעשה ולא יהי' כלל זהו כמו טבע העז, ויש שנפשו הבהמית חזקה ביותר והולך בשרירות לבו ה"ז כמו שור נגח שכמו השור מנגח ומבעט כמו"כ מי שהולך בשרירות לבו הרע ה"ה מבעט ביוצרו, וכמו שטבעם לנגח ולבעט מי שאומר להם מדוע יעשה ככה כו', ונמצא כי גם בהקרבנה אשר יקריבו לה' מכס היינו מן האדם עצמו יש ג"כ כל חילוקי מדרגות שור כשב ועז, והיינו מפני כי הפני אדם שבפני שור הוא ג"כ כלול מד' צורות כמ"ש הת"י ורש"י ז"ל שלכל חי' יש ט"ז פנים ונמצא כי פני אדם שבפני שור יש ד' חיות אר"י שור נשר ואדם וה"ה כלולים זמ"ז, ויש שנפשו הבהמית נמשך מפני אדם שבפני אדם שבפני שור, ויש מי שנפשו הבהמית נמשך מפני נשר שבפני אדם שבפני שור, וכדומה, ומזה נמשך החילוקים שבנה"ב שבאדם כו'.

קט

וזהו מן הבקר ומן הצאן, ואם עז קרבנו (ויקרא ג' י"ב) כי באמת יכול להפוך כל המדות הרעות להעלותם לאלקות כי הכח המתאווה עצמו אינו רע כלל רק הוא באותו נפשו מלבישו בלבושים צואים להתאוות תאוות גשמיים, שהרי שרשו הוא מפני שור שבמרכבה שהוא מהחיות הכסא שנושאים את הכסא ועי"ז הם מנושאות כנודע, והיינו שהשור שבמרכבה הוא בבחי' רשפי

הכח המתאווה עצמו אינו רע כלל: ראה לקרי' חקת נ, ג"ד. דרושים לר"ה סא, ב. לעיל ד"ה זאת חוקת

האי. לקמן ד"ה זאת חוקת הב'.

מהחיות... שנושאים את הכסא ועי"ז הם מנושאות: ראה תרא יתרו עא, ב. ובכ"מ. וראה להלן בד"ה אז

ישיר, ובהמ"מ לשם.

אש בבחי' עליות לאלקות, וכאשר נשחלשל למטה ממנו נפש הבהמית שבאדם הרי אין רע יורד מלמעלה, ולכן נפשו הבהמית היא רק כח המתאוה לבד, ובכח המתאוה הלזה יכול להתאוות לדבקה בו ית', רק שהוא מלביש כח המתאוה שבנפשו להתאוות תאוות גשמיות בדברים המותרים או בשאט נפש בדברים האסורים ח"י שהוא הוא המלבישו בלבושים רעים כאלו (וע' מזה בד"ה זאת חקת, יהי לבי תמים בחוקיך (ד"ט)), ולכן צריך לדחות הלבושים ולהתפשט מהם לגמרי בעקירת הרצון בחרטה על העבר והקבלה על להבא כי זה א"א להעלותם כ"א שבירתם ודחייתם זהו תקנתם, ועצם כח המתאוה עצמו יכול להפכו מן הקצה אל הקצה, ותחת שה' מלוכב תחלה בלבושים צואים, יתהפך כחומר חותם להיות בבחי' רצוא ותשוקה לאלקים חיים ומלך עולם, ואז כחו גדול להעלות נפשו האלקית ביתר שאת ויתר עז, כמו שאנו רואים שהבהמה יכולה להוביל את האדם למקום אשר הוא בעצמו א"י לילך לשם, להיותה בשרשה מבחי' התהו שקדם לתיקון, ועד"ז ע"י הנה"ב שגם הוא שרשו מפני אדם שבפני שור שחיות המרכבה הם מה שכבר נתברר מבחי' התהו, יכול להעלות את הנה"א ששרשו מבחי' התיקון, וע' מזה בד"ה מהלכים בין העומדים בת"א ובהגהות לשם.

קכ

וכמו בקרבנות שהיו מקריבים ע"ג המזבח היו מקריבין חלב ודם כמו"כ הקרבה שבאדם הוא ג"כ בחי' חלב ודם, והיינו כי גידול החלב באדם שאינו מייגע א"ע בעבודת הגוף, הוא מהתענוג, שמוזה שמתענג מכל דבר ע"ז מתרבה ומתגדל אצלו התענוג, ובעבודה ענין הקרבת התענוג הוא כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי, פי' מי לי בשמים שלא יחפץ לא בג"ע התחתון ולא העליון ולא בעוה"ב כ"א כל חפצו האמיתי יהי' ליכלל וליבטל באו"ס ב"ה, וכל שעמך לא חפצתי פי' עמך הוא כמ"ש כי עמך מקו"ח מקור התענוגים לא יחפץ בזה כלל כ"א בו ית' או"ס ב"ה עצומ"ה וכל הענינים ההכרחיים לצורכי גופו יהי' בע"כ אתה חי כמו שהוא בע"כ אתה מת כמו"כ יהי' בעל כרחך אתה חי וחפצו האמיתי יהי' לדבקה בו ית' כו'. והקרבת הדם הוא בחי' הרשפי אש ורתיחת הדמים שיש לו בהבלי העולם יהפך את עצם כח הרתיחה להיות בבחי' רתיחה היא אהבה ברשפי אש שלהבת י"ה, וכענין הרתיחה של המלאכים שיש משריין ורתיכין, והגם כי רתיכין בכ"ף הוא תרגום של רכב, ולכאור' אינו ענין לרתיחה של רתיחות הדמים שזהו מל' הקדש לשון רותת, אך בבה"ז על מאמר הזהר בשלח דמ"ח ע"ב בענין משריין ורתיכין, פי' שהמלאכים שהם בבחי' אר"י

בד"ה מהלכים בין העומדים בת"א ובהגהות לשם: תרא וישב ל. ב. אה"ת חנוכה (כרך ה) תתק"ד, א. ובארכה שם תקכ"א, ב ואילך. תקכ"ב, ב ואילך. אה"ת בהעלותך ע' תט.
 מי לי בשמים . . לא בג"ע התחתון ולא העליון: ראה שרש מצות התפלה פ"מ (קלח, א). ובכ"מ.
 בעל כרחך אתה חי כמו שהוא בע"כ אתה מת: ראה סה"ס תרמ"ט ע' רלד. תרנ"ט ע' ז ואילך.
 בבה"ז . . בענין משריין ורתיכין: לט, ד ואילך.

הם נק' משריינ ומלאכים שבבחי' אר"ה הם הנק' רתיכין והם בחי' השרפים כמ"ש בבה"ז שנק' שרפים ע"ש שהם תמיד בבחי' רשפי אש, כמ"ש מזה בד"ה אם כסף תלוה (ך"ט), והם מ"ש וריבוי רבבון קדמוהי יקומון שהם המלאכים שעומדים בבחי' הביטול תמיד ואינו נמשך מהם השפעה למטה, כמ"ש מה בד"ה אר"י יהי חלקי מגומרי הלל בכ"י (ך"ט), והם שורש כח המתאווה של הנה"ב ששרשו מפני שור, ונמצא כי רתיחת הדמים שבתאוות עוה"ז כשמעלה עצם כח הרתיחה הרי הוא אז בבחי' רשפי אש לאלקות וה"ז כמו רתיכין שהם המרכבה שנק' רתיכין כו'. ולבושי הרתיחה בעת שהי' לו רתיחות הדמים להבלי עולם היינו בחי' המחוד"מ שהי' או ידחה אותם לגמרי מכל וכל כי לבושי הרתיחה אי"א להעלותם ודחייתן זהו תיקונם וכענין מצות ל"ה, שצריך להיות בבחי' לא היינו ענין הדחי', וכמשל כלי חרס ששבירתן זהו תקנתם כו'.

קכא

וע"י העלאת חלב ודם שנאדם ע"ז ממשיכים להיות הוי' אלקינו פי' שכמו בקרבנות ע"י העלי' נמשך נחוח להוי' שיהי' נמשך בחי' שם הוי', כמ"כ נש"י להיות כי חלק ה' עמו שיש בכארי' משראל חלק משם הוי', וע"י העלי' גורמים שבחי' ה' יהי' בבחי' אלקינו אלקים שלנו, והיינו מבחי' הוי' דסוכ"ע, כי בפסוק ראשון יש שני שמות הוי', ה' אחד הוא בחי' ממכ"ע היינו מה שהוא אחד הגם שנברא ד"ר וארץ וד"ר, שזהו בחי' ממכ"ע, וה' אלקינו הוא בחי' סוכ"ע, וע"י ההעלאה בבחי' חלב ודם נמשך שבחי' הוי' דסוכ"ע יהי' בבחי' אלקינו אלקים שלנו כו'.

וז"ע

הקרבנות בכלל שהם עליות, רק פרטי הקרבנות העולה ה' זכר להיותה כולה כליל ועולה עד למעלה מבחי' פועל ומקבל, ואם כי גם החטאת עולה ג"כ עד רוא דא"ס מ"מ היתה נקבה להורות שהפגם מגיע בבחי' מל' הנק' שמור לכן היתה נקבה, אמנם השלמים ה' בין זכר ובין נקבה, והיינו כי השלמים הם ל' שלום, שמחברים בחי' י"ה עם ו"ה, ושלמים אותיות משלים, שז"ע מילואים שמילוי ה' אחרונה יהי' כראשונה.

והנה ברבות גבי קרבנות הנשיאים בפ' נשא גבי קרבן נחשון בפ"ג דף רנ"ג ע"ד פי' הפסוק ולזבח השלמים בקר שנים אלו דוד ושלמה, שלמים שהיו צדיקים גמורים והיו ישראל בימיהם מושלמים, ובימי שלמה

אלקינו אלקים שלנו: ראה לקי' נצבים נג, סעי' (ובהמי"ט לשם). וראה גם לקי' בלק עק, ב. אה"ת וארא ע' ריג. דברים (כרך ו) ע' כ"כסג.
ה' אחד... ממכ"ע... וד"ר אלקינו... סוכ"ע: ראה לקי' דרושים לרי"ה נט, סעי' ואילך. שה"ש כט, סעי' א.

והנה ברבות גבי קרבנות הנשיאים: בהבא להלן ראה אה"ת צו שם סעי' יט. לקי' צו טו, ב"ג.
בפ"ג דף רנ"ג ע"ד: דפים אלו הם ע"פ דפוס אמשטרדם ת"א ת"ב.

היתה המל' שלימה שנאמר וישב שלמה על כסא ה' למלך כו', הרי שמפרש ג"כ שלמים לשון שלימות, ופי' שלימות הוא כמ"ש בלק"ת בד"ה אני ישינה בענין תמתי שז"ע כאילו עשאוני שהשלימות הוא להיות התלבשות אא"ס ב"ה במדות, ובד"ה תקעו בחדש שופר מה שמשלים כל חסרון כענין לא תחסר כל בה.

ולהבין ענין השלמים שממשיכים בחי' שלימות שלכאן איך בחי' זו בשלמים יותר מבחטאת ועולה ואשם כו', הענין הוא דהנה ארז"ל במד"ר פ' צו ספ"ט ולמה שלמים באחרונה שיש בה מינים הרבה, דם ואימורים למזבח, חזה ושוק לכהנים, עור ובשר לבעלים, והיינו כי מה שיש בה מינים הרבה זהו התכללות הרבה בחי' יחד, וזהו הוראה על בחי' השלום והיחוד, והנה אכילת בעלים שהבעלים אוכלים בשר השלמים בודאי אינה הנאה גשמיות כ"א אכילתם הוא לפני ה' ע"ד מ"ש וישמחו בך ישראל, ועל שמחה זו ארז"ל אין שמחה אלא בבשר, והנה ע"י שהי' בקרבן זריקת הדם והקטרת אימורים שנכלל נפש הבהמה בשרשה כנ"ל בחי' והחיות נושאות כו', וע"י אכילת כהנים שהוא אכילת אדם שם מ"ה כו' אזי מה שהבעלים אוכלים ז"ע שנמשך גם למטה בב"ע מבחי' הביטול הנ"ל ולכן גם הבעלים אוכלים בשמחה לפני ה' כו'.

ויובן זה ע"ד משנת במ"א בביאור ע"פ ואלה המשפטים דתקס"ב ע"פ מאמר החי"ב ר"פ תרומה כענין בענין אפרסמון ואפריון דקוב"ה משתעשע מעונג הצדיקים בג"ע זהו ע"ד מ"א אדם העושה חתונה לבנו או לבתו או איזה בשורה טובה שמתענג ממנה אזי עושה משתה וסעודה לאוהביו שרוצה מאד שיתענגו באותו הסעודה, וזוהי שהם מתענגים מסעודתו ושמחים בשמחתו הרי הוא מתענג מאד, וסיבת כ"ז הוא העונג העצמי מהגשורה טובה או חתונת בנו כו', ועד"ז הוא עונג הצדיקים בג"ע זהו כמשל עונג הסעודה שעושה לאוהביו בעת שמחתו, שכ"ז בא מסיבת עונג העליון שיש לו ית' תענוג כביכול מביטול היש והאמיתי של הצדיקים ומשמחת בתו היא התורה כו', ומחמת זה עושה הסעודה הוא ענין התענוג לצדיקים בג"ע, וזהו ע"ד שארז"ל יותר משהעגל

בלק"ת בד"ה אני ישינה: שה"ש לה, רע"ד, לה, ד.

ובד"ה תקעו בחדש שופר: ראה לק"ת נצבים מה, ג.

ולהבין ענין השלמים: בהבא להלן (עד פסקא): וזהו מ"ש בשלמים) ראה אה"ת צו שם ס"ע כ ואילך.

אכילת בעלים . . אינה הנאה גשמיות כ"א . . הוא לפני ה' . . וישמחו בך ישראל: ראה לק"ת צו שם, שמיני יח, ג.

אכילת כהנים שהוא אכילת אדם . . מה שהבעלים אוכלים: ראה לק"ת צו ז, ס"ד ואילך. ובארוכה

מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' קסג ואילך. דרמ"צ להצ"צ צ, סעיב ואילך. אה"ת וירא (כ"ד ז) תתשפ"ב, א ואילך. סה"מ תרס"ג ע' נא ואילך. ה"ש"ת ע' סב ואילך. ד"ה והוא עומד עליהם תשי"ג. וראה גם לקמן ד"ה ראשית ערסותיכם.

בביאור ע"פ ואלה המשפטים דתקס"ב: מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"א ס"ע קנו ואילך.

רוצה לינק הפרה רוצה להניק. ועד"ז יובן ענין השלמים שגם כל אדם שאינם כהנים כלל נהנים ושמחים ומתענגים מהקרבת שה"ע וישמחו בכך, ולא הכהנים והמזבח בלבד, וכ"ז נמשך להם מהקרבת שהוא משל גבוה, שזה מורה על עוצם עונג העליון למעלה, אז עושה סעודה לאוהביו ע"ד שכתוב אכלתי יערי כו' אח"כ אכלו ריעים שתו ושכרו דודים, וזהו ענין השלמים כ"פ שלום שלום למעלה ושלום למטה, שלמעלה נעשה שלום לחבר בחי' י"ה עם ו"ה, כי בזמן הגלות אין השם שלם כו', אבל בזמן שהי' בהמ"ק קיים ע"י השלמים הי' נעשה השם שלם חיבור בחי' י"ה עם ו"ה, ושלום למטה שיומשך הגילוי אור גם כבי"ע שזהו ענין שע"י אכילת מזבח ואכילת כהנים נמשך שגם הבעלים יאכלו לפני ה' ע"ד וישמחו בכך כו'.

וזהו מ"ש בשלמים וזאת תורת זבח השלמים בוא"ו, משא"כ בעולה וחטאת נאמר זאת בלא וא"ו, דהנה בהשמטת זח"א סי' ק"ה פי' זאת בלא וא"ו זהו מל' לבד והיא דין, אבל וזאת בוא"ו היינו כשמתחבר ומתייחד הוא"ו שהוא ז"א עם מל' הנק' זאת, וע' מזה בזח"ג ר"פ חוקת, ולכן בשלמים להיות שע"י השלמים עושים שלום למעלה ושלום למטה היינו שמתחברים שם י"ה עם ו"ה להיות השם שלם נאמר וזאת בוא"ו להורות על ההמשכה במל' שז"ע מילואים שגם ה' אחרונה יהי' כמו ה' ראשונה, ומבחי' מל' נמשך גם למטה כבי"ע שז"ע אכילת בעלים כו', שגם הם יהנו מסעודת שמחתו כו'.

ב"ס ד. תוס', ד"ט.

קכג

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם שנאמר

ע"ד . . . אכלתי יערי כו' אח"כ אכלו ריעים: ראה לקרית שה"ש לב, ג. לג. ד. סה"מ תרכ"ח ע' כ ואילך. השלמים בי"פ שלום שלום למעלה ושלום למטה: ראה לקרית צו שם טו, ב. שה"ש כה, ג. אה"ת צו שם ע' כב, ובכ"מ. וזהו מ"ש בשלמים: בהבא להלן ראה אה"ת צו שם ע' יט.

מצה זו: מיוסד על ד"ה וככה תאכלו – באה"ת בא רחצ ואילך [ובעיקר ס"א בהמאמר שם ס"ע שז ואילך]. וד"ה קול דודי שבלק"ת שה"ש תנסמן להלן ע' קלה. וראה גם אה"ת שם ע' רצא ואילך. שם כרך ו ע' בתרכ"ב. שם כרך ח ע' בתתקלד. וראה גם עניני המאמר: בד"ה כי עמך מקו"ח – תרל"ב [נדפס בקונטרס בפ"ע, שה"ת תשכ"ה. והוא חלק מהמאמר כאן בתוספת התחלה וסיום ועוד כמה תוספות ושינויים קלים]. ד"ה וככה, ואכלתם אותו בחפזו, להבין מה שיצ"מ נק' בשם נר – תרל"ט. המאמר נמצא באריכות ובתוס' ביאור בד"ה כי בחפזו, כימי צאתך – תרצ"א, תשי"ח [סה"מ תשי"ח ע' 152] ואילך. ד"ה ויוציאנו ה"א – תשכ"ט. וראה גם ד"ה וככה, מצה זו – תערי"ב [סה"מ תערי"ב ע' ע] קנח ואילך.

ויהיו כו' אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה כו', נמצא שעיקר ענין אכילת מצה היא ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה וגאלם, וכן כתיב ב'פ' ראה שבעת ימים תאכל מצות לחם עני כי בחפזו יצאת מאמ"צ שמשמע שענין אכילת מצה הוא לפי שבחפזו יצאת מאמ"צ וז"ע שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ, והקשו כל המפרשים הלא הציווי על אכילת מצה ה' קודם לזה כמ"ש ב'פ' בא ב'פ' החדש הזה כו' בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה כו' ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו, וכתוב בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות, ונמצא כי קודם שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה וגאלם נצטוו על אכילת מצה ולא מחמת כי לא הספיק הבצק להחמיץ לבד כ"א כשארי מצות התורה נצטוונו ג"כ לאכול מצה כו'.

ונת' תירוץ קושי' זו בלק"ת בד"ה מצה זו שיש ב' בחי' מצה, הא' היא מצה של לילה הראשונה שע"ז נאמר בערב תאכלו מצות, והיא המצוה אשר נצטוו לאכול הפסח עם מצה זו, אבל מפני שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ לכן אכלו גם בכל שאר הימים ג"כ מצה. ובד"ה ששת ימים הראשון תירץ שזהו ב' בחי' מצה הא' מצה שקודם חצות, ומצה הב' היא מצה שלאחר חצות, שבחצות הלילה נגלה עליהם ממ"ה לכן לא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ, והמצה שאנו אוכלים קודם חצות זהו על המצה שאכלו אבותינו אחר חצות, ולכן אנו אומרים מצה זו שאנו אוכלים קודם חצות היא ע"ש כי לא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממ"ה וגאלם, והגם שאצלם ה"ז זה אחר חצות אבל אנו אוכלים מצה זו קודם חצות. ונמצא כי במצה זו שאנו אוכלים קודם חצות יש ב' המצות היינו מה שנצטוונו לאכול מצה שזהו כמו שנצטוו אבותינו לאכול הפסח צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו, רק שמרור הוא דרבנן ומצה דאורייתא לפי שחזר וכתב בערב תאכלו מצות כמארז"ל בסוף מס' פסחים דק"כ ע"א, וגם אכילת מצה זו גופא אנו אוכלים אותה ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ כו', וזהו לפי משנת' בלק"ת בד"ה מצה זו ובד"ה ששת ימים.

אך התירוץ הפשוט הוא דעיקר ענין אכילת מצה הוא כמו שא"א בהגדה מצה זו שאנו אוכלים ע"ש מה ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ

בלק"ת בד"ה מצה זו: פ' צו יב, ב.

ובד"ה ששת ימים הראשון: שם יג, ב. ועד"ז בד"ה קול דודי בלק"ת שה"ש יד, ד.

במצה זו שאנו אוכלים קודם חצות יש ב' המצות: נת' בסה"מ מליקט ח"ג ע' קיג ואילך.

אך התירוץ הפשוט: ראה עד"ז לק"ת צו יג, א. באזה"ת בא שם ע' שו מביא תירוץ זה מהאבותיהם בשם הר"י קמחי, ומוסיף: וע' מענין קושיא זו בלק"ת ד"ה ששת ימים וד"ה קול דודי, ושם תירץ שיש ב' בחי' מצה, ועד"ז נשאר הקושי' שהרי אמר מצה זו שאנו אוכלים דהיינו מצה שסודם חצות הוא על שום שלא הספיק

וכמ"ש כי גורשו ממצרים, ומ"ש בערב תאכלו מצות זהו ע"ד מ"ש מגיד מראשית אחרית שלהיות כי הקב"ה ידע שענין יצ"מ בהכרח שיהי' בחפזן דוקא ויהי' גילוי ממ"ה לגאול אותם ולכן לא יספיק להחמיץ בצקת של אבותינו, לכן הי' הציווי בעשור לחדש שבערב יאכלו מצות, והרי ציווי זה הוא ע"ד שהגיד להם מראשית מה שיהי' באחרית. וי"ל עוד שלכן נא' להם קודם כדי שיהי' מצוה שהרי הם אכלו מצה מחמת כי גורשו ממצרים, ומחמת שהי' גילוי ממ"ה הקב"ה לא הספיק להחמיץ, ונמצא כי לא הי' בזה מצוה כלל לזה נצטוו קודם בכדי שיהי' מצוה בזה שיאכלו, ומה שבאמת אכלו מצה מחמת שלא הספיק אין זה מנגד להמצוה, שאם הי' אופן הגאולה בענין שלא הי' מגורשים ממצרים היו ג"כ אוכלים מצה מחמת הציווי לכן יש בזה מצוה, והקב"ה הגם שידע שהגאולה יהי' באופן זה ולא יספיק להחמיץ מ"ש צוה אותם כן ע"ד מגיד מראשית אחרית, ובכדי שיהי' מצוה ולא רק ע"ש המאורע כו'.

והנה בענין מ"ש שבעת ימים תאכל מצות לחם עני כי בחפזן יצאת מאמ"צ. משמע שמה שיצאו ממצרים בחפזן זהו מעלה שהגאולה היתה במהירות וע"ש זה אוכלים מצה לזכר שיצאו אבותינו ממצרים בחפזן, והקשה בשל"ה הלא לע"ל כתיב כי לא בחפזן תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הולך לפניכם ה', משמע שיש מעלה יתירה במה שלא ילכו בחפזן לע"ל. וגם צ"ל מהו הטעם שלא ילכו בחפזן לע"ל מפני כי הולך לפניכם ה', והלא ביצ"מ נאמר ג"כ ו'ה' הולך לפניכם ומ"מ יצאו בחפזן. הנה בענין החפזן יש ג' דיעות הא' שהי' חפזן דמצרים, כמשארד"ל בברכות ד"ט ע"א ר' אליעזר בן עזרי' סבר מאי חפזן חפזן דמצרים ור"ע סבר מאי חפזן חפזן דישאל, ובמכילתא איתא הובא בילקוט שהחפזן הי' חפזן דשכינה, ואע"פ שאין רא' לדבר זכר לדבר שנאמר קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים כו' שהדילוג הו"ע חפזן, וצ"ל מה שאמרו שאינו רק זכר לדבר הלא לכא' הוא רא"י גמורה.

והנה במד"ר ארו"ל על ענין החפזן ב' ענינים הא' בס"פ בא משל לסוחר שנכנס לשרות בפונדקי עמד שם כל היום, כלילה כנס כל פרגמטיא שלו ויצא, למחר הוציאה הפונדקית קול שלקח הסוחר כל מה שהי' לה ויצא, שמע הסוחר אמר מי גרם לי שאשמע דבר זה שיצאתי כלילה נשבע אני שאיני יוצא עוד כלילה, כך התקינו ישראל עצמם כלילה לצאת בהשכמה עמדו המצרים אחר שהלכו להם ואמרו נרדפה אחריהם מפני שנטלו כל מה שהי' לנו שנאמר וירדפו מצרים כו', אמר להם הקב"ה מי גרם לכם כל אלו חפזן

קכה

להחמיץ, והתירוץ שם ע"ז הוא דוחק, ולפמ"ש יתורץ כפשוטו. ע"כ. ובהגש"פ עם לקיטו טעמים וכו' פסקא על שום שלא הספיק מביא עדין מס' זבח פסח, שבלי הלקט, אבודרהם.
בענין החפזן יש ג' דיעות: עיין ג"כ המשך וככה – תרל"ז בחחלתו, ומפרק קטש ואילך. של"ה מס' פסחים דרוש שלישי [צ"פ הערת כ"ק אדמירר שליט"א בסה"מ תשי"ח שם].

שיצאתם ממצרים, מכאן ואילך כי לא בחפזון תצאו. ובמדרש תהלים ע"פ כי עמך מקור חיים באורך נראה אור משל לאחד שהלך בליילה באפילה הדליק את הנר להאיר את החשך וכבה, הדליק נר שני וכבה, הדליק נר שלישי וכבה, אמר עד מתי אני מתייגע אמתין עד אור הבוקר, והיינו שאור היום אינו כבה, כך אמרה כנס' לפני הקב"ה בגלות מצרים עמדו משה ואהרן וגאלום וכבה כי גלו לבבל, עמדו חנני מישאל ועזרי' וגאלום, כי עיקר הגאולה היתה ע"י חנני מישאל ועזרי' וכבה שגלו ליון, עמדו חשמונאי ובניו וגאלום וכבה שגלו עוד, אמרה עד מתי אני מתייגע להגאל ע"י בר'ד, אמתין עד אור הבקר וזהו באורך נראה אור שהגאולה תהי' ע"י הקב"ה ותהי' גאולה שלימה, וזהו שאמר משה להקב"ה מי אנכי וארז"ל במד"ר שמות פ"ג שא"ל משה להקב"ה לא כך אמרת ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, ועתה אתה אומר לכה ואשלחך ארד פרעה, ונמצא יהי' פ"י הפסוק מי אנכי הכי אני הוא האנכי שאמרת ליעקב אנכי אעלך כו', והיינו כי משה רצה שתהי' הגאולה ע"י הקב"ה ולא ע"י בר'ד בכדי שתהי' הגאולה נצחית, כמו הגאולה דלעתיד שלא יהיו שינויים כו'.

ולהבין ענין הגאולה שנמשל לגר יובן בהקדם הענין מה שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם, פ"י ממה"מ כי הנה אי' בפדר"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבר, וכ"ה הנוסח מה שאנו אומרים אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנברא, וכתיב ג"כ יהללו את שם הוי' כי הוא ציוה ונבראו, שלכאורה אינו מובן ל' נברא ולשון ונבראו דהל"ל בראת וכמ"ש בראשית ברא אלקים. אך הענין הוא שהתהוות כל העולמות הוא מבחי' שמו ית', ושם ואור הוא בחי' אחת, שפי'

ובמדרש תהלים ע"פ כי עמך מקור חיים: שם התוכן ולא הלשון (ראה הערת כי אדמירר שליט"א בדי' כי עמך תהלים). מדרש תהלים זה הובא ונח' באה"ת שם ע' ש.
 ולהבין ענין הגאולה: בהבא להלן עד פסקא למעתה יובן ענין חפזון ראה ד"ה קול דודי שבלקוית שהי' פ"א"ב (יד, ג ואילך).
 פ"י ממה"מ: בדי' כי עמך תהלים: ובכדי להבין כיו צ"ל פ"י ממה"מ.
 כי הנה אי' בפדר"א: פ"ג. ויש שם כמה גירסות, אבל כבר נתבאר בהקדמת השליה בתחלתה דיוק גירסא זו דוקא – הערת כי אדמירר שליט"א (בסה"מ תשי"ח שם).
 וכ"ה הנוסח מה שאנו אומרים: ונוסחא זו היא עיקר, ודלא בנוסחא עד שלא בראת, וכמ"ש בשליה שם (לקוית תשי"ח ד"ה קול דודי). – הערת כי אדמירר שליט"א (בסה"מ תשי"ח שם).
 ושם ואור הוא בחי' אחת: בהבא להלן בענין אור ושם, ראה: ד"ה את שבתותי בלקוית בהר מא, ג"ד.
 אה"ת בהר (בכ"ד ג) ע' תתקצ"ב. ובארוכה סה"מ תר"ל ע' פז ואילך. תרס"ח ע' פא ואילך. בששהיק תרע"ב ח"א ע' תרכ"ג ואילך. סה"מ עטרית ס"ע קצט ואילך. תרס"ח ע' קס ואילך. ד"ה ע"כ יאמרו המושלים תרע"א (סה"מ קונטרסים ח"א קצב, א ואילך). סה"מ תשי"ב ע' 72 ואילך. ע' 75. ד"ה ואלה שמות תשכ"ב. ד"ה באתי לגני תשכ"ב (סה"מ באתי לגני ח"א ע' קנ"ח). ד"ה זה היום תחלת מעשיך וד"ה שיר המעלות תשכ"ה. ד"ה באתי לגני תשכ"ו (שם ע' רא, רו). תשד"מ (סה"מ באתי לגני ח"ב ע' ריב ואילך). וראה גם סה"מ תרס"ה ע' קנא ואילך. המשך תרס"ח ע' תרכ"ג. תרס"ט ע' כא ואילך. פרי"ת ע' קצח ואילך. ד"ה ויהי בעצם היום הזה וד"ה באתי לגני תשמי' (סה"מ באתי לגני ח"ב ע' רמה ואילך).

קכו

אורי הוא הארה בעלמא שאינו נוגע לעצמותו כלל כמשל אור השמש או אור הנר שאינו נוגע להשמש או להנר כלל אם מאיר האור אם לא, ועד"מ כשיש איה מסך המסתיר על השמש לבלי יאיר אורה אחר המסך, לא יש שום שינוי בהשמש או בהנר, וכן כשלא יש דבר המסתיר והשמש או הנר מאירים בטוב לא יש שום חסר או גרעון בהשמש כלל, וכמו אם ירבה חלוני הבית שבא יבא האור אל הבית ביותר מכמו אשר ימעיטו חלוני הבית שכ"ז אינו פועל שום שינוי בהשמש כלל, והיינו מפני שהאור הוא הארה בעלמא שאינו נוגע להשמש כלל. ועד"ז יובן למעלה ענין אור שמבחי' אור הזה הוא כלליות ההשתלשלות הנה אור זה אינו תופס מקום כלל ואינו נוגע אל עצמותו, ובחי' אור זה הוא בחי' אחת עם שם עד"מ שכמו שמו של האדם אינו נוגע אל האדם כלל שלעצמו אינו צריך להשם כלל כ"א זולתו יקראנו בשמו, אבל לעצמו א"צ להשם כלל. והגם כי השם יש לו קצת שייכות להעצם וכמ"ש ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולכל החי' כו' וכתוב וכל אשר יקרא לו האדם הוא שמו, וארז"ל הוא שמו שקרא לו אדה"ר, ואם נאמר שהשם הוא רק הסכס א"כ מה הי' חכמתו של אדה"ר במה שקרא שמות לכל הבהמה ולכל החי' כו', והלא ארז"ל ע"ז במד"ר בראשית פ"ז דף כ' ע"א אמר (הקב"ה) להם (למלאכי השרת) חכמתו מרובה משלכם הביא לפניכם את הבהמה ואת החי' ואת העוף, א"ל זה מה שמו ולא היו יודעים, העבירו לפני האדם ואמר זה מה שמו אמר זה שור זה חמור זה גמל כו' עד אני מה שמי לך נאה לקרות ה' שאתה אדון לכל בריותיך, הדיד אני ה' הוא שמי הוא שמי שקרא לי אדה"ר.

וי"ל ע"ד מ"ש בת"ז תיקון מ"ט דפ"ח ע"ב לכולם בשם יקרא הה"ד ויקרא האדם שמות וגו' דא ההוא דאתמר ב"י כתפארת אדם לשבת בית (כוונתו על האדם העליון שעל הכסא) דקארי שמהו לכל חיות הקדש לכל שרפין ואופנין וצבא דלעילא לכל חד קארי ל"י בשם ידיעא ובדרגא ידיעא לאשתמודע לכל חד מאתר דאתנטיל כו' עכ"ל.

ועפ"ז י"ל שזה הי' חכמתו של אדה"ר שידע שהשור הגשמי שלמטה מאיזה בחי' נלקח דהיינו שנלקח מהבחי' שקרא לו האדם העליון פני שור, ע"כ אמר שזה השור הגשמי שמו שור כשם מקורו שנלקח משם וכן עד"ז

אור הוא הארה . . . שאינו נוגע לעצמותו כלל: בד"ה כי עמך תרלי"ב: שאינו תופס מקום לבני המאור. - וראה בארוכה סה"מ תשי"ח ע' 107 ואילך. (ע"פ הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח שם ע' 154). כמ"ש ויקרא האדם שמות: הבא להלן עד סוף פיסקא שלאח"י נמצא (בשינויים קלים) באה"ת בראשית (כרך ג) תקמ"א, ב' [ד"ה ויקרא האדם שמות]. וראה גם לקרות בשא כו, ב. כו, א. סה"מ תרל"ד ע' ע"ח. המשך מים רבים תרל"ז ע' כט. ונת' בארוכה בלקו"ש חט"ז ע' 13 ואילך. במד"ר בראשית פ"ז דף כ' ע"א: ע"פ מד"ר דפוס אמשטרדם שנת ת"א-ב. בת"ז תיקון מ"ט דפ"ח ע"ב: ציון הדפוס הוא ע"פ הת"ז דפוס אמשטרדם שנת תתקכ"ח.

חמור וסוס וגמל, והטעם שידע זה כי להיותו אדם ה' לו ידיעה והשגה בבחי' השמות שקרא כביכול האדם העליון למעלה, משא"כ המלאכים אין להם השגה רק בבחי' מל' ולא בבחי' ז"א כמ"ש מזה בדה"ר רני ושמי השני בפ"י וצדקתך ירננו, וזיל השליה דף י"ד ע"א וזה ה' חכמת אדה"ר אשר קרא שמות לכל דבר כדי שיוכר ע"י השם עד שנאמר שהיתה מעלתו בזה גדולה ממלאכי השרת כי ברוה"ק שעליו בנה אותיות ומלות מיוחסות עם הדבור הפנימי בשביל שהשמות ההם יורו על שורש הדבר, וכאילו נאמר שבידיעת התחתונים ידע סוד המרכבה העליונה כי כל נברא למטה יש לו שורש למעלה שאל"כ איך מתקשרין חלקי העוה"ז אם אין ליסודות שורש למעלה ואם אין לגבראים שורש למעלה איך מתפשט ההשפעה וההשגחה מאדון הכל בהם, וזאת היתה חכמה נפלאה כי השיג מקור ושורש כל דבר וכנהו בשם ההוא והוא שמו ודאי עכ"ל, נמצא נת' שיש להשם שורש בהעצם כו'.

קכז

אך הענין הוא דבאמת זהו חכמה נפלאה להכיר שאותיות שור מחי' את השור ואותיות חמור מחי' החמור, והאותיות של השם הם שייכים לעצם הנברא כמשל אותיות שור שייכים להשור, אבל אם נאמר שהאותיות שהם הארה מן המקור של השור הם שייכים ונוגעים להעצמיות של המקור של השור, ועיקר חכמתו ה' במה שהכיר שאותיות אלו עד"מ שור מחי' את השור ולהחמור מחי' אותיות אחרים היינו אותיות חמור, והכיר שחלוקים הם בשרשם שאותיות שור הם הארה מבחי' פני שור ואותיות חמור מבחי' אחרת כו', וזהו כמ"ש השליה שזה ה' חכמה נפלאה כי השיג מקור ושורש כל דבר וכנהו בשם ההוא, והי' כמשל שיש הפרש בין זיו השמש לזיו אור הנר שהגם ששניהם הם אור וזיו מ"מ אינו דומה כו', כמ"כ השיג שורש כ"ד איך האור והזיו המחי' את האר"י עד"מ הוא משורש פני אר"י ולכן קרא לו שם אר"י, והשיג שההארה המחי' את השור הוא מובדל מההארה המחי' את האר"י ושרשו נמשך מפני שור ולכן קראו למטה שור כו', ועד"ז כל הבהמות והחיות. ונמצא השמות הם שייכים לעצם הנבראים אבל איך נאמר שהחיות שלהם שהוא ההארה המחי' אותו הוא שייך לעצם מקורו שמשם נמשך ההארה וכמו שא"א לומר בזיו השמש ובזיו אור הנר שהוא נוגע אל עצם השמש או הנר כמ"כ אין ההארה נוגע אל עצם המקור אשר משם נמשך ההארה כו'. ועד"ז נשכיל ונבין במה שאמר ואני מה שמי וא"ל לך נאה לקרות ה' שאתה אדון לכל בריותיך היינו שהכיר שהתהוות כל העולמות הוא מבחי' הארה מאתו ית', אבל בודאי ההארה זו אינו נוגע אל עצמו כלל וכלל, ונמצא כי שם הגם שיש לו שייכות אל העצם היינו שנוכל להבדיל ולהכיר לפי גודל ההארה להבין שגודל ההארה הזה לא יהי' כ"א מבחי' ומדריגה גבוה כמו שנוכל להכיר אור הנר

כמיש מזה בדה"ר רני ושמי השני: תריא מקץ לו, א. ל. ד.

שמו ודאי עכ"ל: באהות שם נוסף: ועיש דליט ע"ב בהגיה שהאר"י שם ודף קכ"ד ע"ב.

שהיא הארה מהנר ולא מן השמש, ולאור השמש מאחר שהאור הוא בא"א נוכל להכיר לפי מעלת התפשטות האור שזהו אינו מן הנר כ"א מהשמש, אבל ההארת הזו אינו נוגע כלל להשמש, כמו"כ נבין שבבחי' אוא"ס השם אינו נוגע כלל וכלל, ונמצא כי שם ואור הכל בבחי' אחת היא כו'.

קכח

והנה עד שלא נבה"ע ה"י הוא ושמו בלבד שבחי' השם ה"י כלול בעצמותו, וה"י כמשל זיו השמש בשמש הגם כי שם הוא בתוקף יותר מ"מ אינו עולה בשם כלל להיות נק' בשם זיו רק שהוא כלול ובטל בהמאור. ועד"ז יובן שמו שה"י כלול בעצמותו שהגם שבחי' השם כמו שהוא כלול בעצמותו הוא נעלה יותר מכמו שהשם הוא מקור לעולמות מ"מ שם הוא כלול בעצמותו ואינו עולה בשם כלל, וזה ה"י עד שלא נברא העולם, וגם לאחר שנברא העולם מבחי' שמו הוא רק ע"ד מ"ש ונבראו שמשמע מאליו וממילא, כי לשון בראת הוא בחי' כח הפועל כנפעל לשון זה אינו שייך כ"א בשם אלקים שהוא האור שמאיר לכל נברא בפרט ולכן נאמר בראשית ברא אלקים שנאמר ל' ברא לפי שנאמרו בע"מ פרטי הדברים שנתהוו, אבל בשם הו"י הוא ל' ונבראו מאליו וממילא, וזהו ל' נברא העולם, ולא בבחי' התלבשות כח הפועל כנפעל.

והנה בבחי' שם ואור הזה הוא בחי' מלכותך מלכות כל עולמים יש בזה שני בחי' הא' כמ"ש מלכותך, והב' הוא בחי' מלכות כל עולמים שבחי' מלכותך הוא האור כמו שהוא כלול בעצמותו והיינו כמו קודם שנבה"ע שה"י הוא ושמו בלבד שהשם והאור ה"י כלול בעצמותו, ואז האור הוא ביתר שאת ויתר עז וכמ"ש בסש"ב ממשל זיו השמש כשהוא בכדור השמש הוא ביתר שאת, וזה שיאיר האור והשם הוא ירידה והשפלה, וזהו ההפרש בין מלכותך לבחי' מלכות כ"ע, מלכותך הוא בחי' מל' דא"ס שהוא בחי' האור כמו שהוא כלול בעצמותו, ומכ"ע הוא בחי' מל' דאצ"י שהוא האור כמו שמאיר לההוות עולמות ב"ע, שזהו פ"י מלכות כל עולמים שמהוה כל העולמות, שבד"כ נחלקים לג' בחי' ב"ע כמ"ש ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, בראתיו הוא בחי' בריאה יש מאין כמו באדם אותיות המחשבה שהם ראשית הגילוי, ואח"כ בא בבחי' הדיבור שבא לגילוי בדבור בחי' ההעלם שבמח', שהדבור מגלה העלם מחשבתו. ועד"ז יובן למעלה שבחי' בריאה נק' חשך והעלם ויצ' אור כמו"ש יוצר אור ובורא חשך, והיינו שבחי' יצירה מגלה העלם הבריאה, וכענין חומר וצורה שהצורה הוא ציור הדבר מגלה העלם החומר כו', ובד"כ בחי' בריאה הוא בחי' ג"ע תענוג הנשמות, יצ"י הוא בחי' עולם המלאכים, אף עשיתיו

ונחיש בסשו"ב: תניא ח"א פליג. ח"ב פ"ג. ובכ"מ.

כמ"ש יוצר אור ובורא חשך: כסדר"מ תשי"ח שם מציון ע"ז כיצד אדמיר שליט"א לפניה שער הק"ש פ"א

שמפרש דאור קאי על יצירה וחושך על בריאה.

בריאה... אף עשיתיו עולם הגלגלים: בהערת כיצד אדמיר שליט"א שם מציון: הם הנק' בס' הקבלה:

עולם הכנסא, עולם המלאכים, עולם הגלגלים (פרדס שט"ו). ע"ח שמ"ב פ"א. ש"ג ספ"ח ותחלת פ"א. ועוד.

ספר תרכ"ט

קלט

קכט

עולם הגלגלי, ובכללות בחי' ההשתלשלות נחלק ג"כ לג' בחי' בי"ע, והיינו ג' בחי' אדם, אדם דבריאה בחי' א"ק מח' הקדומה, ואדם דיצי' הוא בחי' כתר בכלל, ואדם דעשי' הוא בחי' אצי', וז"ע מ"ש בהבראם בה' בראם שתמונת ההיא הוא ג' קוין ששני קוין הם מחוברים וקו הא' נפרד, והוא מרמז שב' עולמות בריאה ויצי' הם מחוברים זל"ז והם בבחי' הביטול יותר וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים, אף עשיתיו הפסיק הענין שזהו כמו רגל השמאל שבה"א שהוא נפרד ונפסק מן הב' קוין להורות על המקור לבחי' העשי' ועוה"ז הגשמי כו'.

והנה מצד ירידת ההשתלשלות נשתלשל בחי' מצרים דקליפה ג"כ כי את זה לעז"ז עשה האלקים שכמו בקדושה יש ד' בחי' אבי"ע כמו"כ בלעז"ז יש ג"כ ד' בחי' אלו והוא בחי' ק"נ וגקה"ט, נוגה הוא בחי' אצי' דקליפה וגקה"ט הם בי"ע, וז"ע מצרים דקליפה, וכדי להיות יצ"מ א"א להיות מבחי' ממכ"ע שהרי מבחי' זו משתלשל בחי' מצרים שמצד ריבוי ההשתלשלות נשתלשל להיות גם ד' בחי' דלעז"ז כנ"ל שהם הם המצרים כו', ולכן כדי לצאת מבחי' המצרים האלה זהו ע"י גילוי בחי' היותר עליונה, והיינו בחי' מלכותך בחי' מל' דא"ס, וזה"ע עד שנגלה עליהם מ"ה שהוא בחי' מלכותך ועי"ז וגאלם לצאת מהמצרים וגבולים כו', וז"ע הנר שמאיר את החשך, והיינו שכמו הנר הגשמי מאיר את חשכת הבית כמו"כ מה שנמשך הארה מבחי' מלכותך שזהו כמשל אור הנר עי"ז האיר את חשך גלות מצרים ועי"ז נגאלו אבותינו ממצרים הם בחי' המיצר וחשך הגלות כו'. והנה בנר יש בד"כ שני בחי' היינו בחי' שמן ופתילה, שמן הוא בחי' חכמה שמן משחת קדש בחי' ח"ע שבה מאיר גילוי אוא"ס ב"ה להיות כי חכמה הוא אחד האמת בחי' ביטול הוא כלי להשראת אוא"ס, וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, והיינו שהחכמה היא בחי' כלי שישרה בה האור מבחי' מלכותך בחי' מל' דא"ס, והפתילה היא בחי' מדות, והיינו בחי' יסוד ד"א, וז"ע הנר שמאיר את החשך, כי ע"י בחי' חכמה ומדות מאיר הארה

וראה ג"כ חז"ב מג. א. הקדמת ת"ז ג. ב. הובא בפרדס ועי"ה שם. ואף דיש מלאכים גם בעולם הבראיה, סתם מלאכים מדורים בעולם היצירה (תניא רפ"ט).

ג' בחי' אדם: ראה לקוית מסעי צה, א. ובאירוכה אודות בלק ע' תחסב ואילך. אודות ענינים ע' עז ואילך. ורש"י.

שתמונת ההיא הוא ג' קוין: ראה גם תרי"א מג"א צה, סעי"ב. לקוית בלק סז, סע"א.

נוגה . . . אצי' דקליפה: ראה לקוית תזריע כ"א, א. כג, ב. במדבר ג. ג. חקת סב, ב. מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא סיע ח. אודות ויצא (כרך ה) תתמד, ב ואילך. לקו"ש ח"ה ע' 383 ואילך. ד"ה ויחלום תשכ"ה. וד"ה מה נשתנה (דליל ב' דהה"פ) תשכ"ז.

והנה בנר . . . שני בחי': ראה תרי"א מקץ לג, ב"ג, לח, ב. מ, ב. לקוית בהעלותך לד, ב"ג, ובכ"מ.

שמן הוא בחי' חכמה שמן משחת קדש: "לכאורה הכוונה שמביא רא"י דשמן הוא בחי' חכמה מזה דקדש הוא חכמה, וכמ"ש במאורי אור בערכו ונסמן שם ביאיר נתיב. אבל צ"ע דבכ"מ מביאר כפירוש דשמן: הוא בחי' חכמה (ראה ג"כ מאורי מע' שמן). ולכן נ"ל דבהבאת הכתוב שמן משחת קדש מרמז באיזה בחי' חכמה מדבר, וצפמ"שנ"ת בלקוית סד"ה ויקח קרח (נד, ד'). – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תש"ח שם. וראה תניא ספ"ג, ובלקוט פירושם ומ"מ שם (ע' איכ"קא).

מבחי' מל' דא"ס להאיר במל' דאצי' בחי' ממכ"ע ועי"ז האיר את החשך דגלות מצרים שנמשך מצד ריבוי ההשתלשלות שנמשך מבחי' מלכות כל עולמים היינו בחי' מל' דאצי' כנ"ל ובהגלות נגלות בחי' האור מבחי' מלכותך מל' דא"ס במל' דאצי' עי"ז האיר את החשך ונמשך יציאת מצרים.

והנה אנו רואים שהמדליק הנר הוא האדם, שהוא מדליק את הנר. ולהבין זה בנמשל, הענין הוא דהנה באדם יש ג"כ בחי' נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם שנמשלה נשמת האדם לנר, והיינו שכמו בנר יש שמן ופתילה וב' גווי האור, כמ"כ בעבודה כנשמת האדם השמן הוא בחי' חכ' וביטול של הנה"א שמכבר ומעלה את הנה"ב, וב' גווי האור הוא ב' בחי' אהבת, וז"ע ואהבת ב"פ אור נהורא תיכלא ונהורא חיורא, והפתילה היא בחי' יר"ת, וז"ע נר ה' נשמת אדם והכוונה כפי' פסוק זה שע"י נשמת אדם יכול להאיר בחי' נר הוי', והיינו שע"י שמאיר בנפשו בחי' הנר שלו יוכל להמשיך בחי' נר הוי' להאיר את החשך דגלות, וזהו כי נר מצוה שנמשלו המצות לנרות, כי על המצות מברכים ברוך כו' אמ"ה אקב"ו, פי' מלך העולם הוא בחי' ממכ"ע שבריבוי ההשתלשלות נשתלשל מזה בחי' מצרים העלם חשך הגלות, ועי"ז המצות ממשיכים מבחי' תר"ך עמודי אור, וזהו כי נר מצוה שהמצות הם בחי' נר להאיר את החשך, וז"ע שהגאולה הי' עי' משה ואהרן כמשי"א באו משה ואהרן וגאלם כי אהרן הוא בחי' שושבינא דמטרוניתא המעלה את הנרות הם נשי' שהנשמה היא בחי' נר ואהרן מעלה אותה שתאיר אורה, ומשה הוא בחי' השמן בחי' חכמה כו' יסוד אבא, ועל ידם נמשך האור דנר דבחי' מל' דא"ס בחי' מלכותך בבחי' מל' דאצי' בכדי להיות הגאולה דיצי"מ.

קל

והנה כדי לקבל בחי' זו ז"ע מה שנצטוינו לאכול מצה, שהמצה הוא כלי לגילוי אור זה, כי מצה הם אותיות מצוה רק שבתיבת מצוה ניתוסף אות ואי', והיינו כי המצוה הוא בואי' להורות על ההמשכה שנמשך עי' עשיית המצות והמצה להיותה רק כלי להמשכת המצות הוא מצה אותיות מצוה בלא ואי' להורות על שהוא רק כלי לקבלת האור כו'.

בנר יש שמן ופתילה וב' גווי האור: ראה תרי"א מקץ שם לג, ב"ג, מ, ב.
ואהבת ב"פ אור: פתי"א שער הקיש פכ"ג, סי' הארוז"ל במקומו. תניא ספכ"ג - הערת כ"ק אדמור
שליט"א (בסה"מ תשי"ח שם).
המצות... תר"ך עמודי אור: כביאור יותר כאגרת הקדש סכ"ט. וראה ג"כ פרדס ש"ת פ"ג - הערת
כ"ק אדמור' שליט"א (שם).
(אהרן)... שושבינא דמטרוניתא: ראה תרי"א תצוה פו, א, ק, א. לקר"ת במדבר ב, ד, ובכ"ט.
ומשך... בחי' חכמה כו' יסוד אבא: ראה תרי"א שמות נב, ד, ובכ"ט. ובארוז"ל לקיש חזי ע' 244 ואילך.
ועל ידם נמשך... מל' דא"ס: בדיה כי עמך תרלי"ב נוסף: הגם כי מעצמו נגלה עליהם ממה"מ, אך
מפני זה הגילוי היו יכולים לקבל הכל והם המשיכו במל' דאצי' שהוא דוקא לנשי'.
מצה אותיות מצוה: ראה וחי' קנו, א - הובא בלקר"ת ס"פ ויקרא - הערת כ"ק אדמור' שליט"א (בד"ה
כי עמך שם).

וביאור ענין מצה הנה ההפרש בין חמץ למצה שהחמץ הוא בחי' הגבנה והתנשאות ויש בו טעם חמיצות, משא"כ מצה אין בה טעם והוא בחי' ביטול ושפלות, ונק' בזהר מיכלא דמהימנותא, והיינו שאמונה אינה ע"פ טעם ודעת כ"א ביטול שלמעלה מן הטו"ד והמצה להיותה בחי' ביטול ושפלות היא מיכלא דמהימנותא שהיא האכילה שע"י תחזק בחי' האמונה, כי באמת יש הרבה בחי' שא"א לבוא להשיג ע"פ הטו"ד, וכמ"ש כל שאור וכל דבש לא תקטירו כו', והחילוק שבין אותיות חמץ לאותיות מצה היא בין אות ח"ת לאות ה"א שהחמץ הוא בחי'ת ומצה בה"א ונת"ל שתמונת הה"א מרמז על ג' עולמות ב"ע שהם בבחי' הביטול כענין וצבא השמים לך משתחוים, אבל חמץ הוא בחי'ת ל' חטא כי רומז על ג' בחי' ב"ע שבלע"ז, והיינו בחי' גק"ה שהם ההיפך מבחי' הביטול כו', וכאשר נמשך אור הנר בכלי המצה אזי נעשה מבחי' מצה מצוה כי ע"י ההמשכה מתוסף ווא"ו בתיבת מצה ונעשה מצוה, ובוה יובן מה שפעם נאמר מצת בלא ווא"ו כמ"ש בערב תאכלו מצת, ופעם כתיב בוא"ו כמ"ש שבעת ימים תאכל מצות, והיינו כי מ"ש בערב תאכלו מצות בלא ווא"ו קאי על מצה שקודם חצות שהמצה ה' רק הכנה וכלי לבחי' הגילוי שה' בחצות הלילה מבחי' ממה"מ הקב"ה בחי' מל' דא"ס הוא בחי' אור הנר ואז נעשה מצות בוא"ו להורות על ההמשכה, ולכן באכילת שבעת הימים שזה ה' אחר הגילוי שנגלה עליהם ממה"מ נאמר מצות בוא"ו כו', כי אז כבר נמשך האור והגילוי ע"י בחי' השמן ופתילה להאיר את החושך דגלות מצרים שז"ע נר מצוה בחי' מצה עם תוס' ווא"ו שהם אותיות מצוה.

קלא

ועוד יש לפרש מצה ל' מצה ומריבה, והיינו כי המצה הוא בחי' ביטול היש, שהיש הוא עדיין בשלימות, וז"ש כי ברח העם שברחו מהרע כי הרע ה' עדיין בתוקף אצלם רק שברחו מהרע כמ"ש בסש"ב, ולכן צ"ל מצה ומריבה בבחי' מלחמה עם הנה"ב בכדי שיהי' ביטול היש כו', וז"ע מצה שמורה כמ"ש ושמתם את המצות, כי הנה הלילה הוא בחי' ההעלם והסתר בחי' היש עדיין בשלימות רק שהמצה הוא בחי' ביטול היש מ"מ היש הוא בשלימות ואפי' כשנמשך הנר להאיר את החשך דלילה הנה הלילה הוא חשך עדיין כמו שהיתה קודם רק שהנר מאיר את החשך מ"מ הלילה עצמו הוא כמו שהיתה קודם, וזהו מ"ש ליל שמורים הלילה הזה כו' שהלילה הוא חשך עדיין רק

מצה . . . ונק' בזהר מיכלא דמהימנותא: בס' טעמי המצות להצ"צ מצות חמץ ומצה (כב, ב) מציון לזהר ויצא (קנו), וצעיף, וראה זח"ב מא, א. — הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א (בסה"מ תשי"ח שם).
כל שאור וכל דבש: ראה ארז"ה להצ"צ על הפסוק [ארז"ה ויקרא ע' ח"ט]. — הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א (בד"ה כי עמר שם).
והחילוק שבין אותיות חמץ לאותיות מצה: ראה בארוכה סידור עם דא"ח מה, א. ארז"ה שהיש ע' רצא ואל"ך (בשם הזהר פ' פינחס רנב, א).
כמ"ש בסש"ב: פלי"א (מ, ב).

שנמשך בה בחי' זה להאיר את החשך מ"מ צ"ל ליל שמורים שצריכים שמירה, שמאחר שהיש הוא הרע שבמדות הוא בשלימות ובמקומו לכן צ"ל בחי' שמירה שלא יפול ח"ו בישות כו', וכמו שבגשמיית בלילה מצוי מזיקי, וז"ע ג' משמרות הוי הלילה ראשונה חמור נוער שהוא בחי' קליפות לכן צ"ל שמירה, וז"ע מצה שמורה.

ועוד צ"ל בחי' מרור שצ"ל ג' דברים פסת מצה ומרור שהמרור הוא קו האמצעי בחי' רחמים כפי הסיודר שמסדרים על הקערה, ונת' הקוש' בלק"ת (בד"ה קול דודי), שלכאורה המרור הוא קו השמאל בחי' גבורות, אך הענין הוא מפני שבבחי' מרירות מעורר המשכת ר"ר, כי בחי' רחמים אינו שייך כי"א על מי שהוא במדרגה התחתונה ואין טוב לו, אבל על מי שהוא במדרגה העליונה ואינו חסר לו כלל לא שייך עליו רחמנות כלל, ולעורר בחי' רחמים הוא ע"י שיתבונן איך שהבריאה הוא יש מאין מבחי' שם והארה בעלמא וכ"ש כשנמשך אחר תאוות גשמיות שמתרחק מאד מאור פניו ית', וע"י מרירות זו מעורר ר"ר על נפשו כו', וכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי שעי' בחי' רחמים אביא אתכם אלי (ונמצא כי ג' דברים פסת מצה ומרור, פסת הוא בחי' הדילוג בחי' המשכת מלכותך לבחי' מצה הוא ביטול היש ע"י המרור קו האמצעי בחי' רחמים).

קלב

ומעתה יובן ענין חפזו, דהנה חפזו דמצרים ניחא, וענין חפזו דישאל הוא ע"ד שנת' בתניא שיש ב' בחי' בעבודה אתכפיא ואתהפכא שבחי' אתהפכא הוא כאשר כבר נהפך הרע וכמ"ש אוהבי ה' שנאו רע, מואס ברע שהוא עוד יותר משנאו רע, וזהו בחי' צדיקים. ובחי' בינונים הוא בחי' אתכפיא שהרע הוא בתקפו כתולדתו רק שמוח שליט על הלב, והעצה לבינונים לברוח מהרע וז"ע בחי' יצ"מ שנאמר בה כי ברח העם שברחו מהרע, והבריחה היא בתורה היינו לקשר מחודמ"ע בתומ"צ היינו לקשר מח' ודבורו במח' ודבור התורה ובחי' המעשה במעשה המצות ועי"ז ממילא יתבטלו המדות

ג' משמרות . . . בחי' קליפות: ראה זח"ב מא, ב. ד"ה אחרי מז, ג. ולהעיר משימות הצ"צ לאיכה ב. יד [ואותו נ"ך (כרך ב) ע' א"פ ואילך] – הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א (בד"ה כי עמך שם). וראה גם סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' שכד.

בלק"ת (בד"ה קול דודי): שה"ש יד, סע"ד.

ואש" . . . על כנפי נשרים . . . שעי' בחי' רחמים אביא אתכם אלי: ראה לקו"ת במדבר י, א. אמרי אדהאמ"צ ויקרא: ראה ע' כב. וראה גם לקו"ת האוינו עת, א ואילך.

שנת' בתניא: ראה פכ"ז, פ"ב, פ"ג. פט"ו. ועוד.

מואס ברע שהוא עוד יותר משנאו רע: נת' בסה"מ תרכ"ה ע' מב. סה"מ מלוטט ח"ב ע' רעט. ד"ה רבת

את ריכם תשכיה.

כי ברח העם . . . לקשר מחודמ"ע בתומ"צ: ראה תניא פליא (מ, ב. מא, א). ובאירוכה בכ"ז באוה"ת בא

שם ע' שג.

רעות, כי המדות הם מדות האדם וכשמקשר מחדו"מ במחדו"מ דחומ"צ הגם כי מחדו"מ הם רק לבושים מ"מ הריי הם מחדו"מ של הקב"ה, וגם ניתן הכח להיות מוח שליט על הלב לכן מתבטלי המדות רעות ע"י להיות בבחי' אתכפי' ביטול היש כו', וז"ע חפזון דישאל שהוא בחי' הבריחה מהרע כו', והיינו מפני כי הרע עדיין בתקפו ולכן הי' צ"ל כי ברח העם, וז"ע המשל שהדליק הנר בלילה שלילה הוא בחי' החשך והוא עדיין כמו שהי' רק שהדליק הנר להאיר את בחי' החשך וככה, כי עבירה מכבה מצוה היינוי בחי' הנר מצוה מכבה עבירה, ולכן ישראל אחר יצ"מ היו במדרגות פעם כך ופעם כך (ר"ל פעם חטאו והיו במדרגה שפלה וכשעשו תשובה נתעלו) ואין עבירה מכבה תורה כי תורה היא בחי' תורה אור כו'.

והנה כ"ז הוא מפני שהגאולה הי' ע"י בור"ד, כי גוף האדם הוא הוה ונפסד ואפי' מרע"ה, ולכן שורש המשכתו הוא מאתר דמשכני, אבל לעתיד תהי' הגאולה ע"י הקב"ה ולכן לא יהי' שינוים כי יהי' מבחי' אני הוה' לא שנית, וד"ש לע"ל והי' אור הלבנה כאור החמה, שהלילה בעצמה כיום תאיר בחי' שמש הוה' כו', ויהי' ע"ד בחי' אתהפכא ולכן לא בחפזון תצאו שלא יהי' צריך לברוח מהרע שכללות העולם יזדכך ויהי' אור הלבנה כאור החמה וממילא יזדכך האדם ג"כ וכמ"ש והסירותי את לב האבן מבשרכם, ואת רה"ט אעביר מן הארץ שלא יהי' רע כלל, ולכן לא בחפזון תצאו כ"א בשובה ונחת תושעון שהוא בחי' ישוב הדעת, אבל יצ"מ מאחר שהוא רק ביטול היש שהרע עדיין בתקפו הי' צ"ל כי ברח העם בחי' חפזון, ולכן ביצ"מ כתיב וחמושים עלו בני' שעלו בכלי זיין חרב וקשת דתפלה, אבל לע"ל כתיב וכתתו חרבותם לאתים שלא יצטרכו לזה כלל מטעם הנ"ל וד"ל.

קלג

וענין חפזון דשכינה כי הנה כתי' קול דודי כו' מדלג מקפץ שהוא בחי' חפזון אך זהו ההמשכה מלמעלמ"ט, ולכן אינו ראוי כ"א רק זכר לדבר, ואמנם עדיין הי' גם בבחי' השכינה בחי' מלכות כל עולמי' השוכן אתם בתוך טומאתם בגלות, שהיתה בבחי' חפזון מלמעלמ"ט לצאת מהגלות לקבל האור והזיו מבחי' דודי הנמשך בחפזון מלמעלמ"ט, והרי הוא כמשל מי שיושב בבית האסורים בחשך שכאשר מביאים לו נר הנה הוא מחפז ומתאוה להנר כו'.

הרי הם מחדו"מ של הקב"ה בד"ה כי עמך שם מוסיף: וכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו. עבירה מכבה מצוה: ראה לקרית ראה ב, א. דרך חיים ק, ג. היינו בחי' הנר מצוה: בד"ה כי עמך שם נוסף: כי בתיבת נר יש שני פירושים הא' שמו ופתילה, והב' הכלי שמקבל את השמן, והמצות הם או השמן ופתילה או הכלי, אבל לא אור. תורה היא בחי' תורה אור: נתי' באורכה בד"ה כי עמך שם. ובאוריה ב שם ע' שא. שם (כרך ח) ע' ב'תתקלט. מרע"ה . . הוא מאתר דמשכני: ראה אוריה ב שם ע' ש'שא. שם (כרך ח) ע' ב'תתקלז. בד"ה כי עמך שם מוסיף: אלא שהמשיכו הואי במזה ונעשה מצוה, אבל אור התורה כמו שהוא למעלה לא המשיכו.

ומעתה יובן ענין המעלה שיש בחפזון, כי הנה יש יתרון המעלה באתכפא על בחי' אתהפכא, שבאתהפכא הנה כאשר נתהפך המדות אין בזה שום עבודה עוד יותר, אבל אתכפא הנה הרע בתקפה, וכד אתכפא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולא עלמין שנמשך בחי' התענוג עליון מזה, והוא כמו ענין ניצוח מלחמה שיש תענוג נפלא בזה כו', ולכן הציווי על אכילת מצה שתזכור שבחפזון יצאת מאמ"צ שיש בבחי' זה יתרון המעלה כו', וזהו מצה זו כו' ע"ש שלא הספיק כי גורשו כו' ונחפזו ללכת לכן לא החמיץ, שמפני זה הוא עיקר הטעם על אכילת מצה כנ"ל וד"ל.

בס"ד. שש"פ, ד"ט.

קלד

אז ישיר משה ובני ישראל, וארז"ל ברבות ע"ז הה"ד נכון כסאך מאז א"ר ברכי בשם ר' אבהו אעפ"י שמעולם אתה, לא נתייבשה כסאך ולא נודעת בעולמך עד שאמרו בניך שירה לכך נאמר נכון כסאך מאז, מאז ישיר, משל למלך שעשה מלחמה ונצח ועשו אותו אגוסטוס אמרו לו עד שלא עשית

יש יתרון המעלה באתכפא: נח' בארובה בתריא ויקהל פט, ג"ד, קיד, ד. סה"מ מלוקט ח"ב ע' מא. ד"ה באתי לגני תשליב (קונטרס יר"ד שבט תשנ"ב) ס"ז ואילך. ובכ"מ.
וכד אתכפא סט"א: "הובא בשם הזהר ונתבאר בתריא ס"פ ויקהל, בלקו"ת פ' שלח ד"ה ויאמרו גוי טובה תארין [לך, ג]. ועוד. וראה זח"ב קכח, ב ואילך. ור"פ יתרו"י. — הערת כ"ק אדמירר שליט"א (בסה"מ תשי"ח שם, וראה גם אה"ת נ"ך (כרך ב) ע' תרצט). — בב"מ מובא המאמר כד אתכפא סט"א אסתלק יקרא כו' גם בנוגע לאתהפכא אבל בתריא ויקהל (פט, ד) מובא זה לענין אתכפא דוקא"י (סה"מ מלוקט ח"ד ע' קלח הערה 35).

אז ישיר: מאמר זה מיוסד על מאמרי ד"ה אז ישיר: בסה"מ תקס"ה ח"א ע' רלו. מאמרי אדה"י עה"ת ח"א ע' רפכ. שער האמונה לאדהאמ"צ פ' מבימו. אה"ת בשלח ע' תצ [ועוד שם כרך ז ע' ב'תריסד ואילך].
ונמצא בשינויים והוספות בדי"ה אז ישיר: תרל"א [שם הלשון מקביל לכאן]. תרמ"א [ד"ה אז ישיר וד"ה זכור את יהוה] תרנ"ה ע' פ. תרס"ה ע' קט. עת"ר ע' שיג. המשך תעריב ח"ג ע' אתג. עת"ר ע' רי. ה"ש"ת ע' 58 ואילך [ד"ה אז ישיר, עט"ה אור, איזהו דרך ישרה]. תשי"ד ע' 127. וכן ד"ה כמגדל דוד — בסה"מ תשי"ה ע' 119 ואילך. ד"ה תורה צוה תשי"ו. ד"ה והתריס ד"ה ויהי ביום השמיני — תשכ"ט.
לשון המאמר כאן זהה לד"ה אז ישיר בכתי" 1120 נז א [כולל הנחות ממאמרי אדמירר הצי"צ, וכאן בשינויים והגהות. ונמצא ג"כ בכתי" 1038 נב, א [עם ההגהות].
[ארז"ל ברבות . . . נכון כסאך מאז: הובא ונת' (נוסף להנמקן בהערה הקודמת) בהמשך תעריב ח"ב ע' תתכ. וע' תתג. שיח ש"פ בשלח תנשי"א (ס' השיחות תנשי"א ח"א ע' 290').
למלך שעשה מלחמה ונצח ועשו אותו אגוסטוס: ראה רש"י לבי"ר פ"א, יב: בלשון יון אגוסטא — אדון. ובמכ"ל לשמירי כג, א: אגוסטוס שם למלך אדיר. ובפ"י מהר"י הקצר לבי"ר שם: קיסר אגוסטלי כו' שמות של הקסריות בלשון רומי, אשר שמות אלו אינם זוכים אלא אחר שעושה מלחמות ונצחונות וכבישת מדינות רבות

המלחמה היית מלך ועכשיו עשינו אותך אגוסטוס, מה כבוד יש בין מלך לאגוסטוס מלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב, כך אמרו ישראל כאמת עד שלא בראת עולמך היית אתה, ומשבראת אותו אתה הוא, אלא כביכול עומד שנא' עמד וימודד ארץ, אבל משעמדת בים ואמרנו שירה לפניך באז נתיישוב מלכותך וכסאך נכון הוי נכון כסאך מאז. והנה להבין זה צ"ל מ"ש עוד ברכות שה"ש כמגדל דוד צוארך מה שגידל אתכם דוד בספרו שנא' לגזור י"ס לגזרים כל"ה, והנה לכאור צ"ל פעם מצינו שישראל נתגדלו על הים וכמשארז"ל במד"ר ראה הפחות שבפחותים בימי משה מה שלא ראה הגדול שבנביאים, ורש"י ז"ל פי' ע"פ זה אלי ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים והוא מהילקוט שמעוני רמז רמ"ד שהביא בשם מכילתא וז"ל ר' אליעזר אומר מנין אתה אומר שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וישע' שנאמר וביד הנביאים אדמה (הושע י"ב) וכתוב נפתחו השמים ואראה כו' (יחזקאל ס"א) ועוד ארז"ל ברכות כמה גדולים יורדי הים שהרי משה רבן של כל הנביאים כמה נתחבט שביקש הראני נא את כבודך, ומעלת נבואתו ה' שנתנבא בזה, ועל הים אמרו כולם זה אלי, וכמארז"ל כל אחד מראה באצבע זה אלי כו', נמצא שבשעת ק"ס נתגדלו ישראל, ופעם משמע להיפך שהים נתבטל לפני ישראל וכמ"ש בוקע ים לפני משה שכיון שראה הים את משה ובנ"י נתבטל ונקרע לפניו וכדמשמע גם מהמדרש הנ"ל כמגדל דוד כו' שגידל אתכם דוד בספרו וסיפר איך שהים נתבטל לפניו כמ"ש לגזור י"ס לגזרים כל"ה שמכ"ז משמע שישראל גבוהים מהים.

אך הענין הוא דהנה כדוגמא זו מצינו בתורה ג"כ שפעם משמע שהתורה היא למעלה מישראל, ופעם משמע שישראל הם למעלה מהתורה, וכמשארז"ל ע"פ תורה זוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה שהתורה נק' כלה וכנס"י חתן, ונמצא כי גדלה מעלת ישראל על התורה, ופעם משמע להיפך שהרי איתא בזהר תלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא

שמרחיב הממלכה. וראה המשך תעריב ח"ג ע' איתב: במלכות יש ב' מדריגות הא' מלוכה על עבדים והוא כבח"י התנשאות על עם דהיינו בח"י חיצונית המלוכה כו', והב' מלוכה על המלכים והוא הנק' אגוסטוס מלך המלכים שזו בח"י התנשאות עצמי כו'. וראה גם ת"א מקץ מ. ב. אהיה בשלח ע' תצ. וצ' תצח. שם (כרך ז) ע' ב'תרעא. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תכו. דברים ח"ג ע' אימט. שער האמונה לאדהאמ"צ פמ"ז (עו, א ואילך). מאמרי חודש תשרי תשי"ז.

מלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב: כאשר המלך שעל כל המלכים שנקרא אגוסטוס בא לעיר אז המלך עומד לפניו ואגוסטוס יושב כו' (שער האמונה שם).

אך הענין . . . מצינו בתורה ג"כ . . . שהתורה היא למעלה . . . שישראל הם למעלה: בהבא להלן ראה גם לקריאת שריש טו, ד ואילך. שם יז, ד ואילך. ובכ"מ.

חתם קשרין מתקשרין דא בדא: בסה"מ תרנ"ז ע' כח מציין על לשון זה [והובא בהערה בסה"מ השי"ת שם]: צ"ע דבזהר (ח"ג עג, א) לא נאמר ג' קשרין, כי אם ג' דרגין כו', אמנם בודאי נמצא באיזה מקום בזהר או בתקונים בל' ג' קשרין. וכפי הנראה אדמיר"ר הזקן אמר בכל פעם בל' ג' קשרין שכן נזכר הל' בכל

קלה

בקוב"ה, נמצא שהתורה היא למעלה מישראל, שהרי באמצעות התורה מתקשרין ישראל לקוב"ה. והענין הוא דשניהם אמת, דהנה כמו שנתלבשו נשמות בגופים התורה היא למעלה מישראל, והיינו כי כדי שיהי' התחברות אלקות עם נש"י זהו ע"י אמצעות התורה שישראל מתקשרא באורייתא, והתורה היא בחי' לבושו של הקב"ה וכמ"ש עוטה אור כשלמה שהתורה היא בחי' שלמה ולבושו של הקב"ה וע"י מתחבר אוא"ס עם העולמות, וענין אור ושלמה שיש בבחי' התורה היינו שיש בתורה שני בחי', והם הנק' אור ושלמה בהיות מבואר כי התורה היא הממוצע בין אוא"ס להעולמות וכמ"ש בזהר אסתכל באורייתא וברא עלמא, וזהו בראשית ברא בבחי' התורה שנק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו ברא את כל העולמות, והיינו שהתורה היא ממוצע בין אוא"ס לעולמות, וכל ממוצע צ"ל כלול מבי' הבחי' כנודע, והיינו שהיא כלולה מאוא"ס שהוא בלתי בע"ג וגם מבחי' שרש ומקור הגבול שהעולמות הם בבחי' גבול כו', וזהו ענין אור ושלמה שיש בתורה היינו בי' הבחי' שבהממוצע כו', וזהו מה ששראל מתקשרא באורייתא להיות כי נש"י נתלבשו בגופים, וכדי שיתחברו לאוא"ס זהו ע"י התורה ואורייתא סתים וגליא וישראל סתים וגליא וע"י סתים שבתורה נתחבר הסתים שבישראל אל בחי' סתים דקוב"ה, וע"י גליא שבתורה נתחבר הגלי' שבישראל אל בחי' גלי' דקוב"ה, או י"ל שבחי' סתים שבנש"י מתחבר עם בחי' גלי' דתורה, וע"י בחי' סתים דתורה מתחבר לבחי' גלי' דקוב"ה, ונמצא כי סתים וגלי' דתורה הם הממוצעים בין סתים דנש"י לבחי' גלי' דקוב"ה, וזהו שהתורה היא ממוצע. ובכ"ז יובן מ"ש על מה אבדה הארץ ויאמר ה' על עזבם את תורת, והיינו כמארז"ל ע"פ אותי עזבו, הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו שהמאור שבה מחזירם למוטב כו', והיינו כמשנ"ת שיש בכח התורה לחבר נש"י לאלקות כו'.

וזהו שארז"ל מעיקרא כי עביד אינש אדעתא דנפשי' קא עביד, דהיינו כדי שיע"ז יתחבר הנפש לאלקות, אך אח"כ צ"ל עסק התורה לשמה היינו לשם התורה, דהנה התורה נתלבשה למטה בדברים גשמיים כמו המחליף פרה בחמור, ארבע רשויות לשבת שא"א לומר שהתורה כמו שהיא למעלה היא

הדרושים. ע"כ. וראה גם במפתח ענינים שם [מכ"ק אדמ"ר שליט"א] ע' שכה - שמציין להלשון באגרת אדמו"ר [אגרות קודש ע' צט]. וראה לקריש ח"ט ע' 73.

והתורה היא בחי' לבושו של הקב"ה: ראה תניא פני"ב.

עוטה אור כשלמה: ראה גם לקריש דרושים לשמע"צ פו, א. סידור עם דא"ח ג, ג ואל"ך. אמיב שער

הציצית פ"א. יהל אור להצ"צ עה"פ.

שהתורה היא בחי' ממוצע בין אוא"ס לעולמות: ראה בארוכה המשך תעריב ח"א ע' שכד ואל"ך. ובכ"מ.

ואורייתא סתים וגליא... וישראל... או י"ל: ראה גם המשך תרס"י ע' שפח"ו. תעריב ח"ב ע' תשמ"ו.

די"ה זה היום תחלת מעשיך (די"ט כסלו) תשד"מ. ועוד.

כמו המחליף פרה בחמור... שהתורה כמו שהיא למעלה: ראה המשך חייב אדם לברך תרלי"ח פכ"ח.

באופן זה כמו שהיא למטה ממש, רק שלמעלה הנה ענין ארבעה רשויות, וה"ר היר"ע עולם התהו ורה"י הוא עולם התיקון, וכשנמשכה למטה נתלכשה בדברים גשמיים כו' וצריכים לחבר את התורה כמו שהיא למטה עם תורה שלמעלה, וזהו פ"י לשמה דהיינו לשם התורה שלמטה לחברה עם תורה שלמעלה, וזהו מ"ש ביעקב ויצחק שמן על ראשה דהיינו שהמשיך בחי' תורה כמו שהיא למעלה בבחי' ח"ע שנק' שמן למטה כו'. ועו"ל לשמה לשם התורה שלמעלה דהיינו להמשיך אוא"ס בתורה וכמשארו"ל דוד ה' מחבר תוש"מ בהקב"ה, דהנה אורייתא מחכמה נפקת, ובאמת לגבי אוא"ס אפי' ח"ע אין ערוך אליו וכמ"ש כולם בחכמה עשית כו', שהחכמה נחשבת כעשי' גשמי' לפניו ית', וזהו שהתורה נק' בחי' לבוש וכנ"ל בענין עוטה אור כשלמה, והנה בלבוש יש הפרש והבדל בין כשהמלך לובש את הלבוש ובין כשאין לובש אותו הלבוש, שגם בשעה שאינו לובש אותו הוא ג"כ לבוש המלך, וכמ"ש יביאו לבוש מל' אשר לבש בו המלך היינו שלבש אותו כבר, מ"מ כשהמלך מלובש כעת בלבוש מל' הוא נראה ונגלה לכל שהוא לבוש המלך כו', ועד"ז יובן בענין התורה שהיא בחי' לבוש של הקב"ה הנה עבודת נש"י להמשיך שיתלבש אוא"ס ב"ה בלבושי התורה שז"ע לחבר תורה שלמעלה בהקב"ה שיתלבש בלבושי התורה כו'.

קלו

והכח שיש לנש"י להמשיך אוא"ס ב"ה שיתלבש בלבושי התורה, דהנה התורה נק' ראשית וכמ"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית, והנה ראשית לשון נוק' שהוא בחי' מקבל אבל ישראל הם בחי' לי ראש ל' דבר והיינו שממשיכים בבחי' ראשית שהיא התורה מבחי' אשר שהוא בחי' תענוג עליון, וזהו פ"י לשמה לשם התורה להמשיך אוא"ס בהתורה כו', וזהו שארו"ל מעיקרא כי עביד אדעתא דנפש' קעביד ואח"כ ילמוד לשמה, דהיינו מתחלה צריך ללמוד כדי שעי"ז יהי' התקשרות הנפש לאלקות ישראל ומתקשראן באורייתא, וכשמתקשר לאוא"ס מתעלה עד שרש ומקור נש"י ואז יכולים להמשיך אוא"ס ב"ה בתורה, וזהו לשמה לשם התורה להמשיך אוא"ס בתורה, וזהו מ"ש כ"א בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה כו', והיינו שמתחלה נק' תורת הוי' שהתורה היא למעלה ממנו ואח"כ נק' תורתו ע"ד מה שהתורה נק' תורת משה וכמ"ש זכרו תורת משה עבדי, שנק' תורת משה לפי שמשה

סה"מ תרע"ח (תוצאת תשד"מ) ע' תטו. המשך תער"ב ח"א ע' שסח"ט. סה"מ תרפ"ז ס"ע קפ"ח. תרפ"ט ע' 8-157. תש"א ע' 38-9. תשי"ז ע' 112. ד"ה איהו וחייהו חד תשטי"ז. ועוד.

דוד ה' מחבר תוש"מ: ראה גם לקיטת שלח נא, א. ובכ"מ.

כולם בחכמה עשית . . . כעו"ל גשמי': ראה גם שעהיו"א פ"ט (פ), א. ובכ"מ.

מעיקרא . . . אדעתא דנפש' קעביד . . . בתורת ה' . . . ובתורתו: ראה בכ"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי-הוהנה ח"א ע' יט. קעד. רסו. ח"ב ע' תפג. ובס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' שסז ונבהמ"מ שם נסמן למקומות רבים כזה.

המשׁיך אוא״ס בתורה לכך נק' תורת משה, וזהו ג״כ פי' וענין תורתו שע״י
שמשׁיך אוא״ס בתורה נק' תורתו, נמצא ששניהם אמת ישראל מתקשראן
באורייתא שהתורה למעלה ממנו, וגם כנסי' נק' חתן והתורה נק' כלה מאורסה
כו'.

ועד״ז מצינו במצות ג״כ, דהנה אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו דמשמע
שהמצות הם למעלה מהאדם שרמ״ח פקודין הם רמ״ח אברים דמלכא
שהוא בחי' המלך הקדוש, וכת׳ אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וארז״ל אתם
כת׳ מעלה אני עליכם כאלו עשאוני שישאל עושין את המצות בחי' רמ״ח
אברים דמלכא שהוא בחי' רמ״ח אברין דז״א, שהרי באמת ע״י המצות עצמם
בלא איש הישראלי העושה המצוה הרי היא אינה מצוה כלל ולא נמשך ע״י
כלום עד״מ תפילין כשהם מונחים על השולחן ה״ה רק תשמישי קדושה ולא
מצוה ואין נמשך ע״י כלל, כ״א ע״י שהישראל מניח התפילין, ונמצא כי נשׁי
עושים את המצות כו', ושניהם אמת, דהנה בשבת אומרים קדשנו במצותיך,
ולכאור' אינו מובן שהרי אנו מברכים על המצות אשר קדשנו במצותיו, ומהו
שאומרים בשבת קדשנו במצותיך דרך בקשה, אלא הענין הוא שיש שני בחי'
במצות, שיש בחי' מצות הוי' ומצותיך ממש, מצות הוי' הוא בחי' רמ״ח פקודין
רמ״ח אברים דמלכא שהם בחי' כלים, כי ט' ספי' דז״א ט' פעמי' ט' הם פ״א,
וראש תוך סוף הוא רמ״ג וה״ח המגדילים הם רמ״ח ויש בחי' מצותיו ממש
והו״ע תר״ך עמודי אור כו', וזהו שמתחלה המצות הם למעלה מנשׁי אשר
קדשנו במצותיו שע״י המצות נתעלה האדם לשרשו, אבל אח״כ נשׁי הם
למעלה מהמצות כי נשׁי ממשיכים אח״כ במצות מבחי' אוא״ס ממש בחי'
תר״ך עמודי אור כו'. ובזה יובן מ״ש וזכרתם את כל מצות הוי' כו', למען
תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו', והיינו שמתחלה המצות הם בחי' דכר
ונקראים מצות הוי' כו', אבל אח״כ למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי, שנשׁי
הם בחי' דכר שממשיכים ומשפיעים מבחי' מצותי ממש לבחי' מצות הוי' כו',
וזהו ג״כ ע״ד מ״ש והחיות נושאות את הכסא, וארז״ל נושאות ומנושאות
שמתחלה נושאות ואח״כ מנושאות, וכן ארז״ל ארון נושאו נשא, ועד״ז היא
התומצ״ע עם נשׁי כו' שהתומצ״ע מגביהים ונושאים את נשׁי וע״ז הם מנושאות
כו'.

קלז

בלא איש הישראלי . . אינה מצוה כלל: ראה גם תרי״א שמות נג, ד. יתרו ע, סע״ד. ד״ה הבאים ישרש
תשמ״ג.

למען תזכרו . . שנשׁי הם בחי' דכר: ראה גם לקרית שלח מה, ב. מ. ג.
וארז״ל נושאות ומנושאות: בפיט, ״חיות״ בקדושת כתר במוסף א' דריה, ״נראות נושאות והם נושאות
עם כסא . . ארבע חיות נושאות ומנושאות עם כסא״. וראה עד״ו בחי' תרומה כה, י – בשם פדריא [ספ״ד.
וראה רד״ל שם], במדב״ר ספ״ד. שמר״ר ספ״ג.

ובזה יובן ג"כ ענין ק"ס, שפעם משמע שנש"י נתעלו על הים ופעם משמע שהים נתבטל לפנייהם ושניהם אמת, דהנה ים ויבשה היא בחי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא וכמו שארז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים כו' רק שהפרש הוא שהברואים שבים הם מובלעים בים ואינם נפרדים כלל, משא"כ הברואים שביבשה הגם שמקבלים חיות מהיבשה אעפ"כ הם נפרדים כו', ועד"ן יובן למעלה שיש בחי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא. והנה נש"י כמו שנמשכו למטה הם בחי' ארץ וכמ"ש כי תהיו לי אתם ארץ חפץ, והארץ לעולם עומדת, עמד וימודד ארץ, ויש פי' שקאי על נש"י שמדד שיקבלו את התורה, נמצא שנש"י נק' ארץ לפי שכשירדו למטה הם בבחי' יש ודבר נפרד, לכן ע"י קרי"ס שים הוא בחי' עלמא דאתכסיא וכשנעשה הים ליבשה בחי' גילוי עלמא דאתכסיא בעלמא דאתגליא ע"ז נתעלו ישראל ואמרו זה אלי וזכו לנבואה כי נבואה הו"ע גילוי ההעלם, וקרי"ס הוא ג"כ גילוי ההעלם שמעלמא דאתכסיא נעשה עלמא דאתגליא, לכן זכו לנבואה, אך מה שהים הוא למעלה מישאל זהו כמו שנש"י הם למטה, אבל שרש הנשמות הם למעלה מהים כי ים הוא בחי' עלמא דאתכסיא שהוא בחי' עלמין כו', אבל נש"י קדמו לעולם וכמשארז"ל שבעה דברים קדמו לעולם ומחשבתו של ישראל קדמה לכל דבר, ומה גם שהים ויבשה שניהם נבראו מבחי' דיבור, אבל נש"י עלו במח' וכמ"ש בעבר הנהר ישבו אבותיכם ששרש הנשמות הם למעלה אפי' מבחי' נהר כי ים הוא בבחי' ים סוף שהוא סופא דכל דרגין בחי' מל' ונהר הוא בחי' בינה, ושרש הנשמות הם למעלה אפי' מבחי' נהר, ולכך מצד שרש נשמתם נתבטל הים לפנייהם, בוקע ים לפני משה, לפי שבים הי' גילוי בחי' שרש הנשמה וכמ"ש משה ובני' הם בחי' הנשמה כמו שהיא למטה, ומשה הוא הממשיך בחי' מקור ושרש הנשמה וכמ"ש כי תקנה עבד עברי, עבד הוא בחי' הנשמה כמו שהיא למטה שנק' עבד וכמ"ש יעקב עבדי, ועברי הוא בחי' שרש הנשמה בעבר הנהר ישבו אבותיכם, ומשה הוא הממשיך מבחי' שרש הנשמה למטה, וזהו כי תקנה עבד עברי קנין הוא המשכה מהעלם אל הגילוי, וכי תקנה קאי על משה שמשוה שהוא בחי' דעת הוא ממשיך מבחי' שרש הנשמה למטה כו', ובחי' משה ישנו בבא"א וכמ"ש ועתה מה הו' שואל מעמך כ"א ליראה ומקשינן אטו יראה מלתא זוטרתא היא, אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא, ולכא"ו אינו מובן שהרי מעמך כתי', אלא לפי שבחי' משה יש בבא"א שהוא

קלח

ים ויבשה . . . עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא: בהבא להלן בענין ים ויבשה ראה באירוקה המשך והחרים תרלי"א ע' מ ואילך. וע' נט.

עמד וימודד ארץ ויש פי' שקאי על נש"י: ראה באירוקה ע"פ זה בסה"מ תשי"ה ע' 192 ואילך [ובתחלת המאמר שם מביא ממדר' (ויקרא פ"ב, ג) ע"פ זה: מדד הקב"ה את כל האומות ולא מצא אומה שהיתה ראוי לקבל את התורה אלא ישראל].

כי תקנה עבד . . . הנשמה כמו שהיא למטה . . . ועברי . . . שרש הנשמה: ראה תרי"א משפטים עה, ד.
אטו יראה מלתא זוטרתא . . . שבחי' משה יש בבא"א: ראה תניא פמ"ב (נט, א).

בחי' דעת שבכאור"א שממשיך מבחי' שרש הנשמה למטה, וזהו משה ובני ישראל.

וזהו מ"ש אז ישיר דלכאור"א אינו מובן שהי' צ"ל אז ישירו משה ובניי, אלא לפי שמש"ה ובניי הוא בחי' אחת, וזהו אז ישיר, ישיר הוא בחי' העלא' ממטלמ"ע ואז הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט כי אז הוא בחי' א' ז', ז' הוא בחי' ז' מדות וא' הוא בחי' אלופו ש"ע שהוא המשכה מבחי' אלופו ש"ע בבחי' ז' מדות, וכשנעשה התחברות בחי' אז וישיר דהיינו משה ובניי כי אז קאי על שרש הנשמה וכמ"ש נכון כסאך מאז ולמדו מזה במד"ר שכסה"כ קדמה לעולם שנא' נכון כסאך מאז, וגם נש"י קדמו לעולם לכן הם נקרא' אז וכמ"ש כגר כאורח, שפי' אורח הוא בחי' תושב שהוא מכבר כו', שזהו כמו אז, אזי בוקע ים לפני משה שבטל הים לפניו. וזהו מ"ש לגזור י"ס לגזרים ואיתא בילקוט שהוא בזכות המילה שבערבי קורין למהולים גזורים, וכן איתא בגמ' ר"י הגוזר ופרש"י ז"ל מזהל תינוקות, וזהו לגזור י"ס לגזרים שבזכות המילה נקרע הים לפי שמילה היא ג"כ בשמיני שהוא בחי' א' ז', וכמו שארז"ל לכך המילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת א' שמילה היא למעלה משבת הוא יום ה' ומילה הוא למעלה משבת כו', ולכן נקרע הים לפניו.

קלט

וזהו שארז"ל קשה לזווגם כקרי"ס, דלכאור"א אינו מובן מה שייך קרי"ס לזיווג, אך הענין הוא כנ"ל דהתורה נק' מאורסה לפי שהתורה נקראת ראשית שהיא בחי' נוק' שהיא בחי' מקבל, אבל נש"י שהוא לי ראש הם ממשיכים בתורה בחי' אשר בחי' תענוג עליון שהוא למעלה מחכמה. וכן עד"ז כתיב זכור את יום השבת לקדשו, דלכאור"א אינו מובן שהרי שבת מקדשא וקיימא ומהו לקדשו, אלא הענין הוא דשבת נק' שבת בראשית שהוא בחי' מוחין דאבא והוא בחי' מקבל, אבל נש"י הם בחי' זכור שממשיכים בבחי' חכמה מבחי' תענוג עליון וכמ"ש וקראת לשבת ענג אז תתענג על הוי' למעלה משם הוי' שהוא בחי' חכ' הוי' בחכ' כו', וזהו משארז"ל אמרה שבת לפני הקב"ה לכולם נחת בן זוג ולי לא נחת ב"ז א"ל הקב"ה כנס"י יהי בן זוגך, בן זוגך משמע שנש"י הם בחי' דכר ושבת היא בחי' נוק' בחי' מקבל שנש"י הם ממשיכים בשבת, ונק' שבת בחי' זיווג זכור את יום השבת כו'. ועד"ז הוא בבחי' ים סוף שנק' זיווג, והיינו לפי שנש"י הם למעלה מבחי' ים וממשיכים בים לפי שים הוא ים סוף סופא דכל דרגין שהוא בחי' מל' ונש"י הם בבחי' ז"א כו', ואפי' אם נפרש שים הוא בחי' ים החכ' אעפ"כ שרש נש"י הם למעלה גם מבחי' חכ' כנ"ל נפי' זכור את יום השבת לקדשו שממשיכים בבחי' חכמה כו', ולכן נק' קרי"ס בחי' זיווג.

אז הוא בחי' א' ז' ראה לקרית דרושים לשמע"צ פח, ב. ובכ"מ.
המורה בשמיני... למעלה משבת: ראה לקרית תוריע כ, ד ואילך. אה"ת דרושים ליוה"כ ע' אלתקנ.
אלתקנ. ד"ה כי ביום הזה יכפר תרליד (בסרס תרליג) פ"ד. סה"מ מלוט ח"ה ע' סו"טו. ועוד.

וזהו מ"ש ברבות כמגדל דוד צוארך מה שגידל אתכם דוד בספרו לגזור י"ס לגורים, היינו שדוד הודיע לנו שזה שנבקע הים ובטל לפנייהם זהו מצד שרשם שהם למעלה מהים, כי בתורה לא נאמר רק ובנ"י הלכו ביבשה בתוך הים, שמוה משמע שצ"י הים נתעלו נש"י שהלכו ביבשה בתוך הים דהיינו שמעלמא דאתכסאי נעשה עלמא דאתגליא שזהו מעלת הים, אבל דוד הודיע לנו ואמר לגזור י"ס לגורים שמצד שרש הנשמה נתבטל הים לפנייהם להיותם במעלה ומדריגה גבוה יותר מהים כו', ואח"כ אמר והעביר ישראל בתוכו היינו שמספר גם מעלת הים שצ"י הים נתעלו נש"י ולכן חלקם ואמר ב"פ כי לעולם חסדו אחד על עברם בים וא' על מה שנגזר הים לגורים, דלכאורה אינו מובן שהרי הם בחי' א' שהרי מה שגזור הי"ס לגורים היינו בכדי שיעברו ישראל בתוכו דאלו לא העביר ישראל בתוכו מאי מעליותא במה שגזר הי"ס לגורים, אך לפי הנ"ל יובן היטב לפי שבאמת הוא חסד בפ"ע מה שגזר הי"ס לגורים לפי שבזה גלה לנו ששרש הנשמות הם למעלה מהים עד שהים נתבטל לפנייהם לכן הוא חסד בפ"ע, ולכן אנו אומרים בהגדה אלו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה דיינו לפי שבזה עצמו ה' די לנו שבזה הודיע שורש ומקור נש"י כנ"ל.

ובזה יובן המדרש נכון כסאך מאז אעפ"י שמעולם אתה לא נתיישבה כסאך אלא מאז כו', לפי שמתחלה כביכול עמד וימודד ארץ, ובק"ס נתיישבה מלכותך כו'. והענין הוא דהנה בשבת אנו אומרים ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו, ולכאוף צ"ל היכן מרומז זה בתורה שביום השביעי נתעלה וישב כו', והענין הוא דהנה אנו רואים ההפרש שבין עמידה לישיבה שעמידה הוא כשאדם טרוד במלאכה אזי הוא עומד, משא"כ ישיבה מורה על בחי' מנוחה וכמ"ש בשלמה וישב על כסא ה' וכת"ב בו והוא יהי' איש מנוחה וכן כתיב וישב יעקב ופרש"י ביקש לישב בשלוה לפי שישבה מורה על מנוחה כו', ועד"ז יובן ענין שביום השביעי נתעלה וישב כו', והיינו לפי שבששת ימים נתלבשו החכמה והמדות בבחי' עשי', והגם כי לא בעמל ויגיעה ברא הקב"ה את עולמו, אבל מ"מ בחי' עש"מ נק' בחי' עשי' לפי שעש"מ הם מילין דהדייטא לגבי ארצ' ע' בד"ה ולקחתם אגודת אוזב, ולא אורחא דמלכא

ולכן חלקט... ב"פ כי לעולם חסדו... אלו קרע לנו את הים: ראה בארוכה מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שסו. ד"ה אילו קרע לנו את הים וד"ה הפך ים ליבשה – תשכ"ז. ובהגש"פ עם לקוטי טעמים (הוצאת תשמ"ז ואילך) ע' קסה"ז.

ההפך שבין עמידה לישיבה: ראה בארוכה אה"ת חנוכה (כרך ז) תתרט"ו, א ואילך. בהעלותך ע' שנט. סה"מ תרנ"ד ע' קסב ואילך. המשך תעריכ ח"א ע' תשא. ח"ג ע' אירצא ואילך. ד"ה ואתה ברחמיה תשי"ז ותש"ל. ד"ה באתי לגני דד"ה היושבת בגנים – תשל"ט [סה"מ באתי לגני ח"ב ע' קסג, קסח ואילך, קעה].

בד"ה ולקחתם אגודת אוזב: סה"מ תרכ"ז ע' קפט.

לאשתעי במילין דהדיוטא, לכך נק' עש"מ בשם עשי' וזהו בחי' עמידה, אך בשבת שהוא בחי' שביטה ומנוחה לכן הוא בחי' ישיבה, וזהו ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו; כסא הוא בחי' שביעאה כי שית דרגין לכורסי' ושביעאה עליה, שביעאה הוא בחי' כסא כו', וזהו וישב על כסא כו', ועד"ז יובן ענין שבקיי"ס נתיישבה כסאך והיינו לפי שקודם קיי"ס כתיב ה' איש מלחמה, וכיון שהוא בחי' מלחמה א"כ אין זה מנוחה, וזהו כביכול עומד, אבל כשעברו ישראל בים ואמרו שירה נתיישבה כסאך לפי שאז לא ה' צריך למלחמה, אלא שממילא בטלו וכמ"ש שמעו עמים ירגזון כו' תפול עליהם כו', ולא ה' צריך למלחמה, והי' בחי' מנוחה הוא בחי' ישיבה כו'.

ולהבין ענין המלחמה איך שייך לומר בחי' מלחמה וכמ"ש מלחמה לה'

בעמלק, וכן מ"ש הוי' איש מלחמה איך שייך לומר בחי' מלחמה כו', הענין הוא דהנה כתיב וידעו מצרים כי אני הוי' וארזל מאני של בור' אתה למד אני של הקב"ה, פרעה אמר אני פרעה זכה יוסף לגדולה לכשיתגלה אני של הקב"ה עאכ"כ כו'. והענין הוא דהנה פרעה אמר לא ידעתי את הוי', דהנה כתיב רם על כל גוים הוי' על השמים כבודו, שאוה"ע אומרים שהוא רם בבחי' רוממות ולכן על השמים כבודו שהם בחי' שכלי' נבדלים, אבל למטה בארץ הנה עוב ה' את הארץ, לפי שהוא השפלה נגדו ית' ולכן אומרים עוב ה' את הארץ בידי המזלות כו', אבל ישראל אומרים המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, לפי שגם השמים הוא בחי' השפלה נגדו ית' וכמו שהוא יכול להשפיל א"ע בשמים כן יכול להשפיל א"ע בארץ שש"א הם שוין לפניו ית', וזהו וידעו מצרים כי אני הוי', והיינו לפי שפרעה הוא בחי' עורף ומקבל ממקום גבוה שהוא בחי' עורף דא"א שהוא בחי' רם דהיינו שמקבלים מבחי' רוממות כו' ששם כחשיכה כאורה כו' ועוד שהם מקבלים מבחי' הצמצום דשם אלקים, אבל מבחי' הוי' אינם יכולים לקבל לפי שכדי לקבל משם הוי' צריך שיהי' בחי' ביטול לכן אמר פרעה לא ידעתי את הוי' ולא ה' רוצה לקבל משם הוי', וז"ע מלחמה להוי', וזהו וידעו מצרים כי אני הוי' והיינו שאני קאי על בחי' מל' אני ראשון ואני אחרון, ואני והוי' כולא חד כו'. וגם י"ל אני ה' קאי על אני ראשון שהוא בחי' כתר ואני והוי' כולא חד כו', והיינו כי שניהם אמת

קמא

כסא הוא בחי' שביעאה כי שית דרגין לכורסי' נת' בארוכה באוה"ת ויקרא ע' רסב ואילך. ד"ה ואל משה אמר ודיה וראיתי אני תרל"ט. סה"מ תרסיב ע' שג ואילך. תרפ"ה ע' שלד ואילך. תרצ"ט ע' 209 ואילך. תשי"ח ס"ע 279 ואילך.

מאני של בור' אתה למד אני של הקב"ה: כהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה לקיט' שלח מה, א. רס על כל גוים הוי' . . . שאוה"ע אומרים: ראה בארוכה תנ"א מקץ לד, ד. וראה לעיל ד"ה אר"י יתא חלקי. ושינ.

שפרעה הוא בחי' עורף . . . עורף דא"א: ראה סידור עם דא"ת רצד, ג. ובכ"מ.
שאני . . . בחי' מל' אני ראשון . . . בחי' כתר: ראה לקיט' שלח מה, ד. ובכ"מ.

כי הוי' הוא מחבר בין ב' בחי' אני, אני ראשון ואני אחרון וכמ"ש לע"ל ראו עתה כי אני אני הוא שיתחברו ב' בחי' אני כו', וזהו מ"ש הוי' שמו, שמו הוא בחי' משרויל בפדריא עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד, והוי' הוא כולא חד כו', וזהו וידעו מצרים כי אני הוי' שכולא חד לא כמו שהם אומרים רם על כל גוים הוי' שמקבלים מבחי' רוממות או משם אלקים בחי' צמצום אלא אני הוי' שכולא חד ממש, וד"ע המלחמה לה' ה' איש מלחמה, וכן מלחמה לה' בעמלק כי עמלק הוא בגימ' רם שמפני שהוא רוצה לקבל מבחי' רם כו' ולא מבחי' שם הוי' כי חלק הוי' עמו דוקא, וזהו מלחמה להוי' משם אורידך נאום הוי' כו'.

והנה קודם קרי"ס שהי' מלחמה להוי' לכן אינו מנוחה עדיין, אבל בקרי"ס שנאמר וידעו מצרים כי אני הוי' ואין צריך למלחמה כי ממילא בטלו לכן נתיישבה מלכותך, וד"ע עשינוך אגוסטוס הוא מלך המלכים שא"צ למלחמה לפי שכשנמשכה המשכה מלמעלה מהשתל' בבחי' שם הוי' אז אין צריך למלחמה כלל כי ממילא מתבטלים כו' וכמ"ש שמעו עמים ירגזון כו', וזהו ע"ד ההפך שבין דוד לשלמה כי דוד ה' איש מלחמה שכל ימיו ה' צריך למלחמה ולהכניע שונאיו ולא ה' לו מנוחה, ולכך לא בנה את בהמ"ק, אבל שלמה נק' איש מנוחה לפי שלא ה' צריך למלחמה כלל כי כל העמים היו בטלים אליו והיו באים לשמוע חכמתו לכך נק' איש מנוחה, ועד"ז ה' ענין קרי"ס שכולם בטלו ממש ולא ה' צריך ללחום כלל, ולכך ע"י קרי"ס נתיישבה מלכותך בחי' ישיבה, אגוסטוס יושב, לפי שבקרי"ס ה' גילוי בחי' או א' בו' שהוא בחי' א"א לכן אין צריך למלחמה כלל, כי המלחמה הוא רק בשם הוי' שהוא בחי' ז"א כו', אבל למעלה בא"א אין שייך מלחמה כי ממילא הם בטלים כו', ועד"ז שיהי' לע"ל שנאמר אז אהפוך כו' לקרוא כולם בשם הוי' כו' שכל העמים יהיו בטלים לנש"י, והיינו לפי שיהי' הגילוי מבחי' א', ויתהפכו כולם. ועד"ז ה' בקרי"ס ע"י שאמרו אז כו', וזהו נכון כסאך מאז כו'.

קמב

וזהו סיום המדרש מה כבוד יש בין מלך לאגוסטוס כו', ופי' מה כבוד דהנה יש שני בחי' כבוד וכמ"ש מלא כל הארץ כבודו וכת' א' מקום כבודו, והיינו שיש שני בחי' כבוד בחי' כבוד תתאה ובחי' כבוד עילאה, כי כבוד הוא בגימ' ל"ב והיינו בחי' ל"ב נתיבות חכ', ויש ב' בחי' כבוד היינו כבוד תתאה הוא בחי' ל"ב פעמים אלקים שנמצע"ב שזהו כבוד מלך, והיינו שהכבוד הוא מבחי' ביטול היש לאין, שזהו ג"כ כבוד בחי' ביטול של הנבראים שזהו בחי' כבוד מלך, ובחי' כבוד זה מלא כל הארץ כבודו שהוא בחי' עומד, אבל

ההפך שבין דוד לשלמה: ראה סה"מ תרג"ס ע' קסד. ועוד.

שני בחי' כבוד . . . כבוד תתאה ובחי' כבוד עילאה: ראה לקו"ת שה"ש מו, ב ואילך. סידור עם דא"ח קכח, ד ואילך. ס' מאמרי אדהאמיצ דורשי-חתונה ח"א ע' א [נבהמ"מ בתחלת המאמר שם]. דיה לך לך תרל"ג. סה"מ פרי"ט ס"ע שז ואילך. תרפ"ז ע' צא ואילך. תרצ"ט ס"ע 249 ואילך. ועוד.

כבוד עילאה הוא בחי' ל"ב נ"ח כו' ז"ע אגוסטוס יושב. וזהו מ"ש שאו שערים כו' ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' עוזו וגבור כו' ואח"כ כתי' שאו שערים כו' מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד כו', והיינו שמתחלה קאי על כבוד תתאה ומלך הוא בחי' ז"א שמלוכש בבחי' ל"ב פעמים אלקי' שבמע"ב שזהו ה' גבור מלחמה שבוה שייך עדיין מלחמה, ואח"כ מיירי בבחי' כבוד עילאה, וזהו מי הוא זה מלך הכבוד הוי' צבאות הוא מלך הכבוד כו' ולא כתי' גבור מלחמה, לפי שזה מיירי בבחי' כבוד עילאה ל"ב נ"ח ומלך הכבוד הוא בחי' א"א שמלוכש בל"ב נ"ח שבוה לא שייך מלחמה כי ממילא הם בטלים, וזהו אגוסטוס יושב, לפי ששם אין שייך מלחמה והוא בחי' מנוחה, וזהו נכון כסאך מאז כו'.

וענין ל' שהפרש בין כבוד מלך לכבוד אגוסטוס, שהמלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב, דהנה כשהמלך עומד אזי אין ניכר מי הוא המלך כיון שגם הוא עומד, ונמצא שאין יודעים מי המלך, אבל אגוסטוס יושב הוא ניכר וידוע לכל מי הוא המלך לפי שכולם עומדים והוא יושב ששיבה מורה על רוממות המלוכה. ועד"ז יובן למעלה שמתחלה ה' רק בחי' עומד ואח"כ יושב, והענין הוא דהנה יש שני בחי' השפעה בחי' השפעה שמחדש בכ"ח מע"ב כו' שתמיד נתחדש מע"ב בכל רגע ואעפ"כ אינו ניכר ההשפעה וחיידוש זה לפי שהחיידוש הוא רק על אופן א' ממש והוא בחי' טבע עולם כמנהגו נוהג, ולכן נק' עומד וכמו למשל מלך עומד שאינו ניכר מהמלך מי הוא, אבל ע"י ק"ס שהי' גילוי אותות ומופתים זהו בחי' אגוסטוס יושב שהכל יודעין מי הוא המלך, ולכך ע"י קרי"ס שהי' גילוי אותות ומופתים נתיישבה מלכותך שההשפעה זו ניכרת לכל וד"ל.

שאו שטרים . . . ואח"כ כתי' שאו שטרים: ראה בכ"ז ביהל אור להצ"צ עה"פ ע' צ"צ. ובאה"ת דברים (כרך ד) ע' איתתקמה.
שני בחי' השפעה . . . שמחדש בכ"ח מע"ב: ראה אה"ת בשלח (כרך ז) ע' ב'תרעא. ולקמן ד"ה ולאחותו. ושי"ג.

ספר תרכ"ט

קנה

קמג

בס"ד. ש"פ יתרו ופ' שמני, ד"ט.

מי כמוכה באלים הוי' מי כמוכה נאדר בקדש כו', ות"י לית כוותך באילי מרומא הוי' כו', והיינו כי לפי הנראה מפשט הפסוק ה' אפ"ל שמי כמוכה שיהי' נאדר בקדש ונורא תהלות כו', אבל יש ח"ו מי שאינו נאדר בקדש ונורא תהלות, לזה תירגם לית כוותך באילי מרומא שזהו ע"ד מ"ש אין עוד מלבדו. ואונקלוס תירגם לית בר מינך, ולכא' אינו מובן איך נא' שלית בר מינך הלא כתיב בראשית ברא כו' שנבראו הרבה דברים בש"ב.

אך הענין יובן בהקדם ענין מ"ש אין עוד מלבדו ע"ד שפי' הרמב"ם בהל' יסודי התורה פ"א ה"ד ע"פ וה' אלקים אמת, וז"ל הוא שהנביא אומר וה' אלקי' אמת הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמיתתו, והוא שהתורה אמרה אין עוד מלבדו כלומר אין שם מצוי אמת מלבדו כמותו עכ"ל, והיינו שכוונתו להוציא ענין השיתוף, שהרמ"א באר"ח סו"ט קנ"ו כתב שבני נח אין מזהר"י על השיתוף, והוא מהתוס' פ"ק דבכורות ד"ב סע"א ד"ה שמא יתחייב לו עכו"ם

מי כמוכה: ב"היום יום" כ"ח תמוז, מובא שכי' אדמור"י מהר"ש ה' חזר על מאמר זה פעמים רבות כדי לטהר את האויר [ונעתק גם להלן בהוספות. והובא עד"ו גם בסה"מ תרנ"ט ע' רכג. שהם מלוטט ח"א ע' צב. ח"ב ע' קכג].

והלן יצוינו המקמת בספרי אדמור"י מהר"ש [שנדפסו עד עתה] שבהם נמצא תוכן המאמר: סה"מ תרכ"ז: (1) מי כמוכה מש"פ בשלח. (2) זכור גוי' עמלק - ע' יד. (3) אנכי היא - ע' ג. (4) ואהבת - ע' קסב.

סה"מ תרכ"ז: (5) מהיכן זכו ישראל לקיש - ע' שס.

סה"מ תרכ"ז: (6) ויקחו לי תרומה - ע' קב. (7) והר סיני - ע' קמ"ח. (8) שמע ישראל - ע' קצ.

תרכ"ט: (9) מי כמוכה - פ' יתרו. (10) מי כמוכה - פ' שמני.

המשך והחרים תרל"א: (11) ס"ע כה: כח.

סה"מ תרל"ד: (12) אני ישנה (פרקים ט"ו) - ע' קע ואילך. (13) מים רבים - ע' שעג.

המשך מים רבים תרל"ו: (14) פקניה ק"ס - ע' קע.

לכללות המאמר ראה אוה"ת משפטים (כרך ח) ע' ג'לו ואילך.

ונמצא בשניונים ובאריכות: סה"מ תרמ"ג ע' צה"צט [ד"ה האמנם ישב אלקים]. ד"ה ברוך שעשה ניסים תרס"ד (נדפס בקונטרס בפ"ע קה"ת, תנשי"א). המשך תעריב ח"ב ע' אקמא-אקמד [ד"ה זה היום]. עטרי"ת ע' עדר ואילך [ד"ה כי תשא]. תעריב-ע"ו ע' מו. תרפ"א ע' קג ואילך [ד"ה ראו עתה פטרי-ט"ו]. תרפ"ו ע' גו ואילך [ד"ה ביום השמע"צ]. תרצ"ו ע' רכא ואילך [ד"ה ואיש כי ימרט]. התשי"א ע' 8 ואילך וע' 34 ואילך [ד"ה תקעו ספיב ואילך וד"ה יחיינו מזמרים פ"א]. ד"ה אנכי היא - ליל ב' דחה"פ חשכ"ו. ד"ה וספרתם לכם - ב' אייר תשל"ו.

אך הענין יובן . . . אין עוד מלבדו: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאחר"י: ראה אוה"ת נח (כרך ג) תרנ"ח, א ואילך. שם (כרך ז) תתשס"ד, ב ואילך. דרמ"צ מצות אחדות הוי' (נט, ב ואילך). וראה גם שם מצות מילה פ"ג (ו, א"ב). אוה"ת יתרו ע' תשנה. ואחזנן ע' שעג.

שבני נח אין מזהר"י על השיתוף: בסה"מ מלוטט ח"א ע' גג מציון: עיי"ג גי"ב מהד"ת חו"ד סקמ"ח. פ"ת לוי"ד סקמ"ו סק"ב. פרמ"ג בשפת' דעת סו"ס סה. שדי חמד פאת השדה כללים אות ג' ס"ו סק"א ובספרים שהובאו שם.

שבועה, ובסנהדרין פ"ז דס"ג ע"ב ד"ה אסור לאדם, ומהר"ן ספ"ק דעכו"ם, ורי"ו גי' ח"ה. אבל בתש"ו ושב הכהן ס' ל"ח, ובתש"ו שער אפרים ס' ל"ד נחלקו עליו וס"ל דב"נ מוזהרים על השיתוף. והיינו כי ענין השיתוף אינו ע"ז כלל, אלא ע"ד שאר"ל במד"ר פ"א בענין המלאכים שר' יוחנן אומר שנבראו בשני ור' חנינא אומר שנבראו בחמישי ועוף יעופף, ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל, א"ר לולינא בר טברין בין על דעתו דר"ח בין על דעתו דר"י הכל מודים שלא נברא בראשון כלום שלא יאמרו שמיכאל מותח בדרומו וגבריאל בצפונה והקב"ה ממדד באמצע, הה"ד אנכי ה' עושה כל מי אתי, מי ה' שותף אתי במע"ב. נשמע מזה שענין השיתוף יתכן גם על המלאכים מיכאל וגבריאל שהם נבראים ואם היו נבראים בראשון היו יכולים לומר שהיו שותפים ח"ו במע"ב לזה נבראו בשני או בחמישי שלא יאמרו שהם שותפים ח"ו, וא"כ ענין השיתוף אינו כמו ע"ז, שמאחר שהם נבראים הנה אפי' אם היו נבראים בראשון ג"כ אינו נופל לאמר עליהם ח"ו ל' אלקים כ"א לשון שיתוף, ונמצא מובן שענין השיתוף אינו כמו ע"ז, אלא ע"ד שאר"ל ג' שותפין באדם אב ואם כו' והקב"ה נותן בו נשמה הנה הגם שחלק הקב"ה הוא העיקר שהרי בצאת הנפש מן הגוף הרי מוטל חלק אב ואם כאבן דומם, ואינו בערך לחלק הקב"ה שהוא האדם וחיותו, ומימ חלק להם כבוד כמ"ש כבוד את אביך ואת אמך, וכמשי"ת א"י"ה, ונק' שותפים, ועד"ז הר"ע השיתוף שמשתפים לש"ש כו' אבל אינו ע"ז.

קמד

ובזה יובן מארז"ל במד"ר ששה דברים נצטווה אדה"ר ואחד מהם הוא ע"ז, ואם נאמר ששיתוף הוא ע"ז הא"י יסברו התוס' והר"ן ורי"ו והרמ"א שב"נ אינם מוזהרים על השיתוף מאחר שאדה"ר נצטווה על זה. אך הענין הוא כנ"ל שהשיתוף אינו ע"ז כלל, כ"א כמו שהמלך הוא אחד על כל בני מדינתו ומ"מ חולק כבוד להשרים אשר בכל מדינות מלכותו כו', ובאמת לאו דע"ז הוא מפסוק לא יהי' לך אלקים אחרים על פני, וענין השיתוף הוא ממצות לייחדו שיוצא מפסוק שמע ישראל כו' ה' אחד, כמ"ש הרמב"ם והסמ"ג והרא"ה ז"ל במנין המצות, והיינו כי מצות לייחדו מזה יוצא ענין אזהרת השיתוף והוא מפסוק ה' אחד כו'.

ולהבין זה צ"ל מ"ש במצות לייחדו ה' אחד, דלכא"ו אם ה' נאמר יחיד ה' מורה על אחדות יותר, כי אחד יש גם אחד המנוי, והיינו עד"מ

ענין השיתוף אינו ע"ז כלל: ראה בכ"ז ד"ה את ה' האמרת תרלי"ב (נדפס בקונטרס בפ"ע - ברוקלין תשכ"ב). סה"מ תרע"ה ע' תיב ואילך. תרפ"ז ע' קנא ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ס"ע ל ואילך וס"ע נב ואילך. וראה גם סה"מ מלוקט ח"ג ע' ק ובהערה 20 שם.

שארז"ל . . . בענין המלאכים: הובא ונת' בסה"מ תרכ"ז ס"ע פו ואילך. תרכ"ח ע' קמו ואילך. וראה גם לעיל ד"ה אר"י פתילות ושמינס.

ג' שותפין באדם אב ואם כו' והקב"ה נותן בארוכה באהדת יתרו ע' תתקמ ואילך.

השיתוף הוא ממצות לייחדו . . . ה' אחד: ראה דרמ"צ ואהדת נח שם.

ח"ש . . . ה' אחד . . . ייחיד: כתבא להלן [עד סוף הפסקא]: ראה תר"א וארא נה, ב ואילך. לקי"ת תוריע

שבטי ישראל שהיו י"ב ואעפ"כ נק' אחד מהם בשם אחד כמ"ש שלחו מכם אחד או אחיכם אחד הגם שיש שני ושלישי, או כמו בש"ב שהם ששת ימים ואעפ"כ נק' הראשון אחד כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, וז"ע אחד המנוי מה שא"א ח"ו לומר כן באלקות, וא"כ אם ה' נאמר ה' יחיד ה' מורה יותר על אחדותו ית', וע' בת"א בד"ה וארא, ומאחר שבפסוק אשר למדים ממנו מצות לייחדו נאמר דוקא אחד מההכרח לאמר שמתניבת אחד אנו יכולים להבינ' יותר ענין אחדותו ית' וצ"ל מהו. אך הענין הוא דהנה ארד"ל כד אמליכת' למעלה ולמטה ולד' רוחות תו לא צריכת, וזה מרומז בתיבת אחד שהח"ת רומז לו' רקיעים וארץ והדל"ת רומז לד' רוחות העולם, והיינו כי הגם שנתהוו ז"ר וארץ וד"ר העולם עכ"ז הם בטלים בתכלית לבחי' אל"ף הוא בחי' א"ס אלופו של עולם המהווים כו'.

וביאור הענין לקרב אל השכל איך העולם ומלואו בטל לגבי אוא"ס ב"ה, הנה ארז"ל בפדר"א הארץ מהיכן נבראת משלג שתחת כסה"כ, מעפר שבה נעשה ארץ, ומצוררים שבה נעשה הרים שנאמר כי לשלג אמר הוי ארץ (באיוב). ולכאז' צ"ל מה החקירה ארץ מהיכן נבראת, הלא היא נבראת מאין ליש, ואפ"י החוקרים מודים בזה וכמ"ש הרס"ג בענין הבריאה שנברא דבר מלא דבר, ומה"ע השאלה מהיכן נבראת. ועד"ז יש במד"ר ג"כ שארז"ל האורה מהיכן נבראת מלמד שנתעטף הקב"ה בטלית לבנה והבהיק זיו הדרו, שגם בזה צ"ל כנ"ל מה השאלה מהיכן נברא, שנברא יש מאין ממאמר יהי אור שבע"מ.

אך הענין הוא שלכל דבר ודבר שבפרטי גשמיות הנבראים יש שורש ומקור ברוחניות, וכמארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל שענין המזל הוא שורש ומקור הדשא והעשב הצומח למטה עד שגבוה מעל גבוה הם המלאכים שנקראים בשם דשא ועשב או חציר ועשב

כג. ג. בלק ע, א. אמרי בינה שער הק"ש פ"ח. שרש מצות התפלה פ"ח (קכד, א"ב). סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' קצנ"ד. תרכ"ז ע' קנז ואילך. ובכ"מ. וראה גם לעיל ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף. ד"ה אר"י והא חלקי.

בחי' בריה וארא: תרי"א שם נה, ב ואילך. וראה גם אודות שה"ש (כרך א) ס"ע קלב ואילך. ואתחנן ס"ע תכט ואילך.

וביאור הענין לקרב אל השכל: בהבא להלן (עד פיסקא: והנה ענין בריאה יש מאין) ראה בארוכה אודות משפטים (כרך ח) ע' גלו ואילך. ד"ה ברוך שעשה ניסים תרס"ד (נדפס בקונטרס בפ"ע – ברוקלין תנשי"א). סה"מ תרכ"א ע' ב"ג.

וכמ"ש הרס"ג. . שנברא דבר מלא דבר: בס' האמונות והדעות מ"א: דבר לא מדבר. וכ"ה במד"ג ח"ב רפ"ג. ואולי גם כאן צ"ל כן. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א (בהמשך מים רבים תרל"ו שם).

האורה מהיכן נבראת: ראה גם סה"מ תשי"ד ע' 26. ס' הערכים-חב"ד כרך ב ע' תר"ו. ושי"נ. אך הענין הוא שלכל דבר. . יש שורש ומקור ברוחניות: בהבא להלן ראה גם ד"ה ויצאום בטה"מ תרכ"ז ע' 10 ואילך. וד"ה ותר סיני (וה"י מספר) בטה"מ תרכ"ח ע' קמו ואילך. אודות וארא ס"ע ר"ו ואילך. לעיל ד"ה זאת חוקת.

וכמ"ש בזהר בענין מצמית חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם, והם המלאכים שנקראים בשם יוצר משרתים שאומרים שירה בכל יום ונכללים ונבטלים לאין, ואשר משרתיו שעומדים ברום עולם משי"ב, כמ"ש במ"א, ובזה יובן מארז"ל בחולין שנשאו דשאים ק"ו בעצמם ומה אילנות שאין דרכם לצאת בערכוביא אמר הכותב למיניהם אנו שדרכנו לצאת בערכוביא עאכ"כ, שלכא"ו יפלא איך ישאו דשאים ק"ו בעצמם הלא הם צומח ואיך יהי בהם הדבור והשכל לאמר ק"ו כו. אך הענין הוא שאין הדשא והעשב אומר הק"ו כ"א שרשו ומקורו ברוחניות שהוא בחי' המזל שגבוה מעל גבוה עד המלאכים העליונים שיש בהם הדבור שאומרים שירה והם יכולים ג"כ לשאת ק"ו, ועכ"ז הם מקורים על בחי' הצומח להיות כי בהם הוא עיקר בחי' המדות שהם בבחי' צמיחה קטנות וגדלות, מקודם השליחות לשעת השליחות, או מקודם השירה לשעת השירה שהצמיחה והתוס' היא בהגדלה בתוס' וריבוי, עד כי בשעת השליחות יכול המלאך לקרוא א"ע בשם ה' כמ"ש ויאמר בי נשבעתי נאום הוי' וכתוב ותקרא שם ה' הדבור אלי, והיינו לפי שבעת השליחות הוא בטל לגמרי עד שקורא לעצמו ע"ש המשלח לפי שמתבטל כל מהותו לגמרי שאין בו רק כח השליחות כו' והי' כמשל הצומח שמשנתנה מקטנות לגדלות כו', ולכן הם מקורים על בחי' הצומח הגם כי יש בהם הדיבור ג"כ כו' עכ"ז העיקר הוא המדה כו'. וזהו שארז"ל במד"ר פ' תרומה שכל מה שיש למעלה יש למטה, למעלה שרפים עומדים ולמטה עצי שטים עומדים, וכתוב אז ירגנו כל עצי היער שקאי על המלאכים שנק' בשם עצי היער, והיינו להיותם מקורים ושרשים לבחי' הצומח אילנות ודשאים שלמטה כו'.

וכמו שהוא במין הצומח דשא ועשב ואילנות כמ"כ הוא בכל פרטי דברים דצ"ח שנתהוו במע"ב, וכמארז"ל כד קארי תרנגולתא מברך הנותן לשכוי בינה, שלכא"ו אינו מוכן מה שייכות ענין ברכת הנותן לשכוי בינה לקריאת התרנגול דוקא, שכאשר קורא אז חיוב הברכה ולא קודם לכן, אך הענין הוא דמה שלמטה הוא תרנגול למעלה בשורש שרשו ביצירה הוא מלאך גבריאל ובשרשו באצי' הוא בחי' ה"ג דבינה שמעוררים בחי' המל' מירידתה בכי"ע בכל לילה, כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה ובחצות לילה מעוררים ה"ג דבינה את המל' מירידתה בכי"ע להתעלות באצי' כו' כנודע,

יוצר משרתים . . ואשר משרתיו . . כמ"ש במ"א: ראה בארוכה לעיל ד"ה שה תמים. ושינ' המדות שהם בבחי' צמיחה: ראה תריא בראשית ז, א ואילך. לקרית חקת נו, ב, נת, א. תריח בראשית יט,

ד.

בשעת השליחות יכול . . לקרוא א"ע בשם ה': ראה תניא קרא (קנט, א). אהיה וישלח רמת, ב. יוחי שנט, ב. ד"ה ויצב שם מוכח תרל"ג. סה"מ תרנ"ה ע' נ. ובכ"מ.

וזהו שארז"ל במד"ר פ' תרומה: ראה גם לעיל ד"ה זאת חוקת. ושינ'.

כד קארי תרנגולתא: ראה גם ד"ה הנותן לשכוי בינה בס' מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"ב ע' שצד. ובתוס' הגהות באה"ת מסעי ע' אישצד ואילך.

ועד"ז הנבראים דבי"ע, הנה בחצות לילה קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקיא בגינתא דעדן, לכן מלאך גבריאל מעורר הנשמות שיתענגו ויהנו מזיו השכינה שבג"ע התחתון והעליון כו', וכמ"כ בעוה"ז הנה בחצות הלילה צריך לקום להודות כמ"ש דוד חצות לילה אקום להודות לך כו', אז קורא התרנגול ששרשו מבחי' גבריאל לעורר את האדם שיקום בחצות הלילה, וכמ"ש בזהר שהתרנגול קורא שלא בטובתו, להיות כי תרין שלהובין דנורא מוקדין לי' תחות גדיפא, שקורא מחמת זה בהכרח כמו האדם שצועק כשמכין אותו כו', ונמצא כי ברכת הנותן לשכוי בינה היא על שורש ומקור שבאצי' בבינה או במל' דאצי' ע' בד"ה יפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז (ך"ט). בענין חי חי יודך כמוני, הנה זמן ברכה זו הוא דוקא בזמן קריאת התרנגול להיות כי זמן קריאתו הוא בזמן ההתעוררות דה"ג דבינה, ובבי"ע או זמן שגבריאל מעורר הצדיקים, ולמטה בכדי שיקום בחצות הלילה להודות קורא אז התרנגול לעורר אותנו מן השינה, לכן אז דוקא הזמן ששייך ברכה זו.

והנה כשיתבונן כמה רבבות מדרגות צ"ל דרך השתלשלות עד שיהי' יכול להיות ולהשתלשל מן מלאך גבריאל בחי' התרנגול הגשמי, שהרי המלאכים הם הנבראים הגדולים שבמע"ב שעליהם אמר דוד מה גדלו מעשיך, כנודע מענין ההפרש בין מה רבו למה גדלו שמה רבו קאי על פרטי הנבראים שבדצח"מ, ומה גדלו קאי על הנבראים הגדולים כמ"ש מזה בד"ה מי יתנך ובהביאור וההגהות לשם, וע' בלק"ת כשה"ש בד"ה יונתי בחגוי, בענין המלאכים שהמלאך בשליש העולם עומד כו', וכשצריך להשתלשל מן גבריאל בחי' התרנגול הגשמי בהכרח שיהי' רבבות מדרגות השתלשלות, ועד"ז מכל בחי' שכרוחניות צ"ל רבבות מדרגות השתלשלות עד שיהי' מקור מציאת דבר הגשמי, והנה אם הי' השתלשלות לבד לא הי' יכול להיות מציאת דבר הגשמי כלל כל הי' הכל רק רוחניות, כי אם הי' ריבוי רבבות מדרגות השתלשלות לא הי' מתהווה מרוחניות גשמיות כ"א הי' הכל רוחניות, וכדי שיהי' מציאות הגשמיות זהו בדרך בריאה יש מאין דוקא, וכמאמר בעל העיקרים שהתהוות הגשמיות מן הרוחניות אין לך בריאה יש מאין גדול מזה כו', ונמצא כי הגם שלכל דבר ודבר מפרטי הנבראים דבי"ע יש שורש ומקור למעלה ברוחניות כמו שורש התרנגול הוא גבריאל ולמעלה יותר באצי' הוא בחי' ה"ג דאימא,

וכמ"ש בזהר . . . תרין שלהובין דנורא: ראה אהית מסעי שם. ובהמצויין ע"ז בהמשך מים רבים שם ובסדרם תשי"א ע' 14.

בד"ה מי יתנך ובהביאור וההגהות לשם: לקי"ת שה"ש מד, ג. אהית שה"ש ע' תרלו. תרנב. תרעו. וראה גם סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' קה.

בלק"ת בשו"ש בד"ה יונתי בחגוי: דף טו, ד. וראה גם האינו עו, ד. ברכה צו, א. ובכ"מ. וכמאמר בעל העיקרים: ראה עיקרים מ"א פכ"ג. מ"ד פ"ג. ובלק"ת ראה כ, ד. והוא בשם חכמי המחקר.

הרי צ"ל תחלה רבבות מדרגות השתלשלות ואח"כ מתהווה הדבר בדרך בריאה יש מאין.

קמז

וכמו"כ יובן בענין מאמר שבפדר"א שאמר ארץ מהיכן נבראת משלג שתחת כסה"כ, והנה אם ה' השלג גשמי כמו שהוא למטה היינו צריכין לשאול מהיכן נברא השלג, כמו שאנו שואלין הארץ מהיכן נבראת, אלא שענין השלג הוא בחי' יחידות עשירות מאות, שהגימ"ל הוא שלשה ביחידות, והלמ"ד הוא שלשה בעשירות, והשי"ן הוא שלשה במאות, ונמצא כי מבחי' יחידות עשירות מאות הם בחי' מל' וז"א וכינה הוא שורש הארץ, והרי צ"ל רבבות מדרגות השתלשלות ואח"כ מתהווה בדרך בריאה יש מאין בחי' מציאת הארץ הגשמי. ולגירסת המד"ר ר"פ בא שגורס מעפר מתחת כסה"כ היינו מבחי' מל' לבד כנודע ממ"ש במ"א מענין עפר שבקרקע המשכן, עפרא דבי מקדשא דלעילא כו', וכמו"כ הוא בענין התהוות האורה שהוא ממה שנתעטף בטלית לבנה דוקא הוא בחי' לבושיה כתלג חיור שע"י לבוש המעלים יוכל להיות מציאות התהוות האור ע"י רבבות מדרגות השתלשלות ואח"כ בדרך בריאה יש מאין כו'. וכמו"כ יובן בכל פרטי הנבראים כמו עד"מ מציאת הארץ למטה שרשו הוא מבחי' הארץ שבמרכבה, רק שזהו בדרך שביירה כו' כנודע ועכ"ז הוא שורש ומקור, והרי בכדי שישתלשל מבחי' הארץ שבמרכבה שאומנו קדוש בחי' הארץ שלמטה שטורף ודורס צ"ל תחלה רבבות מדרגות השתלשלות, ואח"כ בדרך בריאה יש מאין מתהווה הארץ הגשמי, ובאמת יש שורש הארץ גם הגבה למעלה יותר, שבאצ"י בחי' החסד הוא ג"כ כמו בחי' הארץ במרכבה דכ"ע, וכנודע שהחיות הם ביצ"י ובבריאה הם הכרובים שהם מיכאל וגבריאל כמ"ש בזהר, ובאצ"י הם בחי' חו"ג מרכבתא עילאה, ועוד גבוה יותר הנה בחי' החכ' נק' אר"י שאר"י הוא אותיות רא"י וכתוב וירא ראשית לו שהוא בחי' ראשית חכמה, ולכן נק' החכמים עיני העדה, ועוד גבוה יותר הנה גם הכתר נק' אר"י כמ"ש אר"י שאג מי לא יירא ה' אלקים דיבר מי לא ינבא ואיתא בספרים שקאי על דבור אנכי ה' אלקיך, שנקרא ג"כ אר"י, והיינו כי ג'

ממ"ש במ"א מענין עפר שבקרקע המשכן: ראה מאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' קמב. אותה בראשית (כרך ג) תכנו. ב. בלק ע' תתקכ. תתקלב. תתקנד. ובכ"מ.
הארץ למטה... מבחי' הארץ שבמרכבה... בדרך שביירה: ראה בארוכה אותה וראו ע' קסד. ת"א וישלח כה. ג. ביאוריו נ. ד. מאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' סא ואילך.
ובאמת יש שורש הארץ... למעלה יותר: ראה אותה דרושים לתג השבעות ע' רכא. לעיל ד"ה זאת חוקת.

שאר"י הוא אותיות רא"י: ראה ת"א ויחי מה, א. יתרו עא. ד. ובכ"מ.
ולכן נק' החכמים עיני העדה: ראה תענית כד, א בפרשי ד"ה מעיני העדה. וראה אנהיט סייד (קכ. ב). לקרית ואתחנן ב, סע"ד. ובכ"מ.
אר"י שאג... ואיתא בספרים שקאי על דבור אנכי: ראה לעיל ד"ה זאת חוקת (קריב לתחילת) ובהמ"מ שם.

ידות ג"פ ע"ב עולה ר"י כמנין אר"י כו', ונמצא כי יש בחי' אר"י עד רום המעלות שכל בחי' אר"י מתהווה זמ"ז בדרך השתלשלות המדרגות, ומהם אח"כ בדרך בריאה יש מאין.

וכן עד"ז בכל דבר ודבר מדצח"ם, או ממה שלמטה הוא יום ולילה ולמעלה כשהי' משה בהר מאין הי' יודע יום ולילה הגה פעם ארז"ל כשהיו לומדים עמו תושב"כ ידע שהוא יום וכשלמדו עמו תושבע"פ ידע שהוא לילה, ופעם ארז"ל כשהמלאכים אמרו קדוש ידע שהוא יום וכשאמרו ברוך ידע שהוא לילה, הגה אין ערוך כלל בחי' יום ולילה הגשמי לגבי תושב"כ ותושבע"פ שהם בחי' משל הקדמוני, והיינו שהתורה היא משל להבין בחי' אוא"ס ב"ה קדמונו של עולם, שהגם כי המשל מסתיר קצת על הנמשל מ"מ ע"י המשל מכינים הנמשל כו', או ענין קדוש וברוך שניהם בחי' הביטול, רק שהביטול דשרפים שאומרים קדוש הוא מצד שמשגיגים איך שהוא ית' הוא קדוש ומובדל, וברוך אומרים האופנים שרוצים ההמשכה, ומ"מ הוא ג"כ בחי' הביטול ואינו ערך לבחי' יום ולילה הגשמי ומ"מ שרש יום ולילה הוא מהם שהרי משה ידע מזה, ונמצא כי למעלה בחי' יום הוא תושב"כ או קדוש, ובחי' לילה הוא ענין תושבע"פ ובחי' ברוך כו', שצ"ל רבבות מדרגות השתלשלות תחלה, ואח"כ בדרך בריאה יש מאין וכנ"ל, וכ"ה בכל פרט דבר ודבר שבכל מע"ב כו'.

והנה ענין בריאה יש מאין הוא שדבר המהווה מסתתר מבחי' דבר המתהווה שזהו ההפרש בין השתלשלות לבחי' בריאה יש מאין, שענין ההשתלשלות הוא שהעלול משיג העילה שלו והיינו שבחי' התחתונה שבעילה מושג' לבחי' העלול המתהווה ממנה, כמו שכל ומדות, ולכן נק' השתלשלות כמו השלשלת שטבעת אחת דבוקה בחברתה כו', אבל ענין בריאת היש מאין הגה בחי' האין אינו מושג כלל שזהו פ"י מאין שאינו מושג ממה נתהווה בחי' זו, ואם הי' מושג לא הי' מתהווה מציאת הגשמיות כו', ונמצא כי בכל דבר הנברא בגשמיות משרשו שברוחניות תחלה משתלשל רבבות מדרגות השתלשלות שהוא כענין השגת עו"ע, ואח"כ מתעלם מן הדבר המתהווה עד שמתהווה מציאת יש של הנברא מאין שאינו מושג לפי שמתעלם כו'.

ועפ"ז יובן שגם אם נאמר שמציאות העולם וכל מה שנברא הוא מציאות, דאל"כ מהו שנברא בש"ב, שאם נאמר שזהו רק מה שנדמה לנו א"כ מהו שכתב בראשית ברא הלא לא נברא כלל כ"א שנדמה לנו, לכן בהכרח לומר שנמצא העולם ליש ודבר, וכדמות רא"י לזה ממארז"ל במשנה ספ"ז דסנהדרין שנים לוקטים קשואין אחד לוקט חייב וא' לוקט פטור העושה מעשה

כשהי' משה בהר . . הי' יודע יום ולילה: ראה גם יהל אור להצ"צ ס"ע טב ואילך.
משל הקדמוני . . שהתורה היא משל . . קדמונו של עולם: ראה לעיל ד"ה זאת חוקת. ושי"נ.
ההפרש בין השתלשלות לבחי' בריאה יש מאין: בענין ע"ע ייש מאין ראה גם לקו"ת דרושים לר"ה גו.
סע"א ואילך. שה"ש מ. ב ואילך. ובכ"מ.

קמט

חייב האוחז את העינים פטור, ואם נאמר שלא יש מציאות העולם כלל מפני מה העושה מעשה חייב הלא אינו עושה בהכישוף שלו כלל מאחר שלא יש קשואין כלל כ"א נדמה לנו שזה קשואין כו', אשר מטעם זה האוחז את העינים מאחר שבאמת אינו עושה ה"ה פטור כו', ואם נאמר שאם לא יש מציאת העולם כלל הרי גם הסקילה אינה כלל, נמצא שלא יש שחר ועונש ולא יש תומ"צ שזה א"א כלל, אלא הענין הוא דבאמת מציאת העולם הוא מציאות, רק שכלי דבר ודבר מפרטי הנבראים דב"ע יש שורש ומקור למעלה, ותחלה משתלשל מן מקורו בדרך השתלשלות המדרגות, ואח"כ בדרך בריאה יש מאין היינו שבחי' המהוה מסתתר מן הדבר המתהוה, אבל אם ה' מתגלה דבר המהוה על הדבר המתהוה ה' נעשה מן הדבר הנתהוה אין ואפס ממש, והמופת לזה שהרי גם המלאכים שהם שכלי' נבדלים והם הנבראים הגדולים שעליהם נאמר מה גדלו מעשיך וכנ"ל הנה ארו"ל הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושורפם, פי' שכאשר נתגלה עליהם יותר מהחוק הקצוב להם נתבטלו לגמרי, וכ"ש כשה' מתגלה על שארי הנבראים ה' נעשה מהם אין ואפס לגמרי, וא"כ גם בעת אשר אינו מתגלה עליהם והרי הם נמצאים ליש ודבר מ"מ אינם מציאות אמיתית, והראי' לזה מנהרות המכזבים שמכזבין אחת בשבוע היינו אחת לשבע שנים הרי הם פסולים לקידוש מי חטאת, והגם שכעת הם הולכים בטוב רק מאחר שאחת לשבע שנים נפסק הילוכן הם פסולים גם בעת שהולכים, וא"כ הלא ארו"ל שית אלפי שני הוי' עלמא וחד חרוב שנמצא אחת בשבוע הם מכזבים ונפסקים, לכן גם בעת אשר העולם נמצא הוא ג"כ אינו מציאות אמיתית, ומה גם אשר ברצות הבורא יוכל להתגלות דבר המהוה על הדבר המתהוה ויהי' אין ואפס מהכל כו'.

ו'ז"ש הרמב"ם ע"פ ויהי' אלקים אמת, הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמיתתו כו' וזהו אין עוד מלבדו, שאין שם אמת מצוי מלבדו כמותו

ואם נאמר . . . לא יש מציאת העולם . . . נמצא שלא יש . . . חומ"צ: ויש לומר דזה שמביא בהמאמר שהתכחה המציאות העולם היא מציאות אמיתית הוא מענין התומ"צ מרומנו בזה גם שעי' עבודת האדם בלימוד התורה וקיום המצות נעשה קיום במציאות העולם שנעשית מציאות אמיתית (ו"ה זה היום תחלת מעשיך חשד"ם עיי"ש).

הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה . . . יותר מהחוק הקצוב: ראה גם לקית דרושים לר"ה ס, ב. ובכ"מ. מנהרות המכזבים . . . אחת לשבע שנים . . . פסולים: פרה פ"ח מ"ט. והטעם לזה שכשנפסקין . לשנים רבות יותר משבוע' אינו מים, מכזבין' (רמב"ם הל' פרה פ"ז ה"ב. וראה תירוץ במשנה שם) — י"ל: מכיון שכל מציאות העולם הוא, כזב' (שהרי קיומו רק שית אלפי שנים ואח"כ חרוב), בהכרח לומר שכוונת הכתוב ב"מים חיים" היא ל"חיים" שבערך הבריאה גופא. ומכיון שכל שמיטה היא חקופה בפ"ע (ראה מפרשי התורה ר"פ כהר) בטעם דאפקעתא דמלכא היא אחת לז' שנים, לכן ההפסק, לשנים רבות יותר משבוע' אינו נקרא "כזב" בערך הקיום שבהבריאה (לקריש חזי' ע' 92. וכו"ה בהדרן על הרמב"ם — משוחות י"ט כסלו תשל"ה, הערה 47).

ויהי' הרמב"ם ע"פ ויהי' אלקים אמת: הובא ונת' (נוסף להנמקו לעיל בתחלת המאמר) בהדרן על הרמב"ם שם. ובלקריש חזי' ע' 252'3.

כו'. ועפ"י יובן מה שתי' לית כוותך באילי מרומא שגם אילי מרומא הם נבראים יש מאין וברצות הבורא יכול להגלות עליהם שרשם ומקורם ויתבטלו לגמרי וכענין השיש כו' לכן גם עכשיו אינם קיום אמיתי ולכן לית כוותך כי הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמיתותו.

ולפי' התא' שפי' לית בר מינך י"ל דהנה כד דייקת שפיר בכל דברים הגשמי' כשתבונן בהם היטב תמצא שגם כל דברים הגשמי' הם אינם גשמי', והוא עד"מ מציאת העץ הנה הוא מורכב מד"י ארמ"ע, ועכ"ז הגם כי יש בו כל הד' יסודות מ"מ מציאותו אינו אחד מן היסודות הנ"ל כ"א עיקרו הוא כח המרכיב את הד"י, ונמצא כי עיקר מציאותו הוא הדבר המהווה אותו ומקיימו הוא המאמר, וכששורפים העץ ונשאר רק האפר שהוא יסוד העפר הנמצא בהעץ, והג"י אמ"ר יוצאין בעשן, הנה כהאפר יש ג"כ ד"י, אשר האפר הוא ג"כ אינו א' מן הד"י כ"א דבר המהווה אותו ומקיימו, וכשתפריד כל היסודות אז לא ישאר מאומה, ונמצא כי כל דברים הגשמי' כשישנם איזה מציאות הנה עיקר מציאותם הוא כח המרכיב ששרשו מן המאמר המח' אותו ומהווה אותו בכל עת ובכל רגע, וכשתפריד כל היסודות לא ישאר מאומה.

קנ

ונמצא כי אין שום מציאות גשמי זולת אלקות, כי באמת כח המסתיר הוא ג"כ אלקות כמו כח הנגלה, וכמ"ש וחכיתי להוי' המסתיר פניו שכמו שיש שם הוי' הנראה כמ"כ שם הוי' מסתיר פניו, שכח ההסתיר וכח המגביל הם אלקות כמו כח הבלתי בע"ג, וכמ"ש בעה"ק שא"ת שאלקות הוא כח בבע"ג ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו, ובאמת שרש הגבול הוא נעלה יותר מכח הנבע"ג כמ"ש במ"א מענין הרשימה, וע' במ"א בענין רשימה חקיקה חציבה עש"י. וזהו מ"ש אכן אתה אל מסתתר, פי' אתה הוא בחי' גילוי לנוכח, וכשם שאתה הוא בבחי' הגילוי כמ"כ אתה ממש הוא מסתתר היינו בחי' כח ההסתיר כו'. ונמצא שלפ"ז לא יש כלל שום דבר זולתו ית', כי כל הדברים הגשמיים אשר נתהוו הם הם אלקות ממש בחי' דבר ה' המהווה ומקיימו, וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג אלמלא ניתנה רשות לעין לראות ולהשיג

דברים הגשמי' הם אינם גשמי' . . . עד"מ מציאת העץ . . . הוא מורכב: בהבא להלן עד סוף הפיסוקא: ראה גם המשך תעריב ח"ג ע' אהמכ. ד"ה לדוד מזמור תרפ"ב פ"א (קונטרס מאמרים-תרפ"ב – ברוקלין, תשנ"ב, ס"ע 67).

שכח ההסתיר וכח המגביל הם אלקות כמו כח הבלתי בע"ג: ראה גם סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשס"ט) ע' רז. סה"מ עתיר ע' ל ואילך. תרפ"ט ע' 254 ואילך. תשי" ע' 62 ואילך.

שרש הגבול הוא נעלה יותר . . . כמ"ש במ"א מענין הרשימה: אזה"ת וירא (כרך ו) תתשצג, ב. תצא ע' תתקכ"ה. וראה גם אזה"ת נח (כרך ו) תתרפח, ב. מים רבים תרל"ו פ"ג (ע' כ), וראה תרא נח י, ד.

וע' במ"א בענין רשימה חקיקה חציבה עש"י: מאמרי אזה"ת ענינים ע' שפת ואילך. וראה גם לקראת יקרא נד, א. המשך תרפ"ט ע' תקט ואילך. סה"מ עתיר ע' לו. המשך תעריב ח"א ע' רכח. סה"מ תשי" ע' 73.

בסשיב ח"ב פ"ג: שעה"ה"א דף עה, א [ונקרא ג"כ בשם "ס" של בינונים ח"ב" – אף שהשם ששיב הוא בעיקרו על ח"א].

אלמלא: בשעה"ה"א שם: אילו.

את החיות והרוחניות שבכל נברא השופע בו ממוצא פי ה' ורוח פיו לא הי' גשמיית הנברא וחומריו וממשו נראה כלל לעינינו כי הוא בטל במציאות ממש לגבי החיות והרוחניות שבו מאחר שמבלעדי הרוחניות הוא אין ואפס ממש כמו קודם ש"ב ממש, והרוחניות השופע עליו ממוצא פי הוי' ורוח פיו הוא לבדו המוציאו תמיד מאין' ליש ומהוה אותו א"כ אפס בלעדו באמת, וביאור דבריו שאמר שהוא בטל במציאות ממש הנה נודע כי ביטול במציאות הוא כענין מ"ש במשה ונחנו מה שהוא ביטול בלי שום מציאות מהות, וכענין בלי מה שנוכר בס"י, והיינו מפני כי באמת גם מה שנראה הנברא למציאות דבר מה כשתשכיל בו היטב תמצא שגם זה כח אלקה כו', ונמצא כי לא יש שום מציאות זולתו ית' המח' ומהוה כל הנאצלים והנבראים והנוצרים והנעשים והוא הוא מציאותם וקיומם וחיותם ואין שום מציאות זולתו ית' כל.

וע"פ כל הנ"ל יובן ענין מצות לייחדו שמרומז בתיבת אחד, היינו שהגם שנבראו ז"ר וארץ וד"ר העולם מ"מ מאחר שהם בטלים לגמרי וכנ"ל, נמצא שאין שום מציאות זולתו ית', וזהו מרומז בתיבת אחד דוקא, שאם הי' נאמר יחיד הי' נשמע שאלקות הוא יחיד ומיוחד, אבל הנבר' בשי"ב הוא מציאות, אבל כשנאמר אחד מרומז שהגם שנברא העולם בז"ר וארץ וד' רוחות הם בטלים בתכלית לבחי' האל"ף אלופו ש"ע המח' ומהוה הכל כו', ועל אחד זה נאמר יש אחד ואין שני פי' הגם כי אחד יש גם אחד המנוי אבל אלקות הוא אחד שאין שני, וא"כ פי' אחד זה הוא כמו יחיד, רק נאמר אחד בכדי שיוכח ויירומז בהתיבה שהגם שנבראו ז"ר וארץ וד"ר מ"מ הם בטלים בתכלית לבחי' האל"ף הוא אלופו ש"ע המח' ומהוה כל הנבראים כו', ונמצא לפ"ז לא שייך ענין השיתוף כלל מאחר שלא יש שום מציאות זולתו ית' ומה נשתף לו.

קנא

וזהו שת"א לית בר מינך שהכוונה להוציא ענין השיתוף, והיינו שהגם שהמלאכים הם נבראים הגדולים מ"מ גם הם אינם מציאות כלל, כי ברצות הבורא יתגלה עליהם יתר מחוק הקצוב להם ויתבטלו לגמרי וכמו שהי' כשהשיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם שנשרפו פי' שנתבטלו לגמרי' כמז"כ ברצות הבורא יוכל לגלות גם על שארי המלאכים ויתבטלו ממציאותם, ולכן גם בעת אשר אינו מתגלה עליהם יתר מכפי חוק הקצוב מ"מ אינם מציאות אמיתי', רק הם שלוחים שע"י נמשך ההשפעה והם כגרזן ביד החוצב בו בלתי שום בחירה כלל, ולכן אינו שייך לקרותם בשם שותף כלל, כמו לאב ואם שחלק הקב"ה כבוד כמ"ש ככד את אביך ואת אמך להיות כי ג' שותפים באדם,

מאין ליש: שם: מאפס ואין ליש.

בגרזן ביד החוצב בו בלתי שום בחירה: ראה תניא פליט (נב, רע"ב). אוהית נח שם תרנח, ב. סה"מ תרי"ז ע' רסח. תרי"ט ע' י. ד"ה כבוד מלכותך תשי"ב. וככ"מ. וראה לק"ש ח"ו ע' 14 הערה 22. לאב ואם שחלק הקב"ה כבוד . . . להיותם בעלי בחירה: ראה אוהית נח שם (בגר) תרנח, א ואילך. יתר (בגר ח) ע' ג"ד. סה"מ תרי"ח ע' קח. ובארוכה לק"ש יתרו תשנ"ב סעיף ג ואילך.

נקראו שותפים הגם כי חלק אב ואם אינו בערך כלל לחלק הקב"ה מ"מ נקראו שותפים להיותם בעלי בחירה עכ"פ, אבל המלאכים אינם בעלי בחירה כלל, רק כגרון ביד החוצב בו (ומה שארז"ל אפקוהו למט"ט וכן ארז"ל כב"מ דפיה על אל" ומחיהו שיתין פולסין דנורא, והיינו מפני כי שינה וגילה בעוה"ז מהרזין עילאין, י"ל שהמלאכים אלו היו תחלה נשמות, שמט"ט הוא חנוך, וא"כ י"ל שגם עתה הם בעלי בחירה, אבל שארי המלאכים הם בלתי בחירה ורק כגרון ביד החוצב בו).

וזהו מי כמוכה באלים הוי' שגם באילי מרומא הם המלאכים שכלי' נבדלים לית בר מינך, שנאמת גם גוף המלאך הוא משני יסודות אש ורוח כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט והעיקר הוא קיום והרכבת היסודות שזהו מהמאמר ורוח פיו של הקב"ה המקיימם, ונמצא כי לית בר מינך כו', וממילא א"א לומר ענין השיתוף שהוא לשתף ש"ש וד"א שנאמת כד דייקת שפיר לא יש שום מציאות כלל כו' זולתו ית' כו'.

בס"ד. ש"פ שמייני, ת"ט.

קנב

וידך לבבינו לאהבה וליראה את שמך, וכתב הרד"א שזהו ע"ש הפסוק יחד לבבי ליראה שמך (בתלים ס"ו פ"ו י"א), וצ"ל הלא ארז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ומהו הבקשה וידך לבבינו לאהבה וליראה את שמך וכן מהו שאמר דוד יחד לבבי ליראה שמך הלא זהו אינו תלוי בידי שמים. והענין הוא דהנה ארז"ל כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו, וצ"ל מה"ע מאריך באחד, וגם מה"ע שמאריכין לו ימיו ושנותיו.

הנה כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד והיינו שמערב ובקר נעשה יום אחד כי יום אינו נקרא אלא כשהוא כלול מיום ולילה, ולא כשכולו יום או

וידך לבבינו: מוסד על ד"ה המאריך באחד – סה"מ תקס"ג ח"א ע' קעב, והנהגות אדמו"ר הצ"צ שם ע' שפ. וראה בתוכן המאמר: אמרי בינה בפתח השער [פרקים: ב, ג, ד, ט, יב"ד], ד"ה ויהי הענן – סה"מ תרכ"ו ע' ס [הוצאת תשמ"ט]. ד"ה המאריך באחד – סה"מ תרל"ד ע' רצה. ד"ה המאריך באחד – סה"מ עט"ר ע' קלו. ד"ה וישב יעקב – סה"מ תרפ"ה ע' פט. ד"ה המאריך באחד, אהללה – סה"מ היש"ת ע' 140 ואילך. ד"ה זה היום, מאי מברך – סה"מ תשי"ו ע' 54 ואילך. ד"ה כל המאריך – תשל. הרד"א: – הרי' דוד אבודרהם (בסדר ברכות קיש). ראה גם סה"מ תקס"ג שם ע' קעה וע' שצ [ובהנגסמן להלן קרוב לסיום המאמר]. יום אינו נקרא אלא כשהוא כלול מיום ולילה: ע"פ זח"א מר, א: לית יום בלא לילה כו'. וראה גם זח"א צג, ריש ע"ב. ברכות יג, כ.

שכולו לילה, כ"א כשהוא כלול מערב ובקר או נקרא יום, וכן שנה לא נקראת שנה כ"א כשהיא כלולה מימים שיש בהם יום ולילה דוקא. והיינו מפני כי בתחלת הבריאה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר והיינו שעירב חסדים וגבורות, כי מדה"ר היא שכוללת חר"ג, ולכן כל הבריאה הוא מב' מדות חר"ג משותפות יחד וז"ע אור וחשך יום ולילה, והלילה קדמה ליום וכמ"ש ויהי ערב תחלה והיינו להיות כי עלה במח' תחלה לברוא במדה"ד הוא מדת לילה וחשך רק אח"כ שיתף מדה"ר שהיא בחי' יום ולכן הלילה קודמת ליום, וצירוף הלילה ויום הוא יום אחד. ובמדר' ארז"ל יום אחד יום שהי' הקב"ה יחידי בעולמו, שע"פ פשוט הכוונה שאז לא הי' שום נברא עדיין והי' הקב"ה יחיד בעולמו, וע"פ החסידות פי' שהעבודה בכל יום להמשיך בחי' יום אחד ע"ד מ"ש ימים יצרו ולא אחד בהם שצריכים להמשיך מבחי' אחד בימים כו', וז"ע יום אחד להמשיך בחי' אחד בבחי' יום כו'.

וביאור הענין דהנה בעבודת האדם יש ג"כ בחי' אור וחשך יום ולילה וא"א לשם עבודה חמה בלתי שתהי' משותפת מב' בחי' אלו, דהנה בתחלת העבודה צ"ל ההכנעה והשפלות, וכמו בבהמ"ק הי' בחצות הלילה בחי' תרומת הדשן כמ"כ בעבודה הר"ע מארי דחושבנא לחשוב ולהתבונן בגדולת אור"ט ב"ה ולהתבושש מגדולת א"ט שכולא קמי' כלא חשיב והוא סוכ"ע וממכ"ע ואין הפי' שסובב ומקיף כ"א שלית אתר פנוי מינ' כמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא, רק שזהו בהעלם לכן נקרא סוכ"ע, ואי לזאת כשיתבונן בעצמו איך שהוא רחוק בתכלית מאור פני מלך חיים בתכלית הריחוק ע"י התקשרותו בתענוגים בעניני עוה"ז ותאוותי, יתמרמר מאד על ריחוקו מאור פנוי ית' ויכנע לבבו, וז"ע מה שארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופי' רש"י ז"ל הכנעה והיינו בחי' ההכנעה והשפלות ממה שנתרחק מאור פני מלך חיים, והיא היא הנק' בשם חשך ולילה ברוחניות שכמו הלילה הוא חשך מחמת שאור השמש הוא מתחת לכדור הארץ, והארץ מסתיר על אור

קנג

וע"פ החסידות פי' . . . ע"ד מ"ש ימים יצדו: ראה לקו"ת שלח נב, א. שהי' שם, ב. ואל אור להצ"צ סי' תקכב ואילך. סה"מ אידש ע' 82 וע' 102. ובכ"מ.

וביאור הענין . . . בעבודת האדם יש ג"כ . . . אור וחשך: כהבא להלן ראה גם לעיל ד"ה יפה שעה א'. תרומת הדשן . . . בעבודה הר"ע מארי דחושבנא: ראה בארוכה ד"ה להיע תרומת הדשן בסידור עם דא"ח ל, סעי'ג ואילך. אה"ת בשלח ע' תלה ואילך. תסנ ואילך. צו (כרך ג) ע' תתא. לקמן ד"ה זאת חוקת (הב').

ואין הפי' שסובב ומקיף . . . רק שזהו בהעלם: ראה תניא פמ"ח (סו, סעי'ב ואילך). סה"מ עטרי' ע' רסט. תרפי' ע' קיה. ובכ"מ.

וזה . . . אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש: ראה בארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תקו ואילך. מארז"ל ע' לח ואילך. אה"ת במדבר ע' ד ואילך. מארז"ל ע' יג ואילך. ד"ה נשא את ראש תרליג. ועוד.

השמש, כמורכב ברוחניות ענין הלילה הוא מה שהגוף ונהיב מסתירים על גילוי אור ה' וקדושתו למשוך אחר תענוגי העוה"ז שדומה ללילה, וכאשר יתבונן בדברים אלו יתמרמר נפשו על ריחוקו ויכנע לבבו להיות בבחי' הכנעה ושפלות כו', וזהו בחי' החשך שקדום לאור הבא אח"כ בעמדו להתפלל כשיאיר היום שהתפלה היא בחי' קרבת אלקים באהבה רבה בשמחה דוקא כמ"ש קרבת אלקים לי טוב (תלים ע"ג ד"ח), וע"י ההתלהבות רשפי אש מן ההתבוננות יגיל בהו' אלקים וה"ז ממש כמו האור המאיר את החשך, כן השמחה אלקי' בהתלהבות יאיר את העוצב והמרירות שקדם, ובאמת לשניהם אנו צריכים כי כשם שא"א לאור בלא קדימת החשך להאור, כמ"כ א"א לאהבה ושמחה שבתפלה בלי קדימת המרירות מקודם, ולזה ארז"ל שא"ע להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהו"ע ההכנעה והשפלות במרירות נפשו על עוצם ריחוקו מה' אלקים מחמת שנמשך למלאות נפשו בתענוגי העוה"ז שדומה לחשך ואז יכנע לבבו בהכנעה ושפלות ממרירות לבבו ועוצם ריחוקו, והטעם לזה הוא לפי שבכל כלליות ההשתלשלות דבי"ע החשך קודם לאור כו' וכמ"ש ויהי ערב ויהי בקר כו'.

וביאור הענין הנ"ל כתיב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך משמע שקודם שהבדיל בין האור והחשך היו האור והחשך מעורבין זב"ז, והיינו כי אור וחשך הם בחי' רצו"ש שיש בבחי' המל' שהרצוא נמשל לאור והשוב נמשל לחשך כי ענין הרצוא הוא ליכלל וליבטל למעלה ולכן נמשל לאור, וענין השוב הוא מה שבחי' מל' מחי' ג' עולמות ב"ע שעולם הוא מל' העלם שמעלים ומסתיר וממילא בחי' המל' איך שהיא מחי' את בחי' העולמות ב"ע יחשב זה ג"כ לבחי' חשך והעלם לגבי בחי' המל' איך שהיא באצי' בבחי' רצוא ותשוקה ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה, אך להיות כי הרצוא ושוב הם תכופים זל"ז שתיכף אחר השוב הוא הרצוא עוד הפעם ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה המאצילה לכן אינו נקרא בשם חשך והעלם עדיין שהרי אין הבדל כ"כ בין האור והחשך שהוא בחי' הרצו"ש שהרי תומ"י אחר השוב הוא הרצוא ונמצא כי לא יש הבדל כ"כ בין האור והחשך שהם בחי' רצו"ש.

ועד"ז יובן ענין מאריכין לו ימיו, פ"י וענין אריכות היום הוא כענין שארז"ל קנד גבי ר"ה שהוא כיומא אריכתא דמיא שפ"י שהלילה הוא ג"כ יום,

שבכל כלליות ההשתלשלות דבי"ע החשך קודם לאור: ראה בארוכה לעיל ד"ה יפה שעה א'. שקודם שהבדיל . . . היו האור והחשך מעורבין: ע"פ פרש"י בראשית א. ד. א. יד. ונת' בלקריש חכיה בתלתול. וראה גם לקרי' צו טו, רע"ד. מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ס"ע קעה ואילך. ויעוד. אור וחשך הם בחי' רצו"ש: ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קסד. ח"ב ע' שמו. שטולם הוא מל' העלם: ראה גם לקרי' שלח לו, ד. מאמרי אדה"ז דברים ח"א ע' שג. ח"ג ע' אינט. שהימ תשי"ח ע' 160. שהימ מלוקט ח"ג ע' קכא. לקרי' [חלק ליד] שופטים תשמיז הערה 63. ושי"נ.

וכמ"ש הרמ"ז גבי שבת שליל השבת היא ג"כ כיום יחשב כי לא נאמר ביום השביעי ויהי ערב ויהי בקר, ובכללות השנה הנה ר"ה הוא יום וא"י למעש"ב יום ברוך אדה"ר שהלילה שאחר יום וא"י הוא ליל שני דר"ה אינו נחשב בכלל לילה כי"א יום ראשון הוא יום וא"י למע"ב, וליל ש"ק ויום ש"ק יום שני דר"ה כיומא אריכתא דמי, וכ"ה במד"ר שארז"ל במד"ר בראשית פ"א ר' לוי בשם ר' זעירא אמר ל"ו שעות שמשא אותה האורה (היינו האור של יום ועש"ק) שנים עשר של ערב שבת ושנים עשר של ליל השבת וי"ב של שבת, נמצא פ"י אריכות היום שגם הלילה כיום יאיר, והיינו שהאור שנקרא בשם רצוא מאיר גם בהסתתר של ההעלם שנקרא בשם שוב והיינו להיותם תכופים זל"ו מאד עד שגם הלילה כיום [יאיר].

[והיינו ענין אריכות יום שכולו ארוך פ"י כשהמדה של האהבה היא ברצון שלמעלה מן השכל והטעם הנק' רעותא דלבא היא ארוכה מאד מאד עד שלא יגבילנה השכל לומר מזה הטעם תעמוד ותתעכב האהבה הרבה כי מים רבים לא יכבנה כו' כידוע. והו' כללות ענין המאריך באחד מאריכין ימיו, פ"י שבאה האהבה שלמטה מן השכל שהובדלה עפ"י השכל וכמ"ש ויבדל כו', ברצון הנק' אריך אנפין כידוע והימים שבו נקרא' אורך ימים יום שכולו ארוך ושם הם כלתי התחלקו' והבדלה כלל להקרות אור מובדל מן החשך כו' מאחר שהוא למעלה מן השכל המבדילים כו' וד"ל. וע"י מה יוכל לבא לאהבה רבה כזו היינו ע"י שמאריך באחד דוקא.

וביאור ענין המאריך באחד, יש מתחלה להבין ענין אחד שהוא ענין ו' קצוות עליונים כו', כי הנה ו' קצוות הגשמיים הוא הנקרא מקום שיש בו מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום, והיינו לאדם שהוא בגדר מקום, כי אם יעמוד כאן אינו עומד כאן כו' יהי' לו המזרח לפניו והמערב לאחור ודרום וצפון ימינו ושמאלו כשיעמוד כך וכשיעמוד למערב יהי' בהיפך, אבל לגבי מי שאינו בגדר מקום כלל אין המזרח לו לפניו כו' כי כל המקום אינו אלא מהות דבר שנתפשט ונמשך מאין ליש להיות בו קצוות אלו מזרח ומערב כו', אבל מי שבראו מאין הרי הוא אינו בגדר מקום זה כלל, וא"א להבין זה כ"א עפ"י מה שמצינו בארון בהיכל ק"ק שלא הי' מקום הארון מן המדה הגם

אריכות היום שגם הלילה כיום יאיר: ראה גם לקו"ת במדבר ו' רע"ד, ח, א.
הלילה כיום [יאיר]: ע"כ נרשם בגמ"כ אדמ"ר מה"ש בסי' תרכ"ט. ולשלימות הענין מדיסיס אנו להלן השלמת המאמר מסתי' תקס"ג אשר עליו מיוסד המאמר.
אריכות יום שכולו ארוך: ראה סידור עם דא"ח קסב, סעי' ואל"ר. ח"א תולדות יח, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' יב. אה"ת תצא ע' תתקנז. המשך תרס"ו ע' מו. ובכ"מ.
להבין ענין אחד . . . ו' קצוות: ראה גם ח"א וארא נה, סעי' א"ב.
שלא הי' מקום הארון מן המדה: ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ג ע' שו. פרשיות ח"ב ע' תרמה. ענינים ע' שו. שו"א. אה"ת נשא ע' רנז. סה"מ תר"ה ח"א ע' קט. קט. תרמ"ג סעי' ק"א. לקו"ת ח"א ע' 319 ואילך. ובכ"מ.

שהי' הארון אמתים וחצי ארכו כו' הי' ממנו לכל צד י' אמות כו', והיינו לפי שהי' גילוי אלוקי ד'י הדברות בארון, שהאלוקי הוא למעלה מגדר הגבלת מקום ומדה כו', לכך הי' מקום הארון ג"כ למעלה מגדר מקום ומדה ולא הי' תופס מקום כלל שהרי הי' ממנו לכל צד י' אמות כו'. ומתוך זה יובן למעלה באלוקי חיים כח הפועל אלוקי בנפעלי' שהם בבחי' מקום ו"ק הגשמי' מעלה ומטה כו' אינו בגדר מקום זה כלל ואינו מן המדה להיות העולם מקומו כלל מאחר שברא המקום הזה, וכמ"ש הנה מקום אתי שהוא ית' מקומו של עולם ואין העולם מקומו כו' ולא כמו שהאדם נתפס בבחי' מקום ד' אמותיו, וכמ"ש איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי כו', ועי' הי' עיקר ההוראה בהיכל ק"ק שאין ההיכל ק"ק מקומו לומר שבו ישכון ויתפוס בו הגם שהי' נגלה בו כו' וד"ל. וזהו אחד אליף אלופו של עולם פי' האלוף והאדון השוכן בעולם שהם ו"ק הנברא' מאין ליש הוא החי' והדלי'ת, חי'ת הם הו' רקיעים והארץ שהוא מעלה ומטה בכלל, ואח"כ מתפשטי' הד' סטרי' מזרח ומערב כו', ועל כולם ארז"ל תמליכנה בשמים וארץ וד' רוחות העולם, וענין המלכות היינו ההתבוננות איך שאין העולם מקומו מאחר שהוא אלופו כו' וכנ"ל וד"ל.

וענין המאריך באחד זה היינו להתבונן איך שהתחלקו ו"ק אלו גם בשרשם בבחי' אין הי' עפ"י החכמה שמבדלת לימין ולשמאל כידוע וכמ"ש כולם בחכמה עשית, והיינו בראשית בחוכמתא ברא המעלה ומטה שהם שמים וארץ כו' וחילקם עוד לד' סטרי' יהי אור כו' וכידוע, וזהו עושה בראשית וענין עושה הוא ל' הוה בתמידות כידוע וד"ל. והנה חכמה זו שהמשיכה שרש הו"ק רוחני' ג"כ נמשכה בבחי' א"א כי מה שהחכמה תחלק לימין ושמאל כו' היינו מצד שהיא כבר כלולה מחו"ג שכל לזכות ושכל לחוב כו' כידוע, ואמנם ברצון העליון שלמעלה מן השכל והטעם אין התחלקו' כלל בין שכל לזכות או לחוב מאחר שהוא למעלה לגמרי מן מהות השכל כו' וא"כ אין שרש ומקור עדיין להתחלקו' הו"ק כו', וגם אם יש הו"ק גם ברצון הם באריכות מופלג למעלה מן השכל כנ"ל במדות שברצון כו' וד"ל. וזהו המאריך באחד אריכות דאחד כי למטה מן החכמה אינו אחד באריכות כי כבר הוא מקור למיצר וגבול כו' וד"ל, ומאריכות האחד יבא לאהבה הרבה שלמעלה מן השכל וההתבוננו' כנ"ל, וזהו שמאריכין ימיו, והטעם הוא באמת לפי שקדם ואמר שמע ישראל, ופי' ישראל ידוע להיות כי ישראל עלה במחשבה, והענין הוא מחשבה דא"א דהיינו למעלה

שהוא ית' מקומו של עולם ואין העולם מקומו: ראה אהי' ויצא קעת, א ואילך. ביאהי' להצי' ח"א ע' קג ואילך. סודם תרלי"ה ח"א שם ע' קו ואילך. תרמ"ג שם ע' צא ואילך. ובב"מ. אחד אל"ף . . החי' והדלי'ת: ראה מאמרי אדה"י תקס"ג שם ע' שפח. וש"נ. אין שרש . . להתחלקו' הו"ק . . במדות שברצון: ראה גם תרי"א תולדות יט, סעי' ורע"ד. שמע ישראל . . ישראל עלה במחשבה: ראה לקי'ת בחוקותי מה, איב. מז, א. שהי' טז, ד ואילך. יו, ד.

מן השכל וטעם הגלוי אלא מבחי' העלם התכמה חכים ולא בחכ' ידיעא שהוא בחי' ח"ס כידוע, ולכך ישראל אותיות לי ראש ליבטל המוחי' עליוני' הנק' ראשית כו', והגם שבי' מאמרות נברא העולם והוא הדיבור אבל המח' קדמה להדבור הרבה כי שרש הדבור תלוי בשכל וטעם כי אנא יסד ברתא אבל המחשבה פרשה בחכ' הנ"ל שלמעלה מן השכל, וכענין מאר"ל שתוק כך עלה במחשבה לפני כלומר הגם שאינך משיג הטעם שתוק כי הוא למעלה מן הטעם והשכל לגמרי והוא המחשבה סתימאה הנ"ל וד"ל, והוא בחי' סכמה שברצון העליון כידוע, ומפני ששרש נשמה האלקי' עלתה במח' סתימאה בבחי' אריכות האחד כנ"ל מזה יוכל לבא לבחי' אריכות הימים אהבה רבה הנ"ל שלמעלה מהשכל בלתי התחלקו' עדיין כנ"ל. והו' שמע ישראל דוקא ה' אלקינו פי' אחד באריכות שהוא שרש ישראל הוא ה' אחד הוא הממשיך תכמה להיות שרש להתחלקו' הריק הנק' אחד סתם כנ"ל וד"ל.

וזהו המאריך באחד מאריכי' ימיו, כי רעותא דלבא שלמעלה מן השכל שהוא פנימיות הלב והשכל הוא הממשיך חיצוניו' גילוי המדות בלב אהוי"ר כו', ופי' בכל לבבך ב' לבבות היינו להורות על בחי' פנימי' הלב, ולהיות כי הוא בבחי' רצון שלמעלה מן השכל הנק' אורך ימים כנ"ל והוא בא מסיבת אריכות האחד ברצון העליון שלמעלה מחכ' עילאה דהיינו חכים ולא בתכמה ידיעא כו' הרי עי' השראת רצון העליון ברצון התחתון שלב האדם. וזהו בטל רצונך מפני רצונו ופי' רצונך דוקא שהוא אורך ימים כדי שישירא כך רצון העליון הנק' יום שכולו ארוך כנ"ל וד"ל. וענין ושנותיו הוא להיות כי היום שאינו כלול מערב ובקר אינו יום וכן השנה, אמנם בימים עליונים שברצון הגם שאינם בבחי' התחלקו' לגמרי ולילה כיום יאיר וכחשיכה כאורה קודמי' ההבדלה כנ"ל, עכ"ז נקראי' בשם מדות אך שהן ארוכים מאד כידוע, וגם שם יש בחי' חו"ג ואמנם גם הגבור' ארוכי' כמו אורך היום, והו' שמאריכי' ימיו ושנותיו וד"ל.

ישראל אותיות לי ראש: ראה לקרית שלח מח, כ. דרמ"צ טו, סעי"ב. לקמן ד"ה ולאחותו וד"ה אני לדודי.

ובכ"מ.

שתוק כך עלה במחשבה . . המחשבה סתימאה: ראה ביאורו' מו, א. לקרית שלח שם. ובכ"מ.
שמע ישראל דוקא . . שהוא שרש ישראל . . הוא הממשיך: בסה"מ תקס"ג שם ע' שפט: והו' שמע ישראל אלקינו. היינו בחי' ישראל העליון כמו שעלה במחשבה, ושם הוי' אלקינו בבחי' כניול במציאות, ולכן עי' יוכל להיות המאריך באחד להמשיך יחודו ואחדותו ית' בתחתונים.
בטל רצונך מפני רצונו: ראה לקרית שה"ש כה, ד ואילך. וראה גם אגה"ק ס"א (קטן), א. לקרית במדבר כו, ג. שיתח' ש"פ תו"מ תשמ"ז.

וענין ושנותיו . . כלול מערב ובקר . . בחי' חו"ג: ראה אהיה אמור (כרד ד) ע' אצט: המאריך באחד מאריכי' לו ימיו ושנותיו, ופי' אדמי' נ"ע ע"ד חסידות ימיו הוא אהבה ושנותיו הוא יראה שמשפיעים בו דור עילאיו. ע"ש.

קידם: בסה"מ תקס"ג שם (ע' שצ): כמו קודם ויבדל אלקים גו'.

שם יש בחי' חו"ג ואמנם גם הגבור' ארוכי' בסה"מ תקס"ג שם (ע' שצ) נוסף: דגבורה שבדיא נק' וחד

ובזה יובן ענין ויחד לבנינו לאהבה וכו', פי' ויחד שיכוונו ויתאחדו האהבה שמלמטה למעלה עם האהבה שמלמעלה"ט דהיינו כמו שהאהבה עליונה הנק' אורך ימים כנ"ל הוא למעלה מחכ' עליונה כידוע, כמור"כ תהי' האהבה תחתונה מכנס"י למעלה מן השכל והטעם היינו בכל מאדך כנ"ל שהוא ענין מאריכין ימיו כנ"ל, וזהו ויחד לבנינו לאהבה עליונה שלמעלה מן החכ' שתתאחד גם היא עמה להיות ג"כ למעלה מן השכל וכו', וכענין יוחל לבנינו ליראתיך דפרש"י שהוא הכנת הלב שיהי' מוכן לקבל היראה עליונה וכו' וכמור"כ ענין יהי חסדך עלינו כאשר יחלנו לך כמ"ש במ"א וד"ל.

בס"ד. ש"פ תזומ"צ, ת"ט.

קנה

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, הנה מבואר בזה ע"פ אדם כי יהי בעור בשרו כו' דכמה שמות יש שנקרא בהן האדם כמו אנוש איש ואדם, ועילא מכולהון אדם שהוא בחי' שלימות כללא דדכר ונוק' כמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם ויברך אותם, ולית ברכתא שרי' באתר רקניא כ"א באתר שלים הוא בחי' אדם כללא דדכר ונוק' כו'. והנה למטה מכולן הוא בחי' אנוש כמ"ש מה אנוש כי תזכרנו, שאמרו זה המלאכים בשעת מ"ת מה אנוש כי תזכרנו ליתן להם התורה (והגם כי נאמר ג"כ ובן אדם כי תפקדנו ע' בתוס' בע"ז ד"ג ע"א ד"ה כהנים ולוים וישראלים שמחלק ר"ת בין מ"ש אדם לבני האדם, שבני האדם פי' בני אדה"ר ולכן קאי על העכו"ם ג"כ, וע' בתוס' קציר רק חסד נק' חד אריך שהגבורה מקצר ההשפעה להיות בצמצום כו'. אבל שם במדות שלמעלה מהשכל כו' לילה כיום יאיר, איך גם הגבורה אינו בבחי' חד קציר, וזהו יום שכולו אריך.

ובזה יובן . . . ויחד לבנינו לאהבה: ראה גם תרי"א בראשית ז, ב. לקרית בלע סו, סע"ג. שמע"צ צג, ב. אודות סידור סיע קס וסיע קסג.

וכענין יוחל לבנינו ליראתיך . . . דפרש"י . . . מוכן לקבל היראה: בכרית סז, כ כתפלת ר' אלעזר: ונשכים ונמצא יחול לבבנו ליראה את שמך. ובפרש"י: שלא יתגבר עלינו יצהיר בהרתור הלילה לסור מאחריך ביום אלא כשנשכים בכל בוקר נמצא לבבנו מייחל לך.

יהי חסדך . . . כאשר יחלנו לך כמ"ש במ"א: ראה סידור עם דאית קסט, ג. אמיב שער הציצית פ"ב (ב). א). שער התפילין פל"א (קב, א). ובכ"מ.

ואיש כי ימרט: הוא דיה זה שבאה"ת תוריע (כרך ד') ע' אימת, וכאן בתוספת הגהות. ובארוכה ותוס' ביאור דיה זה בסה"מ עטרי"ת ע' שלג ואילך. וראה גם סה"מ תרפ"ב ע' נגינ' וראה עוד בהמצויין להלן ללקרית שהש"ש כד, ד וביארה"ז סט, ב].

דכמה שמות יש שנקרא בהן האדם: ראה בכ"ז לקרית שה"ש כה, א [המצויין להלן בפנים]. וראה גם אודות תוריע (כרך ב) ע' תקטז"ז. סה"מ תרל"ה ח"א ע' קצ ואילך. ובכ"מ.

בב"ק דל"ח ע"א ד"ה אלא האדם, וכתוב אנוש כחציר ימיו, כי אנוש הוא לשון חלישות כמ"ש (ירמ' י"ז) עקוב הלב מכל ואנוש הוא, משא"כ איש הוא לשון התגברות כמ"ש רז"ל ע"פ אשרי איש ירא כו' כשהוא איש כו' האיש דרכו לכבוש כו', גם איש הוא לשון שררה כמו איש הר הבית כו'.

ופי' עקוב הלב מכל, כי הגה כנס"י נק' לבי כמ"ש לבבתי אחותי כלה, והיינו דכמו הלב הוא כלי קיבול לרוח החיים שעיקר משכנו הוא בלב ולכן הלב דופק תמיד כי החיות הוא בבחי' רצוא ושוב, והיינו כי גשמיות ורוחניות הם רחוקים זמ"ז בערך לכן א"א להתיישב כ"א בדרך דפיקא שה"ע רצו"ש משא"כ שאר כל האברים הם נחים, והו"מ מ"ש יוצר רוח האדם בקרבו (זכרי' ס"י י"ב) פי' קרב הוא לשון תוך ואמצעות כל הגוף שהוא בחי' הלב שהוא באמצע כל הגוף שבה הוא עיקר בחי' רוח האדם, וכמו שהלב הוא הכלי לרוח החיים כך כנסת ישראל נקראת כן לשון כנסת ע"ש היותה בחי' כלי קיבול לגילוי האור וחיות הנמשך מבחי' ישראל דלעילא שהוא בחי' על הכסא דמות כמראה אדם כו' שהוא בחי' שם הוי' שנקרא ישראל ע"ש כי שרית עם אלקים שהוא למעלה מבחי' שם אלקים, וההשפעה וההמשכה מבחי' שם הוי' נקלט ונמשך בכנס"י שהוא בחי' כלי קיבול לאור וגילוי זה.

והנה בחי' זו יש בכל נשמה מישראל והוא בחי' נקודת פנימיות הלב שבכל א' יש נקודה זו להיות כלתה נפשו לה' ולכן נק' כנס"י כלה כו' וזהו לבבתי אחותי כלה, אלא שבחי' זו אין הגילוי שוה בכל א' והיינו כי מפני שמלביש שכלו ומחדו"מ בצרכי עוה"ז ממילא אין בחי' נקודה זו בגילוי מחמת העדר הכלים וגם מפני הסתר חומר הגוף ונה"ב שמסתירים ומעלימים על בחי' הנשמה כנוודע, והעיקר מפני שהלביש ג"כ פנימיות הלב בעניני עוה"ז (וכמבואר באגה"ק ד"ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה) ולכן השבטים בחרו להיות רועי צאן בכדי שלא יבלבל להם ענין עסקם בעוה"ז בכדי שיוכלו להיות מרכבה, משא"כ יוסף שה' נשמה דאצי' בעת שה' משנה למלך במצרים בעת מעשה ה' מרכבה ג"כ ולא בלבד לו כלל מה שבגשמיות ה' מלך במצרים ועל פיו הנהיג כל אמצ' ונמצא כי יש נשמות גבוהות שעניני העוה"ז אינם מבלבלים אותן. ועד"ז י"ל גם בנשמות דבי"ע זרע בהמה ג"כ אין כולם שוה שיש שאינם מבלבלים אותו עניני עוה"ז שהגם שעוסק בעניני עוה"ז מ"מ הוא

קנו

כלתה נפשו לה' ולכן נק' כנס"י כלה: ראה לקו"ת במדבר ת, א. ועוד.

וזהו לבבתי אחותי כלה: בד"ה זה באוה"ת נוסף כאן: ובחי' זו הוא רעו"ת דליבא שלמעלה אפי' מהשכל, ואצ"ל מבחי' מחדו"מ לבושי הנפש, כי זהו עיקר מהות הנשמה, והשכל הוא רק כלי להנפש, ומחדו"מ הם לבושים כמ"ש במ"א.

השבטים בחרו להיות רועי צאן... משא"כ יוסף: ראה גם תר"ח ויחי קא, ד ואילך. אוה"ת וישב (כרך ה) תתקס"ב. כ. ד"ה ולא זכר תר"ג: סה"מ עור"ת ע' קב ואילך. תרפ"ח ע' כג ואילך. ד"ה ומקנה רב תשי"ב לקו"ש חכ"ה ס"ע 196 ואילך. ועוד. לקמן ד"ה ומקנה רב.

קובע עתים לתורה, ויש מי שעניני עוה"ז מבלבלים אותו כ"כ עד שאינו יכול לפנות את עצמו כלל, וע"ז נאמר עקוב הלב מכל שהוא בחי' עיוות ועיקום שהעוה דרכו להלביש ולהכניס פנימיות לבו בדברים אשר לא לה' המה, ועי"ז ואנוש הוא לשון חלישות וכמ"ש כשל בעוני כחי, שמחמת זה נחלש כח הנפש עד שאין יכולה להתגבר על הגוף להוציא ממסגר אסיר להיות כלתה נפשו לה.

והעצה לזה הוא כמ"ש ולחם לבב אנוש יסעד, לחם הוא בחי' תורה שהוא רצון העליון ועי"ז נותן כח בלבב אנוש וחלוש לעורר בו גילוי בחי' רעותא דלבא ע"י גילוי רצון העליון בנפשו וכו' ועי"ז יתעלה מבחי' אנוש וחלוש להיות בחי' איש שהוא בחי' גבור להתגבר על יצרו. וזהו מה שארז"ל בסוכה דנ"ב ב' אם פגע כך מנוול זה פ"י היצה"ר משכהו לבהמ"ה, אם אכן הוא נימוח פ"י שאפי' אם לבו כלב האבן שנטמטם כאבן ע"י שהוא תמיד נמשך אחר תאוות לבו והלביש גם פנימיות לבו להיות משוקע תמיד בעניני העוה"ז למלאות תאוותו, מ"מ אם אכן הוא נמוח שיש בכח התורה להמיתו כי התורה נק' עוז ותושי' שהיא נותנת כח ועוז לנה"א ומתשתת כח הנה"ב, וע' בלק"ת בד"ה האזינו השמים השלישי ס"ה, ומענין עוז ותושי' בת"א ד"ה בחדש השלישי לצאת בני"א מאמ"צ. ועד"ז יובן ענין הלחם דתורה שהוא לבב אנוש יסעד, וגם איש הוא אש יו"ד, פ"י יו"ד הוא בחי' ח"ע ורצון העליון שהוא קוצו של יו"ד שהוא רצונו וחכמתו שבתורה, וע"ז נאמר פותח את ידך פתיחו דיוד"ן ומשביע לכל חי מבחי' רצון העליון שיהי' לו רעותא דלבא והוא בחי' אש הנמשך מבחי' היו"ד, וזהו איש אש יו"ד וכו', וכתיב כאיש גבורתו גבורת הלב שהוא ההיפך מבחי' עקוב הלב ואנוש כנ"ל וכ"ז ע"י לחם התורה כנ"ל, וע' באריכות בלק"ת ע"פ צאינה וראינה כו' השני בדרוש השייך למתן תורה.

קנז

וכמו"כ יובן למעלה ענין ההפרש בין בחי' אנוש לבחי' איש, דהנה כתיב ה' איש מלחמה, כי כאמת מצד מהו"ע הוא למעלה מבחי' חכמה ומדות שהם בחי' אדם ואיש, כי לאו מכל אינון מדות איהו כלל רק שמתלבש בבחי' מדות אלו ונק' כמראה אדם או בחי' איש, ושם אדם הוא רק אדמה לעליון בדרך דמיון לבד, ונקרא בשמות אלו אדם ואיש כדי להשפיע עי"ז

והעצה לזה: בהבא להלן ראה לק"ת שה"ש שם כה. כ.

בלק"ת בד"ה האזינו . . ס"ה: דף עה. ד.

בחי' ד"ה בחדש השלישי: דף סו. ב.

איש הוא אש יו"ד: ראה לק"ת שלח מד. ד. ובאריכות לעיל ד"ה החדש הזה.

בלק"ת ע"פ צאינה וראינה כו' השני בדרוש השייך למ"ת: שה"ש כד, ד ואילך [והוא מתגה"ש תקס"ו –

ראה סה"מ תקס"ו ע' קע].

דהנה כתיב ה' איש מלחמה: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה ביאורו"י להצ"צ ח"א ע' שט.

לכנסם¹ שיהיו יכולים לקבל האור והגילוי ע"י מדת החסד כו', ודרך כלל הן זו מדות וג' שכלים כו', ולהיות התלבשות אור א"ס בחכמה ומדות הוא ע"י צמצומים גדולים, וזהו שאמר הכתוב ה' איש מלחמה פ' שכדי להיות התלבשות שם הוי' בבחי' ומדריגת איש הוא ע"י מלחמה שהע' בחי' גבורות וצמצומים, אך המדות האלו הם ג"כ עדיין בחי' א"ס וכמ"ש ולגדולתו אין חקר, שגם מדת הגדולה היא ג"כ אין חקר כו', ובכדי שיהי' התהוות בעלי גבול מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו' הוא עוד ע"י צמצום ההשפעה מהמדות עליונות ונקרא אנוש שהוא בחי' התלבשות במט"ט שר העולם היינו בחי' ו"ק דיצ' כו' שאינן ערוך למדות דאצי' הנקרא איש ולכן נקרא אנוש כמ"ש בוח"ג פ' פנחס דר"י סע"א אנוש דא רזא דההוא נער, ונקרא אנוש ל' חלוש וגם ל' קטנות כמ"ש במ"א בענין כרוב כרביא אדם הקטן בחי' אנפי זוטרי כו', ונקרא נער כמ"ש נער הייתי גם זקנתי שר העולם אמרו שנקרא נער להיותו בחי' קטנות וצמצום (ויש עוד שם שהוא גבר והיינו בחי' ממוצע בין בחי' אנוש וחלוש בבחי' איש וגבור שלהתעורר משינתו הוא ע"י המשכה עליונה מבחי' גבריאל והוא התעוררות חצות לילה קרא הגבר וכמ"ש במ"א ע"פ הנותן לשכוי בינה, וע' מזה בד"ה מהיכן זכו ישראל לק"ש (ד"ז) ובד"ה מי כמוכה (ד"ט)).

ב) והנה בבחי' איש כתיב ואיש כי ימרט ראשו, דהיינו דאע"פ שבחי' איש גדלה וגבהה מדרגתו מבחי' אנוש שהוא בחי' עקוב הלב מכל ואנוש הוא שהמדות שבלב הם בבחי' חלישות מאד כנ"ל, משא"כ בחי' איש הוא גבור מלחמה לאכפאי לסט"א והוא בחי' תיקון המדות שבלב שלא להיות בחי' עקוב הלב כו', עכ"ז צריך עדיין תיקון ושלימות עוד שיתעלה להיות בבחי' ומדרגת אדם שהוא למעלה מבחי' איש, והיינו ע"י שמתחלה כי ימרט ראשו (שהראש הוא משכן וכלי לבחי' המוחין ובחי' איש הוא שלימות המדות שבלב ע"י בחי' מוחין דיניקה, אבל צריך עדיין תיקון להמשכת מוחין דגדלות והיינו ע"י כי ימרט ראשו), והוא מ"ש בזהר פ' ויחי דף רי"ז ע"א עד לא מריט דא רישי' דמרי' ועד לא גליש למטרוניחא וע"ש במק"מ, וע"ז נאמר בשיר השירים שערך כעדר העזים שגלשו מהר הגלעד. וביאור הענין עפ"מ"ש במ"א בביאור מארז"ל (כפ' חז"ה) דר' בנאה הוה מציין מערתא כו' ואשכחי' לאברהם

קנח

כמש' במ"א בענין כרוב כרביא: ראה ת"א תרומה עט, ד. פא, א. אוה"ת תרומה ע' איתמט ואילך. ביאורו להצ"צ ח"א ע' קבו ואילך.

במ"א ע"פ הנותן לשכוי בינה: ס' מאמרי אדה"ת תקס"ב ח"ב ע' שצד ואילך. אוה"ת מסעי ע' אישצד ואילך.

בד"ה מהיכן זכו ישראל לקדש (ד"ז): סה"מ תרכ"ז ע' שס.

והנה בבחי' איש: בהבא להלן עד סוף הפרק ראה ביאורו להצ"צ ח"ב ע' תתקו.

במ"א בביאור מארז"ל... דר' בנאה: סה"מ תקע"א [נמצא בדפוס]. אוה"ת חיי שרה קט, ב ואילך. תמב, א ואילך. — ובהבא להלן ראה שם קבב, א ואילך. תמו, א ואילך.

ספר תרכ"ט

קצה

דהוה גאני כנפני דשרה ומעינא לי' ברישי, דהוא תמוה, והענין שיש ב' מיני השפעות, הא' המשכה בסדר השתלשלות כמו המשכה מהראש ומוחין שנמשך חיות בידיים וכח המעשה, והב' המשכה בדילוג הערך כמו המשכת השערות מהמוח, שבהשערות נמשך איזה יניקה מהמוח אבל הוא רק מותרי מוחין ולכן יוכל לגזוז השערות ולהפרידן ולא ירגיש כאב כלל מחמת שהחיות ויניקה שבהן אין לו ערך לעצמיות המוח, ולא כמו החיות הנמשך מהמוח ביד שהוא המשכה מעצמות החיות ולא בחי' מותרות כבשערות. והנמשל הוא כי אברהם הוא בחי' חסד עליון, והנה ההמשכה מבחי' חסד לנשי' הוא בבחי' קירוב דהיינו השפעה מבחי' מהות ועצמות החסד וכמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' והוא כמשל המשכה והתקשרות מהמוח עם הידים ושאר האברים וכדכתיב בנים אתם לה' ברא כרעא דאבוהי כרעא ממש שהרגל יש לו התקשרות ממש עם הראש, משא"כ ההשפעה הנמשכת מבחי' אברהם וחסד עליון להיות בחי' והנפש אשר עשו בחרן הוא בדילוג הערך בבחי' שערות לבד, ולכן אמרו דהוה מעיינא לי' ברישי' כי בבחי' שערות יוכל להתדבק הפסולת וכמארז"ל שסורו רע ולכן צריך שם בירור ותיקון להפריד הפסולת.

וזהו ג"כ ענין ואיש כי ימרט ראשו, כי בחי' איש למעלה הוא בחי' המדות עליונות חסד וגבורה כו', שמהן נמשך ההשפעה וחיות לעולמות יום ראשון בחי' חסד, יום ב' גבורה יום ג' רחמים כו', ויש בחי' ההשפעה שנמשכת בבחי' קירוב מצעם המדות, אך יש ההשפעה הנמשכת בבחי' דילוג והוא בחי' שערות דהאי איש שמבואר כוזהר שמבחי' זו הוא הסתעפות הדינים, דהיינו שהמלאכים שהם שלוחי הדין וגבורות קשות יניקתם הוא מבחי' שערות הנ"ל, כי באור פני מלך חיים כתיב, ולא שייך תהוות גבורות קשות רק ע"י המשכה שבדילוג הערך בבחי' שערות לבד (והא דקשה לכאורה איך יתכן שהמדות יהיו מתוקנים ומהמוחין יהי' יניקה לחיצונים יובן ע"ד מ"ש במ"א בענין קפידא וכעס שהקפידא שהיא במח' היא בקל לבוא יותר ויותר מהכעס שהוא מדה שבלב כו', ולכן לאה דינא קשיא ורחל דינא רפיא), וזהו ענין דגליש למטרוניא כדי להעביר הדינים הנמשכים מבחי' שערות דהאי איש שלא יומשך יניקה לשלוחי הדין כו'. והנה כמ"כ יובן בחי' זו למטה בעבודה שבחי' מותרי מוחין הוא ההתחכמות היתירה במילי דעלמא שהוא דילוג הערך לגבי הנשמה, וכמ"ש במ"א שעי' נאמר ביפ"ת וגלחה את ראשה כו' להעביר מותרי

קנט

המשכת השערות מהמוח . . מותרי מוחין: ראה לקיטא אמור לא, ד ואילך. תצא לו, ג. לו, ב. ביאהו"ז להציץ ח"א ס"ע שלב ואילך. ובכ"פ.

מ"ש במ"א בענין קפידא וכעס: ביאהו"ז להציץ ע' תצא ואילך. ועוד.
וכמ"ש במ"א שעי' נאמר ביפ"ת וגלחה את ראשה: לקיטא תצא לו, ג. לו, ב. ס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתכח ועי' תחלו ואילך. דרמ"צ קד, ב ואילך.

מוחין כי לא לחכמים לחם, רק יגיע כפיך כי תאכל כתיב יגיע כפיך דוקא ולא לייגע השכל, אך כי ימרט ראשו הוא עקירת בחי' זו לגמרי שלא יזכר ולא יפקד והוא בחי' אתהפכא ממש משא"כ וגלגלה כו' שעכ"ז נשארו המותרות בעיקרם רק שלא יגדלו ויצמחו זהו בחי' אתכפיא, וגם עמ"ש בלקית בשה"ש בדיה הסבי עינייך בפסוק שגלשו מהר כו' שבהעמיק מחשבתו בדברים תחתונים גם בתומצ"צ צ"ל בחי' זו שלא ישר חיו בלי כוונת הלב כו', ועי"ז קרת הוא טהור הוא, הוא ע"ד מ"ש בלויים לשון טהרה וטהרה אותם והיינו ע"י והעבירו תער על כל בשרם כו' כי הנה בחי' לויים הוא כמ"ש ועבד הלוי הוא כמ"ש במ"א.

ג) והנה טהרה מביאה לידי קדושה ובכהנים דכתיב ל' קדושה קדושים יהיו כתיב לא יגלחו כי קדושה הוא כד תלי שער, והיינו שכשהמשכה ממקום עליון ביותר אזי ההמשכה דוקא ע"י שערות וכמו יג"מ הרחמים שהו בחי' שערות וכו' לפי שהן המשכות מבחי' שלמעלה מההשתלשלות שצ"ל ע"י שערות שאל"כ ע"פ עילה ועלול לא היו יכולים לקבל וכו', משא"כ מבחי' שלמטה כשנמשך דרך בחי' שערות יוכל להיות יניקת החיצונים כנ"ל, וכנודע משל לזה מענין שיחת חולין של ת"ח דוקא, משא"כ השיחה של שארי אנשים הם דברי הבאי כו' וכן משלי שלמה כו', להיות כי בשלמה כתיב ויחכם מכל האדם לכן גם המשלים שלו הם חכמה עמוקה ונפלאה, ולכן ארזיל משמת ר"מ בטלו מושלי משלים, והיינו כי ר"מ הי' מבחי' מקור האור שלכן נק' מאיר ל' מאור הי' יכול להמשיל משלים כו', וזהו ענין שהלכות דתושבע"פ נק' בשם שערות כו' כמ"ש סלסלה ותרוממך, לפי שההמשכה היא מרצונו וחכמתו ית' שלמעלה מעלה מהשתלשלות כו' לכן א"א כי"א דרך שערות ולא בבחי' ערע כו', וכענין אבא יונק ממולא כו'.

והנה ספירת העומר וספרתם ל' זיכוך ובהירות להיות בבחי' טהור הוא, שז"ע כי ימרט ראשו, כי בשעת יצ"מ הי' כי ברח העם ופי' בסש"ב

יגיע כפיך דוקא ולא לייגע השכל: ראה גם לקיטת שלח מב, רע"ד. חוקת סו, ג. סה"מ חקסי"ח ע' קע.
דיה ויקהל משה תשי"ב. לקיטת ח"א ע' 188 ואילך. סה"מ מלוטט ח"א ע' רעג.
בלקית בשח"ש בדיה הסבי עינייך: דף לו, ג.
שלא ישר חיו בלי זונת הלב: בשולי הגליון גרשם בגוכי"ק: **אחר כוונת הלב הן הדברים דבור ל' הנהגת מל' ידבר עמים.**
שכשהמשכה ממקום עליון ביותר . . . ע"י שערות: ראה לקיטת אמור לא, ד ואילך. ביאוריו להצ"צ ע' של.
וכנודע משל לזה מענין שיחת חולין של ת"ח: ראה לקיטת תצא לו, ב. נצבים נב, ב. דרמ"צ קה, א.
סה"מ תרפ"ט ע' 82.
וספרתם ל' זיכוך ובהירות: ראה לקיטת אמור לה, ב. אוה"ת חיי שרה ק, ב. ביאוריו להצ"צ ע' ע. ועוד.
ופי' בסשי"ב: פלי"א (מ, ב).

קט

שז"ע אתכפיא שברחו מהרע והיינו שהגם שהי' הרע אצלם בשלימות מ"מ ברחו ממנו והיו בבחי' אתכפיא, וזהו כמ"ש וגלחה את ראשה שה"ע אתכפיא כי הגילוח הוא להעביר השערות, אבל עיקר השערות נשארים במקום גידולן שזהו כמשל אתכפיא עדיין, אבל ע"י ספה"ע בררו המדות להיות בבחי' איש הוא תיקון המדות בבחי' אתכפיא שז"ע כי ימרט ראשו טהור הוא כו' (אלא שאין מגלחין עד ערב שבועות שא"א להעביר המותרות עד שמתחלה יתבררו ויתפרדו להיות בפני עצמו כו', ויש מגלחין בל"ג בעומר י"ל דהיינו ענין שגלשו מהר הגלעד גל הוא ל"ג בעומר כמ"ש בסידור ע"פ עד הגל, מיהו ע"פ הקבלה אין לגלח עד ערב שבועות כו' ונ"ל משום דהוד שבהוד זהו בחי' ג"ל הנה זהו כשמונין הו' מדות כל א' כלולה מזו' אז הוד שבהוד הוא בחי' ל"ג, משא"כ כשמונין הנשיב ה"ח וה"ג וכל א' כלול מה' אז הוד שבהוד הוא בחג השבועות כו'), ואח"כ מתן תורה הוא התגלות בחי' קדושה כנ"ל, וכמארז"ל במ"ת נדמה להם כזקן כו'. והנה פ"י ותרוממך הוא ע"ד מ"ש ואנשי קדש תהיון לי שבחי' קדוש קדש ו' הנה ה' הוא המשכת בחי' שערות, אך קדש עליון הוא המקור שממנו נמשכים והוא בחי' רצונו וחכמתו כו' קרקפתא דתפילין ומוחא וכו', וע"י סלסלה דשערות והלכות דתושבע"פ יהי' בחי' ותרוממך לבחי' קדש כנ"ל וכמ"ש במ"א ע"פ סמכוני באשיות כו'. נמצא סדר הדברים תחלה כשהוא בחי' אנוש צריך לבוא לעורר עצמו להיות בחי' גבר כו', ובעבודה ד"ע תיקון חצות כו', ואח"כ יבוא לבחי' איש אש יו"ד בחי' רצוא ושוב, ובהעמיק מחשבתו בדברים תחתונים צ"ל כי ימרט כו' ואז נקרא טהור הוא, ואח"כ יעלה ויגיע לבחי' אדם בחי' עסק התורה שהוא בחי' קדושה דתלי שערא מבחי' שער רישי' כעמר נקא וע"ז נאמר סלסלה ותרוממך כו'.

במש בסידור ע"פ עד הגל: שו, ג ואילך.

וניל משום דהוד שבהוד: ראה בארוכה אהיה ויקרא (כר ד') ע' איקט.

קדוש קדש ו' . . אך קדש עליון הוא המקור: ראה לקרי' בהעלותך ל, סעי'ג. נציבים נ, ב. שהי' כא, ב.

לו, ד. ובכ"מ.

ובכ"מ במ"א ע"פ סמכוני באשיות: אהיה שהי' ס"ע רכז ואילך.

דבר אל כל עדת בני ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני, וצ"ל הטעם שאמר קדושים תהיו מפני כי קדוש אני מהו דמיון הערך בין קדוש אני למה שאמר קדושים תהיו. הנה כתיב והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, וארז"ל בכ"ב דע"ה ע"ב אר"א עתידין צדיקים שיאמרו לפניו קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה, ובס' כלי פז ע"פ זה הקשה בשם הרמ"ק איך שייר שיאמרו קדוש לפני הצדיקים כדרך שאומרים לפני הקב"ה. אך הנה יובן זה בהקדם ביאור ענין קדושים תהיו, הנה במד"ר ע"פ קדושים תהיו א"ר אבין משל למלך שעשו לו בני המדינה ג' עטרות מה עשה המלך נטל עטרה א' ונתן בראשו ושנים בראש בניו כו' יעו"ש, כך כתיב כי קדוש אני שנטל לעצמו פ"א קדוש, ושנים נתן בראש בניו שנאמר קדושים תהיו וכתיב והתקדשתם והייתם קדושים, הרי ב"פ קדוש שנתן לבניו. ולהריון זה צ"ל מה שחשיב בכ"מ שלשה דוקא כמו ג"פ קדוש וג' אבות וג' ידרגו: בישראל כהנים לויים וישראלים, ויעקב וישראל וישורון, וגם התורה היא בחי אוריין תליתא, וכאן חשיב ג"כ ג"פ קדוש. הנה ארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, שעל ג' דברים אלו הוא קיום ועמידת העולם.

ויובן זה בהקדם ענין ירידת הנשמה בגוף שהיא ירידה צורך עלי, וצ"ל מהו ענין הירידה הלא הנשמה כמו שהיתה למעלה קודם התלבשותה בגוף ונה"ב, הנה כתיב חי ה' אשר עמדתי לפניו שהי' למעלה מבחי עמידה וביטול לאלקות והיא מבחי טהורה היא כמ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא, ולמה היתה כזאת מלפניו שתרד בגוף ותתלבש בגוף ונה"ב, אך הענין הוא

דבר . . . קדושים: הוא ד"ה והתקדשתם והייתם קדושים תרכיז פ"ב ואילך (סה"מ תרכ"ז ע' פ). עם הגהות ותיקונים אחדים. ומיוסד על ד"ה קדושים תהיו: בסה"מ תקס"ב ח"א ע' קעד. ח"ב ע' תכ. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תקלג וע' תקפב. אזה"ת ויקרא כרך ד ע' אינח. דרך מצותיך קנ"ג. ב. וראה בשינויים ותוס' הגהות ד"ה קדושים תהיו: בסה"מ תרנ"ד ע' רמה. תרנ"ו ע' שלו. עטרת ע' שפו. תרפ"ג ע' רכא. ובדיה צאינה וראינה: בסה"מ תר"ן ע' שנא"ג. עזרת ע' רג ואילך. רטו ואילך. רכא ואילך. תרח"צ ע' רמב. תשי"ח ע' 201. ובדיה כתר יתנו לך – תרמ"א (לא נדפס לע"ע). ד"ה יפה שעה, רשפי' רשפי' אש, ז' דברים נבראו – בסה"מ תרצ"ו ע' 229. ד"ה ומעין – בסה"מ תשי"ז ע' 64. ד"ה פדה בשלום בסה"מ תשי"ט ע' 185. ובס' כלי פז . . . הקשה בשם הרמ"ק: הובא באזה"ת קדושים שם ע' אינח, וכתב דמה שתירץ ע"ז בכלי פז זהו דחוק גדול. ע"ש. וז' אשור עמדתו לפניו: אשר אני עומד לא כתיב, אלא אשר עמדתו (וח"ג סח, ב) [סה"מ תשי"ח שם ע' 210 בהערה].

דהנה הירידה היא צורך עלי, ועלי זו הוא ע"ד שארז"ל מקום שבע"ת עומדין צדיג אין יכולים לעמוד שם, כי הנשמה קודם התלבשותה בגוף היתה בבחי' צדיקים, כי ענין הצדיקים הוא שלא חטאו, וכמ"כ הנשמה קודם התלבשותה בגוף היתה בלא חטא ועון, וד"ע טהורה היא בלי חטא ועון, אך אחר ירידתה בגוף היא נעשית במדרגת בע"ת, כי התשובה אינה מעבירות דוקא כו', כ"א כמ"ש והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, וזהו ענין העלי' שאחר הירידה שע"י ירידתה בגוף ונה"ב עי"ז היא מתעלית בעילוי מכמו שהיתה קודם ירידתה. וביאור ענין ירידת הנשמה בגוף וענין עלייתה, הנה איתא בזהר שהמלאכים נקראים בשם נוני ימא, והיינו כמו שהדגים שבים הם מובלעים בים כך הנה המלאכים ההם הם תמיד בבחי' ביטול בתוך הים, וכך הנה יש נשמות שהם ג"כ בטלים בים והיינו הנשמה קודם התלבשותה בגוף היא עומדת בבחי' ביטול שזהו מ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו וכמ"כ המלאכים נקראים ג"כ עומדים כמ"ש שרפים עומדים שהנשמות קודם התלבשותם בגוף והמלאכים בבחי' זו הם במדרגה אחת שעומדים בבחי' ביטול, וזהו בחי' ים, ובחי' יבשה היא בחי' ארץ נפרדים וזהו הירידה מבחי' ים לבחי' יבשה ארץ נפרדים.

קסב

וביאור ענין ים ויבשה הנה כתיב לרוקע הארץ על המים, פ"י כי הנה מתחלת הבריאה היו המים מקיפים את הארץ והארץ הי' מוקף מהמים מכל צד, ועל המים הי' בחי' הרוח כמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים, והיינו כי יש ד' יסודות ארמ"ע וכל היסוד שהוא גשמי וכבד יותר הוא הי' למטה ביותר והיסוד הרוחני ממנו שוכן עליו, ולכן יסוד העפר שהוא גשמי וכבד יותר מכל הד' יסודות לכן הי' למטה יותר מכל הד' יסודות, ויסוד המים שהוא רוחני וקל יותר מיסוד העפר הי' מקיף את העפר, והרוח שהוא רוחני יותר מיסוד המים הוא שוכן על יסוד המים וכמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים, וזהו מצד טבע הבריאה, ואח"כ גזר שיקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה דוקא שהמים לא יחופו על העפר כ"א המים יסתלקו למקום אחד, וזהו לרוקע הארץ על המים שיהי' הארץ על המים דוקא, כי עיקר המכוון הוא בשביל בריאת האדם וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי,

מקום שבע"ת עומדים צדיג אין יכולים לעמוד שם: ראה הערת כ"ק אדמ"ר שלישיא בטה"מ תשי"ט שם (ע' 4-183) השק"ט ע"ד הדיעות וההלכה בזה.
התשובה אינה מעבירות דוקא: ראה לק"ת דרושים לרי"ה ס, ד. וראה גם שם בלק עד, א. האוינו ע"א, ג. סה"מ תרצ"ו ע' 235, ושיג. וראה גם לעיל סדיה שה תמים.
שהמלאכים נקראים בשם נוני ימא: ראה וחי' מח, ב ובמק"מ שם. לק"ת צו ת, ג. שמיני יח, א ואילך (ע"פ הערה בטה"מ תשי"ט שם).

ד' יסודות ארמ"ע: בהערה בטה"מ תשי"ט שם (ע' 204) מצ"ל: ע"ד ד' יסודות: במדרש רבה פ"ד, יב. וחי' כג, כ. רנד, ב. וחי' רכה, א. זהר חדש בראשית ספ"ה. ברמב"ם הל' יסודות ספ"ג ורפ"ד. ועוד. ע"כ. וראה בארוכה ד"ה מי מנה וד"ה לרוקע הארץ תרל"ג. וראה גם לעיל ד"ה זאת חוקת הא'. וד"ה מי מכונה לקמן ד"ה זאת חוקת הב'.

וכריאת האדם א"א כ"א בארץ דוקא ולא בים כו' ולכן כתיב יורדי הים, שעכשיו לאחר הגזירה כשצריכין להלוך על הים נקרא ירידה כי העפר הוא למעלה מבחי' הים, וזהו ע"פ פשוט.

ולהבין זה בלשון החסידות, הנה מי הים הם מלוחים בטבע שא"א לשתות אותם מחמת שהם מלוחים, והנה המים אלו שבים גופא כאשר בוקעים את עפר הארץ ויוצאין אזי הם מים חיים שאז הם מתוקים וערבים לשתות, הרי שמי הים גופא כשבוקעים את עפר הארץ נעשו מים חיים כו'. כך הנה הנשמה כמו שהיתה למעלה היתה בבחי' ים שהמים הם מלוחים ובירידתה לגוף שנמשל לארץ אזי נעשה ע"י בשם מים חיים כו'. ולפי' הנה מים מלוחים הם חסרון כו'. אך כאמת הנה מי הים שהם מים מלוחים הם ג"כ מדרגה גבוהה כל קרבנך תקריב מלח, ובאהרן כתיב ברית מלח עולם כו', שענין המלח הוא שנותן טעם בדבר הנמלח בו, וכמו כאשר מולחים בשר הנה ראשית פעולתו שמוציא את הדם שהוא בחי' פסולת, ואח"כ נותן טעם בהבשר שבלא מלח א"א לאכול וכמ"ש היאכל תפל מבלי מלח שהמלח משלים הדבר ומקיימו, כך הנה יובן למעלה ששרש המלח הוא מבחי' טעמים שהוא גבוה מאד, וז"ש מלח ברית אלקיך שהמלח הוא ברית המקשר ומחבר והיינו שמחבר בחי' שם הוי' בשם אלקים וזהו ברית אלקיך, ולכן מי הים מלוחים כי הנה בשם אלקים יש ק"ך צירופים שיש בו ה' אותיות וכל אות יש בו כ"ד צירופים, והנה משני אותיות אחרונים שהם אותיות ים יכול להיות יניקה לחיצונים, וז"ע אדמת בני חם שהם מ"ח צירופים אחרונים דשם אלקים, וזהו פעולת המלח שהוא בחי' טעם והיינו מבחי' חכמה, שחכמה אתברירו שלא יהי' יניקה לחיצונים ולכן מי הים מלוחים כו' כדי שלא יהי' יניקה לחיצונים מבחי' ים אותיות אחרונים דשם אלקים. והנה כאשר מי הים בוקעים את עפר הארץ אזי הם נעשים מים חיים שבחי' מים חיים הם גבוהים יותר מבחי' מי הים וכמשארז"ל שהמעין מטהר

קסג

מי הים הם מלוחים בטבע: ראה אה"ת קדושים שם ע' א"סא, שמוסיף: כמ"ש בש"ע הל' שבת סי' שכיח טעף מיד והוא מהגמרא פרק שמונה שריצים דק"ט ע"א ודק"ח ע"ב.
ולפי' הנה מים מלוחים הם חסרון: בהבא להלן ראה אה"ת שם ע' א"סב.
ולא תשכית מלח: בהבא להלן ראה לקו"ת ויקרא ג. סע"ד ואילך.
וכל אות יש בו כ"ד צירופים: הכוונה: בא בראש הצירוף – שאז היא הגוברת והעיקר בצירוף זה, וכמ"ש בשערי חיים פ"ב. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט שם. (וראה בארכה בענין הקיב צירופים באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' יט ואילך).
משני אותיות אחרונים: יכול להיות יניקה: ראה שער הכוונות ענין הפסח דרוש א'. הוספות לתו"א סי' יתרו [קט, ד]. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט שם.
המלח: מבחי' חכמה: ראה זח"א רמא, ב. לקו"ת ויקרא שם [הערה בסה"מ תש"ט שם].
שחכמה אתברירו: בהערה בסה"מ תש"ט (ע' 206) מצ"ל לכ"מ בזה.
שהמעין מטהר בכל שהוא: רמב"ם הל' מקוואות פ"ט ה"ח. ומה שצ"ל מים שכל גופו עולה בהם (שם)

בכל שהוא, וגם המעיין מטהר אפי' טומאות חמורות כמו זבין ומצורעין וכן לקידוש מי חטאת צ"ל מים חיים דוקא, אבל מי הים יש דיעה שמי הים אינם אלא כמקוה ויש דיעה שמטהרים בזוחלין, אבל עכ"ז אינם כמו מים חיים. והוה הירידה צורך עלי' כי הנשמה כמו שהיתה למעלה היתה בבחי' ים שמי הים הם מלוחים בחי' טעם דהיינו שהיתה בבחי' טעם והשגה באלקות, ונמצא שהביטול שלה הי' ע"פ הטעם וההשגה, אבל אחר ירידתה בגוף יכולה לבוא לבחי' מים חיים שגבוהים יותר מבחי' מי הים.

ולהבין זה בעבודה, הנה יש ב' מיני אהבות, והם אהבה שבכל נפשך ואהבת בכל מאדך, והנה אהבת שבכל נפשך היא אהבה שע"פ טעם ושכל וכמשל הנפש שמחי' את הגוף, הנה אם האדם אינו בשלימות בריאותו ירצה מאד שיתפשט הנפש שנית להחיות את הגוף מפני שידוע שטוב לו יותר כו', וכמ"כ יובן למעלה שהקב"ה מחי' את כל העולם לכן הוא אוהב אותו וכמ"כ לאהבה את ה' כי הוא חייד כו', אכן אהבת בכל מאדך הוא אהבה שלמעלה מן הטעם ודעת שהיא בלי גבול, והיינו לצאת מבחי' ההגבלה שע"י הגוף, ובכדי לבוא לבחי' אה"ר כזו זהו דוקא ע"י התלבשות הנשמה בגוף, והגוף והנה"ב מעלימים מסתירים ע"י נעשה התגברות התשוקה והאהבה לצאת מכלי הגוף המעלימים ומסתירים, וכמשל המים כאשר סותמים אותם לבלי יצאו הנה ע"י מתגברים המים יותר ושוברים הסתימה והולכים בתגבורת יותר, כן ממש הנה הנפש כמו שהיתה למעלה היתה בבחי' אהבה בכל נפשך אך לאחר ירידתה בגוף שהגוף ונה"ב מסתירים ומעלימים ונמשל לעפר שמסתיר ומעלים הנה כשבוקע את עפר הארץ דהיינו הגוף ונה"ב המסתירים נעשה בחי' מים חיים, שבעבודה הוא ענין אהבה שבכל מאדך שהיא בלי גבול בבחי' מס"ג, ונמשלה אהבה זו לבחי' מים חיים היינו כמו שהמים הנובעין מן המעיין הם נובעים תמיד, כך הנה אהבה זו יכולה להיות בתמידות, וזהו מ"ש זכור אב נמשך אחריו כמים שאהבה זו היא כמים שנמשכין תמיד מן המעיין, כי יש אהבה שהיא ברשפי אש והיא בחי' אהבה דבכל נפשך, אך הנה אהבה זו היא מחמת הטעם כנ"ל, ולכן בהחלף ההתבוננות הנה חולף ועובר גם האהבה הנוולדה מההתבוננות, אבל בחי' אהבה זו שבכל מאדך יכולה להיות בתמידות שהיא למעלה מן הטעם כו'. וזהו לרוקע הארץ על המים שבחי' זו באה דוקא

רפ"ד) – הרי גם טיפה אחת היא כמות מסיימת, ומורכבת מריבוי עצום של חלקים קטנים כו', ולכן במחשבה עיונית אפשר לצייר שתימשך ותתפשט באופן שתכסה כל גופו (וי"א שבעקבות התפתחות התעשי' בשנים האחרונות, יתכן שיהי' זה אפשרי גם בפועל לא רק במחשבה עיונית) – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בס' השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 629 הערה 49. ועד"ו בלקו"ש חיד' ע' 1278. ס' השיחות תשס"ח ח"א ע' 162. ועוד. וכמשל המים: ראה גם לקו"ת מסעי צא, ג. דרושים לרי"ה נה, ג. שה"ש מט, סע"א. אה"ת בראשית רנד, ב. ועוד. לעיל די"ה יפה שעה אחת. לקמן די"ה שופטים.

שאהבה זו היא כמים: ראה תניא פמ"ז (סא), א. סה"מ תש"ד ע' 174. ועוד.

ע"י בחי' ארץ הוא בחי' הגוף דוקא כדמיון המים כאשר בוקעים עפר הארץ נעשו מים חיים כן הוא כאשר יוצא' מהגוף במס"נ באהבה דבכל מאדך היא יותר נעלה מכמו שהיתה קודם התלבשותה בגוף שהיתה בבחי' אהבה דבכל נפשך כו'. והנה הבהמ"ק נקרא בשם באר כמ"ש הרמב"ן שענין הבארות שחפר יצחק זהו ענין המקדשים בית ראשון ובית שני ע"ש, והנה בבהמ"ק היו מקריבין בהמה גשמית ע"ג המזבח והיו מעלים אותה, ועכשיו תפלה כנגד תמידין תקנום ובתפלה הוא בחי' העלאת הנפש באהבה דבכל מאדך ולכן אומרים אחר שמו"ע אליך ה' נפשי אשא שהוא בחי' מס"נ אהבה דבכל מאדך, וזהו עמוד העבודה שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע דוגמת עבודת הקרבנות שהי' מלמטלמ"ע וזהו בחי' רצוא, והוא בחי' קדוש הא' שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע וע"ז ממשיכים בחי' קדוש הא'.

והנה אחר הרצוא הוא ענין השוב וכמ"ש והחיות רצוא ושוב, והשוב הוא בחי' עמוד הגמ"ח שהוא כל המצות שנקראים בדרך כלל בשם מצות הצדקה וחסד כו', כי הנה אנו מברכין אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות ממשיכים מבחי' אשר תענוג עליון, דהנה כתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, פ"י כי ענין עבודת המצות הוא יותר טוב מרוב כל, פ"י כל הוא עמוד המחבר געה"ת וגעה"ע, ופ"י רוב כל היינו [כין] יש כמה בחי' געה"ת וגעה"ע, ועשיית המצות בגשמיות הוא יותר טוב מכל בחי' הג"ע כי אף שהג"ע הוא תענוג נפלא מאד, וכמשארז"ל מוטב דלידינ"י וליתי לעלמא דאתי שכדאי כל יסורי גיהנם בכדי לבוא לבחי' ג"ע, אך עכ"ז הנה המצוה בגשמיות היא יותר מכל תענוג שבג"ע וזהו כמשארז"ל יפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי בעוה"ב בג"ע התשלום שכר הוא רק הארה מבחי' המצוה כנודע ולא המצוה עצמה, אכן למטה בעשיית המצוה הנה הוא עושה כל המצוה כו'.

קסה

הבהמ"ק נקרא בשם באר כמ"ש הרמב"ן . . . זהו ענין המקדשים: פ' תולדות כו. כ. נזכר גם באוה"ת קדושים שם ע' א"ס ועוד. הובא ונת' בלק"ש ח"ל ע' 116 ואילך.

בחי' קדוש הא' בהבא להלן בענין ג"פ קדוש ראה בארוכה ד"ה ונקדשתי בתוך בני' וביאורו שבלק"ת אמור לא, א ואילך. ובאוה"ת נ"ך ע' תשטא כותב: בד"ה קדושים תהיו דתקס"ב פ"י רבינו זל ענין ג"פ קדוש ע"ד ג' עטרות א' נטל לעצמו ושתים נתן לבניו והוא ע"ד שנתבאר בלק"ת פ' אמור ע"פ ונקדשתי בתוך בני' ובהביאור יעריש.

כל המצות שנקראים . . . בשם מצות הצדקה: ראה תניא פל"ז (מח, ב). תריא מקד לת, ג. מב, ג. לקר"ת דברים א, ד. שה"ש מד, ג. סה"מ מלוקט ח"א ע' רח. ושינ.

מבחי' אשר תענוג עליון: בהערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בטה"מ תשי"ט שם מציון לתריא תצוה פא, א. לקר"ת בשלח א, ד.

ופ"י רוב כל . . . יש כמה בחי': בהערה בטה"מ תשי"ט שם: להעיר מלקר"ת פ' אמור ד"ה ונקדשתי רפ"ב ולא, ב).

וזהו לרוקע הארץ דוקא שבחי' זו היא ג"כ בארץ דוקא, כי המלאכים ביקשו שינתן להם התורה והיינו שביקשו שיתן להם פנימיות התורה היינו כי ל"ב חוטי הציצית רומזין לל"ב נתיבות החכמה ורצו ששיגו בחי' ל"ב נתיבות החכמה כו' וכדומה, ולא ניתן להם כ"א ניתנה למטה בארץ דוקא, והיינו מפני שמה שהוא גבוה מאד הנה הוא נשפל למטה יותר, וכמו משל האותיות כאלו הם חקוקים על האבן טוב הנה מחמת בהירות האבן טוב אינם ניכרים כלל, כ"א כאשר חותמים אותם על השעיה אז הם ניכרים דוקא, או כמו משל ראי' ושמיעה שכח הראי' הוא רוחני יותר מכמו השמיעה וכמשארז"ל אינו דומה שמיעה לראי' שכח הראי' נעלה יותר, ואעפ"כ הנה כח הראי' תופס דבר גשמי דוקא ולא רוחני, כמו כח השמיעה שאינו תופס כ"א דבר רוחני שהוא הקול כו', והיינו מפני שכל הוא רוחני יותר הוא משפיל למטה ביותר, כך הנה המצות מחמת שהם גבוהים בשרשן מאד א"א להם להיות נגלים למעלה למלאכים כ"א למטה דוקא בארץ לנשמות כו'. וזהו לרוקע הארץ על המים כל"ח שהוא בחי' המשכת החסדים שבדרך כלל נקראת התורה ג"כ בשם חסד כמ"ש פ' פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה כו', וזהו בחי' קדוש הב' שנמשך ע"י המצות, וזהו מה שתרגם על הפסוק קק"ק קדיש בשמי מרומא עילאה בית שכינתי', והיינו קדוש הא' שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע ועי"ז נמשך המשכה מלמעלה וזהו בשמי מרומא עילאה בית שכינתי', וקדוש הב' הוא בחי' המשכה מלמעלה למטה וזהו מה שתרגם קדיש על ארעא עובד גבורתי' שהוא בחי' המשכה למטה בארץ.

קדיש לעלם ולעלמי עלמאי זהו בחי' קדוש הג' שהוא בחי' קדוש דתורה, והיינו שכדי שיוכל להיות ההעלאה מלמטלמ"ע וההמשכה מלמעלמ"ט צריך להיות כח עי"ז מלמעלה, הן אמת שע"י שבוקעים את עפר הארץ דהיינו הגוף נעשה בחי' מים חיים, אך הכח עי"ז שיוכל לבקוע את עפר הארץ הוא הגוף צריך להיות כח עי"ז מלמעלה וכמו"כ בענין ההמשכה ע"י המצות, וזהו מעלת ומדריגת התורה, כי התורה יש בה בחי' העלאה ובחי' המשכה, כי הנה בתורה יש דיבור התורה ובחי' עיון התורה, דיבור התורה הוא

קסו

המלאכים ביקשו שינתן להם התורה: בהבא להלן ראה בארוכה ביאורו א, סעי' ואלך. ולהצ"ע ע' תריב ואלך. וראה גם אוה"ת קדושים שם ע' א"סא.
שמה שהוא גבוה מאד . . . נשפל למטה יותר: ראה בארוכה אוה"ת וארא ע' קסב ואלך (ושם ה' משלים לענין זה). שם ע' ירב. וראה גם לקו"ת שה"ש כג, א. תרי"ח ויצא כג, ד. ובארוכה שערי אורה שערי הפורים נח, איב. שם סה, א ואלך. וראה גם לעיל ד"ה זאת חוקת. ובהערה בסה"מ תשי"ט שם.
משל ראי' ושמיעה: ראה בארוכה בהמשך וככה תרל"ז פליג. פנ"ז. ועוד בכ"מ (הערה בסה"מ תשי"ט שם). וראה גם תרי"א ס"פ וירא טו, ד. לקו"ת הספנות לס' ויקרא נד, ג. נעיל ד"ה זאת חוקת. לקמן ד"ה וידבר גי' אנכי.
יש דיבור התורה ובחי' עיון התורה: ראה גם מאמרי אדה"צ ענינים ע' רכ"ה. מאמרי אדה"צ ויקרא (כר ב) ע' תקצג. ובכ"מ.

בח' המשכה ועיון התורה הוא בח' העלאה, כי העיון הוא שמקשר שכלו ומחשבתו בתורה, ובדרך כלל הוא בח' תושב"כ ותושבע"פ תושב"כ בח' דבור וכמ"ש וידבר לאמר כו' ותושבע"פ העיקר הוא בבחי' עיון כו', וזהו הנותן כח לבא לבחי' ההעלאה הוא בח' עיון התורה, והנותן כח לבוא לבחי' המשכה דמצות זהו בח' דיבור התורה כו', וזהו קדיש לעלם ולעלמי עלמיא שכן זה ניתן לעלם ולעלמי עלמיא, פי' שניתן כח זה לדורות ע"י התורה כדי שיוכל להיות בח' העלאה והמשכה כו'.

וזהו קדושים תהיו כי קדוש אני, פי' כי קדוש אני הוא בח' הנותן כח בכס שתוכלו להיות קדושים, והוא בח' עמוד התורה הנותן כח שיוכל להיות ב"פ קדוש ע"י העלאה והמשכה כנ"ל, וזהו פי' א' בפ"י כי קדוש אני, וא"כ לא קשה מידי מהו דמיון הערך קדושים תהיו לבחי' כי קדוש אני כי בחי' קדוש אני הוא הנותן כח שתוכלו להיות בחי' קדושים כו', ואפ"ל שג' פעמים קדוש זהו ענין ג' פרשיות של ק"ש פ' ראשונה הוא בחי' העלאה שם מ"ב וכמ"ש בזה ששם מ"ב עולה ואינו יורד, ופ' שני' הוא בחי' המשכה שם ע"ב, ופ' ציצית הוא כנגד עמוד התורה הנותן כח שכתוב בה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ, פי' אני הוא שנתתי בכס כח שתוכלו לצאת ממ"ט שע"ט שהייתם באמ"צ כו', וכמ"כ יש בחי' זו בכ"י להיות כח על ההעלאה וההמשכה.

וע"פ המדרש הנ"ל במשל למלך כו' נטל עטרה א' ונתנה בראשו ושנים בראש בניו, צ"ל מ"ש כי קדוש אני קאי על עמוד העבודה שהוא בחי' העלאה בכל מאדך ואינו נמשך מהעלאה למטה כלל כ"א ע"י העלאה זו נמשך למעלה, וזהו נטל עטרה א' ונתן בראשו דהיינו בחי' קדוש א' שנטל לעצמו, ושנים בראש בניו שהם ב' בחי' קדוש דהיינו בחי' קדוש דתורה וקדוש דגמ"ח הם בחי' המצות כנ"ל. והכח שיש בנשי' שיכולים לקבל ב' בחי' קדוש אלו זהו מפני שהם בני ישראל, וזהו מ"ש כאן דבר אל בניי, פי' כי האבות נקראים ישראל כמו שארז"ל במד"ר שאברהם נק' ישראל ממ"ש ומושב בניי אשר ישבו במצרים ארבע מאות ושלשים שנה, והתחלת החשבון הוא מאברהם, א"כ נק' אברהם ישראל וכמ"כ יצחק דכתיב ואלה שמות בניי הבאים מצרימה את יעקב שגם יעקב הוא בכלל בניי ונמצא שגם יצחק נקרא ישראל, והיינו כי פי' ישראל הוא ל' שררה מל' כי שרית עם אלקים שהוא בחי' שם הוי' המושל על שם אלקים, כי האבות היו מרכבה לבחי' חג"ת שלמעלה מבחי' שם אלקים כו', ונשי' הם בניי לכן הם הזוכים לקבל ב' בחי' קדוש אלו.

קטז

תושב"כ בחי' דבור . . . ותושבע"פ . . . בבחי' עיון: ראה ה"ל ת"ת לרבינו הקדוש ספ"ב. לקי"ת ויקרא ה, ב ואילך [הערה בסה"מ תש"ט שם].
פ' ראשונה הוא בחי' העלאה שם מ"ב: ראה בכ"ז לקי"ת ואתתנו יב, ד. אמ"כ שער הקיש פמ"ה. ובאורכה לקמן בשעה שהקדימו. וש"נ.

וע"פ הקבלה הנה ג"פ קדוש אלו הם כתר דאריך וכתר דו"א וכתר דמל', והנה פ"י עטרה א' שנטל לעצמו הוא בחי' כתר דאריך שנמשך ע"י בחי' בכל מאדך שהיא מגעת בעצמיות אוא"ס כי מאד היא בלי גבול ולכן מגיע לבחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' גבול, ושנים שנתן בראש בניו הם בחי' כתר דו"א וכתר דנוק, וישראל מפני שהם בני ישראל בחי' אבות הם המרכבה לבחי' חג"ת לכן הם הזוכים לקבל בחי' כתר דו"א וכתר דמל' ודל'.

וכ"ז הוא עכשיו, אבל לעתיד כתיב והי' הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו, עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה, פ"י ציון הוא לשון סימן כמשארז"ל הוה מציין כו' והוא בחי' תורה שהיא סימן כמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וקאי על התורה כנודע שהתורה היא רק סימנים כמו שענין ל"ב חוטי הציצית רומזים לל"ב נתיבות החכמה שאין ערוך בין הל"ב חוטים לל"ב נתיבות החכמה רק שהם סימנים וכן ד' רשויות לשבת שרומזים למעלה בחי' וירושלים הם בחי' המצות כנודע, וציון הוא פנימיות ירושלים שהוא בחי' תורה וכמ"ש כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים כו', והנה הנשאר בציון והנוותר בירושלים, פ"י שנשאר בבחי' התורה והמצות אוי לע"ל קדוש יאמר לו, שהמלאכים יאמרו קדוש לצדיקים כדרך שאומרים לפני הקב"ה, פ"י כי עכשיו ההמשכה הוא רק מלמעלה למטה אבל לא מלמטלמ"ע, אבל לע"ל הנה ה' עושה חדשה בארץ שיהי' המשכה מלמטה למעלה ג"כ, פ"י שהמשכה שמלמעלה למטה יהי' גם לע"ל אך יהי' ההמשכה מלמטה למעלה ג"כ, וע"ד מ"ש והי' כיום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצאים אל הים הקדמוני שיומשך מבחי' ירושלים אל הים הקדמוני בחי' חכמה, והיינו כי בחי' מל' יהי' כמו בחי' כתר, לכן הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו שקדוש הוא בחי' קדוש וא"ו בחי' המשכה שיומשך מירושלים אל הים הקדמוני כו'.

בערה"כ מרה"ד הביא בשם ספר [שמ"ל] שהביא בשם תיקונים שענין ירידת הנשמה בגוף נקרא בשם עיסקא, והוא ע"ד שארז"ל במד"ר שאדה"ר נקרא אריסו של הקב"ה וכן אברהם כו', וכמו"כ ענין ירידת הנשמה בגוף נקרא בשם עיסקא, כי למעלה יש ג"כ ריוח מירידת הנשמה בגוף והוא

וע"פ הקבלה . . . ג"פ קדוש: ראה בכ"ז בארוכה ביאור לד"ה קדושים תקס"ב – ס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קעת ואילך. שם ח"ב ע' תכב ואילך. דרמ"צ קנה. כ ואילך. ובשנויים בביאור לד"ה ונקדשתי שבלק"ת אמור לג. סע"ב ואילך.

ציון הוא לשון סימן: ראה לק"ת דברים א. סע"ב.

לע"ל . . . עושה חדשה בארץ . . . מלמטה למעלה נ"כ: ראה גם תו"א בראשית ב. סע"ב ואילך.

שקדוש הוא בחי' קדוש וא"ו: ראה לק"ת בהעלותך ל. סע"ג.ד. נצבים נ. כ. שה"ש כא. ב. לו. ד. ועוד. בערה"כ מטה"ד הביא בשם ספר [שמ"ל]: = בערכי הכינויים מבעל סדר הדורות הביא בשם ספר שמנה לחמו. ובהבא להלן ראה אה"ת משפטים ע' אקע. שם (כר ח) ע' גיל. לעל ד"ה אם כסף תלוה. – בענין רבית ועיסקא למעלה ראה לק"ש ח"ג ע' 1010 ואילך.

קסט

התוס' אור שמשיכים הנשמות למעלה. וא"כ לפי"ז שנקרא עיסקא י"ל כמו שבדין העיסקא ארז"ל או פלגא באגרא תרי תילתא בהפסידא או פלגא בהפסידא ותילתא באגרא, וכמו"כ כאן בענין ירידת הנשמה בגוף שנקרא עיסקא, הנה הקב"ה הוא הנותן את הנשמה שהוא המלוה ע"כ אינו נוטל לעצמו כ"א פעם א' קדוש ושנים בראש בניו שהוא תרי תילתא כו' (ופלגא בהפסידא י"ל ע"ד שאמר יצחק לפני הקב"ה פלגא עלי ופלגא עלך כו' ד"ע).

(בס"ד, ש"פ אמור)

קסט

ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא, ופי' בזהר אמור דרפ"ט ע"א ובמק"מ שם אחותו היינו כנס"י לה יטמא בגינה, ווי"ש (בישעי' סי' ס"ג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה, שהקב"ה משפיל א"ע לע"ל לירד ולברר את הניצוצות, דהנה כתיב כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, והנה ביצ"מ כתיב ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך אני ולא שרף, שהמלאך לא הי' יכול להשפיל א"ע כ"כ לירד במקום גלולים וטנופת שמצרים נק' ערות הארץ, וכמ"ש במשה כצאתי את העיר אפרוש את כפי שלא הי' יכול להתפלל במצרים לפי שהי' מקום גלולים לכך הוצרך הקב"ה בעצמו לירד שם לפי שקמ"י כחשיכה כאורה שוין, וכמו"כ לע"ל הקב"ה בעצמו ישפיל א"ע לעשות נקמה כו', וזהו לה יטמא שבשביל כנס"י ישפיל א"ע לעשות נקמה כו', ומה ששייך זה הציווי לכהנים היינו לפי שהקב"ה נקרא כהן, וכמ"ש רז"ל בגמ' סנהדרין דל"ט ע"א א"ל ההוא צדוקי לר' אבוה אלקיכם כהן הוא דכתיב ויקחו לי תרומה.

והנה להבין זה צ"ל מה שמצינו בשה"ש שכנס"י נק' בשם אחותי כלה, וכמ"ש לבבתני אחותי כלה, וכתיב מה יפו דודיך אחותי כלה, ובשה"ש רבה ע"פ מה יפו דודיך אחותי כלה רשב"ן אמר בעשרה מקומות נקראו ישראל

ולאחותו הבתולה: הוא ד"ה זה בסה"מ תרכ"ז ע' רמח ואלך, וכאן בתוס' איהו הגהות. ונמצא כלשונו כאן גם בסה"מ תרנ"ח ע' קסט ואלך.
המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ח ח"א ע' רט. אה"ת אמור ע' קסט ואלך. אה"ת נשא (כרך ה) ע' איתקעו (ד"ה ביום השני). ד"ה זה באה"ת אמור (כרך ב) ע' תקעו ואלך. וראה גם ד"ה זה משנת תשכ"ז. לקטיו שיחות חיו ע' 153 ואלך.
שהקב"ה נק' כהן. . . אלקינס כהן הוא: נח' בדיה ויקחו לי תרומה שבסה"מ תרכ"ח ע' פו, וע' צג ואלך. וראה בדיה ולאחותו הבתולה תשכ"ז בענין מה שלפעמים מצינו שהקב"ה נק' כה"ג. ובלק"ש חיו ע' 153 ואלך.

כלה שיתא הכא (היינו בשה"ש) וארבעה בנביאים וכנגדן לבש הקב"ה עשרה לבושים, וחשיב שם וילבש בגדי נקם (ישע"י נ"ט) זה הדור בלבשו, מדוע אדום ללבושיך (בישע"י ס"ג) משמע שמה שהקב"ה ילבש בגדי נקם זה ע"י שכנס"י נק' כלה דוקא, והענין הוא דהנה יש מעלה באחותי מה שאין בכלה ויש מעלה בכלה מה שאין באחותי, וכנס"י שנק' אחותי וכלה היינו שיש בה ב' המעלות של אחותי וכלה כו', וגם באברהם כתיב וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה, שנק' אחותי ואשה, והנה המעלה שיש באחותי הוא שהאבה של אח ואחות הוא תמידית ואין לה הפסק, אבל באשה אינו כן שיכול להיות שיופסק האהבה וכמ"ש ושלחה מביתו והיתה לאיש אחר (בפ' כי תצא ס' ד"ד) ויש מעלה בכלה הוא שבאיש ואשה יכול להיות תולדה ודורות וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם לאמר פרו ורבו, וגם שעד עתה ה' נק' רק שני חצאי גופים, וכד אודווגו נעשים שלם שאין להם שלימות זה בלא זה, ע' בזהר ויקרא ד"ז ע"ב.

ומה שכנס"י נק' בשם אחותי כלה שיש להם ב' המעלות, הענין הוא דהנה כתיב בראשית ברא אלקים, וארז"ל בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית, דהנה כתיב המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, דהיינו שבכל יום ויום נתחדש מע"ב מאין ליש ע"י זיו והארה חדשה מעצמות אואים, וכמו שאנו רואים בשמש שבכל יום זורח השמש ושוקע וכמ"ש זורח השמש ובא השמש שבי"ב שעות היום זורח השמש ובלילה שוקע ולמחר חוזר וזורח, כך בכללות השתלשלות העולמות בכל יום נתחדש העולם, אך ההתחדשות הוא על אופן א' ממש שאין בזה שום תוס' וגרעון כלל וכמ"ש ויעמידם לעד לעולם, ומטעם זה נקראו גם המלאכים בשם עומדים לפי שעומדים תמיד במדרגה אחת. ופי' וענין המחדש בטובו בכי"ת מע"ב, שהתחדשות זו נק' מעשה בראשית, לפי שהתחדשות זו נעשה בשביל ישראל שנק' ראשית, והענין הוא דהנה ישראל הוא לי ראש דהיינו שכמו שהראש מתלבש בו מתחלה חיות הנפש ואח"כ מהראש נמשך החיות לכל הרמ"ח אברים ואפי' בשערות וצפרנים ובלתי אמצעית הראש אינו יכול להתלבש החיות ברמ"ח אברים, וכמ"כ יוכן ענין לי ראש שנש"י נק' ראש והיינו שעיקר ההמשכה נמשך בשביל נש"י ואח"כ נמשך ההמשכה גם בעולמות לחדש אותם מאין ליש, כמו שמהראש נמשך החיות לכל רמ"ח אברים, וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית, ואח"כ את השמים כולל כל צבא השמים ואת הארץ כולל

דהנה כתיב המחדש בטובו: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאתר"י ראה לקרית שה"ש כב, סע"ב.ג. אהיה דרושים לחה"ש ס"ע קצרה. וראה גם לעיל ד"ה יפה שעה א'. לקמן ד"ה והתהלכתי.
שאנו רואים בשמש שבכל יום זורח: בד"ה ביום השני שבאה"ת נשא שם ע' איחקקו נוסף: רק שבעולם הגשמי לא נראה התחדשות זו רק בשמש, אבל באמת כן הוא בכל הנבראים.
ישראל הוא לי ראש: ראה לקרית שלח מח, ב. דרמ"צ טו, סע"ב. לקמן ד"ה אני לדודי. ובכ"מ.

כל מה שיש על הארץ. ולכן ארז"ל שהמלאכים ממתינים מלומר שירה עד שיאמרו ישראל תחלה כמ"ש ברוך יחד כל כוכבי בקר שקאי על ק"ש שאומרים ישראל, ואח"כ ויריעו כל בני אלקים, והיינו כי השירה היא בכל בקר על התחדשות החיות ולכן צריכים ישראל לאמר תחלה, להיות כי עיקר ההתחדשות הוא בשביל ישראל כמאמר בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ואח"כ אומרים המלאכים ג"כ שירה כו'. ובוזה יוכן מה שנש"י נק' אחותי שכמו שהאבה של אח ואחות היא תמידית שאינה נפסקת כנ"ל, כמ"כ ההשפעה שנמשך להחיות את העולמות שזהו בשביל ישראל שנק' ראשית היא נמשכת תדיר בלי הפסק ואף אם אין אתדל"ת כ"כ, והיינו מפני שנש"י עלו במח, וע"כ האבהה שלהם אינו נפסק, וזהו שיחוד אר"א זיווגיהו תדיר ונק' תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין, והיינו לצורך קיום העולמות ויחוד זה נעשה ע"י נש"י לפי ששרש נש"י הוא מבחי' חכ' וכמ"ש בנים אתם להו"י אלקיכם.

ב) אך בחי' ומדרגת כלה היינו מה שע"י נש"י נמשך המשכת תוס' אורות כמו ע"ד שבת ור"ח שעושין קרבן מוסף שהוא הוספה על ימות החול שהוא בחי' המשכת גילוי אלקות שלא עפ"י סדר השתל' והיינו כמו שהי' ביצ"מ ובמ"מ דכתיב וירד הו"י על ה"ס שהי' גילוי אלקות למטה שלא עפ"י סדר השתלשלות כלל, כי ע"פ השתלשלות כתיב בראשית ברא אלקים, שמש ומגן הו"י אלקים ששם אלקים מסתיר על שם הו"י, אבל במ"מ כתיב וירד הו"י שהי' גילוי מבחי' שם הו"י כמו שהוא שלא ע"י הסתר והעלם נתגלה למטה ממש, וכמ"ש פב"פ דיבר ה' עמכם (ע' בד"ה ראה אנכי (ד"ב) מענין הפרש פב"פ ובין פא"פ דמשה) ובחי' זו נק' כלה שכמו שע"י כלה נעשה הולדה, כמ"כ ע"י שישאל ממשיכים גילוי תוס' אוא"ס נק' נש"י או בשם כלה, אבל אעפ"כ יש בזה הפסק, כי לאחר מ"מ נפסק זה ועשו את העגל, וזהו בדרך כלל.

קעא

והנה בנפש יש ג"כ ב' בחי' אלו אחותי וכלה, אחותי הוא בחי' נה"א שהאבהה של הנה"א היא אבהה טבעית ואין לה הפסק, והיינו כמו שהנר טבעו לימשך אחר האבוקה, כך נה"א טבעה לימשך אחר הקב"ה כניצוץ אחר השלהבת ונק' אבהה טבעית רק שהיא מוסתרת, לכך כתיב פתחי לי

שבת ור"ח שעושין קרבן מוסף: בדיה זה שבאחית אמר ע' תקעט: וכמו עדים שבת ור"ח יש תפלת מוסף, ולמה איז מתפללין תפלת מוסף בכל יום מששת ימי החול, אך הענין הוא כי תפלת מוסף הוא ע"ש תוס' אור.

ע' בד"ה ראה אנכי (ק"ב): אהית ראה ע' תרלה וע' תרמי"א [נמצא גם בכת"י 2111 קמה, א ושם נרשם בכותרת המאמר: בס"ד, ראה ב"ך (=תרכ"ב)], ובשינויים קלים בדיה זה שבה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמי"ט) ע' ד. וע' ריג.

והנה בנפש יש ג"כ ב' בחי' אלו: בכ"ו ראה לקו"ת שה"ש כט, רע"ג, לה, רע"ד. וראה גם תרי"א וישג מד, ב.

שהאבהה של הנה"א... טבעית... כמו שהנר: ראה גם תניא פ"ט (כד, סע"א).

ספר תרכ"ט

קפט

אחותי דהיינו שצריך לפתוח ולהוציאה מהעלם אל הגילוי, והיינו ע"י התבוננות דהיינו כשיתבונן איך שהוא חלק הוי' ונק' נר הוי' כמ"ש נר הוי' נשמת אדם, וטבעה של נר לימשך אחר האבוקה וע"ז מוציא אותה מהעלם אל הגילוי, וזהו בחי' אחותי. ובחי' כלה זהו ע"י נה"ב כי ע"י נה"ב נק' כנס"י בשם כלה, דהנה הנה"א עיקר ירידתה הוא בשביל נה"ב כי הנשמה בעצמה א"צ תיקון שכבר ניתקנה אלא עיקר ירידתה הוא בשביל נה"ב כדי לברר נה"ב, דהיינו שנה"ב שרשה מז"מ דתהו שנפלו בשבירה ונעשו בחי' נפרד ע"כ ירד הנה"א כדי לברר את נה"ב כדי שיהי' בכל לבבך בשני יצריך, ומזה הברור נעשה העלאת מ"ן וכל העלאת מ"ן גורם המשכת מ"ד שהוא המשכה חדשה בבחי' תוס' אור שלמעלה מסדר השתלשלות, והיינו לפי ששרש הנה"ב הוא מבחי' פני שור שמהשמאל, ושרש פני שור גבוה מאד מז"מ דתהו שלמעלה מבחי' תיקון, וע"כ יש לבהמה כח יותר מהאדם לפי ששרשה גבוה מבחי' אדם רק שנפלה למטה וכשמבררים אותה ועולה לשרשה נעשה מזה המשכת אא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות כמו שע"י שהיו מקריבין קרבן למטה מבהמה ששרשה מבחי' פני שור ה' יורד אש שלמעלה ומכלה אותו שהי' העלאת הקרבן גורם המשכה, כך ע"י בירור נה"ב גורם המשכת אוא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות, וזהו אדם ובהמה תושיע הוי', אדם היינו נה"א ובהמה היינו בחי' נה"ב וכשמבררים אותו גורם המשכת הוי', וזהו בחי' ומדרגת כלה שיש בנפש האדם כי ע"י העלאת נה"ב נמשך תוס' אור מלמעלה מהשתלשלות, זהו בחי' כלה היינו שנמשך הולדה חדשה כו'.

וזהו מ"ש ולאחותו הבתולה הקרובה אליו, אחותו הוא מדרגת אחותי, שזהו בחי' המחפש בטובו בכי"ת מע"ב, ובד"פ הוא בחי' אהבה טבעית של הנה"א, והקרובה הוא בחי' ומדרגת כלה, ע' במק"מ על הזהר ח"ג דפ"ט ע"א, דהנה כתיב כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כהוי' אלקינו בכל קראנו אליו ותניא בספרי אליו היינו אליו ולא למדותיו, וזהו בחי' ק"ש שהוא

ובחי' כלה זהו ע"י נה"ב: כד"ה זה באוה"ת אמור שם ריש ע' קנ: וע' בד"ה שחורה אני ונאוו [לקרי' שה"ש ו, סע"ג] איך שע"י הירידה נעשית בחי' כלה.
הנשמה בעצמה א"צ תיקון: ראה תניא פל"י. ובהבא להלן ראה גם תרי"א וישב ל, ב.
ששרש הנה"ב... מבחי' פני שור שמהשמאל: ראה תרי"א יתרו עא, סע"א ואילך.
אדם ובהמה תושיע הוי': כד"ה זה באוה"ת אמור שם: וע"י בירור זה דנה"ב תתעלה הנה"א וכמ"ס אדם ובהמה תרשיע ה' כו', שע"י בירור דבהמה שהוא הנה"ב ע"ז תושיע ה'.
והקרובה הוא בחי' ומדרגת כלה, ע' במק"מ על הזהר: הובא באוה"ת אמור שם ע' קנ: וראית ע"ז בזהר פ' אמור דפ"ט א' מה כתיב לעילא כי אם לשארו הקרוב אליו וכ' המק"מ וז"ל פ' מה שארו דהתם הוא אשתו ה"נ ולאחותו דהבא תנא אשתו שהיא המל' כדמסיק, ודריש לה מגז"ש דקרוב יקרובה עכ"ל. וגם עפ"י פשוט כי אשתו קרובה אליו יותר מאחותו. ע"כ. וראה גם פירשי' ערה"פ.
בכל קראנו אליו... אליו ולא למדותיו וזהו בחי' ק"ש: ראה בארוכה סידור עם דא"ת פה, סע"ב ואילך.
ובכ"מ.

בחי' העלאה לעצמות אוא"ס, וזהו הקרובה אליו וכמ"ש וירם קרן לעמו כו' לבנ"י עם קרובו כו', דהנה תחלה כתיב ויעמידם לעד לעולם הודו על ארץ ושמים שהוא בחי' הוד וזיו והארה בעלמא, אבל וירם קרן לעמו כו' לבנ"י עם קרובו שממשיכים עצמות אוא"ס, והיינו ע"י תומ"צ כו', כי בתומ"צ כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום ששרש התורה והמצות הוא מבחי' אנכי מי שאנכי שהוא עצמות אוא"ס ממש, וזהו בחי' הקרובה אליו בחי' כלה כנ"ל שמחמת המשכה חדשה נק' כנס"י בשם כלה כמו שע"י הכלה נעשה הולדה כו', וזהו שנק' מ"ת ביום חתונתו שנק' הקב"ה בחי' חתן וכנס"י כלה, אך הנה מתחלה צריך שיהי' בתנ"לה דוקא אשר לא היתה לאיש וכמ"ש בתולה ואיש לא ידעה, דהנה כמו שיש איש בקדושה דהיינו אש יו"ד בחי' רשפי אש לאלקות כמ"כ בלעו"ז יש ג"כ בחי' איש כמ"ש איש יודע ציד איש שדה דהיינו בחי' אש זרה לילך אחר תאוות גשמי', אך אשר לא היתה לאיש היינו כמ"ש גן נעול אחותי כלה שנועל' פתחה שלא לילך אחר תאוות גשמי' וכמ"ש ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי דהיינו שיהיו שמורים משס"ה ל"ת דוקא ואז יכול להיות הקרובה אליו בחי' כלה.

א) **ועתה** י"ל מ"ש לה יטמא לה בגינה, דהנה כתיב כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, והנה ביצ"מ כתיב ועברתי באמ"צ, וכתיב ועבר הו"י לנגוף את מצרים וארז"ל אני ולא מלאך, לפי שהמלאך אינו יכול להשפיל א"ע במקום גלולים, ולכן במשה כתיב כצאתי את העיר אפרוש את כפי שלא הי' יכול להתפלל עליהם בתוך העיר לפי שהי' מקום גלולים וטנופת וכנ"ל, כך לע"ל כתיב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה כו', וכתיב אח"כ ויו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי, לפי כשצריך לברר את הניצוצים מאדום הוצרך הקב"ה להשפיל א"ע, וזהו וכל מלבושי אגאלתי שצריך ללכלך את הבגדים בדם לפי שכל מברר צריך להתלבש בלבוש המתברר, וכמו למשל במלחמה כשהורגים זא"ז מלכלכים את הבגדים בדם ההורגים.

קעג אך לכאור אין זה מובן איך שייך זה למעלה, הענין הוא דהנה כתיב ככס ביין לבושו ובדם ענבים סותה, לבושו הוא בחי' מעשה המצות שהם נעשים

תחלה כתיב ויעמידם לעד לעולם: ראה בכ"ז לעיל ד"ה אר"י יהא חלקי.
בלעו"ז . . . איש יודע ציד איש שדה: ראה גם הוספות לביאוריו ח"י שרה קל, סעי' ואילך. סה"מ תר"ל ע' כג. ועוד.
גן נעול אחותי כלה שנועל' פתחה: ראה גם אוה"ת שה"ש ע' תלב. אוה"ת דרושים לשמע"צ ע' איתניב ואילך. המשך מצה זו תרי"מ פט"ר (ע' כא). ועוד.
דהנה כתיב ככס ביין לבושו: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה תרי"א יחי' מה, ג (כאן הוא לשון התרי"א שם עם שינויים).
מעשה המצות . . . לבושים לנפש: ראה תרי"א ח"י שרה סז, א ואילך. משפטים עו, ג. עט, ב. וראה גם סה"מ מלוקט ח"א ע' רפט. ושי"נ.

לבושים לנפש לפי ששרש המצות הוא מבחי' טוכ"ע, וכבס ביין לבושו היינו שהלבושים אלו צריך כיבוס ביין, יין הוא בחי' שמחה של מצוה וכמ"ש יין המשמח אלקים ואנשים לפי שמעשה המצות צריך לקיימן בשמחה, וכמ"ש תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, שצ"ל העבודה בשמחה דוקא, והשמחה נמשך מהתבוננות זו גופא איך שהמצות הם למעלה מרוב כל כי כל הוא כמ"ש כי כל בשמים ובארץ, ות"י דאחיד בשמיא וארעא שהוא בחי' עמוד המחבר געה"ע עם געה"ת, והמצות הם למעלה מבחי' זו כי ג"ע ועוה"ב הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא וכמ"ש כי ב"ה הוי' צור עולמים בי"ד נברא עוה"ב ובה' נברא עוה"ז שהם רק בשני אותיות לבד שכלא חשיבי לגבי עצם כח הדבור כו', וזהו מ"ש הודו על ארץ ושמים, שמים הוא בחי' געה"ע, וארץ שהוא בחי' געה"ת הוא רק הודו לבד שהוא בחי' זיו והארה כו', אבל וירם קרן לעמו שבני ישראל עם קרובו ממשיכים עצמות או"ס ע"י המצות וע"י עושה המצוה בשמחה, וזהו כבס ביין לבושו שמכבס מעשה המצות בשמחה של מצוה. ומתחלה צריך עוד כיבוס בדם ענבים סוטה, והנה דם ענבים הוא בחי' מרירות על הריחוק, איך שהוא רחוק מאלקות, כי דם הוא בחי' גבורות שהוא מרירות על הריחוק איך שהוא רחוק מה' בתכלית, ובפרט כאשר הוי' ממאיר דחושבנא מן המעשים והדיבורים והמחשבות אשר לא לה' המה, וישוב אל ה' וירחמהו, וכמאמר אלקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו, ואזי תהי' שמחת הנפש בקיום המצות ביתר שאת, וכל מה שתגדל הצמאון מחמת התבוננות הריחוק תגדל השמחה בקיום המצות מחמת המשכת או"ס ב"ה וכנ"ל ש"ע המצות ממשיך מבחי' אנכי מי שאנכי עצמותו ומהותו, וזהו זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייתני (תלים קי"ט נ') וכמאמר כי הם חיינו ואורך ימינו.

והנה ע"י קיום המצות ע"י ממשיכים שילבוש בגדי נקם שזהו מ"ש (ישעי' ס"ג ג') ויו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי, והיינו בחי' לה יטמא, והענין הוא דהנה כתיב לבושי' כתלג חיור, ובנקמת אדום כתיב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה, וכתיב מדוע אדום ללבושיך, וארז"ל במד"ר תולדות פס"ג הוא אדום ותבשילו אדום כו' ופורע ממנו אדום, בלבוש אדום. הוא אדום שנאמר ויצא הראשון אדמוני, ופורע ממנו אדום שנאמר דודי צח ואדום (שה"ש ד') בלבוש אדום שנאמר מדוע אדום ללבושיך, ולכאורה אינו מובן למה לבוש אדום דוקא, אך הענין הוא דהנה אדום מורה על בחי' דין וגבורה, וגוון לבן מורה על בחי' חסד, וזהו בחי' לבושי' כתלג חיור בחי' חסד

מדוע אדום ללבושיך: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאחרי' ראה ד"ה מדוע אדום ללבושיך באה"ת נ"ך ע' ש.
בחי' חסד . . . יכולים אוה"ע לקבל ג"כ: בכ"ז ראה תרי"א וישלח כו', סע"א ואילך. בשלח סא, א ואילך.
סידור עם דא"ח רצג, סע"ב ואילך.

שטוב לכל, ומבחי' זו יכולים אוה"ע לקבל ג"כ, דהנה מה שאוה"ע מקבלים יניקה והשפעה זהו מבחי' שלמעלה מהשתלשלות, שעפ"י השתלשלות אינם ראוים לקבל אלא כחוק הקצוב להם שהוא מעט מזעיר, רק שמגביהים א"ע לקבל יניקה והשפעה ממקום גבוה מאד ששם כחשיכה כאורה שוין, וכמ"ש שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך וכתוב כמה ארך אפים לפניו כו', וזהו מבחי' לבושו כתלג חיור שהוא בחי' חסד שטוב לכל ששם הכל שוין, וגם בחסד דאברהם שהוא רק כלי ולבוש לבחי' רב חסד (ע' בד"ה יביאו לבוש מל' (ד"ז) ובביאור ע"פ כי ידעתיו), הנה מצינו שאמר לו ישמעאל אחי' לפניך, והיינו מפני שאברהם ה' בחי' חסד, ומבחי' לבוש החסד דאברהם נמשך יניקה לישמעאל כי יניקת החיצונים הוא רק מהלבושים כי יש אורות וכלים ולבושים ויניקתם הוא רק מהלבושים אך היינו מהלבושים שמשתלשלים מהחסדים, וכענין מאריך אף כמה א"א לפניו כו', וזהו שאמר הצדוקי לר' אבוא אלקיכם כהן הוא שהוא בחי' חסד, וע"כ אינו תופס מקום לפניו כלל, ולכן כדי ליפרע מהם צריך להתלבש בלבוש אדום שהוא בחי' דין, וזהו ופורע ממנו אדום דוקא.

ד וזהו מ"ש ברבות פ' משפטים תוך פ' למ"ד ע"פ אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה (שמואל א' ב') משל למלך שהבריונים שלו גינו אותו בפורפירא שהוא לבוש אמר להם המלך הנחתם הכל ועסקתם בפורפירא חייכם שאני מחליפה ופורע מכם שנאמר מדוע אדום ללבושיך (ישעי' ס"ו ס"ג), והיינו כנ"ל לפי שעי' בחי' לבושי' כתלג חיור ששם כחשיכה כאורה שוין יכולים ג"כ אוה"ע לקבל יניקה משם לפי שאינו תופס מקום כלל לפי שכולא קמ"י כלא חשיב כמו דעה העליונה שכל מה שלמטה יותר הוא בחי' אין יותר וכל מה שלמעלה יותר הוא בחי' יש יותר, וזהו אל תרבו תדברו גבוהה כי אוה"ע אומרים שהוא גבוה שהוא בבחי' רוממות וכמ"ש רם על כל גוים הוי' ואומרים שעזב ה' את הארץ להיות שאינו תופס מקום כלל כו'. וזהו שאמר הקב"ה חייכם שאני מחליפו ופורע מכם שנאמר מדוע אדום ללבושיך היינו שנמשך ומתלבש בבחי' ד"ת שהוא מדת המל' שזהו בחי' לבוש אדום, לפי שעיקר בנין המל' מהגבורות דוקא ששם תופס מקום מעשה התחתונים לפי שעיקר מלוכה

קעה

ע' בד"ה יביאו לבוש מל' (ד"ז): סודים תרכיז ע' קעו.

ובביאור ע"פ כי ידעתיו: אהית חיי שרה צ, ב ואילך. וראה גם ד"ה כי ידעתיו בסה"מ תרכיז ע' כה ואילך.

יש אורות וכלים ולבושים: ראה מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' עז ואילך. ושי"נ. אהית חיי שרה קה, ב. שה"ש (כרך ג') תתקע. המשך תעריב ח"ב ע' תתמו ואילך. ד"ה זה יתנו תשטי' ועוד. וזהו מ"ש ברבות... משל למלך: ראה גם לקרית הסופות לס' ויקרא נא, ד. לקמן ד"ה ביום השני הקריב דה"ה ויקח קרח.

אה"ש אומרים... רם על כל גוים הוי': ראה תוי"א מקץ לד, ד. סידור עם דה"ה רלו, סע"כ"ג. דרמ"צ קנב, א. לעיל ד"ה אר"י יתא חלקי, ושי"נ.

ספר תרכ"ט

קצג

הוא על עם יש ודבר נפרד, והנה כשמתלבש במדת מל' שם כתיב כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, וזהו שאני מחליפו ופורע מכב.

וזהו לה יטמא, שאלקיעם כהן הוא משפיל א"ע בבחי' גבורות כדי לברר את הניצוצים שנפלו בשבירה שנק' בשם טמא מת (ע' בד"ה ביום השני הקריב נתנאל ובד"ה להבין למה לעתיד יתבטלו הנביאים בהוספות לת"א במג"א, ובאגה"ק סי' כ"ח ד"ה למה נסמכה) לפי ששרש השבירה הוא מבחי' ז' מלכים דתהו שנאמר בהם וימלוך וימת ומזה נתהוו קליפות וסט"א, ולזה כשמבררים את הניצוצות מהקליפות נק' טמא מת, וזהו לה יטמא בגינה שבשביל נש"י יורד במקום הטומאה, הגם כי אלקיעם כהן הוא מ"מ יורד כו', וכמארז"ל במד"ר פ' בא פט"ו משל לכהן שנפלה תרומתו בבית הקברות, אמר מה אעשה לטמא א"ע א"א ולהניח תרומתי א"א מוטב לי לטמא א"ע פעם אחת וחזור ומטהר ולא אאבד את תרומתי, כך ישראל הם תרומתו שנאמר קדש ישראל לה' ראשית תבואתה (ירמ' ב') והם בגלות בבית הקברות היינו מומ"ל דמיתו שז"ס בית הקברות, וההכרח להוציאם כי לא ידח ממנו נדח, לכן מוטב לטמא א"ע, וזהו לה יטמא שבשבילה יורד במקום הטומאה. וזהו וכל מלבושי אגאלתי לי' לחם מגואל לשון טינוף ולכלוך, כי גם הניצוצות דתהו שנתבררו הם רחוקים עדיין מהקדושה, וזהו ע"ד שארז"ל בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש, הגם שהתרומה היא בחי' גבוה ונק' ג"כ קדש מ"מ בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש, וכמו יוחנן בן גודגדא שהי' אוכל על טה"ק מ"מ הי' מטפחתו מדרס לחטאת להיות שע"י קידוש מי חטאת ממשיך מבחי' מר"ס דעתיקא שלגבי מר"ס גם הקדש בחי' חו"ב כחול יחשב, וכמו"כ יובן ענין מה שנאמר וכל מלבושי אגאלתי לי' טינוף ולכלוך, וגם לה יטמא שלגבי בחי' לבושי' כחלג חזור נק' בשם לכולך וטומאה.

וזהו מה שאלקיעם כהן יורד במקום הטומאה ולובש בגדי נקם ככדי להוציא את ישראל משם כו' ועי"ז מוציא גם הניצוצים מאדם בליעל מה שבלע מאדם דקדושה, אך הגורם לזה שיתלבש בבחי' לבוש אדום זהו ע"י מעשה המצות וכמ"ש (ישעי' נ"ט י"ז) וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו וילבש בגדי נקם, שע"י וילבש צדקה כשריון שהוא מעשה המצות לפי שצדקה

ע' בד"ה ביום השני הקריב: סה"מ תרכ"ז ע' קפח.

ובד"ה להבין למה לעתיד... בהוספות לזו"א במג"א: דף ק"ה, סעי' ואילך.

לה יטמא שבשבילה יורד במקום הטומאה: בד"ה זה שבאוה"ת אמר שם ע' קנ"ג, מוסיף: „ואפ"ל כי משום הניצוצים דז' מלכין לא הי' מטמא כו', אלא לה יטמא כי כנסי' נק' אחותו והקריבה אליו כו' ועי"ז יתעלי הניצוצים גיכ, כמשל הנז' במדרש במי שאבדו לי פרוטות שמצ"ע אין כדאי לטרוח עליהם ולחפשם אלא ע"י שאבדו לו מרגליות גיכ באותו מקום שמוכרח לחפשם עי"ז ימצא הפרוטות גיכ, ובד"ה זה תשכ"ד כותב ע"ז שזהו ענין נפלא.

שצדקה הוא כללות כל המצות: ראה לעיל ד"ה קדושים תהיו, ושי"נ.

קעו

הוא כללות כל המצות וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה, עי"ז וילבש בגדי נקם שמתלבש בלבוש נקמה לעשות נקמה בגויים, וזהו שמשמע מהמד"ר הנ"ל שע"י בחי' כלה שהוא בחי' ההמשכה חדשה שנמשך מאו"ס ע"י מעשה המצות כנ"ל בענין והיו הדברים כו' אשר אנכי כו' עי"ז דוקא מתלבש הקב"ה בלבוש נקם תלבושת לברר הניצוצות, שע"י וילבש צדקה עי"ז נמשך וילבש בגדי נקם, ועי"ז נעשה אני מדבר בצדקה רב להושיע, וכתוב וכובע ישועה בראשו שנעשה בחי' ישועה לישראל בחי' גאולה, וזהו אני מדבר בצדקה, דהיינו שיהי' בחי' אני בחי' מדבר, כי בזמן הגלות כתיב נאלמתי דומי' שהדבור נעלם ונסתר, וכמ"ש מי כמוכה באלים הוי' מי כמוכה באלמים שהדבור נעלם, וזהו מ"ש כרחל לפני גווי' נאלמה שהוא בבחי' שתיקה, אך ע"י מדוע אדום ללבושיך עי"ז נעשה בחי' אני בבחי' מדבר וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר שיהי' בבחי' גילוי הדבור העליון שהוא בחי' אני בחי' מל', וזהו וכל מלבושי אגאלתי שיש בזה שני פי' אגאלתי לשון לכלוך, כמ"ש לחם מגואל (מלאכי א' ז'), והבי' לשון גאולה ושניהם אמת שמתחלה צריך להיות וכל מלבושי אגאלתי להתלבש בבחי' דין לברר את הניצוצי' מלעו"ז, ואח"כ נעשה גאולה לישראל בחי' אני מדבר בצדקה רב להושיע כו'.

בס"ד, ש"פ בהר"ב, ת"ט.

קעז

והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקי, ואולך אתכם קוממיות, וארז"ל (בסנהדרין דף ק') מאה אמה, וצ"ל מה"ע מאה אמה. הנה כתי' ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ אשר הלכו אלקי' לפדות לו לעם ולשום לו שם (בש"ב סי' ז' כ"ג), והנה בזה ההילוך יש ב' מיני הילוך והיינו מלמעלה

שע"י וילבש צדקה... נעשה אני מדבר בצדקה: כהבא להלן עד סוף המאמר ראה אה"ת ניד ע' רצט. אגאלתי לשון לכלוך... והבי' לשון גאולה: מוכא באה"ת אמור שם ע' קנב פי' הראשון בשם המצריצ עה"פ ופי' הכי' בשם הרמזי' פי' אמור פי"ט.

והתהלכתי בתוכם: מיוסד על ד"ה והתהלכתי: בסה"מ תקס"ט ע' קלא ואילך [שם הנחת כ"ק אדהאמיצ. ונרא' בסה"מ הנחות הר"פ ע' קנז]. סי' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תשפת. [ויע"ש ע' תשסד. תתצ]. אמרי בינה שער הקיש פפ"ד-פי"ט. אה"ת בחוקותי (כרך ב') ע' תרמ. תרנד. תרעה. (כרך ד') ע' איקעו. מאמר זה נמצא בשינויים והוספות בד"ה וכי תאמרו מה נאכל בסה"מ תרינ"ח ע' קעה ואילך. וראה גם ד"ה הנה מה טוב תשכ"ט. ד"ה והתהלכתי תשי"א. תשלי"ג. תשלי"ח. יש ב' מיני הילוך: ראה גם לקריש חיו ע' 200.

למטה ומלמטלמ"ע, וזהו מ"ש והתהלכתי ל' רבים שמורה על ב' מיני הילוך כו', וכמו בעבודת האדם יש ג"כ ב' מיני הילוך, וכמ"ש באברהם התהלך לפני הוי' תמים וכן בחזקי' כתי' אשר התהלכתי לפניך שהוא בחי' הילוך בבחי' פנים, וכתוב אחרי הוי' אלקיכם תלכו לכתך אחרי במדבר בחי' הילוך בבחי' אחוריים כו'.

והנה להבין זה צ"ל מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, וארז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, ולכא' אינו מובן איך יכול להיות זה שיהי' כחדשים ממש, אך הענין הוא דהנה ידוע שיש ב' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, והנה בחי' ממכ"ע זהו מ"ש המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, בראשית הוא בחי' חכ' וכמ"ש בראשית ברא ות"י בחוכמתא כו', ומעשה בראשית הוא בחי' ששה מדות שמקבלים מבחי' חכ' כו', וזהו ענין בחי' ציור אדם, והיינו שכמו שיש באדם התחלקות ראש וגוף ורגל שראשית התלבשות החיות מהנפש הוא בראש ואח"כ נתפשט לכל הרמ"ח אברים וכל אחד מקבל חיות פרטי כו', כמו העין מקבל כח הראי' והאזן כח השמיעה והיד כח המעשה כו', וכך בחי' ממכ"ע היינו בחי' חיות אלקות שנמשך בבחי' השתלשלו המדרגות בכל עולם ועולם לפי ערכו כמו ג"ע העליון נמשך בו התגלות זיו השכינה בבחי' גילוי יותר מבחי' ג"ע התחתון, וכן בעולמות יש בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין שמאיר שם אלקות בבחי' גילוי עד שהם בתכלית הביטול, ויש עלמין דאתגליין היינו שאינו מאיר שם אלקות בבחי' גילוי כ"כ, ודרך כלל בריאה נק' עלמין סתימין כו' עולם המחשבה, ויצ' הוא בחי' דבור שנמשך בכל עולם ועולם לפי ערכו, וכמו שאנו רואים למטה שיש התחלקות בחי' דצח"ם, שבדומם הגם שיש בו חיות המח' אותו, אמנם החיות אשר בו הוא מצומצם ביותר, ובצומח יש בו חיות יותר שהרי מלוכש בו נפש הצומחת, ובחי' יש יותר חיות שיש בו נפש החיונית כו', ובאדם יש חיות יותר שהרי יש בו נפש המדברת, וכך למעלה ד' עולמות אבי"ע נמשלו לדצח"ם, שבאצי' מאיר גילוי אלקותו ית' וז"ע בחי' אדם, ובבריאה אינו מאיר האור כמו שהוא באצי' שהרי הוא בחי' בריאה יש מאין, שאינו בערך לגבי האצי' שהוא גילוי ההעלם מאלקות, וביצי' מתמעט האור עוד יותר, ובעשי' מתמעט עוד. וזהו הנק'

קצה

ורז"ל הדברים . . . אנכי מצוך היום: ראה גם לקו"ת רי"פ דברים א, ב. שה"ש לד, ג.
בכל יום יהיו בעיניך כחדשים . . . כחדשים ממש: "להעיר, דהגם שהלשון במדרז"ל זה הוא כחדשים (ככ"ף הדמיון) – הכוונה היא שהענין ד' כחדשים" יהי' באמת. ולהעיר מהלשון בלקו"ת דברים (א, ב): "כחדשים ממש" (סה"מ מלוקט ח"ג ע' רלא, הערה 4).
שיש ב' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע: בהבא להלן אודות ב' ההמשכות ראה גם לעיל ד"ה תמים וד"ה ולאחותו הכתולה.
התלבשות החיות מהנפש הוא בראש: ראה גם תניא פניא (עא, א). פניא (עב, ב).
האצי' שהוא גילוי ההעלם: ראה תריא משפטים עו, א. וראה באריכה אזה"ת בלק ע' תתקפד ואילך.
אה"ת ענינים ס"ע רא ואילך.

בשם ממכ"ע שאוא"ס מתלבש בכל עולם ועולם לפי ערכו כו', והיינו שכמו הנשמה שמח" את הגוף הנה היא מח" כל אבר לפי ערכו, כמ"כ מה שאוא"ס מח" את העולמות הנה הוא מח" כל עולם לפי ערכו שכמו שאין ערוך חיות הרגל לגבי חיות הראש כמ"כ אין ערוך חיות העש" לגבי האצ"י, וכד"פ בכל עולם עצמו יש ראש ורגל כו' וכמ"ש מזה במ"א, וזהו המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב שהוא בח" התחדשות החיות מבחי ממכ"ע.

אך אוא"ס הסוכ"ע הוא למעלה מבחי התחלקות המדרגות מעלה ומטה, ואצ"י ועש"י שוין ממש לפניו וכמ"ש והקדוש בשמים ובארץ, שהוא קדוש ומובדל מבחי שמים כמו מבחי ארץ, ואין שם התחלקות מעלה ומטה כלל, ולכן ארז"ל כל המשפיל א"ע הקב"ה מגביהו שנא' ומתחת זרועות עולם, והיינו כי כשמשפיל א"ע עד קצה התחתון או הקב"ה שהוא אוא"ס הסוכ"ע מגביהו לפי שבבחי סוכ"ע מעלה ומטה שוין ולכן כשמשפיל א"ע עד קצה התחתון ה"ה סמוך וקרוב לבחי אוא"ס הסוכ"ע, ומחמת עוצם הביטול שלו הרי הוא כלי לבחי אוא"ס הסוכ"ע כמ"ש מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח כו'.

והנה ע"י המצות ממשיכים גילוי אוא"ס מבחי סוכ"ע, ולכן מברכין על עשיית המצות אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות ממשיכי מבחי קדש העליון. וזהו מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך בחי אנכי מי שאנכי, ולכן בכל יום יהיו בעיניך כחדש"י שהוא בחי המשכה חדשה לגמרי לפי שע"י נמשך המשכה מבחי סוכ"ע ואינו כמו המחדש בטובו בכ"י כו' שאף שהוא המשכה חדשה מ"מ אינו דבר חדש לגמרי רק שהוא לחדש הישנות בלבד, וכמו שאנו רואים שבכל יום החמה זורחת ובערב היא שוקעת, ואח"כ היא חוזרת וזורחת שהוא בחי חידוש אך החידוש הוא על אופן אחד כו' כמו שה' אתמול כמ"כ הוא עתה ואין זה חידוש גמור, או כמו למשל המאכל שהוא מחי את האדם ואם לא המאכל ה' מתחלש כחות הנפש, וע"י המאכל נתחדש ונתחזק, מ"מ הוא רק לחדש את הישנות, והיינו לפי שהוא רק המשכה מבחי ממכ"ע, אך ע"י המצות ממשיכים המשכה חדשה לגמרי וכמו שאנו מבקשים אור חדש על ציון תאיר כו' שהוא המשכה חדשה לגמרי לפי שהוא המשכה מבחי סוכ"ע. והנה זהו היום דוקא בחי היום לעשותם, שבעוה"ז דוקא יש בחי כח הוה להמשיך המשכה חדשה כי עוה"ב הוא בחי ממכ"ע בחי עולם

קעט

מח" כל עולם לפי ערכו . . . ראש ורגל כו' וכמ"ש מזה במ"א: ראה לקו"ת נשא כג, ד. אה"ת נשא ע' רכה ואילך. וע' רמא ואילך. רגא ואילך. ובכ"מ.

ע"י המצות ממשיכים גילוי אוא"ס מבחי סוכ"ע: ראה גם אנה"ק סי' ג (קד, א). ובכ"מ.

אור חדש על ציון תאיר: ראה גם לעיל ד"ה שה תמים. ושינ'.

היום לעשותם שבעוה"ז דוקא יש בחי הכח הזה: בהבא להלן ראה בארוכה לקו"ת פינחס עה, סעי"ב ואילך. שם עז, סעי"ד. סידור עם דא"ח לב, א ואילך. לו, א. סה"מ תרל"ה חי"ב ע' שעג ואילך.

ברור וכל א' על מקומו יבא, וע"כ א"א להגיע לבחי' ג"ע כ"א ע"י גיהנם ונהר דינור ואח"כ יכול להיות נהנה מזיו השכינה, וכמארז"ל מוטב דלידייני וליתי לעלמא דאתי, שצ"ל תחלה גיהנם, ואז יוכל לבוא לידי השגה בג"ע ליהנות מזיו השכינה, והיינו לפי שהוא בבחי' ממכ"ע כו', משא"כ בעוה"ז שהוא עולם המעשה מאיר שם בחי' סוכ"ע, וע"כ יכול להמשיך המשכת בחי' סוכ"ע, וזהו שתשובה הוא היום בעוה"ז דוקא ויכול להיות שיתהפך מרע לטוב ממש ברגע א', וזהו היום בעוה"ז דוקא, בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, לפי שבעוה"ז דוקא יכולים להמשיך ע"י המצות המשכת בחי' סוכ"ע שהוא בחי' המשכה חדשה לגמרי כו'.

והנה בזה יובן משארז"ל בכרכות דל"ה ב' בזמן שישראל עושי' רצונו של מקום מלאכתו נעשית ע"י אחרים שנא' ועמדו זרים ורעו צאנכם, ובזמן שאין עושין רש"מ מלאכתו נעשית ע"י עצמן שנא' ואספת דגנך, ולכאור' אינו מובן הלא ואספת דגנך נאמרה בפ' שני' של ק"ש שנא' אם שמעו תשמעו אל מצותי והאידך נק' אין ערש"מ, ותירץ הה"מ וצ"ל נ"ע דלכך נק' פ' שני' אין עושין רש"מ לפי שלא נז' בה בכל מאדכם כמו בפ' ראשונה שנא' בה בכל מאדך, וגם זה עדיין אינו מובן וכי מפני שלא נא' בה בכל מאדכם יהי' נק' אין עושין רש"מ שהרי נאמר בה בכל לבבכם ובכל נפשכם. אך הנה להבין זה צ"ל מקודם פ"י מקום, דהנה כתב' הנה מקום אתי ופי' רז"ל הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו, והענין הוא דהנה מקום הוא כולל ו"ק מעלה ומטה מזרח מערב צפון דרום, והנה כמו שיש למטה ו"ק כמו"כ למעלה יש ג"כ בחי' מקום שהוא שרש של המקום בחי' ו"ק, מעלה ומטה ופי' מעלה היינו מה שלמעלה מהשגה נק' מעלה ומה שבא בהשגה נק' מטה כו', וכמו געה"ע וגעה"ת שלכך נק' געה"ע לפי שהוא למעלה מהשגה לנשמות שבגעה"ת, וכן צפון ודרום הוא בחי' חסד וגבורה, ושרש המקום הוא בחי' ו' מדות עליונות לך הוי' הגדולה והגבורה כו'. והנה כ"ז הוא בחי' ממכ"ע שנעשה מקור לעולמות שנק' מקום, אבל אוא"ס הסוכ"ע הוא למעלה מבחי' גדר מקום ואין ערוך אליו כלל, וכמו שאין ערוך בחי' גבול ומספר לגבי בחי' שלמעלה מגדר מספר וגבול כלל. אך בחי' עושין רש"מ ע"י ממשיכי' מבחי' רצון שהוא בחי' סוכ"ע בבחי' מקום, וזהו עושין רש"מ כו', והנה כדי שיומשך מבחי' סוכ"ע שבלי גבול כלל הוא בחי' רצונו כו'.

שחשובה... בעוה"ז דוקא: ראה מאמרים שנעמדו בהערה שלפניו. וראה גם לקו"ת שלח לט, גיד. ובארוכה סה"מ אעתי' ע' קמד ואילך.

בזמן שישראל עושי'... ותירץ הה"מ וצ"ל נ"ע: בספרו או"ת (הוצאת קה"ת) פ' עקב נג, סעי'ג ואילך. וראה עוד בכ"ז [בנוסף להנשמן לעיל בתחילת המאמר] לקו"ת שלח מב, ג ואילך. אמ"ב שער הק"ש פפ"י. אה"ת נ"ך (כרך ב) ע' תתננ. המשך מים רבים תרל"ז פ' קסט (ע' קל"ח). ובארוכה המשך תרס"ז ע' כט"ל. נה"נו. לקו"ש ח"ב ע' 98 ואילך. ושי"נ.

מעלה ומטה... שלמעלה מהשגה נק' מעלה: ראה רמב"ם הל' יסודות פ"ב ה"ז. וראה גם לקו"ת בחוקותי מה, ב. המשך תעריב ח"ב ע' תתקכא. ועוד.

זהו ע"י ככלי מאדך דוקא שהוא בחי' בלי גבול שיש בנפש כי יש ב' בחי' רצון, רצון שעפ"י שכל שהוא מתלבש בכלי, ויש בחי' רצון שלמעלה מהשכל לצאת מכלי הגוף ואין כלי כלל לבחי' רצון זה וע"ז נמשך שלמעלה ג"כ בחי' רש"מ שהוא בחי' אוא"ס שבלי גבול כלל שלמעלה מהמצרים וגבולים בבחי' מקום כו', וזהו שבפ' ראשונה שנו' בה בכל מאדך נק' עושין רש"מ, והיינו לפי שכדי שיומשך מבחי' רצון זהו דוקא ע"י בכל מאדך, משא"כ פ' שני' שלא נו' בה בכל מאדך נק' אין עושין רש"מ.

וביארור הענין, הנה כתיב ותקנא רחל באחותה וארז"ל במדרש פ' ויצא פ' ע"א א"ר יצחק כתי' (משלי כ"ג) אל יקנא לבך בחטאים כ"א ביראת ה' כל היום ואת אמרת ותקנא רחל באחותה אלא מלמד שקינאתה במעשיה הטובים אמרה אילולי שהיא צדקת לא היתה יולדת. והענין הוא דהנה כתי' שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל, שם ה' גדולה לאה שם ה' קטנה רחל, והיינו שלאה היא בחי' עלמא דאתכסי' שמאיר שם בחי' גילוי אלקות הסוכ"ע וע"כ שם הוא בתכלית הביטול, בחי' ביטול במציאות ממש, ולכן לאה ילדה ששה בנים שהוא בחי' ששה מדות לך הוי' הגדולה והגבורה שהם בבחי' ביטול כו', משא"כ רחל הוא בחי' עלמא דאתגלי' שנעשה מקור לעולמות הנפרדי' ואינו מאיר שם הביטול בתכלית עד שיכול להיות כרחל לפני גווי' נאלמה שבחי' הדבור הוא בגלות, וזהו ותקנא רחל באחותה היינו שרצתה שיומשך הביטול בעלמא דאתגלי' כמו בעלמא דאתכסי' שיומשך גם למטה גילוי בחי' טוכ"ע. וזהו ענין עושין רש"מ שיומשך מבחי' רצון במקום שהוא בחי' עלמא דאתגלי' ויהי' גם המקום בבחי' ביטול וכמ"ש הנה מקום אתי שהמקום הוא אתי בתכלית הביטול, כשמאיר במקום בחי' שלמעלה מהמקום, וכמו מקום הארון אינו מן המדה לפי שהמקום ה' בטל בתכלית הביטול לפי שהי' מאיר שם גילוי אוא"ס הסוכ"ע שלמעלה מבחי' מקום, וע"כ ה' המקום בטל כו'.

ובזה יובן מה שבזמן שערש"מ כתי' ועמדו זרים ורעו צאנכם ובזמן שאין ערש"מ כתי' ואספת דגנך, דלכאוי' אינו מובן כלל למה ה' זה מלפניו ית' שיהא האדם צריך לעשות מלאכה בעבודת האדמה לחרוש ולזרוע כו', ולמה לא נברא לפניו הכל מתוקן כי האדם הוא תכלית הבריאה, וכמ"ש כי זה כל האדם וארז"ל כל העולם לא נברא אלא בשביל לצוות לזה, וכמו שיהי' לע"ל שארז"ל עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת, והיינו שיצמח

קפא

בכל מאדך . . . בחי' בלי גבול שיש בנפש: בשולי הגליון נרשם בנזכיר: **הגם שבלי גבול של האדם הוא לגבי ית' בחי' הגבלה, מ"מ הרי ארז"ל במד"ר ע"פ שור או כשב כשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחו, וכשהוא נותן נותן לפי כחו.**

יש ב' בחי' רצון: ראה תרא ויקהל פז, ד. דרמ"צ פת, א. ובכ"מ.

יתקנא רחל באחותה: ראה גם אה"ת בחוקתי שם (כרך ב) ריש ע' תרטא. שם (כרך ד) ריש ע' אקעח.

מאכלים ובגדים מוכנים. אך הענין הוא דהנה ענין המלאכה ל"ט מלאכות שהוא ענין בחי' בירורים לברר את הטוב מהרע, דהיינו שע"י שעושה האדם מלאכה ומניח כחו וחיותו באתו מלאכה עד שמרויח ונותן מזה צדקה ע"י מתברר הטוב מהרע, וכן הוא כל המלאכות שהם בירורים, וכן אכילה הוא בחי' בירור לפי שע"י כח האכילה הוא לומד ומתפלל ע"י נעשה בחי' בירור הטוב מהרע, וזהו ואספת דגנך שהוא בחי' בירור ניצוצות כו', והנה בחי' בירורים זה אינו צריך כ"א כשאין עושיין רש"מ דהיינו כשאין מאיר המשכת סוכ"ע בממכ"ע, משא"כ כשעושיין רש"מ אינו צריך לבחי' בירורים זה רק ממילא יוכלו הניצוצות כביטול הניצוץ בשלהבת כו', וכמו שבשבת בורר אסור, ואעפ"כ יש ג"כ בחי' בירור שע"י האכילה, שבשבת מצוה לאכול דוקא, והיינו לפי שבשבת מאיר מחיין דאבא ע"כ א"צ לבחי' בירורים אלא ממילא הם נכללים כו', וכך כשישראל עושיין רש"מ שהוא המשכת סוכ"ע בבחי' מקום אזי ועמדו זרים ורעו צאנכם, לפי שא"צ לבחי' בירורים כו'.

וזהו ג"כ מ"ש וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע כו' וצוית את ברכתי לכם כו'. והענין הוא דהנה כתיב גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, וארז"ל במדרש ע"ז שבשומרי שביעית הכתוב מדבר, והיינו לפי שכדי לשמור שביעית צריך ע"ז גבורי כח התגברות יתירה שלא לחרוש ולא לזרוע כלל, וגם אח"כ כשהספיחים יעלו מאל' אסור לאסוף אותם אל הבית, ונמצא שהוא התגברות יתירה כנגד היצה"ר כו', וזהו עושי דברו שעושיין את בחי' הדבור, כי דברו הוא בחי' דבור עליון שנעשה מקור לעולמות הנפרדים כו' בחי' רחל עלמא דאתגלי' כו', ועושי דברו היינו שממשיכים מבחי' עושיין רצונו ש"מ דהיינו מבחי' רצה"ע בבחי' דבור שהוא בחי' עושיין רש"מ כו', וזהו עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו נעשה קודם לנשמע, כי עש"י לעילא דהיינו בבחי' רצה"ע בחי' כתר כו', וזהו גבורי כח כו' שהוא בחי' ועתה יגדל נא כח אד' שהוא כח של שם אד' כו' שהוא בחי' ממלא, וכח אד' הוא בחי' סוכ"ע כו', וזהו שבשביעית אסור לחרוש ולזרוע, לפי שבשביעית שהוא המשכה מבחי' סוכ"ע בחי' עושי דברו ע"י ממילא הם נכללים, וזהו וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית שהיא בחי' ברכה והמשכה והתגלות למטוה וע"י ממילא לא יהיו צריכים לבחי' עבודה שהוא בחי' בירורים לברר את הטוב מן הרע כי ממילא יבוער הרע כי אור דוחה הרבה חשך ודרך כלל המשכת הסובב [הוא] בחי' המשכת המקיפים והמקיף מסמא עיני החיצונים כו'.

קפב

ענין המלאכה . . . בחי' בירורים: ראה גם סה"מ תר"ל ע' רנב ואילך. ועוד.

שבשבת בורר אסור . . . יש ג"כ בחי' בירור: ראה תר"א ח"י שרה טו, ג. בשלח טו, סע"כג. הוספת

לתר"א תשא ק"ג, א. לקרית בלק עב, א. ובכ"מ.

דמנה כתיב גבורי כח עושי דברו: בהבא להלן ראה אוה"ת בחוקותי (כר ד) ע' א'קעה. אוה"ת גיד

(כר ב) ע' תתנד.

שבשביעית . . . המשכה מבחי' סוכ"ע: ראה לקרית בהר מב, ד.

ובכ"ז יוכן ג"כ ההפרש מה שבפ' ראשונה כתיב מתחלה והיו הדברים האלה שהוא בחי' תורה, ואח"כ וקשרתם שהוא בחי' מעשה המצות כי הוקשה כל התורה לתפילין כו', ובפ' שני' כתיב מתחלה וקשרתם ואח"כ ולמדתם כו'. והענין הוא דהנה פ' ראשונה לפי שהוא בחי' עושין רש"מ שהוא המשכת סוכ"ע בממכ"ע וכדי שיהי' כלי לזה הגילוי זהו בחי' תורה כי תורה נק' אור וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור, והנה בפ' נר יש שני פ"א' שהמצוה נק' נר שהוא בחי' הכלי שמקבל את השמן והאור, ותורה נק' אור של הנר זה, והב' היינו המצוה נק' נר בכלל עם השמן והאור של הנר זה, והתורה נק' אור היינו כמו למשל אור השמש, ולשני הפ"א' אור למעלה מנר שתורה היא למעלה ממצות לפי שאורייתא מח"ע נפקת, והנה בפ' ראשונה שהוא בחי' עושין רש"מ המשכה מלמעלה למטה ע"כ כתיב תחלה תורה ואח"כ מצות לפי שהכלי לזה הוא בחי' תורה, ודרך כלל הוא שבפ' ראשונה כתיב שם הוי' כסדרן לפי שתו"מ נק' ו"ה של שם הוי' תורה נק' ו' ומצות הוא בחי' ה' אחרונה של שם הוי', וע"י אהבה דבכל מאדך הוא בחי' המשכת ו"ה ב"ה שהוא בחי' שם הוי' כסדרן, ובפ' שני' שהוא בחי' העלאה מלמטה למעלה כתיב מתחלה מצות, ואח"כ תורה לפי שהמצות נק' מצות המלך, וצריך להתחיל בבחי' זו תחלה בחי' יראה וכמ"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש, ואח"כ תורה לפי שתורה היא בחי' פנימיות, וכמשארו"ל כל מי שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ולא מסרו לו מפתחות החיצוניות בהי' עייל שהתורה נק' פנימי' כו' ע"כ כתיב תחלה מצות ואח"כ יכולים להגיע גם לבחי' תורה. ושרש ענין ההפרש זה הוא שבפ' ראשונה שהיא המשכה מלמעלה ממילא עיקר הגילוי הוא בחי' תורה גילוי ו' של שם הוי' בה' אחרונה, ובפ' שני' שהיא מלמטלמ"ע עיקר הגילוי הוא בבחי' ה' אחרונה רק שהתורה שהוא בחי' ו' של שם הוי' מאיר בה' שהיא רק הארה לבד כו' מבחי' ו', אבל אינו מאיר כמו שהוא כו'.

קפג

והנה זהו ב' בחי' הילוך מלמטלמ"ע שהוא בבחי' ממכ"ע, ומלמעלה למטה שהוא בחי' המשכת סוכ"ע, וזהו ב' בחי' הילוך, אחרי הוי' אלקיכם תלכו שהוא בחי' הילוך בבחי' אחרי בבחי' אחריים שהוא בבחי' מלמטה

ובכ"ז יוכן . . . שבפ' ראשונה: בכ"ז ראה בארוכה ד"ה אני לדודי תרליג. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקנו ואילך. אהיה ואמתנו ע' רלח. רנב ואילך.
תורה נק' אור . . . וחורה אור: ראה סידור עם דא"ת רעד, א. אמי"ב שער הק"ש פצ"ב (עו, ב). ד"ה כי עמך מקור חיים תרל"ב. ועוד.
בפ' נר יש שני פ"א' ראה אהיה נ"ך ס"ע תקעז: מה שהמשיל את המצות לנר והתורה לאור פ' בשליה בתחלתו שני פירושים: עיי"ש בארוכה.
שבפ' ראשונה . . . שם הוי' כסדרן: בהבא להלן ראה אהיה בחוקיותי שם (כרד ד) ע' אקפ.
וכמשארו"ל כל מי שיש בו תורה . . . מפתחות הפנימיות: נח' בארוכה בסה"מ תרל"ז ס"ע יח ואילך.
וש"נ.

למעלה בחי' ממכ"ע, ויש בחי' הילוך בבחי' לפני הוי' התהלך לפני כו' אשר התהלכתי לפניו שהוא בחי' הילוך מלמעלה למטה המשכת בחי' סוכ"ע בבחי' עושין רצונו של מקום כו'. וזהו מ"ש והתהלכתי בתוכם יש ג"כ ב' בחי' הילוך, דהנה מתחלה כתיב ונתתי משכני בתוכם, ופי' רש"י זו בנין בהמ"ק שהוא בחי' המשכת גילוי אלקות שהי' בבהמ"ק וכמארז"ל ע"פ ושאתם מים בששון שמשם היו שואבין רוה"ק, אך אעפ"כ הוא נמשך מבחי' גבול, כמו למשל מי שעומד בבית שהוא נגבל בבית, ועד"ז ארז"ל אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר שזה הגבלה שעל חכם גבור ועשיר דוקא, שורה השראת אוא"ס, אך מ"ש והתהלכתי בתוכם שהוא קאי על לע"ל שאז יהי' הגילוי מלמעלה בבחי' הילוך בלי גבול ממש המשכת גילוי סוכ"ע למטה ממש ולא יהי' נגבל בשום כלי כו' לפי שיהי' גילוי פנימיות אוא"ס ממש כו' למטה.

וזהו מ"ש ואולך אתכם קוממיות דהיינו ק' אמה כמו שדרשו רז"ל, והיינו שזהו הוראה על ההילוך שההילוך הוא מלמעלה למטה. והענין הוא דהנה ידוע שיש ג' אמות וז' כפולות וכל א' כלול מיו"ד שהוא בחי' מאה, ודרך כלל יש בחי' יחידות עשירות מאות, שהוא נפש רוח ונשמה, נפש הוא בחי' יחידות ורוח הוא בחי' עשירות ונשמה הוא בחי' מאה, וזהו ענין מאה ברכות וכמ"ש ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך וארז"ל א"ת מה אלא מאה שחייב אדם לברך מאה ברכות בכ"י שלכה"פ יגיע למטה אחד והיינו שכדי שימשך למטה אחד צריך דוקא מאה ברכות, שלפי שע"י מאה ברכות נמשך בנשמה מאה, וברוח עשרה ובנפש אחד, ואם לא יברך מאה ברכות ממילא לא יגיע לנפש אפי' אחד, וע"כ חייב אדם לברך מאה ברכות דוקא, ועי"ז ממילא יגיע לנפש למטה אחד, אך לע"ל ואולך אתכם קוממיות היינו מאה אמה לפי שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה ממש וע"כ יהי' למטה בבחי' מאה אפילו בנפש כו', והיינו לפי שיהי' בחי' הילוך מלמעלה למטה בלי גבול ממש כו' ועי"ז יהי' למטה כמו למעלה ממש כנ"ל, ונמצא כי מ"ש ואולך אתכם קוממיות זהו הוראה על ההילוך דוהתהלכתי שזהו מלמעלמ"ט כו'.

מתחלה כתיב ונתתי משכני: ראה גם אוה"ת בחוקותי ע' שלו.

וכמארז"ל ע"פ ושאתם מים, שמשם היו שואבין רוה"ק שזהו מדרגה גבוה, אך ארז"ל אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר, והיינו לפי שזהו מבחי' ממכ"ע כסדר המדרגות כו'.

וזהו מ"ש ואולך אתכם: בהנבא להלן ראה גם אמי"ב שער הק"ש פפ"ט. אוה"ת בחוקותי (כרך ב) ע' תערב.

קוממיות דהיינו ק' אמה: נת' בארובה בלכרש ח"ז ע' 198 ואילך.

ג' אמות וז' כפולות: ס' יצירה פ"א מ"ב. וראה גם תניא רפ"ג, ובליקוט פירושים ומ"מ שם.

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו ס"ר מלאכי השרת לכל אחד מישראל וקשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, ולכאורה אינו מובן שמוה שקשרו שני כתרים משמע שזה מחמת שהקדימו נעשה לנשמע, ובסוף המאמר מסיים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, שמשמע שעבור נעשה ונשמע עצמו קשרו להם הכתרים ולא בעבור הקדמת נעשה לנשמע. והנה דוגמת הקדמת נעשה לנשמע מצינו שארז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבלו עומ"צ, שקבלת עומ"ש היא הקדמה כללית שמקבל עליו עומ"ש בכלל ככל אשר יגזור אומר ואח"כ מקבל עומ"צ בכל פרטי המצות והציוויים וכמ"ש רז"ל קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי, וזהו שהבה"ג לא מנה אנכי בכלל המצות כי אנכי הוא בחי' קב"ע שהוא בחי' קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי, ועד"ז ה"ע הקדמת נעשה לנשמע, שנעשה הוא בחי' קבוע"ש בכלל ואח"כ בחי' נשמע הוא בחי' פרטי המצות, ועוד מצינו דוגמא לזה הוא ב' בחי' תרומה שפי' בזה שיש ב' פירושים בתרומה הא' ל' ארמותא מלמטלמ"ע והב' לשון אפרשותא שהוא בחי' הפרשה מלמעלמ"ט.

והנה בזהר פ"י ענין התרומה שתרומה הוא תרי ממאה וקאי על בחי' הק"ש כי בק"ש בפסוק שמע ישראל יש כ"ה אתון דיחודא ובפסוק בשכמל"ו יש כ"ד אתון הרי הם מ"ט אתון, ובחי' למסור נפשו באחד הוא בחי' א' מחמשים, וק"ש [של] שחרית וק"ש של ערבית הם מאה, וא"כ ב' בחי' למס"ג באחד של שחרית וערבית הם תרי ממאה וזהו ענין תרומה. אמנם לפי צ"ל

בשעה שהקדימו: נמצא ג"כ בסה"מ תרכ"ז ע' קד [וכאן הוא בשינוי התחלה וסיום הגהות]. ומיסוד על ד"ה ויקחו לי תרומה – באוה"ת תרומה ע' אישנה [ועד"ז שם ע' אישנה וע' אישנה]. והוא מאמר אדה"ז משנת תק"ע, בתוס' הגהות מאדמו"ר הצ"צ. ובאריכות בס' מאמרי אדה"א מצות ע' ערה. ונמצא בשינויים כו': ד"ה בששהיק – באוה"ת שבועות ע' קלח [שם הוא הגהות הרה"ח וכו' ר"ה מפאריטש]. ד"ה בששהיק – בסה"מ תש"ט ע' 147. ד"ה בששהיק תשכ"ד. תש"ה. ד"ה בחודש השלישי תשכ"ט [סה"מ מלוקט חיד ע' רסב]. ד"ה ויקחו לי תרומה תש"א. וראה ד"ה מצה זו בסה"מ תרס"ד ע' קפו ואילך. ובסה"מ תר"ס (הוצאת תנ"ש"א) ע' שפא ואילך.

ראה להלן ד"ה ביום השני מש"פ נשא, שהוא ביאור על מאמר זה.

שהבה"ג לא מנה אנכי בכלל המצות: ראה בזה דרמ"צ מצות האמנת אלקות [הערה בסה"מ תש"ט ע' 147].

שיש ב' פירושים בתרומה: ראה תריא ויקהל פה, סע"ד ואילך ובהוספות לתריא קטו, סע"ג ואילך. ובהנמטן בסה"מ תש"ט שם ע' 150.

בפסוק שמע ישראל... ובפסוק בשכמל"ו: אי דברוך שם כו' אינו בתנ"ך, ככ"ז קורא ג"כ פסוק אנב דשמע ישראל. ויל' עוד שהוא מפני שמצינו בכמה מקומות בחז"ל על גוסס תפלה עתיקה הביטוי "מחוי"ב" (וחי' לך, א. ובכ"מ. תודיה נשים, ברכות כ, ב). או גם "קרא" (ת"ז ת"י ג"ז ע"פ שטחיות הלשון שם) – ולכן שייך לכרותו. "פסוק" [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט שם ע' 150].

מה שמפרש בחי' למס"נ שהוא בחי' א' מחמשים שבתרומה שהיא בחי' עין בינונית כנודע שעין יפה א' מארבעים ועין רעה א' מששים ועין בינונית א' מחמשים, וצל' הלא בחי' המס"נ הוא בחי' היותר עליונה בעבודה ואיך נאמר שהוא רק בחי' עין בינונית, ומה מצינו שגבוה יותר מבחי' למס"נ באחד שנאמר עלי' שהוא בחי' א' מארבעים, אך באמת פ"י בזה עוד פ"י שתרומה הוא בחי' תורה מ' והיינו שהתורה ניתנה למ"ם יום כמ"ש ויהי שם עם ה' ארבעים יום, וזהו שמתחיל המשניות במ"ם ומסיים במ"ם כמשרד"ל מאימתי קורין, ומסיים לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא שלום כמ"ש ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, וצל' מהו שייך ענין התרומה לתורה מ'. ולהבין כ"ז צ"ל ענין ב' פרשיות דק"ש שפ' שמע הוא בחי' חסד כמ"ש ואהבת כו' ומפני מה מן תיבת ואהבת עד ובשערך הוא שם מ"ב וכנודע דשם מ"ב הוא שם הגבורה שהוא בחי' עליות כו' כנודע, ופ' והא"ש הוא בחי' הגבורה כמ"ש בה וחרה אף ה', ומפני מה מן וה' עד ושמתם הוא ע"ב תיבין ששם ע"ב הוא בחי' החסד כנודע.

קפה

אך הענין יוכן בהקדם ביאור המאמר למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ, ויובן תחלה ענין קבלת עומ"ש, הנה כתיב והחיות רצוא ושוב, ופ"י רש"י שחיות הקדש הם ברצו"ש, והיינו כי הם רוצים ליכלל וליבטל באו"א ב"ה ומחמת כי בע"כ אתה חי, מחמת זה נמשך השוב, ויש עוד פ"י בהחיות רצו"ש שהחיות אלקי שמח"י כל העולמות מריש כל דרגין עד סוכ"ד הוא ברצו"ש. ולכא"י צ"ל איך יתכן לומר על החיות האלקי שהוא ברצו"ש דעל חיות הקדש יתכן ענין הרצו"ש כי החיות הם נבראים אבל על החיות האלקי שהוא אלקות איך יתכן לומר שהוא ברצו"ש.

אך הענין הוא דהנה החיות שמח"י העולמות הוא רק הארה בעלמא וכמ"ש מלכותך מל' כ"ע ורק שמו נקרא עליהם וכמו שם האדם שאינו נוגע לו כלל, כך בחי' ההארה שמח"י העולמות הוא רק בחי' הארה בעלמא שאינו נוגע

שמתחיל המשניות במ"ם ומסיים במ"ם: ראה בארוכה בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תשס"ט) ע' רצו ואילך. ד"ה אר"ש בן חלפתא כו' תרל"ג. ד"ה מאימתי קורין את שמע תרמ"ב (נדפס בקונטרס בפ"ע – ברוקלין, תשכ"ה).

ואהבת . . . הוא שם מ"ב . . . שם הגבורה: בכ"ז ראה לקרית ואתחנן יב, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' יב. פרשיות ח"ב ע' תסח. תשכ. סידור עם דא"ח עג, ג. ובארוכה אמ"ב שער הקיש פמ"ה ואילך. דרמ"צ פ"ב ואילך (קכ, סע"א ואילך). ובכ"מ.

ויש עוד פ"י בהחיות רצו"ש: ראה אה"ת תרופה ס"ע א"שנו: „כתיב והחיות רצוא ושוב, ויש בזה ב' פירושים ושניהם אמת". ומתוך בין שני הפירושים עיי"ש. וראה גם סה"מ תרס"ה ע' רכה"ז. תשי"ד ע' 251. ובכ"מ.

החיות . . . הארה בעלמא . . . וכמו שם האדם: ראה לקרית אמור לא, ג. שה"ש יד, ג. ובארוכה לעיל ד"ה מצד זו.

אל עצמותו כלל ואני ה' לא שנית ואתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנבדל"ע. ולקרב אל השכל שהוא רק הארה בעלמא יובן ממה שאנו רואים שהחיות אלקי מחי בכל עולם לפי ערכו שיוכל שאת, והנה ממה שמתחלק בכל עולם לפי ערכו בהכרח לומר שאינו מבחי' עצמותו כ"א מהארה בעלמא. וגם ענין התפשטות האור מורה ג"כ שאינו עצם כלל, כמו התפשטות זיו השמש שאינו רק זיו מהשמש, שהרי אין השמש עצמו הוא המאור מתפשט כלל, כ"א קבועה בגלגלו כנודע, והמופת לכ"ז ממה שאנו רואים שהנפש מחי את הגוף הנה הגם כי הנפש מתלבשת בגוף אמנם הנה היא מתלבשת רק במוח ולב, ואין עצמיות הנפש מתפשטת כלל להתחלק ולהתפשט ברמ"ח אברים כי היתכן לומר שכח המעשה עד"מ שהוא ביד, האם נאמר שעצמיות כח המעשה שישנו בנפש מתלבש ביד או כח ההילוך ברגל, כ"א רק ממה שהיא מאירה ומתלבשת במוח ולב מאיר הארת הנפש בכל רמ"ח אברים, והי' כמו הנר כשמדליקין בבית ממילא מתמלא כל הבית מאורה הוא זיו התפשטות הארתה ואין הנר מתלבש כלל לדחות החושך כ"א הוא נדחה מאליו וממילא כו', ועד"ז הוא הנשמה שמיד שמאירה בגוף הנה התפשטות הארתה מחי' את הגוף בכל אבר לפי ערכו כו'. ועד"ז יובן למעלה שארזיל מה הנשמה ממלא את הגוף כך היתכן הקב"ה ממלא את העולם שרק התפשטות אור וזיו בלבד הוא מה שמחי' כל העולמות רק שבבחי' א' אינו דומה מה שהקב"ה מחי' את העולם עם הנשמה שמחי' את הגוף דהנשמה מתלבשת בגוף עכ"פ להחיותו, אבל למעלה מה שהקב"ה מחי' את העולם יש בחי' התלבשות ויש בחי' שאינם בהתלבשות כלל והוא מ"ש אני הוי' לא שנית כלל.

קפו

היוצא מזה שחיות כל העולמות הוא רק מהארה בעלמא, ומחמת שהוא רק הארה בעלמא ומתחלה היתה ההארה הלזו כלולה במקורה שזהו מ"ש בפדר"א עד שלא נברא העולם ה' הוא ושמזו בלבד, ולאחר שנבדל"ע הוא שנפרש ונבדל הארה להחיות העולמות, ובאמת העולמות אינם תופסים מקום כלל אפי' נגד ההארה הלזו כי כל העולמות הם בחי' מדבר צי' ושמהם כמ"ש במ"א, ואפי' עולמות עליונים הוא עולם האצי' שנחשב מעולמות הא"ס ג"כ אינו תופס מקום נגד החיות שמחי' את העי"ס, כי הגם שאמרו דאיהו וגרמוהי חד, מ"מ לא אמרו איהו וחייוהי וגרמוהי חד, שנת' פי' במ"א שמה שאיהו וגרמוהי

הנפש . . . מתלבשת רק במוח ולב: ראה גם תניא פני"א (עא, א"ב). לקמן ד"ה וכל העם.
כל העולמות . . . מדבר צי' ושמהם כמ"ש במ"א: לקו"ת במדבר ב, ג. ובארוכה אה"ת במדבר ע' יא ואילך.
עולמות עליונים הוא עולם האצי': להעיר מהמשך תערוב' ח"א ע' יא: וכידוע דרכינו ני"ע ה' אימר על אצי' עליון. וראה גם ה"חם יופי' חשון. סה"מ תרע"ה ע' קצא. ועוד.
לא אמרו איהו וחייוהי וגרמוהי חד שנת' פי' במ"א: ראה תרי"א יתרו עא, א. לקו"ת ראה כו, ב. שהי' לט, ג. קצורים והערות לתניא ע' קט. ובארוכה בד"ה. להבין מ"ש בלק"א פכ"ג שנשמן לעיל בד"ה החודש הזה. ד"ה איהו וחייוהי חד תשט"ו. ד"ה פדה בשלום תשל"ב.

חד אינו בערך לגבי מה שהוא ית' מתייחד עם חיוהי הם האורות ולכן אמרו ב"פ חד, וא"כ הכלים לגבי האורות אינם בערך כלל וכמ"ש בחי' וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא וההיא נביעו איהי כנשמתא לגופא, וכ"ש בעולמות ב"ע, לכן ההארה הלזו היא תמיד בבחי' רצוא, להיות כי חפצה ותשוקתה ליכלל בא"ס מקורה ושרשה וכטבע כל דבר להיות רוצה ליכלל בשרשו ולכן מצינו גם בד' יסודות ארמ"ע שטבע ג' יסודות רמ"ע להיות נמשכין מלמעלמ"ט מפני כי שרשן הם למטה, אבל יסוד האש להיות כי שרשו הוא למעלה לכן טבע האש שעולה למעלה, ולכן בלתי שמן ופתילה או שאר דברים המחזיקים את האש א"א להתזיק כלל את האש ואף גם כשמחזיקים את האש ע"י שמן ופתילה הנה הוא תמיד בעליות וירידות אשר הוא בחי' רצוי"ש כו'. ועד"ו יובן ענין הרצוי"ש של ההארה שמחי' העולמות כנ"ל שלפי שהוא רק הארה בעלמא לכן הוא תמיד בבחי' רצוא, והשוב הוא להחיות העולמות כו'.

ומחמת כי בכללות השתלשלות העולמות החיות שמחי' אותם הוא בבחי' רצוי"ש לכן גם בפרטי הנבראים החיות שלהם הוא ברצוי"ש וכמו חיות האדם דהנה הנפש לגבי הגוף אין ערוך כלל והגם שיש ממוצעים שמחברים הנפש והגוף שהוא בחי' הדם והאידיים וכמ"ש כי הדם הוא הנפש, מימ הרי אין ערוך הנפש לגבי הגוף לכן החיות הוא ברצוי"ש וז"ע דפיקא דלבא שהדופק הוא בבחי' הסתלקות והתפשטות. רק ההפרש שבין רצוא ושוב להרצוי"ש שלמעלה, שלמטה הוא בחי' רצוי"ש שמתחלה הוא הרצוא ואח"כ השוב, אבל למעלה נק' בשם מטי ולא מטי שמתחלה מטי היינו בחי' המשכת האור להחיות ולהוות מאין ליש, אך אם ה' נמשך כך ולא ה' בבחי' ולא מטי היו העולמות בטלים ממציאותם כי לא היו יכולים לקבל גילוי האור כ"כ לכן הוא בבחי' ולא מטי דהיינו בחי' הרצוא וטעם זה הוא נוסף על הטעם שנת"ל מחמת שהוא הארה בעלמא כו'. ועוי"ל שמפני כי עולמות ב"ע הם נבראים והחיות המח' אותם הוא כח אלקי כנ"ל ולכן א"א להתיישב חיבורם כמו הנפש א"א להתיישב בגוף כ"א בדרך רצוא ושוב שז"ע הדפיקו כנ"ל. ונמצא שעיקר הטעם על ההארה שמפני היותה הארה שנפרשה מאו"ס להחיות הנבראים לכן היא בבחי' תשוקה תמיד לשרשה, זהו עיקר הטעם, והטעם השני הוא מצד המקבלים שהי' לא ה' בחי' לא מטי היו העולמות בטלים, והטעם הג' הוא מחמת הרכבת שניהם יחד, שכמו שגשמיות ורוחניות א"א להתחבר כ"א בבחי' דפיקו כמ"כ ההארה המח' ומהוה עולמות ג"כ א"א להתחבר עם עולמות הנבראים כ"א בדרך רצוי"ש שז"ע מטולמ"ט כו'.

דפיקא דלבא . . . הסתלקות והתפשטות: ראה תו"א בראשית ב, גיד. לקו"ת פקודי ה, ד. ו, ז. ובכ"מ.
שהי' לא ה' אצ"ל: שאם לא ה'.

והנה כאשר יתבונן האדם בכ"ז היטב שחיות כל העולמות הוא ברצו"ש וכמ"כ כל המלאכים והנבראים יתעורר גם אצלו להיות בבחי' רצוא ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה, וזהו ענין למסור נפשו באחד, דלכא"ו צ"ל מ"ש בזהר בכ"ד ענין המס"נ שהוא באחד, והלא ארז"ל בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך, הרי כי ענין המס"נ הוא בבחי' בכל נפשך ולמה אמרו בזהר שהמס"נ הוא באחד וכן משמע ג"כ ממה שאמרו ז"ל על ר"ע שיצאת נשמתו באחד וכן ר' יהודה הנשיא ה" מעביר ידיו ע"ג עיניו ואומר פסוק ראשון בלבד, מזה שהמס"נ הוא באחד, וממאמר הנ"ל נח' שהמס"נ הוא בכלל נפשך, אך הענין הוא דבאמת יש ב' בחי' מס"נ, הא' מצד בחי' הנה"א והב' מצד הנה"ב וז"ע מס"נ באחד ובכל נפשך, דבאמת בכל נפשך הוא בחי' מס"נ בפר"מ, אבל בחי' למס"נ באחד גבוה יותר שפי' מס"נ הוא בחי' מסירת הרצון, כי נפש הוא בחי' רצון כמ"ש אין נפשי אל העם הזה שפי' אין רצוני, והיינו למסור כל הרצון אליו ית' שלא יהי' [לן] רצון אחר כלל וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, ארץ הוא בחי' ג"ע התחתון ושמים הוא בחי' ג"ע העליון לא חפצתי שלא יחפון לא בגעיה"ת ולא בג"ע העליון ולא עוה"ב, וכל מה שעמך לא חפצתי היינו אפי' בחי' כי עמך מקור חיים מקור התענוגים מאחר שהוא רק עמך לא חפצתי כו', בחי' לא חפצתי ידוע כי חפץ הוא בחי' פנימיות מאחר שהוא רק עמך לא חפצתי כו', איזה רצונות גם לדברי העולם, אך צ"ל בבחי' רצון לבד שאפי' כופין אותו עד שיאמר רוצה אני נק' ג"כ בשם רצון, אבל בחי' פנימיות הרצון דהיינו בחי' חפץ יהי' לו ית' לבדו, ובכל שארי רצונות עוה"ז יהי' כמו שכפאו כמשרז"ל על ר"א, והיינו מפני כי ר"א ה' תמיד מקושר לאלקות ולא ה' לו חפץ אחר כלל ולדברי העולם ה' כמו שכפאו כו', וזהו ענין הרצוא של נפש האדם דהיינו בחי' למס"נ באחד למסור כל הרצונות כנ"ל, וענין מס"נ דבכל נפשך הוא מצד

קפח

למסור נפשו באחד . . . ענין המס"נ שהוא באחד: ראה גם תרי"א וישב כט, ב. לקחת ראה כה, א. אה"ת תרומה ע' אישטן. בהר (כרך ב) ע' תרי"ב. שם (כרך ד) ע' איקמא. ושי"ן.
ב' בחי' מס"נ . . . הנה"א . . . הנה"ב: כהנא להלן ראה בארוכה לקמן ד"ה וידבר גו' פינחס. סה"מ תרס"ד ע' קצא ואל"ר. עטרית ע' שצביג.
מס"נ . . . מסירת הרצון . . . כמ"ש אין נפשי . . . שפי' אין רצוני: ר"א זו הוכחה בתרי"א מקץ ד"ה רני ושמיחי ובכמה מקומות בדא"ת, ולכאורה צריך עיון מפני מה אין מסתייעין ממש"נ בתורה – בראשית כג, ח – אם יש את נפשכם. ויש לומר דשם מדבר בלעומת זה וטטרא אחרא אשר כבואה דבבואה לית להו (ראה לקחת סה"ה כי תצא – השני – וביאורו), ולכן אין מזה ראי' גמורה לפי' ובכל נפשך דקדושה. ועל פי חילוק זה מובן ג"כ דאין ראי' ממש"נ – תהלים כו, יב – אל תתנוי בנפש צרי. – וגם בזה נראה עד כמה מדויקים בתורת הדא"ת אפי' פרטים שבאו בטפל ובדרך אנכי. – הערת כי"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט ע' 227 (ועדיו בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' קיט. לקי"ש ח"ב ע' 456. ובכ"מ).
חי לי בשמים . . . לא בגעיה"ת . . . ולא עוה"ב: ראה גם דרמ"צ פ"מ (קלח, סע"א). ובכ"מ.
חפץ הוא בחי' פנימיות הרצון: ראה לקחת שחי"ש כה, רע"ד. ובכ"מ.
ובכל שארי רצונות . . . יהי' כמו שכפאו כמשרז"ל על ר"א: ראה גם תרי"א מג"א צב, סע"ד. לעיל ד"ה שם חמים.

נה"ב כי הנה"ב א"א לו כלל לבוא לבחי' מס"נ באחד כ"א בחי' בכל נפשך ונמשך מצד ההתבוננות בפסוק בשכמל"ו כו.

ולהבין היטב ההפרש בין מס"נ דנה"א ובין מס"נ דנה"ב יובן מענין ההפרש בין שרפים לאופנים, דהנה באופנים נאמר והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול, ולכאורה יפלא הלא השרפים הם בבחי' היותר עליונה, והר"א הוא כי ישעי' שראה את המרכבה בבחי' השרפים אמרו עליו כבן כרך שראה את המלך, משא"כ יחזקאל שראה המרכבה באופנים וחיות הקדש נקרא בן כפר שראה את המלך, ומפני מה כשרפים לא נאמר רעש כלל, אמנם הענין הוא דהנה השרפים אומרים קדוש ק"ק ה' צבאות מכה"כ, פ"י קדוש הוא מה שהוא ית' קדוש ומובדל מגדר עולמות וזהו צבאות, דלכאורה פ"י צבאות הוא מל' צבאי צבאות שבראחי בעולמי, אמנם הנה שם צבאות הוא מז' שמות שאינם נמחקין, והיינו ששם צבאות הוא בחי' השם שמח' בחי' הצבאות והוא החיות שלהם כמו שהוא למעלה, ואעפ"כ כדי שיהי' בחי' צבאות צ"ל תחלה ג"פ קדוש שהוא קדוש ומובדל ואח"כ בחי' שם הוי' כנודע שהי"ד הוא בחי' צמצום ה' התפשטות ואי' המשכה ה' אחרונה ג"כ בחי' התפשטות, ואח"כ הוא בחי' צבאות ואף גם החיות של בחי' צבאות מחי' אותם הוא רק בבחי' מקיף לבד כנודע ואח"כ מלא כל הארץ כבודו הוא בחי' פנימיות כו', והנה השרפים מפני שהם משיגים איך שהוא ית' קדוש ומובדל מגדר עולמות לכן הם בבחי' הביטול וביטול הוא בחשאי, אבל האופנים משיגים שיש בחי' עליונה מאד אבל אינם משיגים מהו לכן הם ברעש והתפעלות, והיינו שהרעש הוא מחמת העדר ההשגה כו', וע"ד ההפרש בין כהנים ללוים שהכהנים עבודתם בחשאי, אבל הלוים עיקר העבודה הוא בשירה וזמרה, וכמ"ש בזהר לארמא קלא, והיינו כי הכהנים שרשם הוא מבחי' חכמה, ובחכמה מושג איך שקמ"י כלא חשיב, ולכן

ההפרש בין שרפים לאופנים: ראה לקרית נשא כה, ד. שלח מז, א. האוינו עד, ספיג ואלך. ובאורכה מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' מז ואלך. מאמרי אדה"אמ"צ קונטרסים ע' תכג ואלך. אה"ת תרומה ע' אקסד ואלך. דרושים לחה"ש ע' קמג ואלך. סה"מ תרל"ד ע' רמד. רמו ואלך. תרס"ה ע' קמח ואלך. ד"ה מגילה נקראת תשי"ד. להבין ענין עיגולים ויושר (דש"פ נח) תשכ"ד. לק"ש חה"ש [חלק ג] תשמ"ח. ועוד. לעיל ד"ה מגילה נקראת. לקמן ד"ה וידבר גו' בהעלותך.

שם צבאות הוא מו' שמות: ראה בכ"ז ת"א בא ס, א ואלך. לק"ש בשלח תשי"ג. כנודע שהי"ד הוא בחי' צמצום ה' התפשטות: ראה לקרית דרושים לשמע"צ צב, ד. תרח שמות רט, א ואלך. סה"מ תרנ"ז ע' תרנ"ג. המשך תרס"י ע' רז ואלך. ועוד.

ההפרש בין כהנים ללוים: ראה לקרית צו ט, ד. ואתחנן ז. ב. דרושים לחה"ס פ, א. ביאה"ז (בהוספות) קלג, א ואלך. וביאה"ז להציץ ח"א ע' קב ואלך.

בשולי הגליון נרשם בנוכחי: כהנים ולוים רק באופן היותר גבוה, בחכ' מושג איך שקמ"י כלא חשיב, והשראת אי"ס הוא בחכ'. ובינה השגה ויכול לידע שיש מה שלמעלה מהשגה אך אינו מובן מהו, לכן הלוים לארמא קלא. או קול מעורר הכוונה היינו ההשגה, אבל לא מה שלמעלה מהשגה.

קפט

הכהנים ששרשם מבחי' החכמה עבודתם הוא בחשאי, אבל הלויים להיות כי שרשם הראשון הוא מבחי' בינה שהוא מקור ההשגה דוקא ואינו מושג מה שלמעלה מהשגה והבנה כמו בחכמה שהוא מה שלמעלה משכל המושג לכן שלמעלה מהשגה הוא לארמא קלא מחמת העדר ההשגה איך שקמי' כלא חשיב, כי בבניה מושג שיש מה שלמעלה מהשגה אבל אינו מושג מהו, וגם כמ"ש במ"א בענין קול מעורר הכוונה, נמצא כי הקול הוא כשעדיין אינו מושג הכוונה כו', רק שההפרש שבין כהנים ולויים זהו בבחי' היותר גבוה מההפרש שבין שרפים לחיות ואופנים כו'. ועד"ז יובן ענין ההפרש בין ביטול הנה"א לנה"ב, דהנה הנה"א היא חלק אלקי ממעל ולכן יכולה להיות בבחי' ביטול למס"נ באחד וה"ז ע"ד השרפים, אבל הנה"ב א"א לו לבוא לבחי' ביטול זה כי הנה"ב הוא ע"ד האופנים ובאמת שורש הנה"ב הוא משמרי האופנים, לכן אינו יכול להשיג בחי' גדולה כזו כיא בחי' בכל נפשך שה"ע מס"נ בפועל שנמשך מבחי' בשכמל"ו כנ"ל.

אך הנה כדי שיוכל הנה"א לבוא לבחי' מס"נ זה, דהן אמת שהיא חלק אלקי ממעל, אבל הנה ירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב המעלימים ומסתירים, זהו ענין מה שבפ' ראשונה של ק"ש נאמר תורה תחלה והיו הדברים האלה, ושנתנם לבניך ודברת בם, כי התורה היא מח"ע כמ"ש בזהר דאורייתא מח"ע נפקת, והגם שהתורה ניתנה למטה בדברים גשמיים אעפ"כ מלוּבש בזה בחי' ח"ע, ולכן היא הנותנת כח לבוא לבחי' הביטול במס"נ באחד דהיינו בחי' רצוא, וביאור הענין דהנה אנו רואים אע"פ שהתורה ניתנה למטה בגשמיות אעפ"כ שרשי הדינים הם למעלה מן השכל והשגה כמו רה"י ורה"ר שרה"ר אינו תופס כ"א עד עשרה טפחים ורה"י עולה עד לרקיע ולכן הזורק מרה"ר לרה"י אפילו למעלה מעשרה חייב, אבל הזורק מרה"י לרה"ר למעלה מעשרה פטור וכן דין כרמלית שיש בה מקולי רה"י ומקולי רה"ר, הרי שרשי דינים אלו מפני מה רה"י עולה עד לרקיע הרי הוא למעלה מן השכל המושג רק לאחר שיודעים שהדין כך הוא יכולים לשאת וליתן מהו רה"ר ומהו רה"י, אבל שורש הדין הוא למעלה מן השכל וכן איסור בשר בחלב, ושעטנז, וענין הקרבנות בכלל ובפרט, וכדומה שרשי הדינים הם למעלה מן הטר"ד המושג רק שאח"כ יכולים להשיג בהשגה, והיינו מפני כי שרש התורה הוא מבחי' החכמה שלמעלה מן השגה כי הבינה נק' מקור ההשגה אבל החכמה היא למעלה מן השגה ומפני כי שורש התורה היא מח"ע כנ"ל לכן יכולה ליתן כח ועוז לנה"א לבוא לבחי' הרצוא, והיינו ע"ד שארז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, כך עד"ז גדול תלמוד

קצ

שנפ' ראשונה . . תורה תחלה: ראה בארוכה ד"ה אני לדודי תרל"ג. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקנו ואילך.
אחיה ואחזקני ע' ילח. רנב ואילך. לעיל ד"ה והתהלכתי בתוככם. ובכ"מ.
התורה . . יכולה ליתן כח ועוז לנה"א: בכ"ז ראה ת"א יתרו סו, סע"א ב.

שיכול להביא לבחי' הרצוא, וזהו שנאמר תורה תחלה בפ' ראשונה של ק"ש כי פ' ראשונה של ק"ש הוא מבחי' הרצוא כנ"ל וכדי שיוכל להיות הרצוא זהו ענין התורה שנאמר בפרשה ראשונה של ק"ש כו'.

ומעתה יובן פ' שני' של ק"ש שהוא בחי' קבלת עול מצות, דהנה ארז"ל נתארה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, וכדי שיהי' המשכת אלקותו ית' למטה זהו ע"י המצות דוקא כי רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברין דמלכא, וכמו שאברי האדם ממשיכים החיות מהנפש כמ"ש במ"א שהגם שאברים הם גשמיים מ"מ ע"י הגידים והעורקים הם ממשיכים חיות מהנפש, ככה עד"מ יובן למעלה שע"י רמ"ח פקודין ממשיכים בחי' רמ"ח אברין דמלכא שהוא בחי' אדם. וזהו לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, פ"י תכלה הוא בחי' כלות הנפש שבג"ע, והנה לכל תכלה היינו לכל ההשגות שבג"ע הן בג"ע התחתון ואפי' בג"ע העליון הנה כולם הם בבחי' קץ וגבול, אבל רחבה מצותך היינו בחי' קיום המצות עצמם מאד בלי גבול ושיעור, והנה מאד הוא בחי' אותיות אדם והיינו מה שמגיעים ע"י הרצוא שהוא בלי גבול כנ"ל הנה ע"י המצות ממשיכים זאת למטה ואדרבה שכדי שיוכל להיות נמשך למטה זהו צ"ל ממקום הגבוה יותר כמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, שכדי שיוכל להיות המשפילי בשמים ובארץ צ"ל נמשך מבחי' המגביהי לשבת, ועד"ז הוא שכדי שיומשך ע"י המצות גילוי אלקותו ית' למטה זהו נמשך ממקום הגבוה יותר כו'. וזהו שאה"כ ועשיתם אותם וארז"ל אתם כתיב מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, פ"י שאתם הם העושים את בחי' אדם, ולכא"ר צ"ל הלא יש בחי' אדם וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו', אמנם הענין הוא דישאל ע"י קיום המצות ממשיכים מבחי' כי לא אדם בבחי' אדם כו', וזהו מ"ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם דהיינו להמשיך החיות בבחי' אדם כו', מבחי' כי לא אדם הוא כו', וזהו ענין פ' שני' של ק"ש שהוא בחי' קבלת עול מצות שבהם וע"י נמשך גילוי אלקותו ית' למטה, ובד"כ ב' פרשיות דק"ש הם רצו"ש פ' ראשונה הוא בחי' הרצוא ופ' שני' הוא בחי' השוב כו'.

ובזה יובן מה שבפ' ראשונה הגם שהיא בחי' אהבה עכ"ז יש בה מ"ב תיבין נגד שם מ"ב לפי שהאהבה היא בבחי' רצוא ותשוקה נפלאה ליכלל

לחיות לו ית' דירה בתחתונים: כ"ק אדמיר (מהרש"ב) נ"ע באמרו מארז"ל זה הי' (פעמים רבות) מוסף תיבת "ית." – נתבאר בלקי"ש ח"ט ע' 27 ואילך.

המשכת אלקותו ית' . . . ע"י המצות דוקא: ראה באריכה לקי"ש ח"ח ע' 352-3. חט"ז ע' 440 ואילך. ושי"נ. שאברי האדם ממשיכים החיות מהנפש כמ"ש במ"א: ראה תרי"א מג"א ביאר לדי"ה וקבל ויהוידם [צו, א]. הוספות לתרי"א פ"ג [קיד, ב]. ושי"נ. – הערת כ"ק אדמיר שליט"א (בסדרים תשי"ט שם ע' 148). ובאריכה במאמרים שנשמנו לעיל (בהערה, לא אמרו איהו וחייהו).

לכל תכלה ראיתי קץ . . . כלות הנפש שבג"ע: ראה בכ"ז אגה"כ ס"ז (קכו, א). תרי"א שמות נג, טע"ד. וראה גם אוה"ת בראשית (כ"ד ג) תקו, א.

לריות נמשך למטה . . . צ"ל ממקום הגבוה יותר: ראה לעיל ד"ה זאת חוקת. ושי"נ.

והיבטל אליו ית' לכן יש בה מ"ב תיבין נגד שם מ"ב שהוא בחי' העלאות כנודע שכל העלויות הוא ע"י שם מ"ב, ולכן בקבלת שבת שהוא זמן עליות כל העולמות אומרים אנא בכח שהוא שם מ"ב כו', ופ' שני' הגם שהוא בחי' גבורה אעפ"כ הרי הוא בחי' המשכות שע"י המצות כנ"ל, וכמו שארז"ל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו, גבורה דוקא כו', והיינו כי ההשפעה שנמשך מלמעלה צ"ל ע"י גבורות וצמצומים כמו גבורות גשמים שיורדים בגבורה הגם שהם השפעת החסדים כנודע, ולכן יש בה ע"ב תיבין נגד ע"ב גשרים שהגשר מונע הילוך המים אך היינו בכדי שיבוא המים בהשקט כו' כנודע, וזהו ענין ענין למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ כי קבלת עומ"ש הוא בחי' הקדמה כללית שהוא בחי' הרצוא ואח"כ יכול להיות השוב ע"י קבלת עומ"צ כו'.

ומעתה יובן מה שייך בחי' אלו בתורה שו"ע מה שהקדימו נעשה לגשמע, דהנה נודע שיש ג' בחי' בתרומה שעין יפה א' מארבעים ובינוני א' מחמשים ועין רעה א' מששים, ועד"ז יש בתורה מארי מקרא מארי משנה ומארי תלמוד. והענין הוא דהנה בתורה יש ג"כ בחי' אלו, דהנה ארז"ל במד"ר ע"פ שש מעלות לכסא שהם שיתא סדרי משנה, וכן אמרו ז"ל על מ"ש ששים המה מלכות אלו ס' מסכתות שהם ג"כ בחי' וא"י שכ"א כלול מיד"כ כנודע, וזהו בחי' תרומה שהוא א' מששים. וביאור הענין הנה ארז"ל לא זו מחבבה עד שקראה בתי לא זו מחבבה עד שקראה אחותי לא זו מחבבה עד שקראה אמי, והנה פ"י בת הוא בחי' מקבל והיינו מה שהדבור מקבל מבחי' המדות וזהו ג"כ עלי' כי לפעמים הדבור הוא בגלות בחי' מדבר כמ"ש כרחל לפני גוזלי' נאלמה נאלמתי דומי' החשיתי כו', אבל כשמקבל מבחי' המדות זהו עלי' כו', וזהו בחי' התרומה א' מששים כו', לא זו מחבבה עד שקראה אחותי היינו כשהדבור מקבל מבינה שוה למדות, כמו שאנו רואים בנפש האדם שע"פ הרוב הדבור מקבל מהמדות אכן לפעמים יקרה שהדבור מקבל מהחכמה כמו כשמדבר דבר שכל, כמו"כ עד"ז יובן למעלה שיש לפעמים עלי' בבחי' הדבור שמקבל מהבינה שוה למדות והבינה היא בחי' אם הבנים שהיא מדרגה היותר עליונה, וזהו בחי' תרומה א' מחמשים כי יש תמשים שע"ב כו', לא זו מחבבה עד שקראה אמי היינו כשמקבל מבחי' מוחין כחב"ד זהו בחי' א' מארבעים.

קצב

כנודע שכל העלויות הוא ע"י שם מ"ב: ראה לקו"ת מסעי צב, ב. וראה גם אה"ת דרושים לכה"ש ע' קלח. סה"מ תרס"ד ע' קפ. ובכ"מ.
ע"ב תיבין נגד ע"ב גשרים: ראה לקו"ת בהעלותך לו, ד. מאמרי אדה"ז פרשית ח"ב ע' תשיו. סידור עם דא"ח ד, ג"ד. מאמרי אדה"מ צ שמות ח"א ע' רעו. דברים ח"א ע' רמב. ועוד.
לא זו מחבבה עד שקראה בתי . . . אחותי . . . אחי: בכ"ז ראה סה"מ תרכ"ז ע' רצו. וראה גם ח"א מקץ לו, ג"ד. לקו"ת נצבים מד, ד. ועוד.

וזהו בחי' שיש בתורה שמביא לידי רצוא שהוא בחי' תרומה תורה מ' כמ"ש בזהר וכו"ל שהוא א' מארבעים, ומאחר שמביא לידי רצוא נמצא שבחי' זו גבוה מבחי' הרצוא עצמו, ולכן הרצוא עצמו הוא רק א' מחמישים, והיינו כי הרצוא שהוא בחי' מס"נ הגם כי זהו בחי' היותר גבוה בעבודה מ"מ ה"ה רק בחי' היותר גבוה בעבודה של נברא, וזאת נודע כי הנברא א"י להגיע בבחי' היותר גבוה שלו רק עד שרשו, וכמוכן ממארו"ל ביומא דל"א גבי מקוה של כה"ג שארו"ל ש"מ מעיין של עין עיטם ה' גבוה מקרקע העזרה עשרים ושלוש אמה, ואם יכולים להגבי' המים יותר מן המקור אין מה להוכיח מזה כלל, ועד"ו יובן ענין בחי' מס"נ של הנברא, שהגם שאצל הנברא זהו בחי' היותר גבוה מ"מ לגבי המצוה שהיא מלמעלמ"ט זהו רק א' מתמשים כו'.

ועתה יובן ענין מה שהקדימו נעשה לנשמע דוקא שזהו בעבור ההקדמה דוקא והיינו כנ"ל שנעשה הוא בחי' רצוא, ונשמע הוא בחי' השוב, ומתחלה צ"ל הרצוא ואח"כ השוב וכמו שקדם פ' שמע לוהא"ש כנ"ל, וענין שני כתרים שקשרו להם כי כתר הוא ל' מקיף מל' כתר את בנימין, ויש ב' בחי' עליות הא' הוא עליות ממכ"ע בסוכ"ע והב' הוא בחי' המשכת סוכ"ע בממכ"ע, וזהו בשעה שהקדימו נעשה לנשמע כי כדי שיהי' בחי' נשמע דהיינו בחי' השוב צ"ל בחי' נעשה מקודם כי בעשיית המצות נאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב דוקא וזהו ע"י נעשה דוקא בחי' רצוא כו', ונמצא כי הגם שהשני כתרים הם כנגד נעשה ונשמע, אמנם העיקר הוא מפני שהקדימו נעשה לנשמע, שז"ע הקדמת הרצוא דוקא כי בלא קדימת הרצוא א"א להיות השוב כו'.

הנברא א"י להגיע . . . רק עד שרשו . . . עין עיטם: ראה גם ס' מאמרי אדה"צ הקצרים ע' כ. מאמרי אדה"צ מארו"ל ע' רד. מאמרי אדה"צ במדבר ח"ג ע' אלג. סה"מ תרס"ב ע' רסה [ע"ש בהצ"ע]. סה"מ תרס"ה ע' ז. רכא. תשי"ג ע' 23. ועוד. לקמן ד"ה וכל העם רואים.
וענין שני כתרים שקשרו להם . . . בחי' עליות: הכוונה דכתר שכנגד נעשה (רצוא) הוא עליות ממלא בסוכב, וכתר שכנגד נשמע (שוב) הוא המשכת סוכב בממלא (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רסג. עיי"ש בארוכה).

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי ה' אלקיך, וצ"ל מ"ש לאמר, שלכאור תיבת לאמר הוא מיותר, הנה ארז"ל בילקוט פ' יתרו רמז רפ"ו כשהי' הקב"ה מדבר ה' כל אחד מישראל אומר עמי הדבור מדבר שנאמר אנכי ה' אלקיך ולא נאמר אלקיכם, והיינו מדכתיב ל' יחיד משמע שנתייחד הדבור עם כל אחד, וכ"מ ברבות פד"ט ע"פ הנ"ל שלפי כח של כל אחד שמעו הדברות הבחורים לפי כחן והוקנים לפי כחן וחקטנים לפי כחן, וצ"ל מפני מה בכל התורה נאמר אני ה' אלקיכם, ובעשה"ד נאמר אלקיך ל' יחיד.

הנה כתיב רכב אלקים רבותים אד' כם סיני בקדש, וארז"ל בילקוט רמז הנ"ל פ' אד' כם ששמו של הקב"ה משותף בהם מיכאל גבריאל רפאל, ושם נאמר בהם לבד אף בשעה שבה ליתן תורתו לא פתח אלא בלשון זוה, והיינו שע"י מ"ת משותף שמו של הקב"ה בישראל וקראן אלקים שנאמר אלקים אלקיך אנכי, וע"י מ"ת שאמר אנכי ה' אלקיך כל' יחיד שיתף שמו בכל אחד עד שקראן אלקים, וכמו שהמלאך יכול לקרות עצמו בשם ה' כמ"ש בי נשבעתי נאום ה', וכתיב ותקרא שם הוי' הדובר אלי, הגם שהי' מלאך והיינו לפי ששם אל משותף בהם, והם אינם תופסים מקום כלל לפני חיות אלקות השורה בתוכם ע' מזה בתו"א בפ' תשא בד"ה שמאלו תחת לראשי, והעיקר הוא בחי' השם שהוא החיות של דבר ההוא, כמ"ש מזה באורך בג' דרושים שע"פ זאת חוקת יהי לבי תמים, ובד"ה שם תמים, ובד"ה וזאת תורת זבח השלמים מענין ויקרא האדם שמות, שזה הי' חכמה נפלאה באדה"ר, ונמצא כי השיתוף שנשתתף שמו בהם הוא העיקר והוא גובר [על] גוף המלאך, שהרי הוא רק מב' יסודות אש ורוח כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט, ולכן המלאך בעת השליחות שאז משתנה מהותו לגמרי להיות בטל בתכלית לעשות רצון המשלח שלכן נקרא צומח כמ"ש בדרושים הנ"ל בענין מצמיח חציר, ובענין דשא ועשב, אשר ע"כ יכול המלאך לאמר על עצמו כי נשבעתי נאום ה' וע"ד

וידבר . . . אנכי: לכללות המאמר ראה: יהל אור להציץ ע' רלח"רמ [ע"פ אד' כם]. ד"ה זה באוהית יתרו ע' תתצח ואילך וע' תתקדו: ד"ה זה תשכ"ט [כס"ה"מ מליקט ח"ד ע' רעא ואילך]. ד"ה בשעה שעלה משה תשכ"ט.

ראה להלן ד"ה וכל העם וד"ה וידבר ג' בהעלותך, ששייכים למאמר זה.
ארז"ל בילקוט . . . עמי הדבור מדבר: בהבא להלן [עד] פיסקא . . . ויהו שיש בעבודה ככא"ר"ן ראה יהל אור שם ע' רלה ואילך. אוהית יתרו שם ע' תתקא (ס"ה). וע' תתקדו.
שהמלאך יכול לקרות עצמו בשם ה': ראה אנה"ק סי' כה (קמא, סע"א). לקי"ת במדבר יא. איב. ובכ"מ.
בתו"א בפ' תשא בד"ה שמאלו תחת לראשי: פו, א. וראה גם אוהית יתרו ע' תשמח.
ויקרא האדם שמות . . . חכמה נפלאה: ראה בארובה לעיל ד"ה מצה זו.
כמ"ש בדרושים הנ"ל בענין מצמיח חציר . . . דשא ועשב: לעיל ד"ה שם תמים.

קצד

משנית במ"א בענין ההפרש שבין ברואים שבים לברואים שביבשה שברואים שביבשה הגם שהם מקבלים חיותם מן הארץ כמ"ש ארץ ממנה יצא לחם מ"מ הרי הם נפרדים מן הארץ שהרי ביכולת הנבראים לשוט בים או להיות באוויר ואינו מוכרח כלל להיות ע"פ הארץ דוקא, משא"כ ברואים שבים מאחר שהם מקבלים חיות מן הים הרי הם מובלעים במי הים וכמו דגים שבים מיד שפורשין מן המים הם מתים שא"א לחיות בלא המים. ועד"ז יובן בענין המלאכים שנק' בשם נוני ימא פי' שזהו שם המושאל שכמו הדגים שבים הם מובלעים תמיד במי הים כמו"כ המלאכים אלו הם בבחי' הביטול תמיד ולכן יכולים לאמר ע"ע שם הוי' כמ"ש כי נשבעתי כי הוא בטל בתכלית לגבי שמו ית' שמשותף בו, שהשם זהו חיותו והרי הוא בטל תמיד וקורא א"ע בשם ה' כו', וכמו"כ הנשמות קודם התלבשותם בגוף כתיב בהם ג"כ חי ה' אשר עמדתי לפניו ע"ד ויעמידם לעד שנאמר במלאכים.

אמנם הנשמות שירדו להתלבש בגוף ונה"ב זהו כמו בחי' ארץ, שברואים שביבשה שהגם שמקבלים חיות מהארץ מ"מ הם נפרדים מן הארץ כו', אך ע"י התורה שאמר אנכי ה' אלקיך האיר אלקותו בכל א' מישאל שנשתתף שמו ית' בישראל, ולכן נקרא ישראל שזה מורכב משני תיבות ישר אל, והיינו כמו מיכאל וגבריאל שמשותף בהם שם אל כמו"כ בישראל משותף שם אל, וע"י שיתוף זה נעשה בהם ג"כ הביטול ע"ד דגים שבים, וכמארוז"ל בברכות דס"א גבי ר"ע שהקהיל קהילות, וא"ל פב"י אי אתה מתירא כו' וא"ל אמשול לך משל לשועל שהי' מהלך ע"ג הנהר וראה הדגים שמקבצים קבוצים קבוצים ושאל להם מפני מה אתם מתקבצים וא"ל שזהו מרשתות של בנ"א שרוצים ללכדם, א"ל רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם א"ל אתה הוא פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה ומה במקום חיותינו אנו מתייראים במקום מיתתינו עאכ"כ, [כך] א"ל עכשיו שאנו יושבין ועוסקין בתורה שכתוב בה כי היא חייך ואורך ימך כך, אם אנו הולכין ומתבטלין עאכ"כ. נמצא כי המשיל ר"ע לימוד ועסק התורה שזהו כמו דגים שבים כו', והיינו כמו הדגים בעת שהם מובלעים במי הים. וזהו מפני שע"י מ"ת נשתתף שמו של הקב"ה בהם עד שנעשו במדריגה כמו ברואים שבים היינו בחי' עלמא דאתכסיא כו'.

ומה שנשי' נתלבשו בגופים ונה"ב זהו הוראה שהשיתוף שנשתתף בישראל זהו מבחי' הגבוה יותר מבמלאכים שכל מה שיכול לשפול א"ע למטה

משנית במ"א . . . ההפרש שבין ברואים שבים לברואים שביבשה: ראה תי"א בשלח סב, ב"ג. ביאורו:

מב. ג. סה"מ תרכ"ח ע' קלו ואילך. לעיל ד"ה או ישר. ובכ"מ.

שנשתתף שמו ית' בישראל . . . משני תיבות ישר: אל: ראה בכ"ז אה"ת בשלח ע' תכד. בלק ע' תתקפ"ט ואילך. שם תתקצ"א ואילך.

מה שיכול לשפול א"ע למטה יותר שרשון מבחי' גבוה יותר: ראה בארוכה שערי אורה שער הפורים נח, א"ב. שם סה, א ואילך. אה"ת וארא ע' קטב ואילך. לעיל ד"ה זאת חוקת. ושי"נ.

קצה

יותר ושרשו מבחי' גבוה יותר שלהיות כן יכול להשפיל א"ע למטה יותר, וכמו כח הראי' שהוא כח גבוה ודק יותר מכח השמיעה שלכן ארז"ל שאינו דומה שמיעה לראי', פי' שמה שמבין ע"י שמיעה אינו בערך למה שהוא מבין ע"י ראי', שכאשר שומע איזה דבר תחלה הגם שמבין אותה בטוב, מ"מ אח"כ כשרואה הדבר ההוא מבין אותו הדבר ביתר שאת מכמו ששמע תחלה שהנחת והבנת הדבר ההוא מובנת בנפשו ביתר שאת כו', ונמצא כי גדולה מעלת הראי' על השמיעה ומ"מ הראי' תופסת דבר גשמי והשמיעה דבר רוחני דוקא כמו הקול, שלכאורה הי' מהראוי להיות בהיפך דוקא, והיינו מפני שהראי' היא כח יותר דק ורוחני לכן אין ביכולתו להשפיל כ"א בדבר גשמי דוקא, וכמו האותיות החקוקים על האבן טוב מחמת רוב בהירות האבן טוב אין יכולים לקרוא את האותיות, רק כשחותמים על השעוה שמתרחקים מן האבן הטוב אז יכולים לקרוא אותם, אבל כשחוקקים אותיות על אבן שאינו מבריק אז יכולים לקרותם גם בהיותם חקוקים על האבן ג"כ, ונמצא כי מה שאינו על מקור הגבוה כ"כ יכולים לקרותו גם בעודנו על המקור, אבל אם המקור היינו האבן אשר נחקק עליו הוא מאיר ומבריק אז כמו שהם א"א לקרותם כ"א כשחותמים על השיש או השעוה שמתרחקים מהמקור כו'. ועד"ז יוכן שכח הראי' אינו יכול להשפיל א"ע בבחי' הקול שהוא רוחני כ"א לתפוס דבר גשמי דוקא ע"י ואבן שזה מורה על עצם מעלתו, כמ"כ מה שישאל נחלבוש נשמות בגופים זהו מצד עוצם מעלתם בשרשם, והשיתוף שנשתתף שמו ית' בהם זהו ג"כ מבחי' הגבוה יותר מבמלאכים, שזהו שאמר אנכי הוי' אלקיך שבחי' הוי' הנמשך להיות אלקיך להשתתף עם כאו"א מישראל הוא מבחי' אנכי מי שאנכי בחי' כתר כי בכדי לבוא להשתתף עם הנשמות שמלוכשים בגופים צ"ל מבחי' הגבוה יותר והוא מבחי' אנכי דוקא בחי' כתר.

ולכן מצינו במשה שאמר בפ' והא"ש תשמעו, ונתתי מטר ארצכם, ולכאורה צ"ל איך אמר כן שהוא הנותן מטר שזהו מהדברים שלא נמסרו לשליח, כמארז"ל ג' מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ליד שליח וא' מהם הוא מפתח של גשמים ואיך אמר ע"ע ונתתי מטר ארצכם כו'. אך הענין הוא דבמשה כתיב כי מן המים משיתיהו והיינו מבחי' מים עליונים שמעל השמים, ומשה משה לא פסיק טעמא, והיינו שמה למטה הי' כמו שהוא בשרשו והי' בטל בתכלית לבחי' שמו של הקב"ה שהי' משותף בו כמו המלאכים שנקראים בשם נוני ימא, ולכן כמו שהמלאך אומר ע"ע בי נשבעתי נאום הוי' שהגם

וכמו כח הראי' . . . שאינו דומה שמיעה לראי' : ראה תרי"א ט"פ וירא טו, ד. לקי"ת הוספות לס' ויקרא נד, ג. המשך וככה תרל"ז פל"ג. פניו. לקמן ד"ה וירא בלק. וש"נ.
דבמשה כתיב כי מן המים משיתיהו . . . מים עליונים: ראה תרי"א משפטים עו, ס"ב.
ומשה משה לא פסיק טעמא: ראה תרי"א משפטים שס עה, ג. סה"מ תרל" ע' נו ואילך. תשי"ב ע' 84 ואילך. לקמן ד"ה וירא בלק. ועוד.

קצו

שהוא עצמו נכרא רק מפני עוצם ביטולו לבחי' שמו של הקב"ה שמשותף עמו הרי קורא א"ע בשם ה', כמ"כ משה' ע"י שהי' תמיד בבחי' הביטול כמ"ש ונחנו מ"ה שהי' תמיד בבחי' ביטול ע"ד שכ' בס"י עשר ספ"י בלי מ"ה בלי מהות, כמ"כ ה' ביטולו לאלקות היינו לבחי' שמו ית' שמשותף בו לכן ה' יכול לאמר ע"ע ונתתי מטר ארצכם, והכוונה על שמו ית' המשותף בו, והוא עצמו אינו מהות כלל כ"א בטל בתכלית כמו המלאכים שנקראו בשם גוני ימא, ועד"ז נאמר וידגו לרוב בקרב הארץ, פ"י שכמו הדגים שבים שכל חיותם הוא בים דוקא כנ"ל שמוכלעים במי הים, ועבודה הוא שיהי' תמיד בבחי' הביטול כמו המלאכים שנקראו גוני ימא, כמ"כ יהי' בקרב הארץ שגם בארץ היא בחי' עלמא דאתגלי' נשמות שמלוכשים בגופים יהי' ג"כ במדריגת כמו דגים שבים כו', ובחי' זו בים עצמו הוא בחי' גבוה כי גם בעדאת"כ יש חילוקי מדריגות כו', וי"ל שזהו שכ' וידגו לרוב ע"ד ההפרש שנת' במ"א בין חסד לרב חסד, כמ"כ כאן ההפרש בין דגים סתם לוידגו לרוב כו', והיינו כי זהו שימשך בנש"כ כמו מדריגת משה. וביאור הענין יש לבאר ע"ד שנת' בד"ה זימנא חדא שזהו ההפרש בין מלמטלמ"ע לבחי' מלמעלמ"ט שזהו שרצה משה ליכנס לארץ בכדי שיהי' עבודת נש"י מלמעלמ"ט, וע' מזה בד"ה ואתחנן כו'.

וזהו אד' בם סיני בקדש פ"י שכמו אד' בם היינו במלאכים שמשותף בהם שמו ית' כמ"כ ע"י סיני בקדש היינו ע"י שקיבלו ישראל קדושת התורה והמצות בהר סיני ע"י נשתתף בהם שמו ית' וקראן אלקים כמ"ש אלקים אלקיך אנכי, ואדרבה גילוי זה שבנשמות זהו מבחי' הגבוה יותר מבמלאכים, והיינו מפני כי הנשמות נתלבשו בגופים בהכרח שיומשך ממקום גבוה יותר כי כל הגבוה יותר יכול להשפיל א"ע ביותר, וגילוי הגבוה יותר א"א להיות כ"א בבחי' הנמוכה ביותר כנ"ל ממשל כח הראי' שנת"ל. וזהו מ"ש כי תרכב על סוסך שקאי על מ"ת שנמשל מרכבה זו לסוסים דוקא, להיות כי הגילוי שהי' בעת מ"ת שז"ע ששיתף שמו עם ישראל היא הגבה למעלה מבחי' מה שנשתתף שמו ית' עם המלאכים לכן מרכבה שהי' בעת מ"ת ה' של סוסים דוקא שלמעלה מבחי' המרכבה דכרוב קל של המלאכים כו', והיינו כי

משה... תמיד בבחי' הביטול... ונחנו מ"ה בשולי הגליון נרשם בגוויק: **משה מ"ה עצמו וברוח"ק. כל מעשי האדם להשלים רצונו, ומצות הם רצונו ית', סוסיך.**

ההפרש שנת' במ"א בין חסד לרב חסד: ראה סה"מ תרכ"ז ע' קעה ואילך. תר"ל ע' קעס ואילך. ובכ"מ. בד"ה זימנא חדא: סה"מ תרכ"ז ע' רסו ואילך. וראה גם ד"ה זה שבביאורו להצ"צ (כרך ב) ע' תתקכא ואילך. ובאזהרת אחרי ע' רנד ואילך.

וע' מזה בד"ה ואתחנן: מאמרי אדה"צ תקס"ג ח"ב ס"ע תרסו ואילך. פרשיות ח"ב ע' תרצה ואילך. ובאזהרה אזה"ת ואתחנן ע' סה ואילך. וע' צג ואילך. שם (כרך ה) ע' איתקצו ואילך. שם (כרך ו) ע' בירא ואילך. ד"ה ואתחנן תר"לג. וראה גם לקו"ת ואתחנן ב, סע"ד ואילך.

וזהו אד' בם סיני בקדש: בהבא להלן (עד סוף הפסקה) ראה אזה"ת יתרו ע' תתקח.

כי תרכב על סוסך שקאי על מ"ת: ראה תר"א מג"א צ, ד, צו, ב, סה"מ תרל"ד ע' שג ואילך.

כדי שיהי' נמשך לישראל שהם נשמות המלוכשים בגופים זהו צ"ל נמשך מבחי' הגבוה ביותר לכן היא ע"י סוסים דוקא, והיינו כמו שאנו רואים שהסוס יכול להוביל את האדם ע"ג הר גבוה וכמו"כ להוריד ממקום גבוה למקום נמוך מאד, כמו"כ להיות הגילוי במ"ת וירד ה' על הר סיני, זהו ע"י סוסים דוקא כו'. וזהו פנים בפנים דיבר ה' עמכם פי' שע"י עשה"ד שדיבר ה' עמכם ע"י נעשה ה' עמכם שנשתתף שמו עם כל אחד מישראל.

קצו

וזהו שיש בעבודה בכא"א מישראל שם הוי', שהיו"ד הוא בחי' חכמה והה"א הוא בחי' השגה והבנה, פי' שהיו"ד הוא בחי' נקודת וסקירת השכל והה"א הוא בחי' השגה והבנה להתבונן בגדולת א"ס ב"ה באריכות ההתבוננות להבין דבר מתוך דבר, פי' תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע הוא בחי' ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב, שבכל עת ובכל רגע נמשך המשכה חדשה להחיות ולחדש העולמות מאין לישי, וזהו שא' הכתוב לעולם ה' דברך נצב בשמים שפי' במד"ת ע"פ זה (ובסש"ב בשם הבעש"ט ז"ל) שדבר ה' הוא מאמר יהי רקיע עומד תמיד בשמים להוותו מאין לישי, ואם ה' מסתלק כרגע ה' חוזר לאין ואפס ועד"ז כל המאמרות כו', ומתוך דבר זה צ"ל בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע, היינו בחי' אוא"ס שעז"נ את השמים ואת הארץ אני מלא, אני הוא בחי' א"ס ב"ה עצמותו ומהותו רק שזהו בהעלם שאינו מאיר בגילוי, אך ע"י אריכות ההתבוננות בבחי' תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע שע"ז ארז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם שבחי' זו מורגש כאילו רואה, והיינו כמו שמשיג ומרגיש היטב כאלו רואה את נפשו המח' אותו הגם כ"י אינו רואה את נפשו, מ"מ הנה ידיעה זו מורגשת כאלו רואה ממש, ועד"ז בחי' ממכ"ע ג"כ נראה ונרגש, והיינו שע"כ צ"ל חיות איזה דבר מה, מה שמחי' את העולם שהעולם הוא כמו גוף גדול והקב"ה מחי' את העולם כמו הנשמה שמחי' את הגוף, ומבחי' תוך דבר היינו ממכ"ע צ"ל בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע, וי"ל כי תוך דבר ז"ע ברה"ע שהם ע"מ, וצ"ל שעיקר המכוון הוא בשביל עשה"ד כי עשרה עשרה הכף כו' שע"מ מכוון כנגד עשה"ד, והיינו כי תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב ובא"ל יחזור את העולם לתה, וזהו

וזהו שיש בעבודה בכא"א . . . שם הוי"ד ראה לק"ת פקודי ד, כ. מטות פו, ג. ובארכה לק"ת ראה יח, א ואילך. כט, א. תצא לה, ג. אהית יתרו ע' תתנה ואילך. תצא ע' תתקפכ ואילך. ועוד. והה"א הוא בחי' השגה והבנה: הבא להלן עד סוף הפיסטא שלאח"ז נמצא גם לקמן בדיה בונה ירושלים.

דבר מתוך דבר פי' תוך דבר . . . מוכ"ע: ראה תו"א בראשית א, א. הוספות לפי וקהל קיג, ג. וראה גם אה"ת ואתחנן ע' קצו. לעולם ה' דברך נצב . . . במד"ת ע"פ זה (ובסש"ב בשם הבעש"ט ז"ל): שעה"א פ"א (ע, ב). הובא בלק"ת אחרי כו, ג. וראה. היום יום' כי תשרי. סה"ש קיץ השני ע' 170. סה"ש תשיג ע' 146 וע' 150. . . ליטט פרושים ומי' לשעה"א שם ע' נג. כי אינו רואה את נפשו: בדיה בונה ירושלים הניל נתקן כאן בנזכיר: כי מעולם לא ראה את נפשו.

שארז"ל ברכות אלה תולדות השמים כו' אלה שמות, אלה העדות, אלה בזכות מי הם עומדים בזכות ואלה שמות בנ"י, ואלה בזכות מי הם עומדים בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים כו', וזהו בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע שע"י המצות ממשיכים מבחי' סוכ"ע, וזהו בחי' ה' שבנפש.

והוא"ן הוא בחי' מדות בחי' אהבה לאהבה את ה' כי הוא חייך שכמו שאוהב חיי נפשו, כמו"כ כאשר יתבונן ויבין שאו"ס ב"ה הוא חיי החיים כמ"ש כי עמך מקור חיים שמקור החיים הוא עמך, מזה יבוא לבחי' אהבה ותשוקה להיות קשור ודבוק בבחי' או"ס ב"ה, וה"א אחרונה הוא בחי' היראה בזאת יבא אהרן אל הקדש, וקוצו של י"ד הוא בחי' רצון שלמעלה מן השכל, וזהו שם הוי' שבנפש שע"י שדבר ה' עמכם ע"י נעשה שם ה' בנפש כאו"א מישראל. ובכדי שיהי' הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש יש בגוף ג"כ תמונת שם הוי' שהראש היא כציור תמונת הוי"ד והגוף הוא כציור תמונת הו"א, וה' אצבעות שביד וה' אצבעות שברגל זהו ב' ההי"ן שבשם הוי', וי"ל שלכן יש עשר אצבעות בידים ועשר אצבעות ברגלים כמו בשם הוי' במילוי ההי"ן שכל ה"א הוא ב' ההי"ן (ה"ה) לכן במספר האצבעות יש ג"כ עשר אצבעות כיד וברגל, וע"י שבגוף האדם יש ציור שם הוי' לכן הוא חומר מוכן לקבל צורת הנפש שציור החומר שבגוף מוכן לקבל צורת הנפש.

קצח

(בס"ד, חגה"ש).

וכל העם רואים את הקולות כו', וארז"ל רואים את הנשמע ושומעים את הנראה, וצריך להבין הלא בעשרת הדברות נאמרו דברים פשוטים כמו

יש בגוף ג"כ תמונת שם הוי': ראה גם או"ת יתרו ע' תשכ"ב (בשם הראשית חכמה שער היראה פ"ז). תורה (כרך ב) ע' תשכ"ב. המשך יונתני תר"מ פרק ד"ה (ע' ה"ז). לעיל ד"ה ויגש. ושי"נ. וי"ל שלכן יש עשר אצבעות בידים . . . ברגלים כמו בשם הוי' במילוי ההי"ן: נתבאר בסה"מ מלוקט חיד שם ע' ערד.

וכל העם רואים: הוא המשך למאמר שלפניו ד"ה וידבר גו' אנכי [בתחילה נרשמו בגוכי"ק שני המאמרים כמאמר אחד אירוק, ובסופו נרשם ע"י בגוכי"ק: בכדי לחלק על ב' מאמרים צ"ל תחלה עז ויבן דין מענין הגלגלים בעמוד תמונת, ולתחיל מאמר השני: וכל העם רוא' . . . תמונת שם הוי"ן]. תוכן המאמר נמצא בשינויים בד"ה זה תר"ל"א. וד"ה זה בסה"מ תרמ"ד ע' רכז. תרס"ב ע' רסד ואילך. תרע"ח ע' קסד ואילך. ד"ה לריח שמניך בסה"מ תרפ"ג ע' קצו ואילך. ד"ה וכל העם (וב' המאמרים שלאחריו) שבסה"מ תשי"ז ע' 94 ואילך. ד"ה וידבר גו' אנכי תשי"ד. קדש ישראל להוי' תשנ"ו. בעשרת הדברות נאמרו דברים פשוטים . . . ולמה ה"י צריך להיות קולות וברקים: ראה גם לקריאת במדבר יב, ג. מאמרי אדה"ת תקס"ב ח"א ע' רה"ז. שם ח"ב ע' תמה. אוה"ת דרושים לחגה"ש ע' קנז. ועוד.

לא תרצח לא תנאף לא תגנוב לא תענה, ולמה ה' צריך להיות קולות וברקים, וגם צריך להבין [מה] שכשירד ה' על הר סיני אמר דברים פשוטים כאלו. ובכדי להבין זה צריך להקדים מ"ש פנים בפנים דיבר ה', שע"י עשה"ד נעשה שם הו"י בכל אחד ואחד, ובכדי שיהי' הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש צריך להיות גם בגוף תמונת שם הו"י.

ויובני ביאור דבר זה ממה שנודע מענין הגלגולים שמתגלגל נפש האדם בבמה שהצער מזה גדול מאד, ולכאורה יפלא הלא הנפש היא רוחני ואין בה התחלקות וכמ"ש מזה במ"א שאפי' הכחות רוחני' א"א להבדילים בנפש עצמה כמו שנאמר שכח החכמה מובדל הוא מכח הבינה בנפש עצמה, ועד"ז כח המדות כו' או בכחות הגשמי' כמו רא"י ושמיעה שכאשר מתלבשת הנשמה בגוף הם כחות מובדלים כ"א באבר בפ"ע, זהו רק כשמאירים בגוף, אבל בכח נפשו הם מיוחדים עד שא"א כלל לחלק ביניהם. ולכן במ"ת כתיב וכל העם רואים את הקולות וארז"ל רואים את הנשמע ושומעים את הנראה (וע' בגמ' ברכות ד"ו ע"ב אותם קולות דקודם מ"ת הוו ובפ"י רש"י ז"ל שם) והיינו מפני כי עכ"ד פרח נשמתן פ"י שפרחה מלהתלבש להאיר בגוף בכחות פרטיים המובדלים זמ"ז כ"א נכללו בנפשם אשר שם אין שום התחלקות עדיין לכן היו יכולים לראות את הנשמע ולשמע את הנראה לפי שבעצם הנפש עדיין אינם חלוקים כ"כ.

אמנם עדיין צ"ל הלא נתבאר לעיל במשל שלהיות כח הרא"י הוא כח דק ורוחני יותר לכן בהכרח שיתלבש בדבר גשמי יותר היינו לתפוס דבר גשמי, כי כל הגבוה יותר בהכרח שיהי' גילוי בדבר הנמוך יותר, וכמשל האותיות החקוקים על החותם הנה כשהם חקוקים על דבר הבלתי מאיר ומבריק כ"כ כמו שחקוקים על הברזל אז יכולים לקרות את האותיות גם כמו שהם חקוקים על החותם, אמנם אם הם חקוקים על האבן הטוב המאיר ומבריק הנה מחמת בהירות האבן הטוב א"א כלל לקרותם, נמצא כי סיבת מה שא"א לקרותם זהו בהירות האבן טוב שהרי כשחקוקים על אבן פשוט שאינו מזהיר בנקל לקרותם, ורק על האבן הטוב א"א לקרותם כ"א כשחותמים אותם על

קצט

ויובני ביאור דבר זה: בשולי הגליון נרשם בנזכירי: גלגולי האדם בבמה, הצער מתמונת הגוף. שנודע מענין הגלגולים... שהצער מזה גדול... וכמ"ש מזה במ"א: וראה סידור ע"ס דא"ח מז, ג ואילך. קסד, ג. מאמרי אדהאמ"צ נ"ד ע' קס ואילך. אה"ת וראא (כרז ז) ע' ביתקעת. דרושים להח"פ (כרז ג) ע' תשמב. תצא ע' תתצ"ב [ונמצא מזה ג"כ בארוכה בדיה קודש ישראל לה' תרי"ד - הנחת אדמיר מהר"ש בכת"י 1117 לא, א.] המשך וככה תרל"ז ע' קסב. סה"מ תרע"ח ע' קצט בשוה"ג. סה"מ עטר"ח ע' ש. תרפ"א ע' קפ. תרפ"ה ע' ו. תרפ"ט ע' 193. וע' 229. הש"ת ע' 13. וע' 32. תשי"ח ע' 17. וע' 108. רואים את הנשמע ושומעים את הנראה: בהבא להלו ראה גם והחרים תרלי"א ע' כט. וככה תרל"ז ע' קפו. המשך תרע"ב ח"א ע' ל"לא. סה"מ עטר"ח ע' שעב"ג. תרפ"ט ע' 49. תרצ"ז ע' 194.5. תשי"ג ע' 110. ועוד. וראה גם לקרי' האינו ע', סע"ג.

השעוה שמתרחקים מן האבן טוב אז יכולים לקרותם כו', ונמצא דבר הגבוה יותר בהכרח שיתלבש בדבר הגמוך ביותר דוקא, ואיך בכח הראי' שנפנש יוכל לשמוע, ואדרכה כח הראי' שנפנש שם היא בתגבורת יותר כמו זיו השמש בשמש, ששם הוא ביתר שאת רק שהוא בטל ע"ד שרגא בטיהרא כו', אמנם מ"מ שם היו יותר גדול, או כמו אם נאמר בהאותיות החקוקים על האבן הטוב, שמקום האותיות קודם שנחקקו בודאי א"א להבין ומה כשכבר נחקקו א"א לקרותם שהגם שבמקום החקיקה מאפיל קצת מ"מ מחמת בהירות האבן טוב מן הצדדים א"א לקרותם, כ"ש כשעדיין לא נחקקו כלל שא"א כלל להכיר, וכמו"כ יובן שהכחות הפרטיים כמו שהם בנפש עצמה שעדיין לא באו לידי חילוקי מדרגות שם הם בתוקף יותר.

י"ל ע"ז ג' תירוצים הא' שהרי הם לא ראו קול גשמי כ"א קולו של הקב"ה שאמר עשה"ד או הקולות שהי' בעת מ"ת שא"א לדמותן כלל לשארי הקולות גשמי'. ועו"ל שמפני שבנפשו עדיין אינם חלוקים כ"כ ממילא עדיין אינו ניכר גודל מעלת כח הראי' על כח השמיעה, דכשהם מובדלים באברים פרטיים או ניכר ונראה ההבדל וההפרש שביניהם עד שאינו דומה שמיעה לראי' כנ"ל, אבל כשהם מעורבים יחד בכח נפשו עדיין אין לכתחילה הראי' מעלה יתירה על כח השמיעה, וע"ד שנת' במ"א בענין ההבדלה שבין מים תחתונים למים עליונים שקודם ההבדלה כשהי' מים במים לא הי' מ"ע בעילוי כ"כ ומ"ת לא ירדו כ"כ ורק ע"י ההבדלה דוקא נתרחקו בערך זמ"ז, ועד"ז יובן בכחות הנפש שכשהם מתלבשים בגוף או באמת נעשה הבדלה בין כח הראי' לכח השמיעה, אמנם בהיותם כלולים בנפשו עדיין לא יש ביניהם הבדל כ"כ ואין לכח הראי' מעלה על כח השמיעה לכן היו יכולים לראות את הנשמע שכח הראי' הי' יכול להיות נגלה גם בדבר רוחני. ועו"ל שזהו כמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומי' מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבין זא"ז, והיינו כמו שני שרים שהם שונאים זל"ז כשעומדים לפני המלך הנה מפני עוצם ביטולם מהמלך נעשים כאוהבים ומדברים זע"ז, ובודאי מחמת שהם אינם תופסים מקום יכולים כ"א לעשות מלאכת חבירו כשיצוה אותו המלך, ועד"ז יובן שכשעל כדו"ד פרחה נשמתם מחמת עוצם הגילוי נתבטלו הכחות הפרטיים ונכללו בעצם הנפש לכן יכולים להחליף פעולתם ג"כ כו'.

כמו זיו השמש בשמש . . . ביחוד שאת: ראה תניא פל"ג (מב, א), שעהיו"א פ"ג (עה, א), פ"י (פז, א), ובכ"מ.

ו"ל ע"ז ג' תירוצים: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק תירוצ' ד': **ראי' י"ל כעין ראו מי ברא אלה שזהו השגה כאילו רואה. ודחוק לומר כן, ופי' הפשוט אינו כן.**

שנת' במ"א בענין ההבדלה שבין מים תחתונים למים עליונים: מהימ תרכ"ז (תוצאת חשמיט) ע' כ וצ' לג י"ע נח. תרכ"ז ס"ע רב ואילך. שם ע' שנד. וע' שנו. תר"ל ע' קנז.

עושה שלום במרומי' מיכאל שר של מים וגבריאל . . . אש: בכ"ז ראה גם אנה"ק סי' יב (קז, אב).

והנה הגם שבעצם הנפש עדיין אינם מחולקים הכחות זמ"ז עד שנאמר שאין לכת הראי' מעלה יתירה על כח השמיעה מ"מ בהכרח לאמר שיש בנפש כלול כל הכחות פרטיים, דאם נאמר שאין בנפש כלל הכחות הפרטיים במה יוביל נפש האדם מנפש הבהמה, שעיקר ההפרש בין אדם לבהמה הוא בדבור שנפש האדם היא נפש המדברת ונפש השכלית, משא"כ נפש הבהמה, ונמצא ע"כ צ"ל שהגם שהכחות בעת שהם עדיין בנפשו קודם התפשטות בגוף הגם שאינם מחולקים עדיין בבחי' התחלקות מזל"ז כנ"ל מ"מ ישנם בכח נפשו כל הכחות פרטיים, ולכן צער הגלגול גדול מנשוא שכאשר מתגלגל נפש האדם בבהמה אין לה אן להתפשט שציור גוף הבהמה משונה מגוף האדם שהאדם הוא הולך בקומה זקופה משא"כ הבהמה, וכמו שמצינו בהנחש שחשיב המד"ר מעלתו מה שהי' מהלך בקומה זקופה כמאד"ל במד"ר פ"ך אני עשיתיך שתהא מהלך קוממיות כאדם ואתה לא בקשת על גחונך תלך, נשמע מזה שההילוך בקומה זקופה זהו מעלה יתירה, ולכן כשמתגלגל נפש האדם בבהמה שא"א לה להתפשט כחותי' זהו צער גדול מאד. ומה יובן חומר גוף האדם שהוא ציור חומר מוכן לקבל צורת נפש האדם, שיש בכחותי' שם הוי', והוא שא' הכתוב כי חלק הוי' עמו שכל נפש מישראל הוא חלק הוי' ממש, ולכן נאמר שם הוי' דוקא כמו שאנו מוצאים בכחותי' בחי' ד' אותיות הוי' כו', וכ"ז נתגלה בנפשו ע"י מ"ת דוקא ע"י עשה"ד שאמר להם, ע"י הדבורים אלו נעשה שיהי' ה' עמכם כנ"ל, ולכא"ו צ"ל הלא הציווים בעשה"ד הם דברים פשוטים כמו לא תרצח, לא תענה ברעך עד שקר, שהם דברים פשוטים, ואיך ע"י אשר דיבר ה' עמהם דברים וציוויים פשוטים ע"ז נעשה ה' עמכם שבכא"ו מישראל נעשה והאיר שם הוי', וגם צ"ל למה הי' צ"ל דברים פשוטים כאלו קולות וברקים וקול השופר חזק מאד, וביותר יפלא כשירד הקב"ה בכבודו ובעצמו דיבר דברים פשוטים כאלו.

וכדי להבין זה צ"ל ג"כ מדוע נאמר אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נאמר אשר בראתי שמים וארץ שלכאורה זהו פלא יותר, שענין יצ"מ אינו דבר נפלא כ"כ כמו בריאת שמים וארץ, שהרי כל הנסים שהיו במצרים היו כולם יש מיש שהמים נהפכו לדם שזהו יש מיש ועד"ז כל הי' מכות כולם היו יש מיש, משא"כ בריאת שמים וארץ הוא יש מאין, וכמאמר החוקרים שנתהוה דבר מלא דבר, ובמד"ר ארז"ל אלמלא מתכנסין כל באי עולם אינם יכולים לברוא אפי' כנף יתוש אחת, נמצא כי בריאת איזה [דבר] א"א לשוא בעולם,

ר

רא

וכדי להבין זה: בהבא להלן (עד סוף הפסקא) ראה אותי יתרו ע' תתקפ.

אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נאמר אשר בראתי שמים וארץ: ראה בארוכה ד"ה אנכי היא בסה"מ מלוקט

חי' ע' קעה ואילך. ושינ.

וכמאמר החוקרים שנתהוה דבר מלא דבר: ראה לעיל ע' קנו. ובהמ"מ שם.

וכבישת מלכים מצינו הרכה בכחובים שכבשו זא"ז, ולכאורה כשבא להזהיר את עמו ישראל על אמונת אלקותו ה" צריך לאמר להם דבר היותר גדול שמזה יובן מעלת גדולתו ית', שלכאורה ה" צ"ל אשר בראתי שמים וארץ כו'. אך הענין הוא שגלות מצרים ויצ"מ זהו הקדמה למ"ת, כמ"ש וארא אל אברהם כו' ושמי הו" לא נודעתי להם כו', והוצאתי כו' והצילתי כו' וגאלתי כו' ולקחתי אתכם לי לעם כו' וידעתם כי אני הו" שכל עיקר מכוון גלות מצרים ה" לזככם שיוכלו לקבל התורה, ובכללות הזיכוך הוציאם ממצרים ובחמשים יום קיבלו התורה. וגם צ"ל מה שאמר הקב"ה למשה כששלחו לגאול את ישראל ממצרים אלקי אבותיכם שלחני אליכם אלקי אברהם אלקי יצחק כו', והלא אברהם עצמו כשהשביע את אליעזר עבדו השביעו בה' אלקי השמים כמ"ש ואשביעך בה' אלקי השמים ואלקי הארץ כו' ומדוע בשליחות גאולת מצרים שה" הקדמה למ"ת נאמר אלקי אבותיכם אלקי אברהם כו', ובעשה"ד עצמם נאמר אשר הוצאתיך מאמ"צ.

ויוֹבֵן בהקדם ענין מעלת מ"ת שלכאורה יפלא מ"ע שניתנה התורה בקולות וברקים הלא ארז"ל קיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה אפילו עירובי תבשילין ומהו ההתחדשות במ"ת. אך הענין הוא דהנה ארז"ל במד"ר ע"פ לריח שמניך טובים כל המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקים מכלי אל כלי, והיינו כי האבות המשיכו התורה ע"י עובדות שאברהם ע"י שהרבה חסד בעולם שהאכיל והשקה לכל העוברים ושבים והודיע אלקותו בעולם שאמר להם ברכו לאל עולם שאכלנו משלו, וע"י שעשה ועמד בנסיונותיו בבחי' מס"נ ע"י המשיך גילוי אלקות וז"ע מה שקיים התורה, שהרי בהכרח לומר שקיימה ברוחניות שהיתכן לאמר שקיים אותה בגשמיות והלא עד"מ מצות תפילין היא כתיבת הד' פרשיות ואיך יכתוב גאולת מצרים הנאמר בפ' קדש והי' כי יביאך ועדיין לא היו גלות מצרים, אלא ע"כ צ"ל שקיימה ברוחניות והיינו ע"י המס"נ הנ"ל וכמו"כ יצחק ע"י חפירת בארות ויעקב ע"י המקלות, וכדאיתא בזהר שהמקלות של יעקב היו דוגמת התפילין שלנו, וכ"ז המשיכו ע"י שהיו בבחי' מרכבה במס"נ כו'.

שגלות מצרים ויצ"מ זהו הקדמה למ"ת: ראה תרי"א ר"פ שמות מט, א, נד, סע"א. וארא נז, ד. ועוד. לקמן סדי"ה בונה ירושלים ה'.

קיים אברהם כל התורה . . . ומהו ההתחדשות במ"ת: בכ"ז ראה תרי"א יתרו טו, סעי' ואילך. סו, ד ואילך.

עג, סעי' ואילך. מבי"א, ג ואילך. ובכ"מ. וראה גם לעיל ד"ה זאת חוקת. ובהנמקו בהע' שלאח"ז.

המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק: בהבא להלן ראה בארוכה מאמרי אדה"ז חקסי"ב ע' יא ואילך. מארו"ל ע' קו ואילך. מאמרי אדה"מ"צ שמות ח"א ע' רנז ואילך. אה"ת תשא ע' איתתקסו ואילך.

פ' ראה ע' תשנז ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' קנ ואילך. וד"ה וכל העם חרלי"א, תרס"ב, תרע"ח שם.

שאברהם ע"י שהרבה חסד . . . יצחק ע"י חפירת בארות: ראה תרי"א תולדות יו, ג. ועוד.

ויעקב ע"י המקלות . . . דוגמת התפילין שלנו: ראה אה"ת ויצא רכג, ב. ובכ"מ.

אמנם הנה נודע שהנברא ע"י עבודתו (בלא תורה) אינו יכול להגיע כ"א עד שרשו ולא יותר וכמארז"ל ובפ"י רש"י ז"ל גבי מקוה של כה"ג שא"א להגבי המים כ"א כמקום גובה שרשו ומקורו אשר נובע משם. וזהו שארז"ל כל המצות שעשו האבות ריחות היו, פי' ריח אינו עצם הדבר כ"א הארה מן העצם, אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקין מכלי אל כלי היינו עצם הדבר שע"י שעושין מצוה ממשיכים עצמיות דבר ההוא ברוחניות כו', וזהו שנתלבשו המצות בדברים גשמיים דוקא, כי לעוצם רוממותם א"א שיתלבשו כ"א בגשמיות דוקא, ולכן כשביקשו המלאכים שינתן להם התורה לא ניתן להם והשיב להם כלום יצה"ר יש ביניהם, ולכא"ו צ"ל מהו התשובה על שאלתם שבקשו שינתן להם התורה הלא לא ביקשו התורה בגשמיות כ"א שרצו לקיים התורה ברוחניות, וא"כ הגם כי לא יש יצה"ר ביניהם מ"מ אפשר לקיים התורה ברוחניות, אך הענין הוא דהנה לעוצם מעלת התורה א"א שיתגלה עצמותה ומהותה כ"א בדברים גשמיים דוקא וכנ"ל ממשל כח הרא"י ואותיות החקוקים על האבן הטוב המאיר ומבריק, כ"א בהכרח בכדי שיבואו אורות עליונים כאלו להתגלות לע"ל זהו ע"י התלבשותם בדברים גשמיים דוקא, וע"ז השיב להם כלום יצה"ר יש ביניכם שתוכלו לקיים התורה בגשמיות, ולכן ארז"ל יפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי בעוה"ב ובג"ע אינו מושג רק הארת המצוה, כי מאחר שזהו השגה א"א להשיג עצמיות המצוה, אבל בעוה"ז בהיום לעשותם יש כל המצוה בשלימות כו'.

ומזה מובן מעלת מ"ת מה שניתנה לנו התורה בגשמיות דוקא שזהו מעלה יתירה על מה שקיים אברהם כל התורה כולה שהרי הוא קיים אותה ברוחניות ולכן ריחות היו היינו בחי' הארה בעלמא כי א"א לאורות עליוני' להתגלות ברוחניות כ"א בגשמיות דוקא, וזהו שהיו קולות וברקים ואח"כ ה' יוצא הדבור ציווי דבר פשוט, והיינו כי כדי שיתגלה אורות עליונים כאלו זהו ע"י ציווי דברים פשוטים דוקא, וגם כשירד ה' על הר סיני לא ה' יכול להתגלות כ"א בדברים פשוטים דוקא, ולכן ארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת והיינו שע"י המצות נמשך המשכה פנימיות המשכה עצמיות, שזהו כמו ע"י החתונה נעשה הולדה בדומה לו ע"י ההשפעה פנימיות מעצמיות מוח האב כו', וכדי שיומשך גילוי אורות כאלו במ"ת ה' צ"ל קולות וברקים וקול שופר כו'.

שהנברא . . אינו יכול להגיע כ"א עד שרשו . . מקוה של כה"ג: ראה גם לעיל ד"ה בשעה שהקדימו.

רש"י.

ריח . . הארה מן העצם . . שמן . . עצם הדבר: ראה גם לקו"ת שה"ש ג, א"ב.
יפה שעה א' . . בעוה"ב ובג"ע . . רק הארת המצוה: ראה בארוכה לעיל ד"ה יפה שעה א' וד"ה והתהלכתי.

הולדה בדומה לו ע"י ההשפעה פנימיות: ראה בארוכה לקמן ד"ה וידבר גוי בהעלותו.

ובכ"ז יובן מ"ש אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נאמר אשר בראתי יש מאין, דהן אמת שברה"ע הוא יש מאין דבר מלא דבר אך זהו מאין היינו מהארה בעלמא כו', וכמ"ש מלכותך מלכות כ"ע שכלליות השתלשלות העולמות זהו רק מהארה בעלמא שאינו נוגע לעצמותו כלל, כי מלך שמו נקרא עליהם שהוא רק שם והארה בעלמא שכמו השם אינו נוגע להאדם, כמ"כ כלליות ההשתלשלות של כל עולמים שתיבת כל הוא גימ' נו"ן והיינו כלליות כל העליות בנו"ן אלפים יובלות הוא רק מהארה בעלמא, וזהו שארז"ל א"ת שמות אלא שמות שכל העליות דבחי' וחד חרוב שיש בכל הנר"ן אלפים יובלות זהו רק בבחי' שם לבד, וזהו מ"ש כי הוא צוה ונבראו מאליו וממילא ורק הודו על ארץ ושמים שפי' הודו הוא זיו והארה לבד זהו מאיר על ארץ ושמים שכולם כלליות הנבראים כמ"ש במ"א בענין את השמים ואת הארץ, וגם ארץ הוא בחי' ג"ע התחתון, ושמים הוא בחי' ג"ע העליון כו' כולם רק מבחי' הוד וזיו לבד, ולכן אני ה' לא שנית, ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל וכלל שזהו רק מהארה בעלמא כי ב"ה הוי' צור עולמים וארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז, שכמו שני אותיות אינם תופסים מקום כנגד כלליות כח הדבור שיכול לדבר אותיות עד אין שיעור, וכ"ש נגד האדם עצמו. ועד"ז יובן לגבי' ית' שכלליות ההשתלשלות עוה"ב ועוה"ז הוא רק משני אותיות שאינם תופסים מקום כלל נגדו ית', אבל במ"ת נמשך המשכה עצמיות וע"י שאיש ישראל עושה מצוה גורם וממשיך שהקב"ה יעשה אותה ג"כ וכמארז"ל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית, וזהו ע"י שאיש ישראל מניח תפילין גורם שהקב"ה יניח תפילין וכמארז"ל במד"ר פ' משפטים פ"ל ע"פ מגיד דבריו ליעקב מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות שנת' פ' בד"ה ויקחו לי תרומה אלקיכם כהן הוא שמה שהוא ית' עושה זהו ע"י שאומר לישראל לעשות כו'. וזהו שנאמר וידבר כו' לאמר שלכאורה תיבת לאמר הוא מיותר, אלא שזהו שניתן הכח לכאור'א מישראל שכשיקרא בתורה הקב"ה יהי' קורא ושונה כנגדו שזהו המשכה עצמיות כו' וכמו במ"ת ממש. ולכן נאמר אשר הוצאתיך מאמ"צ דוקא שענין יציאתם מאמ"צ זהו הקדמה למ"ת שע"ז נמשך המשכה עצמיות דוקא כו', ומה שאמר להם בשליחות גאולת מצרים אלקי אבותיכם זהו ג"כ מפני כי מעשה אבות סימן לבנים, שזהו ג"כ בכלל ההקדמה למ"ת, משא"כ אברהם עצמו שקיום המצות שלו הוי' רק כמו בחי' ריח לבד, לכן אמר ואשביעך בה' אלקי השמים כו'.

מלכותך מלכות כ"ע . . שם והארה בעלמא: בכ"ז ראה בארוכה לעיל ד"ה מזה זו.

שכולם: אוצ"ל: שכוללים.

כמ"ש במ"א בענין את השמים ואת הארץ: ראה לקי"ת צו יא, סע"א. שלח מח, א. פ' ראה לג, סע"א

ואילך. ועוד.

בד"ה ויקחו לי תרומה אלקיכם כהן הוא: סה"מ תרכ"ח ע' פז.

וזהו שנאמר . . לאמר . . שניתן הכח: בכ"ז ראה בארוכה ת"א יתרו סו, ב.

ובכ"ז יובן מה שנאמר במ"ת אלקיד ל' יחיד ולא נאמר אלקיכם ל' רבים, וגם נאמר אנכי דוקא שלהיות נמשך לכאור"א בפרט זהו צ"ל ממקום הגבוה יותר, כי בכל התורה שנאמר אני ה' אלקיכם ל' רבים י"ל שאינו השפלה כ"כ שהרי זהו לכלליות נש"י אבל במ"ת נאמר אלקיד ל' יחיד שכאור"א מישאל ה' אומר עמי הדבור מדבר לכן נאמר אנכי דוקא, כנודע ההפרש בין אני לאנכי שכשהוא מדבר בלשון שפלות אומר אני, אבל כשמדבר בל' גבוה אומר אנכי כמ"ש שמואל הנביא אנכי הוואה, והיינו להיותו נביא כו'. ועד"ז יובן ההפרש בין אני לאנכי שנאמר בתורה שאנכי רומז לבחי' הגבוה ביותר והיינו כי אני הוא בחי' מל' ואנכי מורה על הכתר, ולכן מתוסף בתיבת אנכי כ"ף לרמז על בחי' כתר, והיינו כי בכדי שיהי' נמשך הכח לכאור"א להמשיך להיות הקב"ה מניח תפילין ולהיות הקב"ה קורא ושונה כנגדו, שז"ע שהי' כאור"א מישאל אומר עמי הדבור מדבר, פי' שהרגיש הכח האלקי הנמשך לו שיוכל להמשיך המשכה עצמית ע"י למדו וקיום מצותיו ית', לכן נאמר אנכי דוקא שהוא בחי' אנכי מי שאנכי בחי' כתר כי להיות נמשך לכאור"א בפרט צ"ל מבחי' הגבוה ביותר כמ"ש המגביהי לשבת המשפילי שלהיות המשפילי זהו מבחי' היותר גבוה שז"ע המגביהי לשבת, וכמו"כ במ"ת נאמר אנכי דוקא כו'.

בס"ד. ש"פ נשא, ק"ט.

— ביאור על ד"ה בשעה שהקדימו —

רה

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער, קצרת כסף אחת שלשים ומאה משקלה וארז"ל במד"ר נשא פי"ג שזהו כנגד ק"ד ספרים וב' ממין שבש"ס בראש ובסוף, וניתנה לך דורות זהו ק"ל. ויובן ע"פ משנת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, בענין מה שפי' בזהר דתרומה הוא תורה מ/

כנודע ההפרש בין אני לאנכי: בכ"ז ראה לקו"ת שה"ש לה, ג. ובכ"מ.

ביום השני הקריב: נמצא בשינויים והוספות: ד"ה זה בסה"מ עטר"ת ע' תסה. ד"ה כל העוסק בתורה לשמה תשכ"ט. לחציו הא' של המאמר: ראה סה"מ הש"ת ע' 107 ואילך. אוה"ת נשא ע' רפ. לחציו השני של המאמר [מפסקא]: וזהו שארז"ל עשרה שישבין כו': ראה ד"ה עשרה שישבין בסה"מ תרפ"ח ע' קמח. תש"ח ע' 265. סה"מ מלוקט חיד ע' שז ואילך וע' שכא ואילך. חלק מהמאמר נמצא בקיצור בד"ה. במד"ר כו' התחלת הש"ס במ"מ בסה"מ תרכ"ז [הוצאת תשמ"ט] ע' רצו וס"ע ש. [בנוכח כ"ה] התחלת המאמר: "להבין בתוס' ביאור משנית בד"ה בשעה שהקדימו". ואח"כ ניתוסף בנוכח"כ בצדדי הגליון ההתחלה: ביום השני הקריב גו'.

ונת' בסופו שז"ע א' מארבעים שבתרומה בחי' עין יפה, ובתורה זהו מה שמביא לידי רצוא, שלכן בפ' ראשונה נאמר תורה תחלה ואח"כ מצות. ופי' תורה מ' ז"ע מ' יום שהי' משה בהר, וגם ע"ז הוא הרמז מה ששיתא סדרי משנה מתחילים במ"ם מאימתי קורין ומסיימים במ"ם לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, שמתחילים במ"ם ומסיימים במ"ם, וההתחלה היא במ"ם פתוחה, כי כל ההתחלות הם במ"ם פתוחה, והסיום היא במ' סתומה, וארז"ל בשבת דק"ד ע"א מ"ם פתוח ומ"ם סתום מאמר פתוח ומאמר סתום, ופי' רש"י יש דברים שניתן רשות לדורשן ויש שאתה מצווה לסותמן כגון מעשה מרכבה. וגם גימ' של ראשי הסדרים הוא ג"כ שמונים, והיינו מ"ם של מאימתי, יו"ד של יציאת השבת הרי נ"ן, ח' של חמש עשרה נשים, הרי נ"ח, אלף של ארבעה אבות נזיקין הרי נ"ט כ"ף של כל הזבחים הרי ע"ט, ואלף של אבות הטומאה הרי שמונים, והיינו כנגד מ' יום הראשונים ומ' יום השניים שבלוחות אחרונות.

ולהבין זה, הנה ארז"ל בברכות ד"ו ע"א א"ר יצחק מנין שהקב"ה מניח תפילין שנאמר נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו, בימינו זו תורה שנאמר מימינו אש דת למו, ובזרוע עוזו זו תפילין שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, ומנין שהתפילין עוז הם לישראל שנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ותניא ר' אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש, ונמצא כי תפילין ותורה הם ב' ידות, יד ימין ויד שמאל וזהו שארז"ל הוקשה כל התורה כולה לתפילין, והיינו שהתורה ביד אחת והתפילין ביד שני' כו'. והגם כי התפילין הם ביד שמאל, וכמוכח ממאד"ל הנ"ל שימינו זו תורה, ונמצא התפילין בשמאל, וגם ארז"ל ידכה יד כהה, ומסתמא בתפילין של הקב"ה ג"כ התפילין ביד שמאל ונמצא כי אינו דומה יד שמאל לימין, אך הענין הוא דכתיב 'מינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב, שנאמר כ"פ ימין והיינו כי לית שמאלא כו' לכן הם שקולים זל"ז. וגם אפי' בז"א שב' ידות הם בחי' חו"ג, ע' בת"א פ' וירא בסוף ד"ה פתח אלי' בענין חד קציר שמקצר

הרמז . . ששיתא סדרי משנה מחזילים במ"ם . . ומסיימים במ"ם: ראה סה"מ תרכ"ז שם ס"ע ש. ודיה ארשבי"ח לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה תרל"ג. ד"ה מאימתי קורין תרמ"ב (נדפס בקוני' בפ"ע – ברוקלין תשכ"ה).

והיינו כנגד מ' יום הראשונים ומ' יום השניים: ראה בד"ה מאימתי קורין שם בשם התוס' וי"ט בסוף מס' עוקצין, ע"י"ש.

ולתבין זה הנה ארז"ל: בהבא להלן בפוסקא זו ראה סה"מ תרכ"ז שם ע' רצו.

בת"א . . ד"ה פתח אלי' דף י"ד, ד.

חד קציר שמקצר ומגביל השפעת החסד: בד"ה זה שבסה"מ הש"ת שם נוסף: חד אריך וחד קציר דחד אריך הוא חסד, וחד קציר הוא מדת הגבורה שמקצרת ומצמצמת השפעת החסד ויא"כ טוב, דבאמת גם הצמצום הוא לצורך ההשפעה.

ומגביל השפעת החסד שיהי' לפי ערך ההעלאה שמלמטלמ"ע, דהנה מצינו כענין הגבורות שהם בחי' צמצומים בכדי שיוכל להיות ההשפעה ועיקר ההשפעה הוא מגבורות, וכמ"ש ואם בגבורות שמונים שנה, שסתם חיי האדם הם ע' שנה, כמ"ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורות יחי' שמונים שנה כו', ונמצא כי מהגבורה היא השפעה יתירה כו', וזהו כמו גבורות גשמים שארז"ל שירדדים בגבורה, והגם שהגשמים זהו השפעה טובה לעולם מ"מ בכדי שיוכל להיות נשפע זהו ע"י גבורות שירדדים בגבורה. ועו"ל שבכדי שיוכלו לקבלם לכן צ"ל ע"י גבורות וצמצומים שירדו טיפין טיפין, וירוו את הארץ בכדי שיצמיח, משא"כ אם הי' יורד ושוטף לא הי' מצמיח מזה כלום כו'.

ואפי' בהשפעת רוחניות צ"ל ג"כ בחי' גבורה וצמצום שד"ע שארז"ל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו, שאנכי היא כלליות כל הרמח"צ מצות, ולא יהי' לך הוא כלליות כל השס"ה מל"ת, וזהו מפי הגבורה שמענו, שכינו רז"ל אותו ית' בשם גבורה דוקא, והלא ברוב הפעמים ארז"ל לשון הקבי"ה, וכאן אמרו לשון גבורה היינו כי בכדי שיהי' נמשך המשכת התורה והמצות למטה צ"ל ע"י גבורות וצמצומים דוקא, ונמצא כי הגבורה היא בחי' השפעה כמו החסד, ונמצא כמו בחסד כתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה, כמ"כ כדי שיהי' נמשך ההשפעה לעולם זהו ע"י בחי' הגבורה כו'. וגם תחז"מ יהי' מבחי' הגבורות, וכמ"ש אתה גבור כו' מחי' מתים, ואם כי זהו מבחי' גבורות היותר עליונים כו', מ"מ זהו מבחי' הגבורות דוקא. וגם כמו שהמשכה ממעלה למטה הוא ע"י בחי' החסד, כמ"כ ההעלאה מלמטלמ"ע הוא ע"י הגבורות, וכנודע שכל העליות הוא ע"י הגבו' דוקא, ולכן בקבלת שבת אומרים אז אנא בכח שהוא שם הגבורה שם מ"ב שאז הוא עליית העולמות, ובק"ש בפ' ראשונה שאומרים בה ואהבת בחי' אהבה ורצוא בבחי' בכל מאדך בלי גבול, ובכללה הוא בחי' למס"נ באחד יש בה שם מ"ב והיינו שמן ואהבת עד ובשעריך יש בה מ"ב תיבות הגם שהיא עצמה בחי' אהבה וחסד מ"מ מאחר שזהו בבחי' עלי' מלמטלמ"ע זהו ע"י שם מ"ב בחי' גבורות כו', ונמצא כי שניהם שקולין גם כח"ג, שבי' הידות דח"ג הם ג"כ שקולים זל"ז.

רז

הגבורות שהם בחי' צמצומים: בשולי הגליון נרשם בגומי: **גבורה עליות. וגבורה להתגבר במלחמה.**

מהגבורה היא השפעה יתירה: ראה גם תרא נח ט, ג.
גבורות גשמים... שירדדים בגבורה... טיפין טיפין: ראה גם לקרית ואחתנו יג, רע"ג. סידור עם דא"ח סא, ד, ובכ"מ.
מפי הגבורה שמענו... המשכת התורה... ע"י גבורות: ראה אנח"ק סי' יר"ד (סיד, ב). לקרית ואחתנו ח, ג. ובאריזה אהרית שה"ש (כרך ב) ע' תעדיה.
תחז"מ יהי' מבחי' הגבורות וכמ"ש אתה גבור כו' מחי' מתים: ראה בכ"ז סידור עם דא"ח רלו, ב.
אנא בכח שהוא שם הגבורה שם מ"ב... עליית העולמות: ראה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וש"נ.

ואדרבה ההתגברות על השונא הוא דוקא מבחי' הגבורות דקו השמאל, ולכן ארז"ל במד"ר ע"פ אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה יצא עתק מפיכם משל למלך שהבריונים שלו גינו אותו בפורפירא שהי' לבוש בו, אמר המלך הנחתם את הכל ועסקתם בפורפירא שאני לבוש בה חייכם שאני מחליפה ופורע מכם, והיינו שמה שגיננו אותו בפורפירא שהי' לבוש בה זה מ"ש וע"י יתיב לבושי' כתלג חזיר ולכן גינו אותו בפורפירא שהי' לבוש בו, ואומרים שלא איכפת לי' כלל מעשה התחתונים כי אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעך מה תעשה לו, אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח (באיוב סי' ל"ה ו"ז) שאינו תופס מקום מעשה התחתונים כלל, ואומרים עזב ה' את הארץ בידי המזלות, לזה אמר חייכם שאני מחליפה ופורע מכם שנאמר מדוע אדום ללבושיך, והיינו שיתלבש בלבוש נקם תלבושת לנקום נקמתו מהם, ולבוש אדום הוא לבוש הגבורה דוקא, שע"י בחי' הגבורות ינקום נקמתו כו', ונמצא כי יש עוד יתרון בבחי' הגבורה על החסדים שז"ע הנקמה, שהרי מצד בחי' החסד שטוב לכל יכול להשפיע גם לשונא ג"כ, וכמו שאמר אברהם לו ישמעאל יחי' לפניך, וגם בעת שאמרה לו שרה גרש האמה הזאת ואת בנה הי' זה רעה בעיני אברהם איש החסד, וכמ"ש וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו עד שאמר לו הקב"ה אל ירע בעיניך על הנער ואל אמתיך כו' והיינו כי מפני שהי' אברהם איש החסד והי' מטיב לכל הוכשר גם ישמעאל בעיניו וכנודע מענין חסד דאברהם שזהו חסד דמ"ה שהוא בחי' חסד שמצד הביטול, שהי' נדמה לו שזולתו טוב הימנו לכן הי' נותן הכל לזולתו, ונמצא כי מצד בחי' החסד שטוב לכל אינו שייך כלל ענין הנקמה והגבורה, ונמצא כי יש יתרון במדת הגבורה נגד החסד, ועכ"פ שניהם שקולים.

והנה בחדא"כ כ' ע"י הנחת תפילין אנו מתקשרין עם הקב"ה וכמ"כ הקב"ה מניח תפילין להורות על התפארותו בעמו ישראל, והיינו כי תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך כישראל, וכמארז"ל ומי משתבח קובי"ה בשבחייהו דישראל, אין דכתיב את ה' האמרת היום וה' האמירך היום, אל הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם כו' ה' אחד, ואני אעשה אתכם חטיבה א' בעולם ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, ואומר כי מ"ש נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו היינו שנשבע בב' המדות חו"ג, שהם ימינו ושמאלו. וי"ל כי ע"י התפילין שמניחין ביד שמאל יד כהה עי"ז גורמים לאכללא שמאלא בימינא וכאשר יתגבר ימין על שמאל יהי' גם למטה כולא ימין, וגילוי בחי' זה יהי' לע"ל שיהי' ומלאה הארץ דעה כמים לים והיינו

במד"ד ע"פ אל תרבו . . . משל למלך: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה בארובה לעיל ד"ה ולאחתו הבחילה. וראה גם לקיטת הוספות לס' ויקרא נא, ד. לקמן ד"ה ויקח קרח. וכנודע מענין חסד דאברהם שזהו חסד דמ"ה: ראה לקיטת עקב יו, ג ואילך. סה"מ תריל ע' קצט ואילך. המסד תעריב ח"א ע' תפה ואילך. סה"מ עטרית ע' קיו ואילך. ועוד. והנה בחדא"כ: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה סה"מ תרכ"ו שם ע' רצז.

שעלמא דאתגליא יהי' במדרגת עלמא דאתכסיא שזהו שא' הכתוב ומלאה הארץ כו' כמים לים שכמו כים הוא בחי' עלמא דאתכסי' מושג גילוי אלקות, ולכן נמשל לים שכמו ברואים שבים שלהיותם מקבלים חיותם ממי הים הם בטלים לגבי הים בתכלית ואינם פורשין מן הים כלל, ומיד כשפורשין מן המים הם מתים, כמו"כ יובן כנמשל למעלה שהברואים הם המלאכים ונשמות שבעלמא דאתכסיא הם מובלעים בהשגות שמשיגים ואינם בבחי' נפרד כ"כ כמו הברואים שכיבשה שהגם שהם מקבלים חיותם מן הארץ היא בחי' מל' שנעשה מקור לבי"ע מבחי' ארץ שבה, מ"מ נראים נפרדים לגמרי כו'. אמנם לעיל כשיהי' ומלאה הארץ דיעה יהי' כמים לים מכסים שברואים שכיבשה יהיו מכוסים ונבלעים במי הים היא ההשגה באלקות והביטול לאלקות כמו ברואים שבים כו', וזהו את הוי' שפי' את הוי' שיהיו בטלים וטפלים לבחי' שם הוי', וכנודע ההפרש בין יראו מה' לבחי' יראו את ה', כמ"ש מזה במיא בדיה ויירא ישראל את ה' הגדולה ובדיה אר"י יהא חלקי מגומרי הלל בכ"י. וכ"י יהי' ע"י העבודה דעכשיו בקיום מצות התפילין שמניחין על יד שמאל ועי"ז גורמים לאכללא שמאלא בימינא, ועי"ז יומשך לעיל שיהי' גם למטה כולא ימין כמו שלמעלה לית שמאלא בהאי עתיקא כמו"כ למטה יהי' ג"כ כולא ימין.

וזהו אף אני אעשה אתכם חטיבה א' בעולם ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, היינו שגם בארץ בחי' הפירוד יהי' אחד, וזה"ע גוי אחד בארץ שממשיכים גם בארץ בחי' אחד, והוקשה כל התורה כולה לתפילין ולכן ע"י לימוד התורה ארז"ל בסוף מס' ברכות ת"ח מרכים שלום בעולם שנאמר וכל בניך כו' ורב שלום, וכ"ה בכמה מקומות בש"ס, והיינו כי ע"י לימוד התורה ממשיכים גילוי אלקות שיהי' נמשך הגילוי למטה כמו למעלה ועי"ז מרכים שלום להיות ורב שלום שמבחי' ורב הוא בחי' טורי דפרודא יהי' שלום בחי' היחוד והחיבור, וכנ"ל שהוקשה כל התורה כולה לתפילין, להיות כי ע"י התורה שקורא בתורה עי"ז ממשיך להיות הקב"ה קורא ושונה כנגדו, שיומשך המשכת אלקותו ית' בעולם להיות הגילוי למטה כמו למעלה, ולע"ל יהי' גילוי בחי' זו ועכשיו הוא רק להוסיף אורות באצ"ל, כנודע ממש בכהאריז"ל שכל קיום

רט

שעלמא דאתגליא . . . בים . . . עלמא דאתכסי' ראה בארוכה המשך והחריט תרליא ע' מ ואילך. שם ע'
נט. לעיל ד"ה או ישר.
במיא בדיה וירא ישראל: אהית בשלח ע' חלב. וראה גם שם ע' חס ואילך. ודיה זה שבסנהדרין תרכ"ז ע'
רכב ואילך.
ובדיה אר"י יהא חלקי: תרכ"ט.
גוי אחד בארץ . . . שגם בארץ . . . יהי' אחד: ראה תריא וישב כו'. ד. מקץ לה, א. ויקהל פו, סעי"ג. "היום
יום" כ"ז אלול. ועוד.
ורב שלום שמבחי' ורב . . . יהי' שלום: בכ"ז ראה לקרית ראה ל, סעי"א ואילך.
להוסיף אורות באצ"ל . . . כמשל מי שיש לו עושר מופלג והוא גנוז בתיבה: ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע'
שפ. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' נה. סה"מ תרכ"ז ע' חלג"ד. סה"מ מלוטס ח"א ע' ז [בהב"מ שם].

המצות ולימוד התורה דעכשיו ה"ה להוסיף אורות באצ"ל ולע"ל יתגלה בחי' זו בגילוי למטה, ובאמת ישנם גם עכשיו כל ההמשכות אך אינם מאירים בגילוי, והי' כמשל מי שיש לו עושר מופלג והוא גנוז בחיבה, והגם כי אינו רואה אותם ואינו נושאם אתו בעת הילוכו מ"מ ישנם, כמ"כ כל ההמשכות שממשיכים ע"י התומצ"צ ישנם גם עכשיו רק שהם גנוזים באצ"ל ולע"ל יתגלה למטה ג"כ בעשי' כו', ועי' בהביאור על מארז"ל אלי' הוי שכיח, בענין ויוסף הוא המשביר, שע"כוב [זה] הוא ג"כ לטובה, ולכן הי' מעלת יוסף כמה שע"כב התבואה עד אשר יצטרכו לה, וכמ"כ יובן בענין העכבה שמתעכב באצ"ל כי היום לעשותם דוקא, אבל לא בעוה"ב ולכן העכבה דעכשיו בכדי שיתגלה בעת אשר אז א"א להמשיך כו'.

וזהו שארז"ל בפ"ג דאבות מ"ו עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שריו' ביניהם שנאמר אלקים נצב בעדת אל, ומנין אפילו חמשה שנאמר ואגודתו על ארץ יסדה, ומנין אפילו שלשה שנאמר בקרב אלקים ישפוט, ומנין אפילו שנים שנאמר או נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ומנין אפילו א' שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך, והיינו שאפילו א' שלומד תורה ממשיך המשכת אלקי' ית' למטה, וכנ"ל בענין הוקשה כל התורה כולה לתפילין, רק שבענין ההמשכה יש הפרש ביניהם שעם היות שאפילו א' שיושב ועוסק בתורה ממשיך גילוי אלקותו ית' להיות הקב"ה קורא ושונה כנגדו, מ"מ אינו דומה ההמשכה שא' ממשיך להמשכה שנמשכת ע"י עשרה שיושבים ועוסקים בתורה, שהרבים יש להם כח יותר להמשיך, ע' מזה בד"ה כל המברך מתברך (ר"ט) וכנודע ממ"ש במ"א גבי תפלה שכתוב הן אל כביר לא ימאס, והיינו שהרבים יש להם כח להמשיך ע"י תפלתם מבחי' יג"מ הרחמים, וכמ"כ י"ל שע"י לימוד התורה ברבים ממשיכים בחי' היותר גבוה.

בהביאור על מארז"ל אלי' הוי שכיח: סה"מ תרכ"ז שם ע' תלד.

וזהו שארז"ל בפ"ג דאבות: בהבא להלן ראה גם אוה"ת ניד' ע' תקלא"ד.

שאפילו א' שלומד תורה ממשיך המשכת אלקי' ד, מנין אפילו חמשה כו' אפילו אחד"א קאי על "שכינה שריו" שלפניו, וצ"ע במ"ש באנה"ק סכ"ג (קלו, א) "אלא לקביעת שכר בלבד". ואכ"מ. (סה"מ מלוקט חיד' ע' שו' הע' 4). וראה עדין אוה"ת שה"ש (כרך ב) ע' תשעו.

רק שבענין ההמשכה יש הפרש ביניהם: ראה ברכות ג, א. ובנו"כ המשנה אבות פ"ג דיש חילוק בין עשרה לחמשה, בין חמשה לשלשה כו', והחידוש בהמאמר הוא שהשראת השכינה בעשרה שעוסקים בתורה היא סוג בפ"ע, משא"כ החילוק דחמשה שלשה וכו'. (סה"מ מלוקט חיד' שם הע' 6).

בד"ה כל המברך מתברך (ר"ט): ד"ה כל כהן שמבשר מתברך הנדפס לעיל בתחילת הספר.

וכנודע ממ"ש במ"א גבי תפלה . . . אל כביר לא ימאס: ראה אוה"ת דרושים לשבת שובה ע' א'תסג ואילך.

שהרבים . . . ע"י תפלתם מבחי' יג"מ הרחמים: השיבות דיגמתי' לזה שתפלת רבים אינה נמאסת – יש לומר, כי יגמתי' אינן חוזרות ריקם. (סה"מ מלוקט חיד' שם הע' 9).

וי"ל שיש בתורה בחי' יג"מ שהתורה נדרשת בהם, והיינו שע"י ק"ו למדו רד"ל דבר חדש בתורה, ונמצא שזהו כמו מקור התורה, ונודע שיג"מ שהתורה נדרשת הם כנגד יגמה"ר, וכמו שפי' המגיד נ"ע שע"י שאמר משה אל נא רפא נא לה שהזכיר מדה הראשונה מיג"מ הרחמים נאמר לו אח"כ ק"ו היינו מ"ש ואביה ירק ירק ק"ו לשכינה, ונמצא כי ע"י יגמה"ר ממשיכים יג"מ שהתורה נדרשת בהם וכמו שהמשיך משה ע"י אשר הזכיר מדה הראשונה מיגמה"ר נאמר לו ק"ו כנ"ל כמו"כ הוא בכל היג"מ, וכמו"כ ממש ע"י יג"מ שהתורה נדרשת בהם ממשיכים יגמה"ר, והיינו לפי ששקולים זל"ז, וכנודע ממש ע"פ מארז"ל א"ת שושנים אלא שושנים, והיינו בחי' שושנים בהלכות, בסידור ובלק"ת ע"פ אני לדודי ובהגהות לשם, ולפי"ז י"ל שכמו הרבים ע"י תפלתם מעוררים יגמה"ר שנמצא אינו דומה תפלת הרבים לתפלת היחיד, שהרי ענין התפלה היא בחי' אתעדל"ת אתעדל"ע כנודע שלפ"ע שפיכות הנפש בבחי' העלאת מ"ן מלמטה כמו"כ לפי ערך זה נמשך לו מלמעלה, ומ"מ הרבים ע"י תפלתם מעוררים המשכת יגמה"ר שהם בחי' רב חסד, בחי' אתעדל"ע שלמעלה מבחי' אתעדל"ת, והיינו שזהו למעלה מכפי ערך ההעלאה שא"א לאתעדל"ת לעורר לשם רק מפני שתפלת הרבים אינה נמאסת כמ"ש הן אל כביר לא ימאס מזה משמע הגם כי אינן ראויים מ"מ עושה זאת, ואם הי' ההמשכה לפ"ע העלאתם א"צ לומר שלא ימאס, הרי זהו מגיע לפי ערך ההעלאה, אלא ודאי הגם כי ע"פ ההעלאות מ"ן שלהם אינו מגיע להם יען כי בחי' זו א"א להגיע בבחי' העלאת מ"ן מ"מ מפני שתפלת הרבים אינה נמאסת לכן נמשך בבחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, והיינו מפני כח הרבים, וכמו"כ הוא בתורה הגם כי ענין התורה היא מלמעלמ"ט עכ"ז היא בבחי' העלאת מ"ן רק שההמשכה היא מלמעלמ"ט, ואינה לפי ערך כמו האתעדל"ע שנמשך ע"י אתעדל"ת דתפלה, אבל מ"מ היא בבחי' אתעדל"ת אתעדל"ע.

וזהו שרצה משה ליכנס לארץ בכדי להמשיך וליטע הכח בנש"י שיוכלו להמשיך בלימוד תורתם כל ההמשכות מלמעלמ"ט, ואז לא יהיו צריכים לתפלה, אך לא פעל זאת כמ"ש אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, כ"א

וכמו שפי' המגיד נ"ע . . . אל נא רפא נא: א"ת ס"פ בהעלותך מו, ב. (— בהוצאת קה"ת תשל"ג ואילך).
וראה גם אהיה בהעלותך ע' תב. ראה ע' תשפה. וע' תשצא. שה"ש (כר ב) ע' תקנו. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמיט) ס"ע ש"ט. המשך יונתן תרי"מ ע' מט.

אל . . . מדה הראשונה מיג"מ הרחמים: ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' שס"ע בענין השיטות בהתחלת מנין י"ג מדות הרחמים. ע"י"ש.

בסידור ובלק"ת ע"פ אני לדודי ובהגהות לשם: סידור ע"ס דא"ת רכ"ג, ג"ד. לקו"ת ראה לג, ד. אהיה ראה ואהיה שה"ש שם.

וקפי"ז י"ל: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: מכונים הם י"ל כמו בתפילה יש סתם תפילה אתעדל"ת אתעדל"ע, ויש יגמה"ר אתעדל"ע. כמו"כ בתורה הרבים ממשיכים בחי' היותה גבוה ע"ד אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת. [וראה גם סה"מ מלוטט ח"ד שם ע' שיא הי"ע 38 והע' 41].

ר

אמר לו עלה ראש הפסגה ושא עיניך וראה את הארץ, וע"י הרא"י שראה מרחוק את הארץ פעל זאת ביחידי סגולה שתורתם אומנתן שיוכלו להמשיך מלמעלמ"ט, כמ"ש מזה בד"ה ואתחנן שלא נדפס ובחינוך, ולכן רשב"י שה"י תורתו אומנתו ה"י יכול להמשיך השפעת השפע בעוה"ז ע"י לימוד תורתו כמ"ש בזוהר אחרי דנ"ט זימנא חדא הוי צריכא עלמא למטרא אתי לקמי' דרשב"י וע"י שדרש להם בפסוק מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ע"י ה"י מטר ע"פ הארץ, הרי שפעל השפעה גשמיות בלימוד תורתו, והיינו מפני שהמשיך כל המשכות ע"י התורה מלמעלמ"ט, ולכן ה"י פטור מתפלה כי יש בכלל מאתים מנה, אמנם זהו רק ביחידי סגולה אבל בכל ישראל הגם כי ההמשכה שע"י התורה היא מלמעלמ"ט עכ"י העבודה בלימוד התורה היא בבחי' אתעדלית אתעדל"ע.

ונמצא עפ"י י"ל כי יש חילוקי מדרגות שהיחיד אינו מגיע כ"כ בבחי' האתעדלית שלו כמו הרבים, שהרבים יש להם כח היותר גדול ומכ"ש מתפלה, ומה התפלה שכל ענינה היא באתעדלית אתעדל"ע אינו דומה הרבים ליחיד שהרבים ממשיכים בחי' יגמה"ר, שגם בבחי' ההעלאה מלמטלמ"ע יכולים הרבים להגיע יותר כמ"ש הן אל כביר לא ימאס וכנ"ל שהגם שאינם ראויים מ"מ נמשך להם, כ"ש בתורה שהמשכתה היא מלמעלמ"ט, שבודאי אינו דומה הרבים ליחיד. והגם כי י"ל שמאחר שזהו מלמעלמ"ט יכול היחיד להגיע ג"כ כמו הרבים אינו כן שהרי נח' שמשא לא פעל כניסתו לארץ שכל עיקר המכוון שלו ה"י בשביל לפעול שכל ישראל יוכלו להמשיך מלמעלמ"ט ע"י עסק תורתם, וע"כ צריכים לחלק בין יחיד לרבים, שאם היחיד יכול ג"כ להגיע אי"כ פעל משה בקשתו וכתוב אל תוסף דבר כו', ומה שפעל ע"י ראייתו מרחוק זה אינו מה שביקש לכנוס לארץ כו', וע"כ צריכים לחלק בין יחיד לרבים כו', וגם זהו מצד מעלת הרבים, ולא מה שפעל משה כי מה שפעל משה זהו רק על יחידי סגולה כמו רשב"י וחביריו.

ולכן באבות פ"ג מ"ב ארז"ל שנים שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרוי' ביניהם, ומניין אפילו אחד שהקב"ה קובע לו שכר שנאמר ישב בדד וידום כי נטל עליו הרי שחילקו בלשון שעל שנים אמרו ל' שכינה שרוי'

בד"ה ואתחנן שלא נדפס: מאמרי אדה"י תקס"ג ח"ב ס"ע תרסו ואילך. פרשיות ח"ב ע"י תרצה ואילך. ובארוכה אהיה ואתחנן ע' סה ואילך. וע' צג ואילך. שם (כרך ה) ע' איתקצו ואילך. שם (כרך ו) ע' ברא ואילך. ודיה ואתחנן תרל"ג. וראה גם לקי"ת ואתחנן כ, סעי' ואילך.

ובחינוך: שערי תשובה לאדמו"ר ח"ב כו, א.

כמ"ש בזוהר... זימנא חדא: נח' בארוכה במאמרי אדה"י אתהלך-לאונאי ע' רי ואילך. אוה"ת אחרי ע' רנד ואילך. ביאוריה' להצ"צ (כרך ב) ע' תתקכא ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רסו ואילך.

ולכן באבות... ארז"ל שנים שיושבים: כהבא להלוי [עז סוף הפיסקא] ראה אוה"ת נ"ך ע' תקלא. וראה גם אוה"ת שה"ש שם (כרך ב) ע' תשעו ואילך.

ביניהם, ועל היחיד אמרו רק שקובע לו שכר אבל לא אמרו לשון שכינה שר' ביניהם, רק שלר' חנינא בן תרדיון אם רק שנים עוסקים בתורה ג"כ שכינה שר' ביניהם, ולר' חלפתא בן דוסא איש כפר חנניא דוקא עשרה שיושבין ועוסקין בתורה, הרי שיש ביניהם חילוק בין שנים לעשרה, וגם מזה עצמו שחילק ר' חלפתא ב"ד בין עשרה שיושבין ועוסקין בתורה לחמשה שיושבין ועוסקין בתורה שהרי אמר ומנין אפילו חמשה הרי כי יש מקום לחלוק ביניהם, והיינו מפני כי על כל בי עשרה שכינתא שריא, ומ"מ מה שאמרו שכינה שר' ביניהם ע"י לימוד תורתם זהו מעלה יתירה שנמשך בפנימיות, שע"כ בי עשרה שכינתא שר' זהו בבחי' מקיף לבד, אבל ע"י עסק תורתם בכנופיא בעשרה נמשך בפנימיות כו', וכמ"כ אמר ומנין אפילו שלשה, ומנין אפילו שנים ומנין אפילו אחד הרי שיש חילוק ביניהם, רק שריבה ולמד מהפסוקים שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה נאמר אבוא אליך שזהו ג"כ כענין שכינה שר' ביניהם, אך מ"מ אינו דומה היחיד לרבים. וזהו מ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר כ"א בתוכם בתוך כא"א מישראל, וענין המקדש הוא שהי' שם הארון והלוחות, ועכשיו נמשך בחי' זו בכא"א מישראל בבחי' פנימיות כנ"ל ע"י לימוד התורה כו'.

ריב

ובזה יובן ענין מה שת"ח מרבים שלום בעולם, והיינו לפי שע"י לימוד תורתם ממשיכים להיות שכינה שר' ביניהם, ואין השכינה שורה אלא על חכם גבור כו' והיינו שע"י התורה נמשך מוחין דגדלות, ועי"ז הם מרבים שלום בעולם. והענין הוא, דהנה עיקר הקפידא הוא מחמת מוחין דקטנות, שהרי אנו רואים מי שהוא בר שכל גדול יוכל לסבול היפוכו, משא"כ מי שדעתו קצרה לא יוכל לסבול דעת האומר לנגדו וכועס מיד ושוף עליו אף וחימה בקצף גדול, אבל מי שדעתו רחבה הגם שחבירו יאמר לו היפך דעתו ורצונו לא יכעוס כלל, ואם הוא בר שכל גדול הוא גותן מעצור לרוחו לבלי ישיב לו כלל, ועד"ז יובן מה שהקפידות והקטנות והעדר השלום זהו בא מסיבת קטנות המוחין דוקא, וכמו הקטן כשאניס ממלאים רצונו יצק בקול מר, משא"כ הבר דעת כו', ולכן ע"י התורה שע"י ממשיכים מוחין דגדלות עי"ז מרבים שלום, ועי"ז ממשיכים להיות ורב שלום, היינו שמבחי' רב טורי דפרודא יהי' נמשך השלום והחיבור והאחדות, ולכן לע"ל כשיהי' ומלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים היינו כשיהי' הגילוי למטה כמו למעלה שיהי' נמשך

יש מקום לחלוק . . כי על כל בי עשרה שכינתא שריא: ראה גם אנה"ק סכ"ג (קלה, ב ואילך).
ובזה יובן ענין מה שת"ח מרבים שלום: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה סה"מ תרכ"ז שם (הוצאת תשמ"ט) ע' רצו.
עיקר הקפידא הוא מחמת מוחין דקטנות: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה באורוכה מאמרי אדה"ז ענינים ע' פו ואילך. אהיה נח (כרך ג) תרל"ב, ב ואילך. שם תרל"ג, ב ואילך. המשך וכנה תרל"ז פכ"ד ואילך (ע' קנא ואילך). סה"מ עור"ת ע' מז ואילך. ד"ה למרבה המשרה תשס"ז.

גילוי אלקותו ית' למטה כמו למעלה, יהי' שלום בין החיות והבהמות ג"כ וכמ"ש וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ופרה ודוב תרעינה יחדיו ירכצו ילדיהן, והיינו מפני המוחין דגדלות שיתגלה לע"ל ביתר שאת ויתר עז מכמו עכשיו וכנ"ל, שעיקר הגילוי זהו יהי' לע"ל, ועכשיו הוא רק הארה מבחי' זו, לכן יהי' השלום גם בין החיות והבהמות כו, וז"ע ת"ח מרבים שלום בעולם.

ובכ"ז יובן ענין מה ששיתא סדרי משנה מתחילין במ"ם ומסימין במ"ם, וגם ראשי אותיות מן שיתא סדרי עולים לחשבון שמונים ב' ממ"ן, והיינו כי תרומה הוא תורה מ"ם, והוא בחי' מ' יום שהי' משה בהר, בחי' כחב"ד שכ"א כלול מעשרה שעולה למספר מ"ם, ולכן כיוונו רז"ל להתחיל תושבע"פ במ"ם ולסיימה במ"ם להורות על הכח שיש בתורה להמשיך מוחין דגדלות עד שעיי' ירבה השלום הוא האחדות בין ישראל עד גם שאפי' בחיות ובהמות יהי' ג"כ השלום כנ"ל, וכפלו לכיון גם ראשי אותיות מן הש"ס שיעלו ג"כ למספר שמונים לחוק הכוונה והענין שעיי' התורה מרבים שלום. וענין מ"ם פתוחה ומ"ם סתומה, שז"ע מאמר פתוח ומאמר סתום זהו ב' בחי' סתים וגל' שיש בתורה, ולכן הא' מ' פתוחה לרמז על גליא שבתורה והא' סתומה לרמז על בחי' סתים שבתורה שבשניהם יש הכח הנ"ל להרבות שלום כו, ושרשם הוא מב' הבחי' דכתר כו' כנודע ממ"ש במ"א.

ריג

וזהו ביום השני הקריב נתנאל, שהוא בחי' נתן אל והיינו שקאי על התורה שנתנה אל מתנה לישראל, וכמארו"ל ג' דברים ניתנו מתנה לעולם התורה כו' שנאמר ויתן אל משה, והיינו כי בחי' זו דתורה היינו בחי' תורה מ"ם שהוא בחי' כחב"ד שיש בתורה, זהו בחי' מתנה, כי יש בתורה כמה בחי' כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה, היינו מה שהיא בבחי' ירושה, ויש בחי' שעלי' ארו"ל התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, כ"א בבחי' יגיעה ועבודה דוקא כו', ויש בחי' מה שהיא בבחי' מתנה, וזהו בחי' תרומה תורה מ' שזהו בחי' מתנה לעולם, ולכן בחי' הב' ממ"ן שכתושבע"פ מרומז בקרבן נתנאל להורות שבחי' זו נתן אל בבחי' מתנה כו'. ושייך בחי' זו לישכר כי בני

ובכ"ז יובן . . ששיתא סדרי משנה: בהבא להלן [עד סוף המסקא] ראה סה"מ תרכ"ט שם ס"ע ש. ד"ה ארשב"ח לא מצא הקביה כלי מחזיק ברכה תרל"ג. וד"ה מאימתי קורין את שמע תרמ"ב הנ"ל. וענין מ"ם פתוחה ומ"ם סתומה: בכ"ז ראה בארוכה מאמרי אדה"י נביאים ע' פו ואילך. ועי' עד ואילך. אוה"ת מקץ (כרך ה) חתקעז, א ואילך. נ"ך (כרך ג) ע' אירו. סה"מ עזרי"ת ע' נט. ושרשם מב' ונח"י דכתר כו' כנודע ממ"ש במ"א: ראה סה"מ תרכ"ט שם. ארשב"ח תרל"ג שם. וראה גם בתנסמן כהע' שלפניו.

וזהו ביום השני הקריב: בהבא להלן ראה בארוכה אוה"ת נשא ע' רפ. שם (כרך ה) ע' איתקעט ואילך. סה"מ מלוקט ח"ה ע' רי ואילך. . . ירושה . . מתנה: ראה בארוכה סה"מ תרל"ד ע' מ ואילך. ושי"ב ולקמן ד"ה כי יש בתורה כמה בחי' . . ירושה . . ירושה: ראה בארוכה סה"מ תרל"ד ע' מ ואילך. ושי"ב ולקמן ד"ה ברוך תהי'. ועוד.

ישכר יודעי בינה לעתים שהיו בעלי תורה, ולכן מרומז בנשיא שלהם ל' נתן היינו מה שניתנה התורה במתנה ושייכות בחי' אל הנאמר בנתנאל הוא כי אל הוא בחי' ל"א נתיבות, משא"כ נתיב ה"ב הוא נתיב לא ידעו עיט, ולכן ה' נשיא ישכר, יש שכר, שבחי' י"ש הוא בחי' ש"י עולמות שנמשכים מל"א נתיבות כו', אבל נתיב ה"ב לא ידעו עיט, וזהו נתנאל כו' נשיא ישכר.

בס"ד. ש"פ בהעלותך.

— שיין לד"ה וידבר כו' אנכי —

ר"ד

וידבר כו' דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות, הנה נש"י נקראים נרות כמ"ש נר הוי' נשמת אדם, וכמארז"ל נרי בידך ונרך בידי, אם אתה משמר נרי היא התורה שנק' נר כמ"ש כי נר מצוה ותרא, אני משמר נרך, ואם כיבתה את נרי אני מכבה נרך מנין דכתיב רק השמר לך ושמור נפשך כו' ע' במד"ר פ' ראה, וצ"ל מה"ע אם שמרת את נרי אני משמר נרך מהו שייכותם זל"ז ומפני מה תלויים זב"ז. אך הענין שארז"ל במד"ר פ' ויקהל פמ"ח ע"פ ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, בזכות מי נבראו אלה תולדות השמים והארץ ובזכות מי הם עומדים בזכות אלה שמות בניי, ואלה בזכות מי הן עומדין בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים, ונמצא כי כל עיקר מכוון כרה"ע הוא בשביל נש"י, ונש"י הוא בשביל התורה, וזהו מ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, פ"י אנכי עשיתי ארץ היינו כלליות ההשתלשלות הוא בשביל אדם היינו נש"י כי אתם קרוים אדם, ובראתי בגימ' תרי"ג והיינו שע"י תרי"ג מצות עי"ז מתעלה האדם לאשתאבא בגופא דמלכא כמשי"ת, וז"ע נרי בידך ונרך בידי, אם שמרת נרי אני משמר נרך כו'.

ל"א נתיבות . . נתיב ה"ב . . לא ידעו עיט: ראה סה"מ תרל"ד ע' כח"ט. ושי"נ. סה"מ עטרית ע' שגד

ואילך. הש"ת ע' 49 ואילך.

שי" עולמות שנמשכים מל"א נתיבות: ראה ד"ה מאימתי תרמי"ב שם: ל"א נתיבות וכל אחד אחד כלול מיר"ד

וזה מספר שי' עולמות. עי"ש.

וידבר כו' . . בהעלותך: נמצא עם הוספת ושינויים בד"ה זה: בסה"מ תרע"ח ע' שלו. סה"מ תרפ"ו ע'

שכא. סה"מ מלקט ח"ה ע' רצו [מש"פ בהעלותך תשכ"ט]. ובד"ה להבין ענין מ"ת תש"ו.

שעני' תרי"ג מצות . . מתעלה האדם . . נרי בידך ונרך בידי: בשולי הגליון נרשם בגובייק: י"ל

הירידה של הנר דנשמה בכדי שתעלה בנר דתורה, ובאם לאו נכבה נר הנשמה, וזהו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה, תורה הרוצה להחכים ידרים, יאירו ז' הנרות נש"י מ' מדות.

ולהבין כ"ז יוכן בהקדם ענין ירידת הנשמה בגוף שלכא"ז זהו ירידה גדולה ועצומה שהרי הנשמה קודם התלבשותה בגוף היתה עומדת בבחי' ביטול באהוי"ר כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו שהיתה עומדת תמיד באהוי"ר בלי שום הפסק וכמ"ש במלאכים ויעמידם לעד לעולם שעומדים תמיד בבחי' הביטול וכמ"כ הוא לשון עמידה שנאמר בנשי' הוא ג"כ בלי הפסק, והגם שלכאורה י"ל שלכן נאמר במלאכים ויעמידם לעד לעולם שמפני שיכול להיות העמידה לפי שעה לכן נאמר לעולם, ומפני כי בעמידת הנשמה לא נאמר לעולם איך יתכן להשוותם להעמידה דמלאכים, לא כן הוא שהרי במלאכים שנאמר ל' ויעמידם שהוא ל' הוה ועתיד צ"ל לעולם, אבל בנשמות דכתיב לשון עמדתי שזהו ל' עבר א"צ לכתוב לשון שמשמע מזה שעמדה תמיד כל ימי היותה שם, שלשון עמדתי משמע כל ימי היותי שם קודם שנתלבשה בגוף עמדתי באהוי"ר, שא"צ כלל לכתוב זה עוד, וכשירדה הנשמה להתלבש בגוף הרי היא מתלבשת ומתעלמת בגוף עד שהגוף מעלים ומסתיר לגמרי, והאהבה היא מוסתרת ונעלמת, עד שגם בכדי לבוא לבחי' היראה צ"ל יגיעה עצומה, וכמאמר יגעת ביראה, וא"כ למה היתה זאת מלפניו ית' שתרד הנשמה פלאים להתלבש בגוף ונה"ב המעלימים ומסתירים לגמרי על אור האהבה ויראה שהי' לה מקודם התלבשותה, ובהיותה מלובשת הנה גם בעת התעוררותה באהוי"ר אינה בערך לבחי' אהוי"ר שהי' לה מקודם התלבשותה, וה"ז הוא ירידה גדולה ועצומה, והלואי תהי' השבה למעליותא.

רטו

אך הענין הוא דכתיב טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, פי' אלפי זהב וכסף הוא בחי' אהוי"ר שהיתה לה להנשמה קודם התלבשותה בגוף, שכסף וזהב הם חו"ג שזהו בחי' אהוי"ר, וטוב לי תורת פיך הוא בחי' לימוד התורה שהנשמה כמו שהיא מלובשת בגוף היא לומדת תורה, מאלפי זהב וכסף הוא בחי' אהוי"ר שהי' לה מקודם, ופי' אלפי זהב וכסף אלפי הוא לשון למוד היינו גם בחי' הלימוד וההתבוננות איך לבוא לבחי' אהוי"ר שהלימוד הוא בחי' ההשגה וההבנה שע"י התבוננות זו תבוא לבחי' האהוי"ר הנה גם מבחי' זו טוב לי תורת פיך היא בחי' לימוד התורה שלומדת שזהו דוקא כשהנשמה מלובשת בגוף דוקא, והיינו מפני שבתורה מלובש אוא"ס עצומה ית', ולכן ארז"ל ע"פ ויקחו לי תרומה אותי אתם לוקחים פי' אותי היינו בחי' אוא"ס עצומה, אתם לוקחים ע"י המצות שזהו כמו לקיחה ע"י דבר אחר, כמ"כ ענין

ירידת הנשמה בגוף . . . ירידה גדולה ועצומה: ככ"ז ראה תרי"א בשלח סב, סעי"ד. ובארוכה תרי"ח שמות רל, ב ואילך. והתרים תרל"א ע' כח ואילך. ד"ה כי במקלי עברתי תרל"ג. וככה תרל"ז ע' קפה ואילך. יונתי תר"מ ע' י. סה"מ עטר"ח ע' שע"א. ועוד.
טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף: בהבא להלן תרי"א וישב כו, סעי"ד. תרי"ח וישב נח, א ואילך.
אוי"ת וישב (כרד ב) רנג, ב ואילך. שם (כרד ה) תתפט, ב ואילך.
ויקחו לי תרומה אותי אתם לוקחים: ראה גם תניא פמ"ז (סו, א).

המצות גשמיות הם כמו ד"א אשר בהם נתלבש אוא"ס עצומה וע"י המצות לוקחים אותו. והענין דכתיב כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא פי' אש שכמו האש אי' לאחוז בו כ"א ע"י איזה דבר שע"י אותו הדבר נאחז, כמו שמן ופתילה או עץ שע"י הפתילה או העץ נאחז האש, כמו"כ ה' אלקיך אי' להמשיכו כ"א ע"י דבר אחר הם המצות שבהם נתלבש עצמיות רצונו וחכמתו, ובהם וע"י נמשך המשכה עצמיות.

וזהו שפתח עשה"ד באנכי שאנכי הוא בחי' אנכי מי שאנכי אור א"ס עצומה זהו שנמשך ע"י מעשה המצות, ולכן ארו"ל ביום חתונתו זו מ"ת שנמשל לחתונה, והיינו כי להיות שלא כל ההשפעות שוות כי כשהרב משפיע איזהו שכל לתלמידו הנה אינו נשפע רק הארה מהשכל, וכמ"ש במ"א שההשפעה היא רק חלק עשירי לבד והוא בחי' הדבור והיינו עם בחי' השכל שמלוכש בהדבור, אבל אינו נשפע מעצמיות חכמתו כלום, וה"ז רק הארה מעצם הדבר, וכ"ש בשארי השפעות שהם דברים אחרים כמו שפע צדקה וחסד שהם דברים אחרים שאינם מערך עצמיות האדם כלל, שהרי ההשפעה הוא דבר גשמי כמו כסף וזהב שאינו בערך מעלת האדם כלל, אלא אפילו השפעת השכל שהיא השפעה מהאדם עצמו מ"מ הוא רק הארה בעלמא וכנ"ל, אבל ביום חתונתו זה מ"ת שנמשל לחתונה שהוא בחי' השפעה להוליד בדומה לו ממש, שהשפעה זו אינה דומה לשארי ההשפעות שהם רק הארה בעלמא כנ"ל, ונמצא מובן שע"י התורה נמשכת המשכה עצמיות. ולכן ע"י דבור התורה נעשה שם הוי' בכא"א מ"ש פכ"פ דיבר ה' עמכם, והיינו שלהיות דיבור התורה היא המשכה עצמיות, לכן ע"י שדיבר בנו נעשה שם הוי' בכא"א מ"ש ישראל ולכן נמשל לחתונה כר.

רטז

ולהבין בתוס' ביאור צ"ל משארו"ל אמרו עליו על ריב"ז שלא הניח דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויות דאביי ורבא, וצ"ל איך אמרו רז"ל על הויות דאביי ורבא שזהו כל לימוד הגמ' בחי' תושבע"פ בשם דבר קטן, שאין הכוונה על אביי ורבא לבד כ"א שזהו תפסו לדוגמא שהם מן האמוראים שהיו קודם רב אשי שחתם התלמוד כמ"ש

כי ה' אלקיך אש אוכלת: ראה בארוכה לקיטת אחרי כה, א ואילך. סה"מ תר"ל ע' שיא ואילך. וע' שטז ואילך.

וכמ"ש במ"א שההשפעה היא רק חלק עשירי לבד: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תלה. אה"ת שבת שובה ע' איתקלא ואילך. ת"א יתרו ע"א, ד. לקיטת ברכה צג, סע"א"ב. אה"ת בחוקותי (כרך ג) ע' תתקנ. סה"מ חשי"ח ע' 155. ועוד.

ע"י דבור התורה נעשה שם הוי' בכא"א: ראה בארוכה לעיל ד"ה וידבר גי' אנכי. משארו"ל . . דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויות דאביי ורבא: ראה אה"ת יתרו ע' תתקי. וע' תתקנ. תצא (כרך ו) ע' בשסב. אה"ת מארו"ל ע' טו, וע' כא. רשימות הציצית לתהלים ע' רלה. וראה גם לקיטת הוספות לסי' ויקרא נא, א.

הרמב"ם בהקדמה, וגם על אביי ורבא לבד יקשה ג"כ כנ"ל שזהו עיקר בתושבע"פ כו'. ויובן בהקדם ענין המרכבה שנקרא דבר גדול, הנה כתיב והחיות רצוא ושוב, פ"י שהחיות הם ברצ"ש שענין הרצוא הוא התשוקה ליכלל וליבטל באלקות, ומחמת כי בע"כ אתה חי לכן הם בבחי' שוב, וע"י הרצוא והתשוקה שלהם ע"יז הם מעלים ומגביהים את הכסא עם בחי' אדם שעל כסא שלהם לאו"א"ם שבבחי' כי לא אדם הוא לגבי מדריגתם. והנה בבחי' המרכבה יש גבוה מעל גבוה, וכמ"ש בכתהאריו"ל ע"פ הוזהר שכרוב וחיות ואופנים, כרובים בבריאה וחיות ביצירה ואופנים בעשי', וכמארז"ל על ישעי' ויחזקאל למה הוא דומה לכן כרך שראה את המלך ולכן כפר שראה את המלך, שלהיות כי ישעי' ראה המרכבה בשרפים כמ"ש שרפים עומדים ממעל לו ה"ה דומה לכן כרך שראה את המלך ויחזקאל להיות כי לא ראה רק בחיות ואופנים לכן ה"ה דומה לכן כפר שראה. והענין הוא שההפרש ביניהם כך הוא שכן כרך כשרואה את המלך שלהיות הדבר עצמו אינו דבר חדש אצלו כ"כ שהרי הוא רואה את המלך תמיד ונמצא שעיקר הענין אצלו בראייתו שלהיותו מכיר גדולת המלך ה"ה מתענג בתענוג נפלא מכבוד יקר תפארת גדולת המלך, כי הדבר מושג אצלו ויודע היטב כל הנהגות המלוכה לכן הוא מתענג מזה ומזהד יקר גדולת המלך, משא"כ בן כפר כשרואה מאחר שאינו משיג יקר תפארת גדולת המלך, רק הוא בהתפעלות גדול מאשר רואה התחדשות זו בעיניו ומתפעל מכל דבר בפרט.

ר"ז

ועד"ז יובן ענין ההפרש בין שרפים לאופנים, שבהיות השרפים משיגים גדולת הבורא איך שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות וכולא קמ"י כלא חשיב לכן הם בבחי' הביטול בבחי' רצוא ותשוקה, אבל האופנים בהיות כי אינם משיגים איך שהוא קדוש ומובדל רק משיגים שיש בחי' שלמעלה מהשגתם אבל אינם משיגים מהו, לכן הם ברעש גדול, וה"ז כמו בן כפר שראה כו'. ובזה יובן מ"ש באופנים רעש גדול שלכאורה הלא הם אינם משיגים כמו השרפים ומדוע הרעש אצלם גדול כ"כ יתר מבשרפים, אך הענין הוא דהרעש הוא על העדר ההשגה שמפני שאינם משיגים לכן הם מרעישים על העדר ההשגה, וכמו שאנו רואים טבעי בנ"א מי שמשיג היטב ויודע בטוב הדבר ההוא ה"ה בהשקט, אבל מי שידע שיש איזה דבר חדש והוא אינו יודע מהו ה"ה ברעש ובהעדר המנוחה עד שידע מהו הדבר ההוא, ועד"ז יובן באופנים להיות

יובן בהקדם ענין המרכבה: בכ"ז ראה בארוכה ת"א יתרו עא, ב. עב, ד ואילך.

ישעי' ויחזקאל . . . לכן כרך . . . ולכן כפר . . . שרפים . . . בחיות ואופנים: בהבא להלן (עד סוף הפסיקא שלאח"י) ראה לקוית נשא בת, ד. שלח מז, א. האוינו עד, סעי' ואילך. מאמרי אדה"ו תקס"ב ע' מז ואילך. מאמרי אדה"אמצ' קונטרסים ע' תבג ואילך. אוה"ת תרומה ע' איתסד ואילך. דרושים לחה"ש ע' קמג ואילך. סה"מ תרל"ז ע' רמד, וע' רמו ואילך. תרס"ה ע' קמח ואילך. ד"ה מגילה נקראת תשי"ד. ד"ה להבין ענין עיגולים וישר (דש"מ נח) תשכ"ד. לקיש [חלק לג] חה"ש תשמ"ח. לעיל ד"ה מגילה נקראת.

כי משיגים שיש בחי' מה שהוא למעלה מהשגתם, אבל אינם משיגים מהו לכן הם ברעש גדול והיינו שהרעש הוא על העדר ההשגה כו'. ובכ"ז יוכן ההפרש וההבדל המרכבה דשרפים למרכבה דאופנים, שגדלה וגבהה מעלת מרכבת השרפים על מרכבת האופנים עד שנמשלו להשגת בן כרך גבי בן כפר.

ועד"ז יש גבוה מעל גבוה עד המרכבה היותר עליונה שבאצ"י שהוא בחי' האבות הן הן המרכבה שאינה בערך כלל לגבי המרכבה דבי"ע, שבי"ע הם נבראים ואפי' בחי' היותר עליונה שבמרכבה דבי"ע ממ' ה"ה נבראים מאין ליש, משא"כ מרכבה דאצ"י זהו אלקות, רק שענין המרכבה הוא דכמו שהמרכבה דבי"ע נושאת את הכסא עם בחי' אדם דבי"ע לבחי' כי לא אדם שלגבי בחי' אדם דבי"ע, כמו"כ באצ"י בחי' אדם הוא מה שהוא בציר ג' קוין חח"ן מימין בגי' משמאל דח"י באמצע, זהו הנקרא בחי' אדם, והאבות ע"י שהיו מרכבה בבחי' מס"נ שאברהם ה"י מרכבה נגד בחי' חסד דאצ"י, ולכן איתא בספר הבהיר הובא בפרד"ס אמרה מדת החסד לפני הקב"ה כל ימי היות אברהם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברהם עומד ומשמש במקומי, והיינו ע"י שהרבה חסד בעולם ונתן מאכל ומשתה לכל והודיע אלקותו בעולם שא"ל ברכו לאל עולם שאכלנו משלו, ועשה בבחי' עבודה במס"נ עי"ז ה"י מרכבה לבחי' מדת החסד. ויצחק ע"י העקידה מס"נ בפר"מ וע"י חפירת בארות שהר"ע ההעלאות מלמטלמ"ע שהבאר נובע מתתא לעילא עי"ז ה"י מרכבה לבחי' הגבורה שעיקר העליות הוא הגבורה, שלכן בכל העליות אומרים אנא בכח שם מ"ב, כמ"ש מזה בד"ה בשעה שהקדימו וכו' ביום השני (ד"ט). ויעקב ה"י בחי' בריח התיכון המבריק מן הקצה אל הקצה מן קצה העליון עד קצה התחתון, בחי' מרכבה לבחי' ת"ת שעולה עד הכתר. וע"י עבודתם במס"נ היו מרכבה להעלות בחי' אדם דאצ"י הוא בחי' ג' קוין שנק' בחי' אדם לבחי' אא"ס שכי לא אדם הוא כו' והיינו בחי' א"א, וזהו שנק' המרכבה בשם דבר גדול שע"י בחי' המרכבה העלו את בחי' אדם שנקרא בכלל בשם ז"א, שהוא בחי' זעיר וצמצום אל בחי' א"א שנקרא גדול בחי' אריך היפך הצמצום דז"א כ"א בבחי' אריכות כו'. ולכן ארז"ל ע"פ ויעש אברהם משתה גדול, גדול העולמים ה"י שם לפי שהמשכה שלו ה"י לפ"ע ההעלאה, שכמו ע"י המרכבה שלו העלה בחי' אדם דז"א אל בחי' כי לא אדם, הוא בחי' א"א בחי' גדול, כמו"כ המשיך שיה"י ג"כ בחי' גדול העולמים בחי' א"א בבחי' המשכה כו', ולכן נקרא אברהם בשם גדול, כמ"ש האדם הגדול בענקים שקאי על אברהם להיות כי העלה והמשיך, מבחי' גדול העולמים בחי' א"א כו'.

ריח

המרכבה . . . שבאצ"י . . . האבות הן הן המרכבה: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה תרי"א יתרו שם. ד"ה פדה בשלום: תרל"ב. עזרי"ת (טה"מ עזרי"ת ע"ז ואל"ף). חשט"י (ד"יב תמו), והמשכו כד"ה וידבר גי' המסות), תשכ"ה. וראה גם מים רבים תרל"ז פ' קיד.
שעיקר העליות הוא הגבורה . . . אנא בכח שם מ"ב: ראה לק"ת מסעי צב, ב. ואתחנן יב, ד.

ומעתה יובו ענין שארז"ל דבר קטן הויות דאבני ורבא, בהיות נתבאר לעיל בענין משארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת שההמשכה עצמיות וכמארז"ל אותי אתם דומה כלל לכל ההשפעות, שבוה מלובש המשכה עצמיות וכמארז"ל אותי אתם לוקחים, רק שנתצמצמו בדברים קטנים כמו כל דיני התורה במצות גשמי תפילין בקלף גשמי, וציצית בצמר גשמי, וסוכה בסכך גשמי, וד"מ שבלולב בצמחים גשמיים, ותרומות ומעשרות כתבואות גשמיים, וכל הקרבות בהקרבת הבהמה גשמיית וכדומה בכל מצותי של תורה ובכל איטורי תורה שהכל הוא בדברים גשמיים, והם הם רצונותיו ית' שרוצה דוקא כך וכך, ובכל מצוה בפרט יש פרטי רצונות כמו חמשה לא יתרמו ואם תרמו אין תרומתן תרומה, והיינו שע"פ הרצון העליון כך שחמשה אלו לא יתרמו תרומה ואפילו אם תרמו אין תרומתן תרומה אפילו בדיעבד כו', חרש המדבר ואינו שומע לא יתרם ואם תרם תרומתו תרומה, נמצא יש חילוקי מדריגות ופרטיות רצונות ברצון א' מדת, וכמ"כ בכל פרטי המצות, לולב הגזול והיבש פסול, וכדומה בכל פרטי המצות, שלא ימצא מצוה אחת שלא יהי' בה חילוקי דינים רבים, ובוה דוקא מלובש עצמיות רצונו וחכמתו ית' המשכה עצמיות, וכמשנ"ת בד"ה וידבר אליכם אנכי, שלהיות ההמשכה עצמיות לכן נתלבשו בדברים גשמיים דוקא, ושכן לא ניתנה התורה למלאכים כי הם ביקשו שינתן להם התורה ברוחניות ולעולם מעלת ומדריגת התורה א"א שתתגלה כ"א בדבר גשמי, ולכן נק' הויות דאבני ורבא בשם דבר קטן להיות כי נתצמצמו בדברים קטנים מאד שהם הם פרטי כל המצות כו'.

ריט

ועו"ל שלהיות כי המצות דעכשו זהו רק בחי' אירוסין טבעת קדושין בחי' מקיף, ולע"ל יתגלה בחי' פנימיות התורה ולכן לגבי הפנימיות נקראים הויות דאבני ורבא שהם פ"י וביאור המצות שזהו כל הלכות התורה בשם דבר קטן, ועו"ל שהלכותי של תורה נק' בשם דבר קטן נגד בחי' אוא"ס המלובש בה, וכמשנ"ת שזהו המשכה עצמיות לכן נק' הלכות התורה עם ההשגה שבהלכות ג"כ בשם דבר קטן, וכמשנ"ת כמ"א בענין מה שנקראת התורה משל הקדמוני, שפי' שהתורה היא משל להבין בחי' אוא"ס קדמוני של עולם, ובודאי המשל לגבי הנמשל זהו דבר קטן, ולכן נק' הויות דאבני ורבא בשם דבר קטן, אבל כמו שע"י המשל מבינים הנמשל כמ"כ בבחי' דבר קטן זה מלובש אוא"ס ב"ה המשכה עצמיות כו', ואינו דומה לכל ההשפעות שהם רק הארה וכמשנ"ת לעיל שזהו רק חלק עשירי אבל התורה הוא ביום חתונתו המשכה עצמיות עד שנעשה בכא"א מ"שאל שם הוי' כו'.

בד"ה וידבר אליכם אנכי תרכ"ט.

המצות דעכשו זהו רק בחי' אירוסין טבעת קדושין בחי' מקיף: ראה גם לקרי' במדבר ת, ד.
וכמשנ"ת במ"א . . . התורה משל הקדמוני: ראה תרי"א מ"א צה, ב. ובארוכה אזה"ת וארא ע' קנב ואילך.

לעיל ד"ה זאת חוקת.

ועפ"ז יובן העלי' שע"י ירידת הנשמה בגוף דעם היות הנשמה כמו שהיתה קודם התלבשותה בגוף היתה עומדת באהוי"ר בבחי' ביטול כמ"ש חי ה' אשר עמדתו לפניו מ"מ טוב לי תורת פיך שע"י בחי' תורת פיך שהוא בחי' היות דאב"י ורבא שנק' דבר קטן בהם מלובש אוא"ס ב"ה, וי"ל שנק' דבר קטן ע"ש עוצם ביטול דבר ההלכה נגד בחי' אוא"ס ב"ה שבדבר ההלכה, וכמ"ש תען לשוני אמרתך שהם בחי' אמרותיו ית', וכעונה אחר הקורא, לכן נק' דבר קטן שאינם תופסים מקום כלל, ואינה כמו המרכבה כי הגם שהם מנושאות עם הכסא מ"מ הם נושאות את הכסא, אבל לימוד התורה היא היא דבר ה' שדיבר בסניי שאפילו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתנה מסיני, וכמ"ש במ"א בענין את כל הדברים, ע' במד"ר ע"פ זה, ובד"ה וידבר אליהם את כל הדברים, דברי חכמים כדבונות (ק"ז) ולכן הם נק' דבר קטן שאינם מהות בפ"ע מחמת העדר התפיסת מקום כלל, וכמו קטן לגבי הגדול שמחמת ביטולו אינו נחשב כלל, ואם חושבים אותו חושבים אותו לכה"פ לקטן, כמו"כ יובן ענין מה שנק' היות דאב"י ורבא בשם דבר קטן ע"ש עוצם ביטול דבר ההלכה נגד השראת עצמיות אוא"ס שבה היא נחשבת לדבר קטן כו', ונמצא כי דבר קטן אין פ"י שום דבר קטן כ"א מחמת הצמצום או לגבי בחי' פנימיות שיתגלה לע"ל או נגד ההשראות אוא"ס שבהם, או שהם בטלים לגמרי נגד בחי' אוא"ס ב"ה השורה בהם, וה"ז כמו הכוכבים שנראים קטנים ובאמת הם גבוהים יותר מהשמש ושאר הכוכבים הגדולים כו'.

רכ

וזהו שע"י התורה היא עלי' גדולה לנפש האדם, שהרי האהוי"ר שהי' להנפש קודם התלבשותה בגוף הנה היא באה רק מהארת המוחין שז"ע ההתבוננות שזוה בא האהוי"ר, אבל ע"י ירידתה בגוף קיבלה התורה שיש בה המשכה עצמיות כו', אמנם הנה מ"מ ירדה הנשמה להתלבש בגוף ונפש הבהמית, וגם דבור התורה שלומד הוא בחי' דבור גשמי, ונתבאר במ"א שדבור התפלה של האדם הגם כשמתפלל באהוי"ר מ"מ דבורו הוא גשמי לכן צריכים המלאכים להעלות את התפלה וזהו דאיתא כזהר בענין המלאכים דגפיה להון ומנשק להון עד שמוזכרים את התפלה כי הדבור שלהם הוא בערך המחשבה שלנו, וגבוה מעל גבוה עד משכן מלאך מט"ט שקושר כתרים לקונו

תען לשוני אמרתך . . . וכעונה אחר הקורא: ראה תרי"א יתרו סו, ב. ד"ה בחודש השלישי תרלי"ג. ועוד.
וכמ"ש במ"א . . . ובד"ה וידבר אליהם . . . סה"מ תרכ"ז ע' רעו. וראה גם אה"ת יתרו ע' תתצו ואילך. סה"מ עטרי"ת ע' תתח ואילך.
ונתבאר במ"א . . . בח"א ב"ה מוזהר מ"מ: מב, ב. וראה גם אה"ת תור"ע (כרך ב) ס"ע תתכ"ד. סה"מ תרל"ה ע' רו ואילך ובכ"מ.
הדבור שלהם הוא בערך המחשבה שלנו: ראה לקרי' הוספות לס' יקרא נג, רע"ב. סידור עם דא"ח רעו, א. ובכ"מ.

ספר תרכ"ט

רמא

מתפלתיהם של ישראל, ע' מזה בת"א בד"ה מזוזה מימין, ובד"ה זימנא חדא, ובד"ה כל כהן שמברך, ועד"ז יובן בתורה ג"כ שהגם כי בתורה מלוש עצמיות ואו"ס ב"ה, אמנם דבור האדם הוא גשמי והנשמה נתלבשה בגוף ונה"ב, לכן ז"ע דכתיב בהעלותך שאהרן כה"ג מעלה ומגבי' הנרות הם נש"י להעלותן לשרשן ומקורן ביתר שאת ויתר עז, וע"י עסק תורתן יתעלו לאשתאבא בגופא דמלכא והעלי' הוא ע"י אהרן כהנא רבא בחי' שושינא דמטרוניא המעלה את הנרות הם נש"י.

וביאור ענין מעלת אהרן כה"ג יובן מענין המרכבה דאברהם שנתבאר שע"י האהבה במס"נ העלה והגבי' את בחי' אדם דאצי' לבחי' כי לא אדם, וממילא יובן שאהרן הוא בחי' אה"ר שגבוה מאד נעלה מבחי' אהבה דאברהם, ולכן מעלה נש"י לבחי' היותר גבוה, ומכ"ש שזהו ע"פ התורה, שנודע שאינו דומה עבודת הנברא בעצמו למה שניתנה לנו הכת במ"ת, ומאחר שהציווי לאהרן שיעלה נש"י כמ"ש בהעלותך את הנרות שזהו בחי' המשכה עצמית ממילא מובן שההעלאה הוא לאשתאבא בגופא דמלכא, שא"א לומר שבהציווי יהי' בחי' היותר עליונה מהדבר שמצוים בו, ונמצא פי' בהעלותך את הנרות להעלות נש"י לבחי' או"ס לאשתאבא בגופא דמלכא כ"ר.

רכא

בס"ד.

— קיצור ברמז —

בהעלותך את הנרות, נש"י, ירידת הנשמה, חי ה' אשר עמדתי באהוי"ר ביטול, משא"כ לאחר ירידתה, יגיעת ביראה, הגוף ונה"ב מעלימים, והלואי תהי' השבה כו', אך הירידה צורך עלי', דכתיב טוב לי תורת פיך, אלפי זהב וכסף אהוי"ר אבל תורת פיך המשכה עצמית, ולכן נאמר אנכי מי שאנכי עצומה, ביום חתונתו, המשכה עצמית, וא"א כ"א שתלבש בגשמי'.

וביאור הענין, א' על ריב"ז שלא הניח דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הווי' דאביי כו' וצ"ל איך הם דבר קטן אך

ובדיה זימנא חדא: סה"מ תרכ"ז ע' רסט. וראה גם ד"ה זה באוהית אחרי ע' רנה. ובביאורו להצ"צ (כרך ב) ע' תתקכא.

ובדיה כל כהן שמברך: לעיל בתחילת הספר.

שאהרן כה"ג מעלה . . נש"י להעלותן לשרשן: ראה אהיית בהעלותך ע' שכו. וע' שלב. ובכ"מ.

שאהרן . . שגבוה מאד נעלה מבחי' אהבה דאברהם: ראה בארוכה לקי"ת ר"פ בהעלותך כט, סעי' ואילך. ועוד.

שנודע שאינו דומה עבודת הנברא . . למה שניתנה . . במ"ת: ראה לעיל סדיה כשעה שהקדימו. ודיה וכל העם. ושי"ב.

הענין דהנה המרכבה הוא בחי' והחיות נושאות, שנושאות אל בחי' כי לא אדם, ויש מרכבה באופנים ובחיות ויש בשרפים ישע' ויחזקאל, בן כרך שרואה ומשיג, ולכן הם בחשאי, ובן כפר להיותו אינו משיג לכן האופנים ברעש, ועיקר המרכבה הוא האכות הן המרכבה, להגבי' בחי' אדם דאצי' לבחי' כי לא אדם, והיינו בחי' א"א אדם הגדול, ולכן משתה גדול, גדול העולמים וז"ע דבר גדול.

אבל דבר קטן הויות דאבי ורבא, היינו שנתצמצמו בדבר קטן המחליף פרה, ובזה מלוכש עצמיות דוקא, ולכן נק' דבר קטן מחמת הצמצום, ועו"ל שעכשי הוא רק אירוסין בחי' מקיף ולגבי הפנימיות שיתגלה לע"ל זהו דבר קטן, אבל באמת יש בבחי' הלכות מעצמיות א"ס, ועו"ל שלגבי העצמיות זהו דבר קטן.

וזהו הירידה צורך עלי' שכל האהו"ר זהו רק מחמת התבוננות שזהו רק מהארת המוחין, אבל בתורה היא בחי' עצמיות ביום חתונתו, אך הנה עכ"ז נתלבשו בגשמיות, ז"ע בהעלותך להעלות הנרות הם נש"י שיתעלו עם תורתן לאשתאבא בגופא דמלכא, שושבינא דמטרוניתא, אהרן כהנא רבא, הר ההר, שגבוה מאברהם אברה, ומאחר ע"י האהבה במסירות נפש ה' מגבי' בחי' אדם אל בחי' כי לא אדם, וממילא יובן ענין העלאת אהרן שהוא בחי' אה"ר שמעלה לבחי' היות, ומכ"ש שזהו ע"פ דרכי התורה כו', שהעלאתו הוא לבחי' עצמיות.

בס"ד. ש"פ שלח, ד"ט.

רכב

ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה, וביחזקאל סי' מ"ד פסוק למ"ד כתיב וראשית עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה אל ביתך, וצ"ל

המרכבה . . . והחיות נושאות: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **סוטים בחי' גבוה יותר**. נראה לעיל ד"ה וידבר גו' אנכי'ש"נ.

ראשית עריסותיכם: נמצא ג"כ בסה"מ תרכ"ז ע' שט' נע"ש ע' שט"ו, וכאן ניתוספו תיקונים והוספות. ובשינויים ותוס' הגהות: בד"ה והי' באכלכם בסה"מ תר"ן ע' שסח. וד"ה ראשית עריסותיכם: תש"ז. תשכ"ח. תשכ"ט.

לעניני המאמר, ראה: ד"ה להבין ההפך בין ק"ש לתפלה בסידור עם דא"ח עג. ג ואילך נולהגות באה"ת ואותחנן ע' שצה. שצ"ו. סה"מ תקס"ז ע' שצג ואילך. סי' מאמרי אדה"ז – ענינים ע' שעו ואילך.

מהו ענין הברכה אשר תניח אל ביתך ע"י החלה שתתן אל הכהן כו'. הנה מצות חלה ניתנה לנשים והיא מהג' מצות שנצטוו הנשים נדה חלה והדלקת הנר, והיינו כי ארז"ל בירושלמי פ"ב דשבת, ובמד"ר בראשית פ"ד אדה"ר ה' חלתו של עולם, והנה כשם שארז"ל בחלה שמשעה שהאשה מקשקשת עיסתה והיינו קמחה במים מגבהת את חלתה, כן הוא באדה"ר שכתיב ואד יעלה מן הארץ והשקה ואח"כ וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, כי אדה"ר ה' מן העפר אשר יהי' בקרקע המשכן, וגיביל את העפר במים כמ"ש ואד יעלה והשקה כו' ואח"כ וייצר כו', כמו שפירש"י ז"ל ע"פ ואד יעלה מן הארץ, וז"ל לענין ברייתו של אדם העלה התהום והשקה עננים לשרות העפר ונברא אדם כגבל זה שנותן מים ואח"כ לש את העיסה, ואף כאן והשקה ואח"כ וייצר עכ"ל, וכ"ה במד"ר בראשית ר"פ י"ד, ולכאורה צ"ל הלא כתיב כי לא המטיר ה' אלקים ונמצא כי לא ה' מטר קודם שהתפלל אדה"ר על הגשמים שירדו, אך י"ל שהמים ה' שהעלה מן התהום מלמטה למעלה. והיינו מפני כי אדם הראשון ה' חלתו של עולם, והחלה היא משעה שהאשה מקשקשת עיסתה במים, ומפני כי חוה קלקלה אותו וככתה נרו כו', לכן ניתנה מצות חלה לנשים דוקא כו'.

ובת"ז תקון ט"ז אמרו כי חלה הוא חל ה', פ"י כי עה"ד חטה היתה, ואין התניוק יודע כו', והנה בשבטים לא היו אותיות ח"ט לפי שרחוקים היו מן החטא, ולכאורה צ"ל הלא חטה עולה ר"ב שהיא בחי' מל', ב"ך אתוון

מהג' מצות שנצטוו הנשים: ראה בארוכה אהיה שלח ט"ע חקלה"ו.
 אדה"ר ה' חלתו של עולם . . . מקשקשת עיסתה: הבא להלן עד סוף הפיסקא ראה גם אהיה יתרו ע' איכה וצ' א"מא"ב. שם (כרך ז) ע' ביתשכ. וצ' ביתשכג. שם (כרך ח) ע' ג"ט.
 אדה"ר ה' מן העפר אשר יהי' בקרקע המשכן: בד"ה זה תרכ"ז: "שאדה"ר נברא ממקום כפרתו היינו מן העפר אשר יהי' בקרקע המשכן". וראה אהיה בראשית (כרך ג) חקכו, א ואילך. אהיה שלח שם ע' תקלה. ושי".
 שפירש"י . . . ע"פ ואד יעלה . . . ולכאורה צ"ל הלא כתיב כי לא המטיר: בשפ"ח לפירש"י שם כתב ע"ז: דקשיא לי דהא כתיב לעיל כי לא המטיר כו' על כן פירש דלענין ברייתו כו'.
 אך י"ל שהמים ה' . . . מלמטה למעלה: בד"ה והי' באכלכם תרין נוסח כאן: והיינו בחי' העלאת מין לחלוות הארץ עצמה, ומ"מ קשה לומר כן דהלא מים הוא בחי' המשכת מ"ד, וצריך לומר דזהו מין ומ"ד שלצורך חיות חיצוניות העולמות המחדש בטובו, וכמ"כ בבריאת האדם לצורך גופו כו', וכ"ז הוא בכלל העלאת מין דנוק, דצריך המשכת מ"ד הוא מה שנמשך מלמעלה כו', וה"ע תורה ותפלה כמשי"ת לקמן [בהמאמר].

ובת"ז תקון ט"ז אמרו: הובא ונת' באהיה שלח שם ע' חקמא.
 בשבטים לא היו אותיות ח"ט לפי שרחוקים היו מן החטא: ראה וחיג קפח, כ (הובא באהיה שלח שם): חמינו בשבטים כלוה דלית בהו ח"ט . . . בשבטין לא הוו אתוון אליו דקא אתו מסטרא דקדושה דלעילא".
 וראה גם יומא ע"ג, ב. וחיא ג, א. ח"כ קנב, א.
 חטה עולה ר"ב . . . בחי' חטא: בשולי הגליון נרשם בנבייך: חטה וחטאת גימ' א' כי ת' במסטר קטן ד'.

דאורייתא, והאיך יתכן בה לומר בחי' חטא, אך הענין הוא דהנה איתא בוהר על בחי' המל' שנק' ברתא דמתחטא לקמ' אבוה והיינו מפני כי החטא סמוך לה וכמ"ש לפתח חטאת רובץ, פי' פתח הוא בחי' מל' בחי' דלת וכמ"ש דוד ארוממך כי דלתני, וכתוב פתחי לי, ופסח ה' על הפתח שכמו הפתח משמש כניסה ויציאה כמ"כ כל ההמשכות והעליות הוא ע"י המל' כו', והנה סמוך לפתח זה חטאת רובץ כו', משא"כ השבטים הם י"ב גבוליי אלכסון הם רחוקים מבחי' החטא, וזהו חלה חל ה', שז"ע כמו ההפרש בין חמץ למצה, שהוא בין ח' לה' שהחמץ רומז על היצה"ר כמ"ש מכף מעול וחומץ, אבל מצה הוא בה"א בחי' ביטול כמו שאנו אומרים מצה זו כו' ע"ש מ"ה בחי' ביטול, כמ"ש ונחנו מה, וענין חלה הוא שבלחם חמץ יהי ג"כ בחי' ה' כו'.

רכג

ויובן בהקדם ענין הקמח שארז"ל אם אין קמח אין תורה כו', דפי' הפשוט הוא כמ"ש רז"ל יפה ת"ת עם דרך ארץ שיגיעת שניהם כו' וכל ת"ת שאין עמה מלאכה כו', שצ"ל ב' בחי' קמח ותורה, קמח הוא בחי' גשמיות כו', וז"ע פלוגתא דרשב"י ור' ישמעאל בפ"ה דברכות דל"ה ע"ב, שרשב"י אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה כו', ור"י אומר הנהג בה מנהג דרך ארץ, אך אפ"ל פ"י אם אין קמח כו' ע"ד שארז"ל רבא חזיא לרב המנונא דקא מאריך בצלותא א"ל מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה א"ל זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד, והנה צ"ל ענין שתורתו אומנתו פטורין מן התפלה וחייבים בק"ש, נמצא שיש בבחי' התורה לפטור מתפלה ולמה דוקא מי שתורתו אומנתו ומפני מה גם מי שאינו תורתו אומנתו [לא] יפטור ג"כ מתפלה מאחר שיש בתורה לפטור מתפלה כו'.

(ב) ויובן בהקדם ענין הק"ש ותפלה ותורה, הנה ארז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבלו עול מצות שהם בחי' רצוא ושוב קבעומ"ש הוא בחי' רצוא וקבעומ"צ הוא בחי' שוב, והנה בפ'

פתח הוא בחי' מל' ראה תרא מקץ מג, ד. לקיט' שה"ש טו, ב. אהיה"ת בא (כרך ז) ע' בתרלה ואילך.

ובכ"מ.

גבולי אלכסון: בדיה זה תרכיז שם נוסף כאן: דז"א.

ההפרש בין חמץ למצה . . . בין ח' לה': ראה בארוכה סידור עם דא"ת מה, א. ואהיה"ת שה"ש (כרך א) ע'

רעא ואילך (מזהר פ' פנחס רנב, א). וראה גם לעיל ד"ה מצה זו.

בחי' ה' כו': בדיה זה תרכיז נוסף כאן: והיינו חלה חל ה'.

פי' אם אין קמח כו': בדיה זה תרכיז נוסף כאן: שענין הקמח הוא על שרש ומקור השפעות גשמיות.

מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה: ראה גם מאמרי אדה"י אתהלך לאוניא ע' פז ואילך. שערי תשובה

ח"ב כו, א ואילך. סה"מ תרכיז ע' שסג ואילך.

ויובן בהקדם ענין הק"ש ותפלה ותורה: בהבא להלן [עד קירוב לסוף המאמר פ"טקא: וזהו אם אין קמח]

ראה סידור עם דא"ת שם עג, ג ואילך.

ארז"ל למה קדמה שמע: בכ"ז ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וד"ה ביום השני הקריב.

ראשונה יש בה מ"ב תיבין מן ואהבת עד ובשעריך, שרומז לבחי' הגבורה, ובוהא"ש יש ע"ב תיבין עד ושמתם שע"ב בגימ' חסד, וצ"ל הלא נת' בזהר בענין הד' פרשיות ששמע והא"ש הם חו"ג, וא"כ שמע הוא בחי' חסד והא"ש גבורה וכאן נהפוך הוא, אך הענין הוא דהנה השמות מ"ב וע"ב הוא בחי' הכלים וכמ"ש בת"ז וכד' אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, והנה מה שהמדות הם בהתחלקות חסד וגבורה היינו כשהם בבחי' המדות עצמן, אבל כשמאיר בהם מבחי' אוא"ס שלא מכל אינון מדות אזי נעשה בחי' התכללות המדות ואחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבורה כו', ולכן בפרשת שמע שהאור הוא בחי' החסד בחי' אהבה מ"מ הכלי הוא בחי' גבורה כו'.

ולהבין ענין שם מ"ב מפני מה בק"ש הוא שם מ"ב וכן במסעות היו מ"ב שם ז' פעמים ו', ובספירת העומר הוא מ"ט ז' פעמים ז', והיינו כי

שם מ"ב הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה ולכן בהעלאה לא קחשיב בחי' המלכות שבכל מדה כי ענין מדת המלכות היא בחי' המשכה מלמעלה למטה ולכן בהעלאות הוא רק שם מ"ב, ולכן בקריאת שמע בפרשה ראשונה שענינה הוא בחי' רצוא כנ"ל הוא שם מ"ב וכן בענין המסעות שהוא ענין עלייתם ממצרים עד שבאו לירדן יריחו בחי' ריח שהוא בחי' העלאה ה' מ"ב מסעות, וכן בקבלת שבת קודם לכה דודי אומרים שם מ"ב דאנא בכח. ושרש ענין שם מ"ב הנה בשרפים מצינו שיש להם שש כנפים, משא"כ החיות הם בד' כנפים כו', והיינו מפני כי השרפים אומרים קדוש שמשיגים איך שהוא ית' קדוש ומובדל ואני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנברא העולם וכולא קמי' כלא חשיב והם עומדים תמיד בבחי' ביטול זה איך דכולא קמי' כלא לכן יש בהם שש כנפים לפי שהם בבחי' העלאה מלמטה למעלה וכנ"ל, וכמו רבוי רבבן קדמוהי יקומון שאין מהם השפעה למטה כ"א תמיד בבחי' הביטול ליכלל כו' מלמטה למעלה, ושורשם הוא מבחי' וא"י דשם הוי', כי יש בחי' קדש וקדוש, קדוש הוא קדש וא"י, וקדוש הראשון הוא איך

שמע הוא בחי' חסד והא"ש גבורה: בד"ה זה תרכ"ז: שמע הוא בחי' חסד, ולכן נאמר בה ואהבת שהוא בחי' חסד, ופ' והא"ש הוא בחי' גבורה ולכן נאמר בה וחרה אף כו'. – וראה גם דרמ"צ שרש מצות התפלה פ"ב ואילך (קכ, סע"א ואילך).

כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא: בד"ה זה תרכ"ז נוסף כאן: שהשמות הם בחי' גופי'. ואחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבורה: ראה בארוכה מאמרי אדה"צ ענינים ע' סב ואילך. אוה"ת בשלח ע' תקנו. המשך תעריב ח"א ע' כ ואילך.

בק"ש . . . וכן במסעות היו מ"ב . . . ובספירת העומר הוא מ"ט . . . שם מ"ב . . . העלאה: ראה לקרית מסעי צב, ב. אוה"ת דרושים לחה"ש ע' קלח. סה"מ תרס"ד ע' קפ. ובכ"מ.

בחי' קדש וקדוש . . . קדש וא"י: ראה לקרית בהעלותך ל, סע"ג. נצבים ג. ב. שה"ש כא, ב. לו, ד. ובכ"מ.

שהוא"י רוצה ליכלל וליבטל בבחי' קדש כו', ע' בלק"ת בד"ה ונקדשתי בתוך בני ישראל בפ' אמור, וע"ז נאמר רוח האדם היא העולה למעלה ורוח הבהמה כו', פ"א אדם הוא בחי' מ"ה שהוא בחי' ביטול כו', וכמו משה ה"י כבד פה וכבד לשון פ"א שלפי שמשוה הוא בבחי' הביטול תמיד כמ"ש ונחנו מ"ה לכן ה"י כבד פה וכבד לשון, כבד פה לגבי תורה שבעל פה וכבד לשון לגבי תורה שבכתב, כי ענין הדבור הוא בחי' השפעה והרי הוא המשפיע, אבל משה שה"י בבחי' מ"ה לכן ה"י כבד פה כו' כ"א שה"י תמיד בבחי' הביטול כו', ועד"ז הוא בחי' רוח האדם עולה שהוא תמיד בבחי' עלי' מלמטה למעלה כו', משא"כ רוח הבהמה יורדת למטה כי כל השפעה למטה נקרא בשם בהמה, ולכן ארד"ל יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק כי מקור חיות העולמות נקרא בשם בהמה, וע"ז אמרו הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, פ"א כי ראש לשועלים הגם כי הוא בחי' ראש, אבל זהו לשועלים בחי' רוח הבהמה היורדת למטה ויותר טוב להיות זנב לאריות כו' להיות בבחי' הביטול ליכלל מלמעלה למטה כו', וזהו שרש ענין שם מ"ב שהוא בחי' העלאות מלמטה למעלה.

וזהו ענין פ' ראשונה דקריאת שמע שהוא בחי' אהבת בכל מאדך בבחי' העלאה מלמטה למעלה, וז"ע אור החסד בכלי הגבורה הגם כי האור הוא ואהבת בחי' חסד עכ"ז צ"ל. בחי' גבורה בכדי לצאת מהכלי, כי פ"א גבורות הוא מל' תגבורת שהוא ענין תגבורת החיות לצאת מהכלי כו', וז"ע קבלת עול מלכות שמים, פ"א שמים שם מים בחי' חכמה, והיינו שכמו שהשמים מקיפים את הארץ והד' יסודות אש מים רוח עפר, כמו כן יש בחי' ד' אותיות דשם הוי"ו וכתוב ותתפלל חנה על הוי"ו שהוא בחי' סוכ"ע שעל הוי"ו, ופ"א מלכות שמים הוא בחי' מלכות דאין סוף ופ"א ראשונה היא קבועמ"ש היינו בחי' מל' דא"ס וזהו ע"י בכל מאדך דוקא, וזהו שרש ענין פ' ראשונה דק"ש, והקדמת שמע הוא שענין קבלת עול מלכות שמים זהו הקדמה כלליות על דרך קבלו מלכותי ואחר כך קבלו גזירותי, וכענין הקדמת נעשה לנשמע שעל ידי זה ממשיך רצון הכללי דאנא אמלוך ואז יוכל אחר כך להמשיך על ידי מעשה המצות פרטיות רצון העליון כו' שזהו ענין רצון אותיות צנור כו'.

רכה

בלק"ת בד"ה ונקדשתי . . . בפ' אמור: דף לג, סעי' ואילך.

וכמו משה ה"י כבד פה: בכ"ז ראה גם תורא שמות נב, ב"ג. סה"מ תרכ"ז ע' פב ואילך. תרנ"ח ע' פה

ואילך. וראה גם שיחת ש"פ בא תשנ"ב ס"ז. וש"נ.

מקור חיות העולמות נקרא בשם בהמה: בסה"מ תר"ן שם נוסף כאן הנהיג: לפי המבואר בדיוש זה צריך לומר דבחי' בהמה היינו ענין התיישבות אורות בכלים. וי"ל בדאי"פ דזהו ענין בהמה בה מ"ה בחי' ביטול האור להתיישב בכלים, דזהו חפץ ורצון פנימיות עצמותו כו', דביטול השוב יותר מביטול הרצוא.

והד' יסודות . . . בחי' ד' אותיות דשם הוי"ו: ראה לקו"ת במדבר ה, ריש ע"ב (וש"נ). שלח מ, ריש ע"ב.

לקמן ד"ה ויקח קרית.

ג) **וענין** פרשה שני' דקריאת שמע הוא בחי' שוב מלמעלה למטה, והגם כי לא נאמר בה בכל מאדך מ"מ נאמר בה מה שלא נאמר בפרשה ראשונה, והוא מה שכתוב לעבדו בכל לבבכם כו', ופי' עבודה הוא כמו שאנו רואים בענין העבד שמשלים לרבו, שיש כמה מלאכות שאין הרב בעצמו יכול לעשות כמו בראשית צריך תיקון וכמ"ד שאין הרב בעצמו יכול לעשותם והעבד משלים את רבו כזה כו', אך לפי זה צ"ל איך יתכן לומר כן למעלה הלא אנת הוא שלימותא דכולהו ואיך יתכן לומר שהאדם משלים כבי', אך הענין הוא דהנה כתיב אשר ברא אלקים לעשות לתקן שכל מה שברא בששת ימי בראשית צריך תיקון וכמ"ש במד"ר התורמסין צריכין תיקון ואפילו האדם צריך תיקון, וענין התיקון הוא כי ארז"ל נתאה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, שמאחר שנק' תחתונים הלא יש חילוקי מדרגות עליונים ותחתונים, וענין דירה בתחתונים היינו שיהי' גילוי והמשכת אלקותו למטה כמו למעלה וזהו ענין יחוד אלקותו שיומשך יחוד אלקותו ית' למטה כו', והנה יש עולם התיקון והיינו מה שכבר נתקן וקאי על עולם האצ"י שתיקן בעצמו, אבל יש ג' עולמות בי"ע שניתן לאדם שיתקן אותם כי שרשן הוא מעולם התהו והעבודה ניתנה לאדם לתקנם, ולכאורה הלא הי' יכול לבראותם שלא יצטרכו לתקון וכמו עולם האצ"י שהוא מה שכבר נתקן כו', אך כך עלה ברצונו ית' כו', וז"ע העבודה ועי' מה מתקנם האדם זהו ע"י המצות, וזהו שרש ענין מ"ש בפ' שמעני דירה בתחתונים ק"נ והוא עיקר המסתיר להיות נראה העולם ליש ודבר נפרד כו', ועי' שמבדיל בין הקדש ובין החול שעיקר המצות נתלבשו בדברים גשמיים שמנוגה, הנה עי"ז ממשיך גילוי אלקותו ושלא יסתיר בחי' קליפת נוגה, ויש הבדלה בין טמא לטהור כי בקליפות יש ב' בחי' שיש בחי' קליפה שאי אפשר להעלותה וצריכים להעבירה לגמרי כו', וזהו על ידי מל"ת כו' וז"ע העבודה שבפ' שני' דק"ש כו'.

רכו

ד) **ומעתה** יובן מה שמי שתורתו אומנתו חייבים בקריאת שמע ופטורים מן התפלה, כי הנה ע"י הק"ש ממשיך בחי' אור חדש מאתו ית', והנה ההמשכה הוא בבחי' התורה, וכמו שאומרים בק"ש אחר בכל מאדך והיו הדברים האלה, פי' שלאחר הרצוא בבחי' בכל מאדך והאיך מוצאין זה בתורה וזהו והיו הדברים האלה וארז"ל בדברי תורה הכתוב מדבר כו', והיינו מפני כי

וענין פרשה שני' לפיסקא זו ראה סידור עם דא"ה שם עד, ב ואילך.

ופי' עבודה . . . שמשלים לרבו . . . איך יתכן לומר כן למעלה: ראה אודות משפטים ע' אקצח. מים רבים

תרל"ז ע' צא. ובכ"מ.

אשר ברא אלקים לעשות לתקן: בכ"ז ראה סה"מ תרכ"ט ע' א ואילך.

ולתבדיל בין הקדש ובין החול: בכ"ז ראה באריכות תו"א לר' יב, סע"א ואילך. שם יג, א.

ומעתה יובן מה שמי שתורתו אומנתו: לפיסקא זו ראה סידור עם דא"ה שם עד, א ואילך.

אורייתא מחכמה עילאה נפקת והשראת אור אין סוף ב"ה הוא בבחי' חכמה דוקא, כי חכמה היא אחד האמת ואין זולתו, כי ענין גילוי אלקותו הוא איך דכולא קמי' כלא חשיב, ולכן במי שהוא בחי' יש אי אפשר לשרות כי אין אני והוא יכולים לדור בו' כי אם בבחי' חכמה שהיא כח מ"ה בחי' ביטול בה דוקא היא השראת אור אין סוף ב"ה ואורייתא מחכמה עילאה נפקת בו', ולכן אפי' מי שתורתו אומנתו חייבים ג"כ בק"ש כי ק"ש היא המשכת האור, ובתורה היא רק ההשראה בו', אבל מן התפלה הם פטורים כי התפלה היא חיי שעה, והנה חיי שעה פרש"י לרפואה ולשלום ולמזונות שהם השפעות גשמיות, והנה שעה בחי' זמן הוא שייד רק בבחי' מלוכה כמ"ש ה' מלך ה' מלך ה' ימלך עבר הוה ועתיד, אבל למעלה מן המלכות אינו שייד בחי' זמן, ולכן מי שתורתו אומנתו פטורים מן התפלה שיש בכלל מאתים מנה, וה"ו כמו מ"ע שהוא גרמא שהנשים פטורות, והיינו מפני כי עלמא דנוק' משועבד לעלמא דדכורא כמו שלמטה האשה משועבדת לבעלה תחת הזמן בו' ואיך יכולים לצוות לה מצות עשה שהזמן גרמא מאחר שהיא משועבדת בזמן, ולכן מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, והבעל מוציא אותה במצות אלו כמו שמצינו בכמה מצות כמו מצות המלך שאי אפשר לכל ישראל שיהי' כל אחד מלך, והרי המלך על ישראל מוציא את כל ישראל במצוה זו בו', כמ"כ מצות עשה שהזמן גרמא הבעל מוציא את אשתו, ועד"ז מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה כי חיי שעה הם השפעות גשמיות משועבדת לתורה כמ"ש אם בחוקתי תלכו ופי' רש"י אם תהיו עמלים בתורה ונתתי גשמיכם בעתה הרי השפעות גשמיות שהמל' שורש ומקור ההשפעות משועבדת לת"ת, ע"כ ע"י תורה חיי עולם פוטר עבודת חיי שעה בחי' תפלה, והרי הוא יוצא ידי חובת תפלה כי בכלל מאתים מנה, ע"ד שהבעל מוציא את אשתו במצות עשה שהזמן גרמא בו'.

רכז אמנם לפי זה צ"ל מפני מה דוקא מי שתורתו אומנתו שלפי זה מי שהוא לומד תורה אפילו אין תורתו אומנתו ה"י צריך שיפטר מתפלה, אך

והשראת אור אין סוף . . בבחי' חכמה דוקא: ראה בכ"ז תניא פליה (מד, סעיב בהגה"ה). למעלה מן המלכות אינו שייד בחי' זמן: בס' תרכ"ז נוסף כאן: ולכן אודיל במנחתו כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, הגם כי לא יש עכשיו ביהמ"ק וכלי המקדש, והיינו לפי שהתורה היא למעלה מן הזמן ומקום, ולכן גם כשעוסק בתורה במס' סוכה עדיין גם בחג הפסח ה"ו כאילו מקיים מצות ישיבת סוכה, וכן עדיין בכל המצות שנתלבשו בזמן כמו שופר ולולב, ותפילין ביום, וקרבנות בביהמ"ק, שהם בבחי' מקום דוקא או זמן דוקא, וכשעוסק בתורה בענין מצות ההם הוא כאילו עשה המצוה ההיא גם בכל עת וזמן שלמוד, והיינו מפני שהתורה היא למעלה מן הזמן ומקום בו'. וע' מזה בלקו"ת בד"ה בשעה שהקדימו ס"ב. ע"כ. מ"ע שהזמן גרמא שהנשים פטורות: ראה גם לקמן ד"ה שיר המעלות ממעמקים. המלך . . מוציא את כל ישראל במצוה זו: ראה גם אנה"ק רסכ"ש (קמח, ב). תרי"א שמות נג, ג. לעיל ד"ה כל כהן שמברך. וראה לקו"ש ח"ח ע' 192 הע' 55. אמנם לפי זה: לפיכך זו ראה אה"ת ואתחנן ע' שעה. וראה גם סידור עם דא"ש עם עה, ג"ד.

הענין הוא דהנה מצינו מעלה בתפלה דתפלה הוא ענין מה שכתוב המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית שתמיד נמשך בחי' זו, וזהו כלל שכל המשכה שנמשכת בתמידות הרי זה נמשך מבחי' אני הוי' לא שניתי כו', ועל דרך כל מקום שנאמר לי אינו זו כו', והגם שזהו מיחוד חיצוני דחכמה וכינה, מ"מ הוא בלי הפסק, ולכן מי שתורתו אומנתו שלומד תמיד ולא פסיק פומא מגירסא הרי זה נמשך גם כן מבחי' אור אין סוף ב"ה דלא פסיק ולכן מאחר שנמצא בו גם מעלת התפלה ונוסף לזה שגדלה מעלת התורה על התפלה לכן הרי הוא פטור מן התפלה, אבל מי שאין תורתו אומנתו הגם כי גדלה מעלת התורה על התפלה, אבל הנה יש יתרון המעלה בתפלה שממשכת בתמידות כמ"ש המחדש בטובו בכל יום תמיד, לכן חייב בתפלה. וזהו ביאור מארז"ל רבא חזיין לרב המנונא דקמאריך בצלותא ודימה רבא כי רב המנונא הוא מן אותם שתורתן אומנתן לכן א"ל מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, והוא סבר זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד, כי מחמת ענוותנותו חשב את עצמו שאינו מן אותם שתורתם אומנתם לכן הוא חייב בתפלה.

וזהו אם אין קמח אין תורה כי צ"ל קמח הוא בחי' התפלה בחי' חיי שעה בפני עצמו ובחי' תורה בפני עצמו, ופי' אם אין קמח אין תורה ע"ד שארז"ל כל תלמיד חכם שאין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו בהי' עייל, שבכדי להיות המשכת הפנימיות צ"ל בחי' חיצוניות, וזהו שרש ענין הקמח. וכדי לעשות עיסה שתחייב בחלה צ"ל טחינה ולישה ואפי', טחינה בנפש הוא ענין לב נשבר ונדכה, וגם כמארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ופי' רש"י הכנעה, והיינו מחמת שהוא בבחי' לב נשבר ונדכה ה"ה בבחי' הכנעה ושפלות כו', וכדי לבוא לזה צ"ל ממארי דחושבנא על כל דבורים ומעשות ומחשבות אשר לא לה' המה, שכאשר יחשוב כל דיבוריו שדיבר בכל היום יתמרמר לבו מזה ויבוא להיות בבחי' לב נשבר ועי"ז יהי' בבחי' הכנעה ושפלות כו'. ולישה הוא כאשר מערבין המים בקמח, ועד"ז יובן בנפש שהמים הוא מ"ש ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים כו', וכמו ע"י הלישה מתערב יפה המים בכל חלקי הקמח ומתדבק היטב, כמ"כ צ"ל ולדבקה בו, וזהו ענין אהבת בכל לבבך ובכל נפשך. ואפי' היא אהבה ברשפי אש.

והחלה צריכים ליתן לכהן, כי הנה כתיב ואם האכל יאכל וארז"ל בשתי אכילות הכתוב מדבר אכילת מזבח ואכילת כהנים וארז"ל כהנים

טחינה ולישה ואפי': ראה בארוכה בכ"ז לקו"ת בהר"מ, ג"ד.

ואם האכל יאכל... אכילת מזבח ואכילת כהנים: ראה לקו"ת צו ז, סע"ד ואילך. ובארוכה מאמרי אדה"צ תקס"ה ח"א ע' קסג ואילך. דרמ"צ מצות אכילת ק"ק צ, סע"ב ואילך. אהר"ה יירא (כרך ז) תתשפ"ב, א ואילך. סה"מ תרס"ג ע' נא ואילך. היש"ת ע' סב ואילך. ד"ה והוא עומד עליהם תשי"ג. וראה גם לעיל ד"ה וזאת תורה.

רכח

אוכלים ובעלים מתכפרים, וצ"ל איך ע"י אכילת כהנים מתכפרים הבעלים, אך הענין הוא דהנה אכילת מזבח הוא מה שנכלל במלאכים וכמ"ש בזהר ארי' דאכיל קורבניו, אבל יש בחי' אכילה היותר גבוה והיינו דכתיב ועל הכסא דמות כמראה אדם, ואור אין סוף ב"ה הוא כי לא אדם, וענין האכילה הוא מה שנמשך מבחי' כי לא אדם בבחי' אדם כו', והנה ע"י אכילת כהנים מתעורר בחי' אכילה זו שע"י אכילת הכהן מתעורר למעלה אכילת אדם העליון, לכן כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים כו', וזהו ג"כ ענין החלה שניתנה לכהנים כו', וזהו ענין מ"ש ואתה כהן לעולם על דברתי, דבור הוא בחי' מל' אמנם מבחי' דבור יכול להיות מדבר עמים כנודע, אכן ע"י הכהן איש החסד נמשך בבחי' מל', וזהו ענין החלה שנקרא ראשית וכמו שארז"ל בראשית בזכות החלה שנקראת ראשית, אך הנה בראשית ב' ראשית חכמה עילאה וחכמה תתאה, והכהן איש החסד ממשיך מבחי' חכמה עילאה בחכמה תתאה, וזהו מ"ש להניח ברכה אל ביתך ב' דבראשית דהיינו בחכמה תתאה, וזהו ענין חלה חל ה' דהנה הד' רומז ג"כ לבחי' המל' בחי' דבור כנ"ל, אכן ע"י החלה נעשה מד' ה' שמתוסף בחי' יו"ד וזהו על דברתי דבור יו"ד, וזהו תיקון על עה"ד חטה היתה, שע"י החלה נמשך היוד' בבחי' מל' בחי' דל"ת, וזהו שרש ענין החלה הנה הכהן איש החסד מחבר בחי' בראשית בחי' חכמה עילאה וחכמה תתאה כו' שזהו ענין להניח ברכה אל ביתך כו'.

בס"ד. ש"פ קרח, ד"ט.

רכט

ויקח קרח בן קהת כו', וארז"ל במד"ר בר"פ קרח מה כתיב למעלה מן הענין ועשו להם ציצית קפץ קרח ואמר למשה טלית שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית, א"ל חייבת בציצית, א"ל קרח טלית שכולה תכלת אינה פטורה עצמה ד' חוטין פטורות אותה, בית מלא ספרים מהו שיהי' פטור מן המזוזה א"ל חייב במזוזה, א"ל כל התורה רע"ה פרשיות אינה פטורה את הבית פרשה אחת שבמזוזה פטורה את הבית, א"ל דברים אלו לא נצטוו

וזהו . . . ואתה כהן לעולם על דברתי: ראה גם יהל אור ס"ע תכו ואילך.
החלה שנקרא ראשית . . . חכמה עילאה וחכמה תתאה: בהבא להלן ראה אהיה שלח שם ע' תקלו.

ויקח קרח: נמצא בשינויים באה"ת קרח (כרך ר') ע' איתתכו [שם הנחה ממאמר אדמו"ר הצי"צ]. וראה גם ד"ה זה: בסה"פ עטרית ע' תצג. ש"פ קרח תשי"ד.

עליהן ומלבך אתה בודאן, הה"ד ויקח קרח אין ויקח אלא לשון פליגא, נמצא שחלק על מצות ציצית ועל מצות מזוזה, וצ"ל שהלא עיקר מחלוקת קרח הי' שרצה להיות כה"ג והי' עיקר מחלוקתו על כהונת אהרן ומה"ע שתי שאלות אלו לענין מחלוקתו על אהרן, שע"י ב' שאלות אלו התחיל להעזיז למשה וחלק על הכהונה, וגם צ"ל מ"ש ברבות הנ"ל פרשה א' שבמזוזה פוטר את הבית הלא במזוזה כותבין שני פרשיות שמע והא"ש, שפ' שמע הוא בפ' ואתחנן, והא"ש הוא בפ' עקב, שהם שני פרשיות חלוקין, ולמה אמרו פרשה אחת. והנה בירושלמי פ"א דסנהדרין הוסיף עוד שאלה אחת, שא"ל בהרת כגריס מהו א"ל טמא, פרחו בכלול א"ל טהור באותה שעה אמר קרח אין תורה מן השמים, ולא משה נביא ולא אהרן כה"ג, וגם בשאלה זו צ"ל מהו שייכותו למחלוקתו על אהרן ועל הכהונה כו'.

ויובן בהקדם ענין כעס קרח שהי' על שאהרן הי' עם שערות וכמ"ש בכהנים (יחזקאל מ"ד ד') ראשם לא יגלחו, ואהרן הי' עם זקן כמ"ש כשמן הטוב יורד על הראש ועל הזקן זקן אהרן, ובלוים כתיב והעבירו תער על כל בשרם שהלוים היו מגלחי' כל השערות שעליהם וע"ז הי' עיקר קנאת קרח, וכמארז"ל בסנהדרין דק"י ע"א שאמרה לו אשתו של קרח לקרח ולא עוד דגייז לכו למזייכו ומיטלטל לכו כי כופתא עינא יהיב במזייכו, וצ"ל מהו שעשתה כ"כ עיקר מהשערות, ולכן כאשר בלוים העבירו השערות רצה להיות גם כה"ג ורצה שלא יהי' השערות כלל גם בכה"ג, ולכן גם בלא שערות יוכל להיות כה"ג ג"כ, שאמר שאין צריכין לשערות כלל ואפשר להיות גם בלא שערות, וצ"ל מהו"ע השערות של הכהן ומה נמשך ע"י. וגם צ"ל מה דמשמע שכשיהיו השאלות שלו כפי מה שהוא סובר היינו שאם טלית שכולו תכלת פטור מציצית, ובית שכלא ספרים יפטר ממזוזה וכן בדין הבהרת שגם כגריס יהי' טהור, אז לא איכפת לי' שאהרן יהי' עם שערות והוא בלא שערות, או שיהי' גם הוא כהן הגם כי העבירו תער על כל בשרם שגם בלא שערות יוכל להיות כה"ג כו'.

ויובן בהקדם ענין הציצית שע"י הציצית יזכור כל מצות ה' כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', ולכאור' איך ע"י מצות ציצית תזכרו את כל מצות ה', והגם כי אמרו לפי שציצית עולה תרי"ג, מ"מ אינו מוכן הלא לאו כולא עלמא יודעין לחשוב, וגם כי זהו עם השמונה חוטים והי' קשרים שכולם עולים למספר תרי"ג ומי יודע החשבון כ"כ, אך הנה ארז"ל בגמ' וראיתם אותו ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלוי' בה ואיזהו זה מצות ק"ש כי זמן ק"ש הוא משיכיר בין תכלת ללבן וכמארז"ל במשנה מאימתי קורין את שמע

ויקח . . . לשון פליגא: ועד"ז בתרגום אונקלוס עה"פ: ואתפלג קרח. וראה אה"ת קרח ע' תרפה. תרצו.

תשכנ. סה"מ תרכ"ט ע' שיח.

ויובן בהקדם ענין כעס קרח: בכ"ז ראה לקי"ת קרח נד, סע"א ואילך.

ויובן בהקדם ענין הציצית . . . שציצית עולה תרי"ג: ראה בכ"ז לקי"ת שלח מז, ב.

בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן ולזה אמר וזכרתם את כל מצות הוי' כי מצות ק"ש שקולה ככל התרי"ג מצות, וכמ"ש וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ, ואח"כ חשיב רק מצות ק"ש לבד, והיינו מפני כי ק"ש היא מצוה כללית, וכמאדו"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ יקבלו עליהם עומ"צ, וכמאמר קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי שהמצות הם גזירות המקום שירצה כך וכך דוקא, ורוב המצות אין להם טעם כלל למה ירצה כך כמו ענין הציצית למה הוא ענין הציצית שצריך להיות על כנפי בגדיהם, וגם למה דוקא טלית בת ד' כנפות חייבת בציצית ולא בת שלש, ועד"ז בכל המצות כמו ענין התפילין שכאשר כותבין ד' פרשיות בדיו על הקלף גשמי ואח"כ כשיניחו אותם זהו מצות תפילין, שלכא"ו אינו מובן כלל ענינם, וגם בפרטיות למה דוקא תש"ר הוא ד' בתים ובכל בית יהי פרשה בפ"ע, ובתש"י הוא כל הד' פרשיות על קלף אחד ובבית אחד שזהו אינו מובן כלל, וכשיעשו חמשה טוטפת אינו כלום ואדרבה עובר על ד"ת וכמאדו"ל במשנה בפ' בתרא דסנהדרין גבי זקן ממרא שחומר בד"ס שאם הורה לעשות חמשה טוטפות כדי לעבור על ד"ס חייב משום זקן ממרא, ונמצא כי המצות הם גזירות המקום שכך דוקא יהי המצוה כתיקונה ואם ישנו איזה דבר מן המצות, וכן כל איסורי תורה הם אינם ע"פ דרכי השכל כלל כמו איסור בשר בחלב שהבשר בעצמו הוא כשר והחלב בעצמו כשר, ושניהם כ"א לבד מותרים באכילה ולערב שניהם זהו איסור ואפי' על הבישול לבד הוא חייב, וכן שעטנז שהוא מצמר ופשתים, שצמר לבד ופשתים לבד מותרים ללבוש, ולערב שניהם אסור, וכן אפילו באיסורי הפשוטים שבלתי מעורבים כמו איסור אכילת חלב ודם שאינו מושג כלל למה יאסור לאכלם אם לא מצד גזירת המלך ממה"מ הקב"ה, וחלב חיה ועוף מותרים שא"ז כ"א גזירת המלך, וכן איסור חמץ בפסח, וכן מה שכשר לסכך הסוכה ומה פסול וכן בד' מינים שבלולב שמהם כשרים ומהם פסולים, וכן שופר שכשר לתקוע בו והפסול לתקוע בו וכדומה בכל מצוה בפרט יש דקדוקי רבים שזה כשר וזה פסול, וגם על המצוה בכלל אינו מובן כלל למה הוא כך, ומהו הנח"ר למעלה מעשיית דבר זה כו'.

רלא

והגם כי באמת יש טעם לכל מצוה אמנם טעמי מצות לא נתגלו פ"י שהם למעלה מן הדבר שיוכל להתגלות כ"א שזהו למעלה מן הטעם המושג

למה קומה שמע לוהא"ש: בכל הבא להלן ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וד"ה ראשית

עריסותיכם.

שהמצות הם גזירות המקום... אין להם טעם: ראה אנה"ק סי"ט (קבת, א). לקי"ת שלח מ, א. לעיל ד"ה

בשעה שהקדימו. ובהגסמו להלן בסמך.

אמנם טעמי מצות לא נתגלו: כ"ז ראה אנה"ק ולקו"ת שלח שם. סידור עם דא"ח קלא, א ואילך. שער

האמינה לאדאמיצ פ"ג. עטרת ראש דרוש לעשיית נט, סעיב ואילך. מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תתיד

וכענין אין טעם לרצון שאין הפי' שאין טעם כלל לרצון זה כ"א שאין טעם גלוי לרצון זה כ"א הטעם הוא למעלה משכל המושג בו, ועד"ז יובן בכל המצות שהם רצון העליון ב"ה שהגם שיש טעם לכל רצון בפרט אמנם הטעם מכוסה ונעלם בהרצון, והטעם אינו מושג כלל כ"א למעלה משכל המושג שם יש טעם לזה, וכענין שתוק כך עלה במח', וכמשנ"ט בס"ב שאינו עקשות ח"ו כ"א הטעם הוא למעלה מהשגה, ועד"ז הוא ברצון של כל המצות שבלמעלה מההשגה שם יש טעם לכל דבר אבל זהו למעלה מהשגתו ואצלו כל המצות הם גזירת המלך ממה"מ הקב"ה. ובכדי שנקיים גזירותיו צ"ל תחלה קבלו מלכותי שזהו קבלה בכלל על כל מה שיצוה אותנו וכענין הקדמת נעשה לנשמע, שפי' שנעשה הכל מה שיצוה עלינו לעשות, כי הרי לא ידעו עדיין כלל מה יצוה אותם רק שקיבלו בכלל מה שיצוה אותם יעשו, ועד"ז הו"ע קבלת עומ"ש שהיא קבלה בכלל על כל מה שיצוה לעשות נעשה, וכמשנ"ט בד"ה ראשית עריסותיכם שענין קבעומ"ש הוא שכמו השמים מקיפים את הארץ עם הד"י אשר בה, כמו"כ למעלה ד"י הם בחי' ד' אותיות דשם הוי' וכמו השמים שמקיפים הד"י כמו"כ כתיב ותתפלל חנה על הוי' שיש בחי' מקיף שמקיף על הד' אותיות שהוא בחי' סוכ"ע בכלל, ומלכות שמים הוא בחי' מל' דא"ס מקור הראשון שנעשה מקור על עולם האצ"ל, וזהו בחי' רצון הראשון דאנא אמלך שהוא הרצון הראשון על בחי' מלוכה, ובכדי לעורר רצון זה זהו ע"י שישאל מקבלים עליהם עומ"ש בכלל שמקבלים אנתנו על עצמנו לעשות כל אשר יצוה אותנו ולא על דבר שאנחנו יודעים, כ"א בכלל כל מה שיצוה אותנו נעשה בכל אות נפשינו, ע"ז מעוררים רצון הראשון דאנא אמלך שהוא הרצון בכלל על בחי' מלוכה בכלל וה"ז הקדמה לכל פרטי תרי"ג מצות.

רלב

אמנם הנה בכלל מאתים מנה שהרי ק"ש היא מצוה פרטית ג"כ, ונמצא כי יש בה כלל ופרט שבכלל הקבעומ"ש זהו הקדמה כללית לכל

ואילך. קונטרסים ע' רסג ואילך. המשך תרס"ז ע' סו, וע' תקכב. סה"מ תרע"ח ע' שמו. ד"ה ואני תפלת תרצ"ד (סה"מ קונטרסים ח"ב שיב, א). סה"מ מלוקט ח"ב ס"ע יט"ב. ועוד.
שחוק כך עלה במח' . . . שאינו עקשות ח"ו: ראה לקו"ת שלח מח. ב. שה"ש מז, סע"ד. ובארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תסא"ב. סידור עם דא"ח קל, סע"ג"ד. ביאורו"ז מז, א. אמ"ב שער הקיש פצ"ט (פ, א; ב). מאמרי אדה"ז ח"ב ע' תתט. אה"ת ויחי (כר"ו) תתשי, ב. בחוקותי (כר"ב) ע' תרמב, וע' חרנו. המשך תרס"ז ע' לה, וע' תיד"טו. תע"ב ח"א ע' כב. ח"ב ע' תשיח"ט. ח"ג ע' ארלט. וראה גם לעיל ד"ה ועשית צ"ל. ושי"נ.

וכמשנ"ט בסעי'ב: ראה אנה"ק ס"ט שם [ונק' ג"כ לפעמים בשם "סעי'ב"].
קבלו מלכותי שזהו קבלה בכלל: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: **ע"י הקדמה כללית מעוררים בחי' המשכה כללית מבעל הרצון להיות רצון דתרי"ג, ובכדי שיאיר כלליות זו בכא"א מישראל צריך כ"א מישראל להתגלגל בכדי לקיים כל התרי"ג מצות, בכדי שיאיר הכלליות כולו בפרט בכא"א.**

וכמשנ"ט בד"ה ראשית עריסותיכם: תרכ"ט.
ד"י הם בחי' ד' אותיות דשם הוי': ראה לקו"ת במדבר ה, רע"ב (וש"נ). שלח מ, רע"ב.

התרי"ג מצות ובפרטיות הנה ק"ש היא מצוה בכל המצות, ולכן מצות ק"ש שחרית וערבית מד"ת זהו נלמד מפסוק בשכבך ובקומך, כמארז"ל בברכות דף"א, וקבעומ"ש שבה זהו בכל מאדך כו', שזהו פסוק אחר לגמרי. וזהו ע"ד כמו מצות תשובה שהיא מכפרת על כל המצות שנמצא יש בה כלליות כל המצות שהרי נמשך ע"י התשובה לסלוח על העדר העשי' מכל מצות עשה, וגם על עשותו א' ממצות ה' אשר לא תעשינה, ומ"מ התשובה היא מצוה בפ"ע ג"כ, ונת' בדר"ה והתהלכתי בתוכם (ד"ב) שהתשובה היא מצוה רמה ונשאה וע"י בחי' בלי גבול שבבחי' התשובה הוא בחי' החילא יתיר, וכענין תשובת ראב"ד ע"ז מעורר מקור הראשון על כל הרצונות היינו איך שבבחי' אוא"ס שכל"ג מתצמצם להיות רצון דתרי"ג מצות, ונמצא כי היא ג"כ מצוה היינו רצון דכלליות תרי"ג מצות, ומ"מ הוא המשכה חדשה מבעל הרצון להיות רצון לכן יכולה להמשיך סליחת עוונות על כל התרי"ג מצות וגם היא מצוה בפ"ע כו'. ועד"ז יובן בק"ש שהגם שהיא בעצמה מצוה שזהו פרט רצון כו' מ"מ ע"י קבעומ"ש בכלל שבה היא הקדמה כלליות לכל התרי"ג מצות, וה"ז כמו מצות התשובה כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש בזהר שאמר הינוקא על ר' יהודא ור' יוסי שהכיר עליהם שלא קראו ק"ש ולכן לא רצה לקרב אצלם, ועד לא קריב אהדר לאחוריי, שאמר שהכי אולפי לי' דכל דלא קרי ק"ש בעונתי' בנדוי הוא, כששמעו ברכו אותו ואמרו שודאי הכי הוא, ויומא דא אשתדלנא בהדי חתן וכלה דלא הוו לון צרכיהו ולא קרינון ק"ש בעונתי' ומאן דאתעסק במצוה פטור מן המצוה, א"ל ברי במה ידעת, א"ל בריחא דלבושייכו ידענא, ולכא' צ"ל מאחר שהעוסק במצוה פטור מן המצוה א"כ מאין הכיר בריח הלבושים שלא קראו ק"ש בזמנה, שע"כ צ"ל לשון פטור שנמשך האור ע"י מצוה זו שא"א לעשות ע"י אחרים גם האור מה שהי' נמשך ע"י מצוה שהי' צריך לעשות בזמן ההוא שכן מורה לשון פטור, ופטור זה הוא פטור ומותר לכתחלה, וא"כ מאין הכיר בהם בריח הבגדים שלהם, אך הענין הוא דעם היות שהעוסק במצוה פטור מן המצוה ולכן כשעסקו במצות חתן וכלה היו פטורים מן הק"ש, אך הנה כ"ז הוא ממצות ק"ש לבד והיינו מה שכבר נתצמצם ברצון אותיות צנור כמו כל שארי המצות, אבל מה שיש בק"ש קבעומ"ש שזהו הקדמה

רלג

מצות תשובה . . . יש בה כלליות כל המצות . . . מצוה בפ"ע ג"כ: ראה לקו"ש ח"ד ע' 1144. ובכ"מ.
בדר"ה והתהלכתי בתוכם (ד"ב): אזה"ת בחוקתי (כרך ב') ע' תרמג ואילך. וראה גם שם ע' תרנ"ז.
תרע"ט.
ועפ"ז יובן . . . שאמר הינוקא . . . שלא קראו ק"ש: בכל הבא להלן ראה מאמרי אדה"ז תקסי"ב ח"א ע' סא, וע' רצו. מאמרי אהאמ"צ דברים ח"ג ע' תשמט. דרושי חתונה ח"א ע' קה. קנא ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' לו ואילך. עטרת ע' חסג. תרפ"ח ע' קמד.
ברצון אותיות צנור: ראה אנ"ק ב"ק אדמ"ר שליט"א ח"ב ע' קט הע' 10.

כללית כמו הקדמת נעשה לנשמע זה לא המשיכו כלל ע"י עסקם במצוה אחרת שהרי במצוה אחרת אינו נמצא כלל הכח ע"ז שזהו רק בק"ש להיותה מצוה כללית כמו מצות תשובה, ולכן כמו שע"י התשובה נמשך סליחת עוונות על כל המצות כמו"כ בק"ש נא' וזאת המצוה אשר ציוה ה' לעשות בארץ שמשמע שיחשוב כל המצות ואח"כ לא חשיב רק ק"ש לבד, והיינו לפי שק"ש היא מצוה כללית כו', ובזה יובן מה שהכיר הינוקא בריחא של הלבושי שלהם שלא קראו ק"ש בעונתה, כי חסר בחי' ההקדמה כללית, והגם כי קראו אח"כ ק"ש וקיבלו עומ"ש, מ"מ הרי זהו לאחר שכבר נתחייבו במצות פרטיות, ונמצא כי זהו אינו כמו הקדמת נעשה לנשמע, כ"א זהו כמו נשמע קודם לנעשה, שאז אין מעלה כ"כ בנעשה, שהרי הנשמע הוא בכדי לעשות כו', ולכן הכיר הינוקא כו'.

אך לפי צ"ל מאחר שהכיר הינוקא שלא קראו ק"ש ע"כ שלא המשיכו ע"י מצוה האחרת שעשו מה שהי' נמשך ע"י קריאתם ק"ש בעונתה וכנ"ל שכל מעלת הקדמת נעשה לנשמע, זהו לפי שהקדימו נעשה לנשמע הגם שלא ידעו מה שיצאו אותם אח"כ, וכמו"כ ענין הקבועמ"ש זהו דוקא קודם עשיית המצוה שאז הקבלה היא כללית כמו הקדמת נעשה לנשמע, וא"כ איך הניחו מצות ק"ש עבור מה שעסקו במצות חתן וכלה שהרי ע"ז אינו נמשך מה שהי' נמשך ע"י קריאתם ק"ש בזמנה כו', ואיך מצוה זו פוטרת מצות ק"ש, דלפ"ז הגם שמצוה פוטרת מצוה אחרת ולכן העוסק במצוה פטור מן המצוה בזמן שא"א לעשות ע"י אחרים, אך הנה כ"ז הוא סתם מצוה אבל ק"ש ה"ה היא מצוה כללית וענין הקבועמ"ש מאחר שצ"ל קודם עשיית המצוה ה"ז כמו הקדמת נעשה לנשמע כנ"ל ה"ז מצוה עוברת שא"א אח"כ לעשות אותה, ונמצא כי מצות ק"ש מצד בחי' קבועמ"ש שבה מהראוי ה"י שעשיית מצוה אחרת לא יפטור אותה. אך הענין הוא דלזה אמרו שהעוסק במצוה פטור מן המצוה, והיינו שע"י פטור ממצות ק"ש היינו מן המצוה של ק"ש בעצם, אבל מענין הקדמת שמע לוה"א"ש שזהו כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה מזה לא נפטרו כלל באמת, רק עכ"ז הקילו בזה שהרי זהו אינו חיוב כלל שהרי לא נצטוו ע"ז כלל כ"א זהו כמו שהקדימו ישראל נעשה לנשמע שכל העיקר ה"י מפני שהקדימו בעצמם בבחי' מס"ג לעשות כל מה שיצאו אלי' ולא נצטוו ע"ז כלל, ואם ה"י ציווי ע"ז ה"י זהו כמו כל מצוה ורק עיקר המעלה במה שעשו כן מעצמם כו', ונמצא כי לא חל עליהם חיוב זה כלל, רק על חיוב מצות ק"ש ע"ז תירצו שעסקו במצוה ולכן היו פטורים מן המצוה היינו מצות ק"ש בעצם, וענין הקדמת שמע שזה"ע קבועמ"ש זה אינו חיוב כלל וע"ז לא ה"י נצרך להם לתרץ עצמם כלל כו', והוכרחו להניח זה מ"מ מאחר שזה אינו ציווי והמצוה שעסקו

אך לפי צ"ל מאחר שהכיר: בכ"ז ראה סה"מ תרניה שם ע' לו (ומצ"י לדיה וכל שיח השדה תרמ"א).
סה"מ עשרית ותרפ"ח שם.

זהו ציווי, ודין הוא שידחו דבר שנצטוו לעשות מפני דבר שלא נצטוו הגם שזהו דבר גדול כו'. והנה אחר קבעומ"ש ב' ראשונה דק"ש ע"ז הוא אח"כ ההמשכות ע"י מעשה המצות, שהמצות הם פרטי רצונותיו שאחר בחי' ההמשכה כלליות שע"י קבעומ"ש, והם בחי' רצון אותיות צנור המשכות פרטיות.

וזהו שורש ענין הציצית, דהנה ציצית בגימ' ת"ר ועם הח' חוטין וה' קשרים עולה תר"ג, והיינו כי בציצית יש מב' בחי' הנ"ל לבושי' כתלג חיור ושער רישי', כי הטלית עצמה זהו בחי' לבושי' הנ"ל וכמאד"ל בפ"ק דר"ה מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור, והציצית הם בחי' שערות בחי' שער רישי', שע"י יהי' המשכת אוא"ס ב"ה בבחי' חכמה, ע' בלק"ת בד"ה והי' לכם לציצית השני, ובד"ה אני ה' אלקיכם, והיינו כמשנ"ת בד"ה ולאחותו הבתולה ובד"ה ביום השני (ך"ט) שמבחי' לבושי' כתלג יכולים הכל לקבל יעו"ש ע"פ משנ"ת בפ' המדר' ע"פ אל תרבו תדברו גבוהה משל למלך שהבריונים שלו גינו אותו בפורפירא שהי' לבוש בו, והיינו שמבחי' לבושי' כתלג חיור יכולים הכל לקבל, לזה הוא ענין ההמשכות ע"י בחי' המצות שהוא ההמשכה דרך שערות שלא יהי' נמשך רק במקום הראוי, וגם כי לגבי מעלת ומדרגת המשכה זו א"א להיות נמשך כ"א דרך שערות, וזהו ענין התרי"ג שהם בחי' הנימין והשערות.

וגם לכוונה זו הי' ענין השערות של הכה"ג, שהכה"ג הוא ממשיך סליחות עוונות ביוהכ"פ מבחי' אוא"ס אשר שם אם צדקת כו' וכחשיכה כאורה, וע"י הקרבנות ג"כ בכל השנה, לכן בכדי שיומשך למקום הראוי צ"ל ע"י שערות, וגם כי ההמשכה מבחי' גבוהה כזו א"א להיות נמשך כ"א ע"י שערות דוקא, וכענין ושער רישי', וזהו שורש ענין יו"ד של שם הוי' וקושי' שהם צמצומים בכדי להיות המשכת אוא"ס ב"ה בחכמה כו', אמנם הלויים להיותם מבחי' גבורות לכן היו גלוחי תער על כל בשרם כי מחמת שהיו מבחי' הגבורות לכן ע"י השערות שלהם יכול להיות נמשך יניקה לחיצונים, וכענין שער באשה ערה, להיות כי בנין המל' הוא מהגבורות כו'. וזהו שנתקנא קרח בהשערות של אהרן, והמציא לשאול על טלית שכולה תכלת אם חייבת

רלה

והציצית... שערות בחי' שער רישי': בהבא להלן (עד סוף הפסקא שלאח"י) ראה אה"ת קרח ע' עתר ואילך. שם ע' תרעז ואילך.
בלק"ת בד"ה והי' לכם לציצית השני ובד"ה אני ה' אלקיכם: שלח מה, א. מו, ג. מו, ב. ואילך. וראה גם לק"ת קרח נב, א"ב. וראה גם לק"ת תוספות לס' ויקרא נא, ד.
וגם לכוונה זו... השערות של הכה"ג: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה בארוכה לק"ת קרח נד, סע"א ואילך.
מבחי' גבוהה כזו... ע"י שערות דוקא: ראה בארוכה בכ"ז לק"ת אמור לא, ב ואילך. קרח נג, א ואילך. ובכ"מ.

בציצית, להיות כי מ"ש וראיתם אותו קאי על פתיל תכלת שקדם תחלה בפסוק, וע"י ההיכר בין תכלת ללבן ע"י יזכור מצוה אחרת שזהו ק"ש שקדם שמע לוהא"ש כדי שיקבל עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עומ"צ, שענין קבלת עומ"ש הוא בחי' ההמשכה כלליות, ואח"כ עומ"צ הוא בחי' ההמשכות פרטיות בפרטי הרצונות כנ"ל בחי' שער רישי', ולכן שאל טלית שכולה תכלת, כי תכלת עמרא הוא רק שנצבע בגוון תכלת וא"כ זהו ג"כ בחי' שער רישי' רק אם הטלית נעשה כולו מתכלת ה"ז אינו דומה לבחי' הציצית, שהרי הציצית הם דוקא תרי"ג ולא הטלית, וגם ציצית הוא מל' ויקחני בציצית ראשי שז"ע השערות, והוא לא רצה בבחי' השערות כ"א שיומשך מהמקיף אשר שם אם צדקת ואינו תופס מקום לכן יכול להיות נמשך גם כשלא יהי' בחי' הביטול כו', ועפ"ז גם בלא שערות יכול להיות כה"ג כי לא רצה בבחי' הצמצומים דשערות כ"א שמבחי' לבושי' כחלג חיוור יהי' נמשך מבחי' המקיף עצמו לבד.

וענין בית מלא ספרים הוא שהחכים לשאול אם מאירים כל הע"ס בבחי' הבית למה צריך עוד למוזוה, והכל הוא לכוונה אחד, שענין המוזוה היא על הפתח, והיינו שע"י הפתח היא בחי' מל' ע"י נמשך כל ההמשכות בכ"ע, וזהו ע"י פרשה [שני'] דק"ש שהיא בחי' המצות שהם פרטי ההמשכות שנמשכים מאצ"ל לבי"ע, משא"כ פ' ראשונה היא בחי' ההעלאות והיינו שבכדי להעלות כל מה שבבית להורות שהכל בטל נגדו ית' זהו שכונתו פ' ראשונה וקובע"י אותה במוזות הבית להורות שהכל בטל ועולה דרך הפתח, ולהיות כי לא רצה קרח בבחי' השערות שהוא בחי' ההמשכה שנמשכת באצ"ל שהיא ע"י שערות דוקא, כמ"כ לא רצה שיהי' ההמשכה בכ"ע שזהו ע"י המוזוה שבפתח, וזהו שארז"ל במד"ר פרשה אחת שבמוזוה לפי כי ההמשכה בכ"ע היא ע"י פרשה אחת שהוא בחי' והא"ש, משא"כ ע"י שמע היא בחי' ההעלאה.

רלו

והוסיף לשאול עוד מדוע כשכולה הפך לבן זהו טהור ואם הבהרת כגרים טמא, והענין הוא כי מצינו שהספק הוא חמור יותר מהודא', כי לענין הקרבן נת' בר' יונה בברכות, שהקרבן שהי' מביא על החטאת ה"י יכול להביא בת דנקא שהיא מעה כסף והיינו ששית הדינר, והאשם שהי' בא על הספק ה"י צ"ל שוה ב' סלעים שהם מ"ח מעות, והעלה שם לפי שהמביא קרבן על החטא שעשה ודאי הנה תשובתו ודאית, ולכן די הקרבן אפי' בת דנקא,

וענין בית מלא ספרים: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה גם אוה"ת קרח ע' תרס ואילך. שם ס"ע תש ואילך. סה"מ תרכ"ז (תוצאת תשמ"ט) ע' קמה ואילך.

הפתח היא בחי' מל': ראה גם לעיל ד"ה ראשית עריסותיכם (כרוב לתחילתו). וש"נ.

להעלות כל מה שבבית . . . שהכל בטל נגדו ית': ראה גם תרי"א מקץ מב, סעי"ג. אוה"ת חנוכה שלה, א. אוה"ת קרח שם ס"ע תשנ. סה"מ תרכ"ז שם ע' קמו. עט"ת ע' קמה. תרי"ז ע' קפ. ועוד. לקמן ד"ה וכתבתם. שהספק הוא חמור יותר . . . נת' בר' יונה בברכות: הובא גם בלק"ת טטות פ, א. וראה גם לקריש ח"ג ע' 944 ואילך. ח"ז ע' 73. ובכ"מ.

אבל כשמביאי קרבן על הספק הנה תשובתו אינה ודאית שמדמה בעצמו שלא חטא כלל, כמו עד"מ ספק אם אכל חלב ספק אם לא אכל שמאחר שא"י בודאי שאכל חלב יכול לדמות בעצמו שלא אכל חלב ולא חטא כלל לכן אין תשובתו שלמה, ה' הקרבן של שתי סלעים דוקא, ועד"ז יובן בענין הנגעים שזהו מצד הסתלקות אור אבא מזה נמשך הנגעים כנודע, והנה אם נתפשט הנגע בכל עור הבשר אז בודאי עשה תשובה לכן הוא טהור, וזהו פ' כולו הפך לבן טהור הוא פ' כי ע"י התשובה הגיע לבחי' לבושי' כתלג חיור ולכן טהור הוא, אבל נגע כגרים שזהו רק במעט העור לכן הוא טמא שתשובתו אינה ודאית, והנה קרח לא רצה לקבל זה כי מאחר שכולו הפך לבן טהור הוא כ"ש כשמעט העור הוא לבן, ולמד זה כפשוטו ולא דימה לקרבן ודאי וקרבן ספק כ"א כפשוטו. ושייכות שאלה זו לכהונה דאחרן כי הוראת הנגעים הוא ע"י הכהן דוקא, ולכן כשפלג על טומאת הנגעים ממילא א"צ לכהן, ונמצא כי ע"י שאלה זו ג"כ רצה היפך כהונה דאחרן כו'.

בס"ד. ש"פ חוקת, ט"ט.

רלז

וידבר ה' כו' זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר כו' וצ"ל מ"ש ב"פ הוי' דהליל זאת חוקת התורה אשר צוה ה', או וידבר ה' זאת חוקת, ולמה נא' ב"פ הוי', וגם נא' ב"פ לאמר. הנה כפי' תיבת חקת יש בו ג' פ' הא' ל' חוק ומשפט ע"ד שא' הכתוב מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, והיינו כמשנ"ת בד"ה ויקח קרח שהמצות הם חוקים בלא הבנת טעם למה ירצה כך וכך דוקא שלכן נק' כל המצות בשם רצה"ע להיותם מבחי' רצונו העליון שהרצון הוא למעלה מן הטעם המושג כמשנ"ת שם באריכות, ומפני זה במצוה זו דפרה אדומה נא' לשון חוקה מפני כי היא נגד השכל לגמרי שהרי היא מטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים שזהו נגד השכל ממש, וע"ז אמר שלמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני לכן נא' לשון חוקה, שזהו חוק בלי

הנגעים... הסתלקות אור אבא: ראה לקרית תוריע כג, ב ואילך. אוה"ת תוריע (כרך ב) ע' חקלג ואילך. וראה שם ע' חקל.

וידבר... זאת חוקת: נמצא ג"כ בסה"מ תרל"ט. ומיוסד על אוה"ת חוקת (כרך ה) ע' איתעה ואילך. ובשניניים והגהות בד"ה זה: בסה"מ תרס"ה ע' רכז. ש"פ שמיני - חש"א. כפי' תיבת חקת יש בו ג' פ' ראה עטרת ראש נז, סעי"ב. אוה"ת חקת ע' תשפו ואילך. שם (כרך ה) ע' איתרלי. וראה גם לקרית דרושים לר"ה נד, ד. בד"ה ויקח קרח: תרכ"ט.

ספר תרכ"ט

רנט

טעם כו'. והפי' הב' הוא לשון חקיקה כמשארז"ל במד"ר וזוקות שבהם חקקתי שמים וארץ. הג' לשון הטריפני לחם חוקי שהוא בחי' חוק שלא ישנה את תפקידו וכמו כי חק לכהנים מאת פרעה ואכלו את חוקם כו', וכל הג' פירושים יש בבחי' פרה אדומה.

ולהבין כ"ז, הנה כל התורה היא בחי' תושב"כ פי' תושב"כ כי התורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה שהוא כדמיון הכתב בדיו ע"ג הקלף שהם משני דברים נפרדים ומחברים אותם יחד בתמונת האותיות כו', אבל אותיות החקיקה הם מיני' ובי' שאינם מדבר נפרד כלל כ"א מיני' ובי'. והנה באברהם ארז"ל קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה, ולכא' יפלא איך קיים כל התורה הלא יש כמה מצות התלויות בארץ והרבה מצות שתלוים ביצ"מ כמו תפילין, ואיך קיים אותם, אך הענין הוא בהיות ידוע כי בד"כ התורה היא בחי' רצו"ש כמשי"ת ואברהם קיים כל התורה ברצו"ש שזהו שנא' בו הלוח ונסוע הגגבה שזהו כמו והחיות רצו"ש שהי' תמיד בבחי' מרכבה וביטול ליכלל וליבטל אליו ית' שזהו כמו רצו"ש דתורה שנא' מימינו אש דת, אש הוא בחי' רצוא ומים הוא בחי' שוב, ואברהם קיים זאת ברצו"ש עצמו לכן קיים אברהם כו'.

וביאור ענין רצו"ש, הנה הרצוא הוא ברשפי אש ליכלל וליבטל אליו ית' שלא ירצה בשום דבר זולתו ית' שזהו מ"ש ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים, פי' מות ורע הוא בחי' תענוגי עוה"ז השפל והגשמי, וחיים וטוב הנה טוב הוא בחי' ההשפעה שבג"ע, וחיים הוא מקור השפעת תענוגי רותני' שבג"ע, לכן ובחרת בחיים היינו בבחי' כי עמך מקריח כו', וזהו בחי' הרצוא, ובחי' השוב הוא בחי' עול מצות וזהו מ"ש ואהבת כו' בכל לבבך דהיינו בחי' אהבה שבלב שהיא בחי' רצוא שתהי' בכל לבבך דהיינו בחי' רצוא שלם, ואח"כ אם רץ לבך שוב לאחד דהיינו בחי' בכל נפשך כפשוטו היינו לקשר ג' לבושי הנפש בחי' מחדו"מ שהמחשבה שלו יהי' מקושר במחשבת התורה ודבורו בדבור התורה והמעשה במעשה המצות כו', שזהו בבחי' השוב כו'. והנה אברהם שקיים כל התורה כולה היינו שלפי עוצם עבודתו בא לבחי' רצו"ש, אבל אנו אי"א לנו להגיע לבחי' רצו"ש מצד עבודתינו

ולהבין כ"ז הנה כל התורה: בהבא להלן (עד פיסקא: ולהבין ענין הפרה) ראה לקרית חקת נו, אי"ב. הכתב בדיו ע"ג הקלף . . . אותיות החקיקה הם מיני' ובי' ראה גם לקרית ר"פ בחוקותי מה, א. מה, ד וא"לר. רעוד.

ואברהם קיים כל התורה ברצו"ש: ראה תח"א יתרו עג, ד. ובכ"מ. וביאור ענין רצו"ש: בכ"ז ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. אם רץ לבך שוב לאחד: ראה הערת כי"ק אדמו"ר שליט"א בסה"פ תרנ"ט ע' ר"א (בהוצאת תנשי"א בע' ריג). אהדת יתרו ע' תחקקה. וע' תחקפא.

רלח

וידע התורה ומצות שניתן לנו, שלפי שהם בחי' רצו"ש כנ"ל כפי' מימינו אש דת וכמו"כ מ"ע ומל"ת הם בבחי' רצו"ש, לכן הם הנותנים כח ועזו לבוא לבחי' הרצו"ש כו', והו' בד"כ כל התורה.

וענין פרה אדומה הוא ג"כ בחי' רצו"ש שאפר הפרה הוא בחי' רצוא והמים חיים הם בחי' השוב, רק שהרצו"ש דפרה הוא למעלה מבחי' רצו"ש דכל התורה שזוהו כמו ההפרש בין בכל לבבך לבכל מאדך, שבכל לבבך הגם שהיא בחי' רצוא ליכלל וליבטל אליו ית' אך הוא לא יותר ממה שהלב מכיל רק בכלי הלב ולא יותר, אבל בחי' ככל מאדך היא בבחי' בלי גבול ומדה ושיעור וזהו בחי' הרצוא דפרה שהיא בלי גבול, והיינו שעי"ז ממשיכים בחי' והחיות רצוא ושוב, פי' והחיות היינו חיות האלקי שמאיר מאתו ית' להחיות כל הנבראים והנאצלים, וההתבוננות לבוא לבחי' רצוא זו דפרה, כי ההתבוננות הנ"ל דרצוא שבכל התורה הוא מצד ובחרת בחיים והיינו כמ"ש לאהבה את הו' כי הוא חיין, אבל בחי' רצוא זו דפרה היינו להיות ועמך לא חפצתי פי' עמך היינו בחי' כי עמך מקו"ח מאחר שהוא רק עמך לא חפצתי כ"א שירצה ליכלל וליבטל בעצמותו ית' כו', ולכן לפי ערך הרצוא דפרה השוב הוא בחי' מים חיים שהם גבוהים במעלה יותר מבחי' השוב שלאחר הרצוא דכל התורה כו'.

ולהבין ענין הפרה, הנה אמרו בזהר פרה דקבילת משמאלא ומאן איהי לשמאלא פני שור כמד"א ופני שור מהשמאל, ולכאוי' צ"ל ההפרש שבין פרה לשארי כל הקרבנות שכל הקרבנות היו בשמאל דוקא להעלות ולתקן קו השמאל, כי שרש יניקת החיצונים הוא קו השמאל ולכן רישא דעשו בעטפו' דיצחק להיות כי יצחק ה' מבחי' הגבורה לכן מצד ריבוי הגבורות יכול להיות יניקה לחיצונים כנודע, וזה ה' ענין הקרבנות בשמאל לתקן קו השמאל, ולכן ארז"ל העולה קד"ק שחיתתה בצפון דייקא, משא"כ שלמים שהם קדק"ל שחיתתם בכ"מ בעזרה, אבל קדשי קדשים שחיתתן בצפון דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שארז"ל על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ת שתורה היא בחי' קו האמצעי וגמ"ת בחי' קו הימין ועבודה היא בחי' עבודת הקרבנות היא בחי' תיקון קו השמאל כנ"ל וד"ל.

רלט

והחיות רצוא ושוב... היינו חיות האלקי: ראה אה"ת תרומה ע' אישנו. אישסח. לעיל ד"ה בשעה שהקדימו ושיג.

ולהבין ענין הפרה: כפי' ראה גם לקו"ת חקת נז, ג. נח, ג. אה"ת חקת ס"ע תשע ואילך. וע' תשפ ואילך. - ובהבא להלן עד סוף המאמר ראה גם לעיל ד"ה זאת חקת (דש"פ פרה).

וזה ה' ענין הקרבנות בשמאל לתקן קו השמאל: בהבא להלן (עד פסקא: ומעתה יובן ענין פרה אדומה) ראה סידור עם דא"ת ל, סעי'ג ואילך. אה"ת בשלח ע' תלב ואילך. וע' תסא ואילך. צו (כרך ג) ע' תתא.

ולהבין ענין העבודה צ"ל תחלה [ענין] התורה שהיא קו האמצעי, בהיות ידוע שהתורה נק' בשם מצוה ובמצוה יש ב' פירושים הא' ל' ציווי הב' ל' צוותא וחיבור, ולהבין מהו ענין צוותא וחיבור, כי הנה כתיב רבות עשית אתה ה' אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליה, פ"י רבות עשית קאי על ריבוי התהוות הנבראים שזה נמשך מצד בחי' נפלאותיך היינו בחי' ל"ב נ"ח, כמ"ש בס"י בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכ' חקק וברא י"ה ה' צבאות פ"י פליאות שהיא בחי' חכ' נפלאה ומצד כי שרש התהוותם הוא מל"ב נ"ח לכן יש בהנפעל חכ' נפלאה ועמוקה שענין הילוך הגלגלים שיש בו חכ' נפלאה כו', וענין ל"ב נ"ח דוקא נודע כי הם כנגד כ"ב אותיות ועשרה מאמרות. והנה מה שהם נקראים נפלאות זהו רק אלינו פ"י לגבי השגת הנבראים אבל לגבי ית' אין ערוך אליך שאין ערוך כלל בחי' הנפלאות (וכמו שאין ערוך העולמות לגבי כמ"כ בחי' הנפלאות מקור ושרש כל העולמות ג"כ אין ערוך כו' וכמ"ש כולם בחי' עשית כו' כמ"ש כמ"א) ולכן כדי שיהי' גילוי אלקותו ית' בעולם זהו ענין התומ"צ כי בהם וע"י נמשך גילוי אלקותו ית' בעולם, וזהו משאד"ל תנאי ה' לו להקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב וא"ל יחזור את העולם לתהו והיינו כנ"ל שע"י התורה שישאל מקיימין ע"י ממשכי' גילוי אלקותו ית' בעולם כו', וזהו כמ"ש בזהר ובמד"ר ע"פ עשרה עשרה הכף שעשה"ד מכוון כנגד ע"מ כו', לפי שע"י עשה"ד שהם כללות תרי"ג מצות כו' ע"י ממשכי' בחי' ע"מ כו', כמ"ש במ"א בד"ה וירא ישראל את ה' הגדולה כו', וזהו ענין התורה בחי' קו האמצעי, שע"י נמשך גילוי אלקות בעולמות הנברא' שהם בחי' קדושה.

רמ

וענין עליות קו השמאל שנפל ז"ע העבודה הוא בחי' קו השמאל, ויובן בהקדם ענין הקרבת הבהמה על המזבח על חטא האדם הלא האדם חטא הבהמה לא חטאה, ומהו ענין הקרבתה ע"ג המזבח, וגם איך מתתקן חטא האדם ע"י הקרבת הבהמה. הנה ידוע כי שרש הבהמה הוא מבחי' בהמה רבה ואח"כ נפלה בבחי' בהמה רבה דאכלה אלה טורין, וכמ"ש במא"א אות ב' ס"ז שבהמות בהררי אלה זהו נוק' דבריא דתמן אל שדי גימ' אלה עכ"ל, ויש בהמה רבה שלפני האצי', ושרש הבהמה הוא מבחי' בהמה רבה ונפלה בבחי' בהמות בהררי אלה הוא בחי' מל' דבריא ואח"כ נפלה עוד עד שנתהוה בהמה

ובמצוה יש ב' פירושים הא' ל' ציווי הב' ל' צוותא וחיבור: ראה אה"ת בשלה שם. לעיל ד"ה אר"י יהא חלקי. לקמן ד"ה וכתבתם. לק"ת חוקת נו, ג. פינחס עו, א. מסעי צב, ג. הקשר בין שני הפירושים נח' בלק"ש ח"י ע' 30 ואילך.

הנה כתיב רבות עשית: ראה בכ"ז אה"ת בשלה שם, ובאריכות ת"א מקץ לא, ע"ג ואילך. לק"ת שה"ש מ, ב ואילך.

כמ"ש במ"א: ראה ת"א מקץ ולק"ת שה"ש שם. לק"ת האוינו עב, ג.
כמ"ש במ"א בד"ה וירא ישראל את ה': אה"ת בשלה שם ע' תלג, וע' תסא.
בהמה רבה דאכלה אלה טורין: ראה לק"ת אמור לו, א. ועוד.

הגשמיים שלנו, וע"י הקרבתה מתעלית לשרשה ולכן היא מתקן את נפש האדם כמ"ש במ"א. והנה עכשיו תפלה כנגד תמידיו תקנו שע"י התפלה הוא בירור הנה"ב ששרשו ג"כ כנ"ל כי זהו שא' הכתוב הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי, וכתוב כמצרף לכסף כור לזהב ואיש לפי מהללו, ופי' הגו סיגים מכסף כמו שכדי שיוכל הצורף לעשות כלי נאה צריך לברר תחלה הסיגים מהכסף ואז אח"כ יעשנה כלי כי קודם הבירור הכסף אינו בתכלית העילוי וכמור"כ הפסולת אינם פסולת גמור עדיין, כך כדי שיהי' האדם כלי לקבל בחי' הקדושה היינו גילוי אלקותו ית' צ"ל תחלה בירור הפסולת, וזהו כמצרף לכסף וכור לזהב איש לפי מהללו, לפ"ע ההילול והשבח שלו בתפלה בעבודת בוראו כן הוא ערך בירור הפסולת שלו. ובזה יובן מה שאומרים סלח לנו כי חטאנו אחר העבודה בהתבוננות בק"ש, שלכאור' הי' צ"ל סלח לנו קודם התפלה, אך הענין הוא דהנה קודם התפלה דרך איש ישר בעיניו ואם אינו עושה עבירות ומקיים מצות ולומד תורה הרי הוא בעיניו כזכאי, אבל כשמתבונן בגדולת הבורא ית' בק"ש באחד איך דכולא קמ"י כל"ח, אזי הוא מבין שנמצא בו פסולת ג"כ ואז מבקש סליחה ומחילה וזהו בד"כ ענין הבירור דתפלה שמבכר את הנה"ב ומעלה אותה.

ועוד זאת הי' העבודה בקרבנות שלאחר גמר הקרבנות הנה האפר שהי' נשאר הי' תורמין תרומן הדשן, ולכאור' צ"ל מ"ש בתרוה"ד ולבש הכהן מדו בד ומכנסו בד שהם לבושים גבוהים למה היו צריכים לתרוה"ד ללבושים גבוהים כאלו דוקא, אך הענין הוא כי האפר שהי' נשאר הנה בעבודה הי' המרידות שנעשה מחמת התבוננות הנ"ל בק"ש ותפלה, והנה במרידות יש ב' בחי' הא' הוא שפלות והב' הוא בחי' עצבות, והנה השפלות הוא כלי לגילוי אור"ט ב"ה כמ"ש מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח דוקא, וכמשארז"ל גדולה ענוה יותר מכולם, אבל בחי' העצבות הנה היא אסקופה הנדרסת לכל העוונות לזה הר"ע תרוה"ד לברר הפסולת לגמרי, וזהו שבתרוה"ד ארז"ל שהטוב שבהאפר הי' נבלע במקומו והפסולת היו שופכין אל שפך הדשן, וכמור"כ בעבודה ללקט השפלות מתוך העצבות, והעצבות יודחה לגמרי כו', וזהו בד"כ ענין עבודה בירור קו השמאל בשלימות, וזהו על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח שג' קוין אלו הם נגד ג' קוין דבחי' אדם כו' וע"י

רמא

וע"י הקרבתה מתעלית לשרשה . . כמ"ש נמ"א: ראה לקי"ת שה"ש כח, ג. לעיל ד"ה אם כסף תלוי. וד"ה זאת חוקת (ד"ש פרה).
שואומרים סלח לנו . . אחר העבודה: ראה גם לקי"ת בהעלותך ל, ב. תצא לה, ע"כ. דרושים לשי"ש סה, ג.
וזהו זאת הי' העבודה: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אה"ת חוקת (כרך ו' ע') אתחזה ואילך. סידור עם דא"ח ואה"ת בשלח שם. וראה גם לעיל ד"ה ויחד לבבנו.
במרידות יש ב' בחי' . . שפלות . . עצבות: ראה תניא פליא (לט, ב).

התורה נמשך גילוי אלקותו ית' כמ"ש ונהר יוצא מעדן כו', וגמ"ח הוא מלמעלמ"ט ועבודה היא מלמטלמ"ע ודל".

ומעתה יובן ענין פרה אדומה שהי' בה ג"כ העבודה באפר הפרה רק שבקרבות הי' העיקר בחי' עשן המערכה וגם בתרוה"ד הי' ג"כ עבודה, אבל בפרה נהפוך הוא שהעיקר הוא בחי' האפר. ולהבין זה צ"ל ענין עשן המערכה, הנה כתיב והר סיני עשן כולו, פי' עשן ר"ת עולם שנה נפש, עולם הוא בחי' מקום, ושנה הוא בחי' זמן, ונפש הוא בחי' החיות המחי' מקום וזמן כו', וע"ז נא' ויעל עשנו שבחי' עשן זה נתעלה בבחי' רצוא כו'. אך הנה נא' והרשעה בעשן תכלה וכתיב כי רשעים יאבדו כו' כלו בעשן כלו, שלכאור' צ"ל איך שייך לומר על רשעים שיתעלו בעשן הוא בחי' עולם שנה נפש כנ"ל, אך הענין הוא דהנה באמת בחי' עשן המערכה מתעלה כנ"ל אבל עשן דפרה הוא ע"ד והרשעה בעשן תכלה, כי הנה נודע שבחטא ועון יש עצם החטא במח' או בדיבור או במעשה ויש בחי' הדקות והכחות רוחני' שהם הלבושים שיש בהחטא והעון דהיינו ההרהור והדבור בעניני החטא כו', הנה נודע כי הדקות והכחות רוחני' א"א להם להתעלות כ"א רק הכח המתאווה עצמו זה יוכל להתעלות שבחי' תאוה זו תתהפך להיות בחי' אהבה לאלקות, ואדרבה יוכל לבא לבחי' בכל מאדך, כמשארז"ל טוב מאד זה יצה"ר, וזהו ענין העשן דפרה שע"י העשן יוצא דקות החטא שז"ע לבושי התאוה, והאפר הנשאר הוא בירור הכח המתאווה עצמו.

וביאור ענין זה כי הנה נודע שכל דבר כלול מארמ"ע, והנה ע"י האש יוצא ג' חלקי אמ"ר בבחי' העשן והנשאר הוא יסוד העפר ולכן העיקר נשאר דוקא כי הכל הי' מן העפר, כמ"כ יובן כאן שע"י העשן דפרה הרשעה תכלה שהוא הדקות והלבושי' שבהחטא והעון, והאפר הנשאר הוא בחי' בירור החטא שהוא כח המתאווה עצמו כנ"ל. ובזה יובן משארז"ל במד"ר כשהוא רוצה קורא אותם פר' שנא' קח לך פר בן בקר, וכשהוא רוצה קורא פר' שנא' ויקחו אליך פרה אדומה, כן הוא בפי' תצוה פל"י, ולכאור' צ"ל הלא פר דאהרן הי' דוקא פר ופרה אדומה הי' דוקא פרה כמו שמצינו בשארי קרבנות שמהם היו פרים ומהם היו נקבות, אך הענין הוא דהנה פר הוא בחי' ק"נ אבל פרה היא בחי'

רמב

והר סיני עשן . . . עולם שנה נפש: ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' פז. תרכ"ח ע' קמד. ובכ"מ.
שבחטא ועון יש עצם החטא . . . ויש בדי' הדקות . . . רק הכח המתאווה: ראה לקרי' חוקת נו, ג"ד.
דרושים לר"ה סא, ב.
שכל דבר כלול מארמ"ע . . . ע"י האש יוצא ג' חלקי אמ"ר: ראה לקרי' חוקת נו, ג, נח, סע"ג. לעיל
ד"ה מי כמוכה. ושינ.
ובזה יובן משארז"ל . . . קורא אותם פר . . . פרה: ראה גם אה"ת חוקת ס"ע תשע"ד. שם (כ"ד ה) ע'
איתרל.
פרה היא בחי' נקבה: ראה אגה"ק סי' כח (קסח, א).

גקה"ט, ויובן זה הוא כמו ענין הנה"ב שקודם ירידתו בגוף אינו רע כלל, אבל לאחר שירד בגוף יכול להיות נאחז ברע גמור, וזהו כמו ההפרש בין פר לפרה שפר הוא בחי' ק"נ ופרה הוא בחי' גקה"ט לגמרי, וזהו כשהוא רוצה קורא אותם פר שה"ע בירור ק"נ, אבל כשהוא רוצה קורא אותם פרה דהיינו הבירור מגקה"ט לגמרי, וזהו ע"ד כמו יעקב העלה אבק עד כסה"כ שאפי' בחי' אבק העלה ג"כ, וז"ע הפרה ג"כ שמטהר טמא מת היינו בחי' מה שהרשעים קרוים מתים, משא"כ שאר הקרבנות אין באים כ"א על שוגג דוקא כנודע.

והנה לפ"ע העלי' בבחי' רצוא דפרה כן הוא המשכת השוב הוא בחי' ונתן עליו מים חיים אל כלי, דהנה מ"ח הוא כמו שהם נובעים מהמקור, ויובן זה ממה שאנו רואים שכאשר בא לאדם איזה השכלה הנה הוא מתמלא תענוג, משא"כ לאחר שמתיישן השכל אינו מקבל תענוג ממנו כלל, והיינו מפני שכאשר השכל הוא קרוב למקורו אז מאיר בו התגלות התענוג אבל לאחר שמתיישן הלא הוא מתרחק ממקורו לכן לא נמצא בו בחי' התענוג כו', ועד"ז יובן ההפרש בין השוב דתומ"צ לבחי' השוב דפרה שהוא בחי' מ"ה, דבכל התורה השוב הוא בחי' מים סתם אבל השוב דפרה הוא בחי' מ"ח שנובעים מהמקור כו', וההמשכה הוא אל כלי היינו בחי' המצות הנק' כלים להמשכת אוא"ס ב"ה. וזהו בד"כ ענין ק"ש שמתחלה ואהבת בכל לבבך הוא בחי' רצוא דכל התורה ובכל נפשך הוא בחי' השוב כו'. ואח"כ בכל מאדך ה"ע רצוא דפרה, והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' פי' הדברים האלה דתומ"צ כמו שנמשכ' מבחי' אנכי שקרובים להמקור, שזהו בחי' מ"ח שוב דפרה, וקשרתם הוא בחי' המצות כי הוקשה כל התורה כולה לתפילין הם בחי' הכלים להמשכת אוא"ס ב"ה. והנה עוד ה' בפרה תולעת שני ואזוב ועץ ארז כי תולעת מכה ארזים בפי', כן הוא בחי' נש"י שע"י הדבור בתורה ותפלה שהתורה היא בחי' ודברי אשר שמי' בפיך וכמ"כ בחי' התפלה ע' בדרוש אד' שפתי תפתח, וע"י הם מכים ארזים כי כמו שיש ארזים בקדושה בחי' צדיק כחמר כן יש בלע"ז כמ"ש קול ה' שובר ארזים ע' בפי' רש"י ע"פ זה.

רמג

ומעתה יובן סדר הפסוק וידבר ה' ולמה נאמר ב"פ הוי', דהנה כתי' וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה הוי' במצרים ופי' אשר עשה הוי' במצרים שבמצרים עשו ישראל שיהי' התגלות שם הוי' דקודם מצרים נא'

יעקב העלה אבק . . . שאפי' בחי' אבק העלה ג"כ: ראה תירא וישלח כ, ד.
המשכת השוב . . . ונתן עליו מים חיים: ככ"ז ראה גם לקרית חוקת נז, סעי' ב.ג.
התולעת מכה ארזים בפי': ראה לקרית חקת נז, א, נח, סעי' ד. ועוד.
שהתורה היא בחי' ודברי אשר שמי' בפיך: ראה תירא יתרו סו, כ. ד"ה ויחדש השלישי תרלי"ג ועוד.
בדרוש אד' שפתי תפתח: סוד"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רפה. תרכ"ז ע' חמנ.
ומעתה יובן סדר הפסוק: כהבא להלן עד סוף הפסקא ראה אוה"ח חקת (כרך ו) ע' איהתעריז.

וארא אל אברהם באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם שהי' הגילוי אל האבות רק בשם שדי, אבל שמי הוי' לא נודעתי להם, אבל במצרים נתגלה שם הוי' וזהו אשר עשה הוי' במצרים היינו ששם הוי' עשו במצרים פ' גילוי שם הוי' והיינו ע"י השעבוד כו', וכמאמר רב מתיבתא בזהר פ' שלח אעא דלא סליק בה נהורא מבטשין ל' גופא דלא סליק ב' נהורא דנשמתא מבטשין ל', וגם ע"י בירור הניצוצות שביירו במצרים כו', ולכן בפרה אדומה שמרומז בה ד' מלכיות כמשארז"ל פרה זו מצרים שנאמר עגלה יפיפ' מצרים, אדומה זו בבל שנאמר אנת הוא רישא דדהבא, תמימה זו מדי כי מלכי מדי תמימים היו כו', אשר לא עלה כו', נא' ב"פ הוי' והיינו כי ע"י בירור ד' מלכיות ע"י יתגלה שם הוי' דלעילא כו'. וזהו פ' הפסוק וידבר הוי' הוא שם הוי' דז"א אל משה הוא יסוד ז"א לאמר שיהי' הגילוי במל' זאת חוקת התורה אשר צוה הוי' היינו שם הוי' דלעילא, בחי' עתיקא שיתגלה ע"י בחי' פרה, בירור ד' מלכין כו', לאמר הוא בחי' חכ' היינו כי הגילוי הוא בחכ'.

וענין זאת חוקת התורה ית' בו ענין הג' פירושים הא' לשון אותיות החקיקה דהנה אותיות הכתיבה הוא שכותבין בדיו על הקלף והרי הדיו מסתיר על מקום הלבן שבקלף, אבל אותיות החקיקה הם מינ' ובי' שאין שום דבר המסתיר ומעלים כו', ואותיות אלו גבוהים מאד, ומה נמשך פ' חוק ל' חוק ומשפט שלמעלה מן השכל כי לעוצם גדלות בחי' אותיות החקיקה אינם יכולים להיות נמשכים בבחי' הטו"ד כ"א הם בבחי' שלמעלה מן הטו"ד, ומה נמשך ג"כ ל' חוקה דהיינו ל' קביעות, כי חוק נק' היסוד וחוק בשארו שם, והנה במל' יש עליות וירידות וזהו ענין חוקה ל' קביעות שיומשך הקביעות במל' וזהו מבחי' אני הוי' לא שניתי כו', והיינו כי כתיב אכלו ריעים שתו ושכרו ואיתא בזהר אכלו ריעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא והיינו כי יחוד ז"נ אינו תדירי אבל אר"א זיווגייהו תדיר, וזהו ענין הקביעות שגם בזו"ג יהי' זיווגייהו תדיר, וזהו ע"ד שביקש יעקב בשכמל"ו שיומשך ויתברך בחי' כבוד מל' ית', ע"ד ואולם חי אני וימלא כבוד ה' וע"ד ברוך כבוד הוי' ממקומו כמ"ש בד"ה ואולם חי אני ועו"ש, וזהו זאת חוקת שיומשך החוק והקביעות בזאת היא בחי' מל'.

הגילוי אל אבות רק בשם שדי שמי הוי' לא נודעתי: ראה בארוכה לעיל ד"ה יפה שעה א'. וד"ה זאת חוקת (דש"פ פרה).
וכמאמר רב מחיכא: הובא וגו' בתניא פכ"ט (לה, סע"ב).
בפרה אדומה שמרומז בה ד' מלכיות: ראה גם לקרית חקת סא, ב.
כתיב אכלו ריעים . . . ואיתא בזהר: ראה גם לקרית שה"ש לג, סע"ב ג.
בריה ואולם חי אני יעו"ש: מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' קפה. פרשיות ח"ב ע' תרכח. אורח"י שלה ע' תקא ואילך. דרמיצ קעת, א ואילך. סה"מ תרל"ד ע' רמג ואילך.

וירא בלק בן צפור את אשר עשה ישראל לאמורי, וארז"ל במד"ד במג"א דקר"י ע"פ וירא המן, א"ר איבו תחשכנה עיניהם מראות (תהלים ס"ו ס"ט י"ד) לפי שמראות עיניהם של רשעים מורידות אותם לגיהנם, ויראו בני האלקים בפי' בראשית, וירא חם אבי כנען, וירא בלק, אבל מראות עיניהם של צדיקים מעלה אותם למעלה, וישא עיניו וירא, וירא והנה כאר בשדה, וירא והנה הסנה, וירא פנחס, לפיכך הם שמחי' במראית עיניהם שנא' יראו ישרים וישמחו תלים ק"א.

והענין הוא דכמו שיש ראי' בקדושה כמו"כ יש בלע"ז, וענין הראי' בקדושה כמו"ש בפי' ציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות הוי', והיינו כמארז"ל ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלוי' בה ואיזהו זה מצות ק"ש שזמנה משיכיר בין תכלת ללבן כמארז"ל במשנה ב' פ"א דברכות, וק"ש הוא כלליות כל המצות, וכמ"ש וזאת המצוה אשר צוה ה' וחשיב אח"כ רק מצות ק"ש לבד, והיינו מפני כי ק"ש היא מצוה כלליות וכמארז"ל למה קדמה שמע לזה"א"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש ואח"כ יקבל עליו עול מצות, וכענין קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי וכענין הקדמת נעשה לנשמע שזהו כלליות כל ענין המצות וההקדמה כלליות שקדם להם כו', וע"י ראי' זו יבא לבחי' הראי' דלע"ל דכתי' כי עין בעין יראו, וז"ע מה שמראות עיניהם של צדיקים מעלים אותם שע"ז באים לראות עין בעין כו'. ולעומת זה זהו ענין הראי' דבלק ובלעם, כי בלק ובלעם הם בחי' זלע"ז דקליפה שכנגד משה ואהרן, וכמארז"ל ע"פ ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם אבל באוה"ע קם ומנו בלעם, והיינו כמ"ש בלק"ת מהארז"ל שבלעם ה' מבחי' הרע דהבל ומשה ה' מבחי' הטוב דהבל, ולכן נא' במשה ותרא אותו כי טוב הוא להיותו מבחי' הטוב דהבל, ועכ"פ הרע דבלעם ה' ג"כ מבחי' הבל, לכן ה' מנגד כנגד משה. ובלק ה' בחי' מנגד דקליפה שכנגד אהרן, בחי' שודמ"ט, ולכן אהרן אותיות נראה והיינו בחי' באורך נראה אור, כי עין בעין נראה, וראיית בלק ה'

וירא בלק: המאמר [מלבד ההתחלה והסיום] הוא חלק מד"ה ואלה המשפטים שבתנ"א משפטים עד, סע"ג ואילך עם שינויים והוספות. וחלק מהמאמר נמצא בשינויים בד"ה וילך איש מבית לוי בסה"מ תר"ל ע' נו ואילך. ובד"ה בטח כהני' בסה"מ תשי"ב ע' 84 ואילך.

להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה וירא בלק באוה"ת בלק ע' תתקא. וראה גם ד"ה זה בהמשך תערי"ב ח"א ע' תתמ"א.

כמו"כ יש בלע"ז: באוה"ת בלק שם ע' תתקא נוסף: אחרי עיניכם אשר אתם זונים כו' עינא ולינא תרין סרטורין כו'.

וכמארז"ל למה קדמה שמע: ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וד"ה ביום השני. וד"ה ראשית עריסותיכם.

רמה

היפך זה, וכמ"ש בבעה"ט וכ"ה ביר"ג בשם פסיקתא, בלק בא ללוק דמן של ישראל, פי' דמן היינו תוקפם וחזקם, והיינו מה שישאל מתקיפי' א"ע להיות בבחי' רצוא ותשוקה ליכלל לאלקות שז"ע הקרבת הדם בעבודה שבחי' התוקף ועזו וכל רתיחת הדמים שיש לו לאדם לעניני העוה"ז והפננו לאלקות להיות בבחי' רצוא ותשוקה באלקות, כי עצם כח המתאווה לדברים גשמי' יכול להתהפך להיות בבחי' רצוא לאלקות, וזהו טוב מאד זה יצה"ר היינו לאחר הברור שאז הוא טוב מאד ע"ד כמו בכל מאדך שהיא בלי גבול, וז"ע התוקף היינו בלי גבול למעלה מהגבלת הכלי, וזהו דמן של ישראל שה"ע התוקף של בחי' בכל מאדך לצאת מהכלי, ובלק בא ללוק דמן שלא יהי' בבחי' רצוא ותשוקה, כ"א להיות בבחי' רתיחת הדמים להבלי העולם וז"ע מ"ש לעלוה שתי בנות הב הב שז"ע ההמשכה בקליפות, והיינו שצ"י ריבוי רתיחת הדמים בהבלי עולם ע"י יכול להיות נמשך אחר תענוגי' גשמי' שצ"י יומשך חלילה תוס' יניקה בקליפות, וה"ז היפך אהרן כהנא רבא שודמ"ט המעלה נש"י למעלה ראש, והיפך אותיות נראה בחי' באורך כ"א שיהי' ח"ו חושך כפול ומכופל כו'. ובלעם הוא היפך בחי' שודמ"ל הממשיך המשכות אוא"ס בנש"י, וממשיך בחי' המשכת הדעת בנש"י כמשנ"ת מזה בת"א בד"ה ואלה המשפטים.

דהנה כתיב וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה, זרע אדם הם הנשמות שנמשכי' מבחי' אדם העליון שעל הכסא דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, והיינו בחי' נשמות דאצ"י שהם הנק' בנים למקום, והיינו שכמו מעלת האדם שיש לו דעת והשגה והרגשה כך אלו הנשמות יש להם דעת גדול באלקות, ופי' דעת אין ר"ל הידיעה לבד אלא בבחי' הרגשה ממש, וזרע בהמה הם הנשמות שאין להם דעת כ"כ באלקות, והיינו הנשמות דבי"ע שהם כמעט כל הנשמות שבדורותינו אלה, שהנשמות דאצ"י בני עלי' הם שמועטי' המה, ואפי' בדורות הראשונים כו', ואין ר"ל שאין להם שכל והשגה

בבעה"ט . . . ביר"ג: [בליקוט ראובני גדול] – הובא גם באוה"ת בלק שם ע' תתקכ.
הקרבת הדם בעבודה: ראה בארוכה לעיל ד"ה שה תמים. וד"ה וזאת תורת.
עצם כח המתאווה . . . יכול להתהפך: ראה לקו"ת חוקת נו, ג"ד. דרושים לר"ה סא, כ. לעיל ד"ה זאת חוקת (דש"פ פרה), וד"ה זאת חוקת (דש"פ חוקת).
טוב מאד זה יצה"ר: ראה תרי"א יתרו טט, א. לקו"ת במדבר יט, סע"א. נשא כת, ג. לעיל ד"ה שה תמים.
וראה גם סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 24 ואילך. ושינ.
אהרן . . . שודמ"ט המעלה נש"י . . . משה . . . שודמ"ל הממשיך: ראה הוספת לתרי"א תצוה ק"א, ב. וראה גם שם ק, א. תרי"א תצוה סא, א. ובכ"מ.
כמשנ"ת מזה בת"א בד"ה ואלה המשפטים: עד, סע"ג. – והבא להלו (עד פסיקא: וזה ונחתי עשב) הוא לשון התרי"א שם עם שנינו"ם והוספות.
וזהו ע"י . . . זרע אדם וזרע בהמה: ראה גם לקו"ת צו ח, סע"ב. סה"מ מליקוט ח"א ס"ע לו, ושינ.
ופי' דעת אין ר"ל הידיעה לבד: ראה תניא סמי"ב (נט, סע"א). ובארוכה סה"מ עתיר ע' קטו ואילך.
תריפ"ד ע' קמד ואילך.

באלקות אלא הגם שיש להם שכל והשגה שמשיגים ומשכילים גדולת הבורא ית' מפי ספרים ומפי סופרים להיות בבחי' השגה והבנה גדולה איך שהקב"ה מחי' ומהוה הכל ואיך שלגדולתו אין חקר כו', מ"מ מאחר שאינו מורגש בנפשו בבחי' דעת שלם וקראי' בשם זרע בהמה, שהרי הבהמה רואה ג"כ ושומעת מ"מ אינה מבנת הדבר שהיא רואה ושומעת, והיינו מפני שאין בה דעת כ"כ, וכך נשמות אלו שאין בהם בחי' הדעת באלקות שהדעת היא בחי' הרגשה כשהשכלה נקשרת ונקבעה בנפשו כאלו מרגיש, כי דעת הוא מל' והאדם ידע שהוא בחי' התקשרות והתחברות, ועד"ז נא' ומבשרי אחזה אלקה אחזה ממש כאלו רואה.

ואע"פ שא"א לראות בחי' אלקותו ית' בעין הגשמי, מ"מ הוא ע"ד שהאדם יודע ומרגיש את נפשו אשר בקרבו ומחי' אותו, הגם שהנפש גיב' א"א לראות מהות הנפש איך ומה, מ"מ הוא מרגיש את נפשו ע"י שרואה החיות של הגוף שזהו מהנפש, ולכן בצאת הנפש מהגוף נשאר הגוף כאבן דומם. וגם בעודנו חי אינו דומה חיות נפשו בכל עת, וכמו כאשר ישן האדם שאז מסתלק הנפש מן הגוף ולא נשאר רק קיסטא דחיותא הנה אז כל הכחות החשובי' אינם נגלי' עד"מ כח השכל והראי' והשמיעה, שהרי בחלום מתחבר שני דברים שרחוקים זמ"ז בערך ובשעת השינה נדמה לו שזהו נכון ומתיישב, והיינו מפני שאז אינו מאיר השכל שיוכל להבחין שא"א לשני דברים האלה להיות יחד, ובהקיצו משנתו אז מתפלא בעצמו מה שיוכל להתחבר בחלום כו', והיינו מפני כשניעור משנתו אז תשוב אליו גילוי אור חיות הנפש בפרטי בחי' כל הכחות כו'. ועד"ז ממש הוא בחי' הדעת באלקות שיש לנשמות דאצי' כמאמר איוב ומבשרי אחזה כו' והגם דלית מח' תפיסא בי' כלל היינו שמהותו אינו מושג אבל מציאותו נודע ונרגש, והיינו מה שאנו רואים שהעולמות הם כמו גוף גדול והם חיים וקיימים והרי חיות זה הוא מאוא"ס ב"ה השופע להם בכל עת ובכל רגע, והשכלה זו מושגת לכל, אך כשהיא מתקשרת בנפשו שיהי' נקשר ונרגש ממנה ממש כאלו רואה זהו הנק' בחי' דעת.

וע"ז אמרו רז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד כאלו רואה בעין ממש הולדת והתהוות היש מאין כו', וע"ז נא' וה' עליהם יראה בבחי' ראי' והרגשה ממש. משא"כ כשאין השכלה והבנה זו בבחי' קירוב והרגשה ממש בנפש נק'

הבהמה רואה . . . מ"מ אינה מבנת: ראה גם סה"מ תשי"א ע' 62.

דעת הוא מל' והאדם ידע . . . התקשרות והתחברות: ראה תניא ספי"ג (ז. ב.) פמ"ב שם.

החיות של הגוף שזהו מהנפש . . . בצאת הנפש . . . כאבן דומם: ראה סה"מ תרי"ט ע' כ"בא. ועוד.

כאשר ישן . . . קיסטא דחיותא . . . הכחות החשובי' אינם נגלי': ראה תנא וישב כת. ג. סה"מ מלוקס ח"ב

ע' רסח. ובהע' 28 שם.

איזהו חכם הרואה את הנולד . . . הולדת והתהוות ויש מאין: ראה תניא פמ"ג (סא. ב.).

בחי' זו בשם זרע בהמה והגם שיש לו שכל והשגה גדולה באלקות מ"מ אינו בבחי' דעת והרגשה, והגם שכל ישראל מאמינים בני מאמינים והאמונה היא למעלה מן הדעת, מ"מ היא נק' עטרה שהיא בבחי' מקיף, וצ"ל ג"כ בחי' דעת כמ"ש דע את אלקי אביך ואז הוא ועבדהו בלב שלם, כי ע"י הדעת וההשגה מורגשת כאילו רואה, אין העולם מסתיר כלל, וגם האהבה הבאה מבחי' הדעת וראי' חושיית אין ערוך אלי', וכן היראה כו' כי אינו דומה שמיעה לראי'. ופי' ראי' כמאור"ל הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה, הסתכל דוקא בבחי' ראי' בעין השכל כמו אדם המבין בחכמתו ורואה שיבוא עליו איזהו דבר טוב, או היפוכה ח"ו אע"פ שרחוק הזמן שיבוא הדבר הנה מפני הסתכלות שכלו הוא כאילו רואה מיד בעיניו וכאילו הובא עליו, ומתיירא מאד אם רע הוא, ושמש מאד אם טוב הוא, אבל בחי' שמיעה שהיא בחי' ההתבוננות בלבד במחשבה עמוקה והו' כמו ששומע מאחרים שיכול הדבר ההוא לבוא, הנה מזה לא יפול עליו היראה כ"כ או השמחה מהדבר, והיינו מפני שאין זה הדבר בהתגלות גמור אצלו כ"כ, והגם שמתבונן בו מ"מ אינו דומה כמו שרואה כענין, והוה שאינו דומה שמיעה לראי' שראיית הדבר הגם כי אינו מתחדש אצלו כלל שהוא כמו ששמע כבר הנה כשרואה מתפעל ביתר שאת על ערך התפעלותו שהי' ממה ששמע כו', ע' מזה בד"ה הטה אלקי אונך ושמע פקח עיניך ורואה.

רמז

וזהו שאור"ל הסתכל בשלשה דברים שיהי' ענין התבוננות אלקות אצלו כאדם המבין בחכמתו ורואה הדבר אע"פ שרחוק כנ"ל ואיזהו חכם הרואה את הנולד. משא"כ בחי' שמיעה היא מבחי' בינה היינו שמבין אחדות ה' איך שכולא חד ושכל העולמות בטליו ומבוטליו כאין נגדו ושהכל בהשפעת חיותו ית' ובו אין שינוי כו' כידוע כל ענין אחדות ה', אע"פ שמתבונן בו הדק היטב וכל עומק מחשבתו טרוד בה והרי נקבעה האמונה בלבו, מ"מ הוא רק ע"ד שמיעה והבנה לבד ואין הענין בהתגלות גמור כאילו רואה בעיניו, ולפיכך כשיסיר [מחשבתו] אף לפי רגע פונה לדרכי תאוותיו, אבל כשענין האחדות בהסתכלות חכמה שהוא מקור הבינה קודם שיבוא להתבוננות והרחבה כו' הוא ממש כמו ראיית העינים ואי אפשר לו בשום אופן להסיר מחשבתו וכל המדות

והאמונה היא למעלה מן הדעת: ראה גם תרי"א בראשית ו, סע"א. לקו"ת ואחתנו ה, ג. ועוד.

אינו דומה שמיעה לראי': ראה בארוכה סה"מ תרכ"ח ע' יב ואילך. וככה תרל"ז פל"ג (ע' מדיה). ופנ"י

(ע' פיר'). לעיל ד"ה וכל העם.

ופי' ראי': הבא להלן (ע"ד פיסקא) והנה מרע"ה, מלבד הפיסקא: וזהו שרש ההפ"ש) נמצא בחי' משפטים שם עה, א [בתרי"א שם פיסקא זו היא בחצעי"ג, והיא מדיה אינו דומה שמיעה לראי' שנכאמרי אדה"ן הקצרים ע' תקנו"ז עם שינויים והוספות. ד"ה אינו דומה שמיעה לראי' נמצא בשינויים והוספות באותה ויקרא (כרך ג) ע' תשד. שה"ש (כרך א) ס"ע רכא"ב]. בד"ה הטה אלקי אונך: סה"מ תרכ"ח שם ע' יד.

מענין האחדות, ובכל עשיותיו ועניניו דבוק בו ית' בדביקות נפלא מפני היותו רואה המלך בעיניו, ולכן אמרו הסתכל דוקא בבחי' ראי' ואז אי אתה בא לידי עבירה. וזה הי' בעת וזמן קבלת התורה דכתי' וכל העם רואין את הקולות רואין את הנשמע, פי' שבחי' ההתבוננות מה שהיא בבחי' שמיעה הי' אצלם בבחי' ראי' והתגלות, נמצא חכמה הוא בחי' ראי' ובינה הוא בחי' שמיעה ונודע כי אבא מקננא באצי' ובינה בכריאה, לכן הנשמות דכריאה אין בהם בחי' ראי' רק שמיעה והבנה, וע"כ נק' זרע בהמה, משא"כ נשמות דאצי' שם גילוי בחי' חכמה וראי' הם הנק' זרע אדם.

וזהו שורש ההפרש בין פ' ראשונה דק"ש לפ' שני' דק"ש שארז"ל בפ"ו דברכות שפ' ראשונה היא בחי' עושין רצונו של מקום שע"ז נא' ועמדו זרים ורעו צאנכם, ופ' שני' דק"ש היא בחי' אין עושין רצונו של מקום, והיינו מפני כי לא נאמר בה בכל מאדך, והיינו כי מאד הוא אותיות אדם זהו הנשמות שנק' זרע אדם בחי' ההשגה באלקות כאילו רואה ממש, וזהו הנק' עושי' רצושים שע"י הראי' הוא בחי' ההתקשרות לאלקות כאילו רואה עי"ז בא להיות ועמך לא חפצתי שלא יחפץ לא בגעה"ת ולא בג"ע העליון ולא בעוה"ב שכ"ז הוא עמך בטל וטפל לך כ"א יחפץ לדבקה בו ית' ועי"ז בחי' רצוא ותשוקה זו ממשך להיות נמשך בחי' רצון אותיות צנור הוא בחי' המשכה מאו"ס כ"ה בעל הרצון להיות רצון כו' משא"כ פ' והא"ש הגם דכתיב בה והא"ש תשמעו הנה שמיעה היא בחי' בינה הבנה בעלמא ולא בבחי' התקשרות עי' הדעת כאלו רואה כו', ולכן לא נא' בה בכל מאדך בחי' אדם כ"א בחי' זרע בהמה כו' נשמות דכריאה כו'.

רמח

והנה בחי' הממוצעת המחבר ומזווג חכמה עם בינה הוא הדעת כי דעת הוא ל' התקשרות שמחבר מל' והאדם ידע, אדם הוא בחי' חכ' כנודע שאד"הר הי' בחי' חכמה, ולקשר בחי' החכ' עם חוה אם כל חי בחי' בינה זהו עי' הדעת, ובעבודה הוא שיהי' מקושר לה' בעומק נקודת פנימיות הלב במחשבת הבינה שמתבונן, משא"כ בינה לבדה הוא היות הענין במח' לבד ואפי' עומק המח' כו' מ"מ אינו נוגע לעצמותו דהיינו ללכו כלל, אבל כשיהי' בבחי' רע"ד התלהבות לבבו ודביקותו בהענין שמחשב עד שיהי' כולו בהענין

וכל העם רואין . . . רואין את הנשמע: ראה בארוכה לעיל ד"ה וכל העם. ובהגמטון שם.
אבא מקננא באצי': ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א עי' והמקור עי' בטה"מ הש"ת ע' 59. תשי"ג ע'

וזהו שורש ההפרש: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה אזה"ת משפטים ע' אק"א.
ההפרש בין פ' ראשונה . . . לפ' שני': בכ"ז ראה בארוכה לעיל ד"ה והתהלכתי. ושיני.
רצון אותיות צנור: ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קט הערה 10.
כנודע שאד"הר הי' בחי' חכמה . . . חוה . . . בחי' בינה: ראה תו"א בראשית ו, ג"ד. ובכ"מ.

דבוק מאד בכל חושי גופו שז"ע בחי' הדעת, הנה הוא גורם שיתחבר החכ' לבינה, דהיינו שיגרום ברוב חוזה ההתבוננות עד שיהי' בהבינה בחי' ראי' חושיות ראיית החכמה. והנה בחי' דעת המחבר חכמה עם הבינה נק' דעת עליון, ויש בחי' ד"ת המחבר להיות התקשרות המוחין במדות והיינו בחי' פנימיות המדות.

והנה מרע"ה כחו גדול שממשיך ומשפיע בחי' דעת בנש"י גם בנשמות דבי"ע שנק' בשם זרע בהמה שיהי' בהם בחי' דעת והכרה והרגשה באלקות להיות וידעת היום כו' דע את אלקי אניך והוא המזווג וממשיך בחי' חכ' לבינה שיהי' בהתבוננות בחי' ראי' כי מרע"ה רעיא מהימנא אחד המיוחד משבעה רועים שרועה ומפרנס נש"י בהשפעתו אליהם מוח הדעת שזוהו פ"י רעיא מהימנא שמפרנס את האמונה, ולכך הוא גואל ראשון וגואל אחרון, פ"י גואל שהוא המשפיע להם בחי' הדעת שהרי בתחלת דבורו עמהם אמר להם וידעתם כי אני הוי' כמ"ש בר"פ וארא, וכתי' וידבר משה כן אל בנ"י, ומקודם לזה כתי' ויאמן העם שהי' בבחי' אמונה לבד ומשה השפיע להם בחי' הדעת כו', וכמ"כ הוא יהי' גואל אחרון להיות ומלאה הארץ דעה את ה', להיות בטל וטפל לה' כי כולם ידעו אותי, והיינו כי הדעת שנמשך בגאולת מצרים זהו רק בבחי' ממכ"ע, אבל שיהי' הדעת גם בבחי' סוכ"ע זהו יהי' לע"ל.

רמט

וזהו ונתתי עשב בשדה, עשב הוא ע"ב ושי"ן באמצע, והענין כי עשב זהו ע"ב שמות שבפסוקי' ויסע ויבא ויט, והשי"ן הוא ג' ווי"ן של ויסע ויבא ויט, וזהו ההשפעה שנמשך מבחי' חג"ת לבחי' מל' וכמבואר בזהר תרומה דקל"ב ע"ב וז"ל שמא דע"ב אתוון דוד דקא מתעטר באבהן, ובעבודת ד"ע ההשפעה ממרכבתא עילאה חג"ת דאצי' אשר ענין מרכבתא עילאה ד"ע הביטול למהו"ע ית' כמו שמרכבתא תתאה היא הביטול לבחי' מל', ולכן ע"י ג' פסוקים אלו ויסע ויבא ויט הי' קרי"ס ונתחברו ונתאחדו י"ב שבטי ישראל שהם י"ב בקר דבריאה עם שרשם י"ב גבולי אלכסון דז"א שהם מרכבה עילאה חיוון עילאין, וכמו קרי"ס ע"י משה ויט משה את ידו והיינו ע"י שפע ע"ק כמ"ש בת"א סד"ה אשירה לה' כי גאה גאה, כמ"כ ענין ונתתי עשב להמשיך הדעת גם בבחי' הנשמות שנק' בשם זרע בהמה זהו מע"ק ע"י משה, והיינו שכמו

מרע"ה רעיא מהימנא . . שמפרנס את האמונה: ראה תריא קיא, סע"א ואילך. סוה"מ תריל' ע' קח. ועוד.
וראה גם לקרי' ואתחנן ד, א ואילך.

משבעה רועים: ראה תריא מקץ לג, טע"ג ואילך.

וזהו ונתתי עשב: בהבא להלן [עד סוף הפסקא] ראה אהיה משפטים ע' א'קיד (והלשון כאן מקביל לשם

בשניים קלים), וראה גם תריא שם עה, כ. עה, ב.

לבחי' מל': באהיה משפטים שם נוסף: הנק' ים סוף.

בת"א סד"ה אשירה לה': בשלח טג, סע"ג.

בקרייט ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, והנה יחזקאל נק' בן אדם, ושפחה כמו זרע בהמה, הרי ע"י בחי' עשב שהוא בחי' ע"ב שיין נמשך הגילוי בבחי' בהמה כמו בבחי' אדם, ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ולכן המשכה זו דבחי' עשב הנ"ל עכשיו ז"ע ברכת יוצר שמספרים איך שהמלאכים אומרים קדוש כו' ובטלים לאוא"ס ב"ה, כי ג"פ קדוש זהו ג"כ ע"ד ג' בחי' ויסע ויבא ויט, כי קדוש הוא קדש וא"ו, וגם ענין תדשא הארץ דשא ועשב הם המלאכים בחי' יוצר משרתים ואשר משרתיו ע' בזהר בראשית ד"ח ע"ב, וגם עשב הוא ר"ת עושה שלום במרומיו והיינו ע"י ת"ת קו האמצעי, וגם השלום הוא ע"י הדעת שע"י הדעת יוכל לסבול היפוכו ולא יהי' מנגדו כלל כו', כנודע ממ"ש מזה במ"א, והנה כ"ז נמשך ע"י משה רב"ה שהוא הממשיך והמשפיע בחי' הדעת מריש כ"ד עד סוכ"ד שיהי' עובר ונמשך בכל בחי' מחדר"מ, להיות כי משה הוא בחי' מ"ה ש"ן, שמ"ה הוא בחי' מ"ה דחכ' כח מ"ה של הארת מצחא דעתיק, והש"ן הוא בחי' ההמשכה בג' קוין כו'.

והנה בלעם ה' לער"ו כנגד משה בחי' יסוד אבא כו', וכמ"ש במא"א אות ב' סט"ו, בלעם קלי' מנגדת ליסו"א, והיינו כמארז"ל בסנהדרין פ' חלק דק"ה ע"א, ד"א בלעם שבלה עם, ופי' רש"י ז"ל שבלבל ישראל בעצתו שהשיאו לבלק כו', והיינו שענין הבלבול הוא כמו מבול שזהו ע"ד שבירת הכלים שרצה להרוס התיקון דקדושה ולהמשיך לבושי' דתהו ע"ד שנת' בביאור שני ע"פ יונתני בחגוני פ"ב, אך יש דוגמא זו גם אחר התיקון ע"ד קוב"ה בגלותא סליק לעילא כו', ואזי נמשך לבושי' דאלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, וז"ע בלעם שבלה עם כו', ל' בלבול כו'. וזהו שארז"ל במד"ר על ראיית בלק וז"ע בלעם תחשכנה עיניהם מראות שהראי' שלהם הוא היפך משה ואהרן כו', כי אהרן אותיות נראה, ומשה ממשיך הדעת להיות כאלו רואה ממש, והענין שבלק ובלעם שניהם היו חכמים גדולים אבל חכמים המה להרע ובלק ה' יותר חכם כמ"ש בשל"ה פ' בלק דשס"ג ב', וי"ל שזהו ע"ד שיש בחי' בבינה יותר

רנ

דשא ועשב הם המלאכים: ראה בארובה לעיל ד"ה. שה תמים. וש"נ.

השלום הוא ע"י הדעת . . . ממ"ש מזה במ"א: ראה מאמרי אדהיז ענינים ע' פו ואילך. אוה"ת נח (כרך ג) תרלב, ב. תרלז, ב. וככה תרל"ז פצ"ד ואילך (ע' כנא ואילך). סה"פ עזרי"ת ע' מז ואילך. ד"ה למרבה המשרה תשט"ז. וראה גם לעיל סה"פ כיום השני הקריב.

משה הוא בחי' מ"ה ש"ן: ראה גם תרי"א משפטים ע', סע"ב.

משה בחי' יסוד אבא: ראה לקריש ח"ו ע' 244 ואילך. וש"נ.

כמארז"ל . . . בלעם שבלה עם: בכ"ז ראה אוה"ת בלק שם ע' תתצט.

מבול שזהו ע"ד שבירת הכלים: ראה תרי"א נח י. א. ועוד.

בביאור שני ע"פ יונתני בחגוני: לקרי"ת שה"ש יט, ד ואילך.

והענין שבלק ובלעם . . . היו חכמים גדולים: בהנא להלן עד סוף המאמר ראה אוה"ת בלק שם ע' תתכב.

מבחכמה, ועמ"ש במ"א בענין ואלו נבונים בימי משה לא אשתכחו, וזהו וירא בלק שהרא"י שלו הי' להיפך ללוק דמן של ישראל כמש"נ לעיל, ולא רצה בבירור הניצוצות דתהו ע"י הרשפי אש של נש"י, וזהו שאמר במד"ר לפי שמראות עיניהם של רשעים מורידות אותם והיינו ע"י ראייתו בא ללוק דמן היפך הבירור, והי' לרעתו לבחי' הניצוץ שבו שעדיין מובלע הוא בין החוחים והקוצים כו'. גם בלק י"ל ע"ד מ"ש בישעי' כ"ד א' בוקק הארץ ובולקה, ובנחום ס"ב ב' י"א בוקה ומבוקה ומבולקה ופ"י רש"י בוקה ריקנית, ומבולקה מפורצת, ובת"י בויזא ומתכוזא ופתיח' תרעא, נמצא ומבולקה ל' פתיחה היינו ע"ד שנת' במ"א בענין פלשתים ליצנים היו ל' מבוי המפולש היפך קבעומ"ש, וזהו עיר פרוצה מאין חומה, כי אני חומה זו תורה, והנה בלק סבר לפי ששרשו מעולם התהו שלמעלה א"צ להיות מתיירא מישראל שהם בחי' תיקון, והגם שמיצ"מ ידע עכ"ז לא נתיירא כי הי' מואב מלוט זרע שם, משא"כ מצרים מכנען גקה"ט, אבל הוא מקי"נ חשב שמעצמו יתברר שלא ע"י התיקון, אך ע"י וירא בלק את אשר עשה ישראל לאמורי עי"ז ויגר מואב כי עמון ומואב טהרו בסיתון וכמארז"ל בנדה שסיחון ועוג בני שמחוואי, ועוד שהם מהענקים, לכן נתיירא, וי"ל ענין אשר עשה ישראל לאמורי זהו ענין אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי שז"ע הברורים שישראל מברר"י ע"י תורה ותפלה מבחי' הניצוצי' דתהו, וז"ע שכם אחד להיות מבחי' שכם בחי' כחפין ואחורי' שיהי' בחי' אחד ע"ד גוי אחד בארץ, ולכן הגם שהי' בן צפור, פ"י צפור הוא כענין צפור דרור ע"ד חנם בלא מצות שבכדי לקבל מבחי' התהו הוא חנם בלא מצות, וכמו"כ בלק הגם שהי' בן צפור מבחי' התהו ששם הוא דרור, משא"כ בקדושה צ"ל באתדכיותא דגרמי' כו' כמ"ש במ"א, ומ"מ ויגר מואב, ולכן שלח אחר בלעם

נא

ועמ"ש במ"א בענין ואלו נבונים . . . לא אשתכחו: ראה על מארז"ל זה בס' מאמרי אדה"י עה"ת חיב ע' תריו. מאמרי אדה"מץ במדבר חיב ע' תרכו. חיה ע' איתתמו. דברים חיד ע' אריג. אהיה לך (כרך ד) תרצ, סעיב. תצא ע' תתקכו. נ"ך ס"ע תשג"ד. יהל אור להצ"צ ע' סב. ביאה"י להצ"צ ע' שסה. סה"מ עטר"ת ע' תריג. תרפי"א ע' שלג. תרפי"ג ע' קכד. ועוד.
שנת' במ"א בענין פלשתים . . . ל' מבוי המפולש: ראה תר"א בשלח סא, סעי"ד. לקי"ת ואתחנן ה, א. תר"ח תולדות ב, ג ואל"ך. לקי"ש חט"י ע' 119. ועוד.
עיר פרוצה מאין חומה . . . מעולם התהו: ראה גם לעיל ד"ה צדקת פרונו שיעיר פרוצה היינו אריות דתהו. ע"י"ש.

אבל הוא מקי"נ ראה אהיה בלק שם ע' תתק: וע' מזה בהרמ"ז ר"פ בלק בפ"י בן צפור בינה דקי"נ כו'. אך ע"י וירא בלק . . . עי"ז ויגר מואב: באה"ת בלק שם ס"ע תתקכ נוסח: י"ל דהיינו שנדחה לג' קליפות הטמאות וזהו ענין נפרד.
בחרבי ובקשתי שרע הבירורים . . . ע"י תורה ותפלה . . . וז"ע שכם אחד: ראה הוספות לתר"א ויזי קג, א ואל"ך. ד"ה לא יצא האיש בסיף תרל"ב (נדפס בקוג' בפ"ע — ברוקלין תשט"ז) ושי"נ.
שהי' בחי' אחד ע"ד גוי אחד בארץ: ראה תר"א וישוב כו, ד. מקץ לה, א. ויקהל פז, סעי"ג. היום יום"כ י"ז אלול. ובכ"מ.
בקדושה צ"ל באתדכיותא דגרמי' כו' כמ"ש במ"א: ראה תר"א וישלח כו, א. לקי"ת נשא כ, א. ובכ"מ.

שג"כ כחו בפה ה' והיינו שכוונתו ה' שכמו שישאל עושים לאמורי היינו הבירור דאמורי הוא ע"י הדבור בפה דתורה ותפלה כמו"כ שלח אחר בלעם שכחו בפה, ובלעם שרצה ג"כ בזה שבלה עם כנ"ל הלך בוריות ואדרבה אמר עוד יותר מבלק כו' שאמר קבה כו', אך הנה כתי' ויהפוך ה' אלקיך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך ש' הוי' שבמאציל כמ"ש בלק"ת בד"ה ולא אבה, ושם נש"י קודם כמ"ש במ"א בענין בכורים בד"ה וה' כי תבוא בענין מחשבתן של ישראל שקדמה לכ"ד כו', ויגר מואב, הגם כי באמת לא נלחמו ישראל עמהם היינו משום דכתיב אל תצר את מואב כו' אבל הם נתייראו כו', שהרי מחשבתם ש"י קדמה לכל דבר, ובעבודה ד"ע למה קדמה שמע שענין הקדימה זהו כמו הקדמת נעשה לנשמע ע"ז מעוררי' עד שרשם הראשון שקדמה לכל דבר, לכן ויהפוך כו'.

בס"ד.

רנב

וידבר ה' אל משה לאמר, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני' בקנאו את קנאתי אשר בתוכם כו', וצ"ל מ"ש בספרים שפנחס ה' גלגול נדב ואביהו וע"י שקנא קנאת זמרי ע"ז תיקן נדב ואביהו. הנה שורש ענין חטא נדב ואביהו בקרבנות לפני ה' פ"י בזהר שהי' בבחי' רצוא לבד והיו בבחי' כלות הנפש ממש, ולכא' יפלא מפני מה נחשב לחטא ועון, הלא ענין מס"נ הוא גבוה יותר מכל התומ"צ, שבעבודה בחי' זו גבוה יותר וכנודע מענין למסור נפשו באחד, שבעבודה זו נעלה יותר מכל בחי' העבודה ברמ"ח מ"ע, וגם איתא במ"מ שהמגיד הבטיח להבי' שיביאו על קדוה"ש, ונמצא

בלק"ת בד"ה ולא אבה: לת, ג. לט, סע"ג.

במ"ש במ"א בענין בכורים בד"ה ויגר: כי תבוא: סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמי"ט) ע' רכו ואילך.

וידבר . . . פנחס: המאמר [מלבד התחלה וסיום] הוא חלק מדיה וידבר גו' אנכי בסה"מ תרכ"ז ע' רפ"א עם שינויים והוספות [וראה להלן בהערה: "ולכן נא בקי"ש ושי"ג]. ונמצא בתוס' הגהות בד"ה זה בשה"מ תרנ"ב ע' סט ואילך. ובארוכה: ד"ה מצה זו בסה"מ תרס"ד ע' קפ ואילך [ובסה"מ תר"ס (הוצאת תנשי"א) ע' שפא ואילך]. וד"ה בשעה שהקדימו וד"ה והחיות רצוא ושוב – דשנת תרצ"א. להתחלת וסיום המאמר ראה אה"ת אחרי ע' תקמט ואילך. וראה גם המשך תעריכ ח"ב ע' א"סח. וכסאו יצאל . . . הלא ענין מס"נ: בכ"ז ראה אה"ת אחרי שם ע' תקמט. וכנודע מענין למסור נפשו באחד: ראה תר"א וישב כט, ב. לקרית פ' ראה כה, א. אה"ת תרומה ע' איששו. בחר (כר ב) ע' תריב. שם (כר ד) ע' איקמא. ושי"ג. שהמגיד הבטיח להבי' שיביאו על קדוה"ש: ראה גם מאמרי אה"ת תקס"ב ע' יג. מארז"ל ע' קט.

כי בחי' זו יקר מכל התורה שלמד הב"י בכל שנותיו וא"כ מהו החטא ועון של נדב ואביהו, ואם הרצוא במס"נ נחשב לחטא ועון גבי נדב ואביהו איך תיקן פנחס ג"כ במס"נ גופא. וגם צ"ל הלא ארז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ, ונת' בדרושים הקודמים שענין הקדמת שמע בחי' קבעומ"ש הוא בחי' רצוא ותשוקה ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה להיות ועמך לא חפצתי כו' שלא יחפוץ לא בגעה"ת ולא בג"ע העליון ולא עוה"ב כ"א בחי' אוא"ס ב"ה עצומ"ה, וזהו פי' ועמך לא חפצתי כל מה שעמך היינו אפילו בחי' כי עמך מקור חיים ג"כ לא חפצתי, ועי"ז מעוררי בחי' אוא"ס ב"ה בעל הרצון, ונמשך עי"ז להיות רצון דתומ"צ כמשנ"ת שם, וא"כ הי"ז ג"כ בחי' רצוא ותשוקה שאין למעלה הימנה, ומדוע בני אהרן בקרבנם בבחי' רצוא עד שכלתה נפשם ממש הנה נחשב להם לחטא ועון עד שפגסו תיקן החטא שלהם במה שקנא כו', שלכאו' זהו דומה לבחי' קבעומ"ש.

אך הענין הוא דהנה לשון רז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש בכדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ שאין הפי' שיקבל עומ"ש לבד וישאר כך בבחי' הרצוא, כ"א תחלה יקבל עומ"ש ואח"כ יקבל עומ"צ בחי' שוב, והיינו כי בכדי שיהי' העבודה בבחי' המצות עבודה תמה ושלמה שיעשה המצוה מחמת היותו דבוק לבחי' אוא"ס ב"ה בעל הרצון לכן הוא עושה פרטי רצונותיו לזה צ"ל תחלה קבעומ"ש בכלל שהוא הקבלה לכל מה שיצוה לעשות, נמצא שקבלה זו אינה על פרטי הציוויים כ"א הקב"ע מבעל הרצון שמקבל ע"ע שכל מה שיצוה אותו יעשה, והי"ז בחי' קבלת אדנותו ית' שהקבלה הלזה הוא מה שמקבל ע"ע קבלת עול מלכותו ית', ואז העשי' מפרטי התומ"צ שהם פרטי רצונותיו מקושרים לבחי' הקב"ע שקדם להם שעושה ציווי מפני שיקבל ע"ע מלכותו ית' ברצון, ואז העבודה שלימה כו', ולזה אמרו כדי שיקבל עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עומ"צ, אומרים תחלה היינו רק שקודם עומ"צ שהם פרטי הרצונות יקבל תחלה קבלת מלכותו ברצון ואז כל פרטי המצות מקושרים לבחי' אוא"ס בעל הרצון כו', אבל לישאר בבחי' הרצוא לבד אין זה עבודה שלימה כלל, וזהו כענין ב"ע הציץ ומת, שאין זה עבודה שלימה, כ"א כענין ר' עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום זהו עבודה שלימה כו', ומשארז"ל בענין ראב"ד שיצא נשמתו בבכי' זהו מדרגת הבע"ת, ונת' שם שניתנו להם לבושי' מאנשים אחרים שעשו מצות הרבה ולבסוף סרחו, שנותנים הלבושים ממעשה המצות שלהם לבע"ת, אבל עבודת הצדיקים הוא להיות ברצו"ש דוקא, וכמ"ש והחיות רצו"ש, שמתחלה הם בבחי' רצוא ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה, ואח"כ הם

רנג

הקצרים ע' שסה. מאמרי אדהאמיצ שמות ח"ב ע' רסד. אורח תולדות (כרך ד) תתכ, א. שמיני (כרך ב) ע' תצ. דרושים ליהיב"ע ב' קלח. לקו"ש ח"א ע' 176. וש"נ.

ונת' בדרושים הקודמים: לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. ד"ה ראשית עריסותכם. ד"ה יוקח קרת.

אך הננין הוא: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו.

בבחי' השוב, וכן הוא פי' והחיות רצו"ש שמפרש' על החיות האלקי שמחי' ומהוה עולמות הוא בבחי' רצו"ש, רק שמלמעלמ"ט הוא בבחי' מטולמ"ט, אבל רצוא בלא שוב אין זה עבודה שלימה, ולכן נא' בק"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וארז"ל בד"ת הכתוב מדבר שא"א לומר שקאי על ק"ש שמיי"י בה דא"כ למה נא' בשבתך בביתך ובלכתך בדרך שזוהו תמיד והרי ק"ש אינה אלא פעמים ביום שחרית וערבית, אלא עכצ"ל שקאי על ד"ת, וא"כ צ"ל למה נאמר ל' והיו הדברים האלה שפי' הפשוט הוא שקאי על ק"ש, אלא שק"ש וד"ת אחד הן.

ולהבין זה ילה"ק מ"ש בפסוק ראשון דק"ש ה' אלקינו ה' שהרבה מפרשים הקשו למה כתיב ג' שמות ה' אלקינו ה', דהל"ל ה' אלקינו אחד, ות"י הרוקח (ע' בכד הקמח את יו"ד יחוד) שג' שמות אלו מורים על מ"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, אני ראשון היינו קודם שנבה"ע שהי' לבדו הוא וכמארז"ל בפדר"א עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד, ואני אחרון הוא כמו שיהי' לע"ל דכתיב ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (בישע"י ס"ב), והר"ע גילוי א"ס ב"ה שיהי' לע"ל היינו לאחר נו"ן אלפים יובלות שיהי' העולמות בטלים שלא בערך מכמו שהן עתה וידעו הכל וישיגו וירגישו שלא יש שום מציאות לבדו ית', וזהו ונשגב ה' לבדו ביום ההוא שביום הידעו ויראו הכל שרק ה' ית' הוא בבחי' נשגב כו', ומבלעדי היינו באמצעייתא שגם עתה שהעולם נראה ליש ודבר נפרד מ"מ הנה העלם והסתר זה הוא רק לעינינו עיני בשר, שלפנינו הוא העלם והסתר, אבל לגבי' ית' אין העולם מסתיר כלל ולכן גם מבלעדי אין אלקים, שגם באמצעייתא אין אלקי' שאין שום דבר מגין ומסתיר, שז"ע בחי' שם אלקים כנודע ממ"ש ע"פ שמש ומגן ה' אלקים ששם אלקים הוא בחי' מגן ומסתיר על שם הוי", ולכן אמר שגם מבלעדי דהיינו כעת שהעולם במקומו עומד זהו רק לפנינו אבל לגבי' אלקותו ית' אין אלקים כו',

רנד

פי' והחיות רצו"ש שמפרש' על החיות האלקי: ראה אהית תרומה ס"ע אשנו: כתי' והחיות רצו"ש וש כוה ב' פי' ושניהם אמת. עיי"ש בארוכה. וראה גם לעיל ד"ה בשעה שהקדמו, ושי"נ. שמלמעלמ"ט הוא בבחי' מטולמ"ט: ראה גם תוי"א בראשית ב. ב. ובכ"מ. ולכן נא' בק"ש והיו הדברים: כהבא להלן [עד פיסקא: והנה ע"י התורה] ראה ד"ה וידבר גו' אנכי שבסוה"מ תרכ"ז שם ע' רפ"א. [וכאן הוא לשון המאמר שם עם שינויים והוספות]. ובארוכה סוה"מ עטר"ת ע' תנב ואילך. תרפ"ח ע' קלג ואילך. ולהבין זה ילה"ק מ"ש בפסוק ראשון דק"ש: כהבא להלן ראה [נוסף להנסמן בעהרה הקודמת] לקו"ת אחרי כו, א. אהית יתרו ס"ע תתצג"ד. המשך תרס"ו ע' תל"א. ות"י הרוקח... נכד הקמח: והבא גם באה"ת יתרו וסוה"מ תרכ"ז ותרס"ו שם. א"י ואשנן... ומבלעדי היינו באמצעייתא: ראה בכ"ז לקו"ת משות פא, א. אהית דברים ס"ע שעג. נ"ד ס"ע רמב ואילך. שם (כרך ב) ע' תתו. כנודע חמ"ש ע"פ שמש ומגן ה' אלקים: ראה שעה"ה"א רפ"ג (עז, ב). ובליקוט פירושים ומ"מ" לשם. יעוד.

וזה"ע ג' שמות שבק"ש שהו"י הא' הוא בחי' אני ראשון והו"י השני הוא בחי' אני אחרון וש' אלקינו הוא בחי' באמצעיתא שגם מבלעדי היינו באמצעיתא אין אלקים כו'.

וְנֹא' אַלְקִינוּ וְלֹא אַלְקִים לְפִי שְׁעִיקַר הַמִּכּוּון מְבֹרָה"ע הוא בשביל ישראל וכמארז"ל ע"פ בראשית ברא בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל נש"י שנק' ראשית וכתוב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, וכתוב אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי שכל עיקר המכוון מעשיית הארץ הוא בשביל האדם שבראתי עלי', ואדם אתם וארז"ל אתם קרוין אדם כו', ובראתי בגימ' תר"ג היינו בחי' קיום התר"ג מצות שנצטוינו שזהו כל עיקר מכוון מברה"ע כו', וכמארז"ל במד"ר פ' ויקהל אלה תולדות השמים והארץ אלה בזכות מי נבראו ובזכות מי הם עומדין בזכות ואלה שמות בנ"י, ואלה בזכות מי הם עומדי' בזכות אלה החוקים והמשפטים כו', ולכן נא' אלקינו אלקי' שלנו שבאמצעיתא המכוון הוא בשביל נש"י כו'. ומסיים בתיבת אחד היינו שכל הג' בחי' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי היינו באמצעיתא שע"ז רומזים הג' שמות ה' אלקינו ה' הם אחד ממש, כי באמת אני הו"י לא שניתי כלל וכמו שא"א אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע כי אני ה' לא שניתי כלל בין קודם הבריאה לאחר הבריאה וכל הג' בחי' הנ"ל שוין לפניו, והיינו לפי ששכממ"ז פ' שלעולם ועד כל מה שנשתלשל ונתהווה הוא רק מבחי' שם כבוד מלכותו ית', הוא בחי' מלכותך שהיא מלכות כל עולמים פ"י כל הוא עולה למספר נר"ן והיינו בחי' נר"ן אלפים יובלות הכל הוא מבחי' מלכותך לבד, בחי' זיו והארה בעלמא, וכנודע מענין מלך שמו נק' עליהם שענין השם הוא רק הארה בעלמא ולא עצמיות כו' ולכן לא שניתי כלל.

וְכֹאשֶׁר יִתְּבוֹנוּ בֹזֵה הַיֵּטֵב בְּעוֹמֵק הַדַּעַת וְהַתְּבוֹנָנוֹת אֵי לֹזֵאת לֹא יִחְפוֹץ בשום דבר כ"א להיות ואהבת את ה' אלקיך, פ"י אהבה הוא מל' אבה שפירושו רצון היינו שלא יהי' לו רק רצון פשוט לאווא"ס ב"ה, כי מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, שמים וארץ הם בחי' ג"ע התחתון וג"ע העליון, שמים הוא בחי' געה"ע וארץ הוא בחי' געה"ת, וכשיתבונן בכל הנ"ל לא יחפוץ לא בגעה"ת ולא בגעה"ע ולא בעוה"ב שכ"ז נכלל בכלל פ"י עמך כי עמך היינו מה דכתיב כי עמך מקו"ח היינו בחי' מקור החיים מקור התענוגים הוא עמך בטל וטפל לך ולכן לא יחפוץ בזה כ"א לדבקה בו ית' עצומ"ה כו' שירצה וישתוקק ליכלל וליבטל באווא"ס ב"ה העצמי, ולא במה שבטל וטפל אליו וזהו

רנה

וְנֹא' אַלְקִינוּ וְלֹא אַלְקִים: ראה לקו"ת נצבים נג, סעי"ב, ובהנסמן כהמ"מ לשם.
מלך שמו נק' עליהם... רק הארה בעלמא: ראה בארוכה לעיל ד"ה מצה זו. וש"נ.
אהבה הוא מל' אבה שפירושו רצון: ראה תר"א מקץ לב, ג. לקו"ת נשא כו, ב. מסעי פת, ד. ובכ"מ.

ועמך לא חפצתי, ופי' חפצתי כי יש חפץ ורצון, חפץ הוא בחי' פנימיות הרצון, אבל רצון הוא חיצוניות וכמארז"ל כופין אותו עד שיאמר רוצה אני בשם הרצון הנעשה ע"י ע"י כפי' יקרא ג"כ בשם רצון, וכמ"כ הגם שבבחי' חיצוניות הרצון יכול להיות שיהי' לו בחי' רצון לג"ע ועוה"ב, מ"מ הוא רק בבחי' חיצוניות לבד, אבל בבחי' פנימיות הרצון הוא הנק' חפץ לא יחפוץ בזה כלל כ"א ליכלל וליבטל לאו"א"ס ב"ה העצמי ולדבקה בו ית' כו' וזהו ועמך לא חפצתי.

אך איך הוא הדרך והכלי אשר ישכון בה או"א"ס ב"ה העצמי בכדי שתתישב אצלו צמאון נפשו זהו ע"י והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך שארז"ל בד"ת הכתוב מדבר כי אורייתא מחכ' נפקת והשראת או"א"ס הוא בחכ' וכמ"ש וה' בחכמה, והוי' קאי על או"א"ס ב"ה עצומ"ה, שהרי בהאבות כתיב וארא כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, ופי' רש"י ז"ל לא ניכרתי במדת אמיתות שלי ששם הוי' נק' שם האמת וכמ"ש ואמת הוי' לעולם והוא בחי' שמו הגדול שעד שלא נבנה ה' הוא ושמו בלבד, והטעם על מה שהשראת א"ס הוא בחכ' דוקא לפי שחכ' הוא בחי' אחד האמת כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה בשם המגיד נ"ע, שהחכ' היא בחי' ביטול אמיתי, ואין או"א"ס ב"ה שורה אלא במי שבטל אליו ית', ולכן יש חילוקי מדריגות בגילוי או"א"ס ב"ה אפי' באצ"י גופא שבבחי' מאיר או"א"ס בקירוב מקום ובבינה הוא בריחוק מקום, והיינו לפי שהבינה לגבי החכ' נחשב בחי' יש כנודע שח"ב הם שורש אין ויש, וכמ"ש להנחיל אוהבי יש, לכן אינו מאיר בבינה כמו בחכ', כמ"ש ביאור הענין בדרוש בפ"ע על הע"ח שבבכר ובחכ' מאיר בקירוב ובבינה בריחוק כו', ובמדות להיותם בבחי' מקור היש יותר מבחי' בינה אם הבנים, להיותם מקור לעולמות כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שם אינו מאיר כ"א ע"י פרסא המפסיק, וז"ע מ"ש מבטן מי יצא הקרח, והר"ע הרקיע שע"ג חיוון עילאין בחי' רקיע כעין הקרח כו', דכמו שבחיות המרכבה כתיב ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא, כמ"כ בבחי' חיוון עילאין דאצ"י הוא בחי' האבות הן הן המרכבה. והיינו מטעם הנ"ל דאין או"א"ס ב"ה שורה אלא במי שבטל דוקא, ולפי ערך הביטול כן הוא ערך ההשראה, וכמ"ש מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח, וכת"י (מלכים א' י"ט ס"פ י"א י"ב) ואחר הרוח רעש לא ברעש ה' כו' קול דממה דקה, ואמרו בזהר תמן קאתי

רנו

חפץ ורצון . . . פנימיות הרצון . . . חיצוניות: ראה לקרית שה"ש כת, רע"ד. ושי"י.
לא ניכרתי במדת אמיתות . . . הוי' נק' שם האמת: ראה גם אוה"ת וארא ע' קצד. סה"מ תרל"ד ע' קה.
ובכ"מ.

והוא בחי' שמו הגדול: ראה בארוכה אוה"ת שמות ע' קג ואילך.
כנודע שח"ב הם שורש אין ויש: ראה לקרית פקודי י, ב. אמור לג, ד. נשא כב, א. ובכ"מ.
נמ"ש ביאור הענין בדרוש בפ"ע על הע"ח: ראה כאמרי אדה"י ענינים ע' לג ואילך. אמ"כ שער הקיש פליה. אוה"ת סידור ע' שנו ואילך. אוה"ת ענינים ע' קעט ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שכו ואילך. לקמן ד"ה להבין כו' מקיפים דבינה. סה"מ תרפ"ז: ע' רפב ואילך. עזרי"ת ע' קפח ואילך. ד"ה קרוב ה' תשחי. וד"ה והי' מדי חודש (ירש"פ חוקת) תשכ"ז.

מלכא, והיינו לפי שהשראת אוא"ס הוא במקום הביטול דוקא ולכן עיקר השראת אוא"ס הוא בחכ' כו' בחי' אחד האמת, ואורייתא מחכ' נפקת לכן ה"ה הכלי לגילוי אוא"ס ולכן נק' התורה אמת כמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת וארז"ל אין אמת אלא תורה, והיינו כי אמת הוא אות ראשון מא"ב ואות אחרון והמ"ם הוא אמצע הא"ב, מבלעדי אין אלקים, והיינו כמשנ"ת לעיל ענין ג' שמות ה' אלקינו ה' שזהו בחי' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי, אי לזאת צ"ל ואהבת את הוי', ואיך הוא הדרך אשר ישכון בה אור ה' וקדושתו זהו והיו הדברים האלה בחי' תורה שנק' אמת ע"ש שהיא הכלי לגילוי האור מבחי' אוא"ס שאני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי, וזהו שעל התורה נאמר עוטה אור כשלמה, להיותה בחי' שלמה ולבוש לבחי' אוא"ס העצמי שאני ראשון כו'.

והנה ע"י התורה נמשך האור בכל האצי, דהנה כתיב זאת התורה אדם שהוא בחי' אדם שעל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, שז"ע רמ"ח פקודיו רמ"ח אבריו דמלכא, פ"י כמו שהאברים הם כלים ומשכן להשראת והמשכת הנפש היינו בחי' המשכת החיות הנמשך מהנפש להחיותם שמתפשט ומתחלק לכל אבר לפי מזגו ותכונתו, כך המצות הם בחי' כלים ומשכן להשראת אוא"ס ב"ה הסוכ"ע השורה ומתלבש ממש בתוכו בבחי' התחלקות ההמשכה כל מצוה ומצוה לפי מדרגתה, וכל ההמשכות הם מבחי' אוא"ס ב"ה הסוכ"ע דלאו מכל אינון מדות איהו כלל ונק' רבון עלמין למעלה מבחי' עלמין להתלבש בבחי' עלמין להיות אנת הוא חכים כו' ולא בחכ' ידיעא, וע"י התורה נמשך ומתלבש אוא"ס ב"ה בחכ' דאצי, והמצות כללותן הוא בחי' צדקה וחסד נמשך ומתלבש אוא"ס ב"ה בחסד כנודע מענין עולם חסד יבנה שהחסד צריכ' לבנותו וכמ"ש בלק"ת בשדה"ש בד"ה לסוסתי שכדי להיות התלבשות אוא"ס ב"ה במדות לך ה' הגדולה והגבורה כו' באתעדל"ת תליא מלתא ע"י אשר קדשנו במצותיו כו', וכי"ז הוא ענין רצונ' שזהו בחי' עבודה שלימה. וז"ע למה קדמה שמע בחי' קבועמ"ש בכלל הוא ההמשכה מבעה"ר צ"ח ואח"כ עומ"צ שגם פרטי הרצונות יהי' נמשך איך שהם קשורים ודבוקים לבעל הרצון כו', ולזה נא' בפ' ראשונה בכלל והיו הדברים האלה וארז"ל בד"ת הכתוב

וכן נק' התורה אמת: ראה תניא ספליז (מט, ב). סה"מ תרל"ד ס"ע רכג ואילך. המשך תעריב ח"ב ע' תשמא ואילך. ד"ה קרוב הוי' תשחי. וד"ה וידבר גוי' לאמר (דחיה"ש) תשלי. ד"ה ונחה עליו תשליא. רמ"ח פקודיו רמ"ח אבריו. . . שהאברים הם כלים: ראה תניא פכ"ג (כת, א"ב). הוספות לתניא ויקהל קיד, ב (וש"ג). ובארוכה בד"ה. להבין מ"ש בלק"א פכ"ג. שהובא לעיל בד"ה החדוש הזה. אוא"ס ב"ה הסוכ"ע. . . ונק' רבון עלמין: ראה סה"מ תרס"ח ע' ספז: ופי' רבון עלמין קאי על עצמות אים בחי' אמיתית עצמותו ית'. עיי"ש בארוכה. והמצות כללותן הוא בחי' צדקה: ראה תניא פליז (מט, ב). תניא מקץ לת, ג. מב, ג. לקרית דברים א, ד. שה"ש מד, ג. סה"מ מלוקט ח"א ע' רח. ושי"ג. בלק"ת בשוה"ש בד"ה לסוסתי: יא, ד. וראה גם לקרית האינון עו, ב. לעיל ד"ה אם כסף תלוה.

מדבר שהו"ע ההמשכה בכלל, ומ"מ זהו בכלל הרצוא והיינו כי אם רץ לבך מחמת התבוננות הנ"ל לזה נא' והיו הדברים האלה פ"י שאין זה כ"א מראה מקום ששם תמצאנו, ואח"כ בפ' שני' מפרט בפרטיות שההמשכה הוא ע"י בחי' המצות כו'.

אמנם חטא דבני אהרן שהיו בבחי' הרצוא לבד בלא שוב, וגם בענין הרצוא עצמו הי' שלא כדרך הרצוא שלפני השוב שהרי הי' אצלם רק מסה"נ ולא הגוף שהגוף נשאר שלם, ורק מחמת עריבות מתיקות ידידות כלתה נפשם ויצאה מגופם, שזהו כדמיון הסתלקות האורות מהכלים ע"ד עולם התהו כו', ואינו דומה למס"נ שע"י מסירת הגוף מסתלק נפשם, ולכן אינו דומה כלל למה שהבטיח המגיד להב"י שיביאנו לאתוקדא עק"ש ית' זה"ע מסירת הגוף וממילא מסתלק הנפש, וגם אינו דומה לענין קבלת עומ"ש שהוא ג"כ לכל מה שיצוהו וכענין ציווי העקידה לאברהם שהי' ענין מסירת הגוף כו'. וגם עיקר מכוון הרצוא הוא השוב שאח"כ, רק שמעלת הרצוא הוא להיותו מגיע לבחי' או"ס בעל הרצון ממילא קיום המצות שאח"כ הוא פרטי הרצונות הוא כמו שהם נמשכ"י ודבוקי' לבעה"ר, וז"ע והיו הדברים כו' אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי כו'. והנה פנחס תיקן החטא שלהם שהרי פנחס מסר גופו ששבט שמעון רצו להורגו, ופרחה נשמתו ונתלבש בו נשמת נדב ואביהו והוא עמד במסירת גופו ועשה קנאת ה' צבאות והי' רצוא שלם כו' לכן עי"ז נמשך אח"כ בחי' השוב שא"ל הנני נותן לו את בריתי שלום שהוא בחי' ההמשכה שיומשך שלום והתחברות מצד בחי' הגילוי אלקות שנמשך ע"י בחי' הרצוא שלו, וגם כיפר על העם ג"כ, שזהו ג"כ ענין שוב שישוב ה' להשרות ולגלות שכינתו בישראל כמו קודם החטא והי' כענין השוב כו'.

אמנם חטא דבני אהרן: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אה"ת אחרי (כרך ב) ע' תקנא. וראה בכ"ז לק"ש ח"ג ע' 987 ואילך. ח"ז ע' 125 ואילך. ובהנשמן בהע' שלאח"י.
מחמת עריבות מתיקות ידידות: ראה אה"ת ר"פ אחרי – הובא במאמרי אדה"י אתהלך לאוניא ס"ע לג. מארזיל ע' תסה. דרך חיים שער התפלה מ, ב. מאמרי אדה"אמצ' שמות ח"א ע' רסב (ושי"נ). אה"ת אחרי ע' תקלת. סה"מ תרמ"ד ע' רנו. המשך תערי"ב ח"ב ע' תתקסו. ד"ה אחרי מות גו' תשכ"ב. לק"ש ח"ב שיתחא לפי אחרי תשנ"ז.

הסתלקות האורות מהכלים ע"ד עולם התהו: ראה בארוכה אה"ת אחרי שם ע' תקמט"ז.
למס"נ שע"י מסירת הגוף: בכ"ז ראה שערי אורה ת, סע"א ואילך. פא, סע"א"ב. ז, ב. ובארוכה סה"מ תרס"ד ע' קצא ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב ס"ע ע"א"ב. וראה גם מאמרי אדה"י תקס"ב ע' יג. שם מארזיל ע' קט. שם הקצרים ע' שפה. מאמרי אדה"אמצ' שמות ח"א רסא ואילך (ושי"נ). שערי תשובה ח"א מו, ב ואילך. אה"ת דרושים ליהוב"פ ע' ב' קלת. המשך תערי"ב ח"א ע' קטו. לק"ש חכ"ה ע' 1356.
עיקר מכוון הרצוא הוא השוב: ראה לק"ש ח"ג שם ע' 988 ואילך. ובהנשמן בהערות שלפנ"ו.

ומקנה רב ה' לבני ראובן ולבני גד עצום מאד, ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה כו' יותן את הארץ הזאת לעבדך לאחוזו, והשיב להם משה ע"ז דברי תוכחה, ולבסוף אמר להם אם תחלצו לפני ה' כו' ונכבשה הארץ לפני הוי', והיתה הארץ הזאת לכם לאחוזו. והענין הוא דהנה ארז"ל במד"ר פ' בראשית למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, והיינו שה"ע הרצוא בבחי' תשוקה נפלאה ליכלל וליבטל באו"ס ב"ה, וכענין הקדמת שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה שהר"ע הרצוא בכלל על כל מה שיצוה, כן הר"ע הארץ שרצתה לעשות רצון קונה הוא בחי' הרצוא לעשות רצון קונה מחמת היותה דבוקה לאו"ס ב"ה בעל הרצון כו', ולכן אמר להם אם תחלצו לפני ה' למלחמה עם המנגד, ובעבודה הוא אם תכניעו ותכבשו נה"ב עד שתוכלו לבוא לבחי' רצוא ותשוקה לצאת מהכלים המבבילים עד שתכבש הארץ היינו בחי' הרצוא ותבואו למדרגת לפני הוי', היינו כמ"ש באברהם התהלך לפני בחי' לפני הוי' ע"י בחי' רצו"ש דהלוק ונסוע הנגבה, כמ"כ תבואו ג"כ לבחי' הרצוא והתשוקה וכוסף ליכלל וליבטל באו"ס העצמי שלפני הוי', אז והיתה הארץ הזאת לכם לאחוזו שה"ע נחלה, וכמ"ש בפ' מסעי שני המטות וחצי המטה לקחו נחלתם, פ"י שענין הנחלה הוא כמו ענין הירושה, וכמו והתנחלתם אותם לבניכם, שתנחלו ותורישו את הארץ הזאת, פ"י שגם הארץ הזאת תורישו אותה כו'.

כי שורש ענין מה שבקשו בני ראובן ובני גד את עבר הירדן הוא כנודע ממ"ש רבינו אאזמור"ר ז"ל מענין ההפרש בין יוסף לכל השבטים, שהשבטים היו רועי צאן והיינו שבחרו להם עבודה שלא יבלבל אותם ויוכלו להיות מרכבה לאלקות גם בעת עסקם בעבודה ג"כ ולא יהיו בבחי' הפירוד מחמת עסקי עוה"ז, משא"כ יוסף שארז"ל ע"פ ויבא יוסף הביתה לעשות מלאכתו למבדק בכתבי דחושבנא שהי' טרוד בעסקי, וגם אח"כ כשהי' מלך

ומקנה רב: המאמר [מלבד ההתחלה וסיום] הוא חלק מדיה כי תצא שבלק"ת לג, ד עם שינויים והוספות. להתחלת וסיום המאמר – ראה גם ד"ה זה: אוה"ת מטות ע' א' שלט. תר"ן ע' שעו. תרס"ו ע' שח. ד"ה זה תשי"ב. תשכ"ט. [לקי"ש ח"ט ע' 10-18].

למה נק' שמה ארץ . . . שה"ע הרצוא: ראה גם תרי"א בראשית א, ג ואילך. אוה"ת בראשית (כרך ג) תפא, ב ואילך. "היום יום" ח"י אלול, ובכ"מ.

וכענין הקדמת שמע לוהא"ש: ראה בארובה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וד"ה ראשית עירסותיכם. ד"ה ויקח קרח. ד"ה וידבר גו' פנחס.

כנודע ממ"ש רבינו אאזמור"ר ז"ל . . . יוסף ככל השבטים: מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' קצב ואילך. הוספת לתרי"א ויחי קג, סע"א:ב. וראה גם תרי"א וישב כה, א. משפטים ע, ב. אוה"ת וישב (כרך ו) תתרפ"א, א. מקץ (ספ) תתשד, א ואילך. ויחי תכו, ב. ד"ה ולא זכר שר המשקים תרל"ג, עזרי"ת (סה"מ עזרי"ת ע' קג ואילך). תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' כג ואילך). ד"ה ומקנה רב תשי"ב.

רנט

במצרים ה' טרוד מאד כמ"ש ועל פיר ישק כל עמי שזהו טורח רב, אמנם להיות כי יוסף ה' בחי' צ"ע דאצי' באמת, לא ה' לו שום מניעה כלל לעבודתו שגם בעת שה' טרוד בעניני הנהגת המלוכה, או חשיבות החשבונות הנה גם בשעת מעשה ה' מרכבה לאלקות וה' בחי' צ"ע כנודע. אבל השבטים להיותם מבחי' מרכבתא תתאה דבי"ע לא ה' ביכולתם בעת איזה טרדא המטריד להיות באותו זמן עצמו בבחי' מרכבה, ולכן ומקנה רב ה' לבני ראובן ולבני גד להיותם מבחי' מרכבתא תתאה בחרו להם העסק ברועי צאן בכדי שלא יבלבל אותם מעבודה. וגם י"ל שלהיות כי שרשם ה' מבחי' מרכבתא תתאה י"ב בקר לכן היו למטה ג"כ רועי צאן ובהמה כו'.

אמנם הנה עבודת משה ה' להמשיך בחי' הדעת גם בבחי' זרע בהמה שז"ע מ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך כמ"ש מזה באורך בד"ה וירא בלק יעו"ש, לכן אמר להם אם תחלצו למלחמה בבחי' המנגד הוא הנה"כ המנוע ומעכב, ונכבשה הארץ שתדחקו ותבואו לבחי' הרצוא עד שתבואו לפני ה' כענין התהלך לפני בבחי' הפנימיות, אז והיתה הארץ הזאת לכם לאחוזת שתנחלו ותורישו בבחי' ירושה גם הארץ הזאת שבעבר הירדן, וכמארו"ל ברבות נשא פ"ו עשר קדושות הן א"י מקודשת מכל הארצות, ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן, והיינו כי הגם שעבר הירדן היא ג"כ בכלל א"י לענין שאר הארצות, מ"מ ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן, ומ"מ אתם כשתחלצו למלחמה ונכבשה הארץ בבחי' הרצוא עד שתבואו לפני ה', אז והיתה הארץ הזאת לכם לאחוזת שתירשו גם ארץ הזאת הגם כי אינה מקודשת כ"כ, והיינו כי ע"י כירור נה"כ בחי' זרע בהמה יבואו לבחי' הרצוא דלפני ה' הנה ע"ז נמשך יתרון האור עד שגם הארץ הזאת הגם שאינה מקודשת כ"כ תהי' לכם לאחוזת בבחי' ירושה ע"י העבודה בהעלאת נה"כ כו'.

וביאור הענין הנה הערים אלו הם ערי האמורי ממלכת סיוון ועוג, וכתוב אשר לקחתי מיד האמורי בחרב ובקשתי ות"א בצלותי ובבעותי כי שעת צלותא היא שעת קרבא, והיינו דכמו שבשעה שהי' בהמ"ק קיים היו מקריבין עולה ע"ג המזבח מן הבהמה כדי שתרד אש מן השמים ותאכל את העולה, להיות כי חיות הבהמה הוא בחי' יסוד האש כנודע שדצח"ם הם כנגד

יוסף ה' בחי' צ"ע דאצי' ראה תי"א וישב כח, א"ב. יוגש מד, ג. תרומה פ, ד. לקי"ת ראה כה, ד. כו, ד. ועוד.

בד"ה וירא בלק: תרכ"ט.

שעבר הירדן היא ג"כ בכלל א"י ראה בארוכה ע"ד השק"ט והמקורות: לקו"ש ח"ב ע' 695. ח"ג ע' 124 ובהע' 20 שם. חכ"ח ע' 214 ובהע' 54 שם וש"נ. ס' השיחות תשי"ז ח"ב ע' 546 הע' 68 ובשו"ת שם. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ד ע' תפח.
אשר לקחתי מיד האמורי: בהבא להלן [עד קרוב לסוף המאמר פוסקא: ובוה יבון שבני ראובן] ראה לקי"ת תצא שם לד, ג. ואילך. [ונכאן הוא לשון הלקי"ת שם בשינויים קלים עם הוספת].

ארמ"ע ובחי' אש הוא בחי' נפש החי ובחי' רוח הוא מדבר כמ"ש ויהי האדם לנפש חי' ות"א לרוח ממללא, וכשהי' יורד אש מן השמים הי' נכלל אש שלמטה באש שלמעלה, כי בחי' אש שלמעלה הוא ג"כ מבחי' בהמה וחיה, ושרשן הוא במרכבה העליונה פני אר"י פני שור, וז"ע אר"י דאכיל קרבנין. ומשחרב בהמ"ק תקנו אנשי כנה"ג את התפלה שיקריב כל אחד נפשו הבהמית להעלותה ולקשרה בשרשה שהיא ג"כ מיסוד האש ומקור חוצבה ויסודתה בהררי קדש מרכבה העליונה פני אר"י פני שור, אלא שלאחר ירידת והשתלשלות והתלבשות בבחי' השרים שמרי האופנים נמשך [אחר] תענוגי העוה"ז והכח המתאוו שהוא ג"כ בחי' חמימות האש וגם היצה"ר הוא אש זר דולק, וצריך להעלות נפש הבהמה לשרשה בחי' אש שלמעלה ולהתכלל בבחי' מרכבה העליונה היא בחי' אש אוכלה אש לכלות ולשרוף כח המתאוו והאש שלמטה בתענוגות בנ"א בעוה"ז שלא ילך בהם אלא בקרירות לצורך קיום הגוף שיכל לעבוד את הבורא, ולהפך דרכו מן ההיפך אל ההיפך להיות כח המתאוו ברשפי אש שלהבת לדבקה באלקי' חיים כמ"ש בלק"ת בדה"ב בפ' נסכים בפ' שלח.

רס

והנה בכ"י יצרו של אדם מתגבר עליו וצריך בכ"י להמשיך בחי' אש שלמעלה וז"ע התפלה שנתקנה בכ"י, כי הנה כתיב ימים יוצרו ולא אחד בהם פ"י שיש מספר וקצבה לשני חיי האדם ימי שנותינו בהם שבעים שנה כו' ולא ניתנו לנפשו האלקית שבקרבנו כי הנשמה אינה צריכה תיקון לעצמה הואיל והיא נצחית ואינה מתלבשת בזמן אלא מתאחדת במקור חוצבה באו"ס ב"ה כמ"ש עם המלך במלאכתו ישבו (דה"א ד' כ"ג), ועי' ברבות פ' בראשית פ"ח ובמדרש רות פ"ב, כי היא לא נלקחה מבחי' פני אר"י פני שור כנפש הבהמית שבאדם, אלא מבחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' ורוח האדם היא העולה למעלה מעלה, ורק רוח הבהמה יורדת למטה בארץ, משא"כ רוח האדם היא העולה למעלה מעלה וגבוה מעל גבוה כו', ועי' מענין והרוח תשוב בלק"ת בדה"ה האוינו, אלא מספר חיי האדם ניתן להתלבש בו נפשו הבהמית ושני קצובים לו במספר ששיערה חכמתו ית' שיוכל לשאת נפשו להעלות ממנה כ"כ ניצוצי' וכחות שנפלו שמה בשבה"כ, ובכ"י נתעלה ניצוץ וכת חדש כו'.

אמנם הנה בכדי שתדע אש שלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט ע"י אתעדל"ת והיינו ע"י ההתבוננות במקור חוצבה ושרשה במרכבה העליונה שממנה נלקח הכח המתאוו שבנפשו הבהמית, איך שהם בטלים בבחי' מרכבה

בבחי' השרים: לכאורה צ"ל בכלקיות תצא שם: בעי' שרים.

בלק"ת בדה"ב בפ' נסכים בפ' שלח: דף מ, ב.

בלק"ת בדה"ה האוינו: דף עא, ג ואילך.

וכסא לגבי דמות אדם שעל הכסא וזעים וחלים מחיל כסא ומתלהבים ומתלהטים בלהבת ושללהבת רשפי אש ליבטל ולהכלל באור א"ס השופע עליהם, וממילא יאיר אור האהבה גם על כח המתאווה שבנפשו הבהמית שנלקחה משם לעורר לכו להיות נעתק מענינים ותענוגים גשמי אשר נשקע בהם ולהיות נמשך אחר שרשו להבטל וליכלל באור ה'. ולכן תיקנו אנשי כנה"ג ברכות ק"ש שתיים לפניו ברכת יוצר אור ששם נאמר ונשנה באריכות סדר המלאכים ושרפים וחיות איך שהם בטלים לאורו ית', ויוצר משרתים ואשר משרתיו כו', יוצר משרתים שכמה אלפי' ורבו רבבות [ונבראים' בכל יום, ומחמת תוקף אהבתם כאש בוערת כלים ונשרפים וחוזרים ומתחדשים. ואשר משרתיו מששת ימי בראשית כמה אלפי' ורבו רבבות] בגדוד אחד ולגדודיו אין מספר כדכתיב יש מספר לגדודיו וכמארו"ל חגיגה י"ג ב' אף אלפי' ישמשוני' גדוד אחד ולגדודיו אין מספר, וכולם מעריצים ומקדישים כו' מחמת השגתם שיודעים ומשיגים שחיותם הנמשך להם וקיומם הוא מאתו ית' מבחי' שם והארה הוא בחי' שמו ית' לבד כמו עד"מ שמו של אדם שאינו עצם מעצמותו כלל אלא איזהו בחי' והארה והתפשטות ממנו שיוכל זולתו לקרוא לו בשמו, ונק' אור א"ס ב"ה כלומר הארה ממנו בלבד כאור זיוו המתפשט מן השמש וכמ"ש במ"א, ואומרים קדוש כלומר שהוא מובדל מהם ואינו מתלבש בהם בבחי' גילוי.

רסא

כי הנה כתיב מלכותך מל' כל עולמים שכל חיות שמתפשט מאור א"ס ב"ה להחיות כל הנבראים להיות ממכ"ע אינו כדרך הנשמה המחי' וממלא כל הגוף שהיא מתלבשת בתוכו ומתפעלת ממקרי הגוף, משא"כ בו ית' כתיב אני ה' לא שנית ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע, אלא שכל העולמות מקבלים חיותם ושפעם וקיומם מבחי' מלכותו בלבד שהוא בחי' התפשטות והארה ממנו לחוץ, ומבשרי אחזה אלק' שגם האדם התחתון הנה השכל ומדות הם עצמותו ומהותו ובחי' התנשאות שבו אינו אלא ממנו ולחוץ שאינו נוגע אל עצמותו אלא להתנשאות על זולתו והוא בחי' ומדרגה אחרונה שבו, כך הנה התפשטות מלכותו ית' אינה אלא זיו והארה ממנו ית' אל הנבראים ואין מלך בלא עם. וזהו בורא קדושים ישתבח שמך לעד מלכינו, פי'

ולכן תיקנו . . ברכות ק"ש שתיים לפניו . . סדר המלאכים ושרפים: בהבא להלן ראה גם ת"א וישב ל, ב. לקיט ויקרא כ, ב. אמור לה, ב. המשך תרס"ז ע' קלו ואילך.
[נבראים' . . רבבות:] בס' תרכ"ט ליתא ב' שורות אלו, ונוספי כאן מלקיט' תצא שם [וכנראה נשמטו מפני תיבות הדומות: רבוא רבבות] . . רבוא רבבות].
מבחי' שם והארה . . עד"מ שמו של אדם: ראה בארוכה לעיל ד"ה מצה זו. לקיט' שה"ש יד, ג. בלק סה, א.

ונק' אור . . הארה ממנו לבד . . וכמ"ש במ"א: ראה ת"א ויקהל פז, א ואילך. ועוד.
הנשמה . . ומתפעלת ממקרי הגוף משא"כ בו ית': ראה גם תניא פמ"ב (ס, ב).

שכל השבח וההליל מוחמת איזה השגה אינו אלא מבחי' שמך ששמו נק' על הנבראים, והוא בבחי' לעד מלכינו שאינו מלוּבש ומתגלה בהם אלא עומדים בריחוק מקום וכדכתיב כי הוא צוה ונבראו ויעמידם לעד לעולם, פי' צוה ונבראו כאלו הם עצמם נבראו ממילא ומאליו ע"י ציוויו שאין חיותו ית' המחי' ומהוה אותם מאין ליש מתפשט ומתלבש בתוכם בבחי' גילוי כמ"ש וברוח פיו כל צבאם שיהי' כח הפועל מתלבש ממש בנפעל אלא שהוא כח השופע אליהם בלבד, וזהו ג"כ ברוח פיו דהיינו עד"מ ההבל היוצא מן הפה ולחץ שגם שהוא יוצא מתוכו ופנימיותו נראה כאלו הוא דבר נפרד מתוכו להיות דבר בפ"ע ואינו מתלבש בהם אלא בחי' מלכנו להיות מלך שמו נק' עליהם ואותו אנו מבקשים שישתבח היינו להיות בבחי' זו שבח ותוס' בתוקף אור וגילוי, אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא קדוש ומובדל כו'.

והנה המלאכים מחמת גודל עוצם השגתם ששפעם וחיותם נמשך בבחי' שמו לבד שהוא קדוש ומובדל לכן הם בבחי' רצו"ש, רצוא בבחי' רשפי אש שלהבת מתלהטת להכלל באורו ית', ושוב הוא ביראה שמחמת היראה הם חוזרים ונרתעים לאחוריהם כענין שנא' וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו שיבורך וימשך למטה ג"כ בבחי' גילוי כמו שהוא למעלה, ומזה יתבונן המשכיל להיות ג"כ בבחי' רצוא ושוב, רצוא באהבה וחשיקה וחפיצה להיות נמשך אחר שרשו להתכלל באור ה' שהוא קדוש ומובדל כו', ושוב ביראה להיות מקבל גם למטה בחי' עול מלכותו כמ"ש שום תשים עליך מלך בבחי' קיום המצות בחי' מצות המלך וכמאמר אם רץ לבך שוב לאחד שיעשה מכן לשבתו ולהיות ה' אחד שורה למטה כמו למעלה. ועד"ז תקנו ג"כ פסוד"ז ששם נאמר הודו לה' קראו בשמו כו' הודו על ארץ ושמים כו' לך ה' הגדולה כו' וצבא השמים לך משתחווים, אלא שזהו בבחי' ומדריגת העולמות שלמטה בחי' דומם וצומח ושם יש ג"כ בחי' רצו"ש, וי"ל שמפני שהנשמה מלוּבשת בגוף לכן אינו די במה שמתבוננת במקור חוצבה לבד, כ"א בבחי' הביטול דרצו"ש שבבחי' דומם וצומח כו'. ויש פסוקים מדברים באהבתו ית' ויש שמדברים ביראתו ומשניהם נולדה מדת הרחמנות [שיש פסוקים מדברים בזה, כמו והוא רחום כו', אתה הוי' לא תכלא רחמך כו', ושלשה בחי' אלו הם בחי' אברהם יצחק ויעקב, ובחי' הרחמנות] זו היא מדתו של יעקב, וז"ש רז"ל תפלות אבות תקנום חגי"ת.

אם רץ לבך שוב לאחד: ראה הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בשה"מ תרנ"ט ע' ריא. אה"ת יתרו ע' התקע"ח. רע' התקמ"א.

ויש פסוקים מדברים באהבתו ית': בכ"ז ראה גם לק"ת אמור לה, ג.
[שיש פסוקים . . הרחמנות] בס' תרכ"ט ליתא ב' שורות אלו, ונוספו כאן מלק"ת תצא שם [וכנראה נשמטו מפני תיבות הדומות: הרחמנות . . הרחמנית].

וכאשר מתבונן בכ"ז בבחי' דעת והרגשה כאילו רואה שז"ע מ"ש ונתתי עשב בשדה לבהמתך שגם הנשמות דבי"ע הם הנק' ורע בהמה ששרשם מ"יב שבטים י"ב בקר דבריאה הנה ע"י משה רביא מהימנא הא' המיוחד בז' רועים מרע"ה ממשיך בחי' הדעת וההרגשה גם בנשמות אלו שיהי' ההתבוננות בהם כאילו רואה ממש וכאילו מכיר חיות נפשו, הגם כי לא ראה את הנפש מעולם מ"מ הוא יודע ומכיר נפשו שמח' אותו כמ"כ יהי' בחי' הרגשת והשגת אלקות אצלו בבחי' דעת והכרה, כי הדעת מחבר חכמה שהיא בחי' ראי' עם הבינה בחי' שמיעה כמשנ"ת באריכות בד"ה וירא בלק הניל, ועי"ז יבא ויגיע לבחי' מעלת ומדרגת ביטול גדול בק"ש להכלל בבחי' אדם בבחי' פנימיות בבחי' רצו"ש, שז"ע מה שקדמה שמע לוהא"ש, שמע בכלל היא בחי' הרצוא לבעה"צ, ואי' תמצאנו, לזה נא' והיו הדברים האלה הוא בחי' תורה שאורייתא מחכ' נפקת ובחכ' הוא השראת אוא"ס והוא וחכמתו אחד, ואח"כ כפי שני' דק"ש נא' בפרטיות ענין המצות כמ"ש והי' א"ש תשמעו בפרטיות אל מצותי כו', ובאמת יוכל להבין בטוב, ודעת לנבון נקל שגם כל מה שלמטה הוא בתכלית היחוד באלקות, והם הם אלקותו ית' שהעיקר הוא המח' ומבלעדי החיות אינם שום מציאות כלל והוא ית' חיותם וקיומם, וזהו שמע ישראל שמע ל' הבנה כי הוי' שהוא בחי' עצמותו ומהותו כבי' בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם, הוא אלקינו שהוא בחי' אחד, וד' רבתי שהוא בחי' דבר ה' חיות הכללי שכלל העולמות, כי בע"מ נברא העולם, והלא במאמר אחד יכול להבראות הוא בחי' מח' אחת, וכמ"ש בזהר שבמח' אחת ברא את העולם, והיינו שז"ע כלל ופרט שבתחלה הי' כלליות העולמות מבחי' מח' אחת ונפרטו אח"כ בבחי' הדבור כו', וא"כ מאחר שכל חיותם וקיומם הוא בחי' דבר ה' ומחשבתו כו' וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים ופי' הבעש"ט, וכ"ה במדת"ל, שדבר ה' המח' ומהוה עולמות הם עומדים תמיד להחיות ולהוות העולמות, ואם הי' מסתלק כרגע הי' אין ואפס מכל העולמות, ונמצא כי הם בחי' אלקותו ית', וממילא מובן שימאחר שכ"ז נמשך רק מהארה מאתו ית' ממילא צריכים להיות בבחי' כליון ותשוקה ליכלל וליבטל בעצמותו ומהותו ולא להיות בבחי' רצון כמה שנתהוה מהארה בעלמא כו'.

רסג

משה רביא מהימנא: ראה תי"א משפטים עה, ב. הוספת לתרי"א תשא קיא, סע"א ואלק. לקו"ת ואתחנן ד, א ואלק. סה"מ תריל ע' קח. ועוד.

יבחי' הוא השראת אוא"ס: ראה תניא פליה בהגה"ה (מד, סע"ב).

בעי"מ נברא העולם... במאמר אחד... שז"ע כלל ופרט: נת' באריכה בסה"מ תרכ"ז ע' רנו ואלק.

ועוד.

י' הבעש"ט וכ"ה במדת"ל (=במדרש תהלים): ראה שעויה"א פ"א (עו, ב). הובא גם בלקו"ת אחרי כה, ג. וראה גם סה"ש קי"ז היש"ת ע' 179. תשי"ג ע' 146, וע' 150. היום יום' כיו' תשרי. ליקוט פירושם לשעויה"א שם ע' נג. לעיל ד"ה וידבר גו' אנכי. לקמן סד"ה בונה ירושלים.

ובזה יובן מה שבני ראובן ובני גד בחרו להם עבר הירדן שהיו בעלי מקנה ובחרו בזה בכדי שיהיו פגוים שיוכלו להיות בבחי' מרכבה לאלקות כי הם היו מ"ב בקר דבריאה שא"א להם בעת טרדתם להיות מקושרים בבחי' מרכבה, ורק יוסף להיותו בחי' צדיק עליון ה' יכול להיות בבחי' מרכבה גם בהיותו טרוד בעניני העוה"ז, משא"כ השבטים לכן בחרו עבר הירדן כו', וכששמע משה זה והוא הוא המשפיע בחי' הדעת גם בנשמות דבריאה אמר להם אם יהי' אצליכם בחי' הרצוא והתשוקה לאלקות כאילו רואה בבחי' דעת והרגשה אזי טוב, והמופת לזה אם תחלצו לפני הוי' למלחמה כו' ונכבשה הארץ לפני ה', או הוא האות והמופת שפעל הדעת וההכרה בהם עד שהגיעו לבחי' הרצוא והתשוקה לפני ה' ע"ד התהלך לפני, או והיתה הארץ הזאת לכם לאחוזו להיות בבחי' בירור וירושה כו' וז"ע אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי בצלותי ובבקעותי בבחי' רצו"ש, ואדרבה ע"י העלאת נה"ב גדול ורב כחה להיותה מבחי' התהו שקדמה לתיקון כו'. וזהו ומקנה רב, מקנה הוא ק"ו מ"ה כמ"ש במא"א מ' סצ"ט, ובי"ג שם, והיינו שע"י העבודה בבחי' רצו"ש היו בבחי' קו ובית דירה ע"ד מ"ש כי יקרא קו צפור, לבחי' מ"ה הוא בחי' הביטול כו', עד שהיו יכולים לירש גם ערי האמורי שאינם מקודשים כי"כ כמו ארץ כנען כו'.

רסד

בס"ד, שי"פ דברים, ד"ט.

בכה תבכה בלילה, וארז"ל בסנהדרין דק"ד ע"ב שתי בכיות הללו למה, אמר רבה א"ר יוחנן א' על מקדש ראשון וא' על מקדש שני. וי"ל כי בית ראשון הוא בינה ז"ע יחוד י"ה, ובית שני מל' זהו יחוד ו"ה, כמ"ש בזו"א ד"ג ע"ב ובזו"ב ד"ט ע"ב, וע' בזו"א ויגש דר"י ע"א ע"פ רחל מבכה על בניה כי איננו אינם מבע"ל כו' כי איננו דבעלה לא אשתכח עמה, והיינו שנסתלק הוא'ו

יובן יובן מה שבני ראובן: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אוד"ת מטות ע' אישילט.

במא"א . . . ובי"ג שם = במאורי אור . . . ובאיור נתיב על המא"א שם. הובאו גם באוד"ת מטות שם.

בכה תבכה: כמה מעניני המאמר נמצאים בקיצור – באוד"ת נ"ך עה"פ (כרך ב ע' איג). חלקו השני של המאמר [פסיקא: ובאיור הענין כו'] הוא חלק מדיה ושגנתם לבניד באוד"ת ואותחנן ע' רמ"ז, בשינויים והוספות [וראה בהנסמן עוד לקמן לפסיקא: ובאיור הענין].

בית ראשון . . . יחוד י"ה ובית שני . . . יחוד ו"ה: ראה סה"ש תשמיט ח"ב ע' 614 45' ובשה"ג שם ושי"ג.

רחל מבכה על בניה כי איננו: ראה לקרי' נציבים מה, סע"א"ב.

מינה לעילא ולעילא, פ"י שסילק שכינתו וגילוי אלקותו מהתחתונים, ודומה לעיני בשר כאלו העולם דבר בפ"ע, והשמן לב העם הזה ואוניו הכבד ועיניו השע, פ"י שהראי' וההשגה באלקות שצ"ל כאלו רואה כמשנ"ת בד"ה וירא בלק ובד"ה ומקנה רב, עיניו השע שאינו נמשך הדעת להיות כאלו רואה כו', ואוניו הכבד פ"י שהשמיעה אינו כדבעי והיינו כי ע"י הדעת מחבר הראי' עם בחי' שמיעה שז"ע ונתתי עשב בשדך לבהמתך כמ"ש בדרושים הנ"ל, כ"א עינים להם ולא יראו אזנים להם ולא ישמעו שאין הראי' והשמיעה כדבעי כו', כי עינים להם ולא יראו אור ה' כי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ואפי' השפעת מצות ומעש"ט שהם מזון לנפש אינו עובר להם דרך גילוי לשלוח חיות ללב ומוח למען דעת ה' ולאהבה אותו ולעבדו בכל לבבכם בלב שלם ובנפש חפצה ותשוקה מורגשת בלב כרשפי אש שלהבת וצמאון כו', כ"א כענין פ"י (ישע"י ק"ט י"ג) ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה דהיינו בחי' עש"י גשמי' ובקריירות כו', וזהו עיקר ענין הגלות ברוחניות שכ"ז הוא מחמת הסתלקות הוא"ו מן הה"א. והנה ארו"ל ע"פ ולא אבא בעיר, נשבע ה' שלא יכנס בירושמ"ע עד שיכנס בירושמ"ט תחלה, פ"י בירושמ"ע היינו בינה, והיינו כי הגם דאר"ה הם תרדל"מ זהו על זיווג חיצוני דחוי"ב שזהו להחיות העולמות, אבל זיווג והמשכות הפנימיות עז"נ ולא אבוא בעיר, וז"ע כפל הבחי' על העדר הגילוי בבחי' ירושלים שלמטה וירושמ"ע.

וזה"ע ונהר יחרב ויבש, יחרב בבי"ר ויבש בב"ש, שהו"ע מניעת השפע בה' עילאה וה' תתאה ב' מקדשים, ועל מניעות אור ושפע זו נא' בכה תבכה בלילה, וכתוב ויקרא אד' ה' צבאות לבכי ולמספד כו'. והענין הוא דהנה זלעז"ז עשה האלקי' דכמו שיש בקדושה כל בחי' אלו כמור"כ בלעז"ז יש ג"כ קליפה המנגדת כנגד ה' תתאה, וקליפה המנגדת נגד ה' עילאה וכנודע מענין נגע היפך הענג, שהיא קלי' שכנגד הכתר, והיינו שהיא כנגד גילוי בחי' תענוג המתלבש בבניה, וע' מזה במ"א בד"ה יגלח אד' בתער השכירה, מענין קליפה שכנגד הכתר רק שמעמדה היא בעש' כמש"ש בשם הרמ"ז, וכתוב ולאום מלאום יאמץ, אמלאה החרבה (יחזקאל ק"ו ב') וארו"ל כשוה קם זה נופל וכשוה נופל זה קם, ולכן לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים, כי אמלאה החרבה כו', וזהו שכי' גזע בחרון אף כל קרן ישראל, ואמרז"ל אלו עשר קרנות

רסה

בד"ה וירא בלק ובד"ה ומקנה רב: תרכ"ט.

הדעת מחבר הראי' עם נח"י שמיעה: ראה גם תרי"א משפטים עה, א.

דאר"ה הם תרדל"מ... זיווג חיצוני דחוי"ב... זיווג והמשכות הפנימיות: ראה לק"ת נצבים מז, א. שה"ש כב, ג. מאמר אדה"ז תקס"ה ח"א ע' קלא"ב. הקצרים ע' תלא"ב. מאמר אדה"אמצ' בראשית ע' שנו ואילך. במדבר ח"ב ע' תתע ואילך. ובכ"מ.

וז"ע כפל הבחי' ראה גם אודות נ"ך (כרד א) ע' שעא.

במ"א בד"ה יגלח אד' בתער השכירה: אודות נ"ך (כרד ב) ע' תשפג. וראה בכ"ז לעיל ד"ה אר"י

פתילות ושמינים.

שנטלה מישראל וניתנו לאר"ה, פי' וענין עשר קרנות הנה הקרן הוא אין שהרי עד"מ הקרן זוית כל מה שנמשך בדופן מזרח הוא מזרח וכל מה שנמשך בדופן דרום הוא צד דרום, וא"כ הקרן עצמו הוא אינו כלום רק שהוא בחי' מחבר דרום עם מזרח כו' והוא עצמו אינו כלום, ועד"ו יובן הנמשל למעלה שבחי' קרן הוא בחי' אין והיינו בחי' הכתר שהוא עצמו הוא אינו כלום היינו בחי' אין, ורק הוא המחבר בחי' אוא"ס עם ע"ס, וכנודע שבחי' כתר הוא בחי' מחבר, ולכן יש ב' בחי' בכתר, כנגד ב' בחי' שבמוצע, שהמוצע צ"ל כלול מבחי' המקבל והמשפיע, וזהו בחי' ע"י וא"א, שא"א הוא שרש הנאצלים ובחי' ע"י הוא בחי' התחתונה שבמאציל.

והנה במ"ת כשהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו מלאכי השרת וקשרו להם שני כתרים א' כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, והיינו שזהו כנגד ב' בחי' שבכתר ע"י וא"א, וכמו"כ בכ"י ע"י בחי' העבודה בבחי' הקדמת שמע לוחא"ש ע"י נמשך ב' הכתרים הנ"ל, אך ע"י החטא והעון נחרב הבית וניטל הקרנות מהם, פי' שניטלו הכתרים שניתן להם ע"י בחי' נעשה ונשמע, וניתן ללעז"ז, כי אמלאה החריבה, ואין הפי' שח"ו ניתן להם בחי' זו גופא כ"א שנתחזק בחי' זו בלעז"ז, וכנ"ל בענין נגע היפך הענג, ונמשך תוס' יניקה לקליפות כו', ופי' וענין עשר קרנות היינו בחי' עשר כתרים מע"ס וכמ"ש בלק"ת בדי"ה ויקח קרח שהשתלשלות הכתרים הם בפ"ע הגם שנמשכי' דרך הקו מ"מ שרשם מעיגול שלפני הקו, ולכן ע"י הקדמת נעשה שהגיעו לבחי' אוא"ס בעל הרצון מקור כל המקיפים ע"י נמשך הכתרים בכל הע"ס, ובעבודה בכ"י זהו ע"י הקדמת שמע כו' כדי שיקבל עומ"ש תחלה שער"ז יגיע לבעהר"צ נמשך בחי' הכתרים בכל ע"ס, וכנפש הוא בכל עשר בחי' הנפש. וכשחטאו גלו וגדעו בחרי אף שעליהם כל קרן ישראל והשיב אחר ימינו כו' וממילא נמשך ונהר יחרב ויבש, שנחרב ב"ר וב"ש הם ב' ההי"ן דש' הוי' שלא נמשך מבחי' וא"ו לבחי' ה' אחרונה כנ"ל וממילא אינו נכנס בירושמ"ע ג"כ היא בחי' ה' עילאה, שאינו מאיר שפע הפנימיות דיו"ד של ש' הוי' היא בחי' שפע הפנימיות דחכ' בבחי' בינה וכנ"ל.

וזהו שארז"ל בפתיחתא דאיכה ויתר הקב"ה על ע"ז וג"ע ושפ"ד ולא ויתר על מאסה של תורה שנא' (ירמ' ט' י"א י"ב) על מה אבדה הארץ ויאמר

הקרן הוא אין שהרי עדים הקרן וזית: ראה אזהית נ"ך ע' קלו. ביאורו להצ"צ ח"א ע' תסה. וראה גם לעיל ד"ה אר"י יהא חלקי.

וכמ"ש בלק"ת בדי"ה ויקח קרח: גב, ג.

וזוהו שארז"ל . . . ויתר הקב"ה על ע"ז: בחבא להלן ראה מאמרי אדה"י תקס"ט ע' רי ואילך. אזהית פנחס ע' איקנט ואילך. וז' איקמ. איקמג ואילך. שם (כרך ה) ע' איתרעט. שם (כרך ו) ע' איתתקנט. סה"מ עטרית ע' דש ואילך. תרפי"א ע' קפו ואילך. תשי"ג ס"ע 117 ואילך. תשי"ח ע' 119. ועוד.

ולא ויתר על מאסה של תורה: בשולי הגליון נרשם בנוכחי: **ולא ויתר על ביטול תורה, ברכו בתורה, תפלה הקדמת שמע.**

ה' על עזבם את תורתי המאור שבה כו' ופי' במדר"א דענין מאסה ש"ת זהו כענין מארז"ל בנדרים פ"א דפ"א א' מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ד"ו נשאל לחכמים ולנביאים ולא פי' עד שפי' הקב"ה בעצמו דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורת, אריא"ר שאין מברכין בתורה תחלה, ופי' הרין בשם החסיד הר"י ז"ל שאין הפי' שלא עסקו בתורה דא"כ מפני מה לא הבינו ד"ו החכמים והנביאים אלא מפני כי עסקו בתורה אלא שלא הי' תורתן חשובה אצלם לברך עלי', ולכן לא הכירו החכמים בזה אלא הקב"ה דקמ' הכל גלוי לכן פי' בעצמו שנא' ויאמר ה' על עזבם את תורת, והענין נח' בכמה דרושי שענין ברכו בתורה היינו ע"י התפלה כו' כמ"ש מזה בד"ה עולת תמיד ובד"ה ושננתם דתרט"ב, שע"י התפלה למסור נפשו באחד ע"י ממשיכים המשכת אוא"ס בתורה כו', והיינו שהגילוי הוא בתורה, וז"ע המאור שבה ע"ד משנת בביאור ע"פ מארז"ל אלי' הוי שכיח במתיבתא דרבי, שיש כמה בחי' בתורה, והיינו שיש בחי' אור תורה וטל תורה, וז"ע המאור שבה, ובחי' טל תורה הו"ע בחי' מתנה שיש בתורה, אך אין נותנים מתנה כ"א למי שראוי דוקא והיינו שאם לא הי' משתכר אצלו לא הי' נותן לו, וכמא' א"ל דעביד נייחא לי' לא הוי נותן לו, והיינו שתחלה צ"ל באתעדלית אתעדל"ע ונת' שם שבחי' אור תורה יכול להגיע בבחי' אתעדלית, והיינו ע"י התפלה שז"ע ברכו בתורה פי' שנמשך המשכת אוא"ס בתורה, כי ע"י בחי' הרצוא בפ' ראשונה דק"ש לבעל הרצון שז"ע הקדמת שמע ע"י נמשך המשכת אוא"ס מבחי' בעל הרצון בתורה, וזהו מ"ש בפ' ראשונה והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וארז"ל בד"ת הכתוב מדבר והיינו כי אם רץ לבד לבחי' אוא"ס בעהר"צ אי' תמצאנו פי' אי' יכול להתגלות בחי' אוא"ס העצמי לזה נא' והיו הדברים האלה בד"ת הכתוב מדבר שבתורה היא בחי' גילוי אוא"ס ב"ה העצמי כי אורייתא מחכ' נפקת וחכ' הוא בחי' אחד האמת כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, וזהו אשר אנכי מצוך הוא בחי' אנכי מי שאנכי אוא"ס עצומ"ה, בחי' בעל הרצון, וז"ע המאור שבה בחי' אור תורה וטל תורה, אבל כשחטאו ולא ברכו בתורה פי' שלא יגעו א"ע בעבודה שכלב זו תפלה ע"י אבדה הארץ.

רסז

וביאור הענין יובן בהקדם מארז"ל בפ' הניזקין בענין טיטוס שגידר את הפרוכת ויצא דם כו', לכאורה יפלא מה שייך ענין הדם לכאן, אך

במדר"א: = במשנת דר' אלעזר [פי' על המדר].

בד"ה עולת תמיד: מאמרי אדה"י תקט"ט שם ע' ריא. אה"ת פנחס שם ע' אקל. וצ' אקמב.

ובד"ה ושננתם דתרט"ב: אה"ת ואתחנן ע' תביג.

משנת בביאור ע"פ מארז"ל אלי' הוי שכיח: סה"פ תרכ"ז ע' תכט ואילך.

והיו הדברים... אי' תמצאנו: ראה באריכה לעיל ד"ה וידבר גו' פנחס.

י"ל הרצוא, כי ארץ שרצתה לעשות בחי' רצוא כו'.

וביאור הענין יובן בהקדם מארז"ל: הבא להלן (עד קרוב לטוף המאמר פוסקא: וזהו ג"כ ענין שנדע) הוא

הנה הראה להם בזה מה שגרמו בעוונם, כי הנה עד"מ אברי האדם מלוכש בו האור והחיות בדם שהוא הנפש ואם יהי' בו נקב וחסרון יוצא ממנו דם לחוץ דהיינו הדם שהי' נעלם ומוגבל בכלי האבר עכשיו ע"י הנקב בהאבר יוצא הדם לחוץ, כך יובן עד"מ למעלה באלקים חיים הגם שאין לו גוף ולא דמות הגוף כו' שבחי' הכלים לאורות העליונים הרי נמשלים לאברי אדם וכמש"א חסד דרועא ימינא כו', וכן אמר גופין תקינת לון כו', ומצות מעשיות למטה עושין בחי' כלים למעלה כידוע, וכתיב לך הוי' הגדולה והגבורה וכו' שהן ז' מדות וכ"א כלולה מ"ס הרי ע', וזהו ע' נפש דיעקב ששרשם למעלה בבחי' ז' מדות דאצי', ע"כ ע"י המצות שעושין ממשיכים אוא"ס בכלים דקדושה והמדות הם האברים והכלים, והאור שהוא הכח והחיות המלוכש בתוך המדות והאברים נמשל לדם, וזהו"ע התורה שנק' ותורה אור, וכתיב זאת התורה אדם שהתו' נק' אדם היינו א' דם, וכמשנ"ל בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה, ועמ"ש מזה ג"כ סד"ה אלה פקודי המשכן ובשה"ש בד"ה לסוסי כרכי פרעה, דרוש הראשון. והנה הכלים שהם מלבד כלים שבהם דוקא נמשך האור, עוד זאת שהם שמירה שלא יומשך האור רק לסט' דקדושה בלבד כי בחי' הכלים מגביל את האור כמשל הכלי שמגביל בעצמו את המים שבתוכו וכו', ולא נמשך יניקה לחיצונים כלל רק מבחי' האחוריי' והפסולת בלבד ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה כי תשמע בקול בפי' לשמור את כל מצותי ע"ש פ"ג, אבל הנה ע"י החטא בל"ת או בכיטול מ"ע שעושין פגם וחסרון בגופא דמלכא דוקא שהן כאברים וכלים כמ"ש בזהר פ' יתרו דפ"ה ע"ב ע"פ האנשים הפושעים בי בישע"י סס"י ס"ו, וז"ל ובג"כ מאן דפשע בחד מפקודא אורייתא כמאן דפשע בגופא דמלכא כמ"ש ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי, בי ממש כו', וע' עוד מענין הפושעים בי בזהר פ' שמיני דמ"א סע"ב ובפ' בראשית ד"ג סע"א, ואזי נמשך דרך הפגם ההוא יניקה לחיצונים גם מבחי' פנימי' האור שמאיר בסט' דקדושה וכו', ומזה סיבת אריכות זמן חורבן בהמ"ק כידוע בענין תיקון חצות.

רסח

וזהו"ע המאמר דבבית שני שחטאו פגמו בבחי' כלים דקדושה ע"כ הראו להם מה שגרמו בעוונם, והו"ע מה שטיטוס גדר הפרוכת ויצא דם כו' כלומר שיצא בחי' פנימי' האור כו', ובאמת אין מהראוי להיות יציאות אור

פרק ואזי מדיה ושנתם לבנין באוה"ת ואתחנן ע' רמזי' בשנינויים קלים והוספות. וראה גם מאמרי אדה"י תקס"ז ע' שח ואילך, וע' שיד ואילך. אוה"ת ואתחנן שם ע' ערב"ד. רפוח. שבי"ד. שם (כרך ה) ע' ביד. ביד. ח. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' רצו ואילך.

בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו: במדבר יג. א.

סד"ה אלה פקודי המשכן ובשה"ש בד"ה לסוסות: לק"ת פקודי ג. ד. שה"ש יא. ד. וראה יהל אור

להצ"צ ע' שנה. סה"מ תרל"ד ע' קסו. ובכ"מ.

בלק"ת בד"ה כי תשמע בקול . . . פ"ג: פ' ראה כג. ג.

כידוע בענין תיקון חצות: ראה גם סידור כהערה לתיקון חצות" קנב, סע"א.

שפע פנימי לחיצונים רק לישראל בלבד וכמ"ש יאר ה' פניו אליך פ' פניו שהוא בחי' הפנימי דאלקות אינו מאיר רק אליך דוקא להיותם הם העושים בחי' כלים לאו"א' כמ"ש ועשיתם אתם כאלו עשאוני, פ' כאלו עשאוני בבחי' אברים וכלים שהם רמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אברים כנ"ל והן המגבילים האור שלא יומשך רק בקדושה, אך ע"י העוונות שפגמו בהכלים גרמו שיצא היניקה גם מבחי' פנימי האור לחיצוני, והיינו משום דקמ' כחשיכה כאורה ויכולים גם החיצוני לקבל כי שוה ומשוה קטן וגדול להיותו רם ומתנשא מהכל בהשוואה א' כו' כמ"ש במ"א בפ' שממית בידים תתפש כו', ועמ"ש מזה בת"א פ' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו ובד"ה כי עמך מקו"ח בענין פ' השקיפה ממעון קדשך מן השמים כו', כי הנה כתיב רם על כל גוים ה' שהעכו"ם מקבלים חיות מצד רוממות ה' והתנשאותו בעצמותו כביכול שהוא מצד עצמותו ומהותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין להם יחוס ושייכות אליו כלל ומה נמשך ממשלת העכו"ם על ישראל בזמן הגלות גוים מרקדין בהיכלו כו', כי שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך שאינו תופס מקום כלל, וכך כל העולמות עליונים ותחתונים כולא ממש חשיבי קמ' קוב"ה וכדכתיב כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיוו והארתו על ארץ ושמים, וזהו כד סליק קוב"ה לעילא כו' ר"ל שנתסלק החיות מההארה למעלה מעלה לבחי' עצמותו ומהותו ואזי העולמות אינם תופסים מקום כלל והנהגת העולמות הוא בבחי' שינה כביכול כאדם הישן שנסתלק שכלו מהכלי שהוא הגוף למקורו ושרשו ולא נשאר כ"א כח הדמיון שהוא רשימו כו'. ולכן כתיב ויקץ כישן ה' וכתיב עורה למה תישן ה' שיהי גילוי אור א"ס ב"ה בחי' תוסד בבחי' עצמותו ומהותו ית' בכבודו ובעצמו ויאר פניו פנימיות רצונו כו', והיינו ע"י המשכת התומ"צ. וזהו השקיפה ממעון קדשך מן השמים ואזי וברך כו', פ' שמים הוא אש ומים בחי' מדות עליונות ואזי וברך את עמך ישראל דוקא, כי ע"י הכלים דוקא מגביל האור שלא יומשך רק במקום שנצרך כמו השואב וממשיך דרך צנור ושרש הכלים נמשך מקו המדה שהוא העושה הגבול כו'.

רסט

ועכ"ז וויתר הקב"ה על ג' עבירות הגדול' הנ"ל ולא וויתר על ביטול תורה, והענין יובן ע"פ הנ"ל דיציאת פנימי האור והחיות כמו עד"מ בדם שהוא הנפש כו', הוא יוצא בפגם העוונות, אך הנה מ"מ ע"י עסק התורה יוכל

כאלו עשאוני בבחי' אברים וכלים: באוה"ת ואתחנן שם ע' רעג נוסף כאן: ר"ל כאלו עשאוני שעשיית הכלים נחשב כאלו עושה האור והפנימי המלוכש בתוך הכלים כמ"ש בד"ה אני ישינה ולבי ער. כמ"ש במ"א . . . בחי' בפ' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו ובד"ה כי עמך מקו"ח: וישלח כו', סעי' ואילך. מקץ לו, ד ואילך. כי תנה כתיב רם על כל גוים: הבא להלן עד סוף הפסקא הוא לשון התיא ד"ה כי עמך שם שנינויים כלים, וראה גם לעיל ד"ה אר"י יאה חלקי. ויקץ כישן ה' . . . עורה למה תישן ה': ראה לעיל ע' לג. כהנ'.

למלאות חסרון זה שנחסר מהאור והחיות ע"י העוונות כי הרי תורה נק' אור וכמ"ש ותורה אור, וכמ"ש בד"ה ושננתם בענין טעם האומר תלמוד גדול שמביא לידי מעשה כו', ועד"מ מי שאבריו החיצונים פגומים ומקולקלין ויצא מהם דם ע"י מכות טריות ומכף רגל ועד ראש אין בו מתום פצע וחבורה כו', עכ"ז אם אין חסרון וקלקול באבריו הפנימי' שבהן תולה עיקר החיות ודם שהנפש תלוי' בו הרי יכול לחזור לאיתנו להתחזק בכחו הפנימי שהוא פנימי הדם שלא נתקלקל כ"כ, ומה גם ברפואות שיאכל, מפני שסממני הרפואות מחזירים לו דמים מתוקנים וטובים מחדש ומרבים בו כח וחיות ואור חדש וממלא כל חסרון הקדום, וכידוע דמן סממני הרפואות נעשה ריבוי דמים כו', וכך יובן בדוגמא בענין עסק התורה שע"י הוא ממשיך למעלה בחי' אורות חדשים וממלאין כל חסרון שנחסר ביציאת האור ע"י פגם העוונות, ולכן הגם שפגמו בכמה עבירות ויתר והאריך להם ארך אפים ע"י שעסקו בתורה שע"י יוכל לתקן הקלקול והפגם וכמ"ש בענין זאת התורה אדם א' דם כו', אבל לא ויותר על ביטול תורה ולא האריך להם כי בזה נוגע למיעוט עיקר פנימי' המשכת האור והחיות בבחי' כלים ומדות עליונות, וע"י נמשך החיות בלע"ז, וכמ"ש בביאור ע"פ בשעה שהקדימו ישראל נעשה כפי' הפסוק שופך דם האדם באדם כו' ע"ש. וז"ע המאור שבה מחזירים למוטב שע"י בחי' התפלה וק"ש בבחי' רצוא לאו"ס בעה"צ ע"י ממשיכים המשכת או"ס כ"ה בתורה וע"י בחי' התורה מתמלא כל הפגמי' שפגמו בפגם המצות ששרשן הוא פרטי הרצונות כמ"ש מזה באורך בדרושי' הקודמים.

וזהו ג"כ ענין שגדע בחרי אף כל קרן ישראל אלו עשר קרנות שניטלו מהם כו' והיינו כי ע"י בחי' הרצוא בק"ש ע"י מגיעים לבחי' בעה"צ, ועד"נ וירם קרן לעמו שענין רוממות קרן הוא בחי' ההעלאה למקום הרצוא כו' כמשנ"ת בד"ה אר"י יהא חלקי מגומרי הלל בכ"י, וע"י נמשך תוס' וריבוי אור בכל הע"ס ע"י הכתרים דע"ס שהכתר הוא הממוצע כנ"ל וכשחטאו ניטלו מהם אלו עשר קרנות, ונמשך להיות ונהר יחבר ויבש יחבר בב"ר ויבש כב"ש ב' הה"ן דש' הוי', ירושלים של מטה וירושמ"ע כו', ולכן ככה תבכה כפל הבכי' כי שתי בכיות הללו א' כנגד ב"ר וא' כנגד ב"ש כו'. אך הנה כתיב לא לעולם

רע

וכמ"ש בד"ה ושננתם: ראה אוה"ת ואתחנן שם ע' רמא. מאמרי אדה"י תקס"ז שם ע' שרו. וע' ש"ב ואילך. ואוה"ת שם ע' רסו ואילך, וע' רחצ. סה"מ תרל"ז ח"ב ס"ע רצה ואילך. סממני הרפואות... ומרבים בו כח וחיות ואור חדש: ראה גם ס' מאמרי אדה"י על מארז"ל ע' תמח. אוה"ת בראשית ח, א. דרמ"צ לט, ב. ועוד. בביאור ע"פ בשעה שהקדימו: לקו"ת במדבר יד, ג. כמ"ש מזה באורך בדרושי' הקודמים: לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. ד"ה ראשית עריסותיכם. ד"ה ויקח קרח. ד"ה וידבר גוי פנחס. וד"ה ומקנה רב. בד"ה אר"י יהא חלקי מגומרי הלל: תרכ"ט.

אריב ולא לנצח אקצוף, והיינו כי ט"ב הוא ביום שחל יום ראשון דפסח, שזה"ע והפכתי אבלם לששון, והיינו כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות שכמו ביצ"מ שהיו מושקעים במ"ט שע"ט, ואעפ"כ יצאו ובנו"ן יום קיבלו התורה, כמו"כ לע"ל כתיב ברחמים גדולים אקבצך, וכתיב מגעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך, ויש תקוה לאחריתך ב"פ י"ש הוא כתר והיינו הכתר שניטלה מישראל יוחזר להם כו' ביתר שאת כו'.

בס"ד, ש"פ ואתחנן, ד"ט.

רעא

בונה ירושלים הוי' נדחי ישראל יכנס, הרופא לשבורי לב כו', וצ"ל מהו שייכות ענין הרופא לשבורי לב לבונה ירושלים הוי', הנה איתא בילקוט בירמי' רמז רנ"ט, עלה ארי' במזל ארי' והחריב את אריאל, עלה ארי' זה נבוכדנצר דכתיב עלה ארי' מסובכו, במזל ארי' שנא' עד גלות ירושלים בחדש החמישי, והחריב אריאל הוי' אריאל קריית חנה דוד, על מנת שיבוא ארי' במזל ארי' ויבנה אריאל, יבוא ארי' זה הקב"ה כדכתיב ב' ארי' שאג מי לא יירא במזל ארי' והפכתי אבלם לששון, ויבנה אריאל בונה ירושלים הוי' נדחי ישראל יכנס, וצ"ל מה"ע על מנת, שמשמע שחורבן בהמ"ק הי' ע"מ שיבנה.

ויובן בהקדם מ"ש (חגי ב' ט') גדול יהי' כבוד הבית האחרון מן הראשון, דהנה נת' בד"ה ככה תבכה דשורש ענין בית ראשון וב"ש זה"ע ב' ההי"ן דש' הוי' בית ראשון הוא בחי' ה' עילאה בחי' בינה, וב"ש הוא בחי' ה' תתאה בחי' מל', וא"כ הגילוי אלקות שהי' בכ"ר הי' מבחי' יחוד י"ה, ובב"ש הוא מבחי' יחוד ו"ה, ובזמן הגלות שקוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא והיינו שהוראו אינו מאיר בה' תתאה נחסר ג"כ הגילוי בה' עילאה מבחי' הי"ד כי נשבע ה' שלא יכנוס בירושמ"ע עד שיכנוס בירושמ"ט, והיינו שגם למעלה בה'

ט"ב הוא ביום שחל יום ראשון דפסח . . . והפכתי אבלם לששון: ראה ד"ה והפכתי אבלם לששון במאמרי אדה"צ נביאים ר"ע רסו. תו"ח בראשית מ, ד. אזה"ת תשא ע' ב"ג. מסעי ע' אשפז. נ"ד (כרך ב) ע' אמה. לקיש ח"ת ע' 313 ואילך. ובכ"מ.

בונה ירושלים: המשך למאמר „בכה תבכה" שלפני זה. ומיוסד על ד"ה ככה תבכה באזה"ת נ"ד (כרך ב) ע' אינה ואילך. חלק מהמאמר הובא ונתבאר בד"ה בונה ירושלים תשכ"ט.
מה"ע על מנה שמשמע שחורבן בהמ"ק הי' ע"מ ש'ננת: ראה גם סה"מ מלוקט ח"ד ע' שלד.
בית ראשון וב"ש זה"ע ב' ההי"ן דש' הוי': ראה סי' השתיות תשמ"ט ח"ב ע' 614 ו' 615 וכושה"ג שם.
ושי"ב.

עילאה אינו מאיר בחי' שפע הפנימי דיו"ד כו', וזהו"ע ונהר יחרב ויבש יחרב בביר ויבש בביש, וכמו בגשמיות ענין היכישות היא יותר הרבה מענין חרבות, כמ"ש בפ' נח גבי המבול בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארץ, ובחדש השני בשבעה ועשרים יום לחדש יבשה הארץ, נמצא מן חריבות הארץ עד שיבשה נתעכב עוד חדש וק"ז ימים, הרי היכישות יותר יבש הרבה מן חרבה הארץ, ועד"ז יובן בענין ב"ר וביש, שעל העדר הגילוי בב"ר נא' יחרב שהוא ג"כ ענין יובש עכ"ז יש קצת לחלוחיות שהרי"ה ענין הנבואה, שהרי ברוך כו' נר' קיבל מירמ' בכבל שנת ש"ן, י"ב שנים אחר החורבן כמ"ש ביוחסין, משא"כ בביש לא ה' נבואה כמו שפ' רש"י על מאד"ל (ביומא ספ"א דכ"א ב') בענין ה' דברים שחסרו בב"ש, שחשיב רוח הקדש ופי' רש"י שרוה"ק לא שרתה על הנביאים משנת ארבע לדריוש ואילך. וכ"ש בחורבן ב"ש נא' ויבש היינו שיבש לגמרי עד שלא נמצא שום לחלוחיות כלל שהגם שרק הוא"ו אינו מאיר בה' תתאה אך' נשבע ה' שלא יכנוס בירושמ"ע עד שיכנוס בירושמ"ט תחלה וממילא אינו מאיר בה' עילאה ג"כ, ואפי' למעלה אינו נמשך שפע הפנימי כו', והיינו ענין ויבש, שיבש לגמרי שאינו מאיר כלל כו'.

רעב

וזהו ענין וז"ע דסליק לעילא ולעילא, פי' לעילא חו"ב ולעילא כתר, וז"ש בזמן הגלות ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, וצ"ל כפל הלשון הסתר ואסתיר, והענין דמצינו בדברי הנביאים שפעם אומרים לשון הוי בה"א, ופעם אומרים לשון אוי כאל"ף, והיינו אם ההסתר נמשך מצד שנסתלק קוב"ה לעילא שזהו בחו"ב, אזי נא' הוי בה"א לרמז אל בחי' הבינה, אבל כשההסתר נמשך מצד דקוב"ה סליק לעילא ולעילא דהיינו בבחי' הכתר אזי נא' אוי להורות שעליית הוא"ו הוא בכתר, וזהו ג"כ ענין הסתר אסתיר שזהו ב' הבחי' דחו"ב וכתר וכענין הוי ואוי, ולכן כשאמר הסתר אסתיר נא' ביום ההוא פי' שאפי' מבחי' ביום ההוא הוא בחי' בינה הוא ג"כ מוסתר ונעלם, וכמשנ"ת לעיל בענין ההפרש בין חורבן ראשון לחורבן שני, שב"ש לפי שלא האיר הוא"ו בה' תתאה ממילא לא נכנס בירושמ"ע ג"כ, והיינו מפני כי קוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא שזהו בבחי' הכתר כנ"ל זהו כענין אסתיר שמבחי' ביום ההוא הוא ג"כ מוסתר ונעלם כי נשבע ה' שלא יכנוס בירושמ"ע עד שיכנוס בירושמ"ט תחלה, ולכן העדר הגילוי הוא בבחי' ה' עילאה ג"כ כו'.

וזהו"ע ונהר יחרב ויבש: ראה גם לקו"ת במדבר יג, סעי'ג. אה"ת ואתחנן ע' תכ"ח. שה"ש (כר א) ע' קל"א. סה"מ תרכ"ז ע' ספ"ה.

שהרי ה' ענין הנבואה: בשולי הגליון נרשם בגובי"ק: **צ"ע אם ה' נבואה בזמן הגלות.** שהרי ברוך כו' נר' קיבל מירמ' בכבל שנת ש"ן י"ב שנים אחר החורבן: ראה גם בלקו"ש ח"ד ע' 1076. אך נשבע ה': בשולי הגליון נרשם בגובי"ק: **לפי שנשבע.**

לשון הוי בה"א. . לשון אוי כאל"ף: ראה אה"ת דרושים לשבת שובה ע' א'תפ"ה. נ"ך (כר ב) ע' תתק"א. שה"ש (כר ב) ע' תשד.

ולהבין בתוס' ביאור ענין ונהר יחרב ויבש, ב"ר וב"ש כו', הנה כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, וי"ל כי גן יש בו ב' בחי' ג"ע התחתון וג"ע העליון, שהם בינה ומל', וכמ"כ הוא ענין ב"ר וב"ש שב"ר הוא בינה ה' עילאה וב"ש הוא מל' ה' תתאה שהם ב' המשכות בה' עילאה וה' תתאה, וד"ש לבבתי אחותי כלה, לשון לבבתי משמע ב' לבבות הם ב' המשכות החיות, הא' הוא להיות בחי' אנת הוא חכים, והב' להיות לך ה' הגדולה והגבורה בחי' מדות עליונות, שהם הם ב' ההמשכות שהי' בב"ר ובב"ש, והיינו שב"ר הוא בחי' ה' עילאה וההמשכה שהיתה בו הי' מבחי' הי"ד שהוא בחי' אנת הוא חכים כו', ובב"ש שהוא בחי' ה' תתאה ההמשכה שהיתה בו הי' מבחי' וא"ו של ש' הוי' שהוא בחי' מדות עליונות לך ה' הגדולה כו', וזה שורש ענין ונהר יוצא מעדן שהנהר הזה ארז"ל מה שמו דההוא נהר יובל שמו, ובאדר"נ איתא חיים שמי' והיינו בחי' מדרגה העליונה שבהנהר שהי' בב"ר. ובזהר פ' פנחס דרמ"ז ע"א פ' ששמו צדיק, והיינו בחי' צדיק יסוד עולם זהו בחי' ההמשכה שהי' מבחי' נהר זה בב"ש בחי' מל', וגם בגמ' דבכורות פ"ט דנ"ה ע"ב אמרו ג"כ יובל שמו ופרת [שמו], וי"ל פרת לשון בן פורת יוסף שהוא ביסוד.

רעג

ולהבין ביאור ענין ההמשכה להיות בחי' אנת הוא חכים, יובן בהקדם משארז"ל בפדר"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, וצ"ל איך שייך בחי' שם עד שלא נבה"ע שענין השם אינו שייך כ"א לזולתו ולמה הי' צריך לשם, וגם מי קראו בשמו שקודם שנבה"ע לא הי' מי שיקראנו בשמו, ויובן ע"פ מה שנודע שהש"ת נק' בגמ' ובמדרש' בשם הקב"ה שבחרו בשם זה ולא בשמות וכינוים אחרים כמו רחום וחנון לפי שהוא מורה שהוא קדוש ומובדל (וע' מזה בביאור ע"פ כי עמך מקר"ח ובד"ה צאינה וראינה) ואין ערוך המשכת והתלבשות אוא"ס בראשית ההשתל' אלא כטפה מים אוקיינוס, וזהו מארז"ל הקב"ה יושב ועוסק בתורה, פ"י עצמותו ית' קדוש ומובדל אלא שיושב ומשפיל א"ע להיות מתלבש בחכמה שבתורה כאדם היושב שמשפיל קומתו כו' והארה זו נק' בשם שם פ"י שאינה אלא זיו והארה בלבד. וענין קודם שנבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, היינו המקור והשורש והיכולת שיש בא"ס ב"ה

ונהר יוצא מעדן: בכ"ז ראה בארוכה לקי"ת שה"ש לט, א ואילך. לקמן ד"ה אחרי ג' תלכו.

לבבתי אחותי כלה: ב' לבבות: ראה לקי"ת שה"ש כט, סע"ב.

ולהבין ביאור ענין ההמשכה: יובן בהקדם משארז"ל: בהבא להלן (בפיסקא זו ושלאחר) ראה ד"ה

שיר השירים בלקי"ת שה"ש א, ב [וכאן הוא לשון הלקי"ת שם בתוס' הגהות ושינויים].

שענין השם אינו שייך כ"א לזולתו: ראה בארוכה לעיל ד"ה מצה זו. ושי'.

שנודע שהש"ת נק'... בשם הקב"ה: ראה גם לקי"ת תוריע כד, ג. שה"ש מ, ג. ובארוכה סה"מ עוררת

ע' קעו ואילך. ובכ"מ.

בביאור ע"פ כי עמך מקר"ח ובד"ה צאינה וראינה: תו"א מקץ לה, ג. לקי"ת שה"ש כא, ב.

הי' הוא ושמו בלבד: יכולת וכן זה נק' שמו: כ"ה בלקי"ת שה"ש שם. וראה עדין לקי"ת וחתתו ב, ג.

וראה דרמ"ז קלו, א: "הוא ושמו בלבד כו', וראיתי כי"ק ממז"ר הגדול אאומ"ר ב"ש שכונה לבחי' זו בשם

שיוכל להיות גילוי זיו והארה שיהי' ממנה התהוות עולמות שיעלה בחפצו ורצונו, וכמו זיו השמש הכלול במאור שהוא השמש עצמה, אלא שבנמשל הוא באופן נעלה יותר אין קץ שהרי השמש מאירה הזיו שלא בטובה, משא"כ למעלה מהמשכת האור והזיו זה הוא כשעולה ברצונו, א"כ הזיו הזה הכלול בו היינו מה שביכולת א"ס להאיר בחי' זיו והארה כו' אשר יכולת וכן זה נק' שמו, וזהו מ"ש ועתה יגדל נא כח אד', וכתוב בכחך הגדול והיינו כי לפי שמהותו ועצמותו אינו בגדר השפעה והמשכה כלל כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה אתם נצבים, לכן כח ומקור זה נק' בשם שמו ית' וכמ"ש במ"א מענין כי עמר מקו"ח שגם בחי' מקור החיים הוא בטל וטפל לך וכלא חשיב כו'. ועפ"ז מובן ענין שמו הגדול שלמעלה מהשתלשלו' שהוא הכח והיכולת שיש בא"ס על בחי' ההארה היא בחי' שמו ית' המח' ומהוה הכל ולכן אינו שייך להקשות מי קראו בשמו שאין הפי' שם זה שיקראנו בשמו כ"א שזהו הכח שיש בא"ס ב"ה שיהי' בחי' ההארה המח' ומהוה הכל שהיא הגק' שמו ית', ועל שם זה אמר בפדרי"א שעד שלא נבד"ע הי' הוא ושמו בלבד.

והנה בחי' שמו הגדול הזה הוא משובח ומפואר עדי עד בבחי' א"ס, וכמ"ש בב"ש משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול והיינו כנ"ל שבחי' שמו הגדול הוא משובח ומפואר עדי עד, והיינו מפני כי הוא לבדו ית' יחיד ועיקר חי' העולמים הוא רק מבחי' מלך כו' כי השתלשלות העולמות אינו דרך עילה ועלול כמ"ש בספרים שא"כ הי' בחי' שינוי כבי' כי בעו"ע יש שינוי בהעילה ע"י ההשפעה, כמו עד"מ בשעה שהרב משפיע לתלמידו בהכרח משים עיונו בההשפעה ואין שכלו פנוי לעיין בענינים ושכליים כמו שהי' פנוי קודם ההשפעה, אבל בו ית' הלא אתה הוא קודם שנבד"ע ואתה הוא משנברא העולם בלי שום שינוי חי', וכמ"ש אני ה' לא שניתי שלא יש בו ית' שום שינוי כלל מקודם שנבד"ע לאחר שנבד"ע, והיינו לפי שמקור חיות העולמות הוא רק מבחי' שמו בלבד בחי' מל', וע' מענין שמו הגדול בלק"ת בד"ה אני כו' אשר הוצאתיך מאמ"צ, ובד"ה צו את בניי מענין שמו גימ' רצון, ובד"ה ואלה שמות בת"א. ובאמת גם שמו ית' הוא בבחי' נשגב כמ"ש כי נשגב שמו לבדו, שגם

יכולת". עיי"ש. ועדי' מובא באה"ת ענינים ע' קמא. ראה בארוכה אה"ת יתרו ע' תתלד"ה. המשך תרס"ז ע' קפג ואילך. ובכ"מ.

זיו השמש הכלול במאור . . . אלא שבנמשל: ראה גם תניא פליג (מב, א). שער היחוד והאמונה פיג (עת, א). פ"י (פו, א).

בלק"ת בד"ה אתם נצבים: דף מד, ג.

וכמ"ש במ"א מענין כי עמר מקו"ח: ראה לקו"ת הוספות לסי' ויקרא נא, ד ואילך. ובכ"מ. וראה גם יהל אור להצ"צ עה"פ ע' קלו. סה"מ מלוקט ח"ג ע' רעד. רש"י.

בפנינו יש שינוי בהעילה: ראה לקו"ת שה"ש מ, ב.

בלק"ת בד"ה אני כו' אשר הוצאתיך . . . ובד"ה צו את בניי: שלח מח, ג. מנחם ע, ג.

ובד"ה ואלה שמות בת"א: מט, ד ואילך. וראה גם אה"ת שמות ע' קג ואילך.

רעד

בחי' שמו הוא נשגב לבדו, שכמו שהוא ית' לבדו הוא, כמו"כ בחי' שמו שבעצמותו ית' הוא לבדו הוא כו', ואין ההמשכה מבחי' שמו ע"י בחי' עו"ע שא"כ ה' הכל בחי' א"ס, אלא שההמשכה היא ע"י צמצום ודילוג עד שנמשך רק קו לבד וז"ע הקיץ שנמשך מבחי' מל' דא"ס ועוד כמה צמצומי' (ע' בסש"ב ח"ב פ"ט בהג"ה), עד שיוכל להיות בחי' השתלשלו' עו"ע, וכידוע ענין סוכ"ע וממכ"ע כו', אמנם קודם כל צ"ל כמה וכמה צמצומי' שהוא בחי' הצמצום באוצ"ס ב"ה, וצמצום א"ק וסוד הדיקנא, וכמ"ש בסש"ב ח"ב בהג"ה פ"ט הנ"ל, ואחר שנתלבש או"א"ס בבחי' כלים דחב"ד או שייך לומר מ"ש הרמב"ם הוא הידוע והוא המדע והוא הידוע, וכידוע עצמו כו', אבל בלי צמצום הנ"ל אינו שייך כלל לומר הוא הידוע והוא המדע כי אינו בבחי' וגדר דעת ומדע כלל ח"ו אלא למעלה מעלה עילוי רב עד אין קץ אפי' מבחי' וגדר חכ', עד שבחי' חכ' נחשבת לעשי' גשמי' לגבי' ית'.

נמצא שמכ"ז יובן שענין ההמשכה להיות בחי' אתה הוא חכים כו' שזהו בחי' ההמשכה שהי' בבית ראשון כו' כמשנ"ת לעיל, צ"ל ע"י כו"כ צמצומים כו', והמשכה ה' הוא מחריב למדות שזה"ע ההמשכה והגילוי אלקות שהי' בב"ש ש"ע יחוד ו"ה כנ"ל, אמנם כדי להיות המשכה בזה"א מדות עליונות שיוכל להיות יחוד וז"נ צ"ל נמשך שורש ההמשכה מא"א שורש ומקור הנאצלי', ולכן וא"ו בראשו יר"ד, והי"ד יש בו קושי' שרומז לבחי' הכתר כנודע הוא בחי' א"א שורש ומקור הנאצלי' כו', אך כדי להיות ההמשכה מא"א לז"א צ"ל ב' המשכות הא' מחסד דא"א לאו"א, והב' מא"א לז"א, וכמ"ש בלק"ת בדה"ה יחתו מריביו ספ"א, שלכן על ש' הוי' דיחתו מריביו הוא גרשיים שהוא נק' תרין גרישין כמ"ש בפרדס שער הטעמים, והיינו ב' קולות נגד ב' ההמשכות כו', וע' ב"ח"ב פ' בשלח דס"ג ע"ב כד ע"ק בעא לזמנא כרכאן לעלמא אשרי כולא בהאי עמיקא עילאה היינו בחי' יסוד אבא, ואח"כ נמשך לז"א בחי' וא"ו. ועד"ז יובן ענין ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן הם ב' גנים ג"ע העליון וג"ע התחתון, והם ג"כ ענין ב' מקדשים ב"ר וב"ש שצ"ל ב' המשכות, הא' להיות בחי' אתה הוא חכים שזהו שורש ההמשכה בג"ע העליון זהו ע"ד י"ה בינה רחובות הנהר ביר"ד נברא העוה"ב, וג"ע התחתון ע"ד ה' תתאה שמקבלת מהוא"ו שצ"ל ההמשכה בחי' לך ה' הגדולה כו', וזהו ג"כ מ"ש כי אל דעות הוי' ב' בחי' דעת ד"ע וד"ת, ד"ע הוא הגילוי כמו שקמ"י כלא חשיב וד"ת הוא הדעת בבחי' מלכותו ית' וביטול היש, וזהו עצמו ענין הגילוי שבג"ע העליון שבו מאיר ד"ע איך דקמ"י כלא חשיב, ובג"ע התחתון בו מאיר בחי' ד"ת ביטול היש לאין כו' ועד"ז י"ל ג"כ ב' מקדשי' ב"ר ע"ד ג"ע העליון וב"ש ע"ד געוה"ת כו'.

רעה

ואחר שנתלבש או"א"ס: מכאן עד סוף הפסקא הוא לשון הגה"ה שבפיט משעיתוה"א (פז, א) עם שינויים קלים.

בלק"ת כו"ה ה' יחתו מריביו: נשא כה, ג.

אך כדי להיות נמשך ב' המשכות אלו ע"ז נאמר לבבתי אחותי כלה, פ"י לבבתי נח"ל שהוא ב' לבבות ב' המשכות, בחי' אנת הוא חכים והב' לך הוי' הגדולה, וזהו נמשך ע"י אחותי כלה, דהנה יש מעלה באחותי שאינו בכלה ויש מעלה בכלה מה שאינו כאחותי, ובאברם גא' אחותי בת אבי ותהי לי לאשה שהיו אצלו ב' המעלות כמ"ש מזה בד"ה ולאחותו הבתולה, ומעשה אבות סימן לבנים, יש בעבודה בנש"י ב' בחי' אחותי וכלה, אחותי ל' אחיו וחיבור וכלה הוא מל' כלתה נפשי כלה שארי ולבבי, והיינו שצ"ל בבחי' כליון ותשוקה להיות דבוק וקשור ומאוחד לבחי' אוא"ס ב"ה העצמי שז"ע הקדמת שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה הוא בחי' א"ס בעהר"צ מקור כל רצונות הפרטי דתומ"צ, וע"י הכליון והצמאון הלזה ע"ז ממשיכי אותו ית' כבי' להיות בבחי' ב' לבבות הנ"ל, וזהו לבבתי שעושים וממשיכים אותו ית' להיות בב' המשכות, הא' בחי' אנת הוא חכים והב' לך ה' הגדולה כו', כי אוא"ס ב"ה עצמותו ומהותו מובדל ומרום מגדר עולמות וכנ"ל וכל העולמות עליונים ותחתונים אינם תופסים מקום כלל וכלל, לכן כדי שיהי' בבחי' לבבתי ב' לבבות הנ"ל זהו ע"י בחי' אחותי כלה הוא בחי' הכליון והתשוקה בבחי' אחיו וחיבור ובדביקה וחשיקה לבחי' אוא"ס בעל הרצון כו' וע"ז יומשך להיות לבבתי כו'.

והנה הכח שיש לנש"י להמשיכו ית' להיות נמשך בב' לבבות הנ"ל, דהנה כתיב כי חלק הוי' עמו שבכא"א מישראל יש חלק והארה מבחי' ש' הוי' ממש, וביאור ענין זה כי הנה בכל נפש מישראל יש בחי' אהבה הטבעית המוסתרת ומוטבעת בטבע נפשו האלקי' שלא להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית' ואין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות המטעה אותו לומר שאעפ"כ עודנו עומד ביהדותו, אבל להיות נפרד מיחודו ית' הרי אפי' קל שבקלים יכול למסור נפשו על קדה"ש, ולכן ארז"ל שאפי' רשעים מלאים חרטות שנופלים לו הרהורי תשובה מחמת שאינו רוצה להיות נפרד מהקב"ה והוא בלי טעם ודעת, והיינו מחמת טבע נפשו נר הוי' נשמת אדם כנר הדולק שהשלהבת עולה מאלי' כו' בלי טעם ודעת, אלא שהיא מוסתרת ומכוסה בלבוש שק הוא הגוף הגשמי וממנו בא הרוח שטות כו', אבל כשמעורר את האהבה עד שתחפץ לצאת מלבושי' הרי הוא בא לידי יראת חטא שלא לעבור אפי' על דבר קל של ד"ס, כי חמורי ד"ס יותר מד"ת ולכן בזמן ממרא שהורה שאין תפילין כדי

בד"ה ולאחותו הבתולה: תרכ"ט.

בנש"י ב' בחי' אחותי וכלה: ראה גם ד"ה לבבתי שבלק"ת שה"ש כט, רע"ג. שם לזה רע"ד.

אוא"ס ב"ה . . . מובדל ומרום: בשולי הגליון נרשם בטו"כ: **עצמותו מובדל ואינו תופס.**

דהנה כתיב כי חלק הוי' עמו: בהבא להלן (עד פיסקא: וענין בחי' ה' שבנפש) ראה ד"ה ולא אבה שבלק"ת תצא לה, ג. ונכאן הוא לשון הלוקית שם בשניונים והוספות).

בחי' אהבה הטבעית המוסתרת: ראה תניא פ"ט (כו, א).

ואין אדם עובר עבירה . . . רוח שטות: בהבא להלן ראה בארוכה תניא פ"ח ופ"ט (כו, א ואילך).

לעבור על ד'ת אינו נעשה ממרא ע"י, אבל כשהורה לעשות חמש טוטפות כדי לעבור על ד'ס נעשה זקן ממרא, כמשרד'ל במשנה ג' פ"א דסנהדרין, והענין הוא דהנה יש בחי' סופר וספר וסיפור כו' ספר הוא בחי' תושב"כ וסופר הוא העושה ומפרש בחי' הספר הוא בחי' תושב"כ א"ח עטרת בעלה, ע' בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון ובד"ה שחורה אני ונאווה. ובחי' אהבה זו היא בחי' קושי' של ש' הוי' כי הקוץ שעל הי"ד פונה למעלה ורומז שהוא נמשך למעלה לא"ס ב"ה שהוא למעלה מגדר ההשגה ולית מח' תפיסא ב"י כלל וקמ' כולא כלא חשיב, כי אני הוי' לא שניתי כנ"ל, וכך הוא ענין אהבה זו שהיא בלי טעם היא מבחי' אוא"ס שלמעלה מגדר השגה ולכן היא כשלהבת עולה מאלי' ומעצמה, והרי היא ישנה בכל ישראל והיינו מפני שהיא נלקחה ממקום גבוה מאד נעלה לכך היא בלב כל ישראל, ושרשה מבחי' מל' דא"ס שהוא בחי' עצמיות א"ס ואינו בגדר ההשגה ולכן היא בלב כל ישראל אף מי שאינו יודע להבין כי כשכלו ובינתו, ולכן קש' הוא בבחי' רמז בלבד שרומז לא"ס והיא בבחי' רמז לבד בלי שום תפיסא באות, כי לית מחשבה תפיסא ב"י כלל אלא ברעותא דליבא מקרב איש ולב עמוק, רק שהיא מוסתרת כנ"ל לכן צריך האדם לעוררה כו'.

וענין הי"ד הנה נודע שהי"ד הוא בחי' נקודה חדא בחי' חכ' כח מ"ה בחי' ביטול, ובעבודה בנפש האדם הוא בחי' בטל רצונך כו' דהיינו לצמצם ולכבוש את כל רצונותיו אשר לא לה' המה הן במחשבה כי רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום. והן בדיבור שלא להיות דבורו ורוח פיו כרצונו וכמ"ש שומר פיו ולשונו כו', והן במעשה להיות עוצם עינו מראות ברע, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כו', בין באיסור בין בהיתר וכמארו"ל קדש עצמן במותר לך והוא ככל שיעור קומה של אדם להשליך נפשו ורצונו מנגד כו', וביטול זה הוא בבחי' חכ' כי בחכ' אתברירו לברר הטוב מהרע ולבטל רצון הרע מפני הטוב בכח החכ' שבנפש, ולכן ארו"ל לשון קדש עצמן כי קדש הוא בחכ' כנודע מענין פ' קדש שבתפילין, וע"י בחי' ביטול זה שבאתעדל"ת שמבטל ומסלק א"ע ורצונו ליבטל אליו ית' ע"י נמשך אתעדל"ע להיות בחי' סילוק עצמות אוא"ס ב"ה כבי' שלא יאיר ויתגלה אלא בבחי' צמצום בהעלם אחר העלם בבחי' ישת חשך ולא אור ויהי גילוי בחי' יו"ד שהוא בחי' חכ' ע"י בחי' יו"ד חכמה שבנפש. וזהו שורש ענין ההמשכה שנח"ל להיות בחי' אנת הוא חכים, בחי' חכ' המתגלה בה' בחי' בינה ג"ע העליון, ובחי' בית ראשון כו'.

רעז

בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון ובד"ה שחורה אני ונאווה פ"א דסנהדרין, א. א. והרי היא ישנה בכל ישראל: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה ביאר בלק"ת תצא שם לט, א בשניונים קלים.
וענין הי"ד: בהבא להלן (עד סוף הפסקא) ראה לק"ת שם לה, ס"ג וס"ד (בשניונים קלים).
קדש הוא כנזכר בנודע מענין פ' קדש שבתפילין: ראה סידור עם דא"ח, ג. ג. א. ובכ"מ.

וענין בחי' ה' שבנפש הוא בחי' השגה והבנה להתבונן בגדולת א"ס ב"ה באריכות ההתבוננות להבין דבר מתוך דבר, פי' תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע הוא בחי' ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב שבכל עת ובכל רגע נמשך המשכה חדשה להחיות ולחדש העולמות מאין ליש, וזהו שא' הכתוב לעולם ה' דברך נצב בשמים שפי' במד"ת ע"פ זה (ובס"ש"ב בשם הבעש"ט ז"ל) שדבר ה' הוא מאמר יהי רקיע עומד תמיד בשמים להוותו מאין ליש, ואם ה' מסתלק כרגע ה' חוזר לאין ואפס ועד"ז כל המאמרות כו', ומתוך דבר זה צ"ל בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע, היינו בחי' אוא"ס ב"ה שע"ז נאמר את השמים ואת הארץ אני מלא, אני הוא בחי' א"ס עצמותו ומהותו רק שזהו בהעלם שאינו מאיר בגילוי, אך ע"י אריכות ההתבוננות בבחי' תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע שע"ז ארז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם שבחי' זו מורגש כאלו רואה, והיינו כמו שמשגי ומרגיש היטב כאלו רואה את נפשו בחי' אותו הגם כי מעולם לא ראה את נפשו, מ"מ הנה ידיעה זו מורגשת כאלו רואה ומש, ועד"ז בחי' ממכ"ע ג"כ נראה ונרגש, והיינו שע"כ צ"ל חיות איזה דבר מה, מה שמח" את העולם שהעולם הוא כמו גוף גדול והקב"ה מחי' את העולם כמו הנשמה שמח" את הגוף ומבחי' תוך דבר היינו ממכ"ע צ"ל בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע, וי"ל כי תוך דבר ז"ע ברה"ע שהם ע"מ, וצ"ל שעיקר המכוון הוא בשביל עשה"ד כי עשרה עשרה הכף כו' שע"מ מכוון כנגד עשה"ד והיינו כי נתאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב כו' ובא"ל יחזור את העולם לתהו, וזהו שארז"ל ברבות אלה תולדות השמים כו' ואלה שמות, אלה העדות, אלה בזכות מי הם עומדים בזכות ואלה שמות בני, ואלה בזכות מי הם עומדים בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים כו', וזהו בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע שע"י המצות ממשיכים מבחי' סוכ"ע, וזהו בחי' ה' שבנפש. והוא"ו הוא בחי' מדות בחי' אהבה לאהבה את ה' כי הוא חייך שכמו שאהב חיי נפשו כמ"כ כאשר יתבונן ויבין שאוא"ס ב"ה הוא חיי החיים כמ"ש כי עמך מקור חיים שמקור החיים הוא עמך, מזה יבוא לבחי' אהבה ותשוקה להיות קשור ודבוק בבחי' אוא"ס ב"ה. והיא אחרונה היא בחי' היראה, בזאת יבא אחרן אל הקדש, וזהו ש' הוי' שבנפש. ובכדי שיהי' הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש יש בגוף ג"כ תמונת ש' הוי' שהראש היא כציור תמונת היר"ד

רעח

וענין בחי' ה' שבנפש: הבא להלן עד סוף הפסקא הוא חלק מדי' וידבר גוי אנכי דלעיל.
 דבר מתוך דבר פי' תוך דבר . . ממכ"ע: ראה תרי"א בראשית א, א. הוספות לפ' ויקהל ק"ג, ג. וראה גם אודות ואחחנן ע' קצג.
 לעולם ה' דברך נצב . . במד"ת ע"פ זה (ובס"ש"ב בשם הבעש"ט ז"ל): שעה"ה"א פי"א (ער, ב). הובא בלקו"ת אחרי כו, ג. וראה "היום יום" כ"ז תשרי. סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 170. סה"ש תשי"ג ע' 146-150. וראה גם ליקוט פירושים ומ"מ לשעה"ה"א שם ע' נג.
 יש בגוף ג"כ תמונת ש' הוי': ראה גם אודות יתרו ע' תשכח (כשם הראשית חכמה שער היראה פי"ז) תוריע (ברך ב) ע' תקבד. המשך יונתי תרי"מ פיד"ה (ע' ה"ז). לעיל ד"ה ויגש. וש"נ.

והגוף הוא כציר תמונת הוא"ו, וה' אצבעות שביד וה' אצבעות שברגל זהו ב' ההי"ן שבשם הוי', וי"ל שלכן יש עשר אצבעות בידים ועשר אצבעות ברגלים כמו בש' הוי' במלוי ההי"ן שכל ה"א הוא ב' ההי"ן (היה) לכן כמספר האצבעות יש ג"כ עשר אצבעות ביד וברגל, וע"י שבגוף האדם יש ציור ש' הוי' לכן הוא חומר מוכן לקבל צורת הנפש שציור החומר שבגוף מוכן לקבל צורת הנפש.

ובכ"ז יובן הכח שיש לנש"י להמשיך להיות לבבתני שיהי' נמשך בבחי' ב' לבבות הנ"ל שמפני שבכאור"א מישראל יש ש' הוי' ממש כנ"ל וכמ"ש כי חלק הוי' עמו, ובמ"ת כתיב פכ"פ דיבר ה' עמכם שע"י הדברות שדיבר עם ישראל פכ"פ נמשך ש' הוי' להאיר בגילוי בכאור"א מישראל, לכן ביכולתם להמשיך בחי' ש' הוי', שזהו עצמו ענין ב' לבבות הנ"ל, וזהו ההמשכה ברוחניות בעבודה כאופן ענין הגילוי שהי' בב' מקדשי' ב"ר וב"ש, כנ"ל שהם בחי' י"ה ו"ה, וע"י העבודה דעכשיו יהי' הגילוי לע"ל שגדול יהי' כבוד הבית האחרון מן הראשון, פ"י הפשוט כמארז"ל ב"ב ג' סע"א רב ושמואל ח"א בבנין וח"א בשנים, אך יש מפרשי' שקאי על לע"ל וזהו יהי' שיהי' גדול לע"ל דכתיב ביום ההוא יהי', ופ"י יהיה שו"ה יהי' שוה כמו י"ה, ונמצא כי יהי' הגילוי יותר מכמו שהי' הגילוי בב"ש שאז קיבלה ה' תתאה ע"י וא"ו, ולע"ל תקבל מהי"ד עצמו, אך לשון גדול יהי' כבוד הבית האחרון מן הראשון סובל שגם מב"ר יהי' גדול, וכמו שהוא לפי פ"י הפשוט כו', והענין הוא דבכדי שתקבל בחי' ה' תתאה מן הי"ד עצמו בהכרח שיהי' נמשך שורש ההמשכה ממקום גבוה יותר נעלה, וזהו שגדול יהי' גם מן הראשון כו'. וזהו על מנת שיבא אר"י במזל אר"י, דהנה יש אר"י בקדושה, וכמו"כ יש בלעז"ו, והענין הוא דאר"י דקדושה פ"י במאור"א אות א' סק"א, אר"י מצד החסד שם ע"ב יש בו רי"ו אותיות, ובת"ו תיקון ע' דקל"ב א' איתא דאדם דבריא דאיהו קדמון לכל הקדומים רכיב באר"י כו', ובכס"מ שם פ"י אדם דבריא דאיהו רכיב באר"י חסד, וי"ל שכוונתו שכמו בכלליות אדם דבריא הוא א"ק בפרטיות האצ"י הוא בחי' כתר, וא"כ עכ"פ משרז"ל בילקוט ע"מ שיבא אר"י הוא התגלות הכתר.

רעט

עשר אצבעות בידים . . . ברגלים כמו בש' הוי' במלוי ההי"ן: נת' בסה"מ מלוקט חיד' ע' רעד.
שגדול יהי' כבוד הבית . . . מפרשי' שקאי על לע"ל: ב' הפירושים הובאו בסה"מ תרפ"ט ע' 235 ואילך.
סה"מ מלוקט חיד' ע' שלג ואילך ושי"נ. — התייור בין ב' הפירושים ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר שליטא ח"ב ע' ד
וע' כו. לקו"ש ח"ט ע' 29 ה"ע 29. וראה בכל הבא להלן ד"ה בכה תבכה באוה"ת ב"ר שם ס"ע אינה.
ולע"ז תקבל מהי"ד עצמו: בשולי הגליון נרשם בנוכחי: **צ"ל הלא לע"ל יצאו מים חיים**
מירושלים שיהי' תהמשכה מלמטלמ"ע, ואיך שייך לומר שהה"א תקבל מיר"ד. וי"ל שהמל'
תהי' במדרגת הכתר שוהו קוצש"י, וזהו פ"י שתקבל מיר"ד. ודחוק לומר כן. וצ"ע.
ובת"ו תיקון ע' דקל"ב א': ע"פ דפוס אמשטרדם תקכ"ח. ובדפוסים שלפניו הוא בדה קליג סע"א. —
בכ"ז ראה אוה"ת ב"ר שם ע' אינו.

וזהו במזל אר"י כי והפכתי אכלם לששון כתי', והיינו שכמו שיש בכ"י דבכה תבכה כמ"כ יש בכ"י של שמחה שע"ז נא' לע"ל בבכי יבואו שה"ע הבכ"י של שמחה, כי הנה הבכ"י הוא מה שע"י כיווץ ודחיקת המוח דוחה המותרות בליחות הדמעות, ויש דחי' זו גם מחמת רוב שמחה, וכענין ר"ע שזלגו עיניו דמעות מחמת עוצם ההשגה וגודל התענוג כו', והיינו כי השמחה היא התפשטות החיות כמ"ש ושמועה טובה תדשן עצם, וכמעשה דאספסיינוס כו', והו"ע הילוך הדם בעורקים, וכמ"כ ברוח החיות שבו וכמ"כ בהמשכת מוחין חדשים, והנה כשיש כלי למטה לקבל השמחה אזי היא מתפשטת ונותנת מוחין חדשים, וכן ע"ז מתפשט רוח החיים לדשן עצם וכנ"ל, אבל כשהכלי שלמטה קטן מהכיל אזי מתקבץ במוח דוחה המותרות בליחות הדמעות, ולכן לע"ל דכתי' כי עין בעין יראו שיהי' עוצם גילוי אלקות וכמ"ש בילקוט ע"מ שיבא אר"י שנת' שזהו גילוי הכתר, והיינו כי כדי להיות גילוי בחי' עין בעין צ"ל הגילוי לזה מבחי' עליונה יותר, וכנ"ל בענין גדול יהי' כבוד הבית האחרון כו', והנה נש"י אפי' בזמן הגאולה לא יהי' להם עדיין כלים רחבים לקבל זה, והמופת לזה שהרי ארז"ל אין ישראל נגאלי' אלא בתשובה, ונודע כי מעלת הבע"ת הוא רק מה שהוא בחילא יתיר אבל אין לו לבושי' וכלים דתומ"צ, וכמ"כ כשיגאלו ישראל ע"י תשובה ה"ז אות ומופת שהכלים שלהם דתומ"צ עדיין אינם רחבים כ"כ עד שיוכלו לקבל בכלי עוצם הגילוי דלע"ל דאל"כ לא היו צריכים לתשובה, ולכן נא' לע"ל ברחמים גדולים אקבצו, וידוע כי ענין הרחמים אינו שייך כ"א על מי שהוא חסר כו', וע"כ נאמר לע"ל בבכי יבואו, והיינו שזהו בכ"י של שמחה כו', והזמן הוא במזל אר"י דוקא כי והפכתי אכלם לששון כו'.

פ

וזהו יבא אר"י במזל אר"י, יבא אר"י זה ג"כ והיינו כי זה לע"ז עשה האלקי' וכמ"ש במאור"א הג"ל אר"י בלע"ז קליפה שכנגד הכתר ולכן ג"כ רישא די דהבא נק' אר"י, וזהו יבא אר"י במזל אר"י, והחריב אריאל י"ל ג"כ בחי' אר"י דאכיל קרבניו, וכ"ז הוא ע"מ שיבא אר"י הוא הקב"ה בחי' אר"י שאג בחי' גילוי הכתר, וי"ל זה בכ' אופנים, הא' בכדי שיזדככו נש"י שיוכלו לקבל גילוי הכתר, והגם כי תחלה בבכי יבאו שלא יהי' להם כ"כ כנ"ל מ"מ אח"כ יהי' הגילוי בלא בכי ג"כ כי יזדככו ויתעלו עד שיוכלו לקבל, כי רק ההתחלה יהי' בבכי יבואו

בכ"י של שמחה . . לע"ל בבכי יבואו: בהבא להלן ראה תריא וישלח כו', א (בשניונים קלים). וראה גם תריא מביא צו, ג. לקיטת תצא לו, ד.
הבע"ת . . בחילא יתיר אבל אין לו לבושי' וכלים דתומ"צ: ראה תריא תולדות כ, ד. מאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' לה, אה"ת בראשית (כרך ג) תקב, ב. שם (כרך ד) תקלב, א"ב. וראה גם לקיטת דרושים לריה נד, ב. תריא תולדות כ, ג. כא, ד.
שהכלים . . עדיין אינם רחבים כ"כ: ראה אה"ת נ"ך (כרך א) ע' שעא. וראה גם אה"ת וארא (כרך ו) ע' בחקעא.

מחמת הגילוי מהיפוך אל ההיפך, משא"כ אח"כ. וי"ל שז"ע מה שמשיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא שזהו ג"כ תשובה, אבל [מה] הצדיקים יעשו תשובה, היינו שאצל הצדיקים יהי" ג"כ בחילא יתיר כמו אצל הבע"ת ונוסף לזה יהי" מעלתם שיש להם כלים ולבושים מתומ"צ משא"כ הבע"ת כנ"ל. ועו"ל ענין מה שהי' תחלה יבא אר"י זה נ"נ כו' ע"מ שיבא אר"י זה הקב"ה אר"י שאג, ד"ע ע"ד קל"י קדמה לפני, לכן בכדי שיהי' גילוי הפנימיות לע"ל צ"ל יבא אר"י זה נ"נ.

וזהו כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, שכמו בכדי להיות גילוי מ"ת הי' צ"ל גלות מצרים כמ"כ בכדי להיות הגילוי פנימיות דלע"ל צ"ל בחי' גלות תחלה, ואח"כ יבא אר"י זה הקב"ה דכתיב אר"י שאג היא בחי' גילוי הכתר בחי' גבורה דע"י שملובש במו"ס, ויבנה אריאל בונה ירושלים הוי', פי' כי כרה"ע הי' מבחי' ש' אלקים משא"כ בבהמ"ק הי' גילוי ש' הוי', כמ"ש וכבוד ה' מלא את המשכן, וכתיב ותצא אש מלפני ה' ותאכל את העולה, וכתיב ה' אמר לשכון בערפל, בנה בניתי בית זבול לך כו', אמנם הנה כתיב ויקרא הוי' הוי' שיש שני שמות הוי', ולע"ל יתגלה בחי' ש' הוי' שלמעלה מהשתלשלות, ויהי' בנין בהמ"ק מבחי' ש' הוי' דלעילא שלמעלה מהשתל, ולכן גדול יהי' כבוד הבית האחרון מן הראשון, כי בונה ירושלים הוי' הוא בחי' ש' הוי' דלעילא שלמעלה מהשתל, ולכן כתיב ואני אהי' לה חומת אש נאום הוי', שבחי' אני הוא בחי' א"ס ב"ה אהי' לה חומת אש כו' וע' מזה בדי"ה צדקת פרזונו בישראל (ד"ט), ועי"ן הרופא לשבורי לב פי' אותם שהם בבחי' לב נשבר ונדכה ע"י הרצוא והתשווקה והכוסף והצמאון ליכלל וליבטל בבחי' אוא"ס ב"ה בעל הרצון, הנה ע"י שבונה ירושלים הוי' שמאיר ומתגלה בחי' ש' הוי' דלעילא למטה עי"ן הוא רופא לשבורי לב הנ"ל להיות שיהי' נמשך גילוי אלקותו ית' למטה כמו למעלה כו'.

רפא

בכדי להיות גילוי מ"ת הי' צ"ל גלות מצרים: ראה תו"א שמות מט, א. נד, סע"א. וארא נד, ד. לעיל ד"ה וידבר גוי' אנכי. ובב"מ.

וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, וצ"ל ענין המזוזה שקובע' בפתח הבית, דהנה כתיב אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, ולכן קובעין ב' פרשיות דק"ש שהם קבעומ"ש ועומ"צ בפתח הבית בכדי להמשיך בחי' ה' יבנה בית, והנה בית הוא בחי' כלליות העולם, וכמארז"ל במד"ר ע"פ חכמות בנתה ביתה שביה קאי על כלליות העולם, וכאשר כאר"א נכנס לדור בבית צריך לקבוע מזוזה בכדי שיתבונן להמשיך המשכת אלקותו ית' בכלליות העולם, להיות קיום העולם, ובפרטיות הוא בחי' הבית שקובע' בה המזוזה, שהוא בחי' קבעומ"ש ועומ"צ כו', וזהו ע"ד המאמר יה"ר שיהא מורא שמים עליכם כמורא כו"ד, ולכן גם כשנכנס לבית ואין אדם רואהו יקבל עליו עומ"ש ועומ"צ. ולהבין ענין המזוזה, צריך להקדים ענין מ"ש ואם אמר יאמר העבד כו' והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדוניו את אוננו כו', וארז"ל מה נשתנה האוזן כו' אלא און ששמעה על הר סיני כי לי בניי עבדים כו' ירצע, דלת ומזוזה שהיו עדים שפסחתי עליהם כנגפי את מצרים שנא' והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות כו' ופסח ה' על הפתח.

וצ"ל תחלה מהו ענין און ששמעה, הנה יש ב' בחי' רא' ושמיעה, ומשה רבינו ביקש ואראה את הארץ ולא פעל כ"א ועתה ישראל שמע אל החוקים בחי' שמיעה, וא"כ רא' למעלה מבחי' שמיעה ומ"מ מצינו שיש בבחי'

וכתבתם על מזוזות: לכללות המאמר, ראה: ד"ה מזוזה מימין באוה"ת חנוכה שכתב א ואלך. ד"ה וכתבתם באוה"ת ואתחנן (כרך ו) ע' בירעז ואלך. המאמר הובא ונת' בד"ה וכתבתם תשכ"ט. תשל"ד. [המאמר שלפנינו נדפס גם באוה"ת עקב ע' תרכ"א].

בלקיש ח"ט ע' 77 (הע' 42) ז"ל: מה שהמאמר ד"ה וכתבתם תרכ"ט נאמר בפי' עקב – איך שהפסוק וכתבתם גר"א נאמר גם בפי' ואתחנן שלפני פ' עקב – כי תוכן מאמר זה הוא מעלת ענין השמיעה וקביע – און ששמעה על הים כי לי בניי עבדים. ע"כ. וראה מזה גם בד"ה וכתבתם תשכ"ט.

וכמארז"ל במד"ר ע"פ חכמות בנתה ביתה שביה קאי על כלליות העולם: במשלי ט, א: חכמות בנתה ביתה חצבה עמודי שבעה, ובריקד' רפ"א: ר' ירמ' בר אלעאי פחד קרא בברייתו של עולם כו'.

ולהבין ענין המזוזה . . . מ"ש ואם אמר יאמר הטבד: כהבא להלן ראה אוה"ת חנוכה שם של, סע"ב ואלך, ואתחנן (כרך ו) ע' בירעז ואלך.

הנה יש ב' בחי' רא' ושמיעה: כהבא להלן בענין רא' ושמיעה ראה: ביאור' פב, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תנע. אוה"ת ואתחנן (כרך ה) ע' איתתקצט. אוה"ת ראה ע' תרס"ב. ובארוכה שם ע' תרסח ואלך. ובכ"מ.

ומשה רבינו ביקש ואראה את הארץ ולא פעל: ראה בארוכה לקרי' ואתחנן ב, סע"ד ואלך. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב סע' תרס"ו ואלך. פרשיות ח"ב ע' תרצה ואלך. אוה"ת ואתחנן ע' נב ואלך וע' סה ואלך וע' צג ואלך. שם (כרך ה) ע' איתתקצט ואלך. שם (כרך ו) ע' ב"רא ואלך. ד"ה ואתחנן תרל"ג.

ולא פעל כא . . . בחי' שמיעה: בד"ה וכתבתם שבאוה"ת עקב שם נרשם ע"ז: ואע"פ שמשו ממשיך דעת לנשי' כמ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך לנשמות שנקראו זרע בהמה, היינו כאילו רואה אבל רא' ממש לא.

שמיעה מעלה היותר עליונה גם מבחי' ראי' כמו שהביא רבינו יונה ז"ל בשעיה'ת שלו ראי' לזה מהדיון זה סימא את עינו נותן לו דמי עינו, חרשו נותן לו דמי כולו, וחרשו זה אינו כמו חרש שבכ"מ שאינו שומע ואינו מדבר כ"א כ"א פ' חרשו שמדבר רק שאינו שומע ומ"מ נותן לו דמי כולו, והטעם הוא ע"פ פשוט כיון שאינו יכול לשמוע כלל הרי אינו יכול לקבל הציווי מחבירו וא"כ אינו יכול להרויח ולהשתכר כלום, ולכן נותן לו דמי כולו. ולהבין ענין זה למעלה, כי הנה כל התומ"צ הם רק ציוויים צו את בני", כי כל עיקר התחברות אלקות עם נש"י הוא ע"י בחי' מלוכה כאשר עלה ברצונו אנא אמלך ודרכו של מלך לצוות, שע"י הציוויים שורה ומתגלה מדת המלוכה, ולכן עיקר קיום המצות צריך להיות רק בכדי לעשות ולקיים הציווי של הקב"ה שלא לבקש שום טעם כלל כמו מצות ציצית ותפילין, אע"פ שנתגלה קצת טעם איך שנמשך ע"י המשכונות עליונות מאד נעלה, מ"מ א"צ להיות הקיום מצד הטעם וההמשכה כו' כ"א רק כדי לקיים הציווי בלבד, מחמת היותו דבוק לבחי' א"ס בעהר"צ שז"ע הקדמת קבעומ"ש כמ"ש בדרושים הקודמים, ומכ"ש המצות שאין בהם טעם שנק' חוקים כמו פרה אדומה, והיינו כי שמיעה וקבלת הציווי בלבד מעורר למעלה יותר מבחי' הטעם של המצוה מפני שע"י שורה ומתגלה מדת המלוכה, שזהו כל עיקר ההתחברות של אלקות עם נש"י כו', וזהו שאמר שמואל לשאול הנה שמוע מזבח טוב, כי שאול הלך אחר הטעם והשאיר ממטיב הצאן להקריב קרבנות אשר קרבן הו"ע קירוב שמקרב ומייחד הכחות שלמעלה כו', וע"י הוכיחו שמואל הנה שמוע מזבח טוב שבחי' שמיעה וקבלת הציווי לבד בלי שום טעם כ"א מחמת היותו דבוק לבחי' א"ס בעהר"צ, וזה גבוה יותר מהקרבנות, שהם מבחי' טעמים דחכ'.

רפג

ועפ"ז יובן איך שיש בבחי' שמיעה מעלה היותר עליונה גם מבחי' ראי'
שהוא מה שביקש משה ואראה את הארץ, דהנה כל הנביאים נתנבאו בכה, ואפי' משה שנתנבא בזה מ"מ כתיב וראית את אחורי אבל לפני

רבינו יונה ז"ל בשעיה'ת שלו . . . חרשו נותן לו דמי כולו: הובא באוה"ת ואתחנן שם (כרך ה) ע' איתקצט. שם (כרך ו) ר"ע כירעט. ועוד.
עיקר קיום המצות . . . שלא לבקש שום טעם כלל: ראה לעיל ד"ה ויקח קרח. וש"נ.
כמ"ש בדרושים הקודמים: לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. ד"ה ראשית עריסותיכם. ד"ה ויקח קרח. ד"ה וידבר גו' פתח.
כי שמיעה וקבלת הציווי בלבד מעורר למעלה יותר: בד"ה זה שבאוה"ת עקב שם נרשם ע"ז: קבלת עול ושמיעה שהיא בלי טעם גדול מראי', ואין צריך לבקש טעם למשל כשאחד קשור ומדובק לחבירו אינו מבקש שום טעם.
הנה שמוע מזבח טוב: ראה גם מאמרי אדה"י תקס"ד ע' קל. ס' מאמרי אדה"י נביאים ע' ה [נבהמ"מ שם].
מאמרי אדהמ"צ נ"ד ע' א. אוה"ת בשלח ע' תלט ואילך. לקמן ד"ה ויקהלו ע' שפא. ובכ"מ.
ופני לא ידאו . . . חכם ער"ף מנביא: בד"ה זה שבאוה"ת עקב שם נרשם ע"ז: לפני לא יראו, חכ' נק' פנים.

לא יראו, והיינו דוקא בבחי' ראי' והשגת המהות ממש, אבל בבחי' שמיעה וקבלת הציוויים לבד כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי מי שאנכי, וזהו מצוך ל' ציווי וגם לשון צוותא וחיבור, והיינו שע"י קיום הציווי נמשך הצוותא וחיבור מבחי' אנכי ממש. וזהו ע"ד משארו"ל חכם עדיף מנביא אע"פ שנבואה הוא בחי' ראי' שא' ואראה כו', וחכם הוא רק בחי' שמיעה והשגת המציאות לבד, מ"מ ע"י בחי' שמיעה יוכל להשיג בבחי' עליונות יותר מהנביאים שנתנבאו רק בכה, דהן אמת אם הי' יכול לראות בבחי' ראי' מה שהוא משיג, הי' בחי' הראי' יותר גבוה הרבה, אך הנה בבחי' ראי' אי"א להיות מושג בחי' אלו וכמ"ש לפני לא יראו כו', שלכן כל הנביאים נתנבאו בכה, אבל בבחי' שמיעה הוא קבועמ"צ שאחר ההקדמה כללית דקבועמ"ש הרי בחי' פרטי הרצונות דתומ"צ הרי הם נמשכ' מבחי' אנכי מי שאנכי ממש, והגם כי אינו רואה בחי' זו מ"מ הרי יש בחי' המשכה זו בהם כו'.

וְזָהָן און ששמעה על הר סיני כו' כי לי בני עבדים, שהעיקר צ"ל רק בחי' שמיעת הציווי שיקבל עומ"ש ועומ"צ, שהו"ע קבלת הציוויים לבד בלי שום טעם, עבודת עבד, וזהו כי לי בני עבדים, וע"י בחי' שמיעת הציווי לבד יומשך הצוותא וחיבור מבחי' אנכי ממש שלמעלה מבחי' בריאת העולם שנברא בביית כו' וכיון שקנה אדון אחר לעצמו אפי' ישראל, אי"כ פגם בבחי' שמיעה זו, ולכן ורצע אדוניו את אזנו כו'. אך למה אל הדלת דוקא, הענין כי הדלת הוא בחי' דבור העליון כמו הדלת שע"י יוצאין לחוץ, כמו"כ הדבור שגילוי השכל והמדות מאדם לזולתו הוא רק ע"י הדבור, וכמו"כ למעלה כל ההתגלות הוא ע"י הדבור ולכן נק' דלת, ולכן הציוויים אעפ"י ששרשם מבחי' אנכי אשר אנכי מצוך היום, מ"מ התגלות הציוויים הוא ע"י הדבור עליון דוקא וכמ"ש באשר דבר מלך שלטון, שהתגלות המלוכה הוא ע"י ציוויים, וגילוי הציוויים הוא ע"י הדיבור ולכן דבר מלך שלטון, וכמו"כ למעלה שהתגלות הציוויים הוא ע"י דבור עליון, וכמו במ"ת דכתיב וידבר אלקים כו' אנכי הוי' אלקיך, שאעפ"י שהגילוי הי' מבחי' אנכי, מ"מ המדבר הי' שם אלקים בחי' מל' דבור העליון, ואי"כ מוכן שבבחי' דלת ופתח העליון שם עיקר הציוויים דבחי' מלוכה עליונה כו', וזהו והגישו אל הדלת דוקא כי כיון שפגם בבחי' שמיעה וקבלת הציוויים אי"כ כל הפגם שלו הוא במקום הזה דבחי' דלת דוקא כמ"ש לשמוע בקול דברו שהוא בחי' דלת העליון שנק' דברו וכמ"ש בזהר שמיעה בהאי אתר תליא, ולכן והגישו אל הדלת דוקא.

מצוך ל' ציווי וגם לשון צוותא וחיבור: ראה אהיה בשלח ע' תלב. וראה גם לקי"ת חוקת נז, ג. פנחס עה. א. מסעי צב, ג. לעיל דיה אריי יחא חלקי. דיה זאת חוקת ה' – נח' בלקי"ש ח"ז ע' 30 ואילך.
חכם עדיף מנביא: ראה בכ"ז אגה"ק ס"ט (קכו, ב). לקי"ת פקודי ה, סע"ד. ויקרא ה, סע"ד. ועוד.
הדלת הוא בחי' דבור העליון: ראה אהיה חנוכה שכתב ב. ואתחנן שם ע' ב"פ.
לשמוע בקול דברו: בדי"ה זה שבאזה"ת עקב שם נרשם ע"ז: לשמוע בקול דברו, קול הוא פנימיות הדיבור שהתגלות אנכי הוא דוקא כדבור וכשמיעה קבוע"מ.

ועתה צ"ל מהו השייכות ענין דלת ומזוזה לפי שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות שמטעם זה דוקא ורצע אל הדלת. והענין הוא דארוז"ל במד"ר המשקוף זה אברהם, שתי המזוזות הם יצחק ויעקב, כי תח"ן זהו קו הימין ובג"ה קו השמאל, וזהו ענין ב' המזוזות ב' קוין כו', והמשקוף שעל שתי המזוזות הוא הבחי' עליונה שלמעלה מב' קוין שמחבר הב' קוין, כענין עושה שלום במרומיו שיתחברו בחי' מים ואש שהם שני הפכים כו', והיינו כי משקוף הוא בחי' גבוה מאד כמ"ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל הרי שהשקיפה הוא מבחי' מעון קדשך מבחי' השמים מקיפים עליונים, ואברהם זכה לבחי' זו ע"י מצות מילה כמ"ש מי יעלה לנו השמימה בחי' השקיפה כו' מן השמים, ולכן מילה ברת' והוי' בס"ת, ואברהם ה' הראשון שנימול ע"כ כתיב בעצם היום הזה נמול כו' פ"י שנמול למעלה בחי' ומל הוי' כו', ולכן זכה לבחי' מי יעלה לנו השמימה ולכן הוא בחי' משקוף כו', והנה זהו המשקוף והב' מזוזות שהם ג' אבות, אבל הדלת והפתח עצמו זהו בחי' דוד בחי' מל', ולכן אמר דוד ארוממך ה' כי דליתני שהוא בחי' דלת ופתח שע"י יומשך הגילוי מבחי' חכמה שבכולם העליון לעולמות התחתונים דב"ע ולכן נק' דלת כנ"ל. והנה ביצ"מ כתיב ופסח ה' על הפתח שזהו בחי' דילוג וכמ"ש קול דודי מדלג כו', והיינו כי עפ"י סדר ההשתל' הדבור מקבל מהמדות, והמדות מהשכל שזהו ענין הפתח עם המשקוף וב' המזוזות, אבל ביצ"מ הרי ה' הגילוי שמלמעלה מסדר השתל' בחי' נגלה עליהם מלך מלכי המלכים, וכתיב אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ כו', וה' גילוי הזה בבחי' ופסח ה' על הפתח דוקא, ולכן נק' החג פסח ע"ש הדילוג הגדול הזה, וזהו דלת ומזוזה שהיו עדים כו', פ"י כי בשעת יצ"מ ה' הגילוי הזה שמלמעלה מסדר השתל' בבחי' הדלת שהיא בחי' מל' בבחי' אתעדל"ע מצ"ע שהרי ישראל היו אז מושקעים כמ"ט שע"ט ולא ה' יכול להיות אז אתעדל"ע ומ"מ ה' הגילוי מבחי' אנכי ממש בבחי' דלת ופתח בדרך אתעדל"ע לבד, א"כ יש ליקח ק"ו שע"י בחי' און ששמעה דהיינו ע"י קבלת עומ"צ שהוא ענין שמיעה וקבלת הציוויים לבד מחמת היותו דבוק לבחי' אוא"ט בעהר"צ שבדאי

רפה

דארוז"ל . . המשקוף זה אבר הלב: הבא להלן ראה בארוכה אוה"ת חנוכה שם שכתב א ואלך. ואתחנן שם ע' בירצט ואלך. וראה גם סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' קמה.
שתי המזוזות הם יצחק ויעקב: בד"ה זה שבאוה"ת עקב שם נרשם ע"ז: יעקב י"ד עקב קו הימין, גם אותיות יבקע. יצחק כמעלת הוהב על הכסף [וראה אוה"ת חנוכה שם שלד, א].
השקיפה ממעון קדשך . . השמים מקיפים עליונים: באוה"ת עקב שם נרשם ע"ז: השקיפה ממעון קדשך מן השמים, שיש בחי' שמים כמ"ש שמעי שמים והאזיני ארץ, ופסע בחי' האזינו השמים ותשמע הארץ, ויש בחי' שמי השמים בחי' מקיפים, וזהו בחי' השקיפה כו' מן השמים שזה כולל כל המקיפים העליונים.
והפתח עצמו . . בחי' מל': ראה תרי"א ס"פ סקצ' מג, ד. לקיט' שה"ש טו, ב. אוה"ת בא (כרך ז) ע' ב'תולת ואלך, ואוה"ת חנוכה שם שכתב ב. ואתחנן ע' שג.
כי דליתני . . בחי' דלת ופתח: ראה גם אוה"ת יוגש תתקפו, ב. נידך ס"ע תי"ב.
ביצ"מ . . ופסח ה' . . בחי' דילוג: ראה בארוכה לקיט' שה"ש טו, סע"א ואלך.

יומשך הגילוי מבחי' אנכי שלמעלה מסדר השתלשלות, ולכן הדלת והמזוזה הם עדים שע"י שמיעה וקבלת הציוויים של המצות יומשך הצוותא וחיבור מבחי' אנכי, וכשפגם בבחי' שמיעה זו הרי זה פגם גדול מאד ולכן ירצע אל הדלת כו' לפי שהם עדים וכנ"ל.

ועתה נבוא לענין מזוזה, כי הנה המזוזה הוא רק הב' פרשיות שמע והא"ש שהו"ע קבלת עומ"ש וקבלת עומ"צ, וא"כ המזוזה זהו בחי' שמיעה כאלו רואה כו', ולכן כשקובעה על פתח ביתו הנה ע"י נעשה העלאה מכל ביתו וקנינו שיהיו בטלים לבחי' אחד, וכענין ואספת דגנך דגבי ק"ש שיתאסף הכל לבחי' אחד, ע' בד"ה מי כמוכה באלים ובסד"ה ויגש אליו יהודה מענין וסדר הנהגת מו"מ, ובד"ה זכור את יום השבת מענין מו"מ באמונה, ובד"ה כ"י יש להם חלק לעוה"ב, והיינו שבכל הדברים שבביתו וקנינו יהי' אצלו בחי' שמיעה שיקבל על עצמו עומ"ש ולקיים בהם הציוויים של המצות. והנה לכן ע"י המזוזה שהוא בחי' שמיעה הנ"ל נמשך הצוותא וחיבור מבחי' אנכי שלמעלה מהשתל, וזהו ענין השמירה שנמשך ע"י המזוזה בחי' ה' ישמר צאתך ובואך, והיינו בחי' לא ינום ולא יישן שומר ישראל, כי לפעמים כתיב עורה למה תישן הוי', אבל בחי' שומר ישראל הוא בחי' עינא פקחא דלא נאים, והיינו כי השמירה שנמשך ע"י המזוזה הוא מבחי' אנכי שלמעלה מש' הוי' ובשם הוי' יש בחי' שינה, אבל בחי' אנכי הר"ע עינא פקחא דלא נאים.

והנה מזוזה הוא ב' תיבות זו זה, והיינו כי נש"י נק' זו עם זו יצרתי לי כו' והקב"ה נק' זה זה אלי ובלוחות כתיב מזה ומזה הם כתובים, והנה זו לשון נקבה וזה לי זכר והיינו כי זו נק' כשמקבל מבחי' זה, ולכן מה שנש"י נק' עם זו הוא מצד הקבעומ"ש ועומ"צ לפי שמקבלים עליהם הציווי מבחי' זה אלי כו', והנה פי' עם זו יצרתי לי ידוע כי אין מלך בלא עם פי' עם מלשון

כשקובעה על פתח ביתו . . . הטלחה מכל ביתו: ראה גם תרי"א מקץ מב, סעי'ג. אזה"ת חנוכה שם שלד, א. אזה"ת קרח ס"ע תשב. סה"מ תרכ"ז ע' קמו. עטר"ת ע' קמה. תרח"צ ע' קפ. ועוד. וראה גם לעיל סד"ה יקח קרח.

בד"ה מי כמוכה . . . ובסד"ה ויגש אליו: תרכ"ט.

ובד"ה זכור את יום השבת: סה"מ תרכ"ז ע' קכ. וראה גם אזה"ת יתרו ע' תתקנב. לעיל ד"ה שה תמים.

ובד"ה כ"י יש להם חלק: סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' קסט וע' קעא.

לא ינום ולא יישן . . . עינא פקחא דלא נאים: ראה בארוכה מאמרי אדה"צ כתובים ח"ב ס"ע קצח ואילך.

אזה"ת ניד (כרך ג) ע' אישפ ואילך. סה"מ תרכ"ח ע' יב ואילך. עור"ת ע' סא ואילך. תרפ"ג ע' ס ואילך. סה"מ קונטרסים ח"ב ערה, ב ואילך. ועוד.

והנה מזוזה הוא ב' תיבות זו זה . . . עם זו יצרתי: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה בארוכה אזה"ת

חנוכה שם שלא, סעי'א ואילך. ואחתנו שם ס"ע בירפג ואילך.

והנה פי' עם . . . מלשון עוממות . . . גם עוד פי' . . . עם מלשון עמיא: ראה אזה"ת ואחתנו שם ע' בירפג:

עם לי' עוממות כו', איכה יועם זהב ופירשי' יועם כהה דתרגום כהה עמיא, וכן ביחזקאל (לא, ח) ארזים לא

עוממות, שיש גחלים לוחשות שהאש מתלהטת עליהם בגילוי, וגחלים עוממות היינו שנתעלם האש בתוכם ואין נראה מבחוץ אבל בפנים ישנו כי לא נכבה עדיין כו', וענין גחלים לוחשות למעלה הו"ע ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת, וא"כ הם בתכלית הביטול והיחוד האמיתי, ולכן בבחי' זו לא שייך בחי' מלוכה עדיין כיון דאיהו וגרמוהי חד כו', וזהו אין מלך בלא עם עם דוקא בחי' עוממות, והיינו בבי"ע שנתעלם האש ושלחבת י"ה ועי' נעשים בחי' יש ודבר נפרד, ולכן שייך עי' מלוכה. גם עוד פי' עם כמ"ש במשה ולא כהתה עינו ופי' בתרגום ולא עמיא עינו, וא"כ עם מלשון עמיא כו' שהו"ע הכהות שבעין דהיינו מה שנדמה ונראה העולם כאלו הוא יש ודבר נפרד, אעפ"י שבאמת אין עוד מלבדו כו' ולכן על בחי' עם דוקא שייך מלוכה, אך היינו דוקא כשהעם הוא בבחי' ביטול דהיינו אע"פ שהם בחי' יש ודבר נפרד מ"מ הם בבחי' ביטול היש לגמרי, והיינו שמקבלים עליהם עומ"ש ומקבלים הציוויים דבחי' מלך כו', ואזי נק' עם זו שבטלים לבחי' זה אלי. והכח הזה שגם בבחי' עם עוממות יוכל להיות ביטול היש הוא לפי כי חלק הו"י עמו שגם בחי' עמו הוא חלק ממש הו"י שיש שם הו"י בכא"א, ועי' הוא כח הביטול להיות עם זו. וזהו עם זו יצרתי לך, לפי שהם עם זו שמקבלים עליהם הציווי מבחי' זה ע"כ הם לי ממש כמ"ש אשרי אדם שומע לי שהשמיעה מגיע בבחי' לי ממש שהוא עצמות אוא"ס בבחי' אנכי מי שאנכי, תהלתי יספרו שע"י שהם עם זו ממשיכים בחי' תהלת, ותהלתי אחטם לך חוטמא בחי' ריח שהוא מקיף עליון שלמעלה מהכלים דע"ס, וברבות פי' אחטם לך לשון חותם, והיינו כמו ענין החותם הוא שכל יקרב זר לקרות כו', כמו"כ צריך להמשיך מלמעלה החותם שהוא ענין השמירה מהרע שלא יוכל לקרב לגבי האדם, וזהו ענין המזוזה כמ"ש לשמור מזוזה פתחי, שע"י המזוזה נמשך השמירה מלמעלה ה' ישמר צאתך ובואך שהשמירה היא מהרע וכנ"ל, ונק' ג"כ חותם וכענין פותח בברוך וחותם בברוך, וז"ש בת"ז מזוזה זו מות, שהמות שהוא הרע יהי' זו ומרוחק מהבית שלא יוכל ליקרב כנ"ל.

רפז

ועתה יובן ענין וכתבתם על מזוזות ביתך, דלכא"ו הרי קיום ובנין הבית שהוא בחי' דבור העליון הוא כמ"ש בחכ' יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חזרים ימלאו, וא"כ מהו עוד ענין קביעת המזוזה בבית. אך הענין הוא כמ"ש אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו כו', אע"פ שהם בונין אותו

עממוהו פירשי לא כחו תארו, והמ"צ כ' עממוהו ענין הסתר וכסוי, ולפירשי' כהה זהו כענין מ"ש לא כהתה עינו, ותכחין עינו מראות. ע"כ.

ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת: ראה המשך מים רבים תרל"ז פס"ד ואילך. דרמ"צ קפ"ב, א ואילך. ובכ"מ.

כי חלק הו"י עמו . . . שיש שם הו"י בכא"א: ראה בארוכה לעיל ד"ה וידבר גוי' אנכי, וד"ה בונה ירושלים. ושי'.

החותם הוא שכל יקרב זר: ראה גם תו"א בראשית ו', ג. לעיל ד"ה צדקת פרונו.

שמשכי' להיות בחכמה יבנה כו' ובתבונה כו' והיינו ע"י תושב"כ ותושב"ע פ' ותפלה כו' מ"מ אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו כו', והיינו כי כל הנ"ל הוא רק המשכות או"פ בחי' חכמה ותבונה ודעת, אבל עיקר השמירה וקיום הבנין הוא כשה' יבנה בית היינו שיומשך בחי' מקיף עליון על הבית וכמ"ש אח"כ אם ה' לא ישמר עיר כו' שהשמירה מבחוץ בחי' מקיף שהמשכת המקיף זה הוא מלמעלה מסדר ההשתל', והיינו מבחי' אנכי שלמעלה מבחי' חב' ותבונה ודעת, וע"י מקיף זה הוא עיקר השמירה וקיום הבנין דבחי' בית עולם הדבור עליון, ובחי' שמירה והמשכת מקיף זה בהבית נמשך ע"י המזווה דוקא לפי שהיא בחי' שמיעה וקבלת עומ"ש קבלת הציוויים לבד בלי שום טעם לכן נמשך ע"י מבחי' אנכי כו' שלמעלה מהשתלשלות כנ"ל באריכות, וא"כ ע"י בחי' שמיעה דמזווה נמשך בחי' גבוה יותר.

רפח

בט"ד, ש"פ ראה, ר"ח אלול, ת"ט.

אחרי ה' אלקיכם תלכו כו' ובו תדבקו, שיש בפסוק הזה ט"ו תיבות, וכן בברכת כהנים יש ג"כ ט"ו תיבות, וכן בפסוק את ה' האמרת היום יש ג"כ ט"ו תיבות, ובישתבח אנו אומרים ט"ו שבחים כנגד ט"ו שיר המעלות שבתהלים, וצ"ל מה"ע מספר ט"ו, וגם מצינו בפסוק זה דאחרי ה' אלקיכם תלכו ה' ואוי"ן, ואותו תיראו ואת מצותיו תשמורו כו' וצ"ל מהו ענין החמשה ואוי"ן אלו. הנה כתיב וזכרתי את בריתי יעקב כתיב מלא בוא"ו, ופי' רש"י ז"ל בחומש שחמשה פעמים נא' יעקב מלא בוא"ו, וכנגדן באל"י נא' ה' פעמים חסר וא"ו, והוא לפי שיעקב נטל הוא"ו מאל"י במשכון שיבשר לבשר הגאולה לבניו, וצ"ל מה"ע מה שנטל הוא"ו, וגם מפני מה הוא"ו דוקא.

ויובן בהקדם משאדו"ל ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו וכי אפשר להלוך אחר הקב"ה אותו שנא' בו בים דרכך ושבילך במים רבים והאיך אפשר לילך אחריו, אלא מה הוא לא נתעסק אלא במטע תחלה שנא' ויסע ה' אלקים גן בעדן, אף אתה אל תתעסק אלא במטע תחלה הה"ד כי תבואו אל הארץ

השמירה וקיום הבנין . . . אם ה' לא ישמר עיר : ראה לקיט ראה ל, ד, לא, ג, ועוד.

אחרי . . . תלכו : ראה עניני המאמר בקיצור, באוה"ת ראה ס"ע תרנ"ז ואילך [וע"ש ע' תשי' : לע"ד הצעת הדרוש כו"י שכתבנו] הוא היסוד למאמר זה. המאמר הובא ונת' בדי"ה זה תשכ"ט. וראה גם ד"ה הבריה התיכון באוה"ת תרמ"ה ע' אקית ואילך.
ויובן בהקדם משאדו"ל : ראה גם אוה"ת ראה ע' תשג וע' תשו. ואוה"ת תרומה שם ס"ע איתכבב.

ונטעתם כל עץ מאכל, וזהו אחרי ה' אלקיכם תלכו לילך אחר מדותיו והנהגותיו, משמע מזה שהנטיעה היא מעלה יתירה כו' וצ"ל הלא ארז"ל ג' היו להוטיין אחר האדמה קין ונח ועו"ו, בקין נא' וקין ה' עובד אדמה, נח נא' ויחל נח איש אדמה, בעו"ו נא' כי אוהב אדמה ה' משמע שענין שהיו להוטיין אחר האדמה אין זה נחשב למעלה כ"א לגריעותא, והרי נטיעה היא בכלל עבודת אדמה, ולמה בנטיעה אמרו מה הוא לא נתעסק אלא במטע תחלה אף אתה לא תתעסק אלא במטע תחלה.

אך הענין הוא דהנה התורה נק' בשם נטיעה, וכמ"ש וחי עולם נטע בתוכינו, ולכן נק' חיי עולם, דהנה התפלה נק' חיי שעה וכמשא"ל רבא חזיא לרב המנונא דקמאריך בצלותא כו' מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, שהתפלה נק' חיי שעה, ולהבין מהו ענין חיי שעה, הענין הוא כי שעה הוא בחי' זמן שהוא בחי' מל' היינו בחי' מקור ושרש הזמן מלך ומלך וימלוך, וזהו חיי שעה דהיינו החיות של שעה שהיא מחי' את הזמן ומקום שהיא בחי' נפש וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור, כל עולמים הוא בחי' עולם, ודור ודור הוא בחי' זמן, וזהו מ"ש והר סיני עשו כולו, עש"ו הוא ר"ת עולם שנה נפש, עולם הוא בחי' מקום ושנה הוא בחי' זמן, ונפש הוא בחי' החיות שמחי' את העולם וזמן, והנה נפש הוא בחי' אחרונה שמתלבש בהם וכמו שאנו רואים בנפש האדם שיש בו ה' בחי' נר"נ ח"י, ובחי' נפש היא בחי' אחרונה שמתלבש בדם להחיות אברי הגוף, וכמ"ש כי הדם הוא הנפש, משא"כ נשמה הוא בחי' שכל והשגה באלקות וכמ"ש ונשמת שדי תבינם, וגם בחי' רוח הוא למעלה מבחי' נפש, כי רוח החיים היא בלב, משא"כ נפש הוא בכבד כו', וכך למעלה יש ג"כ ה' בחי' נר"נ ח"י וכמ"ש נשבע ה' בנפשו, אם ישים אליו לבו ורוחו ונשמתו אליו יאסוף, ובחי' נפש הוא בחי' אחרונה שהיא בחי' ממכ"ע שמתלבש בעולמות להחיותם כו', וזהו מ"ש בדור המבול לא ידון רוחי באדם לעולם, והיינו שמתחלה ה' מאיר בעולם בחי' רוח, וזהו שהיו מאריכין ימים הרבה, שיש שהיו חיים קרוב לאלף שנה, והיינו לפי שהי' מאיר בחי' רוח, וע"כ היו מאריכין ימים הרבה, משא"כ אחר חטא דור המבול כתיב לא ידון רוחי באדם לעולם שלא יהי' מאיר עוד בחי' רוח רק בחי' נפש לבד, וזהו מ"ש כלתה

רפט

התורה נק' . . . חיי עולם . . . התפלה נק' חיי שעה: ראה סידור עם דא"ח עג, ג ואילך. מאמרי אדה"צ
אתהלך לאונאי ע' פו ואילך. שערי תשובה ח"ב כו, א ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שטג ואילך. לעיל ד"ה ראשית
עריסותיכם. ושי"נ.

עש"ן . . . עולם שנה נפש: ראה בכ"ז מאמרי אדה"צ פרשיות ח"א ע' א ואילך. מאמרי אדה"צ בראשית
ע' נו ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' פט. תרכ"ח ע' קמד. אעת"ר ע' קפד ואילך. פרי"ת ע' נד ואילך. תרפ"ז ע' סו
ואילך. תרפ"ז ע' קמ ואילך. ד"ה בראשית ברא תשרי. ועוד.
בנפש האדם . . . ה' בחי' נר"נ ח"י: בכ"ז ראה בארוכה סה"מ תרס"ח ע' קמג ואילך. פרי"ת ע' רעט
ואילך. וס"ע רמז ואילך. תש"א ע' 82 ואילך. ושי"נ. שם ע' 88 ואילך. סה"מ קונטרסים ח"ב רפח, א ואילך.
ועוד.

ספר תרכ"ט

שיג

נפשי לחצרות הוי', והיינו שיש לבחי' נפש כליון ותשוקה להוי' לפי שהיא בחי' אחרונה ע"כ היא בבחי' כליון ותשוקה ליכלל בעצמותו כו', וזהו שנק' חיי שעה, שהיא רק בחי' נפש כו'. משא"כ תורה נק' חיי עולם שהוא בחי' נצחי, כי פי' של עולם זה היינו נצחי' וכמשארז"ל כ"מ שנא' לי אינו זו לעולם שפירושו נצחי', כך התורה נק' חיי עולם שהוא בחי' נצחי' שהיא למעלה מבחי' חיי שעה, ולזה הי' מתמה מניחין חיי עולם ועוסקי' בבחי' שעה, כי תפלה הוא הכל רק בחי' חיי שעה רפאינו בדרך עלינו כו', ואף שצריך ג"כ להמשכת חיי שעה אך ע"י המשכת התורה שהיא חיי עולם ממילא נכלל בחי' חיי שעה כי יש בכלל מאתים מנה, ולזה תורתן אומנתן פטורי' מן התפלה, לפי שממילא נמשך בחי' המשכת חיי שעה שעי' התפלה.

ובזה יובן מה שקחשיב במדרש לגריעותא מה שהיו להוטיין אחר האדמה, דהנה על פירות הארץ מברכין בפה"א, דהיינו פרי שהאדמה מוציאה, וזהו ענין התבואה שהיא מבחי' אדמה, דהנה כתיב קדש ישרא' להוי' ראשית תבואתה, תבואתה היינו תבואת ה', ה' הוא בחי' בהבראם בה' בראם, דהיינו ששרש התבואה נמשך רק מבחי' ה' אחרונה שהוא בחי' אדמה שהוא בחי' מל', וזהו פרי האדמה שנמשכין רק מבחי' מל' בחי' ה' כו', ועיקר תבואה הוא שעורים, כי חטה יש דיעה שהוא מין אילן עה"ד חטה היתה, ושעורה הוא בחי' שיעור ה' שנמשך מבחי' ה', וזהו משארז"ל במשנה בפסח על התבואה שאז הוא זמן קצירת שעורים, וכמ"ש שמור את חדש האביב וכתיב כי השעורה אביב כו', ובפסח שהוא הגילוי הראשון שאז יצאו מהגלות אז הוא המשכה רק לבחי' תבואה. משא"כ בעצרת הוא על פירות האילן, כי אילן הוא בחי' עץ, וכתיב כי האדם עץ השדה, אדם הוא בחי' אדם העליון שעל הכסא שהוא בחי' אדמה לעליון, רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא, ומלכא הוא בחי' עצמות אוא"ס ממש, והאדם הוא עץ השדה שהוא בחי' אילנא דחיי כו', ובעצרת שהוא זמן מ"ת אז הוא על פירות האילן לפי שאז הוא זמן גילוי בחי' אילנא דחיי שהוא בחי' עץ כו', וזהו שאז מביאין שתי הלחם מחטים לפי שהוא בחי' עץ, וגם חטה ד"ב אתוון דאורייתא. וזהו ההפרש שבין חול לשבת, שבחול אינו מאיר רק בחי' מל' משא"כ בשבת שאז הוא עליות העולמות מאיר מבחי' אילנא דחיי כו'.

וזהו ההפרש שבין אדמה לנטיעה. והנה קין ונח ועו"ה שהיו להוטיין אחר האדמה היינו שכל תשוקתם הי' להמשיך רק בחי' אדמה היינו החיות

תורתן אומנתן פטורי' מן התפלה . . שממילא נמשך . . חיי שעה: ראה בארוכה לעיל ד"ה ראשית

עריסותיכם.

ראשית תבואתה . . בהבראם בה' בראם . . בפסח על התבואה: בכ"ז ראה אודות ראה שם ע' תשו.

ובארוכה סה"מ תריל ע' קלג ואילך, וע' רה ואילך. ועוד.

ההפרש שבין חול לשבת . . עליות העולמות: ראה בארוכה לעיל ד"ה אריו פתילות ושמינים. וש"נ.

השייך לעולמות דהיינו בחי' שעורה שעור ה' ששרשם נמשך מבחי' ה' בחי' אדמה, וזהו מ"ש בנח ויחל נח איש האדמה שנעשה חול, כמו שאין ערך חול לגבי שבת כך אין ערך המשכה שמבחי' אדמה לגבי בחי' נטיעה וע"כ הוא גריעותא כו', משא"כ בחי' נטיעה שהוא המשכת מבחי' אילנא דחיי שהוא המשכת התורה ע"כ על בחי' נטיעה כתיב אחרי הוי' אלקיכם תלכו, מה הוא לא נתעסק אלא במטע תחלה וכמ"ש ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם, שבבחי' ג"ע נמשך תוס' אורות המשכה מבחי' ש' הוי', כי בריאת העולם ה' רק מבחי' שם אלקים שהוא בחי' מל' בחי' אדמה, משא"כ בג"ע כתיב הוי', ולזה נא' ויטע שהוא בחי' אילנא דחיי, אף אתם אל תתעסקו אלא במטע תחלה דהיינו להמשיך ג"כ בחי' שם הוי' כו', וזהו ונטעתם כל עץ מאכל, מאכל בגימ' הוי' אד, דהיינו להמשיך שם הוי' בשם אד' כו', והנה בחי' נטיעה שהוא אילנא דחיי הוא בחי' וי"ו כי תבואתה הוא רק בחי' תבואת ה', ובחי' נטיעה היא בחי' וי"ו כו', וזהו ענין הוי"ו שנא' בפסוק אחרי הוי' כו'.

ומעתה י"ל מה שיעקוב מלא בוא"י דוקא ונטלו במשכון מאל"ה הענין הוא דהנה איתא בזהר ע"פ ונתתם לי אות אמת דא אות וי"ו שאות וי"ו נק' אות אמת שהוא בחי' תפארת, שתפארת נק' אות אמת, דהנה מדת החסד ומדת הגבורה אינן נק' אמת לפי שאמת הוא בחי' בלי גבול שאין לו סוף ממש משא"כ מדת החסד יש מדת הגבורה שהוא מנגד לחסד, וכן להיפך למדת הגבורה החסד הוא מנגד ע"כ אינן נקרא' אמת, משא"כ מדת התפארת שהוא רחמים נק' אמת, לפי שמדח"ר הוא סובל שניהם, אף שעפ"י דין אין ראוי לחסד וכדומה אעפ"כ מצד הרחמנות צריך להמשיך עליו חסד, נמצא שהוא סובל שניהם חסד ודין, וע"כ הוא אמת, וזהו ענין מדתו של יעקב שנק' איש אמת, וכמ"ש ויעקב איש תם לפי שהוא ה' מרכבה למדת התפארת שהוא רחמים שהוא ענין וי"ו שנק' אות אמת כו' נמצא שיעקב הו"ע אות וי"ו.

רצא

ומעתה י"ל מ"ע יעקוב מלא בוי"ו, הענין הוא דהנה כתיב תתן אמת ליעקב שמבואר הקושי באג"ה שהרי יעקב עצמו הוא אמת ומהו תתן אמת ליעקב, והענין הוא דהנה יש שני בחי' אמת וכמ"ש שפת אמת תכון לעד, שיש

ויחל נח . . . שנעשה חול: הוכח באוה"ת ראה שם ע' תשו ע"פ מד"ר פ' נח פלי.

מאכל בגימ' הוי' אד: ראה אוה"ת שם ע' תשג - בשם המאירי את מ"ס סיו.

ומעתה י"ל מה שיעקוב מלא: ראה אוה"ת ראה שם ע' תרחצ וע' תשג.

בוא"י . . . וי"ו: בכתי' המעתיק שלפנינו (בס' תרכ"ט) כמה פעמים כתב ואיו באל"ף, וכמ"פ וי"ו ביד.

דהנה כתיב תתן אמת ליעקב: בהבא להלן ראה אוה"ת ראה שם ע' תשו. שם (כרך ה) ע' בשיט. וראה גם

לקרי' מסעי צנ. ג.

שמבואר הקושי באג"ה: סיו (קט, ב). וראה גם לקרי' שמע"צ פג, א. סה"מ תרל"ד ע' רסד. לעיל ד"ה

ועשית ציץ ובכ"מ.

שני בחי' אמת . . . שפת אמת . . . אמה לאמיתו: ראה גם תניא פ"ג (ט, א). לקרי' בהר מ. א. סה"מ

תרל"ז ח"ב ע' שיטיב. ובכ"מ.

רק בחי' שפת אמת, ויש בחי' אמת לאמיתו (וי"ל שהוא ג' בחי' שפת אמת, ואמת, ואמת לאמיתו). והענין הוא דהנה כתיב כי אל דעות הוי' ד"ע וד"ת, ד"ת הוא מלמטלמ"ע מאין ליש, שלמעלה הוא אין שאינו מושג ולמטה הוא היש, רק שהיש הוא בטל לאין, וזהו הנק' רק שפת אמת לפי שהוא רק ביטול היש לבד שזה אינו אמת גמור, שהאמת הוא שהוא בטל במציאות ממש לפי שכולא קמי' כל"ח, וע"כ נק' רק שפת אמת. וד"ע הוא מלמעלה למטה, שלמעלה הוא היש ולמטה הוא אין שכולא קמי' כלא חשיב שזה הוא האמת האמיתי שהוא ביטול במציאות ממש, וזהו תתן אמת ליעקב היינו שיומשך בחי' אמת לאמיתו בבחי' שפת אמת. או כמו שאנו רואים למטה בנפש האדם שיש בחי' אוי"ר תתאין דהיינו אוי"ר שמשיג הנפש מצ"ע ע"י התבוננות וע"י הקדמת שמע לזה"ש שע"י בא לידי אהבה הוא בחי' אבה לשון רצון ותשוקה כו', ויש בחי' אוי"ר עילאין דהיינו אוי"ר שנמשך מלמעלה בבחי' אוי"ר תתאין, וזהו תתן אמת ליעקב שבבחי' אוי"ר תתאין נמשך בחי' אוי"ר עילאין כו'.

ולפי הנ"ל שהוא ג' בחי' שפת אמת ואמת לאמיתו ו"ל שיעקב הוא מדת האמת לפי שיעקב בעל עולם האצ"י ששם הוא הגילוי שכולא קמי' כלא חשיב כו', ותתן אמת ליעקב היינו שיומשך מבחי' אמת לאמיתו כו'. והענין הוא דהנה כתיב היש בה עץ אם אין, והיינו שצוה אותם לראות אם יש בה עץ שהוא מלשון עצה ותושי' דהיינו שאינו מאיר בה רק בחי' חכ' לבד או אין שהוא למעלה מן החכ' וכמ"ש והחכ' מאין תמצא, שהוא למעלה מבחי' עץ חכ' שנק' אילנא דחי' שהוא בחי' חכ' וכמ"ש החכ' תחי', וזהו תתן אמת ליעקב היינו שנמשך מבחי' אין האמיתי שהוא בחי' כ"ע כו' כי יעקב הוא בריח התיכו המבריק מן הקצה אל הקצה, וזהו ענין יעקוב מלא בוא"ו, והיינו שהווי' הוא בחי' אות אמת, ויעקב הוא ג"כ אמת, וענין יעקוב מלא בוי"ו הוא בחי' אמת לאמיתו המשכה עליונה מאד מבחי' כתר. וזהו ענין אמן ואמן בגימ' יעקוב מלא בוי"ו והיינו כי אמן הוא בגימ' הוי' אד' שהו"ע מאכל שהוא רק המשכת ש' הוי' בשם אד' שהוא המשכה מבחי' אילנא דחי' מבחי' חיי עולם נטע בתוכינו שהוא בחי' נטיעה, וזהו מ"ש צדיק אוכל לשובע נפשו דהיינו שהוא רק המשכה לבחי' נפש שהוא המשכת שם הוי' בשם אד', אך אמן ואמן הוא בגימ' יעקוב בוי"ו שה"ע המשכת הווי' ביעקב שהוא למעלה מבחי' אילנא

אל דעות הוי' ד"ע וד"ת: בכ"ז ראה גם תריא יתרו סו, סע"א. לקרית ראה כג, סע"ד. דרושים לשמע"צ פג, א. שה"ש מז, ב. סידור עם דאית מד, סע"א. קכט, א. ובכ"מ.

אהבה . . אבה לשון רצון: ראה תריא מקץ לב, ג. לקרית נשא כו, ב. מסעי פח, ד. ובכ"מ. היש בה עץ אם אין: בהבא להלן ראה אוד"ת ראה שם ע' תשג ואילך. וראה גם אוד"ת תרומה שם ס"ע איתקלא. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שמב וע' שנג"ד. ובכ"מ.

עץ שהוא מלשון עצה: ראה גם תריא ויקהל פט, ב. אוד"ת תרומה שם ע' איתקב. שוה"ר הוא בחי' אות אמת: ראה מאמרי אד"ת תקס"ה ח"א ע' שסח ואילך. ביאוריו להצ"צ ח"א ע' שיג ואילך. ובכ"מ.

דחיי, והיינו שהוא המשכה בשם הוי' עצמו. והו ענין תולדות מלא בשני וויין, כי הנה כתיב אלה תולדות השמים והארץ מלא בשני וויין ואח"כ כל תולדות הוא חסר ויין, רק אלה תולדות פרץ שהוא קאי על משיח כתיב ג"כ מלא בשני וויין והיינו שענין השני וויין הוא כמו יעקוב מלא בויין, כי יעקב הוא בחי' אמת ויעקוב מלא הוא בחי' אמת לאמיתו, וכך הו"ע תולדות מלא בשני וויין שהוא המשכת בחי' ויין עילאה שהוא אמת לאמיתו בבחי' ויין תתאה.

ועתה י"ל מה שיעקב נטל את הויין במשכון מאל"י, והענין הוא דהנה אי' במ"מ של הבי' שאל"י הנביא הוא בחי' שם הוי' רק ששם יו"ד ה"א ויין הם מקורבים וה' אחרונה הוא מרוחק כו' שהוא בתיבה אחרת. והענין הוא דהנה כתיב שלח אורך ואמתך ודרשו במדרש שלח אורך ואמתך קאי על משיח ואל"י הנביא, אורך זה משיח וכמ"ש שמו למאור, ואמתך הוא אל"י, דהנה באל"י כתיב והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם והיינו כי אבות הוא בחי' י"ה ובנים הוא בחי' ו"ה בחי' מדות כו', והנה בגלות כתיב אין השם שלם שאינו מאיר בחי' י"ה בוי"ה אך באל"י כתיב והשיב לב אבות על בנים היינו שע"י אל"י יומשך שיהי' השם שלם ויהי' התגלות בחי' י"ה בוי"ה, והיינו שהוא ממשיך בחי' י"ה עצמו בוי"ה, ששורש המשכה זו הוא מהכתר, וז"ע וא"י עילאה שנמשך בויין תתאה תולדות מלא בשני וויין, והו שנק' אל"י אמתך שהוא בחי' אמת לאמיתו כו' לפי שהוא ממשיך התגלות בחי' אמת לאמיתו כו', והו שנטל יעקב את הויין במשכון מאתו כדי שיבא ויבשר את בניו כו'.

ומעתה י"ל מהו ענין חמשה וויין שבפסוק זה, הענין הוא דהנה ארז"ל כל המשמח את החתן זוכה לתורה שנתנה בה' קולות, והנה קול וויין הם בחי' א' כי ויין הוא המשכה וקול הוא ג"כ בחי' המשכה. ולהבין מהו ענין ה' קולות, הענין הוא דהנה ה"פ קול בגימ' פרת, והנה כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והי' לד' ראשים כו' ושם הנהר הרביעי הוא פרת וארז"ל הוא פרת דמעיקרא, דהיינו שהוא הנהר היוצא מעדן כו'. והנה ארז"ל ונהר יוצא מעדן מה שמו של הנהר יובל שמי', יובל הוא בחי' שער החמשים דבינה שאפי' משה לא זכה לשער הנרין דבינה, וכמ"ש ותחסרהו מעט מאלקים, נשיב נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חוץ משער הנרין דבינה כו' והיינו

אלה תולדות השמים והארץ מלא . . . אלה תולדות פרץ . . . גי' מלא: ראה אוה"ת ראה שם ע' תרצ"א.
שם (כר ו') ע' בישכנ. סה"מ תרליז ח"ב ע' שיד"ח. סה"מ מלוט ח"ב ע' קא. ח"ג ע' ח. ובכי"מ.
ועתה י"ל: בהבא להלן (עד סוף הפסקא שלאח"י) ראה אוה"ת ראה שם ס"ע תרצו ואילך.
וה' אחרונה . . . שהוא בתיבה אחרת: ראה אוה"ת ראה שם ר"ע תרצז: וה' אחרונה הוא בתיבת הנביא או התשיב.
נגלות . . . שאינו מאיר בחי' י"ה בוי"ה: ראה גם לעיל ד"ה כנה תכנה וד"ה בונה ירושלים.
ונהר יוצא מעדן . . . יובל שמי': ראה אוה"ת תרומה שם ע' אתיקט. לקרי' שה"ש לט, א. לעיל ד"ה בונה ירושלים.

ששער הנרין דבינה הוא מחבר בחי' אין ויש שהוא בחי' חר"ב, שהוא בחי' גבוה מאד כו', שכל מחבר צריך שיהי' למעלה משניהם, והיינו שבשער הנרין דבינה הוא התגלות הכתר כו', כי התגלות ע"י הוא בבינה כו', והנהר היוצא מעדן הוא בחי' ויין עילאה יעקוב מלא, בחי' אמת לאמיתו כו' ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים, והיינו שיש שיין של ג' ראשים ויש שיין של ארבע ראשים, שיין של ג' ראשים הוא בחי' חג"ת ושיין של ד' ראשים הוא חגת"מ שהוא בחי' רגלא רביעאה של דוד מלכא, והיינו שהוא המשכה מבחי' נהר בבחי' מדות ומל'. והנה פרת הוא דמקרא שהוא בחי' הנהר היוצא מעדן ממש והוא בגימ' ה"פ קול, והיינו שאח"כ נמשך בבחי' ד' ראשים ג"כ, וזהו יפר"ד שהוא פשט רמז דרוש סוד שנמשכה התורה בבחי' פרד"ס, וזהו ענין ה' קולות היינו עצמות הנהר כמו שהוא ומה שנמשך אח"כ בבחי' ד' ראשים, וז"ע ה' ויין שהוא ג"כ בחי' זו, וזהו כל המשמה את החתן וזכה לתורה שנתנה בה' קולות והיינו כי חתן הוא חות דרגא דהיינו שכדי להמשיך בחי' הוי"ו לה' הוא בחי' ירידה ולזה צריך לשמח את החתן שה"ע המשכת בחי' י"ה ברי"ה וכמ"ש ואחי' אצלו שעשועים יום יום שהוא בחי' חר"ב וכשנמשך מבחי' שעשועי' בהוי"ו ונעשה שמחת חתן אז הוא יכול להיות חות דרגא לימשך למטה בה' כו', וזהו זוכה לתורה שניתנה בה' קולות כי התורה היא בחי' ויין כי תורה נק' חיי עולם נטע כו' שהוא בחי' ויין אות אמת כו' ונמשכה בה' קולות שה"ע נהר היוצא מעדן ומשם יפרד בבחי' פרדס כו', שה"ע אחד עם שמחת חתן כו'.

אך הנה כתיב הקל קול יעקב קלא קדמאה חסר ויין, והענין הוא דהנה עתה בחי' כלה אין לה קול, והיינו לפי שאינו מאיר עתה בחי' הוי"ו בה', וזהו שיר"ד ה"א ויין שבאלי' מרוחק מה' אחרונה, רק לע"ל כתיב מהרה ה' אלקינו ישמע בערי יהודה קול חתן כו' וקול כלה שגם לכלה יהי' בחי' קול, והיינו לפי שיהי' גילוי בחי' ויין ממש בבחי' כלה, ודרך כלל הקל קול יעקב קאי על בחי' תורה ותפלה, תורה היא בחי' גילוי ויין, ותפלה היא בלחש וחשאי וכמ"ש וקולה לא ישמע וע"כ כתיב הקל קדמאה חסר ויין וקלא בתראה הוא מלא ויין לפי שבתורה הוא בחי' גילוי בחי' ויין שנק' חיי עולם כו'. והנה בחי' ט"ז תיבין שנמצא בפסוק זה, הענין הוא לפי שט"ז הוא בחי' י"ה, והיינו שהווי"ן נמשכי' מבחי' י"ה שמקור ההמשכה הוא בחי' י"ה, וזהו ג"כ ענין ט"ז שבחים שבישתבח לפי שמקור ההמשכה הוא מבחי' י"ה כו'.

ששער הנרין . . . מחבר בחי' אין ויש . . . חר"ב: ראה בארוכה לקו"ת במדבר יב, א ואילך.
 שיין של ג' ראשים ויש שיין של ארבע ראשים: ראה סידור עם דא"ח יד, ב [ונדפס גם בביתאחי' קנז, ד].
 פרת . . . בגימ' ה"פ קול . . . יפר"ד שהוא פשט רמז דרוש סוד: ראה אה"ת ראה שם ע' תרחצ.
 חתן הוא חות דרגא: ראה גם לקו"ת שה"ש א, א. סה"מ מלוקט ח"ד ע' פכ הע' 52. ובכ"מ.
 עתה בחי' כלה אין לה קול . . . רק לע"ל: ראה לעיל סד"ה ויגש. ושינ.
 הקל קול יעקב קאי על בחי' תורה ותפלה: ראה סידור עם דא"ח יט, סע"א ואילך. ועוד.

והנה בזה יובן ענין מ"ש בשה"ש שמאלו תחת לראשי ב"פ שה"ע ארבע הידות יהי לכם, והענין הוא דהנה בתי"י מפרש שמאלו תחת לראשי הראשון קאי על יצ"מ, שמתחלה בשעת יצ"מ הי' שמאלו תחת לראשי שנתעלו לבחי' ראש שנק' ישראל לי ראש, ואח"כ וימינו תחבכני מפרש שהוא המן וענני כבוד כו', ואח"כ נא' על משכבי בלילות שהוא ענין גלות כו', ואח"כ כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבכני שהו"ע הגאולה שיהי' לע"ל, שהגאולה שלע"ל נק' קץ הימין, והיינו שעתה אף שנא' וימינו תחבכני מ"מ אעפ"כ אח"כ הי' בחי' גלות והיינו לפי שנא' השיב אחור ימינו, והיינו לפי שאית ימין ואית ימין דהיינו אית חסד ואית חסד, אית חסד דאקרי חסד עולם ואית חסד דאקרי רב חסד, והנה בחי' חסד עולם יכול להיות השיב אחור ימינו, וזהו מ"ש ואומר חליתי היא שנות ימין עליון, והיינו מה שחליתי בגלותא זהו לפי ששנות ימין עליון שנעשה שינוי בבחי' ימין לפי שהוא בחי' השיב אחור ימינו, אך הגאולה דלע"ל נק' קץ הימין והיינו לפי שהוא הגילוי שמבחי' רב חסד דלית שמאלא בהאי עת"י וע"כ לא יהי' בבחי' גאולה זו שום שינויים כלל, וזהו מה שאנו אומרים בנעילה של יו"כ כתר המיומן דהיינו שכולו ימין דלית שמאלא בהאי עת"י ולע"ל יהי' גילוי בחי' ימין זה שהוא בחי' רב חסד כו', ע"י הקדמת שמע דעכשיו כמשנ"ת בדרושי' הקודמים, וכ"ז יהי' כשאחרי הוי' אליקם תלכו כו', ואח"כ ובו תדבקון שיתאחדו עם אלקות ממש שיהי' לאחדים וד"ל.

בס"ד. ש"פ שופטים, ד"ט.

רצה

שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך כו' ובערת הרע מקרבך, וצ"ל ענין האזהרות שמוהיר בכמה מקראות בסדרה זו וכמ"כ בכ"מ לבער

והנה בזה יובן . . . שמאלו תחת לראשי ב"פ: כהבא להלן עד סוף המאמר ראה אוהית ראה שם ס"ע תרצט ואילך וע' תשא. וראה גם שם (כרך ו) ע' בשכנ.
ישראל לי ראש: ראה לקרית שלח מת, ב. דרמ"צ טו, סע"ב. לקמן ד"ה אני לדודי. ובכ"מ.
אית חסד ואית חסד: ראה גם אגה"ק ס"י (קיד, ב). לעיל ד"ה ועשית צ"ן. וש"נ.
מה שאנו אומרים בנעילה . . . כתר המיומן: ראה גם אוהית ראה שם ע' תשא.
כמשנ"ת בדרושי' הקודמים: ד"ה בשעה שהקדימו. ראשית עריסותיכם. ויקח קרח. וידבר גוי' פנחס. וכתבתם.

שופטים: נמצא ג"כ בסה"מ תר"ל ע' שלה. וראה עניני המאמר בד"ה זה: אוהית שופטים ע' תתכו.
סה"מ תרמ"ב [שם בסדר ובאופן אחר קצת]. סה"מ תרפ"א ע' שב ואילך [פריקס א"ד]. סה"מ תרצ"ט ע' 243

ספר תרכ"ט

שיט

הרע מקרבך, ופעם נא' ובערת הרע מישראל, וכתוב וכל העם ישמעו וייראו, שע"י הדין והמשפט שעושים לעושי הרעה ע"ז יראו הנשארם לבלתי יבואו לעשות הרע כו', דהנה ארז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבלו עומ"צ שנת' בדרושים הקודמים שענין קבעומ"ש זהו כענין הקדמת נעשה לנשמע שה"ע בחי' ביטול הרצון לבעה"צ, ואח"כ קבעומ"צ היינו שלא יעשה המצוה בדרך מצות אנשים מלומדה ובקריירות כ"א מצד היותו דבוק לבחי' אוא"ס ב"ה בעה"רצ, ומי מעכב שאור שבעיסה שע"ז הוא הציווי ובערת הרע מקרבך כו'.

והענין הוא דהנה באוה"ח פ"י ע"פ ובערת הרע מקרבך, וז"ל אולי ירמוז לאותו שקראו הקב"ה בשם זה דכתיב כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ולזה אמר הרע פ"י הידוע, והכוונה בזה כי כשיעשו משפט בכיוצא בזה מתבער הרע ונתישש כחו ולא יתעצם בלבבות בני האדם כאומרו מקרבך עכ"ל, והיינו כמארז"ל בסוכה דניב ע"א שבעה שמות יש לו ליצה"ר הקב"ה קראו רע שנא' כי יצר לב האדם רע מנעוריו, וברבות פ' נח פל"ג ע"פ כי יצר לב האדם רע מנעוריו אבא יוסי התורתי אומר עלוב הוא השאור שמי שברא אותו מעיד עליו שהוא רע שנא' כי הוא ידע יצרניו (תלים ס"י ק"ג) וע' בבחי' פ' נח ע"פ כי יצר לב האדם, מנעוריו ארז"ל מנעוריו [משננער] לצאת ממעי אמו, וידוע שאין האדם מתחייב במצות שהוא מצד היצ"ט עד י"ג שנה, וזהו שדרשו רז"ל יצה"ר גדול מיצ"ט י"ג שנה וכן אמר שלמה כי מבית הסורים יצא למלך (קהלת ד' י"ד) כי משעה שהוא יוצא מבית הרחם ששם הוא אסור ומוסגר כאדם המוסגר בבית האסורים מיד הוא רוצה למלוך והוא מבקש פי הדד ונמשך אחר התאוות, ומפני שהמלה היא חסרה אל"ף פירשוה ל' תרגום כי תרגום ויבאש וסרי.

ולהבין זה צ"ל מ"ש נודע בשערים בעלה פ"י בעלה הוא בחי' אוא"ס קוב"ה כמ"ש כי בועליך עושיך כו', וצ"ל איך שייך לומר נודע בקודב"ה הלא לית מחתב"כ, וא"כ איך שייך לומר נודע שהוא השגה, אך הוא ע"י שערים. והנה בשערים יש ב' פירושים, הא' היינו כל חד וחד לפושע"ד ולפום

ואילך. סה"מ תשט"ז. תשכ"ט. וראה גם קונט' תורת החסידות סכ"ט [ונדפס ג"כ באגרות קודש אדמו"ר מוהררי"צ חיד ע' שלון] מה שמביא מדי"ה שופטים דשנת תקס"ד. ובסה"מ תרנ"ח [ד"ה ויגבה ה' צבאות]. סה"מ תרפ"ד ע' שלוש"שמב [ד"ה ראו עתה כי אני].

שנת' בדרושים הקודמים: ראה לעיל בסיום מאמר הקודם. רש"י.

והענין דהנה באוה"ח . . . ובערת הרע מקרבך: בהבא להלן (עד סוף הפיסקא) ראה אהיה שם ע' תתכח.

ס.

ולהבין זה . . . נודע בשערים בעלה: בהבא להלן (עד סוף הפיסקא) ראה אהיה שופטים שם ע' תתכ"ד.

סה"מ תרפ"א שם ע' שב ואילך. תרצ"ט ע' 244. וראה גם לקו"ת במדבר א. א.

רצו

מאי דמשער בלבי, וכמ"ש בזה"ק אע"ג דאיהו סתים ונעלם אתידע ואתדבק בכל חד וחד לפום שיעורא דילי' ולפום מאי דמשער בלבי כו', והבי' שערים הוא לשון שיעור וגבול והיינו ע"י מדות עליונות כי מדה היא ג"כ לשון שיעור וגבול. והענין הוא כי כדי שיתהווה מאוא"ס שהוא בלתי בע"ג ותכלית עולמות בע"ג, כי כל העולמות הם בבחי' גבול כמו מהארץ לרקיע מהלך ח"ק שנה כו', וכן בין כל רקיע, ועובי כל רקיע כו' ואפי' עולמות העליונים הם ג"כ בבחי' גבול שהם בבחי' השגה והשגה היא בחי' גבול, וא"כ איך אפשר להיות מאוא"ס שהוא בלתי בע"ג כו', אלא הוא ע"י מדות עליונות ע"י נתהווה עולמות בע"ג, וזהו מ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, וכתוב ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולכאן צ"ל למה ה' צריך דוקא שיהי' נב"ע בששת ימים הלא ה' יכול לברוא כרגע אחד ובמאמר אחד ממש, וכמאד"ל והלא במאמר א' יכול להבראות, אלא לפי שששת ימים הוא בחי' ששה מדות ע"כ ה' צריך דוקא להיות התהוות עולמות בששת ימים כל יום התגלות מדה עליונה יום ראשון חסד כו', וזהו מ"ש נודע בשערים בעלה כו' דהיינו שע"י השערים שהוא בחי' מדות דאצי' כו' ע"י יכול להשיג אוא"ס וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה הוא בחי' ששה מדות ופ"י הוא בגימ' אלה, והיינו ע"י התבוננות כשמתבונן בבחי' השתלשלות העולמות שנתהווה מבחי' מדות עליונות ע"י משיג המציאות של עצמות אוא"ס ממש. וזהו ענין ב' הפירושים של נודע בשערים כו' דהיינו כח"ח לפום שיעורא דילי' וע"י מה הוא ע"י שערים דהיינו ע"י בחי' מדות עליונות דהיינו ע"י התבוננות של בבחי' ששה מדות עליונות ע"י נודע בעלה דא קוב"ה דהיינו עצמות אוא"ס היינו רק בבחי' השגת המציאות לבד, אבל לא בבחי' השגת המהות כי לית מח' תב"כ.

והנה להבין כ"ז צ"ל הפי' הא' של נודע בשערים בעלה דהיינו כח"ח לפושע"ד מה דמשער בלבי, והענין הוא דהנה שערים הם בחי' שע"ב, והוא בחי' ז' מדות וכל א' כלולה מז' הוא מ"ט ושער הנר"ן הכוללם יחד, והנה צ"ל זה הלא מדות הוא בלב וא"כ איך שייך התחברות למדות שבלב עם בינה שהיא במוח, אך הענין הוא דהנה איתא בילקוט שיש פלוגתא בין ר"א ור"י היכן החכ' שר"י ח"א במוח וח"א בלב, והנה כתיב וחכם בבינה ונמצא כי פלוגתתם הוא שח"א דבינה היא במוח וח"א דבינה היא בלב וזהו לפי משנ"ת

שששת ימים הוא בחי' ששה מדות: ראה גם מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רז [וישנ]. סרימ תרל"ד ע'

נד. תשי"ח ע' 272. לקמן ד"ה שיר המעלות. ועוד.

והנה להבין כ"ז צ"ל: בהבא להלן (ע' סוף הפסקא) ראה אוה"ת שופטים שם ע' תתכ"ה. לקר"ת מטות

פה, ב ואל"ך. מאמרי אדה"ת תקס"ח ח"א ע' נב ואל"ך. הנחות הרי"ף ע' נה"ו. אוה"ת דרושים למה"פ (כרך ג)

ס"ע תשמה ואל"ך. שה"ש (כרך א) ע' לה ואל"ך. וראה גם סידור עם דא"ח נד, ג.

איתא בילקוט... היכן החכ' שר"י: ראה גם אוה"ת ויקהל ע' ביקפה וע' בירה.

בס"ש"ב פ"ג ופי"ח ובלק"ת בד"ה אלה פקודי ובד"ה מצה זו, שהחכ' היא למעלה מן ההשכלה וההבנה, ומה שאנו קור'י שכל זהו בחי' בינה. והנה לדברי מי שאומר שהחכ' היא בחי' ההבנה היא בלב א"א לומר שמשכן הבינה היא בלב דהלא אנו רואים שאינו כן וכנודע מענין חללי דגלגלתא, אלא עיקר הפלוגתא על עיקר והמשכה שסובר שעיקר הבינה נמשך מהמוח ללב, ולכך מצינו כמה פעמים שח"ב הוא בלב וכמ"ש ולבי ראה הרבה חכ', בלב כל חכם לב נתתי חכ', וכן בינה לבא, וכן איתא בגמ' הלב רואה הלב שומע הלב מבין, וזהו ענין מ"ט שע"ב, דהנה שער הוא שמשמש כניסה ויציאה, וזהו שערי בינה שהוא דרך ושער להמשכה שנמשך מהמוח ללב, וזהו מ"ש עיני כל אליך ישברו, כל הוא נו"ן שע"ב שנמשכו ממוח ללב, והנה בבחי' ההמשכה זו שנמשך ממח ללב יש שני בחי' דהיינו כל וכלה, וזהו החילוק שבין אירוסין לנשואין, דהיינו שהגם שנמשך ההתבוננות שבמוח ללב מ"מ אינו מתפעל מזה זהו הנק' בחי' אירוסין דהיינו שהוא רק בחי' מקיף לבד ואינו נמשך בפנימי' כלל, אבל כלה שהוא בחי' נשואין דהיינו כשנמשך ההתבוננות בתוך תוך נקודת לבבו ופנימיותו וכמ"ש בכל לבי דרשתיך וכן בכל לבבך זהו בחי' כלה בחי' נשואין שנמשך בבחי' פנימיות ולא בבחי' מקיף לבד וזהו מ"ש וארשתיך לי במשפט שמתחלה הוא בחי' אירוסין בבחי' מקיף ואח"כ וידעת את הוי' מלשון והאדם ידע שהוא בחי' נשואין שנמשך בפנימי' ממש.

והנה זה רק המשכה שנמשך מהמוח ללב כדי לעשות לה כלי שיוכל לקבל שהוא רק בחי' בינה, כח"ח לפום מה דמשער בלבי' כו' שמייגע א"ע בהתבוננות לפי השגתו כו', אבל אח"כ כתיב שאו מרום עיניכם וראו כו', פי' ענין הראי' הוא כי נודע שאינו דומה שמיעה לראי', וכשרואה דבר ששמע כבר והבין אותה היה מבין זה באופן היותר נעלה, כי ע"י הראי' נעשה הנחה בנפשו באופן היותר נעלה כו', ועד"ז יובן ענין הראי' באלקות (שודע המשכת

ובלק"ת בד"ה אלה פקודי ובד"ה מצה זו: פקודי ג. סעי' ג. ה. ביג. צו יא, ד ואילך.

שהחכ' היא למעלה מן ההשכלה וההבנה: בסה"מ תרניח שם: על עצם בחי' החכ' לא שייך לומר היכן היא שרוי' שהיא למעלה מן הטוהר ולמעלה מהתגלות כידוע מתניא.

וכנודע מענין חללי דגלגלתא: תריא תצוה פג, ד. הוספות למגיא קבב, ד. סידור עם דא"ח ה ג ואילך.

מאמרי אדוהי תקס"ז ע' שדמ. אמ"כ ח"ג שער התפילין (הוצאת תשמי"ה) פ' קלא"ב (קט, ואילך). ד"ה ואני תפילתי תרלי"א. סה"מ תרניח ס"ע רלו"ז. עת"ר ע' רנ"ה. תרע"ח ע' רמז. תר"פ ע' כ. תרפ"ד ע' לו. תרפ"ה ע' קפ. תרפ"ח ע' מא"ב. תשי"ד ע' 163. תשי"ז ע' 77. תשי"ט ע' 72. ועוד.

מ"ט שע"ב . . שער הוא שמשמש כניסה ויציאה . . מהמוח ללב: ראה גם לקרי' ראה כו, סעי"א. סה"מ תרניח ע' לט. המשך תרע"ב ח"א ע' רסג. ח"ב ס"ע אלא ואילך. סה"מ תרע"ח ע' פרוז. תרע"ז ע' קסג ואילך. ובאורכו סה"מ מלוטס ח"ה ע' עה ואילך.

שני בחי' . . כל וכלה: ראה לקרי' מלות שם. דרושים לר"ה סג, סעי"ג. סידור עם דא"ח נד, ג.

נודע שאינו דומה שמיעה לראי': ראה תריא ס"פ וירא טו, ד. לקרי' הוספות לס' וירא נד, ג. סה"מ

תרביח ע' יב ואילך. המשך וככה תרל"ז פל"ג. פנ"ז. לעיל ד"ה וידבר גו' אנכי וד"ה וירא בלק.

משה שממשיך הדעת גם בנשמות דורע בהמה כו' וכתוב שאו שערים ראשיכם ויבא מלך הכבוד, כבוד הוא ל"ב נ"ח ששם שורה עצמות אוא"ס וזהו מלך הכבוד אין כבוד אלא תורה, דהנה בתורה כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום דהיינו עצמות אוא"ס ממש. וזהו ואהבת שיש בו שני פ"י א' ואהבת לשון ציווי והב' לשון הבטחה שבודאי יבוא לבחי' אהבה, ושניהם אמת דהיינו מתחלה צריך לעשות את האהבה ע"י בחי' התבוננות כו', ואח"כ ואהבת לשון הבטחה שיהי' נמשך ממילא אהבה שזהו בחי' ויבוא מלך הכבוד כו'. וזהו מ"ש עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, דהנה אית רצון ואית רצון, אית רצון למטה מן השכל שהרצון נמשך מהשכל וההתבוננות ואית רצון למעלה מהשכל וההתבוננות, וזהו עשה רצונו כרצונך, דהיינו שמתחלה צ"ל הרצון שלמטה מן השכל ואח"כ כדי שיעשה רצונך כרצונו דהיינו הרצון שלמעלה מן השכל שהוא בחי' ויבא מלך הכבוד. וזהו כי בועליך עושיך דהיינו שע"י בועליך המשכת אוא"ס ע"י עושיך בבחי' רצון שלמעלה מהשכל והתבוננות, וזהו וארשתיה לי במשפט שמתחלה בבחי' אירוסין ואח"כ וידעת את הוי' בבחי' דעת והכרה כאלו רואה כו'. והנה כ"ז נמשך ע"י שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, דהיינו שכל שערי בינה יהי' רק לאלקות ולא יהי' בהיפוך ח"ו במילי דעלמא בהבלי עוה"ז.

רצח

ולחבין ענין המשפט, הנה המשפט הוא על הרע וכמ"ש ובערת הרע מקרבך, ופ"י באוה"ת הרע נק' יצה"ר כנ"ל, וזהו ובערת הרע מקרבך דהיינו הרע שבקרביך, והנה צ"ל א"כ למה ברא את הרע וכתוב בורא רע כו'. אך הענין הוא דהנה איתא שיצה"ר נק' מלך זקן וכסיל ויצה"ט נק' ילד מסכן חכם, ואיתא בספרים הטעם שיצה"ר נק' מלך זקן כו' לפי שיצה"ר מיד כשנולד נכנס בו וכמ"ש לפתח חטאת רובץ כו' אבל יצ"ט אינו נכנס אלא לאחר י"ג שנה ויום א' ולכך נק' ילד כו' וכמשנת"ל בשם הבח"י, וצ"ל זה מפני מה הוא כך. והענין דהנה קליפה קדמה לפרי וכמו שאנו רואים בצומח שמתחלה נגדל השחת והתבון ואח"כ במשך זמן נגדל התבואה, ואח"כ כשנגדל

משה שממשיך הדעת גם בנשמות דורע בהמה: ראה באיזכור תריא משפטים עה, ב. לעיל ד"ה וירא בלק, ובכ"מ.

ואהבת... שני פ"י... לשון ציווי... לשון הבטחה: ראה גם תריא תשא פו, ג. ובכ"מ. וזהו מ"ש עשה רצונו כרצונך: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה לקרית במדבר שם א, ב. שה"ש כה,

ד. ועוד.

אית רצון ואית רצון: בכ"ז ראה לקרית במדבר שם. ותריא ויקהל פו, ב. לעיל ד"ה ועשית ציץ. רש"י.

וזהו כי בועליך עושיך: ראה גם סה"מ תרל"ד ע' ש ואילך.

ולחבין ענין המשפט... איתא שיצה"ר: בהבא להלן (עד סוף הפיסקא) ראה אוה"ת שופטים שם ע' תתכח ואילך. ביאורו להצ"צ (כרך ב) ע' תתקע ואילך. וראה אוה"ת ניד (כרך ב) ע' אקית.

קליפה קדמה לפרי... שאנו רואים בצומח: בהבא להלן (עד סוף הפיסקא) ראה אוה"ת שופטים שם ע' תתל. ביאורו שם. לקרית שה"ש ט, ד. לעיל ד"ה רגש.

התבואה משליכים את התבן לחוץ, ובאילן אנו רואים ביותר שכמה שנים לא נגדל רק האילן והעלין שהוא החיצוניות ואח"כ נגדל הפרי, וכן אנו רואים גם באדם שמתחלה נהווה השליא שעד מ' יום לא יש עדיין צורת ולד כ"א שנוצרה ונתהווה השליא ואח"כ מצטייר ומתהווה הולד, וכן בדומם הוא העפר בכדי שתגדיל ותצמיח אנו רואים שצריכה חרישה כו', והטעם לפי שכח הצומח אשר בה הוא מוסתר ונעלם וצריכי' להוציא את כח הצומח מהעלם לגילוי וצריך לייגע א"ע, והטעם לפי שקליפה קדמה לפרי וכן בכללות העולמות ג"כ בתחלה נתהווה דומם ואח"כ צומח ואח"כ בחי' חי ואח"כ מדבר וכל העולם כולו לא נברא אלא בשביל האדם וכמארז"ל כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה והאדם עצמו לא נברא אלא אחרון לכולם, והטעם לפי ששרש הקליפה הוא מעולם התהו שקדם לתיקון וכמ"ש במדרש ע"פ והארץ היתה תהו מלמד שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבין דין אהני' לי ודין לא אהני' לי. ועפ"י הקבלה הוא בחי' תהו שקדם לתיקון רק שנפל בשבירה למטה מאד עד שנתהווה רע גמור, ולפי ששרש הקליפה קדמה ע"כ גם למטה נתהווה הקליפה קודם, אך המכוון הוא שיהי' רע ויהי' מהפכין את הרע לטוב ועי"ז נעשה טוב מאד טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר דהיינו כשמהפכין את היצה"ר לטוב עי"ז בא לבחי' אהבה בבחי' בכל מאדך בלי גבול ממש, וכמו שאנו רואים כשעושי' מחיצה למים עי"ז מתגבר' המים בתגבורת יותר מכמו שהי' מקודם שנעשה המחיצה, והטעם לפי ששרש הרע הוא מעולם התהו שקדם לתיקון רק שנפל למטה מאד, ע"כ כשמברר' את הרע ומהפכי' אותו לטוב עי"ז נתעלה הנפש לשרשה שהוא מעולם התהו שקדם לתיקון.

רצט

וזהו שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך, והנה פי' בכל שעריך היינו אפי' במח' שלא יחשוב בדבר עבירה הגם שאין מענישין על ההרהור וכמשארז"ל מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה מ"מ אמרו הרוריי עבירה קשין מעבירה וסימנך ריחא, והענין הוא דהנה אנו רואים שבירית יש כת חזק מאד עד שיכול לעורר ג"כ משינה הגם שאינו נכנס בפנימי' כלל בבחי' טעם כמו האכילה, וכן יש מעלה בריח שאין לו כליון עד שיוכל להריח וחוזר ומריח

שמתחלה נהווה השליא שעד מ' יום: ראה גם אנה"ק סי' כ (קלא, סע"א). לקרית שהי' שם. ליקוט פירושים לאנה"ק שם ע' תענ"ד. ושי"נ.
טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר: ראה תו"א יתרו סט. א. לקרית במדבר יט, סע"א. נשא כת, ג. ועוד. סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 24 ואילך ושי"נ. לעיל ד"ה וירא בלק.
כשעושי' מחיצה למים . . בתגבורת יותר: ראה גם לקרית מסעי צא, ג. דרושים לר"ה נה, ג. לעיל ד"ה קדושים תהיו. ובכ"מ.
וזהו שופטים . . בכל שעריך . . אפי' במח': כהבא להלן (עד סוף הפסקא) ראה אודה"ת שופטים שם ע' תתלא"ב.
שבריי' יש כת חזק . . לעורר: ראה גם לקרית שהי' לב, סע"א"ב. לג, א. מסעי צ, סע"ד. דרושים לשמע"צ צב, ד. ובכ"מ.

כו"כ פעמים ואין הריח נפסד במה שהריח מקודם, אבל טעם הפרי מיד כשאכל מיד נכלה הטעם, וזהו ענין הרהורי עבירה קשין מעבירה לפי שעבירה היא בבחי' פנימי' הרע וע"כ אינו רק כמו טעם שהוא רק בשעת אכילה לבד ואח"כ אינו, כמ"כ מעשה העבירה אינו רק בשעת מעשה לבד אבל אח"כ אינו עושה כלום, אבל הרהור הוא כמו הריח שאפילו אח"כ נשאר הרשימו ממנו, ולכך שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך שלא יחשוב מזה ח"ו, וזהו ובערת הרע מקרבך שמקרבך בבחי' פנימיות המחשבה תבער הרע הוא היצה"ר שלא יהרהר בדבר עבירה, ועי"ז יבער הרע היינו היצה"ר מקרבך מפנימיותך כו', כי ידע אינש בנפשו כל המחשבות והרהורי' רעים שיש לו וצריך לבער הרע שבקרבו כו', ועי"ז יהי בקרבך קדוש, וכמשל דירת המלך שצריכים לנקותה תחלה כו'.

ש

והנה על ידי זה המשפט שלמטה נעשה ויגבה הוי' צבאות במשפט, והענין מהו לשון ויגבה כו', הנה כתיב בסדום ארדה נא ואראה כו' וצ"ל איך שייך למעלה לומר ארדה כו' הלא הכל גלוי לפניך, אך הענין הוא דהנה אנו רואים למטה ששייך ג"כ ענין ירידה בבחי' חכ' למשל חכם גדול כשמשפיל שכלו בדבר קטן כמו למשל במעשה הבנין וכדומה נקרא ירידה אצלו אבל כשמשכיל השכלות עמוקות נק' עלי', וז"ע ארדה נא ואראה שהוא בחי' ירידה וצמצום, ובזהר פ"י שהוא מדרגא דרחמי לדרגא דדינא שנק' ג"כ ירידה וכו' מפני שאין משפט למטה ע"כ יש משפט למעלה וכמש"ל במדרש, אבל אם יש משפט למטה אין משפט למעלה, וזהו ויגבה ה' צבאות במשפט דהיינו ע"י משפט שלמטה ע"י ויגבה ה' במשפט היפוך הירידה הנ"ל והיפך הירידה מדרגא דרחמי לדרגא דדינא אלא ויגבה כו' היינו מדרגא דדינא לדרגא דרחמי.

וכל זה ע"י שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך דהנה יש ד' שערים בנפש, דהיינו ראי' ושמיעה וריח ודבור שהוא כנגד ד' אותיות דשם הוי' וצ"ל בכל השערים משפט ודין דהיינו שיהי' עוצם עיניו מראות ברע, וכן בדבור שלא ידבר דברים בטלים וכה"ג, וממילא לא ישמע זולתו, והריח הרע הרהורי עבירה שקשין מעבירה כנ"ל, וזהו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט כו', וזהו ושם דרך אראנו בישע אלקים כו' וארז"ל כל השם אורחותיו, וזהו ע"י משפט וכמ"ש ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. וזהו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך שבכל השערים תשים שופטים ושוטרים כו' ואז יוכל להיות בבחי' רצוא ותשוקה לבחי' אוא"ס בעהר"צ בלי שום מונע ומעכב, כי ע"י המשפט מתבער הרע שבקרבו כו' ואז אין שום מונע כו'.

כתיב בסדום ארדה נא ואראה כו' וצ"ל: ראה בארוכה תרא וירא יד, ד ואילך.

יש משפט למטה אין משפט למעלה: ראה גם אהיה שופטים ס"ע תתכב וע' תתכב.

ר' שטיינר בנפש... ראי' ושמיעה וריח ודבור... כנגד ד' אותיות דשם הוי': ראה אהיה שופטים ע' תתכב וע' תתלב.

ד"ה שופטים ושוטרים תשים"א.

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים וארז"ל א"ת שושנים אלא שושנים, שושנים בהלכות, והיינו כי אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול והד' יוד"ן רומזים לארבעים יום שה' משה בהר לקבל לוחות אחרונות, וכמ"ש ואנכי עמתי בהר ארבעים יום כימים הראשונים וארז"ל מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון, וזה ה' בר"ח אלול עד מחרת יוה"כ שניתנו לוחות אחרונות. ולהבין ענין הרועה בשושנים צ"ל מה שאומרים מזמור לדוד ה' אורי בחדש אלול, שלכא' מהו ענין לאמרו בחדש אלול.

ויובן בהקדם מארז"ל בילקוט בתהלים ע"פ אחת שאלתי מאת ה' וגו' אמר הקב"ה לדוד אתה אמרת שאלה אחת ואתה מבקש שאלות הרבה שבתי בבית ה' ולחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו וגו', והשיבו דוד ממך למדתי בתחלה אמרת ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה, ואח"כ פתחת להם מצות הרבה שנא' ללכת בכל דרכיו כו'. ואמר הרב המגיד ז"ל נ"ע הטעם, שבאמת שאל דבר אחד לבד, והדברים הנוספים מסתעפים מזה הדבר שמוכרחים להיות ממילא בהיות זה הדבר, ולא הוצרך לבקש רק דבר אחד וממילא באים עם זה שאר הדברים. וצריך ביאור לדבריו שלזה לא ה' דוד צריך ללמוד מה' שהרי באמת לא שאל רק שאלה אחת, גם צריך להבין עצם ענין ההתחברות של שאלה זו לדוד דאחת שאלתי אל פסוק ועתה ישראל כו'. והנה פ"י ועתה היינו ימי שנותינו בעוה"ז בזמן שהנשמה מלוכשת בחומר גופני שית אלפי שני דהוי עלמא אזי נק' ישראל ועז"נ ויקרא לו אל אלקי ישראל, לא יקרא עוד שמך יעקב כ"א ישראל יהי' שמך, אבל לע"ל לא יקרא ישראל כ"א בשם אשר פי ה' יקבנו.

(ונראה דהוא ע"ד מארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניו קדוש, וכיון שיאמרו לפניו קדוש דפי' קדוש היינו מה שהוא מובדל ומרומם

אני לדודי: נמצא גם באה"ת עקב ע' תקע, וכאן בתוס' התחלה [שם מתחיל: איתא בילקוט בתהלים ע"פ אחת שאלתי] ומיוסד על ד"ה אחת שאלתי וביאורי, כשה"ם תקס"ג ח"ב ע' תשד. וראה גם אה"ת עקב שם ע' תקפג ואילך [ביאור]. שם (כר ו) ע' בישטו [קיצורים]. המשך תעריב ח"ב ע' אקיד"טו וע' אקבא"ב. סה"ם מלוקט ח"ב ע' שכו ואילך. ד"ה אחת שאלתי תשט"ו.

משארז"ל בילקוט... אמר הקב"ה לדוד: כהבא להלן (עד קרוב לסוף הפסקא) ראה לקו"ת מסעי צו, סעי'ב [בשנינויים קלים]. אה"ת מסעי ע' איתמדי"ו. ואתחנן ע' תית ואילך. דרושים לר"ה (כר ו) ע' ביתמד ואילך. המשך תעריב ח"ב שם ע' אקיד. סה"ם תרצ"ט ע' 30. ורד"ה אחת שאלתי תשט"ו. סה"ם מלוקט ח"ב שם ע' שכו. לקו"ש ח"ט ע' 170.

פ"י ועתה היינו ימי שנותינו בעוה"ז: באה"ת עקב ע' תקסז: באה"ת פ"י ועתה על עוה"ז עולם המעשה משאיכ לעוה"ב נעשה חפשי מן המצות. וראה גם לקו"ת תצא לח, א: וזוהי פ"י הכתוב ועתה ישראל שעתה דוקא בזה"ז שהרע מעורב בטוב נקראת הנשמה בשם ישראל שצריכה להשתרר ולנצח את גור"ב ולא הפאכ מרע לטוב אבל לעתיד נאמר ואת רוח הטומאה כו' ולא יקרא בשם ישראל (ואפשר הענין כדאיתא בגמ' פ"ה דביב דע"ה ב' ע"פ כל הנקרא בשמי ע"ש בפרש"י). ע"כ.

שב

מגדר השתלשלות והוא בחי' סוכ"ע שאין שייך שם מעלה ומטה לכן בחי' זו הוא ג"כ למעלה מבחי' ישראל, כי ישראל פי' לי ראש וכשיש בחי' ראש ורגל זהו בחי' מעלה ומטה, וזהו מצד בחי' ממכ"ע שהוא בחי' ציור אדם, אבל בחי' סוכ"ע הוא כי לא אדם הוא, וזהו ענין קדוש ומובדל בו, וכיון שצדיקים יתעלו בבחי' זו שיאמרו לפנייהם קדוש אי"כ יהיו הם ג"כ בבחי' זו בו. או י"ל ע"ד מ"ש במ"א ע"פ תורה צוה לנו משה מרשה בו ויהי בישראל מלך בו שבחי' ישורון ל' שיר שהוא דבר עגול כענין יוצאין בשיר שבמשנה והוא בחי' גילוי סוכ"ע וגם ענין שיר זה הוא רננא דאורייתא טעמי תורה אשר בחי' טעמים גבוהים מאותיות תגין נקודות בו וגילוי זה בישראל יהי לע"ל והיינו ע"י הכירורים עכשיו באתהפכא ואתהפכא שזהו בחי' יעקב וישראל, כי יעקב הוא בחי' אתהפכא וישראל הוא בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כי שרית בו, וזהו ועתה ישראל, שכי' שייך עכשיו בזמן התלבשות הנשמה בגוף אכן לע"ל יהי בחי' גילוי טעמי תורה ושירו של הקב"ה שעשועי המלך בעצמותו וזהו בחי' ישורון שנק' ע"ש השיר ותענוג הג"ל, והנו"ן פשוטה מרמז שיהי נמשך גילוי זה למטה בכל נשמות ישראל עד גם בנשמות דעשיי. או י"ל ע"ד מ"ש במ"א שלע"ל יהי גילוי נשמות חדשות מבחי' סוכ"ע ממש עמ"ש ע"פ ואכלתם אכול וע"פ כאשר השמים החדשים בו, ולכן נשמות אלו כיון שהם למעלה מהשבירה והתיקון ע"כ הם למעלה מבחי' ישראל כי ישראל הוא מבחי' כי שרית עם אלקים שהוא בחי' הכירורים כנודע וכמ"ש לקמן בענין ישראל לשון שר שהוא להיות השתררות על נה"ב בו.

(קיצור). אחת שאלתי, ממך למדת, שאל דבר אחד והדברים הנוספים

מסתעפים מזה, פי' וענין ועתה ישראל כי בחי' שריתי עם, שייך בו אלפי שני, ולע"ל נשמות חדשות שלמעלה מהשבירה והתיקון.

ב) דהנה ישראל הוא לי ראש, וגם שר אל. והענין דהנה כתיב אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ וכתוב אני הוי' אלקיך בו

במ"א ע"פ תורה צוה: מאמרי אדה"ו תקסי' ע' שעד וע' שעה. אה"ת ברכה ע' איתתסא וע' איתתסה. סה"מ תרכ"י (הוצאת תשמ"ט) ע' רצ"ב. ד"ה תורה צוה תרלי"ד (כס"ים תרל"ג). סה"מ תרל"ד ע' מה. תרנ"ד ע' לד ואילך. תשי"ב ע' 48. סה"מ מלוקט ח"ה ע' מא.

מ"ש במ"א... ע"פ ואכלתם אכול וע"פ כאשר השמים החדשים: לקרית צו ג. ח. ד. תרא בראשית ג. ג. לקרית שהי' ג. א. נא. ג.

ישראל... כי שרית עם אלקים... בחי' הכירורים כנודע: ראה לקרית תצא שם לה. א. וראה גם לקרית שלח מח. ד. מאמרי אדה"ו תקסי' שם ע' שעה וע' שעה. אה"ת ברכה שם ע' איתתסג. איתתסה. ועוד.

וכמ"ש לקמן בענין ישראל לשון שר: לקמן סעי' ד. ובארוכה בביאור למאמר זה באה"ת עקב שם ע' תפד ואילך.

לשון שר: באה"ת מסעי שם ע' איתסו: לשון שר אל. ישראל הוא לי ראש וגם שר אל: ראה לקרית שלח מ. ג"ד. מח. כ. דרמ"צ טו. ב. אה"ת עקב שם. ס' מאמרי אדה"מ"צ דברים ח"ג ע' א"פ. ושי"נ.

מאמ"צ היינו שע"י יצ"מ נק' הוי' אלקיך, וצ"ל איך הוא הוי' אלקיך שלכאן ה' לבדו הוא והאדם נפרד לילך בעניני עוה"ז איש לבצעו כו'. אך הנה כתיב בדבר ה' שמים נעשו כו' אף שאין לו דמות הגוף ואינו גוף דברה תורה כלשון בני אדם דהיינו כמו למשל באדם התחתון הדבור נמשך מן המחשבה והמח' מן השכל והשכל שהוא בחי' חכ' נמשך מן הרצון (כי בחי' משכיל שהוא מקור החכ' הוא למעלה מן השכל והוא מתאחד עם הרצון שהוא ג"כ למעלה מן החכ' ונודע לייח). וזהו ענין הנז' בלק"ת ע"פ אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ואח"כ ויאמר לאדם שהם ד' בחי', והוא ג"כ פ' ומספר את רובע ישראל דמבואר הפ' במ"א דהיינו שיש בישראל ארבעה מדרגות והיינו הרצון שלמעלה מהחכ', ובחי' השכל, ובחי' מחשבה ודבור נחשבים מדרגה אחת להיותם בחי' חומר וצורה שאותיות שבמח' הן כמו אותיות הדבור אלא שהמח' היא בהעלם והדבור הוא גילוי ההעלם כו', ובחי' מעשה זה מדרגה ד', וכך יובן עד"מ בישראל דלעילא שהוא בחי' אדם שעל הכסא יש ג"כ ד' בחי' הנ"ל רצון העליון וחכ' כו' דהיינו מ"ש בראשית ברא ות"י בחוכמתא ובחי' הנ"ל רצון ושניהם אמת, כי הנה עד"מ הדבור נמשך מהחכ' לכן ת"י בחוכמתא כו' כי התהוות הבריאה יש מאין שהוא בדבר ה' הרי שרש הדבור נמשך מהחכ', אך באמת כדי להיות התהוות החכ' מא"ס ב"ה שהרי כולם בחכ' עשית כתיב שהחכ' נחשבת כעשי' גופני', אלא שהתהוותה הוא ע"י צמצום מבחי' רצון אותיות צנור שנמשך צנור והמשכה שיהי' התהוות החכ' כמ"ש והחכ' מאין תמצא, וזהו בקדמין ברא הוא בחי' רצון העליון כו' שנמשך להיות התהוות החכ' ואח"כ מחכ' נמשך למחשבה ודבור ובדבר ה' שמים נעשו כו'.

שג

וזהו ברוך שאמר והי' העולם ברוך אומר ועושה, שאמר משמע ע"י מאמר א', הוא מאמר דבראשית בחוכמתא ברא, בקדמין ברא שממש מקור ושרש ההתהוות, שכשעלה ברצונו וחכמתו להיות ההתהוות ע"י נתינת שרש מציאותם ונפרטו ע"י ט' מאמרות יהי אור יהי רקיע כו' וזהו אומר ועושה כו', ואח"כ ברוך עושה בראשית שגם בראשית בחוכמתא נמי מאמר הוא להיות שהחכ' נמשך ג"כ ע"י צמצום יש מאין כנ"ל, וזהו המחדש בכל יום מע"ב שבכל יום מתחדש בחי' התהוות החכ' מאמר דבראשית ממקורו בחי' בקדמין

בלק"ת ע"פ אז ראה ויספרה . . שהם ד' בחי': ראה לקי'ת להאריזל ר"פ בראשית. לקי'ת לאדה"ז האינו עא, ג. ס' מאמרי אדה"ז תקס"ג חיב ע' תשנז. מאמרי אדהאמ"צ דברים חיג ע' תתס. חיד ע' אקסז. רובע ישראל דמבואר הפ' במ"א . . ארבעה מדרגות: לקי'ת בלק סו, איב. מאמרי אדהאמ"צ במדבר חיד ע' אתקח"ט. בראשית ברא . . בחוכמתא . . בקדמין (ושניהם אמת): ראה לקי'ת במדבר יד, סע"ד ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ב חיב ע' רה. מאמרי אדהאמ"צ במדבר חיב ע' תקפג ואילך. אה"ת דרושים לחריש ע' קנה. כולם בחכ' עשית . . כעשי' גופני' ראה גם שעה"ה"א פ"ס (פ), א. ונכ"מ. וזהו ברוך שאמר: תבא להלן ראה בארוכה לקי'ת ואתתנן ב, א ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קצז ואילך. מאמרי אדהאמ"צ דברים חיב ע' קכה ואילך. אה"ת ואתתנן ע' מז ואילך.

כנ"ל, וזהו עושה בראשית עושה ל' הוה ומהחכ' נמשך בבחי' דבור דרך פרט כל מאמר השייך לכל יום, ביום א' מאמר יהי אור, ביום ב' יהי רקיע כו'. וזהו ענין שבת בראשית ששבת הוא בחי' בראשית הוא בחי' חכ' כי בשבת אין העולמות מקבלים חיות ע"י הדבור והכתיב כי בו שבת כו' והיינו מבחי' דבור אלא שמקבלים מהחכ' עצמה כו', והנה לכך יש נוסחאות בברכת יוצר בשבת אין אומרים מה רבו מעשיך כו' לפי שבשבת אין ההתלבשות בבחי' דבור ומעשה, אבל באמת הנוסחא האמיתית' לומר גם בשבת מה רבו מעשיך כי גם בחי' חכ' היא בחי' עשיי' לגבי הקב"ה כנ"ל.

והנה להיות כי הוא צמצום גדול להיות התהוות בחי' חכ' שנחשב לעשיי' ממש שזהו פ"י ברוך עושה בראשית והוא מקור התחדשות מאין ליש (שזהו ג"כ פ"י ברוך שאמר והי' העולם דהיינו המשכת מאמר א' הכולל כל המאמרות והוא מאמר דבראשית שהוא בחי' חכ', אך זהו לפי' בקדמין ברא, אבל לפי' בחוכמתא ברא א"כ מחכ' נמשך המאמר א' דבראשית וא"כ הוא כללות בחי' הדבור עלמא דאתגליא או בחי' מחשבה מקור הדבור) ולכן צריך לעורר בכל יום שיהי' רצון ה' לצמצם עצמו כ"כ עד שיתהווה בחי' חכ' ובתחלת הכריאה ה' צמצום זה מעצמו כי חפץ חסד הוא ועכשיו צ"ל אתעדלית' לעורר זה היינו לעורר הרצון דאנא אמלוד, וז"ע ר"ה שארז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם.

שד

(קיצור), והנה באדם ד' בחי' אז ראה ויספרה כו' וכן למעלה, והדבור נמשך מהחכמה והחכ' מהרצון וזהו בראשית ברא, וענין עושה בראשית כי גם חכ' נק' עשייה.

ג) ואתעדלית' לבחי' זו הוא למטה ג"כ ע"י בחי' ומדרגת הרצון שיש באדם שהוא למעלה מהשכל אשר זה עיקר בחי' רובע ישראל, כי הגם דפי' רובע היינו ארבעה מדרגות הנ"ל, מ"מ פ"י רובע ג"כ לשון רביעית כי בחי' רביעית זו שהוא הרצון שלמעלה גם ממדרגת השכל, זהו עיקר בחי' ומדרגת ישראל, וזהו מה שקראם עמא פזיזא דקדמתו פומייכו לאודנייכו, והיינו שקדמו נעשה לנשמע, ובעבודה בכל ימי שנותינו שעזיג ועתה היינו בכל ימי שנותינו כנ"ל זהו ענין הקדמת שמע לזה"א שזה"ע ביטול הרצון לבעה"ר כו', כי הנה השכל נשתלשל עד שנמצא בחי' חכ' ושכל

בשבת אין העולמות מקבלים חיות ע"י הדבור: ראה תרי"ז ע, ב. לקרית דרושים לשבת שובה סו, ג. דרושים ליהיכ"ס סח, א. לעיל ד"ה אר"ז פתילות ושמינים. וראה תניא קונטרס אחרון קסג, סע"א. ועוד.
יש נוסחאות... בשבת אין אומרים מה רבו מעשיך: ראה לקרית דרושים לשיש שם.
פ"י רובע ג"כ לשון רביעית: ראה לקרית בלק ומאמרי אדהאמ"צ במדבר שם. סה"מ תרכ"ז ע' שלה.
הקדמת שמע... ביטול הרצון לבעה"ר: ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וש"נ.

ספר תרכ"ט

שכט

גם בנפש עכו"מ והוא בחכ' דקליפה כו', אבל בחי' הנפש אלקי' מלבד שהיא חכ' דקדושה אמנם עוד יש בה בחי' שלמעלה לגמרי מהחכ' כי הנה אלקות הוא למעלה ממהות שכל וחכ' כי הוא עושה שכל כמו שעושה עשיי' כנ"ל ואין שייך לפניו ית' כלל חכ' וחסד כמאמר לאו דאית לך צדק ידיעא וכו' ולאו מכא"מ כלל, ובחי' זו הוא הרצון עליון שיש בנפש אלקי' שהוא למעלה מהחכ' והוא בחי' הרביעית שיש בישראל שבחי' זו לא נמצאת רק בנה"א. ולכן נק' ישראל שר אל לשון מושל ושליט כמו עד"מ הרצון שולט על כל האברים כי ברצונו יכול לתת אבריו למים חמים או למים קרים היפך טבעם והם בטלים לגבי הרצון, וכמו אם נכווה רגלו מושיטה בחום גדול לרפואה אע"פ שזה כאב גדול לרגלו כו', כן רצון הנ"ל שבנה"א גדול ורב כחו להיות מושל ושליט על כל כחות הנפש וכמ"ש בתניא בפ"י כי קרוב אליך הדבר מאד כו' ע"ש. דבחי' רצון זה אע"פ שגבוה יותר מ"מ בנקל להגיע אליו יותר מבחי' אהבה הנמשכת מהשכל והיינו מטעם הנ"ל מפני שבחי' זו שהיא למעלה מהשכל ישנה בכל א' אף מי שאין לו שכל כ"כ כו', ומזה יובן ענין מה ה' אלקיך שואל מעמך דמשמע כאילו מלתא זוטרתא היא כו', אף שבחי' רצון זה שרשו גבוה מאד שהוא בחי' הרביעית שלמעלה מג' מדרגות שכל ומחוד' ומעשה אלא מ"מ מפני שהוא קרוב מאד לכן נאמר מה כו' שואל מעמך כו'.

(קיצור). ושיהי' אתעדל'ת לבחי' צמצום זה הוא ע"י הרצון שלמעלה מהשכל ונק' רובע ישראל הבחי' הרביעית שר אל מושל, ועי"ז נמשך כן מלמעלה רצון העליון להיות חסד אל כו'.

ד) והנה עיקר בחי' גילוי רצון הנ"ל הוא בביטול רצונות הזרות מעניני עוה"ז להיות עוזב תאוותיו ורצונו ולבטל רצונו מפני רצונו ית' וכן בבחי' מחדומ"ע רא"י שמיעה כו' הן בסור מרע להיות עוצם עיניו מראות כרע כו' וכן במחשבה כו' והן בועשה טוב להיות ביטול רצונו מכל וכל רק לה' לבדו, ועי"ז שמבטל א"ע מפני רצונו לרצון העליון ב"ה עי"ז מעורר ג"כ אתעדל"ע עד"ז שיהי' ג"כ א"ס ב"ה מה שלגדולתו אין חקר ולא שייך לפניו ית' לא חכ' ולא מדות וכו' שיניח ג"כ כביכול אורו הבלתי גבול על הצד ויצמצם א"ע בכדי להאיר ממנו בחי' רצון להתהוות בחי' חכ' והוא בחי' המשכת יו"ד של שם הוי' ב"ה, והוא בחי' נקודה בהיכלי' בחי' נקודה א' מאיר שע"ז נמשך

שה

שבחי' זו לא נמצאת רק בנה"א: ראה לקרית תצא לו, ג. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ס"ע תקמג ואילך. אוה"ת עקב שם ס"ע תקפג.

עדים הרצון שולט על כל האברים: ראה גם מאמרי אדה"ז תקיע ע' פב. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ס"ע קפה ואילך. סה"מ תרמ"ח ע' קפח. תרפ"ד ע' רצב. תרפ"ה ע' רסא. תשי"ט ע' 120 ובכ"מ.

וכמ"ש בתניא בפ"י כי קרוב אליך הדבר: פ"ח (כג, ב).

מה ה' אלקיך שואל מעמך . . מלתא זוטרתא היא: ראה גם תניא פמ"ב (נט, א).

ונתהוה בחי' חכ' דהיינו בחי' נקודה הוא סוף כל ובחי' אחרונה מהאור כו' מזה נמשך ונתהוה בחי' חכ' עילאה וזהו ענין עושה בראשית כנ"ל, וכי' נמשך ע"י אתעדל"ת בביטול רצון הנ"ל, וזהו פי' ישראל שר אל, פי' אל הוא בחי' חסד כמ"ש חסד אל כל היום. והנה בתחלת בריאת העולם הי' ההתהוות ע"י כי חפץ חסד הוא מעצמו ועכשיו אתעדל"ת לעורר חסד זה הוא ע"י בחי' הרצון שבאדם שנק' שר ששליט ומושל על כל כחות הנפש וזהו שר אל שע"י ממשיך מלמעלה להיות השתררות בחי' חסד על העולם וכמ"ש וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו.

(קיצור). וגילוי רצון זה מתגלה בביטול רצונות הזרות, וע"י ג"כ כביכול למעלה מניה א"ע על הצד ומצמצם להיות בחי' חכ' נקודה בהיכלי' כמו שהביטול שלמטה היא בחי' נקודה כו' כח מ"ה כו'.

ה' וזהו ועתה בזמן שהנשמה מלובשת בגוף, הנה נק' ישראל שר אל ע"י רעוּת דלכא בכל נפשך מס"נ בטל רצונך כו' מי לי בשמים כו' אפי' ג"ע העליון עדן חכ' ולמעלה כו' הכל זיו השכינה ואינו חפץ רק עצמותו. מה הוי' אלקיך שואל מעמך דהיינו מה שהוי' אלקיך זה שואל שיהי' מעמך, כי בל"ז ג"כ הוי' אלקיך [כי] גלו לאדום שכינה עמהם, רק ששואל שיהי' מעמך ע"י אתעדל"ת הנ"ל, וזהו א"ת מה אלא מאה דהיינו מאה ברכות שתקנו לומר בכל יום, וענין ברכה הוא ל' המשכה והתגלות שיהי' הוי' אלקינו ממש, כי יש ברכה והודאה, הודאה היא מרחוק עדיין כי גם כו' אפום מחתרתא רחמנא קריא נמצא שמאמין בה' והוא מחמת ישראל מאמינים בני מאמינים, ועכ"ז הוא נפרד בתכלית מיחודו ית' כשעובר רצונו ית', אבל בקשת הברכה שיהי' הוי' אלקינו ממש בבחי' גילוי להיות בטל אליו, וכי' ע"י אתעדל"ת בבחי' ביטול רצון, וזהו פי' א"ת מ"ה אלא מאה שהמשכה המאה ברכות הוא ע"י מ"ה היינו בחי' ביטול ע"ד נחטו מ"ה, וזהו פי' הברכה בא"י אלקינו שיהי' הוי' בבחי' גילוי בנו להבטל אליו עד שיהי' נק' אלקינו ע"ד אלקי אברהם שנק' בן לפי שאברהם הי' בטל בבחי' מרכבה כו', ואח"כ מלך העולם להיות התגלות בחי' דבר ה', רק שמקודם צ"ל הוי' אלקינו ואח"כ מלך העולם שכשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל, והענין שכמו עד"מ באדם א"א להיות בחי' דבור בלתי שיהי' תחלה במחשבה, כך הנה נש"י עלו במח' ולכן כדי שיהי' התגלות מלך העולם שהוא בחי' דבר ה', צריך תחלה להיות ההמשכה בנש"י שמבחי' מחשבה עילאה, וזהו ברוך אתה ה' אלקינו ואח"כ מלך העולם כו'.

והנה עיקר ההמשכה מלמעלה ע"י ביטול רצון כנ"ל, שע"י גורם ההמשכה מרצון העליון מקור ההתהוות להיות גילוי בחי' יו"ד דשם הוי', וזהו

ששואל שיהי' מעמך ע"י אתעדל"ת: ראה גם אודות עקב ע' חקסא.
כי יש ברכה והודאה: ראה לקי"ת דברים א. א. לעיל ד"ה ויכו בעינו. ובכ"מ.

מה הו' אלקיד שואל מעמך כ"א ליראה את הו' דהנה יש ב' בחי' יראה, הא' מ"ש יראו מה' כל הארץ והוא בחי' יראה תתאה שהוא דבר נפרד בפ"ע רק שירא מה' יראת העונש, ולכן נאמר מה' שהוא בחי' ריחוק, אבל נאמר בכאן כל הארץ כי מי לא ייראך כתיב והיינו יראה הנ"ל. אבל יראה ב' הוא כמ"ש ליראה את ה', היינו שהיא יראת הרוממות שהוא בבחי' ביטול לשם הו', [ולכן] נק' את הו' כמו את בשרו את הטפל לבשרו שהוא טפל ובטל לשם הו', וע"כ נאמר יראו את הו' כל קדושי כו', דהיינו ע"י שקדשנו במצותיו כו', וע"ז נא' כאן מה ה' אלקיד שואל מעמך שיהי' בבחי' מ"ה וביטול רצון והוא ענין ליראה את ה' שיהי' היראה בבחי' את וביטול לשם הו' וע"י ביטול רצון זה ממשיך למעלה ג"כ הרצון עליון להיות גילוי היריד דשם הו', והנה ממילא הי' אח"כ ג"כ בחי' ולאחבה אותו ולעבוד את ה' אלקיד, פ"י לאחבה הוא בחי' הרצון שנמשך מההתבוננות שיהי' רצונו וחפצו באמת לה' (וכמו שע"י בחי' אתכפיר מה שמבטל רצון זר בע"כ יבוא אח"כ ממילא לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא וכמ"ש בת"א פ' ויקהל ע"פ קחו מאתכם תרומה לה', אך כאן הכוונה בע"א דר"ל שע"י בחי' מ"ה שהוא הרצון והביטול למעלה מהשכל המושג ע"ז והחכ' תחי' בעלי, פ"י חכמה כה מ"ה ובחי' ביטול הנ"ל תחי' בעליה שיהי' חיות בההתבוננות, וזהו ענין נקודה בהיכלי' שאם אין נקודה שהוא ביטול הנ"ל אין היכל שהוא ההתבוננות וכמ"ש במ"א ע"פ ראה אנכי כו') ולעבוד את ה' היינו עבודה צורך גבוה שע"ז נמשך להיות הו' אלקיד וכמ"ש במ"א ע"פ ועשיתם אתם וע"פ מארז"ל לא זו מחבבה עד שקראה אמי כו', שנש"י ממשיכים להיות המשכת בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם ע"י רמ"ח מ"ע רמ"ח אברין דמלכא כו'.

(קיצור). וזהו שבחי' מ"ה שהוא ביטול שואל מעמך, וא"ת מ"ה אלא מאה ברכות, כי יש הודאה וברכה, ותחלה הו' אלקינו מחשבה ואח"כ מלך העולם דבור, וזהו כ"א ליראה את, כי את הטפל הוא ביטול הנ"ל וע"י ביטול הנ"ל והחכמה (כח מ"ה) תחי' ההתבוננות והמדות ומחדומ"ע.

וא"ו והנה מזה יובן דרך כלל שייכות פסוק אחת שאלתי מאת ה' לפסוק ועתה ישראל כו', כי פ"י אחת שאלתי מאת ה' הוא ג"כ ענין

יש ב' בחי' יראה: ראה לקרית במדבר יג, כ. אהיה בשלח ע' תלב, ע' חס ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רכב ואילך. לעיל ד"ה אר"י יתא חלקי. ובכ"מ.

[ולכן נק' אח. . . לשם הו'] בבחי' המעתיק בס' תרכ"ט חסרות תיבות אלו, ונשלמו כאן מאהות עקב שם [וכנראה נשמטו כאן מפני תיבות הדומות: לשם הו' . . . לשם הו'].

בת"א פ' ויקהל ע"פ קחו מאתכם: פט, גיד. ובהוספות שם קיד, ג ואילך.

וכמ"ש במ"א ע"פ ראה אנכי: לקרית ראה ית, א. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רט"ו.

וכמ"ש במ"א ע"פ ועשיתם אתם וע"פ [= ועל פ' מארז"ל לא זו מחבבה: ראה תירא מקץ לו, ד. לקרית בחוקותי מח, א. שה"ש כא, ג. ס. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שגא [וש"נ]. סה"מ תרכ"ז ס"ע שג.

שז

ליראה את ה' שיהי' בבחי' טפל ובטל לשם הוי' והיינו ג"כ ענין אחת שאלתי מאת הוי', מאת דוקא שיהי' בבחי' את הוי' טפל ובטל לשם הוי' כנ"ל. ופי' אחת שאלתי וכי' שבתי בבית ה' יובן בהקדים הטעם למה אומרים מזמור זה בריח אלול, להיות כי ברי"ח אלול מאירים י"ג מדה"ר שהם אורות עליונים וזהו לדוד ה' אורי וישעי, אורי היינו המשכות אר"פ וישעי היינו המשכת אור מקיף, והנה נודע שלהיות המשכת האור מלמעלה הוא דוקא כשיש כלי למטה במה שיתאחו האור וכמ"ש במ"א בת"א במגלת אסתר בפסוק וקבל היהודים כו' ע"ש, וד"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא, והיינו כמו שטבע האש להסתלק אם לא כשיש דבר הנאחז, כמ"כ המשכת אלקות הוא כשיש כלי לזה למטה, ולכן איתא ע"פ הרועה בשושנים א"ת שושנים אלא שושנים, ששושנים בהלכות, כי שושנים היינו י"ג מדה"ר תליסר עלין דסתרין לשושנה, והכלי לאורות אלו הוא הלכות התורה, וזהו מכוון לשבתך פעלת ה', וזהו ענין שבתי בבית ה', בית ה' הוא בחי' כלים וכנודע מענין שתי אבנים בנות שתי בתים שהן אותיות התורה שנק' אבנים שמהם נעשו בתים וכלים לגילוי אור א"ס ביה, ואורייתא היכלא עילאה דקוב"ה.

וזהו ענין מארז"ל כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת כי קיום האור הוא ע"י ריבוי הכלים דוקא שהוא בחי' המעשה, וכמ"ש ג"כ ע"פ והארץ הדרם רגלי כו', ולכן ע"י ריבוי הכלים של עסק התורה וקיום המצות בכל יום גורם עי"ז שיהי' קיום המשכת האור והיינו שחכמתו מתקיימת כו', ועוד זאת שע"י יומשכו ג"כ המקיפים, וזהו ענין לחזות בנועם ה' והוא בחי' אהבה בתענוגים שלמעלה מהשכל כו', והנה יש ג"כ ב' מיני מקיפים, הא' מקיף הקרוב וכמו הלבוש עד"מ, והב' מקיף היותר עליון וזהו ענין ולבקר בהיכלו כי יצפנני בסוכה שמקיף מלמעלה יותר, שב' המקיפים הנ"ל יומשך הכל ע"י הכנת הכלים כו', וזהו שאמר דוד ממך למדתי כו' בהיות כי ליראה את ה' כו' שהוא ביטול הרצון הוא כלל, ושאר הבקשות יבואו עי"ז ממילא, וזהו מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו' ואח"כ פתחת להן מצות הרבה והוא משום שע"י ביטול רצון שהוא בחי' ביטול שלמעלה מהשכל עי"ז יוכל לבא ממילא לשאר המדרגות שהן ללכת בכל דרכיו ולאהבה כו' וא"כ היא שאלה

בתי"א במגלת אסתר בפסוק וקבל היהודים: דף צו, ג. שם צו, א ואילך.

כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא: ראה בארובה לקרת אחרי כה, ג ואילך. סה"מ תרל"ז ע' שיא ואילך. וע' שזו ואילך. סה"מ תרע"ז ע' נא ואילך. ובכ"מ.

וזהו ענין שבתי בבית ה'... אותיות התורה: ראה בכ"ז לקרת מסעי שם צו, ד. יהל אור ע' קא. וזהו ענין... כל שמעשיו מרובין מחכמתו: ראה בארובה ד"ה כל שמעשיו תרל"ג. סה"מ תרנ"ג ע' ריז ואילך. תרנ"ד ע' רנב ואילך. עטרית ע' שזו ואילך.

וכמ"ש גיכ ע"פ והארץ הדרם רגלי: ראה תר"א בראשית א, ב. וגם שם ב, א. לקרת שהי"ש ג, א. נא, ב. וזהו ענין לחזות בנועם ה': ראה גם לקרת מסעי שם. סה"מ תרס"ח ע' קטב ואילך.

שח

א, ומ"מ נכללים בה הרבה שאלות, והוא ע"ד שארז"ל בא חכקוק והעמידן על אחת צדיק באמונתו יחי' דהפי' שע"ז יבואו לקיום המצות כו, והוא כמו עד"מ בחי' ההיולי שהוא מקור וכולל כל הבחי' הפרטיי' שיהיו נמשכים אח"כ מההעלם אל הגילוי כו, וכמו כן ממך למדתי ושאלתי שאלה א' שע"ז ממילא יבואו ג"כ בחי' הרבה, והוא ענין בקשת שבתי בבית ה' כל ימי חיי שהוא ענין ריבוי הכלים דתומ"צ שע"ז ממילא יומשכו ג"כ כל האו"פ ואו"מ שלמעלה כו, וזהו ממך למדתי ששאלת ממני בחי' היותר עליון שבנפש והוא בחי' הרצון שלמעלה מהשכל וכו' ואני אשאל ממך היותר תחתון שבבחי' עליונות שהוא ענין ריבוי הכלים כו' כי נעוץ תחלתו בסופן כו'.

(קיצור). ולכן אמר דוד ג"כ שאלתי מאת הוי' בחי' את הנ"ל, והנה אורי וישעי או"פ ואו"מ וטבע האור להסתלק כאש, אלא ע"י שבתי בבית ה' בחי' כלים ואותיות התורה ע"ז יומשכו ממילא האורות כי נעוץ תחלתו בסופן, וזהו ממך למדתי כו'.

בס"ד, ש"פ תבוא, ד"ט.

שט

שיר המעלות ממעמקים קראתיך, פי' ממעמקים הוא מבחי' עמיקא עילאה, ולכן אומרים מזמור זה בעש"ת שזה"ע התשובה בעש"ת שנת' בזהר ובפע"ח דבע"ת הוא בחי' תשובה עילאה דוקא. דהנה שורש ענין ר"ה הוא בנין המל' בחי' עולם הדבור, שורש ומקור בחי' הזמן, דהנה כתיב כי אלף שנה בעיניך כיום אתמול, וידוע דשורש התהוות בחי' הזמן היינו דוקא בבחי' מל' דאצי' דוקא כמ"ש בע"ח בטעם מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות לפי שהזמן כנוק' וכמ"ש עיניך ברכות בחשבון בחשבון בחי' הזמן כו, וזהו פי' אלף שנה כיום אתמול כו' משום דשיתא אלפי שני דהוי' עלמא כל אלף מהן יורדין ונמשכין בבחי' מל' דאצי' להיות כאין בהתחלקות במספר אלף, ואמנם מבחי' ו"ק דאצי' נמשכו בבחי' הכללות כמו אלף שנה הראשונים נמשכו בבחי' הכללות מבחי' חסד דו"א וכבוא הארה לבחי' המל' נתחלקו לבא במספר אלף

שיר המעלות ממעמקים: מיסד על ביאור ד"ה זה היום תחלת מעשיך בסה"מ תקס"ז ע' שמו ונהלשון וזה לשם, וכאן בתוס' התחלה והגהות]. ונמצא בשינויים קלים באה"ת דברים (כ"ד ה) ע' ב"צ. סה"מ תרס"ד ע' ש"נ.

דהנה כתיב כי אלף שנה: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה גם לקרי' דרושים לר"ה כח, ב. שה"ש יו. ד. עטרת ראש ה, א"ב. ביאורי הזהר ק, ד. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ר"ו. ושי"נ. סה"מ עזרי' ע' רלד. בטעם מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות: ראה בארוכה לעיל ד"ה ראשית עריסותיכם.

ובכמארו"ל דורו של אנוש היו נוזנין בחסדו של הקב"ה שהוא בחי' חסד דו"א ועד"ז האלף השניים מבחי' מדת הגבורה והוא מדה"ד ולכך ה' המבול (כידוע שגם דרך כללות יותר הנה בחי' שמיטה הראשונה שלפני זאת היתה מבחי' החסד כו' כמ"ש בס' התמונה) ובאלף השלישי ניתנה התורה להיותה מקבלת מבחי' הת"ת עד בחי' האלף הששי דעכשיו הוא מבחי' היסוד כנודע, ואלף ה' יום שכולו שבת כו'. ודרך פרט בכל ו' ימי החול יש בחי' ההארה מ"ק דו"א שמלוכב בכי"ע ביום הא' מבחי' החסד וביום ה' מבחי' הגבורה כו' כידוע, וזהו הטעם שאומרים והוא רחום וכו' דוקא בשני ובחמישי בלבד לפי שבימים האלו בחי' מדה"ד מאיר בכל העולמות בכלל ובפרט כי יום ה' הוא מבחי' הגבורה ויום ה' מבחי' ההוד, והגבו' וההוד שניהם מקו השמאל שהוא בחי' הצמצום והדין כידוע, ולכך אומרים והוא רחום כו' להמתיק הדין, משא"כ בשאר הימים. והנה זהו פ' כי אלף שנה המתחלקים בכי"ע נחשב באצ"י רק יום א' כי יעבור כו'.

ותוס' ביאור ענין זה, הנה שרש התהוות בחי' הזמן בשרשו הרי הוא נמצא בבחי' האצ"י ג"כ שהרי ידוע ד"ב שעות היום הוא מ"ב צירופי הוי' וי"ב שעות הלילה הוא מ"ב צירופי אד' וידוע דבחי' שם הוי' הוא דו"א ושם אד' בנוק' והיינו מדת יום ומדת לילה בכלל כמארו"ל י"ב שעות הוי' היום ג"ש הראשונות יושב ועוסק בתורה כו'. והענין הוא כי כללות כל בחי' המדות דאצ"י נק' יום למעלה כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו וכו', וכללות כל בחי' המל' נק' לילה וכמ"ש ותקם בעוד לילה כו', ולהבין זה למעלה היינו ע"ד דוגמת היום והלילה למטה שביום יאיר שפע אור לכל העולם לפי מה שהוא, ובלילה זמן החושך והשינה כו', כך בחי' הארת האצ"י נמשל ליום, והשפלת האור בבחי' מקבלים נמשל ללילה, אך הנה כל בחי' הזמן הפרטי המוגבל בכי"ע מאין ליש בעולם שנה נפש הו' בכלל מקבלים מבחי' צירופי שם אד' והו' י"ב שעות דמדת לילה ובכל שעה צירוף חדש משם אד' וי"ב צירופי הוי' היינו י"ב שעות היום דבחי' האצ"י בחי' מקור להן וכמ"ש כי הוי' הוא האלקים כו' כידוע, ונמצא שגם לאחר שמתחלק הזמן לפרטי פרטיות בימים ושעות ורגעים כל

שי

דרך כללות יותר... שמיטה הראשונה... כמ"ש בס' התמונה: ראה תרא שמות נא, ד. ושינ' ובארוכה עטרת ראש טו, ב ואילך. סה"מ תרכ"ח ס"ע קסא. תרס"ח ע' מז. תרפ"ד ע' רמח. ושינ'.
והגבו' וההוד שניהם מקו השמאל: ראה לקו"ת מסעי צ, ג"ד. מאמרי אדה"צ תקס"ה ח"א ע' ג וע' טו.
אודות בראשית, א ואילך. בהעלותך ע' של. סה"מ תר"ל ע' קעב. תרל"ד ע' רלג. המשך מים רבים תרל"ז פניג (ע' סא). סה"מ תרנ"ה ע' קעד. תרס"ח ע' ערה.
ד"ב שעות היום... מ"ב צירופי הוי'... הלילה... צירופי אד': ראה תניא פמ"א (נה, ב) ובהערת כיס אדמיר שליט"א בס' שיעורים בס' התניא ע' 547. לקו"ת דרושים לריה סא, א. מאמרי אדה"אצ"י דברים ח"ג ע' תתב. תתד. ושינ'.
שגם לאחר שמתחלק הזמן... יש לו צירוף חדש... כשרש שרשו... וכמ"ש במ"א: ראה מאמרי אדה"צ תקס"ג ח"ב ע' תשנ. ובארוכה עטרת ראש טו, ב ואילך. מאמרי אדה"אצ"י דברים ח"ג שם ע' תתה.

שעה ורגע למטה יש לו צירוף חדש בחיות חדש בשרש שרשו למעלה בבחי' זו"ג דאצי' שהן י"ב צירופי' דהוי' בכלל וי"ב צירופי' דאד' כנ"ל וכמ"ש במ"א, וזהו שאלף שנה כא' בלתי התחלקות נמשך רק מיום אתמול (כלומר מעל"ע דוקא) דאצי' שהן י"ב צירופי' דהוי' כו' אלף שנה הראשונים מיום הא' דהיינו בחי' החסד כנ"ל.

והנה מטעם הנ"ל שזו"ג דאצי' המה בחי' יום ולילה למעלה מזה יובן הטעם למה שמצינו שעיקר עבודת המלאכים היא בלילה דוקא ולא ביום ועיקר עבודת הנשמות הוא ביום דוקא ולא בלילה, שהרי ידוע דהמלאכים אומרים קדוש וברוך וכל עניני עבודתם בשירה שהוא בחי' העלאת מ"ן הכל בלילה וכמ"ש ובלילה שירה עמי כו' וכמ"ש בזהר דרננא ברמשא כו', אבל עבודת הנשמות ביום דוקא כמו שידוע בכל המצות עפ"י הרוב עיקר מצותן ביום, ויש מצות שאם עשאן בלילה פסולים כמו הקרבנות וכיצא, וגם במצות ת"ת עיקר מצותה ביום הגם שנא' בה והגית בה יומם ולילה הרי אמרו"ל אנן פועלי דיממא אנן וכו', ומה שעומדין בחצות לילה ללמוד זהו אינו עפ"י הדין אלא עפ"י הקבלה, וגם זאת אין הכוונה בזה בשביל עצם הלימוד אלא משום שנא' חצות לילה אקום כו' שעליי' המל' עד השחר הוא, ושייך לבחי' היום כו' וכמ"ש בספרי הקבלה שעיקר בחי' הלילה היינו עד חצות לילה בלבד ולכך אמרו חכמים בברכות עד חצות כו', וע' בדר"ה ועבר ה' לנגוף מענין שני תצא הלילה, בחי' מלך במשפט יעמיד ארץ, ומחצה השני הוא בחי' והוכן בחסד כסא, שבחי' זו שייך ליום בחי' יומם יצוה ה' חסדו כו'. ושרש הענין הוא כי שרש בחי' המלאכים הוא מבחי' נוק' דז"א שהוא בחי' הדבור העליון בי' מאמרות כמ"ש וברוח פיו כל צבאם, ובחי' שרש הנשמות מבחי' ז"א עצמו שלמעלה מבחי' הדבור כנודע, ודרך כלל המלאכים בכל עולם הן רק מבחי' חיצוניות הכלים, והנשמות מבחי' פנימיות הכלים כמ"ש בע"ה, אך בשרש הכללי כללות הנשמות נמשכו מבחי' היחוד דזו"ג שהוא נמשך מבחי' מוחי' דזו"ג עד"מ טפה הנמשכת ממוח האב וכו', כמו"כ הנשמה נק' בן כמ"ש בני בכורי ישראל בנים אתם כו', והיינו שאמרו ישראל עלה במחשבה דוקא שלמעלה מבחי' דבור, משא"כ המלאכים ששרשם רק מבחי' הדבור כנ"ל והוא הטעם לזה שעיקר עבודת המלאכים בלילה להעלות מ"ן לשרשם שהוא בחי' המל', ועיקר עבודת הנשמות ביום להיותם מבחי' ז"א שהוא בחי' יום וז"ש יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

וזהו זה היום תחלת מעשיך כו' שהוא ר"ה, כי הנה מבואר למעלה בשרש התחלקות הזמן אלף שנה כיום אתמול כו', והנה הזמן דאלף שנה בא

וע' בדר"ה ועבר ה' לנגוף: מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' קיא. תו"ח שמות קכד, ב. איה"ת בא (כרך ז) ע' בתירלו. שם (כרך ח) ס"ע ב' תתקמ"ו.

בהמשך רב כזה למטה דוקא כנ"ל, אבל למעלה אינו בא אלא בסקירה א' כענין המאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות במחשבה א', והדמיון בזה כמו שבמחשבה יחשוב אדם ענין גדול ברגע א' וברצותו לגלותו בדבור יצטרך לדבר שעה ושתיים כו' וכמ"ש במ"א, וכך בחי' הזמן דאלף שנה למטה נסקר למעלה באצ"י ביום א' וכיוצא. וכשנא לדבור מלמעלה למטה נתחלק לאלף חלקים וכל חלק כולל בעצמו שס"ה יום והוא יום ר"ה והשנה מתחלקת ל"ב חדשים, וכל חדש מתחלק עוד לל' יום, והיום ל"ב שעות כו', וע"כ נמשך ממילא זמן רב כזה אלף שנה, אבל כש"ב שעות נכללים ביום מלמטלמ"ע והל' יום נכללים בר"ח וי"ב החדשים נכללים ביום ר"ה הרי כל אלף שנה נכללים ביום א' למעלה בסקירה א' כדמיון משך ריבוי צירופי הדבור שנכללים במח' א' כו'. ושרש הענין הוא כי כל שהוא למעלה יותר, יותר הוא בבחי' האחדות והוא בבחי' ההתכללות מהרבה פרטים כא' כו', וע"כ ל' יום נכללים כא' בר"ח בלתי התחלקות ניכרת, ולמעלה יותר גם כל י"ב חדשים נכללים כא' בר"ה, ועד"ז למעלה מעלה עד שאלף שנה כיום כו', משא"כ כל שבא למטה יותר, יותר בא בבחי' הפירוד וההתחלקות, וע"כ כל שבא למטה יותר מתחלק הזמן ביותר לרבות חלקים עד שבשנה שלנו יש שס"ה יום ובכל יום י"ב שעות כו' וכמ"ש במ"א.

וזהו זה היום תחלת מעשיך לפי שבכל ר"ה ור"ה מתחדש חלק א' חדש מחלקי הזמן דאלף שנה שנכללי' כא' ביום דאצ"י כנ"ל, והרי בו נתחדש עיקר הבריאה מחדש יש מאין לשס"ה יום שיבאו אח"כ מיום זה עפ"י המוכן מכל הנ"ל. אך הנה אין הכוונה בפ"י זה היום תחלת מעשיך בשביל השס"ה יום שיבאו אח"כ בלבד, אלא יש בו כוונה פנימי' יותר דזה היום הוא מעורר למעלה כל עיקר התחלת המעשה בבחי' מקור הראשון לכל ההשתל' דאבי"ע, וע"כ אמר זכרון ליום ראשון דוקא דהיינו ליום הראשון שבו התחיל לעשות ולברוא ולהאציל כו', והיינו כאשר עלה ברצונו להאציל ולברוא כו' שנק' בחי' כתר עליון כנודע.

שיב

ושרש הענין הוא משום דבר"ה הוא התחלת בנין הנוק' כידוע וסוף מעשה עלה במח' תחלה כידוע ע"כ יום זה זכרון ליום ראשון דוקא. ולהבין ביאור הדברים, הנה יש להקדים ענין בחי' בנין המל', דהנה ידוע בפ"י אין מלך

שבמחשבה . . . ברגע א' . . . לדבר שעה ושתיים כו' וכמ"ש במ"א: ראה לקרי' צו יו, ב [וכהמובא בהמ"מ שם]. מאמר אדוני פרשיות ח"א ע' רסד, וע' ער. שער האמונה פני"ט (צג, ב). ועוד.
למעלה יותר . . . הוא בבחי' האחדות . . . למטה יותר . . . בא בבחי' הפירוד וההתחלקות . . . וכמ"ש במ"א: ראה הוספות לביאוריו לאדהאמיצ קלא, ד. תריח ח"י שרה קבו, ד. המשך תעריב ח"א ע' נח, וע' קסג. ועוד.
ושרש הענין . . . זכרון ליום ראשון דוקא: בהבא להלן ראה באריכה עטרת ראש ת, ב ואילך.
ידוע בפ"י אין מלך בלא עט: ראה שעהוריא פ"ז (פא, ב). תריא שמות נג, ד. תצוה פה, א. לקרי' בלק סח, א. שה"ש מ, ד. לעיל סדיה וכתבתם. וכמ"מ.

בלא עם שבלתי מציאות עם נפרד הימנו שיהי בטל אליו לא שייך בחי' התפשטות המלוכה, כי על עצמו וכיוצא לא יתכן לומר מושל ומלך, אך הנה במלך ב"ד יתכן זה להיות כי העם בחי' נפרד הימנו, אבל למעלה באלקי' חיים שאין לך דבר חוץ ממנו כו' כמ"ש כי ממך הכל וכו' א"כ איך יתכן שיקרא מלך כו', אך הענין הוא שממשיכים מלמעלה בחי' אור ממקור העונג העליון שיתענג המאציל בבחי' מלוכה זאת ויהי לו רצון בה, והו' שרש בחי' המלכות שאומרים ברה"ב פסוקים נגד יר"ד ספירות שבמל' לבנות בנין המל' מחדש עי"ז, והיינו שאמרו ז"ל אמרו לפני מלכות כו', וכל זה משום דאין בחי' עונג במל' מצד עצמותה אחר שאין מלוכה זו דומה למלך ב"ו כנ"ל, והי"ז עד"מ שעושין מיני מעדנים שיתענג בהן האדם שאע"פ שאין מטבעו להתענג בהן מ"מ כשעושין ומתקנין לו ממשיכים את לבו שיקבל עונג מהן וכמו גם לפעמים ימשיך אדם את לבו לאיזה עונג בדבר גם שהוא לנגד טבעו, וככל המשלים האלה יובן למעלה דגם שאין בחי' עונג נמצא מצד עצם בחי' המלוכה מאחר שאין לך דבר חוץ ממנו וכו', אך שמצמצם האור להיות בחי' נפרדים כדי להיות נק' מלך הנה בהכרח לומר דמ"מ יש בחי' עונג ורצון בזה אלא שהוא נמשך מבחי' מקור התענוג העליון להיות לו ענג ורצון בזה, והיינו ע"ד שאמרז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, ובחי' התענוג הזה להיות לו דירה בתחתונים דוקא הוא בחי' העונג העליון שנמשך ברה"ב במדת המלוכה להיות מלך על עם כו', כי הנה עד"מ ממיני מעדנים כשמשיכים הלב כנ"ל הרי יבא מזה סיבת התענוג עוד הפעם כשיעשו לו באותו האופן שיקבל תענוג פעם הראשון כו', וכמ"כ הנה ענין דירה בתחתונים ידוע שהוא במעשה המצות בבחי' קבעומ"ש, דהנה ארז"ל למה קדמה שמע לוחא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ יקבלו עומ"צ, שנת' בדרושים הקודמים ששורש ענין קבעומ"ש זהו כענין הקדמת נעשה לנשמע שהוא בחי' ביטול הרצון לא"ס בעהר"צ, ועיקר גילוי הרצון הוא בביטול רצונות זרות הן בסור מרע במחדר"מ, והן בועשה טוב להיות עוצם עיניו מראות ברע, ולא תתורו אחרי לבבכם כו', כ"א להיות ועמך לא חפצתי שלא יחפוץ לא בג"ע התחתון ולא בג"ע העליון ולא בעוה"ב כ"א בבחי' רצון פשוט לא"ס בעהר"צ, וגם קיום המצות יהי' מצד היותו דבוק לאווא"ס בעהר"צ לכן עושה רצונות הפרטי' כו', וע"י המצות ממשיכים אורות בכלים וע"י מל"ת אתכפ"י סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא כו', ובכל אלה נתאוה הקב"ה כו', דהיינו שנמשך בזה בחי' עונג עליון של המאציל.

שיג

ואמנם לפי אופן ערך קבלת העונג למעלה מסומוע"ט מכללות כל השנה שעברה כך יהי' ערך ההמשכה להתמשך עוד מחדש בחי' עונג ברה"ב הבא בבחי' מדת המל' כנ"ל כמו אם זכו ישראל בשנה שעברה בתשומע"ט הרי

שנת' בדרושים הקודמים: לעיל דיה: בשעה שהקדימו. ראשית עריטותיכם. ויקח קרח. וידבר גר' פינחס. וכתבתם על מזוזות.

נמשך להן האור בבחי' מל' ביתר שאת ואם לא זכו במ"ע ונפגם האור בכלי על שעברו על מל' כו' הרי לא קיבל עונג בבחי' דירה בתחתונים כמו שנתאוה המאציל ואז לא נמשך כ"כ בחי' עונג במדת המל' ברה"ב, ולזה הוא ענין תשובה עילאה מעומקא דלבא בעשיית שממלא כל החסרונות והפגמים שנעשו כל השנה ע"י שעברו על ל"ת כו', והענין הוא דכמו שהתשובה מועלת לתקן הפגם שנעשה ע"י העדר מ"ע ועשותו ממצות ה' אשר לא תעשינה, כמ"כ מועלת גם על בחי' קבועמ"ש שקדם לעומ"צ, כי עם היות שזהו בחי' כלל שהוא בחי' הרצון לאוא"ס בעהר"צ, מ"מ הרי זהו הקדמה לבחי' נעשה שהוא בחי' קיום המצות וכמ"ש כל אשר דיבר ה' נעשה כו', אבל ענין התשובה זהו כענין ריח בוגדיו שזהו למעלה גם מבחי' הכלל של קיום המצות.

וכ"ן ביאר לענין מה שאומרים זה היום תחלת מעשיך שהוא ר"ה שכולל כל השנה הבאה וכנ"ל והוא זכרון ליום ראשון כמו שעלה ברכונו להאציל ולברוא שהי' מתאוה להיות לו דירה בתחתונים וסוף מעשה שהיא המל' הוא אשר עולה במחשבה תחלה להמשיך משם בחי' עונג כו' מטעם כל הנ"ל, וזהו פ' זכרון ליום ראשון לעורר המשכת אור חדש מעצמות התענוג הפשוט שנק' יום ראשון כו'.

שיד

ומעתה יש לבאר שרש ענין התשובה בעשיית דהנה מבואר בזהר ובפעי"ח דבעשיית הוא בחי' תשובה עילאה דוקא, ואמנם ב' מדרגות יש בבחי' תשובה עילאה הא' בבחי' בינה והב' שהיא יותר גבוה ממנה עד שתשובה שבבחי' בינה לא נק' רק בחי' תשובה, והיינו בחי' תשובה שבבחי' הכתר הנק' עתיקא והיינו מ"ש ישוב ירחמנו כו' ואמרו בזח"ג ד"ר א' ישוב מאן אתר כו' מעתיקא סתימאה כו', והענין הוא כי ע"י התשובה מעומקא בעשיית נמשך ג"כ אתעדל"ע מבחי' עומקא דכולא והוא בחי' הכתר שנק' ממוצע בין המאציל עם הנאצלים כידוע, וז"ש ממעמקים קראתיך כו' וכמ"ש במ"א בענין י' עומקים כו' ועי"ז נמשך יגמה"ר מבחי' הכתר הנק' עתיקא סתימאה כו', והמשכה זאת באה מלמעלה למטה דוקא, וזהו פ' ישוב ירחמנו

מ"מ הרי זהו הקדמה לבחי' נעשה: בסה"מ תרמ"ח ע' קעת, מעיר ע"ז: ומה שכתוב שם דקבועמ"ש הוא הקדמה לנעשה צ"ע שהרי בדרושים הקודמים וגם בדרוש זה מקודם מבואר דקבועמ"ש ועוהמ"צ הר"ע נעשה ונשמע כו'. ואפשר צ"ל נשמע. וצ"ע. עכ"ל.

התשובה זהו כענין ריח בוגדיו: ראה תרי"א תולדות כ. ד.

למעלה גם מבחי' הכלל של קיום המצות: ראה בארוכה לעיל ד"ה ויקח קרח. וש"נ.

ישוב מאן אתר כו' מעתיקא: ראה גם דרך חיים כא, ב. תרי"ח שמות שלה, א. מאמרי אדהאמ"צ דברים

ח"ב ע' תכדד [וש"נ].

וכמ"ש במ"א בענין י' עומקים: מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקו. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע'

רלת.

ישוב מלמעלה למטה כו', וזהו שאמרו ישוב מאן אתר מעתיקא כו' והוא הנק' תשובה עילאה שבאה מלמעלה למטה, ובזה יובן מארז"ל ע"פ דרשו ה' בהמצאו אלו עשיית שאפי' ביחיד כו' לפי שבבחי' הכתר עדיין אין שם בחי' התחלקות מדריגות ושהו קטן וגדול כו' כמשל הכתר שכוורת ומקפת כו' ונק' בחי' סוכב כו' וע"כ גם ביחיד הוא נמצא כמו ברבים כו', ואמנם דוקא בעשיית לפי שאז זמן תשובה עילאה שבבחי' הכתר כמ"ש ישוב ירחמנו כו' כנ"ל. ומה שאמר ישוב ירחמנו דוקא לכנס", הענין הוא כנ"ל לפי שהמל' עולה עד הכתר בבחי' פנימי' ברה"ה שהוא פ"י זכרון ליום ראשון כנ"ל הטעם, ולפי שסוף מעשה עולה במחשבה תחלה ונעוץ סובת"ח ותחלתו בסופן וא"כ ממילא יאיר אור זה בכנס"י דוקא מפני שמקבלים מבחי' מל' כי כל ישראל בני מלכים הם כידוע.

והנה מאחר שהתשובה בעשיית הוא בבחי' הכתר כנ"ל ע"כ גם בחי' יגמה"ר שנמשכו בעשיית ג"כ הן בבחי' עתיקא והן יגמה"ר שאמר מיכה מי אל כמוך כו' שהמה למעלה מ"ג מדה"ר שא' משה אל רחום כו' כמ"ש באד"ר דיגמה"ר דמיכה הן לחיי הנשמות ויגמה"ר דמשה הן לחיי הגוף כו', ושרש הדברים הנה אמרז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כו' והוא שכר מצוה בג"ע ליהנות מזיו השכינה, והנה בחי' זיו השכינה הוא בחי' העונג האלקי שהוא בלתי מוגבל בכלי כלל וכלל כשאר אורות השפע הנמצאים מבחי' מל' דאצי' וע"ד דוגמא אנו רואים למטה שכל דבר חמדה ותענוג שיש בכל דבר לא יחשב לנגדו כל יסורים וצער שהרי יקבל אדם צער הרבה כדי לקבל עונג מן העושר וכיוצא, וכך ביסורי גיהנם כדאי הן כדי לקבל אח"כ בחי' העונג האלקי כו', וכמו שאמרו באחר מוטב דלידינ"י כו', והעוה"ב הוא עונג האלקי שהוא נמשך בשרשו מבחי' מקור התענוגים שהוא הנק' בחי' עתיקא שאין שם בחי' כלים עדיין להגביל האור כידוע וע"כ גם בבחי' זיו השכינה למטה בג"ע בלתי מוגבל הוא בכלי כו' והיינו ענין ההמשכה מ"ג מדה"ר דעת"י לחיי הנשמות להיות נהנין מזיו השכינה בעוה"ב שהוא קבלת שכר כו'.

שטו

אך בחי' י"ג מדה"ר דמשה אל רחום וחנון כו' ה' לצורך חיי הגוף כמ"ש ויקוד משה ארצה וישתחו שהמשיכן למטה ממש בעוה"ז ע"י השתחווהא זאת. והענין הוא כי בחי' ז"א דאצי' היינו בחי' המדות דאצי' שמלוכבים האורות בכלים מכלים שונים כמו חסד דרועא ימינא כו', אבל מצד עצמות המאציל לאו דאית ב"י מכא"מ כלל וכמ"ש כי לא אדם הוא להנחם כו', ובחי' הכלים דז"א הן שנעשין נר"ן בבי"ע כידוע וע"כ בחי' י"ג מדה"ר שנמשכין מבחי' ד"א למטה הוא בשביל חיי הגופים להיות האור בא בהשתל' רבות בכלים

בהמצאו אלו עשיית שאפי' ביחיד: ראה גם לעיל ד"ה אריב"ל כל כהן.
דיגמה"ר דמיכה... יגמה"ר דמשה: ראה גם לקרי' ראה לד, ב.

מכלים שונים עד בחי' חיצוני' הכלים דו"א בעשי' כמו לכפר על עון העגל שחטאו ישראל בסיבת חומר גופם מסט' דנוגה דעשי' וזהו נושא עון ממש כו', אבל בחי' יגמה"ר שנמשכן מבחי' הכתר אינם באים בבחי' הגבלת הכלים אלא הן נמשכין דרך צמצום השערות ב"ג תיקוני דיקנא וכו', ומאירים לבחי' ז"א ג"כ לפעמים כמו גם ב"ג מדה"ר דמשה הרי אמר ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' אל רחום כו', פי' ויעבור שעבר האור ונמשך מבחי' הכתר לז"א לבוא בבחי' כלים מכלים שונים כו', וזהו פי' ויקרא ה' ה' ויקרא שהמשיכן מבחי' העלם לגילוי והיינו מבחי' העלם הכתר לז"א, וזהו ענין ב' פעמים הוי' הוי' הא' הוא בבחי' העלם אור הכתר שהוא כלתי מוגבל בהתחלקות עדיין כנ"ל, והוי' הב' הוא בחי' הגבלת האור בכלי דהיינו בבחי' ז"א וע"כ פסיק טעמא בינייהו להיות כי אין ערך בין זל"ז, אך אעפ"כ קרא והמשיך מבחי' הוי' שבכתר להוי' שבז"א כו' וכמ"ש יאר ה' פניו אליך דקאי בהארץ יגמה"ר דא"א ועת"י שמאיר ש"ע נהורין כו' בבחי' ז"א וזהו אליך כו', וע"ד מ"ש באד"ר בבחי' מצחא דע"י כד אסתכל ב"י ז"א כו', והנה בעשי"ת נמשך לחיי הנשמות מ"ג מדה"ר דכתר דוקא כנ"ל, וע"ז הוא שאמר ישוב ירחמנו מלמעלה למטה לחיי הנשמות לעוה"ב מפני שזה תלוי ב"ג מדה"ר דמי אל כמוך דוקא כנ"ל.

שטז

וזהו ממעמקים קראתיך ה' שבחי' יגמה"ר אלו הם מבחי' עמיקא עילאה הוא בחי' עתיקא סתימאה שמשם נמשך יגמה"ר לחיי הנשמות, וע' בד"ה וידבר אלקים ובד"ה בונה ירושלים הוי' שיש בכא"א מישאל בחי' ש' הוי', וזהו חלקי ה' אמרה נפשי, ובעבודה הקוש"י זהו ביטול שלמעלה מהשכל, והי"ד הוא ביטול דחכ' כח מ"ה, והה' הוא בחי' ההתבוננות בהשגה והבנה, וזה הוא בחי' מדות ודבור כמשנ"ת שם באריכות, אבל כשפגמו כנ"ל צריכים להמשיך שם הוי' מחדש, וכמשל הנהר שנפסקי' מימיו צריכים לחפור אותו בעומק יותר, כמו"כ יובן ענין ממעמקים קראתיך ה', מבחי' עמיקא עילאה סתימאה כו'.

ענין ב' פעמים הוי' ... פסיק טעמא בינייהו: ראה גם לקרי' תוריע כא, ד. דרושים לריה נט, א. ובכ"מ.

וע' בד"ה וידבר אלקים ובד"ה בונה ירושלים: תרכ"ט, וע"ש בהמ"מ.

ונמשל הנהר שנפסקי' מימיו: ראה לקרי' דרושים לריה נט, ב. סידור עם דא"ח רלד, א. עשרת ראש

נד, ב. ובכ"מ.

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגיגנו כו' עדות ביהוסף שמו כו' וצ"ל מהו שייך יוסף לתקיעות דר"ה, וגם צ"ל למה כתיב סתם תקעו בחדש ולא כתיב באיזה חדש, והל"ל תקעו בחדש השביעי. אך הענין הוא דהנה חדש הוא לשון התחדשות שבר"ה נתחדש החיות כללי לכללות העולמות (על כל השנה) כי החיות הראשון נסתלק למקורו ובר"ה ממשיכים חיות כללי מחדש, וע"כ נק' ראש השנה ולא תחלת השנה לפי שזהו כמו עד"מ למטה בנפש האדם שהראש כולל כללות החיות של כל האברים וע"כ הראש מרגיש הכאב שבכל אבר לפי שהוא כללות החיות של כל האברים ואח"כ מהראש נתחלק החיות בדרך פרט לכל האברים לכארא לפי ערכו ותבניתו, כמו"כ בר"ה נמשך ונתחדש החיות כללי על כל השנה וממנו נמשך החיות בדרך פרט ל"ב חדשים עד שנמשך לפרט היותר אחרון לימים ורגעים כו', ולפי שבר"ה נתחדש החיות כללי מחדש ע"כ נק' ראש השנה בשם חדש סתם כו', והנה ע"ז ההתחדשות נא' תקעו בחדש שופר שצ"י שופר ממשיכים זה ההתחדשות.

והנה עיקר ענין ההתחדשות הוא במל' כידוע שבר"ה הוא בנין המל', וזהו משאור"ל אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. ולהבין זה למה ההתחדשות דוקא במל', הענין הוא דהנה כתיב מלכותך מלכות כל עולמים, ופי' עולמים הוא ל' העלם, והענין ע"ד מ"ש זה שמי לעולם וארז"ל ספ"ג דפסחים לעלם כתיב, לא כמו שאני נכתב אני נקרא, נכתב בהוי' ונקרא באד', ופי' שם הוי' היינו שהוא בחי' אני הוי' לא שניתני שאין שום שינוי לפניו ית' בין קודם שנבה"ע לאחר שנבה"ע לפי שכולא קמ"י כלא חשיבא ממש, והנה עכשיו אינו מאיר בגילוי בחי' שם הוי' איך דכולא קמ"י כלא חשיבא ממש רק ע"י בחי' שם אד' שהוא בחי' אנת אשתמודע אדון על כולא שנעשה מקור לעולמות שהם יש ודבר נפרד מלך על עם דוקא, ועם הוא בחי' עוממות בחי'

תקעו בחדש שופר: מיוסד על ד"ה זה בלקרי' דרושים לר"ה נג, ד. [הנחת כ"ק אדהאמ"צ בסידור עם דא"ה רלד, א. ובארוכה בס' עטרת ראש מט, ב.]. ובתוס' הגהות באוה"ת דרושים לר"ה ע' אישטא וע' אישטא. [ביאור על המאמר נמצא – כסידור שם רלה, ג וכעט"ר נח, ב. וכן בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תחקעט, ובאוה"ת שם (כרך ו) ע' ב'תמח].
לכמה מעניני המאמר, ראה גם: יהל אור עה"פ ס"ע רפה ואילך וע' רצא ואילך. סה"מ פרת' ע' א [לתחילת המאמר]. ד"ה אתם נצבים חשכ"ט [שם מביא ומבאר מאמר זה].
המאמר נמצא ג"כ בכתי' 1077 רצב, א [הכולל הנחות ממאמרי אדמו"ר הצ"צ]. וכאן הוא בתוס' הגהות רשינויים.

ראש השנה ולא תחלת השנה... שהראש כולל כללות החיות: ראה גם [בנוסף להנשמן לעיל] לקרי' תבוא מא. ג. עטרת ראש בתחילתו. ועוד.
והענין ע"ד מ"ש זה שמי לעולם... לעלם: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאחרי' ראה אוה"ת דרושים לר"ה שם ע' אישטב.
ועם הוא בחי' עוממות: ראה לעיל סד"ה וכתבתם. ושיג.

שיח

יש כו'. ודרך כלל זהו ענין ב' דעות, וכמ"ש כי אל דעות הוי' ד"ע וד"ת, ד"ת הוא מלמטה למעלה שהבריאה הוא מאין ליש שנראה העולם ליש ודבר נפרד שזהו מבחי' שם אד', וד"ע הוא מלמעלה למטה שלמעלה הוא היש ולמטה הוא האין שהוא בחי' דעת הנמשך מבחי' שם הוי' כו'. והנה על הזמן דשית אלפי שנים נא' כי אל דעות הוי' שד"ע מלוכש בד"ת, אבל אינו מאיר בגילוי בחי' ד"ע לבד, אבל לעיל יאיר בבחי' גילוי וכמ"ש ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, שאפי' למטה יהי' מאיר גילוי בחי' שם הוי' וכמ"ש ומלאה הארץ דעה את הוי' דהיינו שיהי' מאיר דעת הנמשך מבחי' שם הוי', משא"כ עכשיו כו', וזהו מ"ש זה שמי לעלם ששם הוי' הוא בהעלם בשם אד' כו'.

וכמו"כ יובן מ"ש מלכותך מל' כל עולמים שבחי' מל' הוא בהעלם לפי שיש שני בחי' במל' דהיינו מה שנעשה מקור לעולמות שהם בחי' יש ודבר נפרד לעצמן ונק' זה בחי' העלם לפי שהוא רק התפשטות מלכותו שהוא רק זיו הארה בעלמא שהוא כמו הדעה התחתונה שהבריאה היא יש מאין, והב' הוא בחי' גילוי מלכותו שהוא עצמיות המל' בחי' כתר מל' (שלמעלה מלהיות מקור לעולמות) שזהו מ"ש ה' מלך שנמשך בבחי' מל' מבחי' הוי' שהוא בחי' ד"ע כו'. והנה בר"ה נעשה התחדשות בחי' המל', דהיינו שנמשך בחי' גילוי מלכותו ית', וזהו שאנו מבקשים מלך על העולם כולו בכבודך, גלה כבוד מלכותך עלינו, והופע והנשא עלינו, היינו שיהי' גילוי בחי' מלכותו ית' (שהוא גילוי בחי' כתר מל' ובשרשו הוא בחי' מל' דא"ס). וזהו מ"ש המלך המרום לבדו מאז דהיינו כמו שהי' קודם שנבה"ע שהי' הוא ושמו לבד כמו"כ גם עתה בלי שינוי כלל לפי שכולא קמי' כלא חשיב ממש, אלא שהוא בבחי' העלם בשם אד' ד"ת כו', וזהו שאנו ממשיכים בר"ה שיהי' גילוי בחי' המלך המרום לבדו כו'. ודרך כלל זהו ענין עיבור ולידה, וכמ"ש במדרש ע"פ הוא אהרן ומשה, שנק' אהרן ע"ש ההריון שאז התחיל ההריון של הגאולה, וכך ר"ה נק' היום הרת עולם שהוא בחי' ההריון, וזהו ענין תשעה תקיעות ט' ברכות שהוא כנגד תשעה ירחי לידה, ועיקר הלידה יהי' לעיל כו', אך בר"ה ממשיכים ג"כ שיהי' בחי' גילוי המל', דהנה המכוון מזה החשך וההעלם היינו כדי שיהי' יתרון מתוך החשך הגם שגם זה ג"כ אין מובן ומושג שהרי הי' יכול להיות יתרון זה גם בלא חושך שהוא כל יכול, מ"מ כך עלה ברצונו שיהי' יתרון האור מן החושך דוקא כו'.

אך עדיין צ"ל מאחר שבר"ה הוא התחדשות החיות למה נק' ר"ה יום הדין, אך הענין הוא דהיא הנותנת לפי שצ"ל התחדשות החיות ע"כ נק' יום

המלך המרום לבדו מאז... קודם שנבה"ע: ראה גם ת"א בשלח סד, א. לקרית נצבים מד, ג. אה"ת דרושים לריה שם ע' אישכד.
היום הרת עולם שהוא בחי' ההריון: ראה בארובה אה"ת שם ע' אישכד ואילך. דיה תקעו תשמ"ג.
דהנה המכוון מזה החשך: ראה בכ"ז אה"ת דרושים לריה שם ט"ז אישכד.

ספר תרכ"ט

שמג

הדיו, דהנה כתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה דהיינו שמתחלה הי' בריאת העולמות מצד עצמו כי חפץ חסד הוא, אבל אח"כ המשכת רצון זה תלוי במעשה התחתונים, וע"כ יש דין ומשפט ע"ז אם הוא ראוי לכך להיות נמשך ע"י רצון העליון ב"ה בגילוי מלכותו.

שיט

וזהו ענין משאד"ל ג' ספרים נפתחים ברה"ק צדיקים נכתבים לאלתר לחיים כו', ולהבין ענין ג' ספרים הענין הוא דהנה איתא בס"י בשלשים ושנים נתיבות פליאות חכ' חקק כו' וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וסופר וסיפור שהוא בחי' חכ' בינה ודעת, סופר הוא בחי' חכ' וספר הוא בינה כו', והו' מ"ש הוי' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו כו' שבריאת העולמות הי' ע"י ג' בחי' ספרים הנ"ל, וכמו"כ ברה"ק שנמשך חיות כללי לכללות העולמות והתהוותם צריך להיות ג"כ ע"י בחי' ג' ספרים, והו' שאמרו ג' ספרים נפתחים ברה"ק, והנה פתיחת ג' ספרים אלו תלוי ע"י מעשה התחתונים וכמשאד"ל וכל מעשיך בספר נכתבים, וכן כתיב ויכתב בספר זכרון וכל מעשי התחתונים נרשמים בספר דהיינו מבחי' אותיות כמו שאנו רואים למטה ענין הספר הוא שכותבים אותיות בדיו שחור ע"ג קלף לבן, וכן למעלה ענין הספר הוא ד' אותיות של שם הוי', כי הדיו הוא יו"ד של שם הוי', כי דיו אותיות יו"ד, וה' הוא ה"א אצבעות היד והוי"ו הוא הקולמוס, וה' אחרונה הוא הקלף כו', וכל מעשיך בספר נכתבים היינו שכל מעשה התחתונים נרשמים בספר זה שהפגם מגיע למעלה בבחי' שם הוי' (וכמ"ש גונקב שם הוי') שהוא כללות העי"ס, וזהו ג"כ מ"ש זה ספר תולדות אדם (זה הוא י"ב שהוא בחי' י"ב צירופי הוי") שזה הוא הספר, וספר זה נעשה מתולדות אדם לפי ערך העלאה של מעשה התחתונים, והנה כיון שברה"ק נפתחים ג' ספרים אלו ע"כ נק' ר"ה יום הדין שהוא בחי' דין ומשפט על האתעדלית כו' אם הוא כדבעי או לאו כו'.

והנה עדיין אינו מובן למה ההתחדשות הוא בכל שנה הלא הוא ית' הוא למעלה מהזמן, אך הענין הוא דהנה למטה אנו רואים שהיו ד' דגלים וכל דגל הי' כלול מג' שהוא י"ב, וכמו"כ למעלה ד' דגלים זהו ענין ד' חיות המרכבה שכל א' כלול מג' שזהו מ"ש י"ב בקר והים עליהם מלמעלה, ולמעלה יותר זהו ענין י"ב צירופי הוי' וי"ב גבולי אלכסון, והנה כיון שלמעלה יש התחלקות י"ב בחי' ויש בחי' מקור הכללי שכוללם יחד שהוא בחי' והים עליהם

דהנה כתיב . . . עולם חסד יבנה: ראה בכ"ז אוהית שם ע' איששה"ו.

וזהו ענין משאד"ל ג' ספרים נפתחים ברה"ק: כהבא להלן עד סוף הפסיקא ראה אוהית תבוא (כרד ד) ע'

איתקטו ואילך. שם (כרד ו) סיע בישעד ואילך. יהל אור להצ"צ ע' רצ (סעי' ב).

בספר וסופר וסיפור . . . חכ' בינה ודעת: נתי' באוהית תבוא שם ע' בישעו.

ד' חיות . . . י"ב בקר והים עליהם מלמעלה: ראה לקרי' בלק סת, א. ג. ובכ"מ.

שכ מלמעלה, ע"כ נמשך גם למטה החיות מתחלה בדרך כלל שהוא בחי' ר"ה ואח"כ נמשך בדרך פרט ל"ב חדשים כו'.

והנה התורה נדרשת בדרך כלל ופרט שכמו שבר"ה הוא התחדשות בדרך כלל כמו"כ בכל יום יש התחדשות בדרך פרט, וכמ"ש ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב, והיינו שבכל יום נתחדש החיות ע"י רמ"ח פקודין, כי רמ"ח פקודין הוא רמ"ח אברים דמלכא שהם בדרך כלל ג' קוין על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח ולמעלה זהו ענין ג' קוין חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא כו' (ששרשן מג' ספרים שהם בחי' חב"ד) ורמ"ח פקודין הם רמ"ח אברי' דמלכא דהיינו שהם כלים והמשכת גילוי אוא"ס ממש, כי יש חילוק בין מלכא למלכות, כי מלכות הוא בחי' הנעשה מקור לעולמות מלכותך מל' כל עולמים שהם בבחי' יש, משא"כ מלכא הוא בחי' (מדות דאצי' שהוא בחי' דא) הוא בחי' ה' מלך שלמעלה מהיות מקור לעולמות בחי' אני הוי' לא שנית, וע"י רמ"ח מ"ע ממשיכים גילוי בחי' מלכא, וזהו שנק' רמ"ח אברים כמו שהאבר הוא כלי לגילוי חיות הנפש כמו"כ רמ"ח מ"ע הם כלים לגילוי השראת אוא"ס ב"ה כו', וזהו ענין שיש במצות ב' כוונות, הא' כוונה כללית לכל המצות דהיינו שצריך לכוין בשעת עשיית המצוה שעושה אותה לפי שכך צוה הקב"ה ונקראו מצות המלך, וזהו כוונה כללית לכל המצות, ויש כוונה בדרך פרט דהיינו שבכל מצוה יש כוונה פרטיות, עד"מ מצות ציצית שהן ל"ב חוטין הכוונה להמשיך ל"ב נתיבות חכ', וכן ד' בתים דתפילין הוא להמשיך ד' מוחין, שענין ב' הכוונות אלו הם כנגד ב' בחי' שיש במל' שהוא בחי' הנעשה מקור לעולמות, ומה שלמעלה מגדר עולמות שהוא בחי' שם הוי' ואד' שכנגד שם אד' זהו בחי' כוונה הכללית של המצות שהוא בחי' מצות המלך, וכנגד מה שהמצות הם בחי' רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא המשכת שם הוי' כו' זהו ענין כוונה הפרטיות שבכל מצוה, והנה מכוונה זו נמשך שמחה של מצוה כו', וזהו הנק' יחוד קוב"ה ושכינת' שהוא בחי' יחוד הוי' ואד' כו'.

והנה זהו בדרך פרט בכל יום ובר"ה נמשך זה בדרך כלל, ולהבין מהו ההתחדשות בר"ה יותר מבכל יום צריך להבין מארז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות, ולכא"ו אינו מובן שהרי קבלת עול מצות הוא ג"כ בחי' קבעומ"ש ולמה מחלקים אותם לשנים אך הנה יש להקדים מ"ש והחיות רצוא ושוב, והנה בפ"י

שהאבר הוא כלי לגילוי חיות הנפש: ראה ד"ה, להבין מ"ש בלקריא פכ"ג הנסמן לעיל בד"ה החודש

זהו.

שיש במצות ב' כוונות: ראה לקוית שלה לט, א"ב.

למה קדמה שמוע לוהא"ש: כהבא להלן בפסקא זו ושלאחרי' ראה בארוכה אורח' תרומה ע' אישטו

ואילך. לעיל ד"ה בשעה שהקדימו.

שכא

והחיות רצוא ושוב יש שני פירושם, א' שהוא קאי על חיות המרכבה שחיות המרכבה עבודתם בבחי' ר"ש, והב' הוא שהחיות אלקי' שמח' כל העולמות הוא בבחי' ר"ש וכמ"ש בס"י ודברו בהם ברו"ש, דברו הוא בחי' דבר הוי' המח' את כל העולמות הוא בבחי' ר"ש וכמ"ש הלא כה דברי כאש כו' כאש הנאחז בפתילה שהוא מתנענע ברו"ש, והטעם הוא דהנה המקובלים כינו אותו ית' בשם אוא"ס וכן הכתוב מכנה אותו לאש, וכמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא, ולהבין למה כינו אותו ית' לאור ואש, אך הענין הוא דהנה אנו רואים למטה שאור השמש הוא רק בחי' זיו והארה בעלמא מעצם השמש ואינו נוגע לעצמיות השמש ולכך אין האור פועל שינוי בעצם השמש אם הוא מאיר או לאו כו', וכן באור וחיות הנפש שמח' את הגוף אין עצמות הנפש מתלבש בגוף האדם להחיותו אלא רק הארה מעצם הנפש מתלבש בו להחיותו שהרי סומא מוליד שלם ואם עצמות הנפש הי' מתלבש בו נמצא שזה החסרון הוא בעצמות נפשו ומאין יש בו כח ההולדה להוליד ולד שלם כיון שהוא עצמו סומא, ובהכרח לאמר שאין זה החסרון רק בהארת עצם הנפש המתלבשת בגוף אבל לא בעצם הנפש ולכן גם הסומא מוליד שלם לפי שכח ההולדה הוא מעצם הנפש וכן למשל אש מה שהוא מחמם הנה החימום הוא רק הארה מעצם האש, ובוהו יובן מה שדימו אותו ית' לאור ואש כי מה שנמשך חיות מאוא"ס ב"ה להחיות העולמות אין זה רק זיו והארה בעלמא שאינו נוגע אל עצמותו כלל וע"כ נק' בשם אוא"ס שהוא רק הארה מאוא"ס ב"ה כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא, והנה אעפ"י שהוא רק הארה בעלמא מ"מ אינו דומה הארה זו כמו שהי' כלול בעצמותו וכמ"ש עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, וכמו שנמשך הארה זו להיות מקור לעולמות בע"ג שאין ערך ביניהם כלל, וע"כ החיות הוא ברו"ש דהיינו שרוצה לעלות ולהסתלק למקורו וחוזר ומתפשט להחיות את העולמות מפני שכך הוא רצה"ע ב"ה להוות ולהחיות את העולמות, וכמו שאנו רואים למטה כאש הנאחז בפתילה הוא ברו"ש, והיינו לפי שאש הוא למעלה מכל הדי' כי מים ועפר הם יורדים למטה משא"כ אש היסודי הוא למעלה תחת גלגל הירח ע"כ טבע האש לעלות למעלה רק הפתילה מכריח את האש שיהי' נאחז בפתילה, וע"כ האש דולק בפתילה ברו"ש, כמו"כ למעלה מחמת שזה שנמשך האור להיות מקור לעולמות בע"ג הוא ירידה והשפלה מכמו שהי' כלול בעצמותו ע"כ החיות הוא ברו"ש כו'.

שכב

והנה מפני שהחיות של אוא"ס הוא בבחי' ר"ש מצד זה נמשך בנבראים ג"כ בחי' ר"ש, וזהו מ"ש והחיות רצוא ושוב שהוא קאי על חיות הקדש

והחיות רצוא ושוב יש שני פירושים: ראה אהיה תרומה ס"ע אישנו שמתוך בין ב' הפירושים. וראה גם סה"מ תרס"ה ע' רכה"ו. תש"ד ע' 251.
המקובלים כינו אותו ית' בשם אוא"ס: ראה מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"ב ע' ש. אהיה ענינים ע' קיא.
סה"מ מלוטט ח"ב ע' רצג"ד. ושינ.

שעבודתם הוא ברו"ש, ודרך כלל זהו החילוק שבין שרפים לאופנים כי שרפים הם בחי' רצוא, כי שרפים אומרים קדוש דהיינו שמשגיגים איך שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות עי"ז נעשה בהם בחי' רצוא ליכלל וליבטל למעלה כו', וזהו שנק' שרפים ע"ש רשפי אש ששרפים ונכללים למעלה בבחי' רצוא כו', ואופנים וחיות הם בחי' שוב כי אופנים וחיות אומרים ברוך כבוד הוי' ממקומו שהוא בחי' המשכת אלקות למטה. וכמ"כ בנשי' עבודתם הוא ג"כ בחי' רו"ש, וזהו ענין קבעומ"ש ועול מצות כי פ' שמע הוא קבעומ"ש, והיינו כי פ' ראשונה הוא בחי' מס"ג באחד שצריך למסור נפשו ורצונו באחד, והיינו ע"י שמתבונן איך שאני הוי' לא שנית עי"ז נעשה לו רק רצון פשוט לאביו שבשמים בבחי' רצוא והסתלקות ליכלל וליבטל למעלה, אך לא כל היום יוכל להיות בחי' רצוא, לזה הוא ענין קבלת עומ"צ שהוא השוכן המשכת אורות בכלים מכלים שונים כו'.

והנה ברה"ק ועשיית שצריך להמשיך חיות כללי לכל השנה צריך להיות הרצוא בחי' קבעומ"ש בחילא יתיר מעומקא דלבא, וזהו שבעשיית אומרים מעמקי קראתיך הוי' שהוא בחי' עומקא דלבא תעלומות הלב בחי' רצון פשוט, וזהו ענין התשובה. והנה התשובה אינה על עבירות דוקא אלא תשובה הוא להשיב הנפש למקורה, והיינו עי"ז שמתבונן איך שהוא רחוק מה' בתכלית עי"ז נעשה אצלו בחי' רצוא ותשוקה להשיב הנפש למקורה וזהו מ"ש לבך יהגה אימה א' סופר ואי' שוקל, והיינו עי"ז שמתבונן איך שאי' הוא בחי' אי' מקום כבודו, שהוא בחי' מ"ש והחכ' מאין תמצא, ואי' עצמו הוא השוקל והוא הסופר (שהוא בחי' בוצינא דקדרוניתא שנק' מתקלא) עי"ז נעשה אימה ופחד להשיב את הנפש למקורה בבחי' תשורת ותשריע.

וזהו ענין מה שארז"ל שרצועה של מלקות צריך להיות של עגל ושני רצועות קטנות של חמור עולות ויורדות מן הצד, ומפרש בגמ' הטעם ע"ש שנאמר ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן, יבא מי שידע ויפרע ממי שלא ידע, ולכא' אינו מוכן זה מה שייך ידיעה בבהמה, והענין הוא דהנה אנו רואים שהאדם יש לו יתרון מעלה מכל הבהמות ומטה והוא שהאדם יש לו בחירה משא"כ בכל הבהמות כמו שור שהוא נגח וארי שהוא דורס ועורב שהוא אכזרי וכן נשר שהוא רחמני אין

שכג

והחילוק שבין שרפים לאופנים: ראה בארובה לעיל ד"ה מגילה נקראת וד"ה בשעה שהקדימו. וש"נ.

התשובה אינה על עבירות... אלא... להשיב הנפש למקורה: ראה לקוית דרושים לריה"ס, ד. סה"מ

תרצ"ז ע' 235 [ש"נ].

אי' סופר ואי' שוקל... שנק' מתקלא: ראה תרי"א שמות נג, כ"ג.

שהאדם יש לו בחירה: ראה גם מאמרי אדמו"ר נביאים ח"א ע' עו. אות"ת דרושים לריה"ע א' אשלך.

ואילך. שם ע' אש"ס. סה"מ תרי"ס ע' ח ואילך.

זה אצלם מצד הבחירה שלהם רק שכן הוא הטבע שהוטבע אצלם ואין בהם בחירה לשנות את טבעם, וכן אפי' בשורש ומקור של הבהמות וחיות שהוא בחי' ד' חיות המרכבה פני ארץ אל הימין פני שור מהשמאל שמיכאל הוא באהבה וגבריאל ביראה לא ישנו את תפקידם מכמו שנבראו שאין להם בחירה רק לאדם ניתן הבחירה והממשלה לשלוט על נפשו הבהמית, וז"ש הן האדם הי' כאחד ממנו, היינו כיחידו ש"ע שניתן לו הממשלה כו'. והנה מה שניתן לו הממשלה הכוונה הוא שיכול לשלוט על נפשו הבהמית ולהגביר יצ"ט על יצה"ר, ועי"ז שמגביר יצ"ט על יצה"ר עי"ז נעשה למעלה התגברות החסדים על הגבורות, כי שרש היצ"ט הוא מחסד ויצה"ר הוא מהגבורות ועי"ז שמתגבר היצ"ט כו' עי"ז נעשה למעלה ג"כ המתקת הגבורות בחסדים, וזה הי' תכלית הבריאה שיהי' דוקא התגלות החסד וכמ"ש וחסד הוי' מעולם ועד עולם, זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, זכר חסדו כו'. אמנם כ"ז אם הוא מגביר יצ"ט על יצה"ר, אבל אם הוא ח"ו בוחר ברע לא די שנעשה כבהמה אלא הרי הוא גרוע מהבהמה לפי שהבהמה אין לה בחירה משא"כ אדם שיש לו בחירה ויכול לבחור בטוב ובחור ברע עי"ז נעשה גרוע מהבהמה. וזהו יבא מי שידע ויפרע ממי שלא ידע דהיינו הבהמה שאינה משנה מטבעה ממה שהיא, ויפרע ממי שלא ידע שעיקר הבריאה הי' כדי שיבחר בטוב והיינו ע"י הדעת וההתבוננות והוא עשה להיפך ע"כ ילקו אותו כו'.

והנה העצה לזה הוא בחי' תשובה ועיקר התשובה הוא בחי' עזיבת החטא והחרטה שע"כ עוקר את העון כמו שאינו, כמו בנדרים שהחרטה עוקר הנדר מעיקרו כאילו אינו, וכך ע"י התשובה עוקר את העון, והיינו לפי שע"י התשובה מגביה את היצה"ר למעלה בשרשו שהוא בחי' גבורות קדושות שאין שם רע כלל, כי אין רע יורד מלמעלה, וזהו משארז"ל שטן ופנינה לש"ש נתכוונו, והיינו לפי שבשרשם אינם בחי' רע כלל. ובזה יובן משארז"ל כל העובר עבירה א' קונה לו קטיגור א' וא"כ איך מעביר את הקטיגור שמקטרג עליו, אך לפי הנ"ל יובן היטב לפי שמגביה אותו למעלה שאינו רע כלל כו', ועי"ז נמחל לו העון למטה ג"כ.

והנה כ"ז ניחא ענין שע"י תשובה מוחלין לו עוונותיו שעבר על מצות ל"ה, אבל עדיין אינו מוכן איך ע"י התשובה מוחלין לו אפי' על פגם דמ"ע,

שמיכאל . . . וגבריאל . . . שאין להם בחירה: ראה תניא פליט (נב, רע"ב) לעיל סדיה מי כמוכה. רש"י.

אמנם כ"ז אם הוא מגביר יצ"ט . . . אבל . . . הי' ראה בארוכה לקמן ד"ה שובה ישראל.

והנה העצה לזה: להבא להלן בפיסקא זו ראה אהיה דרושים לר"ה שם ע' אישעא.

ועיקר התשובה הוא בחי' עזיבת החטא: ראה אגודת פ"א.

בשרשו . . . שאין שם רע כלל . . . שטן ופנינה לש"ש נתכוונו: ראה לקר"ת תחת סא, ד ואילך. מאמרי

אדריז אתהלך לאוניא ע' סו. וע' קנה. אהיה יוצא (כרך ה) תתמה, א ואילך.

על פגם דמ"ע . . . לא נמשך המשכת גילוי אור: ראה אגודת שם, ובליקוט פירושים ומ"מ לשם.

שכד

שהרי ע"י מ"ע ממשיכים המשכת אוא"ס וכיון שלא עשה את המצוה ממילא לא נמשך המשכת גילוי אור זה שע"י מצוה זו, ומה ניתקן הפגם שיומשך האור מה שפגם במ"ע. אך הענין הוא דהנה רמ"ח פקודין הוא רמ"ח אברים דמלכא, והנה האברים מקבלים מבחי' מוח שבראש כי מתחלה נמשך החיות למוח שבראש ואח"כ נתחלק החיות לאברים בדרך פרט, וזהו ג"כ למעלה ששרש התומ"צ הוא מבחי' חכ' כי אורייתא מח"ע נפקת. והנה רע"ד הוא למעלה מבחי' חכ' שהרי חכ' יוכל לימשך בדבור וכמו שאנו רואים שאם משכיל איזה השכלה יוכל אח"כ לאמר אותה השכלה בדבור, וזהו מ"ש וידבר ה' אל משה לאמר שאף שאורי' מח"ע נפקת מ"מ נמשכה למטה בדבור, וכן מצות נק' מצות המלך שהוא בחי' דבר מלך שלטון, אבל כשנוגע לו איזה דבר לנקודת עצם נפשו אזי אינו יכול לדבר כלל כי הגם שחכ' היא המשכת ראשית הגילוי, והנפש נק' ע"ש חכ' כמו נפש המשכלת עכ"ז הוא רק גילוי אור בלבד מעצם הנפש, אבל עצם הנפש הוא למעלה מבחי' חכ', וע"כ כשנוגע לו איזה דבר לעצם הנפש אינו יכול לדבר כלל. וזהו ענין התשובה שהוא מה שנוגע לו לעצם הנפש צעקה פנימי' צעק לבם אל הוי' שהוא בחי' קול פשוט שלמעלה מבחי' התחלקות אותיות, וזהו ענין שופר גנוחי גניח וילולי יליל, ע"י ממילא נתקן גם הפגם שפגם ע"י מ"ע כי התשובה מגיע למעלה משורש המצות, כי הגם שמצות הם בחי' רצה"ע אך זהו הרצון המלוכב בחכ', משא"כ תשובה שהוא בחי' רע"ד מגיע למעלה בבחי' הרצון שלמעלה מחכ' שהוא בחי' רעדכ"ר מקור כל הרצונות שהוא בחי' כ"ע, וע"י ממילא נתקן הפגם שפגם ברמ"ח אברים לפי שממשיך המשכה שלמעלה מבחי' רמ"ח אברים.

וזהו ענין תקעו בחדש שופר שע"י שופר שהוא בחי' תשובה ע"י נעשה ההתחדשות כו', וזהו כמו למשל בנפש האדם שיש בו רמ"ח אברים והנה יש ראשי אברים שאינן נמנין בחשבון של רמ"ח כמו הלב והיינו לפי שהוא מקור החיות של כל האברים ע"כ אינו בחשבון וכן המוח אינו נמנה לפי שהוא מקור החיות, וכך ע"י התשובה שהוא בחי' תשוב ה' עילאה בחי' בינה ליבא ע"י ממילא נתקן הפגם שפגם ברמ"ח מ"ע, וזהו ענין ג' ברכות של ש"ע אתה חונן לאדם דעת ואח"כ השיבנו ואח"כ סלח לנו, והיינו שמתחלה צ"ל התבוננות שע"י יבוא לבחי' תשובה וע"י סלח לנו כו'. והנה שופר שהוא בחי' קול פשוט היוצא מהבל הלב זהו ענין ז' הבלים שאמר קהלת שששה הבלים הוא כנגד ו' מעלות לכסא, והבל ה' הוא כנגד עצם הכסא, שהוא בחי' ששה ימי הבנין כו' ובחי' בינה עילאה כו', והנה הבל הלב הוא מקור הדבור שהרי

שכה

קול פשוט שלמעלה מבחי' התחלקות אותיות: ראה לקי"ת דרושים לרי"ה נז, ד. נח, ד. ועוד.
התשובה מגיע למעלה משורש המצות: ראה בארוכה לעיל ד"ה ויקח קרח. יהל אור להצ"צ ע' רצא.
ובכ"מ.
והנה שופר... קול פשוט: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה אות"ת דרושים לרי"ה שם ע' אישעה.

אנו רואים שהדבור תלוי בהבל הלב ולכך כשיש לו פתיחת הלב שהוא בשמחה אזי הוא מדבר יותר, וכשהוא בכיווץ אז אינו מדבר, וכך יובן למעלה דהנה בגלות פסקה הנבואה והיינו לפי שבזמן שבהמ"ק ה' קיים שה' בחי' וביום שמחת לבו ע"כ ה' גילוי בחי' הנבואה שהוא בחי' דבר ה' משא"כ בגלות שהוא בחי' ויתעצב אל לבו כתיב כרחל לפני גוזזי נאלמה, נאלמתי דומי' החשיתי כו' שהוא בחי' שתיקה ופסקה הנבואה, והיינו לפי שהבל הלב הוא מקור הדבור, וזהו מ"ש ויהיו חיי שרה, שרה הוא ל' שררה שר ה' בחי' מל' עולם הדבור, ויהיו הוא בגימ' הבל, ויהיו שהוא בחי' הבל הוא חיי שרה הוא כל החיות של הדבור, וזהו מ"ש בזהר שז' הבלים הוא בחי' ז' כתרין, והיינו כמו שהכתר הוא ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים כמו"כ ז' הבלים הם ממוצעים שהם מחברים מוחין עם הדבור כו', והנה ע"י שופר שהוא בחי' הבל הלב ע"י ממילא ניתקן הפגם שפגם לפי שהוא המשיך מקור המצות שהוא בחי' הבל העליון, וע"כ ע"י ממילא נתקן הפגם כו', וזהו תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגינו דהיינו כסית כל חטאתם לפי שעל כל פשעים תכסה אהבה כו'.

כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, דהנה ידוע שיש שני בחי' בנשמות בחי' יעקב וישראל, וישראל הוא בחי' לי ראש דהיינו נשמות גבוהות לפי שהם בבחי' כי שרית עם אלקים שהם מהפכים מחשוכא לנהורא, וע"כ להם נמשך זה בבחי' חק מזון וקצבה, וגם כי חק הוא בחי' אותיות החקיקה שהם אותיות עצמיות שלמעלה מבחי' ספר שהם אותיות הכתב כו', והיינו לפי שבבחי' ספר יש דין ומשפט וכמ"ש לעיל שג' ספרים נפתחים ברה"ל לפי שהוא יום הדין כו', משא"כ בישראל שהם בבחי' חק שאין בהם משפט ממילא הם ממשכיכים מלמעלה מבחי' סופר כו' והיינו בבחי' אותיות החקיקה. משפט לאלקי יעקב, יעקב הוא בחי' יו"ד עקב נשמות שהם בחי' עקביים יש שם בחי' משפט דהיינו דין ומשפט אם הם ראויים לכך אם לאו וכמ"ש לעיל, אך משפט איהו רחמי דהיינו שמטה כלפי חסד כו'.

עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים, וצ"ל מה שייר יוסף לבחי' שופר. אך הענין הוא דהנה מבואר לעיל שהד' דגלים הוא כנגד ד' תקופות וכל א' כלול מג' שהם בחי' י"ב שבטים, ולמעלה הוא בחי' י"ב בקר, והנה שורש השבטים הוא בבחי' אצ"י וכמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה, והנה יוסף אינו בחשבון הי"ב שבטים, שאפרים ומנשה הם בחשבון הי"ב שבטים, והיינו לפי שיוסף הוא למעלה מבחי' י"ב שבטים לפי שהי"ב שבטים הם בחי' י"ב בקר והים עליהם מלמעלה ששרשן מבחי' שם אד' ושם אלקים בחי' מל',

חק מזון וקצבה וגם . . . אותיות החקיקה: ראה לעיל רד"ה זאת חוקת (דש"פ חוקת). וש"נ.

משא"כ יוסף שהוא מבחי' שם הוי' וכמ"ש והי' ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו, וזהו שאמר יוסף התחת אלקים אני בתמי' לפי שהוא למעלה מבחי' שם אלקים.

והנה בריה' יצא יוסף מבית האסורים, ולהבין למה בריה' יצא יוסף מבית האסורים, הענין הוא דהנה כתיב ויהי מקץ שנתיים ימים ואיתא בזהר שנתיים ימים דתב דרגין לדרגין, והיינו שיש ב' בחי' ימי עולם וימי קדם וכמ"ש כימי עולם וכשנים קדמוניות, וכשהי' התחברות ב' בחי' ימים ימי עולם וימי קדם זהו שנתיים ימים אז יצא יוסף מבית האסורים, בית האסורים היינו מה שמלוכש בגשמי' עוה"ז וע"י התחברות ב' בחי' אלו יצא יוסף מבית האסורים לפי שע"י המשכת ימי קדם שם כחשבה כאורה שוין לפניו, וע"כ משם נמשך החירות כו'. ובוזה יובן למה יצא יוסף מבית האסורים בריה' דוקא, והיינו לפי שברי"ה הוא התחברות שנתיים אלו כי בריה' תוקעין בשופר ושופר מצותו בשל איל דוקא, והנה איל הוא בן שתי שנים דוקא כי כ"מ שנא' כבש הוא בן שנה ואיל בן שתי שנים, והיינו שברי"ה ע"י שופר בחי' רחל מככה על בניה תשובה ע"י ממשיכים מבחי' ימי קדם בבחי' ימי עולם שהוא בחי' רחל כרחל לפני גוזה' נאלמה, וע"כ אז יצא יוסף מבית האסורים לפי שאז הוא מקץ שנתיים ימים, וזהו ג"כ ענין שייכות שופר ליוסף לפי שברי"ה שהוא בחי' שופר של איל בן שתי שנים ע"י יצא יוסף מבית האסורים כו'. וזהו עדות ביהוסף שמו כו' והיינו כי עדות אותיות דעת שהוא בחי' ד"ע שימי קדם הוא בחי' ד"ע וימי עולם הוא בחי' ד"ת ויוסף הוא מחבר ד"ע עם ד"ת, וזהו בן פורת יוסף פורת אותיות תופר כו' וברי"ה ג"כ התחברות ד"ע עם ד"ת כו' וכמשנ"ל.

בס"ד, ר"ה ר"ל.

שכז

ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהי' לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהי' לכם. הנה איתא ברבות ובהחדש השביעי הוא ירחא דשבעתא שבו נשבע הקב"ה לאבותינו וכמ"ש אשר נשבעת לאבותינו

והנה בריה' יצא יוסף מבית האסורים: כהבא להלן עד קרוב לסוף הפסקא ראה יהל אור להצ"צ ר"ע רפו.

שיש ב' בחי' ימי עולם וימי קדם: ראה גם לקרית ראה לד, כ. ובכ"מ.
עדות אותיות דעת: ראה בארוכה לקמן ד"ה ובהחדש השביעי.

ובהחדש השביעי: מיוסד על ד"ה לא יקום עד אחד באה"ת שופטים ע' תתמו ואילך. וראה גם ביאוריו לאדהאמ"צ קכא, ד ואילך. ולהצ"צ ח"ב ע' תתרכט ואילך. המאמר הובא ונתבאר בדי"ה ובהחדש השביעי ודי"ה איתא בסוף מנחות – תשל.

מימי קדם, בי נשבעתי נאום ה' אותה השבועה ה' בחדש תשרי, באחד לחדש זה אברהם וכמש אחד ה' אברהם, מקרא קדש זה יעקב, יום תרועה זה יצחק.

ולהבין זה צ"ל מקודם מ"ש בכסה ליום חגיגו ואיתא בזהר ע"ז שהס"מ בא לקטרג על ישראל ואומרים לו אייתי סהדי והוא אויל ואייתי עמי שמשא, ואומרים ל' אייתי סיהרא וסיהרא מתכסה באתר דאתמר ב' במכוסה ממך אל תחקור ובמופלא ממך אל תדרוש, וזהו בכסה, וכתוב לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת כו' ועי' נתבטל הקטרוג שלו לפי שאין לו עדים. דהנה שמשא וסיהרא הן עדים וכן שמים וארץ הן עדים וכמ"ש העידותי בכס היום את השמים ואת הארץ, וכן איתא בזהר שאנשי ביתו מעידין עליו אנשי ביתו הם רמ"ח אברי' דילי, ועיקר העדות הן שמשא וסיהרא, לפי שכתוב שמש ומגן הוי' אלקי' וישראל מונים ללבנה ע"כ הם עיקר העדות. ולכא' אינו מובן זה למה צריך ה' לעדות הלא כתיב אם יסתיר איש במסתרים ואני לא אראנו וכן כתיב היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם, צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה אחת ולמה צריך לעדות כו'. אך הענין הוא דהנה עדות הוא אותיות דעת, והיינו שמדעת נמשך העדות כי דעת נחלק לחו"ג, וחוי"ג הן עיקר העדות, וזהו מ"ש ע"פ שנים עדים יקום דבר, דבר הוא בחי' מל' וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו, דבר מלך שלטון, וע"פ שנים עדים יקום דבר שהוא בחי' מל' דהיינו ע"פ חוי"ג כי הנהגת המלוכה הוא ע"פ שני מדות אלו חוי"ג, וכמו שאנו רואים למטה שעיקר הנהגת המלוכה הוא ע"פ שני מדות אלו וכמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ, וכתוב והוכן בחסד כסאו, כי אם ה' בחי' חסד לבד ה' איש את רעהו חיים בלעו, וגם אם ה' ע"פ מדת הדין לבד לא היו יכולים לסבול את עומק הדין הקשה, וכך למעלה הנהגת המלוכה הוא ע"פ שני מדות אלו, וזהו ע"פ שנים עדים יקום דבר היינו שיהי' קימת המל', דהנה כתיב כרחל לפני גוזזי נאלמה, אך כשמאיר בה בחי' חוי"ג שהם עדים עי' נעשה קימת המל' דהיינו בחי' גילוי מלכותו, וזהו שאומרים מלכיות ברה"ה דהיינו שיהי' גילוי בחי' מלכותו.

שכח

ולהבין זה בתוס' ביאור צ"ל מקודם מ"ש אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקי' שמשמע דהראת בבחי' ראי' ממש וכת' וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים שמשמע שאינו אלא רק בבחי' ידיעה ולא בבחי' ראי' כו', אך הענין הוא דהנה כתיב אל דעות הוי' שיש ב' דעות הוי' ד"ע וד"ת, ד"ת הוא מאין ליש דהיינו שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע הגם שמשגי' שהיש בטל

אך הענין הוא . . . עדות הוא אותיות דעת: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה בארוכה ביאורו לאדוואמי"צ שם ככא, ד. וראה גם אותיות שופטים שם סיע תתנב"ג. ביאורו להציץ שם ע' תתרכט. ולחב"ן זה . . . אתה הראת לדעת . . . וידעת היום: בהבא להלן בפסוקא זו ושל אחרי' ראה לקיט' ואתנן ד, א. שם, ד.

לאין אך מ"מ נראה העולם ליש ודבר, וזהו מ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה הוא בחי' התחלקות שנעשה ריבוי התחלקות המדרגות בבחי' יש, ומי הוא דבר שאינו מושג דהיינו בחי' אין, ומי ברא אלה כו' היינו שנמשך מאין ליש, וזהו אתה הראת לדעת שהדעת הזה הוא בבחי' ראוי ממש וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו כו', לפי שזה אנו רואין בעינינו ממש איך שנתהוה העולם מאין ליש כו', אך זהו רק בחי' ד"ת אך הנה ד"ע הוא להיפך שלמעלה הוא היש ולמטה הוא האין כי כולא קמי' כלא חשיב ממש, ואני הוי' לא שניתי ואתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל.

ולקרב זה אל השכל איך הוא שלמעלה הוא היש ולמטה הוא אין ממש שכולא קמי' כלא חשיב, שהיש הוא בטל בתכלית, יש להבין זה מענין מח' ודבור שאף שלכאורה אנו רואים שהדבור הוא יותר יש מן המח' שהרי ממח' אינו נמשך גילוי לזולתו, ואף אם יחשוב כל היום לא יבין חבירו מה הוא מחשב, משא"כ מהדבור נמשך גילוי לזולתו לפי שהדבור הוא בבחי' יש והרגשה, וע"כ יכול להבין גם חבירו מה שהוא מדבר, משא"כ המח' היא בדקות הרבה מבחי' דבור, ועיקר החיזוק והתוקף של האדם הוא במח', וכמו שאנו רואים בחוש שכאשר האדם מניח מחשבתו בהתבוננות לאלקו' ובתומצ' כל מחשבתו או הוא משתנה למהות אחר ממש, ומעלה אותו למעלה מאד עד רום המעלות, ולהיפוך כשמניח מחשבתו בשטות והוללות אזי מורידו למטה מאד ומשתנה למהות אחר ממש, ולכן ארז"ל הרהורי עבירה קשין מעבירה, לפי שהפגם הוא במח' כי זה כלל גדול כי כל היותר רוחני יש לו חיזוק יותר. ואם זה הוא בדבור ובמחשבה שאינם רחוקים זמ"ז רק דרגא אחת ששניהם בחי' אותיות ואעפ"כ אנו רואים שהמח' אין לו ערך לבחי' הדבור, וכ"ש וק"ו למעלה אשר שם יש גבוה מעל גבוה וגבוה עליהם שכל היותר רוחני הוא בבחי' יש יותר וכל מה שלמטה ממנו כלא חשיב, ופשיטא לגבי מהר"ע אשר כולם כלא וכאין נגדו. וע"ז הוא הציווי וידעת היום שהוא רק בבחי' דעת אבל לא בבחי' ראוי, כי א"א לו להשיג בראי' ממש איך שכולא קמי' כלא חשיב רק בבחי' דעת, וזהו מ"ש כאן וידעת היום כו' אין עוד, דהיינו שאין עוד כלל כי כולא קמי' כלא חשיב וזהו אין עוד, ואף שגם בבחי' ד"ת אתה הראת לדעת כתיב ג"כ אין עוד, אך כתיב אין עוד מלבדו, שמלבדו אין עוד, אבל מ"מ יש בחי' עוד ג"כ, רק שמלבדו אין עוד שהכל הוא מאתו ית', אבל בבחי' וידעת היום שהוא קאי על ד"ע כתיב אין עוד לפי שבחי' ד"ע אין עוד ממש שכולא קמי' כלא וכאין ממש שהם בטלים במציאות ממש.

שכט

הרהורי עבירה קשין מעבירה: ראה לעיל סדיה שופטים ושטרס.
אין עוד מלבדו שמלבדו אין עוד . . . אין עוד ממש: נת' גם בלקו"ש ח"ד ע' 1334:5.

אך איך אפשר לבוא ולהגיע לבחי' ד"ע, זהו ע"י כי דעת אותיות עדות, והענין הוא דהנה המצות נק' בשם עדות וכמ"ש אלה העדות והחקיקים, ויקם עדות ביעקב, וכמאמר דהע"ה בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון, דהנה ענין העדות הוא לגלות דבר המכוסה ונעלם שאינו נגלה לכל, כי על דבר הידוע לכל אין צריך עדים רק על דבר שאין אנו יודעים ע"ז צריכים עדים שיעידו בדבר וע"פ שנים עדים יקום דבר, וזהו שהתורה והמצות נק' בשם עדות והיינו לפי שהתומ"צ אע"פ שנתלבשו בגשמי, אעפ"כ הם עדות ומורים על בחי' עליונות מאד שהם מכוסים ונעלמים, וע"י התורה ומצות הם נמשכים מההעלם אל הגילוי כמו העדים שמגלים את הדבר המכוסה ונעלם, וכך המצות הם עדים ומורים על דברים עליונים מצות שלמעלה כמו למשל מצות ציצית שנא' בה גדלים תעשה לך הוא עדות על בחי' ה' אלקי גדלת מאד, גדול הוי' כו', הוד והדר לבשת, הוד הוא בחי' עליונה מאד ולא ניתן ההוד אלא למשה כי המלאכים ביקשו תנה הודך על השמים ולא ניתנה להם, והיינו כי הוד הוא בחי' פנימי' התורה, והטלית שלמטה הוא רק עדות על בחי' זה, וכן ל"ב חוטין הם ל"ב נ"ח, וכן שופר שלמטה מורה על בחי' שופר שלמעלה, והוי' אלקי' שופר יתקע, ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ואיך שייך שופר למעלה, אך למעלה ענין השופר הוא ענין התעוררות ר"ר, וכן יריעות המשכן ואת המשכן תעשה עשר יריעות הם מורים על נוטה שמים כיריעה, וכן תפילין ד' בתים הם ד' מוחין למעלה, נמצא מצות גשמי' שלמטה הם עדים על מצות שלמעלה והיינו שהם ממשיכים גילוי ההעלם, וזהו שנק' המצות בדרך עדותיך והיינו כי כמו שהדרך הוא מחבר מעיר לעיר וכך המצות הם מחברים וממשיכים גילוי אוא"ס למטה, וגם התורה הוא רק עדות על תורה שלמעלה כי התורה נק' אדם וכמ"ש זאת התורה אדם, ולמעלה ג"כ נק' התורה בשם אדם וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו', וזהו שהתומ"צ נק' עדות כו'. אך העיקר הוא קיום העדות כי אם יש עדים שלא לפנינו אין עדותן עדות לנו רק בהגדת עדות לפנינו, כמ"כ המצות דוקא בעשייתן בהנחת תפילין ולבישת טלית אזי הם עדות על מצות שלמעלה וממשיכים אורות עליונים למטה, ואם אינו מניח תפילין אף שנעשים התפילין כהלכתן אינו ממשיך כלום כו', וכמו למשל מניצוץ גשמי אף שישנו בהעלם בגחלת מ"מ כדי שיצא הניצוץ מההעלם אל הגילוי צריך להפית במפות כדי שיצא מהעלם אל הגילוי, כך המצות הם כניצוץ הקשור בגחלת וע"י שמקיימין את המצות ע"ז דוקא הם ממשיכים גילוי אוא"ס מההעלם אל הגילוי כו'.

של

המצות נק' בשם עדות . . . לגלות דבר המכוסה ונעלם: בהבא להלן בפיסקא זו ושל"אחרי' ראה בארובה מאמרי אדה"ז תקס"ז סע' עח ואילך, וע' פב ואילך. ובתוס' ביאור בס' מאמרי אדה"אמ"צ שמות ח"ב ע' תרנ ואילך. אה"ת ויקהל ע' כ"צ ואילך.
הוד הוא בחי' עליונה מאד . . . פנימי' תורה: ראה סידור עם דא"ת שג. ג ואילך. שו. ב ואילך. אה"ת נ"ך (כרך ב') ע' תתקמט ואילך.
שהדרך הוא מחבר . . . וכך המצות הם מחברים: ראה בארובה ביאוריו לאדה"אמ"צ יט, ב ואילך.

שלא

וזהבין זה בתוס' ביאור . . אל דעות הור"י בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה גם תרי"א תולדות יט, ב ואילך. לקרית שה"ש ל, א"ב. לקרית מטות פו, ד.

ע"י, וזהו מ"ש ימינך ה' נאדרי כח ימינך ה' תרעץ אויב כולו ימין כי לית שמאלא בהאי ע"י כו', ואדרבה משם נמשך שיהי' נושא עון ועובר על פשע כו', וזהו ולא נתכנו עלילות באל"ף כי אל"ף הוא אותיות פלא בחי' כתר, ושם לא נתכנו כי אין העון תופס מקום כלל. והקרי הוא לו בוי"ו זהו לפי ד"ת, כי ענין עלילות הם הנהגת העולמות יודיע דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו, והנה בבחי' ד"ת שם הוא שייך ענין העדות הנ"ל לפי ששם יש בחי' ימין ושמאל וכמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שיש שם גם בחי' דין, וע"כ בבחי' דיעה זו צריכים לעדות ואנשי ביתו מעידין עליו שהם רמ"ח אברין רמ"ח פקודין, רמ"ח אברים דמלכא הם מעידין וכן שמים וארץ הם עדים, שהוא בחי' תושב"ב ותושבע"פ, וכמ"ש בדרוש האזינו השמים, ושמש וירח שהוא בחי' שמש ומגן הוי' אלקים לפי ששם מגיע הפגם וע"כ הם עדות.

אך זהו רק בבחי' ד"ת לבד, אך כדי להמשיך מבחי' לא נתכנו באל"ף לבחי' לו בוי"ו, דהיינו מבחי' ד"ע ששם אין שייך לומר בחי' עדות כיון שכולא קמי' כלא חשיב, בבחי' ד"ת, שע"ז כתיב לא יקום עד א' באיש לכל עון ולכל חטאת, עד אחד זהו בחי' ד"ע שאינו נחלק לחר"ג ולכן נק' עד אחד, ובכדי להגיע לבחי' עד אחד זה ד"ע זהו ע"י ק"ש שנק' ג"כ עד אחד כי ע' רבתי וד' רבתי הוא עד, וע"י בחי' מס"נ של ק"ש באחד עד שמגיע לבחי' ואהבת בכל מאדך בלי גבול ע"י לא יקום עד א' לכל עון ולכל חטאת. והגם שנת"ל שהמצות הם עדות על המצות שלמעלה שע"י נמשך בחי' ד"ע אך זהו ע"י הקדמת שמע לזהא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ וע"י קבעומ"ש בחי' עד אחד ד"ע ע"י יכולים גם ע"י בחי' המצות ג"כ להמשיך מבחי' ד"ע, וכמשנ"ת בדרושים הקודמים שענין קבעומ"ש הוא היותו דבוק בבחי' רצוא לבחי' אוא"ס בעהר"צ וע"י מה שהוא מקיים פרטי הרצונות שד"ע קבלת עומ"צ הוא ג"כ מחמת היותו דבוק לבחי' אוא"ס בעהר"צ, לכן ע"י ממשכים מבחי' ד"ע בחי' עד אחד, שעז"נ לא יקום עד אחד לכל עון ולכל חטאת, אבל קם הוא לשבועה שהוא בחי' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם דהיינו שהשבועה נמשך מימי קדם שהוא בחי' ד"ע, וזהו אבל קם הוא לשבועה דהיינו שע"י מס"נ של ק"ש וקבלת עומ"צ דפ' שני' ע"י ממשכי' מבחי' ד"ע בד"ת, כי מצד בחי' ד"ת הנה עדות אלו קם אפילו לכל חטאת ועון והיינו אם פגם ח"י באיזו מצוה אזי נעשה ע"י בחי' דין ח"ו, אבל עד א' של ק"ש לכל עון ולכל חטאת הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם להמשיך גם מבחי' ד"ע בד"ת.

בדרוש האזינו השמים: לקרית האזינו ע"ג, ב. שם, ד. וראה גם לקרית ברכה צד, א.
ע' רבתי וד' רבתי הוא עד: ראה ביאוריהו שם קכד, ב. אוהית שופטים שם ע' תחס. וראה גם לקרית
ואתחנן ד, סע"ד.
וכמשנ"ת בדרושים הקודמים: לעיל ד"ה בשעה שהקדימו, וד"ה שיר המעלות ממעמקים [וש"נ].

ובזה יובן מה שחדש השביעי נקרא ירחא דשבוועתא, ובאחד לחדש זה אברהם, דהנה כתיב הן האדם ה' כאחד ממנו כיחידו ש"ע, והיינו לפי שאלקי' עשה את האדם ישר היינו שיהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה והי' גילוי בחי' אחד למטה ג"כ, וזהו כאחד ממנו לפי שאדם המשיך בחי' אחד למטה כו', אך ע"י חטא עה"ד קלקל זה ונסתלקה השכינה למעלה עד שבא אברהם, אחד ה' אברהם היינו שהמשיך בחי' אחד הנ"ל למטה כמו קודם החטא, לפיכך ירחא דשבוועתא הוא בחדש תשרי לפי שאז נברא אדה"ר וקלקל שלא יהי' מאיר גילוי בחי' אחד למטה, ואברהם תיקן בחי' אחד הנ"ל לכך היתה השבועה בר"ה כו' שבו נברא אדה"ר. מקרא קדש זה יעקב, דהנה כתיב תתן אמת לייעקב חסד לאברהם שלאברהם שייך בחי' חסד וליעקב הוא בחי' אמת, והנה בחי' אמתית שלו שהוא מדריגת אני ראשון ואני אחרון, שכולא קמי' כלא חשיב, ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שינוי כלל, וכמ"ש וזאת אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם ופרש"י לא ניכרתי במדת אמתית שלי, וזהו שיעקב נקרא מקרא קדש והיינו שיעקב הוא ממשיך מבחי' מה שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות, לפי שיעקב הוא בחי' אמת, והיינו שיעקב הוא הממשיך מבחי' ד"ע ממש בד"ת, כי אברהם הוא בחי' חסד והיינו שממשיך בחי' כי חפץ חסד הוא שהי' מאיר בשעת בריאת העולמות מצד כי חפץ חסד הוא קודם החטא, אך יעקב שהוא בחי' אמת דהיינו שממשיך מבחי' אמת אמתית עצמותו ממש, לפי שיעקב הוא בחי' בריה התיכון המבדיל מן הקצה אל הקצה, וזהו שנק' מקרא קדש דהיינו שהוא קורא וממשיך מבחי' קדש מה שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות שהוא בחי' ד"ע. יום תרועה זה יצחק כי תרועה הוא בשופר והנה שופר הוא של איל כדי לזכור עקידה של יצחק, וע"כ תרועה הוא בחי' יצחק. והנה פי' אשר נשבעת לאבותינו, הנה ענין השבועה הוא כמו למשל שני אוהבים שיש ביניהם אהבה וריעות התלוי בדבר הנמשך ע"פ טעם ודעת ומיראתם שמא יגרום איזה דבר לבטל את האהבה נשבעים זל"ז ומגביהים את אהבתם למעלה מהטעם והדעת שאף שברבות הימים יחטא א' לחבירו ותגרום איזה שנאה אך משבועתם לא יבטל האהבה, כמו"כ היתה השבועה למעלה שיומשך האהבה שלא ע"פ טו"ד, וזהו אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם כי יש בחי' ימות עולם וימי קדם, ימות עולם הוא בחי' ד"ת הנ"ל הנהגת העולמות אך ימי קדם הוא בחי' קדמונו ש"ע שהוא בחי' ד"ע הנ"ל.

שלג

שחדש השביעי נקרא ירחא דשבוועתא: ראה גם אהית דרושים לר"ה ע' אישא. ועוד.
ובאחד לחדש זה אברהם: ראה גם אהית שם ע' ארסו, וע' אישיג ואילך.
תתן אמת לייעקב חסד לאברהם... בחי' חסד... בחי' אמת: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה לקרית דרושים לשמע"צ פג, א ואילך. וראה גם לקרית ואחתנו ה, סעי"א-ב.
ענין השבועה הוא כמו למשל שני אוהבים: ראה לקרית דרושים לשמע"צ שם פג, רע"ג.
יש בחי' ימות עולם וימי קדם: ראה גם לעיל סד"ה תקעו בחודש, וש"נ.

אך עדיין צ"ל הלא מצד בחי' ד"ת יש עדות שהרי דעת זה מתחלק לחו"ג שהם שני עדים, ולזה אמרו בזהר בכסה שסיהרא מתכסה וסליקת למעלה באתר דאתמר ב"י במכוסה ממך כל תחקור ולא נשאר רק עד אחד ואז לא יקום עד אחד לכל עון ולכל חטאת כיון שאינו נשאר רק עד א' דהיינו שמשא לבד. אבל קם הוא לשבועה דהיינו לחייבו שבועה ונת"ל שע"י עד אחד דק"ש נמשך בחי' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, וי"ל שלכן סליקת לההוא אתר דאתמר ב"י במופלא ממך אל תדרוש שהוא בחי' פלא עליון בחי' כתר בכדי להמשיך את השבועה. ומה שהעילוי הוא לסיהרא ולא לשמשא, דלכא' מאחר שאין צורך רק לבטל עדותן שלא יהי' ע"פ שנים עדים יקום דבר ולמה העלי' לסיהרא דוקא ולא לשמשא, אך הענין הוא כי שמשא שהוא בחי' ז"א הוא ריבוי חסדים וע"כ אף שלא יתעלה למעלה הנה לבד מה שלא יקום עד א' באיש לכל עון ולכל חטאת, הנה ז"א הוא רובו חסדים, אבל סיהרא שהוא בחי' מל' השייך לעולמות ועיקר בנין המל' הוא מהגבורות ע"כ אף אם הי' עולה השמש למעלה ע"כ הי' יכול להיות ג"כ בחי' דין וגבורות ע"כ עולה בחי' סיהרא למעלה לההוא אתר. וגם כי עיקר הפגם מגיע בנוק' כי בן כסיל תוגת אמו, ולכן עולה הסיהרא לאתר דכתי' במכוסה ממך בכדי להמתיק העדות כו'.

והנה אח"כ שנתעלה בחי' הסיהרא לההוא אתר ונתמלאו כל הפגמים שבה, וזדונות נעשו כזכיות ע"י התשובה, אז עפ"י שנים עדים יקום דבר, דהיינו שע"פ החו"ג נעשה קימה בבחי' המל' כי מלך במשפט יעמיד ארץ, ומשפט איהו רחמי שמכריע לכ"ז, וזה"ע מלכיות זכרונות ג"כ שהוא בחי' זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה כו' כי בענין הנהגת המל' צ"ל ג"כ מדה"ר, וזהו ע"פ שנים עדים או שלשה עדים יקום דבר, ולכא' קשה אם די בב' ל"ל שלשה, אך כולם צריכין להיות כי לפעמים יוכל להיות התגברות הדינין ולא יוכל להתקיים העולם, ע"כ צריך גם לבחי' רחמים לעורר רחמים רבים להיות נושא עון ועובר על פשע, על כל פשעים תכסה אהבה, וזהו אתה נגלית בענן כבודך שהוא בחי' שופר שהוא התעוררות רחמים רבים כו' כנ"ל. ועו"י"ל כי מלכיות וזכרונות זהו חו"ג, והיינו בחי' הדעת שנחלק לחו"ג, ויש בחי' עד אחד דד"ע, וד"ע שופרות בחי' רחמים רבים דכתי' ברחמים גדולים אקבצך.

אך עדיין צ"ל . . . בכסה שסיהרא מתכסה: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאתרי' ראה גם ביאוריו לאדהאמ"צ שם סכג, ג ואילך. אה"ת שופטים שם ע' תתנט. ביאוריו להצ"צ שם ע' תתרה. ולכא' קשה . . . ל"ל שלשה: ראה גם אה"ת שופטים שם ע' תתס, וע' תתסב.

שובה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת בעוניך קחו עמכם דברים ושובו אל הוי'. הנה ענין הוידוי דברים הוא מצוה מן התורה להתוודות בפה, כמ"ש והתוודו את חטאתם כו', ולכאורה הלא עיקר מצות התשובה הוא החרטה בלב, ומהו ענין הוידוי דברים. הנה כתיב דרשו הוי' בהמצאו וארז"ל אלו עשי"ת, ויובן זה בהקדם מארז"ל שאלו לתורה נפש החוטאת במה תתכפר, אמרה יביא אשם ויתכפר לו, שאלו להקב"ה אמר יעשה תשובה ויתכפר, וצ"ל מפני מה אמרה התורה יביא אשם ויתכפר לו והקב"ה אמר יעשה תשובה, הלא אורייתא וקוב"ה כולא חד ומפני מה מחולקי' בתשובותיהם. וגם הנה האשם אינו מכפר כ"א על שגגות ועל מזיד אין שום תקנה עפ"י התורה, ותשובה מכפרת גם על זדונות.

ויובן כ"ז בהקדם להבין מהו ענין הקרבנות שלכא' יפלא שכשהאדם חוטא מביא קרבן בהמה ועי"ז מתכפר לו החטא, ואיך מתכפר ע"י הקרבת הבהמה חטא האדם אשר חטא. והענין הוא דהנה כתיב אחר וקדם צרתני וארז"ל אחר למע"ב וקדם למע"ב, אחר למע"ב כי אפילו יתוש קדמך תתחלה נברא הדומם ואח"כ הצומח ואח"כ הבע"ח, עד שלבסוף נברא האדם ביום ו', ומלבד זה הרי אנו רואים שהאדם מוכרח לכל הענינים ההם שניזון מהם ואם לא יאכל יתחלש עד שיוכל ליפרד הנפש מן הגוף ברבות הימים בהעדר האכילה, משא"כ הם אינם מוכרחי' להאדם כלל, ונמצא בהכרח לומר שבשרשן הם גבוהי' יותר ממדרגת האדם והיינו כנודע ששרשן מעולם התהו, וכמארז"ל אין לך עשב שאין לו מזל כו' כי גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם עד שורש שרשן בבחי' התהו שקדם לתיקון, ולכן נק' האדם אחר למע"ב שהוא למטה מכולם. אמנם מ"מ הנה הוא ג"כ בחי' קדם למע"ב כי עיקר המכוון מבריאת העולמות הוא האדם כמ"ש כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא לצוות

שובה ישראל: מיסוד על ד"ה וידבר גו' ראשי המטות בסה"מ תקס"ו ע' רפט ואילך [ובאה"ת מטות הנסמן להלן בסמוך]. וראה גם לכללות המאמר: יהל אור להצ"צ ע' צג ואילך [ע"פ טוב וישר ה']. אה"ת דרושים ליוה"כ ע' איתקנו [ד"ה וכל אדם]. תרל"ג [ד"ה כי ביום הזה יכפר]. תרל"ו [ד"ה טוב וישר]. סה"מ תרס"ד ע' רסה ואילך [ד"ה טוב וישר, ובו עניני המאמר שלפנינו בתוס' ביאור]. ד"ה להבין כי זה היום תחלת מעשיך – תשי"ג. ד"ה שובה ישראל – תש"ל [מיסוד על המאמר שלפנינו]. ד"ה וכל אדם תשכ"ג בסה"מ מלוטט ח"ה ע' יז ואילך.

שאלו לתורה נפש החוטאת: ראה עוד על מארז"ל זה: בלקו"ת דרושים לש"ש טו, ד. מאמרי אדה"ו עה"ת ח"ב ע' תרסט. תקט"ב ח"ב ע' תכלא. תקס"ג ח"א ע' כ. תקס"ח ח"ב ע' תשיג. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שי. שמו. שצב. לקו"ש ח"ד ע' 1358. ח"ח ע' 158.

ויובן כ"ז בהקדם... ענין הקרבנות: בהבא להלן [עד פיסקא: וענין מה ששאלו] ראה בארוכה מאמרי אדה"ו תקס"ו שם ע' רפט ואילך. אה"ת מטות ע' אירנה ואילך. וע' אשכנז ואילך. שם (כרך ה) ע' איתרפב ואילך. שם (כרך ו) ע' איתתקמט ואילך.

לזה, ולכן נברא באחרונה בכדי שימצא הכל מוכן, וזשאה"כ אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי שכל עיקר המכוון מהבריאה הוא בשביל האדם, והיינו מפני דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו' שעיקר המלוכה אינו שייך כ"א על האדם כי מלך על עם בדומה לו למשל בגשמיות שענין מלוכה אינו נופל אלא על אנשים בנ"א כמותו רק שהוא נעלה מהם בעילוי רב, משא"כ על בהמות וחיות אינו נופל ענין המלוכה, וכמ"כ למעלה ענין מלוכה הוא דוקא על האדם ולכן אדה"ר אמר השיר ה' מלך גאות לבש כו', שאז נתגלה ענין המלוכה.

שלו

והענין הוא כי נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, בצלמנו יח"ע כדמותנו יח"ת, וד"ע אחד ועד, אחד בחי' יח"ע איך שקמ"י כלא, ועד בחילופי אהו"ן אחד יח"ת ביטול היש, וד"ע אנשי יריחו היו כורכין את שמע, פ"י שלא היו אומרים בשכמל"י היינו שהי' אצלם הביטול ואהבת את כו' מהתבוננות שבאחד בחי' יח"ע, ואין הלכה כמותן שלא כל אדם יכול להגיע לבחי' זו רק ע"י בשכמל"י התבוננות בעולמות בחי' יח"ת ביטול היש לאין. וכנגד ב' בחי' אלו דיח"ע ויח"ת יש בלב האדם ג"כ ב' בחי' פנימי' הלב וחיצוניות הלב שד"ע ב' בחי' ביטול הנ"ל, פ"י חיצוניות הלב הוא למטה מן הדעת והוא התגברות הנפש בכח השגתה והשכלתה שמשכלת ומתבוננת שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו' וגבוה מעל גבוה כו' עד רום המעלות מקור וראשית כל ההשתל' והתהוות החיות הוא [כדכתיב] וברוח פיו כל צבאם ואתה מחי' את כולם וכתיב ראה נתתי לפניך את החיים כו' שבכל דבר נברא יש בחי' מות וחיים שהמות הוא גשמיות הדבר וחומריותו והחיים הוא הרוחניות שבו שע"י ובחרת בחיים לאהבה את ה' כי הוא חייר, שהוא חיי החיים ומקורא וראשיתא דכולא.

אמנם הנה בחי' פנימיות הלב היא רעותא דלבא ותעלומות לב אשר למעלה מעלה מן הטעם ודעת המושג ומושכל בכח השגת הנפש והשכלתה והוא בחי' אלקות שבנפש המתגלה בבחי' יחידה שבה להשתפך אל חיק אביה ממש בבחי' ביטול כו', והארה זו היא מבחי' סוכ"ע, כי הנה ממכ"ע היינו חיות ואו"ם ב"ה שיוירד ומשתלשל בהשתלשלות המדרגות מעילה לעילה הארה והארה דהארה כו', וסוכ"ע היינו שהוא לבדו ית' כמו קודם שנבה"ע כו' שאינו בגדר עלמין כלל ולא שייך לפניו ית' בחי' השתלשלות כלל וכמ"ש את

שעיקר המלוכה... על האדם: ראה גם לעיל סדיה וכתבתם.

בצלמנו יח"ע כדמותנו יח"ת וד"ע אחד ועד: בהבא להלן ראה [נוסף להנמקן בתחלת המאמר] לקריא

מטות פה, סע"א.

וד"ע אנשי יריחו היו כורכין את שמע: ראה תרא יתרו סו, רע"ג. סדי"מ אתהלך לאונאי ע' מג. ובכ"מ.

ראה נתתי לפניך... שבכל דבר נברא יש בחי' מות וחיים... כי הוא חייר: ראה בכ"ז תרא תשא פה, ג.

לקריא האינו עב, ב. סדי"מ תרניו ע' רנד ואילך. ובכ"מ.

השמים ואת הארץ אני מלא, ששמים וארץ שוה וכמאמר והקדוש בשמים ובארץ שהוא קדוש ומובדל בשמים ממעל ועל הארץ מתחת שגם הרוחניות כמו גשמיות יחשב לפניו ית'. והנה בנשיי כתיב ואחם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש שהם מקבלים מבחי' קדוש ומובדל שאינו בגדר השתלשלות בחי' סוכ"ע, ושם הוא שורש נקודת פנימיות הלב להיות האהבה לה' למעלה מבחי' טעם ודעת בבחי' רעותא דלבא וכמ"ש מי לי בשמים ועמך כו' כלה שארי ולבבי וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני כו'. וזהו מה שאמרו השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, פי' כך הוא בחי' כדמותנו, כי יעקב הי' מרכבה לאלקו' בבחי' מרכבתא עילאה בבחי' ביטול דיחרי' כנ"ל והם היו במדרגת יחוד', ולכן אמרו כך כו' בכי"ף הדמיון לבד, אמנם מ"מ בחי' וענין הביטול אינו נמצא כ"א בהאדם דוקא, וזהו צ"ע בצלמנו כדמותנו בדומה לו כביכול, ולכן עליו דוקא שייך המלוכה, וגם כי האדם יש בו רמ"ח אברים ושס"ה גידו' והרי הוא בצלמנו כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' ורמ"ח פקודין המה רמ"ח אברו' דמלכא, וכשהאדם מקיים הרמ"ח פקודין ה"ה כלי לקבל גילוי הרמ"ח אברו' דמלכא, וזהו בצלמנו כדמותנו, ונק' קדם למע"ב בהיות כי הוא עיקר המכוון והקיום של המלוכה.

שלז

אך הנה כ"ז הוא כאשר לא פגם בתומ"צ אזי הוא בצלמנו כדמותנו, אבל אם פגם באיזה מצוה אזי נפגם הצלם ונחסר ממנו הדמות ונמשל כבהמות נדמו, ואדרבה הוא יותר גרוע מהבהמה כי הבהמה לכה"פ לא עברה רצון בוראה, וע' בד"ה תקעו (דך"ט) מענין רצועה של עגל שבמלקות, וע"ז אמרו רז"ל אין חיה רעה שולטת באדם אא"כ נדמה לה כבהמה ר"ל שנחסר ונסתלק צלמו, והרא"י מדגיא'ל בגוב אריות שלא הזיקו אותו והוא מחמת שהי' אצלו הצלם בשלימות, והסיבה לזה הוא ע"ד מארז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות. והעצה לזה זהו מה שאמרה תורה יביא אשם ויתכפר, דהנה ענין הקרבנות הוא שמקריבים הבהמה ע"ג המזבח ונכללת באש שלמעלה בשרשה בפני שור שבמרכבה וע"ז והחיות נושאות את הכסא עם בחי' כמראה אדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא, והו"ע בהמה רבה בחי' המדות שלמעלה מהחכ' וע"ז נמשך תוס' אור למלאות הפגם כי הפגם הוא בבחי' כמראה אדם שם הוי' ברמ"ח פקודין שנק' קדש שלכן מברכין על המצות אשר קדשנו במצותיו שהם מבחי' קדש העליון, אבל ע"י הקרבן נמשך מבחי' שלמעלה משם הוי' ע"ד מ"ש לפני הוי' מבחי' קדוה"ק וכמארז"ל במשנה העולה קדש קדשים כו' ונתמלא הפגם. אך בכדי שתוכל הבהמה להתעלות כ"כ

ענין הקרבנות . . בשרשה בפני שור שבמרכבה: ראה בארוכה לעיל ד"ה אם כסף תלוה וד"ה שה תמים.
וכמארז"ל במשנה העולה קדש קדשים: בכ"ז ראה בארוכה ארית' מטות שם ע' רס"ה.

צריך האדם להקדיש הבהמה בפה תחלה לומר ה"ז עולה, כי הבהמה אף ששרשה היא גבוה מאד נעלה מבחי' התהו שקדם לתיקון, מ"מ זהו ממה שנפל בשבחה"כ כגודע ונעשה בהמה גשמי' וצריך להעלותה, והוא ע"י דבורו כי שרש האותיות הוא מדרגה גבוה וכמארז"ל מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל רק שבכדי שיפעול דבורו צריך שיהי' אדם בתחלה והיינו ענין תשובה וכמו שעתה בתפלה שכנגד תמידין שקושר כתרים לקונו כנ"ל הוא דוקא אחר המס"נ שבק"ש, ואז יש כח בדבורו להעלותה, וע"י נתמלא הפגם שפגם בבחי' כמראה אדם, כי אף שהוא שוגג ששכח ומחמת זה עבר העבירה עכ"ז פגם במה ששכח כו' וצריך לכפרה, והוא ע"י הקרבן. והנה כ"ז הוא רק על השוגג שגם חכמת התורה מחייבת שיתכפר לו ע"י הקרבן, אבל על המזיד אין שום תיקון על הפגם עפ"י דרכי התורה.

שלח

וענין מה ששאלו להקב"ה ואמר יעשה תשובה ויתכפר שהוא גם על המזיד הוא עדי' להיות כי ענין התשובה מגיע לבחי' אורא"ס עצמותו ומהותו ב"ה וכמ"ש כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי וכמ"ש בדי' כי ביום הזה יכפר כו' (ט"ז) לכן משם אפשר למלאות כל הפגמים גם הזדונות ע"ד מ"ש טוב וישר הוי' ע"כ יורה חטאים בדרך שר"ל אף החוטאים במזיד יורה להם דרך תשובה והוא מפני כי טוב וישר ה' וכמשי"ת א"ה, דהנה יש טוב ועומק טוב וכן בלעז"ר רע ועומק רע, וע"ד המאמר רשע ורע לו שפי' עומק רע כי הרשע בעצמו הוא רע וא"כ מהו עוד רשע ורע לו אלא שהוא בבחי' העומק רע, רע לשמים ורע לבריות, והוא ע"ד כי המאכל המותר הוא מעורב טורי ששרשו הוא קליפת נוגה רק שהוא יכול להתברר ולהתעלות מהרע ע"י הברכה שמברכין עליו, ובלעדי זה הברור ה"ה מעורב ברע, ועומק רע הוא כמו מאכל איסור שאינו יכול להתברר כלל אף אם יברכו עליו (וכמ"ש בלק"א) וע"ז הו"ע התשובה ממעמקים קראתיך הוי', ויש עשר עומקים כמ"ש בס"י (הובא בפע"ת) עומק ראשית עומק אחרית עומק מזרח עומק מערב כו', דהנה כמו שיש למעלה ע"ס עליונות כמו"כ בהאדם יש עשר בחי' הנפש כי הוא בצלמנו כדמותנו כנ"ל, והנה כאשר פגם בעשר בחי' נפשו ונפל ברע ובעומק רע פגם ע"י בע"ס עליונות בבחי' שם הוי', והתיקון לזה הוא ע"י ממעמקים קראתיך

צריך האדם להקדיש . . . בפה תחלה: ראה גם לקיט מסות פא, א.
וכמארז"ל מט"ט קושר כתרים: ראה לעיל ד"ה אריב"ל כל בהן [וש"נ].
וענין מה ששאלו להקב"ה . . . גם על המזיד: בכ"ז ראה גם אה"ת דרושים לשבת שובה ע' איתקיי"ט.
בדי' כי ביום הזה יכפר כו' (ט"ז): אה"ת דרושים ליהיב"ס ע' איתקטה ואילך. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' רס ואילך. וראה גם אה"ת (שם כרך ה) ע' ביקלו.
יש טוב ועומק טוב . . . רע ועומק רע: כהבא להלן ראה בארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' רכד ואילך.
הובא באה"ת דרושים ליהיב"ס ע' איתקנה. י"ל אור להצ"צ ע' צו.
(וכמ"ש בלק"א): פרק ז.

הוי' ע"י שיתבונן שנפל בעומק רע וישוב מעומקא דלכא ע"ד ותתפלל חנה על הוי' הנה ע"ז קראתיך הוי' שקורא וממשיך מחדש כל הבחי' שם הוי' היינו הע"ס מבחי' עשרה עומקים העליונים.

שלט

וענין העשרה עומקי' למעלה הוא ע"ד המבואר בספרי הקבלה שעומק גימט' גבורה, פ"י כמו שלהיות מלך על עם הוא ע"י גבורות וצמצומים וכמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, ובלעדי הצמצום לא ה' יכול להיות התהוות הנבראים בע"ג, כמ"כ יובן למעלה שבכדי להיות התהוות ע"ס העליונות דאצי' מעצמות אוא"ס הרי אנת הוא חד ולא בחושבן ע"ס כלל וכולם בחכ' עשית שהחכ' עם העש' שוין אצלו ממש וכמו שאינו בערך העש' הגשמיים כמ"כ אינו בערך החכ' והחכ' מאין תמצא, ולכן כדי שיומשכו בחי' הע"ס הוא ע"י גבורות וצמצומים ע"ד הצמצומים שבבחי' מל' ויותר מזה לאין קץ, וכמ"ש בחי' בד"ה פתח אלי, וזהו"ע עומק ראשית כי ראשית חכ' והתהוותה הוא ע"י עומק גימט' גבורה, פ"י צמצום עצום, וכמ"כ כל העשר עומקי' הריע גבורות וצמצומים להיות התהוות העשר ספירות. וזה"ע ממעמקים קראתיך הוי' היינו מבחי' המקור של הע"ס להיות נמשכים ע"ס מחדש מאחר שפגם כו' וזה"ע התשובה ממעמקים דוקא, כי יש מקור מעיין נהר, למשל בגשמיים כאשר הנהר יחרב ומעיין נרפש חופרים בעומק עוד יותר בהמקור שהמקור לעולם לא יופסק, וכמ"כ ע"ד משל זה למעלה כתיב ונהר יוצא מעדן, ועדן הוא המעיין בחי' חכמה וכיון שפגם צריך להמשיך ממקורא דכולא מקור הע"ס ששם אינו מגיע שום פגם, ולכן משם אפשר למלאות הפגמים. וזהו ענין שאלו להקב"ה בחי' עצמיות אור א"ס שלמעלה מבחי' ע"ס וחכמת התורה בכלל ואמר יעשה תשובה ויתכפר, והוא מחמת כי טוב וישר ה' היינו בחי' העומק טוב ע"כ יורה חטאים בדרך וכנ"ל, והגם כי אורייתא וקוב"ה כולא חד זהו מחמת התלבשותו בחכמה שבתורה שנק' אחד האמת, אך מ"מ הנה כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני שהתורה היא רק משל להבין בחי' אוא"ס קדמונו ש"ע, שכשם שאין ערוך בחי' המשל להנמשל כמ"כ אין ערוך חכ' שבתורה לגבי בחי' אוא"ס קדמונו ש"ע ומשם נמשך הסליחה ע"י התשובה כו'.

וזהו מ"ש שובה ישראל עד הוי' אלקיך שלא בהדרגה, כי ישראל מתקשרא באורייתא ואורי' בקוב"ה, אבל מאחר שפגמו בתורה לכן שובה עד הוי' אלקיך כנ"ל. ואח"כ כתיב קחו עמכם דברים ושובו אל ה', והוא ע"ד מ"ש ותקם

ע"ד ותתפלל חנה על הוי': ראה גם תרי"א משפטים עט, סע"א"ב. לקיט דרושים לשבת שובה סו, א.

וכמ"ש בחי' בד"ה פתח אלי: דף יד, א ואילך.

מחמת התלבשותו בחכמה שבתורה שנק' אחד האמת: ראה תניא פליה בהגה"ה (מד, ב).

משל הקדמוני שהתורה היא רק משל: ראה לעיל רד"ה זאת חוקת (דש"פ פרה). ויש.

קחו עמכם דברים... ע"ד מ"ש ותקם את דבריו: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה גם ארית ניד (כר)

(ג) ע' אירסא ואילך.

שמ

את דבריו כי צדיק אתה, וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים, ולהיות ותקם את דבריו היינו לחבר ה' תתאה שהוא בחי' מל' בחי' הדבור עליון להייו שיהי' יחוד ויה' ע"ד מ"ש בקול דברי אלקי' חיים להמשיך ה' בה, ועד"ז ועמך כולם צדיקים ממשיכים יחוד ויה', אבל ע"י הפגם נעשה פירוד כביכול ובחי' ה' תתאה בחי' הדבור עליון היא בגלות כרחל לפני גוזזיה נאלמה בהע' שרים, והקמת הדבור מנפילתו הוא ע"י קחו עמכם דברים וידוי דברים כי ע"י בחי' התשובה מעומקא דלכא ממשיכים יחוד ויה', ולהיות יחוד ויה' בבחי' הדבור הוא ע"י וידוי דברים כי העובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אי וידוע דגם בקליפות יש נפש וגוף, גוף הקליפה נעשה מעצם המעשה או הדבור, ונפש דקליפה נעשה מהרצון והתאווה שבהעבירה, ולכן ע"י התשובה עקירת הרצון נוטלי' מהן הנפש דקליפה וע"י הוידוי דברים מעבירים גם הגוף דקליפה שנתהווה מהמעשה כי צריך להעבירה לגמרי מכל וכל (וכמ"ש במצות וידוי שעקימת שפתיו הוי מעשה לענין זה מחסד ה'), וזהו קחו עמכם כו' היינו ר"ל העיקר הוא התשובה בלב ועמכם צריך ג"כ להדברי וידוי להעביר גם הגוף כנ"ל, ושובו אל הוי' שע"י שני הבחי' ההם ע"י ושובו אל הוי' יחוד שם הוי' בשלימות ויה' ר"ל להקים את ה' תתאה בחי' הדבור מגלותו. ואח"כ כתיב ונשלמה פרים שפתינו, והוא ע"ד מ"ש כחוט השני שפתיך כמו חוט השני שהו"ע לשון של זהורית שהי' קשור על פתחו של היכל, וכשהגיע השעיר למדבר ה' הלשון מלבין ע"ש הכתוב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו הנה כמריכ הוא שפתיך, רק שהוא כאשר עמכם דברים ר"ל בהקדם התשובה ונשלם הפגמי' מכל וכל ע"ד כחוט השני וכנ"ל.

וְזָהָר מ"ש וכל אדם לא יהי' באהל מועד, והוא ע"ד מ"ש ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו, דהנה יוסף קאי על הקב"ה ע"ד מ"ש יוסיף ה' שנית ידו והר"ע המשכת תוס' אורות שלמעלה מעלה מהשתלשלות שיומשך גילוי אלקות למטה ממש, וע"ד שיהי' לע"ל נשמות בגופים ויחיו מתענוג האלקי בלא אכילה ושתייה, משא"כ עכשיו בבחי' ההשתל' איא להתחבר הנשמה

וידוע דגם בקליפות יש נפש וגוף: ראה באירוכה לקיט תצא לו, א. אוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' אתקסט. סה"מ תרכ"ו (והצאת השמיט) ע' רסה ואילך.
 (וכמ"ש במצות וידוי: ראה דרך מצותיך מצות וידוי ותשובה פ"א (לה, ב). וראה גם אוה"ת נ"ך שם ע' א"רס.
 ונשלמה פרים שפתינו . . . ע"ד מ"ש כחוט השני שפתיך: ראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' אתקכיב: ונשלמה פרים שפתינו יש להבין עפ"י בארית מהמגיד נ"ע בשה"ש ע"פ כחוט השני שפתיך דהיינו מה שהלשון של זהורית הי' מלבין בחי' או יוכלו לעשות ג"כ ע"י שפתיך ע"ד ונשלמה פרים שפתינו כו'. וראה גם אוה"ת על מארז"ל ע' עד.
 וזהו מ"ש וכל אדם לא יהי' בהבא להלן עד סוף המאמר ראה ד"ה וכל אדם באוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' אתקנט. וידה כי ביום הזה יכפר תרלי"ד (בסריס תרל"ג).

שהיא רוחניות עם הגוף שהוא גשמי כ"א ע"י הלחם דוקא, אבל בהגלות נגלות
בחי' עצמיות וא"ס בבחי' תוס' וריבוי יהי' התחברות שני הפכים כנ"ל, ועיקר
הגילוי יהי' לע"ל וכמ"ש אור זרוע לצדיק שעכשיו הוא בבחי' זריעה והעלם,
אבל המכוון הוא בשביל הצמיחה בתוס' רב כמשל זריעה בגשמים וכמ"ש
במ"א, וזהו ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו היינו בהגלות נגלות
עצמיות אור א"ס אל אחיו נש"י שנק' אחים וריעים כמ"ש למען אחי ורעי כו'
אזי ולא עמד איש אתו אפילו המלאכים, כי עתידים צדיקים שיצמדו לפנים
ממחיצתו של המלאכים וכמארז"ל ע"פ כעת יאמר ליצחק ולישראל מה פעל
אל שהמלאכים ישאלו אצל הצדיקים מה פעל אל כו' להיות שגילוי הזה אינו
שייך כ"א לנש"י בלבד להיות שהם ממשיכים בחי' הזאת ע"י הזריעה כנ"ל
בקיום התומ"צ ולא למלאכים ולכן ולא עמד איש אתו כו', והנה יוהכ"פ הוא
מעין עוה"ב ג"כ שאין בו לא אכילה ולא שתיה ע"ד שהי' לע"ל כנ"ל, להיות
שהגילוי נמשך מבחי' אנכי מי שאנכי ע"י התשובה כנ"ל מבחי' קדוה"ק
שלמעלה משם הו"י ונמשך שם הו"י מחדש, ולכן כתיב בו ג"כ וכל אדם לא
יהי' באהל מועד בבואו לכפר בקדש אפילו אותם שנאמר בהם ופניהם פני אדם
היינו המלאכים ע"ד ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו וכנ"ל וכמ"ש
בד"ה כי ביום הזה הנ"ל.

שמא

בס"ד, ש"פ האזינו, ר"ל.

שמב

מנין שקושרין לשון של זהורית בראש שער המשתלח שנאמר אם יהיו
חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, א"ר יצחק אמר להם הקב"ה לישראל אם
יהיו חטאיכם כשנים הללו שסדורות ובאות משי"ב ועד עכשיו כשלג ילבינו.
והענין הוא דהנה ארז"ל ברבות בראשית פלי"א תשובה קדמה לעולם שנא'

אור זרוע לצדיק . . המכוון הוא בשביל הצמיחה . . וכמ"ש במ"א: ראה לקחת שהי' לך, ב ואילך.
אוה"ת דררשים לשבת שובה (כרך ו') ע' בחקיקה ובכ"מ.
וכמ"ש בד"ה כי ביום הזה הנ"ל: אוה"ת דררשים ליוהכ"פ שם ע' איחזקא. סה"מ תרכ"ז שם ר"ע רסח.

מנין שקושרין לשון של זהורית: הוא ד"ה אם יהיו חטאיכם שבאוה"ת נ"ך (כרך ג') ס"ע אקפג ואילך.
בהוספת התחלה ועם הגהות ושינויים.
לכללות המאמר ראה גם ד"ה אם יהיו חטאיכם באוה"ת נ"ך שם ע' אקפג ואילך. ד"ה לכו נא ונוכח
באוה"ת נ"ך ע' פת ואילך.
[בנוכחיות כאן נרשם התחלת המאמר עה"פ: "יערוך כמטר לקחי" . . ויובן בהקדם מארז"ל כו' אם
יהיו חטאיכם כשנים כו"י. ואח"כ העביר ע"ז קו למחיקה, ראה פקסימיליא להלן בהוספתו.]

בטרם הרים יולדו מאותה השעה תשב אנוש עד דכא, והיינו כי שורש ומקור העולם הוא בחי' ריק שהם המדות עליונות כמ"ש ששת ימים עשה ולא כתיב בששת ימים כמ"ש במ"א, והמדות נק' הרים כמ"ש בלק"ת בד"ה כי ההרים ימוש, אבל תשובה היא בחי' בינה שלמעלה מהמדות, וע' בלק"ת בדרושי עשי"ת בד"ה להבין פי' הפסוק מי אל כמוך פ"א, וז"ל זהו תשובה קדמה לעולם שאין הפי' שהיתה קודם בריאת העולם שאם אין עולם אין עון אשר חטא ואין תשובה, אלא הענין שהתשובה בכלותי הנפש היא למעלה מהזמן והעולם, שהוא לדבקה בו ית' באור איס ב"ה שאין לפניו שום התחלקות וזמן כלל, שמחמת ההתבוננות הלזה בא לידי תשובה בכלות הנפש כמ"ש אני ה' לא שנית ואתם בני יעקב לא כליתם, פי' שאין לכם כלות הנפש הרי שכלות הנפש הוא מחמת ההתבוננות איך שאני ה' לא שנית, וא"כ זהו פי' אם יהיו חטאיכם כשנים שסדורות ובאות משי"ב, ור"ל כי ש"ב הנה סדר זמנים בריאת מריק ד"א שהם המדות כמ"ש במא"א אות סמך סע"י ד"ב סדר זמנים וז"ן כי שם הם הזמנים ז' שבתות ז' ימים ז' שנים ז' שמיטות ז' יובלות עכ"ל, והי"נ הראה מקום לזה מוז"ג פי' פנחס דרנ"ד ע"א אימתי בשבועותיכם כו' ע"ש, וא"כ פי' אם יהיו חטאיכם כשנים שהחטאים מגיעים בז' מדות עכ"ז כשלג ילבינו היינו ע"י ההמשכה מבחי' לבושי' כתלג חיור לפי ששם הוא למעלה מבחי' עולם וזמן, וע"י התשובה היא העלי' בבחי' שלמעלה מהזמן כמ"ש במ"א, שלכן כל יום שבת נק' יום השביעי הגם שעברו כמה רבבות ימים מיום בריאת העולם, אלא מפני כי בכל שבת הוא העלי' למעלה מן הזמן דהיינו למעלה מן תחתונות שהם סדר זמנים, כ"א בבחי' בינה שלמעלה מד"ת וסדר זמנים, ולכן שבת אותיות תשב וז"ע תשובה שקדמה לעולם.

ובירושלמי פ"ט דשבת ר' יהושע אומר אם יהיו חטאיכם כשנים כשני האבות כשלג ילבינו, יותר מכאן כצמר יהיו. פי' שנות האבות היו תק"ב כימי השמים על הארץ כי מהארץ לרקיע מהלך תק"ב שנה,

ששטח ימים עשה ולא כתיב בששת ימים כמ"ש במ"א: ראה אזה"ת תשא ע' א'תתקסד. סה"מ תרל"ד ע'.

נד. סה"מ תשי"ח ע' 272 ושי"נ.

כמ"ש בלק"ת בד"ה כי ההרים ימוש: תשא מא. ב.

בלק"ת... בד"ה להבין... מי אל כמוך: דרושים לר"ה סא, סע"א [וראה בהמ"מ לשם בתחילת המאמר

שנסמן עדין לס' מאמרים הקצרים ע' שסט].

בכלות הנפש: בלק"ת שם נוסף: ועמ"ש בד"ה שיר השירים [לק"ת שה"ש בתחלתו].

התשובה היא העלי' בבחי' שלמעלה מהזמן כמ"ש במ"א... שבת אותיות תשב: ראה לק"ת האוינו עב.

ג.

שבת נק' יום השביעי הגם שעברו כמה רבבות ימים: ראה לק"ת שה"ש כה, א. לב, א. ובארכה סה"מ

תרע"ח ע' רסט. ועוד.

שנות האבות היו תק"ב: באזה"ת ג"ך שם ע' אקעז נוסף: כי אברהם חי קציה ויצחק קיפ ויעקב קמ"ז.

וראה גם אזה"ת שה"ש (כרך ג) ס"ע תתמו ושי"נ.

שמו

ומה ששנות האבות היו תקיב שתי שנים יותר הוא כי בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו ולכן שני שנים הראשונים אינם מהחשבון, וזהו אם יהיו חטאיכם כשנים כשנות האבות כשלג ילבינו ויותר מזה כצמר יהיו, משמע שמדרגת שלג הוא למעלה מצמר דכשלג ילבינו לבנונית לגמרי ועד מ"ש תכנסני ומשלג אלבין, ולבנונית דצמר הוא למטה מזה וכאומרו ויותר מזה כצמר יהיו, וכן משמע משארז"ל בהרת עזה כשלג שאת כצמר לבן, ולפעמים משמע להיפך, וכן האמת שבחי' צמר למעלה ממדרגת שלג כי לבושי' כתלג חיור שהוא רק לבוש וגם נמשל לדומם, ושער רישי' כעמר נקי בחי' צומח שבאדם, וכן משמע ממ"ש הנותן שלג כצמר שזהו רבותא בסיפור שבחי' של מקום שנותן שלג כצמר, ומבואר הקושי' בסידור הלא שער רישי' הוא למעלה מבחי' לבושי' ולמה נמשל לצמר שהלבנונית דצמר הוא למטה מלבנונית דשלג כמו שידוע סדרם בהרת עזה כשלג ואחריו צמר לבן ואחריו סיד ההיכל (ע' בסידור ע"פ זה), וצ"ל תחלה ענין כשנים כשנות האבות מה שייכות לז"א, וגם להבין ענין שני שעירי יוהכ"פ שמצותן שיהיו שניהם שוין במראה ובקומה ובדמים כו', ולכאורה הלא גורל א' לה' ואחד לעזאזל שני הפכים ומדוע צריך שיהיו שניהם שוים כו', ולהבין ענין הגורל דשעירי יוהכ"פ צ"ל ענין פורים דיום הכפורים הוא כפורים דכפורים כתיב ג"כ הפיל פור הוא הגורל, ומשם נבין ענין הגורלות דיוהכ"פ, דהנה ארור המן וברוך מרדכי כל א' מהם ג"כ כחשבון שנות האבות והגורל הוא להיות כי חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, וזה"ע הפיל פור לפני המן וכמשיית א"ה.

ויובן כ"ז בהקדם ענין הידוע שבאתעדל"ת אתעדל"ע כי המצות המה נק' מצות ה' וכן תורה תורת ה' כמ"ש מצות ה' ברה כו' תורת ה' תמימה, והוא כי על הכסא דמות כמראה אדם וכתוב הוא מראה דמות כבוד ה' ורמ"ח פקודין המה רמ"ח אברים דמלכא כמשל האבר שהוא כלי לחיות הנפש כך כל מצוה היא כלי להמשכה פרטי' משם הוי' וכן מל"ת, כי שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם י"ה רמ"ח שהרמ"ח מ"ע המה כלים לבחי' ר"ה דשם הוי' ושס"ה לית המה ב"ה כי ע"י האתכפי' שמבטל רצונו לשמור א"ע מהל"ת הנה האתכפי' מגיע לבחי' י"ה דשם הוי' למעלה מהמשכת ו"ה שע"י מ"ע. וזהו שבאתעדל"ת

ומה ששנות האבות היו תקיב שתי שנים יותר: באה"ת שם ע' אקפד נוסף עוד תירוצ: מהארץ לרקיע מהלך תיק שנה ושמים וארץ הרי תקיב.

בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו: נת' באה"ת קדושים ע' קמד. וראה הידוע בזה בלקרש חיב ע' 14 ואילך.

ומבואר הקושי' בסידור... ע' בסידור ע"פ זה: סידור עם דא"ת סג, ד. וראה גם מאמרי אדה"י תקס"ז ע' קבה ואילך. אה"ת נ"ך שם ע' פט. סה"ם תרכ"ז ע' שפ"ה וע' שצ"ז.

ורמ"ח פקודין... כמשל האבר שהוא כלי לחיות הנפש: ראה בארוכה ד"ה. להבין מ"ש בלקריא פכ"ג להציצ - נסמן לעיל ע' נו.

שמו

אתעדל"ע וכמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי' שע"י קיום המצות עשה ולית מגיע עלי' להנשמה ולהיפך ח"ו בעברו על איזה מצוה גורם ירידה להנשמה ע"ד מ"ש ואת נפש אייביך יקלענה בתוך כף הקלע כו'. והנה בד"כ המה ג' קוין כמארז"ל על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ת, וזה"ע ג' אבות אברהם ה' מקור החסד גמ"ת, ויצחק בעקידתו הירע עבודה, ויעקב הוא נגד התורה כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל. והנה כאשר פגמו בזה בבחי"י שם הוי' בכלל הנה ע"ז ארז"ל עבר על מ"ע ושב לא זו משם עד שמוחלין לו כי הפגם הוא רק ברה"ה, ועבר על מל"ת ושב בתשובה, תשובה תולה ויוהכ"פ מכפר להיות כי ביוהכ"פ ע"י התשובה מעומקא דלבא ממשיך מבחי' אנכי מי שאנכי למעלה משם הוי' ע"ד ותתפלל תנה על הוי' ומשם נתמלא גם הפגם דמל"ת שפגם בבחי' י"ה דשם הוי' להיות כי ממשיך למעלה משם הוי'.

והנה ארור המן וברוך מרדכי ג"כ כל א' כחשבון שנות האבות היינו שע"י קיום הג' קוין תורה ועבודה וגמ"ת מדרגת האבות הוא בחי' ברוך מרדכי המשכת שם הוי', וע"י הפגם הוא ארור המן ג"כ כחשבון הזה כי נמשך משם יניקה לחיצונים. והנה המן יניקתו הוא משם הוי' ע"י עברו על מצות התורה כמ"ש המן מן התורה מנין המי העץ כו', והיינו שע"י הפגם מקבל משם יניקה ובשמירת התומ"צ אין לו יניקה מבחי' זו, וענין הגורל לפני המן הוא כי המן לא רצה ולא הסתפק בבחי' זו מחמת גסות הרוח כידוע, ולכן הפיל פור הוא הגורל לפני המן היינו שרצה להגביה א"ע לקבל מעצמיות אור א"ס שלפניו כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו וכתוב אם חטאת מה תפעל ורבו פשעיו מה תעשה לו, וזה"ע הגורל לפני המן למעלה מבחי' התורה תורת הוי' כי המן מן התורה כנ"ל, וזה"ע עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי כי כחשיכה כאורה, רק שאעפ"כ אם תגביהי כנשר משם אורידך כו'. והנה כמ"כ יוהכ"פ הוא כפורים ג"כ להיות שביהכ"פ ממשיכים מבחי' עצמותו ומהותו למלאות הפגמים למעלה מבחי' שם הוי' רצון המלוכש בחכ' התורה ומצות דשם אינם תופסים מקום ענין הפגמים, וזה"ע הגורלות שניהם שוים להיות כי הוא מדרגה שכחשיכה כאורה ומשם יומשך למלאות הפגמים להיות לה' חטאת ר"ל אף שחטאת כו' יהי' ג"כ לה' לאהפכא מחשוכא לנהורא ממש זדונות לזכויות רק שעם היות שכחשיכה כאורה אעפ"כ נמשך לנשי' דוקא וכנ"ל בענין המן אם תגביהי כנשר משם אורידך כו' שזה"ע החיות דנעילה כו' ע"ד

שמה

בבחי' שם הוי' באוהית נ"ך שם ע' אקפה: בבחי' ג' קוין שהוא ענין שם הוי'.

עבר על מ"ע ושב . . . על מל"ת ושב: ראה אגה"ת פ"א, ובליקט פירושים ומ"מ שם.

המן העץ כו': באוהית נ"ך שם נוסף כאן: בחי' עץ הדעת טוב ורע.

יוהכ"פ הוא כפורים: ראה תרא מביא צג, ג. צה, ד. ק, טע"א. ועוד.

החיות דנעילה כו' ע"ד יבחר לנו את נחלתנו וכמ"ש במ"א: תרא בראשית ו, ג. מאמרי אדהאמיצ

דרושי חתונה היא ע' רידה. ועוד.

יבחר לנו את נחלתינו וכמ"ש במ"א. נמצא שיהכ"פ הו"ע אחד עם פורים כשם שבפורים ברוך מרדכי וארור המן ענין קיום התומ"צ ופגמם בבחי' שם הו"י והפיל פור לפני המן למעלה משם הו"י כנ"ל, כמ"כ יהכ"פ ג"כ הוא עד"ז לפני הו"י.

וזהו אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, היינו אם הם כשנות האבות ע"ד כימי השמים על הארץ בחי' ג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח בבחי' שם הו"י, כי ישמחו השמים ר"ת י"ה ותגל הארץ ר"ת ו"ה, היינו אם הפגמים הם בשם הו"י אף בבחי' י"ה דשם הו"י, כשלג ילבינו ע"ד תכסני ומשלג אלבין כבוס לגמרי וזדונות כזכיות נעשים ע"ד לה' חטאת כנ"ל, ויותר מזה אם יאדימו כתולע כצמר יהיו, דהנה בגשמיות שנים הוא חוטים שצבועים בדם התולע, נמצא שהתולע הוא עצם האדמומית ושנים הוא שצבועים ממנו כו' שהו"ע התפשטות הדבר, ואינו דומה העצם לבחי' ההתפשטות, ועד"ז הוא בענין העבירות אם יהיו חטאיכם כשנים, הם העבירות שפגמם מגיע באותיות דשם הו"י אף בבחי' י"ה כנ"ל כשלג ילבינו, אבל אם יאדימו כתולע, היינו ענין מקור האדמומית מקור הרע, ע"ד שכתוב הראשון אדמוני מקור הרע, והוא כאשר פגם בכריתות כו' ג"כ על ל"ת, רק מחייבי כריתות ובכלל הרע ביאות אסורות שהפגם מגיע בקוצשי' ר"ל, אזי כצמר יהיו היינו שבכדי לתקן זה הפגם צריך להמשיך בבחי' שער רישי' כעמר נקי, כי השלג הוא רק בבחי' לבוש לבושי' כתלג חויר, משא"כ הצמר הוא בחי' שער רישי' ומשם אפשר לתקן גם העוונות שכתולע עניני כריתות כנ"ל, רק שעכ"ז הוא כצמר, ר"ל שהתיקון אינו כשלימות בעצם הלבנונית כמו בהעוונות שכשנים שנות האבות בחי' אותיות דשם הו"י, שעי' המשכת לבושי' כתלג חויר כו' נעשה כשלג ילבינו וכלא היו כו', אבל כשהפגם מגיע למדרגה גבוה מאד בבחי' קוצשי' לכן אף ההמשכה שמבחי' כשער רישי' שלמעלה מבחי' לבושי' כתלג חויר ג"כ אינה פועלת על להיות נמחל ונסלח לגמרי בעצם הלבנונית עזה כנ"ל, וכמארזיל עבר על כריתות ומיתות ב"ד תשובה ויוהכ"פ תולין ויסורים ממקיין היינו שנמחל לו העון, אבל לענין ליבון לגמרי צריך ליסורים כו'. נמצא שניהם אמת שמדריגת הצמר הוא למעלה ממדריגת השלג, וזהו הנותן שלג כצמר שזהו רבותא, אבל בענין הלבנונית השלג מעולה והוא מפני כי שם פגם רק באותיות דשם הו"י כשנים כנ"ל וכאן פגם בבחי' הכתר לכן אינו בעצם הלבנונית כנ"ל.

שמו

והנה עצה היעוצה לזה להציל את נפשו מיסורים הוא ג"כ ע"י תולע, דכמו דבלעזל תולע הוא מקור הרע כמ"כ יש בקדושה ג"כ בחי' תולע, והוא

דנהג בגשמיות שנים הוא חוטים שצבועים: באותיות נ"ך שם ע' אקעט: אך כ"ז נדבר לפי הדרש דשנים פ' לשון שנים (רא"י) אבל להבין לפי פ' הפשוט דשנים הם חוטים כדפי' במצודות כו'. עיי"ש. - הבא להלן ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' שפ"ה וע' שצ"ז. סה"מ מלוטת ח"ד ע' שער ואל"ף ושי'.

כי עולת תמיד אותיות תולע דארז"ל מה תולעת אין כחה אלא בפה שאף
 שהיא בריה קטנה מרקיב ארז גדול כך ישראל אין כחם אלא בפיהם, וזהו מ"ש
 אל תיראי תולעת יעקב, וכתוב הקל קול יעקב והוא בחי' דבור באותיות התורה
 ותפלה שנק' עולת תמיד ע"ש והגית בו יומם ולילה כי שרש האותיות גבוה
 מאד נעלה וכמארז"ל מט"ט קושר כתרים לקונו מתפללותיהן של ישראל
 שנעשה מהן בחי' כתר שהר"ע יהי רצון המשכת הרצון מחדש, וכמשל התולעת
 שמרקיב את הארז הגדול, כמו"כ ע"י אותיות התורה ותפלה נטלים חזרה
 החיות שנמשך למקור החיצוני והקליפות, ומתקנים גם את העוונות הנמשלים
 לתולע שהם כריתות שהפגם בכתר, אבל להיות שעי' האותיות נעשי' בחי'
 כתרים ולכן נתקן זה הפגם מכל וכל וכמ"ש אמרות טהורות כענין מטטהרים
 את הטמאים ממש, וז"ע תולע דקדושה עולת תמיד, וכן עלינו לשבח כחשבון
 תולע שהר"ע הדבור בספור שבחו של מקום לתת גדולה כו' וינצלי' מיסורים
 ג"כ, רק שלענין דבור התורה והתפלה צריך עוד תנאי שיהי' בבחי' ביטול כמו
 התולעת וכמו שאמר דהר"ע ואנכי תולעת ולא איש כו', ואזי נדמה לתולעת
 לענין שיהי' כחו בפיו להרקיב את הארז הגדול להוציא החיות שהמשיך למקור
 הרע בהעוונות שכתולע, ואזי ע"י שני הבחי' נתכפר לו העון מכל וכל גם
 לענין יסורים וכנ"ל.

שמו

בס"ד

**להבין שורש ענין מקיפי' דבינה שנמשכ' ע"י הסוכה, צריך להבין תחלה
 ענין המבואר בע"ח שמ"א פ"א שאוא"ס מאיר בכתר ובחכ' בקירוב**

מט"ט קושר כתרים... שהר"ע יהי רצון: ראה בארובה לעיל ד"ה אריכל כל כהן שמכיר, ושינ'.
 וינצל' מיסורים ג"כ: בארחת נ"ך שם ע' אקפז נוסף: כי כל ענין היסורים הוא מפני שפגם בכתר
 למעלה מבחי' הפגם דכשנים כנ"ל אבל ע"י האותיות קושר כתרים.

להבין שורש ענין מקיפי' דבינה: הוא ד"ה קירוב הוי' שבסה"מ תרכ"ז ע' שכד ואילך, בשינוי ההתחלה
 ובחוס' הגהות ושינויים. ומיוסד על ד"ה להבין מ"ש בע"ח כו' דאוא"ס בא בחכ': בס' מאמרי אדה"ז ענינים ע'
 לג ואילך וצ"מ ואילך. אמרי בינה שער הקיש פליגליז (לו, סע"ד ואילך). אהרית ענינים ע' קעט ואילך. ד"ה
 אין ערוך לך בארחת סידור ע' שנו ואילך.

המאמר נמצא בשינויים והוספות: בד"ה זה תרמ"א. ובדיה תקעו בסה"מ תרנ"ו ע' רפב ואילך. ד"ה
 וספרתם לכם בסה"מ עוררת ע' קפח ואילך. ד"ה קירוב הוי' תשחי'. ד"ה וחי' מדי חודש (דש"פ חוקת) תשכ"ז.
 ד"ה ובחמש עשר יום ד"ה להבין ענין שמחית – תשיל'.

ענין מקיפי' דבינה שנמשכ' ע"י הסוכה: ראה מזה כסידור עם דאית רסו, סע"א ואילך (נדפס גם בס'
 מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תחמ ואילך). אהרית בראשית (כרך ב) תכה, כ. ביאוריו להצ"צ ח"א ע' פדיה.
 לקיש ח"ט ע' 577. חכ"ט ע' 211, ושינ'.

מקום ובבינה בריחוק מקום ובז"א ע"י חלון ובמל' ע"י נקב, שלכן נק' המל' נקבה שהוא בחי' נקב ה', ומאצי' לבי"ע ע"י פרסא. וצ"ל הלא גם באצי' יש כמה פרסות, כנודע מענין רקיע שע"ג חיוון עילאין הם בחי' המדות עליונות שזהו מ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם שז"ע הפרסא שבין בינה לז"א, וכמ"ש בזהר, וע' מזה בסידור ע"פ הנותן שלג כצמר, שזהו מ"ש מבטן מי יצא הקרח שהוא בחי' רקיע כעין הקרח, והיינו כי באצי' עצמו יש אבי"ע, והמדות הם בחי' יצי' שבאצי' ובינה נק' בריאה שבאצי' ולכן יש בחי' פרסא המפסקת בין בריאה ליצי' שבאצי' גופא, ובזח"א פ' נח איתא שגם בין כתר לחכ' יש ג"כ בחי' פרסא כו', ונמצא שיש באצי' עצמו כמה פרסות, וכנודע מענין י"ג פרוכת היו במקדש כמ"ש מזה בת"א בד"ה והבדילה הפרוכת. אך הענין הוא הדפרסות שבאצי' הם ע"ד משארז"ל במד"ר בראשית פ"א בענין איש לבוש הבדים כהדין קמצא דלבושי' מיני' וכו'.

ולהבין כ"ז צ"ל מה שייד למעלה ענין קירוב מקום וריחוק מקום, הרי כתיב הנה מקום אתי, והוא מקומו של עולם כו'. אך הענין הוא דהנה פ"י מקום הוא רק במעלה ומדרגה בחי' מעלה ומטה, והנה פ"י מעלה ומטה אינו פ"י במקום גשמי רק הפ"י מעלה ומטה הוא במעלה ומדרגה גבוה, דהיינו מה שיש לו יתרון מעלה על זה נק' מעלה, כמו למשל שכל ומדות, השכל נק' מעלה לגבי מדות לפי שיש לו יתרון מעלה על המדות, וכן אדם שהוא חכם גדול ויש לו יתרון בשכלו על זולתו נק' אדם גדול, והיינו לפי שיש לו יתרון על גבי חבירו נק' מעלה כו', ועפ"ז יובן ג"כ למעלה פ"י קירוב מקום או ריחוק מקום דהיינו מה שמאיר אצ"ס יותר נק' בחי' קירוב מקום כו'. ולהבין פ"י קירוב וריחוק כו' יובן זה ממה שאנו רואים למטה כשצריך להשפיל את השכל בדבור הנה מתחלה מתלבש השכל במחשבה ואח"כ ממח' למדות שיוצאים מן הלב נכנס' ללב השומע, וממדות לדבור, הנה השכל מאיר בדבור בריחוק מקום לפי שצריך השכל להשתלשל ממדרגה למדרגה עד שיתלבש בבחי' דבור כו', אבל התלבשות השכל במח' הוא בבחי' קירוב שא"א להשיג השכל בלתי אותיות המחשבה ואינו צריך להשתלשל ולירד ממדרגה למדרגה כ"א המח' הוא לבוש הראשון להשכל, וזהו בחי' קירוב. ובהו יובן ג"כ למעלה מה שאוצ"ס מאיר בכתר וחכ' בבחי' קירוב, שהם ראשית המדרגות אשר הם יתגלה אצ"ס.

שמח

בסידור ע"פ הנותן שלג כצמר: דף סג, סעי' ואילך. וראה גם סה"מ תרכ"ז ע' שפה, וע' שצו.
כתיב בדין והבדילה הפרוכת: לך לך יב. ג ואילך. ובשינויים בסידור עם דאית קמו, א ואילך. מאמרי
אדה"מ תקס"ז ע' סא ואילך.
פ"י מעלה ומטה... הוא במעלה ומדרגה: ראה רמב"ם הל' יסודות פ"ב הל'. וראה גם לקו"ת בחוקותי
מה, ב. המשך תערי"ב ח"ב ע' תתקכא. לעיל ד"ה והתהלכתי בתוככם. ועוד.

ב) אך עדיין צ"ל איך שייך לומר שאוא"ס מאיר בכתר וחכ' בבחי' קירוב שהרי ע"ס הוא רק הארה בעלמא ושרש התהוות הע"ס הוא מבחי' קו וחוט, אבל עצמות אוא"ס הוא למעלה מבחי' ע"ס וכמאמר לאו מכל אינון מדות איהו כלל, ואיכ אינו מובן איך יתכן לומר שאוא"ס מאיר בהם בבחי' קירוב כו'. אך הענין הוא דהנה נודע שכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים, ולהבין איך הוא ממוצע, והענין הוא דהנה כתר הוא בחי' רצון, והנה אנו רואים למטה שהרצון הוא בחי' ממוצע בין עצמות הנפש לכחות הנפש, שהרי אנו רואים שהכל תלוי ברצון שהרצון מושל ושליט על כל האברים, כמו למשל שאם אדם רוצה ומתמיד בטבעו ללמוד אזי יוכל להשיג אע"פ שאינו בר שכל גדול, אבל אם אינו רוצה ללמוד אזי אע"פ שהוא בר שכל גדול לא ישיג כלום, וכמו שארז"ל יגעתי ומצאתי תאמין לא יגעתי ומצאתי אל תאמין כו', וע"כ הזהיר הכתוב מאד על אהבה כו' שעיקר אהבה הוא מלשון אבה והיינו בחי' רצון, וכן ארז"ל עשה רצונו כרצונך כו'. ובוה יובן ג"כ למעלה שכתר הוא ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים כו', דהנה אוא"ס הוא למעלה מגדר עולמות, וכדי שיתהווה עולמות כו' הוא רק ע"י מה שעלה ברצונו כו', וכמ"ש בוהר כד סליק ברעותי למברי עלמא. רק באמת אין המשל דומה לנמשל כו' לפי שלמטה לא יתהווה כלום מהרצון כו' רק שהרצון פועל באברים ומושל ושליט עליהם, אבל למעלה כיון שעלה ברצונו שיתהווה עולמות תומ"י נתהווה, וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו', וזהו מ"ש בע"ח שאוא"ס מאיר בכתר בבחי' קירוב כו'.

והנה בבחי' חכמה מאיר ג"כ בבחי' קירוב לפי שחכמה הוא כח מ"ה בחי' ביטול ואין אוא"ס שורה אלא בבחי' ביטול לפי שבחי' אוא"ס הוא בחי' איך דכולא קמי' כלא חשיב, אשר הכלי לגילוי זה הוא בחי' החכ' שנק' אחד האמת כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, והיינו שבחכ' מושג איך דכולא קמי' כלא חשיב. אבל בבחי' בינה אינו מאיר אלא בריחוק לפי שבינה היא בחי' השגה, וכיון שהיא בחי' השגה ובאוא"ס אמרו דלית מחשבה תפיסא ב' כלל, ע"כ שאינו מאיר שם בקירוב, וכמו שאנו רואים באותיות החותם שע"ג אבן טוב שמחמת בהירות האבן טוב אין יכולים לקרוא את האותיות אלא כשחותמים בהותם ע"ג שעוה כו' שהאותיות מתרחקים מהאבן טוב אז הם יכולים לקרוא אותם, וכך לפי שבחכ' מאיר אוא"ס בקירוב לכן שם הוא ביטול ההשגה כו' וכמ"ש מה פשפשת כו', רק בבינה שאינו מאיר בקירוב כ"א בריחוק אזי יוכל להיות שם השגה באוא"ס כנ"ל. ולכן החכ' נק' ראי' ובינה נק' בחי' שמיעה, והחילוק שבין ראי' לשמיעה כי ראי' היא בבחי' קירוב ושמיעה הוא מרחוק,

והרצון הוא בחי' ממוצע בין עצמות הנפש לכחות הנפש: ראה באריכה ביאוריו לאדהאמ"צ לה, ד ואילך. ובכ"מ.
והחילוק שבין ראי' לשמיעה... אינו דומה שמיעה לראי': ראה באריכה לעיל ד"ה וידבר גוי לאמר ד"ה וירא בלק, ושינ.

וע"כ אמרו אינו דומה שמיעה לראי' כי אע"פ ששומע את הדבר ומאמין שהוא כן אעפ"כ אינו דומה לראי' לפי שהוא מקרוב כו'. ולכך בינה מקננא בכורסייא, לפי שבבינה מאיר בבחי' ריחוק ע"כ הוא יכול להיות מקור לעולמות ב"ע שהוא בריאה יש מאין בחי' נפרד כו', אבל חכ' שמאיר שם אוא"ס בבחי' קירוב ע"כ מקננא באצ"י כי לשון אצילות הוא לשון ויאצל מן הרוח ומלשון אצל וסמוך כו' שמאיר שם בבחי' קירוב, וע"כ כתר וחכמה נרמזים באות א' באות יו"ד, כי קצו של יו"ד הוא בחי' כתר ויו"ד עצמו הוא בחי' חכמה לפי שבכתר וחכ' מאיר אוא"ס בבחי' קירוב כו', אבל בינה נרמז באות אחר באות ה' כנ"ל, וגם אות ה' הוא בבחי' התפשטות אורך ורוחב בחי' השגה אבל יו"ד היא נקודה אחת בחי' ביטול.

א ומעתה י"ל מ"ש שמבינה לז"א אינו מאיר רק דרך חלון. הנה אנו רואים למטה באור השמש כשמאיר על הארץ הוא מאיר בהתפשטות

והתרחבות, אבל כשמאיר בבית אינו מאיר רק דרך חלון שנתצמצם האור כו' ואינו מאיר בכל חלקי צדדי הבית רק דרך חלון כו'. ועוד יובן זה יותר ממה שאנו רואים כשאדם לומד איזה הלכה כמו אלו כשרות ואלו טריפות כו' יש בזה ההלכה התפשטות והתרחבות השגה מפני שבזה האופן הוא כשר ואם לאו היא טריפה, אבל אח"כ כשצריך לפסוק את הדין אומר כשר כו' בלי שום טעם כלל, ונתצמצם מכמו שהי' בשכלו שהי' בהתפשטות. וכך יובן למעלה מה שמבינה לז"א אינו מאיר רק דרך חלון דהיינו שנתצמצם האור מכיוון שהי' בבניה ולכך נק' זעיר אנפין, דהנה יש אתוון רב רבין ואתוון זעירין, אתוון רב רבין הוא בבניה, וזהו ע' רבתי שכל מדה כלולה שם מעשר כו', וע"כ נק' ע' רבתי שמאיר שם בבחי' התרחבות, אבל בבחי' ז"א אינו מאיר רק בבחי' צמצום כו' וע"כ נק' זעיר אנפין. ועתה צ"ל מה שמו"א למל' אינו מאיר רק דרך נקב דהיינו שצריך להתצמצם עוד יותר מז"א למל' וכמו שאנו רואים למטה כשהוא בהתפעלות המדות אינו יכול לדבר ע"פ שכל אלא יכול לדבר דברי שטות כו', אלא א"כ כשנתצמצמו המדות ואינם מאירים בתוקף אזי יכול לדבר בכיוון, וזהו שמו"א למל' אינו מאיר רק דרך נקב כנ"ל. והנה ממל' לבי"ע אינו מאיר רק דרך פרסא המפסיק בין אצ"י לבריאה, דהנה החילוק שבין פרסא לנקב, שבנקב אע"פ שמאיר דרך צמצום אעפ"כ מאיר עצמות האור כו', אבל דרך פרסא אינו מאיר רק אור של תולדה ולא עצמות האור, כמו שאנו רואים שאם תולין מסך מפסיק אזי אינו מאיר האור כמו שהוא רק אור של תולדה, וכך יובן למעלה שממל' לבי"ע אינו מאיר רק דרך פרסא שכדי שיהיו עולמות

שנ

ולכך נק' זעיר אנפין... ע' רבתי שכל מדה כלולה שם מעשר: ראה לקיט' ואתחנן יב, סעי' ואילך.
אתוון רב רבין ואתוון זעירין: ראה לקיט' ויקרא א. ב. סה"מ תרע"ח ע' רלד ואילך. תרצ"ט ע' 203 ואילך.
תשי"ח ע' 130 ואילך. ובכ"מ.
כשהוא בהתפעלות המדות אינו יכול לדבר: ראה לקיט' קדושים כט, סעי' ד. ובכ"מ.

ב"ע שהם בחי' בריאה יש מאין יכולים לקבל את האור כו' ולא יבטלו במציאות צריך להיות מאיר ע"י פרסא שהיא אור של תולדה. ולהבין יותר מהו בחי' פרסא למעלה יובן מענין המשלים שאנו רואים כשהשכל הוא עמוק מאד לערך המקבל מלבישין אותו במשל, שהמשל הוא ענין זר מהמשל כמו משלי שלמה שהלביש חכמתו במשלים, וכמ"ש וידבר שלשת אלפים משל, שהמשלים אלו מורים על חכמות עמוקות ואעפ"כ המשל הוא דבר זר כו', וכמו"כ יובן למעלה שבין אצי' לבריאה אינו מאיר רק דרך פרסא שאינו מאיר האור כמו שהוא רק כמו ע"י משל כנ"ל.

ד) ומעתה י"ל שהרי גם באצי' יש ג"כ פרסא וכמ"ש לעיל, והענין הוא שהחילוק הוא שבאצי' הפרסא הוא כמארו"ל במד"ר בראשית פ"א על איש לבוש הבדים כהדין קמצא דלבוש"י מיני' ובי', ולהבין זה מהו מיני' ובי' יובן זה ממה שאנו רואים באדם למטה שיש חצר הכבד המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, וכמ"ש בזהר ע"פ יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים שזהו כדוגמת הקרומא דפסיק במעוהי דבר נש, והנה אנו רואים שאע"פ שהקרומא מפסיק אעפ"כ אינו הפסק גמור, שהרי המחשבה שולט על הרגל שהוא למטה מן הפרסא כמו על היד שלמעלה מן הפרסא, ולכך כשיש לו כאב בראש מקיזין לו דם ברגל לפי שאינו הפסק גמור, וכך למעלה באצי' אעפ"י שיש שם פרסא המפסיק מ"מ אינו הפסק גמור אלא איהו וחייהי וגרמוהי חד בהון כו'.

שנא

ולהבין איך איהו וחייהי וגרמוהי חד בהון שהרי הכלים הם מגבילים את האור, כמו שאנו רואים למטה כששואבין מים מן הנהר בכלי שהכלי מגביל את המים, שבנהר הם בלי הגבלה שהנהר נובע מהמעייין בלי הפסק אבל כשממשיכין את המים בכלי הם נגבלין, וכך למעלה כיון שנק' בשם כלים א"כ הם מגבילין את האור, ואוא"ס הוא למעלה מגדר בחי' גבול כי הוא בלתי בע"ג בתכלית וא"כ איך הוא איהו וחייהי וגרמוהי חד כו'. והענין הוא דבאמת באצי' אינם בבחי' גבול בעצם רק מה שנק' למעלה בשם כלים היינו הכח שיש באוא"ס ג"כ לעשות גבול, כי כמו שהוא ית' הוא בלתי בע"ג כמו"כ יש בו כח לעשות גבול כו' כי אנת הוא שלימותא דכולא, ואם תאמר שהוא כבע"ג ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו כו', וזהו הכח שיש באוא"ס על גבול זהו הנק' למעלה בשם כלים, וזהו שם שדי שאמר לעולמו די ואעפ"כ הוא שם קדש אלא ששם זה הוא רק כח על גבול וזהו ענין הכלים דאצי', וא"כ איהו וגרמוהי חד בהון לפי שזהו ג"כ כח אוא"ס כמו האור שהוא בלתי בע"ג, וזהו מ"ש במדרש כהדין קמצא דלבוש"י מיני' ובי' כו'. ויובן זה עוד ממשל

דבאמת באצי' אינם בבחי' גבול בעצם . . . רק . . . הכח . . . לעשות גבול: ראה בארוכה שער היחוד לאדהאמיצ' פכ"ט (כב, כז). דרמיצ' קסט, א ואילך. ד"ה ויצונו תרלי"ח. סה"מ תר"ץ ע' רפג. המשך תרס"ז ע' צא ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' יב.

רוחני מזה שאנו רואים שהשכל הוא למעלה מהאותיות ואותיות המח' והדבור הם רק בחי' לבושים להשכל כו', ואעפ"כ אינו לבוש מסתיר כנ"ל ואדרבה עיקר הגילוי של השכל הוא ע"י אותיות המח' והדבור כו', אבל כשמלבישים את השכל במשל הוא מסתיר על השכל כו', וזהו החילוק ג"כ שבין פרסא שיש באצ"י גופא לבחי' פרסא שבין אצ"י לבריאה, שבאצ"י זהו ע"ד כמו שהאותיות מלבישים להשכל, ומאצ"י לבי"ע זהו ע"ד התלבשות השכל במשל כו'.

ה) והנה זהו בדרך כלל סדר השתלשלות כו', אבל ע"י תומ"צ ממשכים שיהי' מאיר אוא"ס בכל הע"ס בבחי' קירוב. ולהבין זה איך ע"י תומ"צ ממשכים בחי' קירוב כו', צ"ל מקודם ענין הקרבנות שהיו מקריבין ע"ג המזבח, דהנה פ"י קרבן הוא מלשון קירוב, דהיינו שע"י שמקריבין בהמה ע"ג המזבח ממשכים שיהי' מאיר אוא"ס בבחי' קירוב, ולהבין זה איך ע"י שמקריבין בהמה גשמי' ע"ג המזבח ממשכים אוא"ס כו', הענין הוא דהנה שרש הבהמה הוא מעולם התהו שלמעלה מעולם התיקון, שבתיקון הוא בבחי' מיעוט האור וע"כ שייך שם בחי' קירוב וריחוק לפי שהוא בבחי' מיעוט, אבל בעולם התהו ה"י ריבוי האור ע"כ אינו שייך שם בחי' ריחוק אלא הכל בבחי' קירוב לפי שמאיר שם בבחי' ריבוי, וכיון ששרש הבהמה הוא מעולם התהו שהי' מאיר שם בבחי' קירוב רק שנפלה בשבירה, ע"כ כשמבררין אותה ומקריבין אותה ע"ג המזבח נתעלית לשרשה שמעולם התהו, ועי"ז נעשה המשכת אוא"ס למטה ג"כ בבחי' קירוב דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו', והנה עכשיו תפלה כנגד תמידין תקנו, וזהו ענין ק"ש, דהנה איתא שהוי' אלקינו הוא יחוד חו"ב, והנה פ"י יחוד חו"ב היינו שיהי' מאיר בבחי' בינה ג"כ בקירוב כמו בחכ' שזוהו בחי' יחוד, לפי שעפ"י סדר השתלשלו' אינו מאיר בבינה כ"א בבחי' ריחוק אבל ע"י ק"ש נעשה יחוד חו"ב דהיינו שמאיר גם בבינה בבחי' קירוב כנ"ל כמו בחכ', וכך ע"י כל המצות ממשכים בבחי' קירוב כו' להיות כי ע"י המצות שעושים מדברים גשמי' כמו סוכה מסכך גשמי וד' מינים שבלולב וציצית מצמר גשמי ותפילין מקלף גשמי שהם ממה שנפל בשבחה"כ מעולם התהו ומעלים אותם לשרשם דתהו שלא יש שם קירוב וריחוק ועי"ז נמשך שגם בבחי' התיקון יהי' אוא"ס בבחי' קירוב כו'.

שנב

וזהו שורש ענין המקיפים דבינה שנמשכי' ע"י סכך הסוכה כי הסכך הוא ממה שנפל בשבחה"כ מבחי' התהו ששם הי' הכל בבחי' קירוב כנ"ל מחמת ריבוי האור ועי"ז נעשה גם בבינה בבחי' קירוב עד שגם למטה מאיר הארה מבחי' מקיפי' דבינה כו', ובוזה יובן מ"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת שהתורה נק' בחי' קירוב, והיינו לפי שאורייתא מח"ע נפקת

ע"י תומ"צ ממשכים שיהי' מאיר... בבחי' קירוב: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אהיה ענינים שם

ע' קפד"ה.

שכח"ע מאיר שם אוא"ס בבחי' קירוב, ונמשכה למטה כו' ועי' נמשך אוא"ס למטה ג"כ בבחי' קירוב כו', והנה העיקר הוא להמשיך אוא"ס בבחי' קירוב גם במל' שהוא מקור לעולמות ב"ע (ועי' בת"א בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה, ששם מבואר ג"כ שהעיקר הוא להמשיך במל' דוקא), ולהביא איך יוכל להיות נמשך במל' בבחי' קירוב, שהרי מל' היא דיבור, שבדבור א"א כ"א בבחי' ריחוק, וכנ"ל צריך להתצמצם תחלה במחשבה ובמדות כו'. אך הענין הוא שאנו רואים שיש שני בחי' בדבור, א' שהדבור אינו נמשך מהשכל כ"א ע"פ השתלשלו', כגון כשעלה ברצונו ושכלו לעשות איזה חסד צריך מתחלה לירד למח' איך לעשות, ואח"כ ממח' למדות ואח"כ ממדות לדבור לעשות את החסד, והב' הוא כשלומד דבר שכל בדיבור הרי אינו יורד השכל בבחי' השתלשלו' רק מיד מקבל הדבור מן השכל בלי השתלשלות כו', וע"כ התורה נק' קירוב לפי שע"י הדבור דתורה שהתורה היא רצונו וחכמתו ששם מאיר בבחי' קירוב ולומד רצונו וחכמתו, עי' ממשיך גם בבחי' מל' אוא"ס ג"כ בבחי' קירוב כו'.

שנג

שנד

בס"ד, שחוהמ"ס וליל שמע"צ, למ"ד

ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האתנים בחג הוא החדש השביעי. ירח האתנים הוא חדש תשרי לפי שבו מאיר בחי' איתן

בת"א בד"ה ויקח מן הבא בידו: דף כה, ד.

ויקהלו אל המלך שלמה: המאמר (מלבד הפרקים ב"ד) מיוסד על ביאור לד"ה האינו בס' מאמרי אדה"י תקס"ז ע' שם ואילך. והערות עי' באוה"ת האינו עי' איתרמב ואילך (ולכמה ענינים שבהמאמר ראה ד"ה האינו בלק"ת האינו עג, ד. ובס' מאמרי אדה"י תקס"ז שם ע' שנה ואילך). פרקים ב"ד מהמאמר מיוסדים על הערות לביאור האינו הנ"ל באוה"ת האינו (כרך ו) ע' ביתקב ואילך. המאמר נמצא עם הוספות ושינויים בד"ה ויקהלו תרי"מ. ובד"ה אני לדודי שבסה"מ תרס"ד ע' שסב ואילך. ובד"ה להבין ענין שמח"ת תש"ל – (ושם נזכר ג"כ אשר כמה ענינים בהמאמר הם בהמשך להמאמר שלפני ד"ה "להבין שורש ענין מקיפי דבינה עיי"ש). פרקים ה' מהמאמר נמצאים בתוס' ביאור ובאריכות: בד"ה לך לך בהמשך תרס"ז ס"ע ג' נ"סג. ובד"ה כי לי בניי בסה"מ תרפ"ז ע' קעה ואילך. ובד"ה מרגלא בפומי' כו' תכלית חכמה בסה"מ תרפ"ט ע' 105 ואילך. וראה גם ד"ה מרגלא בפומי' תשכ"ט. תשי"מ (סה"מ מלוקט ח"ה ע' צד ואילך). תשמ"ז. בסה"מ תרל"ז ח"ב ע' שח, שם כמה רשימות מכ"ק אדמ"ר מהר"ש, ומציין גם: "מדיה ויקהלו אל המ' שלמה שבסוף ס' כיט יש ללקט דרוש באותי לגני' ע"כ (ולפועל כנראה לא נרשם הדרוש באותי לגני'). ירח האתנים הוא חדש תשרי: ראה בארוכה ד"ה ויקהלו באוה"ת נ"ך ע' סא ואילך. וראה גם אוה"ת ראה ע' תרסג. ובכ"מ. בחי' איתן הארח"י... אוחיות איתן משמשות לע"ל: ראה לק"ת דברים יח, א. אוה"ת יוחי שצב, סע"א

האזרחי, והנה אותיות איתן משמשות לע"ל, שלע"ל יהי גילוי בחי איתן, וזהו משכיל לאיתן האזרחי פי' שלע"ל יזרח בישראל בחי איתן, וכתב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות פי' כל מה שעתיד להזרית בישראל עכשיו ישבו בסוכות שהארה מבחי זו מתגלה בחגה"ס ולכן א' ירח האתנים כו'.

והענין הוא דהנה ארז"ל עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי, והנה עוה"ב קאי על עולם התחי' שאין לומר שהוא קאי על עולם הנשמות דא"כ מאי רבותי' שאין בו לא אכילה ולא שתי, ועוד דקחשיב התם במשנה ואלו שאין להם חלק לעוה"ב האומר אין תחי' מן התורה הוא כפר בתחי' ע"כ לא יקום בתחי', נמצא מבואר שעוה"ב קאי על עולם התחי' שיעמדו הנשמות בגופים דוקא ואעפ"כ לא יהי אכילה ושתי, ולכא' אינו מובן איך יכול להיות שהגוף יחי' בלא אכילה ושתי. אך הענין הוא דהנה לע"ל יהי נמשך תוס' וריבוי אורות ועי"ז יהי גם הגוף ניוון מזיו השכינה, וכמ"ש במד"ר ע"פ ואתה מחי את כולם, וכך לע"ל שיהי בחי' תוס' אורות עי"ז יהי גם הגוף ניוון מזיו שכינתו ית' ולא יהי צריך לאכילה ושתי גשמי, וכמו למשל אבוקה גדולה מאירה למרחוק מאד, וכך לפי שיהי מאיר בחי' תוס' אורות שהוא בחי' אבוקה יהי הגוף ג"כ ניוון מזיו השכינה. והנה תוס' אורות שיהי נמשך לע"ל זהו עי' היום לעשותם שהוא בחי' עולם המעשה דהיינו עי' המצות שמקיימין עתה ועי"ז יהי נמשך תוס' אורות וכמ"ש ויניחורו בג"ע לעבדה ולשמרה, לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת ועי"ז נמשך תוס' אור בג"ע, וכך לע"ל עי' המצות יהי נמשך תוס' אורות כו' ועי"ז יהי גם הגוף הגשמי ניוון כו'.

ב) ולהבין זה בתוס' ביאור, צ"ל מקודם מ"ש באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי כו' ופי' בזהר אכלתי יערי זו בחי' יוצר אור עם דבשי זו ק"ש, שנק' בשם אכילה לפי שתפלות כנגד תמידין תקנו, והנה בקרבנות נאמר את קרבני לחמי לאשי שהקרבנות נק' בשם לחם לחמי כו', וכך התפלה נק' בשם אכילה אכלתי יערי כו'. ולהבין איך שייך למעלה בחי' אכילה שהרי משה כשהי' בהר עם ה' לחם לא אכל ואיך יתכן למעלה

שנה

ואילך. סה"מ תרבי (הוצאת תשמ"ט) ע' רח. ובכ"מ [באזהרת יחי' שם כתב עי' מה שאותיות איתן משמשות לעתיד, דהנה פי' הפשוט דאזרח הוא לשון עתיד, אזרח עתיד אני להזרית אור, מפני שאותיות האליף הוא מאותיות איתן משמשות לעתיד].

עוה"ב קאי על עולם התחי'... גם הגוף ניוון מזיו השכינה: ראה בארוכה המשך וככה תרליז פרק פח ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קה ואילך. לעיל ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף ע' כא"ב. ושי"נ. וכמ"ש במד"ר ע"פ ואתה מחי את כולם: ראה שמר"ר פליב, ד: שאין מלאכי השרת ניוונים אלא מזיו השכינה שנאמר ואתה מחי את כולם. ושם פמ"ז: זו ומאין הי' משה אוכל מזיו השכינה שנאמר ואתה מחי את כולם. וראה גם באזהרת דרושים ליוהכ"פ ע' אתקפודת. ולהבין זה בתוס' ביאור: בהבא להלן [פרקים כ"ד] ראה אזהרת האוינו שם ע' בכתבך ואילך. וראה גם מאמרי אדה"ת תסס"ד ע' קמג"ד. אזהרת אחרי ע' רצו וע' שא"ב. שה"ש (כר"ב ב) ע' תפג"ד.

בחי' האכילה. אך הענין הוא שע"ז ב' בזה באתי לגני אכלתי יערי אבל באתרי' לאו אורחי' למיכל, והענין הוא דהנה הקרבנות שהיו מקריבין ע"ג המזבח היינו שהיו מקריבין בהמה גשמי' ע"ג המזבח והיתה נכללת באש שלמטה ובאש שלמעלה, ועי"ז היתה נתעלי' לשרשה שהוא בחי' פני שור מהשמאל, ועי"ז שהיתה נכללת בשרשה עי"ז נעשה והחיות נושאות את הכסא דהיינו גם בחי' אדם שעל הכסא, וכמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, והיינו כי אדם הוא בחי' קוין בחי' מדות עליונות חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא כי אמרתי עולם חסד יבנה מכלכל חיים בחסד כו'. אך הנה עצמות אוא"ס הוא לאו מכל אינון מדות כלל, לאו דאית לך צדק ידיעא, ואינו בערך להיות מקור למדות, וכדי שיהי' התחברות אוא"ס בבחי' מדות זהו ענין הקרבנות שנק' לחם דהיינו שע"י הקרבנות שהיו מקריבין ע"ג המזבח והיתה נכללת בשרשה והיתה עולה עד רוא דא"ס כידוע, עי"ז נעשה המשכת אוא"ס בבחי' מדות כו', וזהו למשל כמו הלחם שמחבר את הנשמה עם הגוף שהגוף אינו בערך אל הנשמה וכדי שיהי' התחברות הנשמה אל הגוף זהו עי" הלחם, שהלחם נתברר באצטומכא ונתהפך לדם ועי"ז נמשך ומתחבר הנפש בגוף כי הדם הוא הנפש, וכן אמרו רביעית דם שהנפש תלוי בו דהיינו שבדברים דקים שבדם מלוכש הנפש, נמצא שהמאכל הוא ממוצע ומחבר את הנפש עם הגוף, וכך כדי שיהי' התחברות אוא"ס עם בחי' מדות שנק' בשם גוף וכמ"ש וכמה גופין תקינת לון, זהו עי" הלחם של הקרבנות. ועכשיו שאין לנו קרבנות תפלות כנגד קרבנות תקנו, ועי"כ נק' התפלה בשם אכילה, אכלתי יערי הוא בחי' יוצר אור, כי יוצר אור הוא כדי להעלות ולהפך את הנה"ב ששרשו מבחי' פני שור, ועי"ז שמתבונן איך שהמלאכים עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה והם בתכלית הביטול לאלקו' עי"ז נתפעל גם הנה"ב ומתהפך ג"כ לקדושה, ועי" שנתהפך המדות דנה"ב עי"ז נעשה בחי' לחם למעלה שיהי' התחברות אוא"ס בבחי' מדות כו'.

אך זהו דוקא כשבאתי לגני אז אכלתי אז שייך לומר בחי' לחם אבל באתרי' לאו אורחי' למיכל. והענין הוא דהנה איהו וחיוהי חד ואיהו

אכלתי יערי אבל באתרי' לאו אורחי' למיכל: ראה בכ"ז (בנוסף להגסמן בהע' הקודמת) סידור עם דא"ח רנא, ב. ובתוס' הגהות באוה"ת אחרי ע' צא. ביאורו' להצ"צ ח"ב ע' חתריט. אוה"ת שה"ש שם ע' תפה. וראה גם אוה"ת ויקרא (כרך ד) ע' תתקצט. פנחס ע' איעז ואילך. ואתחנן ס"ע רכז ואילך. נ"ך ריש ע' שו וע' שח"ט שם (כרך ב) ע' תתמט.

נתעלי' לשרשה... פני שור מהשמאל: ראה לקרי' שה"ש כו, ג. וראה גם לעיל ד"ה אם כסף תלוה וד"ה תמים.

הקרבנות שנק' לחם... כמו הלחם שמחבר את הנשמה עם הגוף: ראה לקרי' האוינו ע, ב. לעיל ד"ה שה תמים.

אך זהו דוקא כשבאתי לגני: בהבא להלן ראה אוה"ת אחרי שם ע' צא. וראה גם אוה"ת פנחס ע' איעז.

שנו

וגרמוהי חד, והנה ע"כ צ"ל שאף שאיהו וגרמוהי ג"כ חד אעפ"כ אינו דומה לבחי' איהו וחיוהי חד דא"כ ה" צריך לומר איהו וחיוהי וגרמוהי חד וכיון שהוא מחלק ואומר איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד ע"כ צ"ל שאינו דומה בחי' איהו וחיוהי לבחי' איהו וגרמוהי חד כו'. והנה חיוהי הוא בחי' חכ' וכמ"ש והחכ' תחי' וגם בינה נק' חיוהי לפי שח"ב הם תרדל"מ וכיון שחכ' נק' חיוהי ממילא גם בינה נק' חיוהי וכמ"ש כי עמך מקור חיים שקאי על בחי' בינה כו'. והנה בחי' לחם זה דהיינו מה שע"י אתעדל"ת שע"י הקרבנות או תפלה גורם המשכת אלקות זהו דוקא בבחי' איהו וגרמוהי לפי שגרמוהי הוא בבחי' כלים בחי' גוף, וכדי שיהי' התחברות אוא"ס בבחי' מדות שהוא בחי' גרמוהי זהו ע"י הלחם דוקא, וכמו למשל למטה בנפש האדם. משא"כ בבחי' איהו וחיוהי חד אינו צריך כלל לבחי' לחם, לפי שבחי' מתאחד שם אוא"ס ממש, וכמו למשל למטה כדי שיתאחדו כחות הנפש עצמן עם הנפש אינו צריך כלל לבחי' לחם, רק כדי שיתחבר הנפש עם הגוף שהגוף אינו בערך כלל אל הנפש שזה רוחני וזה גשמי צריך לבחי' לחם משא"כ כחות הנפש עם הנפש שאינו צריך לבחי' לחם, אך בחי' איהו וחיוהי חד שם אינו צריך לבחי' לחם, ואף שנאמר כולם בחי' עשית שגם החכ' אינו בערך כלל אל אוא"ס, מ"מ כלי החכ' הוא באופן אחר ממש, עד שאינו שייך לומר כלל על בחי' חכ' בחי' גרמוהי רק שנק' בחי' חיוהי שהוא בחי' חיות, וע"כ [לא] נעשה בחי' איהו וחיוהי חד ע"י לחם העלאת מ"ן מלמטה למעלה, כי זיווג דא"א הוא יחוד תמידי תרדל"מ לעלמין כו' (ומה שנא' ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים שקאי על בחי' חכ', זהו בחי' חכ' שבמדות מוחין דז"א, משא"כ בבחי' חכ' עצמה אינו שייך כלל שם בחי' לחם, ישראל מפרנסין). והוא באתר"י לאו אורחי' למיכל דהיינו בבחי' איהו וחיוהי חד אינו שייך כלל לומר בחי' לחם. ודרך כלל ההפרש בין איהו וחיוהי לאיהו וגרמוהי חד זהו ההפרש בין יחוד י"ה ליחוד י"ה שבחי' י"ה שם אינו שייך בחי' לחם, ובבחי' י"ה שם שייך בחי' לחם כו'. וזהו שהקרבנות ה"י רק על המזבח

שאיהו וגרמוהי... אינו דומה לבחי' איהו וחיוהי ראה ד"ה. ביאור לסעי' פכ"ג להצ"צ (הנסמן לעיל ע' נו). ד"ה להבין ההפרש בין תורה ומצות תרל"ג. וככה תרל"ז פרק עו. סה"מ תרנ"ג ע' רכו ואילך. המשך תעריב ח"א ע' שא. ד"ה איהו וחיוהי תשס"ו. לעיל ד"ה בשעה שהקדימו ושי"נ.

תיוהי הוא בחי' חכ'... וגם בינה... שגרמוהי הוא בחי' כלים... מדות שהוא בחי' גרמוהי בהמשך מים רבים תרל"ז ע' קסה [ועד"ז] בכ"מ שנסמנו בהערה הקודמת, ובליקוט פירושים ומ"מ לתנאי אגה"ק ריש סי' מובא ב' פירושים בחיוהי וגרמוהי: א', פ"י רבינו הוקן שחיוהי הם האורות גם האורות דור"ג וגרמוהי הם הכלים גם כלי החכמה ובינה. ב', פ"י הארז"ל שחיוהי הם ג' ראשונות האור וכלי, וגרמוהי הם ז' תחתונות האור וכלי.

ובכ"מ נכללו שני הפירושים יחד, וראה עד"ז בסה"מ תש"ח ע' 161, ועוד. שאינו שייך לומר כלל על בחי' חכ' בחי' גרמוהי ראה גם אה"ת אחרי ע' פו וע' צא.

וזוהו שהקרבנות ה"י רק על המזבח החיצון משא"כ על מזבח הפנימי: ראה גם ליקו"ת האזינו עה, ד. דרושים לשמע"צ פנ, סע"א. מאמרי אדה"ז תקס"ז ס"ע יו ואילך וע' עב ואילך. מאמרי אדה"מ שמות ח"ב ע' תרע"ג ואילך. מ"ת שמות חמ"ג א ואילך. דרמ"צ פנ, ב ואילך. אה"ת ויקהל ע' ב'קפה"ו. ב'קצה ואילך. ב"ר"ג ואילך. סה"מ תרל"ה ח"א ע' קלו ואילך. תרנ"א ע' קלה ואילך. סה"מ פלוקט ח"ב ע' קכ"ג. ד"ה חפלה לדוד תשנ"ו. ועוד.

ספר תרכ"ט

שעט

החיצון משא"כ על מזבח הפנימי לא ה' שום קרבן, לפי שמזבח הפנימי הוא ענין מה שבאתרי' לאו אורחי' למיכל וע"כ לא היו מקריבי' ע"ג המזבח הפנימי שום קרבן.

ד) ובזה יובן ענין עוה"ב שאין בו אכילה ושתי', והיינו לפי שבעוה"ב יהי' בחי' המשכת תוס' אורות, שיהי' התגלות בחי' איהו וחיותי' דהיינו שיהי' התגלות בחי' חכ' כי אותיות איתן משמשות לעתיד שלע"ל יהי' התגלות בחי' איתן בחי' חכ' כו' שהוא בחי' איתן. והוה מ"ש ביוסף ותשב באיתן קשתו, והיינו כי יוסף הוא ע"ש תוס' אורות שקאי על לע"ל וכמ"ש והי' ביום ההוא יוסיף אד' שנית ידו, ולע"ל יהי' גילוי בחי' איתן שהוא בחי' י"ה ע"כ נאמר ביוסף ותשב באיתן קשתו כו'. ולכן הי' יוסף חלוק מכל השבטים כי השבטים היו מרכבתא תתאה כי השבטים הם בבריאה כשם שאין בלבך כו' יחיות, משא"כ יוסף הי' מבחי' אצי' שהוא בחי' תוס' אורות כו', דהיינו שיהי' התגלות בחי' י"ה וכמ"ש ביום ההוא יהי' ב"פ י"ה דהיינו שגם בריה יהי' התגלות בחי' י"ה ממש, ואף שגם עתה נמשך בחי' י"ה בריה זהו רק המשכת ההארה משא"כ לע"ל יהי' התגלות בחי' י"ה בריה ממש, וע"כ אין בו אכילה ושתי', וגם הגוף גשמי יהי' ניוון מאלקות ולא יהא צריך לבחי' לחם וכמו שמצינו במשה שהי' בהר ארבעים יום לחם לא אכל לפי שהי' ניוון מאלקות ממש רק שבמשה הי' לפי שעה וגם איתא במדרש שהי' מצטער, והיינו לפי שהי' ילוד אשה ע"כ לא הי' יכול הגוף שלו כלל לקבל את עוצם הגילוי הגדול, משא"כ לע"ל שיתבררו הגופים וכמ"ש ועצמותיך יחליץ, דהנה עכשיו שיתנה הארץ, דהנה כחיב תדשא הארץ כו' עץ פרי שיהי' טעם עצו ופריו שוה, והיינו שהגוף נק' עץ וכמ"ש כי האדם עץ השדה והנשמה נק' פרי, והי' הציווי שהגוף יהי' כמו הנשמה ולא יהי' הגוף מסתיר ועכשיו שיתנה הארץ שאין טעם עצו ופריו שוה שאין הגוף כמו הנשמה, משא"כ לע"ל יהי' טעם עצו ופריו שוה, שהגוף יהי' כמו הנשמה ממש, ע"כ גם הגוף יהי' יכול לקבל גילוי אלקות ויהי' ניוון מזיו השכינה ולא יהי' צריך למזון גשמי כלל כו'.

ה) אך עדיין אינו מובן שהרי איתא שלית מח' תפיסא בי' כלל ואיך יהיו יכולים לקבל גילוי בחי' איתן שהוא בחי' גילוי עצמות החכ' שהרי

ובזה יובן ענין עוה"ב שאין בו אכילה ושתי': בהבא להלן [עד סוף הפרק] ראה גם לקרית דרושים לשבת שובה טו, ד. מאמרי אדה"ק חסידות ח"א ס"ע קע"ב. תקיע' ע' נט. אדה"ק שהי' (כרך ב) ע' תשעה"ה, וע' תשצ"ב. שם (כרך ג) ע' אכ"ד. וראה לקרית צו טו, ג"ד. אדה"ק ואתחנן שם ס"ע רכז ואילך. נ"ד שם ע' שח"ט.

והוה מ"ש ביוסף ותשב באיתן קשתו: ראה גם אדה"ק יחי' שפן, ב. שצנ, סע"א ואילך. לע"ל שיתבררו הגופים וכמ"ש ועצמותיך יחליץ. . . שיהי' טעם עצו ופריו שוה: ראה לקרית ברכה ק. סע"ב. מאמרי אדה"ק חסידות ע' קפ"ב. אדה"ק בראשית לב, סע"ב ואילך. ראה גם אדה"ק אחרי שם ע' פו וע' צא. שהי' (כרך ב) ע' תפד. ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף לע"ל ע' בב.

לית מח' תפיסא ב"י כלל. אך הענין הוא דהנה איתא בזהר לית מח' תפיסא ב"י אבל נתפס הוא ברע"ד, והענין הוא דהנה רע"ד הוא בחי' רצון פשוט, דהנה אית רצון ואית רצון, אית רצון הנמשך ע"פ שכל והשגה דהיינו שע"י שמתכוון באלק' בבחי' השגה והבנה ע"י נמשך לו הרצון לאלקות, אך זהו עדיין בחי' חיצוני' הלב לפי שרצון זה נמשך מבחי' דעת והשגה כו', אך פנימי' הלב הוא בחי' רע"ד שהוא בחי' רצון פשוט שלמעלה מן השכל והשגה בבחי' מס"נ ממש, וזהו בחי' איתן שהוא בחי' קשה, בחי' קשה עורף הוא, רצון שלמעלה מן השכל. וזהו יובן מה שריב"ז בכה וא' איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי ולכא' אינו מובן הלא ארז"ל אמרו עליו על ריב"ז שלא הניח דבר גדול ודבר קטן והי' עוסק בתומצ' כל ימי חייו ואעפ"כ בכה ואמר שאינו יודע באיזה דרך כו'. אך לפי הנ"ל יובן דמה שהוא ע"פ השגה ושכל בזה לא הי' טועה כי מה שהוא מחכ' ולמטה דהיינו בבחי' רצון התחתון הי' יודע שיצא ידי חובת שמים, אך מה שבכה זהו שמחמת ענווה טעה בעצמו בבחי' רע"ד שלמעלה מן השכל והשגה שהוא בחי' מס"נ, בזה טעה ואמר שאינו יודע, אבל בבחי' הרצון שנמשך מבחי' השכל בזה לא הי' יכול לטעות כלל כו'.

שנח

(ו) **והנה** להבין מאין נמשך בחי' רצון פשוט זה שלמעלה מן השכל בנפש. הענין הוא דהנה כתיב בנים אתם להוי' אלקיכם, ולכא' אינו מובן איך שייך לומר בנים להוי' אלקיכם. אך הענין הוא דהנה כמו שהבן נמשך ממוח האב דהיינו מבחי' עצמות החכ' ואינו כמו שאר השפעה כמו שכל או דבור שנמשך ג"כ מבחי' חכ' אך זהו רק חיצוני' החכ', וזהו ענין המלאכים שאף ששרשן גם מבחי' חכמה אך זהו רק מבחי' חיצוניות החכ', משא"כ נש"י עלו במח' דהיינו במח' הקדומה שהוא בחי' עצמות החכ', וכמ"ש עם המלך

איתא בזהר לית מח' תפיסא ב"י אבל נתפס הוא ברע"ד: „כו' הובא בשם הוהר בכ"מ בדא"ת. וראה זח"ג רפ"ט ב (באד"ו): דלא אחריע ולא אשתמודע כו' אלא ברעותא דלכא. ובתקו"ז בהקדמה (פתח אליהו) י, א: לית מחשבה תפיסא ב"י כלל" (סה"מ מלוקט ח"ה ע' צד הע' 19). במאמרי אדה"ו תקס"ג שם ע' שטג הובא בשם הר"מ. וראה גם [נוסף להנסמן לעיל בתחילת המאמר] תר"א וישב כו', א. מאמרי אדה"מ"צ במדבר ח"ב ע' תטו. אה"ת תצא ע' תתרי"א. סה"מ תרס"ט ר"ע קע.

פנימי' הלב הוא בחי' רע"ד. . . וזהו בזהר איתן: באה"ת האינו שם ע' ב'תקכב מעיר ע"ז: אך כי משכיל לאיתן זהו חכמה, ורע"ד זהו פנימיות הלב. וי"ל כי פנימיות הלב מתאחדת עם הפוח כמיש בדיה בביה בכסלו [תר"א וישב כט, ג] ובדיה הנר יפה רעיתי [לקו"ת שה"ש יג, ד] בפירוש יפה את רעיתי בתרצה, רעיתי רע"ד, בתרצה הרצון שבמח, ובמש"ש בענין נחל איתן ההמשכה מבחי' איתן בריק.

שריב"ז בכה וא' איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי: ראה לקו"ת הוספות לס' ויקרא ג, ד. מאמרי אדה"ו הקצרים ע' שט. על מארז"ל ע' לא [ובהנסמן בהמ"מ שם]. אה"ת פנחס ע' אינט ואילך. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' קעב ואילך. תרמ"ז ס"ע יד ואילך. תרע"ח ע' שסא ואילך. עטר"ת ע' שעט ואילך. תרפ"א ע' שיג ואילך. תרפ"ד ע' רמ ואילך. תרפ"ז ע' רכו ואילך. תרפ"ח ע' קיג ואילך. תרצ"ז ע' 50 ואילך. הש"ת ע' ב ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' קלט ואילך. ועוד.

בנים אתם להוי' אלקיכם. . . כמו שהבן נמשך ממוח האב: ראה גם תניא רפ"ב. אה"ת האינו שם ע' א'תרמג.

במלאכתו ישבו במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, וע"כ נק' בנים כמו שהבן נמשך מעצמותו שהרי מוליד בדומה לו ממש, כך נש"י שרשן מבחי' עצמות החכ' ממש, והנה לפי שנש"י נמשכין מבחי' עצמות החכ' בחי' איתן ע"כ נמצא בהם בחי' רע"ד רצון פשוט שלמעלה מן השכל.

אך הנה בחי' רע"ד הוא בבחי' אהבה מוסתרת שאינו בגילוי כו', וכדי שיומשך מן ההעלם אל הגילוי זהו דוקא ע"י רצון התחתון הנמשך מבחי' השגה ושכל כו' שחיצוני' הלב הוא כלי לבחי' פנימי' הלב, שמתחלה צריך שיתבונן באלק' בבחי' השגה והבנה וע"י אח"כ נמשך בבחי' רע"ד הנמשכת מבחי' עצמי' החכ'. וזהו מ"ש ואהבת את הוי' אלקיך, ולכא' אינו מובן איך שייך ציווי על האהבה כו', אך הענין הוא לפי שהאהבה ישנו בטבע בכל א' לפי שנש"י עלו במח' רק שהאהבה היא מוסתרת ונעלם וצריך להמשיכה מההעלם אל הגילוי ע"י התבוננות כו', והנה אח"כ כתיב והיו הדברים האלה דהיינו שהכלי לבחי' אהבה זו היא בחי' התורה דוקא (וכמארז"ל בספרי שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והי' העולם כו').

וזהו מ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כל הוא בחי' נש"י שנק' כל, ובחי' כל זה הוא הנקרא בשמי, שמי הוא בחי' מל' שהוא בחי' זיו והארה בעלמא ונש"י הם הממשיכים בבחי' שמי, והכלי לבחי' המשכה זו זהו מ"ש אח"כ ולכבודי בראתיו, אין כבוד אלא תורה, בראתיו הוא בחי' תושב"כ, ויצרתיו הוא בחי' תושבע"פ, דהנה כתיב יוצר אור ובורא חושך, שבריא נק' חושך לפי שהוא בחי' העלם כו' וכך תושב"כ הוא בחי' העלם לפי שהוא ברמז ובקיצור גדול ואינו מבואר בה עדיין איך לעשות המצוה כמו תפילין אעפ"י שנא' בה מצות תפילין עדיין אינו יודע איך לעשות התפילין וע"כ נק' בראתיו בורא חושך, ותושבע"פ נק' יצרתיו לפי שהוא בחי' גילוי ההעלם בחי' צורה לחומר, שנת' בה כל מצוה ומצוה איך לעשותה. אף עשיתיו הוא בחי' מעשה המצות וע"כ נאמר אף עשיתיו, כי אף הוא מרבה בחי' רביעית, והיינו כדי שייגיעו לבחי' רע"ד רצון פשוט שלמעלה מן השכל זהו דוקא ע"י מעשה המצות, לפי שמעשה הוא בחי' כפי' והכרח כמו גט המעושה, מעשין על הצדקה, שהוא ענין כפי' והכרח ביטול הרצון שלמעלה מן השכל, וע"י ביטול רצון זה יגיעו לבחי' רע"ד. וזהו מ"ש שמוע מזבח טוב, שמוע הוא

וזהו מ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי: ראה גם לקו"ת ר"פ בלק טז, א ואילך. ועוד.

ובחי' כל זה הוא הנקרא בשמי: במאמרי אדה"ז תקט"ז שם ע' שטו מוסיף: דהנה פי' כל הנקרא בשמי היינו ענין לשון נפעל שנקרא ונמשך בתוך שמי כי כך מורה לשון הנקרא בשמי שבחי' שמי למטה ממי שנקרא ונמשך שם מלמעלה.

אף הוא מרבה בחי' רביעית: ראה גם לקו"ת ויקרא ה, ד. בלק טט, ד.

וזהו מ"ש שמוע מזבח טוב: ראה לעיל ד"ה וכתבתם. ושי"נ.

ענין ביטול הרצון בלי טו"ד הוא למעלה יותר, כי שאול הלך אחר הטעם וא' הקימותי את דבר ה', אך טעה בזה כי צריך להיות בחי' שמיעה ביטול הרצון בלי טו"ד, וזהו טוב יותר. וזהו דעת המ"ד מעשה גדול לפי שמעשה הוא בחי' ביטול, ועי"ז נמשך המשכת אוא"ס שא"א כ"א ע"י צמצום, וכדי שיהי' בחי' צמצום זה זהו דוקא ע"י ביטול הרצון התחתון, וזהו אף עשיתיו שאף הוא מרבה בחי' רביעית דהיינו בחי' רע"ד. אך ע"ז נאמר אל תט באף עבדך כי ג' פתחו באף, ומבחי' אף עשיתיו יכול ח"ו ליפול בבחי' אף שהוא ענין ג"ק הטמאות, וע"ז ביקש דוד אל תט באף עבדך, ויש ב' מיני עבד כי עבד הוא בחי' קבלת עול שהוא ענין יראה, ויש ב' מיני יראה יר"ת ויר"ע, והיינו שע"י התהפכות בחי' אף דוקא שהרע אתהפכא מחשוכא לנהורא, ע"ז הוא מרבה בחי' רביעית שיגיע לבחי' רע"ד שהוא בחי' יר"ע כו', ולזה סובר המ"ד מעשה גדול כו', וזהו מ"ש וצדקה כנחל איתן, שע"י צדקה דוקא שהוא בחי' מעשה ע"י נמשך בחי' נחל איתן שהוא בחי' רע"ד.

ו אך צ"ל שהרי סתם לן תנא שת"ת כנגד כולם, שמשמע שאין בזה פלוגתא כלל. אך הענין הוא דהנה כתיב יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי, שיש שני בחי' בתורה בחי' מטר ובחי' טל. והנה מטר שהוא מים, מים יורדין מגבוה לנמוך שהוא ענין המשכת התורה לברר בירורים כשר פסול כו', וזהו ענין התורה ששייך לבחי' מעשה תלמוד גדול שמביא לידי מעשה. אך יש בחי' בתורה שנק' טל, והנה טל הוא בחי' אור וכמ"ש כי טל אורות טליך, שאור הוא למעלה מבחי' מים, והיינו שהוא בחי' תורה שאינו שייך למעשה כלל, וכמו למשל תורה של ענין הקרבנות שאינם שייכים עתה למעשה כלל, ודרך כלל טל תורה הר"ע פנימי' התורה כי טל הוא בחי' א' עם מן וכמ"ש וברדת הטל על המתנה לילה ירד המן עליי, והנה מן הוא לחם מן השמים שהוא מזונא דחכמתא שה"ע פנימי' התורה, וזהו ענין טל תח"י שיהי' לע"ל, וכמשאדיל כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו, והיינו שלע"ל יהי' גילוי בחי' טל תורה כו'. ועוד יש מעלה בטל, דהנה ארז"ל כנסי' שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם לנו והקב"ה השיבם כהוגן אהי' בטל לישראל, וההפך שבין גשם לטל שגשם הוא מלמטה למעלה דהיינו בבחי' אתעדל"ת אתעדל"ע, אבל טל לא מיעצר לעלמין לפי שהוא בחי' אתעדל"ע לבד בלי אתעדל"ת כלל. וזהו מ"ש סתם ות"ת כנגד כולם שמשמע שאין בזה שום מחלוקת כלל, והיינו כי בבחי'

שס

מעשה גדול לפי שמעשה הוא בחי' ביטול: ראה ככיו בארוכה סה"מ תרל"ד ע' פו ואילך. רש"י.
אך ע"ז נאמר אל תט באף עבדך: ראה גם לקי"ת דרושים לשבת שובה טו, א. האוינו עד, סע"א.
שיש שני בחי' בתורה בחי' מטר ובחי' טל: ראה בארוכה לקי"ת האוינו עג, א ואילך. עד, ב ואילך.
עטרת ראש מד, א ואילך. פ"י המלות לאהאמ"צ י, ג. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שנד וע' תרמג ואילך.
סה"מ תרל"ד ע' מא וע' מג. המשך תעריב ח"ב ס"ע א"ס ואילך. לקמן בהוספות ד"ה ברוך הדי' ובהנסמן שם.

מן הוא לחם מן השמים... טל תח"י שיהי' לע"ל: ראה לקי"ת ר"פ עקב יג, ג ואילך.

ספר תרכ"ט

שפג

גשם של תורה שהוא בחי' תורה השייך למעשה בזה יש מחלוקת שיש סברא שתלמוד גדול ויש סברא שמעשה גדול, אך בבחי' טל תורה בזה אין שום מחלוקת שכ"ע סברי שת"ת כנגד כולם.

והנה בזה יוכן ענין ירח האתנים שהוא חדש תשרי, והיינו כי בחדש תשרי הוא התגלות בחי' איתן, וזהו מ"ש כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, כל האזרח בישראל היינו בחי' איתן האזרחי שהוא בחי' טל תורה כו' בחי' אתעדל"ע לבד שיהי' בבחי' גילוי לע"ל, ישבו בסוכות דהיינו שעתה בסוכות נמשך בחי' איתן האזרחי, אך שהוא רק בבחי' מקיף לבד. והנה איתן הוא אותיות תנאי, והיינו שמתחלה צריך שיהי' בחי' תנאים וכמ"ש וישב הים לפנות בקר לאיתנו וארז"ל לחנאו, שע"י שמקיים את התנאי ע"י בא לאיתנו, וכך שיבא לבחי' איתן צריך שיהי' מתחלה בחי' תנאים שהוא ענין גשם של תורה שהוא בחי' אתעדל"ת ויבא כגשם לנו, ובחי' זו נק' תנאים אם יש אתעדל"ת אז הוא בחי' אתעדל"ע, ואם לאו שאין אתעדל"ת ממילא אין אתעדל"ע שזהו בחי' תנאים, וזהו מ"ש אם בחוקתי תלכו אם הוא תנאי וכמ"ש אח"כ ואם לא תשמעו כו' וכתוב ונתתי גשמיכם בעתם, והו"ע עשיית שהוא בחי' אתעדל"ת וע"י נמשך אח"כ בסוכות בחי' איתן כל האזרח בישראל. אך עתה הוא רק בבחי' מקיף ולע"ל יהי' בבחי' גילוי ממש, טל תורה מחייהו כו'.

שסא

בס"ד, ליל שית, ר"ל

שסב

ביום השמיני עצרת תהי' לכם, ולהבין מהו ענין עצרת וענין תהי' לכם דוקא, יוכן בהקדם ענין הנסכים שהיו מנסכים את היין כו', ותחלה צ"ל ענין היין. הנה כתיב יין המשמח אלקים ואנשים, וצ"ל מפני מה היין משמח

כל האזרח בישראל היינו בחי' איתן האזרחי... ישבו בסוכות... בבחי' מקיף: ראה לקרי' דרושים לשמע"צ פת, ג. מאמרי אדה"ו הקצרים ס"ע ע"ד. תקס"ד ע' רלא. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שסט. המשך תעריב ח"א ע' קנו. סה"מ תשי"ג ע' 52. סה"מ מלוטת ח"א ע' קעט רנא. שנט. תמו. ועוד.

ביום השמיני עצרת: לכללות המאמר ראה ד"ה וכוונן שלשה שריגים באוה"ת וישב תתקב, א ואילך. וראה גם אוה"ת ויחי שטה, ב ואילך. שם (כרך ז) תתתעה, ב ואילך. המאמר נמצא בשניגיים ובאוריכות בדיה זה בסה"מ עזרת ע' לט"מב. ובדיה להבין ענין שמע"צ ושמה"ת תשי"ד. חלק מהמאמר הובא ונתבאר בדיה ואמר גו' מחר חודש (דשי"פ בראשית) תש"ל.

הנה כתיב יין המשמח אלקים ואנשים: בהבא להלן ראה גם תרי"א ויחי מו, א ואילך. לקרי' שלח מג. ג"ד. דרושים לחת"י עט, ד. שה"ש ב, טע"א"ב. כו, א"ב. מאמרי אדה"ו הקצרים ע' קבה ואילך. כותבים ח"ב ע' צט ואילך. ובאוריכה אמ"ב שער הקיש פני"ד. מאמרי אדה"אמ"צ דברים ח"א ע' רמז"ו. ובכ"מ.

כו'. הנה אנו רואים שהיין הוא כנוס בענבים ואינו ניכר כלל אם יש יין בהענבים א"ל (ואינו כמו שמן שרואים שהזיתים אגורים מן השמן ויש בהם שמנוניות, משא"כ היין הוא מובלע בבשר הענבים ואינו ניכר כלל אם יש בהם יין א"ל), והרי היין כשדורכין אותו מן הענבים הרי הוא יוצא מהעלם אל הגילוי, ולכן פעולתו ג"כ לשמח אלקי ואנשים היינו להוציא מהעלם אל הגילוי כי ענין השמחה הוא שיוצא מהעלם אל הגילוי כמשל המלך שהוא טמיר ונעלם מעין כל בחדרי חדרים ובעת שמחתו הוא מתגלה לעיני עבדיו ולעין כל, כי השמחה גורם הגילוי ולהיות מעשה היין שיוצא מהעלם אל הגילוי לכן פעולתו לגרום שמחה שהיא ג"כ יציאה מהעלם אל הגילוי כנ"ל. ופי' ענין שמשמח אנשים, להיות כי באדם יש ב' בחי' כחות הא' הוא בחי' כח חיצוני המחי' את הגוף שהוא ע"י האכילה שמהמאכל נעשה דם והדם הוא הנפש להחיות את הגוף, והב' הוא בחי' כח פנימי היינו בחי' הכח שיש בכאור' מישאל שיוכל ללמוד ולהתפלל כו', אשר גם כח זה נמשך מהדם שהדם הוא הנפש הוא הנותן כח שיוכל ללמוד ולהתפלל אכן כח זה הגם שישנו אמנם הנה הוא בהעלם וז"ע בחי' אה"ר שהיא בהעלם כו', ולכן כאשר נכנס יין יצא סוד היינו בחי' האהבה שבהעלם שנלקח מבחי' פנימיות החיות כו', והיינו מטעם הנ"ל שהיין הוא כנוס ומובלע בהענבים כנ"ל, וגם מפני שהיין הוא אדום לכן פעולתו להוציא מהעלם אל הגילוי בחי' רביעית דם שהנפש תלוי בו שהוא בחי' הכח פנימי כו'.

ומבשרי אחזה שכשם שיין משמח אנשים, ככה עד"ז יובן בענין יין המשמח אלקי כו', דהנה נודע שיש ב' שמות הוי' ואלקים וע"ז נא' כי אל דעות ה' ד"ע הוא איך דכולא קמ"י כלא חשיב ולמעלה הוא היש האמיתי ולמטה הוא אין ואפס וכל מה שקמ"י יותר הוא יותר כלא חשיב, ובחי' זו נמשך מבחי' שם הוי' כו' כנודע, ויש בחי' ד"ת הוא שהבריאה היא יש מאין שלמטה היש ונתהווה מאין כו', אשר בחי' זו נמשך מצד שם אלקים המעלים ומסתיר על אור ה' וקדושתו, אמנם הנה גם בשם אלקים יש בחי' הוי' שמאיר בו וכמ"ש כי ה' הוא האלקים ונת' בזהר שכולא חד בלא פרודא כו', אכן הוא בהעלם וע"י היין יצא סוד בחי' סוד ה' כו', וז"ע היין שממשיך מהעלם אל הגילוי היינו שממשיך שיהי' נמשך בחי' גילוי הוי' מה שהי' תחלה בבחי' סוד כו'.

שסג

והנה שרש המשכת ש' הוי' בחי' סוד ה' הוא ע"י האבות והשבטים, וז"ע יוסף בחי' יסוד יו"ד סוד, פי' יו"ד רומז לשם הוי' שהוא האות ראשונה

כ' אל דעות ה' ד"ע... ויש בחי' ד"ת: בכ"ז ראה גם תרא יתרו סח, סע"א. לקרית ראה כג, סע"ד. דרושים לשמעי' פג, א. שה"ש מו, ב. סידור עם דא"ח מד, סע"א. קבט, א. לעיל ד"ה אחרי היא תלכו. ובכ"מ.

ספר תרכ"ט

שפה

כו' (וש' הוי' הוא ל' התהוות וי"ד מורה על תמידות ההתהוות ולכן הוא עיקר שם הוי' בו') ויוסף הוא יו"ד סוד פי' שהוא ממשיך ש' הוי' שהי' בסוד תחלה כו'. וביאור ענין מה שהשבטים ממשיכי' בחי' סוד ה', דהנה כתיב כל הנפש הבאה לבית יעקב ששים ושש ואח"כ כתיב כל הנפש הבאה לבית יעקב שבעים, פי' ששים ושש הוא ב' ווי"ן ואי' רבתי' הוא בחי' ששים ואי' זעירא הוא בחי' שש, וזהו בחי' ס' ו' שבתבת סוד, והנפש הבאה כו' שבעים שניתוספו ד' רומז לבחי' ד' שבתבת סוד ולכן הם הממשיכים בחי' סוד הוי', וגם יין בגימ' סוד, ובקידוש הוא ע' תיבין, ולכן ע"י שמברכין קידוש על היין ממשיכים ג"כ בחי' סוד הוי' כו'.

ולהבין בתוס' ביאור ענין בחי' סוד הוי' יובן ממה שנת' במ"א ע"פ אלה מסעי בניי כו' שהלכו מ"ב מסעות שצ"ל מהו ענין מ"ב מסעות אך הענין הוא דהנה ש' מ"ב הוא נגד השרפים שיש להם ואי' כנפי' כמ"ש שש כנפים לא, וששה פעמים ו' עולה מ"ב, וזהו שרש ענין ש' מ"ב. ולהבין זה יובן בהפרש בין שרפים לחיות ואופנים שיש להם רק ד' כנפים, והענין הוא דהנה הבריאה היא יש מאין ולכאוי' צ"ל הלא ממך הכל כתיב ואיך יתכן לומר שהבריאה יש מאין הלא הוא ית' הוא יש האמיתי כו', ויובן בהפרש שבין שרפים לאופנים, דהנה השרפים אומרים קדוש ואופנים וחיות אומרים ברוך, והענין הוא דהנה קדוש פי' שקדוש ומובדל מגדר עלמין וזהו בחי' סוד ה' שטמיר ונעלם מעין כל, והשרפים אומרים ג"פ קדוש להיות שהוא מובדל ג"פ כו', אבל האופנים והחיות אומרים ברוך ולהם ד' כנפים כו' שהם כנגד ד' אותיות דשם אד', ונמצא כי האופנים וחיות עם השרפים הם כנגד ה' ואלקים, והלכו מ"ב מסעות במדבר שכדי שיצאו ממצרים ערות הארץ לבוא לארץ כנען הלכו מ"ב מסעות דוקא כדי לבוא לבחי' גילוי סוד ה' כו'.

וש' הוי' הוא ל' התהוות וי"ד מורה על תמידות ההתהוות: ראה שעה"הא פי"ד, ובליקוט פירושים ומי"מ לשם.

כל הנפש הבאה לבית יעקב ששים ושש . . . ב' ווי"ן: ראה אהית במדבר ריש ע' ית'.
ובקידוש הוא ע' תיבין . . . קידוש על היין ממשיכים ג"כ בחי' סוד הוי": ראה אהית במדבר שם ע' כ (בשם החי' תיקון כיד), וראה גם ביאוריו להצ"צ ח"א ע' קמה.
שנת' במ"א ע"פ אלה מסעי: מאמרי אדה"צ תקס"ג ח"ב ע' תרלא ואילך. תרמו ואילך. תשצו ואילך.
מאמרי אדה"צ במדבר ח"א ע' איתחב ואילך. איתתנו ואילך. אהית מסעי ע' אישנה ואילך. אישסב ואילך. שם (כר"ו) ע' איתתקסא ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שמה ואילך. תרלי"ה ח"ב ע' שצב ואילך. תרמ"ז ע' רכט ואילך.

בהפרש בין שרפים לחיות ואופנים: ראה גם [בנוסף להנסמן בהע' הקודמת] לעיל ד"ה בששה"ק, ובדמ"מ שם.

הבריאה היא יש מאין ולכאוי' צ"ל הלא ממך הכל כתיב: ראה גם [בנוסף להנסמן לעיל]: תרא בשלח סא. סע"ד. לקיטת ראה יע, סע"ג. סה"מ תרס"א ע' קצא. עטרית ע' שמה. ד"ה לדור מזמור תרפ"ב (קוני' מאמרים תרפ"ב [קה"ת תשנ"ב] ע' 7' 6). סה"מ תרפ"ז ע' קצח. היש"ת ע' 39. ועוד.

ובזה יובן מה שהבריאה יש מאין הלא ממך הכל כנ"ל, דהנה כתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה הוא בחי' ויק' לך ה' הגדולה כו' ובחי' מי ברא אלה בבחי' בריאה יש מאין, דהנה יש בחי' השתלשלות שהוא עירע אבל הבריאה היא יש מאין, אך איך נא' מאין הלא ממך הכל כתיב, הענין הוא דפי' מאין אינו מהארה בעלמא כ"א מאין מבחי' שאינו מושג כלל וזהו מי ברא כו' מי שאינו מושג כלל. ובכ"ז יובן ענין הנסכים שכשם שהשרפי ממשיכים בחי' סוד ה', כמ"כ ע"י ניסוך היין ממשיכים בחי' סוד ה' להיות כי נכנס יין יצא סוד בחי' סוד ה' כנ"ל.

שד

והנה בנסכים כתיב ונסכו רביעית ההין יין, ואיתא בזהר שזהו בחי' ומדרגת יוסף שהוא רביעי לנהורין עילאין שהם ג' אבות כו', ובוה יובן ג"כ מה ששמע"צ הוא רגל בפ"ע ואעפ"כ בתורה לא נא' כ"א שלש רגלים, שנחשב שמע"צ ככלל חגה"ס, דהנה כתיב אלה תולדות יעקב יוסף, וצ"ל מפני מה נא' יוסף דוקא והל"ל אלה תולדות יעקב ראובן, אך הענין דהנה יוסף הוא בחי' יסוד צ"ע והוא המוביל כל ההמשכות שממשיך יעקב, דהנה יעקב הוא בחי' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, אך הנה כל המשכות נמשך רק באצ"י כנודע אבל כדי שיומשך בבי"ע זהו ע"י יוסף צ"ע בחי' יסוד שע"י נמשך ההשפעה בבי"ע, ולכן נא' אלה תולדות יעקב יוסף, וביאר הענין דהנה יעקב ויוסף הוא ב' ואו"יין וא"ו רברבא וא"ו זעירא והם בחי' וא"ו עם המילוי שהוא ג"כ וא"ו, והנה א"א לומר וא"ו כ"א שיאמר מלוי הוא"ו ג"כ, ונמצא כי ב' הואו"יין לא יוכשרו זב"ז כ"א שניהם כא' דוקא, וזהו בחי' יעקב ויוסף שיעקב הוא בחי' וא"ו רברבא שכל ההמשכות נמשך ע"י בחי' בריח התיכון, אמנם הנה כ"ז הוא באצ"י ומה יועיל זה למטה בבי"ע, וכדי שיומשך למטה זהו ע"י יוסף כנ"ל והוא בחי' מילוי הוא"ו, וזהו שהם בחי' וא"ו עם מלוי וא"ו. וד"ע ונסכו יין רביעית ההין דא יוסף רביעאה לנהורין עילאין שהוא בחי' וא"ו המילוי כנ"ל.

וז"ע ביום השמיני עצרת ואיתא בזהר ויחי דר"ח ע"פ ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו ששמע"צ הוא בחי' ומדרגת יוסף רגלא רביעאה ולכן לא נחשב רגל בפ"ע בתורה כמ"ש שלש רגלים להיות כי הוא מילוי וא"ו והוא בחי' א' עם יעקב אך אעפ"כ בתושבע"פ נחשב רגל בפ"ע להיות כי כדי

ונסכו רביעית ההין יין ואיתא בזהר שזהו בחי' ומדרגת יוסף: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה גם אהית דרושים לשמע"צ ע' איתשנב (מח"ג קסב, ב). אהית וישב שם תחק, א.
אלה תולדות יעקב יוסף וצ"ל מפני מה נא' יוסף דוקא: ראה בארוכה אהית ויחי שפה, ב ואילך. סה"מ עורר: ע' קיו ואילך. סה"מ מלוקט ח"ג ע' רכז ואילך ושי.
יעקב ויוסף הוא ב' ואו"יין וא"ו רברבא וא"ו זעירא: ראה גם לעיל ד"ה ענין הגשת ידוה ליוסף, ובהמ"מ שם.

ואיתא בזו"ר ע"פ ולא עמד איש אתו: גם אהית דרושים לשמע"צ ע' איתשנב.

שיומשך למטה זהו ע"י יוסף, ולכן בתושב"כ בחי' ס"ת היא בחי' בינה לא
נחשב רגל בפ"ע ובתושב"ע נחשב רגל בפ"ע כו', ופי' ביום השמע"צ פי'
עצרת ל' קליטה שכל מה שנמשך בחגה"ס בחי' ענני כבוד בשמע"צ נמשך
בבחי' פנימיות כו', ופי' תהי' לכם כי בז' ימי הסוכות הקריבו ע' פרים כנגד ע'
שרים, אבל בשמע"צ פר א' איל א' כו' ולכן תהי' לכם דוקא שאינו נמשך כ"א
לישראל עם קרובו דוקא כו'.

פי' עצרת ל' קליטה: ראה גם לקראת דרושים לשמע"צ פה, ג. מח, ד. צא, א. סידור עם דא"ח רסג, ג.
אז"ת דרושים לשמע"צ ע' איתשעו ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' שסג ובהמ"מ שם.

הוספות

א) מאמרים.

ב) מכתב ושיחות השייכים
לשנת תרכ"ט ופקסימיליות.

הוספות

מאמרים

א) ד"ה ויגש אליו יהודה.

ב) ד"ה ברוך תהי'.

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדיך דבר כו' ואל יחר אפך כו', ואיתא בזהר שענין הגשת יהודה ליוסף זהו כענין סמיכת גאולה לתפלה, ובעה"ט פי' שס"ת ויגש אליו יהודה הוא שוה, ולכן ארז"ל במד"ר ע"פ כי הנה המלכים נועדו, על יהודה ויוסף, כוונתו שהם שוים, וצ"ל הלא ידוע פי' וענין כי המלכים נועדו שקאי על יוסף ויהודה שז"ע יחוד ז"נ, וא"כ איך הם שוים. ויובן בהקדם מה שעכשיו נק' נש"י ע"ש יוסף כמ"ש רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף (תילי' סי' פ') ולע"ל יהי' העיקר יהודה וכמ"ש בהפטורה דפ' זו ודוד עבדי נשיא עליהם לעולם שיהי' משבט יהודה דוקא, וצ"ל שורש ענין ההפרש בין המשכה דעכשיו להגילוי שיהי' לע"ל שאז יקראו נש"י ע"ש יהודה דוקא.

הנה ארז"ל בברכות ד"ז סע"ב כל הקובע מקום לתפילתו (נ"א לתורתו) אויביו נופלים תחתיו שנא' ושמתי מקום לעמי ישראל כו' ולא יוסיפו בני עולה לענותו (בש"ב ז') ורב אלפס ותר"י גורסי' לתורתו, והענין הוא דהנה מקום קאי על בהמק"ד כמובן מפסוק ושמתי מקום הנ"ל שזהו ה" תשובת נתן הנביא לדוד בענין בנין בהמק"ד, ועכשיו תפלה כנגד תמידין תקנו ולכן כמו שבבהמק"ד ה" צ"ל קביעת מקום דוקא, כמ"כ בענין התפלה שכנגד תמידין צ"ל קביעת מקום ולר"א ותר"י שגורסי' לתורתו ג"כ אמת נכון הדבר כי משחרב בהמק"ד אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה, ולכן צ"ל קביעת מקום לתורתו כמו בהמק"ד שהי' דירת קבע.

ולהבין כ"ז צלה"ק תחלה מ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, שנברא הכל בע"מ וכמארז"ל בע"מ נברה"ע, והלא כתיב כל אשר חפץ ה' עשה בשובי"א משמע שנברא בחפץ ורצון ה' ולא במאמר לבד. אך

ויגש אליו יהודה: הוא נוסח אחר מהנדפס לעיל בפנים הספר ע' טז. וע"ש בהמ"מ [ולא נכלול כאן רוב הציורים שכבר נסמנו שם].

מאמר זה נמצא בכתי' 1038 [כתי' זה כולל מאמרים מלוקטים מכ"ק אדמו"ר מהר"ש] שם נמצאים ב' מהדורות מהמאמר: א) בדף לד, א – מהדו"ק בכתי' הר"ש סופר [העתקה מכתי' „בש"ר" 1063 קמג, א] ועם הגהות מכ"ק אדמו"ר מהר"ש. ב) בדף לא, א – בגו"ק אדמו"ר מהר"ש מהדו"ב מחלק הראשון של המאמר באריכות ובהוספות.

כאן נדפס המהדו"ב מהתחלת המאמר, והמשך [מפסיקא: והנה מה שנברא הוומר] מהמהדו"ק. [וניכר שהיו ג' שלבים ברשימת מאמר זה: מהדו"ק. והנדפס לעיל בפנים הספר. ואח"כ המהדו"ב שלא נשלם].

מאמר זה [נוסח מהדו"ק הנ"ל] נדפס גם בסה"מ תרמ"ד ע' רט ואילך, בתוס' הגהות אחדות.

הענין הוא דהנה בכ"ד שנברא בש"ב יש' ככל דו"ד חומר וצורה, פי' שהחומר הוא בחי' גוף דבר ההוא בכלל כמו השמים או הארץ או שארי הנבראים שבדצח"ם הנה הדברי' ההוא בכלל הוא בחי' החומר, והצורה הוא ענין ציור הדבר איך ומה שהוא כמו שהשמים והארץ יהי' כדורי', וזמן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה ועובי הרקיע ת"ק שנה, ובין כל רקיע ת"ק שנה, נמצא צ"ל שטח כדור השמים כך שיוכל להקיף הארץ ושיהי' המרחק ביניהם כך, או השמש והגלגלים יהי' גלגלים מאירי', וכמ"כ ככל פרטי דצח"ם שיהי' עגולי' או בעל קרנות או משולש או ציור אחר במראה ושטח זהו הנק' צורה. ועפ"ז יובן שורש ענין צער הנשמות במה שמתגלגלי' בבע"ח או צומח וכדומה, שלהיות האדם יש בציור גופו שם הוי' כנודע שהראש הוא תמונת הוי"ד והגוף הוא תמונת וא"ו וה' אצבעות שביד וה' אצבעות שברגל הם ב' ההי"ן, והיינו לפי שנפש האדם היא חלק אלק' ממעל כמ"ש כי חלק ה' עמו שהוא בחי' חלק ה' ובעבודה הוי"ד הוא בחי' חכ' וה' בחי' התבוננות, ר"ה הוא בחי' מדות ודבור, וקושי' הוא בחי' ביטול שלמעלה מן החכ' כמ"ש בזה בכ"ד בלקיט ומהם בד"ה ולא אבה, ובד"ה ראה, וע' בד"ה ועשו לי מקדש בענין ההשתחואה שבכהמק"ד שז"ע הבטול שלמעלה מן השכל, וע' בד"ה את ה' האמרת היום בענין חלקי ה' אמרה נפשי, ולכן כדאי שיהי' הגוף חומר מוכן

יש בכל דו"ד חומר וצורה: בסה"מ תרמ"ד שם נוסף כאן הגהיה: וי"ל שבעולמות עליונים יותר הם אור וכלי.

הדבר הנזכר בכלל הוא בחי' החומר: בסה"מ תרמ"ד שם נוסף כאן הגהיה: וי"ל ענין החומר של הנבראים הוא כמ"ש במדרש על השמים נטל אש ומים ופתכן זה בזה ומהם נעשה השמים, וזהו החומר של השמים פי' עצם השמים שהוא מאש וממים וכן יובן בכל נברא כו'.

האדם יש בציור גופו: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: כל אדם בחותמו של אדה"ר ואין אחד מהן דומה לחבירו, וי"ל שהגם שאדה"ר כולל כלליות ס"ד נשמות, מ"מ מתחלקי' לפרטים וענפים רבים, וזהו ענין להגיד גדולתו של הקב"ה ע"ד מה גדלו מעשיך. אך בד"ה מי יתנך ובהביאור [לקיט שה"ש מד, ג. מאמרי אדוני חס"ה ח"א ע' תפז ואילך] ובד"ה ויהיו כל הפקודים [סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשס"ט) ע' קה] נת' מה גדלו על נבראים הגדולים שבעולמות עליונים ומה רבו על פרטי הנבראים, וי"ל ע"ד מ"ש בלק"ת בד"ה יונתי [שה"ש טו, ד.] שהמלאך בשליש העולם צומח, וכ"ש נשמה שנבנה כו' ע"כ זהו ע"ד מה גדלו.

כמ"ש בזה בכ"ד בלקיט ומהם בד"ה ולא אבה ובד"ה ראה: לקיט תצא לת, ג ואילך. ראה ית, א ואילך. כט, א. וראה גם לקיט פקודי ד, ב. מטות פז, ג. ועוד.

וע' בד"ה ועשו לי מקדש בענין ההשתחואה: אהית תרומה ע' אתכו ואילך. וע' איתלה ואילך. וראה גם לקיט בריכה צח, ב. סה"מ תש"ט ע' 108. סה"מ מלוט ח"ב ע' מז. ועוד.

וע' בד"ה את ה' האמרת היום בענין חלקי ה' אמרה נפשי: אהית תבוא ע' תתריב ואילך. וע' תתריבג ואילך. שם (כרך ד) ע' איתחקיט. שם (כרך ה) ע' בשפ. סה"מ תר"ל ע' רצ ואילך.

כדי שיהי' הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: ועד"ז כל ציורי פרטי הנבראים דצח"ם הוא בכדי שיהיו מוכנים לקבל גילוי אור החיות המחי' פרטי הנברא והוא, וכמארו"ל במד"ר ע"פ כל אשר יקרא האדם הוא שמו שאמר לזה נאה לקרות שור כו', והיינו מפני כי האור המלוכש בצירופי אותיות אלו מחי' הנברא ההוא, וע' בספ"ב ח"ב,

ספר תרכ"ט

שצה

לקבל צורת הנפש צ"ל בציוור החומר של הגוף ג"כ תמונת ד' אותיות הוי' כו', וא"כ ממילא מוכן שכאשר נפש האדם מתגלגלת בבהמה עד"מ שאין ציוור חומר גוף הבהמה שוה לציוור גוף נפש האדם לכן יש לה צער גדול מזה, וע' מזה בד"ה קדש ישראל (דתרי"ד). והנה החומר נברא בדבר ה' ובע"מ שבמאמר יהי אור נתהוו בחי האור מאין ליש וכן במאמר יהי רקיע נתהווה הרקיע מאין ליש, ועד"זי בכל הנבראים בשי"ב, אבל אופן צורת הרקיע עד"מ או ציוור שארי פרטי הנבראי' דדצח"ם בדמותם ובצלמם הוא נעשה כחפץ ה' שלא בא לכלל דבור בגילוי או מאמר, וע' בסדור בד"ה כבוד מל' יאמרו וגבורתך ידברו, ההפרש בין אמירה לדבור, ובד"ה תקעו בחדש שופר (ר"ט). והענין הוא דבאמת בחי' אותיות הדבור הם ג"כ חומר לגבי האור החכ' המלוכש בהאותיות, והמשל בזה הוא עד"מ מ"ש כי ביום אכלך ממנו כו' שלא נפרט בדבור איזהו יום אם יום האדם או יומו של הקב"ה שהוא אלף שנה, וע"פ החכ' הוא בחי' הצורה שבאותיות גזרה חכמתו שזהו בחי' יומו של הקב"ה ולכן חי תתק"ל שנים (שהניח ע' שנה לדוד כמ"ש במ"א) וע' בד"ה ויחי יעקב'.

והנה מה שנברא החומר במאמר ודבור ולא נברא הכל כחפץ ה' ורצונו בלבד הוא מפני שאז לא ה' יכול להיות התהוות היש הגשמי רק שהי' העולם רוחני והי' בבחי' ביטול במציאות ממש. וכמו שאנו רואים בכל בחי' השתלשלות עו"ע שהעלול בטל לעילה כמו למשל מדות משכל שהצורה נולדים מן השכל, וכמו שאנו רואים שאם מתבונן בשכלו שהדבר ההוא טוב לפניו אזי נולד לו אהבה לזה, וכזה יובן מ"ש ואהבת את הוי' אלקיך דלכאור' אינו מוכן איך יתכן הציווי על אהבה שהיא מדה שכלב, אך הענין הוא דהציווי

ובע"מ בענין תרל"א שער"ם. וכדי שיהי' חומר גופו מוכן לקבל צורת אור חיותו המחי' אותו בהכרח שגם ציוור גוף החומר שלו יהי' עד"ז דוקא.

וע' מזה בד"ה קדש ישראל (דתרי"ד): הנה ממאמר זה בגובייק אדמור' מהר"ש – נמצא בכת" 1117 לא, א [כולל הנחות משנת תרי"ד]. וראה גם בהגסמן לעיל בד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף ע' יח. ועד"ז בכל פרטי הנבראים כשי"ב: כסה"מ תרמ"ד שם ע' רי נוסף כאן הגהיה: ע' בתרא ד"ה מזוזה מימין, ובהביאור הג' לדיה יביאו לבוש מל', ובלק"ת בהביאור לדיה לבנתני דרוש הב'. ע"משי בד"ה להבין ענין מצות [אכילת] המצה מ"ג, ובד"ה מה רבו מעשיך ה' מ"ד, שהמאמר א' הוא הכלל, ונפרטו בעשרה מאמרות להיות מציאות היש, ונפרטו בכח הא"ס, וי"ל שכמרכיב הכוונה כאן. וד"ל. וע' בסדור בד"ה כבוד מל' יאמרו: סידור עם דא"ח נג, רע"א. וראה גם מאמרי אדה"י כתובים ח"א ע' קלד.

ובד"ה תקעו בחדש שופר (ר"ט): סה"מ תרכ"ט ע' קעג ואילך (מרי"ה תרכ"ט). וראה גם ד"ה זה תרל"ד (בסר"ס תרל"ג).

(שהניח ע' שנה לדוד כמ"ש במ"א) וע' בד"ה ויחי יעקב: אהית ויחי שנג, ב. וסה"מ תרכ"ט ע' נו. וראה גם מאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' נו ואילך. נביאים ע' ס"טא. וע' סט"ז. ענינים ס"ע קט ואילך. אהית ברכה ע' איתתקו ואילך. דרמ"צ מצות מניני מלך קח, סע"ב ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' סב ואילך. מים רבים תרל"ז ע' קג. סה"מ תרס"ה ע' קח. עזרי"ת ע' נה. תרפ"ו ע' רמא. ד"ה באחי לגני תרצ"ב (סה"מ קונטרסים ח"א רלג, א). יעקב: ע"כ נמצא ממהדרי"ב שבגובייק. ומכאן ואילך נדפס ממהדרי"ק של המאמר.

הוא על התבוננות וכמ"ש תחלה שמע ישראל כו' מל' הסכת ושמע שהו"ע ההתבוננות שיתבונן באלקות ועי"ז ממילא יבוא לבחי' האהבה לפי שהמדות מקבלים מן השכל דרך השתלשלות עו"ע בבחי' קירוב וכן בגשמי' כמו במד"מ המדות נולדים מן השכל ולפי שהמדות נולדים מן השכל לכן הם בטלים להשכל כו' כי העלול בטל להעילה וכמ"כ אם ה' נברא הנ"ל בחפץ ורצון הו"י ה' העולם בטל במציאות ממש כמו עלמא דאתכסי' שהם בתכלית הביטול וא"כ לא ה' עבודה כלל. רק עיקר גילוי מציאות התהוות היש ע"י דבר הו"י וכמו שאנו רואי' שאותיות הדבור נראים כאלו הם נפרדים, הגם כי למעלה אינו שייך לומר נפרד כו' כי אין לך דבר שחוז' ממנו אך מ"מ דיברה תורה כלשון נביא כו' וע"כ לפי שנתהוו מבחי' דבר הו"י לכן הם נראים ליש ודבר.

ב) והנה בחי' דבר ה' הוא בחי' מל' כי מל' מל' כ"ע אין מלך בלא עם שבחי' מל' הוא בחי' ההתנשאות והסתלקות שלא יאיר ויתגלה אלא בבחי' שם בלבד, ולכן בשם הו"י כתיב יהללו את שם הו"י כי הוא צוה ונבראו כמו עד"מ מלך כו"ז שמלכותו הוא שמו בלבד אשר נקרא על מדינתו אבל לא בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל, וזהו ונבראו שהוא ממילא כו', וזהו ג"כ מ"ש אתה הוא עד שלא נבה"ע אתה הוא משנבה"ע ולא כתיב ברא לפי שברא משמע שהיא כח הפועל בנפעל ממש וכמ"ש בראשית ברא אלקים שהוא בחי' התלבשות כח הפועל בנפעל כו' אבל נברא משמע שאינו בבחי' התלבשות כלל ועל בחי' שם הו"י הוא שאמר בפדר"א עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד, אבל התהוות עולמות הנבראי' דבי"ע הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא בבחי' התנשאות וריחוק בחי' דבר ה' בחי' מל' כדי שיתהווה יש מאין כו' ע"י בחי' הפרסא שבין אצ"י לבי"ע, ואם ה' התהוות העולמות בבחי' השתלשלות ה' העולם בטל במציאות ממש ולא ה' גילוי בחי' יש, ולזה התהוות החומר היא מבחי' דברי הו"י.

אך אם ה' התהוות הצורה ג"כ מבחי' דבר ה' היו נפרדים ממש ולא ה' בהם בחי' ביטול כלל, ותכלית בריאת יש מאין הוא כדי להיות ביטול היש לאין ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה וכמו שיהי' לע"ל כי עין בעין יראו כו', וזהו ע"י שנעשה הצורה ע"י חכ' כמ"ש כולם בחכמה עשית, אשר יצר את האדם בחכ', כי חכ' הוא כח מ"ה בחי' ביטול והיינו בחי' מו"ס שבו מלווה גבורה דע"י בוצינא דקרדוניתא המודד כל המדידות איך שיהי' בציורם כתמונתם כו', ועי"ז יכול להיות בנבראים בחי' ביטול היש לאין ובחכ' אתברירו.

דבר הו"י במהדוריק של המאמר נוסף כאן בגוכ"ס הגהה בצידי הגליון [ונכמהדוריק נרשם כ"ז לעיל בסעי' א']; כי אותיות הדבור הם בחי' חומר לגבי הצורה הוא בחי' אור החכ' המלווה בהאותיות, וכמו עדימ' מ"ש כי ביום אכלך כו' שלא נפרס בדבור איהו יום, ועי"פ החכ' הוא בחי' הצורה שבאותיות גורה חכמתו שזהו בחי' יומו של הקב"ה שהוא אלף שנה, וחי' תתקיל שנים.

וזהו מ"ש רז"ל במד"ר בראשית פ"ב הוא עשך ויכוונך הוא וב"ד נמנו על כל אבר ואבר, וי"ל הוא דא עתיקא, וב"ד חב"ד, ב"ד הגדול בבניה כמ"ש ברע"מ ס"פ משפטים, וכמ"ש באר"ת פ' בראשית סד"ה כל האומר ויכולו, שבינה ציירא ציורין. והנה המכוון מזה הביטול הוא כדי שיוכו לעוה"ב שכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב וכדי שיוכו לעוה"ב זה תלוי בעבודתו כל ימינו היום לעשותם, לעשות ביטול היש לאין ועי"ז יוכו לעוה"ב שהוא גילוי בחי' חכ' כח מ"ה כי חו"ב תרדל"מ, כי שכר מצוה מצוה.

ג) והנה עוה"ב הוא בחי' עולם התחי' שיעמדו נשמות בגופים דוקא ויהי' הגוף ניוון ג"כ מאלקות וכמשארז"ל עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי' שא"א לומר שקאי על ג"ע דא"כ מאי רבותא שהרי ג"ע הוא נשמות בלא גופים שאין שייך בהם אכילה כלל, א"ו שקאי על עולם התחי' שיהיו נשמות בגופים ואעפ"כ לא יהי' בהם אכילה ושתי' אלא יהיו ניוונים מזיו השכינה וגם הגוף יקבל חיות כמו הנשמה, וזהו ענין מה שלע"ל יהי' טעם עצו ופריו שזה שעתה הארץ שינתה מהציווי עץ פרי עושה פרי אבל לע"ל יהי' טעם עצו ופריו שזה ובאדם הוא שהגוף יקבל חיות רוחני מזיו השכינה כמו הנשמה ממש. אך לכא' אינו מובן מהו יתרון המעלה במה שלע"ל בעולם התחי' יתלבשו הנשמות בגופים דוקא, והנשמות הגבוהות שהם יותר משלשה אלפים שנה בג"ע כמו נשמות האבות ומשה שהם משיגים השגות עד אין קץ וכמ"ש וקדושים בכ"י יהללך סלה בלי הפסק כלל, וכתיב ילכו מחיל אל חיל וארז"ל ע"ז צדיקים אין להם מנוחה שעול"י תמיד ממדריגה למדריגה, ומהו היתרון במה שירדו להתלבש בגוף דוקא, שלכאורה היא ירידה גדולה ועצומה. אך הענין הוא דירידה צורך עלי' היא.

ולהבין מהו העלי' יותר גדולה מג"ע, והנה להבין זה י"ל ההפרש שבין משכן לבהמ"ק שהמשכן הי' מארזים כמ"ש עצי שטים עומדים והמכסה הי' מיריעות עזים ועורות אלים מאדמים ועורות תחשים כו' ובהמ"ק הי' מאבנים ועפר דוקא, שאסור לעשות בו עץ בולט כו' ואכסדראות של עץ כמ"ש הרמב"ם פ"א מה' בית הבחירה כו', וע' בס' החינוך מצוה תצ"ב, רק שהיו כלונסאות של ארזים בתקרת האולם, וצ"ל מפני מה במשכן היו הארזים עיקר בבנין והעפר הי' רק בקרקע המשכן למטה, ובמקדש נהפוך הוא שהיו האבנים והעפר עיקר שאפי' הגג הי' מהן ולא היו עצים רק כלונסאות של ארז הנ"ל שהיו טפלים לעיקר הבנין, ובהבין דבר זה יובן ג"כ ההפרש שבין יוסף ליהודה שהמשכן הי' בחלקו של יוסף שעמד שס"ט שנה בשילה, וזהו שקדשים קלים נאכלים בשילה בכל הרואה, ובירושלים לפניו מן החומה, והיינו לפי שבשילה

באר"ת פ' בראשית סד"ה כל האומר ויכוונך דף ג, ד [בהוצאת קרית]. הובא באר"ת חנוכה תתקנב, ב. חסא ע' איתתקנט, ויקרא ע' נג.

הוא בחלקו של יוסף וע"כ נאכלים בכל הרואה וכמ"ש במד"ר בשכר שלא זן עינו מן הערוה ולא רצה להביט ברע לכך זכה שיהי' נאכלים בכל הרואה, ובהמ"ק הי' בחלקו של יהודה ובנימין, והענין הוא דהנה המשכן נק' דירת עראי וכמ"ש (ש"ב ז') ואהי' מתהלך באהל ובמשכן, אבל בהמ"ק נק' דירת קבע, וכמ"ש ושמתי מקום כו', וא"כ אינו מובן למה המקדש הי' מאבנים ועפר דוקא שהוא בחי' דומם שהוא למטה מצומח וחי' והמשכן הי' מצומח וחי' כו', אך הענין הוא דלא ראי' זה כראי' זה שאעפ"י שהדומם למטה מהצומח וחי' עכ"ז יש בו מעלה יתירה מצד שרשו שלמעלה מבחי' צומח וחי' כו'.

דהנה ידוע מחלוקת התנאי' בגמ' תגיגה ח"א שמים קדמה לארץ כמ"ש בראשית ברא את השמים ואת הארץ, וח"א ארץ קדמה לשמים כמ"ש ביום עשות ה' אלקי' ארץ ושמים ואלו ואלו דאי' שבמחשבה ארץ קדמה לשמים וכשנבא ברא השמים תחלה, והענין כי סוף מעשה עבמח"ת, פ"י כי הארץ לפי שהוא סוף מעשה ע"כ שרשה במח' היא בבחי' תחילת המחשבה, אבל שמים שהם תחלת המעשה הם אחרונים במח' כי זהו הכלל שהסוף מעשה עולה בתחילת המח', והיינו לפי שעיקר המכוון נגמר בסוף וכמו שאנו רואים למטה בגשמי' בכל השפעה שעיקר המכוון נשלם בסוף כמו למשל תבואה או אילן שמתחילה נגדל האילן והקש ואח"כ נגמר הפרי שהוא עיקר המכוון כו', וכן בהשפעת שכל שמשפיע הרב לתלמיד שמתחלה צריך להקדים לו הקדמות ומשלים ואח"כ מבין את השכל שהוא העיקר, וכן פרש"י בחומש ע"פ בראשית ברא אר"י לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, אלא כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים ומכח זה הקדים ברה"ע כו' (הגם שספר בראשית הוא למעלה משאר ספרים שנק' ספר הישר מ"מ עיקר התורה היא מהחודש הזה לכם כו') וכך במח' ארץ קדמה, אך בהשתלשלות ברה"ע נברא שמים תחלה לפי שארץ מקבל מבחי' שמים וכמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, לכך נברא שמים תחלה.

וזהו ענין הפלוגתא בגמ' תלמוד גדול או מעשה גדול נמנו וגמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, והיינו לפי שבשרש מעשה גדול כי לע"ל יתעלה בחי' מעשה א"ח עט"ב, אך לע"ע תלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה שעי' תורה דוקא נעשה המצוה כי בחכ' אתברירו, ועי"ז נעשה המצוה גשמי' שיעורר עי"ז אתדל"ע, וזהו שבפ' ראשונה שבק"ש נאמר מתחלה והיו הדברים האלה ושנתם כו' ואח"כ וקשרתם תלמוד גדול שמביא לידי מעשה אבל לע"ל יהי' מעשה גדול וכמ"ש בפ' שני' וקשרתם ולמדתם כו' כי היא מדברת איך שיהי' לע"ל והיינו לפי כי שרש המצוה היא בבחי' כתר בחי' גלגלתא.

ד' ושרש הענין הוא דהנה יש בחי' השתלשלות ולמעלה מהשתלשלות, והענין הוא דהנה כדי שיהי' התהוות העולמות שהם בבחי' גבול

מא"ס שהוא למעלה מבחי' גבול ואינו בגדר עולמות כלל הוצרך להיות צמצום בא"ס, וזהו ענין יר"ד של שם הוי' כי יר"ד הוא בחי' חכ' וכדי שיהי' בחי' חכ' דהנה כתיב כולם בחכ' עשית שהחכ' נחשבת כעש' גשמי' לפניו וא"כ כדי שיהי' בחי' חכ' זהו ע"י צמצום ונקודה כו' ומחכ' ולמטה נמשך דרך השתלשלות, אבל התהוות החכ' מלמעלה מן החכ' אינו נמשך בדרך השתלשלות וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' שהוא ע"י צמצום, והוא כמו א' כשמוצא מציאה שא"י מאין היא באה לו, וכך עד"ז הו"ע התהוות החכ' מאין דכתר, אך עיקר המכוון הי' כדי שיהי' התגלות אא"ס כמו שהוא למעלה מן הצמצום היינו מה שלמעלה מסדר השתלשלות, ומ"מ לא יתבטלו העולמות ממציאותם, שמאחר שכבר נעשה סדר השתלשלו' ע"י בחי' הצמצום כנ"ל יכולים אח"כ להמשיך גילוי אא"ס ע"י תומ"צ שלמעלה מסדר השתלשלו' רק שלכתחלה בברא' לא הי' אפשר להיות גילוי אא"ס שלמעלה מסדר השתל' שא"כ לא הי' אפשר להוות עולמות רק אח"כ שכבר נתהווה עולמות ע"י צמצום יכולים אח"כ להמשיך גילוי אא"ס שלמעלה מן הצמצום כו', וכמ"ש בבאריז"ל שהתהוות העולמות הי' מתחלה ע"י צמצום ואח"כ המשכת הקו, ולכא"ל למה לא נשאר מתחלה הקו אלא לפי שאם הי' נשאר הקו מתחלה לא הי' יכול להתהוות עולמות בבחי' גבול כמו שהו' עתה אלא אח"כ דוקא שנתהוו הכלי' והעולמות (ע' בהגהות לד"ה תקעו שבלק"ת מענין עולמות הא"ס) אינם מתבטלי' מחמת המשכת הקו, וכמ"כ הוא בענין ההמשכה מלמעלה מסדר ההשתל' יכולים לקבל ג"כ ולא יהיו בטלים כו'.

וזהו דעת המ"ד ארץ נבראת תחלה והיינו לפי שעיקר המכוון הי' בשביל הארץ לפי שאדם עלי' בראתי שהוא עיקר המכוון לפי שהוא ממשיך גילוי אא"ס ע"י תומ"צ למטה כו', אך כדי שיהי' התהוות בחי' ארץ הוצרך להיות נברא תחלה שמים לפי שבסדר השתלשלות שמים קדמו כו'. וזהו ג"כ החילוק שבין משכן למקדש שהמשכן הי' מצומח דוקא, והיינו לפי שבמשכן הי' הגילוי שבבחי' סדר ההשתל' כי הי' רק דירת עראי של הקב"ה וכמ"ש ואהי' מתהלך באהל ובמשכן כו', וזהו שבמשכן הי' למעלה יריעות ע"ש נוטה שמים כיריעה בחי' שמים קדמו, ולכך כל מה שהי' בבריאת העולם הי' במשכן כמ"ש במדרש, ולכך הי' מצומח וחי שבבחי' סדר השתל' צומח וחי למעלה מדומם כו', אבל בבהמ"ק שהי' מעין דלע"ל שיהי' הגילוי שלמעלה מסדר השתלשלות כו', הי' דירת קבע של הקב"ה דהיינו כי קבע הוא בחי' שלמעלה מסדר השתלשלות ע"כ הי' מאבנים ועפר דוקא לפי שדומם שהוא סוף מדרגה ע"כ נעוץ תחב"ס כו' לפי שבמח' ארץ קדמה. וזהו ג"כ ענין הפלוגתא שבגמ' סוכה אי דירת קבע בעינו או דירת עראי, והיינו שהפלוגתא הוא בהמשכה זו של סוכה שממשיכי' ע"י סכך דסוכה מקיפי' עליונים דבינה עלמא עילאה מעין

בהגהות לד"ה תקעו שבלק"ת: לקיחת דרושים לרי"ה נה, סע"א"ב, בהגהות.

עוה"ב אם היא דירת עראי היינו עכ"פ מבחי' המקיפי' דסדר השתל', או דירת
קבע שלמעלה מסדר השתל' כמו לע"ל ממש.

ה) ובזה יובן ג"כ מה שנשמות עליונות שבג"ע ירדו למטה להתלבש
בגופים דוקא והיינו לפי שג"ע הגם שיושבי' ונהנין מזיו השכינה,
אך מ"מ הגילויי' שבג"ע הוא רק מבחי' גילוי אא"ס שבסדר השתלשלות כו'
וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, עדן הוא בחי' חכ', והנה חכ' הוא
בחי' סדר ההשתל' כי מחכ' נמשך ראשית ההשתל' וכמ"ש והחכ' מאין תמצא
שהוא בחי' ממכ"ע, וכן ארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב שהוא בחי' חכ', אבל תח"ה
יהי' הגילוי מבחי' שלמעלה מן סדר השתל' מבחי' סוכ"ע וע' בד"ה אל"י הוי
שכיח (ר"ט) מענין טל תחי' ובד"ה כל כהן שמברך, וע"כ יהי' נשמות דוקא
בגופים לפי שלגבי עצמות אא"ס הסוכ"ע המגביהי' לשבת המשפילי' לראות כו'
שניהם שוין לפניו הווה ומשוה גדול וקטן, ואדרבה כל שהאור גבוה יותר
יכול להשפיל יותר וכידוע, וע"כ יהיו נשמות דוקא בגופים, ונשמות גבוהות
שהם יותר מג' אלפים שנה בג"ע ירדו למטה להתלבש בגוף כדי לקבל ולהנות
מאור הסוכ"ע שלא נתגלה עדיין להם בג"ע, וזהו ירידה צורך עלי' כו', אך מ"מ
צריכה להיות הנשמה תחלה בג"ע ואינה יכולה לקבל אור הסוכ"ע כ"א ע"י
שהי' תחלה בג"ע כמ"ש באגה"ק סי' י"ז, והיינו לפי שבהשתל' שמים קדמו
ואחר שתהי' בג"ע יכולה אח"כ לקבל ג"כ אור הסוכ"ע שארץ קדמה, וכנ"ל
בענין הצמצום.

והנה זהו ג"כ ענין יוסף ויהודה שהוא ג"כ בחי' ומדריגת שמים וארץ ובחי'
צומח ודומם כו' כי יוסף לשון תוס' וריבוי שמתוסף והולך בהגדלה
והגבהה למעלה והוא ענין בחי' צומח שהוא בחי' יסוד שעולה עד הדעת ודעת
עולה עד הכתר שז"ע הצמיחה, ויהודה הוא בחי' ארץ מל' דאצ"י שהוא בחי'
הרוממות וההתנשאות דמל' דאצ"י ולכן יהודה הוא בחי' הודאה וביטול
שבדומם יש בו בחי' הביטול ביותר כנ"ל, והנה בסדר ההשתל' עתה יוסף הוא
למעלה מיהודה שהרי המל' מקבלת שפעה וחיותה מן הז"א ולכן הי' יוסף
המלך במצרים שהוא בחי' צומח בחי' גידול והוא הי' המשביר והמשפיע לכולם
וכמ"ש ויוסף הוא השליט על הארץ שהוא מושל על בחי' ארץ שהיא בחי' מל'

הגילוי שבג"ע הוא רק מבחי' גילוי אא"ס שבסדר השתלשלות... בחי' חכ"י בצדי' הגליון גרשם
בנוכ"ק: וע' בספר תרי"ז כמדומה בהגהות לד"ה שלש רגלים בענין ג"ע שבכלל הוא בחי' גיד'
שבכל עולם.

וע' בד"ה אל"י הוי שכיח (ר"ט) מענין טל תחי' כ"ה בנוכ"ק. ואוצ"ל: (ר"ח). נדפס בסה"מ תרכ"ז ע'
חכט ואילך (מתשרי תרכ"ח). שם נח' מענין טל תחי'. וראה בארוכה לקמן ד"ה ברור תרי' ובהנמנן שם
בתחילת המאמר.

ובד"ה כל כהן שמברך: לעיל ע' א ואילך.

ספר תרכ"ט

תא

ויהודה הוא המקבל כו', וז"ש ויגש אליו יהודה ופי' בזהר שהוא ענין סמיכות גאולה לתפלה, כי תפלה הוא בחי' השתחווא' בחי' ביטול שהוא בחי' יהודה, וגאולה הוא בחי' יוסף שהוא בחי' יסוד כו', וכנודע ממ"ש במ"א מענין אם יגאלך טוב יגאל.

והיינו שהסמיכות גאולה לתפלה הוא כמו ענין שארז"ל הקובע מקום לתפלתו, דלכא"ו אינו מובן שהרי ארז"ל אל תעש תפלתך קבע, אלא הענין הוא דהנה פי' הקובע מקום לתפלתו היינו כמארז"ל עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי, והנה אין הפי' קבע ועראי בריבוי ומיעוט שימעט במלאכה שהרי אמרו כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה כו' וכן אמרו יפה ת"ת עם ד"א כו', אלא הפי' קבע היינו עיקר המכוון שעיקר הכוונה יהי' הכל בשביל התורה דהיינו שכל כוונתו שעוסק במר"מ הוא כדי שיוכל ללמוד תורה ולעבוד את ה'. וזהו מ"ש ואספת דגנך בפ' שני' של ק"ש והיינו שיאסוף את דגנך לבחי' אחד והיינו ע"י שיעבוד בזה להקב"ה וילמוד בכח זה ויקיים מצותיו, עיי' נאספים ג"כ לבחי' אחד מה שהי' תחלה בבחי' פירוד כו', וז"ע גוי אחד בארץ וגם בארץ יהי' בחי' אחד כו' כמ"ש מזה במ"א בד"ה ואהבת (ר"ו), וזהו ענין ואנחנו מאלמים אלומים כו', ע' בת"א פ' וישב, וזהו ענין כל הקובע מקום לתפלתו דהיינו שכל עיקר כוונתו יהי' בבחי' תפלה כי תפלה הוא לשון התחברות כמו התופל כלי חרס והיינו שמחבר את נה"א המאיר בגוף עם שרש הנפש בחי' מזל שהוא בחי' אלקות ממש ועיי' ממשך ג"כ מבחי' קבע כמו שהי' בהמ"ק דירת קבע דהיינו המשכה שלמעלה מסדר השתלשול וכמארז"ל מט"ט קושר כתרים מתפלתיהן של ישראל שנתעלה התפלה בבחי' כתר שלמעלה מן החב' סדר השתלשלות כו' שהוא בחי' קבע, וזהו ע"י קביעת מקום לתפלתו שכל עיקר כוונתו הוא בתפלה לחבר את נפשו לאלקות בקביעות כו', ומה שאמרו אל תעש תפלתך קבע היינו שלא תעשה בדרך חובה כאילו מגיע לו כי אם רחמים ותחנונים.

וזהו ויגש אליו יהודה שהוא ענין סמיכת גאולה לתפלה, והיינו כי כדי שיוכל להיות העלאה של תפלה צריך שיהי' נמשך זה הכח מלמעלה כדי לעורר את העלאה זו, וכענין לכה דודי לקראת כלה שנת' בלק"ת בד"ה והי' מדי חדש, וכמ"ש בפרע"ח ובסידור הארז"ל בענין פי' תהילות לאל עליון

וכנודע ממ"ש במ"א מענין אם יגאלך טוב יגאל: ראה אהית ריחי שני, א. וראה שם שני, ב. ואילך. ובכ"מ.

כמ"ש מזה במ"א בד"ה ואהבת (ר"ו): סרי"מ תרכ"י (הוצאת תשמ"ט) ע' קסו. וראה גם לעיל ע' נה, ושינ. והיום יומי דין אלול.

ע' בת"א פ' וישב: דף כו, סעי'ד. תר"ת וישב סו, א. וכענין לכה דודי... בלק"ת בד"ה והי' מדי חדש: לק"ת סי"פ ברכה צו, א"ב. וראה גם סידור עם דא"ת. ר"א, ג ואילך.

גאלם, וזהו ענין סמיכת גאולה לתפלה המשכה מבחי' גאולה בחי' יוסף לתפלה, ואח"כ ויגש אליו יהודה שנעשה העלאה של תפלה.

והנה זהו ענין ג' ראשונות דשמו"ע שהוא בחי' סידור שבחו של מקום וכמאד"ל לעולם יסדר אדם שבחו ש"מ ואח"כ יתפלל, וזהו ויגש אליו יהודה שהוא בחי' הודאה וביטול במציאות ממש כו', ואח"כ ויאמר אליו בי אדוני שהוא בחי' י"ב ברכות אמצעיות כי בי הוא י"ב שהוא בחי' י"ב בקר דבריאה שהוא כנגד י"ב שבטים מרכבתא תתאה ויוסף הוא בחי' יסוד ז"א דאצי, וזהו ויאמר אליו בי אדוני שהוא בקשה שיומשך אליו למרכבתא תתאה י"ב בקר דבריאה המשכה מבחי' אצי' שהוא בקשת רפאנו ברך עלינו המשכת גילוי אלקות למטה. ואל יחר אפך בעבדך הוא ענין נפ"א שהוא בחי' המשכות י"ג מדה"ר אל רחום וחנון ארך אפים כו'.

ועוד יש לפרש ויגש אליו יהודה ס"ת שוה, והענין הוא דהנה מה שמבואר לעיל שעתה יוסף למעלה מבחי' יהודה כי בהשתל' שמים קדמו, ולעיל יתעלה יהודה כי במח' ארץ קדמה ולכן עבדי דוד נשיא עליהם לעולם, זהו רק לפי הפלוגתא אם שמים קדמו או ארץ קדמה, אך יש עוד דיעה שלישית והוא דעת רשב"י שסובר ששמים וארץ כאחד נבראו וכמ"ש קורא אני עליהם יעמדו יחדיו ששניהם שוין, וזהו כענין זכור ושמור בד"א נאמרו שאף שזכור לדכורא ושמור לנוק' שזהו ענין מעלי שבתא ויומא דשבתא, מ"מ יש בחי' בשבת שלמעלה משניהם שזכור ושמור בד"א נאמרו, וכמו"כ שמים וארץ כא' נבראו היינו בחי' שלמעלה משניהם והיינו שאף שבמח' ארץ קדמה דהיינו בבחי' סוכ"ע, מ"מ בבחי' מקיף הכללי שהוא מח' הקדומה שצופה ומביט כל הדורות שניהם שוה כא' ממש כו' וד"ל.

קיצור ורשומי דברים, תרכ"ט

ברוך תהי' מכל העמים לא יהי' בך עקר כו'. וארז"ל (בכורות דמ"ב ב') עקר מן התלמידים, ובמד"ר (עקב) עקר ועקרה מן התשובה, ומביא המעשה שרכב ר' יונתן אצל טיפולין של כותים כו', עד שהבהמי השיב לו תשובה מפסוק ויכנסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים ואפי' שבאי, כפי' הרמב"ן בשם פרקי דר"א שגם בא"י ה' המים על פני כל הארץ, רק ששם לא נבקעו מעינות התהום, וגם הגשם לא ה' רק שבאו שם המים מחז"ל, וקרי ר"י עליו לא יהי' בך עקר ועקרה מן התשובה, ובבהמתך אפי' בבהמות שבו, ונמצא שמפרשים הפסוק על התורה. ובעה"ט כתב שהפסוק מתחיל בבי"ת ומסיים בכ"ף שזהו"ע כ"ב אותיות התורה, ולפי' כי ענין הברכה שבפסוק זה הוא בחי' הברכה שיש בתורה שמרומזת בתיבת שלום, שהוא כמו ברכתו של הקב"ה שלום שיש גם בה מעלת התפלה, כי יש בכלל מאתים מנה כמ"ש בדי' אריב"ל כל כהן שמברך כו', וצ"ל מהו שייד לעמים.

ובירושלמי (ספ"ח דברכות) ע"פ זה א"ר תנחום אם ברכך גוי ענה אחריך אמן שנא' ברוך תהי' מכל העמים, נמצא שמפרש שהברכה הוא מכל העמים דוקא, שהעמים יברכו את ישראל, ולא כפי' הפשוט שתהי' ברוך יותר מכל העמים כ"א שהברכה תהי' מכל העמים, וכענין והייתם לי

ברוך תהי' מכל העמים: חלק מהמאמר נמצא בקיצור לשון ובשינויים בדי' זה בסה"מ תרכ"ח ע' קע"א ב [ולא נגמר שם גובי"ק]. ולהתחלת וסיום המאמר – ראה גם ד"ה זה באוה"ת עקב ע' תקס"ט. ולכללות המאמר [בענין תורה צוה, טל ומטר, ירושה ומתנה בתורה, זמירות היו לי חוקך ועוד]: ראה גם: סה"מ תרכ"ז ס"ע רסט ואילך וע' תבט ואילך. תרכ"ח ע' קפ"ה ואילך. תר"ל ע' קנ"ו ואילך. ד"ה תורה צוה בסו"מ תר"ל. תר"ל ע' מ ואילך. המשך וככה – תר"ל ע' פ' סו"ס. תרנ"ד ע' כו ואילך. סה"מ תש"ב ע' 36 ואילך וע' 47-48. סה"מ מלוקט ח"ה ע' לו ואילך. ד"ה ביהושע"צ וד"ה ויכלו השמים תשכ"ה. ד"ה לה"ע שמחית תשמי'. לק"ש ח"ג ע' 115 ואילך. ח"ח ע' 31 [ובה"מ שם]. וראה גם לכמה מעניני המאמר: מאמרי אדמו"ר תקס"ז ע' שצ"א וס"ע שע"ג. אה"ת ברכה ס"ע איתנח"ט ט וע' איתנח"ט. סה"מ תר"ל ע' פו ואילך. תרפ"ד ע' ר"י ואילך וע' רכ"א ואילך. ד"ה אם רוח המושל תרצ"ה [בסה"מ קונטרסים ח"ב שט"א, א ואילך]. סה"מ מלוקט ח"ד ע' שפו ואילך. ובסה"מ מלוקט ח"ד ע' כה"ו מבאר פסוק ברוך תהי' גו', ומביא מאמר זה, ומקשר עם סיפור "שס"פ כ"ק מרח"א אדמו"ר שאדמו"ר מהר"ש ה' נוסע בכל יום מימי החול לטייל, ופעם מצד סיבה נסע בדרך אחרת, וכל האנשים מעמי הארץ שהיו שם, כשראו אותו כרעו והשתחוו לפניו. וכששאלו אחי' את אדמו"ר מהר"ש עדין, ענה: איך וועמען דען שטייט ברוך תהי' מכל העמים. ע"ש. וראה גם שיחת ש"פ עקב תשס"ו. המאמר נדפס כאן מכתי' 156 סג, ב. וע"פ השוואה לכתי' 1013 שיד, א. שניהם כתב-יד מעתיקים. אמנם לא נמצא מאמר זה בס' תרכ"ט – גובי"ק ובס' תרכ"ט – בתי' הר"ש סופר. ורק נזכר לעיל ע' א: כמשי"ת בדי' ברוך תהי'.

בדי' אריב"ל כל כהן: תרכ"ט. נדפס לעיל בתחילת הספר.
ובירושלמי... אם ברכך גוי: לפיסקא זו ראה אה"ת עקב שם ע' תקח.

סגולה מכל העמים כמ"ש במ"א מזה באורך בד"ה והייתם לי סגולה מכל העמים דחג השבועות, וכ"מ במד"ר שארז"ל אין שבחה של מטרוניתא בזמן שהיא מתקלסת מקרובותי אלא בזמן שמתקלסת מצרותי, וצ"ל מהו ענין יתרון הברכה בברכת הגוי דלכאורה ברכת ישראל ה"י צריך להיות חשובה יותר, וגם איך יענו אמן על ברכת הגוי דבזהר פ' וילך דרפ"ה פ"י דאמן משך ברכאן ממבועא למלכא וממלכא למטרוניתא, ואיך יתפרש זה על ברכת הגוי כו'.

אך הענין יובן בהקדים ענין מ"ש תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב שהתורה נק' בשם ירושה, וצ"ל הלא ארז"ל (באבות פ"ב מ"ב) התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, וגם הלא ארז"ל (בברכות ד"ה) ג' מתנות נתנו לישראל וכלם לא נתנו אלא ע"י יסורים וקחשיב א' מהם תורה, ובמד"ר (בראשית פ"ו) ג' מתנות נתנו לעולם התורה והמאורות וגשמים, התורה מנין ויתן אל משה (בפ' כי תשא) וכ"ה בכ"מ, וענין המתנה הוא מדעת הנותן ולא כענין הירושה שהיא בהכרח, שאם התנה האב על מה שכתוב בתורה תנאו בטל כמשארז"ל בפ"ח דבי"ב. והענין הוא דהנה ארז"ל ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, וצ"ל מהו ענין ג' שעות אלו הלא ארז"ל כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, ובכל העולם זה קורא בשעה זו והשני בשעה אחרת, ונמצא כי כל היום הקב"ה קורא ושונה, גם כי מצות התורה הוא להיות והגית בו יומם ולילה לפ"ד ר"י (במנחות דצ"ט סע"ב) ומהר"ע ג"ש ראשונות כו'.

אך הענין הוא דיש בתורה שני בחי' טל ומטר כמ"ש יערוף כמטר, תול כטל, פ"י הגם כי בד"כ תפלה הוא מלמטה למעלה ותורה הוא מלמעלה למטה מ"מ הרי אמרו שיש בכלל מאתים מנה, ונמצא כי יש בתורה ג"כ מעלת בחי' התפלה שהוא מלמטה למעלה, וזהו"ע בחי' מטר כי ענין המטר הוא ע"י ואד

כמ"ש במ"א מזה באורך בד"ה והייתם לי סגולה: הוא ד"ה ועתה אם שמוע כו' והייתם לי סגולה באה"ת יתרו ע' תתד ואילך. ובאורכה סה"מ תר"ס ע' קיא ואילך וע' קמ ואילך. ובד"ה זה תשי"ו. אך יענו אמן על ברכת הגוי בד"ה זה תרכ"ח שם: ולכאור' צ"ל הלא נודע ממש בכהאריז"ל מענין אמן שהוא יתוד הוי ואד, ואיך על ברכת הגוי יאמר אמן כו'. שאינה ירושה לך: בד"ה זה תרכ"ח שם נוסף: ואיך נק' בשם ירושה, וגם צ"ל הלא אנו מברכים על התורה אשר נתן, נתן התורה שנק' התורה בשם מתנה. כמ"ש בפ"ח דבי"ב: בד"ה זה תרכ"ח נוסף כאן: וענין התקן עצמך, אינו שייך לומר שיתקן עצמו לקבל המתנה, שענין המתנה היא אשר בעצם אינו מגיע לו כלל, כי מה שמגיע לו ע"פ אשר עבד כו' זהו אינו מתנה כי זה מגיע לו חלק עבודתו אשר עבד, וא"כ אינו שייך לומר התקן עצמך כו'. אך הענין הוא דיש בתורה: כהבא להלן בפסיקא זו ראה לקרית האינו עא, ג. עג, א ואילך. עד, ב. עה, ד. עטרת ראש מז, א ואילך. פירוש המלות לאדהאמי"צ י, ג. מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ב ע' שנג ואילך. וע' תרמג ואילך. המשך תערי"ב ח"ב ע' איסט ואילך. ד"ה אתה הראת תשמי' (סה"מ מלוך ח"א ע' תנח ואילך). בתורה שני בחי' טל ומטר: בד"ה זה תרכ"ח שם: דהנה בחי' יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי שנמשלה התורה לטל ומטר.

יעלה מן הארץ באתעדל"ת אתעדל"ע, משא"כ טל לא מיעצר ולכן אליהו לא פעל אלא על המטר להיות כי לא אכשור דרא אז שלא הי' אתעדל"ת לכן פעל שלא יהי' מטר, אבל על טל לא פעל והיינו הגם כי לא אכשור דרא מ"מ ירד הטל. ועד"ז יובן בתורה שענין מה שקורא ושונה כנגדו זהו באתעדל"ת אתעדל"ע, ולכן יש בזה חילוקי מדרגות עשרה שיושבין בו ומנין אפי' חמשה בו עד ומנין אפי' א' בו, וכ"ז באתעדל"ת אבל ג' שעות ראשונות זהו בחי' טל תורה.

וביאור הענין יובן בהקדים ענין מ"ש זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי, וארז"ל (בסוטה דל"ה ע"ב) דוד זמירות קרית להו הריני מכשילך בדבר שאפי' תינוקות של בית רבן יודעין אותו שנא' ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו, והוא שכח והוביל את הארון בעגלה חדשה, וצ"ל חטא דוד ועונשו. והענין הוא שדוד שיבח את התורה שכל קיום וחיות העולמות תלויים בדקדוק אחד מד"ת, ולכן נשתעשע בלימוד תורתו בכדי שלא יתפוס מקום אצלו כל הצרות שהי' לו בגשמי, כי מה תופס מקום היסורים שלו של ע' שנה נגד מעלת התורה שכל חיות העולמות עליונים ותחתונים תלויים בדקדוק א' והוא למד כל התורה, ובאמת כן הוא שהרי נודע כי ע"י הקרבן הי' נעשה עלי' העולמות מסוכ"ד עד רכ"ד, וכמ"ש בזהר דרזא דקרבנא עולה עד רזא דאיס, וקרבן הוא לשון קירוב הכוחות והשמות כמ"ש הבחיי בשם הרמב"ן ז"ל. וכ"ז כשהקרבן כשר אבל אם קבל הדם בשמאל או שלא ככלי שרת או כ"ד הפוסל לא נעשה שום עלי', ונמצא כי בדקדוק א' תלויים כל עלי' העולמות מסוכ"ד עד רכ"ד.

ועד"ז הוא בענין המשכת אלקי, כמו עד"מ כשישראל מניח תפילין ממשיך להיות הקב"ה מניח תפילין, ע' מזה בד"ה ויקחו לי תרומה (ך"ח) והיינו ענין המשכת מוחין לז"א, ונודע ההפרש בין מוחין למדות דמבשרי אחזה, שהמדות שייכים לזולתו דוקא וכ"ש השפעת המדה, אבל השפעת השכל אינו שייך לזולתו דוקא שיכול לישב [לעצמו] ולהשכיל השכלות, וגם בעצם השכל הי' בדרך העלאה דוקא וכענין שתיק רב, אשתומם כשעא חדא, וכמו בסנהדרין שהיו נושאים ונותנים בו, ופרש"י והרמב"ם כ"א בביתו או עם בן זוגו ולא כולם יחד, להיות כי כשצריך לברר אמית' הענין בהכרח שישבות השכל

יש בזה חילוקי מדרגות עשרה שיושבין . . חמשה: ראה לעיל ד"ה ביום השני הקריב. ושינ.
וביאור הענין יובן . . זמירות היו לי חוקיך: בהבא להלן [עד פיסקא: והנה ב' בחי' אלו שבתורה] ראה, בנוסף להנמקו לעיל בתחילת המאמר: קרא ד"ה דוד זמירות (קס, סע"א ואילך). תריא מקץ לב, א. לסי'ת במדבר יח, א ואילך. מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' רא ואילך וע' ריב ואילך. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תקכ וע' תקמב ואילך. דרמ"צ מצות משא הארון בכתף מא, א ואילך. המסך תעריב ח"א ע' שמו ואילך. סה"מ תפיס ע' רב ואילך. סה"מ מלוטס ח"ב ע' נה ואילך.
בד"ה ויקחו לי תרומה קרי'ת: סה"מ תרכ"ח ע' פו ואילך.

מפעולתו בדרך ירידה ויעלה אותו שיקבל ממקור השכל כו', כמ"ש מזה במ"א באורך ומוזה בד"ה אשר ברא (ד"ח). ועד"ז יובן למעלה שענין המדות הם מקור לעולמות כמ"ש זכור רחמ"ה ה' וחסדיך כי מעולם המה, וכתוב כי אמרתי עולם חסד יבנה, ויש בזה ב' פ"י הא' כפשוטו והב' שצריכים לבנות החסד, ע' מזה בד"ה ולקחתם אגודת אוזב (ר"ז) אבל ענין המוחין נודע ממאמר"ל אלפים שנה קדמה תורה לעולם פ"י ממעלת העולם, כמ"ש מזה בכ"מ בכ"ד, וע"י התפילין ממשיכים להיות הקב"ה מניח תפילין שיומשך מוחין לד"א כמ"ש בד"ה ויקחו לי תרומה הנ"ל ובד"ה את שבתותי תשמרו שלא נדפס שזוהי המשכה גבוהה מאד, וכ"ז כשהתפילין כשרים אבל אם נמצא פסול בהתפילין לא יש שום המשכה כלל. ועד"ז ככל מצותי של תורה כמו סוכה ולולב ושבת תלוי כל קיום וחיות העולמות בדקדוק א' מד"ת, שאם חסר איזה דבר לא יש שום העלאה וכמ"כ בהמשכה.

ולכאורה הרי זהו שבח גדול ולמה נענש על זה, אך הענין הוא דהנה על התורה כתיב ראיתי והנה מגילה עפה כתובה פנים ואחור (בזכרי) שיש בה בחי' פנימיות ואחוריים, ומה שכל קיום וחיות העולמות תלויים בדקדוק א' זהו לגבי בחי' חיצוניות התורה, היינו מה שנתלבשה בדיני ההלכות כשר פסול כו', שזוהי בחי' נובלות חכ' שלמעלה תורה, אבל בחי' פנימי' התורה ע"ז נאמר לא ידע אנוש ערכה אלקי' הבין דרכה, ובידיעת עצמותו יודע את התורה, ועד"ז ואה"י אצלו שעשועים שאינה שעשועי לב האדם כ"א שעשועי המלך בעצמותו, וכשם שכל העולמות עליונים ותחתונים כלא חשיבי לגבי א"ס ב"ה דכתי' אני הוי' לא שנית, כמו כן לגבי בחי' פנימי' התורה כל העולמות הם כלא ממש, ולכן לגבי בחי' פנימיותה אין לשבחה במה שכל קיום וחיות העולמות הם תלויים בדקדוק אחד מד"ת, מאחר שכל העולמות

כמ"ש מזה במ"א באורך ומוזה בד"ה אשר ברא (ד"ח): סה"מ תרכ"ט ע' ד ואילך. וראה לעיל ד"ה אר"ן פתילות ושמנים. ביארה"ז לאדהאמיצ קכ, א. סה"מ עורית ע' קסח ואילך. תרצ"ז ע' 218 ואילך. בד"ה ולקחתם אגודת אוזב (ר"ז): אצ"ל: ר"ח. נזכר גם לעיל ע' ט. ולע"ע לא נדפס. ונמצא בבתי" 293 נח, ב בכותרת: מאדמורי מוה"ר"ש פ' בא כ"ח. וראה הערת ב"ק אדמורי שליט"א ברשימת מאמרי אדמורי מה"ר"ש (בהרשימה דתרכ"ח).

אלפים שנה קדמה תורה לעולם פ"י ממעלת העולם כמ"ש מזה בכ"מ בכ"ד: ראה לק"ת שה"ש א. ד. אהית נ"ך (כרך ג) ע' ארנא. והתרים תרל"א ע' כו. סה"מ תרל"ד ע' ג"ה. סה"מ תרע"ח ע' רעו. תרפ"א ע' רפב ואילך. תרפ"ה ע' רלג. תרפ"ח ע' צג. תשי"ד ע' 198 ואילך. תשי"ח ע' 272: ד"ה אלפים שנה תשי"א. ועוד.

ובד"ה את שבחתי תשמרו שלא נדפס: מאמרי אדה"ז תק"ע ע' פד וע' צ"צא. אהית בהר (כרך ב) ע' תריג וע' תריח. שם (כרך ד) ע' אקמג ואילך.

וכמ"כ בהמשכה: בד"ה זה תרכ"ח נוסף כאן: ובוזה הפיג צערו שהגם שבעותיו היו לו צרות רבות מכל אויביו, אך ה"י משבח עצמו ומשתעשע בלימוד התורה שכל חיות וקיום העולמות תלויים בדקדוק א' מד"ת, וא"כ כלא וכאין חשיב כלליות העוה"ז נגד לימוד התורה שלו וזהו ענין זמירותו היו לי חוקך כו'. ובידיעת עצמותו יודע את התורה: נתבאר בארוכה בהמשך יונתי תרי"מ ע' יד"יו.

הם כלא ממש נגד פנימיותה, והיא מיוחדת לגמרי בבחי' א"ס ב"ה המלוכש בה בתכלית היחוד כו'.

וזהו"ע שהתורה היא ממוצע בין המאציל לנאצלים, והממוצע צריך להיות כלול משניהם, וזהו בחי' פנים ואחור, וזהו"ע עוטה אור כשלמה, שלמה בחי' כשר פסול שבתורה ונבלות כו', ואור בחי' פנימיות התורה, ולכן נענש מדה כנגד מדה ונפל בשכחה, שלפי"ז שכח מ"ש ולבני קהת לא נתן כו' בכתף ישאו, דבר שתשב"ר יודעין כו', ובהכרח צריך לשכוח ע"ז דוקא דאל"כ לא ה' אצלו שכחה, דהלוחות היו כתובים משני עבריהם וארז"ל בירושלמי דשקלים שלא ה' בהם פנים ואחור והיו צריכים לשאת בכתף בכדי לחבר פנים ואחור ואז לא יש שכחה, וכנודע מענין ולזכרון בין עינין הנאמר בפי' קדש, ודוד מאחר ששבח בחי' התורה בבחי' אחוריים שבה לכן נענש מדה כנגד מדה ה' צריך ליפול בשכחה שנמשך מבחי' אחוריים, לכן בהכרח ה' צריך לשכוח על חיבור בחי' פנים ואחור, דלוחות צריך לשאת בכתף דוקא כו'.

והנה ב' בחי' אלו שבתורה זהו"ע טל ומטר דתורה, שבחי' פנימי התורה זהו בחי' טל תורה ובחי' חיצונית מה שנתלבשה כדיני ההלכות וזהו"ע מטר, ובחי' זו הוא באתעדל"ת אתעדל"ע כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, והנה ארז"ל (בכתובות דק"א ב') כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, ובילקוט הגירסא טל תורה, וענין ההפרש בין אור לטל כי אור שנברא ביום ראשון ה' אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו, ראה שאין העולם כדאי עמד וגנוז לצדיקים לע"ל, והיכן גנוז בתורה פי' מסוף העולם ועד סופו דהול"ל מתחלת העולם ועד סופו, אלא הכוונה הוא בבי' עולמות עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי', ונתבאר בד"ה כל כהן שזהו בכל כללות ההשתל, ואור זה גנוז בתורה ולכן איתא בזהר ח"ג בהשמטות ד' ד"ש סע"ב על ר"א שאמר ואנא חמינא כאלו חמינא בעיני והיינו בכח תורתו, ובחי' זו זהו גשם דתורה כי זפ"ז הוא מ"ט וז"פ מ"ט עולה שמ"ג כמנין גשם, ונמצא כי אור ז' הימים הוא בחי' גשם דתורה, שבחי' זו באפשר להגיע ע"י אתעדל"ת, וכל המייגע עצמו בתורה עד שהוא משתמש באור תורה היינו בבחי' אור זה"י שיש בתורה אז טל תורה מחייהו לפי גירסת הילקוט, דההפרש בין אור לטל כי הטל הוא מטלא דנטיף מעתיקא שעתידי להחיות בו את המתים. והנה ארז"ל במד"ר כל תולדות שבמקרא חסר לבר מן תרין אלה תולדות השמים ואלה תולדות פרץ, והיינו כי העולם על מילואו נברא פי' באופן שלא יהי' מיתה כלל, אך ע"י חטא עה"ד

והנה ב' בחי' אלו שבתורה: בהבא להלן בפיסקא זו ראה בהנסמן לעיל פיסקא: „אך הענין הוא דיש בתורה, ובהנסמן לעיל בתחילת המאמר.

פי' מסוף העולם ועד סופו . . . ונתבאר בד"ה כל כהן: תרכ"ט. לעיל בתחילת הספר וראה בהנסמן שם.
אור ז' הימים הוא בחי' גשם דתורה: ראה גם סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' קא. והחרי"ם תרל"א ע'

נקנסה מיתה על כל באי עולם, ולע"ל כשיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ יהי' בלע המות לגצח ויחיו כל המתים, אמנם הנה מניין שאינו דומה מה שלא יהי' מיתה או כשנקנסה מיתה שיחיו המתים, שבחי' תחיה"מ מוכרח להיות ממקום גבוה יותר, ובעבודה מאן דנפיל מדרג"י אקרי מת, ואינו דומה שלא יפול מדרג"י או כשכבר נפל שיתעלה, וזהו ההפרש בין אור זה"י לבחי' הטל, וזהו כענין ההפרש בין שיורי טלא דבדולחא לבחי' טלא דנטיף מעתיקא, שיורי טלא מטהר טומאת מת כמ"ש באגה"ק בד"ה למה נסמכה, אבל אינו מחי' המת, וטלא דנטיף מעתיקא מזה יהי' תחיה"מ לע"ל, וכל המשתמש בבחי' אור הגנוז דתורה טל תורה מחייהו בבחי' פנימי, ובחי' זו הוא בחי' מתנה, ומ"מ גם המתנה אין נותנים כ"א למי שראוי, דאי לאו דעביד ל' נייחא לא הי' נותנים לו, וזהו מי שגיע בתורה עד שבא לבחי' אור הגנוז דתורה טל תורה מחייהו היינו שנותנים לו המתנה, וע"ד מי שטרח בע"ש יאכל בשבת, וע"ד סעודה שלישית דשבת, וע"ד תפלת ערבית רשות לחד פירושא בזה, וע"ד עבודת מתנה וכהנה רבות, רק שבחי' זו דתורה גבהה מעלתה ע"ד שכל בחי' שמלמעה למטה גבוה מבחי' שמלמטה למעלה, וכנודע מענין ההפרש בין ג"ע לתחיה"מ כמ"ש בחינוך ובד"ה ואתחנן שלא נדפס.

ועפ"ז יובן ענין התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, הגם דכתיב מורשה לשון ירושה עכ"ז צריך להיות התקן עצמך, וכמו שפרש"י והרע"ב שלא תאמר הואיל ואבא חכם ואבי חכם כו' תורה מחזרת על אכסניא שלה שכך דרו"ל בפ"ו דב"מ דפ"ה מפסוק לא ימוש מפיו כו' ומפי זרע וזרע אמר ה' מעתה ועד עולם (בישעי' ס"י נ"ט) וקמ"ל ר"י דהנ"מ כשמתקן עצמו לכך דמתקיימא ב"י יותר מבזולתו, ואי לא הכי לא (תו"ט) וע' במדרש שהביא שהגם שהתורה ירושה אבל אינה היא לך, כ"א לכל ישראל ואפשר שתתקיים באחר, ולכן צריך להיות התקן כו', וע' מזה בד"ה ויתן אל משה (ד"ח). והענין הוא דהנה מעיקרא כי עביד אינש אדעת' דנפשי' קעביד, פי' לתקן נפשו, ע' מזה בלק"ת בד"ה האזינו ובס"י בדרושי החתונה, והיינו כי

מנין: כיה בכתי' מעתיק ממאמר זה.

באגה"ק בד"ה למה נסמכה: ס"י כח (קמח, א).

כמ"ש בחינוך ובד"ה ואתחנן שלא נדפס: שערי תשובה ח"ב כא, ב ואילך. מאמרי אדה"י חסיד ח"ב ע'

תרסו. מאמרי אדה"י פרשיות ח"ב ע' תרצה"ו. ובתוס' הגהות באוה"ת ואתחנן ע' סה ואילך וע' צו ואילך. שם (כ"ד ו) ע' ב"ר ואילך. ד"ה ואתחנן תל"ג.

ועפ"ז יובן ענין התקן עצמך: בהבא להלן [בענין ירושה ומתנה, עד פיסקא: וכוה יובן ג"כ] ראה, בנוסף להנמק לעיל בתחילת המאמר: אוה"ת בראשית טו, ב. תשא ע' א'תתקע"צ וע' א'תתקסד. אוה"ת ראה ע' תשטא ואילך. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' רפט ואילך.

בד"ה ויתן אל משה (ד"ח): אוצ"ל: ד"ו. נדפס בסה"מ תרכ"ו ע' קנד ואילך.

בלק"ת בד"ה האזינו ובס"י בדרושי החתונה: לקו"ת האזינו עה, סע"ד. סידור עפ דא"ח קכח, א. לעיל

ד"ה אז ישיר. רש"י.

התורה היא עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב, כי מתיש כחו של נה"ב, ע' מזה בד"ה בחדש השלישי בת"א, וזשארז"ל בסוכה דנ"ב ובקידושין דל"ב תני ר"י אם פגע בך מנוול זה משכהו לבהמ"ד (פרש"י מנוול יצה"ר) אם אבן הוא נימחה, פ"י בלק"ת בד"ה האזינו הנ"ל סי' ה' שאפי' אם לבו מטומטם כאבן, יכולה להמחות ע"י התורה שנמשלה למים (בישע"י) כי ע"י התורה נמשך ממים העליונים ונק' מטר ארצך, וי"ל שקאי על דברי אגדה שבתורה (וכמשנ"ת בד"ה מהיכן זכו (ר"ח) באורך) שדברי אגדה יכולים לפתוח לבו של אדם הן בענין ההעלאה להיות נגילה ונשמחה כך בעצמותך, וכן בענין ההמשכה להיות מכיר את מי שאמר וה' העולם כו'. ופי' משכהו לבהמ"ד היינו שימשכהו בדברים שזהו אדעתא דנפשי', ועי' אח"כ מתוך שלא לשמה בא לשמה שלשם התורה היינו להמשיך אפי' בתורה, ובענין טל תורה.

והנה התורה נתלבשה בענינים גשמי' כשר ופסול כו', והיינו שזהו"ע בירור ניצוצי' דתהו, כי ז' מלכים דתהו קדמו לתיקון שזהו"ע לפני מלך מלך לבנ"י ונפלו בשבה"כ, ומה שנתברר מיד ירשו פרצופי האצ"י כמ"ש מזה בלק"ת מהאריז"ל בפ' נחלות ובכ"מ, וזהו"ע ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, עדות אינה עצם הדבר, ויקם עדות ביעקב, להיות כי ע"י העדות הם המצות שנתלבשו בגשמי' דוקא, עי' מבררי' כל דברים הגשמי' שמקבלים חיות מנוגה להיות עולים ונכללים בשרשן הראשון דתהו, ועי' יתוסף תוס' אורות בכלים דתיקון, וכמ"ש בע"ח שכל הנימין והשערות הם מבירורי' דרפ"ח ניצוצי', שעיקר הבירור הוא בעוה"ז דוקא, וע' בלק"ת סד"ה האזינו השמים הא' שגם בבחי' יערוף כמטר נמשך הארה מבחי' הפנימי' המתלבשת בבחי' המזלות שזהו"ע שיורי טלא דבדולחא, והיינו כי ע"י הבירורים שמבררים ע"י המצות נמשך בחי' האור תורה הנ"ל בחי' שיורי טלא הנ"ל כו', וכשהוא מתקן עצמו ללמוד תורה ע"מ לעשות ועושה בכוונה כדבעי אז הוא משתמש באור תורה כו' ובריבוי העבודה יוכל לבוא למדרגת הראי' דאור הגנוז שיש בתורה ע"ד ראב"י וכונ"ל, וכ"ז הוא ע"י הבירורים שמברכים מניצוצות דתהו דוקא, ששם ה' האור בריבוי דוקא כנודע, וכמ"ש בביאור ע"פ בחוקותי שלא נדפס שענין הריבוי אינו שאור זה גופא ה' בריבוי כ"א שהוא אור עליון גבוה הרבה מבחי' האור דתיקון, וכענין ההפרש בין אור שנברא ביום א' להאור שנשאר אחר המיעוט כמ"ש במ"א באריכות.

בד"ה בחדש השלישי בת"א: ת"א יתרו סז, ב. הוספות לת"א שם קט, סע"א-ב. ד"ה בחדש השלישי תרל"ג. ועוד.

בלק"ת בד"ה האזינו הנ"ל סי' ה' שם עה, ד.

בד"ה מהיכן זכו נק"ח: אצ"ל: ד"ו. נדפס בסה"מ תרכ"ז ע' שנט.

בלק"ת סד"ה האזינו השמים הא': האזינו ע"ג.

בביאור ע"פ בחוקותי שלא נדפס: מאמרי אדה"י תקס"ו ע' קמא.

ההפרש בין אור שנברא ביום א' להאור שנשאר... כמ"ש במ"א באריכות: ראה אזה"ת בראשית (כרך

ובזה יובן ג"כ כל אריכות הגלות שהוא להוציא הניצוצות, כי עת אשר שלט האדם באדם הוא לרע לו, היינו בכדי להוציא הניצוצות שזהר"ע ואכלת את כל העמים, שהבירור הוא דוקא מכל העמים ששרשן מתהו שקדם לתיקון, וכענין והייתם לי סגולה מכל העמים דוקא, ובחי' זו נק' ירושה שאח עשו ליעקב דוקא, משא"כ ישראל כי שרית כו', וע' בלק"ת מהאריז"ל, וארז"ל בפסחים ד"ה תרי' בשכר שלשה ראשון זכו לשלשה ראשון, להכרית זרעו של עמלק שנאמר ויצא הראשון אדמוני, ונמצא כי יעקב אחיו יורשו.

וזהו לא יהי' כך עקר ועקרה כו', ואי' במא"א עקר ס"ם עקרה נוק' שהוא שרו של עשו, וכשיבררו הכל אזי לא יהי' כך עקר ועקרה, וכמ"ש רז"ל בסוכה לע"ל הקב"ה מביאו ושוחטו לצדיקים נדמה להם כהר והיינו כשיהי' ואת רוח הטומאה אעביר ובלע המות לנצח ישחוט השר שלו וזהו לא יהי' כך עקר, וכ"ז הוא ע"י ולא יהי' כך עקר מן התלמידים והיינו כי ע"י תומצ' יבררו זה, כי תורה עצמה הוא ג"כ מצוה וכמ"ש חז"ל ות"ת כנגד כולם.

וזהו ברוך תהי' מכל העמים אם ברכך גוי ענה אחריו אמן, פ"י מאחר שהוא במברך זהו הוראה שכבר נתברר חלקו, והברכה הוא שיומשך משרשו ומקורו בבחי' התהו שקדם לתיקון, ולכן יש מעלה בברכת הגוי להיות כי שרשו גבוה, וגם שאינו מתעכב מאחר שגם הסט"א מסכים ע"ז וגם הגוי הוא שליח (בזחיג שמיני דל"ז ול"ז) ולכן ענה אחריו אמן להמשיך ממבועא למלכא וממלכא למטרוניתא, להיות נמשך המשכה זו בבי"ע, ולכן עיקר הברכה הוא מכל העמים דוקא, וכענין הסגולה שהוא ג"כ מכל העמים כמ"ש במ"א, וזהו אין שבחה של מטרוניתא כשהיא מתקלסת מקרובותי כ"א מצרותי דוקא, והיינו כי ע"י השבח והברכה זו נמשך תוס' וריבוי מבחי' התהו שקדם לתיקון.

(ג) תנב, א. דרושים לר"ה ע' א'שסה. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' צו"ז. תר"ל ע' קמא"ב וע' קנינא. תרל"ד ע' קע"ה. לעיל ד"ה צדקת פרונו.

ובזה יובן . . להוציא הניצוצות: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אהית עקב שם ע' תקח. הסגולה שהוא ג"כ מכל העמים כמ"ש במ"א: ראה בארוכה אהית בראשית יב, ב ואילך. כא, ב ואילך. וראה גם אהית תשא ע' איתתקע. לעיל ד"ה צדקת פרונו ע' סה. ועוד.

הוספות

- (א) אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מהר"ש משנת תרכ"ט.
- (ב) ליקוט שיחות ורשימות אודות שנת תרכ"ט.
- (ג) פקסימיליות מגוכי"ק.

אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע

— משנת תרכ"ט —

ב"ה אסחה"ש ח' סיון תרכ"ט לפ"ק.

לכללות אנ"ש המופ' הנגידים ווח"ס דק"ק סאראקע
ה' עליהם יחיו.

אם כי לא קבלתי מכבודם ידיעה מאשר נגמר השלום בניהם, אך
מאשר ידידנו הרב המפורסם וח' מוהר"ר אברהם דוד מו"ץ דק"ק
ניקאלאיינעב והשו"ב המו"פ יא"מ וו"ח מו"ה שלמה נ"י שו"ב דק"ק הנ"ל
הודיעו לי במכתבם אשר נגמר השלום בניהם מפנימיות לבבם, נהניתי
מאד מזה וגודל ת"ח למעל' ע"ז. וגדול השלום אשר בעזרת השי"ת ישרה
בו הברכה בכל מעש"י כאוות נפשם בכל מילי דמיטב.

ועתה ידעו נאמנה כאשר [אמרו] חז"ל אשר הרבה י"ש צריך לבדיקת
הסכין, והחוב מוטל על ב"ב וביותר על הנגידים ומנהיגי העדה אשר
יראו שיהיה להשו"ב הכנסה שיוכל להחיות בני ביתו בריוח למען יהיה
מוחו ולבו פנוי לראות שיהיה הסכין בטוב ושיהיה השחיטה בהידור.

לכן למען טובתם האמיתי יראו נא כל אנשי עירם לעשות הכנסה
להשו"ב שיהיה להם ממה לחיות, ונגד זה יתן השו"ב ר' יצחק בער כתב
בחת"י שינהג כבוד להבע"ב דמחנם ולא יעשה בלעדם דבר ויושלש
הכתב שלו בצירוף הכתב אשר יעשו על הכנסה להשוחטים שיהיו אצל

אגרת קודש: נדפס בס' "אמרי שפר" מאת הרב ברוך קיטאיסקי (ווארשא תרמ"ד), כמותת. מכתב
הרב הקדוש קדושת אדמו"ר מוהר"ר שמואל מליובאוויטש זי"ע. ונועד לאנשי דק"ק סאראקע היא. הר
שפר" שפמלך חארסון אודות השכנת שלום בין השו"ב לבעה"ב [וראה גם לעיל מאמר ד"ה אמר ריב"ל כל
כהן, שנאמר בעיירה זו כמצורין שם בשולי העמוד].
המכתב נדפס גם בס' "מגדל עז" (כפ"ח תשי"ג) ע' תסט. ובקונטרס "אגרות קודש" כ"ק אדמו"ר מהר"ש
נ"ע ע' כג.

מוהר"ר אברהם דוד מו"ץ דק"ק ניקאלאיינעב: הרה"ג והרה"ח מוהר"ר רא"ד לאוואט נ"ע, אביו זקנו
של כ"ק אדמו"ר שליט"א, מח"ס קב נקי, בית אהרן והוספות, שער הכולל ועוד. ראה אודותיו בהקדמת המר"ל
ל"קב נקי" הוצאת קה"ת.

הרבה י"ש צריך לבדיקת הסכין: ראה טור ושריע סי' י"ח סי"ז.
למען יהי מוחו ולבו פנוי: ראה מ"ש ע"ז בס' מגדל עז שם [הע' 14].

הרה"ג מהרי"ת נ"י מקרימענציק או תח"י המופלא וו"ח מוהר"ר אברהם דוד נ"י, ובאם שיעבור שו"ב הנ"ל על כת"י אז לא יתנו לו ההכנסה, ויהיה מונח עד ג' שנים וכשיתחזק השלום אצלם ככל ההנהגה ג' שנים רצופים אז אין מהצורך להכתבים ויהיה בניהם שלום ושלוה ויהיה כלי ראוי להחזיק הברכה אשר יברכם השם יתברך בכל מעש"י.

כאוות נפשם דו"ש מלונ"ח מבקשם לטובתם האמיתי

שמואל

ליקוט שיחות ורשימות

— אודות שנת תרכ"ט —

א. מאמר ד"ה מי כמוכה תרכ"ט.

בלקו"ת. אחד ממאמרי הוד כ"ק אאמור"ר מוהר"ש הוא המאמר מי כמוך באלים ואחד ממאמרי הוד כ"ק אאמור"ר הרה"ק הוא המאמר וידעת היום, מאסקווא רנ"ו.

(אגרות קודש כ"ק אדמור"ר מהור"צ חי ע' רסו. "היום יום" כ"ח תמוז)

מי כמוכה . . . וידעת: הראשון מדבר ע"ד ענין האחדות ואין עוד מלבדו. השני ע"ד ענין הוי"ו הוא האלקים וענין הנסיונות. המאמר מי כמוכה — נדפס בתורת שמואל ספר תרכ"ט [הערות כ"ק אדמור"ר שלישיא בהוספות לסה"מ תרכ"ט ע' רכד — בהוצאת שנת תנש"א].

ידוע שלכל אחד ואחד מהוד כ"ק רבותינו אבותינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע היו מאמרים קבועים ביחוד בשביל זה אשר פעם בשנים או בשלש שנים היו חוזרים עליהם ברבים.

אחד ממאמרי הוד כ"ק רבינו הזקן הוא המאמר החלצו שבלקו"ת כלי ההגהות. אחד ממאמרי הוד כ"ק רבינו האמצעי הוא המאמר יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט ותוכנו הוא העשרה פריקים הראשונים בד"ה הגה כאו"א אומר אלקי נשמה שנתת כי — בדרך החיים. אחד ממאמרי הוד כ"ק אאמור"ר צמח צדק הוא המאמר מה טובו אהליך

*

ב. חגה"פ תרכ"ט.

המעלות שהיו בארץ-ישראל היו מראית משה.

דער טאטע — אאמור"ר — האט דערציילט: איך האב דערקענט דעם טאטן — אאמור"ר אדמור"ר מוהר"ש — דאָס ערשטע מאל — ביים סדר שנת רכ"ט, האָט ער מיר אַ דורך גענומען פון די האָר פון קאָפּ ביז די נעגל פון די פיס — וואָס דאָס איז אַלץ אַז מען זעט אַ צדיק, וואָס מכ"ש כשהצדיק רואה אותו.

(ספר השו"ת תרצ"ט ע' 324-5).

כ"ק אדמור"ר דיבר בענין ראיית פני הצדיק, ואמר: אַזי משה רבינו וואָלט אריינקומען אין ארץ-ישראל וואָלט דער בית המקדש ניט חרוב געוואָרן און אידן וואָלטן אין גלות ניט געגאַנגען, וכל

אַז משה רבינו . . . אין נקות ניט געגאַנגען: ראה מגלה עמוקות אופן קפה (תוכא כליקוט ראובני ואתחנן ג, כה ד"ה במדרש). אלשיך ואתחנן שם. אור החיים דברים א, לו. ואתחנן שם. אה"ת ואתחנן (בכר א) ע' סה. צג. (בכר ו) ע' ב"רא. ועוד.

*

ג. קיץ תרכ"ט.

לאכול, אך כיון שבא השליח מ' לויק
משרת אשר אבוא תיכף, הלכתי.

כשבאתי לזאל לא מצאתי שם את
ר' לויק המשרת ולאך אל חדרו, אשר
אצל פתח חדר כ"ק אדמו"ר ואמצאנו
שמה יושב וכותב מכתבים.

כשנכנסתי אמר לי ר' לויק, טוב
עשית אשר באת לפה, ולא חכית עלי
בזאל הקטן, כי כ"ק אדמו"ר אמר לי,
אשר היום תהי' אצלו, ואם האורחים
רואים שהגני מכניס אותך זה פעם שני'
בשבוע, והם מחכים מקודם השבת ועוד
לא נכנסו, הנה בודאי ידרסוני, ועתה
חכה לי כרגע, ואכנס אל כ"ק אדמו"ר
ואגיד לו, כי הנך פה. וכודאי יצוה עלי
להכניסך אליו.

אני - אומר רמ"מ - מאז בואי
בפעם הראשונה לליובאוויטש לא
נכנסתי לכ"ק אדמו"ר, בלי הכנה תחלה,
כי אותו היום אשר הייתי צריך לכנס
לכ"ק אדמו"ר, הי' לי יום עבודה לפי
מהותי ולפי ערכי. ולא חפצתי לחלל את
דרכי זה ולשנותה, ואמרת לי לויק,
אשר יאמר לכ"ק אדמו"ר אם הדבר נחוץ
לכנס היום אז הגני מוכן לקיים, אבל
אם אינו נחוץ היום דוקא, אז הייתי
מבקש על מחר, כי לא נסיתי לכנס
לכ"ק אדמו"ר בלי הכנה מתחלה.

ר' לויק משרת יצא מאת חדר כ"ק
אדמו"ר ואמר לי, כי כ"ק אדמו"ר אמר,
אשר אינו בדוקא היום, ואפשר להניח
על מחר, ושחוק קל עבר על פני קדשו
ויאמר: שקלאווער חסידות'ר חינוך איז
מיט א גיוונטער השרשה און הרגש.

כאשר באתי להאכנסניא התחלתי
להתבונן מה זה קורא אותי כ"ק אדמו"ר,
הנה בודאי ענין רוחני, כי אצל

רשום אצלי סיפור, אשר שמעתי
בילדותי מאת החסיד הרמ"מ נ"ע
מאנעסזאנן את אשר הגיד לו הוד כ"ק
אדמו"ר אדמו"ר הרה"ק מוהר"ש
וצוקלה"ה נבג"מ ז"ע בקיץ תרכ"ט:

... פעם - מספר החסיד רמ"מ -

באתי אל כ"ק אדמו"ר [מהר"ש] אבי כ"ק
אדמו"ר [מהרש"ב], והייתי אצלו ביחי'
דוה. והי' לי אז שעתא דחיקא בעניני
בית, כי לא הי' לי שלום בית וגם בעניני
בריאות שלי ושלח וגם שלום הילדים
לא הי' כשלימות. וכתבתי פדיון ונתתי
לכ"ק אדמו"ר, וברך אותי ואותה ואת
הילדים בברכה מפורשת ומפורטת: אתה
אשתך וילדיכם תהיו בריאים בגופכם
ובנפשכם ויהי' לכם שלום בית. עניתי
אמן כן יאמר ה', והוקל על לבי.

אני שהיתי בליובאוויטש כשלשה
שבועות בערך, כי בכל עת בואי
לליובאוויטש לא הייתי ממהר לנסוע
חזרה, והייתי שוהה שני שבועות או
שלשה, ובפעם ההיא הייתי יותר על
שלשה שבועות - ארבעה שבתות.

ביום רביעי - קודם השבת האחרון
להיותי בליובאוויטש - בא ר' פנחס ליב
המשרת בשליחות מ' לויק משרת אשר
אבוא לזאל - הוא הבית הכנסת הנקרא
בשם זאל הקטן - תיכף.

אנכי עוד טרם הספקתי לאכול
סעודת היום, כי אחרי התפלה סעדתי
עוגה עם כוס חלב, ובאו אלי איזה
מהאורחים ר' אהרן ברודנא מדענענ'
בורג, ר' זלמן מיאנעוויטש מפאלאצק, ר'
בער ניהאמקין מהאמי, גם אחי דובער
ממאסקווא הי' אז בליובאוויטש ונקרא
לר' אהרן חוזר אשר יחזור לפנינו את
המאמר, וכאשר הלכו כולם הכינותי

כ"ק אדמו"ר הקשיב את כל אשר דברתי, וכאשר כליתי לדבר, אמר כ"ק אדמו"ר:

אז דער אייבערשטער זאל מיר פאלגין וואָס איך בעט באַ איהם ביסטו מסכים, נאָר אַז דו זאָלסט מיר פאלגין וואָס איך זאָג דיר, האָסטו טעמים און ווייזט מיר חשבונות, אַז דו קענסט מיר ניט פאלגין.

כאשר יצאתי מאת כ"ק אדמו"ר התבוננתי בכל אשר אמר לי כ"ק אדמו"ר, וכשבאתי להאכסניא מצאתי את אחי דובער יושב עגום ונדכא, שאלתי מה הי' לו, ויספר לי כי כ"ק אדמו"ר העריך אותו בשלשה אלפים רוביל לטובת הכלל, ומזה הוא עגום כי למרות ח"ו פי כ"ק אדמו"ר אי אפשר, ולתת סכום כזה של שלשת אלפים לא יתננו לבו, ויבכה בצערו.

אמרתי לו, אל תהי שוטה ותן לכ"ק אדמו"ר את ההערכה אשר הטיל עליך, וכן אעשה גם אני בההערכה הגדולה אשר העריך אותי בסכום של שני אלפים רוביל.

באותו מעמד כתבנו, אחי ואני, שני מכתבים לכ"ק אדמו"ר, כי הננו נותנים את אשר העריך אותנו כ"ק אדמו"ר, והלכנו ומסרנו המכתבים על יד ר' לויק המשרת, לכ"ק אדמו"ר.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ חיד"ע קפ"ה).

האדמו"רים גם הגשמיות רוחניות הוא, וגם הדיבור שלהם חשוב מעשה ע"ד כמו למעלה דדבורו של הקב"ה חשיב מעשה...

השלשה מאמרי חסידות אשר שמעתי בשלש השבתות שהייתי בליו"ר באוויטש, היו כתובים אצלי כתב ידו של ר' שמואל כותב, ולמדתי אותם במתינות בכדי לקלוט היטב האמור בהם, ואגב נזכרתי אותן התנועות אשר ראיתי מאת כ"ק אדמו"ר בעת אשר אמר את המאמרים, ואצייר ברעיוני ואחקוק את פניו הקדושים, ולמחר בקר עשיתי הכנה לתפלה, ובשעה שני' אחרי חצות היום באתי בשביל לכוון לכ"ק אדמו"ר בשעה אשר הגביל כ"ק אדמו"ר.

כשנכנסתי לכ"ק אדמו"ר אמר לי:

הנני עוסק בעניני הכלל, ודרוש לי סכום נכון בשביל ענינים הכללים בפטרבורג. ועשיתי הערכה על איזה מנינים חסידים, וגם אתה — אומר לי כ"ק אדמו"ר — בכלל, והערכתי אותך בסכום של שני אלפים רוביל.

האנכי — אמרתי לכ"ק אדמו"ר — רשאי ואוכל לתת סכום גדול כזה של שני אלפים רוביל, אשר זהו חלק עשירי בערך ממה שיש לי, וגם אני בעל הוצאה גדול, כי את אשר הבטיחו לי בנדוניא הרי לא סלקו לי, גם בירושה שהיתה שלי הנה אחי עשו עול כידוע לכ"ק אדמו"ר, כן בעניני משא ומתן אינני זריז כמותם, ואיך אפשר לי לתת סכום כזה.

ד. ר"ח אלול תרכ"ט.

החדש, [אחר] השריפה שהיתה בקיץ תרכ"ח בליובאוויטש – ביום א' דר"ח אלול שחל להיות בש"ק, הנה במוצש"ק ההוא קרא אותי כ"ק אאמ"ר [כ"ק אדמ"ר מוהר"ש] ויאמר לי:

כשהייתי בן תשע שנים – בשנת תר"ג, בבוא כ"ק אאמ"ר [כ"ק אדמ"ר הצ"צ] מפעטערבורג בחדש אלול, קרא אותי כ"ק אאמ"ר ויאמר לי:

כשיצאתי לפטרבורג צויתי לאחיך ולך, אשר תאמרו בכל יום ויום סדר תהלים ביחוד אשר ירחם הש"ת ויצליח לי בדרכי זה, בשביל כבוד שמו יתברך, בשביל תורה הנגלית והנסתר ובשביל טובת כלל ישראל, בהגיון של המינים – טער אל שר הפלך ה' כתוב, אשר אסיפת הרבנים תמשך שבוע ימים ולא יותר מעשרה ימים, ולבסוף נמשכה שמונה שבועות.

כשהייתי בן תשע שנים – אמר לי כ"ק אאמ"ר – ביום א' דר"ח אלול תקנ"ח שחל להיות באחד בשבת, קרא אותי כ"ק אאמ"ר [כ"ק אדמ"ר הזקן] ויאמר לי:

קבלתי ממורי הה"מ ממעזריטש שקיבל ממורו הבעש"ט בשם מורו הידוע אשר מיום שני דר"ח אלול עד יום הכפורים, יאמרו בכל יום ויום, במשך היום, שלשה קאפיטלעך תהלים, וביום הכפורים שלשים ושה קאפיטלעך: תשעה קודם כל נדרי, תשעה קודם השינה, תשעה אחר מוסף, ותשעה אחר נעילה, ומי שלא התחיל מיום שני דר"ח

ב', א' אלול, תרנ"ט, שנה שביעית ערב.

נזכרתי במה שהי' עשר שנים מלפנים ביום הראשון דחדש אלול, ואז הבטיחני כ"ק אאמ"ר אשר כשאגדל ימלא לי את ספורו אז.

ביום הראשון דחדש אלול בשנת תרמ"ט שחל להיות ביום הרביעי לשבוע, ואני באתי מן החדר לסעודת הצהריים . . . בבואי הביתה, ראיתי כי פני כ"ק אאמ"ר רציניים ביותר . . . תמחר בסעודתך – פקד עלי – ואח"כ תכנס אלי.

אף כי לבי אמר לי שענין של לימוד קשור בבקורי זה בחדרו של כ"ק אאמ"ר, מ"מ ענין אותי מאד מאד, כי בלתי רגיל הי' כ"ק אאמ"ר להפריעני מזמני מנוחת, ואמחר לגמור סעודתי ואכנס לחדרו של כ"ק אאמ"ר כאשר ציווני.

כשבאתי לכ"ק אאמ"ר מצאתיו יושב אצל השלחן שבין שני החלונות שבמזרח – לא אצל שלחן הכתיבה – ואומר מזמורי תהלים, עפעפיו רטובות ועיניו אדומות מרוב בכי, וכשנכנסתי עמדתי איהו זמן אצל המפתח, עד אשר גמר את הקאפיטל שעמד בו.

כ"ק אאמ"ר סגר את התהלים, והניח את מטפחתו לסימן בתוך הספר, ויפנה אלי בנעימות קדש לאמר:

בשנת תרכ"ט כשהייתי בן תשע שנים – בקיץ ההוא נגמר בנין בית

יתחיל באותו יום שהוא עומד בו, ואת
אשר החסיר ישרים, אבל לא יותר
משלשה קאפלטעך בכל יום.
הראשונים, ותשמוז אמירתו בכל יום
כמו שאמרתי לך, וכשתגדל אספר לך,
אי"ה, כל אשר ספרו לי בזה.

ועתה – אמר לי כ"ק אאמו"ר – קח
התהלים ואמור שלשה קאפלטעך
(טובץ מכתבים בסוף תהלים אהלי יוסף יצחק
ע' 206 ואילך)

*

ה. תרכ"ט.

תרכ"ט*: [כ"ק אדמו"ר מהר"ש]
מסדר בפעטערבורג ועד קבוע להתענין
בעניני הכלל ולעמוד על המשמר להגן
על זכויות היהודים.

(ס' התולדות אדמו"ר מהר"ש – בעריכת
כ"ק אדמו"ר שליט"א ע' 17).

י' ראה גם בלקוטי דיבורים ח"ד תשנב, ב.
אשר בשנת תרכ"ט נסע הרב דיעקאטערינסלאוו
הרה"ג הרה"ח ר' דוב זאב נ"ע בתור משולה של
כ"ק אדמו"ר מהר"ש.
וב, הקריאה והקדושה (שבת תשי"ג ע' ד.
שבת תשי"ד ע' ה) נזכר גם ע"ד הסתלקות הרה"ק
הרה"ח הרה"ר ברוך שלום בנו בכורו של כ"ק
אדמו"ר הצי"צ ואחיו של אדמו"ר מהר"ש ביום ה' פ'
יתרו ט"ז שבט תרכ"ט.

●

פקסימיליות

[illegible][illegible]

[illegible]

פקסימיליא מגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש - ביכל תרכ"ט

נדפס לעיל ע' קח

[illegible][illegible][illegible]

פקסימיליא מגובי"ק אדמו"ר מהר"ש - ביכל תרכ"ט
נדפס לעיל ע' קח

1038 פקסימיליא מכת"י מעתיק עם תיקונים בגוכ"ק אדמו"ר מהר"ש – כת"י 1038
נדפס לעיל ע' קמד

11 כיכר באלו הוד יו כיום (אשר כתיב פ, ואת
 אדם פ יצק אבני הוא אבן הול/ה/

[illegible]

פקסימיליא מגובי"ק אדמור"ק מהר"ש - ביכל תרכ"ט
נדפס לעיל ע' קנה

ביתנו על גבול קטנה חתומה.

אשר יצא מן המצרים

מחנה / א' י"ב / א' י"ב / א' י"ב

ספר הזה בלעדי יפה (ובמרה גח) אפוא אפי

אשר לא ידעו כי יבא אליו ויחזקו בו ויחזקו בו ויחזקו בו

אדם צדיק שדברו ישר ונכון ביום זמנו ביום זמנו (אין)

אשר יצאנו ממצרים

מלך מלך מלך מלך מלך מלך מלך מלך

מצאנו בארץ, אמת, ביום (וישנו) ביום,

והפתיחה היא ב"ה פתחה, כי ב' ההתחלות

ביום רביעי - והיום הוא ב' סיוון, ואנחנו

[illegible][illegible]

מאת: מרת אסתר כהן / כח / ועדה זיכרון

... 22 May 1944 to 1 June 1944

... ..

1/12 1971 - 1972

1. *Handwritten text in a cursive script, likely a signature or name.*
 2. *Handwritten text in a cursive script, likely a signature or name.*

מקום (למנוח) הנה נמצא פה הנה נמצא

(א) אן אגאט העלענדיג דאס אונזער, (ווייט פערט)

הנהגתו של השר לא תהיה כפי שצויין לעיל.

~~Handwritten scribbles and lines~~

أَمَّا

[illegible]

פקסימיליא מגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש - ביכל תרכ"ט
נדפס לעיל ע' רכד-ה

פקסימיליא מגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש - ביכל תרכ"ט
נדפס לעיל ע' שנט

[illegible]

פקסימיליא מגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש - ביכל תרכ"ט

ומהעצמא , וזוהי כהנא ואחרי כהנא ביה ער
 ער אפי נא ונכבה כי אמ והא טמאכס פלם פלם
 ולבוי , מה ונלן מא הנכה אוטאט אמ והא טמאכס
 פלם האו סמליות זאב וער ער פלם ולבוי ,
 והער הוא בהס מחל כבוי כחציות פלם תשובה
 נכיה לעולם אנא כחמס היום ולבה מאות
 היתה תפס מאט ער כמ : והיום כי אום
 ונקח העולם הוא ביה ונ אום היסבות עלאות
 כום אט ונא ער ואמ כמ/ כמ/ ונא/ כום
 ביה , והיסבות נא הרה כום בלעל קבה
 כי ההרה ונא , אמ תשובה הוא ביה
 ביה אלמלה והיסבות , ועל בלעל קבה
 עשית ביה אהא פלם הפסע יי מא כיוק
 פמ ונא ובה תשובה נכיה לעולם מאן
 הפל אחיות נובס כחמס העולם אמ
 מאן עולם מאן עון משה חסא ומא תשובה
 מאמ העל אהתשובה כבוי הנפס הוא
 איעלה מהמל והעולם אהא אכסל בויט
 באור מל כמ מאן ארעו אום התעלות
 נא פל אכסמ התעלות הורה כמ אבי
 תשובה

פלם
 ומהעצמא
 ומהעצמא
 ומהעצמא

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
 וזוגתו חנה בת שרה ברכה
 בנו יצחק מאיר בן חנה
 בתו אסתר בת חנה
 בנו נתן בן חנה
 כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
 חתנו מנחם נחום בן גיטל
 כלתו צבי מרים בת שינא חנה
 נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
 וזוגתו אסתר בת פריידא באבא מאלאי
 ובנם יעקב בן אסתר
 נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
 ובעלה יהושע בן עטא דבורה
 ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
 ובתם חיי מושקא בת שרה ברכה
 ובנם אלחנן בן שרה ברכה
 ובנם ישראל ארי לייב בן שרה ברכה
 נכדתו אסתר בת חנה רבקה
 ובעלה יוסף בן מנוחה
 ובתם חיי מושקא בת אסתר
 ובתם דבורה לאה בת אסתר
 ובנם משה בן אסתר
 נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
 נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
 נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
 נכדו נתן בן חנה רבקה
 נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
 נכדו ישראל בן חנה רבקה
 נכדתו גיטל בת חנה רבקה
 נכדו שמואל בן חנה רבקה
 נכדו משה בן חנה רבקה
 נכדתו רבקה בת אסתר
 ובעלה אהרן בן גיטל לאה
 ובנם לוי יצחק בן רבקה
 ובתם חנה בת רבקה
 ובנם יהודה לייב בן רבקה
 ובנם שמואל בן רבקה
 נכדתו שרה ברכה בת אסתר
 ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
 ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה
 ובתם חנה בת שרה ברכה
 ובנם יעקב יוסף בן שרה ברכה
 נכדתו מלכה בת אסתר
 ובעלה דוד בן חנה
 ובתה חיי מושקא בת מלכה
 ובתם חנה בת מלכה
 נכדתו חנה בת אסתר
 ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
 ובנם לוי יצחק בן חנה
 ובתם חיי מושקא בת חנה
 ובתם מלכה שיינדל בת חנה
 נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
 נכדו יוסף יצחק בן אסתר
 נכדו נתן בן אסתר
 נכדו שלמה בן אסתר
 נכדתו רחל רייזל בת אסתר
 נכדו שלום דובער בן אסתר
 נכדתו דבורה לאה בת אסתר
 נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי מרים
 נכדתו חנה בת צבי מרים
 נכדו משה מרדכי בן צבי מרים
 נכדתו אסתר בת צבי מרים
 נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים
 נכדתו רבקה בת צבי מרים
 נכדתו שטערנא שרה בת צבי מרים

שיחיו

(ז' ולע"נ אבי המנוח אליעזר אלימלך ע"ה בן ניסן שיחיו

